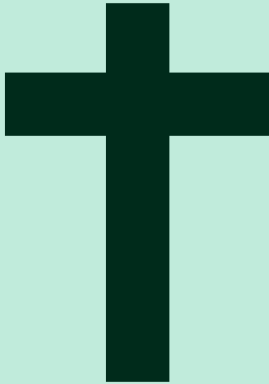

Hay halitá nin Diyos hay kawkanta boy
kawkahalita-an (The New Testament Psalms and
Proverbs)

Sambal, Botolan: Hay halitá nin Diyos hay kawkanta boy
kawkahalita-an (The New Testament Psalms and Proverbs) New
Testament+

**Hay halitá nin Diyos hay kawkanta boy
kawkahalita-an (The New Testament Psalms
and Proverbs)**

**Sambal, Botolan: Hay halitá nin Diyos hay kawkanta
boy kawkahalita-an (The New Testament Psalms and
Proverbs) New Testament+**

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Botolan Sambal

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

062b5b5e-5dc7-52fd-b99b-efadb471edf5

Contents

Matiyo	1
Markos	90
Lokas	147
Howan	241
Gawgawà	306
Roma	390
1 Korinto	430
2 Korinto	466
Galasya	489
Ipiso	502
Pilipos	516
Kolosas	525
1 Tisalonika	534
2 Tisalonika	541
1 Timotiyo	545
2 Timotiyo	555
Tito	562
Pilimon	566
Hibriyo	568
Santiyago	599
1 Pidro	608
2 Pidro	619
1 Howan	625
2 Howan	634
3 Howan	636
Hodas	638
Impatnag	641

HAY MAHAMPAT YA BALITÀ YA HINOLAT NI MATIYO YA TONGKOL KONI APO HISOS

*Hay pinangibatan lahi ni Pangino-on Hisokristo
(Lokas 3:23-38)*

¹ Habayti ya nakalistay ngawngalan nin tawo ya pinangibatan lahi ni Pangino-on Hisokristo ya alalak ni Dabid ya alalak itaman ni Abraham.

² Hay anak ni Abraham ay hi Isak;

hay anak ni Isak ay hi Hakob;

hay anak ni Hakob ay hi Hoda boy pawpatel na;

³ hay anak ni Hoda koni Tamar ay hi Paris boy hi Sara;

hay anak ni Paris ay hi Isrom;

hay anak ni Isrom ay hi Aram;

⁴ hay anak ni Aram ay hi Aminadab;

hay anak ni Aminadab ay hi Nason;

hay anak ni Nason ay hi Salmon;

⁵ hay anak ni Salmon koni Rahab ay hi Bowos;

hay anak ni Bowos koni Rot ay hi Obid;

hay anak ni Obid ay hi Dyisi;

⁶ hay anak ni Dyisi ay hi Arì Dabid.

Hay anak ni Arì Dabid do ha ahawa ni Oriyas ay hi Solomon;

⁷ hay anak ni Solomon ay hi Robowam;

hay anak ni Robowam ay hi Abiyas;

hay anak ni Abiyas ay hi Asa;

⁸ hay anak ni Asa ay hi Hosapat;

hay anak ni Hosapat ay hi Horam;

hay anak ni Horam ay hi Osyas;

⁹ hay anak ni Osyas ay hi Hotam;

hay anak ni Hotam ay hi Akas;

hay anak ni Akas ay hi Isikiyas;

¹⁰ hay anak ni Isikiyas ay hi Manasis;

hay anak ni Manasis ay hi Amos;

hay anak ni Amos ay hi Hosyas;

¹¹ hay anak ni Hosyas ay hi Hikonyas boy pawpatel na ya in-anak hin pana-on nin hay Aw-israylita ay dinakep ta gintan ha Babilonya.

¹² Hapa-eg, hin nagtan anay Aw-israylita ha Babilonya, hi Hikonyas ay nagka-anak.

Hay anak na ay hi Salatiyil;

hay anak ni Salatiyil ay hi Sorobabil;

13 hay anak ni Sorobabil ay hi Abiyod;

hay anak ni Abiyod ay hi Ilyakim;

hay anak ni Ilyakim ay hi Asor;

14 hay anak ni Asor ay hi Sadok;

hay anak ni Sadok ay hi Akim;

hay anak ni Akim ay hi Ilyod;

15 hay anak ni Ilyod ay hi Ilyasar;

hay anak ni Ilyasar ay hi Matan;

hay anak ni Matan ay hi Hakob;

16 hay anak ni Hakob ay hi Hosi ya ahawa ni Mariya. Hi Mariya ya nangi-anak koni Apo Hisos ya an-ingaten et Kristo.

17 Ha ombayri, ma-in labin-apat ya lahi pa-ibat koni Abraham angga koni Ari Dabid; boy pa-ibat koni Ari Dabid ay labin-apat et ya lahi angga hin hay Aw-israylita ay dinakep ta gintan ha Babilonya; boy pa-ibat hin nagtan hila ha Babilonya ay nagkama-in et nin labin-apat ya lahi angga hin in-anak hi Pangino-on Hisokristo.

Hay pangi-anak koni Pangino-on Hisokristo

(Lokas 1:26-31; Lokas 2:1-7)

18 Ombayri ya pangyayari ya tongkol ha pangi-anak koni Pangino-on Hisokristo; hi Mariya ya nanay na ay kaba-an ni Hosi; piro biha hila nilamo, hi Mariya ay da-ananan naboktot ha panggogomawa nin Ispirito nin Diyos.

19 Hi Hosi ya kaba-an ni Mariya ay pirmin ampanggawa kahampatan ta anhonolen nay kawkapanogo-an nin Diyos. Kayà nagdisisyon ya nin hira-en nay pamikaba-an la nin ayin makatanda ta agna labay mipareng-ey hi Mariya.

20 Piro mintras an-hipen bayti ni Hosi, hay mihay anghil nin Pangino-on ay napakit kona ha taynep ya naghalita kona nin ombayri: "Hosi ya alalak ni Dabid, agmo pag-alanganan nin pag-ahawa hi Mariya, ta hay imboktot na ay ha pangogomawa nin Ispirito nin Diyos. 21 Manganak yan lalaki ya pangalanan mon Hisos, ta habayti hi Hisos ya mangilibri nin tawtawo na ha kawkasalanan la."

22 Kaganawan nin habayti ya nangyari ay nagkapeteg ya impahola nin Diyos ha propita na ya ombayri ya pagkahalita: 23 "Mihay dalagay malinis ta ahè nagalaw nin lalaki ay mamoktot. I-anak nay mihay lalaki ya ingaten Imanwil." (Hay labay totolen nin Imanwil ay "Anti kontamoy Diyos".)

24 Hapa-eg, hin naka-imata hi Hosi ay ginawa na baytoy immanda kona nin hatoy anghil. Nilako na hi Mariya ta pinag-ahawa na. 25 Piro mintras ahè et in-anak ni Mariya baytoy imboktot na ay nanatili yan malinis ta agya

pinakilalayan ni Hosi. Hapa-eg, hin nilomwah baytoy anak ay Hisos ya impangalan kona ni Hosi.

2

Nakalateng ya mangaronong ya lawlalakiya na-ibat ha baytan

¹ Hi Apo Hisos ay in-anak ha banowan Bitlihim ha probinsyan Hodiya mintras ampag-arì hi Hirodis. Hin habayton pana-on, do ha siyodad nin Hirosalim ay ma-in mangaronong ya lawlalaki ya nakalateng nin na-ibat ha marayò ya dogal ha bandan baytan. Hay an-aralen lan habayto ay tawtigè nin bawbito-en. ² Hapa-eg, nagpastang hila, "Ayri," wanla, "baytoy in-anak ya arì nin Hawhodiyo? Ha bandan baytan ya inibatan nawen ay nakit nawen ya bito-en ya pakatanda-an kona; kayà nako kayi bayri nin homamba kona."

³ Hin nabalita-an bayti ni Arì Hirodis ay nagolo ya nakem na kateng kaganawan tawo bayro ha Hirosalim.

⁴ Kaganawan po-on nin pawpari kateng mawmangitorò nin kawkapanogo-an ya hinolat ni Moysis ay pinatipon ni Arì Hirodis ta pinastang na hila, ya wana, "Ayri dapat i-anak hi Kristo ya impangakò nin Diyos?"

⁵ Tinombay hila kona, "Ha banowan Bitlihim," wanla, "ya angkasakopan nin probinsyan Hodiya ta ombayri ya hinalità nin Diyos ya inholat nin propita:

⁶ 'Tawtawon Bitlihim, ha tegteg nin pawpo-on ha Hoda, hay dogal moyo ay ahè mapantayan, ta komoyo mangibat ya po-on ya mama-alà ha tawtawo koy aw-inalalak ni Israyil.' "

⁷ Hapa-eg hatoy mangaronong ya lawlalaki ay sikriton impa-ingat ni Arì Hirodis, ta pinakapapastang na konla no nakano nilomwah baytoy bito-en. ⁸ Hin natanda-an na ay inhogò na hila, ya wana, "Mako kawo ha Bitlihim ta pakatikaptikapen moyo baytoy anak. Pamakakit moyo kona ay magbira kawo bayri, ta ibalità moyo kongko emen ako itaman makalako bayro nin homamba kona."

⁹ Ha ombayroy immanda ni Arì Hirodis ay nanigè hilayna. Mintras anti hila ha daan ay nakit layna et baytoy bito-en ya nakit la ha bandan baytan. Habayto ay ampangona konla nin magpalako ha Bitlihim anggan tinonggen ha ogton kama-inan nin hatoy anak. ¹⁰ Banà bayri ha bito-en ya nakit la ay nagtowà hilan masyado. ¹¹ Nilomo-ob hila do ha bali ya kama-inan nin hatoy anak kateng nanay na ya hi Mariya. Hin nakit la baytoy anak ay nanlokob hilan hinomamba kona, biha la inabriyan baytoy gawgitan la ta inggawà la

kona ya gintò, kamanyang, boy mira. ¹² Hapa-eg, ha taynep nin habaytoy mangaronong ya lawlalaki ay hinalità konla nin Diyos ya aghila magbira koni Arì Hirodis. Kayà nagdaan hila ha kanayon ya daan nin norong ha sarili lan dogal.

Hay pamako ha nasyon Ihipto

¹³ Hin naka-alih ana baytoy mangaronong ya lawlalaki, hay mihay anghil nin Pangino-on ay napakit koni Hosi ha taynep ta naghalità kona, “Mibangon ka,” wana, “ta haba-in ya anak kateng nanay na ay ipowayo mon gitan ha nasyon Ihipto. Manatili kawo bayro angga ha halita-en ko komoyoy pagbira moyo, ta haba-in ya anak ay tikapen ana ni Arì Hirodis ta labay nan patyen.” ¹⁴ Kayà nibangon hi Hosi ta habayto et nin yabi ay gintan na baytoy mita-anak nin magpalako ha Ihipto. ¹⁵ Bayro hila napa-iri anggan nati hi Arì Hirodis. Habayti ya nangyari ay nagkapeteg ya impaholà nin Pangino-on ha propita na ya ombayri ya pagkahalità: “Hay anak koy lalaki ay hinagyat kon mog-alih ha Ihipto.”

Hay pangipapati nin aw-anak ya lalaki

¹⁶ Hapa-eg, hin natanda-an ni Arì Hirodis ya niloko ya nin hatoy mangaronong ya lawlalaki ay namahang yan masyado. Ha nalengè nay hinalità nin hatoy mangaronong ya lawlalaki no nakano nilomwah baytoy bito-en ay bayro na kinarkola ya idad nin hatoy anak. Hapa-eg, inhogò nay hawhondalò nan mako ha banowan Bitlihim boy ha kaganawan dogal ya marani bayro, ta impapati nay kaganawan anak ya lalaki ya idad loway ta-on boy kolang ha lowa.

¹⁷ Habayti ya pangyayari ay nagkapeteg ya holà ni propita Hirimiyas ya ombayri ya pagkahalità:

¹⁸ “Ha Rama ay angkalengè ya pami-angaw-angaw ya ampi-a-aniton banà ha masyadoy kalele-an. Ampia-anitowan ni Rakil ya aw-anak na. Agna labay pahahaliwa ta hay aw-anak na ay nati ana.”

Hay pagbira nili Hosi ya na-ibat ha nasyon Ihipto

¹⁹ Hapa-eg hin nati ana hi Arì Hirodis, hay mihay anghil nin Pangino-on ay napakit koni Hosi ha taynep hin anti hila et ha Ihipto, boy naghalità kona nin ombayri: ²⁰ “Mibangon ka ta gitan mo ba-in ya anak kateng nanay na nin magbira ha nasyon Israyil, ta nati ana baytoy labay mamati nin haba-in ya anak.”

²¹ Kayà nibangon hi Hosi ta kinwa na baytoy anak kateng nanay ta gintan na nin nagbira ha nasyon Israyil. ²² Piro hin nabalita-an ni Hosi ya hay hinomagilin nag-arì bayro

ha probinsyan Hodiya ay hi Arkilawo ya anak ni Hirodis ay nalimo yan magbira bayro. Hapa-eg, impataynep ana et koni Hosi ya agya mako bayro no alwan mako ya ha probinsyan Galiliya. ²³ Kayà napa-iri hila ha banowan Nasarit. Habayti ya ginawà la ay nagkapeteg baytoy holà nin propita ya ombayri ya pagkahalità: “Hiya ay ingaten Nasarino.”

3

Hay an-i-aral ni Howan Mamiminyag

(Markos 1:1-8; Lokas 3:1-17; Howan 1:19-28)

¹ Hin ampa-iri et hili Apo Hisos ha Nasarit, hi Howan Mamiminyag ya anti ha powiray dogal ha probinsyan Hodiya ay nag-ompisan mangaral, ya wana, ² “Paghehean moyoy kawkasalanan moyo, ta hay pamomo-on nin Diyos ay maranina.” ³ Habayti hi Howan Mamiminyag ya antokoyen hin hato ni propita Isayas hin hinalità nay ombayri: “Ma-in mihay tawoy ampibobolyaw ha powiray dogal nin ombayri: ‘Homandà kawo ha panlomateng nin Pangino-on nin bilang ha ampangihandà nin daan ya kowinta pagdanan na emen ayin maka-abalà kona.’ ”

⁴ Hay dolo ni Howan ay yari ha habot nin ayop ya kamel boy hay tagkeh na ay yari ha katat. Hay pamamangan na ay dawdoron boy polot panilan. ⁵ Kaganawan tawo ha siyodad nin Hirosalim ya angkasakopan nin probinsyan Hodiya kateng ha mitaligmang balah nin Hordan ay nako koni Howan. ⁶ Kaganawan nangihokò nin kawkasalanan la ha Diyos ay bininyagan ni Howan ha balah nin Hordan.

⁷ Piro hin nakit ni Howan ya malakè ya rilihyoso ya Pawparisiyo boy Sawsadosiyo ya ampako konan pabinyag ay ombayri ya hinalità na konla: “Hikawo ay bilang ha awotan ya ampagsikap nin mog-alih ha dawdikot ya angkapolan. Wari makalibri kawo ha iparosa komoyo nin Diyos no hay paghehe moyo ay ha halità bongat?” ⁸ Gaw-en moyoy bawbagay ya makapapteg nin hikawo ay nagheheyna ha kawkasalanan moyo. ⁹ Agmoyo halita-en nin makalibri kawo banà ta hikawo ay aw-inalalak ni Abraham. Anhalita-en ko komoyo ya maskin habayti ya bawbatoy anti bayri ay magawà nin Diyos nin aw-inalalak ni Abraham. ¹⁰ Hay payakol ay naka-a-awag ana nin pamoton po-on kayo. Kaganawan po-on kayo ya ahè ampamonga nin maganda ay ampotohen ta itapon ha apoy. Ombayri ya panonosga komoyo nin Diyos.

¹¹ “Hiko ay ampaminyag komoyo ha lanom ta hikawo ay nipaghehe ha kasalanan, piro ma-in anlomateng ya mas

makapangyariyan dinan hiko. Maski mantan sapatos na ay alwa kon karapatdapat. Hiya ya mangibinyag komoyo nin Ispirito nin Diyos, boy manobok komoyo ha pangiparanas na komoyon kadya-dya-an nin bilang ha an-iparaan ha apoy. ¹² Hiya ay bilang ha ampamalohboh ta hay pali ya malinis ana ay ikamalig, piro hay aw-apah ay ipo-ol na ha apoy ya ahè maparè.”

*Hay paminyag koni Apo Hisos
(Markos 1:9-11; Lokas 3:21-22)*

¹³ Hapa-eg hi Apo Hisos ya anti ha probinsyan Galiliya ay nako bayro ha balah nin Hordan ta pabinyag koni Howan. ¹⁴ Piro ahè labay gaw-en ni Howan; kayà hinalità na, “Alwan tamà ya hikoy maminyag komo, no alwan hiko ya dapat mon binyagan.” ¹⁵ Piro hinalità kona ni Apo Hisos, “Sigina,” wana, “ta habayti ya paraan emen ta magawà ya kalabayan nin Diyos.” Hapa-eg, hi Apo Hisos ay bininyagan ni Howan.

¹⁶ Hin nabinyagan ana hi Apo Hisos, antimano, hiya ay nilomakat bayro ha lanom. Hay langit ay naglo-at boy nakit nay Ispirito nin Diyos ya ampag-aypà nin bilang kalapati ya an-omogpà kona. ¹⁷ Hapa-eg, ma-in bosis ya nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ya ampaghalità, ya wana, “Habayti ya mimihay Anak koy pinakalabilabi ko ya ampakapakonsowilo kongko.”

4

*Hi Apo Hisos ay tinoksò ni Satanas piro agya natoksò
(Markos 1:12-13; Lokas 4:1-13)*

¹ Hapa-eg hi Apo Hisos ay pinangonawan nin Ispirito nin Diyos nin mako ha powiray dogal ta bayro ya tokso-en ni Satanas. ² Ha lo-ob apatapò ya allo ni Apo Hisos bayro ay agya nangan; kayà binomitil ya. ³ Hapa-eg hi Satanas ay napakarani konan naghalità, “No hika,” wana, “ay Anak nin Diyos, habayti ya bawbato ay mandawan mo nin mag-in tinapay.”

⁴ Piro tinobay ya ni Apo Hisos, ya wana, “Ha Halità nin Diyos ay nakaholat ya ombayri:

‘Hay tawo ay alwan bongat ha pamamangan mabiyay, no alwan ha balang halità ya anhalita-en nin Diyos.’ ”

⁵ Hapa-eg hi Apo Hisos ay gintan ni Satanas ha masagradoy siyodad nin Hirosalim, ta in-olì na ya ha pinakamatag-ay ya bobongan bali nin Diyos. ⁶ “No hika,” wani Satanas, “ay Anak nin Diyos ay magtaboy ka, ta hay nakaholat ha Halità nin Diyos ay ombayri:

'Thogò nin Diyos ya aw-anghil nan mangi-atap komo ha kawkadisgrasyawan, boy alalayan la ka emen hay bitih mo ay ahè makhitan nin bato.' "

⁷ Tinombay ana et hi Apo Hisos koni Satanas, "Piro ombayri itaman," wana, "ya nakaholat ha Halità nin Diyos: 'Agmo hoboken ya Pangino-on mon Diyos.' "

⁸ Hapa-eg hi Apo Hisos ay gintan ana et ni Satanas ha pagkatag-ay bakil, ta impakit na konay kaganawan ka-arian ha babon lotà kateng mangaganday bawbagay ya anti bayro. ⁹ Hinalità ana et kona ni Satanas, "Igwà ko komo," wana, "ba-in ya kaganawan nin haba-in no manlokob kan homamba kongko."

¹⁰ Hapa-eg, tinombay kona hi Apo Hisos, "Mog-alih ka bayri," wana, "Satanas, ta ombayri ya nakaholat ha Halità nin Diyos:

'Homamba ka ha Pangino-on mon Diyos boy hiyan bongat ya pagsirbiyan mo.' "

¹¹ Hapa-eg, nog-alih hi Satanas biha itaman ma-in aw-anghil ya nakalateng nin nangasiwà koni Apo Hisos.

Hi Apo Hisos ay nag-ompisan nangaral

(Markos 1:14-15; Lokas 4:14-15)

¹² Hin nabalita-an ni Apo Hisos ya hi Howan ay impiriso, hiya ay norong ha probinsyan Galiliya. ¹³ Piro agya naboyot ha Nasarit ya sarili nan banowa, ta tampol yan nako nin napa-iri ha banowan Kapirnowom ha ambay Dagat nin Galiliya ya sakop nin dogal ya pina-iriyen ni Sabolon boy Niptali. ¹⁴ Habayti ay nangyari emen magkapeteg baytoy holà hin hato ni propita Isayas ya ombayri ya pagkahalità:

¹⁵ "Hay dawdogal ya an-ingaten Sabolon boy Niptali ay ha babà Dagat nin Galiliya boy kagmang itaman balah nin Hordan, Galiliya ya ampa-iriyen nin malakè ya alwan Hawhodiyo. ¹⁶ Hay tawtawo bayro ay mareglem ya pagnanakem banà ha kasalanan la. Piro nakit la baytoy nako konlay bilang itaman hawang. Hatoy tawtawo bayro ya anti ha karegleman ya ampambin kamatyan ay nahawangan."

¹⁷ Hapa-eg pa-ibat hin habayto, hi Apo Hisos ay nag-ompisan nangaral, ya wana, "Paghehean moyoy kawkasalanan moyo, ta hay pamomo-on nin Diyos ay maranina."

Hi Apo Hisos ay nanagyat nin apat ya manlalapet

(Markos 1:16-20; Lokas 5:1-11)

¹⁸ Hin ampagdaan hi Apo Hisos ha ambay Dagat nin Galiliya ay nakit nay mipatel ya manlalapet. Habayti ya mipatel ay hi Andris boy hi Simon ya an-ingaten et Pidro.

Hin habayto, hila ay ampaninsoro. ¹⁹ Hinalità konla ni Apo Hisos, “Makilamo kawo kongko,” wana, “ta gaw-en katawon mangipakarani kongko nin tawtawo.” ²⁰ Antimano, imbalag lay sinsoro la ta nakilamo hila koni Apo Hisos.

²¹ Hin nowakoyna et hi Apo Hisos ay nakit na hi Santiyago boy hi Howan ya mipatel. Anti hila ha bangkà kalamo la hi Sibidiyo ya tatay la ta an-ayomawen lay aw-eket la. Hi Santiyago boy hi Howan ay hinagyat ni Apo Hisos nin makilamo kona. ²² Antimano, inalihan lay bangkà la kateng tatay la ta nakilamo hila koni Apo Hisos.

Nangaral boy namakahampat hi Apo Hisos
(Lokas 6:17-19)

²³ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nako ha kaganawan dogal ha probinsyan Galiliya ta ha hawhimba-an nin Hawhodiyo, hiya ay ampanorò, boy an-i-aral nay Mahampat ya Balità ya tongkol ha pamomo-on nin Diyos. Hiya ay ampamahampat nin kaganawan klasin masakit boy dipirinsya nin tawtawo. ²⁴ Banà bayri ha gawgawà ni Apo Hisos, hiya ay nibantog ha kaganawan dogal ha probinsyan Sirya. Kayà kaganawan tawo bayro ya ampagdya-dyà nin banà ha maw-masakit boy dawdipirinsya ay gintan koni Apo Hisos. Hilay kaganawan ay pinakahampat na kateng hatoy tawtawoy pinahokan dawdimonyo, tawtogawen, boy pawpolonen. ²⁵ Banà bayri, maski ayri ya nako ay hinono yan malakè ya tawoy na-ibat ha probinsyan Galiliya, probinsyan Dikapolis, siyodad nin Hirosalim, boy ha kanayon ya dawdogal bayro ha probinsyan Hodiya, kateng tawtawoy ampa-iri ha baytan balah nin Hordan.

5

Hay tawtawoy makalmà
(Lokas 6:20-23)

¹ Hin nakit ni Apo Hisos baytoy kalak-an tawo ay nilo-makat ya ha bakil ta bayro ya niknò. Hapa-eg hay aw-alagad na ay napakarani kona, ² boy tinoro-an na hila, ya wana,

³ “Makalmà ya tawtawoy ma-aypà ya nakem, ta hila ay makapakilamo ha tawtawoy ampag-ari-an nin Diyos.

⁴ “Makalmà ya tawtawoy ma-in an-ikalelè, ta hila ay hahaliwawen nin Diyos.

⁵ “Makalmà ya tawtawoy ma-amey ya nakem, ta tang-gapen lay impangakò nin Diyos.

⁶ “Makalmà ya tawtawoy angkahabek nin gomawà kal-abayan nin Diyos, ta sigoradon mapasasà hilan kahampatan.

⁷ “Makalmà ya tawtawoy ampangingangalo ha kanayon, ta hila ay ingalowan nin Diyos.

⁸ “Makalmà ya tawtawoy bo-ò ya nakem ha Diyos, ta lano ay makit lay Diyos.

⁹ “Makalmà ya tawtawoy mapamisonò, ta hila ay ingaten nin Diyos nin aw-anak na.

¹⁰ “Makalmà ya tawtawoy ampadya-dya-an nin banà ha panggawà lan kalabayan nin Diyos, ta hila ay makapakil-amo ha tawtawoy ampag-ari-an nin Diyos.

¹¹ “Makalmà kawo no insoltowen kawo boy padya-dya-an nin tawtawo, boy no banà ha panhohomonol moyo kongko ay maghalità hila nin hari-hari ya klasin kabongkokan ya panay kala-etan ya kontra komoyo. ¹² Ombayro ya pamadya-dyà ya ginawà ha pawpropita hin hatò. Kayà magtowà kawo boy pakaliga kawo, ta malhay ya primyo ya an-i-antì komoyo ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos.”

Hay ahin boy hawang

(Markos 9:50; Lokas 11:33; 14:34-35)

¹³ Hinalità et ni Apo Hisos, “Hay ka-alimbawa-an moyo,” wana, “ay ahin ya pampalahap nin pamamangan nin tawtawo, ta hikawo ya ampanorò konla no pangno hila mag-in mahampat. Piro no hay ahin ay na-lihan anan alat, pangno et mapa-alat nin oman? Habayti ay ayin anan alagà; kayà an-itapon ana boy antorakan nin tawtawo.

¹⁴ “Hay ka-alimbawa-an moyo et ay hawang ya ampaka-hawang nin babon lotà. Hay siyodad ya anti ha matag-ay ya dogal ay angkakit nin kaganawan ta angkahawangan.

¹⁵ “Ayin tawoy mamagket nin kingki biha na halokoban nin kalaying, no alwan igwà na ha talagan pangigwan emen mahawangan ya kaganawan anti ha lo-ob bali. ¹⁶ Mag-in kawon bilang ombayro ha kingki ya ampakabin hawang. Dapat kawon magpakahawang ha tawtawo ha pangipakit moyo konla nin gawgawà moyoy mangahampat emen la poriyen ya Tatay tamoy Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na.”

Hay torò ya tongkol ha kawkapanogo-an

¹⁷ Hinalità et ni Apo Hisos, “Agmoyo ihipen nin kayà ako nako bayri ay alihan kon alagà ya kawkapanogo-an ya inggawà ni Moysis boy hinolat nin pawpropita hin hatò. Ahè! Hay pamako ko bayri ay emen ko mageperan baytoy kawkapanogo-an. ¹⁸ Tanda-an moyo bayti ya halitaten ko komoyo: maski ayin anay langit boy lotà, hay pinakamayamò parti ha litra nin kawkapanogo-an ay ahè ma-alih anggan ahè mageperan ya kaganawan. ¹⁹ Kayà

hinoman ya ahè anhomonol ha maski pinaka-oltimo ya kapanogo-an, boy ombayro et ya itorò na ha kanayon ay hiya ya pinaka-oltimoy tawo ha ampag-ari-an nin Diyos. Piro hinoman ya anhomonol ha kawkapanogo-an boy an-itorò na ha kanayon ay hiya ya lalò ma-in dangal ha ampag-ari-an nin Diyos. ²⁰ Anhalita-en ko komoyo ya no hay Pawparisiyo boy mawmangitorò nin kawkapanogo-an ay agmoyo ma-igitan ha kahampatan ay agkawo makalako ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos.”

*Hay torò ha ampamahang
(Lokas 12:57-59)*

²¹ Hinalità et ni Apo Hisos, “Nalengè moyoyna,” wana, “bayti ya kapanogo-an ya inggawà hin hatò ni Moysis ya ombayri: ‘Agka mamatin kapara mon tawo ta hinoman ya mamatin kapara nan tawo ay i-arap ha hosgado para hosgawan.’ ²² Piro habayti ya anhalita-en ko komoyo: hinoman ya mamahang ha kapara nan tawo ay i-arap ha hosgado; hinoman ya maghalità ha kapara nan tawo nin ‘Ayin kan kowintan tawo!’ ay i-arap itaman ha hosgado. Hinoman simpri ya maghalità nin ‘Lokoloko ka!’ ha kapara nan tawo ay mipalako ha impirno. ²³ Kayà no anti ka ha kolob bali nin Diyos ta ma-in kan igwà ya para ha Diyos, biha ma-hipan mo ya ma-in kan patel ya kontra komo ²⁴ ay ibalag mo pon bayto ya para ha Diyos ta mako kan makisondò ha patel mo. Pangayari ay igwà moyna bayto ya para ha Diyos.

²⁵ “No ma-in tawoy makon mangidimanda komo ay tampol kan makisondò kona mintras ma-in et pana-on, ta no mi-abot kawoyna ha hosgado, maka hay howis ay mangigwà komo ha polis ya mangipahok komo ha pirisowan. ²⁶ Anhalita-en ko komo: no nakapiriso kayna ay agkayna makalikol anggan agka makabayad nin dapat mon imolta.”

Hay torò ni Apo Hisos ya tongkol ha tawtawoy ampamabayi boy ampakilalaki

²⁷ “Ombayri et ya kapanogo-an ya inggawà ni Moysis,” wani Apo Hisos: “‘Agka mamabayi o makilalaki.’ ²⁸ Piro anhalita-en ko komoyo: hinoman ya lalaki ya manegteg ha babayi nin ma-in mala-et ya intinsyon ay bilang ya simprin namabayi. ²⁹ No hay wanan mata mo ay makapipakasalan komo ay alihen mo ta itapon mo. Mas mahampat et ya ayin kan mihay mata kisa komplitoynawini mo no itapon ka ha impirno. ³⁰ No hay wanan gamet mo ay makapipakasalan komo ay potohen mo ta

itapon mo. Mas mahampat et ya ayin kan mihay gamet kisa komplitoy nawini mo no mipalako ka ha impirno.”

Hay torò ni Apo Hisos ya tongkolha ampangihiyay ahawa (Matiyo 19:9; Markos 10:11-12; Lokas 16:18)

³¹ “Ombayri et ya kapanogo-an ya hinolat ni Moysis,” wani Apo Hisos: “ ‘Hinoman ya lalaki ya mangihiyay nin ahawa ay ka-ilangan na yan biyan kaholatan ya kaptegan nin hila ay nihiyay.’ ³² Piro anhalita-en ko komoyo: hinoman ya lalaki ya mangihiyay nin ahawa ya ahè ampakilalaki ay hiya ya ampambin bara-nan para makapagkasalanan ya ahawa na nin pamakilalaki no mag-ahawa yan oman; boy hinoman ya mag-ahawa do ha ahawa nay inhiyay na ay magkasalanan nin pamabayi.”

Hay torò ni Apo Hisos ya tongkol ha ampaghompà

³³ Hinalità et ni Apo Hisos, “Miha et ha kawkapanogo-an ya inggawà ni Moysis ay ombayri: ‘Agmo hira-en ya pangakò mo ha Pangino-on, no alwan toparen mon gaw-en ya pinanompa-an moy pawpangakò mo.’ ³⁴⁻³⁵ Piro anhalita-en ko komoyo: no mangakò ka ay agka maghompà nin, ‘Magonaw man ya langit boy babon lotà no alwan peteg bayti ya anhalita-en ko komo,’ ta hay kama-inan nin Diyos ay ha katatag-ayan langit ya trono na, boy hay lotà ay pagtorakan nin bitih na. Agmo simpri halita-en ya, ‘Mahirà man ya siyodad nin Hirosalim no alwan peteg bayti ya anhalita-en ko komo,’ ta hay Hirosalim ay siyodad nin Arì ya ayin kapantay. ³⁶ Ni olo mo ay agmo gamiten nin maghompà ta agmo magawà nin papoti-en o pangititen ya maski miha ha hawhabot mo. ³⁷ Halita-en mon bongat ya, ‘Awò,’ no talagan labay mo. No agmo labay ay halita-en moy, ‘Ahè,’ No maghompà kay mangakò ay alwan mahampat ta hay ombayro ay angka-ibat koni Satanas.”

Hay torò ni Apo Hisos ya tongkol ha ampipangganti (Lokas 6:29-30)

³⁸ “Ombayri et,” wani Apo Hisos, “ya miha ha kawkapanogo-an ya inggawà ni Moysis: ‘No ma-in nan-disgrasyan mata nin kapara nan tawo ay gantiyen simprin disgrasyawen ya mata na; boy no ma-in nangalin ngipen nin kapara nan tawo ay gantiyen ya simpri nin alihan ngipen.’ ³⁹ Piro anhalita-en ko komoyo: agkawo mamaweh nin kala-etan ha tawoy nakagawà komoyon kala-etan. No ma-in tawoy manampal nin kagmang pingih mo ay i-arap mo et konan ipatampal ya kagmang. ⁴⁰ No ma-in simpri nin mangidimanda komo ta labay nan kowen ya dolo mo ay igwà mo kona kateng alimenmen mo. ⁴¹ No ma-in mamilit

komon mantan karga na nin mihay kilometroy dayò ay gaw-en mon loway kilometro ya pantan mo. ⁴² No ma-in simprin makikwa komo ay biyan mo, boy no ma-in mandam komo ay paraman mo.”

*Hay torò ni Apo Hisos ya tongkol ha panlalabi
(Lokas 6:27-28, 32-36)*

⁴³ Hinalità ana et ni Apo Hisos, “Ha kawkapanogo-an ya inggawà et ni Moysis ay ombayri: ‘Labiyan moy amigo mo boy pag-inakitan moy ka-away mo.’ ⁴⁴ Piro habayti ya halita-en ko komoyo: labiyan moy kawka-away mo boy ipanalangin mon ingalowan baytoy ampipamadya-dyà komo. ⁴⁵ No ombayri ya gaw-en mo ay mapaptegan ya hika ay talagan anak nin Tatay tamoy Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na. Hay Diyos ay parihoy gawà ha kaganawan, ta hay allo ay ampahila-en na para ha tawtawoy mangala-et boy ha mangahampat, boy ampamoran ya nin para ha mangahampat boy ha mangala-et. ⁴⁶ No hay anlabiyan mon bongat ay hatoy ampanlabi komo, ma-in ka warì matanggap ya primyo? Maski mawmanininon bo-ih ya mangaha-ol ay ampanlabi ha ampanlabi konla. ⁴⁷ No hay an-ilawen mo ay haton bongat ya amigo mo ay anyay kahampatan ya nagawà moy igit ha nagawà nin kanayon? Maski alwan Hawhodiyo ay ampakagawà nin ombayro. ⁴⁸ Hay Tatay tamoy Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na ay talagan ayin pagkokolang; kayà dapat kawon mag-in ayin pagkokolang nin bilang kona.”

6

Hay torò ni Apo Hisos ya tongkol ha panambay

¹ Hinalità et ni Apo Hisos, “Agkawo,” wana, “manggawà kahampatan ha tegteg bongat nin tawtawo, ta no ombayro ya gaw-en moyo ay agmoyo matanggap ya iprimyo komoyo nin Tatay tamoy Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na.

² “Kayà no ampambi ka ha tawoy ampanga-ilangan ay agmoyna ibo-angaw ya pambi mo nin bilang ha anggaw-en nin mawmagkakanwarì. No ampambi hila ay an-ibo-angaw la ha lo-ob himba-an nin Hawhodiyo boy ha balang daan, ta ampapori hila ha tawtawo. Anhalita-en ko komoyo, tinanggap laynay pamomori nin tawo; kayà ayin hilaynan matanggap ya primyo ya mangibat ha Diyos. ³⁻⁴ No manambay ka ha manga-irap ay isikrito moy pambi mo nin ahè matanda-an nin maski hinoy mahene ya amigo mo emen ma-in kan matanggap ya primyo ya mangibat ha Tatay tamoy Diyos ya ampakatandà nin kaganawan.”

*Hay torò ni Apo Hisos ya tongkol ha panalangin
(Lokas 11:2-4)*

⁵ “No manalangin kawo ay agmoyo gaw-en ya bilang ha anggaw-en nin mawmagkakanwari ya labaylabay mireng nin manalangin ha lo-ob himba-an nin Hawhodiyo boy ha kawkanto nin dawdaan emen hila makit nin tawtawo. Anhalita-en ko komoyo, tinanggap laynay pamomori nin tawo; kayà ayin hilaynan matanggap ya primyo ya mangibat ha Diyos. ⁶ Piro no manalangin ka ay agmo gaw-en para makit kan bongat nin tawo, no alwan mako ka ha dogal ya ayin makatoksò komo ta manalangin ka ha Tatay tamoy Diyos ya ahè angkakit. Hay Tatay tamoy Diyos ya ampakatandà nin kaganawan anggaw-en mon sikrito ya mambi komon primyo.

⁷ “Ha panalangin moyo ay agmoyo pi-oman-oman ya panggamit nin halità ya ayin labay totonen nin bilang ha anggaw-en nin tawtawoy ayin pantotompel ha Diyos, ta an-hipen la ya leng-en hila nin Diyos banà ha kakara-an panalangin la. ⁸ Agkawo manowad konla, ta biha kawo makirawat ha Tatay tamo ay da-an naynan tandà ya angka-ilanganen moyo. ⁹ Ombayri ya dapat nin panalangin moyo: ‘Tatay nawen ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan mo, hay ngalan mo ya ayin kapintasan ay igalang dayi nin kaganawan.

¹⁰ Andawaten nawen ya tampol ana dayin lomateng ya pamomo-on mo. Mangyari dayi ya kalabayan mo bayri ha babon lotà bilang ombayro ha katatag-ayan ha kama-inan mo.

¹¹ Biyan mo kayin pamamangan ha allo-allo.

¹² Patawaren mo kayi ha kawkasalanan nawen bilang pamatawad nawen ha nakapagkasalanan konnawen.

¹³ Agmo kayi biyan mabiyat ya panobok boy ipakarayò mo kayi koni Satanas.’

¹⁴ Ha ombayro, no mamatawad kawo,” wani Apo Hisos, “ha nipagkasalanan komoyo ay patawaren kawo itaman nin Tatay tamoy Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na. ¹⁵ Piro no agkawo mamatawad, hay nagawà moyoy kawkasalanan ay ahè itaman patawaren nin Tatay tamoy Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na.”

Hay torò ni Apo Hisos ya tongkol ha pagpaltan mangan no ampakirawat ha Pangino-on

¹⁶ “Tongkol ha pagpalta moyon mangan ta ma-in kawon an-ipanalangin ay agmoyo towaren baytoy mawmagkakanwari ya ansadya-en lan palele-en boy papotla-en ya lopa la emen la ma-ipatandà ya hila ay ampangpaltan mangan.

Anhalita-en ko komoyo: tinanggap laynay pamomori nin tawo; kayà ayin hilaynan matanggap ya primyo ya mangibat ha Diyos. ¹⁷ No ampagpalta kan mangan ta ma-in kan an-ipanalangin ay olamehan moy lopa mo boy ayosen moy habot mo ¹⁸ emen ahè matanda-an nin kanayon ya hika ay ampagpaltan mangan ta ma-in kan an-ipanalangin. Hay makatandà bongat ay Tatay tamoy Diyos ya ahè angkakit. Hiyay ampakatandà nin kaganawan sikrito, boy hika ay ma-in matanggap ya primyo ya mangibat kona.”

*Kayamanan ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos
(Lokas 12:33-34)*

¹⁹ Hinalità et ni Apo Hisos ya ombayri: “Bayri ha babon lotà ay agkawo manipon nin kayamanan ya anhira-en nin anag boyangkalawangen, boy anlo-oban nin takawen, ²⁰ no alwan hay tiponen moyoy kayamanan ya para ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay gawgawà ya mangahampat ta ahè an-anagen, ahè angkalawangen, boy ahè angkatakaw. ²¹ No hay kayamanan mo ay anti ha babon lotà o anti ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay bayro ya ihip mo.”

*Hay ka-alimbawa-an nin mata
(Lokas 11:34-36)*

²² Hinalità et ni Apo Hisos, ya wana, “Hay mata mo ay pinagkahilag nin nawini mo. No ayin dipirinsya ya mata mo ay makit moy kaganawan; ²³ piro no ma-in dipirinsya ya mata mo ay mareglem ya tegteg mo. Ombayro itaman ha panginghip mo. No hay ihip mo ay mahampat, hay gawgawà mo ay panay kahampatan; piro no hay ihip mo ay alwan mahampat, hay gawgawà mo ay talagan alwan mangahampat.”

*Hay Diyos boy kawkamama-in
(Lokas 16:13; 12:22-31)*

²⁴ Ombayri et ya hinalità ni Apo Hisos: “Ayin tawoy makapagsirbi nin sabay ha loway amo; ta no pisabayen na, hay miha ay ma-arì pag-inakitan, piro hatoy miha ay labiyen na; o ma-arì nin mag-in yan tapat ha miha, ta hatoy miha ay kasorawan na. Agmo ma-arì pisabayen nin pagsirbiyan ya Diyos boy kayamanan. ²⁵ Kayà habayti ya halita-en ko komoyo,” wana et ni Apo Hisos: “Agkawo magolon manghip nin tongkol ha pagbibiyay moyo no anyay kanen, inomen, boy pagdolo. Alwa nayì nin hay biyay ay mas ma-alagà kisa pamamangan, boy hay nawini ay mas ma-alagà kisa dolo? ²⁶ Helken moyoy mawmanokmanok! Aghila ampananem ni ampangalawah nin ikamalig la, piro

hay Tatay tamoy Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na ay ampangasiwà konla. Alwa nayì mas kawon malagà kisa ha mawmanokmanok? ²⁷ Warì mapalawig moyoy biyay moyo no anggolowen moyoy ihip moyo?

²⁸ “Antà angkagolo kawo ha pagdolo moyo? Ihipen moyo no pangno anhomlay ya mawmasitas ya balang. Aghila ampagtrabaho o ampanggawà dolo ya para ha sarili la. ²⁹ Piro anhalita-en ko komoyo, maski masyadoy kayamanan ni Ari Solomon ay agya nakapagdolon maganda nin bilang ombayro kaganda ha bawbolaklak. ³⁰ No hay dawdikot ya angkabiyay hapa-eg ha lawak ay ampagandawen nin Diyos ya nobokah ay tabasen ta ipo-ol, hikawo et warì ya agna padolowan? Talagan kolang ya pantotompel moyo! ³¹ Dapat agmoyo golowen ya nakem moyon halita-en ya, ‘Ayri kayi mangwan kanen nawen, inomen nawen, boy pagdolo nawen?’ ³² Habayti ya kaganawan bagay ya pirmin anhangaren nin tawtawoy anhomamba ha alwan peteg diyos. Piro hay Tatay tamoy Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na ya magtandà nin habayti ya bawbagay ya angka-ilanganen moyo. ³³ Hay onawen tamo nin hangaren ay Diyos ya mamò-on kontamo boy mamiyay tamo nin kompormi ha kalabayan na, biha na igwà kontamo ya kaganawan nin habayti ya bawbagay ya angka-ilanganen tamo. ³⁴ Kayà agkawo magolo nin manghip no anyay mangyari komoyo nobokah, ta Diyos ya ampakaba-alà komoyo. Hay problima moyo hapa-eg ay agmoyoy na pahanan ha panghip moyo nin mangyari ha homonoy allo.”

7

Ahè manosga

(Lokas 6:37-38, 41-42)

¹ Hinalità ni Apo Hisos, ya wana, “Agkawo manosga emen agkawo hosgawan, ² ta no anyay ihosga moyo ha kanayon ay ombayroy ihosga komoyo. No pangno kalakè ya anihosga moyo ha kanayon ay ombayro itaman kalakè ya ihosga komoyo nin Diyos. ³ Hika ya ampanosga, antà angka-asikaso moy kasalanan nin kapara mo ya bilang kayamò nin poling ya anti ha mata na, balè ta agmo angka-asikaso ya sarili mon kasalanan ya bilang kalapad nin tapì ya anti ha sarili mon mata? ⁴ Pangno ka ampakaregdeg nin maghalità ha kapara mo nin, ‘Alihen koy poling ha mata mo,’ no ma-in malapad ya tapì ha sarili mon mata? ⁵ Hikay magkakanwarì, alihen mo pon ya malapad ya tapì ha sarili

mon mata emen mo makit nin mahampat ya pangalih nin poling ha mata nin kapara mo.

⁶ “Hay kaptegan ya tongkol ha Diyos ay agmoyo itorò do ha ahè malabay; ta no gaw-en moyo bayto ay bilang kawon ampambi nin manga-alagà ya bawbagay ha aw-aho ya magbira nin mangayat komoyo, boy bilang kawon ampangitapon pawpirilas ha bawbaboy ya ampanyabok bongat nin habaytoy pawpirilas.”

*Intorò ana et ni Apo Hisos ya tongkol ha panalangin
(Lokas 6:31; 11:9-13)*

⁷ Ombayri et ya hinalità ni Apo Hisos: “Agkawo tonggen manalangin emen moyo matanggap ya an-ipanalangin moyo; agkawo tonggen makirawat emen kawo biyan nin andawaten moyo; agkawo tonggen mangingat ha Diyos emen na kawo tobayen. ⁸ Hinoman ya ampanalangin ay makatanggap, hinoman ya ampakirawat ay biyan, boy hinoman ya ampangingat ha Diyos ay tobayen. ⁹ Hinoman komoyon tawtatay, biyan mo warì bato ya anak mo no makikwa yan pamamangan komo? ¹⁰ O biyan mo ya warì nin otan no makikwa yan konà komo? ¹¹ Hikawo, maski mala-et ya ogali moyo ay tandà moyon mambi nin mahampat ya bawbagay ha aw-anak moyo. Lalò anay Tatay moyoy Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na ay mambin mangahampat ya bawbagay ha ampakikwa kona.

¹² “No anyay labay moyon gaw-en komoyo nin kanayon ay ombayro itaman ya gaw-en moyo. Ha ombayri ay mageperan moyo ya kawkapanogo-an ya inggawà ni Moysis kateng hinolat nin pawpropita.”

*Hay torò ni Apo Hisos ya tongkol ha loway polta
(Lokas 13:24)*

¹³ “Pomahok kawo ha makpit ya pinagkapolta emen agkawo miparaan ha malawang ya pinagkapolta, ta hay lakwen nin habaytoy malawang ya pinagkapolta ay impirno. Banà ta maparan pagdanan bayto ay malakè ya ampagdaan bayro. ¹⁴ Piro banà ta hay pinagkapolta nin magpalako ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay makpit boy ma-irap pagdanan ay a-amò ya ampagdaan bayro.”

*Hay tawoy mala-et ay mabalayan ha gawgawà na
(Lokas 6:43-44)*

¹⁵ “Mag-atap kawo ha ampipanorò nin alwan peteg ta hila ay ampagkakanwarì nin ma-amò ya tawtopa ya pakarani komoyo, piro hay nakem la ay emen nakem tigri. ¹⁶ No pangno moyo angkabalayan ya po-on kayo no makit moyoy bonga ay ombayro moyo hila mabalayan ha gawgawà la.

Wari hay bilang kinew ya madowih ay ampamonga nin obas o hay kinew ya bilang kokomposà ay ampamonga nin igos? ¹⁷⁻¹⁸ Hay po-on kayo ya ayin dipirinsya ay maganday bonga boy ahè mamonga nin ayin kowinta. Piro hay po-on kayoy ma-in dipirinsya ay ayin kowintay bonga boy ahè mamonga nin maganda. ¹⁹ Hay po-on kayoy ampamonga nin ayin kowinta ay anto-alen ta itapon ha apoy. ²⁰ Ombayro itaman baytoy ampipanorò nin alwan peteg ta angkabalayan hila nin banà ha kala-etan gawgawà la.”

Hay tawtawoy ahè makalako ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos

(Lokas 13:25-27)

²¹ Hinalità et ni Apo Hisos, ya wana, “Alwan kaganawan tawo ya ampangingat kongko nin, ‘Pangino-on, Pangino-on,’ ay makalako ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos, no alwan haton bongat ya anggomawà kalabayan nin Tatay ko ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na. ²² Ha allon panonosga ay malakè ya maghalità kongko nin, ‘Pangino-on, Pangino-on, ngalan moy ginamit nawen ha pangangaral boy ha pama-alih nin dawdimonyo kateng ha panggawà nawen nin malakè ya papag-ispantawan.’ ²³ Piro hay itobay ko konla ay ombayri: ‘Agkatawo balay. Pakarayò kawo kongko ta hay la-et nin gawgawà moyo.’ ”

Hay loway manggawà nin bali

(Lokas 6:47-49)

²⁴ Ombayri et ya hinalità ni Apo Hisos: “Hinoman ya ampanlengè ha hawhalità ko boy anhonolen na ay bilang ya ha tawoy maronong ya nangipa-ireng nin bali ya hay pinangipondasyonan nin tawtarek ay matibay ya bato. ²⁵ Maski nangoran nin makhaw, nanlanab, boy namagyo ay ahè na-aybà baytoy bali na ta matibay ya batoy pinangipondasyonan nin tawtarek. ²⁶ Hinoman ya ampakalengè nin hawhalità ko, piro agna anhonolen ay bilang ya ha tawoy tangah ya nangipa-ireng nin bali ha kapati-an. ²⁷ Hin nangoran nin makhaw, nanlanab, boy namagyo ay natomban nangawawatak baytoy bali na.”

Hay panonorò ni Apo Hisos

²⁸ Hin nayarì naghalità hi Apo Hisos ay nipag-ispanta baytoy kalak-an tawo, ²⁹ ta hay panonorò na ay alwan bilang panonorò nin mawmangitorò nin kawkapanogo-an. Ha panonorò na ay talagan ma-in yan kapangyariyan.

8

*Pinakahampat ni Apo Hisos ya tawoy ma-in liproso
(Markos 1:40-45; Lokas 5:12-16)*

¹ Hi Apo Hisos ay nilomohan bayro ha bakil boy an-honowen yan malakè ya tawo. ² Hapa-eg, ma-in napakarani konay mihay tawoy ma-in liproso ta nanalimokod ha arapan na nin naghalità, ya wana, “Apo, no kalabayan mo ay mapakahampat mo bayti ya masakit ko emen lominis ya nawini ko.”

³ Impaktang ni Apo Hisos ya gamet na ta inaptoh na baytoy lalaki boy hinalità na kona, “Labay ko,” wana; “kayà lominis ka.” Antimano, hay liproso na ay na-alih. ⁴ Hapa-eg, hinalità kona ni Apo Hisos, “Habayti ya nangyari komo,” wana, “ay agmo ibalità ha maski hino, no alwan mako ka ha parì ta ipakit moy nawini mo ya ayin anan masakit. Mantan kan idolog mo ha Diyos nin bilang ombayro ha impanogò ni Moysis hin hatò ya mamapteg ha tawtawo ya hika ay hinomampat ana.”

*Pinakahampat ni Apo Hisos ya alilà nin mihay kapitannin
hondalò ya taga Roma
(Lokas 7:1-10)*

⁵ Hin ni-abot hi Apo Hisos ha banowan Kapirnowom ay hinakbat ya nin mihay kapitan nin hondalò ya taga Roma, ta naki-i-ingalo ya koni Apo Hisos nin patambay. ⁶ “Apo,” wana, “hay alilà ko ay masyadon angka-irapan nin banà ha masakit na. Agya maka-ibangon ta agna ma-igalaw ya nawini na.”

⁷ Hinalità kona ni Apo Hisos, “Mako ko bayro,” wana, “ta pakahampaten ko ya.”

⁸ Piro tinombay kona baytoy kapitan, “Apo,” wana, “hiko ay alwan karapatdapat nin mamalako komo ha bali ko. Halita-en mon bongat ya homampat ya alilà ko ay homampat ya. ⁹ Hiko man ay anti ha hilong kapangyariyan nin ampakatag-ay kongko nin katongkolan. Ma-in ako itaman nin hawhondalò ya anti ha hilong kapangyariyan ko. No halita-en ko ha miha ya, ‘Manigè,’ ay manigè ya; no halita-en ko ha miha ya, ‘Mako ka bayri,’ ay mako ya; boy no halita-en ko ha alilà ko ya, ‘Gaw-en mo bayti,’ ay gaw-en na.”

¹⁰ Hin nalengè bayti ni Apo Hisos ay nag-ispanta ya boy hinalità na do ha tawtawoy anhomono kona, “Anhalita-en ko komoyo,” wana, “ha aw-inalalak ni Israyil, ni miha ay ayin ako et nakit ya ombayri ya katetpel. ¹¹ Habayti et ya halita-en ko komoyo: malakè ya alwan Hodiyo ya ma-ibat ha kaganawan dogal ay domoyong ha lamisawan kalamo

ni Abraham, Isak, boy Hakob ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos. ¹² Piro hay Hawhodiyo ya dapat nin anti ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos, kalak-an konla ay itapon ha likol ha dogal ya pagkareglem. Bayro hila mi-anggaw-angaw boy manget-et nin ngipen la banà ha tanamen lay dya-dyà.”

¹³ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha kapitan, “Morong kayna,” wana. “Banà ha katetpel mo ay mangyari ya andawaten mo.” Habayto et oras ay hinomampat baytoy ampagmasakit ya alilà nin hatoy kapitan.

*Hi Apo Hisos ay namakahampat nin malakè ya tawo
(Markos 1:29-34; Lokas 4:38-41)*

¹⁴ Hapa-eg hili Apo Hisos ay nako ha bali ni Pidro. Bayro ay nakit nay babayi ya ampò ni Simon Pidro ya naka-irà ta an-amoten. ¹⁵ Inoligtanan ni Apo Hisos ya gamet nin hatoy ampò ni Pidro; kayà natbahan ya. Hapa-eg, nibangon ya boy dinolotan na hili Apo Hisos nin pamamangan.

¹⁶ Hin mahilem ana, hay malakè ya tawoy pinahokan dawdimonyo ay gintan la koni Apo Hisos. Ha halità bongat ni Apo Hisos ay nog-alih baytoy dawdimonyo, boy pinakahampat nay kaganawan ampagmasakit. ¹⁷ Habayti ya ginawà ni Apo Hisos ay nagkapeteg baytoy holà ni propita Isayas ya ombayri ya pagkahalità:

“Hiyay namakahampat nin mawmasakit tamo boy inalih nay dawdipirinsya tamo.”

*Hay makapakilamo koni Apo Hisos
(Lokas 9:57-62)*

¹⁸ Hin na-asikaso ni Apo Hisos ya sigisigi ya panlomakè nin tawtawo ha mamalibot na ay hinalità na ha aw-alagad na ya lomipay hila nin mako ha kagmang dagat. ¹⁹ Hapa-eg mihay mangitorò nin kawkapanogo-an ay napakarani koni Apo Hisos ta naghalià, “Apo,” wana, “makilamo ko komo maski ayri ka mako.”

²⁰ Hinalità kona ni Apo Hisos, ya wana, “Maski nin aw-ayop ya bilang ha lamiran ay ma-in lobot ya ampa-iriyen, boy hay mawmanokmanok ay ma-in ampa-i-aponan; piro hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay ayin sarilin pa-iriyen ya pama-inawawan bayri ha babon lotà.”

²¹ Hapa-eg, miha et ha ampipantompel koni Apo Hisos ay napakarani kona ta naghalià, “Apo,” wana, “payagan mo ko pon nin morong emen ko ma-ipatabon ya tatay ko.”

²² Piro hinalità kona ni Apo Hisos, “Makilamo kayna kongko hapa-eg,” wana, “ta hay nati ay pa-olayan mon itabon nin tawtawoy ayin biyay ya ayin anggawan.”

*Pagkahokaw angin ya pinatgen ni Apo Hisos
(Markos 4:35-41; Lokas 8:22-25)*

²³ Hapa-eg hi Apo Hisos ay hinomakay ana ha bangkà boy hinomonoyna itaman hinomakay ya aw-alagad na ta lomipay hilayna. ²⁴ Mintras anlomipay hila ay biglâ hinomkaw ya angin ta namagyo; hay bangkà la ay angkapalamnan nin lanom ta angkahipwakan nin malhay ya dawoyon, piro hi Apo Hisos ay angkatoloy. ²⁵ Hapa-eg, pinakaraniyan ya nin aw-alagad na ta pinokaw la ya, "Pangino-on," wanla, "ilibri mo kayi ta anlomdeg tamoyna."

²⁶ Piro tinombay konla hi Apo Hisos, ya wana, "Antà masyado kawon angkalimo? Warì agkawo antompel kongko?" Hapa-eg, nibangon ya ta minandawan nan tonggen baytoy pagkahokaw angin boy dawdawoyon. Kayà tinonggen ya angin boy hay dagat ay tinominek. ²⁷ Hay aw-alagad na ay nag-ispanta, ya wanla, "Anyan magkatawowan bayti ta maski angin boy dawoyon ay anhomonol kona?"

Pina-alih ni Apo Hisos ya dawdimonyoy pinomahokha loway lalaki

(Markos 5:1-20; Lokas 8:26-39)

²⁸ Hin ni-abot hili Apo Hisos ha lipay dagat ha dogal nin tawtawoy Gadarino ay hinakbat yan loway lalaki ya pinahokan nin dawdimonyo. Hila ay ampa-iri ha kawkow-ibay panabonan boy masyado hilan mabayani; kayà ayin makaregdeg nin magdaan bayro. ²⁹ Hapa-eg, nambo-angaw hila, ya wanla, "Hika ya Anak nin Diyos, antà ampaki-emenan mo kayi? Nako ka nayi bayri para pa-irapan kayi nin ayin et ha pana-on?"

³⁰ Hapa-eg, bayro ha dani la ay ma-in malakè ya baboy ya ampipamokibok. ³¹ Habaytoy dawdimonyo ya anti bayro ha loway lalaki ay naki-i-ingalo koni Apo Hisos, ya wanla, "No pa-alihen mo kayi ay palakwen mo kayi awod bahen ha bawbaboy."

³² "Sigi, mako kawoyna," wani Apo Hisos konla; kayà nog-alih hila ta nako hilan pinomahok ha bawbaboy. Hatoy bawbaboy ya pinahokan nin dawdimonyo ay nipampowayon nagpalako ha bongaw anggan nipadiritson narabò ha dagat. Bayro hila nati nin naleme.

³³ Hapa-eg hay ampipangalagà nin hatoy bawbaboy ay nipampowayon nako ha banowa, ta imbalità lay pawpangyayari kateng hatoy nangyari do ha loway tawo ya pinahokan pon nin dawdimonyo. ³⁴ Kayà hay tawtawo bayro ha banowa ya nakalengè nin habayto ay nakon hinomakbat koni Apo Hisos, boy naki-i-ingalo hila kona nin mog-alih ya bayro ha dogal la.

9

*Hay tawoy polonen ya pina-owako ni Apo Hisos
(Markos 2:1-12; Lokas 5:17-26)*

¹ Hi Apo Hisos ay hinomakay ana et ha bangkà ta nilomipay nin norong ha sarili nan banowa. ² Hapa-eg, ma-in nakalateng ya ongnoy tawoy ampanapwat nin lalaki ya polonen ya naka-irà ha ondayon. Habaytoy polonen ay gintan la koni Apo Hisos. Hin nakit ni Apo Hisos ya ma-in hilan katetpel ay hinalità na do ha polonen, “Hokawen moy nakem mo,” wana, “anak ko, ta hika ay pinatawad ana ha kawkasalanan mo.”

³ Hapa-eg, ma-in bayron mawmangitorò nin kawkapanogo-an ya hinolat ni Moysis. Hay kanayon konla ay ampag-ilgo ha sarili la nin ombayri: “Ha hinalità nin habayti ya tawo ay emen hiya ya makapatawad nin kasalanan. Haba-in ya ginawà na ay panla-et ha Diyos.”

⁴ Piro hay anti ha nakem la ay talagan tandà ni Apo Hisos; kayà hinalità na konla, ya wana, “Antà nin mala-et ya an-hipen moyo? ⁵ Anyay mas maparan mangyari ya halita-en bayri ha polonen, ‘Napatawad ana ya kawkasalanan mo,’ o ‘Mibangon ka ta mowako ka’? ⁶ Ha pamakahampat ko nin habayti ya tawo ay mapaptegan ko komoyo ya hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay ma-in kapangyariyan bayri ha babon lotà nin mamatawad nin kasalanan.” Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha polonen, “Mibangon ka,” wana, “hapwatan moy pinamir-an mo ta mowako kaynan morong.”

⁷ Hapa-eg habaytoy polonen ay nibangon ta norong yayna. ⁸ Hin nakit nin hatoy kalak-an tawo baytoy pamakahampat ni Apo Hisos nin tawoy polonen ay nipag-ispanta hila boy pinori lay Diyos, ta babayo hila nakakit nin tawoy ma-in ombayroy kapangyariyan.

*Hi Matiyo ya manininon bo-ih ay iningat ni Apo Hisos
(Markos 2:13-17; Lokas 5:27-32)*

⁹ Hapa-eg, nog-alih bayro hi Apo Hisos boy ha pamowako na ay nakit na hi Matiyo ya manininon bo-ih ya naka-iknò ha pamayaran bo-ih. Hinalità ni Apo Hisos kona, “Makilamo ka kongko,” wana. Hi Matiyo ay nireng ta nakilamo koni Apo Hisos.

¹⁰ Hapa-eg hi Apo Hisos kateng aw-alagad na ay anti ha bali ni Matiyo nin ampangan. Malakè ya manininon bo-ih boy kanayon ya tawtawoy alwan mahampat ya pagkatawo ya nakalateng ya naki-arap konlan nangan. ¹¹ Hay ongnoy Parisiyo ya anti bayro ya nakakit konla ay naghaltà ha aw-alagad ni Apo Hisos, ya wanla, “Antà hay mangangaral

moyo ay ampakipangan ha mawmanininon bo-ih boy ha tawtawoy alwan mahampat ya pagkatawo?" ¹² Hin nalengè ni Apo Hisos baytoy pastang ha aw-alagad na ay ombayri ya alimbawà ya intobay na: "Hay tawoy ayin masakit ay ahè ampanga-ilangan nin mananambal; hay ampanga-ilangan bongat nin mananambal ay hatoy ma-in masakit. ¹³ Ombayro itaman ya pamako ko bayri ha babon lotà. Agko nako bayrin mangingat nin tawtawoy ahè ampangamin nin hila ay makasalanan, no alwan nako ko bayri nin mangingat nin tawtawoy ampangamin nin hila ay makasalanan. Kailangan moyon pag-aralan ya labay totolen nin habayti ya nakaholat ya Halità nin Diyos: 'Hay mas ma-alagà kongko ay mi-i-ingalo kawo kisa mamati kawon aw-ayop ya ipo-ol moyon idolog kongko.' "

In-alimbawà ni Apo Hisos ya sarili naha kakahal nin babayi

(Markos 2:18-20; Lokas 5:33-35)

¹⁴ Hapa-eg hay aw-alagad ni Howan Mamiminyag ay nako koni Apo Hisos ta hinalità la kona, ya wanla, "Antà hikayi boy Pawparisiyo ay ampagpaltan mangan, ta hay aw-alagad mo ay ahè ampagpaltan mangan?"

¹⁵ Ombayri ya intobay konla ni Apo Hisos: "Ma-ari wari maglèlè boy magpaltan mangan ya tawtawoy kinombida ha banhal mintras anti et konla baytoy kakahal nin babayi? Lomateng ya oras nin alihen konla baytoy kakahal nin babayi, boy ha pana-on ya habayto ay magpalta hilan mangan banà ha kalele-an la."

Hay torò ni Apo Hisos ay ahè ma-ari ilamo hatorò ya na-iknawan

(Markos 5:21-22; Lokas 5:36-39)

¹⁶ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nangi-alimbawà et nin ombayri: "Ayin tawoy mangitakop nin bayoy ritaso ha da-an ya dolo, ta no gaw-en na bayto, hay bayoy intakop ay manirà nin hatoy da-an ya dolo; kayà lalò homlay ya ginit. ¹⁷ Ayin simprin tawoy mangipalaman nin kapelhan ampa-ahemen ya basì ha da-an ya katat ya pambiyanan basì; ta no gaw-en na bayto, hay da-an ya katat ay mahirà boy mabollog ya bayoy basì. Hay bayoy basì ay dapat ipalaman ha bayoy pangipalamnan emen parihon bomoyot."

Hay nati ya anak ni Hayro boy hay babayiya nangaptoh nin dolo ni Apo Hisos

(Markos 5:21-43; Lokas 8:40-56)

¹⁸ Mintras anhalita-en et bayto konla ni Apo Hisos ay ma-in nakalateng ya miha ha ampipamo-on ha himba-an nin

Hawhodiyo. Hapa-eg, nanalimokod ya ha arapan ni Apo Hisos ta hinalità na ya ombayri: “Hay anak koy babayi ay kapimati; kayà makilako ka kongko ta aptohen mo yan bongat ay mabiyay yan oman.”¹⁹ Hapa-eg hi Apo Hisos kateng aw-alagad na ay nanigè nin nakilako kona.

²⁰⁻²¹ Hin ampowakoyna hili Apo Hisos ay ma-in mihay babayi ya napakarani ha bokotan na. Habaytoy babayi, ha lo-ob labinloway ta-on ay sigisigi ya pantolò nin dayà na ta ma-in yan dipirinsya. Hinalità na ha sarili na, ya wana, “Ma-aptoh kon bongat ya laylay dolo ni Apo Hisos ay homampat ako.” Hapa-eg hay laylay dolo ni Apo Hisos ay na-aptoh na.

²² Nagpeyeh hi Apo Hisos boy nakit na baytoy babayi biha na hinalità kona, ya wana, “Patel, hokawen moy nakem mo; hay pantotompel mo ya nakapahampat komo.” Kayà hinomampat baytoy babayi hin habayto et nin oras.

²³ Hapa-eg hili Apo Hisos ay ni-abot do ha bali nin hatoy ampamo-on ha himba-an nin Hawhodiyo. Nakit na baytoy ampipanogtog para ha pananabon boy nalengè nay telek nin tawtawoy ampagkagolo. ²⁴ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos, “Lomikol kawoy kaganawan!” wana. “Haba-in ya anak ay ahè nati no alwan angkatoloy yan bongat!” Banà bayri ha hinalità ni Apo Hisos ay pinikaka-iliyan la ya. ²⁵ Piro hin nilomikol baytoy tawtawo, hi Apo Hisos ay nilomo-ob do ha pinangiborolan nin hatoy anak. Hapa-eg, inoligtanan nay gamet nin hatoy anak boy nibangon baytoy anak. ²⁶ Habaytoy pangyayari ay nibahwag ha tawtawoy ampa-iri ha mamalibot nin habaytoy dogal.

Hi Apo Hisos ay namakahampatnin loway tawoy bowag

²⁷ Hin nog-alih ana bayro hi Apo Hisos ay hinono yan loway lalaki ya bowag ya ampambolyaw nin ombayri: “Alalak ni Arì Dabid, ingalowan mo kayi.”

²⁸ Hapa-eg, hin nilomo-ob hi Apo Hisos ha bali ay napakarani kona baytoy loway bowag. Pinastang hila ni Apo Hisos, “Ampinto-o kawo nayi,” wana, “nin mapakahampat koy mata moyo?”

“Awò,” wanla, “Apo, ampinto-o kayi.”

²⁹ Hapa-eg hay mata la ay inaptoh ni Apo Hisos boy hinalità na konla, “Banà,” wana, “ha pantotompel moyo ay homampat kawo.” ³⁰ Hin habayto et oras ay nakakit hilayna. Inhigpit nin imbibilin konla ni Apo Hisos ya ombayri: “Agmoyo ibalità ha maski hino ya tongkol bayri ha nangyari komoyo.”

³¹ Piro hin nog-alih hila, hay tongkol koni Apo Hisos ay imbawag la ha kaganawan ha angkasakopan nin dogal ya habayto.

Hay tawoy pipi ya pinakahampat ni Apo Hisos

³² Hin ampog-alih baytoy loway lalaki ya bowag pon ay ma-in tawtawo ya nantan nin mihay lalaki koni Apo Hisos. Habaytoy lalaki ay ahè makapaghalità ta pinahokan nin dimonyo. ³³ Hapa-eg, pina-alih ni Apo Hisos baytoy dimonyo; kayà nakapaghalità baytoy tawo. Nag-ispanta baytoy kalak-an tawo, ya wanla, “Hitamoy aw-inalalak ni Israyil, nakakanoman ay ahè et nakakit nin ombayri ha nakit tamo hapa-eg.”

³⁴ Piro hinalità nin Pawparisiyo, “Hay po-on,” wanla, “nin dawdimonyo ya ampambi konan kapangyariyan nin mama-alih nin dawdimonyo.”

Na-ingalowan ni Apo Hisos ya tawtawo

³⁵ Hi Apo Hisos ay nako ha kaganawan banowa boy baryo. Anlomo-ob ya ha hawhimba-an nin Hawhodiyo nin mangitorò nin Mahampat ya Balità ya tongkol ha pamomon nin Diyos, boy ampamakahampat yan tawtawoy ma-in hari-hari ya dipirinsya boy masakit. ³⁶ Hin nakit na baytoy kalak-an tawo ya ampikagoloy nakem boy ayin ampanambay ay na-ingalowan na, ta hila ay bilang ha tawtopa ya ayin ampagpastol. ³⁷ Kayà hinalità na ha aw-alagad na, “Malakè,” wana, “ya tawo ya kowinta a-alawahanen ana ya bilang ha pali ya mabonga, piro hay kowinta ampangalawah ay a-amò. ³⁸ Kayà ipanalangin moyo ha Pangino-on ya ma-in ikon nin kowinta a-alawahanen ya pahanan nay kowinta mangalawah.”

10

*Hay labinloway alagad ya pinili ni Apo Hisos
(Markos 3:13-19; Lokas 6:12-16)*

¹ Hapa-eg, iningat ni Apo Hisos ya labinloway alagad na nin pakarani kona ta binyan na hila nin kapangyariyan mama-alih nin dawdimonyoy pinomahok ha tawtawo, boy binyan na hila et nin kapangyariyan mamakahampat nin kaganawan tawoy ma-in masakit boy dipirinsya. ² Habayti ya ngawngalan nin labinloway pinili nan pag-alagad na: hi Simon ya an-ingaten et Pidro, hi Andris ya patel ni Pidro, hi Santiyago boy hi Howan ya mipatel ya aw-anak ni Sibidiyo, ³ hi Pilipi, hi Bartolomi, hi Tomas, hi Matiyo ya manininon bo-ih, hi Santiyago ya anak ni Alpiyo, hi Tadyo, ⁴ hi Simon ya

mapagmalasakit ha nasyon Israyil, boy hi Hodas Iskaryoti ya nangisapakat koni Apo Hisos.

*Hay bawbibilin ni Apo Hisos ha aw-alagad na
(Markos 6:7-13; Lokas 9:1-6)*

⁵ Habayti ya labinloway alagad ay inhogò ni Apo Hisos boy binibilinan na hila nin ombayri: “Agkawo mako ha dawdogal nin alwan Hawhodiyo boy ha dawdogal nin Sawsamaritano. ⁶ Hay lakwen moyon bongat ay kapariho tamon aw-inalalak ni Israyil ya kowinta tawtopay nita-won. ⁷ I-aral moyo konla ya hay pamomo-on nin Diyos ay maranina. ⁸ Pakahampaten moyoy ampipagmasakit kateng mangama-in liproso, mamabiyay kawon nati, boy mama-alih kawon dawdimonyoy pinomahok ha tawtawo. Hay kapangyariyan moyon manggawà nin ombayri ay tinanggap moyo nin ayin bayad; kayà agmoyo pabayaren ya tawtawoy matambayan moyo. ⁹ Ha panigè moyo ay agkawo mantan gintò, pilak, o tangsò. ¹⁰ Agkawo simpri mantan pambiyanan pamamangan, dolo ya paghagiliyan, sapatos, o baston. Dapat hay mambin angka-ilanganen moyo ay hatoy matambayan moyo.

¹¹ “Pami-abot moyo ha mihay banowa o baryo ay manikap kawon tawoy an-igalang ya handà mamapa-iri komoyo, ta bayro kawo manatili kona angga ha mog-alih kawo bayro ha dogal ya habayto. ¹² Pamakalo-ob moyo ha bali ay pakahampat kawoy maghalità ha tawtawo bayro nin, ‘Magkama-in kawon katinekan.’ ¹³ No mahampat ya pananggap komoyo nin tawtawo ha bali ya habayto ay panatiliyen moyo bayto konlay hinalità moyo, piro no agla kawo tanggapen ay bawi-en moyo baytoy hinalità moyo. ¹⁴ Hinoman ya ma-in bali o ha ayriman ya dogal ta agla kawo tanggapen, pamog-alih moyo ay ikampag moyoy gabok ha bitih moyo emen la matanda-an ya alwan mahampat ya ginawà la komoyo. ¹⁵ Habayti ya halita-en ko komoyo: ha allon panonosga, maski mangala-et ya tawtawo ha siyodad nin Sodoma boy Gomora ay mas hilay ingalowan nin Diyos kisan hatoy tawtawoy ahè nananggap komoyo.”

*Hay lomateng ya kadya-dya-an
(Markos 13:9-13; Lokas 12:11-12; 21:12-17)*

¹⁶ “Leng-en moyo!” wana et ni Apo Hisos ha aw-alagad na. “Hay tawtopa ay manga-amò boy ayin kayan lomaban ha mandisgrasya konla. Hikawo ya bilang tawtopa ay an-ihogò kon mako ha tawtawoy inogali tigri. No pangno kagaling mag-atap ya aw-otan emen aghila mapati boy no pangno ka-amò ya kawkalapati ay mag-in kawo itaman ombayro.

17 Mag-atap kawo ha tawtawoy mangi-arap komoyo ha hosgado, ta ha lo-ob himba-an nin Hawhodiyo ay bogbogen la kawo. 18 Banà kongko, hikawo ay gitan lan i-arap ha gawgobirnadador boy ha kanayon ya ampipamo-on. Ha pangyayari ya habayto, hikawo ay mamapteg nin tongkol kongko ha arapan la boy ha alwan Hawhodiyo. 19 Pantan la komoyo ha hosgado ay agkawo mahlak no pangno moyo idipinsa ya sarili moyo o no anyay halita-en moyo, ta hay halita-en moyo ha oras ya habayto 20 ay ahè mangibat ha sarili moyon ihip, no alwan mangibat ha Ispirito nin Tatay tamoy Diyos.

21 “Ma-in tawo ya mangipapati nin pawpatel nay lalaki, boy ma-in tatay ya mangipapati nin anak na. Ma-in itaman aw-anak ya lomaban ha mawmato-antawo la biha la ipapati. 22 Banà ha pamakilamo moyo kongko, hikawo ay pag-inakitan nin kaganawan tawo. Piro hay makatagal ha kadya-dya-an boy ampanatili antompel kongko angga ha ka-anggawan nin biyay na ay ma-in kalibriyan. 23 No padya-dya-an kawo ha mihay banowa ay mowayo kawon mako ha kanayon ya banowa. Anhalita-en ko komoyo ya agmoyo mayari ya an-ipagawa ko komoyo ha kaganawan dogal ha nasyon Israyil anggan hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay makabira bayri.

24 “Ayin antoro-an ya makara-eg ha ampanorò kona, boy ayin alilà ya makara-eg ha amo na. 25 Kayà no anyay ampangyari ha ampanorò ay ombayro itaman ya mangyari ha antoro-an. Ombayro simpri ha alilà. No anyay ampangyari ha amo na ay ombayro itaman ya mangyari kona. Kayà no pangno ya anggaw-en la kongko ya manonorò komoyo ay ombayro simpri ya gaw-en la komoyo. Hiko ay iningat lan Bilsibob. Alwa wari mas mala-et ya i-ingat la komoyo?”

*Hay dapat kalimowan
(Lokas 12:2-7)*

26 “Agmoyo kalimowan ya tawtawoy ampamadya-dya komoyo ta ayin nakatagò ya ahè mipatnag, boy ayin sikrito ya ahè mibolgar. 27 No anyay anhalita-en ko komoyo nin sikrito ay halita-en moyon bolgaran ha kaganawan, boy no anyay an-i-ananah komoyo ay halita-en moyon ibo-angaw. 28 Agmoyo kalimowan ya mapamati ta nawini moyon bongat ya kaya lan patyen, piro hay kalolowa nin pinati la ay agla mapati; no alwan hay kalimowan moyo ay Diyos ya ma-in kapangyariyan mamati nin nawini boy mantan nin kalolowa ha impirno. 29 Alwa nayi nin hay loway pipit ay angka-ilakò nin alagà mihay sintimos bongat?”

Ombayro man, maski miha konla ay ahè matata ha lotà no ahè payagan nin Tatay tamoy Diyos. ³⁰ Piro hikawo, maski habot moyo ay tandà nin Diyos no ongnoy bilang. ³¹ Kayà agkawo malimo ta hikawo ay mas ma-alagà kisa ha malakè ya pipit.”

Hay tongkol ha ampamapteg boy ha ampangipogla-oh koni Apo Hisos

(Markos 8:38; Lokas 12:8-9)

³² Hinalità et ni Apo Hisos ya ombayri: “Hinoman ya mamapteg ha tawtawo nin hiya ay ampakilamo kongko, hiko ay mamapteg itaman ha arapan nin Tatay koy Diyos ha katatag-ayan ha kama-inan na nin habaytoy tawo ay ampakilamo kongko. ³³ Piro hinoman ya ampangipogla-oh kongko ha tawtawo nin hiya ay ahè ampakilamo kongko ay paptegan ko itaman ha arapan nin Tatay koy Diyos ha katatag-ayan ha kama-inan na ya habaytoy tawo ay ahè nakilamo kongko.”

Magkama-in pamikontra nin banà ha pamako bayri ni Apo Hisos ha babon lotà

(Markos 8:34; Lokas 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ “Maka an-hipen moyo nin hay bara-nan nin pamako ko bayri ha babon lotà ay emen hay tawtawo ay magkama-in katinekan. Alwan ombayro ta banà kongko, hay tawtawo ay mangapikontra. Hay kanayon ay homonol kongko; hay kanayon itaman ay mag-inakit kongko. ³⁵ Banà ha pamako ko bayri, hay anak ya lalaki ay komontra ha tatay na, hay anak ya babayi ay komontra ha nanay na, boy hay manoyang ya babayi ay komontra ha ampò nay babayi. ³⁶ Hay mas mahigpit mikontra ay hatoy anti ha mihay pamilya.

³⁷ “Hinoman ya ampanlabi ha tatay na o ha nanay na nin mas et ha panlalabi na kongko ay alwan karapatdapat mag-in alagad ko; hinoman ya ampanlabi ha anak na nin mas et ha panlalabi na kongko ay alwa ya simprin karapatdapat mag-in alagad ko. ³⁸ Hinoman ya ahè labay magdanas kadya-dya-an nin bilang ampamalatay koroh nin palako ha kamatyan na, boy ahè labay makilamo kongko ay alwan karapatdapat mag-in alagad ko. ³⁹ Hinoman ya ampag-atap emen agya mati ay mati et bongat, piro hinoman ya mati nin banà kongko ay ma-in biyay ya ayin anggawan.”

Hay an-i-anti kontamo ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos

(Markos 9:41)

40 “Hinoman ya ampananggap komoyo ay ampananggap kongko, boy hinoman ya ampananggap kongko ay antangapen na simpri ya Diyos ya nangihogò kongko. 41 Hay ampananggap ha hogò nin Diyos banà ta hiya ay inhogò nin Diyos ay ma-in yan tanggapan ya primyo ya bilang ombayro ha tanggapan nin hatoy hogò nin Diyos. No tinanggap moy tawoy mahampat nin banà ha kahampatan na ay ma-in kan tanggapan ya primyoy bilang ombayro ha tanggapan na. 42 Habayti ya halita-en ko komoyo; hinoman ya mambin inomen ya lanom ya malay-ep ha maski pinaka-oltimo ya alagad ko, ta biyan na ya banà ta hiya ay alagad ko, habaytoy mambi ay makatanggap simpri nin primyo.”

11

*Hi Apo Hisos boy hi Howan Mamiminyag
(Lokas 7:18-35)*

1 Hin nayari ni Apo Hisos nin pinalinawan baytoy labin-loway alagad na ay nako ya ha bawbanoway mangarani bayro nin manorò boy mangaral.

2 Hin habayto, hi Howan Mamiminyag ya anti ha pirisowan ay nakalengè nin tongkol ha gawgawà ni Pangino-on Hisokristo. Kayà nangihogò ya nin ongnoy alagad nan makon magpastang koni Apo Hisos. 3 Hin ni-abot hilayna koni Apo Hisos ay pinastang la ya, ya wanla, “Hika nayi baytoy lomateng ya impangakò nin Diyos, o ma-in et kanayon ya anti-en nawen?”

4 Tinombay konla hi Apo Hisos, ya wana, “Magbira kawoyna koni Howan ta ibalità moyo kona bayti ya angkalengè moyo boy angkakit moyo ya 5 banà kongko, hay bawbowag ay ampakakit ana, hay pawpolonen ay ampakawakoyna, hay mangama-in liproso ay hinomampat ana, hay tawteek ay ampakalengè ana, hay nikati ay angka-pabiyay oman, boy hay Mahampat ya Balità ay an-i-aral ha manga-irap. 6 Makalmà ya tawoy ahè angka-alih ya pantotompel kongko.”

7 Hin norong ana baytoy inhogò ni Howan ay hinalità ni Apo Hisos do ha kalak-an tawo ya tongkol koni Howan. “Hin nilako moyo,” wana, “nin biniliw hi Howan do ha powiray dogal, anyay an-asawan moyon makit kona? Mawenek nayi nin bilang ha dikot ya angka-itomba nin angin? 8 Anyay an-asawan moyon makit kona? Hay ampaghilot nin maganday dolo ay hatoy ampa-iri ha palasyo. 9 Antà awod nako kawo kona? Nako kawo nayi kona ta an-asawan moyo nin hiya ay propita? Anhalita-en ko komoyo ya igit et ha propita

ya nakit moyo; ¹⁰ ta ha Halità nin Diyos ay ombayri ya impaholat nin Diyos ya tongkol koni Howan:

'Hay hogò ko ay ihogò kon ma-ona komo nin mangihandà pagdanan mo.'

¹¹ "Hapa-eg habayti ya halita-en ko komoyo: ha kaganawan tawoy in-anak bayri ha babon lotà ay ayin makara-eg koni Howan Mamiminyag. Balè ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos, maski pinaka-oltimo ay da-eg hi Howan. ¹² Pa-ibat hin pana-on nin ampangaral hi Howan angga hapa-eg, hay tawtawoy ampag-ari-an nin Diyos ay ampagdanas kadya-dya-an, ta hay tawtawoy mangala-et ay angkomontra ha pamomo-on nin Diyos. ¹³ Hin hato et, hay tongkol ha pamomo-on nin Diyos ay hinola-an ana nin pawpropita boy inholat ha kawkapanogo-an ni Moysis angga hin nangaral hi Howan. ¹⁴ Hinola-an la ya magbira hi Ilyas ya propita hin hato. No pinto-owen moyo bayto ay tandà moyo ya hiya bayti hi Howan ya hinola-an la. ¹⁵ Hay ka-ilangan moyo ay manlengè mahampat nin habayti ya anhalita-en ko komoyo biha moyo honolen."

¹⁶ Hinalità et ni Apo Hisos, "Anyay pangiparisan ko nin tawtawo hapa-eg pana-on? Hila ay bilang ha aw-anak ya ampipampiknò ha danin palingki ya an-ibolyaw lan halita-en ha kawkaragaw lay, ¹⁷ 'Antogtogan nawen kawon togtog ya para ha banhal piro agkawo antomalek. Ampagkanta kayi nin kanta ya para ha pananabon, piro agkawo ampanangih.' ¹⁸ Hi Howan Mamiminyag ya nako bayri ay mabetbet nin magpaltan mangan boy ahè ampinom nin alak, piro anhalita-en nin tawtawo ya, 'Hiya ay pinahokan nin dimonyo.' ¹⁹ Hapa-eg ha hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ya nako bayri ya ahè ampagpaltan mangan boy minom ay anhalita-en nin tawtawo ya 'Hiya ay mahibà, hiya ay maglalahing, boy hiya ay amigo nin mangaha-ol ya mawmanininon bo-ih boy tawtawoy alwan mahampat ya pagkatawo.' Ombayro man, hay karonongan nin Diyos ay angkapaptegan ta hay risolta ay angkakit ha gawgawà nin tawtawoy anhomonol kona."

Hay tawtawoy talagan ahè antompel ha Diyos

(Lokas 10:13-15)

²⁰ Hapa-eg hatoy tawtawoy pinanggaw-an ni Apo Hisos nin pawpapag-ispantawan ay ahè nipaghehe ha kawkasalanan. Kayà pinaghalita-an na hilan makhit, ya wana, ²¹ "Ka-i-ingaloy mangyari komoyon tawtaga Korasin boy tawtaga Bitsayda! No hay pawpapag-ispantawan ya ginawà ko bayri komoyo ay ginawà dayi ha Tiro boy Sidon ya sawsiyodad nin alwan Hawhodiyo, sigoro hay boyot

laynan naghlot mangakodpaw boy nagborobod nin aboh emen la ma-ipakit ya pamaghehe la ha kawkasalanan la.²² Habayti ya halita-en ko komoyo: ha allon panonosga, hay tawtaga Tiro boy Sidon ay mas ingalowan nin Diyos kisan hikawo.²³ Hikawo man ya tawtaga banowan Kapirnowom ya labay mitag-ay nin emen katag-ay langit ay itapon ha impirno ya ayin anggay kaparosawan. No hay pawpapag-ispantawan ya ginawà ko komoyo ay ginawà dayi ha tawtaga Sodoma, sigoro pinaghehean lay kawkasalanan la. Ha ombayro, hay dogal la ay ampanatili et dayin angga hapa-eg ta ahè dayi pino-olan nin Diyos.²⁴ Habayti ya halita-en ko komoyo: ha allon panonosga, maski mangala-et ya tawtawo ha siyodad nin Sodoma ay mas hilay ingalowan nin Diyos kisan hikawo.”

Hay dapat ay makilamo koni Apo Hisos

(Lokas 10:21-22)

²⁵ Hin habayton oras ay nanalangin hi Apo Hisos, ya wana, “Tatay ko ya Pangino-on ha katatag-ayan ha kamaninan mo boy bayri ha babon lotà, ampasalamat ako komo ta hay bawbagay ya insikrito mo emen ahè ma-intindiyan nin mangama-in pinag-aralan ay impa-intindiyan mo ha manga-aypà ya nakem nin bilang ha mangayamò ya aw-anak.²⁶ Salamat, Tatay ko, ta habayti ya ginawà mo ay kalabayan mo.”

²⁷ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos ha tawtawo ya ombayri: “Kaganawan bagay ay impahimalà kongko nin Tatay koy Diyos. Hay tongkol kongko ya Anak nin Diyos ay ayin ampakatandà no alwan Tatay koy Diyos, boy hay tongkol ha Tatay koy Diyos ay ayin ampakatandà no alwan hiko ya Anak na boy hatoy labay kon pangipatanda-an.

²⁸ “Hikawo ya ampomagal ta angkabiyatan mangihip ha panhohomonol moyo ha da-an ka-ogali-an, pakarani kawo kongko emen kawo magkama-in katinekan.²⁹ Honolen moyoy an-ipanogò ko, ta payagan moyo kon manorò ko-moyo emen kawo magkama-in katinekan. Hiko ay ma-aypà ya nakem boy mapanawan manorò.³⁰ Mahampat no hikoy honolen moyo ta alwan ma-irap ya bawbagay ya itorò ko komoyo.”

12

Hay torò ni Apo Hisos ya tongkol ha allon pama-inawa
(Markos 2:23-28; Lokas 6:1-5)

¹ Mihay allon Sabado ya allon pama-inawa nin Hawhodiyo, hili Apo Hisos ya antomalà ay niparaan ha ma-in tawtanaman ya trigo. Hay aw-alagad nay nabitil ay

nipanggetè nin trigo ta kinan la. ² Hapa-eg, ma-in bayron Pawparisiyo ya nakakit konla. Kayà hinalità la koni Apo Hisos, “Biliwen moy aw-alagad mo,” wanla. “Anggaw-en la ba-in ya ha kawkapanogo-an tamo ay labag gomawà nin ombahen no allon pama-inawa.”

³ Tinombay hi Apo Hisos, ya wana, “Warì agmoyo et nabaha ya nakaholat ya ginawà ni Dabid hin hato hin binomitil ya kateng kawkalamowan na? ⁴ Nilomo-ob ya ha bali nin Diyos ta nangwa yan tinapay ya indolog ha Diyos. Nangan yan hatoy tinapay boy pinakan nay kawkalamowan na maski kontra ha kawkapanogo-an tamo ya mangan nin habayto, ta hay ma-arì bongat mangan nin habayto ay pawpari. ⁵ Tandà moyo ya impanogò nin Diyos ya ahè magtrabaho no allon pama-inawa. Nabaha moyo et baytoy impaholat na koni Moysis ya hay pawpari ay dapat gomawà ha bali nin Diyos maski allon pama-inawa. Kayà hila ay ayin kasalanan maski magtrabaho hila ha allon habayto. ⁶ Piro anhalita-en ko komoyo ya hiko ya anti bayri ay mas ma-in katongkolan gomawà kisa hatoy ampipagtrabaho ha bali nin Diyos. ⁷ Hay nakaholat ha Halità nin Diyos ay ombayri: ‘Hay mas labay ko ay mi-i-ingalo kawo kisa mamati kawon aw-ayop ya ipo-ol nin idolog kongko.’ No na-intindiyan moyo dayin mahampat bayto ay agmoyo hosgawan baytoy nanggawà nin alwan kasalanan. ⁸ Hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay ma-in karapatan maghalità no anyay tamà gaw-en no allon pama-inawa.”

*Hay tawoy kinomampil ya gamet
(Markos 3:1-6; Lokas 6:6-11)*

⁹ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nog-alih bayro ta nako yan nilomo-ob ha miha ha hawhimba-an nin Hawhodiyo. ¹⁰ Bayro ay ma-in mihay lalaki ya hay mihay gamet ay ahè ma-igalaw ta kinomampil. Hapa-eg, ma-in bayron ampanikap nin bara-nan ya pangidimandawan la koni Apo Hisos. Kayà pinastang la ya nin ombayri: “Kompormi ha kawkapanogo-an,” wanla, “tamà nayi mamakahampat nin ampagmasakit no allon pama-inawa?”

¹¹ Tinombay konla hi Apo Hisos nin ombayri ya alimbawà: “No ma-in kan tawtopa ta hay miha ay natata ha malalè ya lobot ya nitag-on allon pama-inawa, agmo warì i-alawah ha allon habayto ta ilibri mo? ¹² Lalò ana ya tawo, ta hay mihay tawo ay mas ma-alagà kisa ha mihay topa. Kayà alwan kontra ha kawkapanogo-an no manggawà kahampatan no allon pama-inawa.” ¹³ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha lalaki ya kinomampil ya gamet, “Ipaktang mo,” wana, “ya gamet mo.” Hin impaktang na, hay gamet

na ay hinomampat ana ta nag-in nin bilang ombayro ha kagmang gamet na. ¹⁴ Hapa-eg hatoy Pawparisiyo ay nog-alih ta pini-i-ilgowan la no pangno la mapati hi Apo Hisos.

Hay magsisirbi ya pinili nin Diyos

¹⁵ Hin natanda-an ni Apo Hisos baytoy tangkà la ay nog-alih ya ha dogal ya habayto. Malakè ya tawoy nakihono kona. Kaganawan nin ma-in masakit ay pinakahampat na, ¹⁶ boy inhigpit nan imbibilin konla ya agla ibabalità ya tongkol kona. ¹⁷ Bayri napaptegan ya holà ni propita Isayas ya ombayri ya pagkahalità:

¹⁸ “Habayti ya magsisirbi koy pinili ko; anlabyen ko ya boy masyado kon ampangonsowilo kona. Igwà ko konay Ispirito ko, boy hiya ya mangibalità nin tongkol ha panonosga ko ha kaganawan tawo. ¹⁹ Agya makidiskosyon o mambonghaw, ni mambo-angaw nin magdiskorso ha kalsara. ²⁰ Agna pa-olayan baytoy mangakapey ya pantotompel, no alwan tambayan nay ma-in amò ya pamahimalà kona. Agya tonggen anggan agna ma-ipanalò ya kaptegan, ²¹ boy hay kaganawan tawo ay omasa kona.”

*Bininggawan hi Apo Hisos nin ma-in kapangyariyanni
Bilsibob*

(Markos 3:20-30; Lokas 11:14-23)

²² Hapa-eg, ma-in nako koni Apo Hisos ya onгно katawoy nantan nin mihay lalaki ya bowag boy ahè makapaghalità banà ha kagagaw-an nin dimonyoy pinomahok kona. Pinakahampat ni Apo Hisos baytoy lalaki; kayà nakakit ya boy nakapaghalità. ²³ Hatoy kalak-an tawoy anti bayro ya nakakit nin ginawà ni Apo Hisos ay nipag-ispanta, ya wanla, “Maka hiyayna baytoy impangakò nin Diyos ya alalak ni Ari Dabid.”

²⁴ Piro hin nalengè bayti nin Pawparisiyo ay hinalità la, “Ampakapa-alih ya,” wanla, “nin dawdimonyo, ta hay ampambi kona nin kapangyariyan makagawà nin ombayro ay hi Bilsibob ya po-on nin dawdimonyo.”

²⁵ Tandà ni Apo Hisos no anyay an-hipen la. Kayà hinalità na konla, “No ma-in arì,” wana, “ya hay ampagari-an na ay ampi-a-away ay ahè bomoyot ya pamomo-on na. Ombayro itaman ha mihay banowa o mihay pamilya ya ayin pamimimiha boy ampi-a-away ay mangapihihiyay. ²⁶ No kalabanen ni Satanas ya sarili na, pangno bomoyot ya pamomo-on na? ²⁷ No peteg ba-in ya anhalita-en moyo ya ampakapa-alih ako nin dawdimonyo ta binyan akon kapangyariyan ni Bilsibob ya hi Satanas, hapay kawkalamowan moyo, pangno hila ampakapa-alih nin dawdimonyo?”

Mismon kawkalamowan moyo ya ampamapteg nin hikawo ay talagan mali. ²⁸ Ispirito nin Diyos ya nambi kongkon kapangyariyan emen ako makapa-alih nin dawdimonyoy pinomahok ha tawtawo. Ha ombayro, angkapaptegan ya nilomateng ana ya pamomo-on nin Diyos komoyo.”

²⁹ Hinalità et ni Apo Hisos, ya wana, “Hay bali nin makhaw ya tawo ay ayin makalo-ob manakaw nin kawkamama-in na no ahè pon balolen baytoy makhaw ya tawo.

³⁰ “Hinoman ya ahè an-omayon kongko ay kontra kongko. Hinoman ya ahè ampanambay nin mangipakarani kongko nin tawtawo ay ampangikakatak. ³¹ Anhalita-en ko komoyo: hay tawtawo ay patawaren ha kaganawan kasalanan ya nagawà la boy hinalità la. Piro hinoman ya ampaghalità nin mala-et ya kontra ha Ispirito nin Diyos ay ayin kapatawaran maski makakano, ta ha ombayro ay an-itowad na nin hay gawgawà nin Ispirito nin Diyos ay gawgawà ni Satanas. ³² Hinoman ya ampaghalità nin kontra kongko ya aningaten Anak nin Tawo ay ma-in kapatawaran, piro ayin kapatawaran ya ampaghalità nin mala-et ya kontra ha Ispirito nin Diyos.”

Hay pagnanakem nin tawo ay mabalayanha paghahalità na

(Matiyo 7:16-20; Lokas 6:43-45)

³³ “Ma-in po-on kayo ya hay an-ibonga ay ma-alagà. Ma-in itaman kanayon ya po-on kayo ya hay an-ibonga ay ayin alagà. Hay kayo ay mabalayan ha bonga. ³⁴ Ombayro itaman komoyo. Hikawo ay bilang aw-otan ya ma-in dità, ta banà ha kala-etan moyo ay magaling kawon manggawà kala-etan. No anyay anti ha nakem nin tawo ay habaytoy anhalita-en na. ³⁵ Hay tawoy mahampat ya pagnanakem ay ampaghalità nin kahampatan. Hay tawo balè ya mala-et ya pagnanakem ay ampaghalità nin kala-etan. ³⁶ Anhalita-en ko komoyo: ha lomateng ya allon panonosga, kaganawan tawoy naghalità nin ayin kowintay halità ay ma-in tobayen ha Diyos. ³⁷ Hay panosgawan komo nin Diyos ay no anyay hinalità mo. No kahampatan ya hinalità mo ay agka parosawan nin Diyos, piro no kala-etan ya hinalità mo ay parosawan ka nin Diyos.”

Hay tawtawo ay ampamagawà koni Apo Hisosnin papag-ispantawan

(Markos 8:11-12; Lokas 11:29-32)

³⁸ Hapa-eg, ma-in ongnoy tawoy mangitorò nin kawkapanogo-an ya hinolat ni Moysis boy ongnoy Parisiyo

ya naghalià koni Apo Hisos, ya wanla, “Apo, labay nawen makakit nin papag-ispantawan ya gaw-en mo.”

³⁹ Hinalità konla ni Apo Hisos, “Masyado,” wana, “nin la-et nin tawtawo hapa-eg pana-on ta inalih lay pantotompel la ha Diyos. Ampanikap kawon papag-ispantawan piro ayin ma-ipakit komoyo, no alwan hatoy nangyari hin hato koni propita Honas. ⁴⁰ Hi Honas ay lo-ob tatloy allo boy tatloy yabi nin anti ha lalè tiyan nin malhay ya ikan. Ombayro itaman kongko ya an-ingaten Anak nin Tawo, hiko ay itabon boy manatili ko ha lalè lotà nin lo-ob tatloy allo boy tatloy yabi. ⁴¹ Ha allon panonosga, hay tawtaga Ninibi ay magriklamo nin tongkol komoyon tawtawo hapa-eg pana-on, ta pinaghehean lay kawkasalanan la hin nalengè lay in-aral ni Honas. Piro hikawo ay ahè naghehe ha kawkasalanan ya hay ampangaral komoyo hapa-eg ay ayin kanayon no alwan hiko ya mas et koni Honas. ⁴² Ha allo nin panonosga, hay rayna ya na-ibat ha bandan bagatan ay magriklamo nin tongkol ha tawtawoy angkabiyay hapa-eg pana-on. Nilibot nay kagitnà nin habayti ya babon lotà ta nako ya bayrin nanlengè nin torò ni Arì Solomon ya maronong, piro anhalita-en ko komoyo ya ma-in bayri hapa-eg nin mas maronong kisa koni Arì Solomon.”

Hay pagbira nin mala-et ya ispiritoha tawoy pinahokan na

(Lokas 11:24-26)

⁴³ Hapa-eg, naghalià ana et hi Apo Hisos, ya wana, “No nog-alih ana ya mala-et ya ispirito ha tawoy pinahokan na ay antomala ya ha lawak nin mamiliw pama-inawawan na. No ayin yan makit ay halita-en na ha sarili na ya ombayri: ⁴⁴ ‘Magbira ko do ha tawoy pina-iriyen ko.’ Kayà nagbira ya ha tawoy pina-iriyen na. Nakit na ya hatoy tawo ay malinis boy ma-ayos, piro ayin kona ya Ispirito nin Diyos. ⁴⁵ Hapa-eg, nako ya nin nanagyat nin pitoy ispirito ya mas mala-et kisa kona ta mako hila nin pomahok do ha tawo. Kayà hatoy tawo ay lalò niloma-et ya gawgawà kisa hin ona. Ombayro et ya ampangyari hapa-eg ha tawtawoy mala-et ya pag-ogali.”

Hay anhomonol ha kalabayan nin Diyos ay hilaya nanay boy pawpatel ni Apo Hisos

(Markos 3:31-35; Lokas 8:19-21)

⁴⁶ Mintras ampaghalià hi Apo Hisos do ha tawtawo ay nakalateng ya nanay na boy pawpatel nay lalaki. Anti hila ha likol nin ampanganti ta labay lan mapagka-ilgo hi Apo Hisos. ⁴⁷ Miha ha tawtawoy anti bayro ay naghalià koni

Apo Hisos, ya wana, “Hay nanay mo kateng pawpatel moy lalaki ay anti ha likol ta labay la kan mapagka-ilgo.”

⁴⁸ Tinombay kona hi Apo Hisos, “Hino,” wana, “ya antokoyen mon nanay ko boy pawpatel ko?” ⁴⁹ Hapa-eg, intorò na baytoy aw-alagad na boy hinalità na, “Hila bayti,” wana, “ya nanay ko boy pawpatel ko. ⁵⁰ Hinoman ya anhomonol ha kalabayan nin Tatay koy anti ha katatag-ayan ha kama-inan na ay hila ya nanay ko boy pawpatel ko.”

13

Hay alimbawà ya tongkol ha mananabwag

(Markos 4:1-9; Lokas 8:4-8)

¹ Habayto et allo, hi Apo Hisos ay nog-alih bayro ha bali ta nako yan nikhò ha ambay dagat ta bayro ya manorò. ² Banà ha kalak-an tawoy nakitipon kona ay hinomapat ya ha bangkà nin nikhò. Hay tawtawo itaman ay ampipampireng ha ambay. ³ Malakè ya bagay ya an-itorò konla ni Apo Hisos ya aw-alimbawà.

“Ma-in,” wana, “nin mihay lalaki ya nakon nanabwag. ⁴ Ha pangihabwag na ay ma-in ongnoy pahì ya natata ha daan; hatoy pawpahì ya natata ha daan ay kinan nin mawmanokmanok. ⁵ Ma-in itaman pawpahì ya natata ha babon matampiyak ya bato ya ma-in amò ya lotà. Habaytoy pawpahì ay tampol tinomobò ta alwan makodpaw ya lotà ya nakataphon. ⁶ Piro hin inomamot ya hilà allo, hatoy tinomobò ay nalaneh anggan nayangoh ta mababo ya pinanyamotan. ⁷ Hay kanayon ya pawpahì ay natata ha antobo-an nin ampangayakay ya dawdikot ya madowih. Hin tinomobò baytoy pawpahì ay tinomobò itaman baytoy ampangayakay ya dawdikot ya madowih. ⁸ Piro ma-in pawpahì ya natata ha maganday lotà. Habayto ay tinomobò nin mahampat boy namonga. Ma-in pinaka-alawahanan magato; ma-in pinaka-alawahanan anemapò, boy ma-in pinaka-alawahanan tatlompò.” ⁹ Hinalità et ni Apo Hisos, “Hay ka-ilangan moyo,” wana, “ay manlengè mahampat nin habayti ya anhalita-en ko biha moyo honolen.”

Hay bara-nan nin pambin aw-alimbawà

(Markos 4:10-12; Lokas 8:9-10)

¹⁰ Hapa-eg hay aw-alagad ay napakarani koni Apo Hisos ta pinastang la ya nin ombayri: “Antà aw-alimbawà ya anggमितen mon maghalità ha tawtawo?”

¹¹ Tinombay konla hi Apo Hisos, “Komoyo,” wana, “inggawà ya panggingintindi nin sawsikrito ya tongkol ha

pamomo-on nin Diyos; piro ha kanayon ay ahè impa-intindiyan. ¹² Hay tawoy ampinto-o ha bagay ya an-ipa-intindi kona nin Diyos ay lalò maka-intindi ha an-ipa-intindi kona. Piro hay tawoy ahè ampinto-o ha an-ipa-intindi kona nin Diyos ay alihen et ha nakem na baytoy amò ya naintindiyan na. ¹³ Habayti ya bara-nan no antà aw-alimbawà ya anggamiten konlay halità, ta ampanegteg hila piro aghila ampakakit, boy ampanlengè hila piro aghila ampakalengè ni ampaka-intindi. ¹⁴ Angkatopad konlay holà ni propita Isayas ya ombayri ya pagkahalità:

'Manlengè hila man anan manlengè ay aghila maka-intindi; manegteg hila man anan manegteg ay aghila makakit.

¹⁵ Habayti ya tawtawo ay matyà ya nakem nin toro-an. Anhenghengan lay tolih la boy an-i-ipleng lay mata la. No alwa dayin ombayro, makakit hila, makalengè boy maka-intindi; boy pakarani hila kongko ta alihen koy kawkasalanan la.' "

¹⁶ Hapa-eg, ombayri et ya hinalità ni Apo Hisos ha aw-alagad na: "Makalmà kawo ta angka-intindiyan moyoy angkakit moyo boy angkalengè moyo. ¹⁷ Anhalita-en ko komoyo ya hin hato ay malakè ya propita boy malakè ya tawoy antompel ha Diyos ya labay makakit nin angkakit moyo, piro agla nakit. Labay la simprin makalengè nin angkalengè moyo, piro agla nalengè."

Impalinaw ni Apo Hisos ya alimbawà ya tongkolha mananabwag

(Markos 4:13-20; Lokas 8:11-15)

¹⁸ "Leng-en moyo," wani Apo Hisos, "ya labay totole nin hatoy in-alimbawà ko komoyoy mananabwag. ¹⁹ Hay tawtawoy ampakalengè nin halità ya tongkol ha pamomo-on nin Diyos piro agla angka-intindiyan ay bilang hilan hatoy daan ya kinatatawan nin hatoy pawpahì. Hi Satanas ay anlomateng ta an-alihen na ha nakem nin habaytoy tawtawo baytoy nalengè la.

²⁰ "Hatoy matampiyak ya bato ya ma-in amò ya lotà ya kinatatawan pawpahì ay bilang ha tawtawo ya nakalengè nin Halità nin Diyos. ²¹ Piro hay Halità nin Diyos ay ahè nakayamot ha nakem la boy kadodomali bongat ya pananggap la. No ma-in anlomateng ya angkagolowan ihip la, boy no ampagkama-in hila nin kawkadya-dya-an nin banà ha Halità nin Diyos ay angka-alin antimano ya pantotompel la. ²² Hatoy lotà ya ma-in ampangayakay ya dawdikot ya madowih ya kinatatawan nin pawpahì ay bilang ha tawtawoy nakalengè nin Halità nin Diyos. Piro banà ha bawbagay ya angkagolowan la ha biyay la,

boy banà ha kalabayan la nin yomaman, hila ay kowinta pawpahì ya tinomobò ya napolopotan nin ampangayakay ya dawdikot ya madowih. Kayà hay Halità nin Diyos ya nalengè la ay ahè namonga ha biyay la. ²³ Hatoy maganday lotà ya kinatatawan nin pawpahì ay bilang ha tawtawoy nanlengè nin Halità nin Diyos. Habaytoy nalengè lay Halità nin Diyos ay na-intindiyan la boy nakapibongan kahampatan ha biyay la nin emen ha pawpahì ya ma-in namongan magato, ma-in anemapò boy ma-in namongan tatlompò.”

Hay alimbawà ya tongkol ha dawdikot ya talotoh

²⁴ Habayti et ya mihay alimbawà ya hinalità konla ni Apo Hisos, “Hay pamomo-on nin Diyos,” wana, “ay i-alimbawà ko ha mihay lalaki ya nako ha paliyan nin nanabwag nin maganday binì ya trigo. ²⁵ Piro mihay yabi, mintras angkatoloy ya tawtawo, hay ka-away na ay nilomateng nin nangihabwag bawbongan talotoh bayro ha hinabwagan nin trigo. Hin nayari nan ginawà bayto ay nog-alih ya. ²⁶ Hin anhomwak ana baytoy trigo ay nipanlomwayna itaman baytoy dawdikot ya talotoh. ²⁷ Hapa-eg hay aw-alilà nin hatoy nanabwag trigo ay nako kona ta hinalità la, ‘Apo,’ wanla, ‘alwa nayì nin maganday binì ya trigo ya inhabwag mo? Ayri na-ibat baytoy dawdikot ya talotoh?’ ²⁸ Tinombay ya konla, ‘Ah!’ wana, ‘habayti ay gawà nin mihay ka-away.’

“ ‘Labay mo nayì,’ wanla, ‘nin oloten nawen baytoy dawdikot ya talotoh?’ ²⁹ ‘Ahè,’ wana, ‘ta no oloten moyoy dawdikot ya talotoh ay maka kateng trigo ya ma-olot moyo.’ ³⁰ Pariho moyoyna pon nin pa-olayan bayto angga ha pangalawah; ta ha oras ya habayto ay halita-en ko ha mawmangalawah ya ombayri: ‘Oloten moyo pon ya dawdikot ya talotoh biha moyo pethen ta ipo-ol; mayari bayto ay alawahanen moyoy trigo ta igwà ha kamalig ko.’ ”

*In-alimbawà ha bot-on mostasa
(Markos 4:30-32; Lokas 13:18-19)*

³¹ Habayti et ya kanayon ya alimbawà ya hinalità konla ni Apo Hisos, “Hay pamomo-on nin Diyos,” wana, “ay i-alimbawà ko ha bot-o nin mostasa ya intanem nin mihay lalaki ha pananamanan na. ³² Maski pinakamayamò baytoy bot-o, pantomobò ay anhomlay nin mas et ha kanayon ya po-on gawgolay ta ampag-in nin emen ha po-on kayo. Kayà hay mawmanokmanok ay ampanayi ha hawhanga nin habayto.”

*Hay alimbawà ya tongkol ha pampalbag
(Lokas 13:20-21)*

³³ Habayti et ya alimbawà ya hinalità ni Apo Hisos, “Hay pamomo-on nin Diyos ay bilang ha pampalbag ya kinwa nin babayi ta inla-ok na ha tatloy hokat nin arina. Hapa-eg hatoy arina ya nila-okan nin pampalbag ay nilombag.”

*Hay panggamit ni Apo Hisos nin aw-alimbawà
(Markos 4:33-34)*

³⁴ Aw-alimbawà ya anggamiten ni Apo Hisos ha pangitorò na ha kaganawan tawo. Agya ampanorò konla nin ahè ampanggamit alimbawà. ³⁵ Habayti ya ginawà na ay nagkapeteg ya holà nin propita ya ombayri ya pagkahalità: “Aw-alimbawà ya gamiten kon mangitorò ha tawtawo. Halita-en ko konlay bawbagay ya sikrito pa-ibat hin pinalsa ya babon lotà.”

Impalinaw ni Apo Hisos ya alimbawà ya tongkolha dawdikot ya talotoh

³⁶ Hapa-eg, inalihan ni Apo Hisos baytoy tawtawo ta nilomo-ob ya ha bali. Hay aw-alagad na ay nako kona ta hinalità la ya ombayri: “Ibalità mo,” wanla, “konnawen no anyay labay totolen nin hatoy in-alimbawà moy dawdikot ya talotoh ya tinomobò ha paliyan.”

³⁷ Tinombay konla hi Apo Hisos, ya wana, “Hay lalaki ya nangihabwag nin maganday binì ya trigo ay ayin kanayon no alwan hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo. ³⁸ Hay ka-alimbawa-an nin paliyan ay babon lotà; hay ka-alimbawa-an nin hatoy maganday binì ay tawtawo ya ampag-ari-an nin Diyos; boy hay ka-alimbawa-an nin dawdikot ya talotoh ay tawtawoy ampag-ari-an ni Satanas. ³⁹ Hay ka-away ya nangihabwag nin hatoy dawdikot ya talotoh ay hi Satanas. Hay ka-alimbawa-an nin pangalawah ay ka-anggawan nin babon lotà, boy hay mipangalawah ay aw-anghil. ⁴⁰ No pangnoy panipon nin hatoy dawdikot ya talotoh ya ipo-ol, lano ha ka-anggawan nin babon lotà ay ombayro itaman ya mangyari ha tawtawoy mangala-et. ⁴¹ Hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay mangihogò nin aw-anghil kon manipon nin kaganawan tawoy ampangibatan nin kasalanan boy kaganawan ampipanggawà kala-etan. Hila ay ahè makapakilamo ha tawtawoy ampag-ari-an nin Diyos, ⁴² ta itapon hila ha apoy. Bayro hila mi-angaw-angaw boy manget-et nin ngipen banà ha tanamen lay dya-dyà. ⁴³ Hapa-eg hay tawtawoy ikon nin Diyos ay homawang nin bilang ha allo do ha dogal ya ampag-ari-an nin Tatay lay Diyos. Hay ka-ilangan moyo ay manlengè mahampat nin habayti ya anhalita-en ko biha moyo honolen.”

Mas ma-alagà ya mapalamo ha ampag-ari-an nin Diyos kisa yomaman

⁴⁴ “Hay pamomo-on nin Diyos,” wana et ni Apo Hisos, “ay i-alimbawà ko ha gintò ya nakatagò ha lalè lotà ya natompakan nin mihay tawo. Habaytoy gintò ay tinagpenan nan oman boy maliga yay norong. Hapa-eg, inlakò nay kaganawan kamama-in na ta hinaliw na baytoy dogal emen na mapag-ikon baytoy gintò.

⁴⁵ “Hay pamomo-on nin Diyos ay i-alimbawà ko et ha tawoy magninigosyo ya ampanikap nin maganday pirlas ya ma-irap matompakan. ⁴⁶ Hapa-eg, hin nakit na ay inlakò nay kaganawan kamama-in na ta hinaliw na baytoy ma-alagà ya pirlas.”

Hay tongkol ha eket

⁴⁷ “Hay pamomo-on nin Diyos,” wana et ni Apo Hisos, “ay i-alimbawà ko ha eket ya indabò ha dagat ya nakakwa nin hari-hari ya klasin ikan. ⁴⁸ Hin napnò anan ikan baytoy eket ay inggoloy nin mawmanlalapet ha lakatan. Hapa-eg, nikhò hila ta pinipapapawà lay nakwa la. Hay aw-ikan ya maganday klasi ay impalaman la ha pambiyanan, piro hay ayin kowinta ay intapon la. ⁴⁹ Ombayri ya mangyari lano ha ka-anggawan nin babon lotà. Hay aw-anghil ay lomateng ta hay mangala-et ya tawtawo ay ipapawà la ha mangahampat, ⁵⁰ biha hay mangala-et ay itapon ha apoy. Bayro hila mi-angaw-angaw boy manget-et nin ngipen banà ha tanamen lay dya-dyà.

⁵¹ “Na-intindiyan moyo nayi ya bawbagay ya habayti?” wani Apo Hisos. “Awò,” wanla, “na-intindiyan nawen.”

⁵² Hapa-eg, hinalità konla ni Apo Hisos, “Balang mangitorò nin kawkapanogo-an ya nag-in miha ha ampag-ari-an nin Diyos, hiya ay bilang ha tawoy nangilimpeh nin da-an boy bayoy kahangkapan ha pangilimpehan na biha na kowen nin gamiten.”

Hi Apo Hisos ay ahè binalay ha Nasaritya sarili nan banowa

(Markos 6:1-6; Lokas 4:16-30)

⁵³ Hin nayari nin hinalità ni Apo Hisos baytoy aw-alimbawà ay nog-alih ya ha dogal ya habayto, ⁵⁴ ta norong ya ha Nasarit ya sarili nan banowa. Nako ya ha himba-an nin Hawhodiyo nin manorò. Hay ampipanlengè kona ay ampipag-ispanta, ya wanla, “Ayri nangibat ya ombayri ya karonongan na boy pangno na nagawà bayti ya pawpapag-ispantawan? ⁵⁵ Wari alwan hiya bayti ya anak nin karpintiro? Wari alwan hi Mariya ya nanay na boy hay

pawpatel nay lalaki ay hi Santiyago, hi Hosi, hi Simon, boy hi Hodas? ⁵⁶ Warì alwan hay pawpatel nay babayi ay anti bayri? Ayri na natotowan bayti ya kaganawan nin habayti?" ⁵⁷ Habaytoy tawtawoy nipagpastang ay ahè nipananggap koni Apo Hisos.

Hapa-eg, hinalità konla ni Apo Hisos, "Hay propita ay anigalang ha maski ayirin dogal, piro ahè an-igalang ha sarili nan banowa boy agya an-igalang nin sarili nan pamilya." ⁵⁸ Banà ta hay tawtawo bayro ay ayin katetpel koni Apo Hisos ay amò bongat ya papag-ispantawan ya ginawà na.

14

*Hi Howan Mamiminyag ay impapati ni Arì Hirodis
(Markos 6:14-29; Lokas 9:7-9)*

¹ Habayton pana-on, hin nalengè ni Arì Hirodis ya tongkol ha gawgawà ni Apo Hisos ² ay hinalità na ha tawtawowan na, "Hiya," wana, "hi Howan Mamiminyag ya nabiyay oman; kayà ampakagawà ya nin habayti ya pawpapag-ispantawan."

³⁻⁴ Ombayri pon ya pangyayari hin ahè et nati hi Howan Mamiminyag: hi Hirodiyas ay ahawa ni Pilipi ya patel ni Arì Hirodis. Hapa-eg hi Hirodiyas ay inayo ni Arì Hirodis ta pinag-ahawa na. Banà bayri ay hinalità ni Howan Mamiminyag koni Arì Hirodis, "Alwan tamà," wana, "ya ginawà mo ta inayo mon pinag-ahawa ya ahawa nin patel mo." Hapa-eg, ha kagagaw-an ni Hirodiyas, hi Howan ay imparakep boy impapiriso ni Arì Hirodis. ⁵ Labay dayin ipapati ni Arì Hirodis hi Howan, piro angkalimo yan maggolo baytoy tawtawo ta ampinto-o hila nin hi Howan ay propita.

⁶ Hin na-abot ya impanganak ni Arì Hirodis, hay dalagay anak ni Hirodiyas ay tinomalek ha arapan nin tawtawoy kinombida. Banà ha pantomalek nin hatoy dalaga ay nangonsowilo hi Arì Hirodis. ⁷ Kayà nagpangakò ya do ha dalaga nin igwà na konay maski anyay labay na. ⁸ Banà ha dikta nin nanay na ay hinalità na koni Arì Hirodis, "Hapa-eg et," wana, "hay olo ni Howan Mamiminyag ay igwà mo ha bandihado ta igwà mo kongko." ⁹ Hay arì ay nilomelè, piro banà do ha pagpangakò na ha arapan nin hatoy tawtawo ay hinonol nay labay nin hatoy dalaga. ¹⁰ Hi Arì Hirodis ay nangihogò nin mako ha pirisowan ta hi Howan ay impapotohan nan olo. ¹¹ Nayari bayto, hatoy olo ay impapa-igwà na ha bandihado, biha inggawà do ha dalaga. Hato itaman ya dalaga ya nambi nin hatoy olo do ha nanay na. ¹² Hapa-eg hay aw-alagad ni Howan Mamiminyag

ay nako bayron nangwan bangkay na biha la ya intabon; hin nayari ay imbalita la koni Apo Hisos.

*Liman libo katawo ya pinakan ni Apo Hisos
(Markos 6:30-44; Lokas 9:10-17; Howan 6:1-14)*

¹³ Hin nalenge ni Apo Hisos baytoy nangyari koni Howan ay nog-alih ya ha dogal ya habayto. Hinomakay ya ha bangka ta napa-alilih yan nako ha powiray dogal. Piro hay tawtawoy nakatanda nin dogal ya nilako na ay nog-alih ha bawbanowa la, ta kinomamat koni Apo Hisos nin nowakon nagdaan ha ambay dagat. ¹⁴ Hin nakalambah hi Apo Hisos bayro ha bangka ay nakit na baytoy kalak-an tawo. Hapa-eg, na-ingalowan na hila boy hay mangama-in masakit ay pinakahampat na.

¹⁵ Hin mahilem ana, hi Apo Hisos ay pinakaraniyan nin aw-alagad na ta hinalita la kona, "Powiray dogal bayti," wanla, "boy anyomabi ana. Kayà ipakitotol mo konlan habayti ya tawtawo emen hila makalako ha bawbaryo nin manaliw pamamangan la."

¹⁶ Piro hinalita konla ni Apo Hisos, "Alwan ka-ilangan," wana, "nin mog-alih hila; hikawo ya mambi konla nin pamamangan."

¹⁷ Tinombay hila kona, "Lilimay tinapay," wanla, "boy loloway ikan bayti ya anti bayri."

¹⁸ "Gitan moyo bayri kongko," wani Apo Hisos. ¹⁹ Hapa-eg, hinalita ni Apo Hisos ha tawtawo ya mikno hila bayro ha dawdikot. Hin nayari ay kinwa na baytoy limay tinapay boy loway ikan, biha ya naningla ta habayto ay pinasalamatan na ha Diyos. Hapa-eg, binibi-hil na baytoy tinapay biha na inggawa ha aw-alagad na, ta hilay pinatayak na do ha tawtawo. ²⁰ Hilay kaganawan ay nangan boy nabho. Hin tinipon lay natila ya bawbi-hil ay nakapno et nin labinloway bakol. ²¹ Hay kalak-an nipampangan ay mangalimanliboy lalaki powira et ya bawbabayi boy aw-anak.

*Hi Apo Hisos ay nowako ha babon lanom
(Markos 6:45-52; Howan 6:16-21)*

²² Hapa-eg, pinahakay ni Apo Hisos ya aw-alagad na ha bangka ta pina-ona na hilan lomipay ha kagmang mintras ampa-orongen na baytoy tawtawo. ²³ Hin naka-alih baytoy tawtawo ay nagsolo yan nilomakat ha bakil ta bayro ya manalangin. Hin yabi ana, hiya ay anti bayron mimiha na. ²⁴ Hapa-eg hay aw-alagad na ya anlomipay ay anti ha botlay dagat boy angka-irapan bana ha kalhayan nin dawdawoyon boy kakhawan angin ya anhomalonga konla. ²⁵ Hin mangalalas kowatroyna nin palbangon, hi Apo Hisos ay ampowako

ha babon lanom nin ampagpalako konla. ²⁶ Hin nakit la yay ampowako ha babon lanom ay nalimo hilan masyado. “Molto!” wanla. Ha kalimowan la ay nambo-angaw hila.

²⁷ Piro antimano, nag-ilgo konla hi Apo Hisos, ya wana, “Agkawo malimo ta hiko bayti.”

²⁸ Hapa-eg, iningat ya ni Pidro, “Pangino-on,” wana, “no talagan hika ba-in ay pa-owakowen mo kon magdaan ha babon lanom nin mako bahen komo.”

²⁹ “Mako ka bayri,” wani Apo Hisos koni Pidro. Kayà hi Pidro ay nilomombah ha bangkà ta nowako ya ha babon lanom nin magpalako koni Apo Hisos. ³⁰ Piro hin nakit ni Pidro ya mangalhay ya dawoyon ya gawà nin makhaw ya angin ay nalimo ya boy anlomdeg yayna. Kayà nambo-angaw ya, ya wana, “Ilibri mo ko, Pangino-on.”

³¹ Antimano, ginawang ya ni Apo Hisos boy hinalità na kona, “Kolang,” wana, “ya pantotompel mo! Antà ampagdoda ka?”

³² Hapa-eg, hin hinomapat hila ha bangkà ay nagkalmay angin. ³³ Hatoy aw-alagad ya anti ha bangkà ay hinomamba koni Apo Hisos, ya wanla, “Talagan hika ya Anak nin Diyos.”

Hi Apo Hisos ay namakahampat nin tawtawoyma-in masakit ha banowan Hinisarit
(Markos 6:53-56)

³⁴ Hapa-eg, hin nakalipay ana hili Apo Hisos ay ni-abot hila ha banowan Hinisarit. ³⁵ Banà ta hi Apo Hisos ay nabalayan nin tawtawo bayro ay nangihogò hilan mangibalità ha ampipagmasakit ha mamalibot nin habaytoy dogal. Kayà hay ampipagmasakit ay gintan la koni Apo Hisos. ³⁶ Impaki-ingalo la kona ya maski laylay dolo na ay ma-aptoh nin hatoy ampipagmasakit. Kaganawan hatoy ampipagmasakit ya naka-aptoh nin laylay dolo ni Apo Hisos ay hinomampat.

15

Hay na-iknawan ya kawka-ogali-an
(Markos 7:1-13)

¹ Hapa-eg, ma-in nakalateng ya Pawparisiyo boy maw-mangitorò nin kawkapanogo-an ya na-ibat ha siyodad nin Hirosalim ya nagpastang koni Apo Hisos: ² “Antà nin hay aw-alagad mo,” wanla, “ay ahè anhomonol ha kawka-ogali-an ya na-iknawan ha kawka-apo-apowan tamo, ta ampangan hila nin ahè ampag-ibano kompormi ha kawka-ogali-an tamo?”

³ Tinombay konla hi Apo Hisos, “Antà man hikawo ay anlomabag ha pawpanogò nin Diyos ta hay anhonolen moyo ay kawka-ogali-an ya na-iknawan moyo? ⁴ Hinalità nin

Diyos ya ombayri: 'Igalang moy tatay mo boy nanay mo,' boy ombayri et ya hinalità na: 'Hinoman ya maghalità nin mala-et ha tatay na o ha nanay na ay dapat patyen.'⁵ Piro an-itorò moyo ya no ma-in tawoy ma-in itambay ha tatay na o ha nanay na, ta halita-en nay, 'Habayti ay inggawà ha Diyos,'⁶ ay alwa naynan ka-ilangan igalang ya mawmato-antawo na. Ombayri moyo an-alihan alagà ya kawkapanogo-an nin Diyos ha panhohomonol moyo ha sarili moyon kawka-ogali-an.⁷ Hikawoy mawmagkakanwari! Tamà baytoy holà ni propita Isayas hin hato ya tongkol komoyo ya ombayri ya pagkahalità:

⁸ 'Habayti ya tawtawo, wanan Diyos ay ampaghalià nin an-igalang la ko, piro marayò ya nakem la kongko.
⁹ Ayin kowinta ya panhomamba la kongko, ta hay an-itorò lay pawpanogò nin tawtawo ay anhalita-en la nin habayto ay pawpanogò ko.' "

Hay kala-etan nin tawo ay angka-ibatha sarili nan nakem (Markos 7:14-23)

¹⁰ Hapa-eg, iningat ni Apo Hisos baytoy kalak-an tawo nin pakarani kona ta hinalità na konla, "Manlengè kawo," wana, "boy intindiyan moyo bayti ya halita-en ko."¹¹ Hay ampakapakasalahan ha tawo ay alwan pamamangan ya an-ihobò na, no alwan hay ampakapakasalahan kona ay hatoy anhalita-en na."

¹² Hapa-eg hay aw-alagad ay napakarani koni Apo Hisos ta hinalità la kona, "Haba-in," wanla, "ya hinalità mo ay nakakhit nakem nin Pawparisiyo."

¹³ Piro ombayri ya alimbawà ya intobay konla ni Apo Hisos: "Balang," wana, "nin tanaman ya ahè intanem nin Tatay koy anti ha katatag-ayan ha kama-inan na ay oloten."¹⁴ Pa-olayan moyo hila ta hila ay bilang bowag ya mangangakay. No bowag ya ampangakay nin kapariho nan bowag ay pariho hilan matata ha malalè ya lobot."

¹⁵ Hapa-eg, naghalità hi Pidro, "Ipalinaw mo," wana, "konnawen no anyay labay totolen nin hatoy alimbawà mo ya tongkol ha ampakapakasalahan."

¹⁶ Hinalità konla ni Apo Hisos, "Wari kateng hikawo," wana, "ay ahè ampaka-intindi?"¹⁷ Wari agmoyo tandà ya anyaman ya an-ihobò ay ampagdiritso ha tiyan biha mipalwah nin ma-alih kona?¹⁸ Piro hay mala-et ya hawhalità ay ampangibat ha mala-et ya nakem boy ampakapakasalahan ha tawo.¹⁹ Ha nakem ampangibat ya kala-etan ihip ya bilang ha pamatin tawo, pamabayi, pamakilalaki, panakaw, pamongkok, boy paninirà pori nin kanayon.²⁰ Habayti ya bawbagay ya ampakapakasalahan. Piro hay mangan ya ahè

nag-ibano kompormi ha ka-ogali-an nin Pawparisiyo ay ahè ampakapakasalanan.”

Hay babayi ya alwan Hodiyo ya tinompelkoni Apo Hisos (Markos 7:24-30)

²¹ Hi Apo Hisos ay nog-alih ha dogal ya habayto ta nako ya ha mihay dogal ya marani ha banowan Tiro boy banowan Sidon. ²² Bayro ay ma-in ampa-iri ya mihay babayi ya alwan Hodiyo ya nako koni Apo Hisos. Habaytoy babayi ay aningaten Kananiya ta alalak ya nin taga Kana-an. Hapa-eg, nambolyaw baytoy babayi, ya wana, “Pangino-on, alalak ni Arì Dabid, ingalowan mo ko, ta hay anak koy babayi ay masyadon ampa-irapan nin dimonyoy pinomahok kona.”

²³ Piro ni mihay halità ay ahè tinombay kona hi Apo Hisos. Hapa-eg, napakarani koni Apo Hisos ya aw-alagad na ta impaki-ilgo la kona, ya wanla, “Gaw-en mo payna ya labay na emen yayna morong ta ampibobo-angaw yay anhomono kontamo.”

²⁴ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha babayi, “Hay aw-inalalak ni Israyil,” wana, “ay bilang tawtopa ya nitawon. Hilan bongat ya pinangihogo-an kongko nin Diyos.”

²⁵ Piro hatoy babayi ay napakarani koni Apo Hisos ta nanlokob yan naghalità kona, ya wana, “Pangino-on, tambayan mo ko!”

²⁶ Tinombay kona hi Apo Hisos, “Hay pamamangan,” wana, “ya para ha aw-anak ay ahè itapon ha aw-aho no alwan ipakan ha aw-anak.”

²⁷ “Peteg bayto, Pangino-on,” wanan hatoy babayi, “piro hay aw-aho ay ampangan nin mawmomo ya angkatata ha hilong lamisawan nin amo la.”

²⁸ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha babayi, “Makhaw ya pantotompel mo,” wana; “kayà hay andawaten mo ay igwà komo.” Habayto et oras, hay anak nin hatoy babayi ay hinomampat.

Malakè ya tawoy pinakahampat ni Apo Hisos

²⁹ Hi Apo Hisos ay nog-alih bayro ta nako ya ha ambay Dagat nin Galiliya. Hapa-eg, nilomakat ya ha bakil ta bayro ya nikhò. ³⁰ Malakè ya tawo ya nako kona ya nantan pawpilay, pawpokol, bawbowag, pawpipi, boy malakè et ya tawoy ma-in kanayon ya dawdipirinsya. Habayti ya mangama-in dipirinsya ay inggawà la ha dani ni Apo Hisos ta pinakahampat na hila. ³¹ Hapa-eg hatoy tawtawo ay nag-ispanta hin nakit la ya hay pawpipi ay ampakapaghalità ana, hay pawpokol ay nag-in anan alwan pokol, hay pawpilay ay ampaka-owakoyna, boy hay bawbowag ay

ampakakit ana. Hapa-eg, pinori lay Diyos ya anhambawan nin aw-inalalak ni Israyil.

*Ma-igit apat ya libo katawo ya pinakan ni Apo Hisos
(Markos 8:1-10)*

³² Hapa-eg, iningat ni Apo Hisos ya aw-alagad na ta hinalità na konla, ya wana, “Angka-ingalowan ko bayti ya kalak-an tawo ta tatloy allo layna bayri kontamo, boy ayin hilaynan ma-ekan hapa-eg. Agko hila labay pa-orongen nin ahè nangan, ta maka ma-olaw hila ha daan mintras amporong hila.”

³³ Hinalità kona nin aw-alagad na, “Habayti,” wanla, “ay powiray dogal. Ayri tamo mangwan pamamangan ya magkasya nin ipakan bayri ha kalak-an tawo?”

³⁴ Pinastang hila ni Apo Hisos, “Ongnoy tinapay ya ma-in komoyo?” wana.

“Pitoy tinapay,” wanla, “boy ma-in ongnoy mangayamò ya ikan.”

³⁵ Hapa-eg hatoy kalak-an tawo ay minandawan ni Apo Hisos nin miknò ha lotà. ³⁶⁻³⁷ Nayarì bayto ay kinwa na baytoy pitoy tinapay boy hatoy ikan, ta pinasalamatan na ha Diyos biha na binibi-hil. Hapa-eg, inggawà na ha aw-alagad na ta hilay pinatayak na ha tawtawo. Hatoy tawtawoy nipampangan ay nikabhoy boy nakatipon et ya aw-alagad nin natilà ya nakapnò et nin pitoy bakol. ³⁸ Hay nipampangan ya lawlalaki ay apat ya libo powira et ya bawbabayi boy aw-anak.

16

Hay tawtawo ay ampamagawà koni Apo Hisosnin papag-ispantawan

(Markos 8:11-13; Lokas 12:54-56)

¹ Mihay allo, ma-in ongnoy Parisiyo boy Sadosiyo ya nako koni Apo Hisos ta anboboken la ya. Kayà ampagaw-en la yan papag-ispantawan ya mamapteg nin hiya ay inhogò nin Diyos. ² Piro ombayri ya intobay konla ni Apo Hisos, “No anhomlep anay allo,” wana, “ta ma-orit ya langit ay anhalita-en moyo ya ‘Maganday pana-on nobokah.’” ³ No mahambak ta ma-orit boy mabereg ya langit ay anhalita-en moyo ya, ‘Mangoran hapa-eg allo.’ Maronong kawon mambin kahologan nin angkakit moyo ha langit; piro agmoyo tandà ya kahologan nin ampangyari hapa-eg pana-on. ⁴ Masyadon la-et nin tawtawo hapa-eg pana-on ta inalih lay pantotompel la ha Diyos. Ampanikap kawon papag-ispantawan, piro ayin ma-ipakit komoyo no alwan hatoy

nangyari hin hatò koni propita Honas." Hapa-eg, inalihan hila ni Apo Hisos.

*Hay alimbawà ya tongkol ha pampalbag
(Markos 8:14-21)*

⁵ Hin nakalipay ana hili Apo Hisos ay napanemteman nin aw-alagad na ya aghila nagbawon nin tinapay. ⁶ Hapa-eg, hinalità konla ni Apo Hisos, "Pag-atapan moyo," wana, "ya pampalbag nin Pawparisiyo boy Sawsadosiyo." ⁷ Ha ombayroy hinalità ni Apo Hisos ay andap nin aw-alagad no talagan pampalbag tinapay ya labay nan totolen. Kayà ni-ilgo hila, ya wanla, "Hinalità na bayto ta agtamo nagbawon tinapay."

⁸ Tandà ni Apo Hisos no anyay ampi-i-igowan nin aw-alagad na; kayà hinalità na konla, "Talaga," wana, "nin kolang ya pantotompel moyo! Antà ampididiskosyonan moyo ya agmoyo pantan tinapay?" ⁹ Warì ayin kawon pangingintindi? Warì agmoyo angkapanemteman ya limay tinapay bongat ya pinamakan kon liman libo katawo, boy warì agmoyo et angkapanemteman no ongnoy bakol ya napnò nin natipon moyoy natilà? ¹⁰ Hapa et baytoy pitoy tinapay ya impakan ko ha apat ya libo katawo? Ongnoy bakol ya napnò nin natipon moyoy natilà? ¹¹ Antà agmoyo angka-intindiyan ya alwan tinapay ya labay kon totolen? Mag-atap kawo ha pampalbag nin Pawparisiyo boy Sawsadosiyo." ¹² Hapa-eg, na-intindiyan nin aw-alagad ya alwan pampalbag nin tinapay ya anhalita-en ni Apo Hisos nin pag-atapan la, no alwan hay pag-atapan la ay tawtorò nin Pawparisiyo boy Sawsadosiyo.

*Hay indiklara ni Pidro ya tongkol koni Apo Hisos
(Markos 8:27-30; Lokas 9:18-21)*

¹³ Hapa-eg, hin ni-abot hili Apo Hisos ha danin banowan Sisarya Pilipo ay pinastang nay aw-alagad na, ya wana, "Anyay anhalita-en nin tawtawo? An-ihipen la warì no hino ko ya an-ingaten Anak nin Tawo?"

¹⁴ Tinombay hila kona, ya wanla, "Hay kanayon ay ampaghalià nin hika ay hi Howan Mamiminyag; hay kanayon ay ampaghalià nin hika ay hi propita Ilyas; hay kanayon itaman ay ampaghalià nin hika ay hi propita Hirimiyas o kanayon ya propita."

¹⁵ "Hapa hikawo," wani Apo Hisos ha aw-alagad na, "an-ihipen moyo nayì no hino ko?" ¹⁶ Tinombay hi Simon Pidro, "Hika," wana, "hi Kristo ya impangakò nin Diyos boy hika ay anak nin Diyos ya angkabiyay."

¹⁷ Hinalità kona ni Apo Hisos, “Makalmà ka,” wana, “Simon ya anak ni Honas, ta habayti ya kaptegan ay alwan tawo ya nangipatandà komo, no alwan Tatay koy Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na. ¹⁸ Leng-en mo bayti ya anhalita-en ko komo: hika, hay ngalan mo ay Pidro ya hay labay totolen ay bato. Hay pamapteg mo ya tongkol kongko ay kowinta bato ya mag-in pondasyon nin tawtawoy mipantompel kongko. Kayà ayin makatalo konla maski kamatyan. ¹⁹ Komo ko an-ipatayà ya kowinta sosi nin dogal ya ampag-ari-an nin Diyos, ta hika ya mama-alà ha tawtawo bayro. Hay agmo payagan bayri ha babon lotà ay ahè itaman payagan ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Hay payagan mo bayri ha babon lotà ay payagan itaman ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos.”

²⁰ Hapa-eg, mahigpit nin imbibilin ni Apo Hisos ha aw-alagad na ya agla ibabalità ya hiya hi Kristo ya impangakò nin Diyos.

*Hinalità ni Apo Hisos ya tongkol ha kamatyan na
(Markos 8:31-33; Lokas 9:21-22)*

²¹ Pa-ibat hin pana-on ya habayto ay inompisawan ni Apo Hisos nin impalinaw ha aw-alagad na ya mangyari kona. “Ka-ilangan akon mako ha siyodad nin Hirosalim,” wana, “ta bayro ko danasen ya masyadoy kadya-dya-an ha mawmato-ay mangama-in katongkolan, pawpo-on nin pawpari, boy ha mawmangitorò nin kawkapanogo-an. Hiko ay patyen piro ha ikatlon allo ay mabiyay akon oman.”

²² Piro hi Apo Hisos ay impa-alilih ni Pidro ta hinalità na kona ya ombayri: “Pangino-on, habayti ay talagan ahè payagan nin Diyos nin mangyari komo ha ingangalo na.”

²³ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nagpeyeh nin inomarap koni Pidro biha na ya pinagtotoalan, “Pakarayò ka kongko,” wana, “Satanas. Hika ay hadlang kongko ta hay ka-hipan mo ay ka-hipan nin tawo, alwan ka-hipan ya nangibat ha Diyos.”

Hay dapat gaw-en nin hinoman ya labay makilamo koni Apo Hisos

(Markos 8:34-38; Lokas 9:23-27)

²⁴ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos ha aw-alagad na, “Hinoman ya labay makilamo kongko,” wana, “ay agna honolen ya sarili nan kalabayan, no alwan te-eheh nay kadya-dya-an nin bilang ampamalatay koroh nin magpalako ha kamatyan na ta makilamo ya kongko. ²⁵ Hinoman ya tawoy ampag-atap nin ahè mati ay mati et bongat, piro hinoman ya tawoy mati nin banà kongko ay malibri ta ma-in yan biyay ya ayin anggawan. ²⁶ Warì ma-in mapakinabang ya tawoy

makapag-ikon nin kaganawan kayamanan bayri ha babon lotà no hay kalolowa na ay mipalako ha impirno? No anti yayna ha impirno, ma-in ya wari ma-ipambah nin sarili na para magkama-in yan biyay ya ayin anggawan? ²⁷ Hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay magbira bayri nin ma-in kagandawan ya ahè makwan ihipen ya bilang kagandawan nin Tatay koy Diyos. Kalamo koy aw-anghil nin mako bayri ta hosgawan koy tawtawo kompormi ha gawgawà nin balang miha konla. ²⁸ Anhalita-en ko komoyo ya kaptegan, ma-in ongno bayri komoyo ya ahè mati anggan agla ko makit ya an-ingaten Anak nin Tawo ya lomateng nin mamoon."

17

Na-oman ya itsora ni Apo Hisos
(Markos 9:2-13; Lokas 9:28-36)

¹ Nalabah ya anem ya allo, hi Apo Hisos ay nako ha matagay ya bakil. Hay gintan na ay hi Pidro, kateng hi Santiyago boy hi Howan ya mipatel. ² Hapa-eg, nakit la ya hay itsora ni Apo Hisos ay na-oman. Hay lopa na ay nag-in bilang kahawang hilà allo, boy hay dolo na ay nag-in pagkapopoti nin bilang ha hawang. ³ Totongna, nakit nin hatoy tatloy alagad hi Moysis boy hi Ilyas ya ampaki-ilgo koni Apo Hisos. ⁴ Hapa-eg, hinalità ni Pidro koni Apo Hisos, "Pangino-on," wana, "mahampat ya anti tamo bayri. No labay mo ay manggawà akon tatloy pa-ihilangan. Hay miha ay para komo, hay miha ay para koni Moysis, boy hay miha ay para koni Ilyas."

⁵ Mintras ampaghalità et hi Pidro ay ma-in hay hawang leem ya naka-amey konla, boy ma-in hilan nalengè ya bosis bayro ha leem ya ombayri ya hinalità: "Habayti ya mimihay Anak koy pinakalabilabi ko ya ampakapakonsowilo kongko; hiya ya honolen moyo!"

⁶ Hin nalengè bayto nin hatoy aw-alagad ay masyado hilan nalimo; kayà nanlokob hila ha lotà. ⁷ Hapa-eg hi Apo Hisos ay napakarani konla ta inaptoh na hila boy hinalità na konla, "Mibangon kawo," wana, "boy agkawo malimo."

⁸ Hin nanegteg hila ay ayin hilaynan nakit ya kanayon no alwan hi Apo Hisos tana.

⁹ Peleg anlomohan hili Apo Hisos ha bakil ay binibilinan na baytoy tatloy alagad na nin ombayri: "Habayti ya nakit moyo ay agmoyo ibabalità ha maski hino anggan hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay ahèet mati biha mabiyay oman."

¹⁰ Hapa-eg hi Apo Hisos ay pinastang nin hatoy tatloy alagad na, ya wanla, "Antà anhalita-en nin mawmangitorò

nin kawkapanogo-an ya hay ma-onan lomateng ay hi Ilyas ya propita hin hato?"

¹¹ Tinombay ya konla, "Peteg," wana, "nin ma-in pon lomateng ya emen koni Ilyas ta ihandà nay kaganawan bagay. ¹² Piro anhalita-en ko komoyo ya hatoy tawo ya emen koni Ilyas ay nakalateng ana, piro agya nabalayan nin tawtawo. Kayà ginawà lay balang labay lan gaw-en kona. Ombayro simpri ya mangyari ha an-ingaten Anak nin Tawo ya ayin kanayon no alwan hiko. Magdanas ako nin kawkadya-dya-an ha gamet la."

¹³ Hapa-eg, na-intindiyan nin aw-alagad ya hatoy hinalità ni Apo Hisos ya lomateng ya hi Ilyas ay ayin kanayon no alwan hi Howan Mamiminyag.

Pinakahampat ni Apo Hisos ya anak ya lalakiya pinahokan dimonyo

(Markos 9:14-29; Lokas 9:37-43a)

¹⁴ Hin ni-abot hili Apo Hisos do ha kalak-an tawo ay ma-in mihay lalaki ya napakarani kona. Nanalimokod ya ta hinalità na, ¹⁵ "Apo," wana, "ingalowan moy anak koy lalaki ya togawen. Masyado yan angka-irapan ta mabetbet yan mihapog ha apoy boy milemlem ha lanom. ¹⁶ Gintan ko ya ha aw-alagad mo piro agla ya mapakahampat."

¹⁷ Tinombay hi Apo Hisos, ya wana, "Hikawo ya tawtawo hapa-eg ay talagan ayin katetpel ha Diyos boy masyado kawon ampipagkamali. Anggan makano ya pagte-eh ko komoyo biha kawo tompel kongko?" Hinalità ni Apo Hisos do ha lalaki, "Gitan mo," wana, "bayri ya anak mo." ¹⁸ Hapa-eg hatoy dimonyoy pinomahok do ha anak ay minandawan ni Apo Hisos nin mog-alih. Kayà nog-alih baytoy dimonyo boy habayto et oras ay hinomampat baytoy anak.

¹⁹ Hapa-eg hay aw-alagad ni Apo Hisos ay nako kona nin hilahilan bongat ta nagpastang, "Antà," wanla, "nin agnawen mapa-alih baytoy dimonyo?"

²⁰ Tinombay konla hi Apo Hisos, "Banà," wana, "ta kolang ya pantotompel moyo, piro habayti ya halita-en ko komoyo: no ma-in kawon pantotompel ya maski bilang kayamò nin bot-on mostasa, ta halita-en moyo bahen ha bakil ya, 'Magkambya ka,' ay magkambya ba-in. Ayin marap ya bagay ya ahè pangyariyen komoyo nin Diyos. ²¹ Piro habayti ya ombayri ya klasin dimonyo ay agmoyo mapa-alih no agmoyo gaw-en ya magpaltan mangan ta sigisigi ya panalangin."

Hinalità oman ni Apo Hisos ya tongkolha kamatyan na
(Markos 9:30-32; Lokas 9:43-45)

²² Hapa-eg mintras antomalà hili Apo Hisos ha probinsyan Galiliya ay hinalità na ha aw-alagad na, “Hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo,” wana, “ay igwà ha tawtawoy mangama-in katongkolan ²³ ya mangipapati kongko, piro ha ikatlon allo ay mabiyay akon oman.” Hapa-eg hay aw-alagad na ay masyadon nilomelè.

Hay pamamayad nin bo-ih

²⁴ Hin hi Apo Hisos kateng aw-alagad na ay ni-abot ha banowan Kapir nawom, hay mawmanininon bo-ih ya para ha bali nin Diyos ay nakon nagpastang koni Pidro, ya wanla, “Hay mangangaral moyo ay ampamayad nayì nin bo-ih?”

²⁵ “Awò, ampamayad ya,” wani Pidro.

Hapa-eg, hin nako hi Pidro ha bali ay na-onan nagpastang kona hi Apo Hisos, ya wana, “Anyay palagay mo, Pidro? Bayri ha babon lotà, hinoy mamayad bo-ih ha aw-ari? Hato nayì ya tawtawowan la o dawdayowan?”

²⁶ “Hatoy dawdayowan,” wani Pidro. Hinalità kona ni Apo Hisos, “Hay labay totolen awod,” wana, “ay alwan kailangan mamayad ya tawtawowan la. ²⁷ Piro emen ahè halita-en nin hatoy mawmanininon bo-ih ya angkomontra tamo konla ay mako ka ha dagat ta mangawil ka. Lo-aten moy bebey nin onan ikan ya makwa mo, ta bayro mo kowen ya sintimos ya tamà nin ibayad ha bo-ih ta.”

18

Hinoy pinaka-igit ha tawtawo ha dogalya ampag-ari-an nin Diyos

(Markos 9:33-37; Lokas 9:46-48)

¹ Hin oras ya habayto, hay aw-alagad ni Apo Hisos ay napakarani kona nin nagpastang, “Hino,” wanla, “ya pinaka-igit lano ha tawtawo ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos?”

² Hapa-eg hi Apo Hisos ay nangingat nin mayamò ya anak, ta pina-ireng na ha arapan la ³ biha na hinalità, ya wanà, “Anhalita-en ko komoyo ya dapat moyon omanen ya pangingihip moyo ta towaren moyoy ka-aypa-an nakem nin aw-anak. No alwan ombayri ya gaw-en moyo ay agkawo mapalamo ha tawtawoy ampag-ari-an nin Diyos. ⁴ Hinoman ya magpaka-aypà nakem nin bilang ombayri ha anak ay hiyay pinaka-igit ha tawtawo ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos; ⁵ boy hinoman ya mananggap boy mangasiwà nin ombayri ya anak ha ngalan ko ay hikoy antanggapen na.”

Hay maka-alih nin pantotompel

(Markos 9:42-48; Lokas 17:1-2)

⁶ Hinalità et ni Apo Hisos, “Hinoman,” wana, “ya mang-gawà nin bara-nan ya pangibatan nin hay mihay anak ya antompel kongko ay makapagkasalanan, mahampat et ya hay le-ey na ay taklan nin malhay ya batoy gigilingan biha ya itapon ha dagat. ⁷ Ka-i-ingalo ya tawtawo ta ma-in malakè ya bagay ya pangibatan nin hila ay makapagkasalanan. Talagan mangyari bayti piro lalò ka-i-ingaloy mangyari ha tawoy manonoksò.

⁸ “No hay kagmang gamet mo o kagmang bitih mo ay ampakahirà nin pantotompel mo kongko ay potohen mo ta itapon mo. Mahampat et ya mimihay gamet mo o mimihay bitih mo no hika ay magkama-in nin biyay ya ayin anggawan kisa komplitoy gamet mo boy bitih mo no hika ay itapon ha impirno ya apoy ya ahè angkaparè. ⁹ No hay kagmang mata mo ay ampakahirà nin pantotompel mo kongko ay alihen mo ta itapon mo. Mahampat et ya mimihay mata mo no hika ay magkama-in nin biyay ya ayin anggawan kisa komplitoy mata mo no hika ay itapon ha impirno.”

Hay tawoy nitawon ay in-alimbawà ni Apo Hisosha topa ya nikatak

(Lokas 15:3-7)

¹⁰ Hinalità et ni Apo Hisos, ya wana, “Agmoyo yamo-yamo-en ya maski miha ha mangayamò ya aw-anak ya ombayri, ta anhalita-en ko komoyo ya hay aw-anghil ya kalamo lay ampangasiwà konla ay anti ha Tatay koy Diyos ha katatag-ayan ha kama-inan na. (¹¹ Hiko ya aningaten Anak nin Tawo ay nako bayri ha babon lotà ta mangilibri nin tawtawoy nitawon emen aghila mipalako ha kaparosawan ya ayin anggawan.)

¹² “No ma-in tawo ya ma-in nin magatoy topa ya hay miha ay nikatak, anyay gaw-en nin hatoy tawoy ma-in topa? Agna warì ibalag baytoy siyamapò boy siyam bayro ha pagpastolan ha pallig bakil ta lakwen nan tikapen baytoy mihay topa ya nikatak? ¹³ Anhalita-en ko komoyo ya pamakakit na nin hatoy mihay topa ya nikatak ay habaytoy mas makab-i kona nin kaligawan kisa hatoy siyamapò boy siyam ya ahè nikatak. ¹⁴ Ombayro ya labay nin Tatay tamo ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na. Agna labay ya maski miha bayri ha mangayamò ya aw-anak ay mipalako ha kaparosawan.”

Hay dapat gaw-en no ma-in patel ya nakapagkasalanan

¹⁵ Insigi ni Apo Hisos ya paghalità na, ya wana, “No hay kapara mon antompel ha Pangino-on ay nakapagkasalanan

komo ay magsolo ka nin mako kona ta ibalità mo kona ya kamali-an na. No leng-en na ka ay mi-orong ya bilang da-an nin pamipatel moyo. ¹⁶ Piro no agya manlengè komo ay maglamo ka nin miha o lowa katawoy kapara mon antompel ha Pangino-on emen hay mapitotolan moyo ay malengè nin hatoy lowa o tatloy tistigos. ¹⁷ No agya simpri manlengè ay halita-en mo ha gropon kapara mon antompel ha Pangino-on. No agya et manlengè konla ay itoring mo yayna nin ahè antompel ha Pangino-on o bilang miha ha mangaha-ol ya mawmanininon bo-ih.

¹⁸ “Habayti ya halita-en ko komoyo,” wana et ni Apo Hisos, “hay agmoyo payagan bayri ha babon lotà ay ahè itaman payagan ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Hay payagan moyo bayri ha babon lotà ay payagan itaman ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. ¹⁹ Anhalita-en ko et komoyo ya no ma-in lowa komoyo bayri ha babon lotà ya mapimiha ha anyaman ya bagay ya ipanalangin moyo ay pangyariyen komoyo nin Tatay koy Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na, ²⁰ ta no ayri ya lowa o tatlo ya ampititipon nin banà ha pantotompel ha ngalan ko, hiko ay anti konla.”

Hay alimbawà ya tongkol ha pamatawad

²¹ Hapa-eg hi Pidro ay napakarani koni Apo Hisos nin nag-pastang, ya wana, “Pangino-on, ongnoy bisis kon patawaren ya patel koy ampakapagkasalanan kongko? Kapitoy bisis nayì?”

²² “Alwan bongat,” wani Apo Hisos, “no alwan pitoy bisis ya manipitompò; ²³ ta hay ka-alimbawa-an nin pamomomon nin Diyos ay bilang ha mihay arì ya labay magsita nin pawpa-otang na. ²⁴ Hapa-eg, hin an-ompisawan naynan gaw-en ay in-arap kona ya mihay tawoy ma-in otang kona nin liboliboy pisos. ²⁵ Piro hin ayin yan ma-ibayad ha otang na ay immanda nin hatoy amo nay arì ya ilakò ya, kateng ahawa na boy aw-anak na, boy kaganawan kamama-in na emen mabayaran ya otang na. ²⁶ Piro hatoy ma-in otang ay nanalimokod nin naki-i-ingalo do ha pinangotangan na, ya wana, ‘Pagpasinsyawan mo ko pon ta bayaran ko man komo ya kaganawan.’ ²⁷ Hapa-eg hatoy amo na ya nama-otang kona ay naka-ingalo; kayà agna yayna pinabayad bayro ha otang na.

²⁸ “Piro hin nanigè ana baytoy alilà ya nagka-otang ay nahakbat nay kapariho nan alilà ya ma-in amò ya otang kona. Hay ginawà na ay nilognah na ya biha na binikhe boy hinalità na kona, ya wana, ‘Bayaran moyna ya otang mo kongko.’ ²⁹ Hapa-eg hatoy kapariho nan

alilà ay nanalimokod nin naki-i-ingalo kona, ya wana, 'Pagpasinsyawan mo ko pon ta bayaran ko man ya otang ko komo.' ³⁰ Piro hatoy nama-otang ay ahè pinomayag. Hay ginawà na ay impapiriso na baytoy ma-in otang kona anggan agya makabayad. ³¹ Hin nakit baytoy nangyari nin hatoy kanayon ya kapariho lan aw-alilà ay masyado hilan nilomelè. Kayà kaganawan hatoy pangyayari ay gintan lan imbalità do ha amo la.

³² "Hapa-eg, iningat nin hatoy amo lay arì baytoy alilà ya ahè namatawad ta hinalità na kona, 'Hika,' wana, 'ya mala-et ya alilà, banà ha pamaki-i-ingalo mo ay pinatawad kata ha kaganawan inotang mo kongko. ³³ Antà agka nangingangalo ha kapariho mon alilà nin bilang ha pangingangalo ko komo?' ³⁴ Hapa-eg hatoy amo ya arì ay masyadon nama-hang; kayà hatoy alilà ya ahè namatawad ay impapiriso na anggan agna mabayaran baytoy kaganawan otang na.

³⁵ "Ombayro itaman ha balang miha komoyo," wani Apo Hisos. "Hikawo ay ahè ingalowan nin Tatay tamoy Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na, no alwan matibolos ya nakem moyon mamatawad ha pawpatel moyo."

19

Hay torò ni Apo Hisos ya tongkol ha pamihiyaynin mita-ahawa

(Markos 10:1-12; Matiyo 5:31-32; Lokas 16:18)

¹ Hin nayarì bayton intorò ni Apo Hisos ay nog-alih ya ha probinsyan Galiliya, ta nilomipay ya ha balah nin Hordan biha ya nagpahabagatan anggan ni-abot ya ha probinsyan Hodiya. ² Malakè ya tawoy hinomono kona boy bayro na pinakahampat ya mangama-in masakit.

³ Hapa-eg, ma-in Pawparisiyoy nako koni Apo Hisos ta labay la yan mahagep ya magkamali ha pagpastang la kona nin ombayri: "Ha kawkapanogo-an nayì," wanla, "ay ampayagan ya lalaki nin mangihiyay ahawa nin maski anyay bara-nan?"

⁴ Tinombay konla hi Apo Hisos, "Warì agmoyo," wana, "nabaha ha Halità nin Diyos ya hin ka-ona-onawan ay pinalsa nin Diyos ya lalaki boy babayi? ⁵ 'Banà bayri,' wana et nin Diyos, 'hay lalaki ay makihiyay ha mawmato-antawo na ta makilamo ya ha ahawa na boy hilay lowa ay mag-in mimiha.' ⁶ Kayà hila," wana et ni Apo Hisos, "ay alwaynan lowa no alwan mimihayna. Hay pinilamo nin Diyos ay ahè pihiyayen nin tawo."

⁷ Hapa-eg hi Apo Hisos ay pinastang ana et nin hatoy Pawparisiyo, "Antà man awod," wanla, "nin impanogò ni

Moysis ha kawka-apo-apowan nawen ya hay lalaki ay marì mangihiyay nin ahawa no manggawà ya pon kaholatan nin pamihiyay?"

⁸ Tinombay konla hi Apo Hisos, "Pinayagan hila," wana, "ni Moysis nin mangihiyay ahawa banà ha katya-an nakem lan toro-an. Piro alwan ombayro pa-ibat hin ka-onanawan. ⁹ Anhalita-en ko komoyo bayti," wana et ni Apo Hisos: "hinoman ya lalaki ya mangihiyay nin ahawa ya ahè ampakilalaki ta mag-ahawa nin kanayon ay ampamabayi ya."

¹⁰ Hay aw-alagad ni Apo Hisos ay naghalità kona, "No masyadon dya-dyà awod," wanla, "ya mangihiyay nin ahawa ay mas mahampat et ya agana mag-ahawa."

¹¹ Tinombay konla hi Apo Hisos, "Alwan kaganawan ay mananggap nin habayti ya ombayri ya torò ya tongkol ha pag-ahawa, no alwan haton bongat ya tambayan nin Pangino-on. ¹² Malakè ya bara-nan no antà hay lalaki ay ahè makapag-ahawa. Hay kanayon ay ma-in dipirinsya pa-ibat hin in-anak; hay kanayon itaman ay banà ta napakapon; boy hay kanayon ay ansadya-en lan ahè mag-ahawa emen la mahonol nin mahampat ya pangi-aral nin tongkol ha pamomo-on nin Diyos. Hinoman ya makakaya ay mananggap nin habayti ya torò."

*Binindisyonan ni Apo Hisos ya aw-anak
(Markos 10:13-16; Lokas 18:15-17)*

¹³ Ma-in ongnoy tawoy nantan nin mangayamò ya aw-anak ta dinawat la koni Apo Hisos ya ipababo nay gamet na bayro ha aw-anak boy ipanalangin na hila, piro hatoy tawtawo ay anha-aren nin aw-alagad. ¹⁴ Banà bayro ay hinalità konla ni Apo Hisos ya ombayri: "Hay aw-anak ay agmoyo ha-aren, no alwan pa-olayan moyo hilan pakarani kongko, ta hay pamomo-on nin Diyos ay anti ha tawtawoy ma-in pamahimalà kona nin bilang ombayri ha pamahimalà nin habayti ya mangayamò ya aw-anak." ¹⁵ Hapa-eg, impababo ni Apo Hisos ya gamet na do ha aw-anak ta binindisyonan na hila biha ya nog-alih.

*Hay tongkol ha mihay lalaki ya mayaman
(Markos 10:17-31; Lokas 18:18-30)*

¹⁶ Minghan, ma-in mihay lalaki ya napakarani koni Apo Hisos. "Mangangaral," wana, "anyay mahampat ya bagay ya dapat kon gaw-en emen ako magkama-in biyay ya ayin anggawan?"

¹⁷ Hinalità kona ni Apo Hisos, "Antà," wana, "nin ampastangen mo ko nin tongkol ha mahampat? Mimiha ya

mahampat; ayin kanayon no alwan Diyos. Honolen moy pawpanogò na no labay mon magkama-in biyay ya ayin anggawan.”

¹⁸ “Anyay pawpanogò?” wanan hatoy lalaki.

Tinombay kona hi Apo Hisos nin ombayri: “Agka matatin tawo, agka mamabayi o makilalaki, agka manakaw, agka manistigos nin ayin kaptegan, ¹⁹ igalang moy tatay mo boy nanay mo, boy labiyen moy kapara mon tawo nin bilang ha panlalabi mo ha sarili mo.”

²⁰ Hay intobay nin hatoy malagò ya lalaki ay ombayri: “Hininol koyna,” wana, “bayti ya kaganawan panogò. Anya et ya ka-ilangan kon gaw-en?”

²¹ Tinombay kona hi Apo Hisos, “No labay mon mag-in ayin kakolangan,” wana, “ay morong ka ta ilakò moy kaganawan kamama-in mo, boy hay napaglako-an ay igwà mo ha mawmanga-irap emen ka magkama-in nin kayamanan ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Pangayari mon gaw-en bayto ay magbira ka bayri ta makilamo ka kongko.”

²² Hin nalengè bayto nin hatoy malagò ya lalaki ay malelè yay nog-alih ta hay kamama-in na ay pagkalalakè.

²³ Hinalità ni Apo Hisos ha aw-alagad na, “Habayti,” wana, “ya anhalita-en ko komoyo: hay tawoy mayaman ay ma-irap mapalamo ha tawtawoy ampag-ari-an nin Diyos.

²⁴ Habayti et ya halita-en ko komoyo: mas maparah et ha mihay kamel ya magdaan ha lobot nin karayem kisa ha mihay mayaman ya mapalamo ha tawtawoy ampag-ari-an nin Diyos.”

²⁵ Hin nalengè bayti nin hatoy aw-alagad ay masyado hilan nag-ispanta boy hinalità la, ya wanla, “Hinoman awod ya malibri?” ²⁶ Piro tinegteg hila ni Apo Hisos biha na hinalità konla, ya wana, “Ahè ma-ilibri nin tawo ya sarili na, no alwan Diyos ya mangilibri kona ta kaganawan bagay ay ma-arì pangyariyen nin Diyos.”

²⁷ Hapa-eg, naghalità hi Pidro, “Helken mo,” wana. “Imbalag nawen ya kaganawan ta nakilamo kayi komo. Anyay matanggap nawen?”

²⁸ Hinalità konla ni Apo Hisos, ya wana, “Anhalita-en ko komoyo ya kaptegan: ha bayowen ya kaganawan, hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ya ma-in kagandawan ya ahè makwan ihipen ay miknò ha trono. Hikawo ya nakilamo kongko ay miknò itaman ha labinloway trono ta manosga ha labinloway lipi ni Israyil. ²⁹ Hinoman ya mangibalag nin pamamali na, pawpatel na, mawmato-antawo na, aw-anak na, o lotà na banà ha panhomonol na kongko ay matanggap nan kamagatoy bisis nin mi-orong kona baytoy imbalag na,

boy magkama-in yan biyay ya ayin anggawan. ³⁰ Malakè ya ampagmalhay hapa-eg, piro lano ay mag-in hilan pinaka-oltimo ha tawtawoy ampag-ari-an nin Diyos. Malakè itaman ya ampagma-aypà hapa-eg, piro lano ay mag-in hilan matag-ay ha tawtawoy ampag-ari-an nin Diyos.”

20

Hay mawmagtatarabaho ha tinanamanan obas

¹ “Hay pamomo-on nin Diyos,” wani Apo Hisos, “ay i-alimbawà ko ha mihay tawoy ma-in tanaman ya aw-obas. Mahambak et, hiya ay nanagyat nin lawlalaki ya opa-an nan magtrabaho ha tawtanaman nay obas. ² Nakisondò ya konla nin bayaran na hila kompormi ha an-i-opà ha lo-ob mihay allon pagtrabaho, biha na hila inhogò magtrabaho do ha tawtanaman nay obas. ³ Hin mag-a-alas nowibi ana ay nako ya ha danin palingki. Bayro ay nakakit yan ongnoy lalaki ya ayin trabaho. ⁴ Kayà hinalità na konla, ‘Mako kawo,’ wana, ‘nin magtrabaho ha tawtanaman koy obas, ta opa-an katawo nin tamà ya opà ha pagtrabaho moyo.’ Hapa-eg, nako hilan nagtrabaho. ⁵ Hin ni-ogtoynay allo boy hin alas tris ana ay ombayro simpri ya ginawà na. ⁶ Hin mag-a-alas singkoyna nin mahilem ay nako yayna et do ha danin palingki. Bayro ay nakakit yayna et nin ongnoy lalaki ya ampipampireng. Pinastang na hila, ‘Antà,’ wana, ‘nin ansayangen moyoy managa-allo nin ayin anggaw-en?’ ⁷ Tinombay hila kona, ‘Ayin,’ wanla, ‘nin mangopà konnawen nin magtrabaho.’ Hinalità na konla, ‘Mako kawo,’ wana, ‘nin magtrabaho ha tawtanaman koy obas.’

⁸ “Hin anyomabi ana, hatoy ma-in ikon nin tawtanaman ay naghaltà do ha pinaba-alà na, ‘Ingaten moyna,’ wana, ‘ya mawmagtatarabaho ta igwà moynay opà la nin hay onawen mon biyan ay hatoy nikahoyot mon pinatrabaho.’ ⁹ Hapa-eg hatoy lawlalaki ya alas singkoyna nin nagtrabaho ay inopa-an na nin opà lo-ob managa-allo. ¹⁰ Hin nilomateng baytoy onan hinagyat nin magtrabaho ay anasawan lan mas et bayro ya opà la ha in-opà do ha nikahoyot nagtrabaho. Piro ombayro simpri ya in-opà konla. ¹¹ Mintras antanggapen lay opà la ay ampagriklamo hila do ha namatrabaho konla. ¹² ‘Hato,’ wanla, ‘ya nikahoyot ay mimihay oras bongat nagtrabaho, piro hay opà la ay impantay mo ha opà nawen ya hikayi ay mikakallon nagpagal nin nagtrabaho boy nagte-eh nin amot allo.’

¹³ “Hatoy namatrabaho ay tinombay ha miha konla, ‘Patel,’ wana, ‘agkata nilogi. Agka nayì nakisondò kongko

nin hay i-opà ko komo ay tamà ha opà nin magtrabahon mihay allo? ¹⁴ Hapa-eg ay kowen moy opà mo ta morong kayna. Habayti ya nahoyot ay labay kon opa-an nin bilang ha in-opà ko komo. ¹⁵ Warì ayin akon karapatan gaw-en ya kalabayan ko ha sarili kon kowalta? Ampag-inggit ka nayi ta mabibi-iyen ako?"

¹⁶ "Kayà," wani Apo Hisos, "ha tawtawo ay ma-in pangyayari ya hay nika-ona ay emen hilay nahoyot, boy hay nahoyot ay emen nika-ona."

Ikatlon bisis nin hinalità ni Apo Hisosya tongkol ha kamatyan na

(Markos 10:32-34; Lokas 18:31-34)

¹⁷ Mintras ampagpalako hili Apo Hisos ha siyodad nin Hirosalim ay impa-alilih nay aw-alagad na ta hinalità na konla, ¹⁸ "Leng-en moyo bayti ya halita-en ko komoyo. Hitamo ay ampagpalako ha siyodad nin Hirosalim. Bayro, hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay igwà ha pawpo-on nin pawparì boy ha mawmangitorò nin kawkapanogo-an, ta sintinsyawan la ko nin patyen. ¹⁹ Igwà la ko ha alwan Hawhodiyo, ta hay gaw-en la nin habayto ay pagsistiyan la ko, barogen, boy ipakò ha koroh. Pangati ko, lomateng ya ikatlon allo ay mabiyay akon oman."

Hay an-awoken nin mihay nanay

(Markos 10:35-45)

²⁰ Hapa-eg, nakalateng ya ahawa ni Sibidiyo kalamo nay loway anak nay lalaki. Napakarani ya koni Apo Hisos ta nanalimokod yan ampangawok kona.

²¹ Pinastang ya ni Apo Hisos, "Anyà," wana, "ya labay mon awoken kongko?"

Tinombay ya kona, "An-awoken ko komo," wana, "ya lano do ha dogal ya ampag-ari-an mo, habayti ya loway anak ko ay pa-ikno-en mo ha dani mo, miha ha bandan wanan mo boy miha ha bandan oki mo."

²² Hinalità ni Apo Hisos konla, "Agmoyo," wana, "angka-intindiyan ya an-awoken moyo. Makat-eh kawo warì ha kadya-dya-an ya te-eheh ko?"

"Awò," wanla, "kaya nawen."

²³ Hapa-eg, hinalità konla ni Apo Hisos, ya wana, "Talagan peteg nin te-eheh moyoy kadya-dya-an ya te-eheh ko. Ombayro man ay alwan hikoy magdisisyon no hinoy miknò ha bandan wanan ko boy ha bandan oki ko. Habaytoy ikno-an ay para ha tawtawoy hinanda-an nin Tatay koy Diyos."

Towaren tamo ya pagsisirbi ni Apo Hisos

(Markos 10:41-45)

²⁴ Hatoy mapò ya alagad ay namahang do ha loway mipatel hin natanda-an la baytoy an-awoken nin nanay nin hatoy mipatel. ²⁵ Kayà iningat ni Apo Hisos nin pakarani kona ya kaganawan alagad na ta hinalità na konla, ya wana, “Tandà moyo ya hay ampipamo-on ha alwan Hawhodiyo ay an-ipagpalangkà lay pamomo-on la, boy hay kanayon ya ma-in katongkolan ay ampamo-on nin sapilitan. ²⁶ Agmoyo gaw-en baytoy ombayro. Hinoman komoyo ya labay maka-igit ay ka-ilangan magsirbi. ²⁷ Hinoman komoyo ya labay mangona ay ka-ilangan magsirbi nin bilang ha alilà ²⁸ ya bilang ombayri ha anggaw-en ko. Hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay ahè nako bayri ha babon lotà nin sirbiyan, no alwan nako ko bayri nin magsirbi boy mangigwà nin biyay ko nin pambèh nin malakè ya tawo.”

*Pinakahampat ni Apo Hisos ya loway bowag
(Markos 10:46-52; Lokas 18:35-43)*

²⁹ Mintras ampog-alih hili Apo Hisos do ha banowan Hiriko ay hinono yan malakè ya tawo. ³⁰ Ha pingit daan ay ma-in ampiknò ya loway lalaki ya bowag. Hin nalengè la ya hi Apo Hisos ay ampagdaan bayro ay nambo-angaw hila, ya wanla, “Alalak ni Arì Dabid, ingalowan mo kayi!”

³¹ Hinalità konla nin hatoy kalak-an tawo ya aghila magtelek piro lalò hilayna ingat nambo-angaw, ya wanla, “Apo, alalak ni Arì Dabid, ingalowan mo kayi!”

³² Hin nalengè ni Apo Hisos baytoy bo-angaw ay tinonggen ya ta pinastang na hila, “Anyà,” wana, “ya labay moyon gaw-en ko komoyo?”

³³ “Apo,” wanla, “labay nawen dayin makakit!”

³⁴ Hapa-eg, na-ingalowan hila ni Apo Hisos boy inaptoh nay mata la. Antimano, nakakit hila boy nakilako hila koni Apo Hisos.

21

*Hin hi Apo Hisos ay anlomateng ha siyodadnin Hirosalim
(Markos 11:1-11; Lokas 19:28-40; Howan 12:12-19)*

¹ Hili Apo Hisos ay maranina ha siyodad nin Hirosalim ta anlomateng hilayna ha banowan Bitpahi ya ma-in bakilbakil ya an-ingaten Bakil nin Aw-olibo. Hapa-eg, pina-ona ni Apo Hisos ya loway alagad na boy hinalità na konla, ² ya wana, “Mako kawo bahen ha banowa ha onawan tamo. Pami-abot moyo bahen ay ma-in kawon makit ya nakapotal ya asno boy hay oybon na ay anti ha dani na. Oka-an moyo baytoy asno kateng oybon ta gitan moyo bayri kongko.

³ No ma-in mamastang komoyo nin tongkol ha anggaw-en

moyo ay ombayri ya halita-en moyo kona, 'Habayti ay kailangan nin Pangino-on'; ha ombayro, antimano ay payagan na kawon mangwa."

⁴ Habayti ay nangyari emen magkapeteg baytoy ombayri ya pagkahalità ha holà nin propita:

⁵ "Halita-en ha tawtawo ha siyodad nin Siyon ya hay ari la ay anlomateng ya ma-in ka-aypa-an nakem ya nakahakay ha oybon asno."

⁶ Hapa-eg hatoy aw-alagad ya inhogò ni Apo Hisos ay nanigè ana ta ginawà la baytoy impagawà na konla.

⁷ Gintan la baytoy asno kateng oybon ta hinapinan lan aw-alimenmen la, biha hinakyan ni Apo Hisos baytoy oybon. ⁸ Kalak-an do ha tawtawoy anti bayro ay nagalih nin alimenmen ta in-aplak la ha pagdanan ni Apo Hisos. Hay kanayon ay namotoh nin bawbolong, ta in-apin la ha pagdanan na emen la ma-ipakit ya pangigalang la kona. ⁹ Hay tawtawoy anti ha onawan ni Apo Hisos kateng hatoy anti ha hoyotan na ay ampipambo-angaw banà ha kaligawan la, ya wanla, "Yehey! Poriyen tamoy inalalak ni Arì Dabid. Bindisyonan nin Diyos ya anlomateng ha ngalan nin Pangino-on! Poriyen ya Diyos ya anti ha katatag-ayan!"

¹⁰ Hin nakalo-ob ana hi Apo Hisos ha siyodad nin Hirosalim ay pinagkagolowan ya nin tawtawo bayro boy wanla, "Hino ya raw bayti?"

¹¹ Tinombay baytoy kalak-an tawo, "Hiya bayti," wanla, "hi Hisos ya propita ya na-ibat ha banowan Nasarit ha probinsyan Galiliya."

Hin anti hi Apo Hisos ha bali nin Diyos

(Markos 11:15-19; Lokas 19:45-48; Howan 2:13-22)

¹² Hapa-eg hi Apo Hisos ay nako ha bali nin Diyos. Impataboy nay kaganawan anti bayroy ampipaglakò boy ampipanalìw, boy intomba nay lawlamisita nin ampipamahili nin kowalta kateng bawbangkò nin ampipaglakò nin kawkalapati. ¹³ Hapa-eg, hinalità na konla, ya wana, "Ha Halità nin Diyos ay ombayri ya nakaholat: 'Hay bali ko ay ingaten balin panalanginan.' Piro ginawà moyo," wani Apo Hisos, "nin kowartil nin tawtolisan."

¹⁴ Hapa-eg do ha bali nin Diyos ay napakarani koni Apo Hisos ya bawbowag kateng pawpilyay. Hila ay pinakahampat na. ¹⁵ Piro hatoy anti bayroy pawpo-on nin pawparì kateng hatoy mawmangitorò nin kawkapanogo-an ay namahang hin nakit lay kawkapapa-ispantay ginawà ni Apo Hisos boy hin nalengè lay aw-anak ya ampipangibolyaw nin, "Poriyen ya alalak ni Arì Dabid!"

¹⁶ Kayà hinalità la koni Apo Hisos, “Angkalengè mo nayì,” wanla, “ya an-ibolyaw nin haba-in ya aw-anak?”

“Awò,” wani Apo Hisos. “Angkalengè ko. Warì agmoyo nabaha ha Halità nin Diyos ya ombayri: ‘Hay aw-anak kateng kawkolaw ay pinapori na kona?’” ¹⁷ Hapa-eg, inalihan hila ni Apo Hisos ta nako ya ha banowan Bitanya boy bayro ya natoloy nin habayton yabi.

*Hay po-on kayoy igos ya inhompà ni Apo Hisos
(Markos 11:12-14, 20-24)*

¹⁸ Ika-ibokah, mintras ampagbira hi Apo Hisos ha siyodad nin Hirosalim ay binomitil ya. ¹⁹ Hapa-eg, do ha pingit daan ay nakakit yan po-on kayoy igos. Hin pinakaraniyan na bayto ay nakit nay ayin bonga no alwan bawbolong bongat; kayà hinalità na do ha po-on kayoy igos, “Maski makakanoman,” wana, “ay agkayna mamonga.” Antimano, hatoy po-on kayoy igos ay nayangoh. ²⁰ Hin nakit bayto nin aw-alagad ay nag-ispanta hila, ya wanla, “Pangno nayangon tampol ba-in ya po-on kayoy igos?” ²¹ Tinombay konla hi Apo Hisos, ya wana, “Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: no ma-in kawon pantotompel ta agkawo magdoda ay alwan bongat ombayri ya magawà moyo ha ginawà ko ha po-on kayoy igos, no alwan mahalità moyo et bayri ha bakil ya, ‘Mitapon ka ha dagat,’ habayto ay mangyari. ²² Matanggap moyoy kaganawan bagay ya andawaten moyo ha panalangin moyo no tompel kawo.”

*Hay pastang ya tongkol ha katongkolan ni Apo Hisos
(Markos 11:27-33; Lokas 20:1-8)*

²³ Hin nakabira hi Apo Hisos ha bali nin Diyos boy ampanorò ya bayro, hay pawpo-on nin pawparì kateng mawmato-ay mangama-in katongkolan ay nakon nagpastang koni Apo Hisos, “Anyà,” wanla, “ya katongkolan mo nin manggawà nin ombayri ya bawbagay bayri ha bali nin Diyos, boy hinoy nambi komo nin ombayroy katongkolan?” ²⁴ Tinombay konla hi Apo Hisos, ya wana, “Ma-in ako pon nin mihay pastang komoyo. No matbay moyo ay ibalità ko komoyo no hinoy nambi kongkon katongkolan nin manggawà nin ombayroy bawbagay. ²⁵ Ayri,” wana, “nangibat ya katongkolan ni Howan nin maminyag? Ha Diyos nayì o ha tawo?” Hilahila ay ampididiskosyon boy ma-in ampaghalità nin ombayri: “No halita-en tamo ya nangibat ha Diyos ya paminyag ni Howan ay halita-en na kontamo ya, ‘Antà awod agmoyo pininto-o hi Howan?’” ²⁶ Piro no halita-en tamo itaman ya nangibat ha tawo ay maka pahangan tamo nin tawtawo, ta kaganawan tawo ay

ampipampinto-o nin hi Howan Mamiminyag ay propita nin Diyos.” ²⁷ Kayà hay intobay la koni Apo Hisos ay ombayri: “Agnawen,” wanla, “tandà no hinoy nambin katongkolan koni Howan.” Hinalità konla ni Apo Hisos, “Hiko man ay ahè itaman maghalità komoyo no hinoy nambi kongkon katongkolan nin manggawà nin ombayroy bawbagay.”

Hay alimbawà ya tongkol ha loway anak ya lalaki

²⁸ Hinalità ana et konla ni Apo Hisos, “Anyà ha palagay moyo,” wana, “ya tongkol bayri ha halita-en ko komoyoy alimbawà? Ma-in mihay mato-antawoy lalaki ya ma-in loway anak ya parihon lalaki. Nako ya do ha anak nay onantawo ta hinalità na, ‘Anak ko,’ wana, ‘hapa-eg allo ay mako kan magtrabaho ha tanaman tamoy aw-obas.’ ²⁹ ‘Agko,’ wanan hatoy anak. Piro nangoman ya ihip na; kayà nako ya simprin nagtrabaho. ³⁰ Hatoy tatay ay nako do ha ali ta hinalità nay ombayro ha hinalità na ha kakà. ‘Awò,’ wanan hatoy anak piro agya nanigè. ³¹ Hino bayri ha loway anak,” wani Apo Hisos, “ya hinomonol ha kalabayan nin tatay la?”

Tinombay hila kona, “Simpri,” wanla, “hatoy ona nin inhogò.”

Kayà hinalità konla ni Apo Hisos, ya wana, “Anhalita-en ko komoyoy kaptegan, hay mangaha-ol ya mawmanininon bo-ih kateng pawpota ay ma-arì mipalako ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos kisa hikawo; ³² ta hi Howan Mamiminyag ay nakon nangitorò komoyo no pangno kawo magkama-in kahampatan piro agmoyo hinonol ya intorò na. Hay mangaha-ol ya mawmanininon bo-ih boy pawpota ay hinomonol kona. Hikawo balè, maski nakit moyo bayti ya pangyayari ay agkawo naghehe boy agkawo ninto-o koni Howan Mamiminyag.”

Hay tawtawoy pinaba-alà

(Markos 12:1-12; Lokas 20:9-19)

³³ “Leng-en moyo et bayti ya kanayon ya alimbawà,” wani Apo Hisos. “Ma-in mihay lalaki ya ma-in lotà ya tinanamanan na nin aw-obas. Inalal na boy nangotkot ya ta nanggawà yan pamehpehan nin bawbongan obas, biha ya nanggawà nin matag-ay ya pagbantayan. Hapa-eg, impaba-alà na ha ongnoy tawo ta nako ya ha kanayon ya dogal. ³⁴ Hin pana-on anan pangalawah nin bawbongan obas ay nangihogò yan aw-alilà na do ha pinaba-alà ta kowen lay atag na ha ma-alawah. ³⁵ Piro hay ginawà nin hatoy tawtawoy pinaba-alà na ay dinawohong la baytoy aw-alilà ya inhogò. Hay miha ay pinahpah la, hay miha ay

pinati la, boy hay miha ay pinagbabato la. ³⁶ Hapa-eg hatoy ma-in tanaman ay nangihogò ana et nin mas malakè ya alilà nay pakwawen nan atag na, piro ginawà simpri konla ya bilang ombayro ha ginawà do ha nika-ona nin inhogò. ³⁷ Ha kalalampohan, hatoy ma-in tanaman ay inhogò nay anak nay lalaki ta wana, 'Sigoradon igalang lay anak ko.' ³⁸ Piro hin nakit nin hatoy pinaba-alà baytoy anak ay ni-i-ilgo hila, ya wanla, 'Hiya bayti ya mamagmana. Hali! patyen tamo ya emen tamo mapag-ikon ya mamanawen na.' ³⁹ Kayà hay ginawà la do ha anak ay dinawohong la, boy intapon ha likol alal nin tawtanaman ya obas biha la ya pinati."

⁴⁰ "Hapa-eg," wani Apo Hisos, "panlomateng nin ma-in ikon nin hatoy tawtanaman ya aw-obas, ha palagay moyo, anyay gaw-en na do ha pinaba-alà na?"

⁴¹ Tinombay hila kona, ya wanla, "Sigoradon ayin ingan-galo nan patyen baytoy mangala-et ya tawtawo, biha hay tawtanaman na ay ipaba-alà na ha kanayon ya tawtawo ya mambi kona nin atag na no pana-on pangalawah."

⁴² Hinalità konla ni Apo Hisos, "Warì agmoyo et," wana, "nabaha bayti ya nakaholat ha Kaholatan nin Diyos? 'Hay bato ya ahè tinanggap nin manggagawà bali ay nag-in pinakama-alagà ya bato. Habayti ay gawà nin Pangino-on boy masyadon kapapa-ispanta konnawen.'

⁴³ "Kayà," wana et ni Apo Hisos, "anhalita-en ko komoyo: hikawoy Hawhodiyo ay agana pag-ari-an nin Diyos, ta hay pag-ari-an na ay tawtawoy gomawà kalabayan na. (⁴⁴ Hinoman ya matata bayro ha bato ay matamek, boy bilang ya ha tawoy ampagdanas kadya-dya-an ta ahè naghehe ha kasalanan; boy hinoman ya mabondagan nin habaytoy bato ay matapong, boy bilang ya ha tawoy igwà nin Diyos ha kaparosawan.")

⁴⁵ Hin nalengè nin pawpo-on nin pawparì boy hatoy Pawparisiyo ya aw-alimbawà ni Apo Hisos ay na-intindiyan la ya hila ya antokoyen na. ⁴⁶ Kayà ampagsikahan la yan dakpen, piro angkalimo hila do ha kalak-an tawo ya ampipampinto-o nin hi Apo Hisos ay propita.

22

Hay alimbawà ya tongkol ha malhay ya handàha banhal (Lokas 14:15-24)

¹ Habayti ya alimbawà ya hinalità ana et ni Apo Hisos ha tawtawo, ² "Hay pamomo-on nin Diyos," wana, "ay i-alimbawà ko et ha arì ya naghandà pamamangan para ha banhal nin anak nay lalaki. ³ Hapa-eg, hin ka-orasan

anan paghandà ay inhogò nay aw-alilà nan mangalap nin hatoy da-an naynan kinombida, piro hatoy kinombida ay ahè labay mako.

⁴ “Nangihogò yayna et nin kanayon ya aw-alilà nan mangalap konla ta impabalità na ya ombayri: ‘Kaganawan ay handà ana ta nawotò anay kawkarni nin pinati koy mangatabà ya bawbakà kateng aw-oybon ya ma-arì anan kona-en. Kayà mako kawoyna bayri ta banhal ana nin anak ko.’ ⁵ Piro hatoy kawkinombida ay pinagka-ayin la baytoy hakyat konla. Hay miha ay nakon magtrabaho ha pawpaliyan na, boy hay miha ay nako ha tindawan na. ⁶ Hay kanayon ay nipandawohong nin hatoy aw-alilà ya pina-alap, ta pinareng-ey la biha la pinati. ⁷ Banà bayri, hay arì ay masyadon namahang; kayà inhogò nay hawhondalò nan mamati nin hatoy nipamati nin aw-alilà na, biha na impapo-olan ya siyodad la.

⁸ “Hapa-eg, hinalità nin hatoy arì ha kanayon ya aw-alilà na, ‘Hay pamamangan,’ wana, ‘ya para ha banhal ay handà ana. Piro hatoy kawkinombida ay alwan karapatdapat ta agla pina-alaga-an ya pangombida konla. ⁹ Hapa-eg ay mangalsara kawo ta kaganawan makit moyoy tawo ay kombidawen moyo.’ ¹⁰ Hatoy aw-alilà ay nakoyna ha kawkalsara ta kaganawan tawoy nakit la, mala-et o mahampat ay kinombida la. Kayà habaytoy ampagbanhalan ay napnò tawo.

¹¹ “Hapa-eg hay arì ay nakon nanlek do ha sawsang-ili na. Bayro ay nakakit yan mihay lalaki ya nakadolo nin alwan para ha banhal. ¹² ‘Amigo,’ wanan arì, ‘pangno ka nakapahok bayri ya hay dolo mo ay alwan para ha banhal?’ Hatoy lalaki ay ahè tinombay. ¹³ Hapa-eg, hinalità nin hatoy arì do ha aw-alilà na, ‘Balolen moyo,’ wana, ‘ya gamet na boy bitih na biha moyo ya itapon ha likol ya mareglem. Bayro ya mi-angaw-angaw boy manget-et ngipen na banà ha tanamen nay dya-dyà.’ ”

¹⁴ Hinalità et ni Apo Hisos, “Hay Diyos,” wana, “ay nangingat nin malakè ya tawoy pag-ari-an na piro a-amò konla ya pinili na.”

*Hay pastang ya tongkol ha pamamayad bo-ih
(Markos 12:13-17; Lokas 20:20-26)*

¹⁵ Hapa-eg hay Pawparisiyo ay nititipon ta ampanghip hilan paraan no pangno la mapahalità hi Apo Hisos nin panagpan la kona. ¹⁶ Nangihogò hilan tawtawowan la boy ongnoy tawowan ni Arì Hirodis nin makon magpastang koni Apo Hisos nin ombayri: “Mangangaral,” wanla, “tandà nawen ya hika ay tapat. Agka ampag-alangan mangitorò

nin tongkol ha kalabayan nin Diyos para ha tawtawo, ta hika ay ahè ampamili nin tawo. ¹⁷ Hapa-eg, tongkol ha pamamayad bo-ih, tamà nayi o alwa ya mamayad kayi nin bo-ih ha ampamo-on konnawen ya hi Arì Sisar ya taga siyodad nin Roma?”

¹⁸ Banà ta tandà ni Apo Hisos ya kala-etan intinsyon la ay hinalità na konla, “Hikawo,” wana, “ya mawmagkakan-wari, antà anhagpen moyo ko ha pag-i-ilgo ko? ¹⁹ Pakitan moyo kon kowalta ya ibabayad ha bo-ih.” Hapa-eg, pinantan la yan mihay kowaltay pilak. ²⁰ Pinastang hila ni Apo Hisos, “Hino,” wana, “ya ma-in lopa nin habayti ya anti bayri, boy hino ya ma-in ngalan nin habayti ya nakaholat bayri?”

²¹ “Hi Arì Sisar,” wanla.

Hapa-eg, hinalità konla ni Apo Hisos, “Kayà hay para koni Arì Sisar ay igwà moyo kona, ta hay para ha Diyos ay igwà moyo ha Diyos.”

²² Hin nalengè lay katalinowan nin pantotombay konla ni Apo Hisos ay nag-ispanta hila boy inalihan la ya.

*Hay pastang ya tongkol ha pangabiyay oman
(Markos 12:18-27; Lokas 20:27-40)*

²³ Ma-in mihay gropon Hawhodiyo ya an-ingaten Sadosiyo ya ahè ampinto-o nin hay nikati ay mabiyay oman. Hin habayto et allo, hay ongo konla ay nakon nagpastang koni Apo Hisos. ²⁴ “Mangangaral,” wanla, “ombayri ya hinalità ni Moysis ya para kontamo: ‘No ma-in mita-ahawa ya hay lalaki ay nati nin aghila nagka-anak, hatoy bawo ay dapat pag-ahawa nin patel nin hatoy nati, ta no magka-anak hila, hatoy anak ay para do ha patel nay nati.’ ²⁵ Konnawen ay ma-in pitoy lalaki ya mipapatel. Hay ponganay ay nag-ahawa, piro nati nin ahè nagka-anak. Hatoy bawo ay pinag-ahawa nin homono ya patel nin hatoy nati. ²⁶ Ombayro simpri ya nangyari do ha ikalwa, ha ikatlo, angga do ha ikapito ya bongsò lay napag-ahawa nin hatoy bawo piro kaganawan la ay nati nin ahè nagka-anak. ²⁷ Ha kalalampohan ay nati baytoy babayi. ²⁸ Hay pastang nawen ay ombayri: no warì ta biyayen oman ya nikati, hino konla ya ma-in ahawa nin hatoy babayi ya kaganawan nin hatoy pitoy mipapatel ay nakapag-ahawa kona?”

²⁹ Tinombay konla hi Apo Hisos, ya wana, “Ampagka-mali kawo, ta agmoyo angka-intindiyan ya nakaholat ha Kaholatan nin Diyos ya tongkol ha pangabiyay oman, boy agmoyo et angka-intindiyan ya tongkol ha kapangyariyan nin Diyos. ³⁰ Hay nikati ya mabiyay oman ay agana mag-ahawa, ta hila ay mag-in anan emen ha aw-anghil ya anti ha

katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. ³¹ Hapa-eg, tongkol ha pangabiyay oman nin nikati, warì agmoyo et nabaha bayti ya para komoyoy hinalità nin Diyos ya ombayri ya pagkahalità: ³² ‘Hiko ya Diyos ni Abraham, Diyos ni Isak boy Diyos ni Hakob’? Ampangahologan nin hay nikati ana ya nipantompel ha Diyos ay kowinta angkabiyay; ta hay Diyos ay Diyos nin ampikabiyay, alwan Diyos nin nikati.”

³³ Hapa-eg, nipag-ispanta baytoy kalak-an tawo hin nalengè la baytoy intorò ni Apo Hisos.

Hay pinakama-alagà ya panogò

(Markos 12:28-34; Lokas 10:25-28)

³⁴ Hin nalengè nin Pawparisiyo ya hay Sawsadosiyo ay ahè makatlek ha tawtobay konla ni Apo Hisos ay nititipon hila. ³⁵ Miha ha Pawparisiyo ya mangitorò nin kawkapanogo-an ay nagpastang koni Apo Hisos ta labay la yan mahagep ha pag-i-ilgo na. ³⁶ “Mangangaral,” wana, “ha kaganawan kapanogo-an, anyay pinakama-alagà?” ³⁷ Tinombay kona hi Apo Hisos, ya wana, “Hay Pangino-on mon Diyos ay labiyen mo nin bo-ò ha nakem mo, ha biyay mo, boy ha pangingihip mo. ³⁸ Habayti ya pinakama-alagà boy pinaka-importantin kapanogo-an. ³⁹ Hay ikalwan pinakama-alagà ya kapanogo-an ay ombayri: ‘Labiyen moy kapara mon tawo nin bilang panlalabi mo ha sarili mo.’ ⁴⁰ Bayri ha loway panogò ya habayti nin nabo-ò ya kaganawan kapanogo-an ya inggawà ni Moysis kateng hatoy intorò nin pawpropita.”

Hay pastang ya tongkol koni Kristo ya impangakònin Diyos

(Markos 12:35-37; Lokas 20:41-44)

⁴¹ Mintras tipon et baytoy Pawparisiyo ay pinastang hila ni Apo Hisos, ⁴² “Anya,” wana, “ya an-hipen moyo tongkol koni Kristo ya impangakò nin Diyos? Hinoy ma-in alalak kona?”

“Alalak ya,” wanla, “ni Arì Dabid.”

⁴³ Pinastang hilayna et ni Apo Hisos, “Antà man awod,” wana, “nin hay Ispirito nin Diyos ay nangipa-hip koni Arì Dabid nin mangingat ‘Pangino-on’ koni Kristo? Ombayri ya hinalità ni Arì Dabid:

⁴⁴ ‘Hinalità nin Pangino-on Diyos ha Pangino-on ko, Miknò ka ha bandan wanan ko anggan hay kawka-away mo ay talowen ko boy igwà ko hila ha hilong nin kapangyariyan mo.’ ”

⁴⁵ “Hapa-eg,” wana et ni Apo Hisos, “no hi Arì Dabid ay nangingat ‘Pangino-on’ koni Kristo ya impangakò nin Diyos,

pangno nin hi Ari Dabid ya tawon bongat ay nakapi-alalak ha Pangino-on na?"

⁴⁶ Ni miha konla ay ayin nakatbay nin habaytoy pastang ni Apo Hisos, boy pa-ibat hin allon habayto ay ayin anan nakaregdeg nin magpastang kona.

23

Mag-atap ha mawmangitorò nin kawkapanogo-anboy ha Pawparisiyo

(Markos 12:38-40; Lokas 11:43, 46; 20:45-46)

¹ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha kalak-an tawo kateng ha aw-alagad na, ya wana, ² "Hay mawmangitorò nin kawkapanogo-an boy Pawparisiyo ya binyan katongkolan mangipalinaw nin kawkapanogo-an ya inggawà ni Moysis. ³ Kayà dapat moyon honolen ya kaganawan bagay ya halita-en la komoyo. Piro agmoyo towaren ya anggaw-en la, ta hay an-itorò la komoyo ay agla anggaw-en. ⁴ Hay tawtawo ay ampagaw-en lan malakè ya bagay ya ma-irap honolen, piro hilan mismo ay ahè ampanambay ha panggawà nin ombayro. ⁵ Kaganawan bagay ya anggaw-en la ay an-ipakit lan bongat ha tawtawo emen hila poriyen. Hay bawbirsikolo nin Halità nin Diyos ay an-igwà la ha malhay ya pambiyanan ya katat, biha la itakel ha waweng la boy ha braso la; boy hay pawpalamoy nin dolo la ay anikarà la. ⁶ No ma-in okasyon, hay labay lan pamikno-an ay ha dani nin hatoy ma-in pa-okasyon, boy ha lo-ob nin himba-an ay labay lan miknò ha arapan ha pamikno-an nin importantin tawo. ⁷ No ampagpasyal hila ha plasa boy ha arapan nin tawtindawan ay labay lan ilawen boy igalang nin tawtawo, boy labay la et nin ingaten 'Mangangaral'.

⁸ "Piro hikawo ay agkawo pa-ingat nin ombayro. Mimihay Mangangaral moyo boy hikawoy kaganawan ay mipapatel. ⁹ Bayri ha babon lotà ay agkawo dapat mangingat nin Tatay ha maski hinoy tawo, ta Diyos ha katatag-ayan ha kama-inan na ya dapat moyon bongat ingaten nin 'Tatay.' ¹⁰ Agkawo pa-ingat nin 'manonorò' ta mimihay Manonorò moyo ya ayin kanayon no alwan hiko hi Kristo ya impangakò nin Diyos. ¹¹ Emen kawo mag-in pinakamalhay ay magmaka-aypà kawon magsirbi. ¹² Hinoman ya ampangipagmalhay nin sarili na ay angka-alihan dangal, boy hinoman ya ampagmaka-aypà ay ampagkama-in dangal."

Pinaghalita-an ni Apo Hisos ya mawmangitorònin kawkapanogo-an boy Pawparisiyo

(Markos 12:40; Lokas 11:39-42, 44, 52; 20:47)

13 “Lano ay ka-i-ingaloy mangyari komoyon mawmangitorò nin kawkapanogo-an boy komoyon Pawparisiyo ta hikawo ay mawmagkakanwari! Hay kanayon ya labay pomahok ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos ay agmoyo ampayagan boy mismon hikawo ay ahè malabay pomahok bayro. (14 Lano ay ka-i-ingaloy mangyari komoyon mawmangitorò nin kawkapanogo-an boy komoyon Pawparisiyo, ta hikawo ay mawmagkakanwari! Angkowen moyoy kamama-in nin bawbawoy babayi biha kawo mamakit nin masyadon karà panalangin. Banà bayri ha anggaw-en moyo ay lalò bomyat ya iparosa komoyo.)

15 “Ka-i-ingaloy mangyari komoyon mawmangitorò nin kawkapanogo-an boy komoyon Pawparisiyo ta hikawo ay mawmagkakanwari! Anlomipay kawo ha dagat nin mako ha marayò ya dogal, ta ampanlek kawo nin maski mihay makombinyo moyo. No nakombinyo moyo yayna, hay anitorò moyo kona ay makapipalako kona ha impirno, boy mag-in yan mas mala-et kisa komoyo.

16 “Ka-i-ingaloy mangyari lano komoyon mawmangitorò nin kawkapanogo-an boy komoyon Pawparisiyo! Hikawo ay bilang bawbowag ya ampangakay ha pangitorò moyo nin ombayri: ‘Ayin kowinta ha hinoman ya magpangakò nin maghompà ha bali nin Diyos, piro hinoman ya magpangakò nin maghompà ha gintò ya anti ha bali nin Diyos ay ahè ma-ari nin agna geperan baytoy pangakò na.’ 17 Hikawo ay bilang bawbowag ya tawtangah! Wari mas importanti baytoy gintò kisa masagradoy bali nin Diyos? 18 Anitorò moyo et ya ombayri: ‘Ayin kowinta ha hinoman ya magpangakò nin maghompà ha altar ya anti ha bali nin Diyos, piro hinoman ya magpangakò nin maghompà ha indolog nin inggawà ha babon altar ay ahè ma-ari nin agna geperan baytoy pangakò na.’ 19 Talagan bilang kawon bawbowag! Wari mas importanti baytoy indolog nin inggawà ha babon altar kisa hatoy masagradoy altar? 20 Kayà hay tawoy magpangakò nin maghompà ha altar ya anti ha bali nin Diyos ay ampaghompà ya kateng ha kaganawan indolog nin inggawà ha babon altar; 21 boy hay ampagpangakò nin maghompà ha bali nin Diyos ay ampaghompà ya et ha Diyos ya ampa-iri bayro. 22 No hay tawoy ampaghompà nin magpangakò, ta ha paghompà na ay anhabtan nay katatag-ayan ya kama-inan nin Diyos ay ampaghompà ya ha trono ya anti bayro kateng ha Diyos ya ampiknò bayro ha trono.

23 “Ka-i-ingaloy mangyari komoyon mawmangitorò nin kawkapanogo-an boy komoyon Pawparisiyo ta hikawo ay

mawmagkakanwari! Ampambi kawo ha Diyos nin ikamapò parti nin tawtanaman moyoy dikot ya balang ya panrikadon pamamangan. Piro agmoyo anhonolen ya pinaka-importantin bagay ya bilang ha matoyong ya panonosga, pangingangalo, boy katapatan. Talagan dapat moyon igwà ya ikamapò parti nin natikapan moyo, piro agmoyo pa-olayan ya mas importanti ya bagay. ²⁴ Hikawo ay bilang bawbowag ya mangangakay. Agkawo makaregdeg nin manggawà kasalanan ya bilang kayamò gamogamo piro ampakaregdeg kawon manggawà kasalanan ya bilang kalhay ayop ya kamel.

²⁵ “Ka-i-ingaloy mangyari komoyon mawmangitorò nin kawkapanogo-an boy komoyon Pawparisiyo ta hikawo ay mawmagkakanwari! Hay likol nin plato boy losa ay ampakalinisan moyon mahampat, piro hay nakem moyo ay ponò kasakiman boy kala-etan. ²⁶ Hikawoy Pawparisiyo ya bilang bawbowag, ka-ilangan linisan moyo pon ya kanakeman moyo nin bilang ha losa boy plato ya anggamiten moyo. Ha ombayro, kateng gawgawà moyo ay mag-in malinis.

²⁷ “Ka-i-ingaloy mangyari komoyon mawmangitorò nin kawkapanogo-an boy komoyon Pawparisiyo ta hikawo ay mawmagkakanwari! Bilang kawo ha pantyon ya nilinisan ya likol ta pinapotì, balè ha lalè nin habayto ay poro bot-o nin tawoy nabolok. ²⁸ Hikawo ay ombayro. Hay kahampatan ay an-ipakit moyon bongat ha tawtawo, piro hay nakem moyo ay pono-ponò pagkakanwari boy kasalanan.”

Hinalità ni Apo Hisos ya iparosa ha mawmangitorò nin kawkapanogo-an boy ha Pawparisiyo
(Lokas 11:47-51)

²⁹⁻³⁰ Hinalità et ni Apo Hisos, “Ka-i-ingaloy mangyari komoyon mawmangitorò nin kawkapanogo-an boy komoyon Pawparisiyo ta hikawo ay mawmagkakanwari! Anggaw-en moyoy pawpantyon nin pawpropita ya pinati nin kawka-apo-apowan moyo, boy an-adornowan moyoy tinabon nin hatoy mangahampat ya tawtawoy pinati la, ya wamoyo, ‘No hikayi dayi ay tawoyna hin pana-on nin kawka-apo-apowan nawen ay agkayi naki-emen ha ginawà la ya namati.’ ³¹ Ha paghalità moyo nin habayto ay ampaptegan moyo ya talagan hikawo ay aw-inalalak nin hatoy nipamati nin pawpropita. ³² Sigi, yari-en moyo baytoy kala-etan ya ahè nayari nin kawka-apo-apowan moyo.

³³ “Hikawo ay bilang aw-otan ya ma-in dità banà ha kala-etan moyo. Wari mapa-alilihan moyoy kaparosawan ha impirno? ³⁴ Kayà emen kawo lalò komasalanan ha tegteg nin Diyos ay mangihogò ako komoyo nin pawpropita,

tawtawoy mangaronong, boy mawmanonorò. Hay onгно konla ay patyen moyo, boy hay kanayon ay ipakò moyo ha koroh. Hay kanayon ay barogen ha lo-ob nin hawhimba-an moyo boy kamaten hila ha balang banowa ta padya-dya-an. ³⁵ Banà bayri ay mipalako komoyoy kaparosawan ha pamati nin mangahampat ya tawtawo, pa-ibat koni Abil angga koni Sakariyas ya anak ni Barakiyas. Hi Sakariyas ya pinati moyo ha danin altar ya anti ha arapan nin masagradoy kowarto ha bali nin Diyos. ³⁶ Habayti ya halita-en ko komoyo: hay tawtawo hapa-eg pana-on ya mananggap kaparosawan ha pamati nin habaytoy pawpropita.”

Hay panlalabi ni Apo Hisos ha tawtaga siyodadnin Hirosalim
(Lokas 13:34-35)

³⁷ Hinalità et ni Apo Hisos, ya wana, “Tawtawo ha Hirosalim, hikawo ya ampamati nin pawpropita boy ambatowen moyo baytoy inhogò bahen komoyo. Ongnoy bisis katawon labay kopkopen nin bilang ha pangopkop nin to-an manok ha sawsisiw na, piro agmoyo labay nin pakopkop kongko. ³⁸ Hapa-eg ay hikawoyna ya ba-alà bahen ha ampa-iriyon moyoy siyodad ta pa-olayan katawoyna. ³⁹ Anhalita-en ko komoyo ya agmoyo koyna makit oman anggan agmoyo halita-en ya, ‘Makalmà ya anlomateng ha ngalan nin Pangino-on.’ ”

24

Hinalità ni Apo Hisos ya tongkol ha pagkahirà nin bali nin Diyos

(Markos 13:1-2; Lokas 21:5-6)

¹ Mintras ampog-alih hi Apo Hisos ha bali nin Diyos, hay aw-alagad na ay nako kona ta intorò lay bawbali ya anti ha kolob nin bali nin Diyos. ² Piro hinalità konla ni Apo Hisos, “Ampag-ispantawan moyo nayi ba-in ya angkakit moyo? Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: haba-in ya angkakit moyoy bawbato ya pinibabanto, lano ay ayin matilà ha babo nin kaparihon bato ta kaganawan ay mihabwag.”

Kagolowan boy pawpanla-et

(Markos 13:3-13; Lokas 21:7-19)

³ Mintras ampiknò hi Apo Hisos ha Bakil nin Aw-olibo, hay aw-alagad na ay napakarani kona nin hilahilan bongat ta hinalità la kona, “Ibalità mo,” wanla, “konnawen no makano mangyari bayto ya hinalità mo ya tongkol ha bawbato, boy no anyay palatanda-an ya mangyari emen nawen matanda-an ya lomateng kayna boy ka-anggawan nin babon lotà.”

⁴ Tinombay konla hi Apo Hisos, “Mag-atap kawo,” wana, “emen agkawo maloko nin maski hino, ⁵ ta malakè ya tawoy lomwah ya manggamit nin ngalan ko ya maghalità nin ombayri: ‘Hiko hi Kristo ya impangakò nin Diyos.’ Banà bayri ay malakè ya tawoy maloko la. ⁶ Agkawo mataranta ha malengè moyoy telek nin banà ha labanan boy ha bawbalità ya tongkol ha gawgira. Habayti ya ombayri ya bawbagay ay ka-ilangan mangyari, piro alwa et ka-anggawan nin kaganawan. ⁷ Hay tawtawo ha mihay nasyon ay lomaban ha kanayon ya nasyon, boy mangapilalaban et ya gawgobirno. Ma-in lomateng ya bitil boy magkama-in nin lawlayon ha maski ayirin dogal. ⁸ Habayti ya kaganawan ay ompisan bongat nin masyadoy kadya-dya-an ya tanamen nin bilang ha ampanganak.

⁹ “Banà ha pamakilamo moyo kongko, hikawo ay pag-inakitan nin kaganawan tawo. Dakpen la kawo ta padya-dya-an biha la kawo patyen. ¹⁰ Ha pana-on ya habayto ay malakè ya ma-lihan nin pantotompel kongko, misas-apakatan, boy mi-i-inakitan. ¹¹ Hapa-eg, malakè ya lomwah ya alwan peteg mawmanonorò ta lokowen lay kalak-an tawo. ¹² Banà ha panlomalò nin kala-etan ay malakè ya lomay-ep ya panlalabi nin miha ta miha. ¹³ Piro hay ampanatilin antompel kongko boy makatagal ha kadya-dya-an angga ha ka-anggawan nin biyay na ay ma-in kalibriyan. ¹⁴ Hay Mahampat ya Balità ya tongkol ha pamomo-on nin Diyos ay i-aral ha kaganawan dogal ha babon lotà emen kaganawan tawo ay makalengè. Pangayari ay ma-anggawan anay babon lotà.”

Pangyayari ya kapapalimo

(Markos 13:14-23; Lokas 21:20-24)

¹⁵ Hinalità et ni Apo Hisos, “Do,” wana, “ha bali nin Diyos ay makit moyoy pangyayari ya hinalità hin hatò ni propita Danyil ya hay maninirà ya ayin kapara ha kala-etan ay ampireng ha masagradoy kowarto ya paran bongat ha Diyos. (Dapat intindiyan bayti nin ampamaha.) ¹⁶ No ombayroynay mangyari, hay tawtawo bayri ha probinsyan Hodiya ay dapat mowayon mako ha bawbakil. ¹⁷ Hinoman ya anti ha balkon ha bobongan nin bali na ay agana mistil mona-oy nin mangwan kawkamama-in na ya anti ha lo-ob nin bali na. ¹⁸ Hinoman ya anti ha paliyan ay agana mistil morong nin mangwan alimenmen na. ¹⁹ Ha aw-alloy habayto, hay mangaboktot boy nawnanay ya ampipamanonò ay ka-i-ingalo. ²⁰ Ipanalangin moyo ya habayti ya pamowayo moyo ay ahè mangyari no pana-on abagat o no allon pama-inawa. ²¹ Ha pana-on ya habayto,

hay tawtawo ay makaranas nin kadya-dya-an ya igit ha kadya-dya-an ya dinanas ana pa-ibat et hin pinalsa ya babon lotà. Maski makakano ay agana maranasan baytoy ombayroy kadya-dya-an. ²² Pina-ipek nin Diyos ya awallo nin pana-on kadya-dya-an, ta no ahè ay ayin tawoy makalibri ha kamatyan. Banà ha ingangalo na ha tawtawoy pinili na ay pina-ipek na baytoy pana-on nin kadya-dya-an.

²³ “Hapa-eg no ma-in maghalità komoyo nin, ‘Biliwen moyo, anti bayri hi Kristo ya impangakò nin Diyos!’ o no hay halita-en ay ‘Anti ya bayro!’ ay agmoyo pinto-owen bayto. ²⁴ Ma-in lomwah ya mawmagkakanwarì nin hila hi Kristo, boy ma-in lomwah ya alwan peteg mawmanonorò. Mangipakit hilan masyadoy pawpapag-ispantawan ta no ma-ari, maski tawtawoy pinili nin Diyos ay lokowen la. ²⁵ Hinalità koy na komoyo; kayà mag-atap kawo emen agkawo maloko.

²⁶ “No ma-in tawoy maghalità komoyo nin, ‘Helken moyo, hi Kristo ay anti bayro ha powiray dogal,’ ay agkawo mako bayro. No halita-en la simpri ya, ‘Hi Kristo ay anti ha kowarto ta ampagtagò,’ ay agkawo minto-o. ²⁷ No pangno nin hay kimat ha langit ay biglà anhomawang nin mangibat ha baytan magpalakon babà ay ombayroy panlomateng ko bayri ya an-ingaten Anak nin Tawo.

²⁸ “No ayri ya bangkay ay bayro ampititipon ya aw-owak.”

*Hay panlomateng nin an-ingaten Anak nin Tawo
(Markos 13:24-27; Lokas 21:25-28)*

²⁹ Hinalità et ni Apo Hisos, “Pangalabah nin habaytoy pana-on, antimano, hay babon lotà ay domeglem ta hay allo boy bowan ay ahè homawang. Hay bawbito-en ay mikatata boy hay kawkapangyariyan ya anti ha langit ay mipampikambya. ³⁰ Hapa-eg hay palatanda-an nin panlomateng ko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay makit ha tag-ay langit, boy kaganawan tawo bayri ha babon lotà ay mi-anggaw-angaw banà ha kalimowan la. Hiko ya Anak nin Tawo ya mangibat ha katatag-ayan ha kamanin nin Diyos ay lomateng ya anti ha leem. Makit la ko ya ma-in kapangyariyan boy ma-in masyadoy kagandawan ya ahè makwan ihipen. ³¹ Ihogò koy aw-anghil ko nin mipanamboyok nin makhaw, ta tiponen lay kaganawan tawoy pinili koy ma-ibat ha kaganawan dogal bayri ha babon lotà.”

*Hay alimbawà ya tongkol ha po-on kayoy igos
(Markos 13:28-31; Lokas 21:29-33)*

32 “Hay pangwanan moyon alimbawà ay tanaman ya kayoy igos,” wani Apo Hisos. “Tandà tamo ya no ampamay-oynan bolong ay marani anay abagat. 33 Ombayro itaman, no makit moyoy ampangyari ana baytoy kaganawan bagay ya hinalità ko komoyo ay matanda-an moyo ya marani koynan lomateng, bilang akoynan anti ha polta. 34 Anhalitaten ko komoyoy kaptegan: hay tawtawoy angkabiyay hapag pana-on ay ahè ma-obon mati anggan ahè mangyari ya kaganawan nin habayto. 35 Hay langit boy lotà ay ma-anggawan piro hay hawhalità ko ay ahè ma-anggawan.”

*Ayin kanayon ya magtandà no makano mangyari baytoy bawbagay no alwan Tatay ya Diyos
(Markos 13:32-37; Lokas 17:26-30, 34-36)*

36 Hinalità et ni Apo Hisos, ya wana, “Hay magtandà bongat nin allo boy oras nin mangyari bayto ay Tatay koy Diyos. Ahè tandà nin aw-anghil ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos, ni hiko ya Anak nin Diyos ay ahè magtandà no makano mangyari bayto. 37 Hay panlomateng ko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay bilang ombayro ha pangyayari hin pana-on ni Nowi ya hay tawtawo ay alwan handà, ta masyadoy kala-etan la boy aglayna anlingayen ya Diyos. 38 Hin habayton pana-on biha nahalipawan nin lanom ya babon lotà, hay tawtawo ay sigisigi ha pamangan, paglahing, pag-ahawa, boy pamabanhal anggan na-abot ya allo nin hili Nowi ay pinomahok ha barko. 39 Habaytoy tawtawo ay ahè nanghip nin ma-in mangyari konla anggan hay babon lotà ay nahalipawan nin lanom ya nakamati konlan kaganawan. Bilang ombayro ya panlomateng ko ya an-ingaten Anak nin Tawo. 40 Ha allon habayto ay ma-in loway lalaki ya ampilamon ampagtrabaho ha paliyan; hay miha ay kowen, hay miha ay ibalag. 41 Ma-in loway babayi ya ampitambay nin ampanggiling; hay miha ay kowen, hay miha ay ibalag.

42 “Kayà maghandà kawo ta agmoyo tandà ya allon panlomateng ko ya Pangino-on moyo. 43 Habayti ya tandan moyo: no tandà nin ma-in bali ya oras nin lomateng ya mananakaw ay magbantay ya, ta agna pa-olayan ya hay bali na ay pahoken nin mananakaw. 44 Kayà hikawo man ay maghandà ta hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay lomateng ha oras ya agmoyo an-asawan.”

*Hay tapat boy alwan tapat ya alilà
(Lokas 12:41-48)*

45 Hinalità et ni Apo Hisos, ya wana, “Pangno mabalayan ya tapat boy maronong ya alilà? Hay tapat boy maronong

ya alilà ay ambiyan nin amo na nin karapatan mama-alà ha kawkalamowan nay aw-alilà boy hiya ya mambin pamamangan la ha tamà ya oras. ⁴⁶ Habaytoy ombayroy alilà ay ma-in kakalma-an no malatngan nin amo na ya anggaw-en na baytoy impagawà kona. ⁴⁷ Anhalita-en ko komoyo ya kaptegan: habaytoy tapat ya alilà ay paba-ala-en nin amo na ha kaganawan kamama-in na. ⁴⁸ Piro no mala-et ya alilà ay halita-en na ha sarili na ya, 'Maboyot pon biha lomateng ya amo ko.' ⁴⁹ Kayà ompisawan nan bogbogen ya kapara nan aw-alilà boy magpasasà yan mangan boy makilahingan. ⁵⁰ Hapa-eg hay amo nin hatoy alilà ay lomateng ha allo ya agna an-asawan boy ha oras ya agna tandà. ⁵¹ Habaytoy mala-et ya alilà ay parosawan nin amo na nin mabiyat ya parosa boy ipakilamo na ya ha dogal nin mawmagkakanwarì. Bayro hila mi-anggaw-anggaw nin manget-et ngipen la banà ha tanamen lay dya-dyà."

25

Hay alimbawà ya tongkol ha mapò ya dalaga

¹ Hinalità ana et ni Apo Hisos, ya wana, "Ha allon habayto nin lomateng ako, hay pamomo-on nin Diyos ay bilang ha mapò ya dalaga ya balang miha ay ma-in gitan ya kingki ya andongket nin homakbat ha kakahal ya lalaki. ² Hay lima konla ay tangah; hay lima ay maronong. ³ Hatoy tawtangah ay nantan kingki la piro aghila nantan risilbay pitorolyo. ⁴ Hato balè ya mangaronong ay nantan risilba ya para ha kingki la. ⁵ Hapa-eg, mintras na-antalà ya panlomateng nin hatoy kakahal ya lalaki, hatoy mapò ya dalaga ay nakakatoloy.

⁶ "Piro hin botlay yabi ana ay naka-imata hila ha nalengè lay bolyaw ya ombayri: 'Anti anay kakahal ya lalaki! Mako kawoyna bayrin homakbat kona!' ⁷ Hapa-eg hatoy mapò ya dalaga ay nipampibangon ta pinaka-osay lay kawkingki la. ⁸ Hinalità nin hatoy limay dalaga ya tangah do ha limay maronong, 'Atagan moyo kayi,' wanla, 'nin pitorolyo moyo ta angkaparè anay kingki nawen.' ⁹ Piro tinombay konla baytoy mangaronong ya dawdalaga, 'Ahè ma-ari,' wanla, 'ta tama-tamà bongat baytin para konnawen; kayà mako kawo ha tindawan nin manaliw nin para komoyo.' ¹⁰ Hapa-eg hatoy limay dalaga ya tangah ay nakon manaliw nin pitorolyo ya para ha kawkingki la. Mintras ayin hila, hay kakahal ya lalaki ay nilomateng. Hatoy limay nakahandà ay nakapakilamo do ha ikakahal boy nakapakibanhal. Hapa-eg hay polta ya pinahokan la ay inharà ana.

¹¹ “Ahè naboyot, hatoy limay dalaga ya nanaliw pitorolyo ay nakalateng. Hila ay anti ha likol nin ampibobolyaw, ya wanla, ‘Apo, Apo, lo-aten moy polta ta papahoken mo kayi!’ ¹² Piro tinombay baytoy kakahal ya lalaki, ya wana, ‘Anhalita-en ko komoyoy kaptegan ya agkatawo balay.’” ¹³ Hapa-eg, hinalità et ni Apo Hisos, “Kayà bay,” wana, “hay ka-ilangan ay pirmi kawon handà ta agmoyo tandà ya allo o oras nin panlomateng ko.”

Hay alimbawà ya tongkol ha tatloy alilà ya pinataya-an nin kowalta
(Lokas 19:11-27)

¹⁴ Hinalità et ni Apo Hisos, “Hay pamomo-on nin Diyos,” wana, “ay i-alimbawà ko et ha mihay tawoy nako ha kanayon ya dogal. Piro biha ya nog-alih ay iningat nay aw-alilà na ta impaba-alà na konlay kawkamama-in na. ¹⁵ Balang miha ay binyan na nin kompormi ha kaya nan asiwa-en. Hay miha ay binyan nan alagà liman libo, hay miha ay binyan nan alagà lowan libo, boy hay miha ay binyan nan alagà malibo. Hapa-eg hiya ay nanigè ana. ¹⁶ Hatoy alilà ya nananggap nin alagà liman libo ay tampol nan ingkomirsyo baytoy kowalta ya impatayà kona; kayà nakatobò yan alagà liman libo. ¹⁷ Ombayro simpri ya ginawà nin hatoy binalagan alagà nin lowan libo; kayà nakatobò ya itaman nin alagà lowan libo. ¹⁸ Hato balè ya alilà ya binalagan nin alagà malibo ay nangotkot lotà ta intagò na baytoy kowaltay imbalag kona nin amo na.

¹⁹ “Nalabah ya malakè ya pana-on, hatoy amo ay nakalateng boy sinita na baytoy kowaltay imbalag na konla. ²⁰ Hatoy alilà ya binalagan nin alagà liman libo ay nako kona ta gintan na baytoy kowalta kateng natobò na ya alagà liman libo. ‘Binalagan mo ko, Apo,’ wana, ‘nin alagà liman libo. Helken mo! Habayti et ya liman liboy natobò ko.’

²¹ “Hinalità kona nin hatoy amo na, ‘Maganday ginawà mo, mahampat boy tapat ya alilà. Banà ta mapahimala-an ka ha mayamò ya alagà ay gaw-en katan mama-alà nin malhay ya alagà. Kayà pakarani ka kongko nin makilamo ha kaligawan.’

²² “Hato itaman ya alilà ya binalagan nin alagà lowan libo ay nako do ha amo na ta hinalità na kona, ‘Binalagan mo ko, Apo,’ wana, ‘nin alagà lowan libo. Helken mo! habayti et ya lowan liboy natobò ko.’ ²³ Hinalità itaman kona nin hatoy amo, ‘Maganday ginawà mo, mahampat boy tapat ya alilà. Banà ta mapahimala-an ka ha mayamò ya alagà ay gaw-en katan mama-alà nin malhay ya alagà. Kayà pakarani ka kongko nin makilamo ha kaligawan.’

²⁴ “Hapa-eg hatoy alilà ya binalagan nin alagà malibo ay nako do ha amo na ta hinalità na kona, ‘Apo,’ wana, ‘tandà ko ya hika ay ma-irap nin pakilamowan, ta ampangalawah ka nin agmo intanem boy ampakinabang ka ha agmo pinagpagalan. ²⁵ Angkalimo ko komo; kayà hay kowalta mo ay intagò ko ha lalè lotà. Helken mo! Anti ana bayri bayti ya ikon mo.’

²⁶ “Hapa-eg, hinalità kona nin hatoy amo na, ‘Hika,’ wana, ‘ya mala-et boy matamlad ya alilà! Tandà mo awod ya ampangalawah ako nin agko intanem boy ampakinabang ha agko pinagpagalan. ²⁷ Ha ombayro, hay kowalta ko ay indabò mo dayi ha bangko emen habayto ay nibira kongko nin ma-in tobò.’

²⁸ “Hapa-eg, hinalità et nin hatoy amo do ha kanayon ya aw-alilà na, ‘Kowen moyo kona,’ wana, ‘ba-in ya kowalta ta igwà moyo do ha ma-in alagà mapò ya libo. ²⁹ Hay tawoy ma-in ay pahanan et ya ma-in kona, piro hay ayin, no anyaman ya ma-in kona maski a-amò ay alihen kona. ³⁰ Hay bagay bayri ha ayin pakinabang ya alilà ay itapon ha likol ha dogal ya pagkareglem. Bayro hay tawtawo ay mi-ang-gaw-angaw boy manget-et nin ngipen la banà ha tanamen lay dya-dyà.’ ”

Hay kalalampohan panonosga

³¹ Ombayri et ya hinalità ni Apo Hisos, “Hiko,” wana, “ya an-ingaten Anak nin Tawo, pagbira ko bayri ha babon lotà ay ma-in akon kagandawan ya ahè makwan ihipen, boy kalamo koy aw-anghil ko biha ko miknò ha trono koy ma-in kagandawan. ³² Kaganawan tawo bayri ha babon lotà ay mititipon ha arapan ko ta pipapawa-en ko ha loway gropo nin bilang ha magpapastol ya ampipapawa-en nay tawtopa boy kawkanding. ³³ Hay tawtawoy mangahampat ya bilang ha topa ay igwà ko ha bandan wanan ko; hay tawtawoy mangala-et ya bilang ha kanding ay igwà ko ha bandan oki ko.

³⁴ “Hapa-eg hiko ya Arì ay maghalità ha tawtawoy anti ha bandan wanan ko, ‘Hikawoy ma-in kahampatan ya inggawà komoyo nin Tatay koy Diyos, mako kawo bayri ta pag-ari-an katawo. Hay pag-ari ko komoyo ay inhandà nin Diyos pa-ibat hin pinalsa ya babon lotà; ³⁵ ta hin nabitlan ako ay pinakan moyo ko; hin na-angan ako ay pina-inom moyo ko. Maski agmoyo ko nabalayan ay pinagkahandà moyo ko ha bali moyo. ³⁶ Hin ayin akon dolo ay pinadolowan moyo ko; hin nagmasakit ako ay inasiwà moyo ko, boy hin napiriso ko ay tinibaw moyo ko.’

37 “Hapa-eg, tombay kongko baytoy mangahampat ya tawtawo, ‘Pangino-on,’ wanla, ‘nakano nawen ka nakit ya binomitil ya pinakan nawen, boy nakano nawen ka nakit ya na-angan ya pina-inom nawen? 38 Nakano nawen ka ahè nabalayan ya pinagkahandà nawen, boy nakano ka nanga-ilangan nin dolo ya pinadolowan nawen? 39 Nakano nawen ka simpri nakit ya nagmasakit o napiriso ya tinibaw nawen?”

40 “Hapa-eg hiko ya Arì ay tombay konla nin ombayri: ‘Kaptegan ya anhalita-en ko komoyo; ha panggawà moyo nin ombayri ha miha ha pinaka-oltimo ya kowinta pawpatel ko ay bilang anan kongko moyo ginawà.’

41 “Hapa-eg,” wana et ni Apo Hisos, “ombayri itaman ya halita-en ko ha tawtawoy anti ha bandan oki ko: ‘Pakarayò kawo kongko. Hay bagay komoyo ay kaparosawan. Mako kawo ha apoy ya ahè maparè ya inhandà anan para koni Satanas boy ha dawdimonyoy aw-anghil na; 42 ta hin binomitil ako ay agmoyo ko pinakan; hin na-angan ako ay agmoyo ko pina-inom. 43 Hiko ya agmoyo nabalayan ay agmoyo pinagkahandà ha bali moyo; hin ayin akon dolo ay agmoyo ko pinadolowan; hin nagmasakit ako boy napiriso ay agmoyo ko simpri tinibaw.’

44 “Hapa-eg, tombay hila kongko, ‘Pangino-on,’ wanla, ‘nakano nawen ka nakit ya binomitil, o na-angan, o ahè nabalayan, o ayin dolo, o nagmasakit, o napiriso ya agnawen tinambayan?’ 45 Hapa-eg hiko ya Arì ay tombay konla nin ombayri: ‘Kaptegan ya halita-en ko komoyo; hay agmoyo panambay ha pinaka-oltimo ya kowinta pawpatel ko ay hiko ya agmoyo tinambayan.’ 46 Habayto,” wana et ni Apo Hisos, “ya ombayroy tawtawo ay mipalako ha impirno ya ayin anggay kaparosawan, piro hay mangahampat ya tawtawo ay biyan biyay ya ayin anggawan.”

26

Hay tangkà koni Apo Hisos

(Markos 14:1-2; Lokas 22:1-2; Howan 11:45-53)

1 Hin nayarì intorò ni Apo Hisos baytoy kaganawan ay hinalità na ha aw-alagad na, ya wana, 2 “Tandà moyo ya loway allo tana ya palabahen biha Pistan Pamamanemtem; boy ha allon habayto, hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay igwà ha tawtawoy mangipakò kongko ha koroh.”

3 Hapa-eg hay pawpo-on nin pawparì boy mawmato-ay mangama-in katongkolan ay nititipon ha palasyo ni Kaypas ya pinakamatag-ay ya po-on pari, 4 ta amplanowen la no pangno la ma-isikrito ya pandakep koni Apo Hisos ta patyen

la ya. ⁵ “Agtamo,” wanla, “gaw-en peleg pista ta maka manggawà nin kagolowan ya tawtawo.”

Hay babayi ya nangibollog nin pabangoh ha oloni Apo Hisos

(Markos 14:3-9; Howan 12:1-8)

⁶ Hapa-eg hi Apo Hisos ay anti ha banowan Bitanya ha bali ni Simon ya liprosowen pon. ⁷ Peleg ampangan hili Apo Hisos ay ma-in nakalateng ya mihay babayi ya nantan nin pinakamabli ya pabangoh ya nakapalaman ha maganday pambiyanan ya an-ingaten alabastro. Habayto ay imbollog na ha olo ni Apo Hisos. ⁸ Hin nakit bayto nin aw-alagad ay namahang hila. “Antà,” wanla, “nin sinayang na ba-in ya pabangoh? ⁹ No na-ilakò dayi ba-in nin malhay ya alagà, hay napaglako-an ay na-igwà dayi ha manga-irap.”

¹⁰ Hatoy anhalita-en la ay alwan polinged koni Apo Hisos; kayà hinalità na konla, “Antà,” wana, “nin ampaki-emenan moyo ya? Hay ginawà na kongko ay kahampatan. ¹¹ Hay manga-irap ay kalamo moyon pirmi; piro hiko ay ahè magpirmi komoyo. ¹² Hay pangibollog na ha nawini ko nin habayti ya pabangoh ay paghahandà ha pananabon kongko. ¹³ Anhalita-en ko komoyo ya kaptegan: maski ay rin dogal bayri ha babon lotà nin ma-i-aral bayti ya Mahampat ya Balità ay mapanemteman bayti ya babayi ta mabanggit ya ginawà na kongko.”

Hi Hodas Iskaryoti ay nakisondò nin isapakat hi Apo Hisos

(Markos 14:10-11; Lokas 22:3-6)

¹⁴ Hapa-eg hi Hodas Iskaryoti ya miha ha labinloway alagad ni Apo Hisos ay nako ha pawpo-on nin pawpari ¹⁵ ta hinalità na konla, “Anyà,” wana, “ya igwà moyo kongko no igwà ko komoyo hi Hisos?” Hapa-eg, binyan la yan tatlompò ya kowaltay pilak. ¹⁶ Pa-ibat hin habayto ay an-ihipen ni Hodas no pangnoy pangisapakat na koni Apo Hisos.

Hi Apo Hisos ay nangipahandà nin pangaponanpara ha Pistan Pamamanemtem

(Markos 14:12-16; Lokas 22:7-13)

¹⁷ Hin primiron allo nin Pistan pamangan tinapay ya ayin pampalbag, hay aw-alagad ni Apo Hisos ay napakarani kona ta pinastang la ya, ya wanla, “Ayri ya labay mon pangihanda-an nawen nin pangaponan tamo ya pamanemteman?”

¹⁸ Tinombay konla hi Apo Hisos, ya wana, “Mako kawo ha siyodad nin Hirosalim ta maki-ilgo kawo ha mihay tawo bayro ya halita-en ko komoyo. Hay halita-en moyo bayro ha tawo ay ombayri: ‘Hinalità nin Mangangaral

nawen ya, "Hay ka-orasan nin kamatyan ko ay maranina. Hikayi nin aw-alagad ko ay bayri ha bali mo nin mangapon hapa-eg Pistan Pamamanemtem." ' ' ' 19 Hapa-eg hatoy aw-alagad ay hinomonol ha hinalità konla ni Apo Hisos. Kayà nangihandà hila nin pangaponan la para ha Pistan Pamamanemtem.

Hin Pistan Pamamanemtem ya ampangan hili Apo Hisos ay hinalità na yama-in mangisapakat kona

(Markos 14:17-21; Lokas 22:21-23; Howan 13:21-26)

20 Hin yabi ana, hi Apo Hisos kateng labinloway alagad na ay dinomoyong ha lamisawan ta mangan. 21 Hin ampia-arap hilayna nin ampangan ay hinalità konla ni Apo Hisos, ya wana, "Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: miha komoyo ya ka-arap kon ampangan ay mangisapakat kongko."

22 Hapa-eg, hatoy aw-alagad ay nilomelè. Mihamiha hila nagpastang koni Apo Hisos, ya wanla, "Alwa kalì nin hiko bayto, Pangino-on?"

23 Tinombay konla hi Apo Hisos, ya wana, "Hatoy kalamo kon ampagsawsaw nin tinapay ha yawong ay hiya bayto ya mangisapakat kongko. 24 Impaholat nin Diyos ya hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay talagan mati, piro ka-ingaloy mangyari ha tawoy mangisapakat kongko ya an-ingaten Anak nin Tawo. Mas mahampat et dayi ya agyayna in-anak."

25 Hapa-eg hi Hodas ya ampangisapakat koni Apo Hisos ay naghalità, "Hiko nayi," wana, "Apo?"

Tinombay kona hi Apo Hisos, "Mismon hikayna," wana, "ya naghalità."

Intorò ni Apo Hisos ha aw-alagad na ya tongkolha bayoy kasondo-an nin Diyos ha tawtawo

(Markos 14:22-26; Lokas 22:14-20; 1 Korinto 11:23-34)

26 Peleg la et bayron ampangan, hi Apo Hisos ay nandampot nin tinapay ya pinasalamatan na ha Diyos. Binibihil na bayto ta impatpel na ha aw-alagad na biha na hinalità, ya wana, "Habayti ay nawini ko; kanen moyo."

27 Hapa-eg, dinampot na et ya mihay baso ya ma-in alak nin obas. Pinasalamatan na bayto ha Diyos biha na inggawà ha aw-alagad na. "Hikawoy kaganawan," wana, "ay minom nin habayti, 28 ta habayti ay dayà ko ya katibayan nin hay Diyos ay ma-in bayoy kasondo-an ha tawtawo. Habayti ya dayà ko ya mantolò para ha kalak-an tawo, boy habayti ya makapatawad nin kawkasalanan. 29 Anhalita-en ko komoyo ya agkoyna minom nin ombayri ya alak nin obas anggan lano ha mapagkalamo katawo nin minom nin bayoy alak do ha dogal ya ampag-ari-an nin Tatay koy Diyos."

³⁰ Hin nayarì hili Apo Hisos nin nagkantan pamasalamat ay nako hila ha Bakil nin Aw-olibo.

*Hinola-an ni Apo Hisos ya ipogla-oh ya ni Pidro
(Markos 14:27-31; Lokas 22:31-34; Howan 13:36-38)*

³¹ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos ha aw-alagad na, ya wana, “Hikawoy kaganawan ay ma-lihan nin katetpel kongko hapa-eg yabi kompormi ha hinalità nin Diyos ya ombayri: ‘Hay Pastol nin tawtopa ay patyen ko boy mikakatak ya tawtopa.’ ³² Piro pangabiyay kon oman,” wana et ni Apo Hisos, “ay ma-ona ko komoyo nin mako ha probinsyan Galiliya.”

³³ Hapa-eg, hinalità ni Pidro koni Apo Hisos, ya wana, “Maski ma-lihan nin katetpel ya kaganawan, hiko ay ahè!”

³⁴ Hinalità kona ni Apo Hisos, “Anhalita-en ko komo ya kaptegan,” wana, “hapa-eg yabi, biha mangkati ya manok ay katatloy bisis mo kon ipogla-oh nin halita-en ya agmo ko balay.”

³⁵ Tinombay kona hi Pidro, ya wana, “Maski mati ko nin kalamo mo ay agko maghalità nin agkata balay.” Ombayro simpri ya hinalità nin kaganawan alagad.

*Hi Apo Hisos ay nako ha Gitsimani ta bayroya nanalangin
(Markos 14:32-42; Lokas 22:39-46)*

³⁶ Hapa-eg hi Apo Hisos kateng aw-alagad na ay nako ha dogal ya an-ingaten Gitsimani. Hinalità na ha aw-alagad na, “Miknò kawo bayri,” wana, “ta mako ko ha banda bayro nin manalangin.” ³⁷ Hapa-eg, hay gintan ni Apo Hisos ay hi Pidro kateng hatoy loway anak ni Sibidiyo, boy hin habayto ay nakatanam yan masyadoy kalele-an boy angkagolo ya ihip na. ³⁸ Hapa-eg, hinalità konla ni Apo Hisos, “Emen akon mati,” wana, “nin banà ha masyadoy kalele-an ko. Bayri kawo pon boy makipoyat kawo kongko.”

³⁹ Hin nipakarayò nin amò hi Apo Hisos ay nanlokob yan nanalangin, ya wana, “Tatay ko, no ma-arì dayi ay alihen mo bayti ya kadya-dya-an ya andanasen ko. Ombayro man ay alwan kalabayan koy mahonol no alwan kalabayan mo.”

⁴⁰ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nagbira do ha tatloy alagad na boy nalatngan na hilay angkatoloy. Hinalità ni Apo Hisos koni Pidro, “Agmo nayì matagal nin magpoyat nin maski mihay oras? ⁴¹ Homandà kawo boy manalangin emen agkawo matoksò. Anti ha nakem moyo ya labay moyon homonol, piro ahè makaya nin sarili moyo.”

⁴² Inalihan hilayna et ni Apo Hisos nin ikalwan bisis ta nako yan nanalangin. “Tatay ko,” wana, “no ahè ma-alih bayti ya kadya-dya-an ya andanasen ko ay kalabayan moy

mangyari.”⁴³ Hapa-eg, nagbirayna et hi Apo Hisos do ha tatloy alagad na boy natalngan na hilay angkatoloy ta nitonglò hilayna.

⁴⁴ Inalihan hilayna et oman ni Apo Hisos nin ikatlon bisis ta nako yan nanalangin nin bilang ombayro hin ona. ⁴⁵ Hapa-eg ay nagbira yayna et ta hinalità na konla, “Angkatoloy kawo et nayì,” wana, “boy ampa-inawa? Nilomateng anay oras nin hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay isapakat nin igwà ha gamet nin tawtawoy makasalanan. ⁴⁶ Mibangon kawoyna ta anlomateng anay tawoy ampangisapakat kongko. Hakbaten tamo hila.”

Dinakep hi Apo Hisos

(Markos 14:43-50; Lokas 22:47-53; Howan 18:3-11)

⁴⁷ Mintras ampaghaltà hi Apo Hisos, hi Hodas ya miha ha labinloway alagad na ay nakalateng kalamo nay malakè ya tawoy nipaghondang boy nipagpapatok. Hila bayti ay inhogò nin pawpo-on nin pawparì boy mawmato-ay mangama-in katongkolan. ⁴⁸ Hatoy traydor ya hi Hodas ya ampangiparakep koni Apo Hisos ay naghaltà ha kawkalamowan na, ya wana, “Hay alekan ko ay hiya bayto. Dakpen moyo ya ta gitan moyo.” ⁴⁹ Hin nilomateng bayro hi Hodas ay nagdiritso ya koni Apo Hisos boy hinalità na, “Apo,” wana, biha na ya inalekan.

⁵⁰ Hinalità kona ni Apo Hisos, “Aporawen mon gaw-en,” wana, “ya bara-nan nin pamako mo bayri.” Hapa-eg hi Apo Hisos ay pinakaraniyan nin hatoy kawkalamowan ni Hodas ta dinakep la ya. ⁵¹ Miha ha aw-alagad ni Apo Hisos ya anti bayro ay nanganoh nin hondang ta tinabtab nay alilà nin pinakapo-on nin pawparì. Hatoy alilà ya tinabtab ay napongohan nin tolih. ⁵² Hinalità ni Apo Hisos, “Igomà moynay hondang mo,” wana, “ta kaganawan ampamati nin hay anggamiten ay hondang ay hondang itaman ya gamiten nin pamati konla. ⁵³ Agmo nayì tandà ya no makirawat ako hapa-eg ha Tatay koy Diyos ay ihogò na hapa-eg et ya liboliboy anghil na nin mangasiwà kongko? ⁵⁴ Piro no gaw-en ko baytoy ombayro ay pangno matopad baytoy nakaholat ha Kaholatan nin Diyos ya dapat mangyari?”

⁵⁵ Hapa-eg hi Apo Hisos ay naghaltà do ha kalak-an tawo, ya wana, “Warì tolian ako ta nakahondang kawo boy nipagpapatok ya mandakep kongko? Allo-allo kon ampiknò do ha bali nin Diyos nin ampanorò ay antà agmoyo ko dinakep? ⁵⁶ Kaganawan nin habayti ay ampangyari emen magkapeteg baytoy hinolat nin pawpropita ha Kaholatan nin Diyos.”

Hapa-eg hay kaganawan alagad ni Apo Hisos ay nipam-powayo ta inalihan la ya.

Hi Apo Hisos ay in-arap ha mangama-in katongkolan

(Markos 14:53-65; Lokas 22:54-55, 63-71; Howan 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Hapa-eg hi Apo Hisos ay gintan nin hatoy nipandakep kona ha bali ni Kaypas ya pinakapo-on nin pawpari, ta anti bayron nititipon ya mawmangitorò nin kawkapanogo-an kateng hatoy mawmato-ay mangama-in katongkolan. ⁵⁸ Hi Pidro ya ma-in amò ya karayo-an ya anhomono koni Apo Hisos ay ni-abot ha kolob bali nin hatoy pinakapo-on nin pawpari. Nilomo-ob ya bayro nin naki-iknò ha bawbantay ta an-imatonan na no anyay homono ya mangyari. ⁵⁹ Hapa-eg hay pawpo-on nin pawpari boy kaganawan ma-in katongkolan ay ampanikap nin manistigos kabongkokan ya kontra koni Apo Hisos emen la ya ma-ipapati. ⁶⁰ Piro ayin hilan makit ya bara-nan ya pamatyan la kona maski malakè ya tawoy ampaghalità nin kabongkokan. Ha kalalampohan ay ma-in loway tawo ya napakarani ⁶¹ ya naghalità nin, “Habayti ya tawo ay naghalità nin, ‘Kaya kon hira-en bayti ya bali nin Diyos ta pangalabah nin tatloy allo ay ibangon kon oman.’ ”

⁶² Hapa-eg, nireng baytoy pinakapo-on nin pawpari ta pinastang na hi Apo Hisos, ya wana, “Ayin ka nayi ma-itobay bahen ha an-ibingga la komo?” ⁶³ Piro hi Apo Hisos ay ahè nagtelek.

Hinalità kona nin hatoy pinakapo-on nin pawpari, “Animanda ko,” wana, “komo ya ha arapan nin Diyos ya ayin kamatyan ay halita-en mo konnawen no hika baytoy impangakò nin Diyos ya Anak nin Diyos.”

⁶⁴ Tinombay kona hi Apo Hisos, “Mismon hikayna,” wana, “ya naghalità. Piro habayti ya halita-en ko komoyon kaganawan: lano, hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay makit moyoy ampiknò ha bandan wanan nin Pinakamakapangyariyan ya Diyos. Pagbira ko bayri ay makit moyo ko ya anti ha leem ya mangibat ha katatag-ayan.”

⁶⁵ Hapa-eg, ha kapahangan nin hatoy pinakapo-on nin pawpari ay giniwak nay dolo na boy hinalità na, “Habain ya tawo,” wana, “ay ampaghalità nin kontra ha Diyos, ta hiya ay tawon bongat piro an-ipantay nay sarili na ha Diyos. Kayà alwa tamoynan ka-ilangan ya tistigos. Bayri ay nalengè moyoy nay hinalità na ya kontra ha Diyos. ⁶⁶ Anyay disisyon moyo?”

Tinombay kona baytoy tawtawo, ya wanla, “Hay dapat kona ay patyen.”

⁶⁷ Hapa-eg, dinol-an lay lopa ni Apo Hisos boy pinagponiti la ya; hay ginawà nin kanayon ay pinerengan lay mata na, biha la ya tinampal ⁶⁸ boy hinalità la kona, “Bantanan mo pa, Kristo, no hinoy nanampal komo.”

Hi Apo Hisos ay impogla-oh ni Pidro

(*Markos 14:66-72; Lokas 22:56-62; Howan 18:15-18, 25-27*)

⁶⁹ Hi Pidro ay anti ha kolob nin hatoy pinakapo-on nin pawpari nin ampiknò. Hapa-eg mihay babayi ya alilà bayro ay napakaranin naghaltà kona, “Kateng hika,” wana, “ay miha ha kawkalamowan ni Hisos ya taga Galiliya.”

⁷⁰ Piro ha arapan nin kaganawan, hi Pidro ay nagpogla-oh, ya wana, “Agko tandà ba-in ya anhalita-en mo.” ⁷¹ Hapa-eg hi Pidro ay nagpalako ha polta nin hatoy kolob. Bayro ay nakit yayna et nin kanayon ya babayi ya alilà ya naghaltà do ha tawtawoy anti bayro, ya wana, “Haba-in ya tawo ay kalamo ni Hisos ya taga Nasarit.”

⁷² Nagpogla-oh ana et hi Pidro, ya wana, “Ampaghompà ako nin haba-in ya tawo ay talagan agko balay.”

⁷³ Amò papa-inghan, hay tawtawoy anti bayro ya ampipampireng ay napakarani koni Pidro ta hinalità la kona, “Talagan hika,” wanla, “ay miha ha aw-alagad ya kalamo ni Hisos ta angkahalata nawen ka ha pag-i-ilgo mo.”

⁷⁴ Hapa-eg hi Pidro ay naghompà nin kabongkokan, ya wana, “Parosawan ako nin Diyos no alwan peteg ya hinalità ko ya agko balay ba-in ya tawo.”

Antimano ay nanghati ya manok. ⁷⁵ Hapa-eg, napanemteman ni Pidro baytoy hinalità kona ni Apo Hisos ya ombayri: “Biha manghati ya manok ay ipogla-oh mo kon katatloy bisis nin halita-en ya agmo ko balay.” Kayà hi Pidro ay nog-alih bayro ha kolob boy masyadoy pamitangitangih na.

27

Hi Apo Hisos ay gintan koni Pilato

(*Markos 15:1; Lokas 23:1-2; Howan 18:28-32*)

¹ Hay hambak et nin bayombokah, kaganawan po-on nin pawpari boy mawmato-ay mangama-in katongkolan ay nititipon ana et, ta ampi-i-ilgowan la no pangno la mapapati hi Apo Hisos. ² Hapa-eg hi Apo Hisos ay binalol la biha la gintan nin inggawà koni Pilato ya gobirnadador ya taga Roma.

Hay pagkamati ni Hodas Iskaryoti

(*Gawgawà 1:18-19*)

³ Hapa-eg hi Hodas Iskaryoti ya nagtraydor koni Apo Hisos ay naghehe ha ginawà na hin nakit nay sinintinsyawan

nin patyen hi Apo Hisos. Nako ya ha pawpo-on nin pawpari boy ha mawmato-ay mangama-in katongkolan ta in-orong na baytoy tatlompò ya pilak ⁴ boy hinalità na konla, “Nagkasalanan ako,” wana, “ha pangisapakat ko nin tawoy ayin kasalanan.”

Tinombay hila kona, “Ayin kowinta,” wanla, “konnawen. Ba-alà kayna ha sarili mo.”

⁵ Hapa-eg do ha bali nin Diyos ay intapon ni Hodas baytoy kowalta, biha ya nog-alih ta nagbibitay ya.

⁶ Hatoy kowalta ay pinowot nin hatoy pawpo-on nin pawpari boy hinalità la, “Agtamo,” wanla, “igwà bayti ha pambiyanan kowalta bayri ha bali nin Diyos, ta kontra ha kawkapanogo-an tamo ya mananggap kowalta ya imbayad ha biyay nin mihay tawo.” ⁷ Kayà pini-i-ilgowan lay tongkol bayro ha kowalta. Hapa-eg, nangapimimihawan la ya habayto ay panaliw la nin lotà ha mihay manggagawà keren, ta habaytoy gaw-en lan pangitabonan nin dawday-owan. ⁸ Kayà habaytoy dogal ya ginawà lan panabonan ay an-ingaten Dogal Dayà angga hapa-eg. ⁹ Habayti ya pangyayari ay natopad baytoy holà hin hato ni propita Hirimiyas ya ombayri ya pagkahalità: “Tatlompò ya pilak ya alagà pandakep nin tawo ta habaytoy alagà nin ibayad ya nangapisosondo-an nin aw-inalalak ni Israyil. ¹⁰ Habaytoy kowalta ay pinanaliw lan lotà ha mihay manggagawà keren bilang ombayro ha intorò kongko nin Pangino-on.”

Hi Apo Hisos ay pinastang ni Pilato

(Markos 15:2-5; Lokas 23:3-5; Howan 18:33-38)

¹¹ Hapa-eg hi Apo Hisos ay anti ha arapan ni Gobirnadador Pilato nin ampireng. Pinastang ya ni Pilato, ya wana, “Hika nayi ya Ari nin Hawhodiyo?”

Tinombay hi Apo Hisos, “Awò,” wana. “Tamà ba-in ya hinalità mo.”

¹² Piro hin ambinggawan ana hi Apo Hisos nin hatoy pawpo-on nin pawpari boy hatoy mawmato-ay mangama-in katongkolan ay agya tinombay. ¹³ Pinastang yayna et ni Pilato, ya wana, “Agmo nayi angkalengè bayti ya bawbagay ya an-ibingga la komo?” ¹⁴ Piro ni mihay halità ay ahè tinombay hi Apo Hisos; kayà masyadon nag-ispanta hi Pilato.

Kamatyan ya insintinsya koni Apo Hisos

(Markos 15:6-15; Lokas 23:13-25; Howan 18:39-19:16)

¹⁵ Ta-onta-on, no Pistan Pamamanemtem, hay gobirnadador ay ampamalayà nin mihay piriso ya awoken nin kalak-an. ¹⁶ Hin habayto ay ma-in mihay piriso ya nagngalan Barabas ya bantog ha kala-etan. ¹⁷ Hapa-eg hin nititipon ya tawtawo

ay pinastang hila ni Pilato, "Hino," wana, "ya labay moyon palaya-en ko, hi Barabas o hi Hisos ya an-ingaten Kristo?"¹⁸ Hay bara-nan nin ombayroy hinalità ni Pilato ay banà ta tandà na ya hi Apo Hisos ay inggawà la kona nin banà ha inggit la.

¹⁹ Mintras ampiknò et hi Pilato do ha panosgawan, hay ahawa na ay namagtan kona nin balità ya ombayri ya pagkahalità: "Agka maki-emen manggawà nin anyaman ya bagay bahen ha tawoy ayin kasalanan, ta masyadon ampikoto ya ihip ko banà ha taynep ko nayabi ya tongkol kona."

²⁰ Hapa-eg hatoy pawpo-on nin pawparì boy hatoy mawmato-ay mangama-in katongkolan ay nanolsol ha kalak-an tawo nin hi Barabas ya awoken la koni Pilato nin palaya-en ta hi Apo Hisos ay patyen. ²¹ Pinastang hilayna et ni Pilato, "Hino bayri ha lowa," wana, "ya labay moyon palaya-en ko?"

"Hi Barabas," wanla.

²² Hinalità konla ni Pilato, ya wana, "Anyaman awod ya gaw-en ko koni Hisos ya an-ingaten Kristo?" Tinombay hilay kaganawan, ya wanla, "Ipakò ya ha koroh!"

²³ "Antà?" wani Pilato, "anyay kala-etan ya ginawà na?"

Piro lalò ana ingat nin nambo-angaw ya tawtawo, ya wanla, "Ipakò ya ha koroh!"

²⁴ Hin nakit ni Pilato ya ayin yan magawà ta anlomalò ya kagolowan ay namakwa yan lanom ta ha arapan nin hatoy kalak-an tawo ay inoyahan nay gamet na boy hinalità na konla, ya wana, "Ayin akon kasalanan ha kamatyan nin habayti ya tawo. Habayti ay kagagaw-an moyo."

²⁵ Hatoy kaganawan tawo ay tinombay, "Mipalako," wanla, "konnawen boy ha aw-anak nawen ya kaparosawan ha pagkamati na."

²⁶ Hapa-eg hi Barabas ay pinalayà ni Pilato. Hi Apo Hisos balè ay impabarog na boy inggawà nan ipakò ha koroh.

*Hi Apo Hisos ay pinagsistiyán nin hawhondalò
(Markos 15:16-20; Howan 19:2-3)*

²⁷ Hapa-eg hi Apo Hisos ay gintan nin hatoy hawhondalò nin gobirnadador do ha palasyo, biha la tinipon ya kawkakompanya la ta pinalibotan la hi Apo Hisos. ²⁸ Nilo-hokan la hi Apo Hisos biha la ya pinaholotan nin doloy kolor obi ya emen dolon arì. ²⁹ Nanggawà hilan koronay dowih biha la inggawà ha olo ni Apo Hisos, boy hay wanan gamet na ay pina-oligtanan lan tambò ta hiya kanwari ay ma-in katongkolan. Hapa-eg, nanalimokod hila ha arapan na ta pinagsistiyán la ya, ya wanla, "Lomawig ya biyay mo, Ari

nin Hawhodiyo.” ³⁰ Nayari bayto ay dinol-an la ya, biha la kinwa kona baytoy tambò ta impatok la ha olo na. ³¹ Hin nayari la yan pinagsistiyay ay nilo-hok la kona baytoy dolo ya kolor obi, biha la impaholot kona nin oman ya sarili nan dolo. Hapa-eg, hiya ay gintan laynan ipakò ha koroh.

Hi Apo Hisos ay impakò ha koroh

(Markos 15:21-32; Lokas 23:26-43; Howan 19:17-27)

³² Mintras anti hila ha daan ay nahakbat lay mihay tawoy nagngalan Simon ya taga Sirini. Hi Simon ay pinilit lan pinabalatay nin koroh ni Apo Hisos. ³³ Hapa-eg, ni-abot hila ha dogal ya an-ingaten Golgota ya hay labay totolen ay Dogal nin Bongò ta bilang kortin bongò olon tawo. ³⁴ Bayro la ya ampa-inomen nin alak ya nila-okan aplo, piro hin natawayan na ay agnayna ininom.

³⁵ Hin na-ipakò layna hi Apo Hisos ha koroh ay inatag-atag lay dolo na ta pinibobonotan la no hino konla ya makapag-ikon. ³⁶ Hin nayari bayto ay niknò hila ta ambantayan la hi Apo Hisos. ³⁷ Ha bandan tag-ay nin olo ni Apo Hisos ay inholat lay bingga la kona ya ombayri: “HABAYTI HI HISOS YA ARÌ NIN HAWHODIYO.” ³⁸ Bayro ay ma-in itaman nin loway tolisan ya kapariho nan impakò ha koroh. Hay miha ay ha bandan wanan na, hay miha ay ha bandan oki na.

³⁹ Hay tawtawoy angkahagoy koni Apo Hisos ay ampipam-peyeng nin ampanginsolto kona, ya wanla, ⁴⁰ “Wari alwan hika ya manirà nin bali nin Diyos ta pangalabah nin tatloy allo ay ibangon mon oman? Sigi paraw! No hika ay Anak nin Diyos ay omaypà ka bahen ha koroh ta ilibri moy sarili mo!”

⁴¹ Kateng pawpo-on nin pawpari, mawmangitorò nin kawkapanogo-an, boy mawmato-ay mangama-in katongkolan ay ampanginsolto koni Apo Hisos, ya wanla, ⁴² “Nangilibri ya nin kanayon piro agna ma-ilibri ya sarili na. Wari alwan hiya ya Arì nin aw-inalalak ni Israyil? No mag-aypà ya bahen ha koroh ay tompel kayi kona. ⁴³ Ampahimalà ya ha Diyos boy anhalita-en na ya hiya ay Anak nin Diyos. Helken tamo paraw no labayen nin Diyos nin ilibri na ya hapa-eg.” ⁴⁴ Kateng hatoy loway tolisan ya kapariho nan impakò ha koroh ay ampanginsolto simpri kona.

Hay pagkamati ni Apo Hisos

(Markos 15:33-41; Lokas 23:44-49; Howan 19:28-30)

⁴⁵ Pa-ibat ogtoy allo anggan alas tris nin mahilem, hay babon lotà ay dinomeglem. ⁴⁶ Habayton alas tris nin mahilem, hi Apo Hisos ay nambo-angaw nin pagkahokaw,

ya wana, "Ili, Ili, lama sabaktani," ya hay labay totolen ay, "Diyos ko, Diyos ko, antà pina-olayan mo ko?"

⁴⁷ Hin nalengè nin ongnoy tawoy anti bayro baytoy hinalità ni Apo Hisos ay hinalità la, ya wanla, "An-ingaten na hi Ilyas ya propita hin hatò." ⁴⁸ Hay miha konla ay nowayon nangwa nin bilang ispongaha ta imbahà na ha hokà, biha na inggawà ha tampoh nin tambò, ta impahephep na koni Apo Hisos. ⁴⁹ Piro hinalità nin kanayon, "Pa-olayan mo ya," wanla, "ta helken tamo paraw no lakwen yan ilibri ni Ilyas." ⁵⁰ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nambo-angaw ana et nin pagkahokaw biha ya naboyto-an nin inawawen.

⁵¹ Hin habayton oras, hay makodpaw ya dolo ya pinagkortina ha lo-ob bali nin Diyos ay nawakwak nin napigitnà pa-ibat tag-ay anggan aypà; hay lotà ay na-eyeg boy hay bawbato ay nangapapaka. ⁵² Hay pawpinangitabonan ay nanga-a-abriyan, boy malakè ya nag-in tawtawo nin Diyos hin hatò ya nikati ay nabiyay hin nabiyay oman hi Apo Hisos. ⁵³ Hila ay nipampog-alih bayro ha pangitabonan ta nako hila ha Hirosalim ya masagradoy siyodad boy malakè ya tawo ya nakakit konla bayro.

⁵⁴ Hatoy hawhondalò kateng kapitan la ya ampipamantay koni Apo Hisos ay masyadon nalimo hin nanlayon boy hin nakit lay kaganawan pangyayari. Hinalità la, "Talagan hiya," wanla, "ya Anak nin Diyos."

⁵⁵ Hin habayton oras ha ma-in amò ya karayo-an ay ma-in malakè ya babayi ya ampangimaton no anyay ampangyari koni Apo Hisos. Hila bayto ya nipanhomono boy nipanam-bay koni Apo Hisos hin na-ibat ya ha probinsyan Galiliya. ⁵⁶ Kalamo bayro hi Mariya ya taga Magdala, hi Mariya ya nanay ni Santiyago boy Hosi, kateng nanay nin aw-anak ni Sibidiyo.

Hay pananabon koni Apo Hisos

(Markos 15:42-47; Lokas 23:50-56; Howan 19:38-42)

⁵⁷ Hin anyomabi ana ay nilomateng ya mihay mayaman ya nanggalan Hosi ya taga Arimatiya. Hiya ay miha ha kawkalamowan ni Apo Hisos. ⁵⁸ Nako ya koni Pilato ta pinastang nan kowen ya bangkay ni Apo Hisos. Hapa-eg, immanda ni Pilato nin igwà koni Hosi baytoy bangkay ni Apo Hisos. ⁵⁹ Hin nakwa ni Hosi ay pinotot na nin maganday klasin dolo ya mapotì boy malinis. ⁶⁰ Hin nayari bayto, hay kapigawà ni Hosi ya kowibay bato ya pangitabonan dayi nin sarili na ay bayro na impahok ya bangkay ni Apo Hisos. Hapa-eg, nangitolid yan pagkaholay bato ya pinanarà na nin poltan pinangitabonan biha ya nog-alih. ⁶¹ Hi Mariya

ya taga Magdala kateng hatoy mihay Mariya ay anti bayron ampiknò nin naka-arap ha pinangitabonan.

Hay bawbantay ha tinabon ni Apo Hisos

⁶² Ika-ibokah nin allon paghahandà para ha allon pama-inawa ya allon Sabado, hay pawpo-on nin pawpari kateng Pawparisiyo ay nako koni Pilato ⁶³ ta hinalità la, ya wanla, “Apo, na-hipan nawen ya hin angkabiyay et ba-in ya mabongkok ay hinalità nay ombayri: ‘Pangalabah nin tatloy allo ay mabiyay akon oman.’ ⁶⁴ Kayà andawaten nawen komo ya imanda moy bantayan mahampat baytoy pinangitabonan kona anggan malabah ya tatloy allo emen hay aw-alagad na ay ahè makalako bayron manakaw bangkay na biha la halita-en ha tawtawo ya, ‘Hiya ay nabiyay oman.’ No mangyari baytoy ombayro ay mas lomalò bayti ya kabongkokan kisa hin primiro.”

⁶⁵ Hinalità konla ni Pilato, “Mako kawoyna,” wana. “Mantan kawon hawhondalò ya pabantayan moyo ta bantayan lan mahampat.” ⁶⁶ Kayà nanigè hilayna. Emen hila makasigoro ay impabantayan la, boy hatoy pinanarà la ay binyan lan tandà emen la matanda-an no ma-in nanlo-at o ayin.

28

Hi Apo Hisos ay nabiyay oman

(Markos 16:1-11; Lokas 24:1-12; Howan 20:1-9)

¹ Nalabah ya allon pama-inawa ya allon Sabado, hay hambak et nin allon Dominggo, hi Mariya ya taga Magdala kateng hatoy mihay Mariya ay nakon nanlek nin hatoy pinangitabonan koni Apo Hisos. ² Hapa-eg, biglà nanlayon nin pagkahokaw biha hay anghil nin Pangino-on ay nonaoy ya nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos, ta intolid na baytoy bato ya pinanarà nin hatoy poltan pinangitabonan biha ya nikhò ha babo nin habaytoy bato. ³ Hay lopa na ay ampakapolag ta bilang kahawang kimat boy hay dolo na ay pagkapopoti. ⁴ Ha kalimowan nin hatoy bawbantay ya nakakit nin hatoy anghil ay nipamegpeg hila boy nikatomba ta nika-alomati.

⁵ Hapa-eg hatoy anghil ay naghalità do ha bawbabayi, “Agwawo malimo,” wana. “Tandà ko ya hay antikapen moyo ay hi Apo Hisos ya impakò ha koroh. ⁶ Hiya ay ayin bayri ta nabiyay yan oman nin bilang ombayro ha hinalità na. Mako kawo bayri ta biliwen moyo ya pinangigwa-an kona, ⁷ biha kawo manandalì nin mako ha aw-alagad na ta halita-en moyo konla ya ombayri: ‘Hiya ay nabiyay anan

oman, boy hapa-eg hiya ay ma-ona komoyo nin mako ha probinsyan Galiliya; bayro moyo ya makit.' Habayti ya hinalità ko komoyo ay tanda-an moyo."

⁸ Hapa-eg hatoy bawbabayi ay midyo nalimo piro napnò hilan kaligawan. Nanandali hilan nowayon mako ha aw-alagad, ta ibalità la baytoy impabalità konla nin hatoy anghil. ⁹ Ha pamowayo la ay biglà lan nahakbat hi Apo Hisos ya naghalità konla nin, "Magkama-in kawon katinekan," wana. Napakarani hila kona ta tinomakeh hila ha bitih na boy hinomamba hila kona. ¹⁰ Hinalità konla ni Apo Hisos, "Agkawo malimo," wana. "Manigè kawoyna ta ibalità moyo ha pawpinatel ko ya mako hila ha probinsyan Galiliya ta bayro la ko makit."

Hay bawbantay ay nasoholan

¹¹ Mintras anti ha daan baytoy bawbabayi, hay ongno do ha ampipagbantay nin hatoy tinabon ay nako ha siyodad nin Hirosalim, ta imbalità la ha pawpo-on nin pawparì baytoy kaganawan nin nangyari. ¹² Hatoy pawpo-on nin pawparì ay pinatipon lay mawmato-ay mangama-in katongkolan, ta ni-i-ilgo hila nin soholan la baytoy hawhondalò. Kayà binyan lan malhay ya alagà ¹³ boy hinalità la, ya wanla, "Halita-en moyo ya hay bangkay ni Hisos ay tinakaw nin aw-alagad na hin yabi hin angkatoloy kawo. ¹⁴ Maski malengè bayti nin gobirnadador ay ayin kawon dapat ihipen ta hikayi ya ba-alà nin makitotol kona." ¹⁵ Hapa-eg hatoy kowalta ya sohol ay tinanggap nin hatoy nipagbantay boy hinalità la baytoy impahalità konla. Angga hapa-eg ay ombayro et ya tototolen nin Hawhodiyo.

Hi Apo Hisos ay napakit ha aw-alagad na

(Markos 16:14-18; Lokas 24:36-49; Howan 20:19-23; Gawgawà 1:6-8)

¹⁶ Hapa-eg hatoy labimmihay alagad ay nakoyna ha probinsyan Galiliya do ha bakil ya hinalità ni Apo Hisos nin lakwen la. ¹⁷ Hin nakit la hi Apo Hisos ay hinomamba hila kona maski ma-in ongno konla ya nagdoda nin hiya ay alwan hi Apo Hisos. ¹⁸ Hi Apo Hisos ay napakarani konla nin naghalità, ya wana, "Na-igwà ana kongko ya kaganawan kapangyariyan ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos boy bayri ha babon lotà. ¹⁹ Kayà manigè kawoyna nin mako ha kaganawan dogal, ta hay tawtawo ay toro-an moyo nin tompel kongko emen hila mag-in aw-alagad ko. Ha ngalan nin Tatay boy Anak boy Ispirito nin Diyos ay binyagan moyo hila, ²⁰ boy toro-an moyo hilan homonol ha kaganawan

bagay ya immanda ko komoyo. Tanda-an moyo: hiko ay pirmi komoyo angga ha ka-anggawan nin babon lotà.”

HAY MAHAMPAT YA BALITÀ YA HINOLAT NI MARKOS YA TONGKOL KONI APO HISOS

Nangaral hi Howan Mamiminyag

(Matiyo 3:1-12; Lokas 3:1-17; Howan 1:19-28)

¹ Ombayri ya ompisa nin Mahampat ya Balità ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo ya Anak nin Diyos. ² Habayti ya hinalità nin Diyos ha Anak na ay inholat hin hato ni propita Isayas ya ombayri:

“Hay hogò ko ay pa-onawen ko komo, ta hiya ya mangi-handà nin para ha panlomateng mo. ³ Hiya bayto ya ampibobolyaw ha powiray dogal nin ombayri: ‘Homandà kawo ha panlomateng nin Pangino-on nin bilang ha ampangihandà nin kowinta daan ya pagdanan na emen ayin maka-abalà kona.’ ”

⁴ Habayti ya inholat ni Isayas ay natopad ana, ta do ha powiray dogal, hi Howan ay anti ana bayro nin ampaminyag boy ampangaral. Hay an-i-aral na ay ombayri: “Maghehe kawo ha ginawà moyoy kawkasalanan boy pabinyag kawo emen kawo patawaren nin Diyos.” ⁵ Hapa-eg, kaganawan tawo ha siyodad nin Hirosalim ya sakop nin probinsyan Hodiya kateng tawtawo ha kaganawan dogal ya sakop et nin habaytoy probinsya ay nako koni Howan. Kaganawan nangihokò nin kawkasalanan la ha Diyos ay bininyagan ni Howan ha balah nin Hordan.

⁶ Hay dolo ni Howan ay yari ha habot nin ayop ya kamel boy hay tagkeh na ay yari ha katat. Hay pamamangan na ay dawdoron boy polot panilan. ⁷ Hapa-eg, hay an-i-aral ni Howan ha tawtawo ay ombayri, “Ma-in tawoy lomateng ya angkahoyot kongko. Hiya ay mas makapangyariyan dinan hiko, ta maski mangokà nin sintas sapatos na ay alwa kon karapatdapat. ⁸ Bininyagan katawo ha lanom piro hiya, hay ibinyag na komoyo ay Ispirito nin Diyos.”

Hi Apo Hisos ay napabinyag koni Howan

(Matiyo 3:13-17; Lokas 3:21-22)

⁹ Hin habayton pana-on, hin ampaminyag hi Howan, hi Apo Hisos ya na-ibat ha banowan Nasarit ha probinsyan Galiliya ay nako bayro koni Howan nin pabinyag. Hiya ay bininyagan ni Howan bayro ha balah nin Hordan. ¹⁰ Hin tinomwah hi Apo Hisos ha lanom ay nakit nan antimanoy

langit ya naglo-at, boy hay ampag-aypà nin mako kona ya Ispirito nin Diyos ay bilang kalapati. ¹¹ Hapa-eg, ma-in bosis ya nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ya ampaghalità, ya wana, “Hika ya mimihay Anak koy pinakalabilabi ko ya ampakapakonsowilo kongko.”

*Hi Apo Hisos ay tinoksò ni Satanas piro agya natoksò
(Matiyo 4:1-11; Lokas 4:1-13)*

¹² Hapa-eg hi Apo Hisos ay pinalakon antimano nin Ispirito nin Diyos ha powiray dogal. ¹³ Ha lo-ob nin apatapò ya allo ni Apo Hisos bayro, hiya ay antokso-en ni Satanas piro agya natoksò. Ma-in et bayro nin mangabangis ya aw-ayop, piro hay aw-anghil nin Diyos ay anti bayro nin ampangasiwà koni Apo Hisos.

*Hi Apo Hisos ay nag-ompisan nangaral
(Matiyo 4:12-17; Lokas 4:14-15)*

¹⁴ Hapa-eg, hin impiriso hi Howan, hi Apo Hisos ay nako ha probinsyan Galiliya ta bayro na in-aral ya Mahampat ya Balità ya nangibat ha Diyos. ¹⁵ Ombayri ya hinalità ni Apo Hisos, “Pana-on ana,” wana. “Marani anan matopad baytoy holà hin hatò ya tongkol ha pamomo-on nin Diyos ha nakem nin tawtawo. Kayà paghehean moyoynay kawkasalanan moyo boy minto-o kawo ha Mahampat ya Balità.”

*Hi Apo Hisos ay nanagyat nin apat ya manlalapet
(Matiyo 4:18-22; Lokas 5:1-11)*

¹⁶ Hin ampagdaan hi Apo Hisos ha ambay dagat nin Galiliya ay nakit nay mipatel ya manlalapet ya hi Simon boy hi Andris. Hin habayto, hila ay ampaninsoro ha dagat. ¹⁷ Hinalità konla ni Apo Hisos, “Makilamo kawo kongko,” wana, “ta gaw-en katawon mangipakarani kongko nin tawtawo.” ¹⁸ Antimano, imbalag lay sinsoro la ta nakilamo hila koni Apo Hisos.

¹⁹ Hin naka-owako hi Apo Hisos nin ma-in amò ya distansya ay nakit na hi Santiyago boy hi Howan ya mipatel ya aw-anak ni Sibidiyo. Hila ay anti ha bangkà ta an-ayomawen lay aw-eket la. ²⁰ Antimano, hila ay hinagyat ni Apo Hisos nin makilamo kona. Hapa-eg, imbalag lay tatay la ya anti ha bangkà kateng hatoy tawtawoy inopa-an la nin mipanambay konla nin manlapet, ta nakilamo hila koni Apo Hisos.

*Hay mala-et ya ispirito ya pinomahok ha tawo
(Lokas 4:31-37)*

²¹ Hapa-eg hili Apo Hisos ay nakalateng ha banowan Kapir nawom. Lomateng ya Sabado ya allon pama-inawa

nin Hawhodiyo, banà ta Hodiyo hi Apo Hisos ay nilomob ya ha himba-an nin Hawhodiyo ta bayro ya nanorò. ²² Hay panorò na ay ampag-ispantawan nin tawtawo, ta hay panonorò na ay alwan bilang ha panonorò nin mawmangitorò nin kawkapanogo-an. Ha panonorò na ay talagan ma-in yan kapangyariyan.

²³⁻²⁴ Bayro ha lo-ob nin himba-an, mintras ampanorò et hi Apo Hisos ay biglà nambo-angaw ya mihay lalaki ya napahokan nin mala-et ya ispirito. “Hisos ya taga Nasarit,” wana, “anyay paki-emenan mo konnawen? Nako ka nayi bayri para hikayi ay apo-en ana? Tandà ko no hino ka; hika ay nangibat ha Diyos boy ayin kan kapintasan!”

²⁵ Hay ginawà ni Apo Hisos ay minandawan na baytoy mala-et ya ispirito, ya wana, “Agka pakatlek boy mog-alih ka bahen ha tawo!” ²⁶ Ha kagagaw-an nin hatoy mala-et ya ispirito, hatoy lalaki ay hinomwag boy nambo-angaw biha nog-alih kona baytoy mala-et ya ispirito.

²⁷ Kaganawan tawoy nakakit nin hatoy ginawà ni Apo Hisos ay nipag-ispanta. Kayà nipapastang hila, ya wanla, “Anyaraw bayti? Kanayon ya torò bayti! Habayti ya tawo ay ma-in kapangyariyan ta angkamandawan nay maski mangala-et ya aw-ispirito boy anhomonol hila kona.” ²⁸ Habaytoy ginawà ni Apo Hisos, antimano ay nibahwag ha kaganawan dogal ha probinsyan Galiliya.

*Hi Apo Hisos ay namakahampat nin malakè ya tawo
(Matiyo 8:14-17; Lokas 4:38-41)*

²⁹ Hapa-eg, hin nog-alih hili Apo Hisos bayro ha himba-an nin Hawhodiyo ay nako hila ha bali ni Pidro boy Andris. Nakilako konla hi Santiyago boy hi Howan. ³⁰ Hin habayto itaman, hay babayi ya ampò ni Pidro ay naka-irà ta anamoten. Antimano, imbalità la koni Apo Hisos ya hay ampò ni Pidro ay ampagmasakit. ³¹ Hapa-eg, napakarani hi Apo Hisos do ha babayi, ta inoligtanan nay gamet na biha na ya inibangon. Hapa-eg, natbahan ya boy dinolotan na hili Apo Hisos nin pamamangan.

³² Haton mahilem, hin hinomlep anay allo, gintan nin tawtawo koni Apo Hisos ya kaganawan ampipagmasakit boy pinahokan dawdimonyo. ³³ Kaganawan tawo ha banoway habayto ay nititipon ha polta nin bali ya kamanin ni Apo Hisos. ³⁴ Malakè ya tawoy ma-in hari-hari ya masakit ya pinakahampat ni Apo Hisos. Malakè simpri ya dimonyo ya pinomahok ha tawtawo ya pina-alih na, piro agna hila pinayagan maghalità ta balay la ya.

*Nanalangin hi Apo Hisos biha ya nakon nanorò
(Lokas 4:42-44)*

³⁵ Malalè et ya palbangon, hi Apo Hisos ay nako ha powiray dogal ta bayro ya nanalangin. ³⁶ Hapa-eg hi Simon boy kawkalamowan na ay ampanoto koni Apo Hisos. ³⁷ Hin nakit la ya ay hinalità la kona, ya wanla, "Kaganawan ay ampanikap komo."

³⁸ Hinalità konla ni Apo Hisos, ya wana, "Mako tamoyna ha kawkarani ya baryo emen ako itaman makatorò bayro, ta habayti ya bara-nan nin pamako ko bayri ha babon lotà." ³⁹ Kayà hi Apo Hisos ay nako ha kaganawan dogal ha probinsyan Galiliya, ta ha hawhimba-an nin Hawhodiyo ay anlomo-ob ya nin mangaral, boy hay dawdimonyoy pinomahok ha tawtawo ay ampa-alihen na.

*Pinakahampat ni Apo Hisos ya tawoy ma-in liproso
(Matiyo 8:1-4; Lokas 5:12-16)*

⁴⁰ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nilako nin mihay tawoy ma-in liproso. Habaytoy tawo ay ampitalimokod nin maki-ingalo koni Apo Hisos, ya wana, "No kalabayan mo ay mapakahampat mo bayti ya dipirinsya ko emen lominis ya nawini ko."

⁴¹ Ha ingangalo ni Apo Hisos ay impaktang nay gamet na ta inaptoha na baytoy lalaki boy hinalità na, "Labay ko," wana; "kayà lominis ka." ⁴² Antimano, hay liproso na ay nalih; kayà malinis anay nawini na. ⁴³ Hapa-eg, pinadandali ni Apo Hisos nin pina-alih baytoy lalaki boy mahigpit na yan binibilinan, ya wana, ⁴⁴ "Agmo ibalità ha maski hinoy tawo ya tongkol ha nangyari komo. Hay gaw-en mo ay mako ka ha pari ta ipakit moy nawini mo ya ayin anan dipirinsya. Mantan kan idolog mo ha Diyos nin bilang ombayro ha impanogò ni Moysis hin hato ya mamapteg ha tawtawo nin hika ay hinomampat ana."

⁴⁵ Piro hin nog-alih baytoy tawo ay imbabalità na baytoy ginawà kona ni Apo Hisos. Banà bayri, hi Apo Hisos ay agana makabastabastan makalako ha banowa, no alwan ampagpirmi ya tana ha powiray dawdogal. Ombayro man, hiya ay anlakwen nin tawtawo ya ampika-ibat ha maski ayrin dogal.

2

*Hay tawoy polonen ya pina-owako ni Apo Hisos
(Matiyo 9:1-8; Lokas 5:17-26)*

¹ Nalabah ya ongnoy allo, hi Apo Hisos ay nagbira ha banowan Kapirnowom. Nabalita-an nin tawtawo ya hiya ay anti ha bali ya ampa-iriyen na. ² Ha kalak-an tawoy

nako bayron nititipon ay ayin anan pa-iriyan maski ha polta ya pagdanan lomo-ob bayro ha bali. Peleg ampangi-aral hi Apo Hisos konla nin Halità nin Diyos ³ ay ma-in nakalateng ya tawtoy nantan nin mihay lalaki ya polonen ya gitan la bayro koni Apo Hisos. Apat konla nin hatoy nakalateng ya ampanapwat nin hatoy polonen. ⁴ Habaytoy polonen ay agla ma-ipakarani koni Apo Hisos banà ha kalak-an tawo. Hay ginawà la ay noli hila ha bobongan ta nilo-atan la ya ogto ni Apo Hisos. Bayro la imparaan nin in-aypà baytoy polonen ya naka-irà ha pinanapwatan kona. ⁵ Hin nakit ni Apo Hisos ya ma-in hilan katetpel ay hinalità na do ha tawoy polonen, “Anak ko,” wana, “hika ay pinatawad ana ha kawkasalanan mo.”

⁶ Hapa-eg hatoy anti bayron ampiknò ya ongnoy mangitorò nin kawkapanogo-an ay ombayri ya anti ha nakem la, ⁷ “Ha hinalità nin habayti ya tawo ay emen hiya ya makapatawad nin kawkasalanan. Haba-in ya ginawà na ay panla-et ha Diyos, ta Diyos bongat ya makapatawad nin kawkasalanan.”

⁸ Piro habaytoy anti ha nakem la ay talagan tandà ni Apo Hisos; kayà hinalità na konla, ya wana, “Antà nin ombahen ya an-ihipen moyo? ⁹ Anyay mas maparan mangyari ya halita-en bayri ha polonen, ‘Napatawad ana ya kawkasalanan mo,’ o ‘Mibangon ka ta hapwatan moy pinamir-an mo biha ka mowako’? ¹⁰ Ha pamakahampat ko nin habayti ya tawo ay mapaptegan ko komoyo ya hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay ma-in kapangyariyan bayri ha babon lotà nin mamatawad kawkasalanan.” Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha polonen, ¹¹ “Mibangon ka,” wana, “hapwatan moy pinamir-an mo ta mowako kaynan morong.”

¹² Hapa-eg, nireng baytoy polonen. Antimano, hinapwat nay pinamir-an na biha ya nog-alih bayro. Nakit nin kaganawan ya panapwat na nin pinamir-an na boy nakit la yay nog-alih. Banà bayro ha nakit la ay nag-ispanta hila boy pinori lay Diyos. “Nakakanoman,” wanla, “ay agtamo et nakakit nin ombayri ya pangyayari.”

Hi Libi ya an-ingaten Matiyo ya manininon bo-ihay iningat ni Apo Hisos

(Matiyo 9:9-13; Lokas 5:27-32)

¹³ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nakon oman ha ambay dagat nin Galiliya, boy malakè ya tawoy nako bayron nakitipon kona. Habaytoy tawtawo ay tinoro-an na. ¹⁴ Hin nayari bayto ay nanigè ana et hi Apo Hisos boy niparaan ya ha opisina ya pamayaran bo-ih. Hi Matiyo ya anak ni Alpiyo

ay nakit ni Apo Hisos ya naka-iknò bayro ha pamayaran bo-ih. Hinalità ni Apo Hisos kona, “Makilamo ka kongko,” wana. Hi Matiyo ay nireng ta nakilamo koni Apo Hisos.

¹⁵ Hapa-eg hi Apo Hisos kateng aw-alagad na ay anti ha bali ni Matiyo nin ampangan. Malakè ya mawmanininon bo-ih kateng kanayon ya tawtawoy alwan mahampat ya pagkatawo ay kalamo lan ampangan. Hila bayti ay nipampakihono koni Apo Hisos. ¹⁶ Hin nakit nin ongnoy Parisiyo ya mawmangitorò nin kawkapanogo-an ya hi Apo Hisos ay ampakipangan ha mawmanininon bo-ih boy ha tawtawoy alwan mahampat ya pagkatawo ay hinalità la ha aw-alagad ni Apo Hisos, ya wanla, “Antà ampakipangan hi Hisos bahen ha ombahen ya pawpagkatawo?”

¹⁷ Hin nalengè ni Apo Hisos baytoy pastang la ha aw-alagad na ay ombayri ya alimbawà ya intobay na konla, “Hay tawoy ayin masakit ay ahè ampanga-ilangan nin mananambal. Hay ampanga-ilangan bongat nin mananambal ay hatoy ma-in masakit. Ombayro itaman ya pamako ko bayri ha babon lotà. Agko nako bayrin mangingat nin tawtawoy ahè ampangamin nin hila ay makasalanan, no alwan nako ko bayri nin mangingat nin tawtawoy ampangamin nin hila ay makasalanan.”

In-alimbawà ni Apo Hisos ya sarili naha kakahal nin babayi

(Matiyo 9:14-15; Lokas 5:33-35)

¹⁸ Minghan, hin nagpaltan nangan ya aw-alagad ni Howan Mamiminyag kateng Pawparisiyo banà ha panho-homonol la ha ka-ogali-an nin Hawhodiyo, hi Apo Hisos ay pinakaraniyan nin ongnoy tawo ta hinalità la kona, ya wanla, “Antà hay aw-alagad ni Howan boy aw-alagad nin Pawparisiyo ay ampagpaltan mangan, ta hay aw-alagad mo ay ahè ampagpaltan mangan?”

¹⁹ Ombayri ya intobay konla ni Apo Hisos: “Ma-ari wari nin magpaltan mangan ya tawtawoy kinombida ha banhal mintras anti et konla baytoy kakahal nin babayi? Mintras anti et konla baytoy kakahal nin babayi ay aghila magpaltan mangan. ²⁰ Piro lomateng ya oras ya alihen konla baytoy kakahal nin babayi; ha allon habayto ay magpalta hilan mangan.”

Hay torò ni Apo Hisos ay ahè ma-ari ilamoha torò ya na-iknawan

(Matiyo 9:16-17; Lokas 5:36-39)

²¹ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nangi-alimbawà et nin ombayri: “Ayin tawoy mangitakop nin bayoy ritaso ha dan ya dolo, ta no gaw-en na bayto, hay bayoy intakop ay

manirà nin hatoy da-an ya dolo; kayà lalò homlay ya ginit.
²² Ayin simprin tawoy mangipalaman nin kapelhan ampa-ahemen ya basì ha da-an ya katat ya pambiyanan basì, ta no gaw-en na bayto, hay bayoy basì ay manirà nin da-an ya katat. Hapa-eg hay basì ay masayang boy hay katat ay mahirà. Hay bayoy basì ay dapat ipalaman ha bayoy katat ya pambiyanan.”

Hay torò ni Apo Hisos ya tongkol ha allon pama-inawa (Matiyo 12:1-8; Lokas 6:1-5)

²³ Mihay allon Sabado, allon pama-inawa nin Hawhodiyo, mintras ampowako hili Apo Hisos, hila ay niparaan ha ma-in tawtanaman ya trigo. Hay aw-alagad na ay nipanggetè nin trigo. ²⁴ Hapa-eg, ma-in bayron Pawparisiyo ya nakakit konla. Kayà hinalità la koni Apo Hisos, “Biliwen moy aw-alagad mo,” wanla, “antà anggaw-en la ba-in ya ha kawkapanogo-an tamo ay labag gomawà nin ombahen no allon pama-inawa?”

²⁵ Ombayri ya hinalità konla ni Apo Hisos, “Warì agmoyo et nabaha ya nakaholat ya ginawà ni Dabid hin hatò hin binomitil ya kateng kawkalamowan na ta na-obohan hila nin pamamangan? ²⁶ Nilomo-ob ya ha bali nin Diyos ta nangwa yan tinapay ya indolog ha Diyos. Nangan yan hatoy tinapay boy pinakan nay kawkalamowan na maski kontra ha kawkapanogo-an tamo ya mangan nin habayto, ta hay ma-ari bongat mangan nin habayto ay pawpari. Hay pinakapo-on nin pawpari hin habayto ay hi Abiyatar ya pinomayag nin hi Dabid ay mangwa nin habaytoy tinapay.”

²⁷ Hinalità et ni Apo Hisos ha Pawparisiyo, “Hay allon pama-inawa ay inggawà nin Diyos para ikahampat nin tawo; agna pinalsa ya tawo nin para ha allon pama-inawa. ²⁸ Kayà hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay ma-in karapatan maghalità no anyay tamà gaw-en no allon pama-inawa.”

3

Hay tawoy kinomampil ya gamet (Matiyo 12:9-14; Lokas 6:6-11)

¹ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nakon oman ha himba-an nin Hawhodiyo. Bayro ay ma-in mihay lalaki ya hay mihay gamet ay ahè ana ma-igalaw ta kinomampil. ² Hi Apo Hisos ay ampaka-i-imatonan nin tawtawoy kontra kona no ha habayton allo ya allon pama-inawa ay pakahampaten na baytoy lalaki, ta ampanikap hilan bara-nan ya pangidimandawan la koni Apo Hisos. ³ Hinalità ni Apo Hisos do ha lalaki ya kinomampil ya gamet, “Mako ka bayri ha arapan,” wana.

⁴ Hapa-eg, pinastang ni Apo Hisos baytoy tawtawoy kontra kona, ya wana, “Kompormi ha kawkapanogo-an ya tongkol ha allon pama-inawa, anyay tamà gaw-en? Tambayan nayi ya tawoy anti ha kadya-dya-an o pa-olayan? Tambayan ya nayi emen ya mabiyay o pa-olayan emen ya mati?” Aghila nakatbay koni Apo Hisos.

⁵ Ha katya-an pagnanakem la ay nablò ya nakem ni Apo Hisos. Hapa-eg, pinalibotan na hilan tinegteg nin ma-in pahang, biha na hinalità do ha lalaki ya kinomampil ya gamet, “Ipaktang moy gamet mo,” wana. Hapa-eg, impaktang nin hatoy lalaki ya gamet na ta hinomampat ana. ⁶ Hin habayto, hatoy Pawparisiyo ay nilomikol do ha himba-an nin Hawhodiyo, ta nako hilan antimano ha tawtawowan ni Ari Hirodis. Bayro la ampi-i-ilgowan no pangno la mapati hi Apo Hisos.

Malakè ya tawoy nakitipon koni Apo Hisosha ambay dagat

⁷ Hapa-eg hi Apo Hisos kateng aw-alagad na ay nog-alih, ta nako hila ha ambay dagat nin Galiliya. Pagkalakè tawoy nakihono konla. Ma-in taga bayro ha probinsyan Galiliya. Ma-in na-ibat ha probinsyan Hodiya, ⁸ kateng ha siyodad nin Hirosalim ya sakop nin habaytoy probinsya. Ma-in itaman na-ibat ha probinsyan Idomiya, ma-in simprin na-ibat ha kagmang balah nin Hordan, boy ma-in et na-ibat ha mamalibot nin banowan Tiro boy banowan Sidon. Habayti ya malakè ya tawo ay nako koni Apo Hisos ta nabalita-an lay kaganawan gawà na. ⁹ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos ha aw-alagad na ya pangihandà la ya nin mihay bangkà ya hakyang na emen agya mangapipetpetan nin habaytoy kalak-an tawo. ¹⁰ Banà ta namakahampat ya nin malakè ya ampipagmasakit ay malakè ya ampakipapaletpet nin makon mangaptoh kona emen hila homampat ha masakit la. ¹¹ Hay tawtawoy napahokan nin mangala-et ya aw-ispirito, hin nakit la hi Apo Hisos ay nipanlokob hila ha arapan na boy nan-angaw, ya wanla, “Hika ya Anak nin Diyos!” ¹² Piro inhigpit ni Apo Hisos nin hinalità do ha mangala-et ya aw-ispirito ya agla ibalità ya hiya ay Anak nin Diyos.

*Hay labinloway alagad ya pinili ni Apo Hisos
(Matiyo 10:1-4; Lokas 6:12-16)*

¹³ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nilomakat ha bakil kalamo nay tawtawoy iningat na. Hila ay napakarani kona. ¹⁴ Bayro konla ay namili ya nin labinloway lalaki ya paglamolamo

na boy ihogò nan mangaral. ¹⁵ Hila ay binyan nan kapangyariyan nin mama-alih nin dawdimonyoy pinomahok ha tawtawo.

¹⁶ Habayti ya tawtawoy pinili ni Apo Hisos ay hi Simon ya pinangalanan et ni Apo Hisos nin Pidro, ¹⁷ boy loway anak ni Sibidiyo ya hi Santiyago boy hi Howan ya pinangalanan nin Bowanirgis ya hay labay totolen ay aw-anak nin korol. Ombayroy impangalan konla ta hila ay mapabiglà. ¹⁸ Hay pinili na et ay hi Andris, hi Pilipi, hi Bartolomi, hi Matiyo, hi Tomas, hi Santiyago ya anak ni Alpiyo, hi Tadyo, hi Simon ya mapagmalasakit ha nasyon Israyil, ¹⁹ boy hi Hodas Iskariyoti ya nangisapakat koni Apo Hisos.

Bininggawan hi Apo Hisos nin ma-inkapangyariyan ni Bilsibob

(Matiyo 12:22-32; Lokas 11:14-23; 12:10)

²⁰ Hapa-eg, hin naka-orong hili Apo Hisos ay nilako la yayna et pini-o-opongan nin malakè ya tawo. Kayà hi Apo Hisos kateng aw-alagad na ay aglayna angka-arap nin mangan. ²¹ Hin nabalita-an nin pawpartidos ni Apo Hisos ya tongkol ha anggaw-en na ay nilako la yan kowen, ta ma-in tawtawo ya ampaghalità nin lokoloko ya.

²² Ma-in ongnoy mangitorò nin kawkapanogo-an ya nika-ibat ha siyodad nin Hirosalim ya nipaghalità, “Hi Bilsibob,” wana, “ya po-on nin dawdimonyo ay pinomahok bahen koni Hisos; kayà ampakapa-alih ya nin dawdimonyo ya pinomahok ha tawtawo.”

²³⁻²⁴ Hapa-eg, iningat ni Apo Hisos nin pakarani kona baytoy tawtawoy anti bayro ta hinalità na konla, ya wana, “Wari ma-arì pa-alihen ni Satanas ya sarili na?” Ombayri et ya hinalità ni Apo Hisos konla ya kawka-alimbawa-an: “No ma-in arì,” wana, “ta hay ampag-ari-an na ay mi-a-away ay ahè bomoyot ya pamomo-on na; ²⁵ boy no ampi-a-away ya tawtawoy ampa-iri ha mimihay bali ay ahè bomoyot ya pamilalamo la. ²⁶ No kalabanen ni Satanas ya sarili na, hay kapangyariyan nan mamom-on ay ahè bomoyot ta tampol manggawan.

²⁷ “Hay bali nin makhaw ya tawo ay ayin makalo-ob nin manakaw nin kawkamama-in na no agna pon balolen baytoy makhaw ya tawo. Ha ombayro, hay bali na ay ma-arì anan panakawan. ²⁸ Habayti ya tanda-an moyo: hay tawtawo ay patawaren ha kaganawan kasalanan la boy pawpanla-et ya anhalita-en la, ²⁹ piro hinoman ya ampaghalità nin mala-et ya kontra ha Ispirito nin Diyos ay ayin kapatawaran maski makakano, ta ha ombayro ay an-itowad na nin hay gawgawà nin Ispirito nin Diyos ay

gawgawà ni Satanas. Habaytoy kasalanan na ay manatili kona anggan makakanoman.”³⁰ Habayti ay hinalità ni Apo Hisos ta anhalita-en nin hatoy mawmangitorò nin kawkapanogo-an ya hiya ay pinahokan nin mala-et ya ispirito.

Hay anhomonol ha kalabayan nin Diyos ay hila ya nanay boy pawpatel ni Apo Hisos
(Matiyo 12:46-50; Lokas 8:19-21)

³¹ Hapa-eg hay nanay ni Apo Hisos kateng pawpatel nay lawlalaki ay nakalateng. Hila ay ampireng ha likol bali boy impa-ingat la hi Apo Hisos. ³² Ha mamalibot ni Apo Hisos ay malakè ya tawoy ampipampiknò. Hinalità la kona, ya wanla, “Hay nanay mo boy pawpatel moy lawlalaki ya ampanikap komo ay anti ha likol.”

³³ Tinombay konla hi Apo Hisos, “Hino,” wana, “ya antokoyen moyon nanay ko boy pawpatel ko?”

³⁴ Hapa-eg, tinegteg na baytoy tawtawoy ampipampiknò ha mamalibot na biha na hinalità, “Hila bayti,” wana, “ya nanay ko boy pawpatel ko, ³⁵ ta hinoman ya anhomonol ha kalabayan nin Diyos ay hila ya nanay ko boy pawpatel ko.”

4

Hay alimbawà ya tongkol ha mananabwag
(Matiyo 13:1-9; Lokas 8:4-8)

¹ Hapa-eg hi Apo Hisos ya antin oman ha ambay dagat ay nag-ompisayna et nin manorò. Banà ha kalak-an tawoy nakitipon kona ay hinomapat ya ha bangkà ta bayro ya niknò nin manorò. Hay tawtawo itaman ay anti ha lakatan nin ampanlengè. ² Malakè ya bagay ya an-itorò konla ni Apo Hisos ya aw-alimbawà.

³ Hinalità konla ni Apo Hisos, “Leng-en moyo!” wana. “Ma-in mihay lalaki ya nakon nanabwag. ⁴ Ha pangihabwag na ay ma-in ongnoy pahì ya natata ha daan. Hatoy pawpahì ya nikatata ha daan ay kinan nin mawmanokmanok. ⁵ Ma-in itaman pawpahì ya nikatata ha babon matampiyak ya bato ya ma-in amò ya lotà. Habaytoy pawpahì ay tampol tinomobò, ta alwan makodpaw ya lotà ya nakataphon.

⁶ Hapa-eg, hin inomamot ya hilà allo, hatoy pawpahì ya tinomobò ay nalaneh anggan nayangoh ta mababoy pinanyamotan. ⁷ Hay kanayon ya pawpahì ay nikatata ha antobo-an nin ampangayakay ya dawdikot ya madowih. Hin tinomobò baytoy pawpahì ay tinomobò itaman baytoy ampangayakay ya dawdikot ya madowih. Kayà ahè nakabonga baytoy pawpahì ya tinomobò ta napolopotan nin

hatoy ampangayakay ya dawdikot ya madowih. ⁸ Piro ma-in pawpahì ya nikatata ha maganday lotà. Habaytoy pawpahì ay tinomobò nin mahampat boy namonga. Ma-in pinaka-alawahanan tatlompò, ma-in pinaka-alawahanan anemapò, boy ma-in pinaka-alawahanan magato. ⁹ Hay ka-ilangan moyo," wana et ni Apo Hisos, "ay manlengè mahampat nin habayti ya anhalita-en ko biha moyo honolen."

*Hay bara-nan nin pambin aw-alimbawà
(Matiyo 13:10-17; Lokas 8:9-10)*

¹⁰ Hapa-eg, hin ayin ana baytoy malakè ya tawo, hi Apo Hisos ay pinastang nin labinloway alagad na kateng hatoy kanayon ya kawkalamowan na no anyay labay totolen nin hatoy aw-alimbawà na. ¹¹ Hinalità konla ni Apo Hisos, "Komoyo," wana, "inggawà ya panggingintindi nin sawsikrito ya tongkol ha pamomo-on nin Diyos; piro ha kanayon ya tawtawo, kaganawan bagay ya itorò konla ay i-alimbawà emen matopad bayti ya holà hin hatò:

¹² 'Manegteg hila man anan manegteg ay aghila makakit. Manlengè hila man anan manlengè ay aghila maka-intindi; ta no angka-intindiyan la ay pakarani hila ha Diyos. Hay Diyos itaman ay mambi konla nin kapatawaran.' "

Impalinaw ni Apo Hisos ya alimbawàya tongkol ha mananabwag

(Matiyo 13:18-23; Lokas 8:11-15)

¹³ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos ha aw-alagad na, ya wana, "Wari agmoyo na-intindiyan baytoy hinalità koy alimbawà? No agmoyo angka-intindiyan bayto ay pangno moyo man awod ma-intindiyan ya maski anyay alimbawà?

¹⁴ Hay Halità nin Diyos ay kowinta inhabwag nin mananabwag. ¹⁵ Hay ka-alimbawa-an nin hatoy daan ya kinatatawan nin pawpahì ay tawtawoy nakalengè Halità nin Diyos, piro tampol inalih ni Satanas ha nakem la baytoy nalengè lay Halità nin Diyos. ¹⁶ Hatoy matampiyak ya bato ya ma-in amò ya lotà ya kinatatawan nin pawpahì ay bilang ha tawtawo ya nakalengè nin Halità nin Diyos. Hin nalengè la bayto, antimano, tinanggap la nin ma-in kaligawan. ¹⁷ Piro hay Halità nin Diyos ay ahè nakayamot ha nakem la boy kadodomali bongat ya pananggap la. No ma-in anlomateng ya angkagolowan ihip la, boy no ampagkama-in hila nin kawkadya-dya-an nin banà ha Halità nin Diyos ay angka-alin antimano ya pantotompel la.

¹⁸ "Hatoy lotà ya ma-in ampangayakay ya dawdikot ya madowih ya kinatatawan nin pawpahì ay bilang simpri ha

tawtawoy nakalengè nin Halità nin Diyos. ¹⁹ Piro banà ha bawbagay ya angkagolowan la ha biyay la, ha kalabayan la nin yomaman, boy ha paghangad la nin kanayon ya bawbagay, hila ay kowinta pawpahì ya tinomobò ya napolopotan nin ampangayakay ya dawdikot ya madowih. Kayà hay Halità nin Diyos ya nalengè la ay ahè namonga ha biyay la. ²⁰ Hatoy maganday lotà ya kinatatawan nin pawpahì ay bilang ha tawtawo ya nanlengè nin Halità nin Diyos. Habaytoy nalengè lay Halità nin Diyos ay pininto-o la, boy nakapibongan kahampatan ha biyay la nin emen ha pawpahì ya ma-in namongan tatlompò, ma-in anemapò, boy ma-in namongan magato.”

*In-alimbawà ni Apo Hisos ha kingki
(Lokas 8:16-18)*

²¹ Hi Apo Hisos ay naghaltà ana et konla, ya wana, “Wari hay kingki ya andongket ay anhalokoban nin kalaying o an-itagò ha hilong katri? Wari ahè an-igwà ha talagan pangigwa-an? ²² Ayin nakatagò ya ahè mipatnag, boy ayin sikrito ya ahè mibolgar. ²³ Hay ka-ilangan moyo,” wana et ni Apo Hisos, “ay manlengè mahampat nin habayti ya anhalita-en ko biha moyo honolen.”

²⁴ Hinalità ana et ni Apo Hisos, “Pakaleng-en moyon mahampat,” wana, “ya an-itorò ko, ta no leng-en moyo, hay Diyos ay mambi komoyo nin pangingintindi boy lalò nan ipa-intindi komoyo. ²⁵ Hay tawoy ampinto-o ha bagay ya an-ipa-intindi kona nin Diyos ay lalò maka-intindi ha an-ipa-intindi kona. Piro hay tawoy ahè ampinto-o ha an-ipa-intindi kona nin Diyos ay alihen et ha nakem na baytoy amò ya na-intindiyan na.”

Hay pantomobò nin bini

²⁶ Ombayri et ya alimbawà ni Apo Hisos: “Hay pamomomon nin Diyos ay bilang ha lalaki ya nanabwag nin binì. ²⁷ Hin nayarì nan inhabwag ay patoloy yan magtrabaho nin allo-allo. No yabi ay matoloy ya. Habayti ya inhabwag na ay agna tandà no pangno anlomhì boy no pangno antomobò. ²⁸ Hay lotà ya ampakapatobò boy ampakapabonga nin hatoy intanem, ta hay ampangyari ay ombayri: tomobò pon biha homwak, bayo manlaman ya pawpahì. ²⁹ No mato-ayna ay alawahanen ana nin hatoy lalaki ya nanabwag.”

*In-alimbawà ha bot-on mostasa
(Matiyo 13:31-32, 34; Lokas 13:18-19)*

³⁰ “Anyà et,” wani Apo Hisos, “ya pangiparisan tamo nin pamomomon nin Diyos boy anyà et ya pangialimbawa-an

tamo? ³¹ Hay pamomo-on nin Diyos ay ayin imbalag ha bot-on mostasa ya pinakamayamò ya bot-o ha kaganawan anitanem. ³² No na-itanem ana, maski pinakamayamò bayto, pantomobò ay anhomlay nin mas et ha kanayon ya po-on gawgolay. Kayà hay mawmanokmanok ay ampipanayi ha mangalhay ya hawhanga nin habayto.”

³³ Hay Halità nin Diyos ya an-i-aral konla ni Apo Hisos ay anggamitan na nin bilang ombayri ya alimbawà kompormi ha kaya lan intindiye. ³⁴ Panay alimbawà ya anggamiten na ha pangi-aral na konla; piro no hilahilan bongat nin aw-alagad na ay an-ipalinaw na konla ya labay totolen nin habaytoy aw-alimbawà na.

*Pagkahokaw angin ya pinatgen ni Apo Hisos
(Matiyo 8:23-27; Lokas 8:22-25)*

³⁵ Lomateng ya mahilem nin habayton allo, hinalità ni Apo Hisos ha aw-alagad na, “Lomipay tamo,” wana. ³⁶ Hapa-eg, hay aw-alagad ay hinomapat do ha bangkà ya anhakyan ni Apo Hisos. Inalihan la baytoy kalak-an tawo ta nanigè hilayna, boy ma-in et ongnoy bangkà ya anhakyan nin tawtawoy nakilako konla. ³⁷ Mintras anlomipay hili Apo Hisos ay biglà hinomkaw ya angin. Hay bangkà la ay halos lomdeg ana ta angkahipwakan nin mangalhay ya dawoyon. ³⁸ Hin habayto, hi Apo Hisos ya anti ha bandan hoyotan nin bangkà ay naka-onan ya angkatoloy. Pinokaw ya nin aw-alagad na, ya wanla kona, “Pangino-on, lomdeg tamoyna, ayin nayi kowinta komo ya mati tamo?”

³⁹ Nibangon hi Apo Hisos ta minandawan nay angin nin tonggen boy hinalità na ha dagat, “Pakatinek ka!” wana. Hapa-eg, tinonggen baytoy pagkahokaw angin boy hay dagat ay tinominek.

⁴⁰ Hinalità ni Apo Hisos ha aw-alagad na, ya wana, “Antà angkalimo kawo? Wari ayin kawo et katetpel?”

⁴¹ Hay limo lan masyado boy hay ispanta la; kayà hinalità la ha miha ta miha, “Anyan magkatawowan bayti ta maski angin boy dawoyon ay anhomonol kona?”

5

*Pina-alih ni Apo Hisos ya mangala-et ya aw-ispitoy
pinomahok ha mihay lalaki
(Matiyo 8:28-34; Lokas 8:26-39)*

¹ Hapa-eg hili Apo Hisos ay ni-abot ha lipay dagat nin Galiliya ya dogal nin tawtawoy Girasino. ² Hin nakalambah hi Apo Hisos ha bangkà ay hinakbat ya nin mihay lalaki ya na-ibat ha kawkowibay panabonan. ³ Habaytoy lalaki

ay ampa-iri ha panabonan ta pinahokan ya nin mala-et ya ispirito. Maski tikalà ya pamalol kona nin tawtawo ay agla yayna makayan balolen. ⁴ Mabebet la ya pon ambalolen nin tikalà boy amposasan nin pahak, piro angkaboytò nay tawtikalà boy angkawatak nay pahak ya an-iposas kona. Ayin makasopil kona banà ha kakhawan na. ⁵ Allo yabi ay antomalà ya ha tawtinabon boy ha bawbakil. Ampambo-angaw ya boy hay nawini na ay anhogathogaten na nin bawbato.

⁶ Hapa-eg, hin natamolawan na hi Apo Hisos ha marayò ay nowayo yan hinomakbat ta nanalimokod ya nin hinomamba koni Apo Hisos. ⁷⁻⁸ Hinalità ni Apo Hisos do ha mala-et ya ispirito ya pinomahok do ha tawo, “Hikay mala-et ya ispirito, mog-alih ka ha tawoy habayti,” wana. Hapa-eg, nambo-angaw baytoy lalaki boy hinalità na koni Apo Hisos, “Hisos ya Anak nin Diyos ya Pinakamakapangyariyan, antà ampaki-emenan mo ko? Alang-alang ha Diyos ay agmo ko pa-irapan.”

⁹ Hapa-eg, pinastang ya ni Apo Hisos, “Anyay ngalan mo?” wana.

Tinombay baytoy mala-et ya ispirito, ya wana, “Hay ngalan ko ay ‘Kawan’ ta malakè kayi.” ¹⁰ Hapa-eg, ampaka-awok-awoken nin hatoy mala-et ya ispirito koni Apo Hisos ya agna hila dayi ipalako ha marayò ya dogal.

¹¹ Ha marani bayro ay ma-in kawan baboy ya ampi-pamokibok ha pallig bakil. ¹² Hapa-eg, ombayri ya impaki-ingalo nin hatoy mangala-et ya aw-isperito koni Apo Hisos, “Palakwen mo kayi bahen ha bawbaboy ta pomahok kayi konla.” ¹³ Pinayagan hila itaman ni Apo Hisos. Hapa-eg hatoy mangala-et ya aw-isperito ay nog-alih bayro ha lalaki, ta nako hilan pinomahok do ha mangalowan liboy baboy. Hatoy bawbaboy ya pinahokan nin mangala-et ya aw-isperito ay nipampowayon nagpalako ha bongaw anggan nipadiritso hilan narabò ha dagat. Bayro hila nati nin naleme.

¹⁴ Hapa-eg hay ampipangalagà nin hatoy bawbaboy ay nipampowayo, ta habaytoy pangyayari ay imbabalità la ha tawtawo ha mangarani ya bawbaryo anggan banowa. Hin nalengè bayto nin tawtawo ay nako hilan namiliw nin habaytoy pangyayari. ¹⁵ Hin ni-abot hila bayro koni Apo Hisos ay nakit la baytoy tawo ya pinahokan pon nin kawan dimonyo. Hiya ay ampiknò ya nakadoloyna boy matinò ana ya pag-i-hip na. Banà bayro ha nakit nin hatoy tawtawo ya pangyayari, hila ay nikalimo. ¹⁶ Hapa-eg, hatoy tawtawoy nipampakakit do ha ginawà ni Apo Hisos ay nangibabalità ha tawtawoy kapilateng nin tongkol ha nangyari do ha

lalaki ya pinahokan nin dawdimonyo boy tongkol do ha bawbaboy. ¹⁷ Hay tawtawoy anti bayro ay naki-i-ingalo koni Apo Hisos nin mog-alih ya bayro ha dogal la.

¹⁸ Hapa-eg, hin anhomakay ana hi Apo Hisos ha bangkà, hatoy lalaki ya pinahokan pon nin dawdimonyo ay napakarani ta ampaki-i-ingalo nin makilako koni Apo Hisos. ¹⁹ Piro ahè pinomayag hi Apo Hisos no alwan hinalità na kona, “Morong ka komoyo,” wana, “ta ha pawpartidos mo boy ha aw-amigo mo ay ibalità mo no anyay ginawà komo nin Pangino-on boy no pangnoy pangingangalo na komo.”

²⁰ Hapa-eg, hatoy lalaki ay nanigè anan nako ha probinsya ya an-ingaten Dikapolis ya hay labay totole ay mapò ya banowa. Bayro na imbabalità ya ginawà kona ni Apo Hisos. Kaganawan tawo bayro ay nipag-ispanta.

Hay nati ya anak ni Hayro boy hay babayi ya nangaptoh nin dolo ni Apo Hisos

(Matiyo 9:18-26; Lokas 8:40-56)

²¹ Hapa-eg hili Apo Hisos ay hinomakay ana ha bangkà ta lomipay hila. Hin nakalipay hilayna, do ha ambay ay pini-o-opongan hi Apo Hisos nin malakè ya tawo. ²² Hapa-eg hi Hayro ya ampamo-on ha miha ha hawhimba-an nin Hawhodiyo ay nilomateng bayro. Nanlokob ya ha danin bitih ni Apo Hisos ²³ biha ya naki-i-ingalo, ya wana, “Hay anak koy dalagita ay malagayna mati. Mako ka dayi bayro ta aptohen mo ya emen ya homampat.” ²⁴ Hi Apo Hisos ay nakilako koni Hayro boy malakè et ya tawoy nakilako konla; kayà ampangapipetpetan la hi Apo Hisos.

²⁵ Hapa-eg, ma-in bayron mihay babayi ya ha lo-ob labinloway ta-on ay sigisigi ya pantolò dayà na ta ma-in yan dipirinsya. ²⁶ Ha kaboyotan pamatambal na ay lalò yan angka-irapan boy kaganawan kamama-in na ay na-oboh naynan imbayad ha nipanambal kona. Agya hinomampat no alwan lalò ana ingat nilomalà ya angkatanam na. ²⁷ Hin nalengè nin hatoy babayi ya tongkol koni Apo Hisos ay nakipaletpet ya bayro ha kalak-an tawo nin nako ha bokotan ni Apo Hisos, biha na inaptoh ya dolo ni Apo Hisos, ²⁸ ta wana ha sarili na, “Ma-aptoh kon bongat ya dolo na ay homampat ako.” ²⁹ Hin na-aptoh nay dolo ni Apo Hisos ay tinonggen ya pantolò nin dayà na boy natanam na ha nawini na ya hinomampat yayna ha dipirinsya na.

³⁰ Antimano, natanda-an ni Apo Hisos ya ha kapangyariyan na ay ma-in hinomampat. Kayà nagpeyeh ya nin inomarap do ha kalak-an tawo biha ya nagpastang, “Hino,” wana, “ya nangaptoh nin dolo ko?”

³¹ Hinalità kona nin aw-alagad na, “Angkakit moy malakè ya tawoy ampakipaletpet komo; antà ampastangen mo no hinoy nangaptoh nin dolo mo?”

³² Piro hi Apo Hisos ay ampanegteg ha mamalibot na ta ambiliwen na no hinoy nangaptoh nin dolo na. ³³ Tandà nin hatoy babayi ya nangyari kona hin inaptoh nay dolo ni Apo Hisos. Ha kalimowan na ay ampamegpeg yay napakarani koni Apo Hisos, boy nanlokob ya ha danin bitih ni Apo Hisos ta hinalità nay kaptegan. ³⁴ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha babayi, ya wana, “Patel, hay pantotompel mo ya nakapakahampat komo. Morong kayna nin ma-in katinekan ta mahampat kayna.”

³⁵ Mintras ampaghaltà et hi Apo Hisos do ha babayi ay ma-in ongnoy tawoy nilomateng ya na-ibat ha bali ni Hayro. Hinalità la koni Hayro, “Hay Mangangaral,” wana, “ay agmoyna abala-en nin palakwen bayro ta nati anay anak mo.”

³⁶ Piro hatoy hinalità la ay ahè pinansin ni Apo Hisos, no alwan hinalità na koni Hayro, “Agka malimo,” wana, “basta tompel ka kongko.” ³⁷ Hapa-eg hay kanayon ya tawo ay ahè pinayagan ni Apo Hisos nin makilako kona, no alwan hay pinakilako nan bongat ay hi Pidro, boy hatoy mipatel ya hi Santiyago boy hi Howan. ³⁸ Hin ni-abot hila ha bali ni Hayro ay nakit ni Apo Hisos ya hay tawtawo bayro ay angkagolo. Ma-in ampipanangih boy ma-in ampi-a-anito. ³⁹ Hin nakalo-ob hi Apo Hisos bayro ha bali ay hinalità na do ha tawtawo, “Antà,” wana, “nin angkagolo kawo boy ampanangih? Haba-in ya anak ay ahè nati no alwan angkatoloy yan bongat.”

⁴⁰ Hin nalengè la baytoy hinalità ni Apo Hisos ay pinikakailiyan la ya. Hapa-eg kaganawan tawo ya anti bayro ay pinalikol ni Apo Hisos. Hay agnan bongat pinalikol ay tatay boy nanay nin hatoy anak kateng hatoy tatloy alagad na. Hila ya kalamo nan nilomo-ob do ha pinangiborolan nin hatoy anak. ⁴¹ Hapa-eg, inoligtanan ni Apo Hisos ya gamet nin hatoy anak biha na hinalità, “Talita komi,” wana, ya hay labay totolen ay, “Nini, mibangon ka!”

⁴² Antimano, nibangon baytoy anak biha ya nowako; habaytoy anak ay idad anan labinloway ta-on. Hay mawmato-antawo nin hatoy anak ay masyadon nag-ispanta. ⁴³ Inhigpit nin imbibilin konla ni Apo Hisos ya habaytoy pangyayari ay agla ibabalità ha maski hinoy tawo, boy hinalità et konla ni Apo Hisos ya biyan lan pamamangan baytoy anak.

6

Hi Apo Hisos ay ahè binalay ha Nasaritya sarili nan banowa

(Matiyo 13:53-58; Lokas 4:16-30)

¹ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nog-alih bayro ha dogal ya habayto ta norong ya ha Nasarit ya sarili nan banowa. Hay aw-alagad na ay nakilako kona. ² Hin nilomateng ya allon pama-inawa, hi Apo Hisos ay nilomo-ob ha himba-an nin Hawhodiyo ta bayro ya nanorò. Hay malakè ya tawoy anti bayroy nakalengè kona ay nipag-ispanta, ya wanla, “Ayri nangibat ya panginghip nay ombahen? Anyan karonongan ba-in ya inggawà kona? Pangno ya ampakagawà nin bawbagay ya pawpapag-ispantawan?” ³ Warì alwan hiya ya karpintiro ya anak ni Mariya boy hay pawpatel nay lalaki ay hi Santiyago, hi Hosi, hi Hodas, boy hi Simon? Warì alwan kateng pawpatel nay babayi ay anti bayri?” Habaytoy tawtawoy nipagpastang ay ahè nipananggap koni Apo Hisos.

⁴ Hapa-eg, hinalità konla ni Apo Hisos, “Hay propita ay anigalang ha maski ay rin dogal, piro ahè an-igalang ha sarili nan banowa, boy agya an-igalang nin sarili nan partidos boy sarili nan pamilya.” ⁵ Kayà hi Apo Hisos ay ahè nakagawà bayro nin pawpapag-ispantawan ha sarili nan dogal, no alwan hay gamet na ay impababo na ha ongnoy tawoy ampagmasakit ta pinakahampat na hila. ⁶ Hay ispanta ni Apo Hisos ta hay tawtawo ha dogal ya habayto ay ayin katetpel.

Hay bibilin ni Apo Hisos ha aw-alagad na

(Matiyo 10:5-15; Lokas 9:1-6)

Hili Apo Hisos ay nako ha bawbaryo nin nangi-aral Halità nin Diyos. ⁷ Hapa-eg, iningat ni Apo Hisos nin pakarani kona baytoy labinloway alagad na ta inhogò na hila nin manilowalowa, boy binyan na hilan kapangyariyan nin mama-alih nin mangala-et ya aw-ispirito ya pinomahok ha tawo. ⁸ Immanda na konla ya ha pamowako la ay baston bongat ya gitan la. Aghila mantan pamamangan ni sopot o kowalta. ⁹ Pinayagan na hilan magsapatos, piro agna hila ampagtanen nin doloy paghagiliyan la. ¹⁰ Hinalità et konla ni Apo Hisos, “Makihandà kawo ha hinoman ya ma-in bali ya mananggap komoyo, boy manatili kawo bayro angga ha mog-alih kawo ha dogal ya habayto. ¹¹ No ma-in kawon malakoy dogal ya agla kawo tanggapan o agla kawo leng-en ha an-i-aral moyo ay mog-alih kawo bayro. Piro biha kawo mog-alih ay ikampag moyoy gabok ha bitih moyo

emen moyo ma-ipakit ya hay Diyos ay ma-in pahang konla banà ha agla pananggap komoyo.”

¹² Hapa-eg, nanigè ana baytoy aw-alagad ni Apo Hisos. An-i-aral la ha tawtawo ya dapat lan paghehean ya kawkasalanan la. ¹³ Malakè ya dimonyoy pinomahok ha tawtawo ya pina-alih la, boy malakè ya tawoy ampipag-masakit ya pinonahan lan asiti boy pinakahampat la.

*Hi Howan Mamiminyag ay impapati ni Ari Hirodis
(Matiyo 14:1-12; Lokas 9:7-9)*

¹⁴ Hi Apo Hisos ay nibantog nin banà ha gawgawà na. Kayà nalengè ni Ari Hirodis ya hinalità nin tawtawo ya tongkol koni Apo Hisos. Ma-in ongnoy tawo ya naghalità nin, “Hiya hi Howan Mamiminyag ya nabiyay oman. Kayà ampakagawà ya nin habayti ya pawpapag-ispantawan.”

¹⁵ Piro hinalità nin kanayon, “Hiya hi Ilyas ya propita hin hatò.”

Hay hinalità itaman nin kanayon, “Hiya ay propita ya bilang ha pawpropita nin Diyos hin hatò.”

¹⁶ Piro hin nalengè ni Ari Hirodis baytoy tongkol koni Apo Hisos ay hinalità na, “Hiya,” wana, “hi Howan Mamiminyag ya impapotohan kon olo ya nabiyay oman.”

¹⁷⁻¹⁸ Hay pangyayari no antà impapati hin hatò ni Ari Hirodis hi Howan ay ombayri: inayo ni Ari Hirodis nin pinag-ahawa hi Hirodiyas ya ahawa nin patel na ya hi Pilipi. Hapa-eg, hinalità ni Howan Mamiminyag koni Ari Hirodis, “Alwan tamà,” wana, “ya ginawà mo ya pinag-ahawa moy ayro mo.” Banà bayro, hi Howan ay imparakep ni Ari Hirodis ta impapiriso na ya.

¹⁹ Hi Hirodiyas itaman ay nagkama-in nin irap nakem koni Howan; kayà labay na yan patyen. Piro agya pinayagan ni Ari Hirodis. ²⁰ Hi Howan ay an-igalang ni Ari Hirodis, ta tandà na ya hi Howan ay mahampat ya tawoy anhomonol ha Diyos; kayà indipinsa na ya. Hay tawtorò ni Howan ay nalabayan ni Ari Hirodis nin leng-en maski habayto ay ampakagolo nin nakem na.

²¹ Hin na-abot ya allon impanganak ni Ari Hirodis ay namapahandà ya nin pamamangan ya para ha kaganawan kombidado nay mangatag-ay ya katongkolan, pawpon hondalò, kateng aw-importantin tawo ha probinsyan Galiliya. Hapa-eg hi Hirodiyas ay nagkama-in paraan nin ma-ipapati na hi Howan ²² hin tinomalek bayro ya anak nay dalaga. Hay talek nin habaytoy dalaga ya anak ni Hirodiyas ay nakapakonsowilo koni Ari Hirodis kateng do ha kawkombidado na. Kayà hinalità ni Ari Hirodis do ha dalaga, “Maski anyà,” wana, “ya awoken mo kongko

ay igwà ko komo.” ²³ Naghompà yan nagpangakò do ha dalagay tinomalek, ya wana, “Anyaman ya awoken mo kongko, maski kagitnà nin kamama-in ko ay igwà ko komo.”

²⁴ Hapa-eg, nilomikol baytoy dalaga ta pinastang nay nanay na, “Nanay,” wana, “anyay labay mon awoken ko?”

Tinombay baytoy nanay na. “Hay awoken mo,” wana, “ay olo ni Howan Mamiminyag.”

²⁵ Hapa-eg hatoy dalaga ay nanandali nagbira koni Arì Hi-rodìs ta hinalità na kona, “Hay an-awoken ko,” wana, “nin igwà mo kongko hapa-eg et ay olo ni Howan Mamiminyag. Hay olo na ay igwà ha bandihado biha igwà kongko.”

²⁶ Hapa-eg, hi Arì Hirodis ay masyadon nilomelè nin banà bayro ha inawok kona, piro banà ta naghompà yan nagpangakò do ha dalaga ya nalengè nin kawkombidado na ay agya napa-agko. ²⁷ Kayà antimano, nangihogò ya nin mihay hondalò na nin mako ha pirisowan nin mamoton olo ni Howan Mamiminyag. Habaytoy hondalò ay nakoyna. Hapa-eg, pinotoh nay olo ni Howan Mamiminyag, ²⁸ biha na inggawà ha bandihado ta gintan na do ha dalaga. Hay ginawà itaman nin hatoy dalaga ay inggawà na ha nanay na. ²⁹ Hin nabalita-an bayto nin aw-alagad ni Howan ay nilako lan kinwa ya bangkay ni Howan ta intabon la.

Limán libo katawo ya pinakan ni Apo Hisos

(Matiyo 14:13-21; Lokas 9:10-17; Howan 6:1-14)

³⁰ Hapa-eg hatoy aw-alagad ni Apo Hisos ay nipagbira kona ta kaganawan ginawà la boy intorò la ay imbalità la koni Apo Hisos. ³¹ Hinalità konla ni Apo Hisos, “Mako tamo,” wana, “nin pa-ipapawà ha powiray dogal emen tamo makapa-inawan amò.” Hinalità bayto ni Apo Hisos banà ta malakè ya tawoy ampako konla; banà bayro aglayna angka-arap ya pamangan la. ³² Hapa-eg, hinomakay hila ha bangkà nin magpalako ha powiray dogal.

³³ Malakè ya nakakit nin pamog-alih nili Apo Hisos boy nabalayan hila. Kayà ha balang banowa bayro ay malakè ya tawoy nipampowayo nin na-onan nako ha dogal ya lalakwen nili Apo Hisos. ³⁴ Hin nakalombah hi Apo Hisos ha bangkà ay nakit na baytoy malakè ya tawoy nititipon bayro. Na-ingalowan na baytoy tawtawo ta bilang hila nin tawtopa ya ayin ampagpastol. Banà bayro ay malakè ya bagay ya intorò na konla. ³⁵ Lomateng ya mahilem, hi Apo Hisos ay pinakaraniyan nin aw-alagad na ta hinalità la kona, ya wanla, “Habayti ay powiray dogal boy mahilem ana. ³⁶ Halita-en mo ha tawtawo ya mog-alih hilayna emen hila makalako ha bawbaryoy mangarani bayri nin manaliw pamamangan la.”

³⁷ Piro tinombay konla hi Apo Hisos, “Hikawo,” wana, “ya mambi konla nin pamamangan.”

Hinalità la koni Apo Hisos, ya wanla, “Ha kalak-an nin habayti ya tawo, hay ka-ilangan ya kantidad nin panaliw ipakan konla ay alagà waloy bowan ya sowildo nin miha katawo. Labay mo nayi nin mako kayin maggastos nin ombayro kalakè ya panaliw tinapay para ipakan konla?”

³⁸ Pinastang hila ni Apo Hisos, “Ongnoy tinapay ya anti bahen? Helken moyo,” wana.

Hin nakit la no ongno ay hinalità la koni Apo Hisos, “Limay tinapay,” wanla, “boy loway ikan.”

³⁹ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos ha aw-alagad na ya pa-ikno-en la baytoy kaganawan tawo nin gropogropo ha dawdikot. ⁴⁰ Hin naka-iknò hila ay ma-in gawgropo ya manimagato katawo boy ma-in gawgropo ya manilimampò katawo. ⁴¹ Hapa-eg hatoy limay tinapay boy loway ikan ay kinwa ni Apo Hisos biha ya naninglà, ta habayto ay pinasalamatan na ha Diyos. Hin nayari ay binibi-hil na baytoy tinapay biha na inggawà ha aw-alagad na ta hila ya nangitayak ha tawtawo. Ombayro et ya ginawà na do ha loway ikan. ⁴² Hilay kaganawan ay nangan nin habayto boy nikabhoy. ⁴³ Hapa-eg hay aw-alagad ay nakatipon et nin natilà ya bawbi-hil nin hatoy tinapay boy ikan ya nakapnò et nin labinloway bakol. ⁴⁴ Hay lawlalaki ya nipampangan bayro ay liman libo.

Hi Apo Hisos ay nowako ha babon lanom

(Matiyo 14:22-33; Howan 6:15-21)

⁴⁵ Hapa-eg, pinahakay ni Apo Hisos ya aw-alagad na ha bangkà, ta pina-ona na hilan lomipay ha kagmang nin mako ha banowan Bitsayda. Hiya itaman ay nagkabalag ta ampa-orongen na baytoy tawtawo. ⁴⁶ Hin naka-alih ana baytoy tawtawo, hi Apo Hisos ay nilomakat ha bakil ta bayro ya nanalangin. ⁴⁷ Hin yabi ana, hay bangkà ya anhakyan nin aw-alagad na ay ni-abot ana ha botlay dagat ya anlipayan la. Hi Apo Hisos balè ya nagsolo ay anti et bayro ha bakil. ⁴⁸ Angkatamolawan na ya hay aw-alagad na ay angka-irapan magsagwan ta angkahalongà lay angin. Hin mangal-alas kowatroyna nin palbangon hi Apo Hisos ay ampowako ha babon lanom nin anhomono konla. Hin marani yayna konla ay libahan na hila dayi. ⁴⁹ Piro hin nakit nin aw-alagad ya ma-in ampowako ha babon lanom ay nambo-angaw hila ta andap la no molto. ⁵⁰ Hilay kaganawan ay nalimo bayro ha nakit la.

Kayà antimano, nag-ilgo hi Apo Hisos, ya wana, “Agkawo malimo ta hiko bayti.” ⁵¹ Hapa-eg hi Apo Hisos ay

hinomapat do ha bangkà ya anhakyan la boy nagkalma ya angin. Masyadon pinag-ispantawan hi Apo Hisos nin awalagad na, ⁵² ta maski nakit lay ginawà ni Apo Hisos do ha tinapay ay agla na-intindiyan no hino hi Apo Hisos banà ha katya-an nin nakem la.

Hi Apo Hisos ay namakahampat nin tawtawoyma-in masakit ha banowan Hinisarit (Matiyo 14:34-36)

⁵³ Hapa-eg, hin nakalipay ana hili Apo Hisos bayro ha banowan Hinisarit ay impondo lay bangkà la. ⁵⁴ Hin nakalambah hila ha bangkà, antimano, hi Apo Hisos ay nabalayan nin tawtawo. ⁵⁵ Habaytoy tawtawo ay nipampowayon nilibot baytoy intiron dogal, ta hay mangama-in masakit ay anhapwaten lan gitan koni Apo Hisos. ⁵⁶ Maski ayri ya nakon bawbanowa, bawbaryo, o ha maski ayrin dogal ya ma-in bali, hay mangama-in masakit ay inggawà la ha plasa, biha la impaki-i-ingalo koni Apo Hisos ya maski laylay dolo na ay ma-aptoh nin hatoy ampipagmasakit. Kaganawan hatoy ampipagmasakit ya naka-aptoh nin laylay dolo ni Apo Hisos ay hinomapat.

7

Hay na-iknawan ya kawka-ogali-an (Matiyo 15:1-9)

¹ Hapa-eg hay Pawparisiyoy na-ibat ha siyodad nin Hirosalim kalamo ya ongnoy mangitorò nin kawkapanogonan ay nako koni Apo Hisos. ² Nakit la ya hay ongno ha awalagad ni Apo Hisos ay nangan nin ahè nag-ibano kompormi ha ka-ogali-an nin Hawhodiyo. ³ Hay Hawhodiyo lalo-lalò anay Pawparisiyo ay ahè mangan anggan agla pon honolen baytoy ka-ogali-an ya na-iknawan la ha kawka-apo-apowan la ya tongkol ha pag-ibano. ⁴ No kapi-ibat la ha palingki ay aghila pon mangan anggan agla malinisan ya nawini la. Malakè et ya anggaw-en lay kawka-ogali-an ya na-iknawan la ya tongkol ha pangongoyah nin pawpaminoman la, kawkeren la, boy kanayon et ya kawkahangkapan ya tangsò.

⁵ Banà bayri, hi Apo Hisos ay pinastang nin hatoy Pawparisiyo boy mawmangitorò nin kawkapanogonan nin ombayri: “Antà nin hay aw-alagad mo,” wanla, “ay ahè anhomonol ha kawka-ogali-an ya na-iknawan ha kawka-apo-apowan tamo, ta ampangan hila nin ahè ampag-ibano kompormi ha kawka-ogali-an tamo?”

⁶ Tinombay konla hi Apo Hisos, ya wana, “Tamà baytoy holà ni propita Isayas hin hato ya tongkol komoyon mawmagkakanwarì ya ombayri ya nakaholat:

‘Habayti ya tawtawo, wanan Diyos ay ampaghalità nin anigalang la ko; piro marayò ya nakem la kongko. ⁷ Ayin kowinta ya panhomamba la kongko, ta hay an-itorò lay pawpanogò nin tawtawo ay anhalita-en la nin habayto ay pawpanogò ko.’ ”

⁸ “Hay panogò nin Diyos,” wani Apo Hisos, “ay pina-olayan moyo, ta hay bawbagay ya anhonolen moyo ay hatoy kawka-ogali-an ya na-iknawan moyo.”

⁹ Naghalità ana et hi Apo Hisos, ya wana, “Talagan hay galing moyon magparaan emen moyo mapa-olayan ya pawpanogò nin Diyos. Anggaw-en moyo baytoy ombayro emen moyo mahonol ya kawka-ogali-an ya na-iknawan moyo. ¹⁰ Hay inggawà komoyo ni Moysis ay panogò nin Diyos ya ombayri: ‘Igalang moy tatay mo boy nanay mo,’ boy ombayri et: ‘Hinoman ya maghalità nin mala-et ha tatay na o ha nanay na ay dapat patyen.’ ¹¹ Piro an-itorò moyo ya no ma-in tawoy ma-in itambay ha tatay na o ha nanay na ta halita-en nay ‘Korban,’ ya hay labay totolen ay inggawà ha Diyos ¹² ay agmoyo yayna ampayagan nin manambay ha tatay na o ha nanay na. ¹³ Banà bayro ha antowaren moyoy kawka-ogali-an ya na-iknawan moyo ay an-ipakit moyo ya ayin alagà komoyo ya kawkapanogonan nin Diyos. Malakè et ya bagay ya bilang ombayro ya anggaw-en moyo.”

Hay kala-etan nin tawo ay angka-ibatha sarili nan nakem (Matiyo 15:10-20)

¹⁴ Hapa-eg, iningat oman ni Apo Hisos ya tawtawo nin pakarani kona ta hinalità na konla, “Kaganawan moyo,” wana, “ay manlengè boy intindiyan bayti ya halita-en ko: ¹⁵ hay ampakapakasalanan ha tawo ay alwan pamamangan ya an-ihobò na, no alwan hay ampakapakasalanan kona ay hatoy anhalita-en na. ¹⁶ Hay ka-ilangan moyon gaw-en ay manlengè mahampat nin habayti ya anhalita-en ko komoyo biha moyo honolen.”

¹⁷ Hapa-eg, hin nog-alih hi Apo Hisos do ha tawtawo ta nilomo-ob ya ha bali ay pinastang ya nin aw-alagad na no anyay labay totolen nin hatoy hinalità nay alimbawà ya tongkol ha ampakapakasalanan. ¹⁸ Hinalità konla ni Apo Hisos, “Warì kateng hikawo,” wana, “ay ahè ampaka-intindi? Hay pamamangan ya inhobò nin tawo ay alwan habaytoy ampakapakasalanan kona, ¹⁹ ta hay inhobò na ay ahè ampipahok ha nakem na no alwan ampagdiritso

ha tiyan na, biha mipalwa nin ma-alih kona.” (Hay labay tolole nin habayti ya hinalità ni Apo Hisos ay an-ipayag nan kanen ya maski anyay pamamangan.)

²⁰ Hinalità et ni Apo Hisos, “Hay ampakapakasalahan ha tawo,” wana, “ay hatoy ampangibat ha nakem na, ²¹ ta ha nakem ampangibat ya kala-etan ihip, pamaki-ahawa ha maski hino, panakaw, pamatin tawo, pamabayi boy pamakilalaki, ²² panibà, panggawà nin kala-etan, pana-ol, panggawà nin ka-alayan, inggit, panggawà ikahirà nin kanayon, pagmalhay, boy katorpiyan. ²³ Kaganawan habayti ya mala-et ya gawgawà ya ampakapakasalahan nin tawo ay ampangibat ha nakem na.”

Hay babayi ya alwan Hodiyo ya tinompelkoni Apo Hisos (Matiyo 15:21-28)

²⁴ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nog-alih ta nako ya ha mihay dogal ya marani ha banowan Tiro boy banowan Sidon. Hiya ay nakihandà ha mihay bali bayro. Agna dayi labay nin hay tawtawo bayro ay makatandà nin anti ya bayro, piro natanda-an simpri. ²⁵ Bayro ay ma-in mihay babayi ya ma-in anak ya dalagita ya pinahokan nin mala-et ya ispirito. Hin nalengè nin hatoy babayi ya anti bayro hi Apo Hisos ay nako yan nanlokob ha danin bitih ni Apo Hisos. ²⁶ Naki-ingalo ya koni Apo Hisos nin pakahampaten baytoy anak nay pinahokan nin dimonyo. Habaytoy babayi ay alwan Hodiyo boy hiya ay in-anak ha dogal ya an-ingaten Pinisya ya sakop nin probinsyan Sirya.

²⁷ Hapa-eg, ombayri ya alimbawà ya hinalità kona ni Apo Hisos, “Hay pamamangan,” wana, “ya para ha aw-anak ay dapat ipakan konla. Ahè kowen nin itapon ha aw-aho.”

²⁸ Ombayri itaman ya intobay nin hatoy babayi, “Peteg bayto, Pangino-on,” wana, “piro hay aw-aho ay ampangan nin mawmomo ya angkatata nin aw-anak ha hilong nin lamisa.”

²⁹ Hinalità kona ni Apo Hisos, “Banà bahen ha hinalità mo,” wana, “ay morong kayna ta hay dimonyo ay nog-alih ana ha anak mo.”

³⁰ Hin ni-abot baytoy babayi do ha bali na ay nakit nay anak nay naka-irà boy hay dimonyo ay ayin ana kona.

Hay tawoy teek boy ahè makapag-ilgo nin mahampat

³¹ Hapa-eg hin nog-alih hi Apo Hisos bayro ha dogal ya sakop nin banowan Tiro ay nagdaan ya ha banowan Sidon boy ha probinsyan Dikapolis biha ya nako ha ambay Dagat nin Galiliya. ³² Bayro ay ma-in ongnoy tawoy nantan koni Apo Hisos nin mihay lalaki ya teek boy alwan malinaw ya pag-ilgo. Impaki-ingalo la koni Apo Hisos ya pababowan

nan gamet na baytoy tawo ya ma-in dipirinsya emen homampat.

³³ Habaytoy lalaki ay impa-alilih ni Apo Hisos do ha kalakan tawo biha na impahok ya tamorò na ha tolih nin hatoy tawo. Nilawayan na et ya tamorò na biha na in-aptoh ha dilà nin hatoy tawo. ³⁴ Hapa-eg, naninglà hi Apo Hisos boy nanginanawa nin malawig, biha na hinalità do ha lalaki, "Ipata." Hay labay totolen nin "ipata" ay "Makalengè ka!" ³⁵ Antimano, hatoy lalaki ay nakalengè ana boy na-alih ya dipirinsya nin dilà na. Kayà malinaw anay pag-ilgo na.

³⁶ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha tawtawo ya agla ibabalità ha maski hino baytoy nakit lay pangyayari. Piro mintras binawalan na hila ay lalò layna ingat imbabalità baytoy nakit la. ³⁷ Kaganawan hatoy nakalengè ay nipag-ispanta boy hinalità la, ya wanla, "Anyaynay hampat nin kaganawan anggaw-en na! Angkagawà nan makalengè ya teek boy angkapa-ilgo nay ahè ampakapaghaltà!"

8

Manga-apat ya libo katawo ya pinakan ni Apo Hisos (Matiyo 15:32-39)

¹ Hin nalabah ya ongnoy allo ay malakè ya tawoy nakitipon oman koni Apo Hisos. Hin ayin hilaynan ma-ekan ay iningat ni Apo Hisos ya aw-alagad na ta hinalità na konla, ya wana, ² "Angka-ingalowan ko bayti ya kalak-an tawo ta tatloy allo layna bayri kontamo boy ayin hilaynan ma-ekan hapa-eg. ³ No pa-orongen ko hila nin mabitol ay ma-olaw hila ha daan, ta hay kanayon konla ay marayò ya orongen."

⁴ Tinombay baytoy aw-alagad na, ya wanla, "Habayti ay powiray dogal. Ayri tamo mangwan pamamangan ya magkasya nin ipakan bayri ha kalak-an tawo?"

⁵ Pinastang hila ni Apo Hisos, "Ongnoy tinapay ya ma-in komoyo?" wana.

"Pito," wanla.

⁶ Hapa-eg hatoy kalak-an tawo ay minandawan ni Apo Hisos nin miknò ha lotà. Hin naka-iknò hilayna, hatoy pitoy tinapay ay kinwa ni Apo Hisos ta pinasalamatan na ha Diyos biha na binibi-hil. Habayto ay inggawà na ha aw-alagad na nin ipatpel ha tawtawo. Ginawà itaman bayto nin aw-alagad. ⁷ Ma-in hila simprin ongnoy ikan ya mangayamò. Pinasalamatan bayto ni Apo Hisos biha na immanda ha aw-alagad na ya ipatpel bayto ha tawtawo. ⁸ Hatoy tawtawoy nipampangan ay nikabhoy boy nakatipon et ya aw-alagad nin natilà ya bawbi-hil ya nakapnò et nin pitoy bakol. ⁹ Hay

nipampangan ay manga-apat ya libo katawo. Hin pina-orong ana ni Apo Hisos baytoy tawtawo, ¹⁰ hiya boy aw-alagad na ay hinomakay ha bangkà nin nagpalako ha dogal ya an-ingaten Dalmanota.

Hay tawtawo ay ampamagawà koni Apo Hisosnin papag-ispantawan
(Matiyo 16:1-4)

¹¹ Hapa-eg hin ni-abot hilayna, hay Pawparisiyo ay nako bayro nin mandiskosyon koni Apo Hisos. Ampagaw-en la ya nin papag-ispantawan ya mamapteg nin hiya ay inhogò nin Diyos. Ombayroy an-ipagawà la kona ta anhoboken la ya. ¹² Banà bayro, hi Apo Hisos ay nanginanawan malawig biha na hinalità konla, ya wana, “Antà hay tawtawo hapa-eg pana-on ay ampamagawà nin papag-ispantawan? Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: agkatawo pakitan nin papag-ispantawan.” ¹³ Hapa-eg hi Apo Hisos kateng aw-alagad na ay nog-alih bayro ha tawtawo. Hinomakay hilan oman ha bangkà ta nilomipay hila.

Pag-atapan ya tawtorò nin Pawparisiyoboy ni Ari Hirodis
(Matiyo 16:5-12)

¹⁴ Naliwawan nin aw-alagad ni Apo Hisos nin magbawon tinapay. Hay tinapay ya anti ha bangkà la ay mimiha. ¹⁵ Hapa-eg, hinalità konla ni Apo Hisos, ya wana, “Pag-atapan moyo ya pampalbag nin Pawparisiyo boy ni Ari Hirodis.”

¹⁶ Ha ombayroy hinalità ni Apo Hisos ay andap nin aw-alagad no talagan pampalbag tinapay ya labay totole ni Apo Hisos. Kayà ni-i-ilgo hila, ya wanla, “Hinalità na bayto ta agtamo nagbawon tinapay.”

¹⁷ Piro tandà ni Apo Hisos no anyay ampi-i-ilgowan nin aw-alagad na; kayà pinastang na hila, ya wana, “Antà ampi-diskosyonan moyo ya agmoyo pantan tinapay? Warì ayin kawon pangingintindi? Warì talagan matyà anay nakem moyo? ¹⁸ Ma-in kawon mata; warì agkawo ampakakit? Ma-in kawon tolih; warì agkawo ampakalengè? Naliwawan moyoyna nayì ¹⁹ hin binibi-hil ko baytoy limay tinapay ya impakan ko ha liman libo katawo? Ongnoy bakol ya napnò nin natipon moyoy tilà ya bawbi-hil?”

“Labinloway bakol,” wanla.

²⁰ Hinalità et ni Apo Hisos, ya wana, “Hin binibi-hil ko bayto ya pitoy tinapay ya impakan ko ha apat ya libo katawo, ongnoy bakol ya napnò nin natipon moyoy tilà ya bawbi-hil?”

“Pitoy bakol,” wanla.

21 Hinalità ni Apo Hisos, “Agmoyo et nayì angka-intindiyan?”

Pinakahampat ni Apo Hisos ya tawoy bowag

22 Hapa-eg hili Apo Hisos ay nilomateng ha banowan Bitsayda. Bayro ay ma-in mihay lalaki ya bowag ya gintan koni Apo Hisos. An-ipaki-i-ingalo la koni Apo Hisos ya aptohen na baytoy bowag emen makakit. 23 Hapa-eg hatoy bowag ay inakay ni Apo Hisos nin inlikol ha banowa. Nandolà hi Apo Hisos ta habaytoy dolà ay inggawà na ha mata nin hatoy bowag biha na ya pinastang, ya wana, “Ampakakit kayna nayì?”

24 Hin nanegteg ya ay hinalità na, ya wana, “Ampakakit akoy na nin tawtawo ya emen pawpo-on kayo piro ampowako.”

25 Inapton oman ni Apo Hisos ya mata nin hatoy bowag. Hapa-eg, malinaw anay tegteg na ta angkakit naynay kaganawan. 26 Pina-orong ya ni Apo Hisos boy imbibilin na kona, ya wana, “Agkayna magbira ha banowa.”

*Hay indiklara ni Pidro ya tongkol koni Apo Hisos
(Matiyo 16:13-20; Lokas 9:18-21)*

27 Hapa-eg hi Apo Hisos kateng aw-alagad na ay nagpalako ha bawbaryo ya mamalibot banowan Sisarya Pilipo. Peleg la ha daan, hi Apo Hisos ay nagpastang ha aw-alagad na, ya wana, “Anyay anhalita-en nin tawtawo? An-hipen la wari no hino ko?”

28 Tinombay hila kona, “Hay kanayon,” wana, “ay ampaghaltà nin hika ay hi Howan Mamiminyag. Hay kanayon ay ampaghaltà nin hika ay hi propita Ilyas. Hay kanayon itaman ay ampaghaltà nin hika ay miha ha pawpropita.”

29 Pinastang na hila, “Hapa hikawo,” wana, “an-hipen moyo nayì no hino ko?”

Tinombay hi Pidro, “Hika,” wana, “hi Kristo ya impangakò nin Diyos.” 30 Hapa-eg, hinalità konla ni Apo Hisos ya habayto ay agla ibabalità ha maski hino.

*Hinalità ni Apo Hisos ya tongkol ha kamatyan na
(Matiyo 16:21-23; Lokas 9:21-22)*

31 Hapa-eg, inompisawan ni Apo Hisos nin intorò ha aw-alagad na ya hiya ya an-ingaten Anak nin Tawo ay ka-ilangan magdanas nin masyadoy kadya-dya-an, boy ahè tanggapen nin mawmato-ay mangama-in katongkolan, pawpo-on nin pawparì, boy mawmangitorò nin kawkapanogo-an. Hinalità et konla ni Apo Hisos ya hiya ay patyen, piro lomateng ya ikatlon allo ay mabiyay yan oman.

32 Hay mangyari kona ay impakapapalinaw na ha aw-alagad

na. Banà bayro ha hinalità ni Apo Hisos ay impa-alilih ya ni Pidro ta hina-ad na ya. ³³ Hapa-eg, inarap ni Apo Hisos ya aw-alagad na biha na pinagtotolan hi Pidro, ya wana, “Pakarayò ka kongko, Satanas! Hay ka-hipan mo ay ka-hipan nin tawo, alwan ka-hipan ya nangibat ha Diyos.”

Hay dapat gaw-en nin hinoman ya labay makilamo koni Apo Hisos

(Matiyo 16:24-28; Lokas 9:23-27)

³⁴ Hapa-eg, iningat ni Apo Hisos ya kalak-an tawo kateng aw-alagad na ta hinalità na konla, “Hinoman ya labay makilamo kongko,” wana, “ay agna honolen ya sarili nan kalabayan, no alwan te-eHEN nay kadya-dya-an nin bilang ampamalataY koroh nin magpalako ha kamatyan na ta makilamo ya kongko. ³⁵ Hinoman ya tawoy ampag-atap nin ahè mati ay mati et bongat, piro hinoman ya tawoy mati nin banà kongko boy banà ha Mahampat ya Balità ay malibri ta ma-in yan biyay ya ayin anggawan. ³⁶ Warì ma-in mapakinabang ya tawoy makapag-ikon nin kaganawan kayamanan bayri ha babon lotà no hay kalolowa na ay mipalako ha impirno? ³⁷ No anti yayna ha impirno, ma-in ya warì ma-ipambèh nin sarili na emen ya magkama-in biyay ya ayin anggawan? ³⁸ Hinoman ya ampankikareng-ey kongko boy ha hawalità ko hapa-eg ha pana-on nin malakè ya tawoy mangala-et boy ahè ampankigalang nin Diyos, hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay mangikareng-ey itaman kona pagbira ko bayri nin kalamo ko ya aw-anghil nin Diyos. Pagbira ko bayri ay ma-in akon kagandawan ya ahè makwan ihipen ya bilang kagandawan nin Tatay koy Diyos.”

9

¹ Hapa-eg, insigi ni Apo Hisos ya paghalità na, ya wana, “Anhalita-en ko komoyo ya kaptegan, ma-in ongno bayri komoyo ya ahè mati anggan agla makit ya kapangyariyan nin pamomo-on nin Diyos.”

Na-oman ya itsora ni Apo Hisos (Matiyo 17:1-8; Lokas 9:28-36)

² Nalabah ya anem ya allo, hi Pidro, hi Santiyago, boy hi Howan ay gintan ni Apo Hisos ha tag-ay bakil. Hilahilan bongat ya anti bayro. Hapa-eg, nakit la ya hay itsora ni Apo Hisos ay na-oman. ³ Hay dolo na ay pagkapopoti ya ampangilimkilim. Ha kapoti-an ay ayin mapangiparisan bayri ha babon lotà. ⁴ Hapa-eg, nakit nin hatoy tatloy alagad hi Ilyas ya propita hin hatò kateng hi Moysis ya ampaki-ilgo koni Apo Hisos. ⁵ Hinalità ni Pidro koni Apo Hisos, “Apo,”

wana, “mahampat ya anti tamo bayri. Manggawà kayi nin tatloy pa-ihilongan, hay miha ay para komo, hay miha ay para koni Moysis, boy hay miha ay para koni Ilyas.” ⁶ Ha kalimowan la ay ayin ha nakem ni Pidro ya anhahalita-enna.

⁷ Hapa-eg hilay kaganawan ay na-ameyan nin leem boy ma-in hilan nalengè ya bosis bayro ha leem ya ombayri ya hinalità: “Habayti ya mimihay Anak ko ya pinakalabilabi ko; hiya ya honolen moyo!” ⁸ Antimano, hatoy tatloy alagad ay nanlek ha mamalibot la, piro ayin hilan nakit ya kanayon no alwan hi Apo Hisos tana.

*Hay pastang ya tongkol koni propita Ilyas
(Matiyo 17:9-18)*

⁹ Peleg anlomohan hili Apo Hisos ha bakil ay binibilinan na baytoy tatloy alagad na ya hatoy nakit la ay agla ibabalità ha maski hino anggana hiya ya an-ingaten Anak nin Tawo ay mati biha mabiyay oman. ¹⁰ Hinonol la baytoy bibilin konla ni Apo Hisos, piro ampi-i-ilgowan la no anyay labay tolole nin hatoy hinalità na ya tongkol ha pangabiyay oman. ¹¹ Hapa-eg, pinastang nin hatoy tatloy alagad hi Apo Hisos, ya wanla, “Antà nin anhalita-enna nin mawmangitorò nin kawkapanogo-an ya hay ma-onan lomateng ay hi Ilyas ya propita hin hatoy?”

¹² Tinombay konla hi Apo Hisos, “Peteg,” wana, “nin ma-in pon lomateng ya emen koni Ilyas ta ihandà nay kaganawan bagay. Piro nakaholat itaman ya hinalità nin Diyos ya tongkol kongko ya hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay magdanas nin masyadoy kawkadya-dya-an boy agla tanggapan. ¹³ Ombayro man ay anhalita-enna ko komoyo ya hatoy tawo ya emen koni Ilyas ay nakalateng ana. Ginawà lay balang labay lan gaw-enna kona bilang ombayro ha impaholat nin Diyos ya labay lan gaw-enna koni Ilyas.”

*Pinakahampat ni Apo Hisos ya anak ya lalaki ya pinahokan nin mala-et ya ispirito
(Matiyo 17:14-21; Lokas 9:37-43a)*

¹⁴ Hin anlomateng hi Apo Hisos kateng hatoy tatloy alagad na do ha kama-inan nin hatoy kanayon ya aw-alagad ay nakit lay aw-alagad na ya napalibotan nin tawtawo, boy ma-in ongnoy mawmangitorò nin kawkapanogo-an ya ampandiskosyon bayro ha aw-alagad. ¹⁵ Hin nakit nin tawtawo ya anlomateng hi Apo Hisos ay nag-ispanta hila. Habaytoy tawtawo ay nipampowayon hinomakbat nin nangilaw koni Apo Hisos. ¹⁶ Pinastang ni Apo Hisos baytoy aw-alagad na, “Anyà,” wana, “ya ampakidiskosyonan moyo bahen ha mawmangitorò nin kawkapanogo-an?”

¹⁷ Mihay lalaki ya anti bayro ha kalak-an tawo ay tinombay, ya wana, “Apo, hay anak koy lalaki ay gintan ko bayri ta agya makapag-ilgo, gawà nin mala-et ya ispirito ya pinomahok kona. ¹⁸ Maski ayri ya sompongan ay angkatomba ya, ampagbola-bolà ya bebey na, ampangayeget ya, boy ampamakdey. Impaki-ilgo ko ha aw-alagad mo ya pa-alihen la baytoy pinomahok kona, piro agla kayan pa-alihen.”

¹⁹ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos, “Hikawo ya tawtawo hapa-eg,” wana, “talagan ayin kawon katetpel ha Diyos. Anggan makano ko dapat manatili nin kalamo moyo? Anggan makano katawo pagte-ehan? Gitan bayri kongko ba-in ya anak.” ²⁰ Hapa-eg hatoy anak ay gintan la koni Apo Hisos.

Hin nakit hi Apo Hisos nin hatoy mala-et ya ispiritoy pinomahok ha anak ay pinahwag na baytoy anak. Hapa-eg hatoy anak ay natomba ha lotà biha nipatolidtolid boy nagbola-bolà ya bebey na. ²¹ Pinastang ni Apo Hisos ya tatay nin hatoy anak, “Nakano et,” wana, “nag-ompisa bayti ya ansomompung kona?”

Tinombay ya tatay nin hatoy anak, “Pa-ibat et,” wana, “hin mayamò ya. ²² Ha kagagaw-an nin mala-et ya ispirito ay mabetbet yan mihapog ha apoy boy mipadlep ha lanom emen ya mati. Piro no ma-in kan magawà ay ingalowan mo kayi boy tambayan.”

²³ Tinombay hi Apo Hisos, ya wana, “Anyay labay mon totolen ha hinalità mo no ma-in akon magawà? Kaganawan bagay ay mangyari no hay tawo ay ma-in pantotompel ha Diyos.”

²⁴ Hapa-eg, nambo-angaw ya tatay nin hatoy anak, ya wana, “Ma-in akon pantotompel, piro alwan sapat. Pahanan moy pantotompel ko komo.”

²⁵ Hin nakit ni Apo Hisos ya malakè et ya tawoy an-lomateng bayro ay minandawan na bayto ya mala-et ya ispirito ya anti do ha anak, “Hika ya mala-et ya ispirito ya ampakateek boy ampakamemel nin tawo, mog-alih ka bahen ha anak boy agkayna pomahok konan oman.”

²⁶ Hapa-eg hatoy anak ay pina-angaw nin hatoy mala-et ya ispirito boy pinahwag nan pinakehegkeheg biha ya nog-alih do ha anak. Hapa-eg, nakit nin tawtawo ya hatoy anak ay emen anan bangkay. Kayà anhalita-en la nin hiya ay natina. ²⁷ Piro inoligtanan ni Apo Hisos ya gamet nin hatoy anak ta inibangon na ya. Kayà nireng baytoy anak.

²⁸ Hapa-eg, nilomo-ob hili Apo Hisos ha bali. Hin hilahila tana nin aw-alagad na ay pinastang la ya, ya wanla, “Antà agnawen mapa-alih baytoy mala-et ya ispirito?”

²⁹ Tinombay hi Apo Hisos, ya wana, “Habaytoy ombayroy mala-et ya ispirito ay ahè mapa-alih no ahè ipanalangin nin matibolos ya nakem ha Diyos.”

Hinalità oman ni Apo Hisos ya tongkol ha kamatyan na (Matiyo 17:22-23; Lokas 9:43-45)

³⁰ Hapa-eg, nanigè hili Apo Hisos nin nog-alih bayro ta nagdaan hila ha probinsyan Galiliya. Ahè labay ni Apo Hisos nin matanda-an nin tawtawo no ayri ya ³¹ ta antoro-an nay aw-alagad na. Hinalità na konla, “Hiko,” wana, “ya an-ingaten Anak nin Tawo ay igwà ha tawtawoy mangama-in katongkolan ya mangipapati kongko. Piro pangati ko, ha ikatlon allo ay mabiyay akon oman.” ³² Habaytoy hinalità ni Apo Hisos ay ahè na-intindiyan nin hatoy aw-alagad, piro angkalimo hilan magpastang kona no anyay labay totolen nin habayto.

Tinoro-an ni Apo Hisos ya aw-alagad na (Matiyo 18:1-5; Lokas 9:46-48)

³³ Hapa-eg hili Apo Hisos ay nilomateng ha banowan Kapir nawom. Hin anti hilayna ha lo-ob bali ay pinastang nay aw-alagad na, ya wana, “Anyay ampididiskosyonan moyo nangon ha daan?” ³⁴ Piro aghila tinombay ta angkareng-ey hila, ta hay ampididiskosyonan la ay no hino konlan aw-alagad ya ampaka-igit.

³⁵ Hapa-eg, nikhò hi Apo Hisos ta iningat nan pakarani kona baytoy labinloway alagad na. Hinalità na konla, “Hinoman komoyo,” wana, “ya labay maka-igit ha kanayon ay ka-ilangan yan magmaka-aypà nin magsirbi ha kaganawan tawo.” ³⁶ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nangwa nin mayamò ya anak ta pina-ireng na ha arapan nin aw-alagad na. Hinapwat na baytoy anak biha na hinalità konla, ³⁷ “Hinoman ya mananggap boy mangasiwà nin ombayri ya anak ha ngalan ko ay hikoy antanggapan na; boy hinoman ya ampananggap kongko ay alwan bongat hikoy antanggapan na no alwan antanggapan na et ya nangihogò kongko.”

Hay alwan kontra kontamo ay kakampi tamo (Lokas 9:49-50)

³⁸ Hapa-eg, hinalità ni Howan koni Apo Hisos, “Apo,” wana, “ma-in kayin nakit ya lalaki ya ha ngalan mo ay ampama-alih yan dawdimonyo ya pinomahok ha tawo. Binawalan nawen ya ta alwa tamo yan kagropo.”

³⁹ Piro hinalità kona ni Apo Hisos, “Agmoyo ya bawalan,” wana, “ta no ma-in nin ampanggawà nin kapapa-ispantay gawà ha ngalan ko ay agya bastabasta maghalità nin kontra

kongko; ⁴⁰ ta hinoman ya tawoy alwan kontra kontamo ay kakampi tamo. ⁴¹ Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: hinoman ya mambin inomen ya lanom komoyo ha ngalan ko banà ta hikawo ay ikon ni Kristo ya ayin kanayon no alwan hiko ay ma-in matanggap ya primyo ya igwà kona nin Diyos.”

*Atapan ya bawbagay ya makab-in kasalanan
(Matiyo 18:6-9; Lokas 17:1-2)*

⁴² Hapa-eg, wana et ni Apo Hisos ha aw-alagad na, “Hinoman,” wana, “ya manggawà nin bara-nan ya pangibatatan nin hay mihay anak ya antompel kongko ay makapagkasalanan, mahampat et ya hay le-ey na ay taklan nin malhay ya gigilingan ya bato biha ya itapon ha dagat. ⁴³ No hay kagmang gamet mo ay ampakahirà nin pantotompel mo kongko ay potohen mo. Mahampat et ya mimihay gamet mo no hika ay magkama-in biyay ya ayin anggawan, kisa komplitoy gamet mo no hika ay itapon ha impirno ya apoy ya ahè angkaparè. ⁴⁴ Bayro ay ma-in aw-owel ya ahè angkati ya ampangnà laman nin tawo, boy hay apoy bayro ay ahè angkaparè.

⁴⁵ “No hay kagmang bitih mo ay ampakahirà nin pantotompel mo kongko ay potohen mo. Mahampat et ya mimihay bitih mo no hika ay magkama-in nin biyay ya ayin anggawan kisa komplitoy bitih mo no hika ay itapon ha impirno. ⁴⁶ Bayro ay ma-in aw-owel ya ahè angkati ya ampangnà laman nin tawo, boy hay apoy bayro ay ahè angkaparè.

⁴⁷ “No hay kagmang mata mo ay ampakahirà nin pantotompel mo kongko ay alihen mo. Mas mahampat et ya mimihay mata mo no hika ay mipalako ha dogal ya ampagari-an nin Diyos kisa komplitoy mata mo no hika ay itapon ha impirno. ⁴⁸ Bayro ay ma-in aw-owel ya ahè angkati ya ampangnà laman nin tawo boy hay apoy bayro ay ahè angkaparè.

⁴⁹ “Apoy ya kowinta an-i-ahin ha balang tawoy antompel kongko ya hay labay totole ay paranasen hila nin masyadoy kadya-dya-an emen tomibay ya pantotompel la kongko. ⁵⁰ Ma-alagà ya ahin ta pampalahap nin pamamangan. No na-lihan anan alat ya ahin, pangno mo mapa-alat et nin oman? Dapat mag-in kawon emen ahin ya ampakalahap emen ma-in katinekan ya pamilalamo moyo.”

10

Hay torò ni Apo Hisos ya tongkolha pamihiyay nin mita-ahawa

(Matiyo 19:1-12; Lokas 16:18)

¹ Hi Apo Hisos ay nog-alih ha probinsyan Galiliya, ta nako ya ha probinsyan Hodiya. Hapa-eg, nilomipay ya ha balah nin Hordan. Hin ni-abot ya ha kagmang ay malakè ya tawoy nakitipon kona. Banà ta naka-ogali-an nay manorò ay ombayroy ginawà na.

² Bayro ay ma-in ongnoy Parisiyo ya napakarani koni Apo Hisos. Labay la yan hagpen ha pag-i-ilgo na; kayà nagpastang hila kona nin ombayri: “Ha kawkapanogo-an nayi ay ampayagan ya lalaki nin mangihiyay nin ahawa na?”

³ Pastang itaman ya intobay konla ni Apo Hisos, ya wana, “Anyay immanda komoyo ni Moysis ya tongkol ha pangihiyay nin ahawa?”

⁴ “Hay lalaki,” wanla, “ay pinayagan ni Moysis nin mangihiyay ahawa, piro biha na ihiyay ya ahawa na ay manggawà ya pon nin kaholatan.”

⁵ Hinalità konla ni Apo Hisos, “Hay bara-nan,” wana, “nin panolat ni Moysis nin habayti ya kapanogo-an ay banà ha katya-an nin nakem moyo. ⁶ Piro hin ka-ona-onawan pana-on, hin pinalsa nin Diyos ya kaganawan ay namalsa yan lalaki boy babayi; ⁷ boy hinalità na, ya wana, ‘Hay lalaki ay makihiyay ha mawmato-antawo na ta makilamo ya ha ahawa na, ⁸ boy hilay lowa ay mag-in mimiha.’ Ha ombayro,” wana et ni Apo Hisos, “hila ay alwaynan lowa no alwan mimihayna. ⁹ Kayà hay pinilamo nin Diyos ay ahè pihiyayen nin tawo.”

¹⁰ Hin anti ana ha bali hili Apo Hisos, hay aw-alagad na ay nagpastang et kona nin tongkol ha pamihiyay nin mita-ahawa. ¹¹ Hinalità na konla, “Hinoman ya lalaki,” wana, “ya mangihiyay nin ahawa ta makikahal ha kanayon ya babayi ay ampagkasalanan ya ha ahawa na ta ampamabayi ya. ¹² Ombayro itaman, hinoman ya babayi ya makihiyay ha ahawa ta makikahal ha kanayon ya lalaki ay ampagkasalanan ya ha ahawa na ta ampakilalaki ya.”

Binindisyonan ni Apo Hisos ya aw-anak

(Matiyo 19:13-15; Lokas 18:15-17)

¹³ Hapa-eg, ma-in tawtawoy nipantan nin mangayamò ya aw-anak ta ipa-aptoh la koni Apo Hisos emen mabindisyonan, piro anha-aren nin aw-alagad. ¹⁴ Hin nakit ni Apo Hisos baytoy aw-anak ya anha-aren nin aw-alagad nin pakarani kona ay pinamahangan nay aw-alagad na, ya

wana konla, “Hay aw-anak ay agmoyo ha-aren no alwan pa-olayan moyo hilan pakarani kongko, ta hay pamomo-on nin Diyos ay anti ha tawtawoy ma-in pamahimalà kona nin bilang ombayri ha pamahimalà nin habayti ya mangayamò ya aw-anak. ¹⁵ Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: hinoman ya ahè ampananggap nin pamomo-on nin Diyos nin bilang ha mayamò ya anak ay ahè mapalamo ha tawtawoy ampag-ari-an nin Diyos.” ¹⁶ Hapa-eg, inampon ni Apo Hisos nin mihamiha baytoy aw-anak ta inaptohan na hilan binindisyonan.

*Hay tongkol ha mihay lalaki ya mayaman
(Matiyo 19:16-30; Lokas 18:18-30)*

¹⁷ Hin ampanigè ana hili Apo Hisos ay ma-in lalaki ya nowayon nakon nanalimokod ha arapan ni Apo Hisos ta nagpastang, ya wana, “Mahampat ya mangangaral, anyay dapat kon gaw-en emen ako magkama-in nin biyay ya ayin anggawan?”

¹⁸ Tinombay kona hi Apo Hisos, ya wana, “Antà aningaten mo kon mahampat? Ayin kanayon ya mahampat no alwan Diyos. ¹⁹ Tandà moy pawpanogò nin Diyos: ‘Agka mamatin tawo; agka makilalaki o mamabayi; agka manakaw; agka manistigos nin ayin kaptegan; agka mana-ol; boy igalang moy tatay mo boy nanay mo.’ ”

²⁰ Hatoy lalaki ay tinombay koni Apo Hisos, ya wana, “Mangangaral, kaganawan nin habayti ay anhonolen koyna pa-ibat hin anak ako et.”

²¹ Hapa-eg, tinegteg ni Apo Hisos baytoy lalaki ta nilabi na ya boy hinalità na kona, ya wana, “Ma-in et mihay bagay ya ka-ilangan mon gaw-en. Morong ka ta ilakò moy kaganawan kamama-in mo, ta hay napaglako-an ay igwà mo ha mawmanga-irap emen ka magkama-in nin kayamanan ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Pangayari mon gaw-en bayto ay magbira ka bayri ta makilamo ka kongko.” ²² Hin nalengè nin hatoy lalaki baytoy hinalità ni Apo Hisos ay inomahem ya lopa na. Malelè yay norong ta hay kamama-in na ay pagkalalakè.

²³ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nanegteg ha mamalibot na biha na hinalità ha aw-alagad na, “Hay tawoy mayaman,” wana, “ay ma-irap mapalamo ha tawtawoy ampag-ari-an nin Diyos.” ²⁴ Habaytoy hinalità ni Apo Hisos ay pinag-ispantawan nin aw-alagad na. Hapa-eg, hinalità nan oman konla, “Aw-anak,” wana, “hay tawo ay talagan ma-irap mapalamo ha tawtawoy ampag-ari-an nin Diyos. ²⁵ Mas maparah et ha mihay kamel ya magdaan ha lobot

nin karayem, kisa ha mihay mayaman ya mapalamo ha tawtawoy ampag-ari-an nin Diyos.”

²⁶ Hay aw-alagad ni Apo Hisos ay masyadon nag-ispanta do ha hinalità na; kayà nagpastang hila, ya wanla, “No ombayro, hinoman awod ya malibri?”

²⁷ Tineteg hila ni Apo Hisos boy wana konla, “Ahè malibri nin tawo ya sarili na, no alwan Diyos ya mangilibri kona, ta kaganawan bagay ay ma-ari pangyariyen nin Diyos.”

²⁸ Hapa-eg, hinalità ni Pidro koni Apo Hisos, ya wana, “Imbalag nawen ya kaganawan ta nakilamo kayi komo.”

²⁹ Hinalità konla ni Apo Hisos, ya wana, “Anhalita-en ko komoyo ya kaptegan: hinoman ya mangibalag nin pamamali na, o pawpatel na, o mawmato-antawo na, o aw-anak na, o lotà na nin banà kongko boy banà ha pangiaral na nin Mahampat ya Balità ³⁰ ay matanggap nan kamagatoy bisis ha pana-on ya kasalokoyan. Magkama-in ya nin bawbali, pawpatel, nawnanay, aw-anak, boy lawlotà maski ampagdanas ya nin kawkadya-dya-an. Lano ha biyay ya miha ay agya matin oman ta ma-in yan biyay ya ayin anggawan. ³¹ Malakè ya ampagmaलय hapa-eg, piro lano ay mag-in hilan pinaka-oltimo ha tawtawoy ampag-ari-an nin Diyos. Malakè itaman ya ampagma-aypà hapa-eg, piro lano ay mag-in hilan matag-ay ha tawtawoy ampag-ari-an nin Diyos.”

Ikatlon bisis nin hinalità ni Apo Hisosya tongkol ha kamatyan na

(Matiyo 20:17-19; Lokas 18:31-34)

³² Hapa-eg hili Apo Hisos ay anti ha daan nin magpalako ha siyodad nin Hirosalim. Ha pamowako la ay angka-ona hi Apo Hisos. Hay aw-alagad na ay nipag-ispanta boy nikalimo baytoy kanayon ya tawtawoy ampipampakihono kona, ta tandà la ya ha Hirosalim ay ma-in tawtawoy ampipag-inakit koni Apo Hisos. Hapa-eg hatoy labinloway alagad ni Apo Hisos ay impa-alilih na do ha tawtawo ta hinalità na konla ya mangyari kona. ³³ “Ampagpalako tamo,” wana, “ha Hirosalim. Bayro, hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay igwà ha pawpo-on nin pawpari boy ha mawmangitorò nin kawkapanogo-an. Sintinsyawan la ko nin patyen boy igwà ha alwan Hawhodiyo. ³⁴ Hiko ay pagsistiyan nin hatoy alwan Hawhodiyo, dol-an la ko, barogen, biha la ko patyen, boy lomateng ya ikatlon allo ay mabiyay akon oman.”

Hay an-awoken ni Santiago boy Howan

(Matiyo 20:20-23)

³⁵ Hapa-eg hay aw-anak ni Sibidiyo ya hi Santiyago boy hi Howan ay napakarani koni Apo Hisos ta hinalità la kona, “Apo,” wanla, “ma-in kayi dayi nin awoken komo.”

³⁶ “Anyay labay moyon awoken kongko?” wani Apo Hisos.

³⁷ Tinombay hila kona, ya wanla, “Awoken nawen dayi ya pamiknò mo lano ha trono do ha ampag-ari-an mo ay payagan mo kayin miknò ha dani mo, miha ha bandan wanan mo boy miha ha bandan oki mo.”

³⁸ Tinombay konla hi Apo Hisos, “Agmoyo,” wana, “angka-intindiyan ya an-awoken moyo. Makat-eh kawo wari ha kadya-dya-an ya te-eheh ko? Mat-eh moyo wari ya kawka-irapan ya danasen ko?”

³⁹ “Awò,” wanla, “kaya nawen.”

Hapa-eg, hinalità konla ni Apo Hisos, ya wana, “Talagan peteg nin te-eheh moyoy kadya-dya-an ya te-eheh ko boy danasen moyoy ka-irapan ya danasen ko. ⁴⁰ Ombayro man ay alwan hikoy magdisisyon no hinoy miknò ha bandan wanan ko boy ha bandan oki ko. Habaytoy ikno-an ay para ha tawtawoy hinanda-an nin Diyos.”

Towaren tamo ya pagsisirbi ni Apo Hisos

(Matiyo 20:24-28)

⁴¹ Hatoy mapò ya alagad ay namahang hin natanda-an la baytoy an-awoken ni Santiyago boy Howan koni Apo Hisos. ⁴² Kayà iningat ni Apo Hisos nin pakarani kona ya kaganawan alagad na, ta hinalità na konla, ya wana, “Tandà moyo ya hay ampipamo-on ha alwan Hawhodiyo ay an-ipagpalangkà lay pamomo-on la, boy hay kanayon ya ma-in katongkolan ay ampamo-on nin sapilitan. ⁴³ Agmoyo gaw-en baytoy ombayro. Hinoman komoyo ya labay maka-igit ay ka-ilangan magsirbi. ⁴⁴ Hinoman komoyo ya labay mangona ay ka-ilangan magsirbi ha kaganawan nin emen ha alilà. ⁴⁵ Hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay ahè nako bayri ha babon lotà nin sirbiyan, no alwan nako ko bayri nin magsirbi, boy hay biyay ko ay igwà ko nin pambeh nin malakè ya tawo.”

Pinakahampat ni Apo Hisos ya mihay lalaki ya bowag

(Matiyo 20:29-34; Lokas 18:35-43)

⁴⁶ Hapa-eg hi Apo Hisos kateng aw-alagad na boy malakè et ya tawo ay nagdaan ha banowan Hiriko. Ha pagdaan la bayro ay ma-in mihay mamakilimoh ya bowag ya ampiknò ha pingit daan. Habayti ya bowag ay hi Bartimyo ya anak ni Timyo. ⁴⁷ Hin nalengè na ya ampagdaan bayro hi Apo Hisos ya taga Nasarit ay nambo-angaw ya, ya wana, “Apo Hisos ya alalak ni Ari Dabid, ingalowan mo ko!”

⁴⁸ Hinalità nin tawtawo kona ya agya magtelek, piro lalò yayna ingat nambo-angaw. “Alalak ni Dabid,” wana, “ingalowan mo ko!” ⁴⁹ Hin nalengè ni Apo Hisos baytoy bo-angaw ay tinonggen ya boy hinalità na, “Ingaten moyo ya,” wana.

Hapa-eg, hinalità nin hatoy tawtawo do ha bowag, “Mag-towà ka,” wanla, “mireng ka ta an-ipa-ingat na ka nin mako kona.” ⁵⁰ Hapa-eg, imbol-ihan nay alimenmen na, biglà yan nireng, biha ya nako koni Apo Hisos.

⁵¹ Pinastang ya ni Apo Hisos, ya wana, “Anyay labay mon gaw-en ko komo?”

“Apo,” wana, “labay ko dayin makakit!” ⁵² Hinalità kona ni Apo Hisos, “Manigè kayna,” wana. “Banà ha katetpel mo ay hinomampat ka.” Antimano, nakakit ya boy nakilako ya koni Apo Hisos.

11

Hin hi Apo Hisos ay anlomatengha siyodad nin Hirosalim (Matiyo 21:1-5; Lokas 19:28-35a)

¹ Hili Apo Hisos ay marani ana ha siyodad nin Hirosalim ta anlomateng hilayna ha banowan Bitpahi boy banowan Bitanya. Hapa-eg, hin anti hilayna ha bakilbakil ya an-ingaten Bakil nin Aw-olibo ay pina-ona ni Apo Hisos ya loway alagad na, ² ya wana, “Mako kawo bahen ha banowa ya anti ha bandan onawan tamo. Pami-abot moyo bahen ay ma-in kawon makit ya mihay oybon asno ya nakapotal ya ahè et nahahakyan. Oka-an moyo bayto ta gitan moyo bayri. ³ No ma-in mamastang komoyon ‘Antà an-oka-an moyo bayti?’ ay halita-en moyo kona ya ombayri: ‘Habayti ay ka-ilangan nin Pangino-on. Ayin bali ta tampol nan i-orong.’ ”

⁴ Hapa-eg, nanigè ana baytoy loway inhogò. Hin nakit la baytoy oybon asno ya nakapotal ha likol polta ha danin kalsara ay an-oka-an layna. ⁵ Nakit hila nin ongnoy tawo ya anti bayron naka-ireng. Kayà pinastang la hila, ya wanla, “Antà an-oka-an moyo ba-in ya asno?” ⁶ Hin intobay la baytoy hinalità konla ni Apo Hisos ay pinayagan hila nin hatoy ongnoy tawo nin gitan baytoy asno.

Hi Apo Hisos ay hinomakay ha oybon asno (Matiyo 21:6-11; Lokas 19:35-40; Howan 12:12-19)

⁷ Hatoy oybon asno ay gintan nin hatoy loway alagad koni Apo Hisos. Hay aw-alimenmen la ay inhapin la ta hinomakay hi Apo Hisos. ⁸ Hapa-eg, ha kalsara ya pagdanan ni Apo Hisos ay malakè ya tawoy nangi-aplak nin aw-alimenmen la. Hay kanayon itaman ay namotoh

nin mabolong ya hawhangan kayo ha lawak ta in-aplak la bayro ha pagdanan ni Apo Hisos. Ombayroy ginawà la banà ha pangigalang la kona. ⁹ Hay tawtawoy anti ha onawan ni Apo Hisos kateng hatoy anti ha hoyotan ay ampipambo-angaw banà ha kaligawan la, ya wanla, “Yehey! Bindisyonan nin Diyos ya anlomateng ha ngalan nin Pangino-on! ¹⁰ Bindisyonan nin Diyos ya anlomateng ya pamomo-on nin bilang ha pamomo-on ni Ari Dabid ya ka-apo-apowan tamoy ari hin hato! Poriyen ya Diyos ya anti ha katatag-ayan!”

¹¹ Hapa-eg hili Apo Hisos ay ni-abot ha siyodad nin Hirosalim. Nilomo-ob ya ha bali nin Diyos ta biniliw nay kaganawan ampangyari ha mamalibot bayro. Banà ta anyomabi ana hin habayto ay agya naboyot bayro, ta nako ya ha banowan Bitanya nin kalamo nay labinloway alagad na.

*Hay kayoy igos ya inhompà ni Apo Hisos
(Matiyo 21:18-19)*

¹² Ika-ibokah, hin naka-alih ana hili Apo Hisos ha banowan Bitanya, hiya ay binomitil. ¹³ Natamolawan nay mihay po-on kayoy igos ya mabolong. Nagpalako bayro hi Apo Hisos ta biliwen na no ma-in bonga bayto. Hin ni-abot ya bayro ay ayin yan nakit ya bonga no alwan bawbolong bongat, ta alwa et pana-on pamonga nin habayto. ¹⁴ Hinalità ni Apo Hisos bayro ha po-on kayo, “Maski makakanoman,” wana, “ay ayin anan mangan nin bonga mo ta agkayna mamonga.” Habaytoy hinalità ni Apo Hisos bayro ha po-on kayo ay nalengè nin aw-alagad na.

*Hi Apo Hisos ay nako ha bali nin Diyos
(Matiyo 21:12-17; Lokas 19:45-48; Howan 2:13-22)*

¹⁵ Hin nakalateng hili Apo Hisos ha siyodad nin Hirosalim ay nilomo-ob ya ha bali nin Diyos. Bayro ha kolob nin habayto ay ma-in ampipaglakò boy ampipanalih. Hapa-eg, inompisawan hila ni Apo Hisos nin ipataboy, boy intomba nay lawlamisita nin ampipamahili nin kowalta kateng bawbangkò nin ampipaglakò nin kawkalapati. ¹⁶ Agna simpri pinayagan nin magdaan bayro ha kolob bali nin Diyos ya hinoman ya mangama-in kawkarga. ¹⁷ Hapa-eg, tinoro-an ni Apo Hisos baytoy tawtawoy anti bayro biha na hinalità, “Alwa nayi,” wana, “nin nakaholat ha Halità nin Diyos ya ombayri: ‘Hay bali ko ay ingaten balin panalanginan nin tawtawo ya angka-ibat ha maski ayirin nasyon’? Piro ginawà moyo,” wani Apo Hisos, “nin kowartil nin tawtolisan.”

¹⁸ Hin nabalita-an nin pawpo-on nin pawparì kateng mawmangitorò nin kawkapanogo-an baytoy gawgawà ni Apo Hisos ay ampanggawà hilan paraan emen la ya mapapati. Piro angkalimo hila koni Apo Hisos ta labaylabay nin tawtawo ya tawtorò na.

¹⁹ Hin yabi ana, hi Apo Hisos kateng aw-alagad na ay nog-alih bayro ha siyodad.

Nayangoh baytoy po-on kayoy igos ya inhompà
(*Matiyo 21:20-22*)

²⁰ Lomateng ya bayombokah, ha pagbira nili Apo Hisos ha siyodad nin Hirosalim ay niparaan hila ha dani nin hatoy po-on kayoy igos. Nakit la baytoy kayo ya nayangoyna. ²¹ Na-hipan ni Pidro baytoy tongkol do ha kayo; kayà hinalità na koni Apo Hisos, ya wana, “Biliwen mo, Apo, haba-in ya po-on kayoy igos ya inhompà mo ay nayangoyna.”

²² Hinalità ni Apo Hisos bayro ha aw-alagad na, “Tompel kawo ha Diyos,” wana. ²³ “Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: no halita-en nin mihay tawo bahen ha bakil ya, ‘Mitapon ka ha dagat,’ ta leseb ha nakem na ya paghalità na nin ombayro ay talagan mangyari baytoy hinalità na. ²⁴ Kayà anhalita-en ko komoyo, anyaman ya bagay ya ida-ing moyon ipanalangin ha Diyos ay ipalagay moyon natanggap moyoyna ta talaga man matanggap moyo. ²⁵ No manalangin kawo ha Diyos nin ma-in kawon irap nakem ha maski hino ay patawaren moyo ya pon emen hay Tatay moyoy Diyos ha katatag-ayan ha kama-inan na ay mamatawad itaman nin kawkasalanan moyo kona. ²⁶ No agkawo mamatawad ha kanayon, hay Diyos ya Tatay moyo ha katatag-ayan ha kama-inan na ay ahè itaman mamatawad nin kawkasalanan moyo.”

Hay pastang ya tongkol ha katongkolan ni Apo Hisos
(*Matiyo 21:23-27; Lokas 20:1-8*)

²⁷ Hapa-eg hili Apo Hisos ay nagbiran oman ha siyodad nin Hirosalim ta nako ya ha bali nin Diyos. Mintras ampi-o-owako ya bayro ha lo-ob bali nin Diyos ay pinakaraniyan ya nin pawpo-on nin pawparì, mawmangitorò nin kawkapanogo-an, kateng mawmato-ay mangama-in katongkolan. ²⁸ Pinastang la hi Apo Hisos, “Anyà,” wanla, “ya katongkolan mo nin manggawà nin ombayri ya bawbagay bayri ha bali nin Diyos, boy hinoy nambi komo nin ombayroy katongkolan?” ²⁹ Tinombay konla hi Apo Hisos, ya wana, “Ma-in ako pon nin mihay pastang komoyo. No matbay moyo ay ibalità ko komoyo no hinoy nambi kongkon katongkolan nin manggawà nin ombayroy

bawbagay. ³⁰ Ayri,” wana, “nangibat ya katongkolan ni Howan nin maminyag, ha Diyos nayì o ha tawo? Tobayen moyo ko,” wani Apo Hisos.

³¹ Hilahila ay ampidadiskosyon boy ma-in ampaghalià nin ombayri: “No halita-en tamo ya nangibat ha Diyos ya paminyag ni Howan ay halita-en na kontamo ya ‘Antà awod agmoyo pininto-o hi Howan?’ ³² Piro no halita-en tamo itaman ya nangibat ha tawo ay maka pahangan tamo nin tawtawo.” (Angkalimo hila ha tawtawo ta kaganawan tawo ay ampipampinto-o nin hi Howan Mamiminyag ay propita nin Diyos.)

³³ Kayà hay intobay la koni Apo Hisos ay ombayri: “Agnawen,” wanla, “tandà no hinoy nambin katongkolan koni Howan.”

Hinalità konla ni Apo Hisos, “Hiko man ay ahè itaman maghalità komoyo no hinoy nambi kongkon katongkolan nin manggawà nin ombayroy bawbagay.”

12

In-alimbawà ni Apo Hisos ya sarili na ha anak ya pinakalabilabi boy ha bato ya intapon
(Matiyo 21:33-46; Lokas 20:9-19)

¹ Hapa-eg ha panonorò ni Apo Hisos ay ampanggamit ya nin aw-alimbawà. “Ma-in,” wana, “nin mihay lalaki ya ma-in lotà ya tinanamanan na nin aw-obas. Inalal na boy nangotkot ya ta nanggawà yan pamehpehan nin bawbongan obas biha ya nanggawà nin matag-ay ya pagbantayan. Hapa-eg, impaba-alà na ha ongnoy tawo ta nako ya ha kanayon ya dogal. ² Hin pana-on anan pangalawah nin bawbongan obas ay nangihogò yan mihay alilà na do ha pinaba-alà nin mangwan atag na ha ma-alawah. ³ Hay ginawà nin hatoy tawtawoy pinaba-alà na ha tawtanaman ay dinawohong lan kinwa baytoy alilà. Pinagpapatok la ya biha la ya pina-orong nin ayin gitan. ⁴ Hapa-eg, nangihogò ana et nin kanayon ya alilà baytoy ma-in ikon nin tanaman. Piro pinatok lay olo nin hatoy alilà boy pinareng-ey. ⁵ Nangihogò yayna et nin kanayon ya alilà piro pinati la. Ombayro man ay malakè et ya kanayon ya inhogò na, piro hay kanayon ay pinatok la, hay kanayon ay pinati la.

⁶ “Habaytoy ma-in tanaman ay ayin anan kanayon ya mahogò no alwan hay pinakalabilabi nan anak ya lalaki ya mimiha. Ha kalalampohan ay inhogò na ya, ya wana ha sarili na, ‘Sigoradon igalang lay anak ko.’

⁷ “Piro hin nilomateng do baytoy anak ay ni-i-ilgo baytoy pinaba-alà, ya wanla, ‘Hiya bayti,’ wanla, ‘ya mamagmana.

Hali! Patyen tamo ya emen tamo mapag-ikon ya manawan na.' ⁸ Kayà kinwa la baytoy anak ta pinati biha la intapon ha likol alal nin tawtanaman ya obas.

⁹ "Hapa-eg," wani Apo Hisos, "anya ha palagay moyo ya gaw-en nin hatoy ma-in ikon nin tanaman? Sigoradon mako ya bayro ta patyen na baytoy pinaba-alà, biha na ipaba-alà baytoy tawtanaman ha kanayon."

¹⁰ Hinalità et ni Apo Hisos, "Warì agmoyo nabaha bayti ya nakaholat ha Kaholatan nin Diyos?"

'Hay Bato ya ahè tinanggap nin manggagawà bali ay nag-in pinakama-alagà ya Bato. ¹¹ Habayti ay gawà nin Pangino-on boy masyadon kapapa-ispanta konnawen.' "

¹² Hapa-eg, na-intindiyan nin hatoy Hawhodiyo ampipamo-on ya hilay in-alimbawà ni Apo Hisos do ha tawtawoy pinaba-alà nin tawtanaman ya obas. Kayà labay la yan dakpen piro angkalimo hila banà ha kalak-an tawo. Banà bayro ay inalihan la hi Apo Hisos.

*Hay pastang ya tongkol ha pamamayad bo-ih
(Matiyo 22:15-22; Lokas 20:20-26)*

¹³ Hapa-eg hatoy pawpo-on nin pawparì, mawmangitorò nin kawkapanogo-an, kateng mawmato-ay mangama-in katongkolan ay nangihogò nin ongnoy Parisiyo boy ongnoy tawowan ni Arì Hirodis nin mako koni Apo Hisos, ta manggawà hila dayi nin paraan emen la mapahalità hi Apo Hisos nin panagpan la kona. ¹⁴ Nako hila koni Apo Hisos ta wanla kona, "Mangangaral, tandà nawen ya hika ay tapat. Ayin kowinta komo maski anyay anhalita-en nin tawtawo ta agka ampamili nin tawo. Hay an-itorò mo ay kaptegan ya tongkol ha kalabayan nin Diyos para ha tawtawo. Hapa-eg, tongkol ha pamamayad nin bo-ih, tamà nayì o alwa ya mamayad kayi nin bo-ih ha ampamo-on konnawen ya hi Arì Sisar ya taga siyodad nin Roma?"

¹⁵ Banà ta tandà ni Apo Hisos ya kala-etan nin intinsyon la ay hinalità na konla, ya wana, "Antà anhapen moyo ko ha pag-i-ilgo ko?" "Pangwa moyo ko pa nin kowaltay pilak ta biliwen ko."

¹⁶ Hin na-igwà la kona baytoy kowalta ay pinastang hila ni Apo Hisos, "Hino," wana, "ya ma-in lopa nin habayti ya anti bayri, boy hino ya ma-in ngalan nin habayti ya nakaholat bayri?"

"Hi Arì Sisar," wanla.

¹⁷ Hapa-eg, hinalità konla ni Apo Hisos, "Hay para koni Arì Sisar," wana, "ay igwà moyo kona, ta hay para ha Diyos

ay igwà moyo ha Diyos.” Habaytoy hinalità ni Apo Hisos ay pinag-ispantawan nin hatoy nagpastang kona.

Hay pastang ya tongkol ha pangabiyay oman
(Matiyo 22:23-33; Lokas 20:27-40)

¹⁸ Ma-in mihay gropon Hawhodiyo ya an-ingaten Sadosiyo ya nako koni Apo Hisos. Hila ay ahè ampinto-o nin hay nikati ay mabiyay oman. Hapa-eg, hay onгно konla ay naghalità nin ombayri: ¹⁹ “Mangangaral,” wanla, “ombayri ya hinolat ni Moysis ya para kontamo: ‘No ma-in mita-ahawa ya hay lalaki ay nati nin aghila nagka-anak, hatoy bawo ay dapat pag-ahawa nin patel nin hatoy nati ta no magka-anak hila, hatoy anak ay para do ha patel nay nati.’

²⁰ “Alimbawà,” wanlan hatoy Sawsadosiyo koni Apo Hisos, “ma-in pitoy lalaki ya mipapatel. Hay ponganay ay nag-ahawa, piro nati ya nin ahè nagka-anak. ²¹ Hay homono do ha ponganay ay nag-ahawan hatoy bawo, piro nati ya simpri nin ahè nagka-anak. Ombayro simpri ya nangyari do ha ikatlo, ²² boy ha nipanhomono et. Kaganawan nin hatoy pitoy mipapatel ay nakapag-ahawa nin hatoy babayi, piro nati hila nin ahè nagka-anak. Ha kalalampohan ay nati baytoy babayi. ²³ Hay pastang nawen ay ombayri: no warì ta biyayen oman ya nikati, hino konla ya mag-in ahawa nin hatoy babayi ya kaganawan nin hatoy pitoy mipapatel ay nakapag-ahawa kona?”

²⁴ Tinombay konla hi Apo Hisos, ya wana, “Ampagkamali kawo, ta agmoyo angka-intindiyan ya nakaholat ha Kaholatan nin Diyos ya tongkol ha pangabiyay oman, boy agmoyo et angka-intindiyan ya tongkol ha kapangyariyan nin Diyos. ²⁵ Hay nikati ya mabiyay oman ay agana mag-ahawa, ta hila ay mag-in anan emen ha aw-anghil ya anti ha katatagayan ha kama-inan nin Diyos. ²⁶ Tongkol ha pangabiyay oman nin nikati, warì agmoyo nabaha baytoy anti ha libroy hinolat hin hato ni Moysis, hatoy tongkol ha ma-aypà ya kayoy andongket? Hay hinolat na ya hinalità nin Diyos koni Moysis ay ombayri: ‘Hiko ya Diyos ni Abraham, Diyos ni Isak, boy Diyos ni Hakob.’ ²⁷ Ampangahologan nin hay nikati ana ya nipantompel ha Diyos ay kowinta angkabiyay; ta hay Diyos ay Diyos nin ampikabiyay, alwan Diyos nin nikati. Talagan malì kawo,” wani Apo Hisos do ha Sawsadosiyo.

Hay pinakama-alagà ya panogò
(Matiyo 22:34-40; Lokas 10:25-28)

²⁸ Bayro ay ma-in mihay mangitorò nin kawkapanogo-an ya nakalengè nin pandiskosyon nin Sawsadosiyo koni Apo

Hisos. Hin na-asikaso na ya tamà ya intobay ni Apo Hisos do ha Sawsadosiyo ay nagpastang ya koni Apo Hisos, ya wana, “Ha kaganawan kapanogo-an, anyay pinakama-alagà?”

²⁹ Tinombay kona hi Apo Hisos, “Habayti,” wana, “ya pinakama-alagà ya kapanogo-an nin Diyos: ‘Hikawoy awinalalak ni Israyil, leng-en moyo. Hay Pangino-on ya Diyos tamo ay hiyan bongat ya Pangino-on. ³⁰ Hay Pangino-on mon Diyos ay labiyen mo nin bo-ò ha nakem mo, ha biyay mo, ha pangingihip mo, boy ha kakhawan mo.’ ³¹ Hay ikalwan pinakama-alagà ya kapanogo-an ay ombayri: ‘Labiyen moy kapara mon tawo nin bilang panlalabi mo ha sarili mo.’ Ayin anan kanayon ya kapanogo-an ya maka-igit ha loway habayti.”

³² Hapa-eg hatoy mangitorò nin kawkapanogo-an ay tinombay koni Apo Hisos, ya wana, “Tamà ya hinalità mo, Mangangaral. Tamà ya hay Diyos ay mimiha boy ayin kanayon ya Diyos no alwan hiyan bongat. ³³ Dapat et labiyen ya Diyos nin bo-ò ha nakem, ha kaganawan pangingintindi, boy ha kaganawan kakhawan; boy hay kaparan tawo ay dapat labiyen nin bilang panlalabi ha sarili. Hay panhohomonol bayri ha loway kapanogo-an ay igit et ha pangipo-ol nin aw-ayop ya para ha Diyos boy ha maski anyay bagay ya igwà ha Diyos.”

³⁴ Na-intindiyan ni Apo Hisos ya hay intobay nin hatoy mangitorò nin kawkapanogo-an ay maganday tobay; kayà hinalità ni Apo Hisos kona, “Hay Diyos,” wana, “ay marani moyanan payagan nin mamò-on ha nakem mo.” Hapa-eg ay ayin anan kanayon ya nakaregdeg nin magpastang koni Apo Hisos.

Hay pastang ya tongkol koni Kristoya impangakò nin Diyos

(Matiyo 22:41-46; Lokas 20:41-44)

³⁵ Peleg ampanorò hi Apo Hisos ha tawtawo ha lo-ob bali nin Diyos ay nagpastang ya, ya wana, “Antà nin hay mawmangitorò nin kawkapanogo-an ay ampaghalità nin hay Kristo ya impangakò nin Diyos ay alalak ni Ari Dabid? ³⁶ Hi Dabid ya pinahalità nin Ispirito nin Diyos nin ombayri ya pagkahalità:

‘Hinalità nin Pangino-on Diyos ha Pangino-on ko: Miknò ka ha bandan wanan ko anggan hay kawka-away mo ay talowen ko boy igwà ko hila ha hilog nin kapangyariyan mo.’ ”

³⁷ Hinalità et ni Apo Hisos, “No hi Ari Dabid ay nangingat ‘Pangino-on’ koni Kristo ya impangakò nin Diyos, pangno nin hi Ari Dabid ya tawon bongat ay nakapi-alalak ha

Pangino-on na?" Habaytoy tawtorò ni Apo Hisos ay labaylabay leng-en nin malakè ya tawo.

*Mag-atap ha mawmangitorò nin kawkapanogo-an
(Matiyo 23:1-36; Lokas 20:45-47)*

³⁸ Insigni ni Apo Hisos ya panonorò na, ya wana, "Mag-atap kawo ha mawmangitorò nin kawkapanogo-an, ta hay labay la ay mipapasyal hilan nakaholot nin makarà ya dolo, boy labay lan ilawen boy igalang nin tawtawo ya anti ha arapan nin tawtindawan. ³⁹ Ha lo-ob himba-an ay labay lan miknò ha arapan ha pamikno-an nin importantin tawo, boy no ma-in okasyon, hay labay lan pamikno-an ay ha dani nin hatoy ma-in pa-okasyon. ⁴⁰ Angkowen lay kamama-in nin bawbawoy babayi, biha hila mamakit nin masyadon karà panalangin. Banà bayri ha anggaw-en la ay lalò bomyat ya iparosa konla."

*Hay indabò nin ma-irap ya bawoy babayi
(Lokas 21:1-4)*

⁴¹ Hapa-eg hin hi Apo Hisos ay anti ha lo-ob bali nin Diyos ay niknò ya ha eteb kahon ya pagdabo-an nin kowalta. Animatonan na ya tawtawoy ampipagdabò nin kowalta bayro ha kahon. Bayro ay malakè ya tawoy mangayaman ya ampipagdabò nin mangalhay ya alagà. ⁴² Ma-in itaman bayron mihay ma-irap ya bawoy babayi ya napakarani nin nagdabò. Hay indabò na ay mayamò ya alagà ta loloway sintimos ya tangsò. ⁴³ Hapa-eg, iningat ni Apo Hisos nin pakarani kona ya aw-alagad na ta hinalità na konla, ya wana, "Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: hay indabò nin haba-in ya ma-irap ya bawoy babayi ay mas ma-alagà kisa ha indabò nin kaganawan nipagdabò ha pagdabo-an. ⁴⁴ Hay indabò nin kaganawan ay sobra ha kayamanan la ya alwa laynan ka-ilangan, piro haba-in ya ma-irap ya bawoy babayi ay in-oboh nan indabò ya kaganawan nin ikabiyay na."

13

*Hinalità ni Apo Hisos ya tongkol ha pagkahirànin bali nin Diyos
(Matiyo 24:1-2; Lokas 21:5-6)*

¹ Hin anlomikol ana hili Apo Hisos bayro ha bali nin Diyos, miha ha aw-alagad na ay naghaltà kona, ya wana, "Apo, biliwen mo bayti ya bali nin Diyos. Mangalhay ya bawbato ya ginawà lingling boy maganday pagkagawà."

² Hinalità ni Apo Hisos, "Ampag-ispantawan moyo nayi ba-in ya angkakit moyo? Haba-in ya angkakit moyoy

bawbato ya pinibabanto, lano ay ayin matilà ha babo nin kaparihon bato ta kaganawan ay mihabwag.”

*Kagolowan boy pawpanla-et
(Matiyo 24:3-14; Lokas 21:7-19)*

³ Hapa-eg hin hi Apo Hisos ay anti ha Bakil nin Awolibo ay ampiknò ya ha eteb bali nin Diyos. Pinakaraniyan ya ni Pidro, Santiyago, Howan, boy Andris, ta nagpastang hila kona nin hilahilan bongat, ya wanla, ⁴ “Makano mangyari baytoy hinalità mo ya tongkol do ha bawbato, boy anyay palatanda-an nin habayto ay marani anan mangyari? Halita-en mo konnawen.”

⁵ “Mag-atap kawo,” wani Apo Hisos, “emen agkawo maloko nin maski hino, ⁶ ta malakè ya tawoy lomwah ya manggamit nin ngalan ko ya maghalità nin ombayri: ‘Hiko hi Kristo ya impangakò nin Diyos.’ Bana bayri ay malakè ya tawoy maloko la. ⁷ Agkawo mataranta ha malengè moyoy telek nin banà ha labanan boy ha bawbalità ya tongkol ha gawgira. Habayti ya ombayri ya bawbagay ay ka-ilangan mangyari, piro alwa et ka-anggawan nin kaganawan. ⁸ Hay tawtawo ha mihay nasyon ay lomaban ha tawtawo ha kanayon ya nasyon, boy mangapilalaban et ya gawgobirno. Magkama-in nin lawlayon ha maski ayirin dogal boy ma-in lomateng ya bitil. Habayti ya kaganawan ay ompisan bongat nin masyadoy kadya-dya-an ya tanamen nin bilang ha ampanganak.

⁹ “Mag-atap kawo ha tawtawoy mangi-arap komoyo ha hosgado, ta ha lo-ob himba-an nin Hawhodiyo ay bogbogen la kawo. Banà kongko ay i-arap kawo ha gawgobirnadador boy ha kanayon ya ampipamo-on. Ha pangyayari ya habayto, hikawo ay mamapteg nin tongkol kongko. ¹⁰ Biha ma-anggawan baytoy kaganawan, hay Mahampat ya Balità ay ka-ilangan pon ma-i-aral ha tawtawo ha kaganawan nasyon.

¹¹ “Maski makano kawo dakpen nin i-arap ha hosgado ay agkawo mahlak no pangno moyo idipinsa ya sarili moyo o no anyay halita-en moyo; ta hay halita-en moyo ha oras ya habayto ay ahè mangibat ha sarili moyon ihip no alwan mangibat ha Ispirito nin Diyos. ¹² Ha pana-on ya habayto, ma-in tawo ya mangipapati nin patel nay lalaki boy ma-in tatay ya mangipapati nin anak na. Ma-in itaman aw-anak ya lomaban ha mawmato-antawo la biha la ipapati. ¹³ Banà ha pamakilamo moyo kongko, hikawo ay pag-inakitan nin kaganawan tawo. Piro hay ampanatili nin antompel kongko boy makatagal ha kadya-dya-an angga ha ka-anggawan nin biyay na ay magkama-in kalibriyan.”

*Hay mangyari pamipatnag nin sobray kala-etan
(Matiyo 24:15-28; Lokas 21:20-24)*

¹⁴ (Dapat intindiyan bayti nin ampamaha.) Hinalità et ni Apo Hisos, ya wana, “Tongkol do ha maninirà, hatoy ayin kapara ha kala-etan, pamakakit moyo nin anti ya ha agna dapat pa-iriyen ya bali nin Diyos, hay tawtawo bayri ha probinsyan Hodiya ay dapat mowayon mako ha bawbakil. ¹⁵ Hinoman ya anti ha balkon ha bobongan nin bali na ay agana mistil mona-oy nin mangwan kawkamama-in na ya anti ha lo-ob nin bali na. ¹⁶ Hinoman ya anti ha paliyan ay agana mistil morong nin mangwan pag-alimenmen na. ¹⁷ Ha aw-alloy habayto, hay mangaboktot boy nawnanay ya ampipamanonò ay ka-i-ingalo! ¹⁸ Ipanalangin moyo ya ahè mangyari bayto no pana-on abagat. ¹⁹ Ha aw-alloy habayto, hay tawtawo ay makaranas nin kadya-dya-an ya igit ha kadya-dya-an ya dinanas ana pa-ibat et hin pinalsa nin Diyos ya babon lotà. Maski makakano ay agana maranasan baytoy ombayroy kadya-dya-an. ²⁰ Pina-ipek nin Diyos ya aw-allo nin pana-on kadya-dya-an, ta no ahè ay ayin tawoy makalibri ha kamatyan. Banà ha ingangalo na ha tawtawoy pinili na ay pina-ipek na baytoy pana-on nin kadya-dya-an.

²¹ “Hapa-eg, no ma-in maghalità komoyo nin, ‘Biliwen moyo, anti bayri hi Kristo ya impangakò nin Diyos!’ o no hay halita-en ay, ‘Biliwen moyo, anti ya bayro!’ ay agmoyo pinto-owen bayto. ²² Ma-in lomwah ya mawmagkakanwari ya hila hi Kristo, boy ma-in lomwah ya alwan peteg mawmanonorò. Mangipakit hila nin pawpapag-ispantawan ta no ma-arì, kateng hatoy tawtawoy pinili nin Diyos ay lokowen la. ²³ Hinalità koyna komoyo; kayà mag-atap kawo biha mangyari baytoy kaganawan.”

*Hay panlomateng nin an-ingaten Anak nin Tawo
(Matiyo 24:29-31; Lokas 21:25-28)*

²⁴ Hinalità et ni Apo Hisos, “Pangalabah nin habaytoy pana-on nin kadya-dya-an, hay babon lotà ay domeglem ta hay allo boy bowan ay ahè homawang. ²⁵ Hay bawbito-en ay mikatata boy hay kawkapangyariyan ya anti ha langit ay mipampikambya. ²⁶ Hapa-eg, hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay makit lay lomateng ya anti ha leem, boy ma-in akon kapangyariyan ya ahè mapantayan boy kagandawan ya ahè makwan ihipen. ²⁷ Hay aw-anghil ko ay ihogò kon mako ha kaganawan dogal bayri ha babon lotà ta tiponen lay kaganawan tawoy pinili ko.”

*Hay alimbawà ya tongkol ha po-on kayoy igos
(Matiyo 24:32-35; Lokas 21:29-33)*

28 “Hay pangwanan moyon alimbawà ay tanaman ya kayoy igos,” wani Apo Hisos. “Tandà tamo ya no anlomway-nay bayoy bawbolong ay marani anay abagat. 29 Ombayro itaman, no makit moyoy ampangyari ana baytoy bawbagay ya hinalità ko komoyo ay matanda-an moyo ya marani koynan lomateng, bilang akoynan anti ha polta. 30 Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: hay tawtawoy ampikabiyay hapa-eg pana-on ay ahè ma-obon mati anggan ahè mangyari ya kaganawan nin habayto. 31 Hay langit boy lotà ay ma-anggawan piro hay hawhalità ko ay ahè ma-anggawan.”

*Ayin kanayon ya magtandà no makano mangyari baytoy bawbagay no alwan Tatay ya Diyos
(Matiyo 24:36-44)*

32 Hinalità et ni Apo Hisos, ya wana, “Hay magtandà bongat nin allo o oras nin mangyari bayto ay Tatay koy Diyos. Ahè tandà nin aw-anghil ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos, ni hiko ya Anak nin Diyos ay ahè magtandà no makano mangyari bayto. 33 Kayà mag-atap kawo boy mag-in pirmin handà, ta agmoyo tandà no makano mangyari bayto. 34 Hiko ay bilang ha mihay tawo ya mako ha kanayon ya dogal boy agna halita-en no makano ya magbira. Hay bali na kateng kawkamama-in na ay impahimalà na ha aw-alilà na ya balang miha konla ay tinokawan nan trabaho, boy hay bantay polta ay minandawan na nin pirmin mag-in handà ha panlomateng na. 35 Ombayro itaman komoyo; kailangan pirmi kawon handà, ta hikawo ay bilang ombayro ha aw-alilà ya ahè tandà no makano lomateng baytoy ma-in ikon nin bali no kapiyabi, botlay yabi, pangkati nin manok ha palbangan, o no mahambak. 36 No biglà akon lomateng ay maka malatngan katawoy alwan handà nin bilang ombayro ha aw-alilà ya ampikatoloy. 37 Hay anhalita-en ko komoyo ay anhalita-en ko ha kaganawan tawo. Maghandà kawon pirmi!”

14

*Hay tangkà koni Apo Hisos
(Matiyo 26:1-5; Lokas 22:1-2; Howan 11:45-53)*

1 Loway allo tana ya palabahen ay Pistaynan Pamanemtem boy Pistan pamangan tinapay ya ayin pampalbag. Hay pawpo-on nin pawpari boy mawmangitorò nin kawkapanogo-an ay ampanghip nin paraan no pangnoy pandakep la koni Apo Hisos nin ayin makatandà emen la ya ma-ipapati. 2 “Agtamo,” wanla, “gaw-en peleg pista ta maka manggawà nin kagolowan ya tawtawo.”

Hay babayi ya nangibollog nin pabangohha olo ni Apo Hisos

(Matiyo 26:6-13; Howan 12:1-8)

³ Hapa-eg hi Apo Hisos ay anti ha banowan Bitanya ha bali ni Simon ya liprosowen pon. Peleg ampangan hili Apo Hisos ay ma-in nakalateng ya mihay babayi ya nantan nin pinakamabli ya pabangoh ya nakapalaman ha maganday pambiyanan ya an-ingaten alabastro. Hay ginawà nin habaytoy babayi ay impehà nay le-ey nin habaytoy pinambiyanan, biha na imbollog ha olo ni Apo Hisos.

⁴ Hay ongno ha tawtawoy anti bayro ay namahang, ya wanla, “Antà sinayang na ba-in ya pabangoh? ⁵ No na-ilakò dayi ba-in ha alagà nin sowildon ma-igit mihay ta-on ya pinagtrabahowan nin miha katawo, hay napaglako-an ay na-igwà dayi ha manga-irap.” Masyado lan pinaghalita-an baytoy babayi.

⁶ Hinalità konla ni Apo Hisos, “Pa-olayan moyo ya,” wana. “Antà ampaki-emenan moyo ya? Hay ginawà na kongko ay kahampatan. ⁷ Maski makano, no labay moyo ay makagawà kawo nin kahampatan ha manga-irap ya tawo, ta pirmi moyo hilan kalamo. Piro hiko ay ahè magpirmi komoyo. ⁸ Ha abot kaya nin habayti ya babayi ay ginawà na bayti kongko. Hay pangibollog na ha nawini ko nin habayti ya pabangoh ay paghahandà ha pananabon kongko. ⁹ Anhalita-en ko komoyo ya kaptegan: maski ayrin dogal bayri ha babon lotà nin ma-i-aral ya Mahampat ya Balità ay mapanemteman bayti ya babayi ta mabanggit ya ginawà na kongko.”

Hi Hodas Iskaryoti ay nakisondò nin isapakathi Apo Hisos
(Matiyo 26:14-16; Lokas 22:3-6)

¹⁰ Hapa-eg hi Hodas Iskaryoti ya miha ha labinloway alagad ni Apo Hisos ay nako ha pawpo-on nin pawpari ta isapakat na hi Apo Hisos. ¹¹ Hin nalengè la baytoy hinalità ni Hodas ay nagtowà hila boy pinangako-an la ya nin biyan kowalta. Pa-ibat hin habayto ay an-hipen ni Hodas no pangno ya pangisapakat na koni Apo Hisos.

Hi Apo Hisos ay nangipahandà nin pangaponanpara ha Pistan Pamamanemtem

(Matiyo 26:17-25; Lokas 22:7-13, 21-23; Howan 13:21-30)

¹² Hay primiron allo nin Pistan pamangan tinapay ya ayin pampalbag ay Pistan Pamamanemtem. Ta-onta-on hilan ampagpati nin aw-oybon topa ya kona-en la ta pamanemteman la hin inlibri nin Diyos ya kawka-apo-powan la. Hin nilomateng ya Pistan Pamamanemtem, hi

Apo Hisos ay pinastang nin aw-alagad na, ya wanla, “Ayri ya labay mon pangihanda-an nawen nin pangaponan tamo ya pamanemteman?”

¹³ Hapa-eg, inhogò ni Apo Hisos ya loway alagad na, ya wana konla, “Mako kawo ha siyodad nin Hirosalim. Bayro ay makahakbat kawo nin mihay lalaki ya ma-in gitan ya bangà ya ma-in lanom. Homono kawo kona ¹⁴ ha bali ya lo-oben na. Hay halita-en moyo ha ma-in bali ay ombayri: ‘Ampastangen nin mangangaral: Ayri ya kowartoy panganan kon pangaponan kalamoy aw-alagad ko?’ ¹⁵ Hapa-eg, i-oli na kawo ha tag-ay ha malhay ya kowarto ya nakahandà ana nin para kontamo. Bayro kawo mangihandà nin pangaponan tamo.”

¹⁶ Hapa-eg, nanigè baytoy loway alagad ni Apo Hisos. Hin ni-abot hila ha siyodad ay nakit la baytoy kaganawan bagay ya ombayro ha hinalità konla ni Apo Hisos. Kayà nangihandà hila nin pangaponan la para ha Pistan Pamanemtem.

Kalampohan pangapon ni Apo Hisoskalamoy aw-alagad na

(Matiyo 26:26-30; Lokas 22:14-20; 1 Korinto 11:23-25)

¹⁷ Hin yabi ana, hi Apo Hisos kateng labinloway alagad na ay nakoyna do ha bali. ¹⁸ Hin ampi-a-arap hilayna nin ampangan ay hinalità konla ni Apo Hisos, ya wana, “Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: miha komoyo ya karap kon ampangan ay mangisapakat kongko.”

¹⁹ Hapa-eg, hatoy aw-alagad ay nilomelè. Mihamiha hilan nagpastang koni Apo Hisos, ya wanla, “Alwa kalì nin hiko bayto?”

²⁰ Hinalità ni Apo Hisos konla, “Miha komoyo ha labin-loway alagad ko, hatoy kalamo kon ampagsawsaw nin tinapay ha yawong. ²¹ Impaholat nin Diyos ya hiko ya aningaten Anak nin Tawo ay talagan mati. Piro ka-i-ingaloy mangyari ha tawoy mangisapakat kongko ya an-ingaten Anak nin Tawo. Mahampat et dayi ya agyayna in-anak.”

²² Peleg la et bayron ampangan, hi Apo Hisos ay nandampot nin tinapay biha ya nagpasalamat ha Diyos. Binibihil na bayto ta impatpel na ha aw-alagad na, ya wana, “Habayti ay nawini ko; kanen moyo.”

²³ Hapa-eg, dinampot na et ya mihay baso ya ma-in alak nin obas. Pinasalamatan na bayto ha Diyos biha na inggawà ha aw-alagad na ta inomen la. Kaganawan la ay ninom nin habayto. ²⁴ Hinalità konla ni Apo Hisos, “Habayti ay dayà ko ya mantolò nin para ha kalak-an tawo. Katibayan bayti nin hay Diyos ay ma-in bayoy kasondo-an

ha tawtawo. ²⁵ Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: agkoyna minom nin ombayri ya alak nin obas anggan lano ha allon mapagkalamo katawo nin minom nin bayoy alak do ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos.”

²⁶ Hin nayari hili Apo Hisos nin nagkantan pamasalamat ay nako hila ha Bakil nin Aw-olibo.

*Hinola-an ni Apo Hisos ya ipogla-oh ya ni Pidro
(Matiyo 26:31-35; Lokas 22:31-34; Howan 13:36-38)*

²⁷ Hinalità ni Apo Hisos ha aw-alagad na, “Hikawoy kaganawan,” wana, “ay ma-lihan nin katetpel kongko kompormi ha nakaholat ha Halità nin Diyos ya ombayri: ‘Hay Pastol nin tawtopa ay patyen ko boy mikakatak ya tawtopa.’ ” ²⁸ Piro wana et ni Apo Hisos, “Pangabiyay kon oman ay ma-ona ko komoyo nin mako ha probinsyan Galiliya.”

²⁹ Hapa-eg, hinalità ni Pidro koni Apo Hisos, “Maski ma-lihan nin katetpel ya kaganawan, hiko ay ahè!”

³⁰ Hinalità kona ni Apo Hisos, “Anhalita-en ko komo ya kaptegan,” wana, “hapa-eg yabi, biha mangkati ya manok nin ikalwan bisis ay katatloy bisis mo kon ipogla-oh nin halita-en ya agmo ko balay.”

³¹ “Maski mati ko nin kalamo mo,” wani Pidro, “ay talagan agko maghalità nin agkata balay.” Ombayro simpri ya hinalità nin kaganawan alagad.

*Hi Apo Hisos ay nako ha Gitsimanita bayro ya nanalangin
(Matiyo 26:36-46; Lokas 22:39-46)*

³² Hapa-eg, hin ni-abot hili Apo Hisos ha dogal ya an-ingaten Gitsimani ay hinalità na ha aw-alagad na, “Miknò kawo bayri,” wana, “peleg nin manalangin ako.”

³³ Hay gintan ni Apo Hisos ay hi Pidro, Santiyago, boy hi Howan. Hapa-eg, nagkama-in ya nin masyadoy kalele-an boy masyadon ampikotoh ya ihip na. ³⁴ Hinalità na bayro ha aw-alagad na, “Emen akon mati,” wana, “nin habayti ya masyadoy kalele-an ko. Magpoyat kawo ta manganti kawo bayri.”

³⁵ Hin nipakarayò nin amò hi Apo Hisos ay nan-lokob ya ta impanalangin na ya no ma-arì dayi ay agna maranasan ya kadya-dya-an ya maraninan mangyari kona.

³⁶ Impanalangin et ni Apo Hisos ha Tatay na, ya wana, “Tatay ko, maski anyay bagay ay mapangyari mo. Kayà alihen mo dayi bayti ya kadya-dya-an ya andanasen ko, piro alwan kalabayan koy mahonol no alwan kalabayan mo.”

³⁷ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nagbira do ha tatloy alagad boy nalatngan na hilay angkatoloy. Pinastang na hi Simon Pidro,

“Simon,” wana, “angkatoloy ka nayì? Agmo nayì matagal nin magpoyat nin maski mihay oras? ³⁸ Homandà kawo boy manalangin emen agkawo matoksò. Anti ha nakem moyo ya labay moyon homonol, piro ahè makaya nin sarili moyo.”

³⁹ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nog-alih ta nako yayna et nin nanalangin. Hay an-ipanalangin na ay ombayro ha impanalangin na hin ona. ⁴⁰ Hin nagbira yan oman konlan tatlo ay natalngan na hilayna et ya angkatoloy, ta nitonglò hilayna. Hin naka-imata hila ay agla tandà no anyay halitaten la koni Apo Hisos.

⁴¹ Hapa-eg, nako yan nanalangin nin ikatlon bisis, biha ya nagbira konla. “Angkatoloy kawo et nayì,” wana, “boy ampa-inawa? Nilomateng anay oras nin hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay isapakat nin igwà ha gamet nin tawtawoy makasalanan. ⁴² Mibangon kawoyna ta anlomateng anay tawoy ampangisapakat kongko. Hakbaten tamo hila.”

Dinakep hi Apo Hisos

(Matiyo 26:47-56; Lokas 22:47-53; Howan 18:3-12)

⁴³ Mintras ampaghalià hi Apo Hisos, hi Hodas ya miha ha labinloway alagad na ay nakalateng kalamo nay malakè ya tawoy nipaghondang boy nipagpapatok. Hila bayti ay inhogò nin pawpo-on nin pawpari, mawmangitorò nin kawkapanogo-an, boy mawmato-ay mangama-in katongkolan. ⁴⁴ Hatoy traydor ya ampangiparakep koni Apo Hisos ay naghalià ha kawkalamowan na, ya wana, “Hay alekan ko ay hiya bayto. Dakpen moyo ya ta gitan moyo.”

⁴⁵ Hin nilomateng bayro hi Hodas ay nagdiritso ya koni Apo Hisos boy hinalità na, “Apo!” wana, biha na ya inalekan. ⁴⁶ Hapa-eg, dinakep la hi Apo Hisos. ⁴⁷ Piro miha ha aw-alagad ni Apo Hisos ya anti bayron ampireng ay nanganoh nin hondang ta tinabtab nay alilà nin pinakaponon nin pawpari. Hatoy alilà ya tinabtab ay napongohan nin tolih.

⁴⁸ “Warì tolisan ako,” wani Apo Hisos, “ta nakahondang kawo boy nipagpapatok ya mandakep kongko? ⁴⁹ Allo-allo ay anti ko ha bali nin Diyos nin ampanorò komoyo, piro agmoyo ko dinakep. Ombayro man, ampangyari bayti ta katoparan nin holà ya nakaholat ha Kaholatan nin Diyos.”

⁵⁰ Hi Apo Hisos ay inalihan nin kaganawan alagad na ta nipampowayo. ⁵¹ Hapa-eg, ma-in nakilako koni Apo Hisos ya mihay anakabayo ya ahè nagdolo no alwan naka-alimenmen yan bongat nin oweh. Andakpen ya simpri nin hatoy tawtawoy nandakep koni Apo Hisos. ⁵² Ha pagpowirsa nan maka-alih ay nabalag na baytoy oweh ya pinag-alimenmen na; kayà nakalo-hok yay nowayo.

Hi Apo Hisos ay in-arap ha mangama-in katongkolan (Matiyo 26:57-68; Lokas 22:54-55, 63-71; Howan 18:13-14, 19-24)

⁵³ Hi Apo Hisos ay gintan la ha bali nin pinakapo-on nin pawpari ta bayro nititipon ya pawpo-on nin pawpari, mawmato-ay mangama-in katongkolan, boy mawmangitorò nin kawkapanogo-an. ⁵⁴ Hi Pidro ay anhomono koni Apo Hisos nin ma-in amò ya karayo-an. Hin ni-abot ya ha kolob nin hatoy pinakapo-on nin pawpari ay nikhò yan naki-opong ha bawbantay ta nanengey.

⁵⁵ Hay pawpo-on nin pawpari boy kaganawan ma-in katongkolan ay ampanggawà nin ibidinsyay ayin kaptegan ya kontra koni Apo Hisos emen la ya ma-ipapati. Piro ayin hilan makit. ⁵⁶ Malakè ya tistigos ya ampagtotoì nin kabongkokan ya kontra koni Apo Hisos, piro ahè ampangapi-o-ogmà ya anhalita-en la.

⁵⁷ Ma-in ongnoy nireng nin manistigos nin kabongkokan kontra koni Apo Hisos, ⁵⁸ ya wanla, "Nalengè nawen ya ombayri ya hinalità na: 'Hira-en ko bayti ya bali nin Diyos ya ginawà nin tawo, ta pangalabah nin tatloy allo ay mangibangon akon kanayon ya ahè ginawà nin tawo.'" ⁵⁹ Ombayro man ay ahè nangapi-o-ogmà ya pamapteg la.

⁶⁰ Hapa-eg, hatoy pinakapo-on nin pawpari ay nireng ha arapan la ta nagpastang koni Apo Hisos, ya wana, "Ayin ka nayi ma-itobay bahen ha an-ibingga la komo?" ⁶¹ Piro hi Apo Hisos ay ahè nagtelek.

Pinastang yan oman nin hatoy pinakapo-on nin pawpari, ya wana, "Hika nayi hi Kristo ya impangakò nin Diyos, hatoy Anak nin Diyos ya Pinakamahampat?"

⁶² "Awò, hiko," wani Apo Hisos. "Lano ay makit moyo ya hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay ampikhò ha bandan wanan nin Pinakamakapangyariyan ya Diyos. Ha pagbira ko bayri ay makit moyo ko ya anti ha leem ya mangibat ha katatag-ayan."

⁶³ Hapa-eg ha kapahangan nin hatoy pinakapo-on nin pawpari ay giniwak nay dolo na boy hinalità na, ya wana, "Alwa tamoynan ka-ilangan ya manistigos. ⁶⁴ Nalengè moyoynay hinalità na ya kontra ha Diyos. Anyay disisyon moyo?"

Hapa-eg, kaganawan kalamowan nin hatoy pinakapo-on nin pawpari ay nagdisisyon nin dapat patyen hi Apo Hisos. ⁶⁵ Hi Apo Hisos ay inompisawan dinol-an nin ongnò konla. Pinerengan lay mata na boy pinagponiti, biha la hinalità kona, "Banta-an mo," wanla, "no hinoy namoniti komo!" Kateng bawbantay ay nipanampal kona.

Hi Apo Hisos ay impogla-oh ni Pidro

(Matiyo 26:69-75; Lokas 22:56-62; Howan 18:15-18, 25-27)

⁶⁶⁻⁶⁷ Hapa-eg hi Pidro ya hinomono koni Apo Hisos angga ha kolob nin pinakapo-on nin pawpari ay anti et bayro nin ampakipanengay. Hin anhomagoy ya mihay babayi ya alilà nin hatoy pinakapo-on nin pawpari ay nakit na hi Pidro. Pinakalilili-o na hi Pidro biha na hinalità kona, “Kateng hika,” wana, “ya kalamowan ni Hisos ya taga Nasarit.”

⁶⁸ Piro nagpogla-oh hi Pidro, ya wana, “Agko tandà ni agko angka-intindiyan no anyay antotolen mo.” Hapa-eg hi Pidro ay nagpalako ha polta nin habaytoy kolob. Tamatamà itaman nin nangkati ya manok.

⁶⁹ Hin hi Pidro ay nakit ana et nin hatoy babayi ya alilà ay hinalità na do ha tawtawoy anti bayro, “Haba-in ya tawo,” wana, “ay kalamowan ni Hisos.” ⁷⁰ Piro nagpogla-oh ana et hi Pidro.

Amò papa-inghan, hay tawtawoy anti bayro ya ampipampireng ay naghaltà koni Pidro, ya wanla, “Talagan kalamowan na ka ta kateng hika ay taga Galiliya.”

⁷¹ Hi Pidro ay naghompà nin kabongkokan, ya wana, “Parosawan ako nin Diyos no alwan peteg ya hinalità ko nin agko balay ba-in ya tawoy anhalita-en moyo.”

⁷² Antimano ay nangkati ya manok nin ikalwan bisis. Napanemteman ni Pidro baytoy hinalità kona ni Apo Hisos ya, “Biha mangkati ya manok nin ikalwan bisis ay katatloy bisis mon halita-en ya agmo ko balay.” Banà bayro ay nakatangih hi Pidro.

15

Hi Apo Hisos ay in-arap koni Pilato

(Matiyo 27:1-2, 11-14; Lokas 23:1-5; Howan 18:28-38)

¹ Hay hambak et, hay pawpo-on nin pawpari boy mawmato-ay mangama-in katongkolan, kateng mawmangitorò nin kawkapanogo-an, boy kaganawan mangatag-ay ya katongkolan ay nagdisisyon ha gaw-en la koni Apo Hisos. Hay ginawà la ay binalol la hi Apo Hisos biha la gintan nin inggawà koni Pilato ya gobirnadador ya taga Roma. ² Hi Apo Hisos ay pinastang ni Pilato, ya wana, “Hika nayi ya Arì nin Hawhodiyo?”

Tinombay hi Apo Hisos, “Awò,” wana. “Tamà ba-in ya hinalità mo.”

³ Hay pawpo-on nin pawpari ay ampamingga nin malakè ya bagay ya kontra koni Apo Hisos. ⁴ Kayà hi Pilato ay nagpastang ana et koni Apo Hisos, ya wana, “Ayin ka nayi nin ma-itobay bahen ha kalak-an nin an-ibingga la komo?”

⁵ Piro hi Apo Hisos ay agana tinombay. Banà bayro ay nag-ispanta hi Pilato.

Kamatyan ya insintinsya koni Apo Hisos

(Matiyo 27:15-26; Lokas 23:13-25; Howan 18:39-19:16)

⁶ Ta-onta-on, no Pistan Pamamanemtem, hay gobirnadador ya hi Pilato ay ampamalayà nin mihay piriso ya awoken nin tawtawo. ⁷ Hin habayto ay ma-in nakapiriso ya mihay lalaki ya nagngalan Barabas. Impiriso ya kateng kawkalamowan na banà ha pamati lan tawtawo ha pangkomontra la ha gobirno. ⁸ Hapa-eg hi Pilato ay nilako nin kalak-an tawo, ta inawok la kona ya mamalayà nin mihay piriso bilang ombayro ha kina-ogali-an nan gaw-en. ⁹ Pinastang hila ni Pilato, “Labay moyo nayì nin palaya-en ko ya Ari nin Hawhodiyo?” ¹⁰ Hay bara-nan nin ombayroy hinalità ni Pilato ay banà ta tandà na ya hi Apo Hisos ay inggawà nin pawpo-on pawpari kona nin banà ha inggit la. ¹¹ Piro hatoy kalak-an tawo ay nasolsolan nin hatoy pawpo-on nin pawpari ya hay awoken lan palaya-en ay alwan hi Apo Hisos no alwan hi Barabas.

¹² Pinastang hilan oman ni Pilato, “Anyaman awod ya gaw-en ko bayri ha tawoy an-ingaten moyon Ari nin Hawhodiyo?”

¹³ Nipambo-angaw ya tawtawo, ya wanla, “Ipakò ya ha koroh!”

¹⁴ “Antà?” wani Pilato. “Anyay kala-etan ya ginawà na?”

Piro lalò ana ingat nambo-angaw ya tawtawo, ya wanla, “Ipakò ya ha koroh!”

¹⁵ Ha kalabayan ni Pilato nin mapakonsowilo nay tawtawo ay pinalayà na hi Barabas. Hi Apo Hisos balè ay impabarog na, biha na ya inggawà konla nin ipakò ha koroh.

Hi Apo Hisos ay pinagsistiyan nin hawhondalò

(Matiyo 27:27-31; Howan 19:2-3)

¹⁶ Hapa-eg, hay ginawa nin hawhondalò ay gintan la hi Apo Hisos ha kolob nin palasyo nin gobirnadador biha la tinipon ya kawkakompanya la. ¹⁷ Pinaholotan la hi Apo Hisos nin dolo ya kolor obi ya emen dolon ari, boy nanggawà hila nin koronay dowih biha la inggawà kona. ¹⁸ Hapa-eg, an-insoltowen la ya nin kanwarì ay an-igalang, ya wanla, “Lomawig ya biyay mo, Ari nin Hawhodiyo!” ¹⁹ Pinatok lay olo na boy dinol-an la ya. Nanalimokod hila nin inomarap kona ya kanwarì ay anhomamba hila kona. ²⁰ Hin nayari la yan pinagsistiyan ay nilo-hok la kona baytoy dolo ya kolor obi, biha la impaholot kona nin oman ya sarili nan dolo. Hapa-eg, hiya ay gintan laynan ipakò ha koroh.

Hi Apo Hisos ay impakò ha koroh

(Matiyo 27:32-44; Lokas 23:26-43; Howan 19:17-27)

²¹ Hapa-eg, ma-in mihay lalaki ya taga banowan Sirini. Hiya ay hi Simon ya tatay ni Alihandro boy Ropo. Hi Simon ya na-ibat ha likol nin siyodad ay nahakbat nin hatoy hawhondalò ya ampipantan koni Apo Hisos. Pinilit la yan pinabalatay nin koroh ni Apo Hisos. ²² Hi Apo Hisos ay gintan la ha dogal ya an-ingaten Golgota ya hay labay toloen ay Dogal nin Bongò ta bilang kortin bongò olon tawo. ²³ Ampa-inomen la ya nin alak ya nila-okan mira ya pampabanel emen ahè makatanam nin hakit, piro agna ininom. ²⁴ Hapa-eg, impakò la ya ha koroh, boy inatag-atag lay dolo na ta pinibobonotan la no hino konla ya makapag-ikon.

²⁵ Alas nowibi nin bayombokah hin hi Apo Hisos ay impakò la ha koroh. ²⁶ Ha bandan tag-ay nin olo ni Apo Hisos ay inholat lay bingga la kona ya ombayri: "HAY ARÌ NIN HAWHODIYO!" ²⁷ Bayro ay ma-in itaman nin loway tolihan ya kapariho nan impakò ha koroh. Hay miha ay ha bandan wanan na; hay miha ay ha bandan oki na. ²⁸ Ha pangyayari ya habayti ay nagkapeteg baytoy holà hin hato ya ombayri ya nakaholat ha Kaholatan nin Diyos: "Intowad la ya nin mala-et ya tawo."

²⁹ Hay tawtawoy angkahagoy koni Apo Hisos ay ampipam-
peyeng nin ampanginsolto kona, ya wanla, "Warì alwan hika ya manirà nin bali nin Diyos ta pangalabah nin tatloy allo ay ibangon mon oman? ³⁰ Sigi paraw! Omaypà ka bahen ha koroh ta ilibri moy sarili mo!"

³¹ Kateng pawpo-on nin pawparì boy mawmangitorò nin kawkapanogo-an ay ampi-i-ilgo nin insolto koni Apo Hisos, ya wanla, "Nangilibri ya nin kanayon piro agna ma-ilibri ya sarili na. ³² No mag-aypà ba-in ya Kristo ya impangakò nin Diyos, hatoy Arì nin aw-inalalak ni Israyil, ta makit nawen ay tompel kayi kona." Kateng hatoy lowa ya kapariho nan impakò ha koroh ay ampanginsolto simpri kona.

Hay pagkamati ni Apo Hisos

(Matiyo 27:45-56; Lokas 23:44-49; Howan 19:28-30)

³³ Hin ni-ogtoy-allo ay dinomeglem ya babon lotà anggan alas tris nin mahilem. ³⁴ Habayton alas tris nin mahilem, hi Apo Hisos ay nambo-angaw nin pagkahokaw, ya wana, "Ilowi, Ilowi, lama sabaktani?" ya hay labay toloen ay "Diyos ko, Diyos ko, antà pina-olayan mo ko?"

³⁵ Hin nalengè nin ongnoy tawoy anti bayro baytoy hinalità ni Apo Hisos ay hinalità la, "Leng-en moyo! An-ingaten na hi Ilyas ya propita hin hato."

³⁶ Hay miha konla ay nowayon nangwa nin bilang ispongaha ta imbahà na ha hokà, biha na inggawà ha tampoh nin tambò. Impahephep na koni Apo Hisos biha na hinalità, “Helken tamo paraw no lakwen yan i-aypà ni Ilyas.”

³⁷ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nambo-angaw nin pagkahokaw biha ya naboyto-an nin inawawen.

³⁸ Hin habayton oras, hay makodpaw ya dolo ya pinagkortina ha lo-ob bali nin Diyos ay nawakwak nin napigitnà pa-ibat tag-ay anggan aypà. ³⁹ Do itaman ha arapan nin koroh ay ma-in mihay kapitan nin hondalò ya nakalengè nin imbo-angaw ni Apo Hisos. Ha nakit na no pangno nati hi Apo Hisos ay ombayri ya nahalità na, “Habayti ya tawo ay talagan Anak nin Diyos!”

⁴⁰ Ha ma-in amò ya karayo-an ay ma-in ongnoy babayi ya ampipanamolaw koni Apo Hisos, kalamo bayro hi Mariya ya taga Magdala, hi Mariya ya nanay ni Santiyagon malagò boy hi Hosi, boy anti et bayro hi Salomi. ⁴¹ Hila baytoy bawbabayi ya ampakilakolakon manambay koni Apo Hisos hin anti ya ha probinsyan Galiliya. Hay kalamo et bayro ha ampipanamolaw ay malakè ya babayi ya ampakilakolako koni Apo Hisos hin nako ya ha siyodad nin Hirosalim.

Hay pananabon koni Apo Hisos

(Matiyo 27:57-61; Lokas 23:50-56; Howan 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Hapa-eg, hin anyomabi ana, oras anan paghahandà para ha allon pama-inawa, hi Hosi ya taga Arimatiya ay naghokaw nakem nin nako koni Pilato ta pinastang nan kowen ya bangkay ni Apo Hisos. Hi Hosi ya miha ha gropon mangatag-ay ya katongkolan ay anggalangen nin tawtawo. An-anti-en nan mangyari ya pamomo-on nin Diyos. ⁴⁴ Nag-ispanta hi Pilato hin nalengè nay nati ana hi Apo Hisos. Kayà impa-alap na baytoy kapitan nin hondalò ta pinakapapastang na no talagan nati ana hi Apo Hisos. ⁴⁵ Hin natanda-an ni Pilato do ha kapitan ya nati ana hi Apo Hisos, hay bangkay na ay impakwa ni Pilato koni Hosi. ⁴⁶ Hapa-eg hi Hosi ay nanaliw nin maganday klasin dolo ya mapotì. Hin na-i-aypà nayna ya bangkay ni Apo Hisos ay pinotot na nin habaytoy dolo, biha na impahok nin intabon ha kowibay bato. Hapa-eg, nangitolid yan malhay ya bato ya pinanarà na nin poltan pinangitabonan. ⁴⁷ Hi Mariya ya taga Magdala boy hi Mariya ya nanay ni Hosi ay ampangimaton; kayà nakit lay pinangigwa-an nin bangkay ni Apo Hisos.

16

Hi Apo Hisos ay nabiyay oman

(Matiyo 28:1-8; Lokas 24:1-12; Howan 20:1-10)

¹ Hin nalabah ya Sabado ya allon pama-inawa, hi Mariya ya taga Magdala, hi Mariya ya nanay ni Santiyago, boy hi Salomi ay nipanaliw nin pabangoh ta gitan lan iponah ha bangkay ni Apo Hisos. ² Hay hambak et nin allon Dominggo, hin hinomilà anay allo ay nako hila ha pinangitabonan koni Apo Hisos. ³ Mintras anti hila ha daan ay ampi-i-ilgo hila, ya wanla, “Hinoy mapatolid tamo nin bato ya pinanarà polta nin hatoy pinangitabonan?”

⁴ Piro hin natamolawan la baytoy pinangitabonan ay nakit lay natolid ana baytoy pagkaholay bato. ⁵ Hin nilomob hila bayro ha pinangitabonan, ha bandan wanan la ay nakakit hila nin mihay lalaki ya malagò ya naka-iknò boy nakadolon mapotì. Banà bayro ay nalimo hila.

⁶ “Agkawo malimo,” wana nin hatoy lalaki. “Tandà ko ya hay antikapen moyo ay hi Apo Hisos ya taga Nasarit ya impakò ha koroh. Hiya ay ayin bayri ta nabiyay yan oman. Biliwen moyoy pinangigwa-an kona. ⁷ Manigè kawoyna ta ibalità moyo koni Pidro kateng ha kanayon ya aw-alagad ni Apo Hisos ya hi Apo Hisos ay ma-ona konla nin mako ha probinsyan Galiliya. Bayro moyo ya makit bilang ombayro ha hinalità na komoyo.”

⁸ Hapa-eg, nowayo hilan nog-alih bayro ha pinangitabonan ya ampikalimo boy ampipag-ispanta. Banà ha kalimowan la ay aghila naghalità ha maski hino nin tongkol ha nangyari.

Hi Apo Hisos ay napakit koni Mariya ya taga Magdala

(Matiyo 28:9-10; Howan 20:11-18)

⁹ Hin habayto et mahambak nin allon Dominggo, hin nabiyay oman hi Apo Hisos, hay ona nan pinakitan ay hi Mariya ya taga Magdala. Habayti hi Mariya ay hatoy babayi ya pinahokan nin pitoy dimonyo ya pina-alih ni Apo Hisos. ¹⁰ Hi Mariya ay nako ha aw-alagad ya ampipaglele boy ampipanangih, ta imbalità na konla ya nabiyay oman hi Apo Hisos. ¹¹ Piro aghila ninto-o do ha hinalità ni Mariya ya hi Apo Hisos ay nabiyay oman boy napakit kona.

Hi Apo Hisos ay napakit ha loway kalamowan na

(Lokas 24:13-35)

¹² Hapa-eg hi Apo Hisos ya na-oman ya itsora ay napakit ha loway kalamowan nay ampowako ha lawak. ¹³ Habaytoy lowa ay nagbira ha siyodad nin Hirosalim ta habaytoy nakit

la ay hinalità la ha kanayon ya kalamowan ni Apo Hisos. Piro hatoy pinag-ilgowan la ay ahè simpri ninto-o.

Hi Apo Hisos ay napakit ha labimmihay alagad

(Matiyo 28:16-20; Lokas 24:36-49; Howan 20:19-23; Gawgawà 1:6-8)

¹⁴ Hapa-eg hi Apo Hisos ay napakit ha labimmihay alagad nay ampi-a-arap nin ampangan. Pinaghalita-an na hila banà ha katya-an nakem la nin ahè ninto-o ha tawtawoy nipampakakit kona hin nabiyay yan oman.

¹⁵ Hapa-eg, hinalità et konla ni Apo Hisos, "Mako kawo," wana, "ha kaganawan dogal bayri ha babon lotà ta ha kaganawan tawo ay i-aral moyo ya Mahampat ya Balità.

¹⁶ Hinoman ya tompel boy mabinyagan ay malibri ha kaparosawan, piro hinoman ya ahè tompel ay parosawan nin Diyos. ¹⁷ Hay mipantompel ay magkama-in nin kapangyariyan ya makagawà nin ombayri ya pawpapag-ispantawan: ha ngalan ko ay makapa-alih hila nin dawdi-monyo ya pinomahok ha tawtawo boy makapaghalità hila nin kahalakoy hawhalità.

¹⁸ Maski mandakep hila nin aw-otan boy minom nin lason ay aghila mapangno. Hay tawoy ma-in masakit ay homampat no pababowan la nin gawgamet la."

Hi Apo Hisos ay gintan ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos

(Lokas 24:50-53; Gawgawà 1:9-11)

¹⁹ Hin nayari bayto nin hinalità ni Pangino-on Hisos ha aw-alagad na, hiya ay gintan ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos boy bayro ya nikhò ha bandan wanan nin Diyos.

²⁰ Hay aw-alagad na ay nanigè ana nin nako ha kaganawan dogal ta nangaral. Hay Pangino-on ay anggomawà konla. Ampaptegan nay pangangaral la ha pangipagawà na konla nin pawpapag-ispantawan.

HAY MAHAMPAT YA BALITÀ YA HINOLAT NI LOKAS YA TONGKOL KONI APO HISOS

¹ Anggalangen kon Tiyopilo,

Malakè ana ya tawoy nangiholat nin bawbagay ya tongkol koni Apo Hisos ya ahè et naboyot nangyari bayri kontamon ampipantompel ha Pangino-on. ² Inholat la bayto ya nalengè nawen do ha primiron nipampakakit koni Apo Hisos boy do ha nangi-aral Halità nin Diyos. ³ Banà bayri, anggalangen kon Tiyopilo, pinag-aralan kon mahampat bayti ya kaganawan pangyayari ya tongkol koni Apo Hisos pa-ibat hin ompisa angga hapa-eg emen ko itaman mahiolat bayti komo nin ma-ayos. ⁴ Anggaw-en ko bayti emen lalò mon matanda-an ya kaptegan ya tongkol ha bawbagay ya intorò komo.

Imbalità nin anghil ya i-anak hi Howan Mamiminyag

⁵ Hin ampag-arì hi Hirodis ha probinsyan Hodiya ay ma-in mihay parì ya nanggalan Sakariyas. Hiya ay miha ha gropon pawparì ya an-ingaten gropo ni Abiya. Hay ngalan nin ahawa ni Sakariyas ay Ilisabit ya alalak ni Aron ya ka-ona-onawan parì hin hatò. ⁶ Hi Sakariyas boy hi Ilisabit ay parihon mahampat ha tegteg nin Diyos, boy pariho hilan anhomonol ha kaganawan an-ipanogò nin Pangino-on boy ha rawriglaminto na. ⁷ Mato-a hilayna piro ayin hilan anak ta ba-og hi Ilisabit.

⁸ Mihay allo, hay oras nin pagsisirbi ha bali nin Diyos nin pawparì ya gropo ni Sakariyas ay nakalateng ana. Kayà anggaw-en ni Sakariyas ya katongkolan na nin para ha Diyos. ⁹ Hay ka-ogali-an nin pawparì ay ampibabaweh nin mamò-ol kamanyang ya mabangoh. Habayton allo ay hi Sakariyas ya nabonot lan mamò-ol nin kamanyang. Kayà nako ya ha lo-ob bali nin Pangino-on. ¹⁰ Mintras ampo-olan na baytoy kamanyang ya mabangoh, hay tawtawoy anti ha likol bali nin Diyos ay ampipanalangin, ta ombayroy ka-ogali-an la no ampamo-ol nin kamanyang.

¹¹ Hapa-eg, ma-in mihay anghil nin Pangino-on ya biglà nilomwah ya naka-ireng ha bandan wanan nin altar ya ampamo-olan nin kamanyang ta napakit koni Sakariyas. ¹² Nabiglà boy nalimowan hi Sakariyas hin nakit na baytoy anghil nin Pangino-on. ¹³ Piro hinalità kona nin hatoy anghil, "Agka," wana, "malimo, Sakariyas! Nilengè nin

Diyos ya panalangin mo. Hi Ilisabit ya ahawa mo ay magka-anak komo nin mihay lalaki ya pangalanan mo nin Howan. ¹⁴ Ha pang-anak kona ay lomiga kan masyado, boy malakè et ya kanayon ya tawo ya lomiga. ¹⁵ Hiya ay magkama-in karangalan ha tegteg nin Pangino-on. Agya minom nin alak o maski anyay i-inomen ya makalahing. Pa-ibat ha i-anak ya, hiya ay mapnò nin Ispirito nin Diyos. ¹⁶ Hiya et bayti ya anak mo ya mangoman nakem nin malakè ya inalalak ni Israyil emen hila magbiran homamba ha Pangino-on lay Diyos. ¹⁷ Hiya ya ma-ona ha Pangino-on. Mag-in yan bilang koni Ilyas ya propita hin hato ya ma-in kakhawan boy kapangyariyan. Ipakisondò nay tawtatay ha aw-anak la; boy omanen nay nakem nin tawtawoy ahè anhomonol emen hila magbiran homonol ha karonongan nin tawtawoy mangahampat; boy ma-ihandà nay tawtawo ha panlomateng nin Pangino-on.”

¹⁸ Hapa-eg, hinalità ni Sakariyas do ha anghil, “Pangno ko,” wana, “masigoro ba-in ya anhalita-en mo? Hiko boy ahawa ko ay parihoyonan mato-a.”

¹⁹ Tinombay baytoy anghil koni Sakariyas, “Hiko,” wana, “hi Gabril ya pirmin ampagsirbi ha Diyos. Hiya ya nangi-hogò kongkon mangibalità komo nin habayti ya mahampat ya balità. ²⁰ Habayti ya imbalità ko komo ay magkapeteg ha tamà ya pana-on, piro banà ta agka ninto-o ha hawhalità ko ay mapipi ka. Agka makapaghalità angga ha lomateng ya allon mangyari bayti ya imbalità ko komo.”

²¹ Hapa-eg, hatoy tawtawo ay ampipangantì nin lomikol hi Sakariyas. Ampag-ispanta hila nò antà hay boyot na do ha lo-ob bali nin Diyos. ²² Hin nilomikol hi Sakariyas ay agyayna makapaghalità konla. Kayà natanda-an la ya ma-in yan nakit ya kapapa-ispanta do ha lo-ob bali nin Diyos. Banà ta agana makapaghalità hi Sakariyas ay ampagmostra ya tana do ha tawtawo.

²³ Hin nayari naynay pagsisirbi na do ha lo-ob bali nin Diyos ay norong yayna ha bali la. ²⁴ Ahè naboyot, hi Ilisabit ya ahawa na ay binomoktot. Ha lo-ob nin limay bowan, hi Ilisabit ay nagpirmi ha bali la. ²⁵ Hapa-eg, hinalità na, “Iningalowan ako,” wana, “nin Pangino-on ta inalih nay kareng-eyan ko ha tawtawo banà ta hiko ay ahè nagka-anak.”

*Imbalità nin anghil ya i-anak hi Apo Hisos
(Matiyo 1:18-21)*

²⁶ Hin ika-anem anan bowan nin boktot ni Ilisabit ay inhogò nin Diyos hi Gabril ya anghil nin mako ha banowan Nasarit ha probinsyan Galiliya. ²⁷ Inhogò na yan magbalità

koni Mariya ya dalagay malinis ta ahè et nagalaw nin hinoman ya lalaki. Hiya ay kaba-an ni Hosi ya miha ha awinalalak ni Dabid ya arì hin hato. ²⁸ Hapa-eg hi Gabril ay nako koni Mariya ta hinalità na kona, “Magtowà ka,” wana, “ta hika ya pinolalagan nin Diyos. Hay Pangino-on ay anti komo.”

²⁹ Banà bayro ha hinalità nin hatoy anghil ay nagoloy nakem ni Mariya. An-hipen na no anyay labay totolen nin hatoy imbalità kona nin hatoy anghil. ³⁰ Piro naghalità ana et kona baytoy anghil, “Agka,” wana, “malimo, Mariya, ta hay Diyos ya namolalag komo. ³¹ Hika ay mamoktot ya hay i-anak mo ay lalaki ya pangalanan mon Hisos. ³² Hiya ay ma-in karangalan boy hay i-ingat kona ay Anak nin Pinakamakapangyariyan ya Diyos. Igwà kona nin Pangino-on Diyos ya pamomo-on nin bilang ha pamomo-on hin hato ni Arì Dabid ya ka-apo-apowan na. ³³ Hay pamomo-on na ha aw-inalalak ni Hakob ay anggan makakanoman, boy hay pamomo-on na ay ayin anggawan.”

³⁴ Hapa-eg, hi Mariya ay nagpastang do ha anghil, “Pangno ko,” wana, “magka-anak ya agko et nag-ahawa?”

³⁵ Tinombay baytoy anghil, ya wana, “Hay Ispirito nin Diyos ay mako komo, boy hay kapangyariyan nin Pinakamakapangyariyan ya Diyos ay gomawà komo. Banà bayri, hay i-anak mo ay ayin kapintasan; kayà hay i-ingat kona ay Anak nin Diyos. ³⁶ Hi Ilisabit ya partidos mo ya an-ingaten ba-og ay anem ya bowan anan maboktot maski mato-a yayna, ³⁷ ta ayin bagay ya ahè mapangyari nin Diyos.”

³⁸ Tinombay hi Mariya, “Hiko,” wana, “ay magsisirbi nin Diyos; kayà mangyari dayi ba-in ya hinalità mo kongko.” Hapa-eg, nog-alih baytoy anghil.

Hi Ilisabit ay tinibaw ni Mariya

³⁹⁻⁴⁰ Ahè naboyot, hi Mariya ay nanigè ana. Nanandali yan nako ha bali nili Sakariyas ya anti ha matag-ay ya dogal ha mihay banowa nin probinsyan Hodiya. Hin nakalob yayna ha bali nili Sakariyas ay nambi yan galang koni Ilisabit. ⁴¹ Hin nalengè ni Ilisabit ya bosis ni Mariya ay naggalaw baytoy kolaw ya anti ha lalè tiyan na. Hi Ilisabit ay napnò nin Ispirito nin Diyos, ⁴² biha na impakakhaw ya bosis nan naghalità koni Mariya, ya wana, “Pinakamakalmà ka ha kaganawan babayi, boy pinakamakalmà et ba-in ya i-anak mo. ⁴³ Anyaynan kakalma-an ko ha bindisyon nin Diyos ta hay nanay nin Pangino-on ko ay nako bayrin manibaw kongko! ⁴⁴ Hin nalengè koy bosis mo ya ampangomostan kapapa-hal ko, hay kolaw ya anti ha lalè tiyan ko ay naggalaw banà ha kaligawan na. ⁴⁵ Makalmà ka nin banà

ha pamiminto-o mo ya mangyari komo baytoy imbalità nin Diyos.”

Pamomori ni Mariya

46 “Amporiyen ko ya Pangino-on,” wani Mariya.

47 “Angkatowà ako ha Diyos ya Mapangilibri kongko,

48 ta hiko ya magsisirbi na ya ma-aypà ya kapapa-hal ay inasikaso na. Kayà pa-ibat hapa-eg, kaganawan tawo ay mangingat kongko nin pinakamakalmà.

49 Banà bayri ha kapapa-ispantay bawbagay ya ginawà kongko nin Makapangyariyan ya Diyos, hay ngalan na ay igalang.

50 Pirmi nan an-ingalowan ya tawtawoy anggomalang kona pa-ibat ha ka-ona-onawan tawo angga ha kaganawan anhomonoy lahi.

51 An-ipakit nay hokaw nin kapangyariyan na ta ampikakataken na ya mawmapagmalhay.

52 An-alihen nay pamomo-on nin ampipag-ari ta an-itag-ay nay manga-aypà ya pagnanakem.

53 Hay mabitol ay ampabhoyen na nin mangahampat ya bawbagay. Hay mangayaman itaman ay ampa-alihen na nin ayin ni anyaman ya bagay.

54 Tinambayan na hi Israyil ya magsisirbi na. Agna anliwawan ya pawpangakò na ha kawka-apo-apowan tamo.

55 Impangakò na koni Abraham boy ha aw-inalalak na ya hay pangingangalo na konla ay anggan makakanoman.”

Habayti ya hinalità ni Mariya ay pamomori na ha Diyos.

56 Hi Mariya ay napa-iri koli Ilisabit nin mangatatloy bowan biha ya norong.

In-anak hi Howan Mamiminyag

57 Hapa-eg, na-abot anay ka-orasan nin hi Ilisabit ay manganak. Hay in-anak na ay lalaki. 58 Nabalita-an nin kawkarani na boy pawpartidos na ya tongkol ha panganak na boy tongkol ha kahampatan nin Pangino-on kona; kayà nagtowà hila nin kalamo hi Ilisabit.

59 Hapa-eg, hin na-abot ya ikawalon allo nin hatoy anak ha kahawangan ay nako baytoy kawkarani boy pawpartidos ni Ilisabit kona, ta oras anan toli-en baytoy anak na. Hay ipangalan la dayi do ha anak ay Sakariyas ya ngalan nin tatay na. 60 Piro hinalità ni Ilisabit, “Ahè ma-ari,” wana. “Hay ipangalan kona ay Howan.”

61 Hinalità la koni Ilisabit, “Piro ayin,” wanla, “ha pawpartidos mo nin ombahen ya ngalan.” 62 Hapa-eg, nagmostra hila do ha tatay nin hatoy anak ta ampastangen la ya no

anyay labay nan ipangalan do ha anak. ⁶³ Hi Sakariyas ay nagmostran namastang nin panolatan biha na inholat ya ombayri: “Howan ya ipangalan kona.” Banà bayri, hilay kaganawan ay masyadon nag-ispanta. ⁶⁴ Hin habayto, antimano, hi Sakariyas ay nakapaghalità nin namori ha Diyos. ⁶⁵ Nipag-ispanta baytoy kawkarani la, boy habayti ya bawbagay ya nangyari ay nibahwag ha kaganawan tawoy ampa-iri bayro ha matag-ay ya dogal ya sakop nin probinsyan Hodiya. ⁶⁶ Kaganawan tawoy nakabalità nin habaytoy pangyayari ay nangihip nin tongkol bayro boy naghalità, ya wanla, “Mag-in anya kali lano bayti ya anak?” Ombayroy hinalità la ta nipatnag ya hay Pangino-on ay anti kona nin habayti ya anak.

Hay hawhalità ni Sakariyas

⁶⁷ Hapa-eg hi Sakariyas ya tatay ni Howan ay napnò nin Ispirito nin Diyos biha ya nakapaghalità nin ombayri:

⁶⁸ “Poriyen ya Pangino-on ya Diyos nin aw-inalalak ni Israyil, ta hiya ay nako nin nanambay kontamon tawtawo na boy timbeh na tamo.

⁶⁹ Nangihogò ya nin makapangyariyan ya Mapangilibri kontamo.

Hiya ay nangibat ha inalalak ni Arì Dabid ya magsisirbi nin Diyos.

⁷⁰ Hay impahalità na ha hawhogò nay pawpropita hin hatò ay ombayri:

⁷¹ Impangakò nay ilibri na tamo ha kawka-away tamo boy ha kaganawan ma-inakit kontamo.

⁷² Hinalità na ya ingalowan nay kawka-apo-apowan tamo, boy pangyariyen nay pawpangakò na konla.

⁷³⁻⁷⁴ Nakipagkasondo-an ya Diyos koni Abraham ya ka-apo-apowan tamo, ta impangakò na koni Abraham ya hitamo ay ilibri na ha kawka-away tamo ta emen tamo makapagsirbi ha Diyos nin ayin kalimowan,

⁷⁵ boy emen agtamo magkama-in nin kapintasan ha pag-sisirbi tamo ha Diyos mintras angkabiyay tamo.

⁷⁶ “Hika, anak ko, hay i-ingat komo ay propita nin Diyos ya Pinakamakapangyariyan. Ma-ona ka ha Pangino-on ta hika ya mangihandà nin para ha panlomateng na,

⁷⁷ boy ibalità mo ha tawtawo nin Diyos ya hila ay malibri ta patawaren hila ha kawkasalanan la.

⁷⁸ Hay Diyos tamo ay ma-ingangalowen boy malabi. Igwà na kontamo ya kalibriyan ha pambi na kontamo nin hawang ya mangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ya bilang kahawang nin anhomilà ya allo.

79 Habayti ya hawang ay ampakahawang ha tawtawoy anti ha karegleman ya angkalimo ha kamatyan, boy habayti ya mangitoto kontamo ha katinekan.”

Anggan bongat bayri ya holà ni Sakariyas.

80 Habayti ya anak ya ayin kanayon no alwan hi Howan ay hinomlay boy nag-in manakem. Hiya ay napa-iri ha powiray dogal angga hin napa-ipatnag yayna ha tawtawo ya aw-inalalak ni Israyil.

2

Hay pangi-anak koni Apo Hisos (Matiyo 1:18-25)

1 Hin habayton pana-on, hi Agosto Sisar ya pinakamatag-ay ya arì ay nambin kapanogo-an ya hay kaganawan angkasakopan na ay dapat parihistro. 2 Habayti ya primiron pamarihistro ay ginawà hin hi Sirinyo ay gobirnadador ha probinsyan Sirya. 3 Hapa-eg kaganawan tawo ay pina-orong ha sarili lan banowa ta parihistro.

4 Hi Hosi ya miha ha aw-inalalak ni Arì Dabid ay ampa-iri ha banowan Nasarit ha probinsyan Galiliya. Hapa-eg, nako ya ha banowan Bitlihim ha probinsyan Hodiya ta bayro in-anak hi Arì Dabid. 5 Nako hi Hosi nin parihistro kalamo na hi Mariya ya pinangako-an nan pakahalan. Hin habayto, hi Mariya ay marani anan manganak. 6 Mintras anti hila bayro ha Bitlihim ay nakalateng anay ka-orasan nin panganganak ni Mariya. 7 Hay in-anak na ya ponganay ay lalaki. Hapa-eg hay anak na ay pinotot na nin lamping, biha na impa-irà ha labangan ya pamanganan nin aw-ayop. Anti hili Hosi ha bali nin aw-ayop ta ayin anan dogal ya para konla do ha bali ya nilako lan pakihanda-an.

Hay pawpastol ay nilako nin aw-anghil

8 Habayton yabi hin nanganak hi Mariya, ha likol nin banowan Bitlihim ay ma-in pawpastol ya ampipagbantay nin tawtopay ampastolan la ha lawak. 9 Hapa-eg, hay anghil nin Pangino-on ay napakit konla, boy hay kagandawan hawang nin Pangino-on ay hinomawang ha mamalibot la. Kayà hay pawpastol ay masyadon nalimo, 10 piro naghalità konla baytoy anghil, “Agkawo,” wana, “nin malimo, ta pinantan katawo nin mahampat ya balità ya makab-in masyadoy kaligawan ha kaganawan tawo. 11 Hapa-eg hay Mapangilibri ay in-anak ana ya mangilibri komoyo ya ayin kanayon no alwan hi Kristo ya Pangino-on ya impangakò nin Diyos. Hiya ay in-anak ha Bitlihim ya banoway pinangi-anakan koni Arì Dabid. 12 Hay palatanda-an ya pamalayan

moyo kona ay ombayri: makakit kawon kolaw ya pinotot nin lamping boy naka-irà ha labangan ya pamanganan nin aw-ayop.”

¹³ Hapa-eg, biglà nilomwah ha dani nin hatoy anghil ya malakè ya kapara nan anghil ya nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Hila ay nilalamon namori ha Diyos, ya wanla,

¹⁴ “Poriyen ya Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na, boy ha babon lotà ay magkama-in katinekan ya tawtawoy ampomalagan nin Diyos.”

¹⁵ Hin nog-alih ana baytoy aw-anghil ta nipagbirayna ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay ni-i-ilgo baytoy pawpastol, “Mako tamoyna,” wanla, “ha Bitlihim ta helken tamo bayti ya bagay ya nangyari ya impabalità kontamo nin Pangino-on.”

¹⁶ Kayà nanandali hilan nanigè. Hapa-eg, nakit la hi Mariya boy hi Hosi kateng hatoy kolaw. Hatoy kolaw ay naka-irà ha labangan ya pamanganan nin aw-ayop. ¹⁷ Hin nakit la baytoy kolaw ay imbalità la baytoy hinalità nin hatoy anghil ya tongkol bayri ha kapi-anak. ¹⁸ Kaganawan tawoy nakalengè ha hinalità nin hatoy pawpastol ay nipag-ispanta. ¹⁹ Hi Mariya balè ay inetpanan na baytoy hawalità ta ampi-awengen na. ²⁰ Hatoy pawpastol ya nipagbirayna do ha lawak ay ampipamori ha Diyos banà do ha paw-pangyayari ya nalengè la boy nakit la, ta kaganawan hatoy pangyayari ay talagan ombayro ha hinalità konla nin hatoy anghil.

Hi Apo Hisos ay gintan ha bali nin Diyos

²¹ Hin nalabah ya waloy allo, hatoy anak ay tinoli boy pinangalanan Hisos, ta habaytoy ngalan ya inggawà nin anghil biha ya imboktot.

²² Kompormi ha kawkapanogo-an nin Diyos ya inggawà ni Moysis ay ma-in ongnoy allo nin hay babayi no kapiyari nanganak ay kowinta maremek. Hapa-eg, na-abot ana ya oras para koni Hosi boy Mariya nin gaw-en baytoy an-ipanogò ya paglilinis. Kayà nako hila ha siyodad nin Hirosalim ta gintan lay anak la nin igwà ha Pangino-on; ²³ ta hay nakaholat ha kawkapanogo-an nin Diyos ay ombayri: “Balang primiron anak ya lalaki ay para ha Pangino-on.”

²⁴ Hin habayto, hi Mariya boy hi Hosi ay nantan et nin aw-ayop ya idolog la, ta kompormi ha kawkapanogo-an nin Diyos ay dapat hilan mangidolog nin mihay paris ya kalapati o loway poyò.

²⁵ Ha Hirosalim ay ma-in ampa-iri ya mihay lalaki ya nagngalan Simyon. Mahampat ya boy anggomalang ha

Diyos, boy hay Ispirito nin Diyos ay anti kona. An-omasa ya nin hay aw-inalalak ni Israyil ay malibri ta ombayroy impangakò nin Diyos. ²⁶ Impatandà kona nin Ispirito nin Diyos ya agya mati anggan agna makit hi Kristo ya impangakò nin Diyos. ²⁷ Hapa-eg hi Simyon ay pinalako nin Ispirito nin Diyos do ha bali nin Diyos. Kayà anti ya bayro hin inlo-ob ni Mariya boy Hosi baytoy anak ya hi Apo Hisos. Habaytoy anak ay irigalo la ha Pangino-on emen la mahonol ya kawkapanogo-an. ²⁸ Hapa-eg, ginawang ni Simyon baytoy anak biha ya nagpasalamat ha Diyos nin ombayri:

²⁹ “Pangino-on,” wana, “tinopad moy pangakò mo; kayà hapa-eg, ma-arì akoyan mati nin ma-in katinekan, ³⁰ ta nakit koyna baytoy impangakò moy kalibriyan ³¹ ya ing-gawà mo para ha kaganawan tawo. ³² Hiya ya hawang ya mangipatnag nin kaptegan ha alwan Hawhodiyo, boy hiya ya kaporiyan nin aw-inalalak ni Israyil.”

³³ Nag-ispanta hi Mariya boy hi Hosi banà do ha bawbagay ya hinalità ni Simyon ya tongkol ha anak la. ³⁴⁻³⁵ Hapa-eg, binindisyonan hila ni Simyon biha na hinalità koni Mariya ya nanay ni Apo Hisos ya ombayri: “Hay mangyari bayri ha anak ay labis mon ikalelè, ta ha kalabayan nin Diyos, habayti ya Anak ay ahè tanggapan nin malakè ya Hodiyo; piro hiya ya mag-in kaligawan nin kanayon. Mangyari bayti emen mipatnag ya anti ha nakem nin tawtawo.”

³⁶ Habayton allo ay anti et bayro ha bali nin Diyos ya mihay propita ya mato-ay babayi ya nagngalan Ana. Hiya ay anak ni Pinowil ya lipi ni Asir. Pitoy ta-on hilan nilamo nin ahawa na biha ya nabawo, ³⁷ boy walompò boy apat ya ta-on anay nalabah pa-ibat hin nati ya ahawa na. Agyayna ampog-alih bayro ha lo-ob bali nin Diyos ta allo yabi ay anhomamba ya ha Diyos; boy ha pananalangin na ay mabetbet yan magpaltan mangan. ³⁸ Hin habayto et oras, hi Ana ay napakaranì koni Mariya ta nagpasalamat ya itaman ha Diyos. Hay tongkol koni Apo Hisos ay hinalità na ha kaganawan aw-inalalak ni Israyil ya anti bayro ha siyodad nin Hirosalim ya ampipanganti nin hatoy impangakò nin Diyos ya mambeh konla.

Hay pagbira ha banowan Nasarit

³⁹ Hin nayari anan ginawà ni Mariya boy Hosi baytoy dapat lan gaw-en kompormi ha kawkapanogo-an nin Diyos no kapiyari nanganak ay norong hilayna ha Nasarit ya sarili lan banowa ha probinsyan Galiliya. ⁴⁰ Hapa-eg hatoy anak ay hinomlay boy hinomkaw. Napnò yan karonongan boy anti konay kahampatan nin Diyos.

Hin anak et hi Apo Hisos ay nako ya ha bali nin Diyos

⁴¹ Ta-onta-on, no Pistan Pamamanemtem, hay mawmato-antawo ni Apo Hisos ay ampako ha siyodad nin Hirosalim nin makipista. ⁴² Hin hi Apo Hisos ay idad labinloway ta-on ay gintan ya nin mawmato-antawo na ha Pistan Pamamanemtem bilang ombayro ha pirmi lan anggaw-en ya ka-ogali-an la. ⁴³ Hin nayari anay pista ay nanigè hilaynan morong, piro hatoy anak ya hi Apo Hisos ay nagkabalag ha Hirosalim nin ahè tandà nin mawmato-antawo na. ⁴⁴ Ha asa la, hi Apo Hisos ay kalamo ha gropo la ha pamowako lan managa-allo. Hapa-eg, hin na-asikaso la ya ayin bayro hi Apo Hisos ay nag-ompisa hilaynan manikap kona ha pawpartidos la boy ha aw-amigo la. ⁴⁵ Hapa-eg, hin agla ya makit ay nagbira hila ha Hirosalim ta bayro la ya tikapen.

⁴⁶ Hin ikatlon allo pa-ibat hin nayari ya pista ay nakit la ya ha bali nin Diyos. Hiya ay ampiknò nin ampaki-arap do ha mawmangitorò nin kawkapanogo-an, ta anleng-en nay anhalita-en la boy ampagpastang ya konla. ⁴⁷ Kaganawan hatoy ampipanlengè ay ampipag-ispanta banà ha karonongan nin pangingintindi na boy ha pantotombay na konla. ⁴⁸ Hin nakit ya nin mawmato-antawo na ay nag-ispanta hila. Kayà hinalità kona nin nanay na, "Anak ko," wana, "antà ginawà mo bayti konnawen? Hikayi ni tatay mo ay angkahlak anay ampanikap komo."

⁴⁹ "Antà antikapen moyo ko?" tobay ni Apo Hisos. "Wari agmoyo tandà ya hiko ay dapat anti bayri ha bali nin Tatay koy Diyos?" ⁵⁰ Piro ahè na-intindiyan nin hatoy mawmato-antawo na no anyay labay nan totolen.

⁵¹ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nakilako konlan norong ha banowan Nasarit ta anhomonol ya konla. Kaganawan pangyayari ay intanem nin nanay na ha nakem na. ⁵² Hapa-eg, hinomlay hi Apo Hisos boy dinomonong. Hay Diyos kateng tawtawo ay ampangonsowilo kona.

3

Nangaral hi Howan Mamiminyag

(Matiyo 3:1-12; Markos 1:1-8; Howan 1:19-28)

¹⁻² Na-abot ya ikalabinliman ta-on nin pamomo-on ni Tibiryo Sisar ya pinakamatag-ay ya arì; hi Ponsyo Pilato ay gobirnadador ha probinsyan Hodiya; hi Hirodis ay gobirnadador ha probinsyan Galiliya; boy hi Pilipi ya patel ni Hirodis ay ampamo-on ha dogal ya sakop nin Itorya boy Taroniti; hi Lisanyas ay ampamo-on ha dogal ya an-ingaten Abilinya. Hi Anas boy hi Kaypas ay parihon pinakapo-on nin pawpari

nin Hawhodiyo. Hin habayton pana-on, hi Howan ya anak ni Sakariyas ay anti ha powiray dogal. Bayro ay minandawan ya nin Diyos nin mangaral ha tawtawo. ³ Kayà hi Howan ay antomalà nin mangaral ha tawtawo ha dawdogal nin mitaligmang balah nin Hordan ya hay an-i-aral na ay ombayri: “Maghehe kawo ha ginawà moyoy kawkasalanan boy pabinyag kawo emen kawo patawaren nin Diyos.” ⁴ Hin hatò, inholat ni propita Isayas ha libro na ya ombayri:

“Ma-in mihay tawoy ampibobolyaw ha powiray dogal nin ombayri: ‘Homandà kawo ha panlomateng nin Pangino-on nin bilang ha ampangihandà nin daan ya kowinta pagdanan na emen ayin maka-abalà kona. ⁵ Ha pangihandà moyo ay emen kawo ha ampanaphon nin manga-aypà ya dawdogal, boy ampanobà nin bawbakil boy bawbakilbakil. Emen kawo simpri ha ampanoynong nin dawdaan ya mangatikò boy ampamantay nin dawdaan ya nikakokol-ong. ⁶ Ha ombayro, hay pangilibri nin Diyos ay makit nin kaganawan tawo.’ ”

⁷ Ombayri ya anhalita-en ni Howan do ha tawtawoy ampakarani kona nin pabinyag: “Hikawo ay bilang ha awotan ya ampagsikap nin mog-alih ha dawdikot ya angkapolan. Warì makalibri kawo ha lomateng ya iparosa komoyo nin Diyos no hay paghehe moyo ay ha halità bongat? ⁸ Gaw-en moyoy bawbagay ya makapapteg nin hikawo ay nagheheyna ha kawkasalanan moyo. Agmoyo halita-en nin makalibri kawo nin banà ta hikawo ay aw-inalalak ni Abraham. Anhalita-en ko komoyo ya ha bawbatoy habayti, hay Diyos ay makagawà nin aw-inalalak ni Abraham. ⁹ Hay payakol ay naka-a-awag ana nin pamoton po-on kayo. Kaganawan po-on kayo ya ahè ampamonga nin maganda ay potohen ta itapon ha apoy. Ombayri ya panonosga komoyo nin Diyos.”

¹⁰ Hapa-eg, nagpastang baytoy tawtawo koni Howan, “Anyà, awod,” wanla, “ya dapat nawen nin gaw-en?”

¹¹ Hay intobay konla ni Howan ay ombayri: “Hinoman komoyo ya ma-in loway baro, hay miha ay igwà do ha ayin. Hinoman komoyo ya ma-in pamamangan ay mambi do ha ayin pamamangan.”

¹² Hapa-eg, ma-in nilomateng ya ongnoy tawoy maninon bo-ih ta pabinyag. Nagpastang hila koni Howan, “Apo,” wanla, “anyay dapat nawen gaw-en?”

¹³ Tinombay konla hi Howan, “Agkawo manino nin magit ha an-ipahino komoyo nin gobirno.”

¹⁴ Hapa-eg, ma-in ongnoy hondalò ya nagpastang itaman koni Howan, “Hapa hikayi,” wanla, “anyay dapat nawen gaw-en?”

Hinalità konla ni Howan, “Agkawo,” wana, “mangwan sintimos ha tawtawo nin powirsawan boy agkawo mamarà nin ayin kaptegan. Mag-in kawon kontinto ha ansow-ildowen moyo.”

¹⁵ Hatoy tawtawo ay an-omasa nin tampol lomateng hi Kristo ya impangakò nin Diyos. Kayà an-hipen la nin hi Howan ay maka hi Kristo ya impangakò nin Diyos. ¹⁶ Piro hinalità ni Howan bayro ha kaganawan tawo, “Hiko,” wana, “ay ampaminyag ha lanom, piro ma-in anlomateng ya mas makapangyariyan dinan hiko. Maski mangokà sintas nin sapatos na ay alwa kon karapatdapat. Hiya ya mangibinyag komoyo nin Ispirito nin Diyos boy manobok komoyo ha pangiparanas na komoyon kadya-dya-an nin bilang ha aniparaan ha apoy. ¹⁷ Hiya ay bilang ampamalohboh ta hay pali ya malinis ana ay ikamalig, piro hay aw-apah ay ipo-ol na ha apoy ya ahè maparè.”

¹⁸ Ombayri ya pangaral ni Howan nin Mahampat ya Balità ha tawtawo, boy malakè et ya inwawali na konla. ¹⁹ Piro hi Hirodis ya gobirnadador ha probinsyan Galiliya ay pinaghalita-an ni Howan nin makhit, ta pinag-ahawa na hi Hirodiyas ya ayro na, boy malakè et ya anggaw-en nay mangala-et. ²⁰ Napahanan et ya kala-etan ni Arì Hirodis ta hi Howan ay impapiriso na.

*Hay paminyag koni Apo Hisos
(Matiyo 3:13-17; Markos 1:9-11)*

²¹ Hin ahè et napiriso hi Howan ay ampaminyag ya nin tawtawo. Hapa-eg hi Apo Hisos ay napabinyag itaman. Hin nayari na yan bininyagan, mintras ampanalangin hi Apo Hisos, hay langit ay naglo-at ²² ta hay Ispirito nin Diyos ya bilang kalapati ay nag-aypà nin nako kona, biha ma-in bosis ya nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ya naghalità nin ombayri: “Hika ya mimihay Anak koy pinakalabilabi ko ya ampakapakonsowilo kongko.”

*Hay pinanlipi-an ni Apo Hisos
(Matiyo 1:1-17)*

²³ Mangatatlompò ya ta-on ni Apo Hisos hin nag-ompisa yan nangaral. Hiya ay katanda-an ya anak ni Hosi.

²⁴ Hay tatay ni Hosi ay hi Ili.
Hay tatay ni Ili ay hi Matat;
hay tatay ni Matat ay hi Libi;
hay tatay ni Libi ay hi Milki;

hay tatay ni Milki ay hi Hana;
hay tatay ni Hana ay hi Hosi;
25 hay tatay ni Hosi ay hi Matatiyas;
hay tatay ni Matatiyas ay hi Amos;
hay tatay ni Amos ay hi Nahom;
hay tatay ni Nahom ay hi Isli;
hay tatay ni Isli ay hi Nagi;
26 hay tatay ni Nagi ay hi Mat;
hay tatay ni Mat ay hi Matatiyas;
hay tatay ni Matatiyas ay hi Simi;
hay tatay ni Simi ay hi Hosi;
hay tatay ni Hosi ay hi Hoda;
27 hay tatay ni Hoda ay hi Hona;
hay tatay ni Hona ay hi Risa;
hay tatay ni Risa ay hi Sorobabil;
hay tatay ni Sorobabil ay hi Salatiyil;
hay tatay ni Salatiyil ay hi Niri;
28 hay tatay ni Niri ay hi Milki;
hay tatay ni Milki ay hi Adi;
hay tatay ni Adi ay hi Kosam;
hay tatay ni Kosam ay hi Ilmodam;
hay tatay ni Ilmodam ay hi Ir;
29 hay tatay ni Ir ay hi Hisos;
hay tatay ni Hisos ay hi Iliser;
hay tatay ni Iliser ay hi Horim;
hay tatay ni Horim ay hi Mata;
hay tatay ni Mata ay hi Libi;
30 hay tatay ni Libi ay hi Simyon;
hay tatay ni Simyon ay hi Hoda;
hay tatay ni Hoda ay hi Hosi;
hay tatay ni Hosi ay hi Honan;
hay tatay ni Honan ay hi Ilyakim;
31 hay tatay ni Ilyakim ay hi Milya;
hay tatay ni Milya ay hi Ma-inan;
hay tatay ni Ma-inan ay hi Matata;
hay tatay ni Matata ay hi Natan;
hay tatay ni Natan ay hi Dabid;
32 hay tatay ni Dabid ay hi Dyisi;
hay tatay ni Dyisi ay hi Obid;
hay tatay ni Obid ay hi Bos;
hay tatay ni Bos ay hi Salmon;
hay tatay ni Salmon ay hi Nason;
33 hay tatay ni Nason ay hi Aminadab;
hay tatay ni Aminadab ay hi Admin;
hay tatay ni Admin ay hi Arni;

hay tatay ni Arni ay hi Isrom;
 hay tatay ni Isrom ay hi Paris;
 hay tatay ni Paris ay hi Hoda;
³⁴ hay tatay ni Hoda ay hi Hakob;
 hay tatay ni Hakob ay hi Isak;
 hay tatay ni Isak ay hi Abraham;
 hay tatay ni Abraham ay hi Tari;
 hay tatay ni Tari ay hi Nakor;
³⁵ hay tatay ni Nakor ay hi Sirog;
 hay tatay ni Sirog ay hi Rigan;
 hay tatay ni Rigan ay hi Pilig;
 hay tatay ni Pilig ay hi Hibir;
 hay tatay ni Hibir ay hi Sala;
³⁶ hay tatay ni Sala ay hi Ka-inan;
 hay tatay ni Ka-inan ay hi Arpasad;
 hay tatay ni Arpasad ay hi Sim;
 hay tatay ni Sim ay hi Nowi;
 hay tatay ni Nowi ay hi Lamik;
³⁷ hay tatay ni Lamik ay hi Matosalim;
 hay tatay ni Matosalim ay hi Inok;
 hay tatay ni Inok ay hi Harid;
 hay tatay ni Harid ay hi Mahalali-il;
 hay tatay ni Mahalali-il ay hi Ka-inan;
³⁸ hay tatay ni Ka-inan ay hi Inos;
 hay tatay ni Inos ay hi Sit;
 hay tatay ni Sit ay hi Adan;
 hay tatay ni Adan ay Diyos.

4

*Hi Apo Hisos ay tinoksò ni Satanas piro agya natoksò
(Matiyo 4:1-11; Markos 1:12-13)*

¹ Hapa-eg hi Apo Hisos ya kapiyari bininyagan ay napnò Ispirito nin Diyos. Nog-alih ya do ha balah nin Hordan ta pinangonawan ya nin Ispirito nin Diyos nin mako ha powiray dogal. ² Ha lo-ob nin apatapò ya allon antomalà hi Apo Hisos do ha powiray dogal ay antokso-en ya ni Satanas. Hi Apo Hisos ay ahè ampangan peleg nin habayton apatapò ya allo. Kayà hin nalabah baytoy apatapò ya allo nin agna pamangan, hiya ay binomitol.

³ Hinalità ni Satanas koni Apo Hisos, “No hika,” wana, “ay Anak nin Diyos, habayti ya bato ay mandawan mo nin mag-in tinapay.”

⁴ Tinobay ni Apo Hisos hi Satanas, ya wana, “Ha Halità nin Diyos ay nakaholat ya ombayri: ‘Hay tawo ay ahè mabiyay ha pamamangan bongat.’ ”

⁵ Hapa-eg, gintan ni Satanas hi Apo Hisos ha matag-ay ya dogal, ta impakit na konan domali ya kaganawan kari-an ha babon lotà. ⁶ Hinalità ana et kona ni Satanas, "Igwà ko komo," wana, "ya kaganawan kapangyariyan boy kaganawan kamama-in nin habayti ya babon lotà, ta inggawà kongko bayti; ma-igwà ko ha hinoman ya labay kon biyan. ⁷ Kayà, no manalimokod kan homamba kongko ay igwà ko komo bayti ya kaganawan."

⁸ Tinombay hi Apo Hisos, ya wana, "Ombayri ya nakaholat ha Halità nin Diyos: 'Homamba ka ha Pangino-on mon Diyos, boy hiyan bongat ya pagsirbiyan mo.' "

⁹ Hapa-eg hi Apo Hisos ay gintan ni Satanas ha siyodad nin Hirosalim, ta in-oli na ya ha pinakamatag-ay ya bobongan bali nin Diyos. "No hika," wani Satanas, "ay Anak nin Diyos, magtaboy kan pa-ibat bayri; ¹⁰ ta hay nakaholat ya Halità nin Diyos ay ombayri:

'Thogò nin Diyos ya aw-anghil nan mangi-atap komo ha kawkadisgrasyawan, ¹¹ boy alalayan la ka emen hay bitih mo ay ahè makhitan nin bato.' "

¹² Tinombay ana et hi Apo Hisos koni Satanas, "Piro ombayri itaman," wana, "ya nakaholat ha Halità nin Diyos: 'Agmo hoboken ya Pangino-on mon Diyos.' "

¹³ Hin nayari nin tinoksò ni Satanas hi Apo Hisos ha kaganawan klasin panonoksò ay inalihan na ya ta birawen na ya no magkama-in yan maganday oportunidad.

Ha probinsyan Galiliya nin nag-ompisan nangaralhi Apo Hisos

(Matiyo 4:12-17; Markos 1:14-15)

¹⁴ Hi Apo Hisos ya ma-in kapangyariyan nin Ispirito nin Diyos ay nagbira ha probinsyan Galiliya, boy hay balità ya tongkol kona ay nibahwag ha kaganawan tawo ha mamalibot nin habaytoy dogal. ¹⁵ Hiya ay ampako ha hawhimbaan nin Hawhodiyo ta ampanorò, boy kaganawan tawo ay ampamori kona.

Hi Apo Hisos ay ahè binalay ha Nasaritya sarili nan banowa

(Matiyo 13:53-58; Markos 6:1-6)

¹⁶ Hapa-eg hi Apo Hisos ay norong ha Nasarit ya banoway hinolayan na. Bilang ha da-an nan panggaw-en no allon pama-inawa, hiya ay nako ha himba-an nin Hawhodiyo. Hapa-eg, nireng ya bayron mamaha nin Halità nin Diyos. ¹⁷ Hay nakalolon ya papil ya hinolat ni propita Isayas ay inggawà koni Apo Hisos. Hapa-eg, inwadwad na ta biniliw

nay pinangiholatan nin hatoy nakaholat ya ombayri ya pagkahalità:

18 “Hay Ispirito nin Pangino-on ay anti kongko, ta hiko ay pinili na nin mangi-aral nin Mahampat ya Balità nin Diyos ha tawtawoy manga-irap. Inhogò na ko nin mangilibrin tawtawoy anti ha gamet nin kawka-away la, boy mamakahampat nin mata nin bawbowag emen hila makakit. Inhogò na ko et nin mambin kalibriyan ha tawtawoy an-apiyen, 19 boy mangibalità no makanoy pana-on nin ilibri nin Pangino-on ya tawtawoy pinili na.”

20 Hapa-eg, nilolon ni Apo Hisos baytoy papil ya pinangiholatan, ta in-orong na do ha magsisirbi biha ya niknò nin manorò. Kaganawan hatoy tawtawo bayro ha lo-ob nin himba-an ay ampamakategteg koni Apo Hisos. 21 Naghalità konla hi Apo Hisos, ya wana, “Hapa-eg ay nagkapeteg ana baytoy binaha ya nakaholat ha Kaholatan nin Diyos ya nalengè moyo.”

22 Kaganawan tawoy anti bayro ay ampanginsolto nin mamori koni Apo Hisos, piro ampag-ispantawan lay kasayan ni Apo Hisos nin maghalità. “Wari,” wanla, “nin alwan hiya ba-in ya anak ni Hosi?”

23 Hinalità ni Apo Hisos konla, “Angkasigoro ko,” wana, “ya banggiten moyo kongko bayti ya ombayri ya kahalita-an: ‘Mananambal, pakahampaten moy sarili mo,’ boy halita-en moyo et ya dapat akon manggawà papag-ispantawan bayri ha sarili kon banowa bilang ombayro ha nabalita-an moyo ya ginawà ko do ha banowan Kapirna-wom.

24 “Anhalita-en ko komoyo ya kaptegan,” wana et ni Apo Hisos; “ayin propita ya antanggapan ha sarili nan dogal. 25 Hin pana-on ni propita Ilyas ay talagan malakè ya bawoy babayi ha nasyon Israyil. Hin habayto ay ahè nangoran nin lo-ob tatloy ta-on boy kagitnà; kayà angkabitan ya tawtawo ha kaganawan dogal. 26 Piro hi Ilyas ay ahè inhogò nin manambay ha hinoman konla bayro ha nasyon Israyil, no alwan hay tambayan nan bongat ay hatoy mihay bawoy babayi ha banowan Saripta ya angkasakopan nin Sidon. 27 Hin pana-on ni propita Ilisyo ay malakè ya tawoy main masakit ya liproso, piro hay pinakahampat nan bongat ay hi Na-aman ya taga nasyon Sirya.”

28 Banà bayro ha hinalità ni Apo Hisos, kaganawan tawoy anti bayro ha lo-ob himba-an nin Hawhodiyo ay masyadon namahang. 29 Biglà hilan nireng ta dinawohong la hi Apo Hisos nin gintan ha likol banowa ha toktok bakil ya marani ha banowa la ta bayro la ya dayi nin itata ha bongaw. 30 Piro

hi Apo Hisos ay nagdaan ha pibonakan nin hatoy kalak-an tawo ta nog-alih ya.

Pina-alih ni Apo Hisos ya mala-et ya ispirito ya pinomahok ha tawo

(Markos 1:21-28)

³¹ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nako ha banowan Kapirnowom ya angkasakopan nin probinsyan Galiliya. Bayro, no allon pama-inawa ay ampanorò ya ha himba-an nin Hawhodiyo.

³² Hay panonorò na ay ampag-ispantawan nin tawtawo, ta hay hawhalità na ay ma-in kapangyariyan.

³³ Bayro ha lo-ob nin himba-an, mintras ampanorò hi Apo Hisos ay ma-in nambo-angaw ya mihay lalaki ya napahokan nin dimonyoy mala-et ya ispirito, ya wana, ³⁴ “Ah! anyay paki-emenan mo konnawen, Hisos ya taga Nasarit? Nako ka nayì bayri para hikayi ay apo-en ana? Tandà ko no hino ka; hika ay nangibat ha Diyos boy ayin kan kapintasan.”

³⁵ Hay ginawà ni Apo Hisos ay minandawan na baytoy mala-et ya ispirito, ya wana, “Tonggen kan magtelek boy mog-alih ka bahen ha tawo!” Hapa-eg, hatoy tawo ay impatomba nin hatoy dimonyo ha arapan nin kaganawan, biha nog-alih baytoy dimonyo nin ahè namakakhit do ha tawo.

³⁶ Kaganawan tawoy nakakit nin hatoy ginawà ni Apo Hisos ay nipag-ispanta; kayà nipapastang hila, “Anyaraw,” wanla, “ya kapangyariyan ya anti ha halità nin habayti ya tawo, boy anyay katongkolan na ta angkamandawan nay mangala-et ya aw-isperito boy anhomonol hila kona?”

³⁷ Banà bayri ha pangyayari ya ginawà ni Apo Hisos, hay balità ay nibahwag ha kaganawan parti nin habaytoy dogal.

Hi Apo Hisos ay namakahampat nin malakè ya tawo

(Matiyo 8:14-17; Markos 1:29-34)

³⁸ Hapa-eg hili Apo Hisos ay nog-alih bayro ha himba-an nin Hawhodiyo ta nako hila ha bali ni Pidro. Hay babayi ya ampò ni Pidro ay ma-in angkatanam ta masyadon matag-ay ya amot na. Kayà impaki-i-ingalo la koni Apo Hisos ya pakahampaten na ya. ³⁹ Hapa-eg hi Apo Hisos ay napakarani do ha naka-irà ya ampò ni Pidro ta hinalità nay ombayri: “Mog-alih kay masakit.” Habayto et oras ay natbahan ya. Antimano, nibangon ya ta dinolotan na hili Apo Hisos nin pamamangan.

⁴⁰ Hin anhomlep anay allo, hay tawtawoy ma-in hari-hari ya klasin masakit ay gintan la bayro koni Apo Hisos. Balang miha konla ay inaptoh ni Apo Hisos ta pinakahampat na. ⁴¹ Ma-in et tawtawo ya gintan bayro ya pinahokan nin dawdimonyo. Ampipambo-angaw baytoy dawdimonyoy

ampipampog-alih do ha tawtawo, ya wanla, “Hika ay Anak nin Diyos.” Tandà nin dawdimonyo ya hi Apo Hisos ay Kristo ya impangakò nin Diyos; kayà antonggen hilan maghalità ha pana-ad konla ni Apo Hisos.

Hi Apo Hisos ay nako ha probinsyan Hodiyaata nangaral (Markos 1:35-39)

⁴² Ika-ibokah, palbangon et, hi Apo Hisos ay nako ha powiray dogal. Hapa-eg, tinikap ya nin tawtawo. Hin nakit la ya ay hinalità la kona ya agya mog-alih konla. ⁴³ Piro hinalità konla ni Apo Hisos, ya wana, “Hay Mahampat ya Balità ya tongkol ha pamomo-on nin Diyos ay dapat kon i-aral ha kanayon ya dogal, ta habayti ya bara-nan ya pinanogo-an kongko nin Diyos.” ⁴⁴ Kayà hi Apo Hisos ay ampako nin mangaral ha hawhimba-an nin Hawhodiyo ha probinsyan Hodiya.

5

Hi Apo Hisos ay nanagyat nin mawmanlalapet (Matiyo 4:18-22; Markos 1:16-20)

¹ Mihay allo, hi Apo Hisos ay ampireng ha ambay dagat nin Hinisarit ta ampanorò. Ha panonorò na ay angkadalihekhek ya nin tawtawo ya ampanlengè nin Halità nin Diyos. ² Hapa-eg do ha pingit lanom, hi Apo Hisos ay nakakit nin loway bangkà ya ayin tawo, ta hay ma-in ikon nin hatoy loway bangkà ay nog-alih ta antawahan lay aw-eket la. ³ Hi Apo Hisos ay hinomapat do ha mihay bangkà ya ikon ni Simon biha na impaki-ilgo koni Simon ya ipakarayò nan amò baytoy bangkà do ha ambay. Bayro ha bangkà, hi Apo Hisos ay ampiknò nin ampanorò ha tawtawo.

⁴ Hin nayari yan nanorò ay hinalità na koni Simon, “Hapa-eg,” wana, “ipalako mo ha malalè bayti ya bangkà, biha moyo idabò ya aw-eket moyo emen kawo makakwa nin kawkonà.”

⁵ Tinombay hi Simon koni Apo Hisos, “Apo,” wana, “Mikakayabi kayin nandabò piro ayin kayin nakwa. Om-bayro man, banà ta hinalità mo ay idabò kon oman ya aw-eket.”

⁶ Hin na-idabò lay aw-eket la ay maga maginit bayto banà ha kalak-an konà ya nakwa la. ⁷ Kayà kinawey nili Simon baytoy kanayon ya kalamowan la ya anti do ha mihay bangkà ta papatambay hila konla. Nilako hilan tinambayan nin hatoy kalamowan la. Hatoy loway bangkà ay pariho lan pinnò nin kawkonà; hay bangkà la ay malagayna lomdeg.

⁸ Hin nakit ni Simon Pidro bayti ya nangyari ay nanal-imokod ya ha arapan ni Apo Hisos biha na hinalità ya

ombayri: “Pakarayò ka kongko, Pangino-on, ta hiko ay tawoy makasalanan.”⁹ Hi Simon Pidro boy kaganawan kalamowan na ay nipag-ispanta banà ha kalak-an nakwa lay konà.¹⁰ Hay kanayon ya kalamowan lay anti do ha mihay bangkà ay hi Santiyago boy hi Howan ya aw-anak ni Sibidiyo. Kateng hila ay nag-ispanta.

Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos koni Simon Pidro, “Agka,” wana, “malimo; pa-ibat hapa-eg ay alwa kaynan manlalapet, ta ihogò kata nin mangipakarani kongko nin tawtawo.”

¹¹ Hapa-eg, in-ambay lay bawbangkà la ta imbalag lay kaganawan, biha hila nakilamo koni Apo Hisos.

*Pinakahampat ni Apo Hisos ya tawoy ma-in liproso
(Matiyo 8:1-4; Markos 1:40-45)*

¹² Hin anti hi Apo Hisos ha mihay banowa ay ma-in mihay lalaki bayro ya napohipon liproso. Hin nakit na hi Apo Hisos ay nanlokob ya ha lotà ta naki-i-ingalo ya kona, ya wana, “Apo, no kalabayan mo ay mapakahampat mo bayti ya dipirinsya ko emen lominis ya nawini ko.”

¹³ Hapa-eg, impaktang ni Apo Hisos ya gamet na ta inaptoh na baytoy lalaki boy hinalità na, “Labay ko,” wana; “kayà lominis ka.” Antimano, hay liproso na ay na-alih.

¹⁴ Hapa-eg, binibilinan ya ni Apo Hisos, “Agmo,” wana, “ibalità ha maski hinoy tawo ya tongkol ha nangyari komo. Hay gaw-en mo ay mako ka ha parì ta ipakit moy nawini mo ya ayin anan dipirinsya. Mantan kan idolog mo ha Diyos nin bilang ombayro ha impanogò ni Moysis hin hatò ya mamapteg ha tawtawo nin hika ay hinomampat ana.”

¹⁵ Piro lalò ana ingat nibahwag ya balità ya tongkol koni Apo Hisos; kayà malakè ya tawoy ampakon manlengè ha an-i-aral na, boy an-ipa-alih la kona ya mawmasakit la.¹⁶ Balè hi Apo Hisos ay mabetbet nin pa-alilih bayro ha tawtawo ta ampako yan manalangin ha powiray dogal.

*Hay tawoy polonen ya pina-owako ni Apo Hisos
(Matiyo 9:1-8; Markos 2:1-12)*

¹⁷ Mihay allo, mintras ampanorò hi Apo Hisos ay ma-in bayron ampipampiknò ya ongnoy Parisiyo boy mawmangitorò nin kawkapanogo-an. Hila ay na-ibat ha siyodad nin Hirosalim boy ha kaganawan banowa nin probinsyan Galiliya boy probinsyan Hodiya. Hay kapangyariyan nin Pangino-on ay anti koni Apo Hisos; kayà ampakapakahampat ya nin mangama-in masakit.¹⁸ Ma-in nakalateng ya ongnoy tawoy ampanapwat nin mihay lalaki ya polonen ya anti ha ondayon. Habaytoy polonen ay labay lan ilo-ob

nin ipakarani koni Apo Hisos. ¹⁹ Piro banà ha kalak-an nin tawo ay aghila makaraan nin lomo-ob. Kayà hay ginawà la ay noli hila ha bobongan biha la inabriyan ya bandan ogto ni Apo Hisos, ta bayro la imparaan nin in-aypà baytoy polonen ya anti ha pinanapwatan kona. Inggawà la ya ha pibonakan nin tawtawo ha arapan ni Apo Hisos. ²⁰ Hin nakit ni Apo Hisos ya ma-in hilan katetpel ay hinalità na do ha tawoy polonen, “Anak ko,” wana, “hika ay pinatawad ana ha kawkasalanan mo.”

²¹ Banà bayro ha hinalità ni Apo Hisos ay ni-i-ilgo baytoy Pawparisiyo, ya wanla, “Ha hinalità nin habayti ya tawo ay emen hiya ya makapatawad nin kasalanan. Haba-in ya ginawà na ay panla-et ha Diyos, ta Diyos bongat ya makapatawad nin kasalanan.”

²² Piro habaytoy anti ha nakem la ay talagan tandà ni Apo Hisos; kayà hinalità na konla, ya wana, “Antà nin ombahen ya an-hipen moyo? ²³ Anyay mas maparan mangyari ya halita-en bayri ha polonen, ‘Napatawad ana ya kawkasalanan mo,’ o ‘Mibangon ka ta mowako ka’? ²⁴ Ha pamakahampat ko nin habayti ya tawo ay mapaptegan ko komoyo ya hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay ma-in kapangyariyan bayri ha babon lotà nin mamatawad kasalanan.” Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha tawoy polonen, “Mibangon ka,” wana, “hapwatan moy pinamiran mo ta mowako kaynan morong.”

²⁵ Antimano, nireng baytoy polonen ha arapan nin kaganawan boy hinapwat nay pinamiran na ta norong yayna nin ampamori ha Diyos. ²⁶ Kaganawan tawoy anti bayro ya nakakit nin habaytoy pangyayari ay nipamori ha Diyos boy nipag-ispanta, ya wanla, “Kapapa-ispanta bayti ya pangyayari ya nakit tamo hapa-eg allo.”

Hi Libi ya an-ingaten Matiyo ya manininon bo-ihay iningat ni Apo Hisos

(Matiyo 9:9-13; Markos 2:13-17)

²⁷ Ahè naboyot, hi Apo Hisos ay nilomikol. Hapa-eg, nakakit ya nin mihay tawo ya manininon bo-ih ya nagngalan Matiyo ya naka-iknò ha opisina ya pamayaran bo-ih. Hinalità ni Apo Hisos kona, “Makilamo ka kongko,” wana. ²⁸ Hay ginawà ni Matiyo ay nireng ta imbalag nay kaganawan biha ya nakilamo koni Apo Hisos.

²⁹ Hapa-eg bilang parangal ni Matiyo koni Apo Hisos ay ma-in malhay ya handà ha bali ni Matiyo. Malakè ya manininon bo-ih ya anti bayro boy ma-in et kanayon ya tawtawoy ampakipangan bayro. ³⁰ Hay anti bayro ya Pawparisiyo kateng mawmangitorò nin kawkapanogo-an ya

anti ha gropo nin Pawparisiyo ay ampaghalià ha aw-alagad nin kontra koni Apo Hisos, ya wanla, "Antà ampakipangan kawo boy ampaki-inom bahen ha mawmanininon bo-ih boy ha tawtawoy alwan mahampat ya pagkatawo?"

³¹ Ombayri ya intobay konla ni Apo Hisos, "Hay tawoy ayin masakit ay ahè ampanga-ilangan nin mananambal; hay ampanga-ilangan bongat nin mananambal ay hatoy ma-in masakit. ³² Ombayro itaman ya pamako ko bayri ha babon lotà. Agko nako bayrin mangingat nin tawtawoy ahè ampangamin nin hila ay makasalanan, no alwan nako ko bayri nin mangingat nin tawtawoy ampangamin nin hila ay makasalanan emen la paghehean ya kawkasalanan la."

In-alimbawà ni Apo Hisos ya sarili na ha kakahalnin babayi

(Matiyo 9:14-15; Markos 2:18-20)

³³ Ma-in et ongnoy tawoy naghalità koni Apo Hisos, "Hay ka-ogali-an," wanla, "nin aw-alagad ni Howan Mamiminyag ay mabetbet magpaltan mangan ta ampanalagin. Ombayro simpri ya anggaw-en nin aw-alagad nin Pawparisiyo; piro hay aw-alagad mo ay alwan ombayro, ta maski anyay allo ay ampangan hila boy ampinom."

³⁴ Hinalità konla ni Apo Hisos, ya wana, "Ma-arì moyo warì nin ahè pakanen ya tawtawoy kinombida ha banhal mintras anti bayro konlay kakahal nin babayi? ³⁵ Lomateng ya oras nin alihen konla baytoy kakahal nin babayi, boy ha pana-on ya habayto ay magpalta hilan mangan nin banà ha kalele-an la."

Hay torò ni Apo Hisos ay ahè ma-arì ilamoha torò ya naknawan

(Matiyo 9:16-17; Markos 2:21-22)

³⁶ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nangi-alimbawà et nin ombayri: "Ayin tawoy manirà nin bayoy dolo ta itakop ha da-an ya dolo; ta no gaw-en na bayto ay hinirà nay bayo, boy hay intakop ya bayo ay alwan bagay ha da-an ya dolo. ³⁷ Ayin simprin tawoy mangipalaman nin kapelhan ampaahemen ya basì ha da-an ya katat ya pambiyanan basì; ta no gaw-en na bayto, hay bayoy basì ay manirà nin da-an ya katat. Hapa-eg hay basì ay mabollog boy hay da-an ya katat ay mahirà. ³⁸ Hay bayoy basì ay dapat ipalaman ha bayoy katat ya pambiyanan. ³⁹ Ayin tawoy malabay minom nin bayoy basì no naka-inom yayna nin da-an ya basì, ta hay halita-en na ay ombayri: 'Mas mahampat ya da-an ya basì.' "

6

*Hay torò ni Apo Hisos ya tongkol ha allon pama-inawa
(Matiyo 12:1-8; Markos 2:23-28)*

¹ Mihay allon Sabado, allon pama-inawa nin Hawhodiyo, hi Apo Hisos boy aw-alagad na ay niparaan ha ma-in tawtanaman ya trigo. Hapa-eg hay aw-alagad na ay nipanggetè nin trigo biha la piniripiri ta kinan la. ² Hinalità nin ongnoy Parisiyo, “Antà,” wanla, “nin anggaw-en moyo ba-in ya ha kawkapanog-an tamo ay labag gomawà nin ombahen no allon pama-inawa?”

³ Tinombay konla hi Apo Hisos, “Warì agmoyo et nabaha ya nakaholat ya ginawà ni Dabid hin binomitol ya kateng kawkalamowan na? ⁴ Nilomo-ob ya ha bali nin Diyos ta nangwa yan tinapay ya indolog ha Diyos. Nangan yan habayto boy pinakan nay kawkalamowan na, maski kontra ha kawkapanogo-an tamo ya mangan nin habayto ta hay ma-arì bongat mangan nin habayto ay pawpari.” ⁵ Hapa-eg, hinalità et ni Apo Hisos ha Pawparisiyo, ya wana, “Hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay ma-in karapatan maghalità no anyay tamà gaw-en no allon pama-inawa.”

*Hay tawoy kinomampil ya gamet
(Matiyo 12:9-14; Markos 3:1-6)*

⁶ Hin minghan ana et ya allon pama-inawa, hi Apo Hisos ay nako ha himba-an nin Hawhodiyo ta manorò. Bayro ay ma-in mihay lalaki ya hay wanan gamet ay ahè ana ma-igalaw ta kinomampil. ⁷ Hay Pawparisiyo boy mawmangitorò nin kawkapanogo-an ay ampaka-imatonan la hi Apo Hisos no habayton allon pama-inawa ay pakahampaten na baytoy lalaki, ta ampanikap hilan bara-nan ya pangidimandawan la koni Apo Hisos. ⁸ Piro tandà ni Apo Hisos ya an-hipen la. Kayà hinalità na do ha lalaki ya kinomampil ya gamet, “Mireng ka,” wana, “ta mako ka bayri ha arapan.” Hatoy lalaki ay nireng biha ya nako ha arapan. ⁹ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha Pawparisiyo boy ha mawmangitorò nin kawkapanogo-an, “Ihipen moyo bayti,” wana, “ya halita-en ko komoyo: kompormi ha kawkapanogo-an kontamo ya tongkol ha allon pama-inawa, anyay tamà gaw-en? Tambayan nayi ya tawoy anti ha kadya-dya-an o pa-olayan? Tambayan ya nayi emen ya mabiyay o pa-olayan emen ya mati?” ¹⁰ Hapa-eg kaganawan la ay pinalibotan ni Apo Hisos nin tinegteg biha na hinalità do ha lalaki ya kinomampil ya gamet, “Ipaktang mo,” wana, “ya gamet mo.” Kayà impaktang nay gamet na

ta hinomampat ana. ¹¹ Piro lalò hilan namahang boy pini-
i-igowan la no anyay dapat lan gaw-en koni Apo Hisos.

*Hay labinloway alagad ya pinili ni Apo Hisos
(Matiyo 10:1-4; Markos 3:13-19)*

¹² Ahè naboyot, hi Apo Hisos ay noli ha bakil ta man-
alangan. Mikakayabi yan anti bayro nin ampanalangan ha
Diyos. ¹³ Hin alloyna ay iningat ni Apo Hisos nin pakarani
kona baytoy tawtawoy ampipantompel kona, ta namili yan
labinloway lalaki ya ginawà na nin hawhogò na: ¹⁴ hila
ay hi Simon ya iningat nan Pidro, hi Andris ya patel ni
Simon, hi Santiyago, hi Howan, hi Pilipi, hi Bartolomi, ¹⁵ hi
Matiyo, hi Tomas, hi Santiyago ya anak ni Alpiyo, hi Simon
ya mapagmalasakit ha nasyon Israyil, ¹⁶ hi Hodas ya anak
ni Santiyago, boy hi Hodas Iskaryoti ya nag-in traydor.

*Nangaral boy namakahampat hi Apo Hisos
(Matiyo 4:23-25)*

¹⁷ Hili Apo Hisos kateng hatoy kanayon ya tawta-
woy ampipantompel kona ay anlomohan bayro ha bakil.
Tinonggen hila ha patal ya dogal ta anti bayro ya malakè ya
tawoy na-ibat ha kaganawan dogal ha probinsyan Hodiya,
ha siyodad nin Hirosalim, boy ha dawdogal ha ambay
dagat nin siyodad nin Tiro boy siyodad nin Sidon. ¹⁸ Nako
hila bayron manlengè koni Apo Hisos boy emen na hila
pakahampaten ha mawmasakit la; kateng hatoy tawtawo
ya napahokan nin mangala-et ya aw-ispirito ya ampanggolo
konla ay hinomampat. ¹⁹ Kaganawan tawo ay ampagpilit
nin maka-aptoh koni Apo Hisos, ta ma-in kapangyariyan ya
ampangibat kona ya ampakapakahampat nin kaganawan.

*Hay tawtawoy makalmà
(Matiyo 5:1-12)*

²⁰ Tineteg ni Apo Hisos ya aw-alagad na biha na hinalità
konla, ya wana,

“Makalmà kawoy ampipag-irap hapa-eg, ta hikawo ay
makapakilamo ha tawtawoy ampag-ari-an nin Diyos.

²¹ “Makalmà kawoy angkahabek nin gomawà kalabayan
nin Diyos ta sigoradon mapasasà kawo nin kahampatan.

“Makalmà kawoy ampipan-angaw banà ha kalele-an
moyo ha angkagawà moyoy kasalanan hapa-eg, ta lano ay
mipangka-ili kawo nin banà ha kaligawan moyo.

²² “Makalmà kawo no pag-inakitan kawon tawtawo, no
agla kawo tanggapen, no insoltowen la kawo, boy no halita-
en lay mala-et kawo banà ha pamakilamo moyo kongko
ya an-ingaten Anak nin Tawo. ²³ Hay kadya-dya-an ya
imparanas nin kawka-apo-apowan la ha pawpropita hin

hato ay ombayroy maranasan moyo. Magtowà kawo no mangyari bayti komoyo, boy mitotokpaw kawo ha pagtowà moyo, ta hay malhay ya iprimyo komoyo do ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay nakahandà ana.

²⁴ “Ka-i-ingalo kawo ya mangayaman, ta hay ka-inomayan ay natanggap moyoyna.

²⁵ “Ka-i-ingalo kawo ya ampipagbohoy hapa-eg, ta lano, hikawo ay bomitil.

“Ka-i-ingalo kawo ya ampipangka-ili hapa-eg, ta lano, hikawo ay lomelè boy manangih.

²⁶ “Ka-i-ingalo kawo no hay kaganawan tawo ay ampamori komoyo hapa-eg, ta ombayroy ginawà nin kawka-apo-apowan la ha alwan peteg ya pawpropita hin hato.”

Panlalabi ha kawka-away
(Matiyo 5:38-48; 7:12a)

²⁷ “Habayti ya halita-en ko komoyon ampipanlengè kongko,” wani Apo Hisos: “Labiyeen moyoy kawka-away moyo, boy gaw-an moyo nin kahampatan ya ampipag-inakit komoyo. ²⁸ Ingalowan moyo ya ampipanla-et komoyo, boy ipanalangin moyo ya ampangapi komoyo. ²⁹ No ma-in manampal nin kagmang pingih moyo ay ipatampal moyo et kona ya kagmang; no ma-in mangwa nin panlay-ep moyo ay igwà moyo et kona kateng baro moyo. ³⁰ Mambi kawo ha hinoman ya ampakikwa komoyo, boy hinoman ya nangwa nin ikon moyo ay agmoyoyna balawi-en bayto. ³¹ No anyay labay moyon gaw-en komoyo nin kanayon ay ombayro itaman ya gaw-en moyo kona.

³² “No hay anlabiyeen moyo ay haton bongat ya ampanlabi komoyo, ma-in kawo warì matanggap ya kahampatan ya mangibat ha Diyos? Maski mawmakasalanan ay ampanlabi ha ampanlabi konla. ³³ No hay anggaw-an moyon bongat nin kahampatan ay hatoy ampanggawà komoyo nin kahampatan, ma-in kawo warì matanggap ya kahampatan ya mangibat ha Diyos? Maski mawmakasalanan ay ombahen simpri ya anggaw-en. ³⁴ No hay pa-otangan moyo ay haton bongat ya an-asawan moyo nin makabayad komoyo, ma-in kawo warì matanggap ya kahampatan ya mangibat ha Diyos? Maski mawmakasalanan ay ampama-otang simpri ha kapara lan makasalanan ya an-asawan lan makabayad ha inotang la. ³⁵ Alwan ombayroy gaw-en moyo. Hay gaw-en moyo ay labiyeen moyoy kawka-away moyo boy manggawà kawon kahampatan konla. Pa-otangan moyo hila nin agkawo omasa nin ma-in mibira komoyo ya kabayaran. Ha ombayro ay makatanggap kawo nin ma-alagà ya primyo,

boy mag-in kawon anak nin Diyos ya Pinakamakapang-yariyan; ta hiya ay mahampat do ha ayin otang ya nakem boy do ha mangala-et. ³⁶ Mangingangalo kawo nin bilang ha Tatay moyoy Diyos ya ma-ingangalowen.”

*Hay tawtorò ni Apo Hisos
(Matiyo 7:1-5)*

³⁷ “Agkawo manosga ha maskin hino emen agkawo hosgawan nin Diyos. Agkawo mamintas ha maskin hino emen agkawo pintasan nin Diyos. Mamatawad kawon kanayon emen kawo patawaren nin Diyos. ³⁸ Mambi kawo ha kanayon emen kawo biyan nin Diyos. Hay angka-igwà moyo ay mi-orong komoyo ya maski ihekhek ha pambiyanan moyo ay ahè miharag. Hay hohokat ya anggamiten moyo nin mambi ha kanayon ay ombayro itaman ya hohokat ya gamiten nin Diyos nin mambi komoyo.”

³⁹ Ombayri et ya alimbawà ya hinalità konla ni Apo Hisos: “Ma-arì warì mangakay ya bowag nin kapariho nan bowag? No gaw-en na bayto ya ombayro ay pariho hilan marabò ha malalè ya lobot? ⁴⁰ Ayin iskowila ya makara-eg ha ma-istro na; piro no natoro-an yan mahampat ay mag-in yan bilang ha ma-istro na.

⁴¹ “Antà angka-asikaso moy kasalanan nin kapara mo ya bilang kayamò nin poling ya anti ha mata na, piro agmo angka-asikaso ya sarili mon kasalanan ya bilang kalapad nin tapi ya anti ha sarili mon mata? ⁴² Pangno ka ampakaregdeg nin maghalità ha kapara mo nin, ‘Patel, alihen koy poling ha mata mo,’ no hikan mismo ay agmo angka-asikaso ya malapad ya tapi ha sarili mon mata? Hikay magkakanwarì, alihen mo pon ya malapad ya tapi ha sarili mon mata emen mo makit nin mahampat ya pangalih nin poling ha mata nin kapara mo.”

In-alimbawà ni Apo Hisos ya tawtawo ha pamomonga nin po-on kayo

(Matiyo 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ “Hay po-on kayo ya ayin dipirinsya ay maganday an-ibonga boy ahè mamonga nin ayin kowinta, piro hay po-on kayoy ma-in dipirinsya ay ayin kowintay bonga boy ahè mamonga nin maganda. ⁴⁴ Balang po-on kayo ay angkabalayan ha klasin bonga; hay bonga nin igos ay agmo makit ha po-on kayoy madowih boy agka makakit nin bonga nin obas ha po-on ya madowih. ⁴⁵ Ombayro itaman ya tawtawo. Hay tawoy mahampat ya pagnanakem ay ampakagawà nin kahampatan; hay tawo balè ya mala-et

ya pagnanakem, hay angkagawà na ay kala-etan. No anyay anti ha nakem nin tawo ay habaytoy anghalita-en na.”

Hay loway manggawà nin bali

(Matiyo 7:24-27)

⁴⁶ Hinalità et ni Apo Hisos, ya wana, “Antà an-ingaten moyo ko nin ‘Pangino-on, Pangino-on,’ ya agmoyo anggaw-en ya anhalita-en ko komoyo? ⁴⁷ Hay tawoy ampakarani kongko nin ampanlengè nin hawhalità ko boy anggaw-en na baytoy angkalengè na, hay ka-alimbawa-an na ay habayti ya halita-en ko. ⁴⁸ Hiya ay bilang ha tawoy nangipa-ireng nin bali. Nangotkot yan malalè ya pinangigwa-an nan pondasyon ya pinangipa-irengan na nin tarek. Hin dinanan lanab baytoy bali ay ahè nagalaw ta matibay ya pagkapa-ireng. ⁴⁹ Piro hay tawoy ampakalengè nin hawhalità ko, balè ta agna anhonolen ay bilang ya ha tawoy nangipa-ireng nin bali ya alwan matibay ta ayin pondasyon; kayà hin dinanan lanab baytoy bali, antimano ay natomba boy nangawawatak.”

7

Pinakahampat ni Apo Hisos ya alilà nin kapitannin hondalò ya taga Roma

(Matiyo 8:5-13)

¹ Hin nayarì tinoro-an ni Apo Hisos baytoy tawtawo ay nagbira ya ha banowan Kapir nawom. ² Bayro ay ma-in mihay alilà nin kapitan nin hondalò ya taga Roma. Habaytoy alilà nin kapitan ya anlapiyen na ay ampagmasakit boy malagayna mati. ³ Nalengè nin hatoy kapitan ya tongkol koni Apo Hisos. Kayà nangihogò yan ongnoy mato-a ya Hawhodiyo nin mako koni Apo Hisos, ta ipakitotol la kona ya lakwen nan pakahampaten baytoy alilà ya ampagmasakit. ⁴ Hin ni-abot baytoy inhogò koni Apo Hisos ay naki-i-ingalo hila kona, boy hinalità la et koni Apo Hisos, “Habayti,” wanla, “ya tawo ay karapatdapat ha tambay mo. ⁵ Malabi ya kontamon Hawhodiyo, boy hiya ya nangipa-ireng nin himba-an tamo.”

⁶ Hapa-eg, nakilako konla hi Apo Hisos. Hin andomani ana hili Apo Hisos do ha bali nin hatoy kapitan ay inhogò nin kapitan ya ongnoy amigo na nin homakbat koni Apo Hisos ta impahalità nay ombayri: “Apo, agkayna magpakil nin mag-abot bayri, ta alwa kon karapatdapat nin mamalako komo ha bali ko, ⁷ boy hiko mismo ay alwan karapatdapat omarap komo. Basta halita-en mon bongat ya homampat bayti ya alilà ko ay homampat ya. ⁸ Hiko man

ay anti ha hilong kapangyariyan nin ampakatag-ay kongko nin katongkolan. Ma-in ako itaman nin hawhondalò ya anti ha hilong kapangyariyan ko. No halita-en ko ha miha ya, 'Manigè!' ay manigè ya; no halita-en ko ha miha ya, 'Mako ka bayri!' ay mako ya. No halita-en ko ha alilà ko ya 'Gaw-en mo bayti!' ay gaw-en na."

⁹ Nag-ispanta hi Apo Hisos hin nalengè na bayti ya impahalità nin hatoy kapitan. Hapa-eg, inarap nay kalakan tawo ya anhomono kona biha na hinalità konla, "Ha awinalalak," wana, "ni Israyil, ni miha ay ayin ako et nakit ya ombayri ya katetpel." ¹⁰ Hapa-eg, hatoy inhogò nin hatoy kapitan ay nagbirayna; nakit la baytoy alilà ya mahampat ana.

Pinabiyay ni Apo Hisos ya lalaki ya anaknin mihay bawoy babayi

¹¹ Ahè naboyot, hi Apo Hisos kateng aw-alagad na ay nako ha mihay banowa ya an-ingaten Na-in, boy malakè et ya tawtawoy nakilako konla. ¹² Hin marani hilayna do ha polta nin banowa ay nakahakbat hilan malakè ya tawoy makon manabon. Hay nati ay lalaki ya mimihay anak nin bawoy babayi. ¹³ Hin nakit ni Apo Hisos baytoy bawoy babayi ay na-ingalowan na, boy hinalità na kona, "Agka manangih," wana.

¹⁴ Hapa-eg, pinakaranian ni Apo Hisos baytoy kahon biha na ginap-an. Kayà tinonggen baytoy ampipamalalay. Hinalità ni Apo Hisos do ha nati, "Anak ko," wana, "mibangon ka." ¹⁵ Hapa-eg, nibangon baytoy lalaki boy nagilgo ya, biha ya inggawà ni Apo Hisos ha nanay na.

¹⁶ Nikalimo baytoy kaganawan tawo boy pinori lay Diyos nin ombayri: "Makapangyariyan bayti ya propita ya nilomwah kontamo. Nako bayri ya Diyos ta ipatnag nay pangilibri na ha tawtawo." ¹⁷ Habayti ya ginawà ni Apo Hisos ay nabalita-an nin tawtawo do ha probinsyan Hodiya boy ha mamalibot nin habaytoy dogal.

*Hi Apo Hisos boy hi Howan Mamiminyag
(Matiyo 11:2-19)*

¹⁸ Hapa-eg hi Howan Mamiminyag ya anti ha pirisowan ay nilako nin aw-alagad na, ta imbalità la kona ya tongkol ha kaganwan bagay ya ginawà ni Apo Hisos. Hapa-eg, iningat ni Howan ya lowa do ha aw-alagad na ¹⁹ ta inhogò na nin makon magpastang koni Apo Hisos nin ombayri: "Hika nayì baytoy lomateng ya impangakò nin Diyos, o ma-in et kanayon ya anti-en nawen?" ²⁰ Hin ni-abot koni Apo Hisos baytoy loway inhogò ni Howan ay hinalità la kona, "Inhogò kayi," wanla, "ni Howan Mamiminyag

nin magpastang komo nin ombayri: 'Hika nayì baytoy lomateng ya impangakò nin Diyos, o ma-in kayi et anti-en ya kanayon?' "

²¹ Hin habayto ay pinakahampat ni Apo Hisos ya malakè ya ampipagmasakit boy ampipag-irap nin banà ha dawdipirinsya. Ampama-alih ya et nin mawmangala-et ya aw-ispirito ya pinomahok ha tawtawo, boy ampakahampaten nay mata nin bawbowag emen makakit. ²² Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha inhogò ni Howan, ya wana, "Magbira kawoyna koni Howan, ta ibalità moyo kona bayti ya nikakit moyo boy nikalengè moyo bayri hapa-eg: hay bawbowag ay ampakakit ana, hay pawpolonen ay ampakaowakoyna, hay mangama-in liproso ay hinomampat ana, hay tawteek ay ampakalengè ana, hay nikati ay angka-pabiyay oman, boy hay Mahampat ya Balità ay an-i-aral ha manga-irap. ²³ Makalmà ya tawoy ahè angka-alih ya pantotompel kongko."

²⁴ Hin norong ana baytoy inhogò ni Howan ay hinalità ni Apo Hisos do ha kalak-an tawo ya tongkol koni Howan. "Hin nilako moyo," wana, "nin biniliw hi Howan do ha powiray dogal, anyay an-asawan moyon makit kona? Mawenek nayì nin bilang ha dikot ya angka-ipatomba nin angin? ²⁵ Anyay an-asawan moyon makit kona? Nakaholot nayì nin maganday dolo? Hay ampagholot nin mangabli ya dolo boy ampamiyay nin pasasà ay hatoy ampa-iri ha pawpalasyo. ²⁶ Anyan talaga ya an-asawan moyon makit? Nako kawo nayì kona ta an-asawan moyo nin hiya ay propita? Anhalita-en ko komoyo ya igit et ha propita ya nakit moyo. ²⁷ Hiya bayti hi Howan ya binanggit ha Halità nin Diyos ya ombayri ya pagkahalità:

'Hay hogò ko ay ihogò kon ma-ona komo nin mangihandà nin pagdanan mo.'

²⁸ Anhalita-en ko komoyo ya ombayri," wana et ni Apo Hisos, "Ha kaganawan tawoy in-anak ay ayin makara-eg koni Howan Mamiminyag, balè ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos, hay pinaka-oltimo ay da-eg hi Howan.

²⁹ "Hin hato, kaganawan tawo kateng mawmanininon boh ay nanlengè koni Howan, boy hinomonol hila ha kahampatan ya an-ipagawà konla nin Diyos, ta napabinyag hila koni Howan. ³⁰ Piro hatoy Pawparisiyo boy mawmangitorò nin kawkapanogo-an ay ahè hinomonol ha kalabayan nin Diyos ya para konla; kayà aghila napabinyag koni Howan."

³¹ Hinalità et ni Apo Hisos ya ombayri: "Anyay awod ya pangiparisan ko nin tawtawo hapa-eg pana-on? Anyay pangi-alimbawa-an ko konla? ³² Hila ay bilang ha aw-anak

ya ampipampiknò ha danin palingki ya ampibobolyaw, ya wanla, 'Antogtogan nawen kawon para ha banhal, piro agkawo antomalek. Ampagkanta kayi nin kanta ya para ha pananabon, piro agkawo ampanangih.' ³³ Hi Howan Mamiminyag ya nako bayri ay mabetbet nin magpaltan mangan boy agya ninom nin maski anyay alak, piro anhalita-en moyo ya, 'Hiya ay pinahokan nin dimonyo.' ³⁴ Hapa-eg ha hiko ya nako bayri ya an-ingaten Anak nin Tawo ya ahè ampagpaltan mangan boy minom ay anhalita-en moyon, 'Hiya ay mahibà, hiya ay maglalahing, boy hiya ay amigo nin mangaha-ol ya mawmanininon bo-ih boy tawtawoy alwan mahampat ya pagkatawo.' ³⁵ Ombayro man, hay karonongan nin Diyos ay angkapaptegan nin kaganawan tawoy anhomonol kona."

Hi Apo Hisos ay nako ha bali ni Simon ya mihaha Pawparisiyo

³⁶ Hapa-eg, ma-in mihay Parisiyo ya nangombida koni Apo Hisos nin makipangogto kona. Kayà hi Apo Hisos ay nako bayro ha bali nin hatoy nangombida kona ta mangan. ³⁷ Bayro ha banoway habayto ay ma-in mihay babayi ya balaybalay ha kala-etan nin pag-o-ogali. Nabalita-an na ya hi Apo Hisos ay anti do ha bali nin mihay Parisiyo ta ampangan; kayà nako ya bayron nantan nin ma-alagà ya pabangoh ya nakapalaman ha maganday pambiyanan ya an-ingaten alabastro. ³⁸ Ampireng ya pon ha bokotan ni Apo Hisos, biha ya nanalimokod nin ampanangih ya hay lowà na ay an-ipatolò na ha bitih ni Apo Hisos. Hin baha-bahà ana nin lowà ya bitih ni Apo Hisos, hay ginawà nin hatoy babayi ay pinonahan na nin habot na biha na inalekan baytoy bitih ni Apo Hisos. Hapa-eg hay bitih ni Apo Hisos ay binollogan na nin pabangoh.

³⁹ Hin nakit bayto nin hatoy Parisiyo ya nangombida koni Apo Hisos ay hinalità na ha sarili na, "No talagan propita bayti ya tawo," wana, "ay tandà na no hino bayti ya babayi ya ampangaptoh kona boy tandà na no anyay klasin babayi bayti ya makasalaman."

⁴⁰ Banà bayro ha an-hipen ni Simon ay ombayri ya hinalità ni Apo Hisos kona: "Simon," wana, "ma-in akon halita-en komo."

"Anyay bayto, Apo? Halita-en moyna," tobay ni Simon.

⁴¹ "Ma-in," wani Apo Hisos, "nin loway tawo ya nangotang ha mihay tawoy mama-otang nin kowalta. Hay inotang nin miha ay alagà nin limanggato. Hay inotang itaman nin hatoy miha ay alagà limampò." ⁴² Hin aghila makabayad ta ayin hilan ma-ibayad ay kinonsinsya hila nin hatoy

pinangotangan la. Agnayna impabayaran konla bayto ya inotang la kona. Hapa-eg, hino konlan lowa ya lalò manlabi do ha pinangotangan la?”

⁴³ Tinombay hi Simon, “Ha palagay ko,” wana, “ay hatoy nangotang nin malakè.”

“Tamà ya tobay mo,” wani Apo Hisos.

⁴⁴ Hapa-eg, inarap ni Apo Hisos baytoy babayi, biha na hinalità koni Simon, “Angkakit mo,” wana, “bayti ya babayi? Hin nilomo-ob ako bayri ha bali mo ay agmo ko binyan nin lanom ya pangoyah nin bitih ko; piro habayti ya babayi ay lowà na ya pinangoyah na nin bitih ko boy pinonahan na et nin habot na. ⁴⁵ Ha pananggap mo kongko bayri ha bali mo ay agmo ko inalekan bilang pangalang mo kongko; piro hay bitih ko ay pinag-a-alekan nin habayti ya babayi. ⁴⁶ Agmo simpri pinonahan nin asiti ya habot ko, piro habayti ya babayi, hay bitih ko ay pinonahan na nin pinakama-alagà ya pabangoh. ⁴⁷ Kayà anhalita-en ko komo, maski malakè ya kasalanan nin habayti ya babayi ay pinatawad ana ya kawkasalanan na banà ha masyadoy panlalabi na kongko. Hinoman ya tawoy ampanghip nin ma-in yan amò bongat ya kasalanan ya patawaren kona ay an-ipakit nay a-amò ya panlalabi na.”

⁴⁸ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha babayi, “Hay kawkasalanan mo,” wana, “ay pinatawad ana.”

⁴⁹ Hatoy kanayon ya tawtawoy anti bayron ampi-a-arap ha lamisawan ay nipaghalità ha sarili la, ya wanla, “Hino bayti ya tawoy kateng kawkasalanan ay ambiyan nan kapatawaran?”

⁵⁰ Hinalità ni Apo Hisos do ha babayi, “Inlibri ka,” wana, “nin katetpel mo. Morong kayna ta ma-in kaynan katinekan boy kalighawan.”

8

Hay bawbabayi ya nakilako koni Apo Hisos

¹ Ahè naboyot, hi Apo Hisos ay nako ha bawbanowa boy ha bawbaryo, ta an-i-aral nay Mahampat ya Balità ya tongkol ha pamomo-on nin Diyos. Kalamo na ya labinloway alagad na. ² Nakilako et kona ya ongnoy babayi ya ma-in pon mawmangala-et ya aw-ispirito ya pinomahok konla ya pina-alih ni Apo Hisos. Ma-in et kanayon ya bawbabayi ya ampakilako kona ya pinakahampat na ha mawmasakit. Kalamo bayro baytoy an-ingaten Mariya ya taga Magdala ya pinahokan pon nin pitoy dimonyo ya pina-alih ni Apo Hisos. ³ Anti et bayron ampakilako konla hi Howana ya ahawa ni Sosa ya ampama-alà ha palasyo ni Arì Hirodis, hi Sosana,

boy kanayon et ya bawbabayi ya ampipanambay koni Apo Hisos boy ha aw-alagad na.

*Hay alimbawà ya tongkol ha mananabwag
(Matiyo 13:1-9; Markos 4:1-9)*

⁴ Hay malakè ya tawoy ampika-ibat ha bawbinabanowa ay ampakon makitipon koni Apo Hisos. Hapa-eg, ombayri ya alimbawà ya hinalità konla ni Apo Hisos: ⁵ “Ma-in,” wana, “nin mihay lalaki ya nakon nanabwag. Ha pangihabwag na ay ma-in ongnoy pahì ya natata ha daan; hatoy pawpahì ya natata ha daan ay natorakan nin tawtawo boy kinan nin mawmanokmanok. ⁶ Ma-in itaman pawpahì ya natata ha babon matampiyak ya bato ya ma-in amò ya lotà. Tinomobò bayto nin amò, piro tampol nayangoh ta hatoy tinobo-an ay maklang. ⁷ Hay kanayon ya pawpahì ay natata ha lotà ya antobo-an nin ampangayakay ya dawdikot ya madowih. Hin tinomobò ya pawpahì ay tinomobò itaman baytoy dikot nin namolopot do ha tinomobò ya pawpahì. ⁸ Piro ma-in pawpahì ya natata ha maganday lotà. Tinomobò bayto boy namonga. Balang pahì ya inhabwag ay pinangalawahanan nin magatoy pahì.”

Hinalità et konla ni Apo Hisos, “Hay ka-ilangan moyo,” wana, “ay manlengè mahampat nin habayti ya anhalita-en ko biha moyo honolen.”

*Hay bara-nan nin pambin aw-alimbawà
(Matiyo 13:10-17; Markos 4:10-12)*

⁹ Hapa-eg hi Apo Hisos ay pinastang nin aw-alagad na no anyay labay totolen nin hatoy alimbawà. ¹⁰ Hinalità konla ni Apo Hisos, “Komoyo,” wana, “inggawà ya panggingintindi nin sawsikrito ya tongkol ha pamomo-on nin Diyos; piro ha kanayon ay an-i-alimbawà emen matopad bayti ya holà hin hatoy:

‘Manegteg hila man anan manegteg piro aghila makakit; manlengè hila man anan manlengè piro aghila maka-intindi.’ ”

Impalinaw ni Apo Hisos ya alimbawà ya tongkolha mananabwag

(Matiyo 13:18-23; Markos 4:13-20)

¹¹ “Habayti,” wani Apo Hisos, “ya labay totolen nin hatoy alimbawà ya tongkol ha mananabwag: hay pahì ay Halità nin Diyos. ¹² Hay ka-alimbawa-an nin daan ya kinatatawan nin hatoy pawpahì ay hatoy nipampakalengè nin Halità nin Diyos. Balè ta inalih ni Satanas ha nakem la baytoy Halità nin Diyos ya nalengè la emen aghila tompel boy malibri. ¹³ Hatoy pawpahì ya nikatata ha babo nin

matampiyak ya bato ya ma-in amò ya lotà ay tawtawo ya nakalengè boy nakatanggap nin Halità nin Diyos nin ma-in kaligawan, piro ahè nakayamot. Antompel hila pon piro kadodomali bongat, ta no ma-in anlomateng konla ya pawpanobok ay angka-alih ya pantotompel la. ¹⁴ Hay lotà itaman ya antobo-an nin ampangayakay ya dawdikot ya madowih ay tawtawoy nakalengè Halità nin Diyos, piro hila ay angkapatalo nin pangingihip la ya ampanggolo ha biyay la, ha paghangad la nin yomaman, boy ha pagpapasasa la ha biyay la. Kayà ha biyay la ay ayin makit ya bonga. ¹⁵ Hay maganday lotà ya kinatatawan pawpahì ay tawtawoy ampanlengè Halità nin Diyos. Hay nalengè la ay ampanatiliyen la ha nakem la, boy anhonolen lan matibolos ya nakem nin ma-in pasinsya anggan makit ha biyay la ya bonga nin pantotompel la.”

*Hay alimbawà ni Apo Hisos ya tongkol ha kingki
(Markos 4:21-25)*

¹⁶ Hinalità et ni Apo Hisos, “Ayin,” wana, “nin tawoy mamagket nin kingki biha na halokoban nin kalaying o itagò na ha hilong katri, no alwan hay kingki ya andongket ay an-igwà na ha talagan pangigwa-an emen hinoman ya tawoy lomo-ob ay makit nay hawang. ¹⁷ Hay labay totolen nin habayti ya alimbawà ya tongkol ha kingki ay ayin nakatagò ya ahè mipatnag, boy ayin sikrito ya ahè matandan o mibolgar.

¹⁸ “Kayà pakahampaten moyoy panlelengè moyo nin Halità nin Diyos, ta hay tawoy ampinto-o ha bagay ya an-ipa-intindi kona nin Diyos ay lalò maka-intindi ha an-ipa-intindi kona. Piro hay tawoy ahè ampinto-o ha an-ipa-intindi kona nin Diyos ay alihen et ha nakem na baytoy amò ya na-intindiyan na.”

*Hay anhomonol ha Halità nin Diyos ay hila ya nanay boy pawpatel ni Apo Hisos
(Matiyo 12:46-50; Markos 3:31-35)*

¹⁹ Hay nanay ni Apo Hisos boy pawpatel nay lawlalaki ay nako kona, piro aghila makapakarani kona banà ha kalakan tawo. ²⁰ Ma-in naghaltà koni Apo Hisos, ya wana, “Hay nanay mo boy pawpatel moy lalaki ya ampanikap komo ay anti ha likol.”

²¹ Hinalità konla ni Apo Hisos, “Hay ampipanlengè,” wana, “boy ampipanhomonol ha Halità nin Diyos ay hila baytoy nanay ko boy pawpatel ko.”

*Pagkahokaw angin ya pinatgen ni Apo Hisos
(Matiyo 8:23-27; Markos 4:35-41)*

²² Mihay allo, hi Apo Hisos boy aw-alagad na ay hino-makay ha bangkà. “Lomipay tamo,” wani Apo Hisos, “ta mako tamo do ha kagmang.” Kayà pinatigè lay bangkà la. ²³ Mintras anlomipay hila, hi Apo Hisos ay natoloy. Hapa-eg, nangangin nin makhaw bayro ha anlipayan la. Hay bangkà la ay angkapnò anan lanom: kayà andilikadowen hila ta halos lomdeg ya bangkà la.

²⁴ Hapa-eg hi Apo Hisos ay pinakaraniyan nin aw-alagad na ta pinokaw la ya, ya wanla, “Pangino-on Pangino-on, mati tamoyna!” Nibangon hi Apo Hisos ta minandawan nan tonggen baytoy makhaw ya angin boy mangalhay ya dawoyon. Hapa-eg, tinonggen baytoy pagkahokaw angin boy hay dagat ay tinominek. ²⁵ Pinastang ni Apo Hisos ya aw-alagad na, ya wana, “Warì ayin kawon katetpel?”

Piro hay aw-alagad na ay nipag-ispanta boy nikalimo. Kayà ni-i-ilgo hila, “Anyan magkatawowan bayti?” wanla. “Minandawan na nin tonggen ya angin kateng dawoyon; hinomonol itaman kona.”

Pina-alih ni Apo Hisos ya dawdimonyoy pinomahokha mihay lalaki

(Matiyo 8:28-34; Markos 5:1-20)

²⁶ Hapa-eg hili Apo Hisos ya ampamangkà ay ni-abot ha dogal nin tawtawoy Girasino ha lipay dagat ya eteb nin probinsyan Galiliya. ²⁷ Hin nakalombah hi Apo Hisos ha bangkà ay hinakbat ya nin mihay lalaki ya na-ibat ha banowa. Hatoy lalaki ay pinahokan nin dawdimonyo. Naboyot anay pana-on nin agya ampagdolo boy pa-ibat hin pinahokan yan dawdimonyo ay agya ampa-iri ha bali, no alwan ampagpirmi ya ha panabonan. ²⁸ Hin nakit na hi Apo Hisos ay nan-angaw ya, boy nanlokob ha arapan ni Apo Hisos biha nambo-angaw nin naghalià, ya wana, “Hisos ya Anak nin Pinakamakapangyariyan ya Diyos, antà ampaki-emenan mo ko? An-ipaki-i-ingalo ko komo ya agmo ko dayi pa-irapan.” ²⁹ Ombayroy hinalità nin hatoy lalaki ta hay mala-et ya ispirito ay minandawan ni Apo Hisos nin mog-alih kona. Hatoy lalaki ay mabetbet pahokan nin mala-et ya ispirito. Maski ikolong la yan bantayan boy balolen nin tikalà ya gamet na boy bitih na ay angkaboytò na, biha ya ipalako nin hatoy dimonyo ha powiray dogal ya marayò ha tawo.

³⁰ Hapa-eg, pinastang ni Apo Hisos baytoy dimonyo, “Anyà,” wana, “ya ngalan mo?”

“Hay ngalan ko,” wanan hatoy dimonyo, “ay Kawan.” Ombayroy intobay na ta malakè hila ya pinomahok bayro

ha lalaki. ³¹ Ampaki-i-ingalo koni Apo Hisos baytoy dawdimonyo nin agna hila dayi ipalako ha dogal ya ayin anggay kalale-an.

³² Do ha pallig bakil ya marani konla ay ma-in kawan baboy ya ampipamokibok. Naki-i-ingalo baytoy dawdimonyo koni Apo Hisos nin payagan hila dayi nin pomahok do ha bawbaboy. Hapa-eg, pinayagan hila itaman ni Apo Hisos. ³³ Kayà hatoy dawdimonyo ay nog-alih bayro ha lalaki ta nako hilan pinomahok ha bawbaboy. Hatoy bawbaboy ya pinahokan nin dawdimonyo ay nipampowayon nagpalako ha bongaw anggan nipadiritso hilan narabò ha dagat. Bayro hila nati nin nalemeh.

³⁴ Hin nakit nin hatoy ampipangalagà nin hatoy bawbaboy baytoy pangyayari ay nipampowayo hila nin nagpalakon banowa, boy balang tawoy makit la ay ambalitaan la nin tongkol ha nangyari. ³⁵ Hapa-eg hatoy tawtawoy nipampakalengè ay nakon namiliw nin habaytoy pangyayari. Hin ni-abot hila bayro koni Apo Hisos, hatoy lalaki ya ma-in pon dawdimonyo ay nakit la ya ampiknò ha danin bitih ni Apo Hisos. Hiya ay nakadoloyna boy matinò ana ya pag-i-hip na. Hapa-eg, hatoy tawtawo ay nikalimo. ³⁶ Hay pangyayari no pangno hinomampat baytoy lalaki ya ma-in pon nin dawdimonyo ay hinalità konla nin hatoy nipampakakit nin hatoy pangyayari. ³⁷ Hapa-eg hay tawtawo ya taga bayro ya an-ingaten Girasino ay naki-ilgo koni Apo Hisos nin mog-alih ya bayro ha dogal la ta masyado hilan angkalimo. Kayà hi Apo Hisos ay hinomakay ha bangkà ta mog-alih yayna.

³⁸ Hatoy lalaki ya ma-in pon dawdimonyo ya pina-alih ni Apo Hisos ay naki-i-ingalo nin makilako dayi koni Apo Hisos. Piro ahè pinomayag hi Apo Hisos no alwan pina-orong na ya, ya wana, ³⁹ “Morong kayna ta habayti ya pangyayari ya ginawà komo nin Diyos ay ibalità mo ha tawtawo.” Hapa-eg, norong baytoy lalaki ta hay ginawà ni Apo Hisos kona ay imbabalità na ha kaganawan tawo bayro ha banoway habayto.

Hay nati ya anak ni Hayro boy hay babayiya nangaptoh nin dolo ni Apo Hisos

(Matiyo 9:18-26; Markos 5:21-43)

⁴⁰ Hin nagbira hi Apo Hisos do ha lipay dagat, hatoy kalak-an tawoy ampipangantì kona ay nilomiga. ⁴¹ Hapa-eg, ma-in nilomateng ya mihay lalaki ya nagngalan Hayro ya miha ha ampipamo-on ha himba-an nin Hawhodiyo. Nanlokob ya ha danin bitih ni Apo Hisos, ta an-ipaki-i-ingalo na nin makilako hi Apo Hisos ha bali na, ⁴² ta hay anak nay

mimihay babayi ya idad nin labinloway ta-on ay malagayna mati.

Mintras ampowako hi Apo Hisos nin ampagpalako ha bali ni Hayro ay angkadalihekhek ya nin malakè ya tawoy ampakilako kona. ⁴³ Hapa-eg, do ha kalak-an tawoy ampakilako koni Apo Hisos ay ma-in mihay babayi ya ha lo-ob labinloway ta-on ay sigisigi ya pantolò dayà na ta ma-in yan dipirinsya. Kaganawan kamama-in na ay na-oboh naynan imbayad ha nipanambal kona, piro ayin nakapakahampat kona. ⁴⁴ Nakipaletpet ya do ha tawtawo nin nako ha bokotan ni Apo Hisos ta inaptoh nay laylay dolo ni Apo Hisos. Antimano, tinonggen baytoy pantolò dayà na ta hinomampat yayna.

⁴⁵ Nagpastang hi Apo Hisos, ya wana, “Hinoy nangaptoh kongko?”

Konlan kaganawan ay ayin nangamin. Hapa-eg, naghalità hi Pidro, “Apo,” wana, “hay lakè nin tawoy ampakipaletpet komo.”

⁴⁶ Piro hinalità kona ni Apo Hisos, “Ma-in,” wana, “nin nangaptoh kongko ta natanam ko ya hay kapangyariyan ko ay namakahampat.”

⁴⁷ Hin natanda-an nin hatoy babayi ya agna ma-ipoglah koni Apo Hisos baytoy ginawà na ay ampamegpeg yay napakarani boy nanlokob ha danin bitih ni Apo Hisos. Ha arapan nin habaytoy tawtawo ay imbalità na no antà inaptoh na hi Apo Hisos boy no pangno ya biglà nin hinomampat. ⁴⁸ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha babayi, ya wana, “Patel, hay katetpel mo ya nakapakahampat komo. Morong kayna nin ma-in katinekan.”

⁴⁹ Mintras ampaghalità et hi Apo Hisos do ha babayi ay ma-in nilomateng ya na-ibat ha bali ni Hayro. “Nati anay anak mo,” wana koni Hayro. “Kayà hay mangangaral ay agmoyna abala-en nin palakwen bayro.”

⁵⁰ Habayto ay nalengè ni Apo Hisos; kayà hinalità na koni Hayro, “Agka malimo,” wana. “Tompel kan bongat kongko ay mabiyay ya anak mo.”

⁵¹ Hin ni-abot hili Apo Hisos do ha bali ni Hayro ay agya namalo-ob nin kanayon, no alwan hay pinalo-ob nan bongat ay hi Pidro, Santiyago, Howan, boy mawmato-antawo nin hatoy anak. ⁵² Kaganawan tawoy natalngan ni Apo Hisos bayro ay ampipanangih boy ampi-a-anito nin banà bayro ha anak. Hinalità konla ni Apo Hisos, “Tonggen kawoyan manangih,” wana. “Haba-in ya anak ay ahè nati no alwan angkatoloy yan bongat.”

⁵³ Kina-iliyan la hi Apo Hisos ta tandà la ya hatoy anak ay talagan nati ana. ⁵⁴ Hapa-eg, inoligtanan ni Apo Hisos

ya gamet nin hatoy anak biha na hinalità, “Nini,” wana, “mibangon ka.” ⁵⁵ Nabiyay oman baytoy anak, boy habayto et oras ay nibangon ya. Hinalità ni Apo Hisos konla ya pakanen la baytoy anak. ⁵⁶ Nag-ispanta ya mawmato-antawo nin hatoy anak, piro imbibilin konla ni Apo Hisos ya hatoy nangyari ay agla ibabalità ha maski hinoy tawo.

9

*Hay bibilin ni Apo Hisos ha aw-alagad na
(Matiyo 10:5-15; Markos 6:7-13)*

¹ Iningat ni Apo Hisos ya labinloway alagad na nin mitipon, ta binyan na hila nin kapangyariyan boy karapatan nin mama-alih nin kaganawan dimonyoy pinomahok ha tawtawo boy mamakahampat nin ampipagmasakit. ² Hapa-eg, inhogò hila ni Apo Hisos nin mangi-aral nin tongkol ha pamomo-on nin Diyos boy mamakahampat nin ampipagmasakit. ³ Piro biha hila pinatigè ni Apo Hisos ay binibilinan na hila, ya wana, “Ha panigè moyo ay agkawo mantan nin anyaman ya bagay, ni baston, pambiyanan pamamangan, pamamangan, kowalta, boy agkawo mantan nin doloy paghagiliyan moyo. ⁴ Makihandà kawo ha hinoman ya ma-in bali ya mananggap komoyo boy manatili kawo bayro angga ha mog-alih kawo ha dogal ya habayto. ⁵ No ma-in kawon malakoy dogal ya agkawo tanggapen nin tawtawo ay alihan moyo baytoy banoway habayto; piro biha kawo mog-alih ay ikampag moyoy gabok ha bitih moyo emen moyo ma-ipakit ya hay Diyos ay ma-in pahang konla banà ha agla pananggap komoyo.” ⁶ Hapa-eg, nanigè anay aw-alagad ni Apo Hisos. Nako hila ha bawbinaryobaryo ta ani-aral lay Mahampat ya Balità, boy ampamahampat hilan mangama-in masakit ha ayri paman ya dogal.

*Nagoloy nakem ni Arì Hirodis
(Matiyo 14:1-12; Markos 6:14-29)*

⁷ Hi Arì Hirodis ya ampamo-on ha probinsyan Galiliya ay nabalita-an nay kaganawan bagay ya nangyari ya ginawà ni Apo Hisos. Hapa-eg, angkagoloy nakem na ta hay kanayon ya tawtawo ay naghalità nin hi Howan Mamiminyag ay nabiyay oman. ⁸ Hay kanayon ay naghalità nin nilomwah hi Ilyas ya propita hin hatò, piro hay kanayon itaman ay naghalità nin nabiyay oman ya miha ha kanayon ya pawpropita hin hatò. ⁹ Hinalità ni Arì Hirodis, “Hi Howan ay nati ana,” wana, “ta impapotohan kon olo, piro hino bayti ya tawoy ampanggawà nin ombayri ya bawbagay ya

angkabalita-an ko?" Hapa-eg, ampagsikahan nan makit hi Apo Hisos.

*Limang libo katawo ya pinakan ni Apo Hisos
(Matiyo 14:13-21; Markos 6:30-44; Howan 6:1-14)*

¹⁰ Hin nagbira baytoy aw-alagad ay hinalità la koni Apo Hisos ya kaganawan ginawà la. Hapa-eg, gintan hila ni Apo Hisos nin hilahilan bongat nin nako ha banowan Bitsayda. ¹¹ Hin nalengè nin kalak-an ya tongkol ha pamog-alih nili Apo Hisos ay kinomamat hila kona. Mahampat ya panananggap ni Apo Hisos konla, boy intorò na konlay tongkol ha pamomo-on nin Diyos, boy pinakahampat nay mangama-in masakit.

¹² Hin mahilem ana ay napakarani koni Apo Hisos baytoy labinloway alagad na ta hinalità la, ya wanla, "Habayti ay powiray dogal; kayà ipakitotol mo ha tawtawo ya mog-alih hilayna ta mako hila ha mangarani ya bawbaryo emen hila makakit nin pamamangan boy mapakihanda-an la."

¹³ Piro hinalità konla ni Apo Hisos, "Hikawo," wana, "ya mambi konla nin pamamangan."

Tinombay hila koni Apo Hisos, "Limay tinapay bongat," wanla, "boy loway ikan bayti ya anti bayri. Maka labay mo kayi nin pahaliwen nin pamamangan ya pamakan nin habayti ya kalak-an tawo." ¹⁴ Ha kalak-an tawoy anti bayro, hay lawlalaki ay mangaliman libo.

Hinalità ni Apo Hisos ha aw-alagad na, "Pa-ikno-en moyo hila," wana, "nin gropogropo ya balang gropo ay mangalimampò katawo." ¹⁵ Kayà hay ginawà nin hatoy aw-alagad ay pina-iknò la baytoy kaganawan tawo. ¹⁶ Hapa-eg, kinwa ni Apo Hisos baytoy limay tinapay boy loway ikan. Naninglà ya ta pinasalamatan na ha Diyos, biha na binibihil baytoy limay tinapay boy loway ikan. Hapa-eg, inggawà na ha aw-alagad na ta impapatayak na konla ha tawtawo. ¹⁷ Kaganawan nin habaytoy tawtawo ay nipampangan boy nikabhoy; hatoy natilà ya bawbi-hil ay tinipon nin aw-alagad. Hin natipon la bayto ay nakapnò et nin labinloway bakol.

*Hay indiklara ni Pidro ya tongkol koni Apo Hisos
(Matiyo 16:13-20; Markos 8:27-30)*

¹⁸ Minghan hin ampanalangin hi Apo Hisos nin mimiha na ay napakarani kona ya aw-alagad na. Pinastang na hila, ya wana, "Anyay anhalita-en nin tawtawo? An-ihipen la wari no hino ko?"

¹⁹ Tinombay baytoy aw-alagad, "Anhalita-en nin kanayon ya hika hi Howan Mamiminyag; hay kanayon ay ampaghaltà nin hika ay hi Ilyas ya propita hin hato; hay kanayon

itaman ay ampaghalità nin hika ay kanayon ya propita hin hato ya nabiyay oman.”

²⁰ “Hapa hikawo,” wani Apo Hisos ha aw-alagad na, “an-hipen moyo nayì no hino ko?”

Tinombay hi Pidro, “Hika,” wana, “hi Kristo ya impangakò nin Diyos.” ²¹ Habayti ya hinalità ni Pidro ay impakabibilin ni Apo Hisos ha aw-alagad na ya agla ibabalità ha maski hino.

*Hinalità ni Apo Hisos ya tongkol ha kamatyan na
(Matiyo 16:20-28; Markos 8:31-9:1)*

²² Ombayri et ya hinalità ni Apo Hisos ha aw-alagad na: “Hiko,” wana, “ya an-ingaten Anak nin Tawo ay ka-ilangan magdanas nin masyadoy kadya-dya-an, boy ahè tanggapen nin mawmato-ay mangama-in katongkolan, pawpo-on nin pawpari, boy mawmangitorò nin kawkapanogo-an. Patyen ako piro ha ikatlon allo ay mabiyay akon oman.”

Hay dapat gaw-en nin hinoman ya labay makilamo koni Apo Hisos

(Matiyo 16:24-28; Markos 8:34-38)

²³ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos ha kaganawan, “Hinoman ya labay makilamo kongko,” wana, “ay agna honolen ya sarili nan kalabayan, no alwan allo-allo ay te-eHEN nay kadya-dya-an nin bilang ampamalatay koroh nin palako ha kamatyan na, ta makilamo ya kongko. ²⁴ Hinoman ya ampag-atap nin ahè mati ay mati et bongat, piro hinoman ya mati nin banà kongko ay malibri ta ma-in biyay ya ayin anggawan. ²⁵ Warì ma-in mapakinabang ya tawoy makapag-ikon nin kaganawan kayamanan bayri ha babon lotà no hay kalolowa na ay mipalako ha impirno? ²⁶ Hinoman ya ampagikareng-ey kongko boy ha hawalità ko, hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay mangikareng-ey itaman kona pagbira ko. Ha pagbira ko ay ma-in akon kagandawan ya ahè makwan ihipen ya bilang kagandawan nin Tatay koy Diyos ya ombayro et ha kagandawan nin aw-anghil ya kalamo ko ya aw-anghil nin Diyos. ²⁷ Anhalita-en ko komoyo ya kaptegan, ma-in ongno bayri komoyo ya ahè mati anggan agla makit ya pamomo-on nin Diyos.”

Na-oman ya itsora ni Apo Hisos

(Matiyo 17:1-8; Markos 9:2-8)

²⁸ Nalabah ya mihay domingo, hi Pidro, Howan, boy hi Santiyago ay gintan ni Apo Hisos ha tag-ay bakil ta manalangin. ²⁹ Hapa-eg, mintras ampanalangin hi Apo Hisos ay na-oman ya itsora nin lopa na boy hay dolo na ay pagkapopoti ya ampangilimkilim. ³⁰ Totongna, ma-in loway

lalaki ya biglâ nilomwah nin ampaki-ilgo kona. Habayto ay hi Moysis ya namo-on hin hato ha Hawhodiyo boy hi Ilyas ya propita et hin hato. ³¹ Ma-in hilan kagandawan ya ampaki-ilgo koni Apo Hisos, boy hay ampi-i-ilgowan la ay tongkol ha pagkamati ni Apo Hisos ya marani anan mangyari ha siyodad nin Hirosalim. ³² Hi Pidro boy kawkalamowan na ay ampikatoloy. Hin naka-imata hila ay nakit lay kagandawan ni Apo Hisos, boy nakit la et baytoy loway lalaki ya kalamo nan ampireng.

³³ Hapa-eg hin ampog-alih ana hi Moysis boy hi Ilyas do ha kama-inan ni Apo Hisos ay hinalità ni Pidro koni Apo Hisos, "Apo," wana, "mahampat ya anti tamo bayri. Manggawâ kayin tatloy pa-ihilongan. Hay miha ay para komo; hay miha ay para koni Moysis; boy hay miha ay para koni Ilyas." Ombayri ya hinalità ni Pidro ta ayin ha nakem na ya anhahalita-en na. ³⁴ Mintras ampaghalità hi Pidro ay ma-in leem ya nilomwah ya naka-amey konla. Hay limo nin hatoy aw-alagad hin na-ameyan hila nin hatoy leem ya napa-ogto konla. ³⁵ Hapa-eg, ma-in bosis ya ampangibat bayro ha leem ya ampaghalità nin ombayri: "Habayti ya mimihay Anak ko ya pinilì ko; hiya ya honolen moyo!" ³⁶ Hin tinonggen baytoy bosis ay nakit nin aw-alagad ya mimiha ni Apo Hisos. Habayti ya pangyayari ya nakit la ay pinanatili la nin sikrito. Kayà agla imbalità ha maskin hino hin habayton pana-on.

Pinakahampat ni Apo Hisos ya anak ya lalakiya pinahokan nin mala-et ya ispirito

(Matiyo 17:14-18; Markos 9:14-27)

³⁷ Ika-ibokah, hin nakalohan ana hili Apo Hisos ya nabit ha bakil ay hinakbat ya nin malakè ya tawo. ³⁸ Hapa-eg do ha kalak-an nin tawo ay ma-in mihay lalaki ya nambolyaw koni Apo Hisos, ya wana, "Apo, an-ipakitotol ko komo ya biliwen mo bayti ya kasiyasiyawan kon anak ya lalaki. ³⁹ Ampambo-angaw ya ta ampahokan ya nin mala-et ya ispirito ya ampangitomba kona. Hay bebey na ay ampagbola-bolâ boy pirmi yan angkakhitan ta agya labay alihan nin hatoy mala-et ya ispirito ya anti kona. ⁴⁰ Impaki-ilgo ko ha aw-alagad mo ya pa-alihen la baytoy mala-et ya ispirito piro agla kayan pa-alihen."

⁴¹ Tinombay hi Apo Hisos, ya wana, "Hikawo ya tawtawo hapa-eg ay talagan ayin katetpel ha Diyos boy masyado kawon ampipagkamali. Anggan makano ya pagte-eh ko komoyo biha kawo tompel kongko?" Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha tawo, "Gitan mo," wana, "bayri ya anak mo."

⁴² Mintras ampakarani koni Apo Hisos baytoy anak ay impatomba ya nin hatoy dimonyo. Hatoy anak ay kinomdey. Piro minandawan ni Apo Hisos baytoy mala-et ya ispirito nin mog-alih bayro ha anak ta pinakahampat ni Apo Hisos baytoy anak biha na ya inggawà ha tatay na. ⁴³ Hatoy tawtawo ay nipag-ispanta ha kapangyariyan nin Diyos.

*Hinalità oman ni Apo Hisos ya tongkolha kamatyan na
(Matiyo 17:22-23; Markos 9:30-32)*

Mintras ampag-ispanta ya tawtawo ha bawbagay ya ginawà ni Apo Hisos ay hinalità na ha aw-alagad na, ya wana, ⁴⁴ “Agmoyo liwawan bayti ya halita-en ko komoyo. Hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay igwà ha tawtawoy mangama-in katongkolan ya mangipapati kongko.” ⁴⁵ Piro habayti ya hinalità ni Apo Hisos ay ahè na-intindiyan nin aw-alagad na. Ahè impatnag konla emen agla ma-intindiyan, boy angkalimo hila itaman nin magpastang koni Apo Hisos no anyay labay tolole nin habayto.

*Tinoro-an ni Apo Hisos ya aw-alagad na
(Matiyo 18:1-5; Markos 9:33-37)*

⁴⁶ Hapa-eg hay aw-alagad ni Apo Hisos ay nagkama-in diskosyon no hino konla ya ampaka-igit. ⁴⁷ Piro tandà ni Apo Hisos no anyay anti ha nakem la; kayà nangwa ya nin mihay anak ya mayamò ta pina-ireng na ha dani na. ⁴⁸ Hinalità konla ni Apo Hisos, “Hinoman,” wana, “ya mananggap boy mangasiwà nin ombayri ya anak ha ngalan ko ay hikoy antanggapan na. Hinoman ya ampananggap kongko ay alwan bongat hikoy antanggapan na, no alwan antanggapan na et ya nangihogò kongko. Hinoman komoyo ya ma-in pinakama-aypà ya nakem ay hiya ya ampaka-igit ha kaganawan.”

*Hinoman ya alwan kontra komoyo ay kakampi moyo
(Markos 9:38-40)*

⁴⁹ Hapa-eg, hinalità ni Howan koni Apo Hisos, “Apo,” wana, “nakakit kayi nin tawoy ampama-alih nin dimonyo ya hay anggamiten na ay ngalan mo. Hina-ad nawen ya ta alwa tamo yan kagropo.”

⁵⁰ “Agmoyo ya ha-aren,” wani Apo Hisos, “ta hinoman ya alwan kontra komoyo ay kakampi moyo.”

Hi Apo Hisos ay ahè tinanggap nin tawtaga Samarya

⁵¹ Hapa-eg, hin andomani ana ya allo nin hi Apo Hisos ay gitan ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay minimiha ni Apo Hisos ya nakem na nin mako ha siyodad nin

Hirosalim. ⁵² Nangihogò yan ongnoy tawo ya ma-ona kona nin mako ha mihay banowa ha probinsyan Samarya ta manikap nin pakihanda-an la. ⁵³ Piro hi Apo Hisos ay ahè tinanggap nin tawtawo bayro, ta tandà la ya mako ya ha Hirosalim nin homamba ha Diyos. Kayà agla ya tinanggap ta hay Hawhodiyo boy tawtaga Samarya ay ahè ampangapisosondò. ⁵⁴ Hin natanda-an bayti ni Santiyago boy Howan ay hinalità la koni Apo Hisos, “Pangino-on,” wanla, “labay mo nayì mama-aypà kayi nin apoy ya mangibat ha katatag-ayan emen hila mikati nin mapo-olan?”

⁵⁵ Piro inarap hila ni Apo Hisos ta hina-ad na hila, ⁵⁶ biha hilay kaganawan ya nako ha kanayon ya banowa.

*Hay makapakilamo koni Apo Hisos
(Matiyo 8:19-22)*

⁵⁷ Mintras ampowako hila ay ma-in mihay lalaki ya naghalità koni Apo Hisos, ya wana, “Makilako ko komo maski ayri ka mako.”

⁵⁸ Hinalità kona ni Apo Hisos, ya wana, “Maski nin awayop ya bilang ha lamiran ay ma-in lobot ya ampa-iriyen, boy hay mawmanokmanok ay ma-in ampa-i-aponan; piro hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay ayin sarilin pa-iriyen ya pama-inawawan bayri ha babon lotà.”

⁵⁹ Ma-in ana et nin mihay lalaki ya pinag-ilgowan ni Apo Hisos, ya wana, “Makilamo ka kongko.”

Piro tinombay baytoy lalaki koni Apo Hisos, “Apo,” wana, “payagan mo ko pon nin morong emen ko ma-ipatabon ya tatay ko.”

⁶⁰ Piro hinalità kona ni Apo Hisos, “Hay nati ay pa-olayan mon itabon nin tawtawoy ayin biyay ya ayin anggawan. Kayà manigè ka ta i-aral mo ya tongkol ha pamomo-on nin Diyos.”

⁶¹ Ma-in ana et kanayon ya naghalità koni Apo Hisos, ya wana, “Makilamo ko komo, Pangino-on, piro pa-olayan mo ko pon nin maka-orong ta patawo ko ha pamilya ko.”

⁶² Piro ombayri ya intobay kona ni Apo Hisos: “Hinoman,” wana, “ya labay makilamo kongko, piro anlapiyen na et ya bawbagay bayri ha babon lotà ay bilang ya ha tawoy ampangararo ya nagpapalingayan. Hay ombayroy tawo ay alwan karapatdapat ha pamomo-on nin Diyos.”

10

Pitompò boy lowa katawo ya inhogò ni Apo Hisos

¹ Hin nayari bayto, hi Apo Hisos ay namili nin pitompò boy lowa katawo ya inhogò nan manilowalowa nin ma-ona

ha balang lalakwen nay banowa boy dogal. ² Hinalità ni Apo Hisos konla, “Malakè,” wana, “ya kowinta a-alawahanen ana ya bilang ha pali ya mabonga, piro hay kowinta ampangalawah ay a-amò. Kayà ipanalangin moyo ha Pangino-on ya ma-in ikon nin kowinta a-alawahanen ya pahanan nay ihogò na ya kowinta mangalawah. ³ Manigè kawoyna! Hikawo ay bilang aw-oybon topa ya an-ihogò ko ha tawtawo ya bilang aw-ogali tigri. ⁴ Agkawo magbawon nin sintimos, ni pambiyanan pamamangan, boy agkawo simpri mantan nin sapatos, boy ha panigè moyo ay agkawo mag-abalà nin tonggen nin makikokowinto ha daan.

⁵ “Biha kawo lomo-ob ha mihay bali ay halita-en moyo pon ya, ‘Magkama-in dayin katinekan bayti ya bali ya habayti.’ ⁶ No hay tawoy ampa-iri ha bali ya habayto ay labaylabay ya katinekan ay tanggapen nay katinekan; piro no agna labay ya katinekan ay mipabira komoyo. ⁷ Agkawo mikambyakambya no alwan manatili kawo ha bali ya pakihanda-an moyo. Kanen moyo boy inomen moyo ya anyaman ya ihandà la komoyo, ta hay magtatarabaho ay dapat pakanen.

⁸ “Maski ayirin banowa ya lakwen moyo ta tanggapen la kawo bayro, kanen moyoy pamamangan ya ihandà la komoyo. ⁹ Pakahampaten moyo ya mangama-in masakit ya anti bayro, boy ombayri ya halita-en moyo ha tawtawo bayro: ‘Hay pamomo-on nin Diyos ay ampakarani ana bayri komoyo.’ ¹⁰ Piro no ma-in kawon malakoy banowa ya ahè mananggap komoyo ay mako kawo ha kalsara ta ombayri ya halita-en moyo: ¹¹ ‘Maski gabok ya nipalako ha bitih nawen ya na-ibat bayri ha banowa moyo ay ikampag nawen emen moyo matanda-an ya agnawen labay ya anggaw-en moyo. Piro habayti ya tanda-an moyo, napakarani ana komoyo ya pamomo-on nin Diyos.’ ¹² Anhalita-en ko komoyo ya ha allon panonosga, maski mangala-et ya tawtawo ha siyodad nin Sodoma ay mas hilay ingalowan nin Diyos kisa hatoy tawtawoy ahè nananggap komoyo.”

*Hay tawtawoy ahè ampipantompel
(Matiyo 11:20-24)*

¹³ Hinalità et ni Apo Hisos, ya wana, “Ka-i-ingaloy mangyari komoyon tawtaga Korasin boy tawtaga Bitsayda! No hay pawpapag-ispantawan ya ginawà ko bayri komoyo ay ginawà ko dayi ha Tiro boy Sidon ya sawsiyodad nin alwan Hawhodiyo, sigoro hay boyot laynan nagholot mangakodpaw boy nagborobod nin aboh emen la maipakit ya pamaghehe la ha kawkasalanan la. ¹⁴ Ha allon panonosga, hay tawtaga Tiro boy Sidon ay mas ingalowan

nin Diyos kisan hikawo. ¹⁵ Hikawo man ya tawtaga banowan Kapirnowom ya labay mitag-ay nin emen katag-ay langit ay itapon ha impirno ya kaparosawan ya ayin anggawan!”

¹⁶ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos ha aw-alagad na, “Hinomán,” wana, “ya ampanlengè komoyo ay hiko ya anlengen na, piro hinoman ya ahè ampananggap komoyo ay ahè ampananggap kongko; boy hinoman ya ahè ampananggap kongko ay ahè ampananggap ha nangihogò kongko.”

Hay pagbira nin hatoy pitompò boy lowa katawoya inhogò ni Apo Hisos

¹⁷ Maligay nipagbira koni Apo Hisos baytoy pitompò boy lowa katawo ya inhogò nan mangaral. Hinalità la kona, “Pangino-on,” wanla, “maski dawdimonyo ay angkapa-alih nawen no anhabtan nawen ya ngalan mo.”

¹⁸ Tinombay konla hi Apo Hisos, “Peteg,” wana, “ta hi Satanas ay nakit koy na-ibat ha tag-ay ya biglà natata ya bilang kabilis nin kimat. ¹⁹ Hikawo ay binyan kon kapangyariyan nin manyabok aw-otan boy aw-alakdan, boy binyan katawon kapangyariyan nin makatalo ha kaganawan kapangyariyan ni Satanas; boy maski hino ay ahè makapangno komoyo. ²⁰ Ombayro man, agkawo magtowà nin banà ta hikawo ay ampakapa-alih nin mawmangala-et ya aw-isperito, no alwan magtowà kawo ta hay ngawngalan moyo ay nakalistayna ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos.”

*Nagtowà hi Apo Hisos
(Matiyo 11:25-27; 13:16-17)*

²¹ Hin habayton oras, hi Apo Hisos ay napnò kaligawan nin Ispirito nin Diyos. Kayà nanalangin ya nin ombayri: “Tatay ko ya Pangino-on ha katatag-ayan ha kama-inan mo boy bayri ha babon lotà, ampasalamat ako komo ta hay bawbagay ya insikrito mo emen ahè ma-intindiyan nin mangama-in pinag-aralan ay impa-intindiyan mo ha tawtawoy manga-aypà ya nakem nin bilang ha mangayamò ya aw-anak. Salamat, Tatay ko, ta habayti ya ginawà mo ay kalabayan mo.”

²² Hin nayarì bayto ay ombayri et ya hinalità ni Apo Hisos: “Kaganawan bagay ay impahimalà kongko nin Tatay koy Diyos. Hay tongkol kongko ya Anak nin Diyos ay ayin ampakatandà no alwan Tatay koy Diyos, boy hay tongkol ha Tatay koy Diyos ay ayin ampakatandà no alwan hiko ya Anak na boy hatoy labay kon pangipatanda-an.”

²³ Hapa-eg, inarap ni Apo Hisos ya aw-alagad na ta hay hinalità na konla ya agna impalengè ha kanayon ay ombayri: “Makalmà kawo ha pamakakit moyo nin bawbagay ya angkakit moyo hapa-eg. ²⁴ Anhalita-en ko komoyo ya hin hato ay malakè ya propita boy arì ya labay makakit nin angkakit moyo piro agla nakit, boy labay makalengè nin angkalengè moyo, piro agla nalengè.”

Ginawà ni Apo Hisos nin alimbawà ya mihay Samaritanoy mahampat ya ogali

(Matiyo 22:34-40; Markos 12:28-34)

²⁵ Hapa-eg, ma-in nilomateng ya mihay tawoy mangitorò nin kawkapanogo-an ta hoboken na hi Apo Hisos. “Apo,” wana, “anyay dapat kon gaw-en emen ako magkama-in nin biyay ya ayin anggawan?”

²⁶ Tinombay kona hi Apo Hisos, “Anya,” wana, “ya nakaholat ha kawkapanogo-an? Anyay pagka-intindi mo?”

²⁷ Tinombay baytoy tawo, “ ‘Hay Pangino-on mon Diyos ay labiyen mo nin bo-ò ha nakem mo, ha biyay mo, ha kakhawan mo, boy ha pangingihip mo; boy labiyen moy kapara mon tawo nin bilang panlalabi mo ha sarili mo.’ ”

²⁸ “Tamà ya tobay mo,” wani Apo Hisos kona. “Ombahen ya gaw-en mo emen ka magkama-in nin biyay ya ayin anggawan.”

²⁹ Piro hatoy tawo ay ahè labay mangamin nin hiya ay makasalanan; kayà pinastang na hi Apo Hisos, ya wana, “Hino et ya kapara kon tawo no alwan Hawhodiyo?”

³⁰ Ombayri ya alimbawà ya intobay kona ni Apo Hisos, “Ma-in mihay lalaki ya Hodiyo ya na-ibat ha siyodad nin Hirosalim ya ampagpalako ha banowan Hiriko. Hapa-eg, hinarang yan tawtolisan; nilo-hokan la ya ta kinwa lay dolo na kateng kowalta na, boy binogbog la ya. Kayà halos mati yaynay inalihan la ha pingit kalsara. ³¹ Hapa-eg, ma-in mihay parì ya Hodiyo ya nagdaan bayro. Hin nakit na baytoy lalaki ya dinisgrasya ay niliklikan na. ³² Ma-in ana et nin nagdaan bayro ya mihay tawoy Libita ya ampanambay ha pawparì ha bali nin Diyos. Hin nakit na baytoy lalaki ya dinisgrasya ay pinakaraniyan nan hinlek biha ya nagdiritso.

³³ Piro ma-in mihay Samaritano ya nagdaan bayro. Hin nakit na baytoy lalaki ya dinisgrasya ay na-ingalowan na.

³⁴ Pinakaraniyan na ya ta hay hogat na ay binyan nan asiti boy alak biha na tinakel. Hapa-eg, intongtong na ya ha asno na ta gintan na ya ha bali ya an-ipa-opa-an ta bayro na ya inasiwà. ³⁵ Ika-ibokah, hatoy Samaritano ay nambi nin loway kowaltay pilak do ha ma-in bali boy hinalità na kona,

'Asiwa-en mo yan mahampat,' wana, 'ta no somobra man ya magastos mo kona ay bayaran ko komo pagbira ko.' "

³⁶ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha tawo ya nagpas-tang kona no hino et ya kapara nan tawo, "Hino bayri ha tatlo," wana, "ya nangipakit nin panlalabi ha kapara nan tawo bayri ha nangyari ha mihay lalaki ya dinisgrasya nin tawtolisan?"

³⁷ Tinombay baytoy mangitorò nin kawkapanogo-an, "Hato," wana, "ya naka-ingalo kona."

Hinalità kona ni Apo Hisos, "Manigè kayna," wana, "ta ombayro ya pirmi mo nin gaw-en."

Tinibaw ni Apo Hisos hi Marta boy hi Mariya

³⁸ Mintras ampowako hi Apo Hisos kateng aw-alagad na ay ni-abot hila ha mihay banowa ya ampa-iriyan nin babayi ya nagngalan Marta. Hili Apo Hisos ay pinagkahandà ni Marta ha bali na. ³⁹ Hi Mariya ya patel ni Marta ay ampiknò ha dani ni Apo Hisos ta ampanlengè nin an-itorò ni Apo Hisos. ⁴⁰ Hi Marta balè ay angkagolo ha paghahandà ya dapat nan gaw-en. Hapa-eg, napakarani ya koni Apo Hisos ta hinalità na kona, "Pangino-on," wana, "ayin nayi kowinta komo ya hay patel ko ay kapamipiknò bongat ta ampa-olayan na ko nin magtrabaho? Ipakihalità mo kona ya tambayan na ko itaman."

⁴¹ "Marta, Marta," wani Apo Hisos, "angkagolo ka boy angkataranta ka nin banà ha malakè ya bagay; ⁴² piro mihay bagay bongat ya ka-ilangan. Hay pinili ni Mariya ya manlengè kongko ay pinakamahampat. Habayti ay ayin maka-alih kona."

11

Hay torò ni Apo Hisos ya tongkol ha panalangin (Matiyo 6:9-13; 7:7-11)

¹ Minghan, hi Apo Hisos ay nako ha mihay dogal ta nanalangin. Hin nayari yan nanalangin, hay miha ha aw-alagad na ay naghalià kona, ya wana, "Pangino-on, toro-an mo kayi itaman nin manalangin nin bilang ombayro ha ginawà ni Howan Mamiminyag ya tinoro-an nay aw-alagad na."

² Hinalità konla ni Apo Hisos, "Ha panalangin moyo," wana, "ay ombayri ya halita-en moyo:

'Tatay nawen ya Diyos, hay ngalan mo ya ayin kapintasan ay igalang dayi nin kaganawan.

Andawaten nawen ya tampol ana dayin lomateng ya pamomo-on mo.

³ Biyan mo kayin pamamangan nawen ha allo-allo.

⁴ Patawaren mo kayi ha kawkasalanan nawen, ta ampatawaren nawen ya hinoman ya ampagkasalanan konnawen.

Agmo kayi biyan mabiyat ya panobok.' "

⁵ Hapa-eg, hinalità et ni Apo Hisos ha aw-alagad na, "Alimbawà," wana, "miha komoyo ya mako ha balin amigo na nin botlay yabi ta halita-en na ya, 'Amigo, pahagiliyan mo ko pa nin tatloy tinapay mo, ⁶ ta hay amigo ko ya ma-in lalakwen ya nagdaan kongko ay ayin akon mapamakan kona.' ⁷ Hapa-eg, hay itobay na komo nin hatoy amigo moy anti ha lo-ob nin bali na ay ombayri: 'Agmo ko distorb Bowen, ta hay polta ay nakatarangkayna. Hiko boy aw-anak ko ay ampirà ana; kayà agkoyna labay mibangon nin mambi komo.' ⁸ Anhalita-en ko komoyo," wani Apo Hisos, "agya man mibangon nin mambi nin banà ha pami-amigo moyo ay mapilitan yan mibangon nin mambi komo nin hatoy angka-ilanganen mo ta sigisigi ya pamastang mo kona.

⁹ "Ombayro simpri ha panalangin," wani Apo Hisos. "Kayà anhalita-en ko komoyo: Agkawo tonggen manalangin emen moyo matanggap ya an-ipanalangin moyo; agkawo tonggen makirawat emen kawo biyan nin andawaten moyo; agkawo tonggen mangingat ha Diyos emen na kawo tobayen. ¹⁰ Hinoman ya ampanalangin ay makatanggap; hinoman ya ampakirawat ay biyan; boy hinoman ya ampangingat ha Diyos ay tobayen.

¹¹ "Hinoman komoyon tawtatay, biyan mo warì nin otan ya anak mo no makikwa ya komo nin konà? ¹² O no makikwa yan okoy, biyan mo ya warì nin alakdan? ¹³ Maski mangala-et kawo ay tandà moyo nin igwà ya mangahampat ya bawbagay ha aw-anak moyo. Lalò ana ya Tatay moyoy Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na ay mambi nin Ispirito na ha hinoman ya andomawat kona."

Bininggawan hi Apo Hisos nin ma-in kapangyariyanni Bilsibob

(Matiyo 12:22-30; Markos 3:20-27)

¹⁴ Hi Apo Hisos ay nama-alih nin dimonyo ha mihay lalaki ya ahè makapaghalità. Hin nog-alih baytoy dimonyo, hatoy lalaki ay nakapaghalità ana. Kayà hatoy kalak-an tawo bayro ay nipag-ispanta. ¹⁵ Piro ma-in ongnoy naghalità nin, "Hay nambi kona nin kapangyariyan nin mama-alih nin dawdimonyo ay hi Bilsibob ya po-on nin dawdimonyo." ¹⁶ Hay kanayon ay ampanobok koni Apo Hisos. Ampagaw-en la ya nin papag-ispantawan ya mangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ya mamapteḡ nin hiya ay hi Kristo ya impangakò nin Diyos.

¹⁷ Piro tandà ni Apo Hisos no anyay an-hipen la. Kayà hinalità na konla, ya wana, “No ma-in arì ya hay ampagari-an na ay ampi-a-away ay ahè bomoyot ya pamomo-on na; boy no ampi-a-away ya tawtawoy ampa-iri ha mimihay bali ay ahè bomoyot ya pamilalamo la. ¹⁸ No kalabanen ni Satanas ya sarili na, pangno bomoyot ya pamomo-on na? Anhalita-en moyo ya ampakapa-alih ako nin dawdimonyo ta hi Bilsibob ya ayin kanayon no alwan hi Satanas ya ampambi kongko nin kapangyariyan. ¹⁹ No peteg ba-in ya anhalita-en moyo ya ampakapa-alih ako nin dawdimonyo ta binyan akon kapangyariyan ni Bilsibob ya hi Satanas, hapay kawkalamowan moyo, pangno hila ampakapa-alih nin dawdimonyo? Mismon kawkalamowan moyo ya ampamapteg nin hikawo ay talagan mali. ²⁰ Ha kapangyariyan nin Diyos ay ampakapa-alih ako nin dawdimonyo. Ha ombayro, angkapaptegan ya nilomateng ana ya pamomo-on nin Diyos komoyo.

²¹ “Hay ka-alimbawa-an ni Satanas ay makhaw ya lalaki ya naka-armas ta ambantayan nay bali na; banà bayro ay ayin makagalaw nin kawkamama-in na. ²² Piro panlomateng nin mas makhaw ya lomaban kona ya ayin kanayon no alwan hiko ay talowen ya. Kowen kona ya awarmas na ya an-asawan nan makapilibri kona boy hatoy kawkamama-in na ya nakwa na ha kakhawan na ay i-atag-atag nin hatoy nakapatalo kona.

²³ “Hinoman ya ahè an-omayon kongko ay kontra kongko. Hinoman ya ahè ampanambay nin mangipakarani kongko nin tawtawo ay talagan ampangikakatak.”

Hay pagbira nin mala-et ya ispiritoha tawoy pinahokan na
(Matiyo 12:43-45)

²⁴ Hapa-eg, naghaltà ana et hi Apo Hisos, ya wana, “No nog-alih ana ya mala-et ya ispirito ha tawoy pinahokan na ay antomalà ya ha lawak nin mamiliw pama-inawawan na. No ayin yan makit ay halita-en na ha sarili na ya ombayri: ‘Magbira ko ha tawoy pina-iriyon ko.’ ²⁵ Kayà nagbira ya ha tawoy pina-iriyon na. Nakit na ya hatoy tawo ay malinis boy ma-ayos, piro ayin kona ya Ispirito nin Diyos. ²⁶ Hapa-eg, nako ya nin nanagyat nin pitoy ispirito ya mas mala-et kisa kona ta mako hila nin pomahok do ha tawo ta bayro hila pa-iri. Kayà hatoy tawo ay lalò niloma-et ya gawgawà kisa hin ona.”

Hay talagan ya makalmà

²⁷ Mintras ampaghalià et hi Apo Hisos ay ma-in mihay babayi do ha kalak-an tawo ya nambolyaw kona, ya wana, “Makalmà ya nangi-anak boy namanonò komo.”

²⁸ Piro hinalità kona ni Apo Hisos, “Lalò,” wana, “nin makalmà ya ampanlengè boy anhomonol ha Halità nin Diyos.”

Hay tawtawo ay ampamagawà koni Apo Hisos nin papag-ispantawan

(Matiyo 12:38-42)

²⁹ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha malakè ya tawoy ampipapaletpet ha mamalibot na, “Hay la-et,” wana, “nin tawtawo hapa-eg pana-on! Ampanikap hila nin papag-ispantawan, piro ayin ma-ipakit konla no alwan hatoy papag-ispantawan ya nangyari koni Honas ya propita hin hato. ³⁰ Pinaptegan nin Diyos ha tawtaga Ninibi ya hi Honas ay inhogò na. Ombayro itaman kongko ya aningaten Anak nin Tawo ay paptegan nin Diyos ha tawtawo hapa-eg pana-on ya hiko ay inhogò na. ³¹ Ha allo nin panonosga, hay rayna ya na-ibat ha bandan bagatan ay magriklamo nin tongkol ha tawtawoy angkabiyay hapa-eg pana-on. Nilibot nay kagitnà nin habayti ya babon lotà ta nako ya bayrin nanlengè torò ni Arì Solomon ya maronong, piro anhalita-en ko komoyo ya ma-in bayri hapa-eg nin mas maronong kisa koni Arì Solomon. ³² Ha allon panonosga, hay tawtaga Ninibi ay magriklamo nin tongkol komoyon tawtawo hapa-eg pana-on, ta pinaghehean lay kawkasalanan la hin nalengè lay in-aral ni Honas. Piro hikawo ay ahè naghehe ha kawkasalanan moyo ya hay ampangaral komoyo hapa-eg ay ayin kanayon no alwan hiko ya mas et koni Honas.”

Hay alimbawà ya tongkol ha hawang

(Matiyo 5:15; 6:22-23)

³³ “Ayin,” wani Apo Hisos, “nin tawoy mamagket nin kingki biha na itagò o halokoban nin kalaying, no alwan hay kingki ya pinagketan na ay igwà na ha talagan pambiyanan emen hinoman ya tawoy lomo-ob ay makit nay hawang. ³⁴ Hay mata mo ay pinagkahilag nin nawini mo. No ayin dipirinsya ya mata mo ay makit moy kaganawan; piro no ma-in dipirinsya ya mata mo ay mareglem ya tegteg mo. ³⁵ Kayà mag-atap ka emen hay hawang ha nakem mo ay ahè domeglem ha kaptegan nin Diyos, ³⁶ ta no ampamo-on ya Diyos ha nakem mo boy ha nawini mo ay mahampat ya anggaw-en mo. Bilang ka ha tawoy anti ha lalè kowartoy

mahawang. No ayin dipirinsya ya mata mo ay makit moy kaganawan bagay boy tandà mo no ayri ka mako.”

Hinalità ni Apo Hisos ya mangyari ha Pawparisiyoboy ha mawmangitorò nin kawkapanogo-an

(Matiyo 23:1-36; Markos 12:38-40)

³⁷ Hin nayari hi Apo Hisos nin nanorò ay kinombida ya nin mihay Parisiyo nin makipangan. Kayà nakilako kona hi Apo Hisos. Hapa-eg, nikhò hi Apo Hisos ta mangan. ³⁸ Hatoy Parisiyo ay nag-ispanta hin nakit na ya hi Apo Hisos ay ahè nag-ibano kompormi ha na-iknawan nin Pawparisiyo ya pag-i-ibano.

³⁹ Hinalità kona ni Pangino-on Hisos, “Hikawoy Pawparisiyo,” wana, “hay likol nin plato boy losa ay ampakalinisan moyon mahampat, piro hay nakem moyo ay ponò kasakiman boy kala-etan. ⁴⁰ Tawtangah! Alwa nayi nin hay Diyos ya namalsa nin nawini ay hiya simpri ya nambi nin nakem? ⁴¹ Alwan bongat pamamangan boy kowalta ya dapat moyon ipangiri, no alwan ipakit moyoy panlalabi moyo; ta ayin kowinta ya pagrigalo moyo no ayin panlalabi boy pangingangalo.

⁴² “Hikawoy Pawparisiyo, ka-i-ingalo ya mangyari lano komoyo. Ampambi kawo ha Diyos nin ikamapò parti nin tawtanaman moyoy dikot ya balang ya panrikadon pamamangan kateng kaganawan klasin tanaman moyoy dikot, balè ta alwan matoyong ya panonosga moyo ha tawtawo boy agkawo ampanlabi ha Diyos. Talagan dapat moyon igwà ya ikamapò parti nin natikapan moyo, piro agmoyo pa-olayan nin ahè gaw-en ya kanayon ya bawbagay.

⁴³ “Hikawoy Pawparisiyo, ka-i-ingalo ya mangyari lano komoyo; ta no anlomo-ob kawo ha himba-an moyo ay labaylabay moyon miknò ha arapan ta papatag ha tawtawo; boy no ampagpasyal kawo ha plasa boy ha arapan nin tawtindawan ay labaylabay moyon ilawen boy igalang nin tawtawo. ⁴⁴ Ka-i-ingalo talaga ya mangyari lano komoyo, ta hikawo ay bilang tinabon ya ayin pakatanda-an. Angkatorakan nin tawtawo, ta agla tandà ya tinabon bayto. Bilang kawon ombayro, ta hay tawtawoy ampakilamo komoyo ay angkagtan moyo ha panggawà kala-etan.”

⁴⁵ Hapa-eg miha ha mawmangitorò nin kawkapanogo-an ay naghalià koni Apo Hisos, ya wana, “Apo, haba-in ya hinalità mo ha Pawparisiyo, kateng hikayi ya angka-insolto.”

⁴⁶ Tinombay kona hi Apo Hisos, “Hikawo,” wana, “ya mawmangitorò nin kawkapanogo-an, ka-i-ingaloy mangyari lano komoyo; ta hay an-ipagawà moyo ha tawtawo

ay bawbagay ya ma-irap gaw-en ya hikawo mismo ay ahè ampanggihawà nin ombayro.

⁴⁷ “Ka-i-ingaloy mangyari lano komoyo ta ampanggihawà kawo nin pawpantyon nin pawpropita ya pinati nin kawka-apo-apowan moyo hin hato. ⁴⁸ Ha ombayro ay an-ipakit moyo ya an-omayon kawo ha ginawà lay pamati nin hatoy pawpropita hin hato. Hilay namati; hikawo itaman ya ampanggihawà nin pawpantyon. ⁴⁹ Banà bayri, hay hinalità nin maronong ya Diyos ya tongkol komoyo ay ombayri: ‘Mangihogò ako konla nin pawpropita boy hawhogò; hay kanayon ay patyen la boy hay kanayon ay padya-dya-an.’ ⁵⁰ Kayà hikawo ya tawtawo hapa-eg pana-on ay parosawan banà ha pamati ha pawpropita pa-ibat hin pinalsa bayti ya babon lotà. ⁵¹ Anhalità-en ko komoyo ya talagan parosawan ya tawtawo hapa-eg pana-on banà ha pamati nin kaganawan propita pa-ibat koni Abil angga koni Sakariyas ya pinati ha danin altar ya anti ha arapan nin masagradoy kowarto ha bali nin Diyos.

⁵² “Hikawoy mawmangitorò nin kawkapanogo-an, ka-i-ingalo ya mangyari lano komoyo; ta hay kaptegan ya tongkol ha kalibriyan ha kasalanan ay agmoyo impatandà ha tawtawo, boy hikawo mismo ya ahè labay mananggap nin habaytoy kaptegan. Hay tawtawoy labay mananggap nin habaytoy kaptegan ay ansansala-en moyo.”

⁵³ Hin nog-alih hi Apo Hisos bayro ha bali nin hatoy Parisiyo ya nanagyat kona, hatoy mawmangitorò nin kawkapanogo-an boy hatoy Pawparisiyo ya anhomono kona ay masyadoy panalongat kona. Malakè ya bagay ya ampastangen la kona, ⁵⁴ emen la ya mahagep ha pag-i-ilgo na.

12

Pag-atapan ya mawmagkakanwari (Matiyo 10:26-27)

¹ Libolibo ya tawoy ampititipon; kayà ampangapipetpet hila. Naghalità pon hi Apo Hisos ha aw-alagad na, ya wana, “Mag-atap kawo ha pampalbag nin Pawparisiyo ya pagkakanwari la. ² Ayin nakatagò ya ahè mipatnag, boy ayin sikrito ya ahè matanda-an o mibolgar. ³ Kayà anyaman ya bagay ya sikritoy an-ilgowen moyo ha karegleman ay matanda-an panhomawang, boy anyaman ya an-i-ananah moyo nin sikrito maski anti ha lo-ob kowarto ay mibolangaw.”

*Hay dapat kalimowan
(Matiyo 10:28-31)*

⁴ “Anhalita-en ko komoyo, aw-amigo ko,” wani Apo Hisos, “agmoyo kalimowan ya mapamati ta nawini moyon bongat ya kaya lan patyen. Mayari bayto ay ayin hilaynan magawà. ⁵ Ibalità ko komoyo no hinoy dapat moyon kalimowan: hay kalimowan moyo ay Diyos ya mayari mamati ay ma-in et kapangyariyan nin mangitapon komoyo ha impirno. Anhalita-en ko komoyo ya talagan hiya ya dapat moyon kalimowan.

⁶ “Alwa nayi nin hay limay pipit ay angka-ilakò nin alagà loway sintimos bongat? Ombayro man, maski miha konla ay ahè anliwawan nin Diyos. ⁷ Hikawo, maski habot moyo ay tandà nin Diyos no ongnoy bilang. Kayà agkawo malimo ta hikawo ay mas ma-alagà kisa ha malakè ya pipit.”

*Hay tongkol ha ampamapteg boy ampangipogla-oh
(Matiyo 10:32-33; 12:32; 10:19-20; Markos 3:28-30)*

⁸ “Habayti ya halita-en ko komoyo,” wani Apo Hisos, “hinoman ya mamapteg ha tawtawo nin hiya ay ampakilamo kongko, hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay mamapteg itaman ha arapan nin aw-anghil nin Diyos nin habaytoy tawo ay ampakilamo kongko. ⁹ Piro hinoman ya ampangipogla-oh kongko ha tawtawo nin hiya ay ahè ampakilamo kongko ay paptegan ko itaman ha arapan nin aw-anghil nin Diyos ya habaytoy tawo ay ahè nakilamo kongko. ¹⁰ Hinoman ya ampaghalià nin kontra kongko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay ma-in kapatawaran, piro ayin kapatawaran ya ampaghalià nin mala-et ya kontra ha Ispirito nin Diyos ta ha ombayro ay an-itowad na nin hay gawgawà nin Ispirito nin Diyos ay gawgawà ni Satanas.

¹¹ “Pantan la komoyo ha hawhimba-an nin Hawhodiyo para bistawen, o i-arap ha gawgobirnadador o ha kanayon ya ampipamo-on ay agkawo mahlak no pangno moyo idipinsa ya sarili moyo, o no anyay halita-en moyo; ¹² ta ha oras ya habayto, hay Ispirito nin Diyos ay mangitorò komoyo ha dapat moyon halita-en.”

Hay alimbawà ya tongkol ha mayamanya tawoy tangah

¹³ Hapa-eg, miha do ha kalak-an tawo ay naghalità koni Apo Hisos, “Apo,” wana, “halita-en mo ha patel ko ya atagan na ko nin kawkamama-in ya mana nawen koni tatay.”

¹⁴ Tinombay kona hi Apo Hisos, “Hinoy nambi kongko,” wana, “nin karapatan mag-in howis ya manggawà nin ombahen ya bagay?” ¹⁵ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos konlan kaganawan, “I-atap moyo,” wana, “ya sarili moyo ha kaganawan klasin kahiba-an, ta hay biyay ya ma-alagà ay ahè ampangibat ha kalak-an nin kamama-in.”

¹⁶ Hapa-eg, ombayri ya alimbawà ya hinalità konla ni Apo Hisos: “Ma-in,” wana, “nin tawoy mayaman ya ma-in maganday lotà; kayà hay angka-alawah na ay malakè. ¹⁷ Hin agana miharag ha kamalig na ya angka-alawah na ay hinalità na ha sarili na, ‘Anya raw ya gaw-en ko,’ wana, ‘ya ayin akoynan mapangilimpehan nin alawah ko?’ ¹⁸ Ah! tandà koyna,’ wana ha sarili na, ‘agwaten ko bayti ya kawkamalig ko, ta manggawà ako nin mas malhay ya mapangilimpehan kon aw-alawah ko boy kaganawan kamama-in ko, ¹⁹ biha ko halita-en ha sarili ko: hikoy tawo ya masowirti. Ma-in akoynan kaganawan bagay ya ka-ilangan ko para ha malakè ya ta-on. Magpakaliga ko, mangan ako, boy maglahing ako ta pasasa-en koy sarili ko.’ ²⁰ Piro hinalità kona nin Diyos, ‘Tangah ka!’ wana, ‘hapa-eg yabi ay mati ka; hinoy makapag-ikon nin bawbagay ya inlimpeh mo nin para ha sarili mo?’ ”

²¹ Hinalità et ni Apo Hisos, “Ombayri,” wana, “ya mang-yari ha tawoy ampagpayaman bayri ha babon lotà, piro ha tegteg kona nin Diyos ay hiyayna ya pinakama-irap.”

Pahimalà ha Diyos
(Matiyo 6:25-34)

²² Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos ha aw-alagad na, “Kayà anhalita-en ko komoyo ya agkawo magolon mangihip nin tongkol ha pagbibiyay moyo no anyay pamamangan moyo o pagdolo moyo; ²³ ta hay biyay ay mas ma-alagà kisa pamamangan, boy hay nawini ay mas ma-alagà kisa dolo. ²⁴ Ihipen moyoy aw-owak: aghila ampananem boy ahè ampangalawah; ayin hilan kamalig ya pangilimpehan nin alawah la, piro hay Diyos ay ampangasiwà konla. Hikawo ay mas ma-alagà kisa ha mawmanokmanok. ²⁵ Warì mapalawig moyoy biyay moyo no golowen moyoy ihip moyo? ²⁶ No agmoyo kayan gaw-en ya ombayro kayamò ya bagay, antà magolo kawo ha kanayon ya bawbagay?

²⁷ “Ihipen moyo no pangno anhomlay ya mawmasitas ya balang: aghila ampagtrabaho boy ahè ampanggawà dolo ya para ha sarili la; piro anhalita-en ko komoyo, maski masyadoy kayamanan ni Arì Solomon ay agya nakapagdolon maganda nin bilang ombayro kaganda ha bawbolaklak nin masitas ya balang. ²⁸ No hay dawdikot ya angkabiyay hapa-eg ha lawak ay ampagandawen nin Diyos ya nobokah ay tabasen ta ipo-ol, hikawo et warì ya agna padolowan? Talagan kolang ya pantotompel moyo! ²⁹ Agmoyo golowen ya nakem moyo nin mangihip no anyay kanen moyo o inomen moyo. Agmoyo pagkagolowan bayto. ³⁰ Haba-in ya bawbagay ya angkagolowan nin tawtawo

bayri ha babon lotà ta ayin hilan katetpel ha Diyos; piro hay Tatay tamoy Diyos ya magtandà nin panganga-ilangan moyo. ³¹ Kayà igit ha kaganawan ay sikapen moyo nin hay Diyos ya mamomom komoyo, ta igwà na komoyo bayti ya bawbagay ya angg-ilanganen moyo.”

*Kayamanan ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos
(Matiyo 6:19-21)*

³² Hinalità et ni Apo Hisos, “Aw-anak ko,” wana, “agkawo malimo maskin a-amò kawo, ta maliga ya Tatay moyoy Diyos ha pamomom na komoyo. ³³ Ilakò moyoy kaganawan kamama-in moyo ta hay napaglako-an ay igwà moyo ha mawmanga-irap. Gaw-en moyoy bawbagay ya malagà, ta hay iprimyo komoyo bayro ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay ahè mabaw-ahan, ahè matakaw nin maski hino, boy ahè mahirà nin aw-anag. ³⁴ No hay kayamanan mo ay anti ha babon lotà o anti ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay bayro ya ihip mo.”

Hay dapat ay pirmin handà ha panlomatengnin Panginoon

³⁵ Hinalità et ni Apo Hisos, ya wana, “Ayosen moyoy pagdodolo moyo boy sigorowen moyon andongket ya kingki moyo emen pirmi kawon handà. ³⁶ Ombayri ya gaw-en moyo ya bilang ha anggaw-en nin aw-alilà ya ampanganti nin amo la ya ma-ibat ha kahal. Panlomateng na ta mangatoktok ya ay antimano, malo-atan la ya nin polta. ³⁷ Ma-in kakalma-an baytoy aw-alilà ya handà boy ampanganti ha panlomateng nin amo la. Anhalita-en ko komoyo ya hatoy amo la ay ayosen nay pagdodolo na, ta mismon hiya ya mama-iknò konla boy mangidolot konla nin pamamangan. ³⁸ Ma-in kakalma-an baytoy aw-alilà ya malatngan nin amo la nin hila ay nakahandà maski hay amo la ay lomateng nin botlay yabi o malalè ya palbangon. ³⁹ Habayti ya tandan moyo: no tandà nin ma-in bali ya oras nin lomateng ya mananakaw ay agna pa-olayan ya hay bali na ay pahoken nin mananakaw. ⁴⁰ Hikawo man ay maghandà ta hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay lomateng ha oras ya agmoyo an-asawan.”

*Hay tapat boy alwan tapat ya alilà
(Matiyo 24:45-51)*

⁴¹ Hapa-eg, nagpastang hi Pidro, ya wana, “Panginoon, paran bongat nayì konnawen baytoy alimbawà ya hinalità mo o para ha kaganawan?”

⁴² Tinombay hi Panginoon Hisos, ya wana, “Pangno mabalayan ya tapat boy maronong ya alilà? Hay tapat boy

maronong ya alilà ay ambiyan nin amo na nin karapatan mama-alà ha kawkalamowan nay aw-alilà boy hiya ya mambin pamamangan la ha tamà ya oras. ⁴³ Habaytoy ombayroy alilà ay ma-in kakalma-an no malatngan nin amo na ya anggaw-en na baytoy impagawà kona. ⁴⁴ Anhalita-en ko komoyo ya kaptegan: habaytoy tapat ya alilà ay pabala-en nin amo na ha kaganawan kamama-in na. ⁴⁵ Piro no halita-en nin hatoy alilà ha sarili na ya, 'Maboyot pon biha lomateng ya amo ko,' ay ompisawan nan bogbogen ya kapara nan aw-alilà, lalaki boy babayi, boy magpasasà yan mangan boy minom anggan malahing. ⁴⁶ Hay amo nin hatoy alilà ay lomateng ha allo ya agna an-asawan boy ha oras ya agna tandà. Habaytoy alilà ay parosawan nin amo na nin mabiyat ya parosa boy ipakilamo na ya ha tawtawoy ahè antempel ha Diyos.

⁴⁷ "Hay alilà ya magtandà nin labay ipagawà kona nin amo na, piro agya ampaghandà boy agya anhomonol ha an-ipagawà kona ay parosawan yan pakagarotiyen. ⁴⁸ Piro hay alilà ya ahè magtandà nin labay ipagawà kona nin amo na, maski ampakagawà ya nin bawbagay ya dapat pamarosawan kona ay amò bongat ya garoti ya iparosa kona. Hay tawoy binyan malakè ay malakè ya asawan kona. Hay tawoy mas malakè ya impahimalà kona ay mas malakè itaman ya asawan kona."

Magkama-in pamikokontra nin banà ha pamako bayri ni Apo Hisos ha babon lotà
(Matiyo 10:34-36)

⁴⁹ Hinalità ni Apo Hisos, "Hiko," wana, "ay nako bayri ha babon lotà nin ma-in gitan ya apoy ya hay labay tolole nin hatoy apoy ay pamikokontra; habayti dayi ay napagketan ana! ⁵⁰ Piro ma-in et kadya-dya-an ya ka-ilangan mangyari kongko; kayà ma-in akon kalele-an anggan ahè mangyari kongko bayto. ⁵¹ An-hipen moyo nayi nin hay bara-nan nin pamako ko bayri ha babon lotà ay emen magkama-in katinekan ya tawtawo? Alwan ombayro ta banà kongko ay lalò mangapikokontra ya tawtawo. ⁵² Pa-ibat hapa-eg, hay mihay pamilya ya lima katawo ay mangapihihiyay. Hay tatlo ay kontra ha lowa, ta hay lowa ay kontra ha tatlo. ⁵³ Hay tatay ay komontra ha anak nay lalaki, boy hay anak nay lalaki ay komontra itaman ha tatay; hay nanay ay komontra ha anak nay babayi, boy hay anak nay babayi ay komontra itaman ha nanay. Hay ampò ya babayi ay komontra ha manoyang nay babayi, boy hay manoyang nay babayi ay komontra itaman ha ampò nay babayi."

Pangingintindin tigè pana-on
(Matiyo 16:2-3)

⁵⁴ Hinalità ni Apo Hisos do ha kalak-an tawo, “No ampakakit kawo nin leem ha bandan babà, hay antimanon anhalita-en moyo ay ‘Mangoran,’ boy habayto ay ampangyari itaman. ⁵⁵ No angkatanam moyoy angin ya ampangibat ha bagatan, hay anhalita-en moyo ay ‘Mangamot,’ boy habayto ay ampangyari itaman. ⁵⁶ Mawmapagkakanwari! Maronong kawon mambin kahologan nin angkakit moyo ha langit boy bayri ha babon lotà, piro antà agmoyo tandà ya kahologan ya ampangyari hapa-eg pana-on?”

Maki-ariglo ha ka-away
(Matiyo 5:25-26)

⁵⁷ Hinalità et ni Apo Hisos, “Antà agmoyo madisisyonan ya sarili moyo nin bawbagay ya tamà? ⁵⁸ No ma-in tawoy makon mangidimanda komo, mintras anti kawo ha daan ay maki-ariglo ka kona emen agna kayna i-abot ha howis ya mangigwà komo ha polis ta gitan ka ha pirisowan. ⁵⁹ Anhalita-en ko komo: no nakapiriso kayna ay agkayna makalikol anggan agka makabayad nin dapat mon imolta.”

13

Paghehean ya kawkasalanan

¹ Hin habayto ay ma-in ongnoy tawo ya anti bayro ya naghalità koni Apo Hisos nin tongkol ha Hawhodiyo ya taga probinsyan Galiliya ya impapati ni Pilato mintras ampangidolog hila nin pinati ya aw-ayop ya para ha Diyos. ² Hinalità konla ni Apo Hisos, ya wana, “Banà ha ombayro ya pamamaraan nin pagkamati nin habaytoy tawtaga Galiliya, an-hipen moyo nayì nin mas hilan makasalanan kisa do ha kaganawan nin hatoy kanayon ya tawtaga Galiliya ya ahè nati nin ombayroy pamamaraan? ³ Alwan ombayro! Anhalita-en ko komoyo ya no agmoyo paghehean ya kawkasalanan moyo ay mati kawo nin bilang ombayro konla ya ayin kalibriyan. ⁴ Hapa et baytoy labinwalo katawo ya nati nin nabondagan nin matag-ay ya bali ha dogal nin Silowi? Ha hip moyo nayì ay mas makasalanan hila kisa ha kaganawan nin hatoy kanayon ya ampa-iri bayro ha siyodad nin Hirosalim ya ahè nati nin ombayroy pamamaraan? ⁵ Alwan ombayro! Anhalita-en ko komoyo ya hikawo ay mati nin ayin kalibriyan no agmoyo paghehean ya kawkasalanan moyo.”

Hay alimbawà ya tongkol ha po-on kayoy igos

⁶ Hapa-eg, hinalità konla ni Apo Hisos bayti ya ombayri ya alimbawà: “Ma-in,” wana, “nin mihay tawo ya ma-in nin mihay po-on kayoy igos ha tinanamanan nan awobas. Hapa-eg, nilako nan biniliw no namongayna, piro ayin yan nakit. ⁷ Kayà hinalità na do ha mangasiwà nin tawtanaman na, ‘Biliwen mo,’ wana, ‘tatloy ta-on akoyan ampako bayrin mamiliw nin bonga nin habayti ya po-on kayoy igos, piro ayin akon nakit. Kayà to-alen moyna; angkasayang bongat ba-in ya lotà ya pinangitamnan.’

⁸ “Piro tinombay baytoy mangasiwà nin tanaman na, ‘Ahè pon, Apo,’ wana; ‘pa-olayan pon hapa-eg ta-on, ta kotkotan koy mamalibot nin po-on biha ko abonowan. ⁹ Mahampat no mamonga ha homonoy ta-on, piro no ahè ay to-alen ana.’ ”

Allon pama-inawa hin pinakahampat ni Apo Hisosya mihay babayi ya bokot

¹⁰ Mihay allon pama-inawa, hi Apo Hisos ay nilomo-ob ha miha ha hawhimba-an nin Hawhodiyo ta manorò. ¹¹ Bayro ay ma-in mihay babayi ya ha lo-ob nin labinwaloy ta-on ay ma-in nin dipirinsya ta pinahokan ya nin mala-et ya ispirito. Kayà hiya ay nabokot boy agnayna ma-ipaktang ya nawini na. ¹² Hin nakit ya ni Apo Hisos ay iningat na ya nin pakarani kona biha na hinalità, “Patel,” wana, “hay dipirinsya mo ay na-alih ana.” ¹³ Hapa-eg, impababo ni Apo Hisos ya gamet na do ha babayi; antimano, na-ipaktang nay nawini na boy pinori nay Diyos.

¹⁴ Piro hay ampamo-on bayro ha himba-an ay namahang ta habayton allo hin namakahampat hi Apo Hisos ay allon pama-inawa. Kayà hinalità nin hatoy ampamo-on do ha tawtawo, “Ma-in,” wana, “nin anem ya allo nin ma-ari magtrabaho. Ha aw-alloy habayto nin mako kawo bayrin para pakahampaten; alwan ha allon pama-inawa.”

¹⁵ Tinombay kona hi Pangino-on Hisos, ya wana, “Hikawoy mawmagkakanwarì! Warì ma-in miha komoyo ya ahè ampangokà nin bakà na o asno na ya nakatakel ta gitan na nin ipa-inom maski allon pama-inawa? ¹⁶ Habayti ya babayi ya alalak ni Abraham ay lo-ob labinwaloy ta-on nin anti ha hilong kapangyariyan ni Satanas. Alwa nayì tamà ya inalih koy dipirinsya na ya kagagaw-an ni Satanas maski allon pama-inawa?” ¹⁷ Banà bayri ha hinalità ni Apo Hisos ay nareng-eyan baytoy kaganawan tawoy angkomontra kona. Kalak-an balè nin tawtawoy anti bayro ay angkatowà banà do ha kawkapapa-ispanta ya anggagaw-en ni Apo Hisos.

*In-alimbawà ha bot-on mostasa
(Matiyo 13:31-32; Markos 4:30-32)*

18 Hapa-eg, insigi ni Apo Hisos ya panonorò na, ya wana, “Anyay pangiparisan ko nin pamomo-on nin Diyos? Anyay pangi-alimbawa-an ko? 19 Hay pamomo-on nin Diyos ay ayin imbalag ha bot-on mostasa ya intanem nin mihay lalaki ha pananamanan na. Tinomobò boy hinomlay nin nag-in po-on kayo; kayà hay mawmanokmanok ay ampanayi ha hawhanga nin habayto.”

*Hay alimbawà ya tongkol ha pampalbag
(Matiyo 13:33)*

20 Hapa-eg, naghalità ana et nin oman hi Apo Hisos, “Anyay pangi-alimbawa-an ko nin pamomo-on nin Diyos? 21 Habayti ay bilang ha pampalbag ya kinwa nin babayi ta inla-ok na ha tatloy hokat nin arina. Hapa-eg hatoy arina ya nila-okan nin pampalbag ay nilombag.”

*Hay makpit ya polta
(Matiyo 7:13-14, 21-23)*

22 Mintras ampagpalako hi Apo Hisos ha siyodad nin Hirosalim ay ampanorò ya ha sawsiyodad boy ha bawbanowa ya angkaranan na. 23 Hapa-eg, ma-in nagpastang koni Apo Hisos, ya wana, “Pangino-on, amò bongat nayi ya tawoy malibri ha kaparosawan?”

Tinombay kona hi Apo Hisos, ya wana, 24 “Pagsikapan moyon makapahok ha makpit ya pinagkapolta, ta malakè ya magsikap pomahok bayro piro aghila makapahok. 25 No hay polta ay inharà ana nin ma-in ikon nin bali ay mireng kawo ha likol nin ampangatoktok ya ampaki-i-ingalo nin halita-en moyo, ‘Pangino-on, lo-atan moy polta emen kayi makapahok.’

“Piro hay itobay na komoyo ay ‘Agkatawo balay boy agko tandà no ayri kawo na-ibat.’

26 “Hapa-eg, halita-en moyo, ‘Napagkalamo nawen ka nin nangan boy ninom, boy nanorò ka ha dogal nawen.’

27 “Hapa-eg, ombayri ana et ya itobay komoyo nin Pangino-on, ‘Agkatawo balay,’ wana, ‘boy agko tandà no ayri kawo na-ibat. Pakarayò kawo kongko, hikawo ya mapanggawà mala-et.’

28 “Manangih kawo boy manget-et kawon ngipen moyo banà ha kadya-dya-an ya danasen moyo. Hi Abraham, hi Isak, boy hi Hakob, kateng kaganawan propita nin Diyos ay makit moyo ya anti ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos, piro hikawo ay manatili anti ha likol. 29 Hay tawtawo ya mika-ibat ha baytan boy babà, ha mayanan boy ha bagatan ay domoyong ha lamisawan ha dogal ya ampag-ari-an nin

Diyos. ³⁰ Hay mangyari ay ombayri: hay ampikahoyot ay mika-ona, ta hay ampika-ona ay mikahoyot.”

*Hay panlalabi ni Apo Hisos ha tawtaga Hirosalim
(Matiyo 23:37-39)*

³¹ Habayto et oras, ma-in ongnoy Parisiyo ya nako koni Apo Hisos ta hinalità la kona, “Mog-alih ka dayi bayri ta labay kan patyen ni Arì Hirodis.”

³² Tinombay konla hi Apo Hisos, “Mako kawoyna,” wana, “ta halita-en moyo bahen ha tawoy magaling manaktika ya hapa-eg anggan nobokah ay isigi koy pama-alih ko nin dawdimonyo ya pinomahok ha tawtawo boy pamakahampat nin tawtawoy mangama-in masakit. Ha ikatlon allo ay mayarì koy gawà ko. ³³ Ipagpatoloy ko ya pagpalako ko ha siyodad nin Hirosalim hapa-eg allo, nobokah anggan makalwa, ta hay propita nin Diyos ay ahè ma-arì patyen ha ayri paman ya dogal no alwan ha siyodad nin Hirosalim.”

³⁴ Hapa-eg, naghalità et hi Apo Hisos, ya wana, “Tawtawo ha Hirosalim, hikawo ya ampamati nin pawpropita boy ambatowen moyo baytoy inhogò bahen komoyo. Ongnoy bisis katawon labay kopkopen nin bilang ha pangopkop nin to-an manok ha sawsisiw na, piro agmoyo labay nin pakopkop kongko. ³⁵ Hapa-eg ay hikawoyna ya ba-alà bahen ha ampa-iriyon moyoy siyodad ta pa-olayan katawoyna. Anhalita-en ko komoyo ya agmoyo koyna makit oman anggan agmoyo halita-en ya, ‘Makalmà ya anlomateng ha ngalan nin Pangino-on.’ ”

14

Pinakahampat ni Apo Hisos ya lalaki ya ma-in masakit

¹ Mihay allo, allon pama-inawa, hi Apo Hisos ay nako ha bali nin miha ha ampipamo-on ha Pawparisiyo ta nangan. Bayro ay ampaka-i-imatonan la ya. ² Hapa-eg, napakarani koni Apo Hisos ya mihay lalaki ya angkabayà ta ma-in masakit. ³ Hi Apo Hisos ay nagpastang ha mawmangitorò nin kawkapanogo-an boy ha Pawparisiyo, ya wana, “Kompormi ha kawkapanogo-an, tamà nayì o alwa nin mamakahampat nin ampagmasakit no allon pama-inawa?” ⁴ Piro aghila tinombay. Hapa-eg, inaptoh ni Apo Hisos baytoy tawoy angkabayà, ta pinakahampat na ya biha na ya pina-orong.

⁵ Hapa-eg, pinastang hilayna et ni Apo Hisos, ya wana, “No ma-in miha komoyo ya ma-in anak o bakà ya matata ha malalè ya libon no allon pama-inawa, agmoyo wari antimanon ilakat?” ⁶ Piro ayin makatbay koni Apo Hisos.

Kahampatan boy ka-aypa-an nakem

⁷ Hapa-eg, na-asikaso ni Apo Hisos ya hay ampili-en nin pamikno-an nin sawsang-ili ay hatoy pamikno-an nin aw-importanti ya kawkombidado. Kayà ombayri ya alimbawà ya hinalità na konla. ⁸ “No ma-in mangombida komo ha banhal ay agka pon miknò do ha dogal ya para ha importantin tawo, ta maka ma-in kombidado ya mas importanti kisa komo. ⁹ No naka-iknò kayna bayro biha pakaraniyan ka nin habaytoy nangombida komoyo ta halita-en na komo ya, ‘Habayti ya bangkò ay para kona,’ ay mapareng-ey ka ta mipalako kan miknò ha pamikno-an nin kinombiday alwan importantin tawo. ¹⁰ Kayà no kinombida ka ha okasyon ay do ka miknò ha pamikno-an nin alwan importantin tawo emen no lomateng baytoy nangombida komo ay halita-en na komo ya, ‘Kari,’ wana, ‘amigo, di ka miknò ha mas maganday pamikno-an.’ Ha ombayro ay magkama-in ka nin karangalan ha kaganawan nin kombidadoy anti bayro. ¹¹ Hinoman ya ampangipagmalhay nin sarili na ay angka-lihan dangal, boy hinoman ya ampagmaka-aypà ay ampagkama-in dangal.”

¹² Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha Parisiyo ya nangombida kona, “No maghandà ka,” wana, “nin pamamangan ay agmo kombidawen ya aw-amigo mo, pawpatel mo o pawpartidos mo, ni kawkarani moy mangayaman; ta no ombayroy gaw-en mo ay ibira la komo baytoy ginawà mo konla. ¹³ Hay kombidawen mo ay mawmanga-irap, pawpilay, ahè ampipampaka-owako, boy bawbowag. ¹⁴ Hila ay ayin pakakayan gomanti komo. Kayà magkama-in ka nin kahampatan ya iganti komo nin Diyos ha pangabiyay oman nin tawtawoy nikati ya mawmangahampat.”

Hay alimbawà ya tongkol ha malhay ya handà
(Matiyo 22:1-10)

¹⁵ Miha do ha ampipampiknò ha lamisawan ya nakalengè nin hinalità ni Apo Hisos ay naghalità kona, “Makalmà ya tawoy domoyong ha lamisawan ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos.”

¹⁶ Ombayri ya intobay ni Apo Hisos ya alimbawà: “Ma-in mihay tawo ya ampaghandà nin malhay ya handà ya pamamangan, biha ya nangombida nin malakè ya tawo. ¹⁷ Hin na-ihandà ana ya kaganawan ay inhogò nay alilà na nin halita-en do ha kawkombidado na ya ombayri: ‘Mako kawoyna bayri,’ wana, ‘ta handà ana ya kaganawan.’ ¹⁸ Piro kaganawan nin hatoy kinombida na ay nanggawà nin kaparanan emen hila madispinsa. Hay ona ay naghalità do ha alilà nin, ‘Ka-ilangan ko,’ wana, ‘nin lakwen nin

biliwen baytoy paliyan ya hinaliw ko; kayà dispinsawen na ko.'

¹⁹ "Hinalità itaman nin hatoy miha, 'Nanaliw ako,' wana, 'nin mapò ya bakà; kayà porbawen ko hila nin iholot. Anipaki-ilgo ko komo ya dispinsawen na ko.'

²⁰ "Hinalità itaman nin hatoy miha, 'Kapiyari ko,' wana, 'nin nagkahal; kayà agko makalako.'

²¹ "Hapa-eg, norong baytoy alilà ta habayti ya pangyayari ay imbalità na ha amo na. Namahang baytoy amo ya ma-in bali; kayà minandawan nay alilà na, ya wana, 'Manandali kan mako ha kawkalsara boy ha mangakpit ya dawdaan ta gitan mo bayri ya mawmanga-irap, pawpilay, bawbowag, kateng hatoy ahè maka-owako.'

²² "Hin nagbira baytoy alilà ay hinalità na ha amo na, ya wana, 'Hay pinanogo-an mo ay nagawà ana, piro ma-in et nin dogal ya para ha kanayon.'

²³ "Hinalità ana et nin hatoy amo do ha alilà na, 'Manigè ka,' wana, 'ta mako ka ha kawkalsara boy ha mangakpit ya dawdaan ya anti ha likol nin banowa ta piliten moy tawtawo nin mako bayri emen mapnò bayti ya bali ko.'

²⁴ Piro anhalita-en ko komoyo, hatoy ona kon kinombida ay ahè makataway nin habayti ya inhandà koy pamaman-gan.' "

*Hay pagte-eh ha pamakilamo koni Apo Hisos
(Matiyo 10:37-38)*

²⁵ Hi Apo Hisos ay anhonowen nin malakè ya tawo. Hapa-eg, nagpeyeh ya nin inomarap konla ta hinalità na,

²⁶ "Hinoman," wana, "ya labay makilamo kongko para pag-alagad ko, hay ka-ilangan nan gaw-en ay labiyen na kon igit ha panlalabi na ha tatay na, nanay na, ahawa na, aw-anak na, pawpatel na, boy ha sarili na. ²⁷ Hinoman ya ahè makapagte-eh nin magdanas nin kadya-dya-an nin bilang ha ampamalatay koroh ya para ha sarili nan kamatyan ay ahè ma-arì mag-in alagad ko.

²⁸ "Alimbawà, ma-in miha komoyo ya ampagplanon mamangon nin matag-ay ya bali, agna pon wari karkolawen no ongnoy kowalta ya gastosen na emen na matanda-an no hay kowalta ya ma-in kona ay magkasya nin pamayari nin hatoy ipagawà na; ²⁹ ta no nakapondasyon yayna biha agnayna ma-ipayari, balang makakit nin habayto ay mangka-ili. ³⁰ 'Biliwen mo,' wanla, 'bayti ya tawo. Na-ompisawan naynan ibangon ya bali na, piro agnayna mayari.'

³¹ "Alimbawà et, no ma-in arì ya ma-in mapò ya liboy hondalò para lomaban ha arì ya makon mangalaban konla

ya ma-in lowampò ya liboy hondalò, agna pon warì pag-aralan no ma-in hilan pakakayan lomaban do ha arì ya mas malakè ya tawowan kisa konla? ³² No agna makaya, mintras anti et ha marayò ya kalaban na ay mangihogò ya nin tawowan nay homakbat nin maki-ayos do ha arì ya kalaban na. ³³ Ombayro itaman,” wani Apo Hisos, “hinoman komoyo ay ahè ma-ari mag-in alagad ko no agna halibokotan ya kaganawan bagay ya anti kona.”

*Hay ahin ya na-lihan alat
(Matiyo 5:13; Markos 9:50)*

³⁴ Hinalità et ni Apo Hisos, ya wana, “Hay ahin ay malagà ta pampalahap nin pamamangan, piro no na-lihan anan alat, pangno et mapa-alat nin oman? ³⁵ No na-lihan anan alat ay ayin anan pakinabang maski pangabono; kayà dapat anan itapon. Hay ka-ilangan moyo ay manlengè mahampat nin habayti ya anhalita-en ko komoyo biha moyo honolen.”

15

*Hay tawoy nitawon ay in-alimbawà ni Apo Hisosha topa ya nikatak
(Matiyo 18:12-14)*

¹ Malakè ya manininon bo-ih boy kanayon et ya maw-makasalanan ya ampakarani koni Apo Hisos ta manlengè nin anhalita-en na. ² Banà bayri, hay Pawparisiyo boy mawmangitorò nin kawkapanogo-an ay nipaghalità nin ombayri: “Biliwen moyo ba-in ya tawo! Antanggapen nay mawmakasalanan boy ampaki-arap ya konla nin mangan.”

³ Hapa-eg, hinalità konla ni Apo Hisos bayti ya ombayri ya alimbawà: ⁴ “No miha komoyo ya ma-in magatoy topa ya hay miha ay nikatak, agna warì ibalag baytoy siyammapò boy siyam bayro ha pagpastolan ta tikapen na baytoy nikatak angga ha makit na? ⁵ No makit nayna ay lomiga ya boy babawen nan i-orong. ⁶ Pami-abot na ha bali na ay ingaten nay aw-amigo na boy kawkarani na ta halita-en na konla, ‘Makiliga kawo kongko,’ wana, ‘ta hay topa koy nikatak ay nakit koyna.’ ⁷ Ombayro itaman,” wani Apo Hisos, “igit ya kaligawan ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos banà ha mihay makasalanan ya naghehe kisa ha siyammapò boy siyam ya ahè naghehe ta an-ipalagay la nin alwa hilan makasalanan.”

Hay kowaltay pilak ya nikatak

⁸ Nambi ana et hi Apo Hisos nin mihay alimbawà, ya wana, “No ma-in mihay babayi ya ma-in mapò ya kowaltay

pilak biha hay mihay pilak ay nikatak, agya wari mamagket nin kingki boy kalihan nay bali na, ta pakatikaptikapen na anggan agna makit baytoy kowaltay pilak ya nikatak? ⁹ Pamakakit na ay ingaten nay aw-amiga na boy kawkarani na ta halita-en na konla, 'Makiliga kawo kongko ta nakit koynay kowalta koy pilak ya nikatak.' ¹⁰ Ombayro itaman, anhalita-en ko komoyo," wani Apo Hisos, "magtowà ya aw-anghil nin Diyos nin banà ha mihay makasalanan ya naghehe ha kawkasalanan na."

Hay anak ya nagbalang

¹¹ Insigni ni Apo Hisos ya paghalità na: "Ma-in," wana, "nin mihay tatay ya ma-in loway anak ya parihon lalaki. ¹² Hinalità nin hatoy bongsò, 'Tatay,' wana, 'igwà moyna kongko hapa-eg ya atag ko ha kawkamama-in mo ya mamawanen nawen komo.' Kayà pini-atag ana nin hatoy tatay ya kawkamama-in na ya para do ha loway anak na.

¹³ "Ahè naboyot, hatoy bongsò ay inlakò na baytoy kamama-in ya atag na biha ya nog-alih nin gintan nay kowalta ya napaglako-an na. Nako ya ha kanayon ya dogal ya marayò, ta bayro na pinaggagastos ya kowalta na ha alwan mahampat ya gawgawà. ¹⁴ Hapa-eg, na-oboh ya kowalta na; kayà hin nilomateng ya pana-on bitil do ha dogal ya nilako na ay ampag-irap yayna. ¹⁵ Hay ginawà na ay nagprisinta nin magtrabaho ha mihay taga bayro. Hapa-eg, inhogò ya do ha paliyan ta ginawà na yan mangalilà nin bawbaboy. ¹⁶ Ha masyadoy kabitilan na, kateng pamamangan nin bawbaboy ay labay nan kanen; piro ayin nambi kona nin maski anya.

¹⁷ "Hin na-ihip-ihip na ay hinalità na ha sarili na, 'Do,' wana, 'konnawen, hay aw-alilà nin tatay ko ay angkabhoy boy ampagsobray pamamangan la; hiko balè ay anti bayrin angkati nin bitil. ¹⁸ Morong ako ha tatay ko ta halita-en ko konay, "Tatay, nagkasalanan ako ha Diyos boy komo. ¹⁹ Alwa koynan karapatdapat ingaten nin anak mo; ibilang mo koyna nin miha ha aw-alilà mo." ' ²⁰ Hapa-eg, nanigè yaynan morong ha tatay na.

"Marayò ya et ha bali la ay natamolawan yayna nin tatay na boy na-ingalowan na ya. Kayà nowayo hi tatay na nin hinomakbat kona ta tinakeh na ya boy inalekan.

²¹ " 'Tatay,' wanan hatoy anak, 'nagkasalanan ako ha Diyos boy komo. Alwa koynan karapatdapat ingaten nin anak mo.'

²² "Piro hinalità nin hatoy tatay do ha aw-alilà, 'Man-andalì kawo! Gitan moyo bayri baytoy pinakamaganday dolo ta ipaholot moyo kona. Pahinghingan moyo ya boy

pasapatosan. ²³ Pangayari ay magpati kawo nin pinatabà ya oybon bakà. Magligaliga tamo, ²⁴ ta habayti ya sarili kon anak ay kowinta nati biha nabiyay oman; hiya simpri ay kowinta nikatak, piro hapa-eg ay nakit yayna.' Hapa-eg, inompisawan laynay pagligaliga la.

²⁵ "Hin habayto, hatoy ponganay ya anak ay anti ha paliyan. Hin amporong yayna boy marani yayna ha bali la ay nakalengè ya nin togtogan boy ma-in ampipagbayli. ²⁶ Iningat nay miha ha aw-alilà ta pinastang na no anyay ampangyari. ²⁷ Tinombay baytoy alilà, 'Nagbirayna,' wana, 'ya patel mo; kayà impapati nin tatay mo baytoy pinatabà ya oybon bakà ta habaytoy inhandà na ha pagligaliga banà ha patel moy nagbira ya ma-in kalighawan.'

²⁸ "Hapa-eg, namahang baytoy ponganay boy agya nilomo-ob. Kayà nilako ya nin tatay na ta an-amo-amen na yan palo-oben. ²⁹ Piro tinombay ya ha tatay na, ya wana, 'Malakè ana ya ta-on nin pagsisirbi ko komo nin bilang mihay alilà, boy maski nakakano ay ayin ako nin ahè hinonol ya ampanogo-an mo kongko. Piro ni minghan ay agmo ko pinagpati nin maski oybon kanding emen ako makapaghandà nin para ha aw-amigo ko. ³⁰ Piro hin nakalateng ba-in ya anak mo ya nangoboh nin kamama-in mo, ta ginastos na ha pawpota ay pinagpati mo yan pinatabà ya oybon bakà.'

³¹ " 'Anak ko,' wanan tatay na, 'hika ay pirmi kon kalamo, boy kaganawan ikon ko ay ikon mo. ³² Piro ka-ilangan tamon magligaliga, ta habayti ya patel mo ya kowinta nati pon ya nabiyay oman, boy kowinta nikatak ya nakit oman.' "

16

*Hay alwan tapat ya pinahimala-an nin mama-alà
(Matiyo 6:24)*

¹ Hinalità ni Apo Hisos ha aw-alagad na, "Ma-in," wana, "nin mihay tawoy mayaman ya ma-in pinahimala-an nin mama-alà nin kawkamama-in na. Hapa-eg, ma-in naghombong kona ya hatoy ampahimala-an nan mama-alà ay anhira-hira-en ya kowalta na nin gastosen. ² Kayà impingat na baytoy ampama-alà ta pinastang na ya, 'Anyay bayti,' wana, 'ya hombong kongko ya tongkol komo? I-orong moyna kongkoy listawan nin alagà kawkamama-in ko ta alwaynan hika ya paba-ala-en ko.'

³ "Hapa-eg, hinalità na ha sarili na nin hatoy mama-alà, 'Anyay raw,' wana, 'ya gaw-en ko ya an-alihen akoyna nin amo ko ha trabaho ko? Agko makayan mangotkot lotà boy

angkareng-ey akon makilimoh. ⁴ Ah!' wana, 'tandà koyna. Manggawà akon paraan emen ako kandepen nin tawtawo pangalih kongko ha trabaho ko.'

⁵ "Hapa-eg, iningat nay kaganawan tawoy ma-in otang ha amo na. Pinastang na baytoy ona, ya wana, 'Ongnoy otang mo ha amo ko?'

⁶ "Tinombay baytoy ma-in otang, 'Magatoy hokat nin asitin olibo,' wana.

"Hinalità nin hatoy mama-alà, 'Anti bayri ya listawan nin otang mo. Miknò ka ta pahiliyan moy nakalista bayri emen hay otang mo ay mag-in tanan limampò.'

⁷ "Hapa-eg, pinastang na baytoy ikalwa, 'Hapa hika itaman,' wana, 'Ongnoy otang mo?' 'Magatoy hokat nin trigo,' wana.

"Hinalità ana et nin hatoy mama-alà, 'Anti bayri ya listawan nin otang mo; pahiliyan moy nakalista bayri emen hay otang mo ay mag-in tanan walompò.' ⁸ Banà bayro, habayti ya alwan tapat ya pinahimala-an nin mama-alà ay pinori nin amo na ha kagalingan na nin manaktika emen ya magkama-in pakinabang. Talagan hay tawtawoy ahè antompel ha Diyos ay magaling ha pamakilamo ha kapara la kisa ha tawtawoy antompel ha Diyos."

⁹ Insigni ni Apo Hisos ya paghalità na, "Kayà," wana, "nin anhalita-en ko komoyo, gamiten moyoy kamama-in ya impahimalà komoyo nin para ha tawtawoy ampangalangan emen pangati moyo ay tanggapen kawon pa-iri ha pama-iriyon ya ayin anggawan.

¹⁰ "Hinoman ya mapahimala-an ha mangayamò ya bagay ay mas ya nin pamahimala-an ha mangalhay ya bagay; hinoman ya ahè mapahimala-an ha mangayamò ya bagay ay lalò yan ahè mapahimala-an ha mangalhay ya bagay.

¹¹ No agka mapahimala-an mama-alà nin kayamanan bayri ha babon lotà, hino ya mangipahimalà komo nin peteg ya kayamanan? ¹² No ahè ma-arì ipahimalà komo ya ikon nin kanayon, hinoy mambi komo nin para pag-ikon mo?

¹³ "Ayin alilà ya makapagsirbi nin sabay ha loway amo; ta no pisabayen na, hay miha ay ma-arì pag-inakitan na, piro hatoy miha ay labiyen na; o ma-arì nin mag-in yan tapat ha miha, ta hatoy miha ay kasorawan na. Agmo ma-arì pisabayen nin pagsirbiyan ya Diyos boy kayamanan."

*Hay bawbagay ya hinalità ni Apo Hisos
(Matiyo 11:12-13; 5:31-32; Markos 10:11-12)*

¹⁴ Hin nalengè bayti ya tawtorò ni Apo Hisos nin hatoy Pawparisiyoy sawsakim ha kowalta ay tinoya-toyà la hi Apo

Hisos. ¹⁵ Hapa-eg, hinalità konla ni Apo Hisos, “Ampag-mamahampat kawo,” wana, “ha arapan nin tawtawo, piro hay nakem moyo ay tandà nin Diyos. Hay bawbagay ya ampa-alaga-an nin tawtawo ay ayin ka-a-alagà ha tegteg nin Diyos.

¹⁶ “Hay kawkapanogo-an ya inggawà ni Moysis boy hinolat nin pawpropita hin hatò ya an-ipahonol angga hin nag-ompisan nangaral hi Howan Mamiminyag. Pa-ibat hin nag-ompisan nangaral hi Howan Mamiminyag, hay Mahampat ya Balità ya tongkol ha pamomo-on nin Diyos ay an-i-aral boy balang miha ay ampagpilit pasakop ha pamomo-on nin Diyos. ¹⁷ Ombayro man, mas maparan malih ya langit boy lotà kisa ma-alih ya maski pinakamayamò parti ha mihay litra nin kawkapanogo-an.

¹⁸ “Hinoman ya lalaki ya mangihiyay nin ahawa biha mag-ahawa nin kanayon ay ampakapagkasalanan nin pamabayi; boy hay lalaki ya mag-ahawa nin babayi ya nakihiyay ha ahawa ay ampakapagkasalanan nin pamabayi.”

Hay mayaman ya tawo boy hi Lasaro

¹⁹ “Ma-in,” wani Apo Hisos, “nin mihay tawoy mayaman. Hay dawdoloy an-iholot na ay mangabli boy hay pamamangan nan allo-allo ay mangalahap. ²⁰ Ma-in itaman mihay mamakilimoh ya nagnalan Lasaro ya napohipon borog. Hiya ay anggitan nin an-igwà ha poltan bali nin hatoy mayaman, ²¹ ta labay nan mangan nin maski mawmomo ya angkatata ha lamisawan nin hatoy mayaman. Hay aw-aho ay ampakon manapoh nin bawborog na.

²² “Hapa-eg, nati baytoy mamakilimoh ya ayin kanayon no alwan hi Lasaro. Hay kalolowa na ay gintan nin aw-anghil do ha kama-inan ni Abraham. Nati itaman baytoy mayaman boy intabon ya. ²³ Hay kalolowa na ay nipalako ha impirno. Banà ha kadya-dya-an ya andanassen na ay naninglà ya. Ha marayò ay nakit na hi Lasaro ya kalamo ni Abraham. ²⁴ Hapa-eg, nambolyaw ya, ‘Apo Abraham,’ wana, ‘ingalowan mo ko. Ihogò mo bayri hi Lasaro ta isawsaw na ha lanom ya tamorò na, biha na ipadnà ha dilà ko emen lomay-ep, ta masyado kon ampagdya-dyà bayri ha apoy.’

²⁵ “Piro tinombay kona hi Abraham, ‘Anak ko,’ wana, ‘hipen mo ya hin angkabiyay ka ha babon lotà ay pasasà ka ha kaganawan bagay ya mangahampat, piro hi Lasaro, kaganawan bagay ya dinanas na ay panay kadya-dya-an. Hapa-eg ay anti ya bayri nin ma-in kaligawan; hika balè ay anti bahen nin ampagdanas nin kadya-dya-an. ²⁶ Bokod et bayro ay pagkalalè bongaw ya piha-etan tamo. Kayà

hatoy labay mako bahen komoyo ya ma-ibat bayri ay ahè makalako boy ayin makalako bayri konnawen ya ma-ibat bahen.'

²⁷ "Hapa-eg, hinalità ana et nin hatoy mayaman, 'Apo Abraham, ihogò mo awod,' wana, 'hi Lasaro nin mako ha bali nin tatay ko, ²⁸ ta ma-in akon limay patel ya lalaki. Halita-en na konla ya tongkol bayri emen aghila mipalako bayri ha kadya-dya-an.'

²⁹ "Hinalità ni Abraham, 'Anti bayro,' wana, 'ya hinolat ni Moysis boy hinolat nin pawpropita. Ma-arì lan leng-en bayto no labay la.'

³⁰ "Tinombay baytoy mayaman, 'Apo Abraham,' wana, 'agla leng-en bayto, piro no ma-in nati ya nabiyay oman ya mako bayro konla ay paghehean lay kawkasalanan la.'

³¹ Hapa-eg, ombayri ana et ya hinalità ni Abraham, 'No aghila,' wana, 'manlengè ha hinolat ni Moysis boy ha hinolat nin pawpropita ay aghila simpri minto-o maski nin ma-in nati ya nabiyay oman ya mako konla.' "

17

Kasalanan

(*Matiyo 18:6-7, 21-22; Markos 9:42*)

¹ Hinalità ni Apo Hisos ha aw-alagad na, ya wana, "Hay toksò ay anlomateng ya ampongibatan nin hay tawtawo ay makagawà nin kasalanan, piro ka-i-ingaloy mangyari ha tawoy manonoksò. ² Hinoman ya manggawà nin bara-nan ya pangibatan nin hay mihay anak ya antompel kongko ay makapagkasalanan, mahampat et ya hay le-ey na ay taklan nin malhay ya batoy gigilingan biha ya itapon ha dagat. ³ I-atap moyoy sarili moyo!

"No ampongawà nin kasalanan ya patel mo ay ha-aren mo, boy no maghehe ya ay patawaren mo. ⁴ No ha lo-ob managa-allo ay kapitoy bisis yan makagawà komo nin kasalanan ta kapitoy bisis ya simprin pakarani komo nin makikwan tawad ay patawaren mo ya."

Pantotompel ha Diyos

⁵ Hapa-eg, hinalità nin aw-alagad koni Pangino-on Hisos, ya wanla, "Pakhawen moy pantotompel nawen."

⁶ Tinombay ya Pangino-on, "No ma-in kawo," wana, "nin pantotompel ya maski bilang bongat kayamò nin bot-on mostasa ay ma-arì moyon halita-en bayri ha po-on kayo ya an-ingaten sikomoro ya, 'Oloten moy sarili mo ta ikambya mon itanem ha dagat!' boy homonol bayti komoyo."

Hay katongkolan nin alilà

⁷ “Alimbawà,” wani Apo Hisos, “ma-in miha komoyo ya ma-in alilà ya ampangararo o ampagpastol nin tawtopa. Panlomateng nan na-ibat ha paliyan, halita-en mo warì konay, ‘Mako kari ta mangan kayna?’ ⁸ Talagan agka maghalità nin ombayro, no alwan hay halita-en mo kona ay ombayri, ‘Thandà moy pangaponan ko boy ayosen moy sarili mo, ta sirbiyan mo ko mintras ampangan ako, ta pangayari ko ay ma-arì kaynan mangan.’ ⁹ Warì hay alilà mo ya anhomonol ha an-imanda mo ay ampasalamatan mo? ¹⁰ Ombayro itaman komoyo; no nagawà moyoy kaganawan immanda komoyo, hay halita-en moyo ay ‘Hikayi ay aw-alilà bongat; ginawà nawen ya katongkolan nawen.’ ”

Pinakahampat ni Apo Hisos ya mapò katawoy ma-in liproso

¹¹ Mintras ampagpalako hili Apo Hisos ha siyodad nin Hirosalim ay nagdaan hila ha piha-etan nin probinsyan Samarya boy probinsyan Galiliya. ¹² Hin ampomahok ana hili Apo Hisos ha mihay baryo ay nakahakbat hila nin mapò katawoy ma-in liproso. Tinonggen baytoy mapò katawoy ma-in liproso ha ma-in amò ya distansya, ¹³ biha hila nambolyaw, “Apo Hisos,” wanla, “ingalowan mo kayi.”

¹⁴ Hin nakit hila ni Apo Hisos ay ombayri ya hinalità na konla: “Mako kawon pakit ha pawpari.” Mintras ampako hilan pakit ha pawpari, hay nawini la ay malinis ana ta nalalih ya liproso la.

¹⁵ Hin na-asikaso nin miha konla ya mahampat yayna ay nagbira yan ampangibolyaw nin pamomori ha Diyos. ¹⁶ Hiya ay nanlokob ha danin bitih ni Apo Hisos ta nagpasalamat ya kona. Habayti ya tawo ay Samaritano.

¹⁷ Nagpastang hi Apo Hisos, “Warì alwan mapò katawoy hinomampat? Ayri ya siyam? ¹⁸ Aghila nayì mamalay otang ya nakem nin magbiran pasalamat ha Diyos? Habaytin bongat nayì ya dayowan ya taga Samarya ya nagbira?” ¹⁹ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha tawoy nagbira kona, “Mireng ka,” wana, “ta morong kayna. Pinakahampat ka nin katetpel mo.”

*Hay pamomo-on nin Diyos
(Matiyo 24:23-28, 37-41)*

²⁰ Minghan, hi Apo Hisos ay pinastang nin Pawparisiyo no makano lomateng ya pamomo-on nin Diyos. Tinombay hi Apo Hisos, ya wana, “Hay pamomo-on nin Diyos ay ayin palatanda-an boy ahè makit no makano lomateng, ²¹ ta hay pamomo-on nin Diyos ha nakem nin tawo ay ahè angkakit. Kayà ayin makapaghalità nin, ‘Hay Diyos ay

mag-ompisaynan mamo-on ha dogal ya habayti!' o, 'Do ha kanayon ya dogal!' "

²² Hinalità ni Apo Hisos ha aw-alagad na, "Lomateng ya pana-on ya kahabekan moyon makit ya panlomateng ko ya an-ingaten Anak nin Tawo piro agmoyo makit. ²³ Ma-in tawtawoy maghalità komoyo nin 'Anti ya bayro!' o 'Anti ya bayri!' Agkawo minto-o konla nin makon manlek kongko, ²⁴ ta hay allon panlomateng ko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay bilang kimat ya biglâ anhomawang ha langit kateng ha kaganawan parti nin babon lotâ. ²⁵ Piro ka-ilangan magdanas ako pon nin masyadoy kadya-dya-an, boy agko tanggapen nin tawtawo hapa-eg pana-on.

²⁶ "Ha allon panlomateng ko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay bilang ombayro ha pangyayari hin pana-on ni Nowi ya hay tawtawo ay alwan handâ ta masyadoynay kala-etan la boy aglayna anlingayen ya Diyos. ²⁷ Hin habayton pana-on, hay tawtawo ay sigisigi ha pamangan, paglahing, pagahawa, boy pamabanhâ anggan na-abot ya allo nin hili Nowi ay pinomahok ha barko, biha biglâ nangoran anggan hay babon lotâ ay nahalipawan nin lanom ya nakamati konlan kaganawan.

²⁸ "Ombayro et hin pana-on ni Lot. Hay tawtawo ay sigisigi ha pamangan, paglahing, pangomirsyo, pananem, boy panggawâ nin bawbali. ²⁹ Piro hin nog-alih hili Lot do ha siyodad nin Sodoma, hay tawtawo bayro ay pinatin inoran nin apoy boy asopri.

³⁰ "Ombayro ya mangyari ha allo nin hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay mipatnag. ³¹ Ha allon panlomateng ko, hinoman ya anti ha balkon ha bobongan nin bali na ay agana mistil mona-oy nin mangwan kawkamama-in na ya anti ha lo-ob nin bali na; boy hinoman ya anti ha paliyan ay agana mistil morong nin mangwan anyaman ya bagay. ³² Ihipen moyo baytoy nangyari hin hatô ha ahawa ni Lot. Agya nakalibri banâ ha pamabli na nin kawkamama-in na ya agna labay alihan. ³³ Hinoman ya tawoy ampag-atap ha kamatyan ay mati et bongat, piro hinoman ya tawoy ahè ampagpa-alagâ ha biyay na ay ma-in biyay ya ayin anggawan. ³⁴ Anhalita-en ko komoyo, ha yabin panlomateng ko ay ma-in loway lalaki ya angkatoloy ha mihay kowarto; hay miha ay kowen, hay miha ay ibalag. ³⁵ Ma-in loway babayi ya ampitambay nin ampanggiling, hay miha ay kowen, hay miha ay ibalag, ³⁶ Ma-in loway lalaki ya ampilamon ampagtrabaho ha paliyan; hay miha ay kowen, hay miha ay ibalag."

³⁷ Hapa-eg hi Apo Hisos ay pinastang nin aw-alagad na, ya wana, "Pangino-on, ayri mangyari bayti?"

Intobay konla ni Apo Hisos bayti ya ombayri ya kahalitaan: "No ayri," wana, "ya bangkay ay bayro mititipon ya aw-owak."

18

Hay alimbawà ya tongkol ha bawoy babayiboy ha howis

¹ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos bayti ya alimbawà ha aw-alagad na, ta antoro-an na hila nin pirmin manalangin emen aghila ma-lihan nin pag-asa. ² Hay hinalità na ay ombayri: "Ma-in mihay banowa ya ma-in howis ya ahè ampangigalang nin Diyos boy ahè ampangalang-alang nin tawtawo. ³ Ha banowa et ya habayto ay ma-in mihay bawoy babayi ya mabetbet nin mako bayro ha howis, ta ampapatambay yan ipaglaban ya katoyngan na ha kontraryo na. ⁴ Naboyot ya pon nin ahè an-asikasowen nin hatoy howis. Piro hin bandan hoyot ay hinalità na ha sarili na, 'Maski,' wana, 'nin agko anggomalang ha Diyos o ampangalang-alang nin tawtawo ⁵ ay tambayan koyna simpri bayti ya bawoy babayi ta angkasora koyna kona banà ta ayin tegen akon lakwen nin distorbowen.' "

⁶ Insi ni Pangino-on Hisos ya paghalità na, ya wana, "Paka-hipen moyo ya hinalità nin habayti ya alwan tapat ya howis. ⁷ No nagawà na baytoy ombayro, ahè warì lalò tambayan nin Diyos ya tawtawoy pinilì na ya allo yabi nin ampakirawat kona? Agna hila warì tampol tobayen? ⁸ Anhalita-en ko komoyo ya tampol na hilan tambayan. Ombayro man, panlomateng ko ya an-ingaten Anak nin Tawo, ma-in ako warì makit ya antempel kongko bayri ha babon lotà?"

Hay alimbawà ya tongkol ha mihay Parisiyo boy ha mihay manininon bo-ih

⁹ Mihay alimbawà ana et ya hinalità ni Apo Hisos ha tawtawoy ampagmamahampat ta agla ambiyan kowinta ya kanayon. ¹⁰ "Ma-in," wana, "nin lowa katawoy nako ha bali nin Diyos ta manalangin. Hay miha ay Parisiyo, hay miha ay manininon bo-ih. ¹¹ Hatoy Parisiyo ay naka-ireng ya ampanalangin nin para ha sarili na, ya wana, 'Ampasalamat ako komo, Diyos, ta alwa kon bilang ha kanayon ya tawtawoy sakim, alwan tapat, mapamabayi, boy alwa kon bilang ombahen ha manininon bo-ih. ¹² Ha kaogali-an ko, ha lo-ob manlinggo ay ansadya-en ko nin loway allon magpaltan mangan boy an-igwà ko komo ya ikamapò parti nin angkatikapan ko.'

13 “Piro hatoy manininon bo-ih ay naka-ireng ha marayò, boy ha panalangin na ay agya ampaninglà nin manegteg ha tag-ay ta angkareng-ey ya, no alwan andogdogen nay nebneb na ta nanalangin yan ombayri: ‘Diyos ko,’ wana, ‘ingalowan mo ko ta hiko ay makasalanan.’

14 “Anhalita-en ko komoyo,” wani Apo Hisos, “alwan hatoy Parisiyo no alwan habayti ya manininon bo-ih ya norong ya pinatawad nin Diyos; ta hinoman ya ampangipagmalhay nin sarili na ay angka-lihan dangal, piro hinoman ya ampagmaka-aypà ay ampagkama-in dangal.”

Binindisyonan ni Apo Hisos ya aw-anak
(Matiyo 19:13-15; Markos 10:13-16)

15 Hapa-eg, ma-in tawtawoy nipantan nin mangayamò ya aw-anak ta ipa-aptoh la koni Apo Hisos emen mabin-disiyonan. Hin nakit nin aw-alagad baytoy tawtawo ay hina-ad la hila. 16 Piro iningat ni Apo Hisos baytoy aw-anak, biha na hinalità ha aw-alagad na, ya wana, “Hay aw-anak ay agmoyo ha-aren no alwan pa-olayan moyo hilan pakarani kongko, ta hay pamomo-on nin Diyos ay anti ha tawtawoy ma-in pamahimalà kona nin bilang ombayri ha pamahimalà nin habayti ya mangayamò ya aw-anak. 17 Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: hinoman ya ahè ampananggap nin pamomo-on nin Diyos nin bilang ha mayamò ya anak ay ahè mapalamo ha tawtawoy ampag-ari-an nin Diyos.”

Hay tongkol ha mihay lalaki ya mayaman
(Matiyo 19:16-30; Markos 10:17-31)

18 Minghan, hi Apo Hisos ay pinastang nin miha ha ampamo-on ha Hawhodiyo, ya wana, “Mahampat ya mangangaral, anyay dapat kon gaw-en emen ako magkama-in nin biyay ya ayin anggawan?”

19 Tinombay kona hi Apo Hisos, “Antà,” wana, “nin aningaten mo ko nin mahampat? Ayin kanayon ya mahampat no alwan Diyos. 20 Tandà moy pawpanogò nin Diyos: ‘Agka makilalaki o mamabayi; agka mamatin tawo; agka manakaw; agka manistigos nin ayin kaptegan; boy igalang moy tatay mo boy nanay mo.’ ”

21 Tinombay baytoy lalaki, “Kaganawan nin habayti ay anhonolen koyna pa-ibat hin anak ako et.”

22 Hin nalengè bayto ni Apo Hisos, ay hinalità na kona, “Ma-in et,” wana, “nin mihay bagay ya ka-ilangan mon gaw-en. Ilakò moy kaganawan kamama-in mo, ta hay napaglako-an ay igwà mo ha mawmanga-irap emen ka magkama-in kayamanan ha katatag-ayan ha kama-inan nin

Diyos; pangayari mon gaw-en bayto ay magbira ka bayri ta makilamo ka kongko.”²³ Piro hin nalengè bayti nin hatoy lalaki ay nilomelè ya banà ha kalak-an nin kayamanan na.

²⁴ Tingtegi ni Apo Hisos baytoy lalaki ya nilomelè biha na hinalità, “Hay tawoy mayaman,” wana, “ay ma-irap mapalamo ha tawtawoy ampag-ari-an nin Diyos.”²⁵ Mas maparah et ha mihay kamel ya magdaan ha lobot nin karayem kisa ha mihay mayaman ya mapalamo ha tawtawoy ampag-ari-an nin Diyos.”

²⁶ Hatoy tawtawoy anti bayro ya nakalengè nin hinalità ni Apo Hisos ay nagpastang kona, ya wanla, “No ombayro, hinoman awod ya malibri?”

²⁷ Tinombay hi Apo Hisos, “Kaganawan,” wana, “nin ma-irap ya bagay ya ahè kayan gaw-en nin tawtawo ay magawà nin Diyos.”

²⁸ Hapa-eg, naghaltà hi Pidro, ya wana, “Imbalag nawen ya kaganawan ta nakilamo kayi komo.”

²⁹ Hinalità konla ni Apo Hisos, ya wana, “Anhalita-en ko komoyo ya kaptegan: hinoman ya mangibalag nin pamamali na, ahawa na, pawpatel na, mawmato-antawo na, o aw-anak na alang-alang ha pamomo-on nin Diyos³⁰ ay igit et bayro ha imbalag na ya tanggapen na bayri ha babon lotà; boy lano ha biyay ya miha ay agyayna mati nin oman ta ma-in yaynan biyay ya ayin anggawan.”

Ikatlon bisis nin hinalità ni Apo Hisos ya tongkolha kamatyan na

(Matiyo 20:17-19; Markos 10:32-34)

³¹ Hapa-eg, impa-alilih ni Apo Hisos ya labinloway alagad na ta hinalità na konla, “Leng-en moyo bayti ya halita-en ko komoyo. Hitamo ay ampagpalako ha siyodad nin Hirosalim. Pami-abot tamo bayro ay ma-in mangyari kongko ya aningaten Anak nin Tawo ta matopad ana baytoy kaganawan bagay ya hinolat nin pawpropita hin hato.”³² Hiko ay igwà ha alwan Hawhodiyo. Pagsistiyan la ko, insoltowen, boy dol-an.³³ Barogen la ko biha la ko patyen, piro lomateng ya ikatlon allo ay mabiyay akon oman.”

³⁴ Piro hatoy hinalità ni Apo Hisos ay ahè na-intindiyan nin aw-alagad na, ta hay labay totolen nin habayto ay ahè impa-intindi konla. Kayà agla tandà no anyay anhalita-en ni Apo Hisos.

Pinakahampat ni Apo Hisos ya bowag ya mamakilimoh
(Matiyo 20:29-34; Markos 10:46-52)

³⁵ Hin marani ana hili Apo Hisos ha banowan Hiriko ay ma-in mihay lalaki ya bowag ya naka-iknò ha pingit

daan ta ampakilimoh. ³⁶ Hin nakalengè ya nin tawtawoy ampagdaan ha dani na ay pinastang na hila no anyay ampangyari. ³⁷ Hinalità la kona, "Ampagdaan," wanla, "hi Hisos ya taga Nasarit."

³⁸ Hapa-eg, nambo-angaw baytoy bowag, ya wana, "Apo Hisos ya alalak ni Arì Dabid, ingalowan mo ko."

³⁹ Hatoy tawtawoy angka-ona koni Apo Hisos ay naghaltà do ha bowag nin agya magtelek. Piro lalò yan nambo-angaw, "Alalak ni Dabid," wana, "ingalowan mo ko."

⁴⁰ Hin nalengè ni Apo Hisos baytoy bo-angaw ay tinonggen ya ta immanda nay gitan kona baytoy lalaki ya bowag. Hin marani ana baytoy bowag ay pinastang ya ni Apo Hisos, ya wana, ⁴¹ "Anyay labay mon gaw-en ko komo?"

"Apo," wana, "labay ko dayin makakit."

⁴² Hapa-eg, hinalità kona ni Apo Hisos, "Makakit ka!" wana. "Banà ha katetpel mo ay hinomampat ka."

⁴³ Antimano, nakakit baytoy bowag. Nakilako ya koni Apo Hisos boy ampamori ya ha Diyos. Kaganawan nin hatoy tawtawoy anti bayro ya nakakit nin hatoy pangyayari ay nipamori ha Diyos.

19

Hi Apo Hisos boy hi Sakiyo

¹ Hapa-eg hi Apo Hisos ay ampagdaan ana ha banowan Hiriko. ² Bayro ay ma-in mihay mayaman ya lalaki ya nagngalan Sakiyo ya miha ha ampamo-on ha mawmanininon bo-ih. ³ Labay na dayi nin makit hi Apo Hisos, piro banà ha kalak-an tawo ay agna ya makit ta pandak ya. ⁴ Kayà hay ginawà na ay nowayo yan nagpalako ha onawan, biha ya noli ha tag-ay kayo ya an-ingaten sikomoro emen na makit hi Apo Hisos ya magdaan. ⁵ Hin ni-abot hi Apo Hisos ha ogto ni Sakiyo ay tininglà na ya, biha na hinalità kona, "Sakiyo," wana, "manandali kan mona-oy, ta hapa-eg ay ka-ilangan kon makihandà ha bali mo."

⁶ Hapa-eg hi Sakiyo ay nanandali nin nona-oy boy maliga yay nananggap koni Apo Hisos. ⁷ Kaganawan tawoy nakakit nin habayto ay ampipagdalamorom, ya wanla, "Nako yan nakihandà ha bali nin makasalanan."

⁸ Hapa-eg, nireng hi Sakiyo biha na hinalità koni Pangino-on Hisos, "Pangino-on," wana, "hay kagitnà nin kawkamama-in ko ay igwà ko ha tawtawoy manga-irap, boy hinoman ya napana-olan ko ay orongan ko ya nin ka-apat ya bisis ha naha-ol ko kona."

⁹ Hinalità kona ni Apo Hisos, "Hapa-eg allo," wana, "hay kalibriyan ay nilomateng ana ha pamamali ya habayti, ta

hika ay miha itaman ha aw-inalalak ni Abraham. ¹⁰ Hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay nako bayri ha babon lotà nin manikap boy mangilibri nin tawtawoy nitawon emen aghila mipalako ha kaparosawan ya ayin anggawan."

In-alimbawà ni Apo Hisos ya sarili na ha arì boy in-alimbawà nay ampipantompel kona ha aw-alilà
(Matiyo 25:14-30)

¹¹ Banà ta hi Apo Hisos ay andomani ana ha siyodad nin Hirosalim ay mihay alimbawà ya hinalità na do ha nipampakalengè nin hatoy hinalità na koni Sakiyo, ta an-hipen la ya hay pamomo-on nin Diyos ay tampol anan mipatnag. ¹² Hinalità ni Apo Hisos, "Ma-in," wana, "nin mihay kagalanggalang ya lalaki ya nako ha marayò ya dogal, ta tanggapan nay karapatan na nin mag-ari biha ya morong. ¹³ Piro biha ya nog-alih ay iningat na pon ya mapò ya alilà na ta balang miha konla ay binalagan na nin mani-ihay kowaltay gintò, boy hinalità na konla, 'Ikomirsyo moyo bayti,' wana, 'emen lomakè mintras ayin ako bayri.' ¹⁴ Hapa-eg, hay kaganawan tawo ya angkasakopan na ay nag-inakit kona. Kayà nangihogò hilan tawtawoy mako bayro ta impahalità lay ombayri: 'Agnawen labay bayti ya tawo nin mag-ari konnawen.'

¹⁵ "Ombayro man, nag-in ya simpri nin arì boy norong ya. Hapa-eg, impa-ingat na baytoy aw-alilà na ya bibinyan na nin kowalta ta pastangen na no ongnoy napakinabang la. ¹⁶ Hinalità nin hatoy na-onan nilomateng, 'Kagalanggalang ya arì,' wana, 'hay kowalta mo ay nakinabang nin mapò.' ¹⁷ Hinalità kona nin hatoy arì, 'Maganday ginawà mo,' wana, 'mahampat ya alilà. Banà ta mapahimala-an ka ha mayamò ya bagay ay gaw-en katan mama-alà nin mapò ya siyodad.'

¹⁸ "Hinalità nin hatoy alilà ya ikalwan nilomateng, 'Kagalanggalang ya arì,' wana, 'hay kowalta mo ay nakinabang nin lima.' ¹⁹ Hinalità kona nin arì, 'Mama-alà ka,' wana, 'nin limay siyodad.'

²⁰ "Hapa-eg, nilomateng ana et ya mihay alilà ta hinalità na, 'Kagalanggalang ya arì,' wana, 'anti bayri baytoy kowalta ya gintò ya imbalag mo kongko. Pinotot kon panyò ta intagò ko. ²¹ Nalimo ko komo ta tandà koy hika ay mahigpit. Ampangwa kan alwa mon ikon boy alawahananen moy agmo intanem.'

²² "Hinalità kona nin hatoy arì, ya wana, 'Hika ya mala-et ya alilà, mismon halità mo ya panosga ko komo. Tandà mo awod ya mahigpit ako, ampanywa kon alwa kon ikon, boy ampangalawah ako nin agko intanem. ²³ Antà man awod

agmo indabò ya kowalta ko ha bangko emen pagbira ko ay ma-in akon matanggap ya tobò?' ²⁴ Hapa-eg, hinalità na ha tawtawoy anti bayro, 'Kowen moyo,' wana, 'ba-in ya kowalta ta igwà moyo do ha ma-in mapò ya kowaltay gintò.'

²⁵ "Hinalità la ha arì, ya wanla, 'Kagalanggalang ya arì, da-an yaynan ma-in mapò.'

²⁶ "Tinombay baytoy arì, 'Anhalita-en ko komoyo: hay tawoy ma-in ay pahanan et ya ma-in kona, piro hay ayin, no anyaman ya ma-in kona maski a-amò ay alihen kona.

²⁷ Hapa-eg, gitan moyo bayri kongko baytoy kawka-away koy ahè malabay kongko nin mag-in arì la, ta patyen moyo hila ha arapan ko.' "

Hin hi Apo Hisos ay anlomateng ha siyodadnin Hirosalim (Matiyo 21:1-11; Markos 11:1-11; Howan 12:12-19)

²⁸ Hin nayari nin hinalità bayti ni Apo Hisos ya alimbawà, hiya ay nako ha onawan la nin ampagpalako ha Hirosalim.

²⁹ Hin marani ana hili Apo Hisos ha banowan Bitpahi boy ha banowan Bitanya ha bakilbakil ya an-ingaten Bakil nin Aw-olibo ay pina-ona nay loway alagad na, ³⁰ ya wana, "Mako kawo bahen ha banowa ya anti ha bandan onawan tamo. Pami-abot moyo bahen ay ma-in kawon makit ya mihay oybon asno ya nakapotal ya ahè et nahahakyan. Oka-an moyo bayto ta gitan moyo bayri. ³¹ No ma-in mamastang komoyon, 'Antà an-oka-an moyo bayti?' ay halita-en moyo kona ya ombayri: 'Habayti ay ka-ilangan nin Pangino-on.' "

³² Hatoy loway alagad ya inhogò ay nakoyna. Nakit lay kaganawan nin hatoy ombayro ha hinalità konla ni Apo Hisos. ³³ Mintras an-oka-an la baytoy oybon asno ay pinastang hila nin hatoy ma-in aw-ikon, "Antà," wanla, "nin an-oka-an moyo ba-in?"

³⁴ Tinombay hila, ya wanla, "Ka-ilangan bayti nin Pangino-on."

³⁵ Hapa-eg hatoy oybon asno ay gintan la koni Apo Hisos. Hay aw-alimenmen la ay ginawà lan hapin, biha la tinambayan hi Apo Hisos nin hinomakay. ³⁶ Hin nanigè yayna, hay tawtawo ay nangi-aplak nin aw-alimenmen la ha pagdanan ni Apo Hisos.

³⁷ Hin marani ana hi Apo Hisos ha dogal ya palohan ha Bakil nin Aw-olibo ay nipagtowà baytoy kalak-an tawoy anhomono kona. An-ipakakhaw lay bosis lan mamori ha Diyos banà ha kawkapapa-ispantay gawà ya nakit la. ³⁸ Hay anhalita-en la ay ombayri: "Bindisyonan nin Diyos," wanla, "ya arì ya anlomateng ha ngalan nin Pangino-on. Ma-in katinekan ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Poriyen ya Diyos!"

³⁹ Hapa-eg, do ha kalak-an tawoy anhomono koni Apo Hisos ay ma-in ongnoy Parisiyo ya naghalià kona, “Mangangaral,” wanla, “imanda mo ha aw-alagad mo ya pakatinek hila.”

⁴⁰ Tinombay hi Apo Hisos, “No tominek hila,” wana, “anhalita-en ko komoyo ya mismon habayti ya bawbato ha daan ay mipambo-angaw nin mamori kongko.”

Hi Apo Hisos ay nanangih banà ha katya-an nakem nin tawtawo ha siyodad nin Hirosalim

⁴¹ Hin marani ana hi Apo Hisos ha Hirosalim ay nanangih ya hin natamolawan na baytoy siyodad. ⁴² “Hikawoy tawtawo ya ampa-iri bahen, no tandà moyon bongat dayi,” wana, “ya makab-i komoyon katinekan! Piro angga hapa-eg ay agmoyo angka-intindiyan ta agmoyo labay tanggapan!” ⁴³ Lomateng ya pana-on ya hikawo bahen ha Hirosalim ay kobkobon nin kawka-away moyo boy bontonan lan lotà ya mamalibot moyo emen agkawo maka-alih. ⁴⁴ Hira-en lay siyodad moyo, boy kaganawan tawo kateng aw-anak ya anti ha lo-ob siyodad ay pa-irapan la. Ni mihay bato ay ayin matilà ha pinangipababowan ya kapariho nin bato, ta agmoyo nabalayan ya Diyos hin pana-on nin nako ya bayri nin mangilibri komoyo!”

Hi Apo Hisos ay nako ha bali nin Diyos

(Matiyo 21:12-17; Markos 11:15-19; Howan 2:13-22)

⁴⁵ Hapa-eg, hi Apo Hisos ay nilomo-ob ha bali nin Diyos. Bayro ha kolob nin habayto ay ma-in ampipaglakò. Hapa-eg, inompisawan hila ni Apo Hisos nin ipataboy, ⁴⁶ biha na hinalità konla, ya wana, “Hay nakaholat ha Halità nin Diyos ay ombayri: ‘Hay bali ko ay ingaten bali nin panalanginan.’ Piro ginawà moyon kowartil nin tawtolisan!”

⁴⁷ Hi Apo Hisos ay allo-allon ampako ha bali nin Diyos nin manorò. Piro hay pawpo-on nin pawparì kateng mawmangitorò nin kawkapanogo-an boy hatoy ampipamo-on ay labay la yan patyen. ⁴⁸ Ombayro man ay agla magawà ta malakè ya tawoy labaylabay manlengè ha an-itorò ni Apo Hisos.

20

Hay pastang ya tongkol ha katongkolan ni Apo Hisos

(Matiyo 21:23-27; Markos 11:27-33)

¹ Mihay allo, mintras anti hi Apo Hisos ha lo-ob bali nin Diyos ta ampanorò yan tawtawo boy an-i-aral nay Mahampat ya Balità ay nako kona ya pawpo-on nin pawparì, mawmangitorò nin kawkapanogo-an, kateng mawmato-ay

mangama-in katongkolan. ² Hinalità la kona, "Ibalità mo," wanla, "konnawen no anyay katongkolan mo nin mang-gawà nin ombayri ya bawbagay bayri ha bali nin Diyos, boy no hinoy nambi komo nin ombayroy katongkolan."

³ Tinombay konla hi Apo Hisos, "Pastangen katawo pon," wana. ⁴ "Ayri nangibat ya katongkolan ni Howan nin maminyag, ha Diyos nayi o ha tawo?"

⁵ Hilahila ay ampididiskosyon boy ma-in ampaghalità nin ombayri: "No halita-en tamo ya nangibat ha Diyos ya paminyag ni Howan ay halita-en na kontamo ya, 'Antà awod agmoyo pininto-o hi Howan?' ⁶ Piro no halita-en tamo itaman ya nangibat ha tawo ay batowen tamo nin habayti ya kalak-an tawo, ta ampinto-o hila nin hi Howan ay propita."

⁷ Kayà hay intobay la koni Apo Hisos ay ombayri: "Agnawen," wanla, "tandà no hinoy nambin katongkolan koni Howan."

⁸ Hinalità konla ni Apo Hisos, ya wana, "Hiko man ay ahè itaman maghalità komoyo no hinoy nambi kongkon katongkolan nin manggawà nin ombayroy bawbagay."

In-alimbawà ni Apo Hisos ya sarili na ha anakya pinakal-abilabi boy ha batoy ahè tinanggap
(Matiyo 21:33-46; Markos 12:1-12)

⁹ Hapa-eg, mihayna et ya alimbawà ya hinalità ni Apo Hisos do ha tawtawo. "Ma-in," wana, "nin mihay lalaki ya ma-in lotà ya tinanamanan na nin aw-obas ya impaba-alà na ha ongnoy tawo, ta nako ya ha kanayon ya dogal boy bayro ya manatili nin maboyot ya pana-on. ¹⁰ Hin pana-on anan pangalawah nin habaytoy aw-obas ay nangihogò yan mihay alilà na do ha pinaba-alà ta kowen nay atag na ha ma-alawah. Piro hatoy alilà ya inhogò ay pinagpapatok nin hatoy pinaba-alà biha la ya pina-orong nin ayin gitan. ¹¹ Hatoy ma-in tanaman ay nangihogò ana et nin kanayon ya alilà na, piro ombayroy na et ya ginawà nin hatoy pinaba-alà. Pinagpapatok la ya boy pinareng-ey, biha la ya impataboy nin ayin gitan. ¹² Hapa-eg hatoy ma-in tanaman ay nangihogò nin ikatlon alilà na, piro habaytoy alilà ay hinogathogatan nin hatoy pinaba-alà biha impataboy.

¹³ "Hapa-eg, hinalità nin hatoy ma-in tanaman, 'Anyà,' wana, 'ya gaw-en ko? Ah! ihogò koy anak ko ya pinakalabilabi ko; sigoradon igalang la ya!'

¹⁴ "Piro hin nakit ya nin hatoy pinaba-alà ay ni-i-ilgo hila, ya wanla, 'Hiya bayti ya mamagmana. Patyen tamo ya emen tamo mapag-ikon ya mamanawen na.' ¹⁵ Kayà hay ginawà la do ha anak ay pinilit lan impalikol ha tanamanan nin obas biha la ya pinati."

Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos, ya wana, “Anya ha palagay moyo ya gaw-en nin hatoy ma-in ikon nin tanaman do ha pinaba-alà na? ¹⁶ Sigoradon mako ya bayro ta patyen na baytoy pinaba-alà na, biha na ipaba-alà baytoy tawtanaman ha kanayan.”

Hin nalengè bayti nin hatoy tawtawo ay hinalità la, “Ahè dayi,” wanla, “mangyari.”

¹⁷ Piro tinegteg hila ni Apo Hisos biha na hila pinastang, “Anyaman, awod,” wana, “ya labay totolen nin habayti ya impaholat nin Diyos?

‘Hay bato ya ahè tinanggap nin manggagawà bali ay nag-in pinakama-alagà ya bato.’

¹⁸ Anhalita-en ko komoyo,” wani Apo Hisos, “hinoman ya matata bayro ha bato ay mangatatamek boy bilang ya ha tawoy ampagdanas nin kadya-dya-an ta ahè naghehe nin kasalanan; boy hinoman ya mabondagan nin habaytoy bato ay matapong nin bilang gabok boy bilang ya ha tawoy igwà nin Diyos ha kaparosawan.”

*Hay pastang ya tongkol ha pamamayad bo-ih
(Matiyo 22:15-22; Markos 12:13-17)*

¹⁹ Hapa-eg, na-intindiyan nin mawmangitorò nin kawkapanogo-an boy pawpo-on nin pawpari ya hilay in-alimbawà ni Apo Hisos do ha tawtawoy pinaba-alà nin tawtanaman ya obas. Kayà habayton oras ay labay lan dakpen hi Apo Hisos, piro angkalimo hila ha tawtawo.

²⁰ Ampanganti hila nin tamà ya oras nin ma-iparakep la hi Apo Hisos. Hapa-eg, nangihogò hila nin ongnoy tawoy magpanggap nin hila ay tapat. Hila bayto ya magpastang koni Apo Hisos emen la ya mahagep ha pag-i-ilgo na. Ha ombayro ay ma-igwà la ya ha hilong kapangyariyan nin gobirnadador. ²¹ Habayti ya nipagpanggap ay nagpastang koni Apo Hisos, “Mangangaral,” wanla, “tandà nawen ya hay anhalita-en mo boy an-itorò mo ay tamà. Tandà nawen et ya agka ampamili nin tawo, boy hay an-itorò mo ay kaptegan ya tongkol ha kalabayan nin Diyos para ha tawtawo. ²² Hapa-eg, tongkol ha pamamayad bo-ih, tamà nayi o alwa ya mamayad kayi nin bo-ih ha ampamo-on konnawen ya hi Arì Sisar ya taga siyodad nin Roma?”

²³ Piro tandà ni Apo Hisos ya kala-etan nin intinsyon la; kayà hinalità na konla, ²⁴ “Pakitan moyo ko,” wana, “nin kowaltay pilak.” Hin na-ipakit la kona ay pinastang na hila, “Hino,” wana, “ya ma-in lopa nin habayti ya anti bayri, boy hino ya ma-in ngalan nin habayti ya nakaholat bayri?”

²⁵ “Hi Arì Sisar,” wanla.

Hapa-eg, hinalità konla ni Apo Hisos, “Hay para koni Ari Sisar,” wana, “ay igwà moyo kona, ta hay para ha Diyos ay igwà moyo ha Diyos.”

²⁶ Ha pag-i-ilgo ni Apo Hisos ha arapan nin hatoy tawtawo ay ayin hilan pakahagpan kona; kayà aghilayna nagtelek, boy ampag-ispantawan lay pantotombay na.

Hay pastang ya tongkol ha pangabiyay oman
(Matiyo 22:23-33; Markos 12:18-27)

²⁷ Ma-in mihay gropon Hodiyo ya an-ingaten Sadosiyo ya ahè ampinto-o nin hay nikati ay mabiyay oman. Hapa-eg hay onгно konla ay nakon nagpastang koni Apo Hisos. ²⁸ “Mangangaral,” wanla, “ombayri ya hinolat ni Moysis ya para kontamo: ‘No ma-in mita-ahawa ya hay lalaki ay nati nin aghila nagka-anak, hatoy bawo ay dapat pag-ahawa nin patel nin hatoy nati, ta no magka-anak hila, hatoy anak ay para do ha patel nay nati.’” ²⁹ Alimbawà,” wanlan hatoy Sawsadosiyo koni Apo Hisos, “ma-in pitoy lalaki ya mipapatel. Hay ponganay ay nag-ahawa, piro nati ya nin ahè nagka-anak. ³⁰ Hay homono do ha ponganay ay nag-ahawan hatoy bawo, piro nati ya simpri nin ahè nagka-anak. ³¹ Ombayro simpri ya nangyari do ha ikatlo. Kaganawan nin hatoy pitoy mipapatel ay nakapag-ahawa nin hatoy babayi piro kaganawan la ay nati nin ahè nagka-anak. ³² Ha kalalampohan ay nati baytoy babayi. ³³ Hay pastang nawen ay ombayri: no warì ta biyayen oman ya nikati, hino konla ya ma-in ahawa nin hatoy babayi ya kaganawan nin hatoy pitoy mipapatel ay nakapag-ahawa kona?”

³⁴ Tinombay konla hi Apo Hisos, “Hay pag-a-ahawa,” wana, “ay para ha tawtawo mintras bongat nin angkabiyay bayri ha babon lotà. ³⁵ Piro hay an-ibilang nin karapatdapat ha biyay ya miha boy ha pangabiyay nin oman ay agana mag-ahawa. ³⁶ Hila ay bilang ana ha aw-anghil ya ayin kamatyan boy aw-anak hilayna nin Diyos ta biniyay hilan oman. ³⁷ Maski hi Moysis ay namapteg nin hay nikati ay talagan biyayen oman, ta hin hinolat na ya tongkol ha ma-aypà ya kayoy andongket, hay ingat na ha Panginonon ay ‘Diyos ni Abraham, Isak, boy Diyos ni Hakob.’” ³⁸ Ampangahologan nin hay nikati ana ya nipantompel ha Diyos ay kowinta angkabiyay; ta hay Diyos ay Diyos nin ampikabiyay, alwan Diyos nin nikati. Kaganawan ay an-ibilang nin Diyos nin kowinta angkabiyay.”

³⁹ Hapa-eg, naghalità ya ongnoy mangitorò nin kawkapanogo-an, “Hay ganda,” wanla, “nin hatoy intobay

mo konla, Mangangaral.”⁴⁰ Hin nayarì bayto ay ayin anan nakaregdeg nin magpastang koni Apo Hisos.

Hay pastang ya tongkol koni Kristo ya impangakònin Diyos

(Matiyo 22:41-46; Markos 12:35-37)

⁴¹ Hapa-eg, pinastang hila ni Apo Hisos, “Pangno,” wana, “halita-en nin tawtawo ya hay Kristo ya impangakò nin Diyos ay alalak ni Arì Dabid?”⁴² Mismon hi Arì Dabid ya naghalià nin ombayri ya nakaholat ha libron Kawkanta:

‘Hinalità nin Pangino-on Diyos ha Pangino-on ko: Miknò ka ha bandan wanan ko⁴³ anggan hay kawka-away mo ay talowen ko boy igwà ko hila ha hilong nin kapangyariyan mo.’ ”

⁴⁴ Hinalità et ni Apo Hisos, ya wana, “No hi Arì Dabid ay nangingat, ‘Pangino-on’ koni Kristo ya impangakò nin Diyos, pangno nin hi Arì Dabid ya tawon bongat ay nakapialalak ha Pangino-on na?”

Mag-atap ha mawmangitorò nin kawkapanogo-an

(Matiyo 23:1-36; Markos 12:38-40)

⁴⁵ Mintras ampanlengè baytoy tawtawo ay naghalià hi Apo Hisos ha aw-alagad na,⁴⁶ “Mag-atap kawo,” wana, “ha mawmangitorò nin kawkapanogo-an, ta hay labay la ay mipapasyal hilan nakaholat nin makarà ya dolo, boy labay lan ilawen boy igalang nin tawtawo ya anti ha arapan nin tawtindawan. Ha lo-ob himba-an ay labay lan miknò ha arapan ha pamikno-an nin importantin tawo, boy no ma-in okasyon, hay labay lan pamikno-an ay ha dani nin hatoy ma-in pa-okasyon.⁴⁷ Angkowen lay kamama-in nin bawbawoy babayi, biha hila mamakit nin masyadon karà panalangin. Banà bayri ha anggaw-en la ay lalò bomyat ya iparosa konla.”

21

Hay indabò nin ma-irap ya bawoy babayi

(Markos 12:41-44)

¹ Hapa-eg hi Apo Hisos ay namatag ha mamalibot na. Nakit nay mawmangayaman ya ampipagdabò nin kowalta ha pangidabo-an nin aboloy bayro ha lo-ob bali nin Diyos.

² Nakit na et bayro ya mihay ma-irap ya bawoy babayi ya nagdabò nin mayamò ya alagà ta hay indabò na ay loway sintimos ya tangsò.³ Hinalità ni Apo Hisos, ya wana, “Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: hay indabò nin haba-in ya ma-irap ya bawoy babayi ay mas ma-alagà kisa ha indabò nin kaganawan; ⁴ ta hay indabò la ay sobra ha

kayamanan la ya alwa laynan ka-ilangan, piro haba-in ya ma-irap ya bawoy babayi ay in-oboh nan indabò ya dapat nan ikabiyay.”

Hinalità ni Apo Hisos ya tongkol ha pagkahirà nin bali nin Diyos

(Matiyo 24:1-2; Markos 13:1-2)

⁵ Hay onгно ha aw-alagad ni Apo Hisos ay ampi-i-ilgo nin tongkol ha kagandawan bali nin Diyos, ta hay mangalhay ya bawbatoy pinaglingling ay ma-in maganday adorno ya inggawà nin tawtawo nin para ha Diyos. Hinalità ni Apo Hisos, ⁶ “Lomateng,” wana, “ya pana-on ya kaganawan haba-in ya angkakit moyoy bawbato ya pinibabanto ay ayin matilà ha babo nin kaparihon bato ta kaganawan ay mihabwag.”

Kagolowan boy pawpanla-et

(Matiyo 24:3-14; Markos 13:3-13)

⁷ “Mangangaral,” wanlan hatoy tawtawo koni Apo Hisos, “makano mangyari baytoy hinalità mo ya tongkol do ha bawbato, boy anyay palatanda-an nin habayto ay maraninan mangyari?”

⁸ Tinombay hi Apo Hisos, “Mag-atap kawo,” wana, “emen agkawo maloko, ta malakè ya tawoy lomwah ya manggamit nin ngalan ko ya maghalità nin ombayri: ‘Hiko hi Kristo ya impangakò nin Diyos’; boy halita-en la et, ‘Hay kanggawan nin kaganawan ay nilomateng ana,’ piro agkawo minto-o konla. ⁹ Agkawo malimo ha malengè moyoy tongkol ha gawgira boy kawkagolowan. Habayti ya ombayri ya bawbagay ay ka-ilangan mangyari pon, piro alwa et kanggawan nin kaganawan.”

¹⁰ Hapa-eg, hinalità ana et ni Apo Hisos konla, “Hay tawtawo ha mihay nasyon ay lomaban ha tawtawo ha kanayon ya nasyon, boy mangapilalaban et ya gawgobirno. ¹¹ Magkama-in nin mangakhaw ya layon boy ma-in lomateng ya bitil. Magkama-in et nin mawmasakit ya ikamati ha maski ayirin dogal; boy ha langit ay magkama-in kawkapapalimoy pangyayari boy pawpapag-ispantawan.

¹² “Piro biha mangyari bayti ya kaganawan bagay ay dakpen kawo pon boy padya-dya-an, boy gitan la kawo ha lo-ob himba-an nin Hawhodiyo ta bistawen biha la kawo ipiriso. Banà kongko ay i-arap kawo ha gawgobirnadador boy ha kanayon ya ampipamo-on. ¹³ Ha ombayroy pangyayari, hikawo ay makapapteg nin tongkol kongko. ¹⁴ Agkawo mahlak no anyay itobay moyo ha pagdipinsa moyo ha sarili moyo, ¹⁵ ta biyan katawon karonongan nin tombay

boy hikoy mangipa-hip komoyo nin itobay moyo ya ahè ma-arì pabongkoken o salongaten nin kawka-away moyo. ¹⁶ Maski mawmato-antawo moyo, pawpatel moyo, pawpartidos moyo, boy aw-amigo moyo ay mangisapakat komoyo boy mangipapati nin onгно komoyo. ¹⁷ Kaganawan tawo ay mag-inakit komoyo nin banà kongko. ¹⁸ Piro ni mihay habot ha olo moyo ay ayin mikatak ta agkatawo pa-olayan. ¹⁹ Pakatibayen moyoy pantotompel moyo ta ha ombayro ay ma-ilibri moyoy sarili moyo.”

Hinalità ni Apo Hisos ya tongkol ha pagkahirànin siyodad nin Hirosalim
(Matiyo 24:15-21; Markos 13:14-19)

²⁰ “No makit moyo,” wana et ni Apo Hisos, “ya hay siyodad nin Hirosalim ay napalibotan nin hawhondalò ay matanda-an moyo ya maraninay pagkahirà nin habayto. ²¹ Hapa-eg hay tawtawo ha probinsyan Hodiya ay dapat mowayon mako ha bawbakil; hatoy anti ha siyodad nin Hirosalim ay dapat mog-alih, boy hay anti ha likol nin hatoy siyodad ay agana magbira bayro. ²² Habayto ya pana-on nin pamamarosa emen magkapeteg ya nangyari ana baytoy impaholat nin Diyos. ²³ Ha aw-alloy habayto, hay mangaboktot boy nawnanay ya ampipamanonò ay ka-ingalo! Bayri ha dogal ya habayti ay magkama-in masyadoy kadya-dya-an, boy hay tawtawo bayri ay latngan nin pahang nin Diyos. ²⁴ Hay kanayon konla ay patyen nin kawka-away la, boy hay kanayon ay bihagen ta gitan ikakatak ha kaganawan nasyon. Habayti ya siyodad nin Hirosalim ay pakahira-hira-en nin alwan Hawhodiyo angga ha malabah ya intaning nin Diyos ya pana-on nin mayari ya pananakop nin alwan Hawhodiyo.”

Hay panlomateng nin an-ingaten Anak nin Tawo
(Matiyo 24:29-31; Markos 13:24-27)

²⁵ Hinalità et ni Apo Hisos, “Makakit,” wana, “nin pawpapag-ispantawan ha allo, bowan, boy ha bawbito-en. Hay tawtawo ha kaganawan dogal ha babon lotà ay mikagolo ta malimo hila ha ampan-ogong ya dalleg nin dawoyon. ²⁶ Hay tawtawo ay mikalmay banà ha kalimowan la mintras an-anti-en la no anyay mangyari ha babon lotà; ta hay bawbagay ha langit ya bilang ha bawbito-en ay mipampikambya. ²⁷ Ha pana-on ya habayto, hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay lomateng ya anti ha leem. Makit la ko ya ma-in kapangyariyan boy masyadoy kagandawan ya ahè makwan ihipen. ²⁸ No mag-ompisaynan mangyari bayti ya ombayri ya bawbagay ay pakakhawen moyoy

nakem moyo boy magtowà kawo ta hay mambèh komoyo ay maranina.”

*Hay alimbawà ya tongkol ha po-on kayoy igos
(Matiyo 24:32-35; Markos 13:28-31)*

²⁹ Hinalità ni Apo Hisos bayti ya mihay alimbawà, “Biliwen moyo,” wana, “ya po-on kayoy igos boy kaganawan po-on kayo. ³⁰ No makit moyoy ampamayoy nan bolong ay matanda-an moyoy maraninay abagat. ³¹ Ombayro itaman, pamakakit moyon ampangyari ana baytoy bawbagay ya hinalità ko komoyo ay matanda-an moyo ya hay pamomon nin Diyos ay maranina.

³² “Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: mangyari pon ya kaganawan nin habayti ya bawbagay biha mati ya kaganawan tawoy angkabiyay hapa-eg pana-on. ³³ Hay langit boy lotà ay ma-anggawan piro hay hawhalità ko ay ahè ma-anggawan.”

Dapat mag-atap

³⁴ Habayti ya bibilin et konla ni Apo Hisos, “Mag-atap kawo,” wana, “emen agkawo maliwid ha paninibà, paglalahing, boy magolon mangintindi nin bawbagay ya para ha biyay moyo. No agmoyo pag-atapan baytoy ombayroy bawbagay, ha allon pagbira ko ay malatngan katawoy alwan handà. ³⁵ Habayto ay mangyari ha ahè anasawan nin kaganawan tawo bayri ha babon lotà. ³⁶ Pirmi moyon i-atap ya sarili moyo boy pirmi kawon manalangin emen kawo ma-in kakhawan magte-eh, boy emen agkawo mapangno ha kaganawan nin habayti ya bawbagay ya mangyari, boy emen kawo makapaki-arap kongko ya aningaten Anak nin Tawo.”

³⁷ Allo-allo, hi Apo Hisos ay ampako ha bali nin Diyos nin manorò. No yabi ay ampako ya ha bakilbakil ya an-ingaten Bakil nin Aw-olibo ta bayro ya nin ampagmanagayabi. ³⁸ Hay hambak et, hay tawtawo ay ampakoyna ha bali nin Diyos ta manlengè koni Apo Hisos.

22

Hay tangkà koni Apo Hisos

¹ Marani ana ya Pistan pamangan tinapay ya ayin pampalbag ya an-ingaten Pistan Pamamanemtem. ² Hay pawpo-on nin pawpari kateng mawmangitorò nin kawkapanogo-an ay ampangihip paraan no pangno la ma-ipapati hi Apo Hisos nin ayin makatandà, ta angkalimo hila ha tawtawo.

Hi Hodas Iskaryoti ay nakisondò nin isapakathi Apo Hisos (Matiyo 26:14-16; Markos 14:10-11)

³ Hi Satanas ay pinomahok koni Hodas Iskaryoti ya miha ha labinloway alagad ni Apo Hisos. ⁴ Hapa-eg, nog-alih hi Hodas ta nako ya ha pawpo-on nin pawpari boy ha ampipamo-on ha mawmagbantay nin bali nin Diyos, ta impakipapano na konla no pangno na ma-isapakat hi Apo Hisos. ⁵ Nagtowà hila boy nakisondò nin biyan la yan kowalta. ⁶ Pinomayag hi Hodas. Pa-ibat hin habayto ay ampanghip yayna nin paraan para ma-isapakat na hi Apo Hisos nin ahè matanda-an nin tawtawo.

Hi Apo Hisos ay nangipahandà nin pangaponan para ha Pistan Pamamanemtem (Matiyo 26:17-25; Markos 14:12-21)

⁷ Hapa-eg, nilomateng ana ya allo nin Pistan pamangan tinapay ya ayin pampalbag. Habayto et nin allo ay magpati hilan aw-oybon topa ya pamanemteman la hin inilibri nin Diyos ya kawka-apo-apowan la. ⁸ Hi Pidro boy hi Howan ay inhogò ni Apo Hisos, ya wana, “Manigè kawo ta ihandà moyoy pamamangan tamo para ha Pistan Pamamanemtem.”

⁹ “Ayri ya labay mon paghanda-an nawen nin pamangan?” wanla.

¹⁰ Tinombay konla hi Apo Hisos, “Pamakalo-ob moyo,” wana, “ha siyodad ay makahakbat kawo nin mihay lalaki ya ma-in gitan ya bangà ya ma-in lanom. Homono kawo kona ha bali ya lo-oben na, ¹¹ ta halita-en moyo ha ma-in bali ya ombayri: ‘Ampastangen nin mangangaral, Ayri ya kowartoy panganan kon pangaponan kalamoy aw-alagad ko?’ ¹² Hapa-eg, i-oli na kawo ha tag-ay ha malhay ya kowarto ya nakahandà ana nin para kontamo. Bayro kawo mangihandà nin pangaponan tamo.” ¹³ Hapa-eg, nako hilayna; nakit la baytoy kaganawan bagay ya ombayro ha hinalità konla ni Apo Hisos. Kayà nangihandà hila nin pangaponan la nin para ha Pistan Pamamanemtem.

Kalampohan pangapon ni Apo Hisos kalamoy aw-alagad na (Matiyo 26:26-30; Markos 14:22-26; 1 Korinto 11:23-25)

¹⁴ Hin oras ana nin pamangan, hi Apo Hisos boy aw-alagad na ay dinomoyong ha lamisawan ta mangan. ¹⁵ Hinalità ni Apo Hisos konla, “Talaga,” wana, “nin masyadoy kalabayan kon mapagkalamo katawo nin mangapon hapa-eg Pistan Pamamanemtem biha ko magdanas nin kadya-dya-an; ¹⁶ ta anhalita-en ko komoyo: habayti ya pamakilamo ko komoyo nin mangapon hapa-eg Pistan

Pamamanemtem ay agkoyna ma-oman anggan ha matopad ya labay totolen nin habayti do ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos.”

¹⁷ Hapa-eg, nangwa hi Apo Hisos nin mihay basoy alak nin obas, biha na pinasalamatan ha Diyos. Hin nayari nan pinasalamatan bayto ay hinalità na, ya wana, “Kowen moyo bayti boy pi-a-atagan moyon inomen; ¹⁸ ta anhalit- en ko komoyo ya pa-ibat hapa-eg ay agkoyna minom nin ombayri ya alak nin obas anggan lomateng ya pamomo-on nin Diyos.”

¹⁹ Hapa-eg, nandampot ya nin mihay tinapay ta pinasala- matan na ha Diyos, biha na binibi-hil nin inggawà konla boy ombayri ya hinalità na: “Habayti ay nawini ko ya igwà ha kamatyan para ikalibri moyo; ombayri ya pamititipon ya gaw-en moyo nin pamanemteman kongko.”

²⁰ Ombayro itaman, hin nayari lan kinan baytoy pangapo- nan la ay inggawà konla ni Apo Hisos baytoy baso ya ma-in alak nin obas biha na hinalità, “Habayti ay katibayan nin bayoy kasondo-an nin Diyos ya hay dayà ko ay mantolò nin para komoyo. ²¹ Piro tanda-an moyo! Hay miha bayri ha kalamo kon ampangan ay mangisapakat kongko! ²² Hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay talagan mati, ta ombayro ya kalabayan nin Diyos kongko; piro ka-i-ingalo ya tawoy mangisapakat kongko.” ²³ Hapa-eg hay aw-alagad na ay ampipapastang no hino konla ya manggawà nin ombayro.

Nididiskosyon ya aw-alagad ni Apo Hisos

²⁴ Hay aw-alagad ay ampidadiskosyon no hino konla ya lalò ampaka-igit. ²⁵ Hinalità konla ni Apo Hisos, ya wana, “Hay aw-ari bayri ha babon lotà ay ma-in kapangyariyan mamilit nin tawtawoy angkasakopan la, boy hay ampipamo-on ay ampanggawà kahampatan emen hila ingaten mabibi-iyen. ²⁶ Piro komoyo ay alwan ombayro. Hinoman komoyo ya labay maka-igit ay mag-in nin bilang ha pinakamalagò, boy hay ampamo-on ay mag-in nin bilang ha ampagsirbi. ²⁷ Hinoy lalò ampaka-igit, hatoy ampiknò nin ampangan o hatoy ampagsirbi? Alwa nayi nin hatoy ampiknò ya ampangan? Piro hiko ya anti komoyo ay ampagsirbi.

²⁸ “Ha pagdanas ko nin pawpanobok ay hikawo ya pirmi kon kalamo ya tapat kongko. ²⁹ No pangno inggawà kongko nin Tatay koy Diyos ya karapatan nin mamomo-on ay ombayroy gaw-en ko komoyo. ³⁰ Lano ay makapakilamo kawo kongko nin mangan boy minom ha lamisawan ya anti ha dogal ya ampag-ari-an ko, boy miknò kawo ha tawtrono ta manosga ha labinloway lipi ni Israyil.”

Hinola-an ni Apo Hisos ya ipogla-oh ya ni Simon Pidro
(Matiyo 26:31-35; Markos 14:27-31; Howan 13:36-38)

³¹ “Simon, Simon,” wani Apo Hisos, “hi Satanas ay pinayagan nin manobok komoyo nin bilang ha mamaliyan ya ampangipapawà nin pali ha apah. ³² Piro impanalanging kata, Simon, ya ahè dayi ma-alih ya pantotompel mo ha Diyos; paghehe mo boy pagbira mo kongko ay ka-ilangan pakhawen moy pantotompel nin pawpatel mo.”

³³ Tinombay hi Simon Pidro, “Pangino-on,” wana, “handà akon makilako komo ha pirisowan boy maski ha kamatyan.”

³⁴ Piro hinalità ni Apo Hisos kona, “Pidro,” wana, “anhalita-en ko komo ya ahè mangkati ya manok anggan agmo ko ma-ipogla-oh nin katatloy bisis nin halita-en ya agmo ko balay.”

Impapahandà ni Apo Hisos ya gawgagamitennin aw-alagad na

³⁵ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos ha aw-alagad na, “Hin inhogò katawo,” wana, “nin mangi-aral nin Mahampat ya Balità ya ayin kawon bawon ya kowalta, pambiyanan pamamangan, o sapatos, nagkakolang kawo nayi nin anyaman ya bagay?”

“Ahè,” wanlan kaganawan.

³⁶ “Piro hapa-eg,” wani Apo Hisos, “no ma-in kawon kowalta o pambiyanan pamamangan ay gitan moyo; boy no ayin kawon otak ay ilakò moyoy dolo moyo ta panaliw moyon otak moyo. ³⁷ Anhalita-en ko komoyo ya dapat matopad kongko bayti ya nakaholat ha Kaholatan nin Diyos: ‘Hiya ay imbilang nin miha ha tawtolisan.’ Hay hinolat ya tongkol kongko ay ampagkapeteg ana.”

³⁸ “Pangino-on,” wanlan aw-alagad na, “ma-in kayi bayrin loway otak.”

Tinombay hi Apo Hisos, “Tamà ana ba-in,” wana.

Hi Apo Hisos ay nakon nanalanging
(Matiyo 26:36-46; Markos 14:32-42)

³⁹ Hapa-eg, nog-alih hi Apo Hisos ta nako ya ha Bakil nin Aw-olibo ta ombayroy panggaw-en na. Hay aw-alagad na ay nakilako kona. ⁴⁰ Hin ni-abot hila bayro ay hinalità ni Apo Hisos konla, “Ipanalanging moyo,” wana, “ya agkawo matoksò.”

⁴¹ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nako ha ma-in amò ya distanya konla ta nanalimokod yan nanalanging. ⁴² “Tatay ko,” wana, “no kalabayan mo ay alihen mo bayti ya kadya-dya-an ya andanasen ko. Ombayro man ay alwan kalabayan koy

mahonol no alwan kalabayan mo.”⁴³ Hapa-eg, napakit kona ya anghil ya nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ta pinakhaw na ya.⁴⁴ Banà ha masyadon mabiyat ya angkatanam ni Apo Hisos ay lalò yan nanalangin; kayà hay haynget na ay bilang dayà ya ampantolò ha lotà.

⁴⁵ Hapa-eg, hin nayari yan nanalangin ay nagbira ya ha aw-alagad na. Nalatngan na hila ya ampikatoloy ta napagal hila nin banà ha kalele-an la.⁴⁶ Hinalità ni Apo Hisos konla, “Antà angkatoloy kawo?” wana. “Mibangon kawo ta manalangin emen agkawo matoksò.”

Dinakep hi Apo Hisos

(Matiyo 26:47-56; Markos 14:43-50; Howan 18:3-11)

⁴⁷ Mintras ampaghaltà et hi Apo Hisos ay ma-in nakalateng ya malakè ya tawo. Hi Hodas ya miha ha labinloway alagad ya ampangona konla ay napakarani koni Apo Hisos ta inalekan na ya.⁴⁸ Piro hinalità ni Apo Hisos kona, “Hodas,” wana, “haba-in nayi ya alek mo ya pangisapakat mo ha an-ingaten Anak nin Tawo?”⁴⁹ Hin nakit bayto nin aw-alagad boy na-intindiyan la ya ma-in mangyari ay hinalità la koni Apo Hisos, “Pangino-on,” wanla, “tabtaben nawen hila nayi?”⁵⁰ Hapa-eg hay miha ha aw-alilà nin pinakapo-on pari ay napongohan nin wanan tolih ta tinabtab nin miha ha aw-alagad.

⁵¹ Piro hinalità ni Apo Hisos, “Itegen moyoyna ba-in,” wana. Hapa-eg, ginap-an nay tolih nin hatoy alilà ta pinakahampat na.

⁵² Hay nipampakon mandakep koni Apo Hisos ay pawpo-on nin pawpari, pawpo-on magbantay ha bali nin Diyos kateng mawmato-ay mangama-in katongkolan. Hinalità konla ni Apo Hisos, “Wari tolihan ako ta nipaghondang kawo boy nipagpapatok ya mandakep kongko?”⁵³ Allo-allo ay kalamo moyo ko ha lo-ob bali nin Diyos piro agmoyo ko imparakep. Hapa-eg ay oras ana nin hay kapangyariyan nin karegleman ya anggomi-it.”

Hi Apo Hisos ay impogla-oh ni Pidro

(Matiyo 26:57-58, 69-75; Markos 14:53-54, 66-72; Howan 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Dinakep la hi Apo Hisos biha la ya gintan ha bali nin pinakapo-on nin pawpari. Hi Pidro ay hinomono nin ma-in karayo-an.⁵⁵ Do ha kolob nin hatoy bali ay ma-in namagket nin apoy ta panengeyan. Hi Pidro ay niknò bayro ta nakipanengey konla.⁵⁶ Hapa-eg, miha ha aw-alilà ya babayi ya nakakit bayro koni Pidro ya ampiknò

nin ampanengey. Tinegteg na hi Pidro biha na hinalità, “Habayti,” wana, “ya tawo ay kalamo ni Hisos.”

⁵⁷ Piro nagpogla-oh hi Pidro, “Agko ya balay,” wana.

⁵⁸ Amò papa-inghan, ma-in ana et nin mihay nakakit kona ya naghalità nin, “Miha ka,” wana, “ha kawkalamowan na ah.”

“Alwan peteg!” wani Pidro.

⁵⁹ Ma-in mihay oras ya nalabah ay insigoro nin kanayon ya tawo, ya wana, “Talagan habayti ya tawo ay kalamowan ni Hisos, ta hiya ay taga Galiliya simpri.”

⁶⁰ Piro tinombay hi Pidro, “Agko,” wana, “tandà ba-in ya tongkol bahen ha anhalita-en mo.” Mintras anhalita-en na bayti, antimano, nanghati ya manok. ⁶¹ Inomarp hi Apo Hisos koni Pidro ta tinegteg na ya. Hapa-eg, napanemteman ni Pidro baytoy hinalità kona ni Apo Hisos ya ombayri: “Biha mangkati ya manok ay ipogla-oh mo kon katatloy bisis.” ⁶² Hi Pidro ay nog-alih bayro ha kolob boy masyadoy pamitanghtangih na.

*Hi Apo Hisos ay pinagsistiyon boy binogbog
(Matiyo 26:67-68; Markos 14:65)*

⁶³⁻⁶⁴ Hi Apo Hisos ay pinagsistiyon nin hatoy hawhondalò ya ampagbantay kona. Pinerengan lay mata na, bayo la ya pinoniti biha la hinalità kona, ya wanla, “Banta-an mo pa no hinoy namoniti komo.” ⁶⁵ Malakè et ya bawbagay ya hinalità la ya pangingsolto kona.

*Hi Apo Hisos ay in-arap ha ampipamo-on
(Matiyo 26:59-66; Markos 14:55-64; Howan 18:19-24)*

⁶⁶ Ika-ibokah, hay mawmato-ay mangama-in katongkolan, kateng mawmangitorò nin kawkapanogo-an, boy pawpo-on nin pawparì ay nititipon. Hapa-eg hi Apo Hisos ay gintan nin in-arap konla. ⁶⁷ Hinalità la kona, “Ibalità mo,” wanla, “konnawen no hika hi Kristo ya impangakò nin Diyos.”

Tinombay hi Apo Hisos, “No halita-en ko,” wana, “komoyo ay agmoyo pinto-owen; ⁶⁸ boy no pastangen katawo ay agmoyo ko tobayen. ⁶⁹ Piro pa-ibat hapa-eg, hiko ya aningaten Anak nin Tawo ay miknò ha bandan wanan nin Diyos ya Pinakamakapangyariyan.”

⁷⁰ Hapa-eg, hilay kaganawan ay naghalità kona, “Hika awod,” wanla, “ya Anak nin Diyos.”

Tinombay konla hi Apo Hisos, “Awò,” wana, “peteg ba-in ya anhalita-en moyo ya hiko ya Anak nin Diyos.”

⁷¹ Hapa-eg, hinalità la, “Anya et ya pamapteg ya angkailanganen tamo? Mismon hitamoynay nakalengè boy

mismon ha bebey na nin nangibat ya hawhalità ya nalengè tamo.”

23

*Hi Apo Hisos ay in-arap koni Pilato ya gobirnador
(Matiyo 27:1-2, 11-14; Markos 15:1-5; Howan 18:28-38)*

¹ Hapa-eg, nipampireng baytoy kaganawan ampipamo-on ta hi Apo Hisos ay gintan la nin in-arap koni Pilato.

² Inompisawan lay riklamo la nin kontra koni Apo Hisos. “Nakit nawen,” wanla, “ya habayti ya tawo ay ampangihogonhohon nin tawtawo laban ha gobirno tamo, boy anhalita-en na ya aghila mamayad bo-ih koni Arì Sisar. Anhalita-en na et ya hiya ay arì boy hiya hi Kristo ya impangakò nin Diyos.”

³ Kayà pinastang ni Pilato hi Apo Hisos, ya wana, “Hika nayì ya Arì nin Hawhodiyo?”

Tinombay hi Apo Hisos, “Awò,” wana. “Tamà ba-in ya hinalità mo.”

⁴ Hapa-eg, hinalità ni Pilato do ha pawpo-on nin pawpari boy do ha kalak-an tawo, “Ayin ako,” wana, “nin nakit ya bara-nan para sintinsyawan bayti ya tawo.”

⁵ Piro lalò lan an-ipilit nin halita-en, ya wanla, “Ha pawpanonorò na ay ampangapigogoloy tawtawo. Nag-ompisa ya ha probinsyan Galiliya, biha ya nako ha kaganawan angkasakopan nin probinsyan Hodiya, boy hapa-eg ay nako ya bayri ha Hirosalim.”

Hi Apo Hisos ay in-arap koni Arì Hirodis

⁶ Hin nalengè ni Pilato baytoy hinalità la ay nagpas-tang ya konla no taga probinsyan Galiliya hi Apo Hisos.

⁷ Hin natanda-an na ya hi Apo Hisos ay taga Galiliya ya angkasakopan ni Arì Hirodis ay impagtan na hi Apo Hisos koni Arì Hirodis ya anti ha Hirosalim hin habayton pana-on.

⁸ Nagtowà hi Arì Hirodis hin nakit na hi Apo Hisos ta naboyot na yaynan labay makit. Banà bayro ha nalengè ni Arì Hirodis ya tongkol koni Apo Hisos ay an-omasa yan makit nay papag-ispantawan ya gaw-en ni Apo Hisos.

⁹ Hapa-eg, malakè ya pinastang ni Arì Hirodis koni Apo Hisos, piro ni mihay halità ay ahè tinombay hi Apo Hisos. ¹⁰ Hay pawpo-on nin pawpari boy mawmangitorò nin kawkapanogo-an ya anti bayro ay ampangibolyaw nin bawbingga la ya kontra koni Apo Hisos. ¹¹ Hi Arì Hirodis kateng hawhondalò na ay ampanginsolto koni Apo Hisos boy ampagsistiyon la ya. Pinaholotan la ya nin maganday dolon arì biha la ya impabira koni Pilato. ¹² Hin habayton

allo, hi Arì Hirodis boy hi Pilato ya da-an mikontraryo ay napi-amigo.

Kamatyan ya insintinsya koni Apo Hisos

(Matiyo 27:15-26; Markos 15:6-15; Howan 18:39-19:16)

¹³ Hapa-eg, iningat ni Pilato ya pawpo-on nin paw-parì kateng ampipamo-on ya Hawhodiyo boy kanayon ya tawtawo, ¹⁴ ta hinalità na konla, “Gintan moyo kongko,” wana, “bayti ya tawo ta anhalita-en moyo nin hiya ay ampanorò ha tawtawo nin komontra ha gobirno. Piro ha panlitis ko kona hapa-eg bayri ha arapan moyo ay ayin akon nakit ya bara-nan nin pangidimandawan moyo kona. ¹⁵ Maski hi Arì Hirodis ay ayin nakit ya kasalanan nin habayti ya tawo; kayà impabira na ya bayri kontamo. Habayti ya tawo ay ayin nagawà ya dapat pamatyan kona. ¹⁶ Ombayro man, ipabarog ko ya pon biha ko ya palwahan.” ¹⁷ Hinalità bayti ni Pilato ta ka-ilangan mamalwah nin mihay piriso no Pistan Pamamanemtem nin Hawhodiyo.

¹⁸ Hapa-eg, nisasabay nin nambo-angaw ya kaganawan tawo ya hay hinalità la ay ombayri: “Patyen ya ba-in ta hi Barabas ya palwahan mo konnawen.” ¹⁹ Habayti hi Barabas ay napiriso banà ha pangihogonhohon na nin kawkagolowan ha Hirosalim boy banà ha pamati nan tawo.

²⁰ Hi Pilato ay naghaltà nin oman do ha tawtawo ta labay nan palwahan hi Apo Hisos. ²¹ Piro hatoy tawtawo ay nipambo-angaw, ya wanla, “Ipakò ya ha koroh! Ipakò ya ha koroh!”

²² Hin ikatlon bisis nin pamaki-ilgo konla ni Pilato ay hinalità na konla, “Antà?” wana. “Anyay kala-etan ya ginawà na? Ayin akon nakit ya bara-nan ya dapat nin pamatyan kona. Ombayro man, ipabarog ko ya pon biha ko ya palwahan.”

²³ Piro sigisigi ya pangibolyaw nin tawtawo ya hi Apo Hisos ay dapat ipakò ha koroh. Napatalo baytoy kalabayan ni Pilato nin banà ha pamibobolyaw la. ²⁴ Kayà sinintinsyawan ni Pilato hi Apo Hisos nin patyen ta habaytoy andawaten la. ²⁵ Pinalwahan na hi Barabas ya napiriso nin banà ha pangihogonhohon nin kawkagolowan boy banà ha pamatin tawo, ta hiya ya labay lan palwahan. Piro hi Apo Hisos ay inggawà konla ni Pilato emen la magawà ya labay lan gaw-en kona.

Hi Apo Hisos ay impakò ha koroh

(Matiyo 27:32-44; Markos 15:21-32; Howan 19:17-27)

²⁶ Hapa-eg, gintan layna hi Apo Hisos. Mintras anti hila ha daan ay nakahakbat hilan mihay lalaki ya taga Sirini ya

nanggalan Simon ya na-ibat ha likol nin siyodad. Pinilit la hi Simon nin pinabalatay nin koroh ni Apo Hisos biha la ya pinahono koni Apo Hisos.

²⁷ Hay lakè nin tawoy anhomono koni Apo Hisos; ma-in bayron bawbabayi ya ampipanangih boy ampi-a-anito banà ha kalele-an la ha ampangyari koni Apo Hisos. ²⁸ Piro nagpeyeh hi Apo Hisos ta inarap na baytoy bawbabayi biha na hinalità konla, ya wana, "Pawpatel ya tawtaga Hirosalim, agmoyo ko tangihan, no alwan hay tangihan moyo ay sarili moyo boy aw-anak moyo; ²⁹ ta lomateng ya pana-on ya halita-en nin tawtawo ya makalmà ya bawbabayi ya bag ya ahè nakaranas nin namoktot boy ahè nakaranas nin namanonò. ³⁰ Ha pana-on ya habayto ay halita-en nin tawtawo ha bawbakil ya, 'Dag-anan moyo kayi,' boy halita-en la ha bawbakilbakil ya, 'Taphonan moyo kayi emen kayi mati.' ³¹ No hay ombayri ya bawbagay ya ginawà la kongko ya ayin kasalanan ya kowinta kayoy hariwà, anyay gaw-en la komoyon mawmakasalanan ya kowinta kayoy nayangoh?"

³² Ma-in et loway tolisan ya gintan nin patyen ya kalamo ni Apo Hisos. ³³ Hin ni-abot hila do ha dogal ya an-ingaten Bongò, bayro ay impakò la ha koroh hi Apo Hisos kateng hatoy loway tolisan. Hay miha ay ha bandan wanan ni Apo Hisos. Hay miha ay ha bandan oki na. ³⁴ Hapa-eg, naghalità hi Apo Hisos, ya wana, "Tatay ko, patawaren mo bayti ya tawtawoy nangapisosondò nin mamati kongko ta agla tandà ya anggaw-en la." Hin nayari bayto, hay ginawà nin hatoy hawhondalò ay kinwa lay dolo ni Apo Hisos, ta inatag-atag lan pinibobonotan.

³⁵ Malakè ya tawoy anti bayro nin ampipamantay. Hay ampipamo-on ya anti bayro ay ampagsistiyan la hi Apo Hisos, ya wanla, "Nangilibri ya nin kanayon. Kayà ilibri nay sarili na no talagan hiya hi Kristo ya impangakò boy pinili nin Diyos."

³⁶ Kateng hawhondalò ay ampagsisti koni Apo Hisos. Ampakaraniyan la ya ta ambiyan la yan hokà ³⁷ biha la hinalità, "No hika," wanla, "ya arì nin Hawhodiyo ay ilibri moy sarili mo."

³⁸ Ombayri ya nakaholat ha koroh ha bandan tag-ay nin olo ni Apo Hisos: "HABAYTI YA ARÌ NIN HAWHODIYO."

³⁹ Hapa-eg, hay miha do ha tolisan ya nakapakò ha koroh ay nanginsolto koni Apo Hisos, ya wana, "No hika hi Kristo ya impangakò nin Diyos ay ilibri moy sarili mo kateng hikayi."

⁴⁰ Piro hina-ad ya nin hatoy mihay tolisan, “Agka nayì,” wana, “angkalimo ha Diyos? Hitamo ay pariparihon kaparosawan. ⁴¹ Hita ay nararapat patyen banà ha ginawà tay kawkala-etan, piro habayti ya tawo ay ayin ginawà ya mala-et.”

⁴² Hapa-eg, hinalità na koni Apo Hisos, “Apo,” wana, “panemtemen mo ko no hikayna ya ampamo-on.” ⁴³ Tinombay kona hi Apo Hisos, ya wana, “Anhalita-en ko komo ya kaptegan, hapa-eg et allo ay kalamo katayna ha pinakamaligay dogal.”

Hay pagkamati ni Apo Hisos

(Matiyo 27:45-56; Markos 15:33-41; Howan 19:28-30)

⁴⁴ Hin ni-ogtoy-allo ay dinomeglem ya babon lotà anggan alas tris nin mahilem. ⁴⁵ Hay allo ay na-alihan hawang, boy hay makodpaw ya dolo ya pinagkortina ha lo-ob bali nin Diyos ay nawakwak nin napigitnà. ⁴⁶ Hapa-eg, nambolyaw hi Apo Hisos nin pagkahokaw, ya wana, “Tatay ko, hay ispirito ko ay an-ipahimalà ko komo.” Hin nayarì nan hinalità bayti ay naboyto-an ya nin inawawen.

⁴⁷ Hatoy kapitan nin hawhondalò, hin nakit na baytoy pangyayari ay namori ya ha Diyos biha na hinalità ya ombayri: “Talagan habayti ya tawo ay ayin kasalanan.”

⁴⁸ Hapa-eg hatoy kalak-an nin tawoy anti bayro nin nititipon ya naka-imaton nin nangyari koni Apo Hisos ay nipamporong nin andogdogen lay nebneb la ya hay labay totonen ay an-ikalelè la ya kawkasalanan la. ⁴⁹ Piro kaganawan nin hatoy magbalay koni Apo Hisos kateng hatoy bawbabayi ya hinomono kona hin na-ibat ya ha probinsyan Galiliya ay ampireng ha ma-in amò ya karayo-an, ta ampangimaton nin bawbagay ya ampangyari.

Hay pananabon koni Apo Hisos

(Matiyo 27:57-61; Markos 15:42-47; Howan 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Ma-in mihay lalaki ya nanggalan Hosi ya taga Arimatiya ya banowa nin Hawhodiyo. Hiya ay mahampat ya tawo boy kagalanggalang ya ampanganti nin pamomomon nin Diyos. Maski miha ya ha gropon mangatag-ay ya katongkolan ay agya inomayon ha disisyon ya patyen hi Apo Hisos angga hin ginawà la. ⁵² Hapa-eg, nako ya koni Pilato ta pinastang nan kowen ya bangkay ni Apo Hisos. ⁵³ Hin na-i-aypà ni Hosi ya bangkay ni Apo Hisos ay pinotot na nin maganday klasin dolo ya mapoti, biha na impahok ha kowibay bato ya panabonan ya bayro ay ayin et intabon.

⁵⁴ Hin habayto ay allon paghahandà para ha allon pama-inawa, boy habayton mahilem ay ompisayna nin allon pama-inawa la.

⁵⁵ Hatoy bawbabayi ya kahono ni Apo Hisos hin na-ibat ya ha probinsyan Galiliya ay nakilako koni Hosi. Nakit lay pinangitabonan koni Apo Hisos boy no pangno impahok ya bangkay na. ⁵⁶ Hapa-eg hatoy bawbabayi ay nipamporong ana ta ha ka-ogali-an la ay naghandà hila nin pabangoh ya igwà la ha bangkay ni Apo Hisos.

Hin habayto ay allon pama-inawa; kayà napa-inawa hila ta hinomonol hila ha kawkapanogo-an la.

24

Hi Apo Hisos ay nabiyay oman

(Matiyo 28:1-10; Markos 16:1-8; Howan 20:1-10)

¹ Hay hambak nin allon Dominggo, hatoy bawbabayi ay nipampako do ha pinangitabonan koni Apo Hisos, boy gintan la baytoy pabangoh ya inhandà la. ² Hin ni-abot hila bayro ay nakit lay natolid ana baytoy malhay ya bato ya pinanarà nin hatoy poltan pinangitabonan koni Apo Hisos.

³ Kayà nilomo-ob hila piro agla nakit bayro ya bangkay ni Apo Hisos. ⁴ Mintras angkagoloy ihip la nin tongkol bayri, ha dani la ay biglà hilan nakakit nin loway lalaki ya nakadolon ampanginangkinang. ⁵ Hatoy bawbabayi ay nipanlokob ha kalimowan la. Hapa-eg, naghalità konla baytoy loway lalaki, ya wanla, "Antà nin hay angkabiyay ay antikapen moyo bayri ha pangitabonan nin nikati? ⁶ Hi Apo Hisos ay ayin ana bayri ta nabiyay yan oman. Ihipen moyo baytoy hinalità na komoyo hin anti ya ha probinsyan Galiliya ya ombayri: ⁷ 'Hay an-ingaten Anak nin Tawo ay ka-ilangan igwà ha gamet nin mawmakasalanan, ta ipakò ha koroh, biha ha ikatlon allo ay mabiyay yan oman.' "

⁸ Hin na-hipan nin hatoy bawbabayi baytoy hinalità ni Apo Hisos ⁹ ay nog-alih hila bayro ha pinangitabonan ta norong hila. Kaganawan pangyayari ya nakit la ay imbalità la do ha labimmihay alagad boy ha kaganawan nin hatoy kanayon et ya kalamowan la. ¹⁰ Hatoy bawbabayi ya nako bayro ha pinangitabonan ay hi Mariya ya taga Magdala, hi Howana, hi Mariya ya nanay ni Santiyago, boy ma-in et kanayon ya bawbabayi ya kalamowan la. Hila ya nangibalità ha aw-alagad nin tongkol ha nangyari. ¹¹ Piro hatoy aw-alagad ay ahè ninto-o do ha imbalità nin hatoy bawbabayi ta andap la no gawa-gawà bongat. ¹² Ombayro man, hi Pidro ay nowayon nako bayro ha pinangitabonan. Hin ni-abot ya bayro ay inelewan nay lo-ob nin hatoy

pinangitabonan. Nakit na baytoy dolo ya pinamotot koni Apo Hisos ya ayin anan nakapotot. Hapa-eg, norong yan angkagoloy ihip nin tongkol ha nangyari.

*Hay pamowakon palako ha banowan Ima-os
(Markos 16:12-13)*

¹³ Hin habayto et allo, lowa ha kawkalamowan ni Apo Hisos ay ampowakon palako ha banowan Ima-os ya labim-mihay kilometroy dayò pa-ibat ha siyodad nin Hirosalim. ¹⁴ Mintras ampowako hila ay ampi-ilgowan la ya tongkol ha kaganawan bagay ya nangyari. ¹⁵ Ha pami-ilgo la nin tongkol bayro, hi Apo Hisos ay napakarani konla boy nakisabay ha pamowako la. ¹⁶ Maski angkakit la ya ay agla ya nabalayan.

¹⁷ Hapa-eg, pinastang hila ni Apo Hisos, “Anyay ampi-ilgowan moyo?” wana.

Tinonggen hila nin hay lopa la ay malelè. ¹⁸ Hay miha konla ya nagngalan Kliyopas ay nagpastang koni Apo Hisos, ya wana, “Hikan bongat nayì ha kaganawan nin ampa-iri ha siyodad nin Hirosalim ya ahè magtandà ha bawbagay ya nangyari bayro hin ongnoy allon bongat ya nalabah?”

¹⁹ “Anyay bawbagay ya nangyari?” pastang ni Apo Hisos.

Tinombay hila, ya wanla, “Hay bawbagay ya nangyari koni Apo Hisos ya taga Nasarit. Hiya ay propita ya ha tegteg nin Diyos boy ha tegteg nin tawtawo, hay hawhalità na boy gawgawà na ay ma-in kapangyariyan. ²⁰ Piro hay pawpon nin pawpari boy ampipamo-on konnawen ay nandakep kona, biha la ya inggawà ha tawtaga Roma ya ampipamo-on ya nanintinsya kona nin kamatyan. Kayà hiya ay impakò ha koroh. ²¹ An-asawan nawen pa et nin hiya ya mambeh konnawen nin aw-inalalak ni Israyil; piro ikatloynan allo hapa-eg pa-ibat hin nangyari bayto. ²² Ma-in ongno ha bawbabayi ya kalamowan nawen ya nahambak nin nako ha pinangitabonan kona. Hin nagbira hila ay nag-ispanta kayi ha pangyayari ya imbalità la konnawen; ²³ ta hinalità la ya agla nakit ya bangkay ni Apo Hisos, balè ta nakakit hila nin aw-anghil ya nangibalità konla nin hi Apo Hisos ay nabiyay oman. ²⁴ Ma-in kayi et kanayon ya kalamowan ya nako bayro ha pinangitabonan, boy nakit la bayto ya bilang ombayro ha hinalità nin hatoy bawbabayi. Piro agla simpri nakit ya bangkay ni Apo Hisos.”

²⁵ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos konla, ya wana, “Hay kapey nin pangingintindi moyo, boy hay irap moyon papinto-owen ha kaganawan hinolat nin pawpropita hin hatò. ²⁶ Alwa nayì nin hi Kristo ya impangakò nin Diyos ay

ka-ilangan magdanas nin kadya-dya-an biha ya magkama-in nin karangalan?" ²⁷ Impalinaw konla ni Apo Hisos baytoy tongkol kona ya impaholat nin Diyos; inompisawan na ha hinolat ni Moysis angga ha hinolat nin kaganawan propita.

²⁸ Hin andomani hilayna ha banowa ya lalakwen la, nagkanwarì hi Apo Hisos nin magdiritso; ²⁹ piro kinatotol la ya, ya wanla, "Bayri kayna pon konnawen ta anyomabi ana." Kayà hi Apo Hisos ay nilomo-ob nin kalamo la ta bayro yayna pon konla.

³⁰ Hin nikhò hilayna ta mangan, hi Apo Hisos ay nandampot nin tinapay biha na pinasalamatan ha Diyos. Hin nayarì nan pinasalamatan bayto ay bini-hil na biha na inggawà konla. ³¹ Hapa-eg, hatoy agla pon pamakabalay koni Apo Hisos ay nabalayan la yayna, piro biglà yan nanam ha tegteg la. ³² Ni-ilgo hilay lowa nin ombayri: "Kayà awod," wanla, "nin maligay nakem ta hin ampaki-ilgo ya konta ha daan boy hin an-ipalinaw na konta ya nakaholat ha Kaholatan nin Diyos."

³³ Hapa-eg habayto et oras ay nanigè hila nin nagbira ha siyodad nin Hirosalim. Bayro ay natalngan la baytoy labimmihay alagad ya nititipon boy hatoy kanayon et ya kalamowan la, ³⁴ ya ampaghalià nin, "Talaga bay awod, nabiyay oman ya Pangino-on boy napakit ya koni Simon Pidro."

³⁵ Hapa-eg, imbalità nin hatoy loway na-ibat ha banowan Ima-os baytoy pangyayari konla ha daan ya hi Apo Hisos ya nakisabay konla ay agla nabalayan boy no pangno la ya nabalayan hin bini-hil nay tinapay.

Hi Apo Hisos ay napakit ha aw-alagad na

(Matiyo 28:16-20; Markos 16:14-18; Howan 20:19-23; Gawgawà 1:6-8)

³⁶ Mintras ampi-i-ilgowan la baytoy pangyayari, hi Apo Hisos ay biglà napakit konla ta hinalità na, "Magkama-in kawo nin katinekan," wana.

³⁷ Piro nabiglà hila boy nalimo ta andap la no molto ya nakit la. ³⁸ Hapa-eg, hinalità konla ni Apo Hisos, "Antà," wana, "nin angkagoloy nakem moyo boy ampagdoda kawo?" ³⁹ Helken moyoy gamet ko boy bitih ko emen moyo matanda-an ya talagan hiko. Gap-an moyo ko emen moyo matanda-an ya hiko ay alwan molto. Hay molto ay ayin laman boy ayin bot-o nin bilang ombayri ha angkakit moyo kongko."

⁴⁰ Hin nayarì hinalità bayti ni Apo Hisos ay impakit na konla ya gawgamet na boy bawbitih na. ⁴¹ Halos aghila et minto-o banà ha masyadoy kaligawan la boy pag-ispanta la.

Kayà pinastang hila ni Apo Hisos, “Ma-in nayì bayri,” wana, “nin ma-ekan?” ⁴² Binyan la ya nin poton konà ya iniyaw. ⁴³ Kinwa na ta kinnà na bayto nin angkakit la.

⁴⁴ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos konla, ya wana, “Hin hato et hin ampilalamo tamo ay hinalità koyna komoyo ya ka-ilangan mangyari kongko baytoy hinolat ni Moysis, boy hinolat nin kanayon ya pawpropita, boy hatoy nakaholat ha libron Kawkanta.”

⁴⁵ Hapa-eg, binyan na hila nin panggingintindi emen la ma-intindiyan ya Kaholatan nin Diyos. ⁴⁶ Hinalità na konla, “Ombayri ya nakaholat: hi Kristo ya impangakò nin Diyos ay ka-ilangan magdanas nin kadya-dya-an boy mati biha mabiyay oman ha ikatlon allo; ⁴⁷ boy ha ngalan na, hay balità ya tongkol ha paghehehe boy pamatawad nin kasalanan ay ka-ilangan i-aral ha kaganawan dogal pa-ibat ha siyodad nin Hirosalim. ⁴⁸ Hikawoy nakakit ya mamapteg nin habayti. ⁴⁹ Hiko ya mangihogò bayri komoyo nin hatoy impangakò nin Tatay ko. Piro manatili kawo bayri ha siyodad angga ha mag-aypà bayri komoyo ya kapangyariyan ya mangibat ha katatag-ayan.”

Hi Apo Hisos ay gintan ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos

(Markos 16:19-20; Gawgawà 1:9-11)

⁵⁰ Hapa-eg hatoy aw-alagad ay gintan ni Apo Hisos angga ha banowan Bitanya, biha na intag-ay ya gamet na ta binindisyonan na hila. ⁵¹ Mintras ambindisyonan na hila ay ampitag-ay ya ta gintan ya ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. ⁵² Hatoy aw-alagad ay hinomamba kona, biha hila nagbira ha siyodad nin Hirosalim ya ma-in nin masyadoy kaligawan, ⁵³ boy hila ay pirmi ha bali nin Diyos nin ampamori ha Diyos.

HAY MAHAMPAT YA BALITÀ YA HINOLAT NI HOWAN YA TONGKOL KONI APO HISOS

Hay Halità ay nag-in tawo ya ayin kanayonno alwan hi Apo Hisos

¹ Hin ka-ona-onawan, biha pinalsa ya langit boy lotà, hay Halità ay anti ana ha Diyos, boy hay Halità ay Diyos. ² Hiya ay anti ha Diyos pa-ibat hin ka-ona-onawan.

³ Hay kaganawan ay pinalsa na ha panggogomawà kona nin Diyos; ayin anyaman ya bagay ya agna ginawà. ⁴ Hiya ya ampambin biyay, boy hiya ya ampambin hawang ha tawtawo. ⁵ Habayti ya hawang ay anhomawang ha karegleman ya kasalanan, boy habayti ya hawang ay ahè mapatalo nin karegleman.

⁶ Hapa-eg hay Diyos ay nangihogò nin mihay tawo ya nagngalan Howan. ⁷ Inhogò ya para mamapteg nin tongkol ha hawang ya habayto. Ha ombayro, hay kaganawan tawo ay magkama-in nin katetpel ha hawang. ⁸ Hi Howan ay alwan hawang. Hiya ay ampamapteg bongat nin tongkol ha hawang. ⁹ Habayti ya peteg ya hawang ya nilomateng bayri ha babon lotà ay hiya ya ampambin hawang ha kaganawan tawo.

¹⁰ Anti bayri ha babon lotà, piro maski hiya ya namalsa nin babon lotà ay agya binalay nin tawtawo. ¹¹ Nako ya ha sarili nan dogal, piro agya tinanggap nin sarili nan kawkabanowa. ¹² Piro kaganawan nin nananggap kona boy tinompel ha ngalan na ay binyan nan karapatan mag-in anak nin Diyos. ¹³ Hay pangi-anak konla ay alwan bilang pangi-anak ya ampangyari nin banà ha kalabayan nin tawo, no alwan nag-in hilan anak nin Diyos nin banà ha kapangyariyan na ya ginomawà ha nakem la.

¹⁴ Hay Halità ya ampangipatnag nin Diyos ay nag-in tawo boy napa-iri bayri kontamo ha babon lotà. Hiya ay pono-ponò nin kahampatan ingangalo boy pono-ponò ya nin kaptegan. Nakit nawen ya kagandawan kona, kagandawan ya nararapat ha mimihay Anak nin Tatay na.

¹⁵ Hiya ay pinaptegan ni Howan, ya wana, "Hiya bayti ya anhalita-en ko komoyo hin hinalità ko ya ma-in anlomateng ya mas makapangyariyan kisan hiko, ta hin hato et, biha ko in-anak, hiya ay hiyayna." ¹⁶ Banà ta ahè mangaka-anggawan ya kahampatan pangiangangalo ni Pangino-on

Hisos ay ayin tegen ya pananggap tamo nin ingangalo na. ¹⁷ Hay kawkapanogo-an nin Diyos ay inggawà kontamo ni Moysis, piro hay kahampatan ingangalo boy kaptegan ay nangibat koni Pangino-on Hisokristo. ¹⁸ Ayin et tawoy nakakit nin Diyos, piro hay mimihay Anak nin Diyos ya nangipatnag kontamo nin Diyos, ta kalamo na ya boy mismon mimihay nakem la.

Hay an-i-aral ni Howan Mamiminyag

(Matiyo 3:1-12; Markos 1:1-8; Lokas 3:1-17)

¹⁹ Hapa-eg hay Hawhodiyooy ampipamo-on ha siyodad nin Hirosalim ay nangihogò nin pawpari boy Lawlibita ya ampipambay ha pawpari nin makon mamastang koni Howan no hino ya, ta an-hipen la nin hi Howan ay maka hiya baytoy Kristo ya impangakò nin Diyos. ²⁰ Hi Howan ay ahè nagpolinged nin tinombay konla, ya wana, "Alwan hiko baytoy Kristo ya impangakò nin Diyos."

²¹ "No ombayro awod," wanla, "ay hino ka? Hika nayi hi propita Ilyas?"

"Alwa," wani Howan.

"Hika nayi," wanla, "ya Propita ya lomateng?"

"Alwa," wana simpri ni Howan.

²² "Halita-en mo awod," wanla, "no hino ka emen nawen ma-ibalità do ha nangihogò konnawen. Anyay mahalità mo ya tongkol ha sarili mo?"

²³ Tinombay hi Howan, ya wana, "Hiko baytoy anti ha powiray dogal ta an-ibolyaw bayti ya ombayri ya holà ni propita Isayas hin hato:

'Mangihandà kan daan ya kowinta pagdanan nin Pangino-on emen ayin maka-abalà kona.' "

²⁴ Hapa-eg hatoy pawpari ya inhogò nin Pawparisiyo ²⁵ ay nagpastang ana et koni Howan, ya wanla, "No alwan hika baytoy Kristo ya impangakò nin Diyos, o hi propita Ilyas, o hatoy Propita ya ampalatngen ay antà ampaminyag ka?"

²⁶ Tinombay hi Howan, "Ampaminyag ako," wana, "ha lanom, piro ma-in bayrin ampireng nin kalamo moyo ya agmoyo balay. ²⁷ Hiya ay nahoyot kongko, piro maski pagalilà na kon mangokà nin sintas sapatos na ay alwa kon karapatdapat."

²⁸ Kaganawan nin habayti ay nangyari ha banowan Bitanya ha kagmang balah nin Hordan ya ampaminyagan ni Howan.

Hi Apo Hisos ya mangalih nin kasalanan

²⁹ Ika-ibokah, nakit ni Howan hi Apo Hisos ya ampakarani kona. Hapa-eg, hinalità ni Howan ha tawtawo, ya wana, "Biliwen moyo bayti ya papatyen ya kowinta Oybon Topa

nin Diyos! Hiya ya mangalih nin kasalanan nin kaganawan tawo! ³⁰ Hiya ya antokoyen ko hin hinalità ko ya ma-in lomateng ya angkahoyot kongko ya mas makapangyariyan kisan hiko, ta biha ko in-anak, hiya ay hiyayna. ³¹ Hiko man ay agko ya pon balay hin hato. Piro hay bara-nan nin pamako ko bayrin maminyag ha lanom ay emen ko ya ma-ipabalay ha aw-inalalak ni Israyil.”

³² Hapa-eg, hay pamapteg ni Howan ay ombayri: “Nakit koy emen kalapati ya Ispirito nin Diyos ya nag-aypà koni Apo Hisos. Habayti ya Ispirito nin Diyos ay nanatili kona. ³³ Hin agko et tandà no hinoy impangakò nin Diyos ay hinalità kongko nin Diyos ya nangihogò kongko nin maminyag ha lanom, ya wana, ‘Hay tawoy makit moy aypaan nin Ispirito nin Diyos ta manatili kona ay hiya baytoy mangibinyag nin Ispirito nin Diyos.’ ³⁴ Nakit ko,” wani Howan, “ya nangyari bayri ha tawo; kayà ampaptegangan ko ya hiya bayti ya Anak nin Diyos.”

Hay onan aw-alagad ni Apo Hisos

³⁵ Hin homonoy allo, antina et bayro hi Howan kalamoy loway alagad na. ³⁶ Hin nakit ni Howan hi Apo Hisos ya anhomagoy ay hinalita na, “Biliwen moyo,” wana, “ya papatyen ya kowinta Oybon Topa nin Diyos!”

³⁷ Hin nalengè bayto nin hatoy loway alagad ni Howan ay hinomono hila koni Apo Hisos. ³⁸ Hapa-eg, nagpeyeh hi Apo Hisos boy hin nakit na hilay anhomono kona ay pinastang na hila, “Anyà,” wana, “ya labay moyo?”

Tinombay hila, “Apo,” wanla, “labay nawen dayin matanda-an no ayri ka ampa-iri.”

³⁹ “Kilako kawo kongko emen moyo makit ya ampa-iriyan ko,” wani Apo Hisos. Hapa-eg, nakilako hila koni Apo Hisos anggan ni-abot hila ha ampa-iriyan na. Pa-ibat alas kowatro nin habayton mahilem ay bayro hila kona anggan yabi.

⁴⁰ Hi Andris ya patel ni Simon Pidro ay miha bayro ha loway lalaki ya nakalengè ha hinalità ni Howan ya tongkol koni Apo Hisos biha ya nakilako kona. ⁴¹ Tampol tinikap ni Andris hi Simon ya patel na. Hin nakit na ya ay hinalità na, “Nakit nawen,” wana, “hi Kristo ya impangakò nin Diyos.”

⁴² Hapa-eg hi Simon ay gintan ni Andris koni Apo Hisos. Tineteg ni Apo Hisos hi Simon, biha na hinalità kona ya ombayri: “Hika,” wana, “ay hi Simon ya anak ni Howan. Hay pagngalan mo ay Pidro ya hay labay tolole ay bato.”

Hi Pilipi boy hi Natanyil ay iningat ni Apo Hisos

⁴³ Ika-ibokah, hi Apo Hisos ay nagdisisyon nin mako ha probinsyan Galiliya. Bayro na nakit hi Pilipi boy hinalità na kona, "Makilamo ka," wana, "kongko."

⁴⁴ Hi Pilipi ay taga banowan Bitsayda ya banoway ampa-iriyani ni Andris boy Pidro. ⁴⁵ Hin nakit ni Pilipi hi Natanyil ay hinalità na kona, "Nakit nawen," wana, "baytoy binanggit hin hatò ha holat ni Moysis boy ha holat nin kanayon ya pawpropita. Hiya ay hi Hisos ya anak ni Hosi ya taga Nasarit."

⁴⁶ Pinastang ni Natanyil hi Pilipi, "Warì ma-in," wana, "nin mahampat ya bagay ya ampangibat ha banowan Nasarit?"

"Kilako ka kongko ta biliwen mo," wani Pilipi.

⁴⁷ Hapa-eg, hin nakit ni Apo Hisos hi Natanyil ya ampakarani kona ay ombayri ya hinalità na ya tongkol koni Natanyil, "Habayti," wana "ya peteg nin Israylita. Hiya ay ahè ampangawà nin alwan tamà."

⁴⁸ Pinastang ni Natanyil hi Apo Hisos, ya wana, "Pangno mo ko nabalayan?"

Tinombay kona hi Apo Hisos, ya wana, "Biha ka iningat ni Pilipi ay nakit katayna pon ha hilong nin kayoy igos."

⁴⁹ Hapa-eg, hinalità ni Natanyil, "Apo," wana, "hika ya Anak nin Diyos. Hika ya Arì nin aw-inalalak ni Israyil."

⁵⁰ Hinalità ni Apo Hisos koni Natanyil, "Ampinto-o ka nayi banà ta hinalità ko komo ya nakit kata ha hilong kayoy igos? Ma-in et igit bayro ya kapapa-ispantay makit mo ya gaw-en ko. ⁵¹ Anhalita-en ko komo ya makit moy langit ya maglo-at boy hay aw-anghil nin Diyos ay moli mona-oy nin mako kongko ya an-ingaten Anak nin Tawo."

2

Hay banhal ha banowan Kana

¹ Hin nalabah ya loway allo, ma-in banhal ha banowan Kana ha probinsyan Galiliya. Hay nanay ni Apo Hisos ay anti bayro ² kateng hi Apo Hisos boy aw-alagad na, ta nakombida hila bayro ha banhal. ³ Hapa-eg, hin na-oboyna ya alak bayro ha banhal ay naghalità koni Apo Hisos ya nanay na, ya wana, "Na-obohan hilayna nin alak."

⁴ Hinalità ni Apo Hisos ha nanay na, "Tandà ko," wana; "kayà ipa-olay mo kongkoy kaganawan, ta alwa et oras nin ipatnag ko no hino ko."

⁵ Hapa-eg, hinalità nin nanay na ha mawmagsisirbi, "Honolen moyo," wana, "ya maski anyay ipagawà na komoyo."

⁶ Ma-in bayron anem ya pahig ya anggamiten nin Hawhodiyo ha ka-ogali-an paglilinis la. Balang pahig ay ampagkalaman nin lowampò o tatlompò ya galon nin lanom. ⁷ Hinalità ni Apo Hisos do ha mawmagsisirbi, “Pon-en moyo,” wana, “nin lanom bayti ya pawpahig.” Kayà pinonò lan lanom baytoy pawpahig angga ha labi.

⁸ Hapa-eg, hinalità konla ni Apo Hisos, “Manabò kawo,” wana, “nin ongnoy tabò ya lanom ya impalaman moyo bahen, ta igwà moyo do ha ampama-alà nin habayti ya okasyon.”

Hapa-eg, hay ginawà nin hatoy mawmagsisirbi ay gintan la baytoy lanom do ha ampama-alà nin okasyon. ⁹ Ahè tandà nin hatoy ampama-alà no ayri na-ibat baytoy alak, piro tandà nin hatoy mawmagsisirbi ya nanabò nin habaytoy lanom. Hin natawayan nin hatoy ampama-alà baytoy lanom ya nag-in alak ay iningat nay lalaki ya an-ikahal ¹⁰ ta hinalità na, “Balang miha,” wana, “ay ampama-inom pon nin pinakamalahap ya alak, piro no malakè anay na-inom nin sawsang-ili ay ipa-inom naynay alwan ma-alagà ya alak. Balè ta hika ay nangitilà nin pinakamalahap ya alak angga hapa-eg.”

¹¹ Habayti ya primiron papag-ispantawan ya ginawà ni Apo Hisos ay nangyari ha banowan Kana ha probinsyan Galiliya; bayro nipatnag ya kapangyariyan na, boy hay aw-alagad na ay tinompel kona.

¹² Hin nayari baytoy banhal, hi Apo Hisos kateng nanay na, pawpatel na, boy aw-alagad na ay nako ha banowan Kapirnewom. Nanatili hila bayro nin ongnoy allo.

Hi Apo Hisos ay nako ha bali nin Diyos

(Matiyo 21:12-13; Markos 11:15-17; Lokas 19:45-46)

¹³ Hin maranina ya Pista nin Hawhodiyo, hatoy Pistan Pamamanemtem la hin inlibri nin Diyos hin hatoy ya kawka-apo-apowan la, hi Apo Hisos ay nako ha siyodad nin Hirosalim. ¹⁴ Do ha kolob bali nin Diyos ay nakit ni Apo Hisos ya ma-in tawtawoy ampipaglakò nin bawbakà, tawtopa, boy kawkalapati; boy nakit na et ya hay kanayon ay ampipampiknò nin an-omarap ha lawlamisita ta ampi-pamahili nin kowalta. ¹⁵ Hay ginawà ni Apo Hisos ay nangwa ya nin yobil ta habaytoy ginawà nan babarog nin pinangipataboy nin hatoy kaganawan ampipaglakò bayro ha kolob bali nin Diyos kateng hatoy tawtopa boy bawbakà. Hay kawkowalta nin habaytoy ampipamahili ay inhahabwag na boy impapatalin-orong na ya lawlamisawan la. ¹⁶ Hapa-eg, hinalità na do ha tawtawoy ampipaglakò

nin kawkalapati, "Habayti", wana, "ay alihen moyo bayri. Agmoyo gaw-en palingki ya bali nin Tatay koy Diyos."

¹⁷ Napanemteman nin aw-alagad ni Apo Hisos baytoy nakaholat ha Halità nin Diyos ya ombayri:

"Kaganawan kakayawan ko ay gaw-en ko ha pangim-alasakit ko nin bali mo, Diyos."

¹⁸ Hapa-eg hay Hawhodiyo ay nagpastang koni Apo Hisos, "Anya," wanla, "ya papag-ispantawan ya magawà mo emen mo ma-ipakit ya hika ay ma-in karapatan manggawà nin habayti ya ombayri ya bagay?"

¹⁹ Tinombay hi Apo Hisos, ya wana, "Hira-en moyo bayti ya bali nin Diyos, ta pangalabah nin tatloy allo ay ibangon kon oman."

²⁰ "Anya?" wanla. "Apatapò boy anem ya ta-on nin ginawà bayti ya bali nin Diyos. Ma-ipa-ireng mo warì ha lo-ob nin tatloy allon bongat?" ²¹ Piro agla na-intindian ya hay antokoyen ni Apo Hisos nin bali nin Diyos ay nawini na. ²² Hapa-eg, hin nabiyay oman hi Apo Hisos, habaytoy hinalità na ay napanemteman nin aw-alagad na. Kayà ninto-o hila ha Kaholatan nin Diyos boy do ha hinalità ni Apo Hisos.

Tandà ni Apo Hisos ya anti ha ihipnin kaganawan tawo

²³ Mintras anti hi Apo Hisos ha siyodad nin Hirosalim hin habayton Pistan Pamamanemtem ay malakè ya tawo bayro ya ninto-o nin hiya ay impangakò nin Diyos banà ha ginawà nay kawkapapa-ispanta. ²⁴ Ombayro man, hi Apo Hisos ay ahè ampahimalà konla ta tandà nay kaganawan tawo boy tongkol konla. ²⁵ Hay tongkol ha tawtawo ay alwan ka-ilangan halita-en kona nin kanayon, ta tandà nay kaganawan anti ha nakem la.

3

Hi Apo Hisos boy hi Nikodimo

¹ Ma-in mihay tawo ya nagngalan Nikodimo. Hiya ay miha ha ampipamo-on ha Hawhodiyo boy miha ya ha Pawparisiyo. ² Mihay yabi, hiya ay nako koni Apo Hisos ta hinalità na kona, "Apo," wana, "tandà nawen ya hika ay mangangaral ya inhogò nin Diyos nin manorò konnawen. Ayin makagawà nin pawpapag-ispantawan ya ombahen ha anggaw-en mo no ayin konay Diyos."

³ Hi Apo Hisos ay tinombay koni Nikodimo, ya wana, "Kaptegan bayti ya anhalita-en ko komo: hay tawoy ahè in-anak oman ay ahè makalako ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos, boy agna maranasan ya pamomo-on nin Diyos."

⁴ “Pangno,” wani Nikodimo, “ma-i-anak oman ya tawo no mato-a yayna? Warì makapahok ya et ha tiyan nin nanay na biha ya i-anak ana oman nin ikalwan bisis?”

⁵ Tinombay hi Apo Hisos, “Kaptegan,” wana, “ya anhalita-en ko komo: hay tawoy ahè in-anak oman ha panggogomawà nin lanom boy Ispirito nin Diyos ay ahè makalako ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos. ⁶ Hay an-i-anak nin tawo ay tawo itaman; piro hay in-anak oman, hatoy panggogomawà nin Ispirito nin Diyos ay anti kona ya Ispirito nin Diyos. ⁷ Agmo pag-ispantawan baytoy hinalità ko komo ya hika ay ka-ilangan i-anak oman. ⁸ Hay Ispirito nin Diyos ay emen nin angin ya ahè angkakit. Hay tonoy nin angin ay angkalengè tamo, piro agtamo tandà no ayri ampangibat boy no ayri ampagpalako. Ombayro itaman ya Ispirito nin Diyos; ha panggogomawà na ha nakem nin tawo emen ma-i-anak oman ay ahè angkakit no pangno ampangyari.”

⁹ “Pangno mangyari bayti ya ombayri?” wani Nikodimo.

¹⁰ Tinombay hi Apo Hisos, “Hika,” wana, “ay miha ha anggalanggalangen ya manonorò ha aw-inalalak ni Israyil biha agmo angka-intindiyan bayti ya ombayri ya bagay? ¹¹ Kaptegan ya anhalita-en nawen komo: anhalita-en nawen ya tandà nawen boy ampaptegan nawen ya nakit nawen, piro agmoyo labay tanggapen ya pamapteg nawen. ¹² Agmoyo ko ampinto-owen ha anhalita-en ko komoyo ya tongkol ha bawbagay ya ampangyari bayri ha babon lotà. Pangno moyo ko pinto-owen no hay halita-en ko komoyo ay tongkol ha bawbagay ya ampangyari ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos? ¹³ Ayin et tawo ya nakalako ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos, no alwan hikon bongat ya an-ingaten Anak nin Tawo ya nag-aypà bayri nin nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. ¹⁴ Hin hato, hin anti hili Moysis ha powiray dogal ay nanggawà yan emen otan ya tangsò ta inggawà na ha posti biha na interek. Ginawà na bayto emen hinoman ya tinokà nin otan ay ahè mati no manegteg bayro ha otan ya tangsò. Ombayro itaman kongko: ¹⁵ hiko ay ipakò ha koroh biha iterek emen hinoman ya tompel kongko ay magkama-in nin biyay ya ayin anggawan ya bilang biyay nin Diyos.

¹⁶ “Masyadoy panlalabi nin Diyos ha kaganawan tawo; kayà inggawà na hi Apo Hisos ya mimihay Anak na emen hinoman ya tompel kona ay ahè mipalako ha impirno, no alwan magkama-in yan biyay ya ayin anggawan ya bilang biyay nin Diyos. ¹⁷ Ahè inhogò nin Diyos ya Anak na bayri

ha babon lotà nin manosga nin tawtawo para parosawan, no alwan inhogò na ya para mangilibri nin tawtawo.

¹⁸ “Hinoman ya antompel koni Apo Hisos ya Anak nin Diyos ay ahè hosgawan para parosawan; hinoman ya ahè antompel koni Apo Hisos ya Anak nin Diyos ay hinosgawan anan parosawan, ta agya tinompel ha mimihay Anak nin Diyos. ¹⁹ Hay bara-nan no antà hinosgawan ya tawtawo nin mipalako ha impirno ya kaparosawan ay ombayri: hay hawang ay nakoyna bayri ha babon lotà, piro banà ha kala-etan gawgawà nin tawtawo ay labaylabay lay karegleman kisa hawang. ²⁰ Hinoman ya ampanggawà nin kala-etan ay ma-inakit ha hawang, boy agna labay pakarani ha hawang ta agna labay nin mipatnag ya gawgawà nay mangal-et. ²¹ Piro hinoman ya ampanggawà nin kahampatan ay ampakarani ha hawang emen mipatnag ya gawgawà nay kahampatan ha tambay kona nin Diyos.”

Hi Apo Hisos boy hi Howan Mamiminyag

²² Hapa-eg hi Apo Hisos kateng aw-alagad na ay nako ha probinsyan Hodiya. Bayro hila nanatili nin amò ya pana-on ta naminyag. ²³⁻²⁴ Habayton pana-on, hin ahè et impiriso hi Howan ay anti ya ha dogal ya an-ingaten Inon ya marani ha dogal ya an-ingaten Salim. Hiya ay ampaminyag itaman ta malakè ya lanom bayro. Hay tawtawo ya ampako bayro kona ay ambinyagan na.

²⁵ Minghan, hay aw-alagad ni Howan ay nandiskosyon nin mihay Hodiyo nin tongkol ha ka-ogali-an paglilinis nin Hawhodiyo. ²⁶ Kayà hi Howan ay nilako nin aw-alagad na ta hinalità la kona, “Hato,” wanla, “ya lalaki ya kalamo mo hin anti ka ha kagmang balah nin Hordan, hatoy anhalita-en mo ya Kristo ya impangakò nin Diyos ay ampaminyag itaman, boy malakè ya tawo ya ampako bayro kona.”

²⁷ Tinombay hi Howan, “Diyos ha katatag-ayan,” wana, “ya ampambi nin trabaho ha balang miha. ²⁸ Mismon hikawo ya makapapteg ha hinalità ko ya alwan hiko hi Kristo ya impangakò nin Diyos, no alwan hiko ay inhogò nin Diyos nin ma-ona ha impangakò na. ²⁹ Hay kakahal ya babayi ay para ha kakahal ya lalaki. Hay amigo nin kakahal ya lalaki ay anti bayron ampanlengè, boy maliga ya no angkalengè nay bosis nin kakahal ya lalaki. Hi Apo Hisos ay bilang kakahal ya lalaki; hiko ay bilang amigo na. Kayà masyado kon maliga banà ta nalengè koy bosis ni Apo Hisos. ³⁰ Ka-ilangan hiya ay mag-in lalò importanti ta hiko ay mag-in alwan importanti.”

Hi Apo Hisos ay nangibat ha katatag-ayanha kama-inan nin Diyos

³¹ “Hay nangibat ha katatag-ayan ay ahè mapantayan nin kaganawan. Hay pangingintindi nin tawtawo bayri ha babon lotà ay anggan bongat ha bawbagay bayri ha babon lotà. Hay nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay talagan ahè mapantayan nin kaganawan. ³² Hay anhalita-en na ay hatoy nakit na boy nalengè na, piro ayin ampananggap nin pamapteg na. ³³ Hinoman ya ampananggap ha anhalita-en na ay ampamapteg nin hay Diyos ay peteg. ³⁴ Hay inhogò nin Diyos ay ampaghalità nin hawhalità nin Diyos, ta hay Ispirito nin Diyos ya inggawà kona nin Diyos ay anti kona nin lobosan. ³⁵ Anlabiyen nin Diyos ya Anak na, boy inggawà na konay kaganawan bagay. ³⁶ Hinoman ya antompel ha Anak nin Diyos ay ma-in biyay ya ayin anggawan ya bilang biyay nin Diyos. Piro hinoman ya ahè anhomonol ha Anak nin Diyos ay ahè magkama-in nin ombayroy biyay, no alwan hay pahang nin Diyos ay manatili kona anggan makakanoman.”

4

Hi Apo Hisos boy babayi ya Samaritana

¹ Nabalita-an nin Pawparisiyo ya hi Apo Hisos ay lalò ampakapapinto-o nin malakè ya tawo kisa hi Howan, boy nabalita-an la et ya hiya ay ampaminyag konla. ² Piro ayin bininyagan hi Apo Hisos, no alwan aw-alagad na ya ampaminyag. ³ Hin natanda-an ni Apo Hisos ya nabalita-an nin Pawparisiyo baytoy tongkol ha tawtawoy ampako kona ay nog-alih ya ha probinsyan Hodiya ta magbira ya ha probinsyan Galiliya. ⁴ Ha pamako na bayro ay ka-ilangan magdaan ya ha probinsyan Samarya.

⁵⁻⁶ Hapa-eg, hin magayna mi-ogtoy allo, hi Apo Hisos ay ni-abot ha Sikar ya miha ha bawbanowa nin probinsyan Samarya. Hay banowan Sikar ay marani ha dogal ya inggawà hin hatò ni Hakob ha anak na ya hi Hosi. Anti bayro ya libon ya an-ingaten libon ni Hakob. Hi Apo Hisos ya napakil ha pamomowako ay niknò ha dani nin habaytoy libon. ⁷⁻⁸ Mimiha na bayro ta hay aw-alagad na ay nako ha banowa ta manaliw nin pamamangan.

Hapa-eg, ma-in mihay babayi ya Samaritana ya nakalateng ta mangahoy. Hinalità ni Apo Hisos kona, “Ma-arì ako nayì maki-inom?”

⁹ Tinombay baytoy babayi, ya wana, “Antà maki-inom ka kongko ya hika ay Hodiyo? Hiko itaman ay Samaritana.”

Ombayroy hinalità nin hatoy babayi ta hay Hawhodiyo ay ahè ampakilamo ha Sawsamaritano.

¹⁰ Hinalità kona ni Apo Hisos, “No tandà mo dayi,” wana, “ya igwà komo nin Diyos boy no hino ko ya ampaki-ilgo komon maki-inom ay nagpastang ka dayi kongko ta binyan katan lanom ya angkabiyay.”

¹¹ Habayti ya babayi ya ahè naka-intindi nin labay totolen nin hinalità ni Apo Hisos ay tinombay, “Piro ayin ka,” wana, “Apo, nin panambiraw nin lanom, boy hay libon ay masyadon lalè. Ayri ka mangwan lanom ya angkabiyay?”

¹² Hin hato, hay ma-in ikon nin habayti ya libon ay hi Hakob ya ka-apo-apowan nawen. Hiya kateng aw-anak na boy bawbakà na ay ninom bayri ha libon. Ampaka-igit ka wari koni Hakob?”

¹³ Tinombay hi Apo Hisos, “Hinoman,” wana, “ya minom nin habayti ya lanom ay ma-angan oman; ¹⁴ piro hinoman ya minom nin lanom ya igwà ko ay agana ma-angan. Hay lanom ya igwà ko ay bilang anhombol ha nakem na boy makab-in biyay ya ayin anggawan.”

¹⁵ Hapa-eg, hinalità nin hatoy babayi koni Apo Hisos, “An-ipaki-ilgo ko komo,” wana, “ya biyan mo ko awod nin ombayroy lanom emen agko ma-angan boy emen agkoyna mako bayri nin mangahoy.”

¹⁶ “Lakwen moy ahawa mo,” wani Apo Hisos, “biha ka magbira bayri.”

¹⁷ “Ayin akon ahawa,” wanan hatoy babayi. Tinombay hi Apo Hisos, ya wana, “Peteg ba-in ya hinalità mo ya ayin kan ahawa, ¹⁸ ta lima ya napag-ahawa mo, boy hay lalaki ya ampakilamowan mo hapa-eg ay alwa mon peteg ahawa. Kaptegan ya hinalità mo kongko.”

¹⁹ Hinalità nin hatoy babayi, “Angkatinoran ko,” wana, “Apo, ya hika ay propita. ²⁰ Hay kawka-apo-apowan nawen ay ampako bahen ha bakil nin homamba ha Diyos, piro hikawoy Hawhodiyo ay ampaghalià nin do ha siyodad nin Hirosalim ya dapat lakwen paghambawan ha Diyos.”

²¹ Hinalità kona ni Apo Hisos, “Minto-o ka,” wana, “kongko. Lomateng ya pana-on ya hay tawtawo ay agana mako bahen ha bakil o ha Hirosalim nin homamba ha Tatay ya Diyos. ²² Hikawo ya tawtaga Samarya ay agmoyo tandà no hinoy anhambawan moyo; piro hikayi ya Hawhodiyo ay tandà nawen no hinoy anhambawan nawen, ta hay ikalibri ha kasalanan ay mangibat ha Hawhodiyo. ²³ Pana-on ana nin hay peteg anhomamba ha Diyos ay homamba nin matibolos ya nakem boy ma-in kaptegan, ta ombayroy panhohomamba ya labay nin Tatay ya Diyos. ²⁴ Hay Diyos

ay ahè angkakit ta Ispirito. Kayà hay panhomamba kona ay ka-ilangan matibolos ya nakem boy ma-in kaptegan.”

²⁵ Hinalità nin hatoy babayi koni Apo Hisos, “Tandà ko,” wana, “ya lomateng ya an-ingaten Kristo ya impangakò nin Diyos. Panlomateng na ay halita-en na konnawen ya kaganawan bagay.”

²⁶ Hinalità kona ni Apo Hisos, “Hay anhalita-en mo,” wana, “nin lomateng ay ayin kanayon no alwan hiko ya ka-ilgo mo.”

²⁷ Hapa-eg, nilomateng ya aw-alagad ni Apo Hisos. Nag-ispanta hila hin nakit la hi Apo Hisos ya ampaki-ilgo ha mihay babayi. Piro maski miha konla ay ayin nakapastang do ha babayi no anyay labay na, o nakapastang koni Apo Hisos no antà ampaki-ilgo ya bayro ha babayi.

²⁸ Hapa-eg, imbalag nin hatoy babayi ya bangà na ta nagbira ya ha banowa. Hinalità na ha tawtawo bayro, ²⁹ “Kilako kawo kongko,” wana, “ta biliwen moyo ya tawoy naghalità nin kaganawan ginawà ko. Maka hiyayna hi Kristo ya impangakò nin Diyos.” ³⁰ Kayà hay tawtawoy pinangibalita-an nin hatoy babayi ay nakilako kona nin mamiliw koni Apo Hisos.

³¹ Mintras ahè et nagbira baytoy babayi, hay aw-alagad ni Apo Hisos ay ampambin pamamangan kona, “Mangan ka,” wanla.

³² Piro tinombay hi Apo Hisos, “Ma-in ako,” wana, “nin pamamangan ya agmoyo tandà.”

³³ Kayà hay aw-alagad ay nipapastang, “Ma-in wari,” wanla, “nin nantan kona nin pamamangan?”

³⁴ Hinalità konla ni Apo Hisos “Bilang pamamangan ko,” wana, “ya panhohomonol ko ha kalabayan nin Diyos ya nangihogò kongko boy ha panyari ko nin trabaho ya ing-gawà na kongko. ³⁵ Alwa nayi,” wana et ni Apo Hisos, “nin kahalita-an tamo ya ahè mag-ompisay pangalawah anggan ahè malabah ya apat ya bowan pa-ibat hin intanem? Piro anhalita-en ko komoyo ya mamatag kawo ha mamalibot moyo, ta ma-in malakè ya tawo. Hila ay kowinta pali ha paliyan ya ma-arì anan alawahanen. ³⁶ Hay ampangalawah ya ayin kanayon no alwan hatoy ampangitorò nin tompel kongko, Diyos ya mambin kahampatan kona. Hatoy tawtawoy kowinta an-alawahanen na ay magkama-in biyay ya ayin anggawan. Hay ampangitanem ya ayin kanayon no alwan hatoy ampangitorò nin Halità nin Diyos, boy hatoy na-alawah ya ayin kanayon no alwan hatoy natoro-an Halità nin Diyos ay mipagtowà. ³⁷ Peteg ya kahalita-an ya ombayri ya pagkahalità; ‘Kanayon ya ampananem;

kanayon ya ampangalawah.’ ³⁸ An-ihogò katawon mangalawah ha agmoyo pinagpagalan; kanayon ya nagtrabaho bayro, piro hikawo ya makinabang ha pinagpagalan la.”

³⁹ Do ha banowan Sikar ay malakè ya Samaritano ya tinompel koni Apo Hisos banà ha hinalità nin hatoy babayi ya ombayri: “Hinalità na kongko ya kaganawan nin ginawà ko.” ⁴⁰ Hatoy Sawsamaritano, hin nakalateng hila do koni Apo Hisos ay pinaki-ilgowan la ya nin manatili ya dayi bayro konla. Kayà hi Apo Hisos ay nanatili bayro nin loway allo.

⁴¹ Banà ha an-i-aral ni Apo Hisos ay malakè et ya nipantompel kona. ⁴² Hinalità la do ha babayi, “Hapa-eg,” wanla, “ay antompel kayi; alwan banà bongat do ha hinalità mo, no alwan mismon hikayi ya nakalengè kona, boy tandà nawen ya hiya ay talagan Mapangilibri nin kaganawan tawo.”

Pinakahampat ni Apo Hisos ya lalaki ya anaknin opisyal

⁴³ Nalabah ya loway allo, hi Apo Hisos ya anti bayro ha banowan Sikar ay nanigè nin mako ha probinsyan Galiliya. ⁴⁴ Mismon hi Apo Hisos ya naghaltà hin hato nin hay propita ay ahè an-igalang ha sarili nan dogal. ⁴⁵ Piro hin ni-abot ya ha probinsyan Galiliya ay mahampat ya panananggap kona nin tawtawo bayro banà do ha kaganawan nakit lay ginawà na hin anti ya ha siyodad nin Hirosalim hin Pistan Pamamanemtem, ta hila man ay naibat simpri bayro.

⁴⁶ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nagbiran oman ha banowan Kana ha probinsyan Galiliya ya pinanggawa-an na hin hato nin alak ya lanom. Ma-in bayron mihay opisyal nin gobirno ya hay anak na ya anti ha banowan Kapirnowom ay ampagmasakit. ⁴⁷ Nalengè nin hatoy opisyal ya hi Apo Hisos ya na-ibat ha Hodiya ay nakalateng bayro ha Galiliya. Kayà nilako na hi Apo Hisos nin pinaki-ilgowan nin makilako kona ha Kapirnowom ta pakahampaten na baytoy anak ya malagayna mati.

⁴⁸ Hinalità kona ni Apo Hisos, “No agkawo,” wana, “makakit nin pawpalatanda-an boy pawpapag-ispantawan ay agkawo minto-o.”

⁴⁹ Naki-ilgo baytoy opisyal, “Apo,” wana, “bilang moynan ingangalo. Mintras angkabiyay et ya anak ko ay kilako ka kongko emen agya mati.”

⁵⁰ Hinalità kona ni Apo Hisos, “Morong kayna,” wana, “ta hay anak mo ay ahè mati no alwan homampat ya.”

Hatoy opisyal ay ninto-o; kayà norong yayna. ⁵¹ Peleg nan anti ha daan ay hinakbat ya nin aw-alilà na ta imbalità

la kona ya hay anak na ay mahampat ana. ⁵² Pinastang na baytoy aw-alilà no anyay oras nin hinomampat baytoy anak na. Tinombay baytoy aw-alilà, “Na-apon,” wanla, “hin midyo nalabah ya ogtoy allo ay natbahan yayna.” ⁵³ Napanemteman nin hatoy tatay ya ombayroy oras hin hinalità ni Apo Hisos ya ahè mati ya anak na. Kayà hatoy tatay kateng pamilya na ay tinompel koni Apo Hisos.

⁵⁴ Habayti ya ikalwan papag-ispantawan ya ginawà ni Apo Hisos ha probinsyan Galiliya. Ginawà na bayti hin nabat ya ha probinsyan Hodiya.

5

Namakahampat hi Apo Hisos ha pamaliyo-an

¹ Hin nalabah ya amò ya pana-on, na-abot anaman ya miha ha pagpipista nin Hawhodiyo; kayà hi Apo Hisos ay nako ha siyodad nin Hirosalim. ² Do ha Hirosalim ha polta ya an-ingaten Polta nin Topa ay ma-in ginawà ya pamaliyo-an ya ha mamalibot nin pangpang ay ma-in limay bobong. Ha halità nin Hawhodiyo, hatoy pamaliyo-an ay an-ingaten Bitisda. ³ Ha hilong nin hatoy bawbobong ay malakè ya tawoy mangama-in dipirinsya ya ampipampirà bayro. Kateng bawbowag, pawpilay, boy pawpolonen ay anti bayro ta an-anti-en lay magalaw baytoy lanom; ⁴ ta no minghan hay anghil nin Pangino-on ay ampako bayron manweywey nin habaytoy lanom. Hinoman ya tawoy ma-in dipirinsya ya ma-ona nin mako bayro ha lanom no kapiyari wineywey ay homampat maski anyay klasin dipirinsya na.

⁵ Bayro ay ma-in mihay lalaki ya naka-i-irà ya ma-in dipirinsya nin lo-ob anan tatlompò boy waloy ta-on. ⁶ Hatoy tawo ay nakit ni Apo Hisos boy natanda-an na ya hay boyot anan pana-on nin hiya ay ma-in dipirinsya. Kayà pinastang ya ni Apo Hisos, “Labay mo nayi,” wana, “nin homampat ka?”

⁷ Tinombay baytoy ma-in dipirinsya, ya wana, “Apo, ayin mangi-aypà kongko bayri ha pamaliyo-an mintras kapiyari wineywey ya lanom. Peleg kon ampagsikap nin mag-aypà bayri ha lanom ay ma-in ana pon angka-ona kongko.”

⁸ Hinalità kona ni Apo Hisos, “Mibangon ka,” wana. “Lolonen moy amak mo ta mowako kayna.” ⁹ Hin habayto et ay hinomampat baytoy tawo. Hinapwat nay amak na biha ya nowako. Habayti ay nangyari nin allon pama-inawa.

¹⁰ Kayà hinalità nin Hawhodiyo do ha tawoy hinomampat, “Hapa-eg,” wanla, “ay allon pama-inawa; kayà kontra ha kawkapanogo-an tamo ya pamowat mon amak mo.”

¹¹ Tinombay ya konla, "Hato," wana, "ya tawo ya namakahampat kongko ya naghalità kongko nin hapwaten koy amak ko ta mowako koyna."

¹² Pinastang la ya, ya wanla, "Hino baytoy tawoy naghalità komo nin manapwat kan amak mo ta mowako kayna?"

¹³ Piro ahè tandà nin hatoy tawo ya hinomampat no hino baytoy namakahampat kona, ta hi Apo Hisos ay napa-alilih banà ha kalak-an tawo ya anti bayro ha dogal ya habayto.

¹⁴ Ahè naboyot, hatoy tawoy hinomampat ay nakit ni Apo Hisos ha bali nin Diyos, boy hinalità na kona, "Mahampat kayna," wana. "Kayà agmoyna omanen nin magkasalanan ta maka mas loma-et ya mangyari komo." ¹⁵ Hapa-eg, nogalih baytoy tawo ta nako yan nagbalità ha Hawhodiyo ampipamo-on nin hi Apo Hisos ya namakahampat kona. ¹⁶ Pa-ibat hin habayto, hay Hawhodiyo ay angkomontrayna koni Apo Hisos banà do ha ginawà na ya ha allon pama-inawa ay namakahampat ya.

¹⁷ Piro hinalità konla ni Apo Hisos, ya wana, "Hay Tatay koy Diyos ay pirmin ampagtrabaho; kayà hiko man ay pirmin ombayroy anggaw-en." ¹⁸ Banà bayri ha hinalità ni Apo Hisos ay lalò ampagsikahan nin Hawhodiyo nin patyen ya; alwan bongat banà ha agna panhomonol ha panogò la ya tongkol ha allon pama-inawa, no alwan banà et ha pamakipantay na ha Diyos, ta hay Diyos ay an-ingaten na nin Tatay na.

Hay katongkolan ni Apo Hisos ya Anak nin Diyos

¹⁹ Hapa-eg, hay intobay ni Apo Hisos do ha Hawhodiyo ay ombayri: "Anhalita-en ko komoyo," wana, "ya kaptegan: hay Anak nin Diyos ay ahè makagawà ha sarili nan kalabayan. Hay magawà nan bongat ay hatoy anggakit nay anggaw-en nin Tatay na, ta hay anggakit na ya anggaw-en nin Tatay na ay habaytoy anggaw-en na itaman. ²⁰ Hay Tatay ay ampanlabi ha Anak; kayà an-ipakit na kona ya kaganawan anggaw-en na. Ipakit nin Diyos ha Anak na ya mas papag-ispantawan kisa bayri ha panhomampat nin habayti ya tawo, boy pag-ispantawan moyon kaganawan. ²¹ No pangno ya anggaw-en nin Tatay ya ambiyan nan oman nin biyay ya nikati ay ombayro itaman ya gaw-en nin Anak. Biyayen nan oman ya hinoman ya labay nan biyayen. ²² Hay Tatay ay ahè ampanosga ha hinoman, no alwan inggawà na ha Anak ya kaganawan karapatan manosga ²³ emen hay Anak ay galangen nin kaganawan bilang panggalang la ha Tatay. Hay ahè ampangalang ha Anak ay ahè simpri ampangalang ha Tatay ya nangihogò ha Anak.

24 “Anhalita-en ko komoyo ya kaptegan: hinoman ya ampanlengè ha anhalita-en ko boy antompel ha nangihogò kongko ay ma-in anan biyay ya ayin anggawan. Agya sintinsyawan nin mipalako ha impirno, ta tinanggap nay-nay biyay ya ayin anggawan ya bilang biyay nin Diyos. Agyayna makaranas nin ayin anggawan ya kadya-dya-an. 25 Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: lomateng ya oras boy hapa-eg ana ya oras nin hay tawtawoy ayin et biyay ya ayin anggawan ay makalengè nin bosis nin Anak nin Diyos. Hay manlengè ay magkama-in nin biyay ya ayin anggawan. 26 Hay Tatay ay ma-in kapangyariyan nin mambin biyay. Ombayro itaman, hay Anak ay ma-in simprin kapangyariyan nin mambin biyay, ta hay Tatay ya Diyos ay nambi kona nin ombayroy kapangyariyan. 27 Hay Tatay ay nambi ha anak nin karapatan manosgà nin tawtawo, ta hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay Anak na.

28 “Agmoyo pag-ispantawan bayti ya halita-en ko komoyo ya lomateng ya oras ya hay kaganawan nikati ya anti ha pinangitabonan konla ay makalengè nin bosis ko. 29 Mabayay hilan oman boy mipanlomwah. Hay nanggawà mahampat ay mabayay nin ayin anggawan. Hay nanggawà mala-et ay sintinsyawan nin mipalako ha impirno.”

Hay pawpamapteg ni Apo Hisos nin tongkolha sarili na

30 Naghalità et hi Apo Hisos, ya wana, “Hiko ay ayin magawà no ha sarili kon bongat. Ampanosgà ko kompormi ha anhalita-en kongko nin Tatay ko; kayà hay an-ihosgà ko ay tamà, ta hay anggaw-en ko ay ahè nangibat ha sarili kon kalabayan, no alwan nangibat ha kalabayan nin Tatay ko ya nangihogò kongko.

31 “No hikon bongat ya ampamapteg nin sarili ko, hay anhalita-en ko ay ayin alagà. 32 Ma-in kanayon ya ampamapteg nin tongkol kongko, boy tandà ko ya hay anhalita-en nay tongkol kongko ay peteg.

33 “Nangihogò kawon tawtawo nin mako koni Howan nin magpastang tongkol kongko, boy hay hinalità na ya tongkol kongko ay peteg. 34 Ombayro man ay agko angka-ilanganen ya ma-in tawo ya mamapteg nin tongkol kongko; anhalita-en kon bongat bayti emen kawo minto-o boy malibri.

35 “Hi Howan Mamiminyag ay kowinta kingki ya ampambin hawang. Habaytoy hawang ay nakab-i komoyon kaligawan nin amò ya pana-on. 36 Piro makapangyariyan ya pamapteg ko kisa pamapteg ni Howan; ta hay gawgawà ya anggaw-en ko ay gawgawà nin Tatay ko ya an-ipagawà na kongko. Habayti ay an-ipagawà na kongko emen mapaptegan ya hiko ay inhogò na. 37 Hay Tatay ko ya

nangihogò kongko ay hiyan mismo ya namapteg nin tongkol kongko. Agmoyo et nalengè ya basis na boy agmoyo et nakit no pangno ya; ³⁸ boy ayin komoyo ya halità na ta agmoyo labay tompel ha inhogò na. ³⁹ Ampagsikahan moyon pag-aralan ya nakaholat ha Kaholatan nin Diyos, ta ha asa moyo, ha ombayro ay magkama-in kawo nin biyay ya ayin anggawan. Habayti ya Kaholatan ya ampamapteg nin tongkol kongko. ⁴⁰ Piro agmoyo labay pakarani kongko emen kawo magkama-in nin biyay ya ayin anggawan.

⁴¹ “Agko angka-ilanganen ya poriyen ako nin tawtawo. ⁴² Piro balay katawo boy tandà ko ya ayin ha nakem moyo ya panlalabi ha Diyos. ⁴³ Nako ko bayri ha ngalan nin Tatay ko, piro agmoyo ko tinanggap; balè ta no ma-in kanayon ya mako bayri nin ha sarili nan ngalan ay antanggapen moyo. ⁴⁴ Labay moyon poriyen ya miha ta miha komoyo, piro agmoyo labay ya kaporiyan ya ampingibat ha mimihay Diyos; pangno kawo awod minto-o?”

⁴⁵ “Agkawo mangihip nin hiko ya mangiriklamo komoyo ha Tatay ko. Hay mangiriklamo komoyo ay ayin kanayon no alwan hi Moysis ya nanolat nin kawkapanogo-an ya kanwarì ampinto-owen moyo. ⁴⁶ No talagan ampinto-owen moyo ya hinolat ni Moysis ay tompel kawo kongko, ta hiya ya nanolat nin tongkol kongko. ⁴⁷ Piro banà ta agmoyo ampinto-owen ya hinolat na ay pangno kawo minto-o ha anhalita-en ko?”

6

*Liman libo katawo ya pinakan ni Apo Hisos
(Matiyo 14:13-21; Markos 6:30-44; Lokas 9:10-17)*

¹ Hin nayari bayto, hi Apo Hisos ay nako ha kagmang Dagat nin Galiliya ya an-ingaten et nin Dagat Tibiryas. ² Kinomamat konay malakè ya tawo ta nakit lay kapapa-ispantay gawgawà na ha pamakahampat na nin ampi-pagmasakit. ³ Hi Apo Hisos kateng aw-alagad na ay nilomakat ha bakil biha hila niknò bayro. ⁴ Hin habayto ay mandegdeg ana nin pagpipista nin Hawhodiyo ya Pistan Pamamanemtem.

⁵ Hin nanamolaw hi Apo Hisos ay nakit nay malakè ya tawo ya ampakarani kona. Kayà hinalità na koni Pilipi, ya wana, “Ayri tamo manaliw nin pamamangan ya magkasyan pamakan nin habayti ya tawtawo?” ⁶ Hinalità na bayti ta anhoboken na hi Pilipi, piro da-an anan tandà ni Apo Hisos no anyay gaw-en na.

⁷ Tinombay hi Pilipi, ya wana, “Maski alagà waloy bowan ya sowildo nin miha katawo ay ahè maharag nin panaliw

tinapay ya ipakan konla maski mani-amò ya igwà ha balang miha.”

⁸ Mihayna et ha aw-alagad ni Apo Hisos ya nagnalan Andris ya patel ni Simon Pidro ay naghalià, ⁹ “Ma-in bayri,” wana, “nin mihay anak ya lalaki ya ma-in nin limay tinapay boy loway ikan, piro pangno magkasya bayti ha kalak-an nin habayti ya tawtawo?”

¹⁰ Hinalità konla ni Apo Hisos, “Pa-ikno-en moyoy tawtawo,” wana. Kayà hay tawtawo ay nipampiknò ha dikot ta habaytoy dogal ay marikot. Hay lawlalaki ya anti bayro ay mangaliman libo. ¹¹ Hapa-eg, hay ginawà ni Apo Hisos ay kinwa na baytoy limay tinapay biha na pinasalamatan ha Diyos. Hin nayari nan pinasalamatan ay impapatpel na ha tawtawoy ampipampiknò. Ombayro et ya ginawà na do ha loway ikan, boy binyan na hila angga ha labay la.

¹² Hin nabhoy hilayna ay hinalità ni Apo Hisos ha aw-alagad na, “Tiponen moyo,” wana, “ya sawsobra emen ahè masayang.” ¹³ Hapa-eg, hin natipon la baytoy sawsobra do ha limay tinapay ya tilà nin habaytoy tawtawoy nipampangan ay nakapnò et nin labinloway bakol. ¹⁴ Hin nakit nin tawtawo bayti ya papag-ispantawan ya ginawà ni Apo Hisos ay hinalità la, “Talagan hiya bayti,” wana, “ya Propita ya lomateng bayri ha babon lotà.” ¹⁵ Tandà ni Apo Hisos ya hay bara-nan nin pamakarani kona nin tawtawo ay piliten la ya nin gaw-en ari. Kayà hiya ay nagsolon nilomakat ha bakil.

*Hi Apo Hisos ay nowako ha babon lanom
(Matiyo 14:22-33; Markos 6:45-52)*

¹⁶ Hin mahilem ana, hay aw-alagad ni Apo Hisos ay nako ha ambay dagat. ¹⁷ Hin yabi ana ya ayin et hi Apo Hisos ay hinomakay hila ha bangkà, ta na-ona hilaynan lomipay nin mako ha banowan Kapir nawom. ¹⁸ Totongna, hinomkaw ya angin; kayà hay dawoyon ay hinomlay. ¹⁹ Hatoy aw-alagad, hin nakapagsagwan hila nin inomabot ha dayò ya manga-anem ya kilometro ay natamolawan la hi Apo Hisos ya ampowako ha babon lanom ya ampakarani ha bangkà la. Nalimo hila ta agla tandà no hino bayto. ²⁰ Piro hinalità konla ni Apo Hisos, “Agkawo malimo,” wana, “ta hiko bayti.” ²¹ Hapa-eg, maliga hilay namahakay kona ha bangkà. Totongna, hay bangkà la ay ni-abot ha lalakwen la.

Hi Apo Hisos ay tinikap nin tawtawo

²² Ika-ibokah, hatoy malakè ya tawo ay anti et bayro ha lipay nin dagat. Tandà lay mimihay bangkà bongat ya

anti pon bayro boy hin nog-alih baytoy aw-alagad ay alwan kalamo hi Apo Hisos nin hinomakay ha bangkà. ²³ Hapa-eg, ma-in nilomateng ya kanayon ya bawbangkà ya na-ibat ha Tibiryas. Habaytoy bawbangkà ay tinonggen ha dani nin habaytoy dogal ya pinanganan nin tawtawo nin tinapay ya pinasalamatan ni Pangino-on Hisos. ²⁴ Hin natanda-an nin hatoy kalak-an tawo ya hi Apo Hisos kateng aw-alagad na ay ayin bayro ay hinomakay hila ha bawbangkà, ta lomipay hilan palako ha banowan Kapir nawom nin manikap koni Apo Hisos.

Hi Apo Hisos ya pamamangan ya ampambin biyay

²⁵ Hapa-eg, hin ni-abot baytoy tawtawo do ha kagmang dagat ay nakit la bayro hi Apo Hisos boy pinastang la ya, "Apo, nakano ka nakalateng bayri?" wanla.

²⁶ Hay intobay konla ni Apo Hisos ay ombayri: "Anhalita-en ko komoyo ya kaptegan ya hay bara-nan no antà antikapen moyo ko ay alwan banà ta nakit moyoy pawpapag-ispantawan ya ginawà ko, no alwan banà ha pamangan moyon tinapay angga ha labay moyo. ²⁷ Alwan bongat para ha pamamangan ya angkahirà ya pagpagalan moyo, no alwan hay pagsikapan moyon pagpagalan ay hatoy pamamangan ya makab-i nin biyay ya ayin anggawan. Hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ya mambi komoyo nin ombayroy pamamangan, ta hay Tatay ya Diyos ya nambi kongko nin karapatan nin mangigwà komoyo."

²⁸ Hapa-eg, pinastang la hi Apo Hisos, ya wanla, "Anyay awod ya dapat nawen gaw-en emen nawen magawà ya kalabayan nin Diyos?"

²⁹ Tinombay konla hi Apo Hisos, ya wana, "Hay labay nin Diyos nin gaw-en moyo ay tompel kawo ha inhogò na."

³⁰ Kayà nagpastang hila koni Apo Hisos, "Anyay papag-ispantawan ya gaw-en mo ya ma-ipakit mo konnawen emen kayi tompel komo? Anyay gaw-en mo? ³¹ Hay kawka-apowan nawen, hin anti hila ha powiray dogal ay nangan hila nin pamamangan ya an-ingaten Mana ya nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ta ha Halità nin Diyos ay ombayri ya nakaholat: 'Hiya ay nambi konla nin pamamangan ya nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos.'"

³² Hinalità konla ni Apo Hisos, ya wana, "Anhalita-en ko komoyo ya kaptegan: alwan hi Moysis ya nambi komoyo nin habaytoy pamamangan ya nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos, no alwan Tatay koy Diyos ya ampambi komoyo nin peteg ya pamamangan ya ampangibat ha katatag-ayan ha kama-inan na. ³³ Hay pamamangan ya

inggawà nin Diyos ya nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan na ay habayto ya pamamangan ya ampambin biyay ha kaganawan tawo.”

³⁴ Hinalità la koni Apo Hisos, “Apo,” wanla, “pirmi mo kayin biyan nin habaytoy ombayro ya pamamangan.”

³⁵ “Hiko,” wani Apo Hisos, “ya pamamangan ya ampambin biyay. Hay ampakarani kongko ay ahè mabitlan, boy hay antompel kongko ay ahè ma-angan.

³⁶ “Piro bilang ombayro ha hinalità koyna ay agkawo antompel kongko maski nakit moyo koyna. ³⁷ Balang tawoy an-igwà kongko nin Tatay koy Diyos ay pakarani kongko, boy hinoman ya ampakarani kongko ay tanggapen ko. ³⁸ Hiko ya nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay ahè nako bayri nin gomawà nin sarili kon kalabayan, no alwan hay gaw-en ko ay kalabayan nin hatoy nangihogò kongko. ³⁹ Hay labay ipagawà kongko nin nangihogò kongko ay ombayri: kaganawan inggawà na kongko ay agko pa-olayan, no alwan asiwa-en ko ta biyayen ko hila ha hoyot ya allo. ⁴⁰ Hay labay nin Tatay koy Diyos ay ombayri: kaganawan ambomalay boy antompel kongko ya Anak nin Diyos ay magkama-in biyay ya ayin anggawan ya bilang biyay nin Diyos, boy hikoy mamiyay konla ha hoyot ya allo.”

⁴¹ Hay Hawhodiyo ay ampipagdalamorom nin ampamintas koni Apo Hisos, ta agla labay baytoy hinalità na ya hiya ya pamamangan ya nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. ⁴² Kayà hinalità la, ya wanla, “Warì alwan hiya bayti hi Hisos ya anak ni Hosi? Balay nawen ya tatay na boy nanay na. Antà anhalita-en na ya nangibat ya ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos?”

⁴³ Tinombay konla hi Apo Hisos, “Itegen moyoyna,” wana “ya pagdalamorom moyo. ⁴⁴ Ayin tawoy makapakarani kongko no ahè ipakarani kongko nin Tatay koy Diyos ya nangihogò kongko; hay tawoy impakarani kongko nin Tatay ko ay biyayen ko ha hoyot ya allo. ⁴⁵ Hay hinolat nin pawpropita ay ombayri: ‘Kaganawan tawo ay toro-an nin Diyos.’ Kayà,” wani Apo Hisos, “hinoman ya ampanlengè ha Tatay boy angkatoto kona ay ampakarani kongko. ⁴⁶ Ayin nakakit ha Tatay ya Diyos, no alwan haton bongat ya nangibat ha Diyos; hiyan bongat ya nakakit ha Tatay ya Diyos. ⁴⁷ Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: hay antompel ay ma-in biyay ya ayin anggawan ya bilang biyay nin Diyos. ⁴⁸ Hiko ya pamamangan ya ampambin biyay. ⁴⁹ Hay kawka-apo-apowan moyo, hin anti hila ha

powiray dogal ay nangan hila nin pamamangan ya aningaten Mana. Ombayro man ay nati hila simpri. ⁵⁰ Piro hay pamamangan ya anhalita-en ko ay hatoy nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Hay mangan nin habayti ya pamamangan ay ahè mati. ⁵¹ Hiko ya pamamangan ya nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Hiko simpri ya ampambin biyay ya bilang biyay nin Diyos. Hinoman ya mangan nin habayti ya pamamangan ay mabiyay anggan makakanoman. Habayti ya pamamangan ya igwà ko ay laman ko. Ihokò koy sarili ko ha kamatyan emen kaganawan tawo ay magkama-in biyay ya ayin anggawan.”

⁵² Banà bayri ha hinalità ni Apo Hisos, hay Hawhodiyo ay nangapididiskosyon nin ombayri: “Pangno na,” wanla, “ma-igwà ya sarili na nin ipakan kontamo?”

⁵³ Hapa-eg hi Apo Hisos ay naghaltà, ya wana, “Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: no agmoyo kanen ya laman nin hatoy an-ingaten Anak nin Tawo, boy no agmoyo inomen ya dayà na ay ayin kawon biyay ya ayin anggawan. ⁵⁴ Hinoman ya mangan nin laman ko boy minom nin dayà ko ay ma-in biyay ya ayin anggawan ya bilang biyay nin Diyos, boy biyayen ko ya ha hoyot ya allo. ⁵⁵ Hay laman ko ay peteg ya pamamangan, boy hay dayà ko ay peteg ya inomen. ⁵⁶ Hinoman ya ampangan nin laman ko boy ampinom nin dayà ko ay ampanatili kongko boy hiko ay ampanatili itaman kona. ⁵⁷ Hay nangihogò kongko ay Tatay koy angkabiyay, boy banà kona ay angkabiyay ako. Ombayro itaman, hinoman ya ampakilamo kongko nin ampangan laman ko ay mabiyay nin banà kongko. ⁵⁸ Hiko ya pamamangan ya nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos; alwan bilang nin hatoy pamamangan ya kinan nin kawka-apoapowan moyo ya maski nangan hila nin habayto ay nati hila simpri. Hay mangan nin habayti ya pamamangan ya igwà ko ay mabiyay anggan makakanoman.” ⁵⁹ Hinalità bayti ni Apo Hisos hin ampanorò ya ha lo-ob himba-an nin Hawhodiyo do ha banowan Kapir nawom.

Hay hawalità ya ampambin biyay ya ayin anggawan

⁶⁰ Malakè ya tawo ya ampakilamo koni Apo Hisos ya nakalengè nin habaytoy intorò na. Kateng kanayon ya awalagad na ay kalamo bayro. Hapa-eg, ombayri ya hinalità la: “Habaytoy intorò na ay ma-irap tanggapen. Ma-in wari mananggap nin habayto?”

⁶¹ Tandà ni Apo Hisos ya ampagdalamorom baytoy awalagad na; kayà hinalità na konla, “Habayto nayi ya hinalità ko ya bara-nan para nin halibokotan moyo koyona?”

⁶² Anyaman awod ya halita-en moyo no makit moyo ya aningaten Anak nin Tawo ya ayin kanayon no alwan hiko ay pa-itag-ay nin magbira ha da-an kon kama-inan? ⁶³ Hay ampambi nin biyay ay Ispirito nin Diyos; maski hinoy tawo ay ayin magawà no ha sarili nan bongat. Hay hawhalità ya hinalità ko komoyo ay ampangibat ha Ispirito nin Diyos boy ampambin biyay ya bilang biyay nin Diyos. ⁶⁴ Piro ma-in ongno komoyo ya ahè tompel," wana et ni Apo Hisos, ta pa-ibat et hin hatò ay tandà nayna no hino konla ya ahè tompel kona boy no hinoy mangisapakat kona. ⁶⁵ Hinalità et ni Apo Hisos, "Habayti," wana, "ya baranan nin hinalità ko komoyo ya ayin tawoy makapakarani kongko no ahè ipakarani kongko nin Tatay ko." ⁶⁶ Pa-ibat hin habayto, kalak-an do ha ampakilako koni Apo Hisos ay agana nakilako kona. ⁶⁷ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha labinloway alagad na, "Hapa hikawo," wana, "labay moyo nayi itaman mog-alih kongko?"

⁶⁸ Tinombay kona hi Simon Pidro, "Pangino-on," wana, "hinoy lakwen nawen pakilamowan ya hikan bongat ya ampangibatan nin hawhalità ya ampambin biyay ya ayin anggawan ya bilang biyay nin Diyos? ⁶⁹ Kayà hapa-eg ay ampinto-o kayi boy tandà nawen ya hika ay nangibat ha Diyos boy ayin kan kapintasan."

⁷⁰ Hapa-eg, hinalità konla ni Apo Hisos, "Hiko ya namili komoyon labinlowa, piro hay miha komoyo ay dimonyo." ⁷¹ Hay antokoyen na ay hi Hodas ya anak ni Simon Iskaryoti, ta hi Hodas, maski miha ya ha labinloway alagad ay hiya ya mangisapakat koni Apo Hisos.

7

Hi Apo Hisos boy pawpatel na

¹ Ahè naboyot, hi Apo Hisos ay tinomalà nin nanorò ha probinsyan Galiliya; sinadyà nan ahè mako ha probinsyan Hodiya ta hay Hawhodiyo bayro ay labay mamati kona. ² Hapa-eg, maraninay pagpipista nin Hawhodiyo, hatoy pista ya pamasalamat la ha Diyos banà ha na-alawah la. ³ Kayà hinalità nin pawpatel ni Apo Hisos kona: "Mog-alih ka," wanla, "ha dogal ya habayti ta mako ka ha probinsyan Hodiya emen hay gawgawà moy pawpapag-ispantawan ay makit nin tawtawoy ampipantompel komo. ⁴ Ayin tawoy ampangitagò nin gawgawà na no labay nan mibantog. Kayà habayti ya bawbagay ya anggaw-en mo ay ipakit mo ha kaganawan tawo." ⁵ Ombayri ya hinalità nin pawpatel ni Apo Hisos ta kateng hila ay ahè antompel kona.

⁶ Hapa-eg, hinalità konla ni Apo Hisos, “Alwa et,” wana, “nin tamà ya pana-on nin panigè ko. Piro hikawo, maski anyay oras ay ma-arì kawon mako bayro. ⁷ Hikawo ay ahè ampag-inakitan nin tawtawoy ahè antompel kongko, piro hiko ay ampag-inakitan la ta ampaptegan ko ya hay gawgawà la ay mangala-et. ⁸ Mako kawoyna ha pista; hiko ay ahè pon mako ta alwa et tamà ya pana-on nin para kongko.” ⁹ Ha ombayroy hinalità ni Apo Hisos ay nanatili ya et bayro ha probinsyan Galiliya.

Hi Apo Hisos ay anti ha pista

¹⁰ Hin nakatigè ana baytoy pawpatel ni Apo Hisos nin nakipista, hiya ay kinomamat ana simpri, piro ayin nakatandà nin pamako na bayro boy agya napa-ipatnag ha tawtawo. ¹¹ Bayro ha pista, hi Apo Hisos ay antikapen nin Hawhodiyyoy ampipamo-on. “Ayri ya?” wanla.

¹² Malakè ya tawoy ampi-a-ananah nin tongkol kona. Anhalita-en nin kanayon ya hiya ay mahampat ya tawo. Hay kanayon ay ampaghalià nin ampanloko yan tawtawo. ¹³ Piro ayin tawoy ampangibolgar nin maghalità tongkol kona ta angkalimo hila ha Hawhodiyyoy ampipamo-on.

¹⁴ Hin mamigitnà ana ya pista, hi Apo Hisos ay nako ha bali nin Diyos ta nag-ompisan manorò. ¹⁵ Hay Hawhodiyyo ay masyadon nag-ispanta, ya wanla, “Pangno ya nagkama-in masyadoy karonongan ya agya itaman nag-aral?”

¹⁶ Hinalità konla ni Apo Hisos, “Hay an-itorò ko,” wana, “ay ahè ampangibat ha sarili ko, no alwan ampangibat ha Diyos ya nangihogò kongko. ¹⁷ Hinoman ya labay gomawà nin kalabayan nin Diyos ay matanda-an na no hay an-itorò ko ay nangibat ha Diyos, o no ampaghalià akon nangibat ha sarili kon bongat ka-hipan. ¹⁸ Hay tawoy ampaghalià nin angka-ibat ha sarili na ay ampanikap kaporiyan ha sarili na. Piro hinoman ya ampanikap kaporiyan para ha nangihogò kona ay tapat boy ayin kabongkokan. ¹⁹ Warì ahè inggawà ni Moysis komoyo ya kawkapanogo-an? Piro ayin komoyo nin anhomonol ha kawkapanogo-an. Antà labay moyo ko nin patyen?”

²⁰ Tinombay baytoy kalak-an tawo, ya wanla, “Ma-in ka laweh nin dimonyo. Hinoy labay mamati komo?”

²¹ Ombayri ya intobay konla ni Apo Hisos: “Hay mi-hay bagay ya ginawà ko ha allon pama-inawa ay pinag-ispantawan moyon kaganawan. ²² Banà ha kapanogo-an komoyo ni Moysis ya panoli ay antoli-en moyoy aw-anak maski allon pama-inawa. Piro habayti ya ka-ogali-an panoli ay alwan koni Moysis nag-ompisa no alwan do

ha kawka-apo-apowan moyoy na-ona koni Moysis. No nabot ana ya allon dapat toli-en ya anak ay antoli-en moyo maski ampitag-on nin allon pama-inawa. ²³ No antoli-en moyoy aw-anak moyo maski allon pama-inawa emen ahè malabag ya panogò ni Moysis, antà ampamahangan moyo ko nin banà ha pamakahampat ko nin tawo no allon pama-inawa? ²⁴ Agkawo magpabastabasta nin manosga nin tawo no agmoyo pon sori-en. Pakasori-en moyo pon emen moyo matanda-an ya kaptegan.”

Hay ampi-i-ilgowan ay tongkol koni Kristoya impangakò nin Diyos.

²⁵ Hay ongno ha tawtawo ha siyodad nin Hirosalim ay naghalità nin ombayri: “Warì alwan hiya ba-in ya tawo ya ampagsikahan lan patyen? ²⁶ Piro helken moyo, anti ya ha kalak-an tawo nin ampanorò, piro ayin ampaghalità nin kontra kona. An-hipen warì nin ampipamo-on ya hiya bayti hi Kristo ya impangakò nin Diyos? ²⁷ No lomateng hi Kristo ya impangakò nin Diyos ay ayin makatandà no ayri mangibat. Piro habayti ya tawo ay tandà tamo no ayri nabat.”

²⁸ Hapa-eg, ha panonorò ni Apo Hisos bayro ha lo-ob bali nin Diyos ay impakakhaw na nin hinalità ya ombayri: “Balay moyo ko,” wana, “boy tandà moyo no ayri ko nangibat. Hay pamako ko bayri ay alwa kon sarilin kalabayan, no alwan ma-in nangihogò kongko. Hiya ay peteg. Agmoyo ya balay ²⁹ piro balay ko ya, ta hiko ay nangibat kona boy hiyay nangihogò kongko.”

³⁰ Hapa-eg, ampagsikahan lan dakpen hi Apo Hisos, piro ayin tawoy nangoligtan konan mandakep ta alwa et k-orasan pandakep kona. ³¹ Piro kalak-an bayro ha tawtawo ay tinompel koni Apo Hisos, ta na-intindiyan la ya hiya ay hi Kristo ya impangakò nin Diyos. Kayà hinalità la ya ombayri: “Ma-in et warì kanayon ya lomateng ya makagawà nin mas et ha pawpapag-ispantawan ya ginawà nin habayti ya tawo?”

Hay bawbantay ay inhogò nin mandakepkoni Apo Hisos

³² Hay ampi-a-ananahan nin kalak-an tawo ya tongkol koni Apo Hisos ay nalengè nin Pawparisiyo. Hapa-eg hatoy Pawparisiyo kateng pawpo-on nin pawparì ay nangihogò nin bawbantay nin bali nin Diyos nin makon mandakep koni Apo Hisos.

³³ Hinalità konla ni Apo Hisos, “Amò tana,” wana, “ya pana-on nin manatili ko komoyo, biha ko magbira do ha nangihogò kongko. ³⁴ Tikapen moyo ko piro agmoyo ko makit, ta agkawo makalako ha lakwen ko.”

³⁵ Hatoy pawpo-on nin Hawhodiyo ay ampi-i-ilgo nin ombayri: “Ayri ya kalì mako ta agtamo ya makit? Mako ya warì ha dogal nin Gawgrigo ya ampa-iriyon nin kanayon ya Hawhodiyo ta toro-an nay Gawgrigo? ³⁶ Anhalita-en na ya tikapen tamo ya piro agtamo ya makit, boy anhalita-en na et ya agtamo makalako ha lakwen na. Anya raw ya labay nan totolen?”

Hay hinalità ni Apo Hisos ya tongkolha Ispirito nin Diyos

³⁷ Hay kalampohan allo nin pista ay pinaka-importanti. Kayà hin na-abot baytoy allo, hi Apo Hisos ay nireng biha na impakakhaw ya basis na nin naghalià: “Hinoman,” wana, “ya angka-angan ay mako kongko ta pa-inomen ko, ³⁸ ta ombayri ya nakaholat ha Kaholatan nin Diyos: ‘Hinoman ya tompel kongko ay magkama-in nin ayin anggawan ya biyay ya bilang lanom ya anhombol ha nakem na.’ ” ³⁹ Hay labay totolen ni Apo Hisos do ha lanom ya ampambin biyay ya ayin anggawan ay Ispirito nin Diyos. Hin habayto ay ahè et inggawà ya Ispirito nin Diyos, ta hi Apo Hisos ay ahè et nakabira ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos.

Ahè nangapisosondò

⁴⁰ Ha kalak-an tawo ya anti bayro ya ampanlengè, hay kanayon ay naghalià, ya wanla, “Talagan hiya bayti ya Propita ya ampalatngen!”

⁴¹ Hay kanayon itaman ay naghalià nin, “Hiya,” wanla, “hi Kristo ya impangakò nin Diyos!” Piro hay kanayon ay naghalià nin, “Hi Kristo,” wanla, “ya impangakò nin Diyos ay ahè ma-ibat ha probinsyan Galiliya! ⁴² Nakaholat ha Kaholatan nin Diyos ya hi Kristo ya impangakò nin Diyos ay i-alalak ni Dabid, boy i-anak ya ha Bitlihim ha banowa ya pina-iriyon ni Ari Dabid.” ⁴³ Kayà ahè nangapisosondò baytoy kalak-an tawo nin tongkol koni Apo Hisos. ⁴⁴ Ma-in ongno bayro ya malabay mandakep koni Apo Hisos, piro ayin nakapaghokaw nakem nin mandakep kona.

Hay ahè paminto-o nin Hawhodiyo ya ampipamo-on

⁴⁵ Hapa-eg hatoy bawbantay ay nipagbirayna do ha pawpo-on nin pawparì boy do ha Pawparisiyo ya nangihogò konla nin mandakep koni Apo Hisos. “Antà nin agmoyo ya gintan bayri?” pastang nin hatoy nangihogò.

⁴⁶ Tinombay baytoy bawbantay, “Maski nakakanoman,” wanla, “ay ayin et tawo ya nakapaghalià nin bilang ombayro ha hinalità nin habaytoy tawo.”

⁴⁷ Hinalità nin hatoy Pawparisiyo, “Kateng nayì hikawo ay naloko na? ⁴⁸ Ma-in kawoyna nayì tandà ya miha ha ampipamo-on o miha ha Pawparisiyo ya ninto-o kona?”

⁴⁹ Kalak-an bayri ha tawtawo ay agla angka-intindiyan ya kawkapanogo-an ya inggawà ni Moysis; kayà parosawan hila nin Diyos.”

⁵⁰ Hapa-eg hi Nikodimo ya miha ha Pawparisiyo ay anti bayro. Hiya ay hatoy tawo ya nako hin hato nin naki-ilgo koni Apo Hisos. Hapa-eg, hinalità na konla, ⁵¹ “Ha kawkapanogo-an tamo,” wana, “ay agtamo makasintinsya ha tawo no ahè binista emen matanda-an no anyay ginawà na.”

⁵² Tinombay hila, “Hika nayì,” wanla, “ay taga Galiliya simpri? Pag-aralan moy Halità nin Diyos emen mo matanda-an ya ayin propita ya ma-ibat ha probinsyan Galiliya.” ⁵³ Hapa-eg hila ay nihihiyay ta balang miha konla ay norong ha sarili nan bali.

8

¹ Piro hi Apo Hisos ay nako ha Bakil nin Aw-olibo.

Hay babayi ya nahagep ha pamakilalaki

² Ika-ibokah, hay hambak et, hi Apo Hisos ay nagbira do ha bali nin Diyos. Bayro ha kolob nin habayto, kaganawan tawo ay ni-o-opong ha mamalibot na. Hapa-eg, nikhò hi Apo Hisos ta tinoro-an na hila. ³ Mintras ampanorò ya, ma-in mawmangitorò nin kawkapanogo-an boy Pawparisiyo ya nilomateng bayro ya ma-in gitan ya mihay babayi ya nahagep ha pamakilalaki. Habaytoy babayi ay pina-ireng la ha arapan nin kaganawan. ⁴ “Apo,” wanla koni Apo Hisos, “habayti ya babayi ay nahagep nawen ha akto ya ampakilalaki. ⁵ Ha kawkapanogo-an nawen ya inggawà ni Moysis, haba-in ya ombahen ya babayi ay dapat batowen anggan mati. Hapa-eg, anyay mahalità mo ya tongkol kona?” ⁶ Ombayroy hinalità la emen la mahagep hi Apo Hisos ha pag-i-ilgo na. Ha ombayro ay magkama-in hilan bara-nan nin mangidimanda kona.

Piro hi Apo Hisos ay niyomokò ta nanolat ha lotà nin hay ginamit na nin pinanolat ay tamorò na. ⁷ Hin sigisigi ya pagpastang la kona, hi Apo Hisos ay nireng biha ya naghalità konla, ya wana, “Hinoman komoyo ya ahè nakagawà nin kasalanan ay hiya ya ma-ona nin mamato bayri ha babayi.” ⁸ Hapa-eg, hi Apo Hisos ay niyomokò ana et nin nanolat ha lotà.

⁹ Hin nalengè la baytoy hinalità ni Apo Hisos ay mihamiha hilan nog-alih nin nag-ompisa ha pinakamoto-a anggan hay nabalag tana ay hi Apo Hisos boy hatoy babayi ya anti bayron naka-i-ireng. ¹⁰ Hapa-eg, nireng hi Apo Hisos ta

pinastang na baytoy babayi, “Ayri hilayna?” wana. “Ayin nayì nagkabalag para mamato komo?”

¹¹ Tinombay baytoy babayi, “Ayin, Apo,” wana.

Hapa-eg, hinalità kona ni Apo Hisos, “Hiko man,” wana, “ay ahè mamarosa komo. Morong kayna, piro pa-ibat hapa-eg ay agkayna mangoman magkasalanan.”

Hi Apo Hisos ya hawang ha babon lotà

¹² Ahè naboyot, hi Apo Hisos ay naghaltà ana et do ha tawtawo, ya wana, “Hiko ya hawang nin babon lotà. Hinoman ya ampakilamo kongko ay ahè mamiyay ha karegleman, no alwan hay biyay na ay magkama-in nin hawang ya makab-i nin biyay ya ayin anggawan.”

¹³ Hapa-eg, hinalità kona nin hatoy Pawparisiyo, “Ayin kowinta ba-in ya pamapteg mo ta tongkol ha sarili mo ya ampapteg mo.”

¹⁴ Tinombay konla hi Apo Hisos, ya wana, “Maski hiko ya ampapapteg nin sarili ko ay peteg ya anhalita-en ko, ta tandà ko no ayri ko nangibat boy no ayri ko mako. Piro hikawo, agmoyo tandà no ayri ko nangibat boy no ayri ko mako. ¹⁵ Ampanosga kawo ha ka-ogali-an nin panosgan tawtawo. Hiko ay ahè ampanosga ha maskin hino. ¹⁶ Piro no manosga ko, hay panosga ko ay tamà, ta alwa kon mimiha ya ampanosga, no alwan kalamo ko nin ampanosga ya Tatay koy Diyos ya nangihogò kongko. ¹⁷ Nakaholat ha kawkapanogo-an moyo ya no mapi-ogmà ya anhalita-en nin loway tawo ay peteg ya pamapteg la. ¹⁸ Ampapteg mo koy tongkol ha sarili ko, boy hay Tatay koy Diyos ya nangihogò kongko ya ampapapteg et nin tongkol kongko.”

¹⁹ Hapa-eg, pinastang la hi Apo Hisos, “Ayri,” wanla, “ya Tatay mo?” Tinombay konla hi Apo Hisos, “Agmoyo,” wana, “tandà no hino ya Tatay ko boy no hino ko. No balay moyo ko ay balay moyo simpri ya Tatay ko.” ²⁰ Hinalità bayti ni Apo Hisos mintras anti ya ha danin kahon ya pangidabo-an nin kowalta ha lo-ob bali nin Diyos, ta bayro ya ampanorò nin tawtawo. Ayin nandakep kona ta alwa et tamà ya oras nin pandakep kona.

Hay ahè makalako ha lakwen ni Apo Hisos

²¹ Hinalità ana et ni Apo Hisos do ha tawtawo, “Mog-alih ako,” wana. “No ayin akoyna ay tikapen moyo ko, piro mati kawo nin anti et komoyoy kasalanan moyo. Kayà agkawo makalako ha lakwen ko.”

²² Hapa-eg, hinalità nin hatoy Hawhodiyo, “Magpakamati ya wari,” wanla, “ta hinalità na ya agtamo makalako ha lakwen na?”

²³ Tinombay konla hi Apo Hisos, “Hikawo,” wana, “ay nabit bayri ha aypà, piro hiko ay nangibat ha tag-ay. Na-ibat kawo bayri ha babon lotà; hiko balè ay ahè nangibat bayri ha babon lotà. ²⁴ Kayà hinalità ko komoyo ya mati kawo nin anti et komoyoy kasalanan moyo. Mati kawon ombayro no agmoyo pinto-owen ya hiko ya Mapangilibri ya inhogò nin Diyos.”

²⁵ “Hino kan talaga?” wanla kona.

Tinombay konla hi Apo Hisos, “Hiko,” wana, “baytoy hinalità ko komoyo pa-ibat et hin primiro. ²⁶ Malakè ya dapat kon halita-en boy ihosga komoyo. Piro hay nangihogò kongko ay peteg, boy anhalita-en kon bongat ha kaganawan tawo ya bawbagay ya nalengè ko kona.”

²⁷ Ahè na-intindiyan nin hatoy tawtawo ya hay anhalita-en ni Apo Hisos konla ay tongkol ha Tatay nay Diyos. ²⁸ Kayà hinalità konla ni Apo Hisos, “Hiko,” wana, “ya an-ingaten Anak nin Tawo. No na-ipakò moyo koyna ha koroh biha moyo ko itag-ay ay matanda-an moyo ya ayin akon sarilin anggaw-en, no alwan anhalita-en kon bongat ya intorò kongko nin Tatay koy Diyos. ²⁹ Hay nangihogò kongko ay pirmi kon kalamo. Agna ko an-alihan ta pirmi kon anggaw-en ya bawbagay ya ampakapakonsowilo kona.” ³⁰ Banà bayro ha hinalità ni Apo Hisos ay malakè ya tinompel kona.

Malayà boy alwan malayà

³¹ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha Hawhodiyo ya ampipantompel kona, “No anhonolen moyo,” wana, “ya an-itorò ko ay talagan aw-alagad katawo; ³² boy matanda-an moyoy kaptegan, ta hay kaptegan ya mamalayà komoyo.”

³³ Tinombay hila koni Apo Hisos, “Hikayi,” wanla, “ay aw-inalalak ni Abraham, boy maski nakakanoman ay alwa kayin alilà nin hinoman. Anyay labay mon totolen ha paghalità mo nin hikayi ay mag-in malayà?”

³⁴ Hinalità konla ni Apo Hisos, ya wana, “Anhalita-en ko komoyo ya kaptegan: hinoman ya ampagkasalanan ay anti ha kapangyariyan nin kasalanan. ³⁵ Hay alilà ay alwan kabilang ha pamilya; hay anak balè ay ampanatili nin miha ha pamilya anggan makakanoman. ³⁶ No hay Anak nin Diyos ya mambi komoyo nin kalaya-an ay talagan peteg kawon malayà. ³⁷ Tandà ko ya hikawo ay aw-inalalak ni Abraham, piro ampagsikahan moyo ko nin patyen ta agmoyo antanggapen ya tawtorò ko. ³⁸ Anhalita-en ko ya tongkol ha impakit kongko nin Tatay koy Diyos, piro hikawo, hay anggaw-en moyo ay hatoy natotowan moyo ha tatay moyo.”

³⁹ Tinombay hila koni Apo Hisos, "Hikayi," wanla, "ay aw-inalalak ni Abraham."

"No hikawo," wani Apo Hisos, "ay aw-inalalak ni Abraham ay gaw-en moyoy bilang ha ginawà na. ⁴⁰ Hiko ay ampaghalià nin kaptegan ya nalengè ko ha Diyos, piro ampagsikahan moyo kon patyen. Alwan ombayro ya ginawà ni Abraham. ⁴¹ Hay anggaw-en moyo ay hatoy anggaw-en nin tatay moyo."

Tinombay hila koni Apo Hisos, ya wanla, "Hikayi ay alwan anak ha ligaw. Hay tatay nawen ay mimiha ya ayin kanayon no alwan mismon Diyos."

⁴² Hinalità konla ni Apo Hisos, "No Diyos ya Tatay moyo ay labiyen moyo ko, ta ha Diyos ako nangibat. Hay pamako ko bayri ay alwan ha sarili kon kalabayan, no alwan hiko ay inhogò nin Tatay koy Diyos. ⁴³ Antà agmoyo angka-intindiyen ya anhalita-en ko? Banà ta hay anhalita-en ko ay agmoyo labay leng-en. ⁴⁴ Hay tatay moyo ay hi Satanas. Hay kalabayan na ay habaytoy anhonolen moyo. Pa-ibat hin ibat, hi Satanas ay mapamati nin tawo. Agna labay ya kaptegan; kayà ni amò ya kaptegan ay ayin kona. Ampagtotoì yan kabongkokan ta talagan mabongkok ya, boy kona ampangibat ya kaganawan kabongkokan. ⁴⁵ Hiko balè, hay anhalita-en ko komoyo ay kaptegan; kayà agmoyo ko ampinto-owen. ⁴⁶ Hino komoyo ya makapapteg nin hiko ay nakagawà nin kasalanan? Antà agmoyo ko ampinto-owen ya hay anhalita-en ko komoyo ay kaptegan? ⁴⁷ Hay tawoy anak nin Diyos ay ampanlengè ha anhalita-en nin Diyos. Agmoyo labay manlengè Halità nin Diyos ta hikawo ay alwan anak nin Diyos."

Hi Apo Hisos boy hi Abraham

⁴⁸ Hapa-eg hay Hawhodiyo ay tinombay koni Apo Hisos, ya wanla, "Alwa kayi nayi tamà ha paghalità nawen nin hika ay Samaritano boy ma-in kan dimonyo?"

⁴⁹ Tinombay konla hi Apo Hisos, "Hiko," wana, "ay ayin dimonyo. Kaporiyan ya an-igwà ko ha Tatay koy Diyos, piro an-insoltowen moyo ko. ⁵⁰ Agko ampanikap kaporiyan para ha sarili ko, piro ma-in ampanikap kaporiyan para kongko boy hiya ya manosga. ⁵¹ Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: hinoman ya homonol ha anhalita-en ko ay ahè mati ta ma-in biyay ya ayin anggawan."

⁵² Hinalità nin Hawhodiyo koni Apo Hisos, "Hapa-eg," wanla, "ay napaptegan nawen ya hika ay ma-in nin dimonyo. Hi Abraham boy pawpropita ay nikati, piro anhalita-en mo ya hinoman ya homonol ha an-itorò mo ay ahè mati. ⁵³ Hay ka-apo-apowan nawen ya hi Abraham

ay nati kateng pawpropita. Warì ampaka-igit ka et konla? Anyay palagay mo ha sarili mo?"

⁵⁴ Tinombay hi Apo Hisos, "No amporiyen ko," wana, "ya sarili ko ay ayin kowinta ya kaporiyan ko. Hay ampambin kaporiyan kongko ay Tatay koy Diyos ya anhalita-en moyo nin Diyos moyo. ⁵⁵ Agmoyo ya balay piro balay ko ya. Mag-in akon mabongkok nin bilang komoyo no halita-en ko ya agko ya balay. Balay ko ya boy anhonolen koy Halità na. ⁵⁶ Hi Abraham ya ka-apo-apowan moyo ay nagtowà ta anasawan na ya makit nay panlomateng ko bayri ha babon lotà. Hay panlomateng ko ay nakit na; kayà nagtowà ya nin masyado."

⁵⁷ Hinalità ana et nin Hawhodiyo koni Apo Hisos, "Ayin ka et," wanla, "nin limampò ya ta-on; antà anhalita-en mo nin nakit moyna hi Abraham?"

⁵⁸ Tinombay hi Apo Hisos, ya wana, "Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: biha in-anak hi Abraham, hiko ay hikoyna." ⁵⁹ Banà bayro ha hinalità ni Apo Hisos, hatoy Hawhodiyo ay nandampot nin bawbato ya pamato la kona, piro agla ya natanda-an ya nilomikol nin nog-alih bayro ha lo-ob bali nin Diyos.

9

Pinakahampat ni Apo Hisos ya lalaki ya bowag

¹ Hapa-eg, mintras ampowako hi Apo Hisos ay nakakit ya nin mihay lalaki ya bowag pa-ibat et hin in-anak. ² Hi Apo Hisos ay pinastang nin aw-alagad na, ya wanla, "Apo, antà bowag ba-in ya tawo nin in-anak? Hinoy ma-in kasalanan nin pagkabowag na? Hiya nayì o mawmato-antawo na?"

³ Tinombay konla hi Apo Hisos, ya wana, "Hay pagkabowag nin haba-in ya tawo ay alwan banà ha pagkasalanan na, o banà ha pagkasalanan nin mawmato-antawo na, no alwan nabowag ya emen hay kapangyariyan nin Diyos ya gomawà kona ay mipatnag. ⁴ No allo, hay tawtawo ay ampipagtrabaho, piro no yabi ay ahè ampagtrabaho. Kayà hay dapat kontamo, mintras ma-in et pana-on ay isigi tamon gaw-en ya gawgawà nin Diyos ya nangihogò kongko, ta ma-in pana-on ya lomateng ya agtamoyna makagawà nin para kona. ⁵ Mintras anti ko bayri, hiko ay hawang bayri ha babon lotà."

⁶ Hin nayarì nan hinalità baytoy ombayro, hi Apo Hisos ay nandolà ha lotà, ta habaytoy lotà ya dinol-an na ay ginawà nan pità. Hapa-eg habaytoy pità ay imponah na ha mata nin hatoy bowag, ⁷ biha na hinalità kona, "Mako ka," wana, "nin mag-olameh ha lanom ya pamaliyo-an ya an-ingaten

Silowam." Hay labay totolen nin Silowam ay inhogò. Hapa-eg, nanigè ana baytoy tawoy bowag ta nag-olameh ya. Hin norong ya ay ampakakit yayna.

⁸ Hapa-eg, hay kawkaranin bali nin hatoy bowag pon kateng hatoy kanayon ya tawtawoy nakakit kona hin bowag ya et ya ampikilimoh ay nipapastang, ya wanla, "Wari alwan hiya ba-in ya tawoy pirmin ampiknò ta ampakilimoh?"

⁹ Ma-in ongnoy naghalità nin, "Hiya," wanla.

Hay kanayon ay naghalità nin "Alwan hiya," wanla, "ta kalopa nan bongat." Kayà hinalità nin hatoy tawo, "Hiko," wana, "baytoy tawoy bowag ya anhalita-en moyo ya mamakilimoh."

¹⁰ "Pangno ka," wanla, "nakakit?"

¹¹ Tinombay baytoy tawo, "Hatoy lalaki," wana, "ya nagngalan Hisos ay nanggawà pità ta imponah na ha mata ko, biha na hinalità kongko, ya wana, 'Mako ka ha Silowam ta mag-olameh ka.' Kayà nako ko. Hin nakapag-olameh ko ay nakakit akoyna."

¹² "Ayri ya man ba-in?" wanla. "Aytawan," wana.

Hatoy bowag pon ay pinastang nin Pawparisiyo

¹³ Hatoy bowag pon ay gintan la ha Pawparisiyo, ¹⁴ ta allon pama-inawa hin nanggawà hi Apo Hisos nin pità boy hin pinakahampat nay mata nin hatoy bowag. ¹⁵ Hapa-eg, pinastang ya nin hatoy Pawparisiyo no pangno ya nakakit. Tinombay ya konla, ya wana, "Binyan nan pità ya mata ko biha ko nag-olameh. Hapa-eg ay ampakakit akoyna."

¹⁶ Hinalità nin ongnoy Parisiyo, "Habaytoy lalaki," wanla, "ay ahè nangibat ha Diyos ta agna an-ingilin ya allon pama-inawa."

Piro hinalità nin kanayon, "No hiya ay tawoy makasalanan," wanla, "pangno ya makagawà nin ombahen ya pawpapag-ispantawan ya gawgawà?" Banà bayro ha alwan paripariho ya palagay la ya tongkol koni Apo Hisos ay aghila nangapisosondò.

¹⁷ Hapa-eg hatoy lalaki ya bowag pon ay pinastang ana et nin hatoy Pawparisiyo, "Hinalità mo," wanla, "ya pinakahampat nay mata mo; kayà nakakit ka. Anyay mahalità mo ya tongkol kona?"

Tinombay ya konla, "Hiya," wana, "ay propita."

¹⁸ Hapa-eg hatoy Hawhodiyooy ampipamo-on ay ahè ampinto-o nin bowag ya pon biha ya nakakit; kayà impingat lay mawmato-antawo nin hatoy bowag pon ¹⁹ ta pinastang la, "Habayti nayì," wanla, "ya anak moyo? Talaga nayì bowag ya pa-ibat hin in-anak ya? Pangno ya nakakit hapa-eg?"

²⁰ Tinombay baytoy mawmato-antawo, "Tandà nawen," wanla, "ya hiya ay anak nawen boy hiya ay bowag pa-ibat hin in-anak. ²¹ Piro agnawen tandà no pangno ya nakakit boy no hinoy namakahampat nin mata na. Hiya ya pastangen moyo. Ma-in yayan sapat ya idad nin makatbay para ha sarili na." ²² Hinalità bayti nin mawmato-antawo na banà ha kalimowan la ha Hawhodiyooy ampipamo-on, ta hatoy ampipamo-on ay nangapisosondò nin agana palo-ben ha himba-an ya hinoman ya tawoy mamapteg nin hi Apo Hisos ay Kristo ya impangakò nin Diyos. ²³ Kayà hinalità nin hatoy mawmato-antawo na, "Hiya ay ma-in anan sapat ya idad; kayà hiya ya pastangen moyo."

²⁴ Hapa-eg, impa-ingat layna et nin ikalwan bisis baytoy lalaki ya bowag pon, ta hinalità la kona, "Ipangakò mo," wanla, "ha arapan nin Diyos ya magtotol ka nin kaptegan. Tandà nawen ya habaytoy ya lalaki ay makasalanan."

²⁵ Tinombay ya konla, "Agko," wana, "tandà no hiya ay makasalanan o alwa. Mihay bagay ya tandà ko: bowag ako pon piro hapa-eg ay ampakakit akoyna."

²⁶ "Anyà," wanla, "ya ginawà na komo? Pangno na pinakahampat ya mata mo?"

²⁷ Tinombay ya konla, "Hinalità koyna," wana, "komoyo piro agmoyo nilengè. Antà labay moyoyna et malengè? Wari labay moyo itaman mag-in alagad na?"

²⁸ Hapa-eg, pinaghalita-an la yan mala-et. "Hika," wanla, "ya alagad na; hikayi balè ay anhomonol ha tawtorò ni Moysis. ²⁹ Tandà nawen ya hay Diyos ay naghaltà koni Moysis, piro tongkol ha tawoy habayti ay agnawen tandà no ayri ya nangibat."

³⁰ Tinombay baytoy lalaki ya hinomampat, "Habayti," wana, "ay kapapa-ispanta. Agmoyo tandà no ayri ya nangibat, piro pinakahampat nay mata ko. ³¹ Tandà nawen ya hay mawmakasalanan ay ahè anleng-en nin Diyos. Piro hay tawoy anggomalang kona boy ampanggawà nin kalabayan na ay anleng-en na. ³² Maski nakakano ay ayin et nalengè ya ma-in namakahampat mata nin lalaki ya bowag pa-ibat hin in-anak. ³³ No habayti ya lalaki ay ahè nangibat ha Diyos ay agya makagawà nin anyaman ya bagay."

³⁴ Tinobay la ya, "Pa-ibat," wanla, "hin in-anak ka ay makasalanan kayna. Labay mo kayi nayi toro-an?" Hapa-eg, hiya ay impataboy la.

Hatoy bowag pon ay tinompel koni Apo Hisos

³⁵ Hapa-eg, nabalita-an ni Apo Hisos ya hatoy lalaki ya pinakahampat nay mata ay impataboy nin Pawparisiyo.

Kayà hin nakit ya ni Apo Hisos ay hinalità na kona, “Antompel ka nayi ha an-ingaten Anak nin Tawo?”

³⁶ Tinombay baytoy lalaki, ya wana, “Itorò mo dayi kongko, Apo, no ayri ya emen ako tompel kona.”

³⁷ Hinalità kona ni Apo Hisos, “Nakit mo yayna,” wana, “ta hiya ay ka-ilgo mo hapa-eg ya ayin kanayon no alwan hiko.”

³⁸ “Antompel ako, Pangino-on,” wanan hatoy lalaki. Hapa-eg, nanalimokod ya nin hinomamba koni Apo Hisos.

Hay ahè antompel koni Apo Hisos ay kowinta bowag

³⁹ Hinalità ni Apo Hisos, “Nako ko bayri,” wana, “ha babon lotà nin manosga nin tawtawo emen hay bawbowag ay makakit, boy emen hay tawtawoy ampakakit ay mag-in bowag.”

⁴⁰ Hatoy anti bayroy ongnoy Parisiyo ya nakalengè ha alimbawà ni Apo Hisos ay nagpastang, “Hay labay mo nayi totolen ay bowag kayi itaman?”

⁴¹ Tinombay konla hi Apo Hisos, ya wana, “Alwa kawon bowag, ta no aminen moyo nin hikawo ay bowag ay alihen koy kasalanan moyo. Piro banà ta ampagkakanwarì kawo nin ampakakit ay manatili et komoyoy kasalanan moyo.”

10

Hi Apo Hisos ay bilang pastol ya mahampat

¹ Insigi ni Apo Hisos ya paghalità na, “Anhalita-en ko,” wana, “komoyoy kaptegan: mananakaw ya tawoy moli ha alal nin lomo-ob ha koral nin tawtopa no agya magdaan ha polta, ² balè hay pastol nin tawtopa ay ha polta ampagdaan. ³ Hay ampanlo-at nin polta ya pagdanan nin pastol ay hatoy ampagbantay nin koral. No an-ingaten nin pastol ya ngalan nin balang miha ha tawtopa na ay anhomono hila kona nin lomikol ta balay lay basis na boy hiyay ampangona konla. ⁴ No na-ipalikol nayna ya kaganawan topa na ha koral ay anhomono hila kona ta balay lay basis nin pastol la ya angka-ona konla. ⁵ Piro no kanayon ya tawo ay aghila homono, no alwan mowayo hila nin pakarayò ta agla balay ya basis nin habaytoy tawo.”

⁶ Habayti ya alimbawà ni Apo Hisos ay ahè na-intindiyan nin Hawhodiyooy ampipamo-on no anyay labay totolen.

⁷ Kayà hinalità ana et ni Apo Hisos, ya wana, “Anhalita-en ko komoyo ya kaptegan: hiko ay bilang polta nin koral ya para ha tawtopa. ⁸ Kaganawan hatoy alwan peteg ya mawmanonorò ya nika-ona kongko ay bilang mananakaw ya ahè nilengè nin tawtopa. ⁹ Hay ka-alimbawa-an ko ay polta. Hinoman ya lomo-ob ya magdaan kongko ay ahè

mapangno ta ma-in kalibriyan. Hiya ay bilang ha tawtopa ya lomikol lomo-ob emen makatompak nin maganday pastolan. ¹⁰ Hay sadyà nin mananakaw no antà ampako ha koral nin tawtopa ay para manakaw, mamati, boy manirà. Hiko balè, hay bara-nan nin pamako ko bayri ha babon lotà ay emen kawo magkama-in nin biyay, hatoy biyay ya ayin kakolongan ya bilang biyay nin Diyos.

¹¹ “Hay ka-alimbawa-an ko ay pastol ya mahampat. Hay pastol ya mahampat ay handà nin mati para ha tawtopa na. ¹² Hay tawoy an-opa-an nin magpastol ay alwan hiya ya ma-in ikon nin hatoy tawtopa ya ampastolan na. Kayà no angkakit nay anlomateng ya tigri ay ampowayo yan mogalih. Banà bayri, hay kanayon ya tawtopa ay angkakwa nin hatoy tigri boy hay kanayon ay ampangapikakatak. ¹³ Ampowayowan nan alihan ya tawtopa ya ampastolan na, ta an-opa-an yan bongat boy ayin yan malasakit ha tawtopa.

¹⁴ “Hay ka-alimbawa-an ko ay pastol ya mahampat. Balay koy tawtopa ko, boy hay tawtopa ko itaman ay balay la ko. ¹⁵ No pangno ko balay nin tawtopa ko boy no pangno ko hila balay ay ombayroy pagkabalay kongko nin Tatay ko boy pagkabalay ko ha Tatay ko. Handà ako nin mati para ha tawtopa ko. ¹⁶ Ma-in ako et nin kanayon ya tawtopa ya ayin et ha lo-ob nin hatoy an-ingaten koral. Ka-ilangan ko hilan ilo-ob ha koral ya habayto. Leng-en lay anhalita-en ko boy mag-in hila nin mimihay gropo ya kalamoy mimihay pastol.

¹⁷ “Anlabiyen ako nin Tatay koy Diyos, ta handà akon mati alang-alang ha ikahampat nin ampastolan ko biha ko mabiyay oman. ¹⁸ Ayin ma-arì mamati kongko no agko payagan. Ma-in akon karapatan nin ipayag ya sarili ko nin patyen, boy ma-in akon karapatan nin biyayen ya sarili ko, ta hay Tatay koy Diyos ya nambi kongko nin ombayroy karapatan.”

¹⁹ Banà bayri ha hawhalità ni Apo Hisos ay nangapikokolpyayna et baytoy Hawhodiyo ya ampipamo-on; kayà aghila nangapisosondò. ²⁰ Malakè konlay ampaghalità nin ombayri: “Ma-in yan dimonyo,” wanla, “boy lokoloko ya. Antà ampanlengè kawo kona?”

²¹ Piro hay kanayon ay ampaghalità nin, “Hay tawoy ma-in dimonyo ay ahè makapaghalità nin ombahen. Hay bawbowag warì ay mapakahampat nin dimonyo?”

Hi Apo Hisos ay ahè tinanggap nin Hawhodiyo ya ampipamo-on

²² Ha siyodad nin Hirosalim ay na-abot anaman ya pista ya an-ingaten Didikasyon, hatoy pistan pamamanemtem

ya tongkol ha bali nin Diyos. Hin habayton pana-on ay malay-ep. ²³ Hi Apo Hisos ay ampi-o-owako ha balkon ha bali nin Diyos, hatoy balkon ya an-ingaten balkon ni Solomon. ²⁴ Hapa-eg, pini-o-opongan ya nin Hawhodiyo ya ampipamo-on ta pinastang la ya, ya wanla, "Anggan makano mo kayi pa-a-anti-en nin halita-en konnawen no hino ka? Halita-en mo konnawen ya kaptegan no hika hi Kristo ya impangakò nin Diyos."

²⁵ Tinombay konla hi Apo Hisos, "Hinalità koyna ko-moyo," wana, "piro agkawo ninto-o. Hay pawpapag-ispantawan ya an-ipagawà kongko nin Tatay koy Diyos ay habaytoy makapapteg no hino ko. ²⁶ Piro agmoyo labay minto-o ta alwa katawon tawtopa. ²⁷ Hay tawtopa ko ay ampanlengè ha anhalita-en ko; tandà ko no hino hila boy anhomonol hila kongko. ²⁸ Ambiyen ko hila nin biyay ya ayin anggawan ya bilang biyay nin Diyos. Hila ay ahè mipalako ha impirno, boy hila ay ahè ma-ayo kongko nin hinoman. ²⁹ Hila ay inggawà kongko nin Tatay koy Diyos ya ahè mapantayan nin hinoman. Kayà ayin maka-ayo konla ha Tatay koy Diyos ya ampangasiwà konla. ³⁰ Hiko boy Tatay koy Diyos ay mimiha." ³¹ Hapa-eg hatoy Hawhodiyo ya ampipamo-on ay nandampot ana et nin bawbato ta pamato la koni Apo Hisos. ³² Piro naghalità konla hi Apo Hisos, ya wana, "Impakit koyna komoyoy malakè ya papag-ispantawan ya impagawà kongko nin Tatay koy Diyos. Ayri bayro ha ginawà ko ya labay moyon pamatowan kongko?"

³³ Tinombay baytoy Hawhodiyo ya ampipamo-on, "Alwan banà ha kahampatan nin gawgawà mo ya pamatowan nawen komo, no alwan banà ha panla-et mo ha Diyos. Hika ay tawon bongat, piro anggaw-en mon Diyos ya sarili mo."

³⁴ Tinombay hi Apo Hisos, "Ha kawkapanogo-an moyo," wana, "ay ma-in nakaholat ya hinalità nin Diyos ya ombayri: 'Anhalita-en ko ya hikawo ay dawdiyos.'" ³⁵ Hinalità et ni Apo Hisos, "Tandà tamo ya hay Kaholatan nin Diyos ay peteg maski makakano, boy iningat nin Diyos ya kawka-apo-apowan tamo nin hila ay dawdiyos. Hila et ya binyan nin Diyos nin halità na. ³⁶ Hiko ay pinili nin Diyos nin mako bayri ha babon lotà. Pangno moyo halita-en nin hiko ay ampanla-et ha Diyos hin hinalità ko ya hiko ay Anak nin Diyos? ³⁷ No agko anggaw-en ya an-ipagawà kongko nin Tatay koy Diyos ay agmoyo ko pinto-owen. ³⁸ Piro anggaw-en ko ya an-ipagawà kongko nin Tatay koy Diyos. Maski agmoyo ampinto-owen ya anhalita-en ko ay dapat moyon pinto-owen ya anggaw-en ko emen moyo matanda-an ya hay Tatay koy Diyos ay anti kongko, boy hiko ay anti kona."

³⁹ Hatoy Hawhodiyo ya ampipamo-on ay dakpen la dayi hi Apo Hisos, piro naka-alih ya bayro konla.

⁴⁰ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nakon oman ha kagmang balah nin Hordan do ha dogal ya pinaminyagan hin hato ni Howan, boy bayro nanatili hi Apo Hisos. ⁴¹ Hiya ay nilako nin malakè ya tawo. Hinalità nin habaytoy tawtawo, "Hi Howan Mamiminyag," wanla, "ay ahè nanggawà nin pawpapag-ispantawan, piro peteg ya kaganawan hinalità na ya tongkol ha tawoy habayti." ⁴² Kalak-an ha tawtawo bayro ay tinompel koni Apo Hisos.

11

Hay pagkamati ni Lasaro

¹⁻² Hi Mariya, Marta, boy hi Lasaro ya mipapatel ay ampari ha banowan Bitanya. (Habayti ya nagnalan Mariya bayri ay hiya bayti ya Mariyay namollog pabangoh ha bitih ni Apo Hisos boy namona ya hay pinamona na ay habot na.) Hapa-eg hi Lasaro ay nagmasakit. ³ Kayà hay pawpatel na ay namagtan balità koni Apo Hisos ya ombayri ya pagkahalità: "Pangino-on, hay anlapiyen mo ay ampagmasakit."

⁴ Hin natanggap ni Apo Hisos baytoy balità ay ombayri ya hinalità na: "Habayti ya pagmasakit ni Lasaro ay agna ikamati, no alwan hay bara-nan nin pagmasakit na ay emen mapori ya Diyos boy kateng Anak nin Diyos ay poriyen nin banà bayri."

⁵ Hi Marta, Mariya, boy hi Lasaro ay anlapiyen ni Apo Hisos. ⁶ Piro maski anlapiyen na hila boy nabalita-an nayna ya ampagmasakit hi Lasaro ay nanatili ya et nin loway allo do ha dogal ya nilako na.

⁷ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos ha aw-alagad na, "Magbira tamoyna," wana, "ha probinsyan Hodiya."

⁸ "Apo," wanla, "ahè et naboyot ay ampagsikahan kan batowen nin Hawhodiyo ya ampipamo-on. Magbira ka et nayi bayro?"

⁹ Ombayri ya alimbawà ya intobay konla ni Apo Hisos: "Ha lo-ob mikaka-allo ay ma-in labinloway oras. Kayà hay tawoy mowako no allo ay ahè mibatol, ta angkakit nay andanan na ta mahawang ya babon lotà. ¹⁰ Balè ta no yabi ya pamowako na ay mibatol ya ta ayin ampakahawang kona."

¹¹ Hin nayari ni Apo Hisos nin hinalità bayto ay ombayri et ya impahan nan hinalità ha aw-alagad na: "Hi Lasaro," wana, "ya amigo tamo ay angkatoloy, piro mako ko bayro ta pokawen ko ya."

¹² Tinombay ya aw-alagad na, “Pangino-on,” wana, “no angkatoloy ya ay homampat ya.” ¹³ Hay labay totolen ni Apo Hisos do ha hinalità na, hi Lasaro ay natina. Piro ha ihip nin aw-alagad na, hi Lasaro ay angkatoloy bongat.

¹⁴ Banà bayro ay diniritson hinalità konla ni Apo Hisos, “Hi Lasaro,” wana, “ay nati ana. ¹⁵ Piro alang-alang komoyo ay an-ikaliga ko ya ayin ako bayro hin nati ya emen homkaw ya katetpel moyo kongko. Manigè tamoyna nin mako bayro kona.”

¹⁶ Hi Tomas ya an-ingaten Lambaw ay naghalità ha kapara nan aw-alagad, ya wana, “Kilako tamo koni Apo Hisos emen tamo mati nin kalamo na.”

Hi Apo Hisos ya mamiyay oman boy mambin biyayya ayin anggawan

¹⁷ Hapa-eg, hin andomani ana hi Apo Hisos ha banowan Bitanya ay natanda-an na ya hi Lasaro ay apat anay allo nin nakatabon. ¹⁸ Hay banowan Bitanya ay tatloy kilometroy dayò ha siyodad nin Hirosalim. ¹⁹ Malakè ya Hodiyo ya nabat ha Hirosalim ya nako koni Marta boy koni Mariya ta anahaliwawen la hila nin tongkol ha pagkamati nin patel la.

²⁰ Hapa-eg, hin nabalita-an ni Marta ya anlomateng hi Apo Hisos ay nilako na yan hinakbat; hi Mariya balè ay nabalag ha bali la.

²¹ Hinalità ni Marta koni Apo Hisos, “Pangino-on,” wana, “hay patel ko ay ahè dayi nati no anti ka bayri. ²² Piro tandà ko ya maski hapa-eg ay igwà komo nin Diyos ya anyaman ya dawaten mo kona.”

²³ Hinalità kona ni Apo Hisos, “Hay patel mo,” wana, “ay mabiyay oman.”

²⁴ Tinombay hi Marta, “Tandà ko,” wana, “ya hiya ay mabiyay oman ha hoyot ya allo.”

²⁵ Hinalità ana et ni Apo Hisos kona, “Hiko,” wana, “ya mamiyay oman nin nikati boy hiko ya ampambin biyay. Hinoman ya tawoy antompel kongko ay mabiyay maskin hiya ay mati; ²⁶ boy hinoman ya angkabiyay ya antompel kongko ay ahè mati, ta ma-in yaynan biyay ya ayin anggawan ya bilang biyay nin Diyos. Ampinto-o ka nayi bayri?”

²⁷ Tinombay hi Marta, “Awò,” wana, “Pangino-on. Ampinto-o ko nin hika hi Kristo ya impangakò nin Diyos nin mako bayri ha babon lotà, boy hika ya Anak nin Diyos.”

Nanangih hi Apo Hisos

²⁸ Hin nayarì bayton hinalità ni Marta ay nilako na hi Mariya ya patel na, ta impa-alilih na ya biha na imbalità

kona, ya wana, “Hay Pangino-on ay anti bayri boy an-ipaingat na ka.”²⁹ Hay ginawà ni Mariya hin nalengè na bayto ay nanandali yan nanigè nin nako koni Apo Hisos.³⁰ Hin habayto, hi Apo Hisos ay ahè et ni-abot ha banowa ta anti ya et ha dogal ya pinakahakbatan kona ni Marta.³¹ Hatoy panandali ni Mariya nin nog-alih ay nakit nin hatoy Hawhodiyo ya anti bayro ha bali nili Mariya nin ampanahaliwa konla. Kayà hinomono hila koni Mariya ta andap la no mako ya nin mi-a-anito do ha tinabon ni Lasaro.

³² Hapa-eg, ni-abot hi Mariya do ha kama-inan ni Apo Hisos. Hin nakit na ya ay nanalimokod ya ha danin bitih na, ya wana, “Pangino-on, no anti ka dayi bayri ay ahè nati ya patel ko.”

³³ Nakit ni Apo Hisos ya ampanangih hi Mariya kateng hatoy Hawhodiyo ya hinomono kona; kayà nanginanawa yan malawig nin banà ha kalele-an na.³⁴ Pinastang hila ni Apo Hisos, “Ayri moyo ya intabon?” wana.

“Pangino-on,” wanla, “kilako ka emen mo makit.”

³⁵ Nanangih hi Apo Hisos.

³⁶ Hapa-eg, hinalità nin hatoy Hawhodiyo, “Talagan masyadoy panlalabi na koni Lasaro.”

³⁷ Piro hay ongno konla ay naghalità nin ombayri: “Namakahampat ya,” wanla, “nin tawoy bowag. Antà agna pinakahampat hi Lasaro emen agya dayi nati?”

Hi Lasaro ay biniyay oman ni Apo Hisos

³⁸ Hi Apo Hisos ay nanginanawayna et nin malawig banà ha kalele-an na, biha ya nako ha pinangitabonan ya kowibay hinar-an bato.³⁹ Hinalità ni Apo Hisos, “Alihen moyo,” wana, “ya bato.”

“Piro Pangino-on,” wani Marta ya patel nin hatoy nati, “nabatà ana ta apat anay allo ya nalabah pa-ibat hin intabon ya.”

⁴⁰ Hinalità kona ni Apo Hisos, “Alwa nayì,” wana, “nin hinalità ko komo ya no minto-o ka ay makit moy kapangyariyan nin Diyos?”

⁴¹ Hapa-eg, inalih lay bato ya pinanarà nin hatoy kowiba. Hi Apo Hisos ay naninglà biha naghalità, ya wana, “Tatay ko, ampasalamat ako komo ta nilengè mo ko.⁴² Tandà ko ya pirmi mon anleng-en ya anhalita-en ko. Ombayro man, hinalità ko bayti emen habayti ya tawtawo ay minto-o nin hiko ay inhogò mo.”

⁴³ Hin nayarì nan hinalità bayto ay nambolyaw ya, ya wana, “Lasaro, lomikol ka.”⁴⁴ Hapa-eg hi Lasaro ay nilomikol. Hay gamet na boy bitih na ay napotot et nin doloy imbelebel kona ta ombayroy ka-ogali-an lan gaw-en

ha nati. Kateng lopa na ay ma-in et nakatagpen ya panyò. “Alihen moyo,” wani Apo Hisos, “ya doloy imbelebel kona emen yayna maka-orong.”

Hay tangkà koni Apo Hisos

(Matiyo 26:1-5; Markos 14:1-2; Lokas 22:1-2)

⁴⁵ Malakè ha Hawhodiyo ya nako koni Mariya ta anhahali-wawen la ya. Peleg lan anti bayro ay nakit lay ginawà ni Apo Hisos. Kayà tinompel hila kona. ⁴⁶ Piro onгно konla ya nako ha Pawparisiyo ta imbalità lay ginawà ni Apo Hisos. ⁴⁷ Kayà hay Pawparisiyo boy pawpo-on nin pawpari ay tinipon lay kawkapariho lan ampipamo-on ha Hawhodiyo. Ampipapastang hila, ya wanla, “Anyay gaw-en tamo? Habaytoy tawo ay ampanggawà nin malakè ya papag-ispantawan. ⁴⁸ No pa-olayan tamo ya ay tompel kona ya kaganawan. No ombayroy mangyari, hay Rawromano ya ampipamo-on kontamo ay mako bayri ta hira-en lay bali nin Diyos boy nasyon tamo.”

⁴⁹ Miha konla, hi Kaypas ya pinakapo-on nin pawpari hin habayton pana-on ay tinombay, “Talaga,” wana, “nin ayin kawon ihip! ⁵⁰ Agmoyo na-ihip ya mas mahampat para kontamo ya mati ya mihay tawo para ha kaganawan kisa ma-anggawan ya nasyon.”

⁵¹ Habaytoy hinalità ni Kaypas ay ahè nangibat ha sarili nan ihip. Banà ta hiya ya pinakapo-on nin pawpari hin habayton pana-on ay hinola-an na ya hi Apo Hisos ay mati nin para ha Hawhodiyo. ⁵² Mati ya et para ha kaganawan anak nin Diyos ya nangapihihiyay emen na hila pimimihawen. ⁵³ Pa-ibat hin habayton allo, hi Apo Hisos ay amplanowen patyen nin Hawhodiyo ya ampipamo-on.

⁵⁴ Kayà hi Apo Hisos ay agana napa-ipatnag ha probinsyan Hodiya, no alwan nog-alih ya ta nako ya ha banowan Iprayim ya marani ha powiray dogal, ta bayro ya nanatili kalamo nay aw-alagad.

⁵⁵ Hapa-eg, hin marani ana ya pista nin Hawhodiyo, hatoy Pistan Pamamanemtem la hin inilibrì nin Diyos ya kawka-apo-apowan la ay malakè ya tawoy nako ha siyodad nin Hirosalim. Habaytoy tawtawo ya nika-ibat ha kanayon ya dawdogal ay nako bayro, ta biha pista ay gaw-en la baytoy ka-ogali-an lan paglilinis kompormi ha kawkapanogo-an la. ⁵⁶ Hi Apo Hisos ay antikapen nin habaytoy tawtawo, boy mintras anti hila bayro ha lo-ob bali nin Diyos ay ampi-ilgo hila, ya wanla, “Anyà ha palagay moyo? Mako ya wari bayri ha pista?”

⁵⁷ Pini-i-ilgowan la bayti ta hay pawpo-on nin pawpari kateng Pawparisiyo ay nambin panogò ya hinoman ya

nakatandà no ayri hi Apo Hisos ay ibalità konla emen la ya marakep.

12

*Hi Apo Hisos ay binollogan nin pabangoh
(Matiyo 26:6-13; Markos 14:3-9)*

¹ Anem ya allo biha Pistan Pamamanemtem, hi Apo Hisos ay nako ha banowan Bitanya ya ampa-iriyen ni Lasaro ya biniyay oman ni Apo Hisos. ² Hi Apo Hisos ay pinaghandà la bayro nin pamamangan. Hi Marta ay ampanambay magsirbi, piro hi Lasaro ay kalamo ni Apo Hisos nin an-omarap ha lamisawan ta ampangan. ³ Hapa-eg hi Mariya ay ma-in pinakamablin pabangoh ya kagitnà litroy kalak-an. Hay ginawà na ay imbollog na ha bitih ni Apo Hisos, biha na pinonahan nin habot na. Hay lo-ob bali ay binomangoh, gawà nin habaytoy pabangoh.

⁴ Hi Hodas Iskaryoti ya miha ha aw-alagad ni Apo Hisos ya mangisapakat kona ay naghalià, ya wana, ⁵ “Antà nin haba-in ya pabangoh ay ahè inlakò ha alagà nin sowildon mihay ta-on ya pinagtrabahowan nin miha katawo, ta hay napaglako-an ay na-igwà dayi ha manga-irap?” ⁶ Habayti ya hinalità ni Hodas ay alwan banà ha pangiangalo na ha mawmanga-irap no alwan banà ha katakawan na, ta hay sawsintimos ya anti ha pambiyanan la ya an-oligtanan na ay antakawen na.

⁷ Hinalità ni Apo Hisos koni Hodas, ya wana, “Pa-olayan mo hi Mariya ha anggaw-en na. Haba-in ya anggaw-en na ay paghandà para ha allo nin pananabon kongko. ⁸ Hay mawmanga-irap ay pirmi komoyo, piro hiko ay ahè magpirmi komoyo.”

Hay tangkà koni Lasaro

⁹ Malakè ha Hawhodiyo ya nakabalità nin hi Apo Hisos ay anti ha banowan Bitanya; kayà nilako la ya. Hay pamako la bayro ay alwan hi Apo Hisos bongat ya labay lan makit, no alwan kateng hi Lasaro ya biniyay oman ni Apo Hisos. ¹⁰ Banà bayro, hay pawpo-on nin pawpari ay nagplano nin kateng et hi Lasaro ya patyen la, ¹¹ ta banà ha pangyayari koni Lasaro ay malakè ya Hodiyo ya ampipantompel koni Apo Hisos.

*Hi Apo Hisos ay anlomateng ha siyodad nin Hirosalim
(Matiyo 21:1-11; Markos 11:1-11; Lokas 19:28-40)*

¹² Ika-ibokah, hatoy kalak-an tawoy nako bayro ha Pistan Pamamanemtem ay nabalita-an la ya hi Apo Hisos ay anlomateng bayro ha Hirosalim. ¹³ Hapa-eg, hay ginawà

la ay nangwa hila nin bawbolong ya bilang bolong ongot, biha la hinakbat hi Apo Hisos boy ampibobolyaw hila nin ombayri: "Poriyen ya Diyos! Bindisyonan nin Diyos ya anlomateng ha ngalan nin Pangino-on! Bindisyonan ya Arì nin nasyon Israyil!" ¹⁴ Hin habayto, hi Apo Hisos ay anlomateng ya nakahakay ha oybon asno nin bilang ombayro ha pagkahalità ya nakaholat ha Kaholatan nin Diyos:

¹⁵ "Hikawoy tawtawo bayri ha siyodad nin Siyon, agkawo malimo ta anlomateng ya arì moyo ya nakahakay ha oybon asno."

¹⁶ Tongkol bayri ha panlomateng ni Apo Hisos ha siyodad nin Hirosalim ay ahè na-intindiyan nin aw-alagad na ya habayti ya katoparan nin hatoy holà hin hato ya nakaholat ha Halità nin Diyos. Piro hin nabiyay oman hi Apo Hisos ay napanemteman la baytoy ginawà na boy na-intindiyan la ya habaytoy holà ya tongkol kona ay nangyari ana.

¹⁷ Hato itaman ya malakè ya tawoy kalamo ni Apo Hisos hin iningat na hi Lasaro nin lomikol ha pinangitabonan kona ta biniyay na ya ay nangibalità nin habaytoy pangyayari ya tongkol ha pamiyay oman koni Lasaro.

¹⁸ Hay bara-nan no antà malakè ya tawoy hinomakbat koni Apo Hisos hin habayto ay banà ta nabalita-an la baytoy kapapa-ispantay ginawà na. ¹⁹ Kayà ni-i-ilgo ya Pawparisiyo, ya wanla, "Ayin tamoynan magawà. Biliwen moyo, anhomonoyna kona ya kaganawan tawo."

Hay Gawgrigo ya ampanikap koni Apo Hisos

²⁰ Do ha siyodad nin Hirosalim ay ma-in ongnoy Grigo ya nakon nakipista. ²¹ Hapa-eg, nako hila koni Pilipi ya taga Bitsayda ha probinsyan Galiliya, ta nakitotol hila kona, ya wanla, "Labay nawen dayi nin maki-ilgo koni Hisos."

²² Hapa-eg, hinalità bayto ni Pilipi koni Andris biha hilay lowa ay nakon nangibalità koni Apo Hisos.

²³ Hinalità konla ni Apo Hisos, ya wana, "Oras ana nin hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay parangalan ta maranina ya kamatyan ko. ²⁴ Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: hay mihay pahì, no ahè mataphonan nin lotà boy mati ay ahè lomakè. Piro no nataphonan boy nati ta tinomobò ay mamongan malakè. ²⁵ Hinoman ya tawoy ampamabli nin sarili na nin mas et ha Diyos ay ahè magkama-in biyay ya ayin anggawan; piro hinoman ya tawoy ampamabli ha Diyos kisa ha sarili na bayri ha babon lotà ay ma-in biyay ya ayin anggawan ya bilang biyay nin Diyos. ²⁶ Hinoman ya labay magsirbi kongko ay dapat homono kongko boy no ayri ko, hiya ay anti bayro

itaman nin magsirbi kongko. Hay ampagsirbi kongko ay parangalan nin Tatay koy Diyos.”

Hinalità ni Apo Hisos ya tongkol ha kamatyan na

²⁷ Hinalità ana et ni Apo Hisos, “Hapa-eg,” wana, “ay angkagoloy nakem ko. Ipanalangin ko wari ha Tatay ko ya agna ko pa-olayan ha kadya-dya-an ya danasen ko? Piro agko, ta hay bara-nan nin pamako ko bayri ha babon lotà ay magdanas nin kadya-dya-an.” ²⁸ Kayà hay hinalità na ay ombayri, “Tatay,” wana, “ipatnag mo ya pamoriyan komo.”

Hapa-eg, ma-in bosis ya ampangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ya ombayri ya pagkahalità: “Impatnag koyna ya pamoriyan kongko boy ipatnag ko et nin oman.”

²⁹ Hatoy malakè ya tawoy anti bayro ya nakalengè nin hatoy bosis ay ma-in naghalià nin, “Nangorol,” wanla. Hinalità itaman nin kanayon, ya wanla, “Ma-in anghil ya naghalià kona.”

³⁰ Hapa-eg, hinalità konla ni Apo Hisos ya ombayri: “Hatoy bosis ya nalengè moyo ay para ikahampat moyo, alwan para ikahampat ko. ³¹ Pana-on ana nin panosga ha tawtawoy ahè anhomonol kongko, boy pana-on ana simpri nin hi Satanas ya ampamo-on konla ay ipataboy. ³² No na-ipakò akoyna ha koroh, kaganawan tawo ay ipakarani ko kongko.” ³³ Hinalità na bayti emen na ma-ipatandà konla no pangno ya mati.

³⁴ Hapa-eg, hay intobay koni Apo Hisos nin hatoy kalakan tawo ay ombayri: “Ha kawkapanogo-an nin Diyos ya na-intindiyan nawen, hi Kristo ya impangakò nin Diyos ay angkabayay anggan makakanoman. Antà anhalita-en mo nin hay an-ingaten Anak nin Tawo ay ka-ilangan ipakò ha koroh? Hino bayti ya antotolen mo ya an-ingaten Anak nin Tawo?” ³⁵ Hinalità ni Apo Hisos, ya wana, “Hay ka-alimbawa-an ko ay hawang. Habayti ya hawang ay anti komoyo nin amò tanay pana-on. Mamiyay kawo ha kahawangan, ta no ahè ay abotan kawon karegleman. Hay tawoy ampowako ha karegleman ay agna tandà no ayri ya lakwen na. ³⁶ Tompel kawo ha hawang mintras anti et komoyo emen hay nakem moyo ay magkama-in kahawangan.” Hin nayari bayton hinalità ni Apo Hisos ay nog-alih ya ta tinago-an na baytoy tawtawo.

Hay kanayon ha Hawhodiyo ay ahè tinompel

³⁷ Maski nakit nin habaytoy tawtawo ya kaganawan papag-ispantawan ya ginawà ni Apo Hisos ay aghila simpri tinompel kona. ³⁸ Hay agla pantompel ay katoparan nin

hatoy holà hin hato ni propita Isayas ya ombayri ya pagkahalità:

“Pangino-on, ayin ampinto-o ha an-i-aral nawen.

Hino ya pinangipatnagan mo nin kapangyariyan mo?”

³⁹ Talagan aghila minto-o, ta hay inholat et ni propita Isayas ya hinalità nin Diyos ay ombayri:

⁴⁰ “Binowag ko hila emen aghila makakit, boy pinatyà ko et ya nakem la emen aghila maka-intindi. Ha ombayro ay agla omanen ya nakem la nin tompel kongko; kayà agko hila pakahampaten.”

⁴¹ Habayti ya tongkol koni Apo Hisos ay hinalità ni propita Isayas ta nakit nay kagandawan ni Apo Hisos.

⁴² Ombayro man ay ma-in malakè ya Hodiyo ampipamo-on ya ampipantompel koni Apo Hisos. Aglan bongat mapatnag ya pantotompel la ta angkalimo hila ha Pawparisiyo, ta maka aghilayna payagan lomo-ob ha himba-an lan Hawhodiyo. ⁴³ Mas labay lan poriyen hila nin tawtawo kisa poriyen hila nin Diyos.

Hay halità ni Apo Hisos ay impahalità kona nin Diyos

⁴⁴ Hapa-eg hi Apo Hisos ay naghalità nin makhaw, ya wana, “Hinoman ya antompel kongko ay alwan bongat kongko ya nin antompel, no alwan antompel ya et ha nangihogò kongko. ⁴⁵ Hay nakakit kongko ay emen nan nakit ya nangihogò kongko. ⁴⁶ Hiko ay hawang ya nako bayri ha babon lotà emen hinoman ya tompel kongko ay ahè manatili ha karegleman.

⁴⁷ “Hinoman ya ahè anhomonol ya nakalengè nin habayti ya anhalita-en ko ay agko hosgawan, ta hiko ay ahè nako bayri nin manosgan tawtawo, no alwan nako ko bayri nin mangilibri konla. ⁴⁸ Hinoman ya ahè mananggap kongko boy ahè minto-o ha hawalità ko ay hosgawan lano ha hoyot ya allo. Hay manosga kona ay habayti ya hawalità ko. ⁴⁹ Habayti ya anhalita-en ko ay ahè nangibat ha sarili ko, no alwan nangibat ha Tatay koy Diyos ya nangihogò kongko. Hay anhalita-en ko ay an-imanda kongko nin Tatay ko. Anibalità na kongko no pangno boy no anyay halita-en ko. ⁵⁰ Talagan tandà ko ya hay panogò na ay makab-i nin biyay ya ayin anggawan. Kayà hay anhalita-en ko ay hatoy anipahalità kongko nin Tatay ko.”

13

Inoyahan ni Apo Hisos ya bawbitih nin aw-alagad na

¹ Hapa-eg, hay dispiras nin Pistan Pamamanemtem ay nilomateng ana. Tandà ni Apo Hisos ya oras ana nin mog-alih ya bayri ha babon lotà ta magbira ya ha kama-inan nin Tatay nay Diyos. Anlabiyen ni Apo Hisos ya tawtawoy ampakilamo kona; kayà ipakit na konla ya panlalabi na ya ayin angga.

² Hapa-eg, ampangapon hi Apo Hisos kalamoy aw-alagad na. Aghila et mag-ompisan mangan, na-ipa-hip ana ni Satanas koni Hodas ya anak ni Simon Iskaryoti nin isapakat hi Apo Hisos. ³ Tandà ni Apo Hisos ya impahimalà kona nin Tatay nay Diyos ya kapangyariyan mamom-on ha kaganawan, boy tandà na ya nangibat ya ha Tatay nay Diyos boy magbira yayna kona. ⁴ Kayà hin ampangapon hila ay napa-alilih hi Apo Hisos do ha lamisawan ta inalih nay baro na biha na intagkeh ya towalya ha awak na. ⁵ Hapa-eg, binyan nan lanom ya palanggana, ta inompisawan nan oyahan ya bawbitih nin aw-alagad na. Hay anggamiten nan pamaklang nin bawbitih la ay hatoy towalya ya intagkeh na ha awak na.

⁶ Hin napakarani hi Apo Hisos koni Simon Pidro ay pinastang ya ni Pidro, "Pangino-on," wana, "warì hika ya mangoyah nin bitih ko?"

⁷ Tinombay kona hi Apo Hisos, "Agmo," wana, "tandà no anyay anggaw-en ko hapa-eg, piro lano ay matanda-an mo."

⁸ "Ahè," wana ni Pidro, "maski makakano ay agka mangoyah nin bitih ko!"

Tinombay kona hi Apo Hisos, ya wana, "No agmo ipa-oyahan ya bitih mo kongko ay alwa katan alagad."

⁹ "No ombayro awod, Pangino-on," wani Simon Pidro, "ay alwan bongat bitih ko ya oyahan mo, no alwan kateng gamet ko boy olo ko."

¹⁰ Hinalità ni Apo Hisos, "Hay tawo," wana, "ya naliyò ana ay malinis ana. Bitih na tana ya ka-ilangan oyahan. Hikawo ay malinis ana, balè ma-in miha komoyo ya alwan malinis." ¹¹ Tandà anan da-an ni Apo Hisos no hinoy mangisapakat kona; kayà hinalità na ya ma-in miha konla ya alwan malinis.

¹² Hin nayarì ni Apo Hisos nin inoyahan ya bawbitih nin aw-alagad na ay nagbaro ya biha ya nagbiran nikhò nin inomarap ha lamisawan. Pinastang hila ni Apo Hisos, "Naintindiyen moyo nayì," wana, "baytoy kapiyarì kon ginawà komoyo? ¹³ Tamà ya ingat moyo kongko ya 'Mangangaral' boy 'Pangino-on' ta talagan hiko. ¹⁴ Hapa-eg ta hiko ya mangangaral boy Pangino-on moyo ya nagmaka-aypà nin mangoyan bawbitih moyo, hikawo man ay dapat itaman

magmaka-aypà nin mangoyan bitih nin miha ta miha. ¹⁵ Ginawà ko komoyo bayti ya alimbawà emen moyo gaw-en ya bilang ginawà ko komoyo. ¹⁶ Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: ayin alilà ya ampaka-igit ha amo na; hay inhogò ay ahè ampaka-igit ha nangihogò kona. ¹⁷ Hapa-eg, no angka-intindiyan moyoyna bayti ya anhalita-en ko komoyo ay gaw-en moyo emen kawo lomiga.

¹⁸ “Habayti ya hinalità ko komoyo ay alwan kaganawan moyo ya antokoyen ko. Tandà ko no hinoy pinilì ko. Piro ka-ilangan magkapeteg baytoy nakaholat ha Kaholatan nin Diyos ya, ‘Miha ha nakipangan kongko ay ampagtraydor kongko.’

¹⁹ “Anhalita-en ko bayti komoyo biha mangyari, ta no mangyari ana ay minto-o kawo nin hiko hi Kristo ya impangakò nin Diyos. ²⁰ Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: hinoman ya ampananggap ha inhogò ko ay ampananggap kongko; boy hinoman ya ampananggap kongko ay antanggapen na et ya nangihogò kongko.”

*Hinalità ni Apo Hisos ya hiya ay isapakat
(Matiyo 26:20-25; Markos 14:17-21; Lokas 22:21-23)*

²¹ Hin nayarì bayto nin hinalità ni Apo Hisos ay nilomelè ya, biha na hinalità konla nin tapatan, ya wana, “Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: miha komoyo ya mangisapakat kongko.” ²² Hapa-eg hikayi ya aw-alagad na ay nitetegteg ta agnawen tandà no hino konnawen ya antokoyen na. ²³ Hiko hi Howan ya nanolat nin habayti boy anlapiyen ni Apo Hisos ay ampiknò ha dani na. ²⁴ Kayà minostrawan ako ni Simon Pidro nin pastangen ko hi Apo Hisos no hinoy antokoyen na nin mangisapakat kona.

²⁵ Hapa-eg, lalò akon napakarani koni Apo Hisos ta pinatang ko ya, ya wangko, “Pangino-on, hinoy mangisapakat komo?”

²⁶ Tinombay hi Apo Hisos, ya wana, “Hay tawoy biyan kon tinapay ya insawsaw ko ay hiya bayto.” Hapa-eg, hin nayarì nan insawsaw baytoy tinapay ay inggawà na koni Hodas ya anak ni Simon Iskaryoti. ²⁷ Hin natanggap ni Hodas baytoy tinapay ay pinomahok kona hi Satanas.

Hapa-eg, hinalità kona ni Apo Hisos, “Hay gagaw-en mo ay tampol moyonan gaw-en.” ²⁸ Hatoy hinalità ni Apo Hisos ay ahè na-intindiyan nin hatoy aw-alagad ya anti bayro ha lamisawan. ²⁹ Banà ta hi Hodas ya ampangoligtan nin pambiyanan kowalta, ha ihip nin kanayon ya aw-alagad ay minandawan ni Apo Hisos hi Hodas nin makon manaliw kawka-ilangan para ha pista, o mambin kowalta ha mawmanga-irap. ³⁰ Hin natanggap ni Hodas baytoy

tinapay, antimano ay nilomikol ya ta nog-alih. Hin habayto ay yabi.

Hay bayoy panogò ya inggawà ni Apo Hisos

³¹ Hin naka-alih ana hi Hodas, hi Apo Hisos ay naghalià ana et, ya wana, “Hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay mipatnag ana hapa-eg ya pamoriyan kongko, boy Diyos ya poriyen banà ha mangyari kongko. ³² No mipatnag anay pamoriyan ha Diyos nin banà kongko, hay Diyos itaman ya mangipatnag nin pamoriyan ha an-ingaten Anak nin Tawo boy hapa-eg nayna gaw-en.

³³ “Aw-anak ko, agkoyna maboyot komoyo. Tandà ko ya no ayin akoyna ay tikapen moyo ko; kayà anhalita-en ko komoyo baytoy hinalità ko ha Hawhodiyooy ampipamo-on ya agkawo makalako ha lakwen ko. ³⁴ Hapa-eg, mihay bayoy panogò ya an-igwà ko komoyo: milalabi kawo. No pangno katawo anlapiyen, ombayro itaman, ka-ilangan milalabi kawo. ³⁵ No ma-in kawon pamilalabi ay matanda-an nin kaganawan tawo ya hikawo ay aw-alagad ko.”

Hinalità ni Apo Hisos ya ipogla-oh ya ni Pidro

(Matiyo 26:31-35; Markos 14:27-31; Lokas 22:31-34)

³⁶ Hi Apo Hisos ay pinastang ni Simon Pidro, ya wana, “Pangino-on, ayri ka mako?”

Tinombay hi Apo Hisos, “Agka,” wana, “makapakilako hapa-eg ha lakwen ko, piro lano ay makalako ka bayro.”

³⁷ Nagpastang ana et hi Pidro, “Pangino-on,” wana, “antà agko makapakilako komo hapa-eg? Handà akon mati nin para komo.”

³⁸ Tinombay hi Apo Hisos, “Talaga nayi,” wana, “nin handà kan mati nin para kongko? Anhalita-en ko komoy kaptegan: biha mangkati ya manok ay katatloy bisis mo kon ipogla-oh nin halita-en ya agmo ko balay.”

14

Hi Apo Hisos ya daan

¹ Hinalità et ni Apo Hisos ha aw-alagad na, ya wana, “Agmoyo golowen ya nakem moyo. Pahimalà kawo ha Diyos boy pahimalà kawo kongko. ² Ha kama-inan nin Tatay koy Diyos ay ma-in malakè ya pa-iriyen. Mako ko bayron mangihandà nin dogal ya para komoyo. Habayti ay agko halita-en komoyo no alwan peteg. ³ No na-ihandà koynay pa-iriyen moyo ay magbira ko bayri ta kowen katawo nin gitan bayro ha kama-inan ko emen no ayri ko ay anti kawo itaman bayro. ⁴ Tandà moyoy daan ya mako do ha dogal ya lakwen ko.”

⁵ Hapa-eg hi Tomas ay naghalià, ya wana, “Pangino-on, agnawen tandà no ayri ka mako; pangno nawen matandaan ya daan nin magpalako ha lakwen mo?”

⁶ Tinombay hi Apo Hisos, “Hiko,” wana, “ya daan ya makapipalako ha kama-inan nin Tatay koy Diyos, boy hiko ya kaptegan, boy hiko et ya biyay ya ayin anggawan. Ayin makalako ha kama-inan nin Tatay koy Diyos no agya magdaan kongko. ⁷ No talagan balay moyo ko ay balay moyo simpri ya Tatay ko. Pa-ibat hapa-eg ay tandà moyo ya boy nakit moyo yayna.”

⁸ Hinalità ni Pilipi koni Apo Hisos, “Pangino-on,” wana, “ipakit mon bongat konnawen ya Tatay moy Diyos ay ayin kayinan kanayon ya tikapen.”

⁹ Tinombay hi Apo Hisos, “Naboyot moyo koyna,” wana, “nin kalamo, balè ta agmo ko et awod balay, Pilipi. Hinoman ya nakakit kongko ay nakakit ana ha Tatay ya Diyos. Antà hinalità moy ipakit ko komo ya Tatay ya Diyos? ¹⁰ Warì agka ampinto-o nin hiko ay anti ha Tatay ya Diyos boy hay Tatay ya Diyos ay anti kongko? Hay halità ya anhalita-en ko ay ahè nangibat kongko no alwan nangibat ha Tatay ko. Hay Tatay ko ya anti kongko ya anggomawà ha anggaw-en ko. ¹¹ Pinto-owen moyo ya hinalità ko ya hiko ay anti ha Tatay koy Diyos boy hay Tatay koy Diyos ay anti kongko. No agmoyo man awod pinto-owen bayti, hay gawgawà ko ya kapapa-ispanta ay pinto-owen moyo. ¹² Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: hinoman ya antompel kongko ay makagawà nin bawbagay ya bilang ha anggaw-en ko, boy igit et ha anggaw-en ko ya magawà na, ta hiko ay makoyna ha Tatay koy Diyos. ¹³ Anyaman ya awoken moyo ha ngalan ko nin banà ha pantotompel moyo kongko ay igwà ko komoyo emen mapori ya Tatay koy Diyos nin banà kongko ya Anak na. ¹⁴ Anyaman ya awoken moyo ha ngalan ko ay igwà ko komoyo.”

Hay Ispirito nin Diyos ay impangakò ni Apo Hisos

¹⁵ “No anlapiyen moyo ko,” wana et ni Apo Hisos, “ay honolen moyoy an-ipanogò ko. ¹⁶ Makirawat ako ha Tatay ko emen na kawo biyan nin kanayon ya tomambay komoyo boy mapagkalamo moyo anggan makakanoman. ¹⁷ Habayti ya igwà na komoyo ay kaptegan ya ayin kanayon no alwan Ispirito nin Diyos. Hiya ay ahè tanggapen nin tawtayoy ahè antompel ha Diyos ta agla ya angkakit boy agla ya balay. Piro hikawo, balay moyo ya ta anti ya komoyo boy pa-iri ya ha nakem moyo.

18 “Agkatawo ibalag nin bilang olila, ta hiko ay magbira komoyo. 19 Amò tanay pana-on, hay tawtawoy ahè antompel ha Diyos ay agana makakit kongko piro hikawo ay makit moyo ko. Banà ta mabiyay akon oman ay mabiyay kawo itaman. 20 Panlomateng nin allo ya hay Ispirito nin Diyos ay mako komoyo ay matanda-an moyo ya hiko ay anti ha Tatay koy Diyos. Matanda-an moyo et ya hikawo ay anti kongko boy hiko itaman ay anti komoyo. 21 Hinoman ya ampananggap boy anhomonol ha an-ipanogò ko ay hiyay ampanlabi kongko. Hinoman ya ampanlabi kongko ay anlapiyen itaman nin Tatay koy Diyos. Hiko man ay manlabi do ha tawoy ampanlabi kongko boy ipatnag ko konay sarili ko.”

22 Hapa-eg, miha ha aw-alagad ya nagngalan Hodas (alwan hi Hodas Iskaryoti) ay nagpastang, “Pangino-on,” wana, “antà konnawen mon bongat ipatnag ya sarili mo, ta alwan ha tawtawoy ahè antompel ha Diyos?”

23 Tinombay hi Apo Hisos, “Hinoman,” wana, “ya ampanlabi kongko ay homonol ha halità ko. Labiyen ya nin Tatay koy Diyos, boy hikayi nin Tatay ko ay mako konan pa-iri. 24 Hay tawtawoy ahè ampanlabi kongko ay ahè anhomonol ha halità ko. Hay halità koy angkalengè moyo ay ahè ampangibat ha sarili ko, no alwan ampangibat ha Tatay koy Diyos ya nangihogò kongko.

25 “Habayti ya bawbagay ay hinalità ko komoyo mintras anti ko et bayri komoyo. 26 Piro hay tomambay komoyo ya Ispirito nin Diyos ya ihogò nin Tatay ko ha ngalan ko ay hiya ya mangitorò komoyo nin kaganawan bagay. Hiya et ya mangipapanemtem komoyo nin kaganawan hinalità ko komoyo. 27 Biyan katawon katinekan ya bilang katinekan ya anti kongko. Habayti ya igwà ko komoyo ay ahè ma-igwà nin tawtawoy ahè antompel ha Diyos. Kayà ahè magoloy nakem moyo boy agkawo malimo.

28 “Hay hinalità ko ya nalengè moyo ay ombayri: ‘Mog-alih ako piro magbira ko et komoyo.’ Hapa-eg, no nilabi moyo ko ay ikaliga moyo ya hiko ay mako ha Tatay ta hiya ya ampaka-igit kongko. 29 Hinalità ko komoyo bayti hapa-eg biha mangyari emen kawo minto-o no mangyari ana. 30 Agkoyna maboyot mag-ilgo komoyo, ta hi Satanas ya ampamo-on ha tawtawoy ahè antompel ha Diyos ay anlomateng ana. Ayin yan kapangyariyan kongko, 31 ta anhonolen koy kaganawan an-ipanogò kongko nin Tatay koy Diyos emen hay panlalabi ko ha Tatay koy Diyos ay matanda-an nin tawtawoy ahè antompel ha Diyos.” Hapa-

eg, hinalità ana et ni Apo Hisos, “Mog-alih tamo bayri ha dogal ya habayti. Manigè tamoyna,” wana.

15

In-alimbawà ni Apo Hisos ya sarili na ha tanaman

¹ “Hay ka-alimbawa-an ko ay peteg ya tanaman ya hay ampangasiwà ay Tatay koy Diyos. ² Balang kowinta hanga ko ya ahè ampamonga ay ampotohen na. Balè ta hay hanga ya ampamonga ay antablongan na emen lominis boy lalò lomakè ya ibonga. ³ Hikawo ay nilominis ana nin banà ha halità ya hinalità ko komoyo. ⁴ Manatili kawo kongko ta manatili ako itaman komoyo. Ahè mamonga ya hanga no ahè nakakabit ha po-on. Ombayro itaman komoyo; hikawo ay ahè mamonga no agkawo manatili kongko.

⁵ “Hiko ya po-on nin tanaman; hikawo ya hawhanga. Hinoman ya manatili kongko ya anti itaman kona ay lalò yan bomonga, ta ayin kawon magawà no makihiyay kawo kongko. ⁶ Hinoman ya ahè manatili kongko, hiya ay bilang hanga ya intapon boy nayangoh. Hatoy ombayro ya hawhanga ay tiponen ta itapon ha apoy emen mapo-olan. ⁷ Piro no manatili kawo kongko, boy no manatili komoyo ya hawalità ko, dawaten moyo ya anyaman ya malabayan moyo ta igwà komoyo. ⁸ Angkaporì ya Tatay koy Diyos no hay an-ibonga moyo ay malakè. Ha ombayro ay an-ipatnag moyo ya hikawo ay aw-alagad ko.

⁹ “No pangnoy panlalabi kongko nin Tatay koy Diyos ay ombayro itaman ya panlalabi ko komoyo; kayà manatili kawo ha panlalabi ko komoyo. ¹⁰ Ampanatili ko ha panlalabi nin Tatay koy Diyos ta anhonolen koy pawpanogò na. Ombayro itaman komoyo; no honolen moyoy pawpanogò ko ay manatili kawo ha panlalabi ko komoyo.

¹¹ “Hinalità ko bayti komoyo emen kawo lomiga boy emen kawo mapnò nin kaligawan ya bilang kaligawan ko. ¹² Habayti ya an-ipanogò ko komoyo: milalabi kawo nin bilang panlalabi ko komoyo. ¹³ Hay tawoy mati nin banà ha panlalabi na ha amigo na ay an-ipakit nay kaptegan ya hay amigo na ay talagan anlapiyen na. ¹⁴ Hikawo ay aw-amigo ko no anhonolen moyo ya an-ipanogò ko. ¹⁵ Agkatawoyna an-ingaten alilà ta ahè tandà nin alilà no anyay anggawen nin amo na. Piro an-ingaten katawon amigo ta hinalità koyna komoyo ya kaganawan bagay ya nalengè ko ha Tatay koy Diyos. ¹⁶ Agmoyo ko pinili, no alwan hiko ya namili komoyo ta ihogò katawon mangaral emen hay antompel kongko ay mapahanan boy emen aghila makihiyay kongko. Ha ombayro, igwà komoyo nin Tatay koy Diyos ya anyaman

ya awoken moyo kona ha ngalan ko. ¹⁷ Habayti ya anipanogò ko komoyo: milalabi kawo.”

Hay ampipantompel ha Diyos ay ampag-inakitannin ahè antompel kona

¹⁸ Hinalità et ni Apo Hisos, “Ampag-inakitan ako,” wana, “nin tawtawoy ahè antompel ha Diyos; kayà no pag-inakitan la kawo ay agmoyo liwawan ya hiko pon ya pinag-inakitan la. ¹⁹ No kabilang kawo ha tawtawoy ahè antompel ha Diyos ay labiyen la kawo nin bilang ha sarili la. Piro hikawo ay pinili ko emen agkawo mapabilang ha tawtawoy ahè antompel ha Diyos. Kayà ampag-inakitan la kawo. ²⁰ Ihipen moyo baytoy hinalità ko komoyo ya ayin alilà ya ampakagigit ha amo na. No hiko ya nangihogò komoyo ay padyadya-an nin tawtawoy ahè antompel ha Diyos, hikawo man ay padyadya-an la. No honolen lay halità ko ay honolen la itaman ya halità moyo. ²¹ Piro hay gaw-en la komoyo ay ombayri: pag-inakitan la kawo boy padyadya-an nin banà kongko, boy banà ta agla tandà ya nangihogò kongko. ²² No agko nako bayri nin nangaral ay ahè nipatnag ya kasalanan nin tawtawoy ahè antompel kongko. Piro hapaeg ay ayin hilayna nin mapagbara-nan ha kasalanan la. ²³ Hay ampag-inakit kongko ay ampag-inakitan na et ya Tatay koy Diyos. ²⁴ Nanggawà akon pawpapag-ispantawan ya ahè magawà nin kanayon. No agko ginawà baytoy pawpapag-ispantawan konla ay ahè nipatnag ya kasalanan la. Piro hapa-eg, hiko boy Tatay koy Diyos ay pinag-inakitan la maski nakit la baytoy pawpapag-ispantawan. ²⁵ Ombayroy nangyari emen matopad bayti ya nakaholat ha kawkapanogo-an ya inggawà konla nin Diyos ya ombayri ya pagkahalità: ‘Ayin bara-nan ya pag-inakit la kongko.’

²⁶ “Ihogò ko komoyo ya Ispirito ya mangibat ha Tatay ya Diyos nin tomambay komoyo. Hiya ya kaptegan ya lomateng boy mamapteg komoyo nin tongkol kongko. ²⁷ Hikawoy kalamo ko pa-ibat hin nag-ompisa kon nanorò ay mamapteg et ha tawtawo nin tongkol kongko.

16

¹ “Hinalità ko komoyoy kaganawan nin habayti emen ahè ma-alih ya katetpel moyo maski anyaman ya kadyadya-an ya lomateng komoyo. ² Hay Hawhodiyo ay agana mamalo-ob komoyo ha hawhimba-an la. Ma-in lomateng ya pana-on ya hinoman ya mamati komoyo, hay anti ha ihip la ay ampakapagsirbi hila ha Diyos. ³ Gaw-en la bayti komoyo ya ombayri ya bagay ta hikayi nin Tatay koy Diyos ay agla balay. ⁴ Hinalità ko bayti komoyo emen no lomateng

ya pana-on nin gaw-en la bayti ya ombayri ya bagay ay mapanemteman moyo bayti ya hinalità ko. Agko hinalità bayti komoyo hin primiro ta anti ko komoyo.”

Hay gawà nin Ispirito nin Diyos

⁵ Hinalità et ni Apo Hisos ha aw-alagad na, ya wana, “Hapa-eg ay mako koyna do ha nangihogò kongko, piro ayin komoyon ampamastang no ayri ko mako. ⁶ Hapa-eg ha imbalità ko komoyo bayti ya ombayri ya bagay ay napnò kawon kalele-an. ⁷ Piro anhalita-en ko komoyoy kaptegan: hay pamog-alih ko ay para ha ikahampat moyo, ta no agko mog-alih ay ahè mako komoyo ya Ispirito nin Diyos ya tomambay komoyo. Piro banà ta mog-alih akoyna ay ihogò koy Ispirito nin Diyos komoyo. ⁸ Panlomateng na ay paptegan na ha tawtawoy ahè antompel ha Diyos ya hila ay makasalanan, paptegan na et ya hay kahampatan ay anti kongko, boy paptegan na simpri ya hila ay hosgawan nin Diyos. ⁹ Paptegan nay makasalanan hila ta aghila antompel kongko. ¹⁰ Paptegan na simpri ya hay kahampatan ay anti kongko ta mako ko ha Tatay koy Diyos; kayà agmoyo koyna makit. ¹¹ Paptegan na et ya hosgawan ya tawtawoy ahè antompel ha Diyos, ta hi Satanas ya ampamo-on konla ay hinosgawan ana.

¹² “Malakè et ya labay kon ibalità komoyo, piro agmoyo et ma-intindiyan hapa-eg. ¹³ Piro panlomateng nin Ispirito nin Diyos ya ampangibatan nin kaptegan ay hiya ya mangitoto komoyo ha kaganawan kaptegan. Agya maghalità nin mangibat ha sarili na, no alwan hay halita-en na ay hatoy nalengè na, boy ibalità na et komoyoy bawbagay ya mangyari. ¹⁴ Ispirito nin Diyos ya mangipatnag nin pamoriyan kongko, boy ipalinaw na komoyoy kaptegan ya mangibat kongko. ¹⁵ Kaganawan ikon nin Tatay ko ay ikon ko; kayà hinalità ko komoyo ya hay tongkol kongko ay ipalinaw komoyo nin Ispirito nin Diyos.”

Kalele-an boy kaligawan

¹⁶ “Amò tanay pana-on,” wani Apo Hisos, “hiko ay agmoyoyona makit, piro ahè maboyot ay makit moyo kon oman.”

¹⁷ Hay kanayon ya aw-alagad na ay ni-i-ilgo, ya wanla, “Anyay labay totolen nin habayti ya hinalità na kontamo ya amò tanay pana-on ay agtamo yayna makit, piro ahè maboyot ay makit tamo yan oman? Hinalità na et ya mangyari bayti banà ta mako ya ha Tatay na. ¹⁸ Anyay labay nan totolen ha hinalità nay ‘amò tanay pana-on’? Agtamo tandà no anyay labay nan totolen.”

¹⁹ Tandà ni Apo Hisos ya labay la yan pastangen; kayà hinalità na konla, “Ampipapastang kawo nayì,” wana, “no anyay labay totolen nin hatoy hinalità koy ‘Amò tanay pana-on ay agmoyo koyna makit,’ boy ‘Ahè maboyot ay makit moyo kon oman’?” ²⁰ Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: manangih kawo boy mi-a-anito, piro hay tawtawoy ahè antompel ha Diyos ay mipagtowà. Lomelè kawo, piro hay kalele-an moyo ay mapahiliyan nin kaligawan. ²¹ Bilang ha babayi ya maraninan manganak ay malelè ya ta nilomateng anay oras nin mananam yan ilab, piro panlomwah nin anak na ay maliwawan nay angkatanam na banà ha kaligawan na, ta hay anak na ay na-i-anak ana. ²² Ombayro itaman komoyo: ma-in kawon kalele-an hapa-eg, piro lomiga kawo lano pamakakit moyo kongko. Maskin hino ay ayin makaalih komoyo nin habaytoy kaligawan.”

²³ Hapa-eg, insigi et ni Apo Hisos ya paghalità na, ya wana, “Panlomateng nin habaytoy pana-on ay agmoyo koyna pamakikwawan nin anyaman ya bagay. Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: Tatay koy Diyos ya pamakikwawan moyo, ta igwà na komoyo ya anyaman ya bagay ya dawaten moyo kona ha ngalan ko. ²⁴ Angga hapa-eg ay agkawo et nakikwa nin anyaman ya bagay ha ngalan ko. Makikwa kawo ta hay pakikwawen moyo ay igwà komoyo. Ha ombayro ay mapnò kawon kaligawan.”

Tinalo ni Apo Hisos ya mawmangala-et

²⁵ Hinalità et ni Apo Hisos, “Habayti,” wana, “ya bawbagay ay in-alimbawà ko komoyo. Ma-in lomateng ya pana-on ya agkoyna i-alimbawà, no alwan halita-en koyna komoyo nin diritsawan ya tongkol ha Tatay koy Diyos. ²⁶ Agko anhalita-en ya hiko ya makikwa ha Tatay ko nin para komoyo, no alwan ha pana-on ya anlomateng ay hikawoyna ya makikwa kona ha ngalan ko, ²⁷ ta mismon hi Tatay ko ya ampanlabi komoyo. Anlabiyen na kawo banà ha panlalabi moyo kongko boy banà ha pamiminto-o moyo nin hiko ay nangibat ha Tatay koy Diyos. ²⁸ Hiko ay nangibat ha Tatay koy Diyos boy nako ko bayri ha babon lotà. Hapa-eg ay mogalih ako bayri ha babon lotà ta morong akoyna ha Tatay koy Diyos.”

²⁹ Hinalità kona nin aw-alagad na, ya wanla, “Hapa-eg ay agmoyna an-i-alimbawà, no alwan anhalita-en moynan diritsawan. ³⁰ Angka-intindiyan nawen ana hapa-eg ya tandà moy kaganawan bagay, boy alwa moynan ka-ilangan ya ma-in et mamastang komo. Banà bayri ay ampinto-o kayi nin hika ay nangibat ha Diyos.”

³¹ Tinombay konla hi Apo Hisos, ya wana, “Talaga nayì nin ampinto-o kawoyna hapa-eg? ³² Lomateng ya oras boy hapa-eg ana ya hikawo ay mangapihahabwag. Ibalag moyo ko ta morong kawo ha sarili moyon bali, piro alwa kon mimiha ya ibalag moyo ta kalamo ko ya Tatay koy Diyos. ³³ Anhalita-en ko bayti komoyo emen kawo magkama-in katinekan ha pamakilamo moyo kongko. Padya-dya-an kawo nin tawtawoy ahè antompel ha Diyos. Piro hokawen moyoy nakem moyo ta tinalo koynay po-on nin mawmangala-et ya tawtawoy ahè antompel ha Diyos.”

17

Hay panalangin ni Apo Hisos para ha sarili na

¹ Hin nayarì baytin hinalità ni Apo Hisos ha aw-alagad na ay naninglà ya ha langit ta nanalangin. “Tatay ko,” wana, “nilomateng anay oras. Ipatnag mo dayi ya pamoriyan ha Anak mo emen hiko ya Anak mo ay makapipatnag nin pamoriyan komo. ² Binyan mo kon kapangyariyan ha kaganawan tawo. Kayà hay tawtawoy inggawà mo kongko ay biyan kon biyay ya ayin anggawan. ³ Hay kaparanan para magkama-in hilan biyay ya ayin anggawan ay ombayri: hika ay mabalayan la ya ayin kanayon ya peteg ya Diyos boy mabalayan la ya hiko ay hi Hisokristo ya inhogò mo. ⁴ Impatnag koy pamoriyan komo bayri ha babon lotà, ta niyarì koy gawà ya impagawà mo kongko. ⁵ Hapa-eg, Tatay, oras ana nin ipatnag moy pamoriyan kongko nin bilang ombayro hin anti ko komo hin ahè et pinalsa ya babon lotà.

Hay panalangin ni Apo Hisos para ha aw-alagad nay anti kona

⁶ “Impatnag kata ha tawtawoy inggawà mo kongko ya pinilì mo bayri ha babon lotà. Ikon mo hila ya inggawà mo kongko boy hinonol la ya Halità mo. ⁷ Hapa-eg, tandà la ya hay kaganawan bagay ya inggawà mo kongko ay nangibat komo. ⁸ Hay Halità mo ya inggawà mo kongko ay inggawà ko itaman konla, boy tinanggap la. Tandà lan peteg ya hiko ay nangibat komo, boy ampinto-o hila nin hika ya nangihogò kongko.

⁹ “An-ipanalangin ko hila. Agko an-ipanalangin ya tawtawoy ahè antompel komo, no alwan an-ipanalangin ko bayti ya tawtawoy inggawà mo kongko, ta hila ay ikon mo. ¹⁰ Nangipatnag hilan pamoriyan kongko. Kaganawan ikon ko ay ikon mo, boy kaganawan ikon mo ay ikon ko. ¹¹ Agkoyna maboyot bayri ha babon lotà ta hapa-eg ay mako koyna komo, piro hila ay mabalag bayri. Tatay

ya ayin kapintasan, ha kapangyariyan nin ngalan mo ya ngalan ya inggawà mo kongko, i-atap mo ya tawtawoy inggawà mo kongko emen hila ay mangapimimihay nakem nin bilang konta. ¹² Mintras anti ko konla ay in-atap ko hila ha kapangyariyan nin ngalan ya inggawà mo kongko. Kayà ayin mipalako ha kaparosawan no alwan haton bongat ya mala-et ya tawoy talagan mako ha impirno emen magkapeteg ya nakaholat ha Kaholatan mo.

¹³ “Hapa-eg, mako koyna bahen komo. Habayti ya bawbagay ay hinalità ko mintras anti ko et bayri ha babon lotà emen hila ya inggawà mo kongko ay mapnò kaligawan nin bilang ha kaligawan ko. ¹⁴ Inggawà ko konla ya Halità mo boy hila ay pinag-inakitan nin tawtawoy ahè antompel komo, ta aghila mapabilang ha tawtawoy ahè antompel komo nin bilang kongko ya alwan kabilang ha ahè antompel komo. ¹⁵ Agko an-ipanalangin ya alihe mo hila bayri ha babon lotà, no alwan hay an-ipanalangin ko ay i-atap mo hila koni Satanas ya po-on nin kala-etan. ¹⁶ Hay ogali la ay bilang ogali ko ya ahè ampanowad ha tawtawoy ahè antompel komo. ¹⁷ Gaw-en mo hila nin ayin kapintasan banà ha kaptegan, ta hay Halità mo ay kaptegan. ¹⁸ No pangno mo ko inhogò bayri ha babon lotà ay inhogò ko hila itaman ha maski ayirin dogal bayri ha babon lotà nin mangaral ha tawtawoy ahè antompel komo. ¹⁹ Banà konla ay an-igwà koy sarili ko nin mati emen hila man, hay sarili la ay talagan igwà la komo.

Hay panalangin ni Apo Hisos para ha kaganawannin mipantompel kona

²⁰ “Alwan bongat nin hila bayti ya aw-alagad ko ya an-ipanalangin ko, no alwan kateng hatoy mipantompel kongko lano banà ha pamapteg nin aw-alagad ko. ²¹ An-ipanalangin koy mangapimimiha dayi ya nakem lan kaganawan. Tatay, hila ay makimiha dayi konta, bilang komo ya anti kongko boy bilang kongko ya anti komo. Mangapimimiha hila dayi emen hay tawtawoy ahè antompel komo ay minto-o nin hiko ay inhogò mo. ²² Inggawà ko konla baytoy kaporiyan ya inggawà mo kongko emen hila mag-in mimiha nin bilang konta. ²³ Bilang kongko ya anti konla boy hika ya anti kongko ay ombayro dayi ya malobos ya pamimimiha la emen hay tawtawoy ahè antompel komo ay makatandà nin hiko ay inhogò mo boy hila ya anlapiyen mo nin bilang ha panlalabi mo kongko.

²⁴ “Tatay, inggawà mo hila kongko; labay ko ya no ayri ko ay anti hila itaman bayro nin kalamo ko emen la makit ya kagandawan ko. Inggawà mo kongko baytoy kagandawan

ko banà ha panlalabi mo kongko pa-ibat hin ahè et pinalsa bayti ya babon lotà. ²⁵ Tatay koy ma-in kahampatan, agka balay nin tawtawoy ahè antompel komo; piro balay kata boy balay nin habayti ya aw-alagad ko ya hiko ay inhogò mo. ²⁶ Hika ay impatnag ko konla boy isigi kon gaw-en bayti emen no pangnoy panlalabi mo kongko ay ombayro itaman nin hila ay milalabi. Ha ombayro, hiko itaman ay magpirmi konla.”

18

Dinakep hi Apo Hisos

(Matiyo 26:47-56; Markos 14:43-50; Lokas 22:47-53)

¹ Hin nayari nanalangin hi Apo Hisos ay nog-alih ya kateng aw-alagad na ta nilomipay hila ha hapà nin Sidron nin mako ha dogal ya tinanamanan aw-olibo.

² Hi Hodas ya ampagtraydor koni Apo Hisos ay tandà na baytoy dogal ya habayto, ta hi Apo Hisos ay mabetbet bayro nin kalamo nay aw-alagad na. ³ Hapa-eg hi Hodas ay nako bayro ha tinanamanan nin aw-olibo nin inggiya nay mihay gropon hondalò boy ongnoy magbantay ha bali nin Diyos ya inhogò nin Pawparisiyo boy pawpo-on nin pawpari. Hila ay nipaghilag boy nipag-armas.

⁴ Tandà ni Apo Hisos ya kaganawan mangyari kona; kayà napakarani ya konla ta pinastang na hila, “Hino,” wana, “ya antikapen moyo?”

⁵ “Hi Hisos,” wanla, “ya taga banowan Nasarit.”

Hinalità konla ni Apo Hisos, “Hiko,” wana, “bayto.” Hi Hodas kateng kawkalamo na ya anti bayro ay naka-ireng. ⁶ Hin hinalità ni Apo Hisos ya hiya bayto ya antikapen la ay nipa-orong-orong hila biha natomba.

⁷ Pinastang hilayna et ni Apo Hisos, “Hino,” wana, “ya antikapen moyo?”

Tinombay hila, “Hi Hisos,” wanla, “ya taga Nasarit.”

⁸ Hinalità ana et konla ni Apo Hisos, “Hinalità koyna,” wana, “komoyo ya hiko bayto. Kayà no hiko ya antikapen moyo ay pa-olayan moyon mog-alih bayti ya kawkalamo ko.” ⁹ Hinalità na bayti emen magkapeteg baytoy panalangin na ya ombayri: “Hay inggawà mo kongko, ni miha ay ayin mipalako ha kaparosawan.”

¹⁰ Hapa-eg, inanoh ni Simon Pidro ya otak na ta tinabtab na hi Malko ya alilà nin hatoy pinakapo-on nin pawpari. Kayà hatoy alilà ay naponghan nin wanan tolih.

¹¹ Hinalità ni Apo Hisos koni Pidro, “Igomà mo,” wana, “ya hondang mo, ta tanggapan koy kadya-dya-an ya iparanas kongko nin Tatay koy Diyos.”

Hi Apo Hisos ay in-arap koni Anas

¹² Hapa-eg hatoy grupo nin hondalò ya kalamoy kapitan la boy Hawhodiyooy ampipagbantay ha bali nin Diyos ay dinakep la hi Apo Hisos biha la ya binalol. ¹³ Gintan la ya pon koni Anas ya ampò ni Kaypas ya pinakapo-on nin pawpari hin habayton pana-on. ¹⁴ Hi Kaypas ya nagwawali ha Hawhodiyooy ampipamo-on nin mas mahampat ya mihay tawo ya mati nin para ha kaganawan.

Hi Apo Hisos ay impogla-oh ni Pidro

(Matiyo 26:69-70; Markos 14:66-68; Lokas 22:55-57)

¹⁵ Hi Simon Pidro boy miha et ha aw-alagad ay hinomono koni Apo Hisos. Hatoy alagad ya kalamo ni Pidro ay balaybalay nin pinakapo-on nin pawpari; kaya nakilako ya koni Apo Hisos nin nilomo-ob ha kolob nin hatoy pinakapo-on pari. ¹⁶ Piro hi Pidro ay nagkabalag ha likol nin poltan kolob. Hatoy alagad ya balaybalay nin hatoy pinakapo-on nin pawpari ay nagbiran nakitotol do ha babayi ya bantay bayro ha poltan kolob nin palo-oben na hi Pidro; kayà hi Pidro ay pinalo-ob.

¹⁷ Hapa-eg hatoy babayi ay nagpastang koni Pidro, "Kateng hika nayì," wana, "ya alagad ni Hisos?" Tinombay hi Pidro, "Alwa!" wana.

¹⁸ Hin habayto ay malay-ep; kayà hay aw-alilà kateng hatoy bawbantay ay namaketket nin apoy ta ampanengey hila. Hi Pidro ay anti bayron ampireng ya kalamo la nin ampanengey.

Hi Apo Hisos ay pinastang nin pinakapo-onnin pawpari

(Matiyo 26:59-66; Markos 14:55-64; Lokas 22:66-71)

¹⁹ Hapa-eg hi Apo Hisos ay pinastang nin hatoy pinakapo-on nin pawpari nin tongkol ha aw-alagad na boy tongkol ha panonorò na.

²⁰ Tinombay hi Apo Hisos, "Ha panonorò ko," wana, "ay angkakit ako nin tawtawo. Pirmi kon ampanorò ha lo-ob nin hawhimba-an o ha bali nin Diyos ya pamititiponan nin kaganawan Hodiyo. Ayin anyaman ya bagay ya an-itorò ko nin sikrito. ²¹ Antà hikoy ampastangen moyo? Pastangen moyo baytoy tawtawoy nakalengè kongko no anyay intorò ko konla. Tandà la no anyay hinalità ko."

²² Hin nayari hinalità bayti ni Apo Hisos, hay miha ha bawbantay ay nanampal kona. "Antà," wana nin hatoy bantay, "nin ombahen ya pantombay mo ha pinakapo-on nin pawpari?"

²³ Tinombay kona hi Apo Hisos, "No nakapaghalità ako nin alwan tamà," wana, "ay paptegan mo no anyay alwan

tamà ha hinalità ko. Piro no tamà ya hinalità ko, antà tinampal mo ko?"

²⁴ Hapa-eg hi Apo Hisos ya nakabalol et ay impagtan ni Anas do koni Kaypas ya pinakapo-on nin pawpari.

*Hi Apo Hisos ay impogla-oh ana et ni Pidro
(Matiyo 26:71-75; Markos 14:69-72; Lokas 22:58-62)*

²⁵ Hi Pidro ay anti et bayro nin ampanengey. Hapa-eg hay kanayon ya tawtawo ay nagpastang ana et kona, "Kateng hika nayì," wana, "ya alagad ni Hisos?"

Hi Pidro ay nagpogla-oh, "Alwa!" wana.

²⁶ Hapa-eg, miha ha aw-alilà nin pinakapo-on nin pawpari boy partidos et nin hatoy pinongohan ni Pidro nin tolih ay nagpastang, "Alwa nayì," wana, "nin hika baytoy nakit ko do ha tinanamanan aw-olibo ya kalamo ni Hisos?"

²⁷ Nagpogla-oh ana et hi Pidro. Antimano, nanghati ya manok.

*Hi Apo Hisos ay in-arap koni gobirnadur Pilato
(Matiyo 27:1-2, 11-14; Markos 15:1-5; Lokas 23:1-5)*

²⁸ Palbangon et, hi Apo Hisos ya anti do ha bali ni Kaypas ay kinwa nin hatoy Hawhodiyo ampipamo-on ta gintan la ya ha palasyo ni Gobirnadur Pilato. Aghila nilomo-ob do ha palasyo, ta ha ka-ogali-an la ay labay lan ayin hilan kapintasan emen ayin mag-in bara-nan nin hila ay ahè makipangan ha Pistan Pamamanemtem. ²⁹ Kayà hi Pilato ay nilomikol bayro konla ta pinastang na hila, "Anyà," wana, "ya riklamo moyo nin kontra bayri ha tawo?"

³⁰ Tinombay hila koni Pilato, "No agya nanggawà mala-et ay agnawen ya dayi gintan bayri komo."

³¹ Hinalità konla ni Pilato, "Kowen moyo ya," wana, "ta hosgawan moyo ya nin kompormi ha kawkapanogo-an moyo."

Hinalità nin hatoy Hawhodiyo ampipamo-on, "Ayin kayin karapatan manintinsya nin mihay tawo para mati."

³² Nangyari bayti emen magkapeteg baytoy hinalità ni Apo Hisos hin impatandà nay tongkol ha klasin kamatyan na.

³³ Hi Pilato ay nagbira ha lo-ob nin palasyo, ta iningat na hi Apo Hisos biha na ya pinastang, "Hika nayì," wana, "ya arì nin Hawhodiyo?"

³⁴ Tinombay hi Apo Hisos, "Haba-in nayì," wana, "ya pastang mo ay nangibat ha sarili mo, o hinalità komo nin kanayon ya tongkol kongko?"

³⁵ Tinombay hi Pilato, "An-hipen mo nayì," wana, "nin hiko ay Hodiyo? Hay Kawkahodiyo mo boy pawpo-on nin

pawpari ya ampamo-on ya nantan komo bayri kongko. Wari anyan ginawa mo?"

³⁶ Hinalita ni Apo Hisos, ya wana, "Peteg nin hiko ay ari, piro alwa kon ari bayri ha babon lota. No hiko ay ari bayri ha babon lota ay agla ko dayi gintan komo, ta hay kawkalamowan ko ay nangidipinsa dayi kongko emen agko narakep nin Hawhodiyo. Ha ombayro, matanda-an ya alwan bayri ha babon lota ya ampag-ari-an ko."

³⁷ Hapa-eg, hinalita ni Pilato koni Apo Hisos, "Ari ka awod!" wana.

Tinombay hi Apo Hisos, "Tama," wana, "ya hinalita mo ya ari ako. Hay bara-nan nin pangi-anak kongko boy pamako ko bayri ha babon lota ay emen ko halita-en ya tongkol ha kaptegan. Hinoman ya ampinto-o ha kaptegan ay ampanlengè kongko."

³⁸ "Ah! Anyan kaptegan?" wani Pilato.

Kamatyan ya insintinsya koni Apo Hisos

(Matiyo 27:15-31; Markos 15:6-20; Lokas 23:13-25)

Hapa-eg hi Pilato ay nilomikol ana et ta nako ya do ha Hawhodiyo ampipamo-on biha na hinalita konla, "Ayin ako," wana, "nin nakit ya bara-nan nin panintinsyawan konan patyen. ³⁹ Piro ha ka-ogali-an moyo, no Pistan Pamamanemtem ay ampamalaya ako nin mihay piriso. Labay moyo nayi nin hay Ari nin Hawhodiyo ya palaya-en ko?"

⁴⁰ Nambo-angaw hilay tinombay, "Alwa," wanla, "nin hiya. Hay labay nawen nin palaya-en mo ay hi Barabas." (Hi Barabas ay tolistan.)

19

¹ Hapa-eg hi Apo Hisos ay impabarog ni Pilato. ² Hatoy hawhondalo ay nanggawa nin koronay dowih biha la inggawa ha olo ni Apo Hisos. Pinaholotan la ya nin doloy kolor obi ya emen dolon ari, ³ biha hila napakarani kona ta pinag-i-insolto la ya. "Lomawig ya biyay mo," wanla, "Ari nin Hawhodiyo!" Hapa-eg, pinagtatampal la hi Apo Hisos.

⁴ Hi Pilato ay nilomikol ana et ta hinalita na do ha Hawhodiyo, "Hapa-eg," wana, "ay ilikol ko ya bayri komoyo emen moyo matanda-an ya ayin akon nakit ya bara-nan nin panintinsyawan konan patyen." ⁵ Hapa-eg, nilomikol hi Apo Hisos ya nakakorona nin dowih boy nakaholot nin doloy kolor obi. Hinalita konla ni Pilato, "Helken moyo bayti ya tawoy anti bayri," wana.

⁶ Hin nakit hi Apo Hisos nin hatoy pawpo-on nin pawpari boy hatoy mawmagbantay bali nin Diyos ay nipambo-angaw hila, "Ipakò ya," wanla, "ha koroh! Ipakò ya ha koroh!"

Hapa-eg, hinalità konla ni Pilato, "Kowen moyo ya awod," wana, "ta ipakò moyo ya ha koroh, piro ayin akon nakit ya bara-nan nin panintinsyawan konan patyen."

⁷ Tinombay baytoy Hawhodiyo, "Ma-in kayin kawkapanogo-an boy kompormi ha kawkapanogo-an nawen nin Hawhodiyo ay dapat yan mati ta anhalita-en na nin hiya ay Anak nin Diyos."

⁸ Hin nalengè bayti ni Pilato ay lalò yan nalimo. ⁹ Kayà hiya ay nilomo-ob ha palasyo ta pinastang na hi Apo Hisos, "Ayri ka ket talaga," wana, "nin nangibat?" Piro agya tinobay ni Apo Hisos. ¹⁰ Pinastang yayna et ni Pilato, "Antà," wana, "nin agka tombay kongko? Ma-in akon kapangyariyan mamalayà komo, boy ma-in ako et kapangyariyan nin mangipapakò komo ha koroh."

¹¹ Hapa-eg, tinombay hi Apo Hisos, "Ayin ka," wana, "nin kapangyariyan kongko no agka binyan nin Diyos nin kapangyariyan. Kayà hatoy nantan bayri kongko ay mas makasalanan kisa komo."

¹² Hin nalengè bayti ni Pilato ay ampagsikahan nan palaya-en hi Apo Hisos. Piro hay Hawhodiyo ampipamoon ay nipambo-angaw, "No palaya-en mo ya," wanla, "ay alwa kan amigo ni Arì Sisar. Hinoman ya ampaghaltà nin hiya ay arì ay angkomontra koni Arì Sisar."

¹³ Hin nalengè bayti ni Pilato ay inlikol nayna et hi Apo Hisos, biha ya niknò ha panosgawan ya an-ingaten Intabladoy Bato ya ha halità nin Hawhodiyo ay Gabata.

¹⁴ Hapa-eg, hin maraninan mi-ogtoy allo nin dispiras Pistan Pamamanemtem ay hinalità ni Pilato do ha Hawhodiyo. "Anti bayri," wana, "ya arì moyo."

¹⁵ Kayà lalò hilan nambo-angaw, "Patyen ya!" wanla, "Patyen ya! Ipakò ya ha koroh!"

Hapa-eg, pinastang hila ni Pilato, "Labay moyo nayi," wana, "nin ipakò ha koroh ya arì moyo?"

Tinombay baytoy pawpo-on nin pawpari, "Ayin kayi," wanla, "nin kanayon ya arì no alwan hi Arì Sisar."

¹⁶ Hapa-eg, inggawà konla ni Pilato hi Apo Hisos ta ipakò la ha koroh.

Hi Apo Hisos ay impakò ha koroh

(Matiyo 27:32-44; Markos 15:21-32; Lokas 23:26-43)

Hi Apo Hisos ay anti ana ha pamama-alà nin pawpo-on nin pawpari. ¹⁷ Hapa-eg, hiya ay ampamalatay nin

koroh mintras anggitan la ya ha dogal ya an-ingaten Dogal nin Bongò ta bilang kortin bongò olon tawo. Ha halità nin Hawhodiyo, habaytoy dogal, hay ingat la ay Golgota. ¹⁸ Bayro la impakò hi Apo Hisos ha koroh. Ma-in et bayro nin loway lalaki ya impakò simpri ha koroh ha mitaligmang ni Apo Hisos, ta hi Apo Hisos ya inggawà la ha piha-etan nin hatoy lowa.

¹⁹ Habayti ya hinolat ya impapa-igwà ni Pilato ha koroh ha bandan tag-ay nin olo ni Apo Hisos: "HISOS YA TAGA NASARIT, ARÌ NIN HAWHODIYO." ²⁰ Habayti ay inholat ha halità nin Hawhodiyo, Rawromano, boy Gawgrigo. Malakè ya Hodiyo ya nakabaha nin habayti ya inholat, ta hay dogal ya pinantanan lan pinangipako-an koni Apo Hisos ay marani ha siyodad. ²¹ Hapa-eg, hinalità nin pawpo-on nin pawpari koni Pilato, "Alwa dayi," wanla, "nin 'Arì nin Hawhodiyo' ya inholat mo, no alwan hay inholat mo dayi ay ombayri: 'Hinalità nin habayti ya tawo, hiko ay Arì nin Hawhodiyo.'" "

²² Tinombay hi Pilato, "Hay na-iholat koyna," wana, "ay na-iholat koyna."

²³ Hay hawhondalò, hin nayari lan impakò ha koroh hi Apo Hisos ay kinwa lay dolo na ta inatag lan pinikapat, mihay parti ha balang mihay hondalò. Hato balè ya dolo nay makarà ya ayin tayi ta inabel ay agla inatag.

²⁴ Ni-i-ilgo baytoy hawhondalò, ya wanla, "Agtamo giniten bayti no alwan pibobonotan tamo, ta biliwen tamo no hinoy makapag-ikon." Nangyari bayti emen magkapeteg baytoy nakaholat ha Kaholatan nin Diyos ya ombayri:

"Pini-a-atagan lay dolo ko boy pinibobonotan la bayto ya mihay dolo koy makarà."

Kayà ombayri ya ginawà nin hatoy hawhondalò. ²⁵ Ha dani nin koroh ya pinangipako-an koni Apo Hisos ay bayro ampireng ya nanay ni Apo Hisos, patel nin nanay na ya babayi, hi Mariya ya ahawa ni Kliyopas, boy hi Mariya ya taga Magdala. ²⁶ Hin nakit ni Apo Hisos ya nanay na, kateng hiko ya alagad nay anlapiyen na ya ampireng ha dani na ay hinalità na ha nanay na, "Nanay," wana, "haba-in ya anti ha dani mo ya pag-anak mo hapa-eg." ²⁷ Hinalità et ni Apo Hisos kongko, "Haba-in," wana, "ya pagnanay mo." Habayto et oras, hay nanay ni Apo Hisos ay gintan koyna nin pa-iri ha bali ko.

Hay pagkamati ni Apo Hisos

(Matiyo 27:45-56; Markos 15:33-44; Lokas 23:44-49)

²⁸ Tandà ni Apo Hisos ya kaganawan holà ya tongkol ha kadya-dya-an ya ka-ilangan nan maranasan ay nangyari

ana. Emen magkapeteg baytoy nakaholat ha Kaholatan nin Diyos ay hinalità ni Apo Hisos, “Angka-angan ako,” wana. ²⁹ Bayro ay ma-in pahig ya ponò nin hokà; kayà nangwa hilan bilang isponggha ya insawsaw la do ha hokà, biha la inggawà ha tampoh nin hangan kayo ya an-ingaten isopo ta inggawà la ha labì ni Apo Hisos. ³⁰ Hin natawayan na baytoy hokà ay hinalita na, “Nayari ana,” wana. Hapa-eg, inyongoh ni Apo Hisos ya olo na ta pina-olayan nay sarili na nin mati.

Pinikà ya tagyang ni Apo Hisos

³¹ Banà ta nangyari bayto nin allon paghahandà para ha allon pama-inawa, hay Hawhodiyo ampipamo-on ay nako koni Pilato, ta impaki-ilgo la kona ya ipabali naynay bawbitih nin hatoy tawtawoy impakò la boy ipa-alih nayna ha koroh. Ginawà la bayti ta agla labay panatiliyen baytoy bawbangkay ha koroh, ta habayti ya allon pama-inawa ay pinakama-alagà para konla ta nitag-on Pistan Pamanemtem. ³² Kayà binali nin hawhondalò ya bawbitih nin hatoy lowa ya kalamo ni Apo Hisos nin impakò ha koroh. ³³ Piro hin nilako la hi Apo Hisos ay nakit lay nati yayna. Kayà aglayna binali ya bitih na, ³⁴ no alwan hay miha do ha hawhondalò ay namikà nin tagyang ni Apo Hisos. Antimano, namolarit ya dayà boy lanom. ³⁵ Hiko hi Howan ya nakakit nin habayti ya pangyayari. Kayà ampaptegan ko ya tongkol ha nakit ko emen kateng hikawo ay minto-o, ta habayti ya kaptegan. ³⁶ Nangyari bayti emen magkapeteg baytoy nakaholat ha Kaholatan nin Diyos ya ombayri: “Ni miha ha bawbot-o na ay ayin nabali.” ³⁷ Ma-in et kanayon ya nakaholat ha Kaholatan nin Diyos ya ombayri: “Hay tawtawoy namikà kona ay manegteg kona.”

Hay pananabon koni Apo Hisos

(Matiyo 27:57-61; Markos 15:42-47; Lokas 23:50-56)

³⁸ Hi Hosi ya taga banowan Arimatiya ay antompel koni Apo Hisos, piro agna ma-ipatnag ta angkalimo ya ha Hawhodiyo ampipamo-on. Hapa-eg, nako ya koni Pilato ta pinastang nan kowen ya bangkay ni Apo Hisos. Pinayagan itaman ni Pilato. ³⁹⁻⁴⁰ Hi Nikodimo ya nako koni Apo Hisos nin mihay yabi hin hatò ay nakilako koni Hosi, boy nantan yan pinila-ok ya loway klasin pabangoh ya limampò ya kiloy kalak-an. Hapa-eg, pinotot ni Hosi boy Nikodimo ya bangkay ni Apo Hisos nin maganday klasin doloy mapoti ya binyan lan pabangoh, ta ombayro ya kaogali-an nin Hawhodiyo para ha nati ya itatabon. ⁴¹ Do ha dogal ya pinangipako-an koni Apo Hisos ha koroh ay

ma-in tanaman ya kawkayo, boy ma-in bayro nin bayoy pangitabonan ya ayin et intabon. ⁴² Banà ta habayton allo ay allon paghahandà nin Hawhodiyo para ha allon pamanawa boy banà ta marani baytoy pangitabonan ay intabon layna bayro hi Apo Hisos.

20

*Hi Apo Hisos ay ayin ha pinangitabonan kona
(Matiyo 28:1-8; Markos 16:1-8; Lokas 24:1-12)*

¹ Marereglem et nin bayombokan Dominggo, hi Mariya ya taga Magdala ay nako ha pinangitabonan koni Apo Hisos. Nakit nay natolid ana baytoy bato ya pinanarà nin poltan pinangitabonan koni Apo Hisos. ² Hapa-eg, nowayo hi Mariya nin nako koni Simon Pidro boy kongko ya alagad ya anlapiyen ni Apo Hisos, ta hinalità na konnawen, “Hay Pangino-on,” wana, “ay kinwa do ha pinangitabonan kona, boy agnawen tandà no ayri la ya inggawà.”

³ Hapa-eg hikayi ni Pidro ay nanandali nako bayro ha pinangitabonan. ⁴ Ampowayo kayi ya lowa, piro mas makhaw akon mowayo kisa hi Pidro; kayà hikoy na-onan ni-abot bayro ha pinangitabonan. ⁵ Hin nanlonglong akon namiliw do ha lalè nin pinangitabonan ay nakit ko baytoy doloy mapotì ya pinamotot koni Apo Hisos, piro agko nagdiritson nilomo-ob. ⁶ Hapa-eg hi Pidro ya anhomono kongko ay nakalateng boy nagdiritson nilomo-ob bayro ha pinangitabonan. Nakit na baytoy doloy mapoti ⁷ boy hatoy doloy pinamotot nin olo ni Apo Hisos ya ahè na-oman ya ayos nin na-alih ha olo na, piro habayto ay ahè ni-agem do ha doloy mapoti. ⁸ Hapa-eg hiko ya na-onan ni-abot bayro ha pinangitabonan ay nilomo-ob; ha ombayroy nakit ko ay ninto-o ko nin hi Apo Hisos ay nabiyay oman. ⁹ Angga hin habayto ay agnawen na-intindiyan baytoy nakaholat ha Kaholatan nin Diyos ya hi Apo Hisos ay ka-ilangan mabiyay oman.

*Hi Apo Hisos ay napakit koni Mariya ya taga Magdala
(Matiyo 28:9-10; Markos 16:9-11)*

¹⁰ Hapa-eg hikayi ya aw-alagad ni Apo Hisos ay nipamporong ana ha bawbali nawen.

¹¹ Piro hi Mariya ya taga Magdala ya anti bayron naka-ireng ha likol nin pinangitabonan koni Apo Hisos ay ampanangih. Mintras ampanangih ya ay nanlonglong yan namiliw ha lalè nin pinangitabonan. ¹² Bayro ay nakakit ya nin loway anghil ya nakadolon mapoti ya ampiknò ha pinangigwa-an nin bangkay ni Apo Hisos. Hay miha ay

ha bandan pinangipa-olowan; hay miha itaman ha bandan pinangipa-aphayan koni Apo Hisos.

¹³ Pinastang ya nin hatoy loway anghil, "Antà ampanangih ka?" wanla.

Tinombay hi Mariya, "Kinwa la," wana, "ya Pangino-on ko, boy agko tandà no ayri la ya inggawà." ¹⁴ Hin nayari nan hinalità bayti ay nagpeyeh ya boy nakit na hi Apo Hisos ya ampireng bayro. Piro agna pon tandà ya hi Apo Hisos bayto.

¹⁵ Pinastang ya ni Apo Hisos, ya wana, "Antà ampanangih ka? Hinoy antikapen mo?"

Andap ni Mariya no mangasiwà tawtanaman baytoy tawoy nakit na. Kayà hinalità na kona, "No hika," wana, "ya nangwa kona ay halita-en mo no ayri mo ya inggawà ta kowen ko ya."

¹⁶ Piro, "Mariya," wani Apo Hisos.

Hapa-eg, inomarap kona hi Mariya, biha ya nag-ilgo ha halità nin Hawhodiyo, ya wana, "Raboni," ya hay labay totolen ay Mangangaral.

¹⁷ Hinalità ana et kona ni Apo Hisos, "Agmo ko," wana, "gap-an, ta agko et nakabira ha Tatay ya Diyos. Piro mako ka ha pinagkapawpatel ko ta ibalità mo konla ya morong ako ha Tatay ko ya Tatay moyo simpri, ha Diyos ko ya Diyos moyo simpri." ¹⁸ Kayà hi Mariya ya taga Magdala ay nako do ha aw-alagad ta hinalità na konla ya nakit nay Pangino-on, boy hinalità na et konla baytoy hinalità kona nin Pangino-on.

Hi Apo Hisos ay napakit ha aw-alagad na

(Matiyo 28:16-20; Markos 16:14-18; Lokas 24:36-49)

¹⁹ Habayton mahilem nin Domingo, hay aw-alagad ay nititipon. Nakatarangkay polta nin bali ya pinititiponan la taangkalimo hila ha Hawhodiyo ampipamo-on. Hapa-eg, biglà nin anti bayro konla hi Apo Hisos nin naka-ireng ya naghalità, "Magkama-in kawo," wana, "nin katinekan". ²⁰ Hin nayari nan hinalità bayto ay impakit na konlay gamet na boy tagyang na. Masyadoy kaligawan nin aw-alagad hin nabalayan lay Pangino-on.

²¹ Hapa-eg, hinalità ana et konla ni Apo Hisos, "Magkama-in kawon katinekan," wana. "No pangnoy pinanogon kongko nin Tatay koy Diyos ay ombayro itaman ya ampanogon-an ko komoyo." ²² Hin nayari nan hinalità bayti ay ineyepan na hila, biha na hinalità konla, "Tanggapen moyo," wana, "ya Ispirito nin Diyos." ²³ Hinoman ya tawoy patawaren moyo ha kasalanan ay ma-in kapatawaran; piro no agmoyo hila patawaren ay ayin hilan kapatawaran."

Hi Apo Hisos boy hi Tomas

²⁴ Hi Tomas ya miha ha labinloway alagad boy aningaten Lambaw ay ayin bayro ha aw-alagad ya nititipon hin napakit konla hi Apo Hisos. ²⁵ Kayà hinalità kona nin kanayon ya aw-alagad, "Nakit nawen," wana, "ya Pangino-on."

Tinombay hi Tomas, "No agko," wana, "makit ya lobot nin pinamako-an ha dawokap gamet na, biha ko ipolhot ya tamorò ko bayro ha nalobtan nin pakò boy ha tagyang nay pinikà ay agko minto-o nin nabiyay yan oman."

²⁶ Hin nalabah ya waloy allo, hay aw-alagad ay nititipon ana et kateng ana hi Tomas. Hatoy bali ya pinititiponan la ay sarado boy nakatarangkay polta. Hi Apo Hisos ay biglà anti bayro konla nin naka-ireng ya naghalità, "Magkama-in kawon katinekan," wana. ²⁷ Hapa-eg, hinalità na koni Tomas, "Helken mo," wana, "ya gawgamet ko ta ipolhot moy tamorò mo ha dawokap gamet ko, boy ipaktang moy gamet mo ta igwà mo ha tagyang ko. Agka magdoda no alwan minto-o ka."

²⁸ Tinombay kona hi Tomas, "Pangino-on ko," wana, "boy Diyos ko!"

²⁹ Hinalità kona ni Apo Hisos, "Ampinto-o kayna nayi," wana, "banà ta nakit mo ko? Makalmà ya tawtawoy ampinto-o maski ahè nakakit kongko."

Hay bara-nan nin habayti ya libro

³⁰ Malakè et ya kapapa-ispantay ginawà ni Apo Hisos ya nakit nin aw-alagad na ya ahè na-iholat bayri ha libro.

³¹ Habayti ay hinolat emen moyo pinto-owen ya hi Apo Hisos ay hi Kristo ya impangakò nin Diyos boy hiyay Anak nin Diyos; boy hinolat et bayti emen ha pantotompel moyo kona ay magkama-in kawon biyay ya ayin anggawan ya bilang biyay nin Diyos.

21

Hi Apo Hisos ay napakit ha pitoy alagad na

¹ Ahè naboyot, hi Apo Hisos ay napakit ha aw-alagad na ha ambay Dagat nin Tibiryas. Ombayri ya nangyari: ² hi Simon Pidro, hi Tomas ya an-ingaten Lambaw, hi Natanyil ya taga banowan Kana ha probinsyan Galiliya, boy hikayi ni Santiyago ya aw-anak ni Sibidiyo, kateng loway alagad et ni Apo Hisos ay nangapilalamo. ³ Hinalità konnawen ni Simon Pidro, "Mako ko," wana, "nin manlapet."

"Kilako kayi komo," wannawen. Hapa-eg, hinomakay kayi ha bangkà ta nanigè kayina. Piro habayton managayabi ay ayin kayin nakwa. ⁴ Hin anhomilà anay allo, hi Apo Hisos ay ampireng ha ambay, piro agnawen tandà ya hi

Apo Hisos bayto. ⁵ Pinastang na kayi, “Aw-anak ko,” wana, “ayin kawo nayì nakwa?”

“Ayin,” wannawen.

⁶ Hapa-eg, hinalità konnawen ni Apo Hisos, “Idabò moyo,” wana, “ya sinsoro moyo ha bandan wanan nin bangkà emen kawo makakwa.” Kayà hin indabò nawen ya sinsoro ay agnawen magoloy banà ha kalak-an ikan ya nakwa nawen.

⁷ Hapa-eg hikoy alagad ya anlapiyen ni Apo Hisos ay naghalià koni Pidro, “Hi Pangino-on!” wangko. Hin nalengè ni Simon Pidro ya hi Pangino-on Hisos bayto ay nagdolo ya banà ta nakalo-hok ya, biha ya nagtaboy ha lanom. ⁸ Piro hikayi ya kanayon ya aw-alagad ay nanatili ha bangkà ta anggoloyen nawen baytoy sinsoroy pono-ponò nin ikan. Alwa kayin marayò ha ambay ta siyamadò ya mitron bongat ya karayo-an nawen. ⁹ Hin anti kayina ha lakatan ay nakakit kayi bayro nin apoy ya mabaya ya ma-in ikan ya an-i-iyaw boy ma-in et tinapay.

¹⁰ Hapa-eg, hinalità konnawen ni Apo Hisos, “Mantan kawo bayri,” wana, “nin ikan ya kapikwa moyo.”

¹¹ Hi Simon Pidro ay hinomapat ha bangkà, biha na ginoloy nin inlakat baytoy sinsoroy ponò nin mangalhay ya ikan. Hay kalak-an nin habaytoy ikan ay magato boy limampò boy tatlo; piro maski malakè baytoy ikan ay ahè naginit baytoy sinsoro. ¹² Hinalità ana et konnawen ni Apo Hisos, “Mako kawo bayri,” wana, “ta mag-almohal.” Hinoman konnawen aw-alagad ay ayin nakapaghokaw nakem nin namastang koni Apo Hisos no hino ya, ta tandà nawen ya hiya hi Pangino-on. ¹³ Hapa-eg, kinwa ni Apo Hisos baytoy tinapay kateng konà biha na inggawà konnawen.

¹⁴ Habayti ya ikatlon bisis nin napakit hi Apo Hisos konnawen aw-alagad na pa-ibat hin nabiyay yan oman.

Hi Apo Hisos boy hi Pidro

¹⁵ Hin nayari kayin nangan, hi Simon Pidro ay pinastang ni Apo Hisos, ya wana, “Simon, ya anak ni Howan, anlapiyen mo ko nayì nin igit et bayri?”

“Awò, Pangino-on,” wani Pidro. “Tandà mo ya anlapiyen kata.”

Hinalità kona ni Apo Hisos, “Asiwa-en mo,” wana, “nin toro-an ya bawbayon tinompel kongko nin bilang pangasiwà ha tawtopa ya ampastolan.”

¹⁶ Pinastang ana et ni Apo Hisos hi Simon Pidro nin ikalwan bisis, ya wana, “Simon ya anak ni Howan, anlapiyen mo ko nayì?”

“Awò, Pangino-on,” wana. “Tandà mo ya anlabiyan kata.”

Hinalità kona ni Apo Hisos, “Asiwa-en mo,” wana, “nin pakhawen ya pantotompel nin ampipantompel kongko nin bilang pangasiwà ha tawtopa ya ampastolan.” ¹⁷ Hapa-eg, pinastang yayna et ni Apo Hisos nin ikatlon bisis, ya wana, “Simon ya anak ni Howan, anlabiyan mo ko nayi?”

Nilomelè hi Pidro ta ikatlon bisis yaynan pinastang ni Apo Hisos no anlabiyan na ya. Hapa-eg, hinalità ni Pidro koni Apo Hisos, “Pangino-on,” wana, “tandà moy kaganawan bagay; tandà mo ya anlabiyan kata.”

Hinalità kona ni Apo Hisos, “Asiwa-en mo,” wana, “nin pakhawen ya pantotompel nin ampipantompel kongko nin bilang ha pangasiwà ha tawtopa ya ampastolan. ¹⁸ Anhalita-en koy kaptegan: hin malagò ka et ay ampagbihis kan sarili mo boy ampako ka ha maski ayri ya labay mon lakwen. Piro pantomo-a mo ay ipaktang moy gamet mo ta hay kanayon ay mamalol komo ta gitan la ka ha dogal ya agmo labay lakwen.” ¹⁹ Hinalità bayti ni Apo Hisos emen na ma-ipatandà ya klasin pagkamati ni Pidro ya makab-in kaporiyan ha Diyos. Hapa-eg, hinalità et ni Apo Hisos koni Pidro, “Homono ka,” wana, “kongko.”

Hi Apo Hisos boy hatoy alagad ya anlabiyan na

²⁰ Hapa-eg, nagpeyeh hi Pidro boy nakit na baytoy alagad ya anlabiyan ni Apo Hisos, hatoy napakarani koni Apo Hisos hin ampangapon kayi boy nagpastang koni Apo Hisos no hinoy mangisapakat kona. ²¹ Hin nakit ni Pidro baytoy alagad ay hinalità na koni Apo Hisos, “Pangino-on,” wana, “Hapa bayti ya tawo? Anyay mangyari kona?”

²² Tinombay kona hi Apo Hisos, “No labay ko,” wana, “nin mabiyay ya angga ha magbira ko ay ayin kaynan pamaki-emen bayro basta makilamo ka kongko.” ²³ Kayà hay balità ya nibahwag do ha ampipantompel ha Pangino-on ay ahè mati baytoy alagad. Piro ahè naghaltà hi Apo Hisos nin ahè mati baytoy alagad, no alwan hay hinalità na ay ombayri: “No labay kon manatili yan angkabiyay anggan ha magbira ko bayri ay ayin kaynan pamaki-emen bayro.”

²⁴ Hay an-ilgowen la ay hiko. Hiko et ya alagad ya namapteg nin habayti ya bawbagay boy nanolat et nin habayti, boy tandà nawen ya hay hinalità ko ay peteg.

²⁵ Malakè et ya kanayon ya bagay ya ginawà ni Apo Hisos ya no iholat ya kaganawan ay maka ahè miharag bayri ha babon lotà ya lawlibroy pinangiholatan.

HAY GAWGAWÀ NIN HAWHOGÒ NI APO HISOS

¹ Anlabiyen kon Tiyopilo,

Ha primiron libroy ginawà ko ay inholat koy tongkol ha kaganawan bagay ya ginawà boy intorò ni Apo Hisos, pabat hin babayo ya nag-ompisan nanorò ² angga hin gintan ya ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Biha gintan hi Apo Hisos bayro, ha panggogomawà nin Ispirito nin Diyos ay nagbibilin ya ha lawlalaki ya pinili na nin mag-in hawhogò na. ³ Hi Apo Hisos ya nagdanas kadya-dya-an hin pinatin impakò ha koroh ay nabiyay oman, biha ha lo-ob nin apatapò ya allo ay malakè ya bisis yan napakit ha hawhogò na. Pinaptegan na konla ya hiya ay talagan nabiyay oman, boy imbalità na konla ya tongkol ha pamomo-on nin Diyos ha tawtawo. ⁴ Minghan, kalamo et ni Apo Hisos ya aw-alagad na ay hinalità na konla ya ombayri: “Agkawo pon mog-alih bayri ha siyodad nin Hirosalim, ta anti-en moyo baytoy impangakò komoyo nin Tatay ya Diyos. Hay tongkol bayri ay nalengè moyoyna ta hinalità koyna komoyo ya ⁵ hi Howan Mamiminyag ay naminyag ha lanom piro ahè maboyot, hay Ispirito nin Diyos ya anti-en moyo ya ibinyag komoyo.”

Hi Apo Hisos ay gintan ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos

⁶ Hin nangapititipon oman ya aw-alagad ay pinastang la hi Apo Hisos, “Pangino-on,” wanla, “hapa-eg ana nayi ya pangilibri mo konnawen emen hitamoynay mamomo-on bayri ha nasyon Israyil bilang nin ombayro ha pamomo-on hin hatò nin kawka-apo-apowan tamo?”

⁷ Tinombay konla hi Apo Hisos, ya wana, “Tatay koy Diyos ya ma-in kapangyariyan magdisisyon no makano. Habayto ay alwa moyoynan ka-ilangan matanda-an. ⁸ Piro panomaypà nin Ispirito nin Diyos komoyo ay biyan kawon kapangyariyan emen kawo mamapteg ha tawtawo nin tongkol kongko bayri ha siyodad nin Hirosalim, ha kaganawan dogal bayri ha probinsyan Hodiya, kateng ha probinsyan Samarya, boy ha kaganawan dogal bayri ha babon lotà.”

⁹ Hin nayari nin hinalità bayto ni Apo Hisos ay nakit la yay angkagtan patag-ay anggan nahalimbengan ya nin leem.

¹⁰ Mintras ambiliwen la hi Apo Hisos ya ampagpatag-ay, ma-in loway lalaki ya nakadolo nin mapotì ya biglà nilomwah nin ampireng ha dani nin hatoy aw-alagad ni

Apo Hisos. ¹¹ Naghalità konla baytoy loway lalaki, ya wanla, “Hikawoy tawtaga Galiliya, antà ampireng kawo bayri nin ampaninglà ha langit? No pangno nin gintan hi Apo Hisos ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay magbira ya nin ombayro ha nakit moyoy pamako na ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos.”

Hay kahagiliyan ni Hodas Iskariyoti

¹² Hapa-eg hay aw-alagad ya na-ibat ha Bakil nin Awolibo ay nagbira ha siyodad nin Hirosalim ya mangamihay kilometroy dayò. ¹³ Hin ni-abot hila bayro ay noli hila ha tag-ay ha kowarto ya anhandaan la. Hila ay hi Pidro, Howan, Santiyago, Andris, Pilipi, Tomas, Bartolomi, Matiyo, Santiyago ya anak ni Alpiyo, hi Simon ya mapagmalasakit ha nasyon nin Israyil, boy hi Hodas ya anak ni Santiyago. ¹⁴ Hila ay nilalamo boy pirmi hilan ampanalangin. Ma-in et bayro nin bawbabayi kalamo hi Mariya ya nanay ni Apo Hisos kateng pawpatel ni Apo Hisos ya lawlalaki.

¹⁵ Nalabah ya ongnoy allo, hatoy gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on ya mangamagato boy lowampò katawo ay anti et bayron ampititipon. Hapa-eg, nireng hi Pidro ta naghalità, ya wana, ¹⁶ “Pawpatel ko, ka-ilangan magkapeteg baytoy nakaholat ha Kaholatan nin Diyos ya impahalità nin Ispirito nin Diyos koni Ari Dabid ya tongkol koni Hodas Iskariyoti ya nangigiya do ha nipandakep koni Apo Hisos. ¹⁷ Hi Hodas Iskariyoti ay kalamo tamo pon ta hiya ay kapariho tamon pinili para magsirbi.”

¹⁸ (Piro ha kala-etan nin ginawà ni Hodas, hay napaglako-an na koni Apo Hisos ay pinanaliw nin lotà. Bayro ya nagdabò nin patalin-orong. Banà bayro ay nilomtohan ya tiyan na boy hay bitoka na ay nilomwah. ¹⁹ Kaganawan tawo bayro ha siyodad nin Hirosalim ay nakatandà nin tongkol ha pagkamati na. Kayà hatoy paliyan ya kinamatyan na ay iningat la nin Akildama ya hay labay totole ay Dogal Dayà.)

²⁰ Hapa-eg hi Pidro ay naghalità, ya wana, “Hay nakaholat ha libron Kawkanta ay ombayri:

‘Hay bali na ay pa-olayan ana, boy agana pa-iriyon nin hinoman.’

Nakaholat et ya ombayri:

‘Ma-in dayi nin pomahili ha nag-in katongkolan na.’

²¹⁻²² “Kayà hapa-eg,” wani Pidro, “dapat tamoyan mamili nin kahagiliyan ni Hodas Iskariyoti nin makilamo kontamon mamapteg nin tongkol ha pangabiyay oman ni Apo Hisos. Hay pili-en tamo ay miha ha kalamowan tamo ya naboyot anan nakilamo koni Apo Hisos pa-ibat hin

bininyagan ni Howan hi Apo Hisos angga hin gintan ya ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos.”

²³ Kayà namili hila nin loway lalaki. Hay miha ay hi Hosi Barsabas ya an-ingaten et nin Hosto; hay miha ay hi Matiyas. ²⁴ Hapa-eg, nanalangin hila nin ombayri: “Pangino-on, tandà moy pagnanakem nin kaganawan tawo. Kayà, Pangino-on, ipatandà mo dayi konnawen no hino bayri konlan lowa ya pinili mon ²⁵ mag-in alagad ya homagili ha katongkolan ni Hodas Iskariyoti ya nipalako ha ayin anggay kaparosawan ya nararapat kona.” ²⁶ Hin nayari hilan nanalangin ay nanggawà hila nin palabonotan. Hi Matiyas ya nabonot la; kayà hiya ya napabilang do ha labimmihay alagad.

2

Hay Ispirito nin Diyos ay nag-aypà

¹ Hin nalabah ya pitoy dominggo pa-ibat hin nabiyay oman hi Apo Hisos ay Pistan Pintikostis. Habayton allo ay nititipon ya kaganawan nin ampipantompel koni Apo Hisos.

² Ha pamititipon la ay biglà hilan nakalengè nin tonoy ya nangibat ha tag-ay langit ya bilang howeng nin makhaw ya angin. Kayà nahwengan ya kaganawan nin hatoy nititipon ya ampipampiknò bayro ha lo-ob bali. ³ Hapa-eg, nakakit hila nin bilang dawdeket apoy ya ampandilot biha nangapihihiyay nin nagpalako ha balang miha konla.

⁴ Hilay kaganawan ay napnò nin Ispirito nin Diyos, biha hila nipaghalità nin hari-hari ya hawhalità ya agla angka-intindiyay ya impahalità konla nin Ispirito nin Diyos.

⁵ Hin habayto, bayro ha siyodad nin Hirosalim ay ma-in ampa-iri ya Hawhodiyo rawrilihyoso ya nika-ibat ha hari-hari ya nasyon bayri ha babon lotà. Kayà alwa hila nin pariparohon halità. ⁶ Hin nalengè nin hatoy rawrilihyosoy Hawhodiyo baytoy telek do ha bali ya ampititiponan nin hatoy ampipantompel ha Pangino-on ay nowayo hilan nako nin nakitipon bayro. Hila ay nipag-ispanta ta balang miha konla ay ampakalengè nin sarili lan halità ya anhalitaten nin hatoy ampipantompel ha Pangino-on. ⁷ Banà ha pag-ispanta la ay nahalità lay ombayri: “Warì alwan tawtaga Galiliya bayti? ⁸ Pangno hila ampakapaghalità nin hawhalità nin balang miha kontamo? ⁹ Bayri kontamo ay ma-in taga Partiya, ma-in taga Midya, ma-in taga Ilam, ma-in taga Misopotamya, ma-in taga bayri ha Hodiya, ma-in taga Kapadosya, ma-in taga Ponto, ma-in taga Asya, ¹⁰⁻¹¹ ma-in taga Prigya, ma-in taga Pampilya, ma-in taga Ihipto, ma-in taga Sirini ha dogal nin Libya, ma-in taga Krita,

ma-in taga Arabya, boy ma-in et ampakipa-iri ha siyodad nin Roma. Hay kanayon kontamo ay lipi Hodiyo boy hay kanayon ay nag-in Hodiyo nin banà ha panhohomonol la ha kawkapanogo-an nin Hawhodiyo. Piro hila bayti ya tawtaga Galiliya ay ampipaghalità nin hawhalità tamo ya tongkol ha kapapa-ispantay gawgawà nin Diyos.”¹² Masyadoy pag-ispanta la; kayà hilahila ay ampipapastang. “Anya,” wanla, “ya labay totolen nin habayti ya ampangyari?”

¹³ Hay kanayon ay naghalità nin ma-in lamoy pangin-ginsolto do ha tawtawoy ampipantompel, ya wanla, “Lawlahing ba-in.”

Hi Pidro ay nangaral do ha kalak-an

¹⁴ Hapa-eg, nireng hi Pidro kateng hatoy labimmihay alagad biha na impakakhaw ya basis na nin naghalità, ya wana, “Hikawoy Kawkahodiyo ko boy hikawoy kaganawan ampa-iri bayri ha siyodad nin Hirosalim, pakaleng-en moyo boy paka-intindiyen moyon mahampat bayti ya halita-en ko. ¹⁵ Alwan lahing bayti ya tawtawo nin bilang ombahen ha ola-lem moyo, ta alas nowibin bongat nin bayombokah. ¹⁶ Habayti ya nangyari hapa-eg ay nagkapeteg baytoy holà hin hato ni propita Dyowil ya ombayri ya pagkahalità:

¹⁷ ‘Ombayri ya gaw-en ko ha hoyot ya allo, wanan Diyos: Igwà koy Ispirito ko ha kaganawan tawo. Hay Halità ko ay ipahalità ko ha aw-anak moyoy lawlalaki boy ha aw-anak moyoy bawbabayi. Hay mangalagò ya lawlalaki ay makakit nin bawbagay ya ahè makit nin kanayon. Hay mangato-ay lawlalaki ay mipanaynep nin ipataynep ko konla. ¹⁸ Ha allon habayto, hay Ispirito ko ay igwà ko ha lawlalaki boy bawbabayi ya ampagsirbi kongko, biha ko hila pahalita-en. ¹⁹ Ipakit koy kapangyariyan ko ha panggawà kon pawpapag-ispantawan ha langit boy ha babon lotà, ta magkama-in dayà, apoy, boy makodpaw ya ahok. ²⁰ Hay allo ay domeglem boy hay bowan ay omorit nin bilang dayà, biha lomateng ya allon panonosga ko. Habayton allo, hiko ya Pangino-on ay ipakit koy kapangayariyan ko. ²¹ Piro hinoman ya tawoy makirawat ha ngalan nin Pangino-on ay malibri.’ ”

Habayti ya holà ni propita Dyowil hin hato.

²² “Kayà hikawoy kawkapara kon Hodiyo,” wana et ni Pidro, “leng-en moyo bayti! Hi Apo Hisos ya taga Nasarit ay inhogò nin Diyos. Napaptegan bayti ha panggawà ni Apo Hisos nin pawpapag-ispantawan boy pawpalatanda-an ya impagawà kona nin Diyos. Tandà moyo bayti ta nangyari bayri komoyo. ²³ Habayti ya tawo ya hi Apo Hisos ay

pinayagan nin Diyos nin inggawà ha kapangyariyan moyo, ta talagan ombayroy plano na pa-ibat hin hatò. Hikawoy nangigwà boy nangipapati koni Apo Hisos ha mangalaget ya tawtawo ya nangipakò kona ha koroh. ²⁴ Piro hi Apo Hisos ay biniyay oman nin Diyos boy pinalayà na ya ha kapangyariyan nin kamatyan, ta hay kamatyan ay ahè makapangyayari kona. ²⁵ Ombayri ya impahalità nin Diyos koni Arì Dabid ya hinalità ni Apo Hisos:

'Pirmi kon angkakit ya Pangino-on ha dani ko. Hiya ay pirmin anti ha wanan ko; kayà ahè magoloy nakem ko. ²⁶ Maligay nakem ko boy angkatowà, ta maski nati anay nawini ko ay ma-in akon pagasa. ²⁷ Hay kalolowa ko ay agmo pa-olayan manatili ha dogal nin nikati, boy agmo payagan mabolok ya nawini nin magsisirbi mo ya ayin kapintasan. ²⁸ Impakit mo kongko ya daan nin palako ha biyay ya ayin anggawan, boy banà ta hika ya kalamo ko ay masyadoy kaligawan ko.'

²⁹ "Pawpatel ko," wani Pidro, "dapat kon ipalinaw komoyon mahampat ya tongkol koni Arì Dabid ya ka-apowawan tamo. Nati ya biha intabon boy anggan hapa-eg ay angkakit tamoy tinabon na. ³⁰ Hi Arì Dabid ay propita hin angkabiyyay ya et. Tandà na ya impangakò kona nin Diyos ya miha ha i-alalak na ay mag-in arì nin bilang kona. ³¹ Naintindiyani ni Arì Dabid ya tongkol ha pangabiyyay oman ni Kristo ya impangakò nin Diyos. Kayà hinalità na ya hi Kristo ay ahè manatili nati, boy ahè mabolok ya nawini. ³² Habayti hi Apo Hisos ay biniyay oman nin Diyos, boy hikayi ya kaganawan ay ampamapteg nin tongkol bayri. ³³ Hiya ay gintan ha tag-ay ha bandan wanan nin Diyos, boy tinanggap na ya Ispirito nin Diyos ya impangakò kona nin Tatay nay Diyos. Habayti ya angkakit moyo boy angkalengè moyo hapa-eg ay gawà nin Ispirito nin Diyos ya inggawà konnawen ni Apo Hisos. ³⁴ Hi Arì Dabid ay ahè nako ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos, piro hiya ya naghalià nin ombayri:

'Hinalità nin Pangino-on Diyos ha Pangino-on ko: Miknò ka ha bandan wanan ko ³⁵ anggan hay kawka-away mo ay talowen ko boy igwà ko hila ha hilang nin kapangyariyan mo.'

³⁶ "Kayà an-ipalinaw kon mahampat komoyon kaganawan Kawkahodiyo ko ya hi Apo Hisos ya impakò moyo ha koroh ay hiya ya ginawà nin Diyos nin Pangino-on boy hiya hi Kristo ya impangakò nin Diyos."

³⁷ Hin nalengè bayti nin tawtawo ay masyadon nagoloy nakem la. Kayà hinalità la koni Pidro boy ha kanayon ya aw-alagad, “Pawpatel, anya,” wanla, “ya gaw-en nawen?”

³⁸ Tinombay konla hi Pidro, ya wana, “Balang miha komoyo ay maghehe boy pabinyag ha ngalan ni Pangino-on Hisokristo emen hay kawkasalanan moyo ay patawaren nin Diyos. Ha ombayro ay igwà komoyo nin Diyos ya Ispirito na. ³⁹ Hay impangakò nin Diyos ya Ispirito na ay para komoyo boy para ha aw-inalalak moyo kateng ha kaganawan tawoy anti ha mangarayò ya dawdogal. Talagan igwà nay Ispirito na ha hinoman ya tawoy tompel kona.”

⁴⁰ Malakè ya hinalità ni Pidro ha panwawali na do ha tawtawo. Ha pamaki-ilgo na konla ay hinalità na ya ombayri: “Mag-atap kawo ha iparosa nin Diyos ha mangala-et ya tawtawo.” ⁴¹ Hapa-eg, malakè ya tawoy ninto-o ha hinalità ni Pidro; kayà napabinyag hila. Habayton allo ay mangatatlon libo katawo ya nipahan ha gropo nin ampipantompel ha Pangino-on. ⁴² Habayti ya tawtawoy babayo tinompel ha Pangino-on ay pirmin ampakon manlengè nin an-itorò nin aw-alagad ni Apo Hisos. Mahampat ya pamakilamo la konla boy ampakitipon hila konla nin mangan tinapay ya ampamanemteman la nin pagkamati ni Apo Hisos. Ampakilamo hila et ha aw-alagad nin manalangin ha Diyos.

Hay pamilalamo nin ampipantomepl ha Pangino-on

⁴³ Ha kapangyariyan nin Diyos ay malakè ya papag-ispantawan ya nangyari ya impagawà ha aw-alagad. Kayà kaganawan tawoy anti bayro ay masyadon nipag-ispanta. ⁴⁴ Lalò hinomene ya pamilalamo nin hatoy ampipantompel ha Pangino-on, boy nangapimimihay nakem lan pi-agemen ya kamama-in la ta gamiten nin balang miha konla ya manga-ilangan. ⁴⁵ An-ilakò lay kanayon ya kamama-in la, ta hay napaglako-an ay an-igwà la ha ampipanga-ilangan. ⁴⁶ Allo-allo, hay ampipantompel ha Pangino-on ay ampitipon ha bali nin Diyos. Maliga hilay ampangapimimiha nin makon mangan ha bawbinali. ⁴⁷ Pirmi lan amporiyen ya Diyos, boy an-igalang hila nin kaganawan tawo. Allo-allo ay ma-in ampipahan ha gropo la ya antompel ya an-ilibri nin Pangino-on.

3

Hinomampat ya lalaki ahè ya maka-owako

¹ Mihay allo, manga-alas tris nin mahilem, hi Pidro boy hi Howan ay nako ha bali nin Diyos nin manalangin, ta

ombayroy oras ya panalangin nin Hawhodiyo. ² Bayro ha bali nin Diyos ay ma-in an-ingaten Maganday Polta. Ha poltay habayto ay ma-in mihay lalaki ya ahè maka-owako pa-ibat hin in-anak. Allo-allo, hiya ay anggitan bayro ta makilimoh ha tawtawo ya anlomo-ob do ha bali nin Diyos. ³ Hin nakit na hi Pidro boy hi Howan ya anlomo-ob bayro ay nakilimoh ya konla. ⁴ Tineteg ya ni Pidro boy Howan biha hinalità ni Pidro kona, “Maneteg ka konnawen,” wana. ⁵ Kayà naneteg ya konla, ta hay pag-asa na ay ma-in hilan igwà kona.

⁶ Hinalità ni Pidro kona, ya wana, “Ayin akon kowalta ya ma-igwà komo, piro ma-in akon igwà komo. Ha ngalan ni Pangino-on Hisokristo ya taga Nasarit ay mireng ka ta mowako ka.” ⁷ Hapa-eg, inoligtanan ni Pidro ya wanan gamet nin hatoy lalaki ya ahè maka-owako, ta tinambayan na ya nin nireng. Antimano, pinoma-hey ya bitih na boy pawpilpo-an na. ⁸ Kayà ni-o-owako ya. Hapa-eg, nakilako ya koni Pidro boy koni Howan nin lomo-ob do ha bali nin Diyos. Ha panlomo-ob la ay ampitatakompaw yay ampowako boy ampamori ha Diyos. ⁹ Kaganawan tawo bayro ay nakakit kona ya ampowako boy ampamori ha Diyos. ¹⁰ Nabalayan la ya hiya baytoy mamakilimoh ya ampiknò bayro ha Maganday Polta. Masyado hilan nipag-ispanta ha nangyari kona.

Hay intorò ni Pidro ha tawtawoy anti ha balinin Diyos

¹¹ Bayro ha bali nin Diyos ay ma-in an-ingaten balkon ni Solomon. Hi Pidro boy hi Howan ay anti bayron kalamo nin hatoy lalaki ya hinomampat ya ha kaligawan na ay ampangoligtan ya konla. Hapa-eg kaganawan nin hatoy tawtawo ya anti bayro ay nipampowayon nagpalako koli Pidro ta ampipag-ispanta hila ha nangyari do ha tawoy mamakilimoh pon. ¹² Hin nakit ni Pidro baytoy tawtawo ay hinalità na konla, “Kawkapara kon inalalak ni Israyil, antà ampag-ispantawan moyo bayti ya pangyayari, boy antà ampakategtegen moyo kayi? An-hipen moyo nayì nin banà ha kapangyariyan boy kahampatan nawen ay naka-owako bayti ya lalaki?” ¹³ Alwa! Hinomampat bayti ya tawo banà ha kapangyariyan nin Diyos. Hay Diyos ya pinahimala-an ni Abraham, Isak, boy Hakob kateng kanayon ya kawka-apo-apowan tamo ay hiya ya nambin karangalan koni Apo Hisos ya magsisirbi na. Habayti hi Apo Hisos ya inggawà moyon patyen maski agya sinintinsyawan ni Pilato nin para mati ay agkawo kinomompormi. ¹⁴ Piro hi Apo Hisos ya ayin kapintasan boy pinakamahampat ay agmoyo labay, ta hay dinawat moyo koni Pilato nin palwahan ay

hatoy mapamatin tawo. ¹⁵ Pinati moyo hi Apo Hisos ya ampangibatan nin biyay ya ayin anggawan, piro biniyay yan oman nin Diyos. Mismon hikayi ya ampamapteg nin habayti, ta nakit nawen hi Apo Hisos hin nayari yan biniyay oman nin Diyos. ¹⁶ Hay namakahampat nin habayti ya tawo ya ahè pon ampaka-owako ay kapangyariyan nin ngalan ni Apo Hisos. Banà ha pantotompel nawen koni Apo Hisos, habayti ya tawo ya balay moyo boy angkakit moyo hapa-eg ay hinomampat ta ma-in kayin katetpel koni Apo Hisos.

¹⁷ "Hapa-eg, pawpatel ko, tandà ko ya hikawo kateng ampipamo-on komoyo ay ahè naka-intindi no hino hi Apo Hisos; kayà pinati moyo ya. ¹⁸ Piro nangyari bayti emen magkama-in katoparan baytoy impaholà nin Diyos ha pawpropita na ya hi Kristo ya impangakò na ay magdanas nin kadya-dya-an. ¹⁹ Kayà maghehe kawo boy pakarani ha Diyos emen na alihen ya kawkasalanan moyo, ²⁰ boy emen kawo magkama-in ka-inawawan ya mangibat ha Pangino-on, boy emen na ihogò nin oman hi Apo Hisos ya Kristoy impangakò na ya da-an naynan pinili nin para komoyo. ²¹ Hi Apo Hisos ay dapat manatili ha katatag-ayan ha kamaninan nin Diyos angga ha lomateng ya oras ya mabayoy kaganawan bagay ya impabalità nin Diyos ha pawpropita na hin hato. ²² Ombayri ya hinalità ni Moysis hin hato ha kawka-apo-apowan tamo: 'Hay Pangino-on ya Diyos moyo ay mangihogò nin propita ya mangibat komoyo nin bilang ha pangihogò na kongko. Kaganawan bagay ya halita-en na komoyo ay dapat moyon honolen. ²³ Hinoman ya ahè homonol ha halita-en nin habayti ya propita ay ihiyay ha tawtawo nin Diyos ta apo-en.' "

²⁴ Hinalità et ni Pidro, ya wana, "Hay pawpropita pa-ibat koni Samwil angga ha nipanhomono kona, Diyos ya nangipaholà konla nin tongkol ha ampangyari hapa-eg pana-on. ²⁵ Hitamo ay aw-inalalak nin habaytoy pawpropita. Kayà kalamo tamo ha pawpangakò ya impangakò nin Diyos do ha kawka-apo-apowan tamo. Ombayri ya hinalità nin Diyos koni Abraham: 'Kaganawan tawo bayri ha babon lotà ay magkama-in nin maganday kakalma-an ya mangibat ha alalak mo.' " ²⁶ Ombayri et ya hinalità ni Pidro: "Banà bayro ha hinalità nin Diyos koni Abraham ay pinili nin Diyos hi Apo Hisos ya magsisirbi na nin inhogò pon kontamon Hawhodiyo emen na tamo matambayan nin halibokotan ya panggogomawà nin kawkala-etan."

4

Hi Pidro boy hi Howan ay in-arap ha Hawhodiyo

ampipamo-on

¹ Ampaghalià et hi Pidro boy hi Howan hin napakarani konla ya pawpari kalamoy kapitan ya ampamo-on ha ampipagbantay nin bali nin Diyos, boy ma-in onгно ha gropon Sadosiyoy rilihyoso ya ahè ampinto-o nin mabiyay oman ya nikati. ² Hay pahang la koni Pidro boy koni Howan ta anhalita-en nili Pidro ya hi Apo Hisos ay nabiyay oman. Ha ombayro ay angkapaptegan ya hay nikati ay mabiyay oman. ³ Hapa-eg, dinakep la hi Pidro boy hi Howan. Banà ta anyomabi ana ay impahok hila ha pirisowan anggan na-abot ya ika-ibokah. ⁴ Piro kalak-an do ha tawtawoy nanlengè koni Pidro ay tinompel koni Apo Hisos. Kayà inomabot nin liman libo ya kalak-an nin lawlalaki.

⁵ Ika-ibokah, hay Hawhodyoy ampipamo-on, mawmato-ay mangama-in katongkolan, boy mawmangitorò nin kawkapanogo-an ay nititipon ha siyodad nin Hirosalim. ⁶ Kalamo la bayro hi Anas ya pinakapo-on nin pawpari, hi Kaypas, hi Howan, hi Alihandro, boy kalamo et bayro ya kaganawan lalaki ha pamilya ni Anas. ⁷ Hi Pidro boy hi Howan ay gintan nin in-arap konla ta pinastang la, “Hino,” wanla, “ya nambi komoyo nin kapangyariyan, boy hinoy ma-in ngalan ya ginamit moyo nin namakahampat do ha tawoy ahè pon maka-owako?”

⁸ Hapa-eg hi Pidro ya napnò nin Ispirito nin Diyos ay naghalià konla, “Anggalangen kon ampipamo-on boy mawmato-ay mangama-in katongkolan, leng-en moyo bayti ya halita-en ko. ⁹ Pinastang moyo kayi nin tongkol ha mahampat ya nangyari bayri ha tawoy ahè pon maka-owako. Pinastang moyo kayi simpri no pangno ya hinomampat. ¹⁰ Hikawo boy kaganawan inalalak ni Israyil, paka-intindiyen moyo bayti ya halita-en ko. Habayti ya lalaki ya hinomampat ya anti bayrin ampireng ha arapan moyo ay napakahampat nin kapangyariyan nin ngalan ni Pangino-on Hisokristo ya taga Nasarit. Hi Pangino-on Hisokristo ya impakò moyo ha koroh, piro biniyay yan oman nin Diyos. ¹¹ Hiya simpri bayti ya binanggit ha Halità nin Diyos ya ombayri ya pagkahalià:

‘Hay bato ya ahè tinanggap nin manggagawà bali ay nag-in pinakama-alagà ya bato.’

¹² Ayin kanayon ya makapilibri kontamo ha kasalanan no alwan hi Pangino-on Hisos bongat, ta ayin kanayon ya ngalan ya inggawà ha tawtawo bayri ha babon lotà ya marari mangilibri.”

¹³ Nag-ispanta baytoy tawtawoy ampipamo-on hin nakit lay katapangan ni Pidro boy Howan nin mag-ilgo, ta tandà

la ya hila ay pangkaraniwan bongat tawo boy ayin pinag-aralan. Hapa-eg, napanemteman la ya hi Pidro boy hi Howan ay nakilamo koni Apo Hisos hin angkabiyay ya et. ¹⁴ Piro ayin hilan mahalità ta hatoy lalaki ya hinomampat ay anti bayro nin ampireng ha arapan la ha dani ni Pidro boy Howan. ¹⁵ Kayà pinalikol la hili Pidro do ha kowartoy ampititiponan la biha hila nididiskosyon. ¹⁶ “Anya,” wanla, “ya gaw-en tamo bayri ha loway tawoy habayti? Agtamo ma-ipogla-oh ya nakagawà hilan papag-ispantawan, ta kaganawan tawo ha siyodad nin Hirosalim ay nakatandà ana nin tongkol ha ginawà la. ¹⁷ Piro emen agana mibahwag bayti ay ha-aren tamo hilan maghalità ha hinoman ya tawo nin tongkol ha ngalan ya habayti.”

¹⁸ Hapa-eg, impa-ingat la hi Pidro boy hi Howan ta inhigpit lan hinalità konla ya aghila maghalità o mangi-aral nin tongkol koni Hisos. ¹⁹ Piro tinombay hi Pidro boy hi Howan, ya wanla, “Ihipen moyo no anyay tamà gaw-en ha tegteg nin Diyos; homonol kayi komoyo o Diyos ya honolen nawen? ²⁰ Agnawen ma-arì itegen ya pangibalità nin habayti ya tongkol ha nakit nawen ya ginawà ni Apo Hisos boy hawalità nay nalengè nawen.”

²¹⁻²² Hapa-eg hili Pidro ay lalò binawalan nin hatoy ampipamo-on. Pinalayà la hila ta ayin hilan makit ya bara-nan nin pamarosawan la koni Pidro boy koni Howan, ta kaganawan tawo ay ampipamori ha Diyos banà ha pangyayari ha pamakahampat nin hatoy lalaki ya ma-igit anan apatapò ya idad.

Hay panalangin nin ampipantompel ha Pangino-on

²³ Hin napalayà hi Pidro boy hi Howan ay nagbira hila do ha kawkalamo lay ampipantompel ha Pangino-on, ta imbalità la baytoy hinalità nin hatoy pawpo-on nin pawpari boy hatoy mawmato-ay mangama-in katongkolan. ²⁴ Hin nalengè la bayto ay nilalamo hilan nanalangin ha Diyos, ya wanla, “Pinakamakapangyariyan ya Pangino-on, hika ya namalsa nin langit, lotà, dagat, boy kaganawan bagay ya anti bayro. ²⁵ Hi Arì Dabid ya ka-apo-apowan nawen ay magsisirbi mo. Impahalità kona nin Ispirito mo ya ombayri: ‘Antà masyadon ampamahang ya tawtawoy alwan Hodiyo, boy antà ampanghip hila nin ayin kawkakokowintan bagay? ²⁶ Hay aw-arì ha babon lotà boy kaganawan ampipamo-on ay nakahandà ana boy nititipon nin lomaban ha Pangino-on Diyos boy koni Kristo ya impangakò na.’

²⁷ Habayti ay talagan nangyari ana bayri ha siyodad nin Hirosalim ta hi Hirodis ya arì, hi Ponsyo Pilato ya

gobirnadòr, tawtawoy alwan Hodiyo, boy kawkapariho nawen Hodiyo ay nangapimimiha nin nilomaban koni Apo Hisos ya magsisirbi mo ya ayin kapintasan ya hi Kristo ya impangakò mo. ²⁸ Hay ginawà la koni Apo Hisos ay talagan kalabayan mon mangyari ta habayti ay plano mo hin hatò et. ²⁹ Hapa-eg, Pangino-on, tandà moy ampalmowen la kayi. Kayà hikayi ya mawmagsisirbi mo ay tambayan mo emen kayi magkama-in nin katapangan mangi-aral nin Halità mo ha tawtawo. ³⁰ Ipakit moy kapangyariyan mon mamakahampat nin tawtawo, boy manggawà ka nin pawpapag-ispantawan ha ngalan ni Apo Hisos ya magsisirbi mo ya ayin kapintasan."

³¹ Hin nayari hilan nanalangin, do ha ampitiponan la ay nayegyè. Hilay kaganawan ay napnò nin Ispirito nin Diyos boy nag-in hilan matapang ha pangi-aral nin Halità nin Diyos.

Nangapimimihan nakem nin mitatambayya ampipantompel ha Pangino-on

³² Kaganawan antompel ha Pangino-on ay nangapimimihan pagnanakem boy pangangihip. Ayin konlan nangibilang nin hay anti konla ay sarili lan ikon, no alwan hay anti konla ay para ha kaganawan. ³³ Hay aw-alagad ay ma-in kapangyariyan mamapteg nin tongkol ha pangabiyay oman ni Apo Hisos, boy inggawà nin Diyos ha kaganawan antompel kona ya kahampatan ingangalo na. ³⁴ Ayin ampagkakolang konla ha panganga-ilangan, ta hay kawkalamowan la ya ma-in lotà o bali ay an-ilakò la, ta hay napaglako-an ³⁵ ay an-igwà la ha aw-alagad, biha itaman an-igwà nin aw-alagad ha balang miha ya ampanga-ilangan kompormi ha panganga-ilangan na. ³⁶ Ombayro itaman ya ginawà ni Hosi ya taga islan Sipri. Hiya ay lipi ni Libi ya hay impangalan kona nin aw-alagad ay Birnabi ya hay labay totolen ay ampakapakhaw nakem. ³⁷ Inlakò ni Birnabi ya paliyan na ta hay napaglako-an ay inggawà na ha aw-alagad.

5

Hi Ananyas boy hi Sapira

¹ Ma-in mita-ahawa ya naglakò nin lotà. Hay ngalan nin lalaki ay Ananyas; hay ngalan itaman nin babayi ay Sapira. ² Napisondo-an lan mita-ahawa ya hay napaglako-an la ay baw-ahan la. Hapa-eg hay tilà ay gintan ni Ananyas nin inggawà ha aw-alagad. ³ Piro hinalità kona ni Pidro, "Ananyas," wana, "binongkok moy Ispirito nin Diyos ta hi Satanas ya ampamo-on ha nakem mo. Hay kanayon

ya sintimos ya napaglako-an moyo nin lotà ay impapawà moyo nin para ha sarili moyo. ⁴ Hin ahè et inlakò ya lotà, alwa nayì nin hikawo ya ma-in ikon nin habayto? Hin nalakò ana, alwa nayì nin hikawo simpri ya ma-in ikon nin napaglako-an? Antà na-hipan moyon gaw-en ya ombayroy bagay? Agka nagbongkok ha tawo balè ta nagbongkok ka ha Diyos.”

⁵ Hin nalengè bayto ni Ananyas ay natomba yan biglà ta nati ya. Kaganawan tawoy nakalengè nin hatoy nangyari koni Ananyas ay nikalimo. ⁶ Hapa-eg, pinakaraniyan ya nin ongnoy mangalagò ya lalaki. Pinotot la ya biha la ya gintan nin intabon.

⁷ Mangatatloy oras ya nalabah ay nakalateng hi Sapira ya ahè nakatandà nin nangyari ha ahawa na. ⁸ Hinalità kona ni Pidro, “Ombayri nayì,” wana, “ya kantidad ya tinanggap moyoy kabayaran nin lotà moyo?”

“Awò,” wani Sapira, “haba-in ya kaganawan kantidad.”

⁹ “Antà,” wani Pidro, “nin napisondo-an moyon mita-ahawa nin hoboken ya Ispirito nin Diyos no parosawan na kawo ha pamongkok moyo kona? Hay tawtawoy nangitabon ha ahawa mo ay anti ana ha polta ta hika ya kowen la nin ihono.”

¹⁰ Antimano, natomba hi Sapira ta nati ya. Hatoy tawtawoy nangitabon ha ahawa na ay nilomo-ob. Nakit la yay nati; kayà kinwa la ya ta gintan la yan intabon do ha danin pinangitabonan nin ahawa na. ¹¹ Kaganawan tawoy antompel koni Apo Hisos ay masyadon nalimo kateng kaganawan nin hatoy nakalengè nin tongkol bayro ha nangyari.

Malakè ya papag-ispantawan ya angkagawànin aw-alagad ni Apo Hisos

¹² Hay aw-alagad ni Apo Hisos ay ampakagawà nin malakè ya papag-ispantawan nin tawtawo. Do ha aningaten balkon ni Solomon ha bali nin Diyos ay pirmin ampititipon ya ampipantompel ha Pangino-on. ¹³ Maski an-igalang baytoy tawtawo ya ampititipon bayro ay ahè makaregdeg nin makitipon konla ya tawtawoy ahè antompel ha Pangino-on. ¹⁴ Ombayro man ay anlomakè hila ta ma-in lawlalaki boy bawbabayi ya antompel ha Pangino-on ya ampomahan konla. ¹⁵ Banà ha pawpapag-ispantawan ya anggaw-en nin aw-alagad, hay mangama-in masakit ay gintan ha pingit daan nin impa-irà ha amak emen pagdaan ni Pidro ay madanan hila nin maski anino nan bongat. ¹⁶ Hapa-eg, nakalateng bayro ha siyodad nin Hirosalim ya malakè ya tawoy na-ibat ha mangarani

ya bawbanowa, ta gintan lay mangama-in masakit kateng tawtawoy pinahokan nin mangala-et ya aw-ispirito. Hilay kaganawan ay hinomampat.

Hay pamadya-dyà ha aw-alagad ni Apo Hisos

¹⁷ Hapa-eg hay po-on nin pawpari kateng Sawsadosiyo ya kawkalamowan na ay masyadon angka-inggit ha aw-alagad. ¹⁸ Kayà imparakep la baytoy aw-alagad ta impiriso. ¹⁹ Piro habayton yabi, hay polta nin pirisowan ay nilo-atan nin anghil nin Pangino-on ta pinalikol na hila, boy naghalià konla, ²⁰ “Mako kawo,” wana, “ha bali nin Diyos ta bayro moyo halita-en ha tawtawo ya tongkol ha biyay ya ayin anggawan ya igwà konla nin Diyos.” ²¹ Kayà hinonol la baytoy hinalità nin hatoy anghil. Hay hambak et ay nilomob hilayna ha bali nin Diyos ta nag-ompisan manorò ha tawtawo.

Hatoy po-on nin pawpari kateng kawkalamowan na ay impa-ingat lan mititipon ya kaganawan Hodiyo ya mato-ay mangama-in katongkolan. Hapa-eg, nangihogò hilan mangwa nin hatoy aw-alagad bayro ha pirisowan. ²² Piro hin ni-abot do ha pirisowan baytoy inhogò ay ayin hilan nakit ya aw-alagad bayro; kayà nagbira hila do ha nangihogò konla ta imbalità la, ya wanla, ²³ “Hin ni-abot kayi ha pirisowan ay nakit nawen ya hay polta ay nakakandado. Hay gawgowardya ay anti bayro ha polta nin ampagbantay; piro hin nilo-atan nawen ay ayin kayin nakit ya tawo bayro.” ²⁴ Hin nalengè bayti nin hatoy kapitan ya ampamoon ha ampipagbantay ha bali nin Diyos boy hatoy pawpo-on nin pawpari ay agla makwan ihipen no anyay nangyari do ha aw-alagad boy no anyay homono nin mangyari.

²⁵ Hapa-eg, ma-in mihay lalaki ya nakalateng ya naghalià konla, ya wana, “Leng-en moyo bayti! Hatoy lawlalaki ya impiriso moyo ay anti bayri ha bali nin Diyos ta ampanorò nin tawtawo.” ²⁶ Kayà nanigè baytoy kapitan kateng tawtawowan na, ta dinakep lan oman baytoy aw-alagad. Piro aghila nanggamit nin powirsa ha pandakep la konla, ta angkalimo hilan mabato nin tawtawo.

²⁷ Hatoy aw-alagad ay gintan lan in-arap ha ampipamoon. Hapa-eg, naghalià baytoy pinakapo-on nin pawpari, ²⁸ “Mahigpit nawen anan imbawal komoyo ya agkawo mangaral ha ngalan nin haba-in ya tawoy anhonolen moyo. Piro biliwen moyoy ginawà moyo! Nibahwag ana ha siyodad nin Hirosalim ya in-aral moyo, boy ampapalwahan moyo et nin hikayi ya ma-in kasalanan ha pagkamati nin haba-in ya tawo.”

²⁹ Tinombay konla hi Pidro kateng hatoy kanayon ya aw-alagad, “Ka-ilangan honolen nawen ya Diyos kisan homonol kayi ha tawtawo. ³⁰ Hay Diyos ya ampahimala-an nin kawka-apo-apowan tamo ay namiyay oman koni Apo Hisos hin pinati moyo yan impakò ha koroh. ³¹ Hapa-eg hi Apo Hisos ya Mapangilibri ay gintan nin Diyos nin miknò ha bandan wanan na nin mamò-on. Ginawà bayti nin Diyos emen hitamo ya aw-inalalak ni Israyil ay makapaghehe, boy emen tamo patawaren ha kawkasalanan tamo. ³² Hikayi boy Ispirito nin Diyos ya ampakapateg ha bawbagay ya habayti. Inggawà nin Diyos ya Ispirito na nin mamò-on ha nakem nin tawtawoy anhomonol kona.”

³³ Hin nalengè bayto nin hatoy ampipamo-on ya hinalità nili Pidro ay masyado hilan namahang; kayà labay lan patyen ya aw-alagad. ³⁴ Piro miha konla ya nagngalan Gamalil ya mihay Parisiyoy mangitorò nin kawkapanogon boy anggalangen nin kaganawan tawo ay nireng ha arapan nin ampipamo-on ta immanda nay ilikol baytoy aw-alagad. ³⁵ Hapa-eg, hinalità na do ha kawkalamowan na, “Hikawo ya kapara kon aw-inalalak ni Israyil, pag-aralan moyon mahampat ya dapat moyon gaw-en bayri ha lawlalaki ya habayti. ³⁶ Panemtemen moyo baytoy nangyari koni Tiyodas ya ongnoy pana-on anay nakaraan. Ha pagkakanwarì na nin hiya ay makapangyariyan ay apat gato katawoy nakilamo kona. Hin pinati ya ay nangapihihiyay baytoy nipampakilamo kona; kayà ayin anan nangyari hin ayin yayna. ³⁷ Nalabah bayto, hin pana-on nin pagsinsos ay ombayro simpri ya ginawà ni Hodas ya taga probinsyan Galiliya. Nanagyat yan ongnoy tawoy paglamo na, piro pinati ya simpri nin kanayon ya tawtawo, biha nangapihihiyay ya kaganawan kalamowan na. ³⁸ Kayà hay mahalità ko komoyo hapa-eg ay pa-olayan moyo bayti ya lawlalaki, ta no habayti ya tawtorò la boy gawgawà la ay na-ibat konla ay ayin et bongat mangyari. ³⁹ Piro no nangibat ha Diyos ay agmoyo hila mapatgen no alwan lomwah et nin hikawo ay anlomaban ha Diyos.”

⁴⁰ Hinomonol baytoy ampipamo-on do ha wawali ni Gamalil. Impakwa la baytoy aw-alagad ta binarog, biha la binawalan nin manorò oman ha ngalan ni Apo Hisos. Hin nayarì ay pinalwahan la hilayna.

⁴¹ Hapa-eg, nog-alih baytoy aw-alagad bayro ha pinitiponan nin hatoy ampipamo-on. Maliga hila ta imbilang nin Diyos nin hila ay nararapat magdanas nin kareng-eyan alang-alang ha ngalan ni Apo Hisos. ⁴² Allo-allo ay ampako hila ha bali nin Diyos boy ha bawbinali, ta ampanorò boy

an-i-aral lay Mahampat ya Balità ya tongkol koni Kristo ya impangakò nin Diyos.

6

Hay pamili nin pitoy lalaki ya mama-alà

¹ Hapa-eg, mintras anlomakè ya ampipantompel ha Pangino-on, hay Hawhodiyo ampanggamit nin halità Grigo ay ampagriklamo ha Hawhodiyo ya talagan taga bayro, ta anhalita-en la ya hay bawbawoy babayi ha grupo la ay ahè angkabiyang nin pamamangan ha allo-alloy pangipatpel nin ikabiyay. ² Banà bayro, kaganawan hatoy ampipantompel ha Pangino-on ay impa-ingat nin hatoy labinloway alagad nin mititipon ta ombayri ya hinalità la konla: “Alwan tamà nin para konnawen ya pa-olayan ya pangi-aral nin Halità nin Diyos emen nawen mapama-ala-an ya pangipatpel nin inggawà ya ikabiyay. ³ Kayà, pawpatel, mamili kawo ha lawlamo moyo nin pitoy lalaki ya balaybalay ha kahampatan, ma-in karonongan, boy pono-ponò nin Ispirito nin Diyos. Igwà nawen konla ya pamama-alà nin habayti, ⁴ ta hikayi itaman ay gamiten nawen ya kaganawan oras ha pananalangin boy ha pangi-aral nin Halità nin Diyos.”

⁵ Nalabayang nin hatoy ampititipon baytoy hinalità nin aw-alagad; kayà pinili la hi Istiban ya makhaw ya pantotompel boy pono-ponò Ispirito nin Diyos, kateng hi Pilipi, Prokoro, Nikanor, Timon, Parminas, boy hi Nikolas. Hi Nikolas ya taga Antiyokiya ay alwan Hodiyo piro anhomonol ha kaogali-an nin Hawhodiyo. ⁶ Habayti ya pitoy lalaki ay in-arap do ha aw-alagad. Impanalangin hila nin aw-alagad boy impababo lay gamet la konla ta kaptegan nin hila ay binyan katongkolan nin mama-alà.

⁷ Banà ha pamapteg nin aw-alagad boy hatoy tawtawoy kapariho lan katetpel ay nibahwag ya Halità nin Diyos. Ha siyodad nin Hirosalim ay kapampopomahan nin tawtawoy ampipantompel ha Pangino-on, kateng pawpari nin Hawhodiyo ay malakè ya tinompel.

Dinakep hi Istiban

⁸ Hi Istiban ya ponò nin kahampatan boy kapangyariyan nin Diyos ay ampakagawà nin pawpapag-ispantawan ha tawtawo. ⁹ Hiya ay ma-in kawka-away ya ampipangalaban kona. Hila bayti ay Hawhodiyo ampipanhomamba ha aningaten Himba-an Nin Tawtawoy Libri. Hay kanayon konla ay taga Sirini; hay kanayon itaman ay taga Alihandriya; ma-in taga Silisya boy ma-in et nin taga Asya. ¹⁰ Ha pandiskosyon la koni Istiban ay agla ya angkapatalo, ta

Ispirito nin Diyos ya ampambi konan karonongan nin maghalità.

¹¹ Banà bayro, hay ginawà la ay nangopà hila nin ongnoy tawoy pinahalità lan kawkabongkokan ya ombayri: “Nalengè nawen yay naghalità nin kontra koni Moysis boy ha Diyos.”

¹² Ha ombayroy hinalità la, hay tawtawo, mawmato-ay mangama-in katongkolan, boy mawmangitorò nin kawkapanogo-an ay namahang koni Istiban. Antimano, dinakep la ya ta gintan la yan in-arap ha Hawhodiyooy ampipamo-on. ¹³ Hapa-eg, nangwa hilayna et nin ongnoy tawo ya pinahalità la nin kabongkokan ya tongkol koni Istiban, ya wanla, “Habayti ya tawo ay pirmin ampaghalità nin kontra ha masagradoy bali nin Diyos boy kontra ha kawkapanogo-an nin Diyos ya inggawà kontamo ni Moysis; ¹⁴ ta nalengè nawen yay naghalità nin habayti ya bali nin Diyos ay hira-en ni Hisos ya taga Nasarit boy hagiliyan nay kawka-ogali-an ya na-iknawan tamoy inggawà ni Moysis.” ¹⁵ Kaganawan nin hatoy ampipampiknò ya ampipamo-on ay nanegteg koni Istiban. Nakit lay kahawangan lopa na ya bilang kahawang lopa nin mihay anghil nin Diyos.

7

Hay tawtorò ni Istiban

¹ Hapa-eg hi Istiban ay pinastang nin pinakapo-on nin pawparì, “Peteg nayì,” wana, “bayti ya an-ibingga la komo?”

² Tinombay hi Istiban, ya wana, “Mawmato-antawo ko boy pawpatel, leng-en moyoy halita-en ko. Hay Diyos ya ma-in kagandawan ya ahè makwan ihipen ay napakit koni Abraham ya ka-apo-apowan tamo hin anti ya et ha dogal nin Misopotamya hin agya et nako ha banowan Haran. ³ Hinalità nin Diyos koni Abraham, ‘Alihan mo bayti ya sarili mon dogal kateng pawpartidos mo, ta mako ka ha dogal ya itorò kon lakwen mo.’

⁴ “Kayà hi Abraham ay nog-alih ha Misopotamya ya dogal nin Kawkaldiyo, ta nako yan napa-iri ha banowan Haran. Hin nati ana ya tatay na ay pinalako ya nin Diyos bayri ha dogal ya habayti ya ampa-iriyen tamo hapa-eg. ⁵ Hin habayton pana-on, ni mayamò ya lotà bayri ay ayin inggawà ya Diyos koni Abraham nin pagsarili na. Ombayro man ay impangakò nin Diyos koni Abraham ya igwà na kona bayti ya lotà nin pag-ikon na boy mapag-ikon et nin i-alalak na. Hin impangakò bayto nin Diyos, hi Abraham ay ayin et anak. ⁶ Ombayri ya hinalità nin Diyos koni Abraham: ‘Hay

i-alalak mo,' wana, 'ay pa-iri ha kanayon ya dogal ya alwa lan ikon. Bayro, hila ay gaw-en nin alilà ya ayin sowildo boy ha lo-ob nin apat gatoy ta-on, hila ay masyadon pa-irapan nin tawtawo bayro. ⁷ Piro parosawan koy tawtawoy mangitoring konla nin alilà, biha ko hila alihen bayro ha dogal ya habayto, ta bayri la ko pagsirbiyan ha dogal ya habayti.' " ⁸ Ombayri et ya hinalità ni Istiban: "Impanogò nin Diyos koni Abraham ya hay lawlalaki ay dapat toli-en ta ombayro ya pananda-an nin hay Diyos ay nakisondò konla. Kayà hi Isak ya anak ni Abraham ay tinoli hin nabot ya ikawalon allo na ha kahawangan. Ombayro itaman ya ginawà ni Isak koni Hakob ya anak na. Ombayro simpri ya ginawà ni Hakob ha labinloway lalaki ya aw-anak na ya kawka-apo-apowan tamo.

⁹ "Hapa-eg hi Hosi ya miha do ha labinloway lalaki ya aw-anak ni Hakob ay pinag-inggitan nin kawkakà na. Kayà inlakò la ya ha tawtawoy mawmagninigosyo emen ya mag-in alilà ha nasyon Ihipto. Piro hi Hosi ay ahè pina-olayan nin Diyos, ¹⁰ ta ha kaganawan nin angkaranasan nay kadyadya-an ay an-ilibri ya nin Diyos. Hiya ay binyan nin Diyos nin karonongan. Kayà nagkama-in konsowilo kona hi Para-on ya arì ha nasyon Ihipto. Banà bayro, hi Hosi ay ginawà ni Arì Para-on nin gobirnadór, boy hiya ya nama-alà ha kaganawan angkasakopan nin arì.

¹¹ "Hapa-eg, nagkama-in nin pana-on bitil boy masyadoy ka-irapan ha nasyon Ihipto boy ha nasyon Kana-an. Kayà hay kawka-apo-apowan tamo ay ayin anan mapangwanan nin pamamangan. ¹² Hin nabalita-an ni Hakob ya ma-in malakè ya pamamangan ha nasyon Ihipto ay inhogò na bayro ya aw-anak nay kawka-apo-apowan tamo. Habayto ya primiro lan pamako bayro. ¹³ Hin ikalwan bisis lan pamako nin magdilihinsya bayro ha Ihipto ay napabalay ana hi Hosi ha pawpatel na; kayà natanda-an ni Arì Para-on ya tongkol ha pamilya ni Hosi. ¹⁴ Hapa-eg, impakwa ni Hosi hi Hakob ya tatay na kateng pawpamilya nin pawpatel na, ta hinagyat na hila nin pa-iri ha Ihipto. Hilay kaganawan ay pitompò boy lima. ¹⁵ Hapa-eg hi Hakob ay nakon napa-iri ha nasyon Ihipto. Bayro ya nati kateng aw-anak na ya kawka-apo-apowan tamo. ¹⁶ Hay bangkay la ay gintan nin intabon ha banowan Sikim ha panabonan ya hinaliw ni Abraham ha aw-anak ni Hamor."

¹⁷ Hinalità et ni Istiban, ya wana, "Hin marani anay pana-on nin toparen nin Diyos ya pangakò na koni Abraham, hay kawka-apo-apowan tamo bayro ha nasyon Ihipto ay masyadon nilomakè ha kaboyotan la bayro. ¹⁸ Hapa-eg

hay arì ya ampamo-on bayro ha Ihipto ay agna tandà ya tongkol koni Hosi. ¹⁹ Habayti ya arì ay ampanloko ha kawka-apo-apowan tamo boy masyadoy pamadya-dyà na konla, ta ampiliten nay mawmato-antawo nin hay aw-anak lay mangayamò ay itapon emen mati.

²⁰ “Hin habayton pana-on ay in-anak hi Moysis ya maganday lalaki. Hiya ay inasiwà nin mawmato-antawo na ha bali la nin lo-ob tatloy bowan. ²¹ Piro hin agla yayna ma-itagò ay impalwah la ya. Hapa-eg, nakit ya nin dalagay anak ni Arì Para-on. Kinwa na ya ta inasiwà nin bilang sarilin anak. ²² Natotowan ni Moysis ya kaganawan karonongan nin tawtaga Ihipto. Hiya ay nag-in magaling maghalità boy nag-in magaling gomawà.

²³ “Hin na-abot nin apatapò ya idad ni Moysis ay nagdisisyon ya nin tibawen ya Kawka-israylita na. ²⁴ Hin anti yayna bayro ay nakit nay mihay Ka-israylita na ya anapiyen nin mihay taga Ihipto. Kayà nilako nan tinambayan. Ha pangidipinsa na nin hatoy Ka-israylita na ay pinati na baytoy taga Ihipto. ²⁵ Andap ni Moysis no ma-intindiyan nin Kawka-israylita na ya hiya ay gamiten nin Diyos nin mangilibri konla, piro agla na-intindiyan. ²⁶ Ika-ibokah, nakakit ana et hi Moysis nin ampi-away ya parihon Israylita. Hay ginawà na ay ampisondo-en na hila, boy hinalità na konla, ya wana, ‘Pawpatel, antà ampi-away kawo ya pariho kawon Israylita?’

²⁷ “Piro intolak hi Moysis nin hatoy ma-in kasalanan biha na hinalità, ‘Hino,’ wana, ‘ya nangihogò komo nin mamoon boy manosga konnawen? ²⁸ Labay mo ko nayì patyen nin bilang ombayro ha ginawà mo do ha taga Ihipto ya pinati mo na-apon?’ ²⁹ Hin nalengè bayto ni Moysis ay naglayas ya nin nakon napa-iri ha dogal ya an-ingaten Madyan. Bayro ya nag-ahawa boy nagka-anak nin loway lalaki.

³⁰ “Hin nalabah ya apatapò ya ta-on, hi Moysis ay anti ha powiray dogal ya marani ha bakil nin Sinay. Bayro, napakit kona ya Anghil nin Diyos ya nagmalin apoy ya andongket ya anti ha ma-aypà ya po-on kayo. ³¹ Hin nakit ni Moysis baytoy po-on kayoy andongket ay nag-ispanta ya; kayà napakarani ya ta pinakalilili-o na. Hapa-eg, nalengè nay bosis nin Diyos ya nag-ilgo kona, ya wana, ³² ‘Hiko ya Diyos ya pinahimala-an ni Abraham, Isak, boy Hakob ya kawka-apo-apowan mo.’ Namegpeg hi Moysis nin banà ha kalimowan na boy agya makategteg bayro ha po-on kayo. ³³ Hapa-eg, hinalità et kona nin Diyos, ‘Alihen mo,’ wana, ‘ya sapatos mo bilang panggalang mo kongko ta hapa-eg ay anti ko bayri ha dogal ya kama-inan mo. ³⁴ Angkakit koy

masyadoy ka-irapan ya an-iparanas nin tawtaga Ihipto ha tawtawoy pinili ko. Nalengè koy pamaki-i-ingalo la kongko. Kayà nako ko bayri ta ilibri ko hila. Homandà ka ta hika ya ihogò kon mako ha nasyon Ihipto nin mangilibri konla.' "

³⁵ Ombayri et ya hinalità ni Istiban, "Habayti hi Moysis ay hiya baytoy ahè binalay nin hatoy Kawka-israylita na hin hinalità la kona ya, 'Hinoy nangihogò komo nin mamoon boy manosga konnawen?' Hiya simpri ya inhogò nin Diyos nin mamoon boy mangilibri ha Kawka-israylita na. Inhogò ya nin Diyos ha tambay nin hatoy Anghil ya napakit kona do ha po-on kayoy andongket. ³⁶ Hi Moysis ya nangona ha Kawka-israylita na hin nog-alih hila ha nasyon Ihipto. Malakè ya papag-ispantawan ya ginawà na hin anti hila et ha Ihipto boy hin nilomipay hila ha Dagat ya an-ingaten Marorit. Ha lo-ob nin apatapò ya ta-on hin ampowako hila ha powiray dogal ay malakè simpri ya pawpapag-ispantawan ya ginawà ni Moysis. ³⁷ Hi Moysis et ya naghalità ha Kawka-israylita na nin ombayri: 'Hay Diyos ay mangihogò komoyo nin mihay propita nin bilang ha pangihogò na kongko. Habaytoy propita ya ihogò na ay mangibat ha inalalak moyo.' ³⁸ Hi Moysis ay kalamo nin kawka-apo-apowan tamo hin nititipon hila ha powiray dogal. Hin anti hi Moysis ha bakil nin Sinay ay hiya simpri ya binyan nin anghil nin hawalità ya ampangibatan nin biyay. Habaytoy hawalità ay para et kontamo.

³⁹ "Piro hay kawka-apo-apowan tamo ay ahè labay homonol koni Moysis, ta hay labay la ay magbira ha nasyon Ihipto. ⁴⁰ Kayà hin anti hi Moysis ha tag-ay bakil nin Sinay ay hinalità la koni Aron, 'Panggawà mo kayi,' wanla, 'nin dawdiyos ya mangona kontamo. Agnawen tandà no anyaynay nangyari konan habayto hi Moysis ya nangi-alih kontamo ha nasyon Ihipto.' ⁴¹ Hapa-eg, nanggawà hilan riboltoy kortin oybon bakà biha hila nagpati nin aw-ayop, ta inggawà la ha arapan nin hatoy ribolto. Nagligaliga hila nin banà bayro ha ribolto ya ginawà la. ⁴² Piro hinalibokotan hila nin Diyos ta pina-olayan na hila nin homamba ha allo, bowan, boy bawbito-en. Habayti ya ginawà la ay kompormi ha nakaholat ha libro nin pawpropita ya ombayri:

'Hikawoy aw-inalalak ni Israyil, ha lo-ob nin apatapò ya taon nin anti kawo ha powiray dogal ay alwan hikoy pinagpati moyon aw-ayop. ⁴³ Hay gintan moyon hambawan ay tolda ni Molok ya alwan peteg diyos, boy bito-en ya ribolto ni Ripan ya andiyosen moyo ya ginawà moyon hambawan moyo. Banà bayri ay ipalako katawo ha kagmang nasyon nin Babilonya.' "

⁴⁴ Hinalità et ni Istiban, “Hin hay kawka-apo-apowan tamo ay anti et ha powiray dogal ay ma-in hilan tabirnakolo ya kaptegan nin anti konlay Diyos. Habayto ay ginawà la ta impanogò nin Diyos koni Moysis boy ginawà la nin bilang ombayro ha panalingan ya impakit nin Diyos koni Moysis. ⁴⁵ Hin natina hi Moysis, hi Hoswi ya hinomagili kona. Kayà hin hi Hoswi kateng kawka-apo-apowan tamo ya nako bayri ha dogal ya habayti ay gintan la baytoy tabirnakolo. Pina-alih nin Diyos ya tawtawoy ampa-iri bayri hin hato ta habayti ya dogal ay pinag-ikon nili Hoswi, boy hatoy tabirnakolo ay nanatili bayri angga hin nag-ompisa hi Dabid nin mamoon. ⁴⁶ Hi Arì Dabid ay nilabi nin Diyos. Hapa-eg, dinawat ni Arì Dabid ha Diyos ya payagan ya dayin manggawà bali ya para ha Diyos ya pinahimala-an ni Hakob ya ka-apo-apowan tamo. ⁴⁷ Piro hi Arì Dabid ay ahè pinayagan nin Diyos nin manggawà bali ya para ha Diyos, ta hay nanggawà ay hi Solomon ya anak ni Arì Dabid.

⁴⁸ “Piro hay Pinakamakapangyariyan ya Diyos ay ahè ampa-iri ha bali ya ginawà nin tawo, ta hay impaholat nin Diyos ha mihay propita ay ombayri:

⁴⁹ ‘Hay kama-inan ko ay ha katatag-ayan ya trono ko, wana nin Pangino-on, boy hay babon lotà ay pagtorakan nin bitih ko. Anyay klasin bali ya gaw-en moyo nin para kongko o dogal ya pama-inawawan ko? ⁵⁰ Warì alwan hikoy nanggawà nin habayti ya kaganawan bagay?’ ”

⁵¹ Hinalità et ni Istiban, ya wana, “Talagan matyà ya nakem moyo, boy bilang kawo ha tawtawo ya ahè antompel ha Diyos. Ampagteekteekan moyoy Halità nin Diyos. Paripariho kawo nin kawka-apo-apowan tamo ta hikawo ay anlomaban ha Ispirito nin Diyos. ⁵² Warì ma-in propita ya ahè pinadya-dya-an nin kawka-apo-apowan tamo? Pinati lay hawhogò nin Diyos ya nipanolà nin tongkol ha panlomateng nin Mahampat ya Magsisirbi nin Diyos. Hapa-eg itaman, hatoy Mahampat ya Magsisirbi ay insapakat moyo boy impapati. ⁵³ Tinanggap moyoy kawkapanogo-an nin Diyos ya inggawà komoyo nin anghil, piro agmoyo hinonol.”

Binato hi Istiban

⁵⁴ Hatoy ampipamo-on ya ampipanlengè nin anhalita-en ni Istiban ay masyadon namahang. Ha kapahangan la ay nangayeget hilan ngipen la. ⁵⁵ Hi Istiban balè ya pono-ponò Ispirito nin Diyos ay naninglà ha tag-ay. Nakit nay kagandawan nin Diyos boy nakit na hi Apo Hisos ya ampireng ha bandan wanan nin Diyos. ⁵⁶ Hinalità na konla,

“Helken moyo,” wana, “angkakit koy langit ya naglo-at, boy hi Apo Hisos ya an-ingaten Anak nin Tawo ay angkakit koy ampireng ha bandan wanan nin Diyos.”

⁵⁷ Hapa-eg, ha kapahangan nin hatoy ampipamon ay hinerengan lay tolih la biha hila nambo-angaw, boy kaganawan la ay nandawohong koni Istiban. ⁵⁸ Pinaggoloygoloy la ya nin inlikol ha siyodad biha la ya pinagbabato. Habaytoy nipamato koni Istiban ya tawtistigos. Nag-alih hilan aw-alimenmen la ta habayto ay impabantayan la ha malagò ya lalaki ya nagngalan Sawlo.

⁵⁹ Mintras ampibabatowan la hi Istiban ay nanalangin ya, ya wana, “Pangino-on Hisos, tanggapen moy kalolowa ko.”

⁶⁰ Hapa-eg, nanalimokod ya biha na impakakhaw ya bosis nan naghalità, ya wana, “Pangino-on, agmo ipakasalanan konla bayti ya ginawà la kongko.” Hin nayari yan naghalità ay nati ya.

8

¹⁻² Hi Sawlo ay miha ha tawtawoy nakikampi ha pamati koni Istiban. Piro ma-in ongnoy tawoy mangahampat ya masyadon nilomelè nin banà ha pagkamati ni Istiban. Hila baytoy nangitabon kona.

Hay ampipantompel ha Pangino-on ay ampadya-dya-an ni Sawlo

Pa-ibat hin habayton allo nin pinati la hi Istiban, hay ampipantompel ha Pangino-on bayro ha siyodad nin Hirosalim ay nagdanas nin masyadoy kadya-dya-an. Kayà nangapikakatak hila ha kaganawan dogal ya angkasakopan nin probinsyan Hodiya anggan probinsyan Samarya. Hay aw-alagad balè ay nagkabalag ha siyodad nin Hirosalim. ³ Hay ampipantompel ha Pangino-on ay ampadya-dya-an ni Sawlo. Ampako ya ha bawbinali ta hay makit nay lawlalaki boy bawbabayi ay anggoloygoloyen nan gitan ha pirisowan.

Hay Mahampat ya Balità ay in-aral ha siyodadnin Samarya

⁴ Hatoy ampipantompel ha Pangino-on ya nangapikakatak, maski ayri hila mako ay an-i-aral lay Mahampat ya Balità ya tongkol koni Apo Hisos.

⁵ Hapa-eg hi Pilipi ya miha ha pitoy lalaki ya pinilì nin mama-alà ay nako ha siyodad nin Samarya ta in-aral na ha tawtawo bayro ya tongkol koni Kristo ya impangakò nin Diyos. ⁶ Labaylabay leng-en nin tawtawo ya an-itorò ni Pilipi banà ha pawpapag-ispantawan ya angkakit lay anggaw-en na, ⁷ ta hay mangala-et ya aw-ispirito

ya pinomahok ha tawtawo ay ampipan-angaw ya ampa-alihen ni Pilipi. Malakè ya tawoy polonen boy pawpilai ya angkapakahampat na. ⁸ Kayà hay tawtawoy ampa-iri bayro ha siyodad ay masyadon nilomiga. ⁹ Hapa-eg, ma-in lalaki ya nagngalan Simon ya ampa-iri bayro ha siyodad nin Samarya. Hay boyot pana-on nin hay tawtawo ay ampipag-ispanta kona banà ha salimangkay anggaw-en na, boy anhalita-en nay makapangyariyan ya. ¹⁰ Banà bayri, kaganawan tawo bayro ha siyodad, mag-in matag-ay o ma-aypà ya pagkatawo ay ampanlengè ha anhalita-en na. “Habayti ya tawo,” wanla, “ay main kapangyariyan nin Diyos, hsyoy kspsnhystiysn ys sn-inhsyrn nsern nin masyadoy kapangyariyan.” ¹¹ Hay boyot pana-on nin hay tawtawo ay ampipag-ispanta kona banà ha pagsalimangka na; kayà anhonolen la ya. ¹² Piro hin in-aral ni Pilipi ya Mahampat ya Balità ya tongkol ha pamomo-on nin Diyos boy tongkol ha ngalan ni Pangino-on Hisokristo, habaytoy tawtawo ay nipantompel. Hay lawlalaki boy bawbabayi ay nipampabinyag. ¹³ Mismon hi Simon ay ninto-o biha napabinyag. Pirmi yan anhomono koni Pilipi boy ampag-ispanta ha kawkapapa-ispantay anggaw-en ni Pilipi.

¹⁴ Hapa-eg, nabalita-an nin hatoy aw-alagad ya anti ha siyodad nin Hirosalim ya hay tawtawo ha probinsyan Samarya ay nananggap nin Halità nin Diyos. Kayà inhogò lan mako bayro hi Pidro boy hi Howan. ¹⁵ Hin ni-abot bayro hi Pidro boy hi Howan ay impanalangin la ya hatoy ampipantompel ha Pangino-on ay mananggap nin Ispirito nin Diyos, ¹⁶ ta hay Ispirito nin Diyos ay ayin et ha maski hino konla nin ampipantompel ha Pangino-on. Hila ay nabinyagan bongat ha ngalan ni Pangino-on Hisos. ¹⁷ Hapa-eg, impababo ni Pidro boy ni Howan ya gamet la do ha ampipantompel ha Pangino-on; kayà hay Ispirito nin Diyos ay tinanggap la.

¹⁸ Nakit ni Simon ya hay tawtawoy ampababowan nin aw-alagad nin gamet la ay ambiyan nin Diyos nin Ispirito na. Kayà ambiyan nan kowalta hi Pidro boy hi Howan, ¹⁹ biha na hinalità, “Biyon moyo ko itaman,” wana, “nin kapangyariyan emen kaganawan tawoy mapababowan kon gamet ko ay biyan nin Diyos nin Ispirito na.”

²⁰ Piro hinalità kona ni Pidro, ya wana, “Hika boy kowalta mo ay milamo nin mako ha kaparosawan ya ayin anggawan, ta an-hipen mo nin hay kapangyariyan nin Diyos ay mabayaran mo nin kowalta. ²¹ Agka makapaki-atag ha bagay ya habayti, ta hay nakem mo ay alwan mahampat ha tegteg nin Diyos. ²² Paghehean mo bayti

ya kasalanan mo, boy makirawat ka ha Diyos emen na ka patawaren ha kala-etan nin pagnanakem mo, ²³ ta naintindiyang ko ya hika ay ponò nin inggit boy nakahe-el ka ha kasalanan.”

²⁴ Hinalità ni Simon koni Pidro boy koni Howan ya ombayri: “Ipanalangin moyo ko awod emen hay bawbagay ya hinalità moyo ay ahè mangyari kongko.”

²⁵ Hin nayarì namapteg boy nangaral bayro hi Pidro boy hi Howan ay nagbira hila ha siyodad nin Hirosalim. Mintras amporong hila ay an-i-aral lay Mahampat ya Balità ha malakè ya banoway angkaranan la bayro ha probinsyan Samarya.

Hi Pilipi boy mihay opisyal ya taga nasyon Itopya

²⁶ Hapa-eg hay mihay anghil nin Pangino-on ay naghalità koni Pilipi, ya wana, “Magpahabagatan ka ta mako ka ha daan ya ampangibat ha siyodad nin Hirosalim ya magpalako ha banowan Gasa.” Habayti ya daan ay anti ha powiray dogal. ²⁷⁻²⁸ Nanigè ana hi Pilipi. Hapa-eg, ma-in ampagdaan ya mihay lalaki ya nakahakay ha karwahi. Habayti ya lalaki ay mihay opisyal ya taga nasyon Itopya boy hiya ya ampama-alà nin kayamanan ni Kandasi ya rayna bayro ha Itopya. Amporong bayti ya opisyal ya naibat ha siyodad nin Hirosalim nin namori ha Diyos. Mintras nakahakay ya ha karwahi ay ambahawen nay Halità nin Diyos ya hinolat ni propita Isayas. ²⁹ Hapa-eg, hinalità nin Ispirito nin Diyos koni Pilipi, “Pakarani ka,” wana, “ha karwahi.”

³⁰ Hi Pilipi ay nowayon napakarani do ha karwahi. Nalengè na baytoy opisyal ya ampamaha nin Halità nin Diyos ya hinolat ni propita Isayas. Pinastang ya ni Pilipi, “Angka-intindiyang mo nayì,” wana, “ba-in ya ambahawen mo?”

³¹ Tinombay baytoy opisyal, ya wana, “Pangno ko maintindiyang bayti no ayin mangipalinaw kongko?” Hapa-eg, hinagyat na hi Pilipi nin homakay boy pina-iknò na ya ha dani na.

³² Hay nakaholat ha Kaholatan nin Diyos ya ambahawen nin hatoy opisyal ay ombayri:

“Hiya ay bilang ha topa ya gitan patyen, boy bilang ya nin oybon topa ya maski an-orogan ay ahè ampambiyì; hiya man ay ahè nagtelek. ³³ Hiya ay pinareng-ey boy maski ayin yan kasalanan ay hinosgawan yan patyen. Ayin ni miha ya makapaghalità nin tongkol ha awinalalak na, ta pina-anggawan lay biyay na bayri ha babon lotà.”

³⁴ Hatoy opisyal ya taga Itopya ay naghalità koni Pilipi, ya wana, “Ibalità mo pa kongko no hinoy antokoyen nin habayti ya propita. Sarili na nayì o kanayon ya tawo?”

³⁵ Hapa-eg, impalinaw kona ni Pilipi baytoy binaha na ha Kaholatan nin Diyos. Ha pangipalinaw ni Pilipi ay imbalità na do ha taga Itopya ya Mahampat ya Balità ya tongkol koni Apo Hisos.

³⁶ Ha paninigè la ay ni-abot hila ha ma-in lanom. Hapa-eg, hinalità nin hatoy lalaki ya taga Itopya, “Biliwen mo,” wana, “ma-in lanom. Ma-arì mo koyna nayì nin binyagan?”

³⁷ “Binyagan kata,” wani Pilipi, “no leseb ha nakem mo ya pamiminto-o mo.”

Tinombay baytoy opisyal, ya wana, “Ampinto-o ko nin hi Pangino-on Hisokristo ay Anak nin Diyos.”

³⁸ Hapa-eg, integen nin hatoy opisyal baytoy anhakyan lay karwahi ta nako hila ha lanom, biha ya bininyagan ni Pilipi. ³⁹ Hin nakalakat hila do ha lanom ay biglà na-anam hi Pilipi ta kinwa ya nin Ispirito nin Diyos. Agyayna nakit oman nin hatoy opisyal, piro maliga yay nagpatoloy nin norong ha nasyon Itopya. ⁴⁰ Hi Pilipi balè ay ni-abot ha banowan Asoto. Pa-ibat bayro, hay Mahampat ya Balità nin Diyos ay an-i-aral na ha kaganawan banowa ya angkaranan na anggan ni-abot ya ha siyodad nin Sisarya.

9

Hi Sawlo ay binayo ni Pangino-on Hisos

¹ Hapa-eg, ahè angka-alih ya inakit ni Sawlo ha tawtawoy ampipantompel koni Pangino-on Hisos anggan agna hila mapati; kayà nako ya ha pinakapo-on nin pawpari ya anti ha siyodad nin Hirosalim, ² ta ampongwa yan kawkaholatan ya mamapteg nin ma-in yan katongkolan nin lomo-ob ha hawhimba-an nin Hawhodiyo ha siyodad nin Damasko, ta no makakit ya bayro nin ampipanhomonol ha Pangino-on ay dakpen na, mag-in lalaki o babayi, ta ibira na ha siyodad nin Hirosalim nin ipiriso. ³ Hapa-eg, hin maraninan mi-abot hi Sawlo bayro ha siyodad nin Damasko ay biglà ma-in hinomawang ya nangibat ha tag-ay ya nakahawang kona. ⁴ Natomba ya ha lotà boy nakalengè ya nin bosis ya naghalità kona nin ombayri: “Sawlo, Sawlo, antà ampadya-dya-an mo ko?”

⁵ “Hino ka, Pangino-on?” wani Sawlo.

“Hiko,” wana, “hi Pangino-on Hisos ya ampadya-dya-an mo.

⁶ Mireng ka ta mako ka ha siyodad, ta bayro ipatandà komo ya dapat mon gaw-en.”

⁷ Hay tawtawoy kalamo ni Sawlo ay natetegnan boy nipag-ispanta ta ma-in hilan nalengè ya basis, piro ayin hilan makit ya tawo. ⁸ Hapa-eg, nibangon hi Sawlo piro hin immokat nay mata na ay agyayna makakit; kayà inakay la yayna nin gintan ha siyodad nin Damasko. ⁹ Ha lo-ob nin tatloy allo ay agya makakit boy agya ampangan ni ampinom.

¹⁰ Bayro ha siyodad nin Damasko ay ma-in lalaki ya nagngalan Ananyas ya antompel ha Pangino-on. Hapa-eg, emen nan nakit ya Pangino-on ya ampangingat kona nin ombayri: “Ananyas,” wana.

“Anya bayto, Pangino-on?” wani Ananyas.

¹¹ Hinalità nin Pangino-on, “Mako ka,” wana, “ha bali ni Hodas ya anti ha an-ingaten Matoynong ya Daan. Tikapen mo bayro ya tawoy nagngalan Sawlo ya taga Tarso. Hiya ay ampanalangin, ¹² boy pinakitan ya nin Diyos nin mihay lalaki ya nagngalan Ananyas ya nakon nangipababo nin gamet na kona emen ya makakit oman.”

¹³ “Piro, Pangino-on,” wani Ananyas, “malakè anay tawo ya naghombong kongko nin tongkol bayri ha tawo, boy tongkol ha mangala-et ya ginawà na ha nag-in tawtawo mo ha siyodad nin Hirosalim; ¹⁴ boy hay pamako na bayri ha siyodad nin Damasko ay ma-in yan katongkolan ya na-ibat ha pawpo-on nin pawpari nin mandakep nin hinoman ya antompel komo boy ampakirawat ha ngalan mo.”

¹⁵ Hinalità nin Pangino-on koni Ananyas, “Manigè ka,” wana, “ta habayti ya tawo ay pinili ko nin magsirbi kongko. Hiyay mangi-aral nin tongkol ha kalibriyan ha ngalan ko ha alwan Hawhodiyo boy ha aw-arì la kateng komoyon aw-inalalak ni Israyil. ¹⁶ Mismon hiko ya mangipatandà kona no pangno kalakè ya kadya-dya-an ya ka-ilangan nan danasen alang-alang ha ngalan ko.”

¹⁷ Hapa-eg, nakoyna hi Ananyas. Nilomo-ob ya do ha bali biha na pinababowan nin gamet na hi Sawlo, boy hinalità na, “Patel kon Sawlo,” wana, “hi Pangino-on Hisos ya napakit komo hin anti ka ha daan ya palako bayri ay nangihogò kongko nin mako komo emen ka makakit oman boy emen ka mapnò nin Ispirito nin Diyos.” ¹⁸ Antimano nakakit oman hi Sawlo ta ma-in bilang hikhik konà ya na-alih ha mata na. Hapa-eg, nireng ya ta napabinyag. ¹⁹ Nangan ya boy hinomkaw ya nawini na.

Hi Sawlo ay nangaral ha siyodad nin Damasko

Hi Sawlo ay nanatilin ongnoy allo ha siyodad nin Damasko nin kalamo nay ampipantompel ha Pangino-on. ²⁰ Peleg nan anti bayro ay ampako ya ha hawhimba-an

nin Hawhodiyo ta an-i-aral na ya hi Apo Hisos ay talagan Anak nin Diyos. ²¹ Ampipag-ispantay kaganawan tawoy ampakalengè ha an-i-aral na. “Alwa nayì,” wanla, “nin hiya bayti ya tawoy ampamadya-dyà nin ampipantompel ha ngalan ni Hisos do ha siyodad nin Hirosalim? Alwa nayì hay bara-nan nin pamako na bayri ay dakpen na hila nin bilang pawpiriso ta gitan na hila ha pawpo-on nin pawpari?”

²² Piro lalò hinomkaw ya nakem ni Sawlo ha pangangaral, boy pinaptegan na ya hi Apo Hisos ay talagan Kristo ya impangakò nin Diyos. Kayà hay Hawhodiyo ampap-iri bayro ha siyodad nin Damasko ay ayin ma-itobay kona.

²³ Malakè ya alloy nalabah, hay Hawhodiyo ay nititipon ta pini-i-ilgowan la no pangno la patyen hi Sawlo. ²⁴ Piro natanda-an ni Sawlo ya tongkol bayri. Allo yabi hay Hawhodiyo ay ampagbantay ha pawpolta nin siyodad ta an-abangan la hi Sawlo nin patyen. ²⁵ Piro mihay yabi, hay kawkalamo ni Sawlo ya ampipantompel koni Apo Hisos ay kinwa la hi Sawlo, ta ingkarga ha tiklis nin imparaan ha abirtoy lingling ya padir nin intohtoh ha kagmang.

Hay pamako ni Sawlo ha siyodad nin Hirosalim

²⁶ Hi Sawlo ay nako ha siyodad nin Hirosalim ta labay nan makilamo ha ampipantompel ha Pangino-on. Piro angkalimo hila kona ta aghila ampinto-o nin hiya ay antompel koni Apo Hisos. ²⁷ Hapa-eg hi Sawlo ay kinwa ni Birnabi ta gintan ha aw-alagad. Imbalità na konla ya ha daan ya magpalako ha siyodad nin Damasko, hi Apo Hisos ay napakit boy naki-ilgo koni Sawlo. Hinalità et ni Birnabi konla ya tongkol ha katapangan ni Sawlo nin nangaral ha tawtawo ha ngalan ni Apo Hisos do ha siyodad nin Damasko. ²⁸ Hapa-eg, hi Sawlo ay tinanggap nin aw-alagad; kayà kalamolamo la yayna nin makon mangaral ha kaganawan dogal ya angkasakopan siyodad nin Hirosalim. Hay tapang nan mangaral ha ngalan nin Pangino-on.

²⁹ Piro hi Sawlo ay amplanowen patyen nin hatoy angka-pagkadiskosyon nay Hawhodiyo ampaghalità nin halità Grigo. ³⁰ Hin natanda-an nin ampipantompel ha Pangino-on ya labay patyen hi Sawlo nin hatoy Hawhodiyo ay gintan la ya ha siyodad nin Sisarya, biha la ya pina-orong ha siyodad nin Tarso ya sarili nan dogal.

³¹ Hapa-eg, nagkama-in katinekan ya ampipantompel ha Pangino-on ha angkasakopan nin probinsyan Hodiya, probinsyan Galiliya, boy probinsyan Samarya. Antomibay ya pantotompel la koni Apo Hisos ta antambayan hila nin Ispirito nin Diyos. Angkatoto hilan gomalang ha Pangino-on boy lalò hilan anlomakè.

Hay ginawà ni Pidro ha banowan Lidaboy ha banowan Hopi

³² Ha pantomalà ni Pidro nin mangaral ay nako ya ha banowan Lida nin manibaw ha nag-in tawtawo nin Diyos. ³³ Bayro ay nakit nay mihay lalaki ya nagngalan Inyas. Ha lo-ob waloy ta-on, hi Inyas ay pirmin ampirà ta polonen. ³⁴ "Inyas," wani Pidro kona, "ampakahampaten ka ni Pangino-on Hisoskristo. Mibangon ka ta lolonen moy amak mo." Antimano, hinomampat hi Inyas. ³⁵ Kaganawan tawo ya ampa-iri ha banowan Lida boy ha Patal Saron ay tinompel ha Pangino-on hin nakit lay naka-owako hi Inyas.

³⁶ Hapa-eg do ha banowan Hopi ay ma-in mihay babayi ya antompel koni Apo Hisos ya nagngalan Tabita ya ha halità Grigo ay Dorkas ya hay labay totolen ay oyha. Mahampat ya gawgawà na boy ampanambay ya ha manga-irap. ³⁷ Hin habayton pana-on, hi Dorkas ay nagmasakit boy nati. Hay bangkay na ay pinaliyò boy in-oli la ha tag-ay bali nin inggawà ha mihay kowarto. ³⁸ Hay banowan Hopi ay alwan marayò ha banowan Lida. Hin nabalita-an nin hatoy ampipantompel ha Pangino-on ya hi Pidro ay anti ha banowan Lida ay nangihogò hila nin loway lalaki ya maki-ilgo kona nin ombayri: "Manandali ka ta makilako ka konnawen ha banowan Hopi." ³⁹ Kayà nakilako konla hi Pidro. Hin ni-abot hila ha banowan Hopi ay in-oli la hi Pidro ha tag-ay bali ha kowartoy pinangigwa-an nin bangkay ni Dorkas. Bayro, hi Pidro ay pini-o-opongan nin bawbawoy babayi ya ampipanangih koni Dorkas. An-ipakit la koni Pidro ya bawbaro boy sawsambray ginawà ni Dorkas hin angkabiyay ya et.

⁴⁰ Hapa-eg, pina-alih ni Pidro baytoy tawtawoy anti do ha lo-ob kowarto biha ya nanalimokod ta nanalangin. Hin nayari yan nanalangin ay inomarap ya do ha bangkay biha na hinalità, ya wana, "Tabita, mibangon ka." Hapa-eg, immokat ni Dorkas ya mata na boy hin nakit na hi Pidro ay nibangon ya ta nikhò. ⁴¹ Inoligtanan ni Pidro ya gamet ni Dorkas ta tinambayan na yan nireng, biha na pinititipon nin oman baytoy tawtawoy ampipantompel ha Pangino-on kateng hatoy bawbawoy babayi ta in-arap na konla hi Dorkas ya angkabiyay. ⁴² Habayti ya pangyayari ay nibahwag ha kaganawan tawo ha banowan Hopi; kayà malakè ya tawoy tinompel ha Pangino-on. ⁴³ Hi Pidro ay naboyot bayro ha banowan Hopi, boy nakihandà ya koni Simon ya mananarabahon kawkatat nin ayop.

Hi Pidro boy hi Kornilyo

¹ Ha siyodad nin Sisarya ay ma-in lalaki ya nagngalan Kornilyo. Hiya ay kapitan nin hawhondalò ya taga Roma ya hay ingat konla ay gropon Italyano. ² Hi Kornilyo ya mahampat ya tawo ay alwan Hodiyo. Hiya kateng pamilya na ay anhomamba ha Diyos. Malhay et ya angka-itambay na ha manga-irap ya tawtawoy Hodiyo, boy pirmi yan ampanalangin ha Diyos. ³ Mihay allo, manga-alas tris nin mahilem, nakit nay mihay anghil nin Pangino-on ya nako konan naghaltà, “Kornilyo!” wana.

⁴ Angkalimo yay ampanegteg do ha anghil, biha ya tinombay, “Anyà,” wana, “ya labay mo, Pangino-on?”

Tinombay baytoy anghil, “Nalengè,” wana, “nin Diyos ya panalangin mo. Tandà na et ya ampanambay ka ha manga-irap ya tawtawo; kayà agka anliwawan nin Diyos. ⁵ Hapa-eg, mangihogò kan lawlalaki ya mako ha banowan Hopi, ta lakwen lay mihay lalaki ya nagngalan Simon ya an-ingaten et Pidro. ⁶ Anti ya ha ambay dagat nin ampakihandà ha bali ni Simon ya mananarabahon kawkatat nin ayop.”

⁷ Hapa-eg, nog-alih baytoy anghil ya naghaltà koni Kornilyo. Iningat ni Kornilyo ya loway alilà na kateng mihay hondalò ya bantay nay kapariho nan anhomamba ha Diyos. ⁸ Imbalità na konla ya hinalità nin hatoy anghil, biha na hila inhogò ha banowan Hopi.

⁹ Maga mi-ogtoy-allo nin ika-ibokah, hi Pidro ay noli ha tag-ay bali ta nako ya ha balkon nin manalangin. Hato itaman ya inhogò ni Kornilyo ay maraninan mi-abot bayro ha banowan Hopi. ¹⁰ Hapa-eg, binomitil hi Pidro; kayà labay nan mangan. Mintras an-ihandà ya pamamangan, hay Diyos ay ma-in impakit koni Pidro. ¹¹ Nakit nay bilang ampaglo-at ya langit, boy nakit nay bilang malhay ya oweh ya tinakel ya mitataligmang doyo ya an-itohtoh nin pa-aypà ha lotà. ¹² Bayro ha oweh ay ma-in kaganawan kalasin ayop, kateng ampipandakap ha lotà boy ampipanlompad. ¹³ Hapa-eg, ma-in yan nalengè ya basis ya naghaltà kona nin ombayri: “Pidro, mangwa ka,” wana, “nin patyen mo ta kona-en mo.”

¹⁴ Piro tinombay hi Pidro, “Agko,” wana, “Pangino-on. Nakakanoman ay agko et nangan nin anyaman ya bagay ya alwan malinis boy alwan nararapat kanen.”

¹⁵ Hapa-eg hatoy basis ay naghaltà oman kona, “Agmo ibilang nin alwan malinis ya hinalità nin Diyos nin malinis.” ¹⁶ Habayti ay katatloy basis nin nangyari biha nipabira baytoy oweh ha langit.

¹⁷ Mintras an-ihipen ni Pidro no anyay labay totolen nin hatoy nakit na, hatoy lawlalaki ya inhogò ni Kornilyo ay natanda-an lay bali ni Simon boy anti hilayna bayron ampangantì ha arapan nin polta. ¹⁸ Ampambolyaw hilan ampagpastang no bayro nayì ampakihandà hi Simon ya anngaten et Pidro.

¹⁹ Mintras an-ihipen et ni Pidro baytoy nakit na ay naghalità kona ya Ispirito nin Diyos, ya wana, "Ma-in," wana, "nin tatloy lalaki ya ampanikap komo. ²⁰ Mona-oy ka boy agka mag-alangan nin makilako konla, ta mismon hikoy nangihogò konla."

²¹ Hapa-eg, nona-oy hi Pidro ta hinakbat na hila, biha na hinalità konla, "Hiko," wana, "ya antikapen moyo. Anyay labay moyo kongko?"

²² "Inhogò kayi," wanla, "ni Kapitan Kornilyo. Mahampat yay tawo boy anggomalang ya ha Diyos. An-igalang ya et nin kaganawan Hodiyo. Hinalità kona nin anghil nin Diyos ya hagnyaten na kan mako ha bali na emen na malengè ya halita-en mo." ²³ Hapa-eg, pinalo-ob hila ni Pidro ta pinakitotolan na hilan matoloy bayro nin habayton yabi.

Ika-ibokah ay nakilako hi Pidro konla kalamo ya ongnoy tawtaga Hopi ya kapariho nan antompel ha Pangino-on. ²⁴ Homonoy allo ay ni-abot hila ha siyodad nin Sisarya. Anti bayron ampangantì hi Kornilyo, kateng pawpartidos na boy aw-amigo nay hinagyat na. ²⁵ Hin anlomo-ob ana hi Pidro do ha bali ay hinakbat ya ni Kornilyo. Nanlokob hi Kornilyo ha danin bitih ni Pidro ta homamba ya dayi kona. ²⁶ Piro hinalità kona ni Pidro, "Mireng ka," wana. "Agka homamba kongko ta hiko ay tawon bongat nin bilang komo."

²⁷ Hapa-eg hi Pidro boy hi Kornilyo ay ampi-ilgo mintras anlomo-ob. Bayro, nakit ni Pidro ya malakè ya tawoy nititipon. ²⁸ Kayà hinalità konla ni Pidro, "Tandà moyo," wana, "ya ha kawkapanogo-an nawen Hawhodiyo ay agkayì ma-arì makilamo o manibaw ha alwan Hodiyo. Piro impatandà kongko nin Diyos ya agko dapat ibilang nin alwan malinis ya hinoman ya tawo. ²⁹ Kayà hin impalako moyo ko ay agko nag-alangan nin nakilako bayri. Hapa-eg, pastangen katawo no anyay bara-nan nin pamalako moyo bayri kongko."

³⁰ Tinombay hi Kornilyo, "Nakatlo," wana, "hin ombayri ya oras, alas tris nin mahilem ay anti ko bayri ha bali ko nin ampanalangin. Hapa-eg, biglà akon nakakit nin mihay lalaki ya naka-ireng ha arapan ko ya hay dolo na ay ampangislap. ³¹ Hinalità na kongko, 'Kornilyo,' wana, 'hay panalangin mo ay nilengè nin Diyos, boy agna

angkaliwawan ya panambay mo ha manga-irap ya tawtawo. ³² Hapa-eg, mangihogò ka nin mako ha banowan Hopi ta lakwen hi Simon Pidro. Hiya ay ampakihandà ha bali ni Simon ya mananarabahon kawkatat nin ayop. Hay bali ni Simon ay anti ha ambay dagat.' ³³ Kayà impalako katan antimano; maganda ta nakilako ka. Hapa-eg ay anti kayi bayrin nititipon ta ampangantì kayi para manlengè nin Halità nin Diyos ya ipahalità na komo."

Hay pangaral ni Pidro

³⁴ Hi Pidro ay nag-ompisan nangaral, ya wana, "Hapa-eg ko natanda-an ya hay tegteg nin Diyos ha tawtawo ay pantaypantay. ³⁵ Antanggapen nin Diyos ya hinoman ya tawoy ampanggalang kona boy ampanggawà mahampat, mag-in Hodiyo o alwa. ³⁶ Tandà moyoyna ya Mahampat ya Balità ya impatandà nin Diyos konnawen aw-inalalak ni Israyil ya hay tawtawo ay magkama-in pamakisondò ha Diyos nin banà ha ginawà ni Pangino-on Hisokristo, piro hiya ya Pangino-on nin kaganawan tawo. ³⁷ Tandà moyo simpri ya kaganawan nangyari ha probinsyan Hodiya ya nag-ompisa ha probinsyan Galiliya hin nayari nin in-aral ni Howan ya tongkol ha pagbinyag. ³⁸ Tandà moyo et ya kaganawan ginawà ni Apo Hisos ya taga banowan Nasarit. Inggawà nin Diyos ya Ispirito na boy kapangyariyan na koni Apo Hisos. Kayà ha pamako na ha maski ayirin dogal ay ampanggawà yan mahampat boy ampamakahampat yan kaganawan tawoy anti ha hilog kapangyariyan ni Satanas. Angkawawà na bayto ta Diyos ya ampanambay kona.

³⁹ "Hikayi ya aw-alagad ni Apo Hisos ay ampamapteg nin kaganawan ginawà na ha dogal nawen nin Hawhodiyo angga ha siyodad nin Hirosalim. Hiya ay pinatin impakò ha koroh. ⁴⁰ Piro hin nalabah ya tatloy allo pa-ibat hin nati ya ay biniyay yan oman nin Diyos ta impatnag na ya konnawen. ⁴¹ Alwan kaganawan tawo ya nakakit kona no alwan hikayin bongat ya pinili nin Diyos ya nakakit kona. Ampaptegan nawen ya komoyo ta nakipangan boy nakinom kayi kona hin nayari yan biniyay oman nin Diyos. ⁴² Inhogò kayi ni Apo Hisos nin mangi-aral nin Mahampat ya Balità ha tawtawo, boy paptegan nawen ya hiya ay binyan nin Diyos nin karapatan nin manosga ha kaganawan tawoy angkabiyay kateng ha nikati pangabiyay lan oman. ⁴³ Pa-ibat hin hato, impahalità nin Diyos ha pawpropita na ya tongkol koni Apo Hisos. Hinalità la ya hinoman ya tawoy tompel kona ay patawaren ha kawkasalanan na ha kapangyariyan nin ngalan ni Apo Hisos."

Hay alwan Hawhodiyo ay nananggap nin Ispiritonin Diyos

⁴⁴ Mintras ampaghalità hi Pidro, hay Ispirito nin Diyos ay pinomahok do ha tawtawoy ampipanlengè. ⁴⁵ Hay Hawhodiyo ampipantompel ha Pangino-on ya kalamo ni Pidro nin na-ibat ha banowan Hopi ay nipag-ispanta, ta hay tawtawoy alwan Hodiyo ay binyan nin Diyos nin Ispirito na. ⁴⁶ Nalengè la hili Kornilyo ya ampakapaghalità nin kahalakoy halità boy ampamori hila ha Diyos.

Hapa-eg, hinalità ni Pidro ha kawkalamowan na, ⁴⁷ "Natanggap la," wana, "ya Ispirito nin Diyos nin bilang kontamo. Ma-in et warì nin makapibawal konla nin binyagan ha lanom?" ⁴⁸ Hapa-eg, immanda ni Pidro ya binyagan hili Kornilyo ha ngalan ni Pangino-on Hisokristo. Hin nayari hilan bininyagan ay pinaki-ilgowan nili Kornilyo hi Pidro nin manatili bayron onngoy allo.

11

Hay impalinaw ni Pidro ha tawtawoy ampipantompel ha Pangino-on ha siyodad nin Hirosalim

¹ Hay pangyayari do ha alwan Hawhodiyo ya nananggap nin Halità nin Diyos ay tampol nabalita-an nin aw-alagad boy kanayon ya pawpatel ha Pangino-on ya ampa-iri ha probinsyan Hodiya. ² Hin nagbira hi Pidro ha siyodad nin Hirosalim ay pinintasan ya nin hatoy Hawhodiyo nipantompel ha Pangino-on, ta an-hipen la et ya maski hinoy tawoy tinompel ha Pangino-on ay dapat et homonol ha kaganawan an-ipanogò ha Hawhodiyo. ³ Ampintasan la hi Pidro, ya wanla kona, "Nakihandà ka ha alwan Hawhodiyo boy nakipangan ka konla."

⁴ Kayà impalinaw ni Pidro do ha ampamintas kona ya kaganawan pangyayari pa-ibat ha ompisa. ⁵ "Minghan nin ampanalangin ako," wana, "hin anti ko ha banowan Hopi ay ma-in impakit kongko ya Diyos. Nakakit akon malhay ya oweh ya tinakel ha mitataligmang doyo. Nag-aypà ha dani ko baytoy oweh ya nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. ⁶ Pinakalilili-o ko bayto. Bayro ay nakakit ako nin hari-hari ya klasin ayop ya agtamo angkona-en, mag-in balang o alwa, ampipandakap ha lotà boy ampipanlompad. ⁷ Hapa-eg, nakalengè ako nin basis ya naghalità, ya wana, 'Pidro, mireng ka. Mangwa kan patyen mo ta kona-en mo.' ⁸ Tinombay ako, 'Agko,' wangko, 'Pangino-on! Nakakanoman ay agko et nangan nin anyaman ya bagay ya alwan malinis boy alwan nararapat kanen.' ⁹ Piro nalengè kon oman ya basis ya naghalità ya nangibat ha langit, ya wana, 'Agmo ibilang nin alwan malinis ya hinalità nin Diyos

nin malinis.’ ¹⁰ Habayti ay katatloy bisis nin nangyari biha kaganawan nin habayto ay nipabira ha langit.

¹¹ “Hin habayto et, do ha bali ya ampakihanda-an ko ay ma-in nilomateng ya tatloy lalaki ya na-ibat ha siyodad nin Sisarya ya inhogò nin manikap kongko. ¹² Hapa-eg, impanakem kongko nin Ispirito nin Diyos ya agko mag-alangan nin makilako konla maski alwa hilan Hodiyo. Kayà nakilako ko konla kateng habayti ya anem ya patel ha Pangino-on ya taga banowan Hopi. Hikayi ya kaganawan ay nako ha bali ni Kornilyo ha banowan Sisarya. ¹³ Hinalità ni Kornilyo konnawen ya do ha lo-ob bali na ay napakit kona ya mihay anghil. Hinalità kona nin hatoy anghil, ya wana, ‘Mangihogò ka nin mako ha banowan Hopi ta kowen hi Simon ya an-ingaten et Pidro. ¹⁴ Halita-en na komo no pangno ka malibri ha kasalanan kateng pamilya mo.’

¹⁵ “Hapa-eg, ampag-ompisa kon bongat nin maghalità, hay Ispirito nin Diyos ay pinomahok konla nin bilang ombayro ha nangyari kontamo hin ona. ¹⁶ Napanemteman ko baytoy hinalità ni Pangino-on Hisos, ya wana, ‘Hi Howan Mamiminyag ay naminyag ha lanom, piro hay ibinyag komoyo nin Diyos ay Ispirito na.’ ¹⁷ Malinaw ya hay tawtawoy alwan Hodiyo ay binyan nin Diyos nin Ispirito na nin bilang ha inggawà na kontamon Hawhodiyo ya tinompel koni Pangino-on Hisokristo. Ma-arì ako warì nin mana-ad ha Diyos?”

¹⁸ Hin nalengè la baytoy hinalità ni Pidro ay tinonggen hila ha pamintas la kona ta pinori lay Diyos. “Tamà,” wanla, “nin hay alwan Hawhodiyo ay binyan itaman nin Diyos nin oportonidad nin maghehe ha kawkasalanan emen hila magkama-in nin biyay ya ayin anggawan.”

Hay ampipantompel ha Pangino-on ha siyodadnin Antiyokiya

¹⁹ Hapa-eg, pa-ibat hin pinati hi Istiban, hay ampipan-tompel ha Pangino-on ay ampadya-dya-an. Kayà nangapi-hahabwag hila. Ma-in nipalako ha probinsyan Pinisya, ma-in nipalako ha islan Sipri, boy ma-in et nipalako ha siyodad nin Antiyokiya. Hay Mahampat ya Balità ya tongkol koni Apo Hisos ay ha kapariho lan bongat nin Hodiyo ya ampangibalita-an la. ²⁰ Do ha islan Sipri boy ha siyodad nin Sirini ay ma-in et kanayon ya ampipantompel ha Pangino-on. Hila ay ampako ha siyodad nin Antiyokiya, ta hay tawtawo bayro ya alwan Hodiyo ay an-aralan la. Hay an-iral la ay Mahampat ya Balità ya tongkol koni Apo Hisos.

²¹ Ha pangangaral la ay antambayan hila nin Pangino-on. Kayà malakè ya tawoy tinompel boy hinomonol koni Pangino-on Hisos.

²² Hapa-eg, hin nalengè bayti nin hatoy ampipantompel ha Pangino-on ha siyodad nin Hirosalim ay inhogò la hi Birnabi nin mako ha siyodad nin Antiyokiya. ²³ Hin ni-abot hi Birnabi ha Antiyokiya ay nakit nay kahampatan ingangalo nin Diyos ha tawtawoy ampipantompel koni Apo Hisos. Masyadon liga ni Birnabi, boy lalò nan ampakhawen ya nakem nin hatoy ampipanhomonol ha Pangino-on emen ahè ma-alih ya pantotompel la. ²⁴ Mahampat ya tawo hi Birnabi. Makhaw ya pantotompel na boy pono-ponò ya nin Ispirito nin Diyos. Banà koni Birnabi ay malakè et ya tawoy tinompel koni Pangino-on Hisos.

²⁵ Hapa-eg hi Birnabi ay nako ha siyodad nin Tarso ta tinikap na hi Sawlo. ²⁶ Hin nakit na hi Sawlo ay gintan na ya ha siyodad nin Antiyokiya. Ha lo-ob nin mihay ta-on ay anti hila bayro nin ampakilamo ha tawtawoy ampipantompel ha Pangino-on, boy malakè et ya tawoy antoro-an la. Bayro ha Antiyokiya nin ka-ona-onawan iningat “Kristyano” ya ampipantompel ha Pangino-on.

²⁷ Hapa-eg, mintras anti et bayron ampa-iri hi Birnabi boy hi Sawlo ha siyodad nin Antiyokiya ay ma-in nilomateng ya ongnoy propita ya na-ibat ha siyodad nin Hirosalim. ²⁸ Miha bayro konla ha pawpropita ya nagngalan Agabo ay nireng, ta ha kapangyariyan nin Ispirito nin Diyos ay hinola-an nay ma-in lomateng ya masyadoy ka-irapan ta magkakolang ya pamamangan ha kaganawan dogal bayri ha babon lotà. (Habayti ay nangyari hin ampag-arì hi Klawdyo.)

²⁹ Hay ampipantompel ha Pangino-on ay nagdisiyon nin mamagtan nin tambay ha abot kaya la do ha pawpatel ha Pangino-on ya ampa-iri ha probinsyan Hodiya. ³⁰ Ginawà la bayti boy hay tambay la ay impagtan la koni Sawlo boy koni Birnabi nin igwà ha ampipama-alà ha ampipantompel ha Pangino-on bayro ha siyodad nin Hirosalim.

12

Lalò ampadya-dya-an ya ampipantompel ha Pangino-on

¹ Habayton pana-on, hay tawtawoy ampipantompel ha Pangino-on ay lalò ampadya-dya-an ni Arì Hirodis.

² Impapotohan nan olo hi Santiyago ya patel ni Howan.

³ Nakit ni Arì Hirodis ya hay Hawhodiyo ampipamo-on ay nilomiga nin banà bayro ha ginawà na. Kayà imparakep na et hi Pidro. Habayti ay nangyari hin Pistan pamangan tinapay ya ayin pampalbag. ⁴ Hin na-iparakep ni Arì Hirodis

hi Pidro ay impapiriso na, boy impabantayan ha apat ya gropon hawhondalò ya balang gropo ay apat. Hay plano ni Arì Hirodis ay i-arap na hi Pidro ha tawtawo nin bistawen mayarì ya Pistan Pamamanemtem. ⁵ Piro mintras anti ha pirisowan hi Pidro, hay ampipantompel ha Pangino-on ay ampipanalangin ha Diyos para koni Pidro nin leseb ha nakem la.

Hi Pidro ay naka-alih ha pirisowan

⁶ Habayton yabi, biha ipakwa ni Arì Hirodis hi Pidro ta gitan nin i-arap ha tawtawo, hiya ay angkatoloy ha piha-etan nin loway hondalò. Hiya ay binalol nin loway tikalà boy do ha poltan pirisowan ay ma-in et nin hawhondalò ya ampagbantay kona. ⁷ Hapa-eg, mihay anghil nin Pangino-on ay biglà nin anti bayro ya nakahawang nin habaytoy kolongan. Hi Pidro ay dinapikipik nin habaytoy anghil ta pinokaw na ya, biha na hinalità kona, ya wana, “Manandali kan mibangon.” Antimano, hay tikalà ya pinamalol nin gamet ni Pidro ay nakalag.

⁸ Hapa-eg, hinalità nin hatoy anghil, “Magbaro ka,” wana, “boy magsapatos.” Hinonol ni Pidro ya hinalità nin hatoy anghil. Hinalità ana et nin hatoy anghil, “Mag-alimenmen ka,” wana, “ta homono ka kongko.” ⁹ Hi Pidro ay hinomono do ha anghil, piro an-hipen na no talagan peteg ya ampangyari kona. Andap na no ampanaynep yan bongat. ¹⁰ Nagdaan hila ha primiro boy ha ikalwan powistoy ma-in gowardya, biha hila ni-abot do ha poltay pahak ya pagdanan lomikol makon siyodad. Hatoy polta ay nagtarmolin naglo-at; kayà nilomikol hila. Hin naka-owako hilan amò, hatoy anghil ay biglà na-anam ha tegteg ni Pidro.

¹¹ Hapa-eg, napirakep ni Pidro ya nakem na; kayà hinalità na ha sarili na, “Talagan peteg,” wana, “bayti ya nangyari kongko. Inhogò nin Pangino-on ya anghil na ta inlibri na ko koni Arì Hirodis boy ha kaganawan an-asawan nin kapariho kon Hawhodiyo nin mangyari kongko.”

¹² Hin napi-aweng ni Pidro ya nangyari kona ay nako ya ha bali ni Mariya ya nanay ni Howan ya an-ingaten et Markos. Bayro ay malakè ya ampititipon nin ampanalangin. ¹³ Hi Pidro ay nangatoktok ha poltan alal. Mihay alilà ya nagngalan Rodi ya nakon manlo-at polta. ¹⁴ Hin nabosisan na hi Pidro ay maliga yay nowayon nagbira ya agna nilo-at ya polta. Imbalità na konla ya hi Pidro ay anti bayron ampireng ha likol polta. ¹⁵ “Ayin ka,” wanla, “ha sarili mo.” Piro impilit na konla ya talagan peteg nin anti bayro hi Pidro. Kayà hinalità la kona, “Maka anghil na bayto,” wanla.

¹⁶ Insigi ni Pidro ya pangatoktok na. Hapa-eg, nilo-atan lay polta. Masyado hilan nag-ispanta hin nakit la hi Pidro. ¹⁷ Minostrawan hila ni Pidro nin ahè magtelek, biha na imbalità konla no pangno ya inlikol nin Pangino-on ha pirisowan. “Ibalità moyo,” wana, “bayti koni Santiyago boy ha kanayon ya pawpatel tamo ha Pangino-on.” Hapa-eg, nog-alih ya ta nako ya ha kanayon ya dogal.

¹⁸ Lomateng ya bayombokah, hay hawhondalò ya ampi-pagbantay ha pirisowan ay nagkagolo, ta agla natandaan ya nangyari koni Pidro. ¹⁹ Hi Pidro ay impatikap ni Arì Hirodis. Hin agla ya makit ay impa-imbistigawan na baytoy hawhondalò ya pinabantay na koni Pidro biha na hila impapati. Hin nayarì bayti, hi Arì Hirodis ay nakon napa-iri ha siyodad nin Sisarya.

Hay pagkamati ni Arì Hirodis

²⁰ Masyadoy pahang ni Arì Hirodis ha tawtaga siyodad nin Tiro boy siyodad nin Sidon. Kayà hatoy tawtaga bayro ha loway siyodad ay nangapisosondò nin pakarani kona. Nakitotol hila koni Blasto ya ampamo-on do ha bali ni Arì Hirodis nin tambayan hilan magkama-in nin ka-ayosan, ta hay pamamangan la ay bayro angka-ibat ha angkasakopan nin habaytoy ari.

²¹ Hi Arì Hirodis ay nambin taning nin pami-a-arap la. Hin na-abot baytoy allo ay nititipon ya tawtawo. Hi Arì Hirodis ya nagdolo nin pinakamaganday dolon arì ay niknò ha pamikno-an nin arì biha ya naghaltà. ²² Hapa-eg, nambolyaw ya tawtawo, ya wanla, “Habayti ya ampaghaltà ay diyos, alwan tawo.” ²³ Antimano, hay anghil nin Pangino-on ay nambin masakit koni Arì Hirodis. Inowel ya anggan nati ya, ta tinanggap nay pamomori ya dapat ay ha Diyos.

²⁴ Habayton pana-on ay malakè ya tawoy nakalengè Halità nin Diyos. Kayà anlomakè anay ampipantompel ha Pangino-on.

²⁵ Hapa-eg hatoy kowaltay impagtan koni Birnabi boy koni Sawlo ay na-igwà layna. Kayà nog-alih hila ha siyodad nin Hirosalim ta magbira hilayna et ha siyodad nin Antiyokiya. Gintan la hi Howan ya an-ingaten et Markos.

13

Hi Birnabi boy hi Sawlo ay napilì nin inhogò

¹ Do ha siyodad nin Antiyokiya ay ma-in malakè ya ampipantompel ha Pangino-on. Hay pawpropita boy maw-mangangaral ya kalamo la ay hi Birnabi, hi Simyon ya an-ingaten Mangitit, hi Losyo ya taga Sirini, hi Sawlo, boy hi

Mana-in ya kinandep nin tatay ni Ari Hirodis. ² Mihay allo, mintras anhomamba hila ha Pangino-on ay nagpalta hilan nangan ta ampanalangin. Hapa-eg hay Ispirito nin Diyos ay naghalità konla nin ombayri: "Ihogò moyo," wana, "hi Birnabi boy hi Sawlo nin gaw-en ya an-ipagawà ko konla."

³ Kayà hin nalabah baytoy agla pamangan ta ampanalangin ay pinababowan lan gamet la hi Birnabi boy hi Sawlo biha la hilayna nin pinatigè.

Ha islan Sipri

⁴ Banà ha Ispirito nin Diyos ya ampanogò koni Birnabi boy koni Sawlo ay nako hila ha banowan Silosya, biha hila hinomakay ha barko, ta nilomipay ha dagat nin mako ha islan Sipri. ⁵ Hin ni-abot hila ha banowan Salamis ay nako hila ha hawhimba-an nin Hawhodiyo ta in-aral lay Halità nin Diyos. Gintan lan pagkatambay hi Howan Markos.

⁶ Hapa-eg, tinalà la baytoy isla anggan ni-abot hila ha siyodad nin Papos. Bayro la nakit ya mihay Hodiyo nagngalan Barhisos ya magsasalimangka boy ampagkakanwari nin hiya ay propita nin Diyos. ⁷ Hiya ay amigo ni Sirihyo Pawlo ya matalino boy gobirnadador bayro ha islan Sipri. Hapa-eg hi Birnabi boy hi Sawlo ay impa-ingat nin hatoy gobirnadador, ta labay nan manlengè nin Halità nin Diyos. ⁸ Piro hina-ad ya ni Barhisos ya magsasalimangka ya an-ingaten Ilimas ha halità Grigo, ta ahè labay ni Barhisos nin hatoy gobirnadador ay manlengè ha an-i-aral ni Birnabi boy Sawlo, boy agna simpri labay nin hatoy gobirnadador ay tompel koni Pangino-on Hisos. ⁹ Hapa-eg hi Sawlo ya an-ingaten et Pablo ay pono-ponò nin Ispirito nin Diyos. Pinakategteg na hi Ilimas, biha na hinalità, ya wana, ¹⁰ "Hika ay anak ni Satanas, ta kontra ka ha kaganawan bagay ya mangahampat. Manloloko ka ta anti komo ya kaganawan mangala-et ya pamamaraan. Antà ambaliktaren moy kaptegan nin Pangino-on ta anggaw-en mon kabongkokan?" ¹¹ Mismon Pangino-on ya mamarosa komo. Hika ay mabowag; kayà agka makakit hawang nin ongnoy allo."

Antimano, hi Ilimas ay agana nakakit ta dinomeglem anay tegteg na. Kayà mamadodokapkap yan manikap nin mangakay kona. ¹² Hin nakit nin hatoy gobirnadador bayti ya nangyari ay tinompel ya koni Apo Hisos. Nag-ispanta yan masyado ha torò ya tongkol ha Pangino-on.

Ha siyodad nin Antiyokiya ya angkasakopannin probinsyan Pisidya

¹³ Hi Pablo kateng kawkalamowan na ay nog-alih ha siyodad nin Papos ta nilomipay hilan nako ha siyodad

nin Pirga ha probinsyan Pampilya. Bayro hila inalihan ni Howan Markos ta norong ya ha siyodad nin Hirosalim. ¹⁴ Hi Pablo balè boy hi Birnabi ay nog-alih ha siyodad nin Pirga ta nako ha siyodad nin Antiyokiya ha probinsyan Pisidya. Lomateng ya allon pama-inawa ay nilomo-ob hila ha himba-an nin Hawhodiyo ta nikhò. ¹⁵ Hin nayari binaha ya ongnoy partin kawkapanogo-an ya hinolat ni Moysis boy kanayon et ya hinolat nin pawpropita nin Diyos, hay ampama-alà bayro ha himba-an ay namagtan halità koli Pablo ya ombayri: "Pawpatel, no ma-in kawon i-aral bayri ha tawtawo ya makapakhaw nin pantotompel la ay halita-en moyoyna."

¹⁶ Nireng hi Pablo biha ya nagmostra nin pakatinek ya tawtawo. "Hikawo," wana, "ya Kawka-israylita ko boy hikawoy kaganawan nin alwan Hodiyo ya anti bayrin anhomamba ha Diyos, leng-en moyoy halita-en ko! ¹⁷ Hay Diyos ya ampahimala-an tamon aw-inalalak ni Israyil ay namili ha kawka-apo-apowan tamo, boy pinalakè na hila hin ampa-iri hila ha nasyon Ihipto ya alwa lan sarilin dogal. Hapa-eg, ha kapangyariyan nin Diyos ay inalih na hila ha nasyon Ihipto, ¹⁸ boy ha lo-ob nin apatapò ya ta-on nin pamalibotlibot la ha powiray dogal ay pinagpasinsyawan hila nin Diyos. ¹⁹ Impatalo nin Diyos ya tawtawo ha pitoy nasyon ha dogal ya an-ingaten Kana-an, ta habaytoy dogal ay inggawà na ha tawtawo na nin pag-ikon la.

²⁰ "Ha lo-ob nin apat gato boy limampò ya ta-on, hay Diyos ay namili nin tawtawoy mihakagilin mamom-on ya an-ingaten hawhowis. Hila ay namom-on angga hin pananon nin nag-ompisa hi propita Samwil nin namom-on konla. ²¹ Hapa-eg, labay nin Aw-israylita nin magkama-in arì. Kayà inggawà nin Diyos konla nin mag-arì hi Sawlo ya anak ni Kis ya ibat ha lipi ni Binhamin. Hi Sawlo ay nag-arì nin lo-ob apatapò ya ta-on. ²² Hapa-eg, inalih ya nin Diyos ta impahili nan mag-arì hi Dabid. Ombayri ya hinalità nin Diyos ya tongkol koni Arì Dabid: 'Nakit ko ya hi Dabid ya anak ni Dyisi ay nakab-in konswilo kongko; kayà kaganawan ipagawà ko kona ay gaw-en na.' " ²³ Hinalità et ni Pablo, "Miha," wana, "ha aw-inalalak ni Arì Dabid ay hi Apo Hisos ya impangakò nin Diyos ya Mapangilibri kontamon aw-inalalak ni Israyil. ²⁴ Piro hin ahè et nagompisan nanorò hi Apo Hisos, hi Howan Mamiminyag ay nangaral ha kaganawan inalalak ni Israyil nin paghehean lay kawkasalanan la biha hila pabinyag. ²⁵ Hin marani anan mayari ni Howan ya impagawà kona nin Diyos ay hinalità na ha tawtawo, ya wana, 'Ha palagay moyo ay hino ko? Alwan hiko bayto ya an-anti-en moyo. Alwa! Hiya ay

angkahoyot kongko, piro maski pag-alilà na kon mangokà nin sintas sapatos na ay alwa kon karapatdapat.' "

²⁶ Hinalità et ni Pablo, ya wana, "Pawpatel ko ya awinalalak ni Abraham, boy kaganawan alwan Hawhodiyo ya anti bayrin anhomamba, leng-en moyo bayti: kontamo impatandà nin Diyos no pangno tamo malibri ha kaparosawan. ²⁷ Hay Hawhodiyo ya ampa-iri ha siyodad nin Hirosalim kateng pawpo-on la ay ahè magtandà nin hi Apo Hisos ya Mapangilibri; ni agla angka-intindiyan baytoy hinolat nin pawpropita maski angkalengè la no ambahawen ha lo-ob himba-an no allon pama-inawa. Tinopad lay hawholà nin pawpropita hin hatò ha panintinsya lan kamatyan koni Apo Hisos. ²⁸ Maski ayin hilan nakit ya baranan nin pamatyan la kona ay pinaki-ilgowan la hi Pilato nin ipapati na ya. ²⁹ Hin nayari lan ginawà baytoy kaganawan nin nakaholat ha Kaholatan nin Diyos ya tongkol koni Apo Hisos, hiya ay in-aypà ha koroh biha la ya intabon. ³⁰ Piro biniyay yan oman nin Diyos. ³¹ Hin nabiyay oman hi Apo Hisos ay malakè ya bisis yan napakit do ha tawtawoy kalamo nan na-ibat ha probinsyan Galiliya hin nako hila ha siyodad nin Hirosalim. Hila hapa-eg ya ampamapteg ha awinalalak ni Israyil nin tongkol kona.

³² "Hikayi ni Birnabi ay anti bayrin nantan Mahampat ya Balità para komoyo. Impangakò nin Diyos ha kawka-apo-apowan tamo ya mangihogò yan mangilibri kontamo. ³³ Habayto ay natopad ana kontamon awinalalak la, ta biniyay nan oman hi Apo Hisos. Ha ikalwan Kanta ha Kaholatan nin Diyos ay ombayri ya hinalità nin Diyos koni Apo Hisos:

'Hika ay Anak ko. Hapa-eg, ay impakit ko ha tawtawo ya talagan Anak kata.'

³⁴ Hin hatò, impangakò nin Diyos ya hi Apo Hisos ay biyayen nan oman boy hay nawini na ay ahè mabolok, ta hinalità nay ombayri:

'Hay kawkahampatan ya impangakò ko koni Arì Dabid ay toparen ko.'

³⁵ Hay kanayon et ya holà ya hinolat ni Arì Dabid ya hinalità ni Apo Hisos ha Diyos ay ombayri:

'Agmo payagan nin hay nawini nin magsisirbi moy pinili mo ay mabolok.' "

³⁶ Insigi et ni Pablo ya paghalità na, ya wana, "Anhomonol hi Arì Dabid ha kalabayan nin Diyos nin magsirbi ha tawtawoy angkasakopan na. Hin nati ya ay intabon ya ha pinangitabonan nin kawka-apo-apowan na, boy nabolok ya nawini na. ³⁷ Piro hatoy biniyay oman nin Diyos ya ayin

kanayon no alwan hi Apo Hisos, hay nawini na ay ahè nabolok. ³⁸ Hikawoy kaganawan, pawpatel ko, dapat moyon matanda-an ya hi Apo Hisos ya an-i-aral nawen komoyo ya makapatawad nin kawkasalanan. ³⁹ Dapat moyo et matanda-an ya hinoman ya tawoy tompel koni Apo Hisos ay malibri ha kaganawan kasalanan, ta hay kawkapanogo-an ya inggawà kontamo ni Moysis ay ahè makapilibri komoyo. ⁴⁰ Kayà mag-atap kawo emen ahè mangyari komoyo baytoy hinalità nin pawpropita ya ombayri:

41 'Hikawoy ampandodostà nin Halità nin Diyos, ma-in akon gaw-en komoyo ya pag-ispantawan moyo. Mag-ispanta kawo piro mati kawo ta agkawo minto-o maski ma-in mangipalinaw komoyo.' "

⁴² Hapa-eg, hin ampog-alih ana hi Pablo boy hi Birnabi do ha himba-an ay impaki-ilgo konla nin tawtawo ya magbira hilan oman ha homonoy allon pama-inawa, ta labay layna et manlengè nin ombayro ha bawbagay ya intorò la. ⁴³ Hin nayari anay pamititipon la boy hin anlomikol hilayna ay nakihono koni Pablo boy koni Birnabi ya malakè ya Hodiyo boy kanayon ya tawtawoy alwan Hodiyo ya anhomonol ha kawka-ogali-an nin Hawhodiyo. Naghalità konla hili Pablo boy pinakitotolan la hila nin isigi lay pamahimalà la ha kahampatan nin Diyos.

⁴⁴ Homonoy allon pama-inawa, halos kaganawan tawo bayro ha siyodad ay nakon nanlengè nin Halità nin Diyos. ⁴⁵ Hin nakit nin Hawhodiyo baytoy kalak-an tawo, hila ay masyadon na-inggit. Kayà naghalità hila nin kontra ha anitorò ni Pablo boy ininsolto la ya.

⁴⁶ Piro hi Pablo boy hi Birnabi ay lalò tinomapang nin naghalità, ya wanla, "Talagan habayti ya Halità nin Diyos ay dapat nawen pon i-aral komoyon Hawhodiyo. Piro banà ta agmoyo antanggapen ay an-ipakit moyoy alwa kawon karapatdapat magkama-in nin biyay ya ayin anggawan. Mog-alih kayi bayri komoyo ta mako kayi ha alwan Hawhodiyo; ⁴⁷ ta ombayri ya impaholat nin Diyos ya panogò na konnawen:

Ginawà katan hawang ha tawtawoy alwan Hodiyo emen hay kalibriyan ha kaparosawan ay mi-abot ha kaganawan tawo bayri ha babon lotà."

⁴⁸ Nipagtowà baytoy alwan Hawhodiyo hin nalengè lay hinalità ni Pablo boy pina-alaga-an lay Halità nin Diyos. Hatoy talagan pinili nin Diyos nin biyan biyay ya ayin anggawan ay tinompel ha Pangino-on.

⁴⁹ Hapa-eg hatoy ampipantompel ha Pangino-on ay nako ha kaganawan dogal ya angkasakopan nin habaytoy siyodad, ta an-i-aral lay Halità nin Diyos. ⁵⁰ Piro ginolo nin Hawhodiyo ya nakem nin bawbabayi ya mangama-in matag-ay ya pagkatawo ya anhomamba ha Diyos. Ginolo la et ya nakem nin lawlalaki ya ampipamo-on bayro ha siyodad. Kayà hilay kaganawan ay namadya-dyà koni Pablo boy koni Birnabi, boy hila ay pina-alih bayro ha siyodad. ⁵¹ Hay ginawà nili Pablo ay impagpag lay gabok ha bitih la ta impakit lay alwan mahampat ya ginawà konla nin tawtawo bayro. Hilay lowa ay nako ha siyodad nin Ikonyo. ⁵² Hatoy ampipantompel ha Pangino-on ya inalihan la bayro ha siyodad nin Antiyokiya ay napnò kaligawan boy napnò Ispirito nin Diyos.

14

Ha siyodad nin Ikonyo

¹ Bayro ha siyodad nin Ikonyo, hili Pablo ay ampako ha himba-an nin Hawhodiyo ta ampangaral. Banà ta ma-in hilan kapangyariyan ha pangangaral la ay malakè ya kapariho lan Hodiyo boy alwan Hodiyo ya tinompel koni Apo Hisos. ² Piro hay Hawhodiyo ya ahè antompel ha Pangino-on ay nanggolo nin nakem nin hatoy alwan Hawhodiyo emen hila mamahang ha pawpatel ya antompel ha Pangino-on. ³ Ombayro man, hili Pablo ay naboyot nin nanatili bayro. Hay tapang lan mangi-aral nin Halità nin Diyos, ta Pangino-on ya ampambi konlan kapangyariyan manggawà nin pawpapag-ispantawan ya kaptegan nin hay an-i-aral la ay nangibat ha Diyos. ⁴ Hay tawtawo bayro ha siyodad nin Ikonyo ay nangapihihiyay nin nakem. Hay kanayon ay inomayon ha Hawhodiyo ahè ampipantompel; hay kanayon ay inomayon koli Pablo.

⁵ Hapa-eg hatoy Hawhodiyo boy alwan Hawhodiyo, kateng nin pawpo-on la ay nangapisosondò nin manginsolto boy mamato koni Pablo boy koni Birnabi. ⁶ Hin natanda-an nili Pablo ya labay hilan batowen ay nog-alih hilan ayin nakatandà. Nako hila ha siyodad nin Listra boy ha siyodad nin Dirbi ha probinsyan Likonya. ⁷ Bayro la in-aral ya Mahampat ya Balità ya tongkol koni Apo Hisos.

Ha siyodad nin Listra

⁸ Ha siyodad nin Listra ay ma-in mihay lalaki ya naka-iknò. Hiya ay ahè maka-owako ta ma-in dipirinsyay bitih na pa-ibat hin in-anak ya. ⁹ Ampanlengè ya ha an-i-aral ni Pablo. Hapa-eg, na-intindiyan ni Pablo ya hatoy lalaki ya

ahè maka-owako ay antompel nin hiya ay pakahampaten nin Diyos. Kayà tinegteg ya ni Pablo ¹⁰ biha na impakakhaw ya bosis nan naghalià, “Mireng ka,” wana. Antimano, hatoy ma-in dipirinsyay bitih ay naka-ireng boy naka-owako.

¹¹ Hin nakit nin hatoy kalak-an tawo baytoy ginawà ni Pablo ay nambolyaw hila ha halità Likonya, ya wanla, “Hay dawdiyos ay nagmalin tawo boy nag-aypà bayri kontamo.”

¹² Hi Birnabi boy hi Pablo ay iningat lan dawdiyos la. Hi Birnabi ay iningat la nin Siyos; hi Pablo itaman ay iningat la nin Hirmis, ta hiya ay magaling mag-ilgo nin bilang koni Hirmis. ¹³ Hay tawtawo bayro ay ma-in himba-an ya anti ha likol nin habaytoy siyodad. Bayro la anhambawen hi Siyos ya diyos la. Hapa-eg hay parì la ay nangwan tawtoroy bakà ya pinakolintawan lan bawbolaklak ta gintan la do ha poltan lomo-ob ha banowa. Labay nin parì boy labay nin tawtawo nin patyen baytoy tawtoroy bakà nin idolog koni Pablo boy koni Birnabi, ta an-ihipen la nin hila ay talagan dawdiyos la.

¹⁴ Piro hin na-intindiyan ni Pablo boy Birnabi ya anggaw-en nin hatoy tawtawo ay gininit ni Pablo boy Birnabi ya sarili lan dolo, ta impakit lay agla labay baytoy ombayro ya anggaw-en nin habaytoy tawtawo. Hay ginawà nili Pablo ay nanandali hilan nako do ha kalak-an tawo ta imbolyaw lay ombayri: ¹⁵ “Antà nin ombahen ya anggaw-en moyo? Hikayi ay tawon bongat nin bilang komoyo! Nako kayi bayri ta ibalià nawen komoyo ya Mahampat ya Balità ya tongkol koni Apo Hisos, boy emen moyo halibokotan bayti ya bawbagay ya ayin kawkakokowinta, ta tompel kawo ha talagan Diyos ya angkabiyay. Hiya ya namalsa nin langit, lotà, dagat, boy kaganawan bagay ya anti bayro. ¹⁶ Hin hato, kaganawan tawo ay pinayagan nin Diyos nin gomawà ha sarili lan kalabayan, ¹⁷ piro ha kahampatan gawgawà nin Diyos ay pirmi nan ampaptegan ya hiya ay talagan Diyos. Hiyay ampambin oran boy ampambin alawah komoyo ha tamà ya pana-on. Ambiyon na kawo et nin pamamangan boy ampon-en nan kaligawan ya nakem moyo.” ¹⁸ Maski ombayro ya hinalità nili Pablo, hay tawtawo ay ma-irap ha-aren ha pamatin bakà ya idolog la dayi koli Pablo.

¹⁹ Hapa-eg, nilomateng ya Hawhodiyo ya na-ibat ha siyodad nin Antiyokiya ha probinsyan Pisidya boy ha siyodad nin Ikonyo. Inhogonhogon lay tawtawo nin manggolo koni Pablo boy koni Birnabi. Kayà hi Pablo ay binato nin tawtawo. Hin an-ihipen lan nati ana hi Pablo ay pinagoloygoloy la ya nin gintan ha likol nin siyodad. ²⁰ Hapa-

eg, mintras ambantayan hi Pablo nin ampipantompel ha Pangino-on ay nibangon ya biha ya nagbira ha siyodad. Ika-ibokah, hi Pablo boy hi Birnabi ay nako ha siyodad nin Dirbi.

Hili Pablo ay nagbira ha siyodad nin Antiyokiyaha probinsyan Sirya

²¹ Bayro ha siyodad nin Dirbi ay in-aral nili Pablo ya Mahampat ya Balità ya tongkol koni Apo Hisos, boy malakè ya tinompel bayro. Hapa-eg hi Pablo boy hi Birnabi ay nagbira ha siyodad nin Listra, ha siyodad nin Ikonyo, boy ha siyodad nin Antiyokiya ha probinsyan Pisidya. ²² Balang dogal ya anlakwen la ay ampakhawen lay nakem nin ampipantompel koni Pangino-on Hisos. Anhalita-en la konla ya pakatibolosen lay nakem lan homonol ha Pangino-on. “Talaga,” wanla, “nin magdanas tamon malakè ya panonobok biha tamo makapahok ha ampag-ari-an nin Diyos.” ²³ Hi Pablo boy hi Birnabi ay namilì nin ongnoy tawo ya mama-alà ha balang gropon antompel ha Pangino-on. Hapa-eg, hila ay nagpaltan nangan ta nanalangin, biha hinalità ni Pablo boy ni Birnabi konlan kaganawan ya hi Pangino-on Hisos ya pinahimala-an la ya mangasiwà konla.

²⁴ Hin na-ibat hi Pablo boy hi Birnabi ha probinsyan Pisidya ay nako hila ha siyodad nin Pirga ha probinsyan Pampilya. ²⁵ Bayro ha Pirga ay in-aral lay Halità nin Diyos, biha hila nako ha siyodad nin Atalya. ²⁶ Hin nog-alih hila ay hinomakay hila ha barko ya magpalakon siyodad nin Antiyokiya ha probinsyan Sirya ya ibatan la. Hin hato, biha hila nog-alih ha siyodad nin Antiyokiya ay impanalangin hila nin hatoy ampipantompel ha Pangino-on emen hila tambayan nin Diyos ha pangangaral la. Hapa-eg ay amporong hilayna ta ibalità lay nayari ana ya gawà la.

²⁷ Hin ni-abot hila ha siyodad nin Antiyokiya ay tinipon lay ampipantompel ha Pangino-on ta imbalità la konlay kaganawan ginawà la ha panambay konla nin Pangino-on. Imbalità la et ya hay tawtawoy alwan Hodiyo ay pinayagan nin Diyos nin tompel kona. ²⁸ Hi Pablo boy hi Birnabi ay naboyot nanatili bayron kalamo lay ampipantompel ha Pangino-on.

15

Hay pamititipon ha siyodad nin Hirosalim

¹ Do ha siyodad nin Antiyokiya ay ma-in nilomateng ya lawlalaki ya na-ibat ha probinsyan Hodiya. Antoro-an lay pawpatel ya ampipantompel ha Pangino-on nin ombayri: “Agkawo,” wanla, “malibri ha pamarosa nin Diyos anggan

agkawo patolì kompormi ha kawkapanogo-an ya inggawà ni Moysis.” ² Banà bayro, hi Pablo boy hi Birnabi ay masyadon nandiskosyon konla ta aghila inomawoyon ha ombayroy torò. Kayà hay nag-in risolta ay ihogò la hi Pablo kateng hi Birnabi boy kanayon ya tawtaga bayro ha Antiyokiya nin mako ha siyodad nin Hirosalim, ta ibalità la ha aw-alagad boy ha ampipama-alà ha ampipantompel ha Pangino-on ya tongkol ha bawbagay ya habayti.

³ Hapa-eg hili Pablo ay pina-ibowat nin hatoy ampipantompel ha Pangino-on. Ha paninigè la ay nagdaan hila ha probinsyan Pinisya boy ha probinsyan Samarya. Bayro ay imbalità la no pangno tinompel ha Diyos ya alwan Hawhodiyo. Kaganawan patel ha Pangino-on ya nakalengè ay masyadon nilomiga. ⁴ Hin ni-abot hili Pablo ha siyodad nin Hirosalim, hay ampipantompel ha Pangino-on kateng ampipama-alà konla boy aw-alagad ay maligay nananggap konla. Imbalità konla nili Pablo ya kaganawan no pangno hila tinambayan nin Pangino-on. ⁵ Hapa-eg, ma-in ongnoy Parisiyo ya antompel ha Pangino-on ay nireng ta naghaltà, ya wanla, “Hay ampipantompel ya alwan Hawhodiyo ay kailangan toli-en boy ka-ilangan homonol ha an-ipanogò nin kawkapanogo-an ya inggawà kontamo ni Moysis.”

⁶ Hapa-eg hay aw-alagad kateng hatoy ampipama-alà ha ampipantompel ha Pangino-on ay nititipon ta pini-i-ilgowan la no anyay dapat lan gaw-en. ⁷ Hin naboyot anay pami-diskosyon la ay nireng hi Pidro ta naghaltà, “Pawpatel ko,” wana, “tandà moyo ya hin hatoy ay hiko ya pinili nin Diyos kontamo nin mangi-aral Mahampat ya Balità ha tawtawoy alwan Hodiyo emen hila tompel ha Diyos. ⁸ Diyos ya ampakatandà nin nakem nin tawtawo. Napaptegan na kontamo ya tinanggap nay alwan Hawhodiyo ya tinompel kona, ta inggawà na konla ya Ispirito na nin bilang ombayro ha ginawà na kontamo. ⁹ Pantaypantay ya panlalabi nin Diyos kontamo boy ha tawtawoy alwan Hodiyo. Ayin yan ampili-en ta hay tawtawoy alwan Hodiyo ay nilinis nay nakem banà ha pantotompel la kona. ¹⁰ Kayà hapa-eg, antà agmoyo labay ya ginawà nin Diyos? Antà ampiliten moyo baytoy alwan Hawhodiyo ya nipantompel ha Pangino-on nin homonol ha ka-ogali-an tamo ya ma-irap gaw-en? Mison hitamo ay ayin kakayawan nin honolen bayto, boy hila man ya kawka-apo-apowan tamo ay ahè simpri nakahonol nin habayto. ¹¹ Ampinto-o tamo nin hitamo ay magkama-in kalibriyan nin banà ha kahampatan ingangalo ni Pangino-on Hisos. Hila man ya alwan Hodiyo ay ombayro simpri.”

¹² Hin nayarì naghalià hi Pidro, hay tawtawoy nititipon bayro ay ayin telek. Anleng-en lay an-ibalità ni Birnabi boy Pablo ya tongkol ha kapapa-ispantay gawgawà ya impagawà konla nin Diyos ha tawtawoy alwan Hodiyo. ¹³ Hin nayarì naghalià hi Birnabi boy hi Pablo ay naghalià hi Santiyago, "Pawpatel ko," wana, "leng-en moyoy halita-en ko. ¹⁴ Hinalità komoyo ni Simon Pidro no pangno nag-ompisan na-ingalowan nin Diyos baytoy alwan Hawhodiyo. Pinili nin Diyos ya kanayon konla nin tompel kona emen na hila mapag-ikon. ¹⁵ Habayti ya pantotompel nin alwan Hawhodiyo ay kompormi ha hinolat nin pawpropita ya ombayri ya hinalità nin Diyos:

¹⁶ 'Magbira kon oman ta ipa-hip ko ha tawtawo ya homamba hilan oman kongko bilang panhomamba la hin angkabiyay et hi Ari Dabid. ¹⁷ Hiko ya Pangino-on ay tikapen nin kaganawan tawoy alwan Hodiyo ya pinili kon pag-ikon. ¹⁸ Habayti ya hinalità hin hatò nin Diyos.'

¹⁹ "Ha palagay ko," wana et ni Santiyago, "ay alwan mahampat ya manggolo tamo nin alwan Hawhodiyo ya tinompel ana ha Diyos, ²⁰ no alwan holatan tamo hila. Hay halita-en tamo konla ay aghila mangan nin anyaman ya bagay ya indolog ha alwan peteg diyos. Halita-en tamo et konla ya aghila mamabayi o makilalaki; boy halita-en tamo et ya aghila mangnà nin ayop ya pinatin binikke ta ahè nalih ya dayà, boy aghila mangnà nin maski anyay klasin dayà. ²¹ Pa-ibat hin hatò, ha hawhimba-an nin Hawhodiyo, no allon pama-inawa ay ambahawen ya kawkapanogo-an nin Diyos ya inggawà kontamo ni Moysis, ta an-i-aral ya hawalità na ha kaganawan banowa."

Hay holat ha alwan Hawhodiyo ya ampipantompelha Pangino-on

²² Bayro ha Hirosalim, hay gropon mangama-in katet-pel ha Pangino-on, kateng aw-alagad boy ampipama-alà ha ampipantompel ha Pangino-on ay nangapisosondò nin mamili nin ongnoy lalaki ya ihogò la nin kalamo ni Pablo boy Birnabi nin mako ha siyodad nin Antiyokiya. Hay pinili la ay hi Hodas ya an-ingaten et Barsabas boy hi Silas ya parihon ampama-alà ha ampipantompel ha Pangino-on. ²³ Hay holat ya impagtan la konla ha siyodad nin Antiyokiya ay ombayri:

"Hikayi ya ampipantompel ha Pangino-on, kateng aw-alagad boy ampipama-alà ha ampipantompel ha Pangino-on ay ampangomosta komoyon alwan Hawhodiyo pawpatel ha Pangino-on bahen ha siyodad nin Antiyokiya, ha

probinsyan Sirya, boy ha probinsyan Silisya. ²⁴ Nabalitan nawen ya ma-in tawtawoy na-ibat bayri konnawen ya nako bahen nin nambin kagolowan nin panginghip moyo. Hikayi ay ahè nambi konla nin karapatan nin manorò nin ombahen ya tawtorò. ²⁵ Kayà hapa-eg ay nititipon kayi boy nangapisosondò nin mamili nin ongnoy lalaki ya ihogò bahen komoyo. Hila ay makilako koni Birnabi boy koni Pablo ya anlabiyan tamon pawpatel ha Pangino-on. ²⁶ Ahè pina-alaga-an ni Birnabi boy Pablo ya biyay la maski patyen hila banà ha pagsisirbi la koni Pangino-on Hisoskristo. ²⁷ Hi Hodas boy hi Silas ya an-ihogò nawen komoyo ya mangipalinaw nin habayti ya holat nawen komoyo. ²⁸ Ispirito nin Diyos ya nangipa-hip konnawen nin mas mahampat no agnawen kawo biyan nin pawpanogò ya ma-irap gaw-en, no alwan habaytin bongat ya anti bayri ha holat ya impagtan nawen komoyo. ²⁹ Agkawo mangan nin pamamangan ya indolog ha alwan peteg diyos. Agkawo mangnà nin dayà, boy agkawo mangnà nin aw-ayop ya pinatin binikhe. Agkawo mamabayi o makilalaki. Habayti ay mahampat no honolen moyo. Angga tana bayri ya mahalità nawen komoyo.”

³⁰ Hapa-eg, nanigè ana hi Hodas, Silas, Pablo, boy hi Birnabi. Lomateng hila ha siyodad nin Antiyokiya ay pinatipon lay ampipantompel ha Pangino-on biha la inggawà baytoy holat. ³¹ Binaha nin hatoy ampipantompel ha Pangino-on. Hin nabaha la bayto ay lalò nilomigay nakem la banà ha tawtorò ya anti bayro ha holat. ³² Mismon hi Hodas boy hi Silas ay pawpropita; kayà ha pangangaral la ay lalò hinomkaw ya pantotompel nin pawpatel ha Pangino-on. ³³ Nanatili hila bayron ongnoy allo, biha hila pina-orong nin hatoy pawpatel ha Pangino-on boy impanalangin lay magkama-in hilan katinekan ha paninigè la. ³⁴ Hi Silas ay ahè nakilako ta nagkabalag ya bayro.

³⁵ Hi Pablo man boy hi Birnabi ay nagkabalag simpri bayro ha siyodad nin Antiyokiya. Hila boy malakè et ya kanayon ya anti bayro ay ampangi-aral nin Halità nin Diyos.

Hay bara-nan nin pamihiyay ni Pablo boy ni Birnabi

³⁶ Hapa-eg, nalabah ya ongnoy allo, hinalità ni Pablo koni Birnabi, “Magbira ta,” wana, “do ha sawsiyodad ya pinangi-aralan ta nin Halità nin Diyos emen ta matanda-an ya kapapa-hal nin pawpatel ha Pangino-on bayro.” ³⁷ Hapa-eg, labay ni Birnabi nin gitan hi Howan Markos nin paglamo la. ³⁸ Piro ahè pinomayag hi Pablo nin gitan la ya, ta hin hato hin anti hila ha probinsyan Pampilya nin ampangi-aral Halità nin Diyos ay inalihan hila ni Howan Markos

nin ahè nayarì ya gawgawà la. ³⁹ Banà bayri, hi Pablo boy hi Birnabi ay napidiskosyon; kayà nihiyay hila. Gintan ni Birnabi hi Howan Markos boy hinomakay hila ha barko nin nako ha islan Sipri. ⁴⁰ Hi Pablo balè, hay pinilì nan gitan ay hi Silas. Ha paninigè la ay impanalangin nin pawpatel ha Pangino-on ya tambayan hila dayi. ⁴¹ Nako hili Pablo ha probinsyan Sirya boy ha probinsyan Silisya ta ampakhawen lay pantotompel nin gawgropon mangama-in katetpel ha Pangino-on.

16

Nakilako hi Timotiyo koni Pablo boy koni Silas

¹ Hapa-eg hi Pablo boy hi Silas ay ni-abot ha siyodad nin Dirbi biha hila nako ha siyodad nin Listra. Bayro ay ma-in mihay tawo ya nagngalan Timotiyo ya antompel ha Pangino-on. Hay nanay na ay Hodiyo boy antompel itaman ha Pangino-on. Hay tatay na balè ay Grigo. ² Hay pawpatel ha Pangino-on ya ampa-iri bayro ha siyodad nin Listra boy ha siyodad nin Ikonyo ay ampaghalià nin hi Timotiyo ay mahampat ya tawo. ³ Labay ni Pablo nin gitan hi Timotiyo; kayà tinoli na ya. Ginawà na bayti ta kaganawan Hodiyo ha dawdogal ya lakwen la ay magtandà nin hay tatay ni Timotiyo ay Grigo. ⁴ Ha pantotomalà nili Pablo ha binabanowa ay an-ibalità la baytoy nangapisosondonan nin aw-alagad boy hatoy ampipama-alà ha mangama-in katetpel ha Pangino-on do ha siyodad nin Hirosalim. Hinalità la et konla ya dapat lan honolen bayto. ⁵ Banà bayro, hay gawgropon mangama-in katetpel ha Pangino-on ay lalò anhomkaw ya katetpel. Allo-allo ay anlomakè hila ta malakè ya ampipahan konlay ampipantompel ha Pangino-on.

Hili Pablo ay pinalako nin Diyosha probinsyan Masidonya

⁶ Hapa-eg hili Pablo ay ahè pinayagan nin Ispirito nin Diyos nin mangaral ha probinsyan Asya. Kayà nako hilan nangaral ha siyodad nin Prigya boy ha probinsyan Galasya. ⁷ Hin ni-abot hila ha anggawan nin probinsyan Misya ay inihip lan mako ha mayanan ha probinsyan Bitinya, piro aghilayna et pinayagan nin Ispirito nin Diyos ya ampangibat koni Pangino-on Hisos nin makon mangaral bayro. ⁸ Kayà nagdaan hila ha probinsyan Misya, ta nagpalako hila ha siyodad nin Trowas. ⁹ Hin yabi ana, hi Pablo ay pinakitan nin Diyos nin mihay lalaki ya taga probinsyan Masidonya. Habaytoy lalaki ay ampireng boy naki-ilgon ampanagyat kona, ya wana, "Mako ka bayri ha Masidonya ta tambayan mo kayi." ¹⁰ Banà bayri ha nakit ni Pablo, antimano, hikayi

ay namiliw nin mahakyan nin lomipay nin mako bayro ha probinsyan Masidonya. Tandà nawen ya talagan kalabayan nin Diyos nin hikayi ay makon mangi-aral nin Mahampat ya Balità bayro konla.

Ha siyodad nin Pilipos nin tinompel hi Lidyaha Pangino-on

¹¹ Hapa-eg, hinomakay kayi ha barko bayro ha siyodad nin Trowas ta nagpalako kayi ha islan Samotrasya. Ika-ibokah ay nilomipay kayin nako ha banowan Niyapolis ha probinsyan Masidonya. ¹² Pa-ibat bayro ha banowan Niyapolis ay nowako kayin nagpalako ha siyodad nin Pilipos ya pinakamalhay ya siyodad ha probinsyan Masidonya. Ha Pilipos ya ampa-iriyen nin tawtaga Roma ay nanatili kayi nin ongnoy allo.

¹³ Hin nilomateng ya allon pama-inawa ay nako kayi ha pingit balah, ta an-asawan nawen nin bayro ay ma-in dogal ya panalanginan nin Hawhodiyo. Niknò kayi ta naki-ilgo kayi ha bawbabayi ya nititipon bayro. ¹⁴ Miha ha bawbabayi ya anti bayro ay hi Lidya ya taga Tiyatira ya maglalakò nin mangaganday tawtila ya kolor obi. Hiya ay anhomamba ha Diyos. Ha panlengè na nin an-i-aral ni Pablo ay impanakem kona nin Diyos ya tompel ya. ¹⁵ Napabinyag hi Lidya boy kaganawan kalamowan na ha bali na. Hapa-eg, hinagyat na kayi, ya wana, "No an-ibilang moyo nin hiko ay talagan tinompel ha Pangino-on ay mako kawon makihandà ha bali ko." Hapa-eg, banà ha pamilit na konnawen ay nako kayin nakihandà ha bali na.

Hi Pablo boy hi Silas ay napiriso ha siyodadnin Pilipos

¹⁶ Mihay allo, hin nako kayi ha dogal ya panalanginan ay nakahakbat kayi nin mihay dalaga ya alilà ya ampakaholà banà ha kagagaw-an nin mala-et ya ispirito ya pinomahok kona. Hay aw-amo na ay ampagkama-in nin malakè ya kowalta nin banà ha panonolà na. ¹⁷ Habaytoy dalaga ay ampibobolyaw ya anhomono konnawen nili Pablo. "Habayti," wana, "ya lawlalaki ay ampagsirbi ha Diyos ya Pinakamakapangyariyan. An-ibalità la komoyo no pangno kawo malibri ha kawkasalanan moyo." ¹⁸ Allo-allo ay ombayroy anhalita-en na. Kayà hin natorayna hi Pablo ha anhalita-en nin hatoy dalaga ay nagpeyeh yan inomarap kona, biha na hinalità ha mala-et ya ispirito ya pinomahok do ha dalaga. "Ha ngalan," wana, "ni Pangino-on Hisokristo ay ammandawan kata nin mog-alih kona." Habayto et oras ay nog-alih kona baytoy mala-et ya ispirito.

¹⁹ Hin nakit nin aw-amo nin hatoy dalaga ya ayin hilaynan pag-asa nin makakwan malakè ya kowalta ay dinakep la hi

Pablo boy hi Silas, biha la hila pinilit nin gintan do ha dogal ya kama-inan nin ma-in katongkolan. ²⁰ Inggawà la hila ha tawtaga Roma ya mangama-in katongkolan boy wanla, “Habayti ya lawlalaki ay Hawhodiyo, boy ampanggawa hilan kagolowan bayri ha siyodad tamo. ²¹ An-itorò lay kawka-ogali-an ya kontra ha layih tamo nin tawtaga Roma.”

²² Hapa-eg hay kalak-an tawoy anti bayro ay nakilamo do ha aw-amo nin hatoy dalaga nin namahang koni Pablo boy koni Silas. Hay dolo ni Pablo boy Silas ay nilognan inalih nin hatoy mangama-in katongkolan, biha la immanda ya barogen hili Pablo. ²³ Hin nayari hilan pinagbabarog ay impiriso hila, boy hay ampama-alà bayro ha pirisowan ay binibilinan ya hi Pablo boy hi Silas ay bantayan nin mahampat. ²⁴ Kayà hatoy ampama-alà do ha pirisowan ay inggawà na hi Pablo boy hi Silas ha kalo-oblo-oban kowarto ya talagan aghila maka-alih. Hay bitih la ay hinipit nin loway tapi, biha la kinandadowan emen aghila makagalaw.

²⁵ Lomateng ya botlay yabi, hi Pablo boy hi Silas ay nanalangin boy nagkantan pamomori ha Diyos. Kaganawan nin piriso ya anti bayro ay ampanlengè konla. ²⁶ Hapa-eg, biglà nanlayon nin pagkahokaw; kayà nay-egyeg baytoy pirisowan. Antimano, kaganawan polta ay nipaglo-at boy nakalag ya tawtikalà ya pinamalol ha kaganawan piriso. ²⁷ Naka-imata baytoy ampama-alà bayro ha pirisowan. Hapa-eg, hin nakit nay nakalo-at ya kaganawan polta ay andap na no nakalayay anay pawpiriso; kayà inanoh nay hondang na ta magpakamati ya dayi, ²⁸ piro binolyawan ya ni Pablo, ya magpakamati. “Anti kayi bayri ya kaganawan.”

²⁹ Hatoy ampama-alà bayro ha pirisowan ay namegpeg nin banà ha kalimowan na. Kayà namakwa yan paghilag na boy nanandalì yan nilomo-ob, biha ya nanlokob ha danin bitih ni Pablo boy ni Silas. ³⁰ Hapa-eg, inlikol na hila, biha ya nagpastang konla, “Anyà,” wana, “ya dapat kon gaw-en emen ako malibri ha kaparosawan nin Diyos?”

³¹ Hinalità kona ni Pablo boy Silas, “Hika,” wanla, “kateng pamilya mo ay tompel koni Pangino-on Hisos emen kawo malibri ha kaparosawan.” ³² Hapa-eg hay Halità nin Diyos ay in-aral ni Pablo boy Silas do ha ampama-alà ha pirisowan boy ha kaganawan kalamowan na ha bali na. ³³ Habayto et yabi, hay hawhogat ni Pablo boy Silas ay inoyahan nin hatoy ampama-alà do ha pirisowan. Hin nayari ay napabinyag ya kateng pamilya na. ³⁴ Hapa-eg hi Pablo boy hi Silas ay in-oli na ha bali na biha na hila pinakan. Maliga ya kateng

pamilya na banà ta hila ay nagkama-in nin pantotompel ha Diyos.

³⁵ Lomateng ya bayombokah, hatoy mangama-in katongkolan ya tawtaga Roma ay nangihogò pawpolis nin maghalità ha ampama-alà ha pirisowan nin ombayri: “Palwahan ba-in ya lawlalaki.” ³⁶ Hapa-eg, hinalità nin hatoy ampama-alà ha pirisowan koni Pablo, “Immanda,” wana, “kongko nin hatoy mangama-in katongkolan ya hikawo ni Silas ay palwahan. Kayà ma-arì kawoynan lomikol, balè ha panlomikol moyo ay pakatinek kawo.”

³⁷ Piro tinombay hi Pablo ha mangama-in katongkolan, ya wana, “Ha layih nin tawtaga Roma ay ka-ilangan omarap pon ha hosgado, ta bistawen biha parosawan. Hapa-eg hikayi ya Rawromano ay binarog la ha arapan nin tawtawo. Agla pon pinastang konnawen ya kaptegan, no alwan antimano ay impiriso la kayi. Hapa-eg, labay la kayin palwahan nin ayin makatandà, piro ahè ma-ari. Dapat hila baytoy mangama-in katongkolan ya tawtaga Roma ya mangipalwah konnawen bayri ha pirisowan.”

³⁸ Hatoy hinalità ni Pablo ay imbalità nin hatoy pawpolis do ha mangama-in katongkolan. Hin natanda-an la ya hi Pablo boy hi Silas ay Rawromano ay nalimo hila. ³⁹ Kayà hatoy mangama-in katongkolan ay nako ha pirisowan ta nakikwa hilan tawad koli Pablo. Impalwah la hila ha pirisowan biha la hinalità, “No ma-arì dayi,” wanla, “ay mog-alih kawo bayri ha siyodad.” ⁴⁰ Hin naka-alih hi Pablo boy hi Silas bayro ha pirisowan ay nako hila ha bali ni Lidya. Pinagka-ilgo la bayroy pawpatel ha Pangino-on ya nititipon ta ampakhawen lay pantotompel la, biha hila nog-alih bayro ha siyodad.

17

Ha siyodad nin Tisalonika

¹ Hapa-eg hi Pablo boy hi Silas ay nagdaan ha siyodad nin Ampipolis boy ha siyodad nin Apolonya, biha hila naglako ha malhay ya siyodad nin Tisalonika. Bayro ay ma-in himba-an ya pamititiponan nin Hawhodiyo. ² Ha lo-ob nin tatloy domingo, no allon pama-inawa, hi Pablo ay ampako do ha himba-an la, ta an-i-aral na ha tawtawo ya ambahawen na ha Kaholatan nin Diyos ta ombayro ya kina-ogali-an na. ³ An-ipalinaw na baytoy nakaholat ha Kaholatan nin Diyos, boy ampaptegan na ya hi Kristo ya impangakò nin Diyos ay ka-ilangan matin magdanas nin kadya-dya-an, biha mabiyay oman. Hay hinalità konla ni

Pablo ay ombayri, “Habayti,” wana, “hi Apo Hisos ya an-iral ko komoyo ay hiya hi Kristo ya impangakò nin Diyos.”⁴ Hay onгно ha Hawhodiyo ya ampipanlengè ay tinompel; kayà nakilamo hila koni Pablo boy koni Silas. Kateng Gawgrigo ya ampipanggomalang ha Diyos ay nipantompel, boy ma-in et nin bawbabayi ya mangama-in katongkolan ya tinompel koni Apo Hisos.

⁵ Banà bayri ha pantotompel nin habaytoy tawtawo ha in-iral konla ni Pablo, hay kanayon ya Hawhodiyo ay na-inggit. Hay ginawà la ay tinipon lay onгноy ayin kawkowintan tawo ya anti bayro ha plasa ta pinagawà la nin kagolowan bayro ha intiron siyodad. Hapa-eg, pinahok lay bali ni Hason ta antikapen la hi Pablo boy hi Silas, ta labay la hilan kowen nin gitan i-arap ha mangama-in katongkolan.⁶ Hin agla makit hi Pablo boy hi Silas, hi Hason kateng kanayon ya pawpatel ha Pangino-on ay pinowirsa lan dinakep nin gintan in-arap ha mangama-in katongkolan bayro ha siyodad. Imbo-angaw nin hatoy nipandakep, “Hi Pablo,” wanla, “boy hi Silas ay ampangawà kagolowan ha maski ayrin dogal, boy hapa-eg ay anti hila bayri ha siyodad tamo nin⁷ pinagkahandà ni Hason ha bali na. Hilay kaganawan ay kontra ha pawpanogò ni Ari Sisar ya ampamo-on bayri ha dogal tamo. Anhalita-en lay ma-in nin kanayon ya arì ya an-ingaten Hisos.”⁸ Hin nalengè bayto nin hatoy malakè ya tawo boy hatoy ampipamo-on bayro ha siyodad ay nagolo hilan masyado.⁹ Hapa-eg, pinangwanan la hi Hason boy hatoy kanayon ya pawpatel ha Pangino-on nin piyansa la biha la hila pinayagan nin morong.

Ha siyodad nin Biriya

¹⁰ Hin yabi ana, hi Pablo boy hi Silas ay inhogò nin hatoy pawpatel ha Pangino-on nin mako ha siyodad nin Biriya. Hin ni-abot hila bayro ay nako hila ha himbanan nin Hawhodiyo.¹¹ Hay Hawhodiyo ya ampa-iri bayro ha Biriya ay mas mapangabot kisa hatoy ampipampa-iri do ha siyodad nin Tisalonika, ta labaylabay lan manlengè Halità nin Diyos nin leseb ha nakem la. Allo-allo, hay Kaholatan nin Diyos ay ampag-aralan la emen la matandan no talagan peteg baytoy an-i-aral ni Pablo.¹² Kayà bayro ay malakè ya Hodiyo ya nipantompel ha Pangino-on. Malakè et ya babayi boy lalaki ya Gawgrigo ya tinompel. Hatoy bawbabayi ay mangatag-ay ya pawpagkatawo.

¹³ Hapa-eg, nabalita-an nin hatoy Hawhodiyo ampapiri ha siyodad nin Tisalonika ya hi Pablo ay ampangaral ha siyodad nin Biriya. Kayà nako hila bayro ta ginolo lay tawtawo.¹⁴ Piro hay ginawà nin hatoy pawpatel ha

Pangino-on ay pinalako lan antimano hi Pablo ha ambay dagat. Hi Silas balè boy hi Timotiyo ay nagkabalag bayro ha siyodad nin Biriya. ¹⁵ Ma-in ongnoy tawoy nangi-atel koni Pablo angga ha siyodad nin Atinas. Hin magbirayna ha Biriya baytoy nangi-atel koni Pablo ay imbibilin na konla ya hi Silas boy hi Timotiyo ay tampol komamat kona.

Ha siyodad nin Atinas

¹⁶ Mintras an-anti-en ni Pablo hi Silas boy hi Timotiyo bayro ha siyodad nin Atinas ay nilomelè ya nin banà ha kalak-an ribolto ya nakit na ya anhambawan nin tawtawo bayro. ¹⁷ Kayà nako ya ha himba-an nin Hawhodiyo, ta impalinaw nan mahampat ya Halità nin Diyos ha tawtawoy kapariho nan Hodiyo kateng ha alwan Hawhodiyo anhomamba ha Diyos. Allo-allo ay ampako ya et ha plasa ta ombayroy anggaw-en na ha tawtawoy anti bayro. ¹⁸ Ma-in bayron loway gropo nin mawmanonorò. Hay mihay gropo ay an-ingaten Ipikoryo; hay mihay gropo ay an-ingaten Istowiko. Hay kanayon bayro ha loway gropo ay naghalità, ya wanla, “Anyay anhalita-en nin haba-in ya tawoy madaldal?” Hinalità itaman nin kanayon, “Hay an-i-aral nin haba-in ay tongkol ha andiyosen nin dawdayowan.” Ombayri ya hinalità la ta hay an-i-aral konla ni Pablo ay tongkol koni Apo Hisos ya nabiyay oman, boy tongkol ha nikati ya biyayen oman nin Diyos. ¹⁹ Hapa-eg, gintan la hi Pablo ha dogal ya an-ingaten Ariyopago ya pamititiponan nin tawtawoy ampipamo-on ha siyodad, biha la hinalità kona, “Labay nawen,” wanla, “nin matanda-an ba-in ya bayoy aral ya an-itorò mo konnawen. ²⁰ Malakè ya bagay ya anhalita-en moy babayo nawen malengè; kayà labay nawen matanda-an no anyay labay toloen.” ²¹ Kaganawan taga Atinas kateng dawdayowan ya ampa-iri bayro ay labaylabay makidiskosyon boy makalengè nin bawbagay ya bayo.

²² Hapa-eg hi Pablo ay nireng ha arapan nin hatoy nititipon ta naghalità, ya wana, “Hikawoy tawtaga bayri ha Atinas, angkakit ko ya hikawo ay talagan masyadon rilihyoso. ²³ Ha pantotomalà ko bayri ha siyodad moyo, nakit koy dawdogal ya ampaghambawan moyo. Nakakit ako simpri nin mihay altar ya ma-in nakaholat ya ombayri: ‘Habayti ay para ha diyos ya ahè balay.’ Mahampat itaman,” wani Pablo, “ta haba-in ya agmoyo balay ya anhambawan moyo ay haba-in ya ibalità ko komoyo hapa-eg.

²⁴ “Hay Diyos ya ibalità ko komoyo ay hiya ya namalsa nin lotà boy kaganawan bagay ya anti bayro. Hiya ya Pangino-on ha langit boy ha lotà, boy agya ampa-iri ha

hawhimba-an ya ginawà nin tawo. ²⁵ Hay tawo ay ahè ma-arì mambi ha Diyos nin panganga-ilangan na, ta hiya ay ahè ampanga-ilangan nin maski anya. Hiyan mismo ya ampambi nin biyay, inanawa, boy kaganawan bagay ha kaganawan tawo. ²⁶ Nangibat ha mihay tawo ya pamalsa nin Diyos nin kaganawan tawo, boy ingkakatak hila nin Diyos ha kaganawan dogal bayri ha babon lotà. Hiya ya ma-in gawà nin pagkama-in nin nawnasyon, boy hiya ya nambin pi-anggawan nin lotà nin balang nasyon. ²⁷ Habayti ay ginawà nin Diyos emen tamo ya tikapen, ta ha katitikap tamo kona ay maka makit tamo ya ta hiya ay alwan marayò ha balang miha kontamo. ²⁸ Banà ha Diyos, hitamo ay angkabiyay boy angkagawà tamoy balang labay tamon gawen. Bilang ombayro ha hinalità nin onгно komoyo ya magaling maghalità ya ombayri: 'Hitamo ay aw-anak nin Diyos.'

²⁹ "No peteg nin hitamo ay anak nin Diyos ay agtamo ihipen nin hay Diyos ay ribolto ya yarì ha gintò, pilak, o bato ya ginawà nin banà ha kagalingan nin tawo. ³⁰ Hin hato ay pina-olayan nin Diyos ya tawtawo nin ahè bomalay kona, piro hapa-eg ay an-imanda na ha kaganawan tawo ya maghehe hila ha kawkasalanan la. ³¹ Intaning nin Diyos ya allon panonosga ha kaganawan tawo ya hay manosga ay hi Pangino-on Hisos boy hay ihosga na ay kaptegan. Hiya ay biniyay oman nin Diyos emen mapaptegan ya hiya ya pinili nin Diyos nin manosga kontamo."

³² Hin nalengè nin tawtawo baytoy hinalità ni Pablo ya tongkol ha pamiyay oman nin nikati ay pinagsistiyay ya nin onгноy anti bayro. Piro hay kanayon ay naghalità, ya wanla, "Labay nawen malengè nin oman ba-in ya hinalità mo ya tongkol ha pamiyay oman nin nikati." ³³ Hapa-eg hi Pablo ay nog-alih bayro ha pamititiponan la. ³⁴ Ma-in onгно bayro ya nakilako koni Pablo ta tinompel hila koni Apo Hisos. Kabilang bayro hi Diyonisyo ya miha ha mangama-in katongkolan ha Ariyopago, boy ma-in mihay babayi ya nagngalan Damaris, boy ma-in et kanayon.

18

Ha siyodad nin Korinto

¹ Hapa-eg hi Pablo ay nog-alih bayro ha siyodad nin Atinas ta nako ya ha siyodad nin Korinto. ² Bayro na napagkabalay hi Akila ya mihay Hodiyo ya in-anak ha Ponto. Habayti hi Akila ay kapilateng nin na-ibat ha Italya kalamo nay ahawa na ya hi Prisila, ta pinalayas ni Ari Sisar ya kaganawan

Hodiyo ya ampa-iri bayro ha siyodad nin Roma. Hapa-eg, tinibaw ni Pablo hili Akila. ³ Banà ta hi Pablo ay manggagawà nin tolda nin bilang ha anggaw-en nili Akila ay nakipa-iri ya konla boy nagtrabaho yan kalamo la. ⁴ Hi Pablo, no allon pama-inawa nin Hawhodiyo ay ampako ha himba-an, ta ampalinawan nay Hawhodiyo kateng alwan Hawhodiyo emen hila tompel koni Apo Hisos.

⁵ Hin nakalateng hi Silas boy hi Timotiyo ya na-ibat ha probinsyan Masidonya, hi Pablo ay ayin anan kanayon ya anggaw-en no alwan ampangi-aral nin Halità nin Diyos ha pamapteg na ha Hawhodiyo nin hi Apo Hisos ay talagan Kristo ya impangakò nin Diyos. ⁶ Hin kinontra hila koni Pablo, boy hin naghalità hila nin mangala-et ya bawbagay ya tongkol kona ay intiplug nay gabok ha dolo na biha na hinalità konla, “Kasalanan moyoyna,” wana, “no mipalako kawo ha kaparosawan. Agmoyo koyna mahehe. Pa-ibat hapa-eg ay mako koynan manorò do ha alwan Hawhodiyo.”

⁷ Kayà inalihan hila ni Pablo ta nako yan napa-iri ha bali ni Tisiyo Hosto ha dani nin himba-an. Alwan Hodiyo hi Hosto piro antompel ya ha Diyos. ⁸ Hi Krispo ya miha ha ampamo-on ha himba-an nin Hawhodiyo, kateng pamilya na ay tinompel koni Pangino-on Hisos. Malakè et ya tawo bayro ha siyodad nin Korinto ya nakalengè nin torò ni Pablo ay tinompel boy napabinyag.

⁹ Mihay yabi, hi Pangino-on Hisos ay napakit koni Pablo boy naghalità kona, “Agka,” wana, “malimo boy agmo itegen ya pangangaral mo, ¹⁰ ta hiko ay anti komo. Kayà hinoman ya tawo ay ahè mamakakhit komo, ta malakè ya tawo bayri ha siyodad ya antompel kongko.” ¹¹ Banà bayro ha hinalità ni Pangino-on Hisos, hi Pablo ay nanatili bayron lo-ob nin mihay ta-on boy kagitnà, ta ampangitorò ha tawtawo nin Halità nin Diyos.

¹² Piro hin hi Galyon ya gobirnadador ha probinsyan Akaya, hay Hawhodiyo ay nangapisosondò nin komontra koni Pablo. Kayà dinakep la ya, biha la ya gintan nin in-arap ha hosgado. ¹³ “Habayti ya tawo,” wanla, “ay ampanorò ha tawtawo nin homamba ha Diyos ha kanayon ya paraan ya kontra ha layih nawen.”

¹⁴ Maghalità dayi hi Pablo, piro na-onawan ya ni Galyon nin naghalità ha Hawhodiyo, ya wana, “No hay kaso nin haba-in ya tawo ya gintan moyo kongko ay panggawà nin masyadoy kala-etan ay leng-en katawo; ¹⁵ piro banà ta hay riklamo moyo ay tongkol ha labay totolen nin hawalità, ngawngalan nin tawtawo, boy sarili moyon layih ay hikawoy ba-alà mangariglo nin haba-in ta agko labay

manosga nin ombahen ya bawbagay.”¹⁶ Hapa-eg, hila ay pina-alih na do ha panosgawan.¹⁷ Hi Sostinis ya miha ha ampamo-on do ha himba-an nin Hawhodiyo ay dinakep nin tawtawoy alwan Hodiyo, ta binogbog la ha arapan nin hosgado. Maski angkakit ni Galyon baytoy anggaw-en la ay ampa-olayan na hila.

Hi Pablo ay nog-alih ha siyodad nin Korintota nakon nangaral ha kanayon ya dawdogal

¹⁸ Hi Pablo ay nanatili bayro ha siyodad nin Korinto nin ongnoy pana-on. Hapa-eg, napatawo ya ha pawpatel ha Pangino-on bayro biha ya nanigè ya hay kalamo na ay hi Prisila boy hi Akila. Hin ni-abot hila ha banowan Singkriya ay napa-orog hi Pablo, palatanda-an nin natopad anay pangakò na ha Diyos. Hapa-eg, hinomakay hila ha barko nin magpalako ha probinsyan Sirya.¹⁹ Hin ni-abot hila ha siyodad nin Iviso, hi Akila boy hi Prisila ay imbalag ni Pablo, ta nako ya ha himba-an nin Hawhodiyo nin nakipalinaw ha tawtawo bayro.²⁰ Pinaki-ilgowan la hi Pablo nin maboyot ya pon bayro konla, piro agya pinomayag;²¹ no alwan napatawo ya konla boy hinalità na ya ombayri: “No kalabayan nin Diyos,” wana, “ay magbira ko bayri.” Hapa-eg hi Pablo ay hinomakay ha barko nin nog-alih ha siyodad nin Iviso.

²² Hin ni-abot ya ha siyodad nin Sisarya ay nako ya ha siyodad nin Hirosalim, ta tinibaw nay gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on bayro; biha ya nagpalako ha siyodad nin Antiyokiya ha probinsyan Sirya.²³ Nalabah ya ongnoy pana-on nin impanatili na bayro, hiya ay nagpalakoyna et ha probinsyan Galasya boy ha probinsyan Prigya. Bayro ay ampakhawen nay pantotompel nin kaganawan antompel ha Pangino-on.

Hi Apolos ay nako ha siyodad nin Ivisoboy ha siyodad nin Korinto

²⁴ Ma-in mihay Hodiyo ya nagngalan Apolos ya nako ha siyodad nin Iviso. Hiya ay taga Alihandriya ya angkasakopan nin nasyon Ihipto. Hi Apolos ay magaling maghalità boy angka-intindiyan nan mahampat ya Kaholatan nin Diyos.²⁵ Hay tongkol ha biyay ni Apo Hisos ay intorò kona; kayà leseb ya nakem na nin mangi-aral boy mangitorò nin tongkol koni Apo Hisos maski hay natanda-an nan bongat ay tawtorò ya tongkol ha pamiminyag ni Howan.²⁶ Nilomo-ob hi Apolos ha himba-an nin Hawhodiyo boy makhaw ya nakem nan manorò bayro. Hin nalengè ya ni Prisila boy Akila ay hinagyat la yan mako ha bali la, ta

tinoro-an la yan malakè ya bagay ya tongkol koni Apo Hisos ya agna et tandà.

²⁷ Hapa-eg, labay ni Apolos nin mako ha probinsyan Akaya; kayà hatoy ampipantompel ha Pangino-on bayro ha Ipero ay nanambay kona nin nanolat ha pawpatel la ha Pangino-on ya ampa-iri ha probinsyan Akaya emen mahampat ya panananggap la koni Apolos. Hin ni-abot hi Apolos bayro ha probinsyan Akaya, hay ampipantompel ha Pangino-on nin banà ha kahampatan ingangalo nin Diyos ay malhay ya na-itambay na konla. ²⁸ Ha arapan nin tawtawo, hi Apolos ay diniskosyon nin Hawhodiyo, piro ha kagalingan na ay ayin hila nin magawà kona. Ha pangibaha na konla nin Kaholatan nin Diyos ay pinaptegan na ya hi Apo Hisos ay talagan hi Kristo ya impangakò nin Diyos.

19

Hin anti hi Pablo ha siyodad nin Ipero

¹ Mintras anti hi Apolos ha siyodad nin Korinto, hi Pablo ay nagdaan ha dawdogal ya kabakilan anggan ni-abot ya ha siyodad nin Ipero. Bayro na nakit ya ongnoy ampipantompel ha Pangino-on. ² Pinastang hila ni Pablo, “Tinanggap moyoyna nayì,” wana, “ya Ispirito nin Diyos hin tinompel kawo ha Pangino-on?”

Tinombay hila, “Ahè,” wanla, “ni agnawen et nalengè ya ma-in awod nin Ispirito nin Diyos.”

³ “No ombayro awod,” wani Pablo, “anyay klasin paminyag ya tinanggap moyo?”

“Napabinyag kayi,” wanla, “nin bilang ombayro ha paminyag ni Howan Mamiminyag.”

⁴ Hapa-eg, hinalità ni Pablo, ya wana, “Bininyagan ni Howan ya tawoy naghehe ha kawkasalanan na, boy hinalità na et ha tawtawo ya ka-ilangan hila tompel do ha miha ya lomateng ya angkahoyot kona ya ayin kanayon no alwan hi Pangino-on Hisos.” ⁵ Hin nalengè bayti nin hatoy ampipantompel ha Pangino-on bayro ha Ipero ay napabinyag hila ha ngalan ni Pangino-on Hisos. ⁶ Hapa-eg, hin pinababowan ni Pablo nin gamet na ya balang miha konla, hay Ispirito nin Diyos ay pinomahok konla. Kayà nakapahalità hila nin kahalakoy hawalità, boy hinalità lay impahalità konla nin Diyos. ⁷ Hila baytoy kaganawan ay mangalabinloway lalaki.

⁸ Ha lo-ob nin tatloy bowan, hi Pablo ay ampako ha himba-an nin Hawhodiyo. Hiya ay ma-in katapangan nin mangipalinaw ha tawtawo, ta ampagsikapan na nin hila ay minto-o ha torò nay tongkol ha pamomo-on nin Diyos.

⁹ Piro hay onгно konla ay ahè labay minto-o banà ha katya-an nin nakem la. Ampaghalità hila et nin mangala-et ya bawbagay ya tongkol ha pantotompel koni Pangino-on Hisos ha arapan nin tawtawo; kayà inalihan hila ni Pablo. Gintan nay ampipantompel ha Pangino-on, ta ha ampanoro-an ni Tirano ay bayro impagpatoloy ni Pablo ya pagpalinaw nan allo-allo. ¹⁰ Ha lo-ob nin loway ta-on ay pirmin ombayro ya anggaw-en ni Pablo. Kayà ha probinsyan Asya, kaganawan tawo bayro mag-in Hodiyo o alwa ay nakalengè nin Halità nin Diyos.

¹¹ Hapa-eg hay Diyos ay namagawà koni Pablo nin malakè ya papag-ispantawan. ¹² Kayà hay pawpanyò o maski anyay klasin dolo ya nipadnà ha nawini ni Pablo ay angkowen nin tawtawo nin ipadnà ha mangama-in masakit. Kaganawan tawoy ma-in masakit ya napadna-an nin hatoy dolo ay anhomampat, boy hay mangala-et ya aw-isperito ya pinomahok konla ay ampog-alih.

Hay lawlalaki ya aw-anak ni Siba

¹³ Ma-in ongnoy Hodiyo ya ampitala-talà nin mama-alih nin mangala-et ya aw-isperito ya nanobok nin nanggamit nin ngalan ni Pangino-on Hisos. Ha pama-alih la nin mangala-et ya aw-isperito, hay anhalita-en la ay ombayri: “An-imanda ko komoyo ha ngalan ni Hisos ya an-i-aral ni Pablo ay mog-alih kawo bahen.” ¹⁴ Ombayri simpri ya anggaw-en nin pitoy lalaki ya aw-anak ni Siba ya pinakapoon nin pawpari Hodiyo.

¹⁵ Minghan, hin immanda la baytoy ombayro ay hinalità konla nin mala-et ya isperito ya ombayri: “Tandà ko no hino hi Hisos boy no hino hi Pablo, piro hikawo ay agko tandà no hino kawo.” ¹⁶ Hapa-eg, dinawohong hila nin hatoy tawoy ma-in mala-et ya isperito. Natalo na hila; kayà hila ay nowayon nilomikol bayro ha bali. Hila ay nalo-hokan boy hay nawini la ay nangahogatan.

¹⁷ Habaytoy pangyayari bayro ha siyodad nin Iviso ay nabalita-an nin kaganawan tawoy ampa-iri bayro. Hilay kaganawan ay nalimo boy lalò lan inggalang ya ngalan ni Apo Hisos. ¹⁸ Malakè ya ampipantompel ha Pangino-on ya nangamin ha tawtawo nin tongkol ha gawgawà lay mangala-et. ¹⁹ Malakè ya magsasalimangka ya nanipon nin lawlibroy anggamiten la ta pino-olan la ha arapan nin tawtawo. Hin kinowinta lay alagà nin hatoy lawlibro ay inomabot nin limampò ya liboy kowalta ya pilak. ²⁰ Ha pangyayari ya habayto ay nibahwag ya Halità nin Diyos. Kayà lalò nilomakè ya ampipantompel ha Pangino-on.

Nagkagolo ha siyodad nin Ipiso

²¹ Hin nayari bayto, hi Pablo ay nagdisisyon nin magdaan ha probinsyan Masidonya boy ha probinsyan Akaya, biha ya magdiritso nin mako ha siyodad nin Hirosalim. "Pamaka-ibat ko bayro," wani Pablo, "ay ka-ilangan kon mako ha siyodad nin Roma." ²² Hapa-eg, hay lowa ha kawkatambay ni Pablo nin ampanorò ya hi Timotiyo boy hi Irasto ay inhogò na nin ma-ona ha probinsyan Masidonya, ta hiya ay nanatili pon ha probinsyan Asya.

²³ Hin habayto, hin anti et hi Pablo bayro ha siyodad nin Ipiso ay nagkama-in nin malhay ya golo, ta hay tawtawo bayro ay agla labay ya an-itorò ni Pablo ya tongkol koni Pangino-on Hisos. ²⁴ Habayti ya kagolowan ay nag-ompisa koni Dimitriyo ya manononaw nin pilak, ta anggaw-en nan mangayamò ya bawbali ya emen bali nin andiyosen lay babayi ya an-ingaten Diyana. Habayti ya anggaw-en ni Dimitriyo ay ampakakitan na nin malhay ya kowalta ha tambay nin tawtawo ya ampagtrabaho kona. ²⁵ Tinipon ni Dimitriyo ya kaganawan katambay na boy kanayon et ya kawkapariho la nin ombayroy trabaho ta wana konla, "Kawkalamowan, tandà moyo ya angkatobò tamo ha kapanikapan ya habayti. ²⁶ Angkakit moyo boy angkabalitan moyo et no anyay anggaw-en ni Pablo. Ha pangangaral na ay anhalita-en na ya hay rawribolto ya anggaw-en nin tawtawo ay alwan Diyos. Malakè anay tawo ya napapinto-o na, alwan bongat bayri ha siyodad nin Ipiso no alwan kateng ha intiron probinsyan Asya. ²⁷ Ha pangyayari ya habayti ay alwan bongat kapanikapan tamo ya malihan kowinta, no alwan maka kateng bali nin andiyosen ya babayi ya an-ingaten Diyana ay malihan kowinta. No magka-ombayro ay malihan rispito ya tawtawo koni Diyana ya anhambawan nin tawtawo ha probinsyan Asya boy ha kaganawan dogal bayri ha babon lotà."

²⁸ Hin nalengè bayti nin hatoy kawkalamowan ni Dimitriyo nin ampagtrabaho ay masyado hilan namahang. Imbo-angaw lay, "Makapangyariyan," wanla, "hi Diyana ya anhambawan nawen nin tawtaga Ipiso." ²⁹ Antimano, hay kaganawan tawo bayro ha siyodad nin Ipiso ay nagkagolo. Hi Gayò boy hi Aristarko ya taga probinsyan Masidonya ay anti bayro hin habayto ta kalamo hila ni Pablo nin antomalà. Hila ay dinawohong nin hatoy tawtawo nin gintan ha plasa ya pamititiponan nin tawtaga Ipiso. ³⁰ Labay dayi ni Pablo nin mako bayro ta ka-ilgowen na baytoy tawtawo, piro agya pinayagan nin hatoy ampipantompel ha Pangino-on. ³¹ Kateng aw-amigo ni Pablo ya ongnoy opisyalis bayro

ha probinsyan Asya ay namagtan pabalità kona ya agya pakit do ha plasa ya ma-in ampaggolo. ³² Hatoy tawtawoy ampipagkagolo ay ahè antonggen mambo-angaw. Alwan pariparihoy halità ya an-ibo-angaw la, ta kalak-an konla ay ahè magtandà no antà anti hila bayro nin ampititipon. ³³ Hi Alihandro ya miha ha Hawhodiyo ay intolak nin kawkapariho nan Hodiyo nin mako ha arapan nin hatoy kalak-an. Hiya ay nagmostra ha tawtawo nin pakatinek emen na ma-ipalinaw konla ya hiya boy kawkalamowan na ay ayin kasalanan ha ampangyari. ³⁴ Piro hin natanda-an nin hatoy tawtawoy nititipon bayro ya hi Alihandro ay Hodiyo ay sabaysabay hilan nambo-angaw nin ombayri: “Makapangyariyan,” wanla, “hi Diyana ya anhambawan nawen bayri ha Iviso.” Sigisigi ya pangibo-angaw la nin habayto anggan na-abot nin mangalaway oras.

³⁵ Hay pamibobo-angaw la ay napatinek nin sikritaryo nin habaytoy siyodad, biha na hinalità konla ya ombayri: “Hikawoy kapara kon ampa-iri bayri ha Iviso, tandà nin kaganawan tawo ha ayri paman ya dogal ya an-asiwa-en tamon mahampat ya bali ni Diyana ya anhambawan tamo. Katanda-an et nin kaganawan ya an-asiwa-en tamon mahampat ya ribolto ya na-ibat ha langit, hatoy riboltoy kawangis ni Diyana. ³⁶ Habayti ay ahè ma-ari pabongkoken nin maski hinoy tawo. Kayà pakatinek kawo, boy agkawo magpabigla-bigla nin manggawà nin maski anya. ³⁷ Habayti ya loway tawo ya gintan moyo bayri ay ahè nanakaw nin anyaman ya bagay ha bali ni Diyana ya anhambawan tamo, boy aghila naghalità nin mala-et ya kontra kona. ³⁸ No hi Dimitriyo boy kawkalamowan nan magtatarabaho ay ma-in bara-nan nin mangidimanda nin maski hino ay ma-in hosgado ya dapat lan lakwen, boy ma-in bayro nin mangama-in katongkolan. Bayro ay ma-ari magdimanda ya maski hino. ³⁹ Piro no ma-in kawo et nin kanayon ya labay nin ihombong ay ka-ilangan pi-i-ilgowan nin kalak-an. ⁴⁰ Alwan mahampat ya mangyari kontamo no ma-in mangiriklamo kontamo ha gobirno nin banà ha kagolowan bayri hapa-eg. Ayin tamon maganday rason ya ma-itobay konla.” ⁴¹ Hin nayari nin naghalità baytoy sikritaryo ay pina-orong naynay tawtawo.

20

Hay pamako nili Pablo ha probinsyan Masidonyaboy ha probinsyan Akaya

¹ Hin nayari baytoy kagolowan bayro ha siyodad nin Iviso ay impa-ingat ni Pablo ya ampipantompel ha Pangino-on ta

pinakhaw nay nakem la, biha ya napatawo konla nin mako ha probinsyan Masidonya. ² Balang dogal ya angkaranan na ay malakè ya an-i-aral nay pamakhaw nakem nin ampipantompel ha Pangino-on. Hapa-eg, ni-abot ya ha probinsyan Akaya. ³ Nanatili ya bayro nin tatloy bowan biha ya dayi homakay ha barko nin magpalakon probinsyan Sirya. Piro hin natanda-an na ya hiya ay labay patyen nin kawkapariho nan Hodiyo ya ahè antompel ha Pangino-on ay nagdisisyon yan magbira nin magdaan ha probinsyan Masidonya. ⁴ Hay nakilako koni Pablo ya taga Biriya ay hi Sopatro ya anak ni Piryo. Hay tawtaga Tisalonika itaman ya nakilako ay hi Aristarko boy hi Sigondo. Nakilako simpri hi Gayò ya taga Dirbi, kateng hi Timotiyo, Tikiko, boy hi Tropimo ya tawtaga Asya. ⁵⁻⁶ Hiko itaman hi Lokas ya nanolat nin habayti ay hinakbat ni Pablo ha siyodad nin Pilipos. Hatoy pitoy lalaki ya nakilako koni Pablo ay na-ona ha siyodad nin Trowas ta bayro la kayi nin inanti. Hikayi balè ay nanatili bayro ha siyodad nin Pilipos anggan nayari ya Pistan pamangan tinapay ya ayin pampalbag. Hapa-eg, hinomakay kayi ha barko nin nagpalako ha siyodad nin Trowas. Limay allo nin pinowayon barko biha kayi ni-abot. Hikayi kateng hatoy pitoy kalamowan nawen ay nanatili bayro ha Trowas nin pitoy allo.

Hay panibaw ni Pablo ha siyodad nin Trowas

⁷ Hapa-eg, hin lomateng ya allon Domingo ay nititipon kayi ya kaganawan ampipantompel ha Pangino-on, ta gawen nawen baytoy pamangan tinapay ya pamanemteman nin pagkamati ni Apo Hisos. Banà ta labay ni Pablo nin mog-alih nin ika-ibokah ay nangaral ya ha tawtawo anggan botlay yabi. ⁸ Ha tag-ay bali ya kowartoy pinititiponan nawen ay malakè ya kingki ya pinaghilag nawen. ⁹ Bayro ay ma-in malagò ya lalaki ya nagngalan Iyotiko ya ampiknò ha pasamano nin dorwangan. Banà ha kaboyotan pangaral ni Pablo, hi Iyotiko ay nakakatonggà anggan hiya ay talagan nakakatoloy. Hapa-eg, narabò ya nin pa-ibat ha ikatlon grado angga ha lotà. Hin nilako la yan kinwa, hiya ay nati ana. ¹⁰ Nona-oy hi Pablo ta nilokoban na hi Iyotiko nin tinakeh, biha na hinalità do ha tawtawo, "Agkawo," wana, "mahlak ta nabiyay yan oman." ¹¹ Hapa-eg hi Pablo ay noli ana et ha tag-ay bali ta nilalamo kayin nangan tinapay ya pamanemteman nawen nin pagkamati ni Apo Hisos. Hin nayari kayin nangan ay insigi ni Pablo ya panonorò na anggan hinomilà ya allo biha kayi nog-alih. ¹² Hi Iyotiko ay angkabiyay ana ya in-orong la ha bali na. Banà ha pangabiyay nan oman, hila ay masyadon nilomiga.

Hin nog-alih hi Pablo ha siyodad nin Trowasay nako ya ha siyodad nin Milito

¹³ Hapa-eg hikayi ay hinomakay ha barko nin nagpalako ha siyodad nin Ason, ta bayro nawen ihakay hi Pablo ya nagdaan ha lakatan ya nowakon hinomakbat bayro. Ombayri ya ginawà nawen ta ombayro ya imbibilin na. ¹⁴ Kayà hin nangapipikit kayina bayro ay hinomakay yayan kalamo nawen nin nako ha banowan Mitilini. ¹⁵ Ika-ibokah, nog-alih kayi bayro boy ni-abot kayi ha eteb islan Kiyo. Homonoy allo ay niparaan kayi ha islan Samos, biha homonoy na et ya allo ay ni-abot kayi ana ha siyodad nin Milito. ¹⁶ Agkayi nagdaan ha siyodad nin Iviso ta ahè labay ni Pablo nin maboyotan kayi ha probinsyan Asya. Ampag-aporah ya ta labay nan mi-abot kayi ha siyodad nin Hirosalim biha Pistan Pintikostis.

Hi Pablo ay napatawo ha ampipama-alàha ampipantompel ha Pangino-onha siyodad nin Iviso

¹⁷ Hapa-eg, hin ni-abot kayi ha siyodad nin Milito, hi Pablo ay namagtan pabalitá ha ampipama-alà ha ampipantompel ha Pangino-on ha siyodad nin Iviso ya hila ay homakbat kona ha siyodad nin Milito. ¹⁸ Kayà hin nangapipikit kayi ay hinalitá ni Pablo konla, "Tandà moyo," wana, "no pangnoy pamakilamo ko komoyo pa-ibat hin primiro kon nilomateng bayri ha probinsyan Asya. ¹⁹ Tandà moyo et ya ha pagsisirbi ko ha Pangino-on ay ampagmaka-aypà akon nakem boy ampanangih maski masyadoy panonobok kongko ya ginawà nin Kawkahodiyo ko ya ampanangkà nin mamati kongko. ²⁰ Tandà moyo simpri ya agko ampag-alangan nin mangaral komoyo nin maski anyay bagay ya ikahampat moyo. Antoro-an katawo ha arapan nin kalak-an tawo boy anlakwen katawon toro-an ha bawbinali moyo. ²¹ Hay an-ipakatoro-torò ko ha Kawkahodiyo ko boy ha alwan Hawhodiyo ay dapat hilan pakarani ha Diyos boy paghehean lay kawkasalanan la, ta tompel hila koni Pangino-on Hisos.

²² "Ha panhohomonol ko ha an-ipanogò kongko nin Ispirito nin Diyos ay mako ko ha siyodad nin Hirosalim ya agko tandà no anyay mangyari kongko bayro. ²³ Hay tandà kon bongat, balang siyodad ya lakwen ko ay an-ipatandà kongko nin Ispirito nin Diyos ya hiko ay mapiriso boy kawkadya-dya-an ya an-arapen ko. ²⁴ Piro agko ampa-alaganan ya biyay ko. Labay kon mayari ya impahimalà kongko ni Pangino-on Hisos, hatoy pangi-aral nin Mahampat ya Balitá ya tongkol ha kahampatan ingangalo nin Diyos.

²⁵ “Angga hapa-eg ay antomalà akon mangi-aral komoyo nin tongkol ha pamomo-on nin Diyos. Piro hapa-eg ha mog-alih ako bayri komoyo ay agmoyo koyna makit oman. ²⁶ Kayà anhalita-en ko komoyo hapa-eg ya no hinoman komoyo ya mipalako ha impirno ay alwa koynan kasalanan, ²⁷ ta agko nagkolang ha pangibalità ko komoyo nin kalabayan nin Diyos para komoyo. ²⁸ I-atap moyoy sarili moyo kateng kaganawan ampipantompel ha Pangino-on, ta hikawo ya pinili nin Ispirito nin Diyos nin mangasiwà konla. Asiwa-en moyo ya gropo nin ampipantompel ha Diyos, ta mismon Anak nin Diyos ya hi Apo Hisos ay nantolò ya dayà ha pangakò na nin kawkasalanan la ta hila ay pag-ikon nin Diyos. ²⁹ Tandà ko ya no ayin akoyna bayri ay ma-in mangabongkok ya tawtawoy mako komoyo. Hila ay bilang tawtigri ya manirà komoyo ta hay intinsyon la ay alihe lay pantotompel moyo ha Pangino-on. ³⁰ Mismon bayri komoyo ma-ibat ya tawtawoy magtotol nin kabongkokan. Agla itorò ya kaptegan ta labay lan ayonan hila nin kanayon ya ampipantompel ha Pangino-on. ³¹ Kayà mag-atap kawo emen agla kawo maloko. Ihipen moyo ya ha lo-ob nin tatloy ta-on ay allo yabi katawon antoro-an boy ampanangih ako banà ta labay ko nin hikawo ay homonol koni Apo Hisos.

³² “Hapa-eg ay an-ipahimalà katawo ha Diyos boy ha Halità nay makapatibay nin pantotompel moyo. Ha kahampatan ingangalo na ay biyan na kawo nin bawbagay ya para ha tawtawoy pinili na. ³³ Agko ampangamkam nin kowalta, gintò, o dawdolo ya ikon nin hinoman ya tawo. ³⁴ Mismon hikawo ya magtandà nin an-itrabaho koy sarili kon gamet para ha sarili kon pawpanganga-ilangan boy emen ako makatambay ha pawpanganga-ilangan nin kawkalamowan ko. ³⁵ An-ipakit ko komoyo ya alimbawà ya dapat moyon towaren. Ha ombayro ay makatambay tamo ha manga-irap. Ahè angka-alih ha nakem ko baytoy hinalità ni Pangino-on Hisos ya ombayri: ‘Mas maliga ya tawoy ampambi kisa tawoy ampananggap.’ ”

³⁶ Hin nayari naghalià hi Pablo ay nanalimokod ya kateng hatoy ampipama-alà ha ampipantompel ha Pangino-on ta nanalangin ya. ³⁷ Hapa-eg, nanangih hilay kaganawan, biha la tinakeh hi Pablo boy inalekan. ³⁸ Masyadoy kalele-an la banà do ha hinalità konla ni Pablo ya agla yayna makit nin oman. Hapa-eg, in-atel la ya ha barko ya hakyan na.

21

Hili Pablo ay nako ha siyodad nin Hirosalim

¹ Hin nakapatawo kayi konla ay hinomakay kayi ha barko nin nagdiritso ha islan Kos. Homonoy allo ay ni-abot kayi ha islan Rodas, biha kayi nako ha banowan Patara. ² Hin ni-abot kayi bayro ay nakakit kayi nin barko ya mako ha probinsyan Pinisya. Hinomakay kayi ta nanigè ana. ³ Ha pamowayo nin barko ya hinakyan nawen ay angkatamolawan nawen ya islan Sipri ha bandan oki nawen, piro nagdiritso kayi nin nagpalako ha probinsyan Sirya. Lomateng ha siyodad nin Tiro ay nagtegen ya barko ta mangi-aypà nin kawkarga. Hapa-eg, nilomombah kayi. ⁴ Bayro ay nakakit kayi nin ongnoy antompel ha Pangino-on ya pinakihanda-an nawen nin pitoy allo. Impanakem konla nin Ispirito nin Diyos ya ma-in mangyari koni Pablo ha siyodad nin Hirosalim; kayà binawalan la yan mako bayro. ⁵ Piro hin na-abot ya ikapiton allo ay mog-alih kayina. Kaganawan lalaki ya ampipantompel ha Pangino-on kalamoy aw-ahawa la boy aw-anak la ay nakilakon nangi-atel konnawen ha likol nin siyodad angga ha ambay dagat. Bayro ay nanalimokod kayi ta nanalangin. ⁶ Hapa-eg, napatawo kayi konla; hinomakay kayi ha barko; hila balè ay norong ana.

⁷ Pa-ibat bayro ha siyodad nin Tiro ay nagpatoloy kayi ha biyahi nawen anggan ni-abot ha siyodad nin Tolimayda. Bayro nawen kinomosta ya pawpatel ha Pangino-on boy bayro kayi nanatili nin mihay yabi. ⁸ Hinomonoy allo ay nagpatoloy kayi ha paninigè nawen anggan ni-abot kayi ha siyodad nin Sisarya. Nakihandà kayi ha bali ni Pilipi ya mangi-aral nin Mahampat ya Balità. Hiya ay miha ha pitoy lalaki ya pinili hin hato ha siyodad nin Hirosalim nin manambay ha aw-alagad ni Apo Hisos. ⁹ Hi Pilipi ay ma-in apat ya anak ya dalagay mawmanonorò. Hay an-itorò la ay an-ipanakem konla nin Ispirito nin Diyos.

¹⁰ Peleg nawen bayro nin ongnoy allo ay nilomateng ya mihay propita ya nagnalan Agabo ya na-ibat ha probinsyan Hodiya. ¹¹ Nilako na kayin tinibaw. Hapa-eg, kinwa nay tagkeh ni Pablo ta binalol nay sarili nan bitih boy gamet biha na hinalità ya impahalità kona nin Ispirito nin Diyos ya ombayri: "Hay ma-in ikon nin habayti ya tagkeh ay balolen nin Hawhodiyo ha siyodad nin Hirosalim nin bilang ombayri, biha la ya igwà ha gamet nin alwan Hawhodiyo."

¹² Hin nalengè nawen baytoy hinalità ni Agabo, hikayi boy hatoy kanayon ya taga bayro ya ampipantompel ha Pangino-on ay naki-ilgo koni Pablo nin agnayna itoloy ya pamako na ha siyodad nin Hirosalim. ¹³ Piro hinalità konnawen ni Pablo, "Antà," wana, "nin ampanangih kawo?"

Ampakapeyen moyoy nakem ko. Nakahandà ako, alwan bongat balolen no alwan maskin patyen ha siyodad nin Hirosalim alang-alang ha ngalan ni Pangino-on Hisos.”¹⁴ Banà ta ahè paha-ad hi Pablo ay integen nawen ana ya pamawal kona. Hay hinalità nawen tana ay “Mangyari ya kalabayan nin Pangino-on.”

¹⁵ Nalabah ya ongnoy allo ay naghanda kayi ta nanigè kayi nin nako ha siyodad nin Hirosalim. ¹⁶ Hay ongnoy ampipantompel ha Pangino-on ya taga bayro ha Sisarya ay nakilako konnawen, ta in-atel la kayi ha bali ni Mason ya pakihanda-an nawen. Hi Mason ay taga islan Sipri boy hiya ay naboyot anan tinompel ha Pangino-on.

Hay pawpangayayari hin nilomateng hi Pabloha siyodad nin Hirosalim

¹⁷ Hin ni-abot kayi ha siyodad nin Hirosalim, hay pawpatel ha Pangino-on bayro ay maligan nananggap konnawen. ¹⁸ Ika-ibokah, hikayi nili Pablo ay nako koni Santiyago. Kaganawan ampipama-alà ha ampipantompel ha Pangino-on ay anti bayron ampitipon. ¹⁹ Kinomosta hila ni Pablo biha na imbalità konla ya kaganawan nangyari ya impagawà kona nin Diyos ha alwan Hawhodiyo.

²⁰ Hin nalengè la bayto, hila ay namori ha Diyos. Hapa-eg, hinalità la koni Pablo, ya wanla, “Tandà mo, patel, ya liboliboy Kahodiyo tamo ya tinompel ha Pangino-on, piro ampakahonolhonolen la et ya kawkapanogo-an ya inggawà kontamo ni Moysis. ²¹ Hapa-eg, nabalita-an la ya an-itorò mo ha kaganawan Hodiyo ya ampa-iri ha dawdogal nin alwan Hodiyo ya aghilayna nin homonol ha kawkapanogo-an ya inggawà ni Moysis. An-itorò mo et kano ya hay aw-anak la ay agana mistil toli-en, boy aghila homonol ha kawka-ogali-an tamon Hawhodiyo. ²² Anya,” wanla, “ya gaw-en tamo hapa-eg emen la matanda-an ya hay nabalita-an la ay alwan peteg. Sigoradon matanda-an la ya hika ay nakalateng. ²³ Hay mahampat ay honolen mo bayti ya ibalità nawen komo. Bayri ay ma-in apat ya lalaki ya nagpangakò ha Diyos. ²⁴ Makilako ka konla emen ka makapakilamo konla ha ka-ogali-an lay paglilinis boy hika ya mamayad nin gawgastos la. Hapa-eg, pa-orog hilayna. Ha ombayro ay matanda-an nin kaganawan ya hay nabalita-an la ya tongkol komo ay alwan peteg, ta mismon hika ay anhomonol ha kawkapanogo-an ni Moysis. ²⁵ Hay tongkol itaman ha alwan Hawhodiyo ya ampipantompel ha Pangino-on ay hinolatan nawen ana. Hinalità nawen konla ya aghila mangan nin pamamangan ya indolog ha

alwan peteg diyos, boy aghila mangnà nin dayà boy ayop ya pinatin binikhe. Aghila simpri nin mamabayi o makilalaki.”

²⁶ Ika-ibokah, gintan ni Pablo baytoy apat ya lalaki ta ginawà lay paglilinis. Hapa-eg, nilomo-ob hila ha bali nin Diyos, ta impatandà la ya ma-in hila et nin pitoy alloy paglilinis angga ha ma-abot ya allo ya balang miha konla ay magpati nin ayop ya ma-idolog, kaptegan nin hay pangakò la ay natopad ana.

Hi Pablo ay dinakep ha lo-ob bali nin Diyos

²⁷ Hapa-eg, hin maraninan malabah baytoy pitoy allo ya paglilinis nili Pablo, ma-in ongnoy Hodiyo ya taga Asya ya nakakit koni Pablo bayro ha lo-ob bali nin Diyos. Pinapahang lay kalak-an tawo ta pagkatambay la nin mandakep koni Pablo. ²⁸ Kayà imbolyaw la ya ombayri: “Kawkapara nawen inalalak ni Israyil, tambayan moyo kayi. Hiya bayti ya tawo ya ampako ha kaganawan dogal nin manorò nin kontra kontamon aw-inalalak ni Israyil, boy kontra ha kawkapanogo-an ya inggawà ni Moysis. Ampanorò ya et nin kontra bayri ha bali nin Diyos, boy andemekan na bayti ta inlo-ob na bayri ya tawtawoy alwan Hodiyo.” ²⁹ (Ombayri ya hinalità la ta nakit la hi Tropimo ya taga Iviso bayro ha siyodad nin Hirosalim nin kalamo ni Pablo. Kayà andap la no gintan ni Pablo hi Tropimo bayro ha bali nin Diyos.)

³⁰ Hapa-eg, halos kaganawan tawo bayro ha siyodad nin Hirosalim ay nagkagolo. Kayà hi Pablo ya anti bayro ha lo-ob bali nin Diyos ay pinowayo lan dinawohong, biha la ya pinaggoloygoloy nin inlikol bayro ha bali nin Diyos. Antimano, inharà lay polta nin hatoy bali nin Diyos. ³¹ Labay la dayi nin patyen hi Pablo piro ma-in nakon naghombong ha koronil nin hawhondalò nin taga Roma nin hay tawtawo ha siyodad nin Hirosalim ay ampipaggolo. ³² Antimano, nanigè baytoy koronil kalamo na ya ongnoy opisyal boy ongnoy hondalò ta nako hila bayro ha ampipaggolo. Hin nakit nin hatoy tawtawo ya anlomateng baytoy koronil kateng hawhondalò na ay integen lay pamogbog la koni Pablo.

³³ Napakarani baytoy koronil ta dinakep na hi Pablo biha na immanda ya hi Pablo ay balolen nin loway tikalà. Hapa-eg, pinastang nay tawtawo no hino hi Pablo boy no anyay ginawà na. ³⁴ Hay an-ibolyaw nin tawtawo ay alwan paripariho. Banà ha kagolowan ay ahè ma-intindiyan nin hatoy koronil no anyay nangyari. Kayà minandawan nay tawtawowan na nin gitan hi Pablo ha kowartil. ³⁵ Hin ni-abot hila ha aran nin kowartil, hi Pablo ay hinapwat nin hawhondalò ta labay yan ayowen nin hatoy tawtawoy

masyadon ampamayani. ³⁶ Hinomono hilay kaganawan ta an-ibolyaw lay, "Patyen ya!"

Indipinsa ni Pablo ya sarili na

³⁷ Hin ilo-ob layna hi Pablo do ha kowartil ay nakitotol ya do ha koronil ha halità nin Grigo, ya wana, "Ma-in ako dayin labay halita-en komo; ma-ari nayi?"

Tinombay baytoy koronil, ya wana, "Tandà mo awod maghalità nin halità Grigo! ³⁸ Alwa nayi nin hika baytoy taga Ihipto ya nanagyat nin apat ya libo katawo ta paglamo mo nin mako ha powiray dogal ta lomaban ha gobirno?"

³⁹ Tinombay hi Pablo, "Hiko ay Hodiyo ya taga Tarso ha probinsyan Silisya. Hay siyodad nin Tarso ya pina-iriyan ko ay alwan basta siyodad. Hapa-eg, an-awoken ko komo ya payagan mo ko nin maki-ilgo bayri ha tawtawo."

⁴⁰ Hi Pablo ay pinayagan nin hatoy koronil. Kayà hi Pablo ay nireng do ha aran nin kowartil, biha na minostrawan ya tawtawo nin pakatinek. Hin matinek hilayna, hi Pablo ay naghalià konla nin Hibriyo ya halità nin Hawhodiyo, ya wana,

22

¹ "Mawmato-antawo ko boy pawpatel, leng-en moyo bayti ya halita-en ko ya pangidipinsa ko nin sarili ko komoyo." ² Hin nalengè nin hatoy Hawhodiyo ya hi Pablo ay ampaghalià nin sarili lan halità ay lalò hilan tinominek. Hapa-eg, insigi ni Pablo ya paghalità na.

³ "Hiko," wana, "ay Hodiyo ya in-anak ha siyodad nin Tarso ha probinsyan Silisya, piro hinomlay ako bayri ha siyodad nin Hirosalim. Natotowan kon mahampat ya intorò kongko ni Gamalil ya tongkol ha panhohomonol ha kawkapanogo-an ya inggawà ni Moysis ya hinonol itaman nin kawka-apo-apowan tamo. Matibolos ya nakem ko ha Diyos nin bilang komoyon anti bayri hapa-eg allo. ⁴ Hin hato ay pinadya-dya-an koy ampipantompel koni Apo Hisos, boy hay kanayon ay pinati ko. Dinakep koy lawlalaki boy bawbabayi ta inggawà ko hila ha pirisowan. ⁵ Hay pinakapo-on nin pawpari boy Hawhodiyo ampipamo-on ya makapapteg nin hiko ay ampaghalià nin kaptegan. Hin tinanggap koy hawholat ya na-ibat konla ya para ha Kawkahodiyo ko ya ampa-iri ha siyodad nin Damasko ay nanigè akon mako bayro, ta dakpen ko baytoy tawtawoy ampipantompel koni Apo Hisos biha ko hila ibira ha siyodad nin Hirosalim ta parosawan."

Imbalità ni Pablo no pangno ya binayo ni Apo Hisos

6 “Hapa-eg,” wana et ni Pablo, “hin magayna mi-ogtoy allo, peleg kon andomani ha siyodad nin Damasko ay biglà akon napalibotan nin masyadoy kahawangan ya nangibat ha langit. 7 Hapa-eg, natomba ko ha lotà, boy nakalengè ako nin basis ya naghalià kongko nin ombayri: ‘Sawlo, Sawlo,’ wana, ‘antà ampadya-dya-an mo ko?’ 8 Tinombay ako, ‘Hino ka, Pangino-on?’ wangko. ‘Hiko,’ wana, ‘hi Hisos ya taga Nasarit ya ampadya-dya-an mo.’ 9 Hatoy hawang ay nakit nin kawkalamo ko, piro agla nalengè baytoy basis ya naghalià kongko. 10 Hapa-eg, nagpastang ako ya wangko, ‘Anyay gaw-en ko, Pangino-on?’ Tinombay kongkoy Pangino-on, ya wana, ‘Mireng ka ta mako ka ha siyodad nin Damasko. Bayro ay ipatandà komo ya kaganawan nin ipagawà komo nin Diyos.’ 11 Hapa-eg, banà do ha masyadoy hawang ay nabowag ako. Kayà inakay akoyna nin kawkalamo ko nin gintan ha siyodad nin Damasko.

12 “Bayro ay ma-in mihay lalaki ya nagngalan Ananyas. Hiya ay tapat nin anhomonol ha kaganawan kawkapanogon tamo, boy an-igalang ya nin kaganawan Hodiyo ya ampa-iri bayro ha siyodad nin Damasko. 13 Nilako na kon tinibaw ta hinalità na kongko, ya wana, ‘Sawlo, patel ko, makakit kan oman.’ Hin habayto et oras ay nakit ko ya ta ampakakit akoyna. 14 Insigni nay paghalià na kongko, ‘Hin hato et,’ wana, ‘ay pinili kayna nin Diyos ya pinahimalan nin kawka-apo-apowan tamo emen mo matanda-an ya kalabayan na. Pinili na ka emen mo makit boy malengè ya Magsisirbi na ya ayin kapintasan. 15 Ginawà na bayti ta hika ya mamapteg ha kaganawan tawo nin tongkol koni Apo Hisos no anyay nakit mo boy no anyay nalengè mo. 16 Kayà hapa-eg ay anya et ya an-anti-en mo? Mireng ka ta mako kan pabinyag. Domawat ka ha ngalan nin Pangino-on emen ka malinisan ha kawkasalanan mo.’ ”

Hinalità ni Pablo no pangno ya inhogò nin mangaralha tawtawoy alwan Hodiyo

17 Insigni ni Pablo ya paghalià na, ya wana, “Hin nagbira ko ha siyodad nin Hirosalim ay nako ko ha bali nin Diyos ta manalangin. Mintras ampanalangin ako ay napakit kongko. 18 Hi Pangino-on Hisos ya naghalià kongko, ya wana, ‘Manandalì kan mog-alih bayri ha Hirosalim, ta agla pinto-owen ya pamapteg mo nin tongkol kongko.’ 19 Piro hinalità ko, ‘Pangino-on,’ wangko, ‘tandà nin kaganawan tawo ya ampako ko ha hawhimba-an nawen nin Hawhodiyo, ta andakpen ko boy ambogbogen baytoy ampipantompel komo. 20 Hin pinati la hi Istiban ya ampamapteg nin

tongkol komo ay anti ko bayro nin ampamantay boy miha ko ha kakampi la. Hikoy ampangasikaso nin aw-alimenmen la mintras ampatyen la ya.’²¹ Piro hinalità kongko nin Pangino-on, ‘Manigè ka,’ wana, ‘ta ihogò katan mangi-aral halità ko ha tawtawoy alwan Hodiyo ya ampa-iri ha mangarayò ya dawdogal.’ ”

²² Hapa-eg, ahè labay leng-en nin Hawhodiyo baytoy hinalità ni Pablo ya tongkol ha pangangaral na ha alwan Hawhodiyo. Kayà nambo-angaw hila, ya wanla, “Patyen ya! Alwa yan dapat biyayen!”²³ Mintras ampipambo-angaw hila ay an-iwawasiwas lay dawdolo la boy ampangihabwag hila nin gabok ha tag-ay banà ha kapahangan la.²⁴ Hapa-eg, immanda nin hatoy koronil ha hawhondalò na ya hi Pablo ay ipahok ha kowartil. Immanda na et ya barogen hi Pablo emen na ibalità ya bara-nan no antà ombayro ya an-ibolyaw nin tawtawo.²⁵ Hin na-ibalol la hi Pablo ta barogen la yayna ay hinalità na do ha kapitan nin hawhondalò ya anti bayron ampireng, “Tamà nayì ha layih ya hay mihay Romano ay barogen maski ahè et binista emen makit no ma-in yan kasalanan?”

²⁶ Hin nalengè bayto nin hatoy kapitan ay nako ya do ha koronil ta hinalità na kona, ya wana, “Anyay anggaw-en mo? Haba-in ya tawo ay mihay Romano.”

²⁷ Hapa-eg hatoy koronil ay nako koni Pablo ta pinastang na ya, “Peteg nayì,” wana, “nin miha kay Romano?” “Awò,” wani Pablo.

²⁸ Hinalità nin hatoy koronil, “Hiko,” wana, “ay nag-in Romano ta malhay ya alagà ya imbayad ko.” “Hiko balè,” wani Pablo, “ay Romano pa-ibat hin in-anak.”

²⁹ Antimano, hatoy mag-imbistiga dayi koni Pablo ay nipampog-alih. Kateng hatoy koronil ay nalimo hin natanda-an na ya hi Pablo ay mihay Romano ya impabalol na.

Hi Pablo ay in-arap ha Hawhodiyo ampipamo-on

³⁰ Labay matanda-an nin hatoy koronil no anya talagay bara-nan ta hi Pablo ay an-iriklamo nin Hawhodiyo. Kayà ika-ibokah ay impakalag nay tawtikalà ya pinamalol koni Pablo, biha na pinatipon ya pawpo-on nin pawparì boy kaganawan Hodiyo ampipamo-on, biha na kinwa hi Pablo ta in-arap na ya konla.

23

¹ Tinegteg ni Pablo baytoy Hawhodiyo ampipamo-on, biha ya naghalità, ya wana, “Pawpatel ko, pirmin mahampat ya nakem ko ha arapan nin Diyos.”² Hapa-eg hi

Ananyas ya pinakapo-on nin pawparì ay nagmanda do ha tawtawoy anti ha dani ni Pablo nin manampal bebey ni Pablo. ³ Hinalità ni Pablo koni Ananyas, ya wana, “Hikay magkakanwarì, sigoradon tampalen ka nin Diyos! Ampiknò ka bahen nin manosga kongko kompormi ha kawkapanogon, piro mismon hika ay anlomabag ha kawkapanogon ta an-ìpatampal mo ko.”

⁴ Hinalità nin hatoy ampipampireng ha dani ni Pablo, “Antà angkaregdegan mon insoltowen ya pinakapo-on nin pawparì ya ampagsirbi ha Diyos?”

⁵ Tinombay hi Pablo, “Pawpatel ko,” wana, “agko tandà ya hiya ya pinakapo-on nin pawparì. No tandà ko ay agko naghalità nin ombayro ta hay nakaholat ha Halità nin Diyos ay ombayri: ‘Agka maghalità nin mala-et ha ampamo-on ha tawtawo mo.’”

⁶ Tandà ni Pablo ya hay kanayon ya anti bayro ay Sawsadosiyo boy hay kanayon ay Pawparisiyo. Kayà impakakhaw ni Pablo ya bosis nan naghalità do ha ampipamo-on, ya wana, “Pawpatel ko, hiko ay Parisiyo ta Parisiyo ya tatay ko. Anti ko bayri nin ambistawen banà ta hiko ay ampinto-o nin hay nikati ay mabiyay oman.”

⁷ Hin hinalità bayto ni Pablo ya ombayro, hay Pawparisiyo boy Sawsadosiyo ay nangapididiskosyon; kayà hay gropo ay napi-atag. ⁸ (Hay Sawsadosiyo ay ahè ampinto-o nin hay nikati ay mabiyay oman. Aghila simpri ampinto-o nin ma-in aw-anghil boy ma-in aw-isperito. Piro kaganawan nin habayti ay ampinto-owen nin Pawparisiyo.) ⁹ Hay pamibobonghaw la ay lalò hinomkaw. Kayà hay anti bayro ya ongnoy mangitorò nin kawkapanogon ya Pawparisiyo ay nireng ta nanombalang, ya wanla, “Ayin kayin makit ya kamali-an nin habayti ya tawo. Maka talagan ma-in nin isperito o anghil ya naghalità kona.”

¹⁰ Anlomalò ya pamididiskosyon nin hatoy tawtawo; kayà nalimo baytoy koronil, ta hi Pablo ay makhitan no pi-ayowan la yan kowen. Hay ginawà nin hatoy koronil ay minandawan nay hawhondalò na nin mako do ha gropo ta kowen hi Pablo konla nin gitan ha lo-ob nin kowartil.

¹¹ Hin yabi ana, hay Pangino-on ay ampireng ha dani ni Pablo nin naghalità, ya wana, “Hokawen moy nakem mo ta no pangno mo ko pinaptegan ha tawtawo bayri ha siyodad nin Hirosalim ay ombayro simpri ya gaw-en mo ha siyodad nin Roma.”

Hi Pablo ay pinagtangka-an patyen

¹² Kinabayombokahan nin homonoy allo ay ma-in ongnoy Hodiyo ya nititipon ta amplanowen lan patyen hi Pablo.

Hila ay naghompà nin ahè mangan o minom anggan agla ya mapati. ¹³ Habayti ya ampagplano nin mamati kona ay magigit apatapò ya lalaki. ¹⁴ Hapa-eg, nako hila ha pawpo-on nin pawparì boy ha mawmato-ay mangama-in katongkolan, ta hinalità la, ya wanla, “Hikayi ay naghompà nin nagpangakò nin ahè mangan nin maski anya anggan agnawen mapati hi Pablo. ¹⁵ Kayà hikawo, kateng kaganawan ampipamo-on ay mamagtan halità ha koronil nin gitan na bayri hi Pablo ta pakapastangen moyo ya nin tongkol ha ginawà na, piro biha ya mi-abot bayri ay harangen nawen ya ha daan ta patyen.”

¹⁶ Hapa-eg hay tangkà la ay nabalita-an nin ka-anakan ni Pablo ya anak nin patel nay babayi. Kayà nako ya ha loob nin kowartil ta naghombong koni Pablo. ¹⁷ Hay ginawà ni Pablo ay iningat nay miha ha aw-opisyal ta hinalità na, ya wana, “Gitan mo bayti ya malagò ya lalaki ha koronil ta ma-in yan ibalità kona.”

¹⁸ Kayà hatoy malagò ya lalaki ya ka-anakan ni Pablo ay gintan nin hatoy kapitan ha koronil boy hinalità na kona, ya wana, “Hi Pablo ya piriso ay naghalità kongko nin habayti ya malagò ya lalaki ay gitan ko komo ta ma-in yan ibalità komo.”

¹⁹ Hapa-eg hatoy malagò ya lalaki ay inakay nin hatoy koronil ta napa-alilih hila, biha na ya pinastang, ya wana, “Anyay ibalità mo kongko?”

²⁰ Hinalità nin hatoy malagò ya lalaki, ya wana, “Nangapisosondo-an nin Kawkahodiyo ko ya ampipamo-on ya nobokah ay awoken la komo nin hi Pablo ya kamato-antawowan ko ay i-arap ha Hawhodiyo mangama-in katongkolan. Hila ay magkakanwari nin hi Pablo ay pakapapastangen la. ²¹ Piro agka minto-o konla ta habayto ay kaparanan lan bongat. Ma-in ma-igit nin apatapò ya lalaki ya magtagò nin mangabang kona. Naghompà hilay kaganawan nin ahè mangan boy ahè minom anggan agla ya mapati. Hapa-eg ay handà hilayna; an-anti-en lan bongat ya disisyon mo.”

²² Hinalità nin hatoy koronil do ha ka-anakan ni Pablo, “Agmo,” wana, “halita-en ha hinoman ya imbalità mo kongko bayti.” Hapa-eg, pina-alih nayna baytoy malagò ya lalaki.

Hi Pablo ay impagtan koni Gobinador Pili

²³ Hapa-eg hatoy koronil ay nangingat nin lowa ha aw-opisyal na ta minandawan na, ya wana, “Thandà moyoy hawhondalò ya gitan moyo nin paglamo ni Pablo nin mako ha siyodad nin Sisarya papa-inghan ha alas nowibi nin yabi. Hay gitan moyo ay lowanggatoy hondalò ya mipampowako,

pitompò ya homakay ha kabayo, boy lowanggatoy mipantan pawpikà. ²⁴ Mangihandà kawo nin kawkabayo ya hakyan ni Pablo emen agya mapangno ya mi-abot koni Gobirnadór Pilih.”

²⁵ Hapa-eg, nanolat baytoy koronil koni Gobirnadór Pilih nin ombayri:

²⁶ “Anggalangen kon Gobirnadór Pilih, hiko hi Klawdiyo Lisiyas ay nanolat komo ta angkomostawen kata. ²⁷ Habayti ya tawoy impagtan ko komo ay dinakep nin Kawkahodiyo na ta patyen la ya dayi. Piro hiko boy hawhondalò ko ay nako nin nangilibri kona ta natanda-an ko ya hiya ay Romano. ²⁸ Banà ta labay kon matanda-an no anyay pinangidimandawan la kona ay gintan ko ya ha Hawhodiyo ya mangama-in katongkolan. ²⁹ Bayro ko natanda-an ya hay dimanda la ya laban koni Pablo ay tongkol ha sarili lan kawkapanogo-an, piro ayin yan ginawà ya bawbagay ya pamatyan o pangipapisowan la kona. ³⁰ Hapa-eg, hin natanda-an ko ya ma-in ongnoy Hodiyo ya ampagplano nin mamati koni Pablo ay nagdisisyon ako nin ipagtan ya komo. Hinalità ko do ha nipagdimanda kona ya bahen hila mako komo nin magriklamo nin laban koni Pablo. Angga tana bayri ya mahalità ko komo.”

³¹ Hapa-eg hay hawhondalò ay hinomonol ha immanda nin hatoy koronil. Kayà habayton yabi ay kinwa la hi Pablo ta gintan la anggan siyodad nin Antipatris. ³² Kinabayombokahan, hatoy hawhondalò ya nipampowako ay nipagbirayna ha kowartil. Hato balè ya nipagkabayo ay nagdiritso nin nangi-atel koni Pablo. ³³ Hin ni-abot hila ha siyodad nin Sisarya, hi Pablo kateng hatoy holat ya gintan la ay in-intriga la ha gobirnadór. ³⁴ Binaha nin hatoy gobirnadór baytoy holat, biha na pinastang hi Pablo no ayri ya taga. Hin natanda-an na ya hi Pablo ay taga Silisya ³⁵ ay hinalità na kona, “Asikasowen ko,” wana, “ya kaso mo panlomateng nin hatoy nipangidimanda komo.” Hapa-eg, immanda nin hatoy gobirnadór ya hi Pablo ay bantayan mahampat bayro ha palasyo ya impagawà ni Ari Hirodis ya bali nin gobirnadór.

24

Hi Pablo ay indimanda nin Kawkahodiyo na

¹ Nalabah ya limay allo, hi Ananyas ya pinakapo-on nin pawparì kateng ongnoy mangato-ay mangama-in katongkolan, boy hi Tirtolo ya mihay abogado ay nakalateng ha siyodad nin Sisarya. Hila ay nako koni Gobirnadór Pilih ta nanggawà hila nin riklamo ya laban koni Pablo. ² Hin

anti ana ha arapan la hi Pablo ay imprisinta ni Tirtolo ya dimanda koni Gobirnadador Piliha laban koni Pablo, ya wana, “Anggalangen kon gobirnadador, banà ha katalinowan mon mamò-on, hay katinekan ay anti konnawen nin naboyot anan pana-on, boy malakè et ya ginawà moy bawbagay ya pagbabayo nin habayti ya nasyon nawen. ³ Habayti ay ambalayen nawen otang ya nakem boy lobos nawen ampasalamatan maski makakano. ⁴ Agko labay ma-abalà kan masyado, piro an-ipaki-ilgo ko komo ya leng-en moy halita-en nawen komo. ⁵ Habayti ya tawo ay nakit nawen ya ampangawà kagolowan. Anggolowen nay Hawhodiyo ha kaganawan dogal ya anlakwen na, boy hiya ay miha ha ampamo-on ha gropo ya an-ingaten Nasarino. ⁶ Alwan mahampat ya anggaw-en na ta labay nan demekan ya bali nin Diyos ha pangilo-ob na nin alwan Hodiyo. Kayà dinakep nawen ya. Hosgawan nawen ya dayi nin kompormi ha kawkapanogo-an nawen, ⁷ piro hi Koronil Lisiyas ay nilomateng boy pinowirsa na hi Pablo nin kinwa konnawen. ⁸ Hay hinalità konnawen ni Koronil Lisiyas ay komo nawen iriklamo hi Pablo. No pakapapastangen mo bayti ya lalaki ay matanda-an mo ya peteg bayti ya dimanda nawen komo ya tongkol kona.” ⁹ Hapa-eg hatoy Hawhodiyo ya kalamo ni Tirtolo ay naki-ayon boy namapteg nin kaganawan nin habayti ay peteg.

Indipinsa ni Pablo ya sarili na ha arapanni Gobirnadador Piliha

¹⁰ Hapa-eg, nagmostra baytoy gobirnadador nin hi Pablo ya maghalità. Kayà naghalità hi Pablo, ya wana, “Tandà ko ya naboyot anay pana-on ya hika ay gobirnadador nin habayti ya nasyon nawen. An-ikaliga ko ya pangidipinsa ko nin sarili ko ha arapan mo. ¹¹ Labinloway allon bongat ya nalabah pa-ibat hin nako ko ha siyodad nin Hirosalim nin homamba ha Diyos. Habayti ay mapaptegan komo nin tawtawo. ¹² Mintras anti ko bayro, hiko ay ahè nakit nin habayti ya Hawhodiyo nin nakidiskosyon ha maski hino ha lo-ob bali nin Diyos, boy agla ko nakit ya nanggolo nin tawtawo ha hawhimba-an nawen Hawhodiyo, o maski ha ayirin dogal ha siyodad nin Hirosalim. ¹³ Habayti ya tawtawo ay ayin ma-ipakit ya kaptegan ha dimanda la ya laban kongko. ¹⁴ Ombayro man ay an-aminen ko ya kaptegan ya hiko ay anhomonol ha tawtorò ni Apo Hisos ha panhohomamba ko ha Diyos ya pinahimala-an in kawka-apo-apowan ko. Habayti ya tawtorò ya anhonolen ko ay anhalita-en nin habayti ya tawtawo nin alwan tamà. Piro ampinto-o ko

simpri ha kaganawan bagay ya nakaholat ha kawkapanogon ya inggawà ni Moysis, boy ampinto-o ko et ha impaholat nin Diyos ha pawpropita hin hato. ¹⁵ An-omasa ko ha Diyos nin bilang ha an-asawan nin habayti ya tawtawo ya hay nikati, mag-in mahampat o mala-et ay biyayen oman nin Diyos. ¹⁶ Kayà ampagsikap akon manggawà kahampatan emen ako mag-in mahampat ha tegteg nin Diyos boy ha tawtawo.

¹⁷ “Nalabah ya ongnoy ta-on nin ayin ako ha siyodad nin Hirosalim ay nagbira ko bayro ta mangi-atel ako nin kowalta ya tambay ha Kawkahodiyo ko ya ampipangailangan, boy mambi kon ayop ya patyen ta idolog ha Diyos. ¹⁸ Mintras anggaw-en ko bayti ha lo-ob bali nin Diyos ay nakit ako nin ongnoy Hodiyo ya taga Asya. Balè nayari koyna pon nin ginawà baytoy ka-ogali-an ya paglilinis. Hin habayto ay ayin malakè ya tawo bayro boy ayin golo. ¹⁹ Dapat dayin anti bayri baytoy nakakit kongko ta hila ya mangidimanda no ma-in bawbagay ya kontra kongko, ²⁰ o habayti ya tawtawoy anti bayri ya maghalità no ma-in hilan nakit ya ginawà koy kasalanan hin in-arap akon pinastang nin Hawhodiyo ya mangama-in katongkolan. ²¹ Ma-ari lan halita-en ya nakagawà akon alwan mahampat hin imbolyaw ko ya ombayri: ‘Anhosgawan moyo ko hapa-eg allo ta ampinto-o ko nin hay nikati ay mabiyay oman.’ Habayti tana ya mahalità ko,” wani Pablo.

²² Hapa-eg, tandà ni Gobirnadador Pilihay baytoy an-itorò nin tawtawoy antompel koni Apo Hisos. Kayà integen nay bista biha na hinalità do ha Hawhodiyo, ya wana, “Disisyonan ko bayti ya kaso panlomateng ni Koronil Lisiyas.” ²³ Immanda ni Gobirnadador Pilihay do ha kapitan ya hi Pablo ay bantayan mahampat, piro biyan yan amò ya kalaya-an boy hay aw-amigo ni Pablo ay payagan nin manibaw boy manambay kona.

Hi Pablo ay in-arap koni Gobirnadador Pilihay koni Drosila

²⁴ Nalabah ya ongnoy allo, hi Gobirnadador Pilihay ay anti et ha siyodad nin Sisarya. Kalamo na hi Drosila ya ahawa nay Hodiyo. Hapa-eg hi Pablo ay impakwa ni Gobirnadador Pilihay ta labay lan ma-intindiyan mahampat ya tongkol ha pantotompel koni Pangino-on Hisokristo. ²⁵ Impalinaw konla ni Pablo ya ka-ilangan pakahampat ya tawtawo boy dapat lan pendanan ya sarili lan kalabayan emen aghila makagawà nin mala-et; boy impalinaw na et konla ya ma-in lomateng ya allon panonosga nin Diyos ha kaganawan tawo nin banà ha kawkasalanan la. Mintras ampag-ilgo hi Pablo ay kinerehan ya gobirnadador ta nalimo ya; kayà hinalità na

koni Pablo, “Mog-alih kayna,” wana. “No ma-in akon oras ay ipa-ingat katan oman.”²⁶ An-asawan nin gobirnadador ya hi Pablo ay mambi konan sohol ya kowalta; kayà pirmi na yan an-ipa-ingat nin pagka-ilgo.

²⁷ Hin nalabah ya loway ta-on, hi Pili ay na-alih ha pagk-agobirnadador ta hi Porsiyò Pisto ya hinomagili kona. Banà ta labay ni Pili nin mangonsowilo kona ya Hawhodiyo, hi Pablo ay agna pinalwahan ha pirisowan.

25

Hi Pablo ay nagriklamo koni Arì Sisar ya pinakapo-on nin aw-arì ha angkasakopan nin siyodad nin Roma

¹ Hi Gobirnadador Pisto ay nilomateng ha siyodad nin Sisarya ha probinsyan Hodiya ta nag-ompisa yan mamoon. Nalabah ya tatloy allo, hiya ay nako ha siyodad nin Hirosalim. ² Hay pawpo-on nin pawparì bayro kateng Hawhodiyo ampipamo-on ay nako koni Gobirnadador Pisto nin nagriklamon kontra koni Pablo. ³ Impaki-ilgo la ya hi Pablo ay pabirawen ha siyodad nin Hirosalim. Ombayroy impaki-ilgo la ta hay plano la ay abangan la hi Pablo nin patyen ha daan. ⁴ Piro tinombay konla hi Gobirnadador Pisto, ya wana, “Hi Pablo ay anti ha pirisowan ha siyodad nin Sisarya, boy mismon hiko ay magbiran tampol bayro. ⁵ Kayà ipakilako moyo kongko ya ampipamo-on komoyo ta bayro la ya idimanda no talagan ma-in yan ginawà ya alwan tamà.”

⁶ Hapa-eg hi Gobirnadador Pisto ay nanatili ha siyodad nin Hirosalim nin mangawalo o mapò ya allo, biha ya norong ha siyodad nin Sisarya. Ika-ibokah ay nikhò yayna ha panosgawan, biha na impakwa hi Pablo. ⁷ Hin hi Pablo ay anti ana ha arapan nin hosgado, hiya ay pinalibotan nin ampipamo-on ya Hawhodiyo na-ibat ha siyodad nin Hirosalim. Malakè ya mangabyat ya riklamo la ya kontra koni Pablo ya agla itaman mapaptegan.

⁸ Hapa-eg, hi Pablo ay nagdipinsa ha sarili na, ya wana, “Ayin akon ginawà ya kontra ha kawkapanogo-an nawen Hawhodiyo, o kontra ha bali nin Diyos, boy ayin akon ginawà ya kontra koni Arì Sisar ya ampamo-on ha Roma.”

⁹ Piro banà ta labay ni Gobirnadador Pisto nin hay Hawhodiyo ay mangonsowilo kona ay pinastang na hi Pablo, ya wana, “Labay mo nayì nin mako ha siyodad nin Hirosalim ta bayro kata bistawen?”

¹⁰ Tinombay hi Pablo, “An-omarap ako,” wana, “bayri ha hosgado ya anti ha hilong kapangyariyan ni Arì Sisar. Bayri ko dapat bistawen. Hikan mismo ya magtandà nin ayin akon ginawà ya alwan tamà ha Kawkahodiyo

ko. ¹¹ No nilomabag ako ha kawkapanogo-an o nakagawà akon bawbagay ya nararapat kongko ha kamatyan ay agko magriklamo. Piro no ayin kaptegan ya riklamo la ya kontra kongko, hiko ay ahè magtan bayro nin maski hino. Pakarani ko koni Arì Sisar ta bayro ko magriklamo.”

¹² Hapa-eg hi Gobirnadador Pisto ay nakipapano pon ha mawmagwawali na biha na hinalità koni Pablo, ya wana, “Banà ta hinalità mo ya pakarani ka nin magriklamo koni Arì Sisar ay ipagtan kata bayro.”

Hinalità ni Gobirnadador Pisto koni Arì Agripaya tongkol koni Pablo

¹³ Nalabah ya ongnoy allo, hay arì nin Hawhodiyo ya hi Agripa boy hi Birinisi ya patel na ay nako ha siyodad nin Sisarya ta manibaw hila koni Gobirnadador Pisto. ¹⁴ Mintras anti hila bayro nin ongnoy allo, hay kaso ni Pablo ay ingkowinto ni Gobirnadador Pisto koni Arì Agripa, ya wana, “Bayri ay ma-in mihay lalaki ya nagngalan Pablo ya piriso ya imbalag ni Gobirnadador Pilih. ¹⁵ Hin anti ko ha siyodad nin Hirosalim, hay pawpo-on nin pawparì boy mawmato-ay mangama-in katongkolan ya Hawhodiyo ay nagriklamo kongko nin kontra koni Pablo. Impaki-ilgo la kongko ya hi Pablo ay sintinsyawan patyen.

¹⁶ “Piro hinalità ko konla ya ka-ogali-an nin Rawromano ya pi-arapen pon baytoy indimanda boy hatoy nagdimanda, ta hay indimanda ay ahè pon sintinsyawan anggan ahè pon malengè ya pagdipinsa na nin sarili na. ¹⁷ Hin nakilako bayri kongko baytoy nangidimanda kona ay tampol kon inasikaso baytoy kaso. Ika-ibokah et nin habayto ay niknò ako ha panosgawan biha ko impa-ingat hi Pablo nin i-arap kongko. ¹⁸ Hapa-eg, nipampireng baytoy nipagdimanda koni Pablo, piro ayin hilan riklamo kona ya anyaman ya kala-etan nin bilang ombayro ha an-asawan ko. ¹⁹ Hay pinangidimandawan la koni Pablo ay banà bongat ha kawka-ogali-an lan Hawhodiyo, boy tongkol ha mihay lalaki ya nagngalan Hisos ya nati ya an-ipilit ni Pablo nin angkabiyay. ²⁰ Agko tandà ya gaw-en ko no pangno ko imbistigawan bayti ya bawbagay ya habayti. Kayà pinastang ko hi Pablo no pomayag yan mako ha siyodad nin Hirosalim ta bayro bistawen ya rawriklamo kona. ²¹ Piro impaki-ilgo kongko ni Pablo ya hay labay nan manosga kona ay hi Arì Sisar. Kayà immanda ko ya hiya ay bantayan mahampat ha pirisowan angga ha ma-ipagtan ko ya koni Arì Sisar.”

²² Hapa-eg, hinalità ni Arì Agripa koni Gobirnadador Pisto, ya wana, “Labay ko yan malengè ya maghalità.”

“Nobokah,” wani Gobirnadon Pisto, “ay malengè mo ya.”

²³ Ika-ibokah hi Arì Agripa boy hi Birinisi ya patel na ay nakaholot nin doloy pagkaganda ya nilomo-ob do ha dogal ya panosgawan. Kalamo la hi Gobirnadon Pisto kateng pawpo-on nin hawhondalò boy kanayon ya mangama-in katongkolan do ha siyodad nin Sisarya. Hin nakalo-ob hilayna ya kaganawan, hi Pablo ay impakwa ni Gobirnadon Pisto nin i-arap konla. ²⁴ Hapa-eg, naghalià ya gobirnadon, ya wana, “Anggalangen kon Arì Agripa, boy hikawoy kaganawan anti bayri nin kalamo nawen, habayti ya tawoy angkakit moyo ay indimanda nin kaganawan Hodiyo ampà-iri ha siyodad nin Hirosalim boy ampà-iri bayri ha siyodad nin Sisarya. An-ipilit lan ibolyaw ya hiya ay ayin karapatan mabiyay. ²⁵ Piro ayin akon nakit ya ginawà nay dapat pamatyan kona, boy banà ta impaki-ilgo na kongko ya pakarani yan magrikلامo koni Arì Sisar ay dinisisyonan kon ipagtan ya bayro. ²⁶ Piro tongkol kona ay ayin akon tandà ya ma-arì kon iholat koni Arì Sisar no antà ipagtan ko ya kona. Kayà in-arap ko ya komoyon kaganawan, lalo-lalò ana komo, Arì Agripa, emen pangayari mo yan imbistigawen ay ma-in akon ma-iholat koni Arì Sisar. ²⁷ Para kongko ay ayin karasonrason no ipagtan koy mihay piriso koni Arì Sisar ya ahè napalinawan ya riklamoy kontra kona.”

26

Indipinsa ni Pablo ya sarili na ha arapan ni Arì Agripa

¹ Hapa-eg, hinalità ni Arì Agripa koni Pablo, ya wana, “Ampayagan kata nin maghalità ha pagdipinsa mo ha sarili mo.” Kayà intag-ay ni Pablo ya gamet na ta nambi yan galang ha arì biha ya nag-ompisan naghalià nin pagdipinsa ha sarili na, ya wana,

² “Anggalangen kon Arì Agripa, mahalità ko ya makalmà ako hapa-eg allo, ta malengè mo ya pagdipinsa ko nin sarili ko ha kaganawan bagay ya pinangidimandawan kongko nin Kawkahodiyo ko. ³ Talagan makalmà ako ta angka-intindiyan mon mahampat ya kawka-ogali-an nawen Hawhodiyo kateng bawbagay ya agnawen mangapikakanokatan. Kayà an-ipaki-ilgo ko komo ya pagpasin-syawan mon leng-en bayti ya halita-en ko.

⁴ “Kaganawan Hodiyo ay magtandà no pangno ya biyay ko pa-ibat hin anak ako ha siyodad nin Tarso ya sarili kon dogal, boy tandà la no pangno ya biyay ko ha siyodad nin Hirosalim. ⁵ No labay lan mapaptegan ay naboyot laynan tandà ya pa-ibat hin hato, hiko ay miha ha gropo

nin istriktoy rilihyon nin Pawparisiyo. ⁶ Hay bara-nan no antà anti ko bayri hapa-eg nin ambistawen ay banà ha pan-o-omasa ko ha pangakò nin Diyos ha kawka-apo-apowan nawen ya hay nikati ay biyayen oman nin Diyos. ⁷ Hikayi ya kaganawan Hodiyo ha lipi nin labinloway anak ni Israyil ay an-omasa nin matopad baytoy impangakò nin Diyos ya hay nikati ay biyayen nan oman. Banà bayri, hikayi ya Hawhodiyo ay allo yabin anhomamba ha Diyos. Kayà hapa-eg, Arì Agripa, hiko ay indimanda nin Kawkahodiyo ko nin banà bayro ha an-asawan ko. ⁸ Antà ket ma-irap moyon pinto-owen ya hay nikati ay biyayen oman nin Diyos?

⁹ “Hiko mismo hin hatò ay inihip ko ya dapat kon gaw-en ya kontra ha ampipantompel koni Apo Hisos ya taga Nasarit. ¹⁰ Kayà do ha siyodad nin Hirosalim ay malakè ya impiriso koy nag-in tawtawo nin Diyos, ta hay pawpo-on nin pawpari ay nambi kongko nin katongkolan nin mandakep konla. Hin sinintinsyawan patyen baytoy nag-in tawtawo nin Diyos ay inomayon ako. ¹¹ Ha hawhimba-an nin Hawhodiyo ay mabetbet kon amparosawan baytoy nag-in tawtawo nin Diyos, ta labay kon alihen ya pantotompel la koni Apo Hisos. Ha kapahangan ko konla ay antotowen ko hila maski ha mangarayò ya sawsiyodad ta padya-dya-an.

¹² “Habayti ya bara-nan nin pamako ko ha siyodad nin Damasko. Hay pawpo-on nin pawpari ya nambi kongkon kaholatan ya katibayan nin binyan la kon katongkolan nin mandakep nin ampipantompel ha Pangino-on. ¹³ Hin magayna mi-ogtoy-allo hin anti ko ha daan ya magpalako ha siyodad nin Damasko ay nakakit akon nangibat ha langit ya mas mahawang ha hilà nin allo. Hiko kateng kawkalamowan ko ay napalibotan nin habaytoy hawang. ¹⁴ Banà bayro, hikayi ya kaganawan ay natomba boy nakalengè ako nin basis ya naghalià kongko ha Hibriyo ya Halità nawen Hawhodiyo, ya wana, ‘Sawlo, Sawlo, antà ampadya-dya-an mo ko? Haba-in ya anggaw-en mo ay sarili mo ya ampakakhitan mo ta emen kan bakà ya ampanipa nin matolis ya kayo ya anggamiten nin ampamalombon kona.’ ¹⁵ Hapa-eg, tinombay ako, ‘Hino ka, Pangino-on?’ wangko. Tinombay kongko ya Pangino-on, ‘Hiko,’ wana, ‘hi Hisos ya ampadya-dya-an mo. ¹⁶ Mireng ka. Napakit ako komo ta hika ay gaw-en kon magsisirbi ko. Kaganawan nin nakit mo hapa-eg boy ipakit ko komo lano ay paptegan mo. ¹⁷ I-atap kata ha mangala-et ya gaw-en komo nin Kawkahodiyo mo boy ha alwan Hawhodiyo ya pangihogon ko komo. ¹⁸ Ihogò katan manorò ha tawtawoy alwan Hawhodiyo ya anti ha karegleman ya kasalanan emen hila

mibira ha kahawangan nin Diyos. Ha ombayro ay ma-alih hila ha hilog kapangyariyan ni Satanas boy pakarani hila ha Diyos emen hay kawkasalanan la ay patawaren banà ha pantotompel la kongko, boy emen hila mapalamo ha tawtawoy pinili nin Diyos nin tompel kongko.'

¹⁹ "Kayà, Arì Agripa," wana et ni Pablo, "banà bayro ha nakit ko boy nalengè ko ya nangibat ha langit ay hinomonol ako ha impagawà kongko nin Diyos. ²⁰ Nangaral ako pon ha siyodad nin Damasko, biha ha siyodad nin Hirosalim, boy ha kaganawan angkasakopan nin probinsyan Hodiya, kateng ha alwan Hawhodiyo. In-aral ko konla ya hila ay dapat nin maghehe ha kawkasalanan la ta pakarani hila ha Diyos, boy paptergan la ha panggawà la nin bawbagay ya mangahampat ya hila ay naghehe ha kawkasalanan la. ²¹ Banà bayri ha pangangaral ko, hin anti ko ha lo-ob bali nin Diyos ay dinakep ako nin Kawkahodiyo ko ta labay la ko dayi nin patyen. ²² Piro antambayan ako nin Diyos angga hapa-eg; kayà anti ko bayri nin ampamapterg ha kaganawan, mag-in ha manga-aypà o mangatag-ay ya pawpagkatawo. Ayin akon kanayon ya an-i-aral no alwan hatoy hinalità hin hato ni Moysis boy hinalita nin pawpropita ya mangyari. ²³ Hinalità la ya hi Kristo ya impangakò nin Diyos ay kailangan magdanas nin kadya-dya-an biha mati, boy hiya ya ka-ona-onawan nin mabiyay oman emen na ma-ibalità konnawen Hawhodiyo boy ha alwan Hawhodiyo ya tongkol ha kalibriyan ha kawkasalanan."

²⁴ Mintras ampag-ilgo hi Pablo nin pagdipinsa na ha sarili na ay nambo-angaw hi Gobirnadador Pisto, ya wana, "Lokoloko ka, Pablo! Masyadon malakè ya pinag-aralan mo; kayà haba-in ya ampakahirà nin olo mo."

²⁵ Tinombay hi Pablo, "Alwa ko," wana, "nin lokoloko, Gobirnadador Pisto. Kaganawan anhalita-en ko ay makatoyongon boy talagan peteg. ²⁶ Tandà nin arì ya tongkol ha bawbagay ya habayti; kayà agko ampag-alangan nin maghalità kona. Angka-isigoro ko ya tandà nay kaganawan bagay ya habayti, ta habayti ay nangyari nin ahè insikrito. ²⁷ Arì Agripa, alwa nayì ampinto-owen moy impaholat nin Diyos ha pawpropita? Tandà koy ampinto-o ka."

²⁸ Hinalità ni Arì Agripa koni Pablo, "An-ihipen mo nayì nin ha maparay pana-on ay tompel ako koni Pangino-on Hisokristo?"

²⁹ Tinombay hi Pablo, ya wana, "Mag-in ha maparah o maboyot ya pana-on, an-ipanalangin ko ha Diyos ya hika boy kaganawan anti bayrin ampanlengè hapa-eg allo ay

tompel dayi boy mag-in nin bilang kongko, piro agkawo dayi matikala-an nin bilang ombayri kongko.”

³⁰ Hin nayari naghalià hi Pablo, hi Arì Agripa, hi Birinisi, kateng gobirnadador boy kaganawan tawoy anti bayro ay nipampireng. ³¹ Nilomikol hila ta ni-i-ilgo nin ombayri: “Habayti ya tawo ay ayin nagawà ya dapat pangipapirisowan o pamatyan kona.”

³² Hapa-eg, hinalità ni Arì Agripa koni Gobirnadador Pisto, ya wana, “Habayti ya lalaki ay mapalwahan ana dayi no agya nagdisiyon nin magriklamo koni Ari Sisar.”

27

Hi Pablo ay nadisisyonan nin ipagtan ha siyodadnin Roma

¹ Hapa-eg hi Pablo ay nadisisyonan nin ipagtan koni Arì Sisar ha nasyon Italya. Hiya kateng ongnoy piriso ay impaba-alà ha mihay opisyal nin hawhondalò. Hay ngalan nin hatoy opisyal ay Holyo ya miha ha grupo nin hawhondalò ya bantay ni Arì Sisar. Hiko hi Lokas ay nanlamo koni Pablo, ² boy kalamo et hi Aristarko ya taga Tisalonika ha probinsyan Masidonya. Hinomakay kayi ha barko ya na-ibat ha siyodad nin Adramitiyo. Habayti ya barko ya anhakyan nawen ay palako ha pawpantalan ha probinsyan Asya.

³ Ika-ibokah ay ni-abot kayi ha siyodad nin Sidon. Hi Holyo ay maba-it koni Pablo; kayà pinayagan na hi Pablo nin manibaw nin aw-amigo na bayro. Ha ombayro ay mabiyon la ya nin pawpanganga-ilangan na. ⁴ Hin nog-alih kayi bayro ha Sidon ay anhalonga-en nawen ya angin. Kayà nagdaan kayi ha pingit nin islan Sipri ta bayroy mahalipnè. ⁵ Nagdaan kayi ha eteb nin probinsyan Silisya boy probinsyan Pampilya, biha hin ni-abot kayi ha siyodad nin Mira ha probinsyan Lisyay bayro kayi tinonggen. ⁶ Hatoy opisyal ya ampama-alà konnawen ay nakakit bayro nin mihay barkoy na-ibat ha siyodad nin Alihandriya ha nasyon Ihipto. Habaytoy barko ay mako ha nasyon Italya. Kayà bayro kayi pinahakay nin hatoy opisyal.

⁷ Ongnoy allo ya hay paninigè nin barkoy anhakyan nawen ay makapey boy masyado kayin na-irapan nin ni-abot ha eteb nin siyodad nin Sinido. Agnawen makayan halonga-en ya angin; kayà agkay makadiritso. Hay ginawà nawen ay nagdaan kayi ha mahalipnè ya dogal ha pingit nin islan Krita ha eteb ambay nin Salmon. ⁸ Nangambay kayi piro na-irapan kayi simpri biha kayi ni-abot ha dogal ya an-ingaten nin Mahampat ya Pagtegenan ya marani ha banowan Lasiya.

⁹ Bayro kayi naboyot ta nalabah ana ya allo nin hay Hawhodiyo ay ampagpalta mangan ta kapanahalangin anggan nalatngan kayi nin dilikadoy pana-on nin mag-biyahi. Kayà winawaliyan hila ni Pablo, ya wana, ¹⁰ “Kawkalamowan, angkatanam ko ya no isigi tamoy paninigè tamo ay alwan bongat kawkarga tamo boy barko ya andilikadowen, no alwan kateng biyay tamo.” ¹¹ Hi Holyo ya kapitan nin hawhondalò ay ahè ninto-o do ha hinalità ni Pablo, no alwan hay pininto-o na ay hatoy hinalità nin kapitan nin barko boy hinalità nin ma-in ikon nin hatoy barko. ¹² Banà ta hatoy dogal ya pagtegenan ay alwan magandan pagtegenan maboyot no abagat ay nagdisisyon ya kalak-an nin isigi nawen ya paninigè nawen. An-omasa hila nin mi-abot kayi ha dogal ya an-ingaten Pinisi ya miha ha bawbanowa nin islan Krita. Bayro ay ma-in pagtegenan ya naka-arap ha bagatan ya babà boy ha mayanan ya babà. Labay lan bayro nawen palabahen ya abagat.

Hay bagyo ha dagat

¹³ Hin nag-ompisay makapey ya angin ya ampangibat ha bagatan ay inihip la ya mahampat no manigè kayi. Kayà hay ginawà la ay inalih lay pondo nin barko biha kayi nanigè ya hay ampagdanan nawen ay ha pingit islan Krita. ¹⁴ Piro ahè naboyot ay binagyo kayi ya hay angin ya ampangibat ha isla pa-aypà konnawen ya an-ingaten “Angin nin Mayanan ya Baytan.” ¹⁵ Hay hokaw nin angin ya angkahalongà nawen; kayà ahè makayan halonga-en nin barko ya anhakyan nawen. Hin ayin kayin magawà ay pina-olayan nawen anan ipadpad kayi nin habaytoy angin. ¹⁶ Hin nipadpad kayi ha mayamò ya isla ya an-ingaten Klawda ay nahalimbengan kayi ha angin. Bayro ay nairapan kayin mangihapat nin bangkà ya anggoloyen nin hatoy barko ya anhakyan nawen. ¹⁷ Hin na-ihapat nawen ana baytoy bangkà ay intakel nawen nin yobil ha mamalibot nin barko. Banà ha kalimowan lan misadsad ya barko ha makapati-an ya ambay dagat nin nasyon Libya ay inaypà lay layag, ta hay barko ay pina-olayan lan ipadpad nin angin. ¹⁸ Ika-ibokah ay sigisigi et ya hokaw nin bagyo. Kayà hay kawkarga ay inompisawan la nin intapon ha dagat. ¹⁹ Hinomonoy allo, hay kawkahangkapan ya anggamiten bayro ha barko ay intapon la simpri ha dagat. ²⁰ Malakè anay allo ya nalabah ay agnawen et makit ya hilà nin allo o bawbito-en banà ha sigisigi ya kakhawan nin bagyo. Kayà hikayi ay na-alihan anan pag-asa nin makalibri.

²¹ Hapa-eg, hin ongnoy alloyna nin hay tawtawo bayro ha barko ay ahè ampangan, hi Pablo ay nireng ha arapan la nin naghalità, ya wana, “Kawkalamo, no nanlengè kawo dayi ha inwawali ko komoyo ya agtamo mog-alih ha islan Krita ay agtamo dayi dinanas bayti ya ombayri ya kadya-dya-an, boy hay kawkarga ay ahè dayi nasayang. ²² Ombayro man ay hokawen moyoy nakem moyo ta ayin mati kontamo. Hay mahirà bongat ay habayti ya barko ya anhakyan tamo. ²³ Tandà moyo ya hiko ay ikon nin Diyos boy ampagsirbi ko kona. Nayabi hay mihay anghil nin Diyos ay ampireng ha dani ko boy naghalità, ²⁴ ya wana, ‘Pablo, agka malimo ta ka-ilangan kan i-arap nin bistawen koni Arì Sisar. Banà ha kahampatan nin Diyos, kaganawan nin kalamowan mon nakahakay bayri ha barko ay ahè mati.’ ²⁵ Kayà, kawkalamowan ko, hokawen moyoy nakem moyo ta ampinto-o kon toparen nin Diyos baytoy impangakò nay impahalità na do ha anghil. ²⁶ Ombayro man, hitamo ay mipadpad ha mihay isla.”

²⁷ Hin na-abot ya ikalabin-apat yabi ay mipadpad kayi nin angin ha dagat ya an-ingaten Adriyatiko. Hin magayna mibotlay ya yabi ay inola-lem nin kawkalamowan nawen ya marani kayi ha ambay. ²⁸ Kayà tinakaran la no pangno kalalè baytoy lanom. Habayto ay tatlompò boy anem ya mitroy kalale-an. Amò maboyot ay ombayro simpri ya ginawà la. Hapa-eg, natanda-an lay lowampò boy pitoy mitro ya kalale-an nin kama-inan la. ²⁹ Ha kalimowan la nin mipalakoy barko la ha bawbato ay indabò lay apat ya pondo ha bandan hoyotan nin barko. Labay la dayin tampol anan homilà ya allo. ³⁰ Hay tawtawowan ha barko ay labay dayin mipaglayas; kayà in-aypà la ha lanom baytoy bangkà ta ampagpaparaan hilan mangidabò nin pondo ha arapan nin hatoy barko. ³¹ Piro hinalità ni Pablo boy do ha opisyal boy do ha hawhondalò, ya wana, “No ahè manatili bayri bayti ya tawtawowan nin barko ay agkawo malibri.” ³² Kayà hay ginawà nin hawhondalò ay pinotoh lay yobil nin hatoy bangkà ta pina-olayan la bayto nin matata ha lanom.

³³ Hin maghahawang ana, hilay kaganawan ay pinakitotolan ni Pablo nin mangan, ya wana, “Labin-apat anay allo nin agkawo ampangan ha pangantì moyon tonggen ya angin. ³⁴ Kayà an-ipaki-ilgo ko komoyo ya mangan kawo emen kawo homkaw. Agkawo mahlak ta ayin man mapangno kontamo.” ³⁵ Hin nayari baytin hinalità ni Pablo ay nangwa ya nin tinapay. Ha arapan lan kaganawan ay pinasalamatan na bayto ha Diyos, biha na pinotoh ta nangan ya. ³⁶ Banà bayro ha hinalità ni Pablo ay hinomkaw

ya nakem la; kayà nangan hilay kaganawan. ³⁷ Hikayi ya kaganawan nin anti bayro ha barko ay lowanggato boy pitompò boy anem katawo. ³⁸ Hin nabhooy hilayna ay intapon lay kargay trigo emen omopaw ya barko.

Nahirà ya barko

³⁹ Hin bayombokayna ay agla tandà no anya baytoy dogal ya pini-abotan la. Piro ma-in hilan natamolawan ya nagrikodoy ambay. Kayà nagdisisyon hila ya no marì ay gitan la baytoy barko nin isadsad bayro. ⁴⁰ Hapag, pinotoh lay yobil nin pawpondo ta pina-olayan layna bayto nin nipanlomdeg, boy inokà lay yobil ya pinanakel nin tawtimon, biha la intag-ay ya layag ha arapan nin hatoy barko emen magtan nin angin bayto bayro ha ambay. ⁴¹ Piro hay onawan nin hatoy barko ay nisadsad ha nagpantal ya kapatian; kayà hay onawan ay agana magalaw, boy hay hoyotan ay nangawawatak ha kalhayan nin dawdawoyon.

⁴² Hay labay nin hawhondalò ay patyen lay pawpiriso emen aghila makatangoy nin maglayas. ⁴³ Piro aghila pinayagan nin hatoy opisyal nin hawhondalò ta agna labay mati hi Pablo. Kayà immanda na ya kaganawan maronong tomangoy ay magtaboy ana ha lanom ta tomangoy anan mako ha lakatan. ⁴⁴ Hay alwan maronong tomangoy ay minandawan nan komabit ha tapì o ha pawpidaso nin hatoy nawatak ya barko. Ombayroy ginawà nawen; kayà hikayi ya kaganawan ay ni-abot ha lakatan nin ahè napangno.

28

Ha islan Malta

¹ Hin nakalibri kayi boy nakalakat ay natanda-an nawen ya habaytoy dogal ay isla awod ya an-ingaten Malta. ² Hay tawtawo bayro ay namakit nin kahampatan konnawen. Banà ta ampangoran boy malay-ep ya pana-on ay namagket hilan apoy ya pinanengeyan nawen. ³ Hi Pablo ay nangwa nin mihay peteh nin kayo biha na inggawà ha apoy. Hin angkalanglang ana bayto ay ma-in nilomway otan ya ma-in dità ya nangyat nin gamet ni Pablo. ⁴ Nakit nin tawtaga bayro baytoy otan ya naka-ombitin nin nakakayat ha gamet ni Pablo; kayà ni-i-ilgo hila, ya wanla, "Haba-in ya lalaki ay sigoradon mapamatin tawo; kayà maski nakalibri ya ha dagat ay ahè i-aboloy kona nin Pinakamakapangyariyan ya hiya ay mabiyay et." ⁵ Piro impagpag bongat ni Pablo baytoy otan ha apoy, boy hiya ay ahè napangno. ⁶ An-anti-en nin tawtawo ya hi Pablo ay bomayà o biglà nin mati. Piro

ha kaboyotan panganti la ay ahè napangno hi Pablo; kayà impalay la ya hi Pablo ay mihay diyos.

⁷ Hi Poblivo ya ampamo-on bayro ha islan Malta ay ma-in malawang ya lotà ya marani bayro ha kama-inan nawen. Hiya ay maba-it; kayà maliga yan nagkahandà konnawen lo-ob tatloy allo. ⁸ Hin habayto, hay tatay ni Poblivo ay naka-irà ta an-amoten boy andisintiriyawen. Hin natanda-an bayto ni Pablo ay nako ya do ha kama-inan nin hatoy ampagmasakit, ta impanalangin na ya boy inaptoh. Hapa-eg, hinomampat baytoy tatay ni Poblivo. ⁹ Hin nibahwag baytoy pangyayari, kaganawan tawoy ampi-pagmasakit bayro ha isla ya habayto ay nako konnawen boy hinomampat hila itaman. ¹⁰ Banà bayri ay nakatanggap kayi nin malakè ya rigalo ya na-ibat konla. Hin manigè kayina ay kinargawan lay barko nawen nin pawpangangailangan nawen ha pagbibiyahi.

Nog-alih hili Pablo ha islan Malta

¹¹ Tatloy bowan pon ya nalabah biha kayi naka-alih bayro ya hinomakay ha barkoy na-ibat ha siyodad nin Alihandriya ya namalabah nin abagat bayro ha islan Malta. Habayti ya barko ay an-ingaten Kastor boy Polok. ¹² Pa-ibat do ha islan Malta ay ni-abot kayi ha siyodad nin Sirakosa. Bayro kayi nanatili nin tatloy allo. ¹³ Hapa-eg, nanigè kayina et anggan ni-abot kayi ha siyodad nin Rigiyo Ika-ibokah, hin nag-ompisan nangangin nin ampangibat ha bagatan ay nanigè kayina et. Nalabah ya loway allo ay ni-abot kayi ha siyodad nin Potiyoli. ¹⁴ Bayro ay nakakit kayi nin ongnoy ampipantompel ha Pangino-on. Pinaki-ilgowan la kayin manatili bayro nin pitoy allo. Nalabah bayto ay nowako kayi anan magpalako ha siyodad nin Roma. ¹⁵ Hapa-eg, nabalita-an nin pawpatel ha Pangino-on bayro ha Roma ya hikayi ay anti ha daan nin magpalako bayro. Kayà hikayi ay hinakbat la ha Palingkin Apiyo boy hay kanayon ay ha dogal ya an-ingaten Tatloy Bali ya Pamakihanda-an. Hin nakit ni Pablo baytoy ampipantompel ha Pangino-on ay nagpasalamat ya ha Diyos boy hinomkaw ya nakem na.

Ni-abot ha siyodad nin Roma

¹⁶ Hin ni-abot kayi ha siyodad nin Roma, hi Pablo ay pinayagan magsarili nin pa-iriyan, piro bantayan ya nin mihay hondalò. ¹⁷ Nalabah ya tatloy allo ay impa-ingat ni Pablo nin mititipon ya Hawhodyoy ampipamo-on. Hin nangapititipon hilayna ay hinalità na konla, ya wana, "Pawpatel ko, maski ayin akon nagawà ya kontra ha kawkapariho tamon Hodiyo, o ha kawka-ogali-an nin kawka-apo-apowan

tamo ay impiriso la ko ha siyodad nin Hirosalim, biha la ko inggawà ha gamet nin Rawromano. ¹⁸ Hin nayari akon inimbistiga nin hatoy Rawromano ay labay la koyna dayin palwahan, ta ayin hilan nakit ya nagawà koy dapat lan pamatyan kongko. ¹⁹ Piro hin ahè pinomayag ya kawkapariho tamon Hodiyo ay napilitan akon magriklamo koni Arì Sisar maski ayin akon ma-iriklamo ya kontra ha Kawkahodiyo ko. ²⁰ Hay bara-nan nin pangipa-ingat ko komoyo ay emen katawo makit boy mapagka-ilgo. Hiko ay nakabalol nin tikalà banà ha pantotompel ko ha an-asawan tamo nin aw-inalalak ni Israyil.”

²¹ Hapa-eg, hinalità la koni Pablo, ya wanla, “Ayin kayin natanggap ya holat ya na-ibat ha probinsyan Hodiya ya tongkol komo. Ayin simprin hinalità o inhombong ya kontra komo ya pawpatel tamo ya nika-ibat bayro. ²² Ombayro man ay labay nawen malengè no anyay mahalità mo, ta tandà nawen ya maski ayin dogal, hay tawtawo ay ampaghalità nin kontra ha grupo ya ampakilamowan mo.”

²³ Hapa-eg, intaning lay allo nin pamititipon la. Hin nabot bayto ay malakè ya nititipon bayro ha ampa-iriyan ni Pablo. Pa-ibat bayombokah anggan yabi, hi Pablo ay nag-ilgo konla boy impalinaw na ya tongkol ha pamomon nin Diyos. Impalinaw na et konla ya kawkapanogo-an ya hinolat ni Moysis kateng hinolat nin pawpropita emen hila tompel koni Apo Hisos. ²⁴ Hay kanayon ya anti bayro ay ninto-o ha hinalità ni Pablo; hay kanayon balè ay ahè ninto-o. ²⁵ Kayà hin aghila mangapikakanokat ha hinalità ni Pablo konla ay mog-alih hilayna. Piro biha hila nog-alih ay ma-in et mihay bagay ya hinalità ni Pablo konla ya ombayri ya pagkahalità: “Hay impaholat nin Ispirito nin Diyos ya tongkol ha kawka-apo-apowan tamo ay talagan peteg. Habayto ya impaholat na koni propita Isayas ay ombayri:

²⁶ ‘Mako ka ha tawtawoy habayti ta halita-en mo konla: manlengè kawo man anan manlengè piro agkawo maka-intindi; manegteg kawo man anan manegteg piro agkawo makakit. ²⁷ Habayti ya tawtawo ay nag-in mangatyà ya nakem; ampagteekteek hila boy ampagbowagbowag. No alwa hila dayin ombayro ay makakit hila, makalengè, maka-intindi, boy pakarani hila kongko ta biyan ko hila nin mahampat ya kanakeman.’ ”

²⁸ Hinalità et ni Pablo, ya wana, “Hapa-eg ay labay kon matanda-an moyo ya hay kalibriyan ha kasalanan ya anigwà nin Diyos ay impatandà ana ha tawtawoy alwan

Hodiyo; hila ay manlengè.” ²⁹ Hin nayarì baytin hinalità ni Pablo ay nog-alih baytoy kawkapariho nan Hodiyo ya masyadon ampididiskosyon.

³⁰ Ha lo-ob nin loway ta-on, hi Pablo ay napa-iri bayro ha siyodad nin Roma ha bali ya an-abangan na. Maliga yay ampananggap nin hinoman ya tawoy ampako konan manibaw. ³¹ An-i-aral nay tongkol ha pamomo-on nin Diyos, boy an-itorò nay tongkol koni Pangino-on Hisokristo nin ma-in katapangan boy ayin ampakabawal kona.

HAY HOLAT NI PABLO HA TAWTAGA ROMA

¹ Hiko hi Pablo ya magsisirbi ni Pangino-on Hisokristo ay ampanolat komoyo. Diyos ya nangingat kongko emen ako mag-in hogò na boy pinili na ko nin mangi-aral nin Mahampat ya Balità.

² Habayti ya Mahampat ya Balità ya impangakò nin Diyos hin hato et ay makit ha masagradoy Kaholatan ya impaholat na ha pawpropita na. ³ Habayti ay tongkol ha Anak na ya hi Pangino-on tamon Hisokristo. Nag-in yan tawo boy hiya ay alalak ni Dabid ya arì hin hato. ⁴ Piro natandaan ya pagkaDiyos na ta ha kapangyariyan nin Diyos ay nabiyay yan oman. Pinangyari bayto nin ayin kapintasan ya Ispirito nin Diyos emen matanda-an ya hi Pangino-on tamon Hisokristo ay Anak nin Diyos. ⁵ Banà koni Pangino-on Hisokristo, hay Diyos ay nangingangalo nin nambin kahampatan kongko boy nambi kongko nin pribilihyo nin mag-in hogò na nin mangaral ha maski ayirin dogal. Ha ombayro, hay ngalan ni Pangino-on Hisokristo ay mapori ha panhohomonol kona nin tawtawoy ampipantompel kona. ⁶ Hikawo ay kabilang ana ha tawtawoy ampipantompel ha Diyos ta iningat na kawo nin pag-ikon ni Pangino-on Hisokristo.

⁷ Habayti ya holat ko ay para komoyon anlapiyen nin Diyos bahen ha siyodad nin Roma. Iningat na kawo emen kawo mag-in tawtawo na.

Hay Diyos ya Tatay tamo boy hi Pangino-on Hisokristo ay mangingangalo dayi komoyo nin mambin kahampatan boy katinekan.

Hay kalabayan ni Pablo nin mako ha siyodad nin Roma

⁸ Onan-ona, banà koni Pangino-on Hisokristo, hikawoy kaganawan ay an-ipagpasalamat ko ha Diyos ta hay pantompel moyo ay nabantog ana ha maski ayirin dogal. ⁹ Tandà nin Diyos ya ha pananalangin ko ay pirmi katawon anilamo. Matibolos ya nakem ko nin ampagsirbi ha Diyos ha pangangaral ko nin Mahampat ya Balità ya tongkol ha Anak na. ¹⁰ Hin hato et ay labay koynan mako bahen; kayà an-awoken ko ha Diyos ya no kalabayan na ay makalako ko bahen hapa-eg. ¹¹ Banà ha lengew ko komoyo ay labay kon mako bahen emen katawo matambayan para ha ikatibay nin katetpel moyo ha panggomawà nin Ispirito nin Diyos. ¹² Hay labay kon totolen, hitamoy kaganawan

ay mitatambay para ha ikatibay tamo. Hay makapakhaw komoyo ay pantotompel ko; pantotompel moyo itaman ya makapakhaw kongko.

¹³ Pawpatel, labay kon matanda-an moyo ya mabetbet akon ampag-ablikà nin mako bahen piro ahè ampitoley ta ma-in ampakahadlang. Labay kon mako bahen emen kawo magkama-in pantotompel nin banà ha pamapteg ko ya bilang ombayro ha nangyari ha kanayon ya kapariho moyon alwan Hawhodiyo. ¹⁴ Hay obligasyon ko ay mangaral ha kaganawan tawo, nipag-aral man o ahè. ¹⁵ Kayà hay Mahampat ya Balità ay hay apeh kon i-aral itaman komoyo bahen ha siyodad nin Roma.

Hay Mahampat ya Balità ya tongkolkoni Pangino-on Hisokristo

¹⁶ Hay Mahampat ya Balità ay agko an-ikareng-ey nin i-aral, ta ha kapangyariyan nin Diyos, habayti ya Mahampat ya Balità ay makapilibri ha kasalanan nin hinoman ya tompel koni Pangino-on Hisokristo. Hay inona nin Diyos nin binyan kalibriyan ay Hawhodiyo, piro hapa-eg ay ampangilibri yayna nin alwan Hawhodiyo. ¹⁷ Habayti ya Mahampat ya Balità ya makapipatandà nin ha pantotompel nin tawo ay an-ibilang nin Diyos ya hiya ay mahampat. Talagan peteg ta ombayri ya nakaholat ha Halità nin Diyos: "Hay tawoy nag-in mahampat nin banà ha pantotompel na ha Diyos ay ma-in anan biyay ya ayin anggawan."

Hay tongkol ha tawtawoy ahè ambomalay ha Diyos

¹⁸ Hay Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na ay an-ipakit nay pahang na ha pamarosa nin tawtawoy ampipanggawà nin kaganawan klasin kala-etan, ta habaytoy kala-etan ya ampakahadlang nin pangipatandà nin kaptegan ya tongkol ha Diyos. ¹⁹ Ha angkakit lay kaganawan pinalsa nin Diyos ta impakit na konla ay marì lan matanda-an ya tongkol ha Diyos. ²⁰ No pangnoy Diyos, hiya kateng kapangyariyan nay ayin anggawan boy pagkaDiyos na ay ahè angkakit. Piro hay babon lotà kateng kaganawan pinalsa nin Diyos ay habaytoy malinaw nin pakatanda-an nin tongkol kona. Kayà hay tawtawo ay ayin ma-ipagbara-nan nin agla mabalayan ya Diyos, boy ayin hila simprin ma-ipagbara-nan para agla ya honolen.

²¹ Tandà la ya ma-in Diyos piro agla amparangalan ha pagkaDiyos na boy agla ya ampasalamatan, no alwan ampangihip hila nin bawbagay ya ayin kowinta. Kayà hay nakem lay ayin pangingintindi ay andomeglem. ²² Anhalita-en la ya maronong hila piro alwa. Ha ombayro ay an-ipakit

lan bongat ya katangahan la; ²³ ta hay anhambawan la ay alwan Diyos ya ayin kamatyan, no alwan rawriboltoy kortin tawo ya ma-in kamatyan, o kortin mawmanokmanok, o kortin aw-ayop ya apat ya bitih, o kortin aw-ayop ya ampipandakap.

²⁴ Ombayroy labaylabay lan gaw-en; kayà pina-olayan hila nin Diyos nin gomawà karemekan ya labaylabay lan gaw-en. Hay ma-alay ya gawgawà nin nawini ay pina-olayan nin Diyos nin gaw-en la ha miha ta miha. ²⁵ Tandà lay kaptegan ya tongkol ha Diyos piro hay anhonolen la ay kabongkokan. Hay anhambawan la boy ampagsirbiyan la ay hatoy pinalsa; agla anhambawan ya Diyos ya namalsa ya nararapat poriyen anggan makakanoman. Amin.

²⁶ Kayà ha ombayroy anggaw-en la ay pina-olayan hila nin Diyos nin gaw-en lay ka-alayan ha sarili lan nawini. Maski bawbabayi, hay anggaw-en la ay an-alihen lay natoral nin pagkababayi la ya mag-ahawa nin lalaki, ta hay ampakilamowan la nin bilang ahawa ay kapara lan babayi.

²⁷ Ombayro simpri ya lawlalaki. An-alihen lay natoral nin pagkalalaki la ya mag-ahawa nin babayi, ta ha masyadoy karemekan nin kalabayan la ay ayin hilan kareng-eyan, ta kapara lan lalaki ya ampakilamowan lan bilang ahawa. Maski hapa-eg, hay nawini la ay ampananggap ana nin kaparosawan ya bonga nin gawgawà lay alwan nararapat nin gaw-en.

²⁸ Banà ta agla labay bomalay ha Diyos ay pina-olayan hila nin Diyos nin mangihip kala-etan boy gomawà nin ka-alayan ya alwan nararapat gaw-en. ²⁹ Kaganawan klasin kasalanan ay anti konla banà ha kala-etan la. Masyadoy kasakiman la, panggawà nin kala-etan ha kanayon, pami-inggit, pamipapati, pami-a-away, pamihaha-ol, pami-inakit, boy pamidadaldal. ³⁰ Masyado hila et nin maghalità ikahirà nin miha ta miha, inakit ha Diyos, panoya-toyà, pagmalhay, pagmapori, pangihip no anya et ya kala-etan ya magawà la, boy panhohomombalang ha mawmato-antawo. ³¹ Hila ay emen ha tengah ya ayin kareng-eyan; hila ay alwan tapat, ayin panlalabi, boy ayin ingangalo.

³² Tandà lay an-ipanogò nin Diyos ya hay ampipanggawà nin ombayro ay dapat ha kamatyan, hatoy kaparosawan ya ayin anggawan. Piro maski tandà la bayti ay ansomigi hilan manggawà nin ombayro, boy an-awoyonan la et ya kanayon ya angkakit lay ampipanggomawà nin ombayro.

2

Matoyngong ya panonosga nin Diyos

¹ Mag-in hino ka man ay agka manosga ha kapara mo ta agmo ma-ipagkatoyngan ya ayin kan kasalanan. No hosgawan mo ya ha nagawà nay kala-etan ay kowinta sarili mo ya anhosgawan mo, ta hika ay ampanggawà simpri nin kala-etan nin bilang ombayro ha anggaw-en na.

² Tandà tamo ya hay pamarosa nin Diyos ay kompormi ha kaptegan. Kayà parosawan na baytoy tawtawoy ampipanggawà nin kala-etan ya ombayro ha binanggit ko. ³ Hika ya tawoy ampanosga ha ampanggawà nin ombayroy kala-etan ya anggaw-en mo simpri, ha asa mo nayì ay mapa-alilihan moy panonosga nin Diyos? ⁴ O Maka an-hipen mo nin ha masyadoy kahampatan boy kapasinsyawan nin Diyos ay agna ka parosawan. Warì agmo tandà ya hay bara-nan nin kahampatan nin Diyos komo ay emen ka maghehe?

⁵ Piro matyà ya nakem mo ta agka ampaghehe. Kayà lalò mon ampabyaten ya iparosa komo nin Diyos lano ha allo nin parosawan nay tawtawo. Ha allon habayto, hay matoyng ya panonosga na ay mipatnag; ⁶ ta no anyay ginawà nin tawo ay ombayro ya itaman gantiyen nin Diyos. ⁷ Hay tawtawoy ampipagpasinsya nin manggawà kahampatan nin banà ha kalabayan lan makapakilamo nin ma-in kagandawan lano koni Apo Hisos, boy makapakonsowilo ha Diyos, boy magkama-in nin biyay ya ayin kamatyan ay biyan hila nin Diyos nin biyay ya ayin anggawan ya ombayro ha biyay na. ⁸ Hato balè ya ampipangkontra ha Diyos, ha masyadoy pahang konla nin Diyos ay parosawan na, ta aghila anhomonol ha kaptegan no alwan ansomigi hilan gomawà nin kala-etan. ⁹ Kaganawan ampipanggawà nin kala-etan, onan-onayna ya Hawhodiyo, ombayro simpri ya alwan Hawhodiyo ay ka-irapan boy kadya-dya-an ya ipatanam konla nin Diyos. ¹⁰ Piro kaganawan tawoy ampipanggawà nin kahampatan ay magkama-in kaporiyan, karangalan, boy katinekan. Hay an-onawen ay Hawhodiyo biha hatoy alwan Hawhodiyo, ¹¹ ta hay tegteg nin Diyos ha kaganawan ay pariho.

¹² Hay alwan Hawhodiyo ay ahè nakalengè nin kawkapanogo-an ni Moysis. Kayà hay panosgawan konla nin Diyos ay alwan kompormi ha kawkapanogo-an. Piro banà ta makasalanan hila, hay iparosa konla ay kaparosawan ya ayin anggawan. Hay Hawhodiyo ay nakalengè nin kawkapanogo-an ni Moysis. Kayà hay panosgawan konla nin Diyos ay kompormi ha kawkapanogo-an ta kateng hila ay makasalanan. ¹³ Hay tawtawoy an-ibilang nin Diyos nin mahampat ay alwan tawtawoy ampanlengè bongat nin kawkapanogo-an, no

alwan hatoy ampipanhomonol ha kawkapanogo-an. ¹⁴ Hay kawkapanogo-an ay ahè inggawà ha alwan Hawhodiyo. Piro no minghan ay anhonolen lay kanayon ya bagay ya an-ipanogò ta tandà la ya tamà gaw-en bayto. Ampanggawà hila nin kahampatan, ta anti ha nakem la ya habayto ay tamà gaw-en nin bilang ha an-ipanogò konla. ¹⁵ Hay panggawà la nin kahampatan ay emen lan tandà ya kawkapanogo-an maski agla nalengè. Tandà la ha nakem la no anyay mahampat boy mala-et. Kayà no ampanggawà hila nin kahampatan ay tandà la ya mahampat bayto, boy no ampanggawà hila nin kala-etan ay tandà la ya habayto ay mala-et. ¹⁶ Ha lomateng ya allon panonosga nin Diyos ay hosgawan ni Pangino-on Hisokristo ya tawtawo. Ipatnag nay anti ha nakem la ya ahè pon impatnag peleg lan anti bayri ha babon lotà. Habayti ay matanda-an ha Mahampat ya Balità ya an-i-aral ko.

Tongkol ha Hawhodiyo ya ampipanhomonolha kawkapanogo-an

¹⁷ Hikawo, anhalita-en moyo nin Hawhodiyo kawo boy ampahimalà kawo ha kawkapanogo-an, boy an-ipagmalhay moyo no pangno kawo ha Diyos. ¹⁸ Natanda-an moyo no anyay labay nin Diyos nin gaw-en moyo, ta hay kawkapanogo-an ya nakapitoto komoyo no pangno kawo makapili nin kahampatan ya gaw-en moyo. ¹⁹ Ha asa moyo ay ma-in kawon kakayawan nin mangaral ha tawtawo ya kowinta bowag ta ayin hilan tandà ya tongkol ha Diyos. Ha asa moyo et, hikawo ay emen hilag ya ampakahawang konlan kowinta anti ha karegleman. ²⁰ Hay anhalita-en moyo et ay ma-itoto moyo ya tawtawoy porol ya pag-i-hip boy tawtawoy kowinta aw-anak, ta hila ay babayo makatandà nin tongkol ha Halità nin Diyos. Anhalita-en moyo et ya hay kawkapanogo-an ya anhonolen moyo ay ampakabi komoyo nin karonongan boy kaptegan. ²¹ Hikawo ya ampanorò ha kanayon, warì agmoyo matoro-an ya sarili moyo? Hikawo ya ampanorò nin ahè manakaw, warì agkawo ampanakaw? ²² Hikawo ya ampaghalià nin ahè mamabayi o ahè makilalaki, warì agkawo ampanggawà nin ombayro? Hikawo ya ampaghalià nin ma-inakit kawo ha alwan peteg diyos, piro warì agkawo ampakon manakaw do ha bali ya ampaghambawan ha alwan peteg diyos? ²³ Anipagmalhay moyoy kawkapanogo-an, piro warì alwan emen moyon an-insoltowen ya Diyos ha agmoyo panhomonol ha kawkapanogo-an? ²⁴ Hay impaholat nin Diyos ay ombayri: “Hay alwan Hawhodiyo ay ampaghalià nin kala-etan ya

tongkol ha ngalan nin Diyos banà komoyon Hawhodiyo ya ahè ampipanggawà nin kahampatan.”

²⁵ Immanda nin Diyos ya hay Hawhodiyo ay toli-en ta habaytoy pananda-an nin hay Hawhodiyo ay pinili nin Diyos. Piro no hikawo ya Hawhodiyo ay ahè anhomonol ha kawkapanogo-an ay ayin kowinta baytoy pagtotoli moyo ya pakatanda-an nin hikawo ay pinili nin Diyos. ²⁶ Hay alwan Hawhodiyo ay alwan toli, piro no anhomonol hila ha kawkapanogo-an, ahè warì gaw-en nin Diyos nin hila ay kowinta toli ta pagtawo na hila? ²⁷ Alwa hilan toli, piro hay makapipakit komoyon Hawhodiyo nin kala-etan moyo ay hay panhohomonol nin alwan Hawhodiyo ha kawkapanogo-an ya anlabagen moyo ya mismo komoyon tawtoli inggawà nin Diyos.

²⁸⁻²⁹ Malakè ya anggaw-en moyo emen moyo ma-ipatandà ya hikawo ay Hawhodiyo. Piro hay peteg Hodiyo ay alwan ombayro, ta hay peteg Hodiyo ay tawoy anhomonol ha hawalità nin Diyos. Hay peteg ya pagtotoli ay alwan hatoy anggaw-en ha nawini nin banà ha panhohomonol ha kawkapanogo-an, no alwan panggomawà nin Ispirito nin Diyos ha nakem nin tawo. Hay tawoy ginaw-an nin ombayro nin Ispirito nin Diyos ay amporyen nin Diyos maski agya amporyen nin kapara nan tawo.

3

Hay katapatan nin Diyos

¹ Hapa-eg awod, anyay angka-ibintahi nin Hawhodiyo ha alwan Hawhodiyo, o anyay ka-alaga-an nin pamagtoli nin Hawhodiyo? ² Hay Hawhodiyo ay malakè ya bagay ya angka-ibintahi. Ona, hay Hawhodiyo ya pinangipahimalaan nin Diyos nin hawalità na. ³ Peteg nin hay ongo ha Hawhodiyo ay alwan tapat ha panhohomonol ha Diyos. Ombayro man, mag-in warì nin ayin alagà ya pangakò nin Diyos konla? ⁴ Ahè! maski magbongkok ya kaganawan tawo, hay Diyos ay ahè magbongkok. No hinalità na ay petegen na; ta hay nakaholat ha Halità nin Diyos ya hinalità ni Ari Dabid ha Diyos ay ombayri:

“Hay hawalità mo ay kaptegan; kayà mapatnag ya kahampatan mo. Maski hinoy tawo ay ahè makakit nin paminggawan komo.”

⁵ Ha ka-hipan nin tawtawo ay ombayri ya katoynongan la: “Alwan tamà ya hitamoy Hawhodiyo ay parosawan nin Diyos, ta hay kala-etan tamo ya makapipakit nin kahampatan nin Diyos.” ⁶ Alwan ombayro! No alwan mahampat ya Diyos, pangno ya man awod makahosga lano

nin tawtawo? ⁷ Maka hay an-ipagkatoy nongan nin kanayon ay ombayri: “No ha kabongkokan ko ay lalò ampipatnag ya katapatan nin Diyos boy angkapori ya ay alwan tamà nin parosawan na ko ha kasalanan ko.” ⁸ No ombayro awod ay isigi tamoy pagkasalanan no habaytoy makapipakit nin kahampatan nin Diyos. Habayti ay an-itorò ko kano wanlan hatoy tawtawoy ampipanirà kongko. Hay bagay konla ay parosawan nin Diyos.

Ayin tawoy mahampat

⁹ Hikayi ya Hawhodiyo ay mas mahampat wari ha tegteg nin Diyos kisa ha alwan Hawhodiyo? Alwa! Pinaptegan koyna komoyo ya hay kasalanan ay makapangyayari ha kaganawan tawo mag-in Hodiyo o alwa. ¹⁰ Hay nakaholat ha Halità nin Diyos ay ombayri:

“Ayin tawoy mahampat; ayin ni miha. ¹¹ Ayin ampakaintindi no anyay kaptegan; ayin simprin ampag-apeh nin makatandà tongkol ha Diyos. ¹² Kaganawan ay ahè labay pakarani ha Diyos ta ampagpakala-et hila. Ayin ampanggawà nin kahampatan; ayin ni miha. ¹³ Hay bebey la ay emen abirtoy tinabon ya anhomngaw, ta hay aw-ilgo la ay panay nin karemekan. Hay bebey la ay anggamiten la nin manloko nin kapara la. Hay aw-ilgo la ay emen dità nin otan ta ampakahirà nin kapara la. ¹⁴ Kaganawan anhalita-en la ay pawpanenebey boy aw-inakit ha kapara la. ¹⁵ Amò bongat ya dipirinsya ay pamatyan layna nin kapara la. ¹⁶ Maski ayri hila mako ay ampanirà hila nin kapara la, boy ampambi hila nin ikagolon nakem nin kapara la. ¹⁷ Agla tandà no pangno hila magkama-in nin katinekan. ¹⁸ Hay Diyos ay agla an-igalang.”

¹⁹ Tongkol bayri ha binanggit ko ya nakaholat ha Halità nin Diyos ay tandà tamo hapa-eg ya hay kawkapanogo-an ay ka-ilangan honolen nin tawtawoy anti ha hilong nin kawkapanogo-an ya ayin kanayon no alwan Hawhodiyo. Kayà ayin makapaghalità nin ayin yan kasalanan. Kaganawan ay mangamin nin hay kaganawan tawo ay makasalanan ya nararapat nin mananggap parosa nin Diyos. ²⁰ Ahè an-ibilang nin Diyos nin ayin kasalanan ya tawoy anhomonol ha kawkapanogo-an. Hay kawkapanogo-an ay makapipatandà bongat ha tawo nin hiya ay makasalanan.

Hay tawoy an-ibilang nin Diyos nin mahampat

²¹ Hin hato, ha kawkapanogo-an kateng ha hinolat nin pawpropita nin Diyos ay impatandà no pangno magkama-in nin kahampatan ya tawo. Hapa-eg ay impatnag nin Diyos ya hay pangibilang na nin mahampat ya tawo ay alwan ha panhohomonol ha kawkapanogo-an. ²² Kaganawan ampipantompel koni Pangino-on Hisokristo mag-in Hodiyo o alwa ay an-ibilang nin Diyos nin ayin kasalanan nin banà ha pantotompel la. Ha Diyos, kaganawan tawo ay paripariho, ²³ ta kaganawan ay nagkasalanan boy alwan sapat ya kahampatan la para makapakonsowilo ha Diyos. ²⁴ Ombayro man, hay pangingangalo nin Diyos nin mambin kahampatan ay alwan banà ha gawgawà nin tawtawo, no alwan hay tawtawo ay an-ibilang na nin ayin kasalanan nin banà koni Pangino-on Hisokristo ya nambeh konla para ha ikalibri la. ²⁵ Hi Pangino-on Hisos ay inggawà nin Diyos nin mati emen hay kawkasalanan nin kaganawan tawo ay mapatawad. Hay dayà na ay nantolò ta pangalih nin kasalanan nin tawtawoy mipantompel kona. Kamatyan ni Pangino-on Hisos ya makapipatandà nin matoyong ya gawà nin Diyos. Hin hato ay emen alwan tamà ya gawà nin Diyos ha pama-olay na nin magkasalanan ya tawtawo, ta pinagpasinsyawan na hila nin ahè pinarosawan. ²⁶ Piro hapa-eg, hay kamatyan ni Pangino-on Hisos ya makapapteg nin hay Diyos ay mahampat. Hay tawoy antompel koni Pangino-on Hisos ay an-ibilang nin Diyos nin ayin kasalanan.

²⁷ Anyaman awod ya ma-ipagmalhay tamo? Ayin! Maipagmalhay tamo warì ya gawgawà tamo? Ahè! Imbilang nin Diyos nin hitamo ay ayin kasalanan banà ha pantotompel tamo. ²⁸ Pagkalilinaw nin an-ibilang nin Diyos nin ayin kasalanan ya tawo banà ha pantotompel na koni Pangino-on Hisos; alwan ha panhohomonol na ha kawkapanogo-an.

²⁹ Maka an-hipen moyo nin hay Diyos ay Diyos bongat nin Hawhodiyo, ta alwan Diyos nin alwan Hawhodiyo. Alwan ombayro ta hay Diyos ay Diyos simpri nin alwan Hawhodiyo. ³⁰ Mimiha ya Diyos nin kaganawan tawo, mag-in Hodiyo o alwa. Maski hino ya ma-in katetpel koni Pangino-on Hisokristo ay an-ibilang na nin ayin kasalanan. ³¹ Ombayro man, an-alihan nawen warì kowinta ya kawkapanogo-an? Ahè! Ha pantotompel nawen koni Pangino-on Hisos ay lalò nawen angkahonol ya kahampatan ya angka-itorò nin kawkapanogo-an.

Hi Abraham ay nag-in mahampat ninbanà ha pantotompel na

¹ Ihipen tamo no pangnoy nag-in karanasan ni Abraham ya ka-apo-apowan nawen Hawhodiyo. ² No banà ha panggawà nan kahampatan ay imbilang nin Diyos nin hiya ay mahampat ay ma-in yan katoynongan para magmalhay. Piro alwan ombayro ta ayin yan ma-ipagmalhay ha arapan nin Diyos, ³ ta ha Kaholatan nin Diyos ay ombayri ya nakaholat: “Hi Abraham ay ninto-o ha impangakò kona nin Diyos; kayà imbilang nin Diyos nin hi Abraham ay mahampat.”

⁴ Tandà tamo ya hay tawoy ampaki-opà nin magtrabaho ay an-opa-an. Hatoy opà kona ay alwan rigalo kona ta pinagtrabahowan na. ⁵ Ma-in tawtawoy ampipanggawà nin kahampatan ta andap la no ha ombayro ay tanggapen hila nin Diyos; piro alwan ombayro, ta hay tawtawoy makasalahanan ya nipantompel ha Diyos ay an-ibilang nin Diyos nin hila ay ayin kasalahanan. Banà ha pantotompel la ay an-ibilang nin Diyos nin hila ay mahampat. ⁶ Hin hato, hinalità ni Ari Dabid ya makalmà ya tawoy an-ibilang nin Diyos nin ma-in kahampatan. Alwan banà ha gawgawà na no alwan banà ha katetpel na. ⁷ Nakaholat bayti ya hinalità ni Ari Dabid:

“Tongkol ha tawoy mala-et ya gawgawà ay makalmà ya no habaytoy gawgawà na ay pinatawad nin Diyos ta inalih nin Diyos ya kawkasalahanan na. ⁸ Makalmà ya tawo ya ahè an-ibilang nin Pangino-on nin hiya ay ma-in nin kasalahanan.”

⁹ Hato nayì ya pangyayari ya binanggit no pangno magkama-in nin kaligawan ay paran bongat ha tawtoli o kateng ha alwan tawtoli? Habayto ay para ha kaganawan ta ihipen tamo et ya tongkol koni Abraham. Banà ha pantotompel na ay imbilang nin Diyos nin hi Abraham ay ma-in kahampatan. ¹⁰ Nakano nangyari bayti koni Abraham? Hin agya et nayì tinoli o hin toli yayna? Nangyari bayto kona hin alwa ya et toli. ¹¹ Hin agya et tinoli ay imbilang ana nin Diyos nin hi Abraham ay mahampat nin banà ha pantotompel na. Hay panoli kona ay panandan nin pinaptegan nin Diyos ya hiya ay imbilang ana nin mahampat. Ombayroy ginawà nin Diyos koni Abraham emen hay kaganawan nin ma-in katetpel ha Diyos ay hi Abraham ya pinagkatatay la. Hila ay an-ibilang nin Diyos nin ma-in kahampatan, maski alwa hila tawtoli. ¹² Hi Abraham et ya tatay nin tawtoli ya ayin kanayon no alwan Hawhodiyo. Nag-in la yan tatay, alwan banà ta toli hila no

alwan banà ta ma-in hilan katetpel nin emen ha katetpelnì Abraham biha ya tinoli.

Hay pangakò nin Diyos banà ha pantotompel ni Abraham

¹³ Hay Diyos ay nangakò koni Abraham boy ha awinalalak na nin igwà na konla nin pag-ikon ya intiron babon lotà. Agna ya pinangako-an nin banà ha panhohomonol na ha kawkapanogo-an, ta hay kawkapanogo-an ay ahè et na-igwà hin habayto, no alwan pinangako-an ya nin Diyos banà ha pantotompel ni Abraham, ta ha ombayro ay imbilang nin Diyos nin hi Abraham ay mahampat. ¹⁴ Piro no hay nakapag-ikon bongat nin impangakò nin Diyos ay hatoy ampipanhomonol ha kawkapanogo-an ay ayin awod kowinta ya pantotompel boy ayin alagà ya pagpangakò nin Diyos. ¹⁵ Banà ha kawkapanogo-an ya ahè mahonol ay nagkama-in nin kaparosawan ya nangibat ha Diyos. No ayin kawkapanogo-an ay ayin panlolomabag boy ayin kaparosawan.

¹⁶ Hapa-eg banà ha pangingangalo nin Diyos nin mambin kahampatan, hay impangakò na ay sigoradon matanggap nin kaganawan ma-in katetpel. Habayto ay inggawà na ha kaganawan ma-in katetpel, alwan bongat do ha ampipanhomonol ha kawkapanogo-an ya ayin kanayon no alwan Hawhodiyo. Habayto ay matanggap nin kaganawan ma-in katetpel nin bilang koni Abraham, ta banà ha pantotompel tamo, hi Abraham ay nag-in tamon tatay. ¹⁷ Hay tongkol koni Abraham ay ombayri ya nakaholat ha Halità nin Diyos: “Hika ya ginawà kon tatay nin tawtawo ha malakè ya nasyon.” Habaytoy impangakò ay sigoradon mangyari, ta hay nagpangakò ay Diyos ya ampinto-owen ni Abraham. Hiya ya Diyos ya ampamiyay oman nin nikati boy mamalsa nin hatoy ayin et.

¹⁸ Hi Abraham ay ayin anan pag-asa nin magka-anak ta mato-a yayna. Ombayro man, hay impangakò kona nin Diyos ya hiya ya pagtatay nin tawtawo ha malakè ya nasyon ay pininto-o na. Ombayri ya hinalità kona nin Diyos: “Hay ma-i-alalak mo ay lomakè.” ¹⁹ Hin hinalità bayto nin Diyos, hay idad ni Abraham ay magmamagatoyna; maski impalagay na nin agyayna ma-ari magka-anak banà ha kato-awan na boy tandà na ya ahè magka-anak hi Sara ay ahè kinomapey ya katetpel na. ²⁰ Agna pinagdodawan baytoy impangakò nin Diyos no alwan pinori nay Diyos boy lalò tinomibay ya katetpel na. ²¹ Lobos ya pantotompel na ya kaya nin Diyos nin pangyariyen baytoy pangakò na. ²² Banà ha pantotompel ni Abraham ay imbilang nin Diyos nin hi Abraham ay mahampat.

²³ Hatoy nakaholat ya tongkol koni Abraham ya imbilang nin Diyos nin hiya ay mahampat nin banà ha pantotompel na ay alwan bongat para koni Abraham, ²⁴ no alwan para et kontamo. An-ibilang nin Diyos nin hitamo ay mahampat banà ha pantotompel tamo ha Diyos ya namiyay oman koni Pangino-on tamon Hisos. ²⁵ Hi Pangino-on Hisos ay inggawà nin Diyos nin mati nin para ha kasalanan tamo, boy biniyay yan oman emen hitamo ay ibilang nin Diyos nin ayin kasalanan.

5

Hitamo ay nag-in mahampat

¹ Hapa-eg banà ha pantotompel tamo koni Pangino-on Hisokristo ay an-ibilang ana nin Diyos nin hitamo ay ayin kasalanan, boy ma-in tamoynan pamakisondò ha Diyos banà ha pagkamati ni Pangino-on Hisokristo. ² Banà et ha pantotompel tamo koni Pangino-on Hisokristo ay ma-in tamoynan karapatan mananggap nin kahampatan ya ingangalo nin Diyos. Habayti ya kahampatan ya ingangalo ay ampamatibay kontamo. Ampagtowà tamo ta talagan ma-in tamon pag-asa ya lano ha anti tamoyna do koni Pangino-on Hisokristo ay bilang tamoyna kona ya ponò nin kagandawan. ³ Alwan bongat nin habayto; an-ikatowà tamo et ya kawkadya-dya-an tamo, ta tandà tamo ya ha pagdanas tamo nin kadya-dya-an ay angkatoto tamo nin magte-eh. ⁴ Banà ta natotowan tamo nin magte-eh, hay Diyos ay ampangonsowilo kontamo. Ha konsowilo na ay ma-asawan tamo ya impangakò na kontamo. ⁵ Agtamo malihan gana ha pan-o-omasa tamo ta hay an-asawan tamo ay toparen nin Diyos. Tandà tamo bayti ta hay Ispirito nin Diyos ya inggawà na kontamo ay nangipatandà nin masyadoy panlalabi kontamo nin Diyos.

⁶ Hin ayin tamo et nin katetpel ay ayin tamon magawà ya para ha ikalibri tamo ha kasalanan. Piro ha tamà ya pana-on ya pinilì nin Diyos ay nati hi Pangino-on Hisokristo nin para kontamon mawmakasalanan. ⁷ Ma-irap ha maski hino ya mati nin para ha mahampat ya tawo. Ombayro man ay ma-in ampangyarín maghokaw nakem nin mati nin para ha mahampat ya tawo. ⁸ Piro hay Diyos ay impakit nay panlalabi na kontamo, ta maski makasalanan tamo, hi Pangino-on Hisokristo ay inhogò nan mati nin para ha kasalanan tamo.

⁹ Hapa-eg, banà ha pantolò nin dayà ni Pangino-on Hisos hin nati ya ha koroh ay an-ibilang nin Diyos nin hitamo ay ayin anan kasalanan. Ha ombayroy ginawà na

hin makasalahanan tamo et ay lalò ana nin ilibri tamo ni Pangino-on Hisokristo ha kaparosawan lano ha manosga ya Diyos. ¹⁰ Hin hato, hitamo ay ka-away nin Diyos. Piro pinagkasondò na tamo banà ha Anak na ya nati nin para ha kawkasalahanan tamo. Hapa-eg ha pamakisondò kontamo nin Diyos ay lalò na tamon biyan nin kalibriyan ta nabiyay oman hi Pangino-on Hisos. ¹¹ Piro alwan bongat habayti, no alwan angkatowà tamo et nin mamori ha Diyos banà koni Pangino-on Hisokristo, ta hiya ya bara-nan nin pamakisondò nin Diyos kontamo.

Tongkol koni Adan boy koni Pangino-on Hisokristo

¹² Hay pangyayari ay ombayri. Banà ha ginawà nin mihay tawo ya hi Adan ay nagkama-in nin kasalahanan ha babon lotà, boy banà ha pagkasalahanan na ay nagkama-in nin kamatyan. Kayà kaganawan tawo ay ma-in kamatyan ta kaganawan ay nagkasalahanan. ¹³ Maski hin ahè et inggawà ya kawkapanogo-an, hay tawtawo ay ampagkasalahanan ana. Piro ayin hilan tobayen ha pagkasalahanan la ta ayin et nin kawkapanogo-an. ¹⁴ Ombayro man, pa-ibat hin pana-on ni Adan angga hin pana-on ni Moysis, hay kamatyan ay makapangyayari ha kaganawan tawo hin habayto maski hay kawkasalahanan la ay alwan bilang ha kasalahanan ya ginawà ni Adan ha panlomabag na ha immanda kona nin Diyos.

Hi Adan ay ma-i-alimbawà do ha ampalatngen pon hin hato ya ayin kanayon no alwan hi Pangino-on Hisos. ¹⁵ Piro kahalakoy gawgawà ni Adan ha gawgawà ni Pangino-on Hisos, ta hay masyadoy kahampatan ya ingangalo ya inggawà nin Diyos ay alwan bilang ombayro ha panlomabag ni Adan. Peteg nin banà ha kasalahanan nin mihay tawo ay nagkama-in nin kamatyan ya kaganawan. Piro banà itaman ha mihay tawo ya hi Pangino-on Hisokristo ay igit ya kahampatan ingangalo ya inggawà nin Diyos ya para ha kaganawan tawo.

¹⁶ Hay ingangalo ya inggawà nin Diyos ay kahalako ha risolta nin kasalahanan nin mihay tawo ya hi Adan. Maski minghan yan bongat nilomabag, hay risolta ay insintinsya nin Diyos ya magkama-in nin kaparosawan. Ombayro man, maski malakè ya nagawà ya kasalahanan, hay Diyos ay nangingangalo nin mambin kapatawaran. Habaytoy bara-nan nin hay tawtawo ay an-ibilang nin Diyos nin ayin kasalahanan. ¹⁷ Banà ha panlomabag nin mihay tawo ya hi Adan, hay kamatyan ay nag-in makapangyayari ha kaganawan tawo. Piro banà itaman ha ginawà nin mihay tawo ya hi Pangino-on Hisokristo ay lalò nagkama-in nin

masyadoy kahampatan. Kayà kaganawan mipananggap nin hatoy kahampatan ya ingangalo nin Diyos ay an-ibilang na nin mahampat boy hila ay ma-in anan biyay ya makapakilamo koni Pangino-on Hisokristo do ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos.

¹⁸ No pangno nin hay panlomabag nin mihay tawo ya hi Adan ay nagkama-in nin sintinsyay kaparosawan ha kaganawan, ha kahampatan itaman ya ginawà nin mihay tawo ya hi Pangino-on Hisokristo ay mag-in mahampat ya kaganawan tawo ta magkama-in hila nin biyay ya ayin anggawan. ¹⁹ Ha panlomabag ha Diyos nin mihay tawo ya hi Adan, kaganawan tawo ay nag-in makasalanan. Ombayro itaman, ha panhohomonol ha Diyos nin mihay tawo ya hi Pangino-on Hisokristo, hay kalak-an ay ibilang nin Diyos nin mahampat.

²⁰ Biha inggawà nin Diyos ya kawkapanogo-an ay makasalanan ana ya tawtawo. Hay kawkapanogo-an ay inggawà na emen panlomabag nin tawtawo ay matanda-an la ya hila ay ampakapagkasalanan. Piro maski masyadoy kasalanan nin tawtawo ay lalò itaman ya kahampatan pangiangangalo nin Diyos ha mawmakasalanan. ²¹ Hay kasalanan ay nag-in makapangyayari ha kaganawan; kayà ma-in kamatyan. Piro banà ha kahampatan pangiangangalo nin Diyos, hay tawtawoy mipantompel kona ay ibilang na nin mahampat, ta ha pamakilamo la koni Pangino-on Hisokristo ay ma-in hila nin biyay ya ayin anggawan.

6

Mag-in mahampat nin banà ha pantotompel

¹ Banà bayro ha hinalità ko ay ipagpatoloy tamo warì ya pagkasalanan emen hay Diyos ay lalò mangiangangalo kontamo nin mambin kahampatan? ² Alwan ombayro! Bilang ha tawoy nati ya agana makagawà nin kala-etan ay nag-in tamon ombayro hin tinanggap tamo hi Pangino-on Hisokristo. Kayà agtamoyna manggawà nin kala-etan ya anggaw-en tamo hin hatò. ³ Warì agmoyo tandà ya hay paminyag kontamon ampipantompel koni Pangino-on Hisokristo ay kaptegan nin ma-in tamon pamakilamo kona boy kowinta nati tamo hin nati ya? ⁴ Hay paminyag kontamo ay kowinta nati tamo nin kalamo ni Pangino-on Hisos boy kowinta intabon tamo nin kalamo na. Piro banà ha panggomawà nin masyadoy kapangyariyan nin Tatay ya Diyos ay nabiyay yan oman. Ombayro itaman ya pangyayari kontamo. Hay da-an pagkatawo tamo ay nabayo ta kowinta nati tamo biha nabiyay oman.

⁵ Banà ta kowinta nati tamo nin kalamo ni Pangino-on Hisokristo, hitamo ay talagan nabayo, ta kowinta nabiyay tamon kalamo na hin nabiyay yan oman. ⁶ Tandà tamo ya hay da-an pagkatawo tamo ay kowinta kalamo ni Pangino-on Hisos nin nati ha koroh ya pinangipako-an kona. Hi Pangino-on Hisos ay nati ha koroh emen hay da-an pagkatawo tamo ay agana makapangyayari kontamo, boy emen agtamoyna mag-in honolhonolan nin gomawà nin kasalanan. ⁷ Hay tawoy nati ay nakalibri ana ha kasalanan ya makapangyayari kona. Hitamo ay dapat mag-in nin ombayro.

⁸ Banà ta kowinta nati tamo nin nakalamo ni Pangino-on Hisokristo hin nati ya ay ampinto-o tamo nin ma-in tamon bayoy biyay ya emen ha biyay na. ⁹ Tandà tamo ya hi Pangino-on Hisokristo ay nati biha nabiyay oman, piro hapa-eg ay agyayna mapatalon oman nin kamatyan. Kamatyan ay alwaynan makapangyayari kona. ¹⁰ Hi Pangino-on Hisokristo ay minghan bongat nati boy agyayna matin oman. Hay kamatyan na ya pinamatalo na nin kasalanan ya ampakapangyayari ha tawtawo. Hapa-eg ay angkabiyay ya boy kaganawan anggaw-en na ay ha ikapori nin Diyos. ¹¹ Kayà hay sarili moyo ay dapat moyo itaman ibilang nin nati ya agana ampakapagkasalanan. Hapa-eg, ma-in kawoyna nin bayoy biyay nin makapagsirbi ha Diyos banà ha pamakilamo moyo koni Pangino-on Hisokristo.

¹² Kayà agmoyoyna payagan nin mag-in makapangyayari komoyo ya kasalanan ya labaylabay gaw-en nin nawini moyo ya ma-in kamatyan. ¹³ Maski anyay parti nin nawini moyo ay agmoyo pa-olayan nin manggawà kasalanan, no alwan hay nawini moyo ay ipasakop moyo ha Diyos. Ombayroy gaw-en moyo ta hikawo ya kowinta nati ay nabiyay oman. Kayà hay sarili moyo ay ipasakop moyo ha Diyos emen kawo makagawà nin kahampatan. ¹⁴ Hay kasalanan ay alwaynan makapangyayari komoyo hapa-eg, ta nakalagan kawoyna ha kawkapanogo-an ya kowinta nane-el komoyo. Hay pagkama-in moyo hapa-eg nin kalibriyan ay banà ha pangingangalo nin Diyos ya mambi komoyo nin kahampatan.

Hay anhonolen tamo ay habaytoyampakapangyayari kontamo

¹⁵ Hapa-eg ha nakalagan tamoyna ha anhonolen tamoy kawkapanogo-an ya kowinta nane-el kontamo, boy nakalibri tamoyna nin banà ha kahampatan pangingangalo kontamo nin Diyos ay ma-in tamo warì kalaya-an nin manggawà kasalanan? Talagan ayin! ¹⁶ Warì agmoyo tandà

ya no hinoy anhonolen moyo ay habaytoy makapangyayari komoyo? No ampagkasalanan ya tawo ay kasalanan ya makapangyayari kona, boy hay risolta kona nin habayto ay mipalako ha impirno ya ayin anggay kaparosawan. Piro no Diyos ya anhonolen nin tawo ay Diyos ya makapangyayari kona, boy hay risolta ay ibilang nin Diyos nin hiya ay mahampat.

¹⁷ Hin hatò ay kasalanan ya makapangyayari komoyo, piro salamat ha Diyos ta hapa-eg ay na-itorò ana komoyo ya peteg ya torò boy lobos anay kalabayan moyo nin honolen bayto. ¹⁸ Hapa-eg ha inlibri kawo nin Diyos ha kasalanan ya nakapangyayari komoyo, hay makapangyayari ana komoyo ay hi Pangino-on Hisos. Kayà ampakagawà kawo nin kahampatan. ¹⁹ Hay bara-nan nin pangi-alimbawà ko komoyo no hinoy makapangyayari komoyo bayri ha an-itorò ko ay emen moyo tampol ma-intindiyan. Hin hatò, hay nawini moyo ay pina-olayan moyo ha gawgawà ya maremek boy ha kaganawan klasin kala-etan. Piro hapa-eg, hay nawini moyo ay ipasakop moyo ha Diyos emen kawo mag-in mahampat boy magkama-in malinis ya pagnanakem.

²⁰ Hin hatò, hay makapangyayari komoyo ay kasalanan; kayà agkawo makagawà nin kahampatan. ²¹ Warì ma-in kahampatan ya imbonga nin hatoy gawgawà moyo hin hatò ya kala-etan ya an-ikareng-ey moyo hapa-eg ha tinompel kawo koni Pangino-on Hisokristo? Habaytoy mala-et ya gawgawà moyo hin hatò ay makapipalako komoyo ha impirno ya ayin anggay kaparosawan. ²² Piro hapa-eg ay nakalagan kawoyna ha kasalanan ya nakapangyayari komoyo. Diyos anay makapangyayari komoyo ta hiyayna ya anhonolen moyo. Kayà malinis anay pagnanakem moyo boy ma-in kawon biyay ya ayin anggawan ya bilang biyay nin Diyos. ²³ Hay kabayaran nin kasalanan ay kamatyan ya makapipalako ha impirno ya ayin anggay kaparosawan. Balè hay ayin bayad ya an-i-ingalon an-igwà nin Diyos ay biyay ya ayin anggawan ya risolta nin pamakilamo nin tawo koni Pangino-on tamon Hisokristo.

7

Hay kawkapanogo-an ay alwaynan makapangyayari

¹ Pawpatel, tandà koy angka-intindiyan moyon mahampat no anyay anhalita-en ko ya tongkol ha kawkapanogo-an. Peleg angkabiyay ya tawo ay kowinta nakahe-el ha kawkapanogo-an. ² Alimbawà ha pag-ahawa nin babayi. Hay kapanogo-an ya kowinta nangihe-el kona ha ahawa na peleg angkabiyay ya ahawa na. Piro no nati anay ahawa na

ay nakalagan yayna ha ombayroy kapanogo-an ya kowinta nakapihe-el kona ha ahawa na. ³ Piro no angkabiyay et ya ahawa na ta mag-ahawa ya nin kanayon ay ampakilalaki ya. Piro no nati ana balè ya ahawa na ay nakalagan yayna ha ombayroy kapanogo-an. Hay pag-ahawa nan oman ay alwan pamakilalaki.

⁴ Pawpatel ko, habaytoy babayi ya ka-alimbawa-an moyo, boy hay makapangyayari komoyo nin emen ha primiron ahawa na ay hay kawkapanogo-an. Hapa-eg ay nakalagan kawoyna ha kawkapanogo-an ya kowinta nane-el komoyo, ta kowinta nati kawon kalamo ni Pangino-on Hisokristo hin impakò ya ha koroh. Nabiyay yan oman boy hay ka-alimbawa-an na ay ikalwan ahawa nin habaytoy babayi, ta hi Pangino-on Hisokristo ya makapangyayari komoyo kisa hatoy kawkapanogo-an. Hay mag-in bonga komoyo nin habayto ay makagawà kawo nin kahampatan ya ikapori nin Diyos. ⁵ Hin ahè et nabayo ya nakem tamo, hay mala-et ya kalabayan tamo ya ampakagtan kontamo para magkasalanan. No pangno angka-ipatandà kontamo nin kawkapanogo-an ya mala-et ya magkasalanan ay lalò tamo itaman ampakagawà nin kasalanan ya hay risolta kontamo ay mipalako tamo ha impirno ya ayin anggay kaparosawan. ⁶ Piro hapa-eg ay nakalagan tamoyna ha kawkapanogo-an ya kowinta nane-el kontamo, ta hin tinompel tamo koni Pangino-on Hisos ay kowinta nati tamo nin kalamo na. Hapa-eg hay panhohomonol tamo ha Diyos ay alwan bilang ha panhohomonol tamo ha da-an kawkapanogo-an, ta hay bayoy pamamaraan nin panhohomonol tamo ha Diyos ay panggogomawà kontamo nin Ispirito nin Diyos ya inggawà nin Diyos kontamo.

Tongkol ha kawkapanogo-an boy kasalanan

⁷ Anyaman awod, mala-et nayi ya kawkapanogo-an? Alwa! No ayin kawkapanogo-an ay agko natanda-an no pangno ko ampakapagkasalanan. No ahè impanogò ya ahè manakim ay agko natanda-an no pangno kala-et ya manakim. ⁸ Piro hin na-ipatandà nin pawpanogò ya mala-et ya manakim ay lalò ako itaman ampakagawà nin kasakiman. Ombayro man, no ayin kawkapanogo-an ay agko matanda-an no pangno ko ampakapagkasalanan. ⁹ Hin agko et tandà ya kawkapanogo-an ay agko tandà ya ma-in akon kasalanan; kayà andap ko no mahampat ako. Piro hin natanda-an koy an-ipanogò nin Diyos ay natanda-an ko ya angkalabag ko bayto; kayà hay dapat kongko ay ha ayin anggay kaparosawan. Ombayro man, lalò akon ampagkasalanan ya lalò makapipakarayò kongko ha

Diyos. ¹⁰ Habayti ya pawpanogò ya dapat ko dayin honolen emen ako magkama-in nin biyay ya ayin anggawan ay lalò ampangipakarayò kongko ha Diyos ta agko angkahonol. ¹¹ Andap ko no mahonol ko, piro ahè awod, ta maski labay kon honolen ya pawpanogò ay lalò akoyna ingat ampipakarayò ha Diyos.

¹² Hay kawkapanogo-an nin Diyos ay mahampat boy tamà. Alwan mala-et ta hay Diyos ya nambi nin pawpanogò ay mahampat. ¹³ Habayti warì ya mahampat ya pawpanogò ya nakapipakarayò kongko ha Diyos? Alwa! Hay nakapipakarayò kongko ha Diyos ay kasalanan ko ya kontra ha mahampat ya pawpanogò. Hay pawpanogò ya nakapipakit no pangno kala-et ya kasalanan.

Ahè magawà nin tawo ya kahampatannya labay nan gaw-en

¹⁴ Tandà tamo ya hay kawkapanogo-an ay nangibat ha Ispirito nin Diyos, piro hay nag-in ogali ko ay magkasalanan ta hiko ay tawon bongat. Hay kasalanan ya makapangyayari kongko. ¹⁵ Kayà hay mahampat ya labay kon gaw-en ay agko angkagawà, ta hay angkagawà ko ay hatoy angka-inakitan koy gawà. Agko tandà no antà ombayro ko! ¹⁶ No agko labay gaw-en ya angkagawà ko ay ampan-gahologan nin an-omawoyon ako nin hay kawkapanogo-an ay mahampat. ¹⁷ Hay bara-nan nin ampakagawà ako et nin kasalanan maski agko labay gaw-en ay alwan banà ha bayoy pagkatawo ko, no alwan banà ha da-an pagkatawo ko ya anti et kongko. ¹⁸ Tandà ko ya hay sarili ko ay ayin kahampatan, ta maski labay kon manggawà nin kahampatan ay agko magawà. ¹⁹ Hay mahampat ya labay kon gaw-en ay agko magawà, no alwan hay mala-et ya agko labay gaw-en ay angkagawà ko. ²⁰ Hay panggawà ko nin mala-et ya agko labay gaw-en ay banà ta hay ampakapangyayari kongko ay kasalanan.

²¹ Hay ampangyari kongko ay ombayri: labay kon manggawà nin kahampatan piro hay angkagawà ko ay mala-et. ²² Matibolos ya nakem kon homonol ha an-ipanogò nin Diyos. ²³ Piro angkatanam ko ya hay anti ha nakem ko ya labay kon manggawà nin kahampatan ay angkapatalo nin kalabayan nin nawini ko ya manggawà nin kala-etan, ta hay kasalanan ya ampakapangyayari kongko. ²⁴ Ha ombayri ya ampangyari kongko ay ka-i-ingalo ko! Hinoy makapilibri kongko ha kala-etan ya anggaw-en nin nawini ko ya ampangipakarayò kongko ha Diyos? ²⁵ Ampasalamat ako ha Diyos ta hiya ya nangilibri kongko banà ha pagkamati ni Pangino-on tamon Hisokristo.

Hiko hapa-eg ay ombayri: ma-in akon bayoy nakem ya matibolos nin homonol ha Diyos, piro no minghan ay ampakapagkasalanan ako ta anhonolen koy kalabayan nin da-an pagkatawo ko.

8

*Hay bayoy pag-o-ogali ay gawà nin Ispirito nin Diyos
(Galasya 5:16-18)*

¹ Hapa-eg hay mangama-in pamakilamo koni Pangino-on Hisokristo ay ayin anan sintinsyay kaparosawan ya makapipalako konla ha impirno; ² ta hay kasalanan ya ampangipakarayò kontamo ha Diyos ay alwaynan makapangyayari kontamo ta hin tinompel tamo koni Pangino-on Hisokristo, hay Ispirito nin Diyos ay nangilibri kontamo ha kasalanan, boy binyan na tamo nin bayoy biyay. ³ Hay kawkapanogonan ay ahè makapilibri kontamo ta agtamo mahonol. Kayà hay ahè magawà nin kawkapanogonan ay ginawà nin Diyos. Hay mismon Anak na ya inhogò na bayri ha babon lotà ay nag-in tawo piro hiya ay ayin kasalanan. Nati hi Pangino-on Hisokristo emen tamo malibri ha kasalanan ya ampakapangyayari kontamo. ⁴ Ombayroy ginawà nin Diyos emen hay kabo-o-an kahampatan nin kawkapanogonan ay matopad kontamon ampipanggomawà kalabayan nin Ispirito nin Diyos, alwan kalabayan nin nawini.

⁵ Hay tawtawoy anggomawà nin kalabayan nawini la ay angkagawà la bayto ta ombayroy pirmin anti ha nakem la. Piro hay tawtawoy anggomawà nin kalabayan nin Ispirito nin Diyos ay angkagawà la bayto ta ombayroy pirmin anti ha nakem lan gaw-en. ⁶ Hay panggomawà la nin habayto ya pirmin anti ha nakem la ya kalabayan nin nawini la ay lalò makapipakarayò konla ha Diyos ta mipalako hila ha kaparosawan ya ayin anggawan. Piro hay ampipanggomawà nin kalabayan nin Ispirito nin Diyos, ta habaytoy pirmin anti ha nakem lan gaw-en ay magkama-in hila nin pamakisondò ha Diyos boy magkama-in hilan biyay ya ayin anggawan ya mangibat ha Diyos. ⁷ Hay mangama-in pagnanakem nin gomawà kalabayan nin nawini la ay kawka-away nin Diyos. Agla anhonolen ya kawkapanogonan nin Diyos ta talagan agla mahonol. ⁸ Kayà habaytoy tawtawo ya ampipanggomawà nin kalabayan nawini la ay ahè makapakonsowilo ha Diyos.

⁹ Piro hikawo, hay kalabayan nin nawini moyo ay alwaynan makapangyayari komoyo, ta hay makapangyayari ana komoyo ay Ispirito nin Diyos ya ampa-iri ha nakem moyo. Hay tawoy ayin Ispirito nin Diyos, hatoy Ispirito

ni Pangino-on Hisokristo ay alwan ikon ni Pangino-on Hisokristo. ¹⁰ Piro banà ta ampa-iri ha nakem moyo hi Pangino-on Hisokristo, maski kowinta nati kawo nin banà ha kasalanan ay ma-in kawon biyay ya ayin anggawan ya inggawà komoyo nin Ispirito nin Diyos ta hikawo ay imbilang nin Diyos nin mahampat. ¹¹ Ha panggogomawà nin Ispirito nin Diyos, hi Pangino-on Hisokristo ay biniyay oman nin Diyos. Hapa-eg, no hay Ispirito nin Diyos ay ampa-iri ha nakem moyo, hikawo ya ma-in kamatyan ay biyayen oman nin Diyos. Hay pamiyay nan oman komoyo ay pangyariyen nin Ispirito nin Diyos ya ampa-iri komoyo.

¹² Kayà, pawpatel, agtamo mag-in honolhonolan ha kalabayan nin nawini tamo, ta alwan ogmà ha Ispirito nin Diyos ya ampa-iri ha nakem tamo; ¹³ ta no gaw-en moyoy kalabayan nin nawini moyo ay mipalako kawo ha impirno ya ayin anggay kaparosawan. Piro no Ispirito nin Diyos ya gomawà ha nakem moyo ay itegen moyoy panggogomawà nin katowà ya kalabayan nin nawini moyo. Ha ombayro ay mipalako kawon makilamo ha Diyos nin ayin angga.

¹⁴ Kaganawan ampomayag nin hay Ispirito nin Diyos ya mamò-on konla ay hila bayto ya aw-anak nin Diyos. ¹⁵ Inggawà nin Diyos ya Ispirito na komoyo; alwan para malimo kawo kona nin bilang pangalimo nin alilà ha amo, no alwan hay Ispirito nin Diyos ay inggawà na komoyo emen kawo mag-in aw-anak na. Ombayroy pangyayari no pangno kawo nagkama-in nin karapatan mangingat "Tatay" ha Diyos. ¹⁶ Mismon Ispirito nin Diyos ya ampamapteg ha nakem tamo nin hitamo ay aw-anak nin Diyos. ¹⁷ Banà ta aw-anak tamo nin Diyos ay hitamoy ma-in karapatan ha kahampatan ya an-igwà na. Hitamo ay emen ha aw-anak ya magmana nin kawkamama-in nin tatay la. Hitamo ay ka-atag et ni Pangino-on Hisokristo ha kaganawan inggawà kona nin Diyos, ta ha pagdanas tamo nin kadya-dya-an nin banà ha panhohomonol tamo koni Pangino-on Hisokristo ay kalamo na tamon parangalan.

Hay kagandawan tamo lano ay ahè makwan ihipen

¹⁸ Tandà ko ya hay pagdanas tamo nin kadya-dya-an hapa-eg ay ayin kakokowinta, ta hay masyadoy kagandawan ya i-igwà kontamo nin Diyos ay ahè makwan ihipen. ¹⁹ Kaganawan bagay ya pinalsa ay angkahabek ha panganti nin ipatnag nin Diyos ya aw-anak nay ma-in kagandawan. ²⁰ Hin hato, banà ha kasalanan, kaganawan bagay ya pinalsa ay ahè nagkama-in nin pangyayari ha talagan mangyari. Alwan ha kalabayan nin habaytoy pawpinalsa, no alwan kalabayan nin Diyos banà ha pagkasalanan ni

Adan. Ombayro man, ma-in et pag-asa ²¹ ya kaganawan bagay ya pinalsa ay malibri lano ha pagkabolok ta ayin anan kamatyan. Ha pangyariyen nin Diyos bayto, hatoy pawpinalsa ay magkama-in nin kagandawan nin emen ha ahè makwan ihipen ya kagandawan nin aw-anak nin Diyos.

²² Tandà tamo ya pa-ibat hin hato angga hapa-eg, kaganawan bagay ya pinalsa ay kowinta andoma-ing ta angka-irapan nin bilang ha babayi ya ampananam ilab no manganak. ²³ Alwan bongat habaytoy bawbagay ya pinalsa ya ampagka-ombayro, no alwan kateng hitamon mismo ya mangama-in ana nin Ispirito ya primiron inggawà kontamo nin Diyos ay andoma-ing. Hay anda-ingen tamo ya ampaka-anti-en tamo ay hay pamipatnag na nin hitamo ay pinaganak nin Diyos, ta pangipatnag na nin hitamo ay aw-anak na ay bayowen na bayti ya nawini tamo hapa-eg, ta pahiliyan na nin nawini ya ayin pagkahirà. ²⁴ Habayto ay an-asawan tamo pa-ibat hin nalibri tamo ha kasalanan. Ayin et kontamo bayto; kayà an-asawan tamo, ta no anti ana kontamo ay agtamoyna ka-ilangan asawan. Warì ma-in tawo ya an-omasa ha antina kona? ²⁵ Piro banà ta ayin et kontamo baytoy an-asawan tamo ay ampagpasinsyawan tamon anti-en.

²⁶ Hay Ispirito nin Diyos ay ampanambay kontamo ha kaganawan kakapeyan tamo. Maski ha panalangin ay agtamo tandà no pangno tamo manalangin nin mahampat. Piro hay awoken tamo ay mismon Ispirito nin Diyos ya mangawok para kontamo ha agtamo makwan awoken ha Diyos. ²⁷ Hay Diyos ya magtandà nakem nin tawo ay hiya et ya magtandà nin labay halita-en nin Ispirito nin Diyos, ta hay an-awoken nin Ispirito nin Diyos ya para kontamon nag-in tawtawo na ay kompormi ha kalabayan na.

²⁸ Tandà tamo ya kaganawan bagay ya ampangyari, hay Diyos ay anggomawà nin para ha ikahampat nin ampipan-labi kona. Hila bayto ya iningat nin Diyos nin homonol kona ta ombayroy plano na konla. ²⁹ Pa-ibat hin ka-ona-onawan ay tandà ana nin Diyos no hinoy mipananggap kona, boy pinili na hila nin mag-in emen ha Anak na ya hi Pangino-on Hisos. Ha ombayro, ha kalak-an mipapatel ay hi Pangino-on Hisos ya makapangyayari konla. ³⁰ Kayà hatoy pinili ana nin Diyos pa-ibat hin ompisa ay iningat na nin homonol kona. Hatoy iningat nan homonol kona ay imbilang na nin ayin kasalanan, boy hatoy imbilang na nin ayin kasalanan ay magkama-in nin kagandawan nin emen ha kagandawan ni Pangino-on Hisos.

Hay panlalabi nin Diyos ay makitkoni Pangino-on Hisokristo

³¹ Anyaman et ya mahalità tamo ya tongkol ha bawbagay ya habayto? Ma-in warì makapangno kontamo hapa-eg ha anti kontamo ya Diyos? ³² Agna iningaw-enan ya Anak na, no alwan intarmoli nan inggawà nin mati nin para kontamon kaganawan. Banà ta inggawà na kontamo ya Anak na, agna warì igwà kontamo nin leseb ha nakem na ya kaganawan bagay ya angka-ilanganen tamo? ³³ Ma-in warì makapagriklamo nin hitamo ya pinili nin Diyos ay makasalanan? Ayin! Mismon Diyos ya nangibilang kontamo nin hitamo ay ayin kasalanan. ³⁴ Kayà ayin tawoy makasintinsya nin hitamo ay makasalanan ya igwà ha impirno, ta hi Pangino-on Hisokristo ay nati nin para kontamo boy nabiyay yan oman. Hapa-eg ay anti ya ha bandan wanan nin Diyos boy ampangawok ya ha Diyos nin para kontamo. ³⁵ Ma-in warì maka-alih nin panlalabi kontamo ni Pangino-on Hisokristo? Ma-alih warì nin kawkagolowan, o pawpa-irap kontamo, o pagdanas tamo nin kadya-dya-an, o pagkakolang tamo nin pamamangan o pagdodolo? Ma-alih warì no ampamiligro tamo, o no hitamo ay ampagtangka-an nin patyen? ³⁶ Habayti ya pawpangyayari ay hin hato et impaholat nin Diyos. Hay nakaholat ay ombayri:

“Hikayi ay naka-arap ha kamatyan ha kaganawan oras nin banà ha panhohomonol nawen komo, Pangino-on Diyos; bilang kayin tawtopa ya papatyen.”

³⁷ Ombayro man ya ampangyari konnawen ay lalò ya panalo nawen nin banà ha panlalabi konnawen ni Pangino-on Hisokristo. ³⁸ Angkapiho ko ya masyadoy panlalabi kontamo nin Diyos. Maski nati tamo o angkabiyay ay anlabyen tamo nin Diyos. Hay panlalabi kontamo nin Diyos ay ahè ma-alih nin maski aw-anghil o maski anyay ampo-onpo-onen ya anti ha katatag-ayan. Maski anyay ampangyari kontamo boy maski anyay lomateng ya mangyari kontamo ay anlabyen tamo nin Diyos. ³⁹ Maski hinoy ma-in kapangyariyan ha katatag-ayan langit o ha kalale-lale-an lotà, o maski anyay pinalsa nin Diyos ay ahè maka-alih nin panlalabi nin Diyos kontamon ma-in pamakilamo koni Pangino-on tamon Hisokristo.

9

Hay Diyos boy tawtawoy pinili na

¹ Habayti ya halita-en ko ay kaptegan, ta hiko ay ma-in pamakilamo koni Pangino-on Hisokristo. Agko ampagtoto

nin kabongkokan, ta hay Ispirito nin Diyos ya ampamo-on kongko ay an-omawoyon ha anhalita-en ko. ² Masyadoy kalele-an ko boy pirmi kon ikakhit nin nakem ³ ya tongkol ha Hawhodiyo ya kawkalahì ko. No ma-arì bongat ya mismon sarili ko ya mipahiyay koni Pangino-on Hisokristo, ta mipalako ko ha impirno ya ayin anggay kaparosawan ay labay ko basta malibri hila. ⁴ Malakè ya angka-ibintahi nin Hawhodiyo ta hila ya pinili nin Diyos nin pag-ikon na, boy pinag-anak na hila. Impakit nin Diyos ya kagandawan nin hawang na konla. Hawhodiyo simpri ya pinangako-an nin Diyos, boy ha Hawhodiyo inggawà ya kawkapanogon. Intorò et konla no pangnoy tamà ya panhohomamba ha Diyos, boy malakè et ya bagay ya impangakò nin Diyos konla. ⁵ Hay kawka-apo-apowan nin Hawhodiyo ay mangarangal. Hi Pangino-on Hisokristo ya nag-in tawo ay in-anak nin Hodiyo. Hiya ya Diyos ya ampamo-on ha kaganawan boy hiya ya poriyen nin ayin angga. Amin.

⁶ Agko anhalita-en ya ahè matopad ya pangakò nin Diyos ya pagtawo nay Hawhodiyo ya aw-inalalak ni Israyil. Piro hapa-eg, alwan kaganawan inalalak ni Israyil ay pinili nin Diyos, ⁷ boy alwan kaganawan inapopò ni Abraham ay an-ibilang nin talagan aw-anak ya impangakò nin Diyos koni Abraham; ta hinalità kona nin Diyos, “Hay ma-alalak ni Isak ay hilan bongat ya aw-inapopò mo.” ⁸ Hay labay totolen, hay an-ibilang nin aw-anak nin Diyos ay alwan kaganawan inapopò ni Abraham, no alwan haton bongat ya na-i-alalak kompormi ha pangakò nin Diyos ya hay ampipantompel ay hila baytoy talagan aw-inapopò ni Abraham; ⁹ ta ombayri ya hinalità nin Diyos hin nangakò ya koni Abraham: “Pangalabah nin mihay ta-on ay magbira ko, boy manganak hi Sara nin hay i-anak na ay lalaki.”

¹⁰ Hay kanayon et ya makapipalinaw kontamo ay pangyayari ha lambaw ya na-iboktot ni Ribika. Habaytoy lambaw ay mimihay tatay la ya ayin kanayon no alwan hi Isak ya ka-apo-apowan tamo. ¹¹ Impakit nin Diyos ya hay pamili na ay kompormi ha kalabayan na, alwan emen ha pamili nin tawo ya ka-ilangan pon makakit nin gawgawà. Biha in-anak baytoy lambaw, boy biha hila nakagawà nin mahampat o mala-et ¹² ay hinalità pon nin Diyos koni Ribika, “Hay kakà ay magsirbi ha ali.” ¹³ Hay nakaholat et ha Halità nin Diyos ay ombayri: “Hi Hakob ay nilabi ko, piro hi Isaw ay pinaginakitan ko.”

¹⁴ No ombayro awod, mahalità tamo warì nin hay Diyos ay ma-in ampili-en ta anlapiyen nay miha, hay miha ay ahè? Hay Diyos ay alwan ombayro, ¹⁵ ta ombayri ya hinalità na

koni Moysis: “Ampanlabi kon mangingangalo ha labay kon ingalowan.”¹⁶ Kayà hay pamili nin Diyos nin tawtawoy pag-ikon na ay banà ha ingangalo na konla, alwan banà ha kalabayan la o pagsikap lan manggawà nin kahampatan para mapalabi hila ha Diyos;¹⁷ ta hay nakaholat ha Halità nin Diyos ya tongkol koni arì Para-on ay ombayri ya hinalità kona nin Diyos: “Ginawà kata nin arì emen mo padya-dya-an ya tawtawo ko emen ha matalo kata, hay kapangyariyan ko ay ma-ipakit ko boy hay ngalan ko ay mibantog ha intiron babon lotà.”¹⁸ Kayà an-ingalowan nin Diyos ya labay nan ingalowan, boy ampatya-en nay nakem nin tawtawoy ampipagmatyà nin ahè tompel kona.

Tongkol ha pahang boy pangiangangalo nin Diyos

¹⁹ Maka ma-in tawoy maghalità nin ombayri: “No ombayro awod, antà amparosawan nin Diyos ya ahè tompel kona? Ma-arì warì omanen nin tawo ya kalabayan nin Diyos?”²⁰ Alwan ombayro ya halita-en mo ha Diyos ta hika ay tawon bongat. Ipag-alimbawà ha manggagawà keren: hay keren ya ginawà na ay ma-arì nayì maghalità kona nin, “Antà ombayri ya pagkagawà mo kongko?”²¹ Hay manggagawà nin keren ay ayin warì karapatan nin ha mihay bekley pità ya gagaw-en nan loway keren, hay miha ay gaw-en nan maganda piro hay miha ay gaw-en nan pangkaraniwan bongat gamit?

²² Bilang ombayro itaman ya Diyos. I-alimbawà tamoy tawtawo hin hatò ya mawmakasalahan. Katongkolan nin Diyos nin mamahang konla ta ipakit nay kapangyariyan na, piro agna ginawà ta mapasinsya ya. Pinagpasinsyawan na hila maski dapat na hilayna dayin parosawan.²³ Hay baranan nin ombayro ya ginawà nin Diyos ay emen na ma-ipakit ya masyadoy kahampatan na do ha tawtawoy an-ingalowan na ya da-an naynan inhandà para mag-in karapatdapat nin magkama-in kagandawan do ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos.²⁴ Hitamo baytoy tawtawoy pinili na. Alwan bongat Hawhodiyo no alwan kateng alwan Hawhodiyo,²⁵ ta ha libro ya hinolat ni propita Osyas ay ma-in ombayri ya impaholat kona nin Diyos:

“Hay tawtawo ya alwa ko pon ikon ay hila ya ingaten kon tawtawo ko. Hila ya agko pon anlapiyen ay labiyen ko.²⁶ Do ha dogal ya pinaghalita-an ko hin hatò nin alwa ko hilan tawo ay bayro hapa-eg nin hila ay ingaten nin aw-anak nin Diyos ya angkabiyay.”

²⁷ Hi propita Isayas hin hatò ay ombayri ya impahalità kona nin Diyos ya tongkol ha Hawhodiyo ya aw-inalalak ni Israyil: “Maski emen hilan kalakè kapati-an ha ambay

dagat ay amò bongat konla ya malibri; ²⁸ ta hay Pangino-on ay mahigpit manosga nin tawtawo ha babon lotà boy tampol nan gaw-en.” ²⁹ Hay kanayon et ya holà hin hatò ni propita Isayas ay ombayri: “No hay Pangino-on ya ampamo-on ha kaganawan ay ahè nangilibri nin onгно kontamon Hawhodiyo hin pinarosawan na tamo ay nag-in tamo dayi nin emen ha tawtawo ha banowan Sodoma boy banowan Gomora.”

Hay ahè pantompel nin Hawhodiyo

³⁰ Anya hapa-eg ya mahalità tamo? Hin hatò, hay alwan Hawhodiyo ay ahè ampipagsikap emen hila ay ibilang nin Diyos nin hila ay mahampat. Piro hapa-eg ay imbilang ana nin Diyos nin hila ay mahampat nin banà ha pantotompel la koni Pangino-on Hisos. ³¹ Hay Hawhodiyo balè ay ampipagsikap nin homonol ha kawkapanogo-an, ta andap la no ha ombayro ay ibilang hila nin Diyos nin hila ay mahampat piro ahè nangyari. ³² Antà nin hay Hawhodiyo ay ahè imbilang nin Diyos nin hila ay mahampat? Kayà aghila imbilang ta aghila antompel koni Pangino-on Hisos, no alwan hay ampagsikahan lan gaw-en ay sarili lan kalabayan ya mangahampat ya bawbagay. Hi Pangino-on Hisokristo ya agla labay pinto-owen ay kowinta bato ya pinibatolan la. ³³ Talagan peteg ta hay impaholat nin Diyos ay ombayri:

“Ha dogal ya an-ingaten Siyon ay igwà koy bato ya pibatolan nin tawtawo. Habaytoy bato ay makapipatomba konla. Piro hay tawoy tompel kona ay ahè mareng-ey nin banà ha pantotompel na.”

10

¹ Pawpatel, ampakahangaren ko boy an-ipanalangin ko ha Diyos ya hay Kawkahodiyo ko ay malibri dayi ha kasalanan emen aghila parosawan nin Diyos. ² Ampaptegan ko ya masyadoy pagmalasakit lan makahonol ha Diyos, piro alwan tamà ya panggingintindi la nin tongkol ha panhohomonol kona; ³ ta agla labay intindiyen ya paraan nin Diyos no pangno ibilang nin Diyos nin hay tawo ay mahampat. Pinagsikahan lan gaw-en ha sarili lan pamamaraan ta agla labay honolen ya pamamaraan nin Diyos. ⁴ Hay kawkapanogo-an ay pina-anggawan ni Pangino-on Hisokristo, ta balang miha ya tompel kona ay ibilang nin Diyos nin ayin kasalanan.

Hay kalibriyan ay para ha kaganawan

⁵ Ombayri ya hinolat hin hatò ni Moysis no pangno ibilang nin Diyos nin hay tawo ay mahampat: “Hay tawoy

makahonol ha kawkapanogo-an ay homonol ya peleg nan angkabiyay, ta ha ombayro ay magkama-in yan biyay ya ayin anggawan.”⁶ Piro hay pangibilang itaman nin Diyos nin mahampat ya tawo ay banà ha pantotompel. Kayà ma-in ombayri ya pagkahalità: “Agmo halita-en ha sarili mo ya, ‘Hinoy mako ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos nin mangwa koni Pangino-on Hisokristo ta gitan ya bayri ha babon lotà?’⁷ Agmo simpri halita-en ha sarili mo ya, ‘Hinoy mako ha dogal nin nikati ha lalè lotà nin mangwa koni Pangino-on Hisokristo ta biyayen na yan oman?’ ” Ahè maghalità nin ombayro ta hi Pangino-on Hisokristo ay nakoyna bayri nin nag-in tawo biha nati boy nabiyay oman.⁸ Tongkol bayri ay ma-in nakaholat ya ombayri: “Hay balità ya nangibat ha Diyos ay maparah mon ma-intindiyan boy pinto-owen ta anti ana ha nakem mo boy an-ibalità mo.” Habayti ya balità ya an-i-aral nawen ay balità ya tongkol ha pantotompel koni Pangino-on Hisokristo.⁹ No itapat mon halita-en ya hi Apo Hisos ay Pangino-on boy leseb ya nakem mon ampinto-o nin biniyay yan oman nin Diyos ay malibri ka ha kaparosawan;¹⁰ ta an-ibilang nin Diyos ya hay tawo ay ayin kasalanan nin banà ha pantotompel na ya ampangibat ha nakem na, boy malibri ya nin banà ha pamapteg na nin hi Pangino-on Hisos ay Pangino-on na.¹¹ Ombayri ya nakaholat ha Kaholatan nin Diyos: “Hinoman ya antompel kona ay ahè ma-lihan alagà ya pantotompel na.”¹² Hay Diyos ay ahè ampamili nin tawtawo, mag-in Hodiyo o alwa, ta hiya ya Diyos ya Pangino-on nin kaganawan boy ampangingangalo yan mambin kahampatan ha kaganawan ampakirawat kona;¹³ ta nakaholat ha Halità nin Diyos ya ombayri: “Hinoman ya makirawat ha Pangino-on nin ilibri ya ha kasalanan ay malibri ya.”

¹⁴ Piro pangno ipakirawat nin tawtawo ha Pangino-on nin ilibri na hila no ayin hilan pantotompel kona? Pangno hila tompel kona no agla et nalengè ya tongkol kona, boy pangno la malengè no ayin mangibalità konla?¹⁵ Pangno nin magkama-in mangibalità konla no ayin mangihogò nin makon mangibalità konla? Hay nakaholat ya Halità nin Diyos ay ombayri: “Pagkaliliga nin tawtawoy makapalateng nin ampangi-aral nin Mahampat ya Balità.”

¹⁶ Piro alwan kaganawan nakalengè nin Mahampat ya Balità ay ninto-o, ta maski hi propita Isayas ay ombayri ya hinalità hin hatò: “Pangino-on, hinoy ninto-o ha an-i-aral nawen?”¹⁷ Kayà ha panlelengè nin tawtawo ay ampagkama-in hila nin katetpel ha nalengè lay in-aral ya

tongkol koni Pangino-on Hisokristo.

¹⁸ Piro warì ahè nakalengè ya Hawhodiyo? Ahè ma-ari nin agla nalengè ta ombayri ya impaholat nin Diyos:

“Hay balità ya an-i-aral la ay na-i-abot ana ha kaganawan dogal ha babon lotà.”

¹⁹ Ombayri et ya mihay pastang ko: warì ahè na-intindiyan nin Hawhodiyo? Hin hato et ay ombayri ya hinolat ni Moysis ya hinalità nin Diyos konla:

“Mangilibri ko nin alwan Hawhodiyo emen manag-ilì kawoy Hawhodiyo. Manambay ako nin tawtawoy ayin tinandà emen kawo mamahang kongko.”

²⁰ Hi Isayas ay makhaw ya nakem nin naghalità et nin ombayri ya hinalità nin Diyos ya tongkol ha alwan Hawhodiyo:

“Hiko ay natanda-an nin hatoy ahè ampipagsikap nin makatandà kongko. Hila ya ahè ampipagpastang no hino ko ay hila ya pinangipatanda-an ko no hino ko emen hila malibri.”

²¹ Piro hay hinalità nin Diyos ya tongkol ha Hawhodiyo ay ombayri: “Ampagsikahan kon papakaraniyen ya tawtawoy anhomombalang kongko boy mangatyà ya nakem, piro agla ko antanggapan.”

11

Hay pangiangalo nin Diyos ha aw-inalalak ni Israyil

¹ Hay pastang ko ay ombayri: intakwil warì nin Diyos ya tawtawo na? Ahè! Hiko mismo ay Israylita ya inapopò ni Abraham ta lahi ako ni Binhamin ya miha ha Aw-israylita.

² Hay Aw-israylita ya pinili nin Diyos nin pagtawo na pibat hin hato ay agna intakwil. Warì agmoyo tandà baytoy nakaholat ha Kaholatan nin Diyos ya tongkol koni propita Ilyas? Hi Ilyas ay naki-ilgo ha Diyos ta an-iriklamo na ya gawgawà nin Aw-israylita, ya wana, ³ “Pangino-on, hay pawpropita mo ay pinatipati la boy hay aw-altar mo ay hinira-hirà la. Ha kaganawan anhomonol komo ay hikon bongat ya natilà boy ampagsikahan la ko et nin patyen.”

⁴ Piro ombayri ya intobay nin Diyos koni Ilyas: “Alwa mon mimiha ya anhomonol kongko, ta maski malakè ya anhomamba ha ribolto ni Ba-al ay ma-in et piton libo katawo ya ahè anhomamba bayro, ta an-i-atap ko hila para hila ay pagtawo ko.”

⁵ Ombayro et simpri hapa-eg. Ma-in et ongnoy Israylita ya pinili nin Diyos ya intilà na banà ha kahampatan ingangalo na konla. ⁶ Pinili na hila nin banà ha kahampatan ingangalo na konla, alwan banà ha panggawà la nin kahampatan; ta no banà ha panggawà la nin kahampatan ya pamili konla

nin Diyos ay agana ka-ilanganen ya kahampatan ingangalo nin Diyos. Piro alwan ombayro.

⁷ Hapa-eg, anya awod ya mahalità tamo ya tongkol bayri? Hay aw-inalalak ni Israyil ya ayin kanayon no alwan Hawhodiyo ay ahè imbilang nin Diyos nin hila ay mahampat maski anhangaren lay mag-in hilan ombayro. Ahè nangyari konla ta banà ha katya-an nin nakem la ay pina-olayan hila nin Diyos. Piro ma-in ongno konla ya pinili nin Diyos. Hila baytoy imbilang nin Diyos nin mahampat.

⁸ Ombayri ya nakaholat ha Halità nin Diyos:

“Hay nakem la ay pinatyà nin Diyos emen aghila maka-intindi; kayà angga hapa-eg pana-on, maski mabaha la boy malengè lay kaptegan nin Mahampat ya Balità ay agla ma-intindiyan.”

⁹ Ha Halità nin Diyos ay ma-in et ombayri ya nakaholat ya hinalità ni Ari Dabid ya tongkol konla:

“Pangino-on, hay ampahimala-an la ay habayto dayi ya pakahagpan konla. Mali ya pangingintindi la ha kawkapanogo-an; kayà habaytoy pamarosawan konla. ¹⁰ Pareglemen mo dayi ya panenegteg la emen aghila makakit. Padya-dya-an mo hila nin emen pagdya-dyà nin tawoy ampamaba nin pagkabayat.”

¹¹ No ombayro awod, anyay mangyari ha Aw-israylita? Toloyan hilayna warì itakwil nin Diyos banà ha agla pantompel? Ahè! Banà ha kasalanan ya agla pantompel ay nagkama-in nin kalibriyan ya alwan Hawhodiyo. Ombayroy ginawà nin Diyos emen hay Hawhodiyo ay mipanag-ili ha alwan Hawhodiyo emen hila mipantompel nin bilang ha alwan Hawhodiyo. ¹² Hay kasalanan nin Hawhodiyo ay hay agla pantompel. Banà bayro, hay alwan Hawhodiyo ha maski ayin dogal ha babon lotà ay nagkama-in nin kahampatan ya ikalibri la ha kasalanan. Piro lano ay malakè ya Hodiyo ya mipantompel; ha mangyari ana bayto ya ombayro ay lalò magkama-in nin kahampatan baytoy alwan Hawhodiyo.

Tongkol ha kalibriyan nin alwan Hawhodiyo

¹³ Habayti itaman ya labay kon halita-en komoyon alwan Hawhodiyo. Hiko ay pinili nin Diyos nin mag-in hogò ya mangaral komoyo. Habayti ya ombayri ya sirbisyo ay inggawà kongko nin Diyos; kayà ampangataw-anan kon gaw-en. ¹⁴ Hay bara-nan nin panggawà ko nin ombayro ay emen mipanag-ili ya kawkapara kon Hodiyo. Ha ombayro ay ma-in pag-asan malibri ya ongno konla. ¹⁵ Hay pangitakwil nin Diyos ha Hawhodiyo ay emen magkama-in nin pamakisondò ha Diyos ya alwan Hawhodiyo. Piro

hay Hawhodiyo ay tanggapen oman nin Diyos ta mangoman hilan tompel kona. Habayto ay ahè makwan ihipen ta hay pangyayari konla ay emen ha nikati ya biniyay oman. ¹⁶ Hay ka-ogali-an tamon Hawhodiyo ay ombayri: ha nilotò ya tinapay ya mihay bekley ya minasay arina ay mihay getget tinapay ya an-igwà tamo ha Diyos. Ombayro man, hay natilà ay ikon et simpri nin Diyos. Hi Abraham ay ka-alimbawa-an nin hatoy mihay getget tinapay boy hay aw-inalalak na ay ka-alimbawa-an nin hatoy natilà ya pinangetgetan. Hi Abraham ay tawo nin Diyos; kayà hay aw-inalalak na ay ikon simpri nin Diyos. Alimbawà itaman ha mihay po-on kayo. Hi Abraham ya kowinta yamot ay ikon nin Diyos; kayà hay aw-inalalak na ya kowinta hawhanga ay ikon simpri nin Diyos.

¹⁷ Hapa-eg, no pinotoh ya ongno ha hawhangan tanaman ya kayoy olibo ya ayin kanayon no alwan aw-inalalak ni Abraham, ta hikawo ya alwan Hawhodiyo ya kowinta hawhanga nin kayoy olibo ya balang ay intompang nin pabiyayen do ha pinotoy hawhanga nin tanaman ya olibo ay tomibay kawo. Emen kawo ha peteg hawhanga ya ampagkama-in nin yatek ya ampangibat ha yamot. ¹⁸ Kayà agmoyo pagmalhayen ya Hawhodiyo ya kowinta peteg hawhanga ya pinotoh. Ihipen moyo ya alwan hikawo ya ampambin biyay ha kowinta yamot. Hay yamot ya ampambin biyay komoyo.

¹⁹ Piro maka ma-in alwan Hawhodiyo ya maghalità nin, “Mas kayin ma-alagà ta pinotoh hila biha hikayi ya intompang.” ²⁰ Peteg pa bayto, piro kowinta pinotoh hila nin banà ha agla pantompel ha Diyos. Hikawo itaman ay manatili nin banà ha pantotompel moyo. Kayà agmoyo ipagmalhay ya sarili moyo no alwan paka-atap kawo; ²¹ ta maski nin Hawhodiyo ya talagan hanga ay ahè iningawenan nin Diyos nin pinotoh ha po-on. Kayà lalò na kawoynan ahè ingaw-enen nin potohen.

²² Bayri tamo makit no pangno mangingangalo ya Diyos boy no pangno ya kahigpit nin mamarosa. Mahigpit ya pamarosa na ha Hawhodiyo ya ahè ampipantompel kona. Mahampat ya itaman komoyo no manatili kawo ha kahampatan na, piro no ahè ay potohen na kawo itaman. ²³ Hay Hawhodiyo ya kowinta hawhanga ya pinotoh nin Diyos ay tanggapen oman nin Diyos no agla patya-en ya nakem la nin ahè tompel kona, ta magawà nin Diyos nin kowinta ma-itompang na hilan oman do ha po-on ya pinamotohan na konla. ²⁴ Hikawo ya alwan Hawhodiyo ay kowinta hawhanga nin kayoy olibo ya balang. Pinotoh

kawo ha talagan po-on moyo biha ingkambyan intompang nin pabiyayen ha po-on nin peteg tanaman ya olibo. Piro hay Hawhodiyo ya peteg hawhanga ay lalò ma-itompang ha talagan po-on ya pinamotohan konla.

Tongkol ha pangingangalo nin Diyosha kaganawan tawo

²⁵ Pawpatel koy alwan Hawhodiyo, labay kon ipatandà komoyo baytoy ahè pon impatandà hin hato emen hay sarili moyo ay agmoyo ipagmalhay ha Hawhodiyo. Ombayri bayto: ma-in ongno ha aw-inalalak ni Israyil ya ahè pon antompel banà ha katya-an nin nakem la. Piro magkama-in hilan katetpel lano ha mipantompel ana ya kaganawan alwan Hodiyo ya pinili nin Diyos. ²⁶ Kaganawan inalalak ni Israyil ay mikalibri ta hay nakaholat ha Halità nin Diyos ay ombayri:

“Ma-in mangibat ha dogal ya an-ingaten Siyon ya Ma-pangilibri. Hay Hawhodiyo ya aw-inalalak ni Hakob ay patgenen na ha panggawà nin kala-etan. ²⁷ Alihen koy kawkasalanan la ta habayto ay pangakò ko konla ya toparen ko.”

²⁸ Hay ahè pananggap nin Hawhodiyo ha Mahampat ya Balità ay nag-in hilan ka-away nin Diyos. Banà bayro, hay Mahampat ya Balità ay na-i-aral komoyon alwan Hawhodiyo. Ombayro man, hay Hawhodiyo ya pinili nin Diyos ay anlapiyen na banà ha pangakò na hin hato ha kawka-apo-apowan la; ²⁹ ta ahè an-omanen nin Diyos ya nakem nan tongkol ha pangakò na konla boy pamili na konla nin biyan kahampatan. ³⁰ Hin hato, hikawoy alwan Hawhodiyo ay ahè pon ampipantompel ha Diyos. Piro hay ahè pantompel nin Hawhodiyo ay habaytoy paraan nin hikawo ay iningalowan nin Diyos. ³¹ Hikawoy alwan Hawhodiyo ay ma-in hapa-eg nin pantotompel ha Diyos. Hay Hawhodiyo itaman ay malakè ya panhomombalang ha Diyos. Piro no pangno kawo iningalowan nin Diyos ay ombayro hila itaman. Hila ay ingalowan nin Diyos pantompel la kona.

³² Pinaptegan nin Diyos ya kaganawan tawo mag-in Hodiyo o alwa ay makasalanan emen na ma-ipatanam konlan kaganawan ya pangingangalo na.

Hay pamoriyan ha Diyos

³³ Hay kahampatan nin Diyos ha kaganawan tawo ay ahè mangaka-oboh, boy hay karonongan na boy tinandà na ay ahè makwan ihipen. Ayin tawoy magtandà no anyay labay gaw-en nin Diyos boy no pangno ya anggomawà. ³⁴ Ombayri ya impaholat hin hato nin Diyos:

“Wari ma-in tawoy magtandà nin panginghip nin Diyos? Wari ma-in ma-ari makawawali kona? ³⁵ Wari ma-in tawoy makab-i ha Diyos nin anyaman ya pamalayan otang ya nakem kona nin Diyos?”

³⁶ Piro anhalita-en ko komoyo, hay Diyos ya pinangibatán nin kaganawan, boy hiya ya makapangyayari ha kaganawan. Kaganawan ay pinalsa nin Diyos emen kaganawan ay mamori kona. Amin.

12

No pangno homonol ha Diyos

¹ Pawpatel, nakit moyoyna ya masyadoy pangiangalo kontamo nin Diyos. Kayà andawaten ko komoyo ya hay sarili moyo ay igwà moyo nin bo-ò ha Diyos emen agkawo makagawà nin kala-etan, no alwan hay magawà moyo ay makapakonsowilo ha Diyos peleg angkabiyay kawo. Ha ombayro, hikawo ay anhomamba ha Diyos. ² Agkawo maki-emen manggawà nin kala-etan ya anggaw-en nin tawtawoy ahè antompel ha Diyos bayri ha babon lotà, no alwan payagan moyo nin bayowen nin Diyos ya panginghip moyo. Ha ombayro ay matanda-an moyo no anyay labay nin Diyos nin gaw-en moyo, hatoy mangahampat boy tamà ya gawgawà ya makapakonsowilo kona.

³ Banà ha kahampatan pangiangalo nin Diyos ay inggawà na kongko ya katongkolan nin manorò komoyo. Kayà an-awoken ko ha balang miha komoyo ya agmoyo ipagmatag-ay ya sarili moyo, no alwan ipagma-aypà moyo ya kakayawan ya inggawà komoyo nin Diyos banà ha pantotompel moyo kona. ⁴ Hay nawini tamo ay malakè ya parti, piro hay gawà nin balang mihay parti nin nawini ay kahalako ha kanayon. ⁵ Ombayro itaman kontamo; maski malakè tamo ay emen tamon mimiha banà ha pamakilamo tamo koni Pangino-on Hisokristo. Balang parti ay nakakabit ha mimihay nawini.

⁶ Hitamo ay ma-in kanyakanyan kakayawan ya inggawà nin Diyos. Anyaman ya kakayawan ya inggawà na ay gamiten tamo nin ma-in ka-ayosan. No hay kakayawan ya inggawà ha mihay tawo ay pangi-aral Halità nin Diyos ay gaw-en na kompormi ha pantotompel na. ⁷ No hay kakayawan ya inggawà kona ay pantotomambay ay tomambay ya. No hay kakayawan ya inggawà kona ay panonorò ay manorò ya. ⁸ No hay kakayawan ya inggawà kona ay mamakhaw nakem ay ombayroy gaw-en na. No hay kakayawan ya inggawà kona ay pananambay ha pangangailangan nin kanayon ay manambay ya ha abot kaya nan

itambay. No hay kakayawan ya inggawà kona ay pamamala-
alà ay pagmalasakitan nan gaw-en. No hay kakayawan
ya inggawà kona ay mangingangalon gomawà nin para ha
kanayon ay pakaliga yay gomawà nin ombayro.

⁹ Pakatibolosen moyoy panlalabi moyo ha kanayon. Ka-
inakitan moyoy kala-etan ta hay hangaren moyo ay ka-
hampatan. ¹⁰ Milalabi kawo nin emen ha pamilalabi
nin mipapatel. Gomalang kawo ha kanayon nin igit ha
pangigalang la komoyo. ¹¹ Pakahipeg kawo boy pakat-
ibolosen moyoy nakem moyo nin magsirbi ha Pangino-
on. ¹² Pakaliga kawo ha an-asawan moyo koni Pangino-
on Hisos. Pagte-ehan moyoy pamadya-dyà komoyo boy
sigisigi kawon manalangin ha Diyos. ¹³ Tomambay kawo
ha panganga-ilangan nin kapara moyon nag-in tawtawo nin
Diyos, boy pakahampat kawon mangistima nin sawsang-ili
moyo.

¹⁴ No ma-in ampamadya-dyà komoyo ay agmoyo awoken
ha Diyos ya mipakala-et hila no alwan ipanalangin moyo
ya ingalowan hila nin Diyos. ¹⁵ Makiligaliga kawo do ha
mangama-in an-ikaliga; do itaman ha mangama-in kalele-
an ay damayan moyo hila ha kalele-an la. ¹⁶ Mimamalasakit
kawo. Agkawo magmalhay no alwan pakibagayan moyoy
manga-aypà ya katayo-an. Agmoyo ipalagay nin hay sarili
moyo ay pagkaroronong.

¹⁷ No ma-in nanggawà komoyo nin kala-etan ay agmoyo
ya gantiyen nin kala-etan. Sikapen moyo nin hay gawgawà
moyo ya makit komoyo nin tawtawo ay mahampat. ¹⁸ No
ma-arì ay pakahampaten moyoy pamakilamo moyo ha ka-
ganawan tawo. ¹⁹ Anlabiyen kon pawpatel, agkawo mang-
ganti ha tawtawoy nanggawà komoyo nin kala-etan, no
alwan pa-olayan moyoy Diyos nin manggantin mamarosa
konla, ta ombayri ya nakaholat ya hinalità nin Diyos:
“Hiko ya Pangino-on moyo ya gomanti nin mamarosa ha
nipanggawà nin kala-etan.” ²⁰ Hapa-eg, hay gaw-en moyo
ay ombayri ya hinalità et nin Diyos: “No nabitil ya ka-
away mo ay pakanen mo; no angka-angan ya ay pa-inomen
mo. No ombayroy gaw-en moyo ay mareng-ey ya nin
banà ha ginawà na komoyoy kala-etan ya ginanti moyo
nin kahampatan.” ²¹ No ma-in nanggawà nin kala-etan ay
agmoyo ipatalo ya nakem moyo nin manggawà ombayro, no
alwan manggawà kawo nin kahampatan emen mapatalo ya
kala-etan.

13

Pasakop ha mangama-in katongkolan

¹ Balang tawo ay dapat pasakop ha ampipamo-on, ta aghila nagkama-in nin katongkolan ya ombayro no aghila pinayagan nin Diyos. Hay pagkama-in lan katongkolan ay gawà nin Diyos. ² Kayà hinoman ya tawoy angkomontra ha mangama-in katongkolan ay ha Diyos ya angkomontra, ta Diyos ya nangigwà nin katongkolan. Hay ombayroy tawo ya angkomontra ay ka-ilangan biyan nin kaparosawan.

³ Hay ampipamo-on ay angkalimowan nin tawtawoy ampipanggawà nin kala-etan. Piro hay tawoy ampanggawà nin kahampatan ay ayin dapat ikalimo ha mangama-in katongkolan. No labay mon ahè malimo ha mangama-in katongkolan ay manggawà kan kahampatan emen la ka poriyen. ⁴ Honolen moyo hila ta hila ay ampagsirbi ha Diyos, boy anggomawà hila nin para ha ikahampat moyo. Piro no ampanggawà kawo nin kala-etan ay ma-in bara-nan nin malimo kawo konla, ta hila ay ma-in karapatan nin mamarosa. Mawmagsisirbi hila nin para ha Diyos; amparosawan lay ampipanggawà nin kala-etan. ⁵ Kayà dapat kawon pasakop konla. Alwan bongat nin hay pamasakop moyo ay banà ta labay moyon agkawo parosawan nin Diyos, no alwan habaytoy ombayro ay tamà gaw-en.

⁶ Ka-ilangan et nin mamayad kawon bo-ih ta hay ampipamo-on ya ampipagsirbi nin para ha Diyos ay ampama-alà nin para komoyo. ⁷ Igwà moyo ha balang miha ya dapat kona. Mamayad bo-ih ha dapat pamayaran, gomalang ha dapat galangen, boy parangalan ya dapat parangalan.

Hay dapat gaw-en ha kapara

⁸ Atapan moyon mangotang ha maski hino, piro no agmoyo ma-iwasan ay tampol moyon bayaran. Hay dapat moyon gaw-en ay manlabi kawo ha kapara moyo; ta hay tawoy ampanlabi nin kapara na ay kowinta ampakahonol ha kaganawan panogò nin Diyos. ⁹ No mahonol mo baytoy panogò ya labiyen moy kapara mo nin bilang panlalabi mo ha sarili mo ay emen mon angkahonol baytoy pawpanogò ya, "Ahè mamabayi boy ahè makilalaki, ahè mamati nin kaparan tawo, ahè manakaw, boy ahè manakim." Hay panlalabi ha kapara nin bilang panlalabi ha sarili ay kaboo-an nin kaganawan panogò, ¹⁰ ta no anlabyen moy kapara mo ay agmo ya mapanggaw-an nin kala-etan. Kayà ha panlalabi mo ay angkahonol moy kaganawan kapanogo-an.

¹¹ Ombayroy gaw-en mo ta hay ka-anggawan nin kaganawan ay maranina. Hay katamlaran gomawà nin para ha Pangino-on ay emen tawoy makatoloy; kayà mimata

kawoy kowinta makatoloy ta gomawà kawo nin para ha Pangino-on. Hay kalibriyan tamo ay maranina. Mas marani hapa-eg kisa hin babayo tamo tinompel. ¹² No angkalabah anay yabi ta anhomawang ana ay tandà tamo ya maraninan homilà ya allo. No pangno angkalabah ya yabi ta anhomawang ana ay ombayro itaman nin malabah ya kadya-dya-an ya angkaranasan tamo. Kayà pakarayò tamo ha mala-et ya gawà ta manggawà tamon kahampatan. Ha ombayro ay kowinta anti tamo ha kahawangan ya dipinsa ha sarili tamo emen agtamo makagawà nin kala-etan ya kowinta karegleman. ¹³ Dapat tamon mag-in mahampat ta hay ihip tamo ay alwaynan emen ha karegleman ta nabayoyna. Kayà hay pana-on moyo ay agmoyoyna sayangen ha pamakiligaliga ya ma-in kagolowan boy pamakilahingan, panggogomawà kala-etan ya tongkol ha pamilabayan nin babayi boy lalaki, panggogomawà ka-alayan, pami-a-away, boy pami-i-inggit. ¹⁴ Hi Pangino-on Hisokristo ya payagan moyon mamò-on komoyo. Agmoyo payagan ya sarili moyo nin manggawà mala-et ya anhangaren nin da-an moyon pagkatawo.

14

*No pangno makibagay ha tawoy makapey ya katetpel
(1 Korinto 8:1-10, 13)*

¹ Hay tawoy makapey ya katetpel ay tanggapen moyon pagkalamo. Agmoyo ya kolpyawen ha anyaman ya anipalagay nan tamà o alwa. ² Alimbawà, hay tawoy makapey ya katetpel ay ampinto-o nin alwan tamà nin mangnà nin karni; kayà hay an-ikakan nan bongat ay golay. Piro hay tawoy makhaw ya katetpel ay alwan mala-et para kona ya mangnà nin maski anya. ³ Hay pangnà nin golay bongat nin hatoy makapey ya katetpel ay ahè pintasan nin hatoy ampangnà nin maski anya. Hato itaman ya ampangipalagay nin alwan mahampat ya mangnà nin karni ay agya mamintas ha pangnà nin maski anya nin hatoy ampinto-o nin alwan awal ya mangnà nin maski anya; ta hay ampangnà nin karni o hatoy ahè ampangnà ay tinanggap nin Diyos nin banà ha pantotompel na. ⁴ Hino ka ya manosga ha alilà nin kanayon? Hay makapapteg no mahampat o alwa ya gawgawà nin alilà ay amo nan bongat. Ombayro ya Pangino-on boy aw-anak na. Kayan patibayen nin Pangino-on ya aw-anak na emen mag-in karapatdapat ya gawgawà la.

⁵ Hay kanayon ya ampipantompel ha Pangino-on ay ampahalità nin ma-in allo ya mas matampà kisa ha kanayon

ya allo. Hay kanayon itaman ay ampaghalià nin hay kaganawan allo ay pariparihon matampà. Hay dapat gaw-en ay ihipen tamon mahampat no anyay tamà ya gaw-en tamo; alwan hatoy pagdodawan tamo bayto ya ombayroy bagay. ⁶ Hay tawoy ma-in an-ingilin ya allo ay an-ipakit nay panggogomalang na ha Diyos. Ombayro et simpri ha tawoy ampangan nin maski anya ya pamamangan, ta hay pamangan nan habayto ay an-ipagpasalamat na ha Diyos. Maski hay tawoy ma-in ahè angkanen ya pamamangan ay anggomalang simpri ha Diyos ta ampasalamat ya kona. ⁷ Kaganawan tamon ampipantompel ha Pangino-on, maski mati tamo o mabiyay ay ma-alagà ya pakonsowilowen tamo ya Pangino-on kisa sarili tamo, ta hay Pangino-on ya ma-in karapatan kontamo. ⁸ Peleg tamon biyay ay angkabiyay tamo para ha ikapori nin Pangino-on. No mati tamo ay para et simpri ha ikapori nin Pangino-on. Kayà ha biyay tamo o ha kamatyan tamo, hitamo ay ikon nin Pangino-on. ⁹ Habaytoy bara-nan nin nati hi Pangino-on Hisokristo boy nabiyay yan oman emen hiya ya mamò-on ha nikati kateng ha ampikabiyay. ¹⁰ Antà ma-in komoyon ampanosga nin patel ha Pangino-on, boy hay kanayon komoyo ay ampanyamo-yamò nin patel ha Pangino-on? Hay makabalaà nin manosga ay Diyos, ta kaganawan tamo ay omarap lano ha Diyos ta hosgawan na tamo. ¹¹ Hay nakaholat ya hinalità nin Diyos ay ombayri:

“Hiko ya Diyos. Maski makakano ay angkabiyay ako. Kayà lano, kaganawan tawo ay manalimokod nin omarap kongko emen kaganawan ay mangamin nin hiko ya peteg Diyos.”

¹² Ha mangyari ana bayto, balang miha kontamo ay omarap ha Diyos ta halita-en nay kaganawan ginawà na peleg angkabiyay ya ha babon lotà.

Agtamo mag-in bara-nan para makapagkasalananya patel tamo

¹³ Kayà agtamo manosga ha miha ta miha, no alwan anyaman ya gaw-en tamo ay ihipen tamo pon emen agtamo makagawà nin mag-in bara-nan nin magkasalanan ya patel tamo. ¹⁴ Banà ha pamakilamo ko koni Pangino-on Hisos ay tandà ko ya ayin pamamangan ya katowà kanen. Piro no an-ipalagay nin hinoman ya ma-in pamamangan ya bawal kanen ay kasalanan para kona no kanen na bayto. ¹⁵ Agmo anlapiyen ya patel mo no ampakakhitan moy nakem na ha pamangan mo nin pamamangan ya an-ipalagay na nin bawal kanen. No ikakapey pantotompel nin patel mo ya mangan ka nin pamamangan ya an-ipalagay na nin

kasalanan ya mangan nin habayto ay agka mangan ta banà kona ay nati hi Pangino-on Hisokristo. ¹⁶ Maski an-hipen mon tamà baytoy ginawà mo, piro pamintasan komo itaman nin kanayon ay agmo isigi nin gaw-en. ¹⁷ Kontamon angkasakopan nin pamomo-on nin Diyos ay alwan ma-alagà no anyay kanen tamo boy inomen tamo. Hay ma-alagà ay mag-in mahampat ya pag-o-ogali tamo, ma-in pamisosondò, boy ma-in tamon kaligawan ha panggomawà kontamo nin Ispirito nin Diyos. ¹⁸ No ombayro ya pagsisirbi tamo koni Pangino-on Hisokristo ay mapakonsowilo tamo ya Diyos boy galangen tamo nin tawtawo.

¹⁹ Kayà hay pagsikapan tamon gaw-en ay hatoy bawbagay ya makab-i nin katinekan boy makapatibay nin katetpel nin kawkalamowan tamo. ²⁰ Hay inlibri nin Diyos ay agmoyo panggaw-an nin anyaman ya makahadlang nin ikakhaw katetpel na. Peteg nin ayin pamamangan ya an-ibawal kanen; piro no makapagkasalanan itaman ya patel tamo ay alwan mahampat no mangan tamo nin pamamangan ya para kona ay kasalanan kanen bayto. ²¹ Hay matampà tamon gaw-en ay agtamo mangnà nin karni, minom nin alak, o gomawà nin maski anyay mag-in bara-nan nin makapagkasalanan ya patel tamo.

²² Piro no an-hipen mo nin alwan kasalanan ya mangan nin maski anya ay tamà bayto, piro agmoyna halita-en ha kanayon ta hikan bongat boy Diyos ya magtandà nin ombayro. Maliga ya tawo no ayin yan tobayen ha anggaw-en na, ta ha ka-hipan na ay tamà gaw-en bayto. ²³ Piro hinoman ya ampangan ta habaytoy angkanen na ay ampagdodawan na no mahampat o alwa ya pamangan na nin habayto ay alwan tamà, ta hay pamangan na ay agna angkasigoro ya tamà mangan nin habayto. Anyaman ya anggaw-en tamo ta agtamo angkasigoro nin tamà gaw-en bayto ay kasalanan ta ginawà nin alwan banà ha pantotompel.

15

Alwan sarili tamo ya pakonsowilowen tamo

¹ Hitamoy mangakhaw ya katetpel, pagpasinsyawan tamo baytoy mangakapey ya katetpel. Alwan sarili tamon ikakonsowilo ya ihipen tamo. ² Gaw-en tamoy bawbagay ya makapakonsowilo ha kanayon emen tomibay ya pantotompel na. ³ Mahampat ya ombayroy gaw-en tamo ta hi Pangino-on Hisokristo ay ombayroy ginawà ya agna pinakonsowilo ya sarili na. Hay nakaholat ha Halità nin Diyos ya hinalità ni Pangino-on Hisokristo ha Diyos ay

ombayri: “Hay paghalità la komo nin kala-etan ay hiko ya ampaghalita-an la.” ⁴ Anyaman ya nakaholat hin hatò ha Halità nin Diyos ay para ha ikatoto tamo; ta hay Halità nin Diyos ay ampakab-i kontamo nin kapasinsyawan magte-eh nin kadya-dya-an, ampakapakhaw nin nakem tamo, boy ampakab-i kontamo nin pag-asa ha an-ihandà kontamo nin Diyos. ⁵ Hay pagkama-in kapasinsyawan boy kakhawan nakem ay banà ha panggogomawà nin Diyos. Kayà an-awoken ko ha Diyos ya pagmimihawen nay kanakeman moyo nin manowad koni Pangino-on Hisokristo ⁶ emen mangapimimiha kawon mamori ha Diyos ya Tatay ni Pangino-on tamon Hisokristo.

Hay Mahampat ya Balità ya in-aralha alwan Hawhodiyo

⁷ No pangno kahampat ya pananggap komoyo ni Pangino-on Hisokristo ay ombayro kahampat ya gaw-en moyon pananggap ha miha ta miha emen mapori ya Diyos. ⁸ Anhalita-en ko komoyo ya hi Pangino-on Hisokristo ay nako bayri nin manambay konnawen Hawhodiyo emen mapakit ya hay Diyos ay tapat nin tomopad ha impangakò na ha kawka-apo-apowan nawen Hawhodiyo. ⁹ Hay baranan et nin pamako bayri ni Pangino-on Hisokristo ay emen hay alwan Hawhodiyo ay mamori ha Diyos banà ha pangiangalò na konla; ta ha Halità nin Diyos ay ombayri ya nakaholat ya hinalità ni Pangino-on Hisokristo ha Diyos: “Hiko kateng alwan Hawhodiyo ay mamori komo. Magkanta ko nin pamomori ha ngalan mo.”

¹⁰ Ma-in et ombayri ya nakaholat ha Halità nin Diyos: “Hikawoy alwan Hawhodiyo, makiligaliga kawo ha tawta-woy pinili nin Diyos.”

¹¹ Ombayri et ya pagkahalità: “Hikawoy alwan Hawhodiyo, poriyen moyoy Diyos. Kaganawan tawo ay mamori kona.”

¹² Ombayri simpri ya pagkahalità ni propita Isayas ya hay antokoyen na ay hi Pangino-on Hisos:

“Hi Dyisi ay makapi-alalak nin mama-alà ha alwan Hawhodiyo. Hiya ya pag-asa la nin mangilibri konla.”

¹³ Hay Diyos ya ampangibatan pag-asa tamo ay mamnò dayi komoyo nin kaligawan boy katinekan ha pantotompel moyo kona. Ha ombayro ay lalò kawon magkama-in nin pan-o-omasa kona banà ha kapangyariyan nin Ispirito nin Diyos komoyo.

No antà ombayri ya hinolat ni Pablo

¹⁴ Pawpatel ko, tandà ko ya hikawo ay ponò nin kahampatan, hostoy tinandà moyo ya tongkol ha pantotompel ha

Diyos, boy ma-in kawon kakayawan mi-a-aral. ¹⁵ Ombayro man, bayri ha holat ko ay hinokaw koy nakem ko nin maghalità komoyo nin tongkol ha ongnoy bagay ya labay kon ipapanemteman komoyo. Ginawà ko bayti ta Diyos ya nambi kongko nin habayti ya pribilihyo ¹⁶ ya pagsisirbi koni Pangino-on Hisokristo nin mangi-aral nin Mahampat ya Balità ha alwan Hawhodiyo. Ha pangangaral ko konla ay emen akon parì ya ampagsirbin mangipakarani konla ha Diyos. Hay Diyos ay mangonsowilo konla ha panggogomawà nin Ispirito nin Diyos ya nangibokod konla.

¹⁷ Banà ha pamakilamo ko koni Pangino-on Hisokristo ay ma-in akon katoynongan mangipagmalhay nin habayti ya sirbisyo ko ya para ha Diyos. ¹⁸ Ayin akoynan kanayon ya an-ipagparangalan no alwan hay pananambay kongko ni Pangino-on Hisokristo emen hay alwan Hawhodiyo ay homonol ha aw-aral nin Diyos. Hay anggamiten kon pamahonol konla ay paghahalità ko boy gawgawà ko, ¹⁹ boy hari-hari ya papag-ispantawan ya angkagawà ko. Hay kakayawan kon manggawà nin ombayri ay banà ha Ispirito nin Diyos ya anggomawà kongko. Kayà ha kaganawan dogal ya nilako ko pa-ibat ha siyodad nin Hirosalim angga ha Iliriko ay tapat kon an-i-aral ya Mahampat ya Balità ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo. ²⁰ Hay Mahampat ya Balità ay ampagsikahan kon i-aral ha dawdogal ya ayin et nakalengè nin tongkol koni Pangino-on Hisokristo. Agko labay mangaral ha dawdogal ya nilakoyna nin kanayon ya nangaral. Hay bara-nan nin ombayro ay agko labay mangibangon ha impondar nin kanayon. ²¹ Ha Halità nin Diyos ay ma-in ombayri ya nakaholat:

“Hatoy ahè et nakabalità nin tongkol kona ay makabalay kona. Hatoy ahè et nipampakalengè nin tongkol kona ay malengè layna boy ma-intindiyan ya tongkol kona.”

Balak ni Pablo nin manibaw ha siyodad nin Roma

²² Habaytoy pangaral ko ha kanayon ya dawdogal ya baranan no antà pirmi nin angka-antalà ya pamako ko bahen. ²³ Piro hapa-eg ha nayari anay pangangaral ko bayri ay makalako koyna bahen ta naboyot anay pana-on nin labay kon mako bahen. ²⁴ Ha pamako ko ha nasyon Ispanya ay labay kon magdaan bahen emen ako makapakilengew komoyo nin amò ya pana-on boy matambayan moyo ko ha pamako ko bayro. ²⁵ Piro hapa-eg ay mako ko pon ha siyodad nin Hirosalim nin mantan tambay ha pawpatel bayroy nag-in tawtawo nin Diyos. ²⁶ Habayti ya tambay ay

na-ibat ha ampipantompel ha Pangino-on do ha probinsyan Masidonya boy Akaya. Nangapikakayari-an lan igwà ha manga-irap ya Hawhodiyo ya nag-in tawtawo nin Diyos ya anti do ha Hirosalim. ²⁷ Maski alwa hilan Hawhodiyo ay hay towà lan mambi ha Hawhodiyo, ta banà ha Hawhodiyo ay napalamo hila ha ingangalo ya inggawà nin Diyos ha Hawhodiyo. Kayà hapa-eg ay nararapat lan balayen otang ya nakem ha pawpatel lay Hawhodiyo ha pambi la nin tambay.

²⁸ No na-i-atel koyna bayti ya tambay ha pawpatel bayro ha Hirosalim ay magdaan ako bahen komoyo pamako ko ha nasyon Ispanya. ²⁹ Tandà ko ya panlomateng ko bahen ay maliga tamo ta hay gitan ko ya itorò ko komoyo ay kaganawan kahampatan ya nangibat koni Pangino-on Hisokristo.

³⁰ Banà ha pantotompel tamo koni Pangino-on Hisokristo boy banà ha panlalabi ya inggawà kontamo nin Ispirito nin Diyos ay an-awoken ko komoyo ya tambayan moyo ko ha panalangin. ³¹ Ipanalangin moyo ya malibri ko ha tawtawoy ahè ampipantompel ha Pangino-on do ha probinsyan Hodiya, boy ipanalangin moyo et ya habayti ya tambay ya gitan ko ay handà tanggapen nin bibiyan ko ya nag-in tawtawo nin Diyos do ha siyodad nin Hirosalim. ³² No kalabayan nin Pangino-on baytoy an-ipanalangin moyo kona ay maliga koy lomateng bahen boy ikaliga ko ya pamipipikit tamo. ³³ Manatili dayi komoyo ya Diyos ya ampangibatan nin katinekan tamo. Amin.

16

Pangongomosta

¹ Mako bahen hi Pibi ya patel tamoy babayi ya ampanambay ha gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on do ha banowan Singkriya. Hiya ay an-irikominda ko komoyo. ² Panlomateng na bahen ay tanggapen moyo yan mahampat ta ombayroy nararapat nin pananggap moyo ha nag-in tawtawo nin Diyos. Tambayan moyo ya ha angka-ilanganen na ta malakè anay natambayan na boy kateng hiko ay natambayan na.

³ Ikomosta moyo ko koni Prisila boy koni Akila ya mita-ahaway kalamowan kon ampagsirbi koni Pangino-on Hisokristo. ⁴ Ha pananambay la kongko ay hinomobò hila ha kamatyan nin mangilibri kongko ha tawtawoy labay mamati kongko. Masyadoy pasasalamat ko konla boy napasalamat et konla ya kaganawan gropon alwan Hawhodiyo ya mangama-in katetpel ha Pangino-on.

⁵ Ikomosta moyo ko et ha gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on ya ampititipon ha bali ni Prisila boy Akila. I-abot moyo et ya pangongomosta ko koni Ipinito ya anlapiyen ko. Hiya ya ka-ona-onawan nananggap koni Pangino-on Hisokristo do ha probinsyan Asya. ⁶ Angkomostawen ko et hi Mariya ya mahipeg gomawà nin para komoyon ampipantompel ha Pangino-on. ⁷ I-abot moyoy pangongomosta ko koli Androniko boy Honya ya Kawkahodiyo koy kapariho kon napiriso. Hila ay balaybalay nin hawhogò boy ona hila kongko nin tinompel koni Pangino-on Hisokristo.

⁸ Halita-en moyo koni Ampliyato ya angkomostawen ko ya. Anlapiyen ko ya banà ha pantotompel nawen ha Pangino-on. ⁹ Halita-en moyo et koni Orbanò ya kalamowan kon ampagsirbi koni Pangino-on Hisokristo ya angkomostawen ko ya kateng hi Istakis ya anlapiyen ko. ¹⁰ Ipakihalità moyo et koni Apilis ya balaybalay ha katapatan koni Pangino-on Hisokristo ya hiya ay angkomostawen ko. Angkomostawen ko et ya pamilya ni Aristobolo. ¹¹ Hi Hirodyon ya Kahodiyo ko ay angkomostawen ko simpri, boy angkomostawen ko baytoy ampipantompel ha Pangino-on ya pamilya ni Narsiso.

¹² Ikomosta moyo ko et koni Tripina boy koni Triposa ya ampipanggomawà ya para ha Pangino-on. Hi Pirsida ya anlapiyen kon patel ya malakè anay nagawà ya para ha Pangino-on ay angkomostawen ko. ¹³ Hi Ropo ya talagan anhomonol ha Pangino-on ay angkomostawen ko kateng nanay na ya bilang kon sarilin nanay. ¹⁴ Angkomostawen ko et hi Asingkrito, Pligonti, Hirmis, Patrobas, Hirmas, kateng kawkalamowan lay pawpatel. ¹⁵ Komosta hi Pilologo, hi Holya, hi Niryo kateng patel nay babayi, boy hi Olimpás boy kaganawan kalamowan lay nag-in tawtawo nin Diyos.

¹⁶ No ampangapititipon kawo ay ipakit moyoy pamilalabi moyon ampipantompel koni Pangino-on Hisokristo. Kaganawan bayrin gawgropon mangama-in katetpel koni Pangino-on Hisokristo ay ampangomosta komoyo.

Tawtorò ni Pablo ha tawtaga Roma ya ampipantompel ha Pangino-on

¹⁷ Pawpatel ko, an-awoken ko komoyo ya pagatapan moyo baytoy tawtawoy ampangabatan nin pamikakampiyan moyo. Ha ombayroy ampangyari komoyo ay angkomapey ya pantotompel moyo, ta ampagsikahan la kawon homalibokot ha intorò komoyo ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo. Atapan moyo hila ¹⁸ ta alwan hi Pangino-on Hisokristo ya ampagsirbiyan la, no alwan

ampagsirbi hila emen mapasasà ya sarili la. Hay tawtawoy mapipinto-owen ay angkaloko la banà ha kagalingan lan mag-ilgo boy mangabor-abor. ¹⁹ Hay tongkol ha kahampatan nin panhohomonol moyo koni Pangino-on tamon Hisos ay nabalita-an nin kaganawan. Banà bayro ay angkatowà ako komoyo. Hay labay ko ay mag-in kawon maronong ha kahampatan piro mag-in kawon emen ayin tinandà ha kala-etan. ²⁰ Diyos ya ampangibatan nin katinekan. Agana maboyot ay ipatalo nayna komoyo hi Satanas.

Hi Pangino-on tamon Hisos ay mangingangalo dayi nin mambin kahampatan komoyo. ²¹ Hi Timotiyo ya kalamowan ko kateng Kawkahodiyo ko ya hili Losyo, Hason, boy hi Sosipatro ay ampangomosta komoyo.

²² Hiko hi Tirsyo ya pinaholat ni Pablo nin habayti ya holat ay ampangomosta simpri komoyo ta antompel ako itaman ha Pangino-on.

²³ Angkomostawen kawo simpri ni Gayò. Hiko hi Pablo ay ampakipa-iri ha bali na boy bayri ampititipon ya grupo nin kaganawan mangama-in katetpel ha Pangino-on. Hi Irasto ya tisoriro bayri ha siyodad boy hi Kowarto ya patel tamo ay ampangomosta komoyo. ²⁴ Hi Pangino-on Hisokristo ay mangingangalo dayi nin mambin kahampatan komoyo. Amin.

²⁵ Poriyen tamo ya Diyos. Hiya ya ampamakhaw nin pantotompel moyo ha Mahampat ya Balità ya an-i-aral koy tongkol koni Pangino-on Hisokristo. Habayti ya Mahampat ya Balità ya ahè pon impatandà hin hato; ²⁶ piro hapa-eg ay impatandà ana nin Diyos ta hay tongkol bayri ay impaholat nayna ha pawpropita na. Hay ayin kamatyan ya Diyos ya nangimanda nin habayti ya Mahampat ya Balità ay itorò ha tawtawo ha maski ayirin dogal emen kaganawan ay tompel boy homonol bayri. ²⁷ Ayin anan kanayon ya maronong no alwan Diyos. Poriyen hi Pangino-on Hisokristo ta ha ombayro, mapori ya Diyos. Amin.

HAY PRIMIRON HOLAT NI PABLO HA TAWTAGA KORINTO

¹ Hiko hi Pablo ya ha kalabayan nin Diyos ay iningat nin mag-in hogò ni Pangino-on Hisokristo. Hi Sostinis ya patel tamo ha Pangino-on ay ² kalamo kon ampanolat nin habayti ya para komoyon gropon mangama-in katetpel ha Diyos bahen ha siyodad nin Korinto. Habayti ay para et ha kaganawan tawo ha maski ay rin dogal ya ma-in pamakilamo nin anhomamba nin mamori nin ngalan ni Pangino-on Hisokristo ya Pangino-on tamon kaganawan ampipantompel kona. Diyos ya nangingat komoyo emen kawo mag-in tawtawo na, boy hi Pangino-on Hisokristo ya nanlinis komoyo emen kawo mag-in nin ayin kapintasan. ³ Hay Tatay tamoy Diyos boy hi Pangino-on Hisokristo ay mangingangalo dayi komoyo nin mambin kahampatan boy katinekan.

*Kahampatan ya ampangibat koni Pangino-on Hisokristo
(Iviso 1:3-14)*

⁴ Pirmi katawon an-ipagpasalamat ha Diyos ta iningalowan na kawon binyan kahampatan banà ha pamakilamo moyo koni Pangino-on Hisokristo. ⁵ Binyan na kawo nin kahampatan ha kaganawan bagay, kateng ana ha kaganawan panonorò moyo boy ha kaganawan pangingintindi moyo. ⁶ Hay imbalità nawen komoyo ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo ay biyay moyo ya ampamapteg. ⁷ Kayà agkawo ampagkakolang ha anyaman ya bagay ha kahampatan ingangalo nin Diyos mintras an-anti-en moyoy pamipatnag nin pagbira ni Pangino-on tamon Hisokristo. ⁸ Diyos ya mamatibay nin pantotompel moyo angga ha kanggawan emen ayin kawon kapintasan ha allon magbira hi Pangino-on tamon Hisokristo. ⁹ Mapahimala-an ya Diyos ya nangingat komoyo nin makilamo ha Anak na ya hi Pangino-on tamon Hisokristo.

Pamikontra nin ampipantompel ha Pangino-on

¹⁰ Hapa-eg, andawaten ko komoyon pawpatel, alang-alang ha ngalan ni Pangino-on tamon Hisokristo, ya hikawoy kaganawan ay misosondò ha kaganawan anhalita-en moyo emen agkawo magkanyakanyan gropo boy emen malobos ya pagmimiha moyo ha pangingihip boy opinyon moyo. ¹¹ Pawpatel ko, ma-in ongnoy tawo ha pamilya ni Klowi ya nangibalità kongko nin ma-in komoyo nin ampi-a-away.

¹² Hay labay kon toloen ay ombayri: ma-in komoyon ampaghalià nin, “Hiko ay koni Pablo”; hay kanayon ay ampaghalià nin “Hiko ay koni Apolos”; hay kanayon ay ampaghalià nin “Hiko ay koni Pidro”; hay kanayon itaman ay ampaghalià nin “Hiko ay koni Pangino-on Hisokristo.”
¹³ Warì mapi-a-atag hi Pangino-on Hisokristo? Warì hiko hi Pablo ya impakò ha koroh nin para komoyo? Warì hay paminyag komoyo ay ha ngalan ko?

¹⁴ An-ipagpasalamat ko ha Diyos ya ayin akon bininyagan komoyo no alwan hi Krispo boy hi Gayò. ¹⁵ Kayà ayin makapaghalià nin hay paminyag ko komoyo ay ha ngalan ko. ¹⁶ (Ma-in ako et awod bininyagan: hi Istipanas kateng pamilya na, piro ayin akoyan ma-hipan no ma-in ako et bininyagan ya kanayon.)

Hi Pangino-on Hisokristo ya kapangyariyan boy karonongan nin Diyos

¹⁷ Agko inhogò ni Pangino-on Hisokristo nin maminyag, no alwan inhogò na kon mangi-aral nin Mahampat ya Balità ya tongkol kona. Agko anggamiten ya sarili kon kagalingan ha pangangaral ko emen ahè ma-lihan alagà ya an-i-aral ko ya tongkol ha pagkamati ni Pangino-on Hisokristo ha koroh. ¹⁸ Hay an-i-aral ya tongkol ha pagkamati ni Pangino-on Hisokristo ha koroh ay kalokowan do ha tawtawoy mipalako ha kaparosawan; piro kontamon ma-in anan kalibriyan ha kasalanan, habayti ya an-i-aral ay kapangyariyan nin Diyos. ¹⁹ Nakaholat ha Halità nin Diyos ya ombayri:

“Hira-en koy karonongan nin mawmangaronong, boy hay katalinowan nin mawmangatalino ay paptegan ko ya ayin kowinta.”

²⁰ Anya awod ya kowinta nin mawmangaronong, o nipag-aral, o mawmandidibati? Warì ahè impakit nin Diyos ya hay karonongan nin tawtawo bayri ha babon lotà ay ayin kowinta? ²¹ Banà ta maronong ya Diyos ay agna pinayagan ya ha sarilin karonongan nin tawtawo ay mabalayan la ya. Hay labay nin Diyos ay ilibri nay tawtawo ya ampipantompel ha Mahampat ya Balità ya an-i-aral nawen konla. Piro hay pangi-aral nin habayti ay ayin kowinta do ha ayin pantotompel ya tawtawo bayri ha babon lotà. ²² An-awoken nin Hawhodiyo ya pakitan hila nin pawpapag-ispantawan ta aghila tompel no ayin ma-ipakit konla. Hay antikapen itaman nin Gawgrigo ay tawtawoy mangaronong mipaghalià. ²³ Piro hay an-i-aral nawen ay hi Pangino-on Hisokristo ya impakò ha koroh. Habayti ya aral ay

ampakapapahang ha Hawhodiyo; ha alwan Hawhodiyo balè, habayti ay kalokowan. ²⁴ Piro do ha tawtawoy iningat nin Diyos, maski Hodiyo o alwa ay hi Pangino-on Hisokristo ya ampakapipatnag nin kapangyariyan boy karonongan nin Diyos; ²⁵ ta hay tongkol ha Diyos ya an-ipalagay nin tawtawo nin ayin kowinta ay mas ma-alagà kisa ha karonongan nin tawtawo. Hay an-ipalagay nin tawtawo nin kakapeyan nin Diyos ay kakhawan ya igit ha kakhawan nin tawtawo.

²⁶ Ihipen moyo, pawpatel, ya tongkol ha sarili moyo hin iningat kawo nin Diyos nin makilamo kona. Ha tegteg nin tawtawo ay a-amò komoyo ya maronong; a-amò simpri ya makapangyayari o mangatag-ay ya pagkatawo. ²⁷ Piro hay pinili nin Diyos ay hatoy ayin karonongan ha tegteg nin tawtawo emen mipareng-ey ya tawtawoy ampipaghalità nin hila ay mangaronong, boy pinili na et ya mangakapey ha tegteg nin tawtawo emen mipareng-ey ya tawtawoy ampipaghalità nin hila ay mangakhaw. ²⁸ Pinili et nin Diyos ya tawtawoy manga-aypà ya pagkatawo, boy tawtawo ya ahè ampa-alaga-an nin kapara lan tawo bayri ha babon lotà, kateng tawtawoy an-ipalagay nin ayin kowinta. Ombayri ya ginawà nin Diyos emen hay mangatag-ay ya pagkatawo ay ma-lihan alagà, boy ²⁹ emen ayin tawoy makapagmalhay ha arapan nin Diyos. ³⁰ Hay pamakilamo moyo koni Pangino-on Hisokristo ay banà ha panggogomawà nin Diyos. Hi Pangino-on Hisokristo ay inggawà kontamo nin Diyos emen tamo mag-in maronong, mag-in mahampat, boy mag-in ayin kapintasan. Banà bayro ay natbeh na tamo ha kaparosawan. ³¹ Kayà angkapaptegan bayti ya nakaholat ha Halità nin Diyos:

“Hinoman ya labay magmalhay ay Pangino-on bongat ya dapat nan ipagmalhay.”

2

Hay Balità ya tongkol koni Pangino-on Hisokristoya impakò ha koroh

¹ Pawpatel, hin nako ko bahen komoyon nangi-aral nin Mahampat ya Balità nin Diyos ay agko ginawà ha kagalingan kon maghalità boy ha karonongan ko; ² ta indisisyon ko ya hay ihipen ko boy halita-en ko ay tongkol bongat koni Pangino-on Hisokristo boy tongkol ha pangipakò kona ha koroh banà ha kasalanan tamo. ³ Peleg kon anti bahen komoyo ay kinomapey ya nakem ko boy angkalimo ko ta maka agko magawà ya impagawà kongko nin Diyos. ⁴ Ha paghahalità ko boy pangangaral ko ay agko ginamit ya kagalingan kon mangombinyo, no alwan hay namapteg nin

pangangaral ko ay kapangyariyan nin Ispirito nin Diyos. ⁵ Ha ombayri, hay pantotompel moyo ay ahè na-ibat ha karonongan nin tawo no alwan nangibat ha kapangyariyan nin Diyos.

Hay karonongan nin Diyos

⁶ Balè hay tawtawo ya mangatibay ana ha pantotompel, hay an-itorò nawen konla ay karonongan ya nangibat ha Diyos; alwan karonongan ya na-ibat ha tawtawo bayri ha babon lotà, boy alwan karonongan nin ampipamo-on hapa-eg bayri ha babon lotà, ta hay pamomo-on la ay ahè manatili. ⁷ Hay karonongan ya anhalita-en ko ay ahè makwan ihipen ya karonongan nin Diyos ya ahè pon impatandà ha tawtawo. Habayto ay plano na para kontamo hin hatò et hin agna et pinalsa bayti ya babon lotà emen tamo magkama-in pamakilamo kona angga do ha katatag-ayan ha kama-inan na. ⁸ Habayti ya karonongan ay ahè na-intindiyan nin maski hino ya nipamo-on bayri ha babon lotà. No na-intindiyan la, hi Pangino-on Hisos ya ahè mapantayan ay agla dayi impakò ha koroh. ⁹ Ombayro man ay nakaholat ha Halità nin Diyos ya ombayri:

“Ayin nakakit, ayin nakalengè, boy ayin nakakwan mangi-hip nin bawbagay ya inhandà nin Diyos para ha ampipanlabi kona.”

¹⁰ Ha panggogomawà nin Ispirito nin Diyos, habayto ya bawbagay ya agtamo pon tandà ay impatandà kontamo nin Diyos. Ispirito nin Diyos ya magtandà nin kaganawan bagay, maski mangaldeg ya bawbagay ya anti ha ihip nin Diyos. ¹¹ Ayin magtandà nin anti ha nakem nin mihay tawo no alwan mismon hiya ya magtandà nin an-ihipen na. Ombayro et ha Diyos; ayin magtandà nin nakem nin Diyos no alwan mismon Ispirito nin Diyos. ¹² Agtamo tinanggap ya torò ya na-ibat ha ka-hipan nin tawtawo bayri ha babon lotà, no alwan hay tinanggap tamo ay Ispirito ya nangibat ha Diyos emen tamo ma-intindiyan ya inggawà nay tambay kontamo.

¹³ Kayà hay an-itorò nawen ha tawtawoy ma-in Ispirito nin Diyos ay alwan karonongan ya natotowan nawen ya karonongan nin tawo, no alwan hawhalità ya intorò konnawen nin Ispirito nin Diyos. ¹⁴ Piro hay tawoy ayin Ispirito nin Diyos ay ahè labay mananggap nin bawbagay ya tongkol ha Ispirito nin Diyos. Para kona, habaytoy ombayro ya bawbagay ay kalokowan, boy talagan agna ma-intindiyan banà ta ayin yan Ispirito nin Diyos. ¹⁵ Piro hay tawoy ma-in Ispirito nin Diyos ya ampamo-on kona

ay ampaka-intindi nin kaganawan bagay, balè hiya ay ahè angka-intindiyan nin tawoy ayin Ispirito nin Diyos, ¹⁶ ta ombayri ya nakaholat ha Halità nin Diyos:

“Hinoy magtandà pangingihip nin Pangino-on emen makapitorò kona?”

Piro anti kontamo ya pangingihip ni Pangino-on Hisokristo banà ta hay Ispirito nin Diyos ay ampa-iri ha nakem tamo.

3

Hay mawmagsisirbi ha Diyos

¹ Pawpatel, hin anti ko bahen komoyo ay agko natorò komoyo ya bilang ha an-itorò ko ha tawtawoy anggomawà nin kalabayan nin Ispirito nin Diyos, ta hikawo ay kawkolaw et ha pantotompel koni Pangino-on Hisokristo. Kayà ka-ilangan katawon toro-an nin bilang ha tawtawoy anggomawà et nin sarili lan kalabayan. ² Ha panonorò ko komoyo ay bilang katawon ampa-inomen nin gatas; agkatawo ampakanen nin mangatyà ya pamamangan ta agmoyo et kaya. Maski hapa-eg ay agmoyo et kaya, ³ ta hay ka-hipan moyo ay bilang et ha ka-hipan nin tawtawoy ayin katetpel ha Diyos. Ma-in et komoyon inggitan boy ampi-away kawo. Alwa nayì habayti ya makapapteg nin hikawo ay bilang et ha tawtawoy ayin katetpel ta hay ka-ogali-an moyo ay bilang konla? ⁴ No ma-in komoyon maghalità nin, “Hiko ay koni Pablo,” boy hay kanayon ay maghalità nin, “Hiko ay koni Apolos,” alwa nayì nin hay ka-hipan moyo ay bilang ha ka-hipan nin tawtawoy ayin katetpel ha Diyos?

⁵ Warì hino hi Apolos boy hino hi Pablo? Hikayi ay mawmagsisirbin bongat ya ginamit nin Diyos emen kawo tompel kona. Balang miha konnawen ay ampanggawà nin an-ipagawà konnawen nin Pangino-on. ⁶ Hiko ya kowinta nangitanem nin binì ha nakem moyo, biha hi Apolos ya kowinta namohboh, balè Diyos ya namatobò. ⁷ Kayà ayin kowinta ya tawoy ampananem o ampamohboh, no alwan Diyos bongat ya pinakama-alagà ta hiya ya ampamatobò. ⁸ Hay ampananem boy ampamohboh ay pariho; Diyos ya mambin kagantiyan ha balang miha kompormi ha pinagpagalan na. ⁹ Ha panggomawà nin Diyos ay kalamo na kayi ni Apolos. Hikawo ya kowinta paliyan nin Diyos ya an-ipatrabaho na konnawen, boy hikawo ay kowinta et bali nin Diyos ya an-ipagawà na konnawen.

¹⁰ Kompormi ha pangingangalo nin Diyos kongko nin nambin kahampatan ay namondasyon ako nin bilang ha mi-hay magaling nin manggawà bali. Kanayon ya ampangipaireng piro balang manggagawà ay dapat paka-atap no

pangno na ipa-ireng. ¹¹ Ayin kanayon ya pondasyon ya ma-igwà no alwan hatoy na-igwà ana ya hi Pangino-on Hisokristo. ¹² Piro do ha pondasyon ay hari-hari ya klasin anggamiten nin ipa-ireng. Hay kanayon ay ampanggamit nin kowinta gintò, pilak, o manga-alagà ya bawbato. Hay kanayon ay ampanggamit nin kowinta kawkayo, yawyabot, o aw-aray. ¹³ Hay gawgawà nin balang miha ay ipatnag nin Diyos lano ha allon manosga hi Pangino-on Hisos. Ha allon habayto, hay gawgawà nin balang miha ay hoboken ha apoy emen mapaptegan no hay gawgawà na ay talagan peteg. ¹⁴ Hinoman ya nangipa-ireng bayro ha impondasyon ta manatili ya gawgawà na ay makatanggap nin primyo. ¹⁵ Piro no hay gawgawà na ya hoboken lano ha apoy ay mapo-olan ay ayin yan tanggapen ya primyo. Hay sarili na balè ay makalibri piro bilang bongat ha tawoy nakalibri ha po-ol.

¹⁶ Warì agmoyo tandà ya hay kowinta bali nin Diyos ay hikawo ya ampipantompel kona, boy hay Ispirito nin Diyos ay ampa-iri ha nakem moyo? ¹⁷ Hinoman ya manirà nin bali nin Diyos ay parosawan nin Diyos; hikawo ya kowinta bali nin Diyos ay ikon nin Diyos ta ginawà na kawon malinis para pag-ikon na.

¹⁸ Agmoyo lokowen ya sarili moyo. Hinoman ya ampanghip nin ma-in yan karonongan, hatoy karonongan nin tawtawo bayri ha babon lotà ay mas mahampat no ihipen nay ayin yan tinandà emen hiya ay mag-in maronong; ¹⁹ ta hay karonongan nin tawtawo bayri ha babon lotà ay ayin kowinta ha Diyos. Ombayri ya nakaholat ha Halità nin Diyos, “Anhagpen nin Diyos ya mangaronong ha sarili lan taktika.” ²⁰ Ombayri et ya nakaholat ha Halità nin Diyos, “Tandà nin Pangino-on ya hay sarilin kawkatoyngan nin mawmangaronong ay ayin kowinta.” ²¹ Kayà alwan gawà nin tawtawo ya ipagmalhay moyo. Kaganawan bagay ay anti ana komoyo. ²² Mag-in hi Pablo, hi Apolos, o hi Pidro, boy kaganawan bagay bayri ha babon lotà kateng biyay boy kamatyan, mag-in para hapa-eg o ha hoyot ya allo ay anti ana komoyo. ²³ Hikawo balè ay anti ha podir ni Pangino-on Hisokristo; hi Pangino-on Hisokristo itaman ay anti ha podir nin Diyos.

4

Mawmagsisirbi ni Pangino-on Hisokristo

¹ Hay dapat ipalagay konnawen nin tawtawo ay mawmagsisirbi ni Pangino-on Hisokristo, ta hay bawbagay ya

ahè pon impatandà nin Diyos ay hikayi ya pinahimala-an nin mangi-aral ha tawtawo. ² Ka-ilangan ha tawoy ampahimala-an ay tapat ha kaganawan an-ipagawà kona. ³ Alwan ma-alagà no anyaman ya ipalagay moyo kongko, o ipalagay kongko nin hinoman ya tawo ya tongkol ha impahimalà kongko nin Diyos. Maski hiko, anyaman ya ipalagay ko ha sarili ko ay alwan ma-alagà. ⁴ Ayin akon tandà ya ginawà koy alwan tamà, piro habayti ay ahè ampangahologan nin hiko ay ahè nagkasalanan. Pangino-on bongat ya makahosga nin pagnanakem ko. ⁵ Kayà agkawo manosga nin kapara moyo ha alwa et pana-on, no alwan anti-en moyoy panlomateng nin Pangino-on, ta hiyay mangipatnag nin sawsikritoy gawà boy mangibolgar nin mawmotibo nin tawtawo. Ha allon habayto nin lomateng ya, Diyos ya mambin kaporiyan ha balang miha kompormi ha ginawà nay kahampatan.

⁶ Pawpatel, hay sarili ko boy hi Apolos ay an-i-alimbawà ko komoyo para ha ikahampat moyo emen moyo matotowan ya labay totolen nin habayti ya ombayri ya pagkahalità: “Hay nakaholat ay agmoyo palampasan.” Hinoman komoyo ay ahè dapat mangipagmalhay nin mawmanonorò ha kanayon et ya mawmanonorò. ⁷ Wari ampaka-igit kawo ha kanayon? Alwa nayì Diyos ya nambi komoyo nin kaganawan bagay ya anti komoyo? No tinanggap moyo ba-in bilang impangiri komoyo, antà man awod an-ipagmalhay moyo?

⁸ Hostoyna awod ya pagbibiyay moyo! Biyay mayaman kawoyna awod! Bilang kawoyna awod nin aw-arì! Piro hikayi balè ay alwa. Ah! Mahampat dayi awod no peteg kawon aw-arì ta emen moyo kayi makalamo nin mag-arì. ⁹ Para kongko, hikayi ya hawhogò nin Diyos ay ginawà na nin pinaka-oltimo ha kaganawan tawo. Bilang kayin papatyen ya imparada ha intiron babon lotà nin impakit ha tawtawo kateng ha aw-anghil. ¹⁰ Banà ha panhohomonol nawen koni Pangino-on Hisokristo, hay palagay konnawen ay tawtengah. Piro hikawo ya ampakilamo itaman koni Pangino-on Hisokristo ay an-ipalagay moyo nin maronong kawo. Hikayi ay makapey, hikawo balè ay mangakhaw! Amparangalan kawo nin tawtawo; hikayi balè ay anyamoyamo-en la! ¹¹ Pa-ibat hin hato angka hapa-eg, hikayi ay angkabitlan boy angka-angan, boy hay dolo nawen ay gawgolot. Hikayi ay ampakakhitan boy ayin kayin sarilin dogal ya ampa-iriyen. ¹² Hikayi ay ampagpagal magtrabaho nin ikabiyay nawen. Maski ma-in ampipanla-et konnawen ay an-ingalowan nawen. No hikayi ay ampadya-dya-an

ay ampagpasinsya kayi. ¹³ No hikayi ay an-insoltowen ay mapanawa kayin antombay. Angga hapa-eg, hikayi ay bilang bongat basora boy ayin silbi bayri ha babon lotà.

¹⁴ Habayti ya ombayri ya bawbagay ay agko inholat komoyo emen kawo mipareng-ey, no alwan anlapiyen katawon toro-an ta hikawo ay bilang kon sarilin aw-anak. ¹⁵ Maski ma-in mapò ya liboy manonorò ya manorò komoyo nin tongkol koni Pangino-on Hisokristo ay hiko ya pinagkatatay moyo ha pantotompel koni Pangino-on Hisokristo, ta hiko ya nangi-aral komoyo nin Mahampat ya Balità. ¹⁶ Hapa-eg, andawaten ko komoyo ya towaren moyoy anggaw-en ko. ¹⁷ Kayà an-ihogò ko komoyo hi Timotiyo ya anlapiyen ko. Ha pantotompel na ha Pangino-on ay bilang ko yan anak, boy mapahimala-an ya ha pag-sisirbi na ha Pangino-on. Ipa-hip na komoyo no pangnoy pamakilamo ko koni Pangino-on Hisokristo. Habayti ay an-itorò ko ha kaganawan gropon mangama-in katetpel ha Diyos ha kaganawan dogal ya anlakwen ko.

¹⁸ Ma-in ongno komoyo ya ampagmalhay ta wanla sigoro no agko makalako bahen nin manibaw komoyo. ¹⁹ Piro no kalabayan nin Pangino-on ay tampol akon makalako bahen. Kayà panlomateng ko bahen, helken ko no anyay magawà nin hatoy ampipagmalhay ha kalak-an nin anhahalita-en la, ²⁰ ta hay pag-arì nin Diyos ay alwan ha halità no alwan ha panggogomawà nin kapangyariyan nin Diyos. ²¹ Hapa-eg ay anyay labay moyo? Mako ko nayi bahen nin mandisiplinan makhit komoyo, o ha ma-in panlalabi boy ka-aypa-an nakem? Anti komoyo no anyay labay moyo.

5

Kala-etan nin kasalanan

¹ Hapa-eg ay angkabalita-an ko ya bahen komoyo ay ma-in nin ampamabayi ta hay miha bahen ay ampakilamo ha ikalwan ahawa nin tatay na. Haba-in ya ombahen ya klasin gawà ay ahè anggaw-en nin maski hatoy ahè ampipantompel ha Pangino-on. ² Piro ampagmalhay kawo et! Dapat moyo dayin ikalèlè boy haba-in ya tawoy nanggawà nin ombahen ay agmoyoy na payagan makitipon komoyo. ³⁻⁴ Para kongko, maski ayin ako bahen komoyo ay bilang ako simprin anti bahen ta pirmi katawon an-hipen. Kayà ha ngalan ni Pangino-on Hisos, haba-in ya tawoy ombahen ya anggaw-en ay hinosgawan koyna. Ha pamititipon moyo ay bilang akon anti komoyo. Ha kapangyariyan ni Pangino-on tamon Hisos, ⁵ habaytoy ombayroy tawo ay ipa-olay moyo koni Satanas, ta maka maghehe ya no makaranas ya

nin kadya-dya-an boy hay kalolowa na ay malibri ha allon magbira hi Pangino-on Hisos.

⁶ Alwan mahampat ya magmalhay kawo. Agmoyo nayi tandà ya maski amò bongat ya pampalbag ya imasa ha arina ay anlombag ya arina? Ombayro itaman ha tawo, mihan bongat ya nakagawà nin kasalanan ay maramay ya kaganawan. ⁷ Dapat moyon alihen komoyo baytoy ma-in ombayroy klasin kasalanan emen kawo manatili nin malinis. Ha ombayro ay emen kawon arina ya ayin la-ok ya pampalbag, boy tandà ko ya ombayro kawo. Banà ha kasalanan tamo, hi Pangino-on Hisokristo ay pinati nin bilang ha oybon topa ya ayin dipirinsya ya ampatyen hin hato nin Hawhodiyo no Pistan Pamamanemtem. Anggaw-en la bayto banà ta ampanemtemen la ya pangilibri nin Diyos ha kawka-apo-apowan la. ⁸ Kayà, hapa-eg hitamoy ampipantompel ha Pangino-on ay dapat matowà nin bilang pagligaliga no Pistan Pamamanemtem. Ha pagligaliga tamo, hay kanen tamoy tinapay ay tinapay ya ayin pampalbag. Ombayro et ha biyay tamo, alihen tamoy da-an ogalì ya ma-inakiten boy mangala-et ta manggawà tamon kahampatan boy kaptegan.

⁹ Hin hato ay inholat ko komoyo ya agkawo makilamo ha tawtawoy mapamabayi o mamakilalaki. ¹⁰ Hin hinalità ko bayto ay agko antokoyen ya tawtawoy ahè ampipantompel ha Diyos, ta hila ay ampamabayi boy ampakilalaki, ampangamkam, ampanakaw, boy ampipanhomamba ha alwan peteg diyos. Piro hikawo, ha pama-iri moyo bayri ha babon lotà nin kalamo la ay agkawo maki-emen konla. ¹¹ Hay labay kon totolen ay agkawo makilamo do ha ampagkakanwarì nin ampakipatel komoyo ha Pangino-on no hiya ay mapamabayi o mamakilalaki, makamkam, mapanhomamba ha alwan peteg diyos, maninirà kaparan tawo, maglalahing, o tolisan. Hay ombayroy tawo ay agmoyo pakilamowan ni pakipanganan. ¹²⁻¹³ Hitamo ay ayin karapatan manosga nin hatoy ahè ampipantompel ha Diyos. Diyos ya manosga konla. Piro hay ampipantompel ha Pangino-on ya ampakilamo komoyo ay dapat moyon hosgawan. Kayà habaytoy tawoy ampanggawà nin ombayroy kala-etan ay agmoyo payagan nin makitipon komoyo.

6

¹ No ma-in riklamo ya hinoman komoyo nin kontra ha patel na ha Pangino-on, antà mako yan magriklamo ha ahè ampipantompel ha Pangino-on, kisa makon magriklamo ha nag-in tawtawo nin Diyos? ² Warì agmoyo tandà ya hay

manosga lano nin tawtawo bayri ha babon lotà ay hitamoy nag-in tawtawo nin Diyos? Kayà no hikawoy manosga nin tawtawo bayri ha babon lotà, agmoyo warì kaya nin ayosen ya an-iriklamo ya mangayamò ya bawbagay? ³ Warì agmoyo tandà ya kateng aw-anghil ay hitamoy ampipantompel ha Pangino-on ya manosga konla? Lalò tamon ma-i-ayos ya bawbagay ya tongkol ha pagbibiyay tamo bayri ha babon lotà. ⁴ No ma-in kawon kaso, antà mako kawon pahosga do ha agtamo dapat pamahosgawan nin gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on? ⁵ Anhalita-en ko bayti emen kawo mareng-eyan. Warì ayin bahen komoyo nin mihay tawoy maronong nin mami-ayos nin ahè ampangapisosondò ya mipapatel ha Pangino-on? ⁶ Hay ampangyari bahen komoyo no ma-in ampikontra ya mipatel, hay miha ay ampako ha hosgado nin magriklamo, ta bayro na ipahosgawan baytoy kaso la ha tawtawoy ahe ampipantompel ha Pangino-on.

⁷⁻⁸ Mapatnag ya ampagkamali kawo ta hikawo ay ampia-asonto ya mipapatel. Mismon hikawo ay ampanla-et boy ampana-ol maski ha pawpatel moyo. Antà agmoyo pa-olayan ya la-eten kawo boy ha-olen kawo? ⁹ Agmoyo nayi tandà ya hay mangala-et ay ahè makapagmana lano ha ka-ari-an nin Diyos? Agmoyo lokowen ya sarili moyo: hay babayi boy lalaki ya ampanggawà nin ma-alay ya gawgawà, hay manhohomamba ha alwan peteg diyos, hay mamakilalaki boy mapamabayi, hay lalaki ya ampakilamon bilang ahawa ha kapariho nan lalaki, ¹⁰ hay mananakaw, hay makamkam, hay maglalahing, hay maninirà kaparan tawo, kateng tolistan ay ahè makapagmana ha ka-ari-an nin Diyos. ¹¹ Hin hato ay ma-in pon ongno komoyo ya ombahen ya anggaw-en. Piro ha ngalan ni Pangino-on Hisokristo boy ha panggogomawà nin Ispirito nin Diyos, hikawo ay nag-in anan malinis; hikawo ay nag-in ana nin ayin kapintasan; hikawo ay imbilang ana nin ayin kasalanan.

Gamiten moyoy nawini moyo para ha ikaporinin Diyos

¹² Ma-ari halita-en nin mihay antompel ha Diyos ya ombayri: “Maski anyay bagay ay ma-in akon kalaya-an gomawà.” Piro anhalita-en ko ya alwan kaganawan bagay ay makab-in kahampatan kona. Para kongko, ma-in akon kalaya-an gomawà nin maski anya, piro agko payagan nin mag-in honolhonolan ako ha maski anyay bagay. ¹³ Ma-in ampaghalità nin hay pamamangan ay para ha tiyan, boy hay tiyan ay pangipalamnan nin pamamangan. Peteg! Piro hay pamamangan boy tiyan ay ma-in anggawan ta hay nawini tamo ay pahiliyan nin Diyos. Hay nawini ay

ampanga-ilangan nin kaparan nawini, piro hay nawini ay ahè ginawà nin Diyos nin ipakilalaki o ipamabayi bilang ha an-hipen nin kanayon, no alwan hay nawini ay ginawà nin Diyos nin isirbi kona, boy Diyos ya ampangi-atap nin nawini tamo emen tamo manggawà nin kahampatan. ¹⁴ Hi Pangino-on Hisokristo ay biniyay oman nin Diyos, boy ha kapangyariyan na ay biyayen na tamon oman.

¹⁵ Agmoyo nayì tandà ya hay nawini moyo ay parti nin nawini ni Pangino-on Hisokristo ta ikon na kawo? Hay nawini moyo ya ikon ni Pangino-on Hisokristo ay ilamo warì ha pota? Ahè dayi mangyari baytoy ombayro! ¹⁶ Agmoyo nayì tandà ya hay ampanlalay nin pota, hatoy nanlalay boy hatoy pota ay ampag-in mimiha? Hay nakaholat ha Halità nin Diyos ay ombayri: "Hay lowa ay ampag-in mimiha." ¹⁷ Piro hinoman ya ma-in pamakilamo ha Pangino-on, ta hay Ispirito nin Diyos ay anggomawà ha nakem na, hiya boy hi Pangino-on, hay nakem la ay ampag-in mimiha.

¹⁸ Anhalita-en ko komoyo ya agkawo mamabayi o makilalaki. Alwan kaganawan kasalanan nin tawo ay ampakahirà nawini na, piro hay pamabayi boy pamakilalaki ay lalò ampakahirà nawini na ta ampagkasalanan ya ha sarili nan nawini. ¹⁹ Agmoyo nayì tandà ya hay nawini moyo ay bali nin Ispirito nin Diyos ya inggawà komoyo nin Diyos? Kayà hay Ispirito nin Diyos ay ampa-iri komoyo, boy hay nawini moyo ay alwa moyoyan ikon ta ikon ana nin Diyos. ²⁰ Ma-alagà ya pinambèh nin Diyos komoyo ta dayà ni Pangino-on Hisos. Kayà hay nawini moyo ay gamiten moyo ha ikapori nin Diyos.

7

Hay tongkol ha pag-ahawa

¹ Hapa-eg tongkol do ha pastang ya inholat moyo kongko ay ombayri ya mahalità ko: no agkawo mag-ahawa ay ikahampat moyo. ² Piro banà ta bahen ha dogal moyo ay ma-in malakè ya ampipamabayi boy ampipampakilalaki ay mahampat no balang miha komoyo ay magkama-in sarilin ahawa. ³ Dapat geperan nin lalaki ya obligasyon na ha ahawa na. Ombayro simpri ha babayi. ⁴ Hay babayi ya ma-in anan ahawa ay ayin anan karapatan ha sarili nan nawini, ta hay ahawa na ya ma-in anan karapatan kona. Ombayro itaman ha lakaki. ⁵ Kayà agkawo pa-agko ha miha ta miha komoyon mita-ahawa anggan agmoyo mapisondo-an nin magkama-in kawon oras nin manalangin. Pangayari ay gaw-en moyoy karapatan moyo nin pagkahabek ha ahawa,

ta maka tokso-en kawo ni Satanas ha agmoyo pagpendan ha sarili moyo.

⁶ Habayti ya anhalita-en ko komoyo ay alwan manda: mag-ahawa kawo no labay moyo, piro no agmoyo labay ay anti komoyo. ⁷ Labay ko dayi ya balang miha ay ayin ahawa nin bilang kongko. Piro hay Diyos ay alwan pariparihoy kakayawan ya an-igwà ha tawtawo. Hay kanayon ay ambiyan nan kakayawan mag-ahawa; hay kanayon itaman ay ambiyan nan kakayawan nin ahè mag-ahawa.

⁸ Hapa-eg, habayti ya halita-en ko konlan ayin ahawa kateng ha bawbawoy babayi: mahampat no manatili kawo nin ayin ahawa nin bilang kongko. ⁹ Piro no agmoyo mapendanan ya sarili moyo ay mag-ahawa kawo. Mas mahampat ya mag-ahawa kawo kisa agmoyo mapendanan ya sarili moyon kalabayan.

¹⁰ Piro ha mangama-in ahawa ay ombayri ya an-imanda ko; alwan mismon hiko ya ampangimanda no alwan Pangino-on: hay babayi ya ma-in ahawa ay dapat ahè makihiyay ha ahawa na. ¹¹ Piro no makihiyay ya ay manatili yan ahè mag-ahawa. No alwa man, makisondò ya ha ahawa na. Hay dapat itaman ha lalaki ay ahè mangihiyay nin ahawa.

¹² Ha kanayon itaman ay ma-in akon halita-en ya ahè nangibat ha Pangino-on no alwan na-ibat ha sarili kon ihip. No hay lalaki ya patel ha Pangino-on ya ma-in ahawa nin ahè antompel ha Pangino-on ay agna ihiyay, basta labay nin babayi nin makilamo et kona. ¹³ No hay babayi itaman ya antompel ana ha Pangino-on ta hay ahawa na ay ahè et antompel ha Pangino-on ay agya makihiyay ha ahawa na no labay et makilamo kona nin hatoy ahawa na. ¹⁴ Banà ha pantotompel nin babayi, hay ahawa na ya ahè antompel ha Pangino-on ay biyan nin Diyos nin kahampatan. Banà itaman ha pantotompel nin lalaki, hay ahawa na ya ahè antompel ha Pangino-on ay biyan nin Diyos nin kahampatan. No ahè mangyari nin ombayri, hay aw-anak la ay mag-in bilang ha aw-anak nin ahè ampipantompel ha Diyos ta ayin mangitorò konla nin tongkol ha Diyos. Piro hapa-eg, hay aw-anak nin ombayroy mawmato-antawo ay ambiyan nin Diyos nin kahampatan.

¹⁵ Piro no hay ahawa ya ahè antompel ha Pangino-on ay labay makihiyay ha ahawa nay antompel ay pa-olayan ya nin hatoy antompel ha Pangino-on. No ombayro ay ayin anan tobayen ya ahaway antompel ha Pangino-on. Hay labay nin Diyos para komoyo ay mapisondò kawo. ¹⁶ Hikay ahawa ya babayi o lalaki ya antompel ha Pangino-on ay

agmo tandà no hika ya gamiten nin Pangino-on para hay ahawa mo ay milibri ha kasalanan na.

Manatili kawo no pangno kawo hin agkawo et iningat nin Diyos

¹⁷ Balang miha, hay dapat nan ibiyay ay kalabayan nin Pangino-on kompormi ha kapapa-hal hin iningat ya nin Diyos nin makilamo kona. Habayti ay an-iwawali ko ha kaganawan gropon ampipantompel ha Pangino-on. ¹⁸ No ma-in tawoy napatolì ana pon nin hinomonol ha ka-ogali-an nin Hawhodiyo biha ya iningat nin Diyos ay agyayna magolon mangihip paraan no pangno na ma-ibira baytoy da-an ya alwa yan toli. Piro no agya et napatolì ay agnayna gaw-en hapa-eg ha iningat ya nin Diyos. ¹⁹ Alwan ma-alagà no hinonol nin tawo o ahè baytoy ka-ogali-an nin Hawhodiyo, no alwan hay pinakama-alagà ay panhohomonol ha an-ipanogò nin Diyos. ²⁰ Balang tawo ay dapat manatili no pangno ya hin iningat ya nin Diyos nin makilamo kona. ²¹ Alilà ka nayì hin iningat ka nin Diyos nin makilamo kona? Ayin bali no alilà ka, piro no ma-in paraan emen ka mag-in malayà ay gaw-en mo. ²² Hay alilà ya iningat nin Pangino-on nin makilamo kona ay malayà ya tegteg kona nin Pangino-on. Ombayro itaman ha tawoy alwan alilà ya iningat nin Pangino-on. Hiya ay nag-in alilà ya ampagsirbi koni Pangino-on Hisokristo ta ikon na ya. ²³ Ma-alagà ya pinambah nin Diyos komoyo ta dayà ni Pangino-on Hisos. Alwan tawo ya onawen moyon pagsirbiyan no alwan Pangino-on ya onawen moyon pagsirbiyan. ²⁴ Pawpatel, anyaman ya kapapa-hal moyo hin iningat kawo nin Diyos ay mag-in kawon kontinto ha ombayro ta hiyay mangi-atap komoyo.

Hay dapat ha ayin ahawa boy ha bawbawoy babayi

²⁵ Hapa-eg, do ha pastang moyo ya tongkol ha ahè et nipag-ahawa ay ayin akon an-ipanogò ya nangibat ha Pangino-on, piro biyan katawon sarili kon opinyon ta ha ingangalo nin Pangino-on ay mapahimala-an ako.

²⁶ Banà ha ka-irapan ya andanasen moyo hapa-eg bahen ay mahampat ha lalaki no manatili yan ayin ahawa. ²⁷ No ma-in kan ahawa ay agmo ihiyay ya ahawa mo. No ayin kan ahawa ay agka mag-ahog nin mag-ahawa. ²⁸ Piro no mag-ahawa ka ay alwan kasalanan, boy no mag-ahawa ya dalaga ay alwan kasalanan. Labay kon bongat nin hikawo ay ahè makaranas nin kadya-dya-an ya bilang ha andanasen nin tawtawoy mangama-in ahawa.

²⁹ Habayti ya labay kon matanda-an moyo, pawpatel: hay pana-on ay kapan-o-omipek; kayà pa-ibat hapa-eg, hay lawlalaki ya ma-in ahawa ay magsirbi ana koni Pangino-on Hisos nin bilang ha pagsisirbi nin ayin ahawa. ³⁰ Maski malelè kawo o maliga kawo, maski ma-in kawon kamama-in o ayin ay isigi moyo ya pagsisirbi ha Diyos. ³¹ Kaganawan bagay ya ma-in kontamo boy anggaw-en tamo ay ma-in anggawan, ta paran bongat bayri ha babon lotà. Kayà ahè maliwid ha bawbagay ya habayto.

³² Hay labay ko ay agkawo magkama-in kagolowan nakem nin bilang ha mangama-in ahawa. Hay lalaki ya ayin ahawa ay ampagsikap gomawà para ha Pangino-on emen na mabiyon konsowilo ya Pangino-on. ³³ Piro hay lalaki ya ma-in ahawa ay angkatarka ha bawbagay ya para bayri ha babon lotà ta ansikapen nan pakonsowilowen ya ahawa na. ³⁴ Kayà hay nakem na ay angkapi-atag. Hay babayi itaman ya ayin ahawa ay ampagsikap nin gomawà para ha Pangino-on. Ansikapen na nin hay nawini na boy nakem na ay ma-ilobos nan isirbi nin ayin kapintasan ha Pangino-on. Piro hay ansikapen nin babayi ya ma-in ahawa ay bawbagay bayri ha babon lotà emen hay ahawa na ay mabiyon nan konsowilo.

³⁵ Anhalita-en ko bayti komoyo ta ikahampat moyo. Agkatawo an-i-awà nin mag-ahawa, no alwan hay labay ko ay ayin nin maka-abalà komoyo emen mag-in ma-ayos ya pamimiyay moyo ha pagsisirbi ha Pangino-on.

³⁶ Tongkol itaman ha mikaba-an ya napisonò nin aglayna itoloy ya pagkahal la: no hay lalaki ay ahè makapagpendan ha sarili na para ha kaba-an na, ta masyadoy kalabayan na ay ka-ilangan itoloy lay pagkahal la; alwan kasalanan ya pag-ahawa la. ³⁷ Piro no leseb ha nakem nin lalaki ya agya mag-ahawa ay mahampat basta agya napilitan bongat. ³⁸ Ombayro man, mahampat ya mapag-ahawa nay kaba-an na, piro mas mahampat no agyayna mag-ahawa.

³⁹ Hay babayi ya ma-in ahawa ay kowinta nakahe-el ha ahawa na mintras angkabiyay et ya ahawa na. Piro no nati anay ahawa na ay ma-in yan kalaya-an mag-ahawan oman ha lalaki ya labay na basta kapariho nan antompel ha Pangino-on. ⁴⁰ Ha palagay ko ay lalò yan maliga no agya mag-ahawan oman, boy ampinto-o kon habayti ya kalabayan itaman nin Ispirito nin Diyos ya ampangitorò kongko.

8

Hay tongkol ha pamamangan ya indologha alwan peteg

diyos

(Roma 14:1-23)

¹ Hapa-eg ay ipalinaw ko komoyo ya tongkol ha pamamangan ya indolog ha alwan peteg diyos. Peteg nin hitamoy kaganawan ay ma-in tinandà ya tongkol bayri ha alwan pawpeteg diyos. Piro ombayri ya tanda-an moyo: hay tinandà ay ampakapahambog ha tawo, piro hay panlalabi ay ampakatambay ha kaparan tawo. ² Hinoman ya ampangihip nin ma-in yan tinandà ay agna et natanda-an ya dapat nan matanda-an. ³ Piro hinoman ya ampanlabi ha Diyos ay balay nin Diyos.

⁴ Hapa-eg, tongkol do ha pamamangan ya an-idolog ha alwan peteg diyos: tandà tamo ya hay alwan peteg diyos ay ayin silbi ta hay Diyos ay mimiha. ⁵ Hay tawtawo ay ma-in malakè ya an-ingaten lan diyos ya anti ha langit boy ha babon lotà, ta malakè ya andiyosen boy ampangino-onen la. ⁶ Piro para kontamo ay ma-in bongat mimihay Diyos ya Tatay tamo ya namalsa nin kaganawan bagay, boy kayà tamo angkabiyay ay para magsirbi kona. Tandà tamo et ya mimiha ya Pangino-on; ayin kanayon no alwan hi Pangino-on Hisokristo ya namalsa nin kaganawan bagay boy banà kona ay ma-in tamon biyay.

⁷ Piro alwan kaganawan kapariho tamon ma-in pantotompel ay ampakatandà nin habayti ya kaptegan. Ma-in onгно ya nasabay homamba ha alwan peteg diyos. Angga hapa-eg, no ampangan hila nin ombayroy pamamangan ay an-hipen la ya habaytoy angkanen la ay talagan para ha alwan peteg diyos; kayà angkagolo ya nakem la ta andap la no ampagkasalanan hila. ⁸ Warì pamamangan ya makapipakarani kontamo ha Diyos? Warì mag-in tamon mahampat no mangan tamo o ahè nin ombayroy pamamangan?

⁹ Piro mag-atap kawo ta maka hay kalaya-an moyon mangan nin maski anyay pamamangan ay mag-in baranan nin makapagkasalanan ya patel moy makapey ya pantotompel. ¹⁰ No hika ya ma-in hosto ya tinandà ay ampangan nin hatoy pamamangan ya anti ha lo-ob bali ya ginawà nin para ha alwan peteg diyos biha ka makit nin hatoy makapey ya pantotompel, agya warì ma-ingganyo nin mangan nin habayto maski anti ha hip na ya habayto ay indolog pon ha alwan peteg diyos? ¹¹ Kayà hay tinandà mo ya baranan nin mahirà ya pantotompel nin patel moy makapey ya pantotompel. Alwan mahampat ya ginawà mo ta hi Pangino-on Hisokristo ay nati nin para bayro ha patel mo. ¹² Ha ombayri, ampakapagkasalanan kawo

koni Pangino-on Hisokristo, ta hikawo ya nambin bara-nan para magkasalanan ya pawpatel moyo, boy pinakhit moyoy nakem la. ¹³ Kayà no makapagkasalanan ya patel ko nin banà ha pamangnà ko nin habaytoy karni ya indolog ha alwan peteg diyos ay agkoyna mangnà nin habayto emen agya makapagkasalanan.

9

Hay karapatan boy katongkolan nin mihay hogònin Pangino-on

¹ Wari hiko ay alwan malayà? Wari hiko ay alwan hogò nin Pangino-on? Wari agko nakit hi Pangino-on tamon Hisos? Wari alwan hikawoy bonga nin pagsisirbi ko kona? ² Maski ahè balayen nin kanayon ya hiko ay hogò nin Pangino-on ay angkasigoro ko ya balayen moyo nin hiko ay hogò, ta hikawo ya kaptegan nin hiko ay hogò nin Pangino-on.

³ Habayti ya itobay ko ha ampipamintas kongko. ⁴ Wari ayin kayin karapatan nin hay pamamangan nawen ay igwà konnawen nin antoro-an nawen? ⁵ No ma-in akon ahawa ya antompel ha Pangino-on, ayin ako wari karapatan nin mantan kona ha maski ayri nin bilang ha anggaw-en ni Pidro, boy kanayon ya hawhogò nin Pangino-on, kateng pawpatel ni Pangino-on Hisos? ⁶ Wari hikayin bongat ni Birnabi ya ayin karapatan nin ahè magtrabaho nin para ikabiyay nawen? ⁷ Wari hay hondalò ay ka-ilangan et magkama-in kanayon ya kapanikapan para ha sarili nan kagastosan? Wari ma-in tawo ya no nananem yan obas ay agna matawayan ya bonga nin hatoy intanem na? Wari ma-in pastol ya ampangalagà nin aw-ayop ya ahè maka-inom nin gatas nin habaytoy an-alaga-an na?

⁸ Hay anhalita-en ko ay agko an-ibasi ha anhalita-en bongat nin tawtawo, ta habayti ay anti itaman ha kawkapanogon nin Diyos. ⁹ Ha kawkapanogon ya hinolat ni Moysis ay ma-in ombayri ya pagkahalità: "Agmo bosalan ya bakà mintras an-ipagi-ek." Wari bawbakà bongat ya an-asiwawen nin Diyos? ¹⁰ Alwa. In-alimbawà na kayi bayro ta hay ampangararo boy ampanggi-ek ay an-omasan ma-in atag ha alawah. ¹¹ Hikayi ay kowinta ampangitanem komoyo nin Halità nin Diyos. Kayà makabyat wari komoyo no hay kabiyayen nawen ay ma-ibat komoyo? ¹² No ma-in karapatan ya kanayon ya manonorò komoyo nin omasa ha an-igwà moyo ay lalò kayin ma-in karapatan.

Ombayro man, agnawen ginamit bayti ya karapatan nawen, no alwan antagalen nawen ya kaganawan emen

ayin makahadlang komoyo nin tompel ha Mahampat ya Balità ya an-i-aral nawen komoyo ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo. ¹³ Wari agmoyo tandà ya hay ampagsirbi ha bali nin Diyos ay ampananggap nin pamamangan ya ampangibat bayro ha bali nin Diyos? Wari agmoyo simpri tandà ya hay ampipanambay para ha altar ya ampamo-olan nin aw-ayop ya pinati nin para ha Diyos ay ma-in hilan atag ya karni nin habaytoy aw-ayop ya pinati? ¹⁴ Ombayro itaman, impanogò nin Pangino-on ya hay ampipangi-aral nin Mahampat ya Balità ay mananggap nin pawpangangailangan la nin banà ha pangi-aral la nin Mahampat ya Balità.

¹⁵ Piro maski anyay karapatan ko ay agko ginamit nin mananggap tambay ya ma-ibat komoyo. Agkatawo simpri anholatan hapa-eg para makikwa komoyo nin tambay. Mahampat et ya mati kon bitil kisan ma-alih ya karapatan kon magmalhay nin ahè makikwa nin tambay komoyo.

¹⁶ Ayin akon bara-nan mangipagmalhay nin pangi-aral ko nin Mahampat ya Balità ta obligasyon kon i-aral bayti. Ka-ingaloy mangyari kongko no agko i-aral ya Mahampat ya Balità ya tongkol koni Pangino-on Hisos. ¹⁷ No bolontad nin nakem ko ya pangi-aral ko ay ma-arì akon omasan mananggap nin primyo. Piro habayti ay obligasyon ko ya impahimalà kongko nin Diyos. ¹⁸ Anya awod ya tanggapen koy primyo? Hay primyo ko ay hay pribilihyo ko nin agko mananggap nin kabayaran ha pangi-aral ko nin Mahampat ya Balità maski ma-in akon karapatan ha ombayro.

¹⁹ Maski ma-in akon kalaya-an gomawà nin balang labay ko, hay sarili ko ay an-itoring kon alilà nin kaganawan emen lalò lomakè ya tompel koni Pangino-on Hisokristo nin banà kongko. ²⁰ No anti ko ha Hawhodiyo ay ampakibagay ako konla emen hila magkama-in katetpel koni Pangino-on Hisokristo nin banà simpri kongko. Maski ayin ako ha hilong nin kawkapanogo-an ya hinolat ni Moysis ay kowinta miha ko ha anti ha hilong kapangyariyan nin habayto, ta ampakibagay ako emen hila magkama-in katetpel nin banà kongko. ²¹ No anti ko itaman ha alwan Hawhodiyo ya ahè magtandà nin kawkapanogo-an nin Hawhodiyo ay ampakibagay ako simpri konla emen hila magkama-in itaman katetpel nin banà kongko. Piro ahè ampangahologan nin agko anhonolen ya kawkapanogo-an nin Diyos, ta hiko ay anhomonol ha an-ipanogò ni Pangino-on Hisokristo. ²² No kalamo koy mangakapey ya katetpel ay ampakibagayan ko hila ha kakapeyan la emen ko mapakhaw ya pantotompel la koni Pangino-on Hisos. Ha kaganawan bagay boy ha

kaganawan tawo ay ampakibagay ako emen ha maski anyay paraan ay magkama-in katetpel ya maski onгно konla nin banà kongko. ²³ Kaganawan nin habayti ay anggaw-en ko emen hay Mahampat ya Balità ay ma-ipatandà ko ha tawtawo boy emen ako makapaki-atag ha kahampatan ya matanggap ko nin banà bayro.

²⁴ Tandà moyo ya maski malakè ya ampilolombà nin mowayo ay mihan bongat ya makatanggap nin primyo. Ombayro itaman kontamo. Kayà ha pagsisirbi moyo ha Pangino-on ay magsikap kawo emen moyo matanggap ya primyo. ²⁵ Balang ampipampakilaban ya mawmagdadagaw ay ampipagsanay mandisiplina nin sarili ha kaganawan bagay. Ombayri ya anggaw-en la emen la matanggap ya primyo maski habayto ay ahè maboyot ta tampol mahirà. Piro hay ansikapen tamo ya primyo ay ayin pagkahirà. ²⁶ Kayà hiko ay kowinta ampowayo nin mako ha sigoradoy ka-anggawan, boy hiko ay kowinta ampamontal nin angkasigoroy tama-an. ²⁷ Ha kaganawan gawà ko ay ampairapan koy sarili ko boy andisiplinawan nin ahè gaw-en ya sarili kon kalabayan, ta agko labay ya maka pangayari kon mangaral ha kanayon ay hiko ya mag-in alwan nararapat.

10

Hay pangyayari hin hato ha Aw-israylitaay pakakwawan tamo nin aral

¹ Pawpatel, labay kon ipa-hip komoyo ya nangyari ha kawka-apo-apowan tamo hin hato hin pana-on ni Moy-sis. Ha pamomowako la, hay Diyos ay nambin leem ya nangigiya konlan kaganawan, boy hay dagat ay pinihiyay na ta ha piha-etan ya kinomlang ay bayro na hila pinadaan. ² Bayro ha dagat boy ha leem ay kowinta nabinyagan hilay kaganawan nin hinomono koni Moysis. ³ Hilay kaganawan ay nangan nin an-ingaten Mana ya inggawà nin Diyos, ⁴ boy Diyos ya nambi et konla nin ininom lay lanom ya ampangibat ha bato. Habaytoy bato ya ampangibatan lanom ay ka-alimbawa-an nin hi Pangino-on Hisokristo ay anti konla boy ampambi konla nin pawpanganga-ilangan la. ⁵ Piro maski nakit nin kaganawan ya pawpapag-ispantawan ya para konlay gawgawà nin Diyos ay agla hinonol ya kalabayan nin Diyos. Tandà tamo ya hay Diyos ay ahè nangonsowilo ha kalak-an konla; kayà nati hila boy hay bawbot-o la ay nikakatak bayro ha lawak.

⁶ Habayto ya ombayroy nangyari ha kawka-apo-apowan tamo ay aral kontamo emen agtamo maghangad nin mangala-et ya bawbagay nin bilang ha ginawà la. ⁷ Agkawo

homamba ha alwan peteg diyos nin bilang ombayro konla nin hatoy ongnoy kawka-apo-apowan tamo. Ha Halità nin Diyos ay ombayri ya nakaholat ya tongkol ha panho-homamba la: “Hay tawtawo, hin nayari hilan nangan ay tinomalek ha pagparangal la ha ginawà lay alwan peteg diyos.”⁸ Dapat agtamo mamabayi o makilalaki bilang ombayro ha ginawà nin ongno konla, ta ha ombayroy pangyayari, ha lo-ob mihay allo ay lowampò boy tatlon libo (23,000) ya nati konla.⁹ Agtamo hoboken ya Diyos nin papahangen ha panggawà tamon kasalanan nin bilang ombayro ha pagkasalanan nin ongno konla; hila ay pinatin impakayat ha aw-otan.¹⁰ Agtamo simpri magriklamo nin bilang ombayro ha ongno konla; hila bayto ay pinarosawan nin pinati nin anghil ya inhogò nin Diyos nin mamati konla.

¹¹ Habayti ya bawbagay ya nangyari ha kawka-apo-apowan tamo ya pangwanan tamon alimbawà, boy impaholat bayto nin Diyos para kontamon angkabiyay hapa-eg pana-on ha maraninay ka-anggawan nin babon lotà emen tamo matoro-an nin ahè gomawà nin ombayro.

¹² Kayà mag-atap ya hinoman ya ampanghip nin hiya ay matibay nin ahè gomawà nin kasalanan, ta maka maka-pagkasalanan ya itaman.¹³ Ayin panobok ya anlomateng komoyo ya ahè dinanas nin tawtawo. Hay Diyos ay tapat boy agna ampayagan nin hoboken kawo nin ma-igit et ha makaya moyo; no latngan kawo nin panobok, hay Diyos ay mambi komoyo nin paraan emen moyo mapagte-ehan.

Panemtemen ya kamatyan ni Pangino-on Hisokristo boy ahè homamba ha alwan peteg diyos

¹⁴ Kayà, pawpatel ya anlapiyen ko, agmoyo hambawan ya alwan peteg diyos.¹⁵ Inholat ko bayti komoyo ta hikawo ay mangatalino. Paka-hipen moyo no tamà bayti ya anhalita-en ko komoyo.¹⁶ Hapa-eg no ampititipon tamon manemtem nin pagkamati ni Pangino-on Hisokristo ay ampasalamatan tamoy Diyos. Ha pamanemtem tamo koni Pangino-on Hisokristo ay ampagkama-in tamon pagmimiha nin makilamo kona, ta hay an-inomen tamo ay kowinta dayà na ya nantolò hin nati ya. Hay tinapay ya ampibibi-hilan tamon kanen ya kowinta nawini na ay ampagkama-in tamon pagmimiha nin makilamo kona.¹⁷ Kayà maski malakè tamoy ampipantompel koni Pangino-on Hisokristo, ha mihay tinapay ya ampibibi-hilan tamon kanen ya kowinta nawini na ay ampag-in tamon mimiha.

¹⁸ Ihipen moyoy aw-inalalak ni Israyil: hin nangan hila nin hatoy inggawà ha altar nin para ha Diyos ay nangapimihay nakem la ha Diyos.¹⁹ Warì hay labay kon totolen

ay ma-alagà ya alwan peteg diyos kateng pamamangan ya indolog ha alwan peteg diyos? ²⁰ Alwan ombayro. Hay labay kon totole ay hay ahè ampipantompel ha Diyos ay ampambin pamamangan ya para ha dawdimonyo, alwan ha Diyos. Agko simpri labay ya magkama-in kawon pamakilamo ha dawdimonyo. ²¹ Agkawo ma-arì minom nin kowinta dayà boy mangan nin kowinta nawini ni Pangino-on Hisos no hikawo ay ampangan boy ampinom et ha dogal ya ampaghambawan ha dawdimonyo. ²² Wari labay tamon papahangen et ya Pangino-on? Wari ma-in tamon kakayawan ya igit kona emen ayin mangyari kontamo maski maki-emen tamo ha ampipanhomamba ha dawdimonyo?

Atapan gomawà nin ikakhit nakem nin maski hino

²³ Ma-in ampaghalità nin, “Ma-in akon kalaya-an gomawà nin anya paman.” Piro anhalita-en ko ya alwan kaganawan ay makab-in kahampatan. “Ma-in ako,” wanla, “nin kalaya-an gomawà nin anyaman.” Piro anhalita-en ko ya alwan kaganawan ay makatambay. ²⁴ Dapat ha tawo ay alwan sarili nan ikahampat ya ihipen na, no alwan hay ihipen na ay ikahampat nin kanayon.

²⁵ Ma-arì kawon mangnà nin anyaman ya karni ya anitinda ha palingki. Emen ahè magolo ya konsinsya moyo ay agmoyona pastangen no habaytoy karni ay indolog pon ha alwan peteg diyos o ahè, ²⁶ ta ha Halità nin Diyos ay nakaholat ya ombayri: “Hay babon lotà boy kaganawan anti bayro ay ikon nin Pangino-on.”

²⁷ No hikawo ay kombidawen nin ahè antompel ha Pangino-on ta labay moyon mako ay agkawoyona magpastang nin tongkol ha anyaman ya inhandà na komoyo emen ahè magolo ya konsinsya moyo. ²⁸⁻²⁹ Piro no ma-in maghalità komoyo nin habaytoy inhandà komoyo ay indolog pon ha alwan peteg diyos ay ombayri ya halita-en ko: maski ayin kowinta para komoyo ya mangan nin habayto ay agmoyo kanen alang-alang do ha naghalità komoyo emen ahè magolo ya konsinsya na.

Hay an-ikatoyngonan nin kanayon ay ombayri: “Antà hay kalaya-an ko ay ma-alih nin banà ha konsinsya nin kanayon? ³⁰ Antà paghalita-an ako nin banà ha pamangan ko nin pawpamamangan ya impagpasalamat ko itaman ha Diyos?”

³¹ Ombayri ya itobay ko: no ampangan kawo, o ampinom kawo, o anyaman ya anggaw-en moyo ay gaw-en moyoy kaganawan ha ikapori nin Diyos. ³² Agkawo gomawà nin ikakhit nakem nin hinoman ya tawo mag-in Hawhodiyo o

alwa, boy agmoyo et pakapeyen ya nakem nin kaganawan gropon mangama-in katetpel ha Diyos. ³³ Hiko itaman, ha kaganawan gawà ko ay ampagsikahan kon mambin kaligawan ha kaganawan tawo. Agko antikapen ya para ha sarili kon ikahampat no alwan ha ikahampat nin kaganawan emen hila malibri ha kaparosawan.

11

¹ Towaren moyo ko nin bilang itaman panowad ko koni Pangino-on Hisokristo.

Hay tolong ha olo nin tawtawo no anhomambaha Diyos

² Amporiyen katawo ta ha kaganawan bagay ay pirmi moyo kon ampanemtemen boy anhonolen moyo ya tawtorò ko komoyo. ³ Piro labay kon ma-intindiyan moyo ya hi Pangino-on Hisokristo ay pinagka-olo nin kaganawan lalaki; lalaki itaman ya pinagka-olo nin babayi. Hay pinagka-olo ni Pangino-on Hisokristo ay Diyos. ⁴ Ha pamititipon moyo, no lalaki ya ampanalangin o ampangi-aral Halità nin Diyos ta ma-in tolong ya olo na ay an-ipareng-ey na hi Pangino-on Hisokristo ya ampangolo kona. ⁵ No babayi itaman ya ampanalangin o ampangi-aral Halità nin Diyos ta ayin tolong ya olo na ay an-ipareng-ey nay lalaki ya ampangolo kona. Hatoy babayi ay kowinta kalbo, ⁶ ta hay babayi ya ahè labay magtulong ay dapat magpakalbo. Piro no kapapareng-ey ha babayi ya magpakalbo ay dapat nan tolongan ya olo na.

⁷ Hay lalaki mintras ampanalangin o ampangi-aral ay dapat ahè magtulong ta hiya ay hawig ha Diyos ya namalsa kona, boy kaporiyan nin Diyos ya pamasakop kona nin lalaki. Hay ikapori itaman nin lalaki ay pamasakop kona nin ahawa na; ⁸ ta hay lalaki, hin pinalsa nin Diyos ay ahè nangibat ha babayi, no alwan babayi ya nangibat ha lalaki. ⁹ Hay lalaki ay ahè pinalsa nin para ha babayi, no alwan hay babayi ay pinalsa nin para ha lalaki. ¹⁰ Kayà hay babayi ay dapat ma-in tolong emen na ma-ipakit ha aw-anghil ya hiya ay ampasakop ha ahawa na.

¹¹ Ombayro man, ha tegteg nin Pangino-on ay angka-ilanganen nin babayi ya tambay nin lalaki, boy angka-ilanganen itaman nin lalaki ya tambay nin babayi. ¹² Maski hay babayi ay ginawà nin nangibat ha lalaki, hapa-eg itaman, hay lalaki ay an-i-anak nin babayi, piro kaganawan bagay ay ampangibat ha Diyos.

¹³ Mismon hikawo ya mangihip: tamà nayi ha mihay babayi ya ha pami-o-opong moyo ay ayin yan tolong no manalangin ya ha Diyos? ¹⁴ Ha ka-ogali-an nin tawtawo,

hay lalaki ya makarà ya habot ay kapapareng-ey. ¹⁵ Piro ha babayi, hay habot nay makarà ay kaporiyan kona, ta hay makarà ya habot ya inggawà kona nin Diyos ay pinagkatolong na. ¹⁶ Piro no ma-in mandiskosyon tongkol bayri ha kapiyari kon hinalità ay ombayri ya itobay ko kona: ha panhomamba nawen ay ombayro ya kina-ogaligan nawen gaw-en, kateng gawgropon mangama-in katetpel ha Diyos.

Hay pamangan ya pamanemtemankoni Pangino-on Hisos

¹⁷ Hay tongkol bayri ha banggiten ko et komoyo hapa-eg ay agkatawo amporyen, ta hay pamititipon moyo ay ahè ampakab-in ikahampat no alwan ampakab-in ikala-et. ¹⁸ Ona, ha pamititipon moyo nin gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on ay nabalita-an ko ya hikawo ay ampangapihihiyay ta agkawo ampangapisosondò, boy midyo ko ampinto-o bayro ha nabalita-an ko. ¹⁹ Habaytoy ginawà moyoy pamihihiyay ay alwan mahampat. Piro kailangan mangyari bayto emen matanda-an no hino komoyo ya ampangonsowilowan nin Diyos. ²⁰ No ampititipon kawon mangan, dayi hay panemtemen moyo ay pagkamati ni Pangino-on Hisos piro alwan ombayroy ampangyari, ²¹ ta balang miha komoyo ay angka-ona-onan mangan nin sarili nan gitan. Kayà hay kanayon komoyo ay nabitil et boy hay kanayon ay lahing. ²² Wari ayin kawon sarilin pamamali ya panganan moyo boy pinoman moyo? Habayti ya ombayri ya anggaw-en moyo ay alwan mahampat ta agmoyo anigalang ya ampititipon ya gropon mangama-in katetpel ha Diyos, boy an-ipareng-ey moyo baytoy manga-irap ya ayin magitan ya pamamangan. Poriyen katawo wari ha ombayri ya anggaw-en moyo? Ahè! Agko an-ikaliga ya anggaw-en moyo.

²³ Habayti ya aral ya tinanggap ko ya nangibat ha Pangino-on ay intorò ko itaman komoyo: hin yabi nin insapakat hi Pangino-on Hisos, hiya ay nandampot nin tinapay. ²⁴ Hin nayari na bayton pinasalamatan ha Diyos ay binibi-hil na biha na hinalità ya ombayri: “Habayti ay nawini ko ya igwà ha kamatyan para ha ikalibri moyo. Ombayri ya pamititipon ya gaw-en moyo nin pamanemteman kongko.” ²⁵ Ombayro et, hin nayari hilan nangapon ay kinwa nay baso biha na hinalità ya ombayri: “Habayti ay inomen moyo ta habayti ya katibayan nin bayoy kasondo-an nin Diyos ya hay dayà ko ay mantolò nin para komoyo. Tebe kawo minom nin ombayri ay panemtemen moyo ko.” ²⁶ Hapa-eg maski makakano kawo mangan boy minom nin

ombayri, hay pagkamati ni Pangino-on Hisos ay an-ipatandà moyo angga ha pagbira na.

²⁷ Kayà hinoman ya mangan boy minom nin ombayri ha hinalità ko ta alwa yan karapatdapat ay ampagkasalanan ya koni Pangino-on Hisos, ta agna ampa-alaga-an ya pagkamati boy pantolò nin dayà ni Pangino-on Hisos hin impakò ya ha koroh. ²⁸ Kayà balang tawo ay dapat na pon sori-en ya sarili na biha ya mangan nin ombayroy tinapay boy ombayroy inomen, ²⁹ ta hinoman ya ampangan boy ampinom para ha pamamanemtem ta agna ampa-alaga-an ya nawini ni Pangino-on Hisokristo ay habaytoy pamarosawan kona nin Diyos. ³⁰ Habayto ya bara-nan no antà malakè komoyo ya mangakapey boy mahahakiten, boy ma-in anan onгно ya nikati.

³¹ No pirmi tamon ampagsorì ha sarili tamo ta paghehean tamoy kasalanan tamo ay agtamo hosgawan nin parosawan nin Pangino-on. ³² Piro no hay Pangino-on ay ampangipatanam kontamo nin kadya-dya-an ay an-itorò na tamo ta aw-anak na tamo. Ha ombayro ay agna tamo parosawan nin bilang ha pamarosa na ha ahè ampipantompel kona.

³³ Kayà, pawpatel ko, no ampititipon kawon mangan nin pamanemteman moyon pagkamati ni Pangino-on Hisos ay mitatagantan kawo biha kawo mangan nin habayto. ³⁴ No ma-in komoyo nin nabitil ay dapat ya pon mangan ha bali na emen pamititipon moyo ay agna ihipen ya nabitil ya, no alwan hay ihipen nan bongat ay hi Pangino-on Hisokristo. Ha ombayri ya pamititipon moyo ay ayin ma-ihosga komoyo ya Diyos. Tongkol ha kanayon ya bagay ay lano koyna ayosen pamako ko bahen komoyo.

12

*Hay an-igwà nin Ispirito nin Diyos
(Ipiso 4:7-16)*

¹ Hapa-eg, pawpatel, labay kon matanda-an moyoy kaptegan nin tongkol ha kakayawan ya an-igwà nin Ispirito nin Diyos. ² Misonon hikawo ya magtandà nin hin agkawo et antompel ha Pangino-on ay maparah kawon magtan boy ma-itawon nin homamba ha alwan peteg diyos ya ahè ampakapaghalità. ³ Hapa-eg ay itorò ko komoyo no pangno matanda-an ya hay Ispirito nin Diyos ay ampamo-on ha tawo. Hay tawoy ampaghalità nin kala-etan ya tongkol koni Apo Hisos ay alwan peteg nin Ispirito nin Diyos ya ampamo-on kona. Piro hay tawoy ampaghalità nin hi Apo Hisos ay Pangino-on ay peteg nin hay Ispirito nin Diyos ay ampamo-on kona.

⁴ Hari-hari ya klasin kakayawan ya an-igwà nin Ispirito nin Diyos, piro mimihay Ispirito ya ampambi. ⁵ Hari-hari ya klasi nin sirbisyo ya an-igwà nin Diyos, piro mimiha ni Pangino-on Hisos ya ampagsirbiyan tamo. ⁶ Hari-hari simpri ya klasin gawgawà ya pagsisirbi ha Diyos, piro mimihay Diyos ya ampambin kakayawan ha kaganawan gawà nin balang miha.

⁷ Balang tawo ay ma-in kakayawan ya an-igwà kona nin Ispirito nin Diyos para ha ikahampat nin kaganawan. ⁸ Hay kanayon ay ambiyan karonongan mangi-aral nin Halità nin Diyos, boy hay kanayon ay ambiyan panggingintindi nin mangipalinaw nin habayto. Ispirito nin Diyos ya ampambi nin habayti ya kagalingan. ⁹ Habayto et ya Ispirito nin Diyos ya ampambi nin makhaw ya katetpel ha kanayon. Hay an-igwà itaman nin habaytoy Ispirito nin Diyos ha kanayon ay kakayawan mamakahampat nin ampipagmasakit. ¹⁰ Hay kanayon ay ambiyan kakayawan makagawà nin pawpapag-ispantawan, boy hay kanayon ay ambiyan kakayawan nin mangi-aral Halità nin Diyos. Hay kanayon ay ambiyan kakayawan makatandà no hay kakayawan ya tinanggap nin kanayon ya tawo ay nangibat ha Ispirito nin Diyos o ahè. Ma-in ambiyan nin kakayawan maghalità nin hari-hari ya klasin halità, boy hay kanayon ay ambiyan kakayawan nin mangipalinaw nin ombayroy hawhalità. ¹¹ Kaganawan nin habayti ya kakayawan ay mimihay pinangibatan. Ayin kanayon no alwan Ispirito nin Diyos. Hiya ya ampambi ha balang antompel ha Pangino-on kompormi ha labay nan igwà.

Hay nawini ay mimiha piro malakè ya parti

¹² No pangno nin hay mihay nawini ay angkabo-ò nin malakè ya parti ay ombayro hi Pangino-on Hisokristo. Hiya ay kowinta mimihay nawini ya kabo-o-an nin malakè ya parti. ¹³ Hitamoy kaganawan, mag-in Hodiyo o alwa, alilà man o alwa ay nag-in mimihay nawini ta nabinyagan tamo ha mimihay Ispirito nin Diyos ya inggawà kontamon kaganawan.

¹⁴ Hay nawini nin tawo ay nabo-ò nin malakè ya parti; alwan mimihay parti. ¹⁵ No halita-en nin bitih ya, "Alwa kon gamet; kayà hiko ay alwan parti nin nawini," ha ombayro wari, hay bitih ay alwan parti nin nawini? ¹⁶ No halita-en itaman nin tolih ya, "Alwa kon mata; kayà hiko ay alwan parti nin nawini," ha ombayro wari, hay tolih ay alwan parti nin nawini? ¹⁷ No matan bongat ya kabo-o-an nin nawini ay pangno man makalengè? No tolin bongat itaman ya kabo-o-an nin nawini ay pangno makara-ep? ¹⁸ Piro

Diyos ya namalsa nin nawini kompormi ha kalabayan na. In-ayos nan mahampat ya pinangigwa-an na nin balang parti nin nawini. ¹⁹ No hay kaganawan parti ay mimihay klasi ay pangno mag-in nawini bayto? ²⁰ Kayà hay nawini ay malakè ya parti piro mimihay nawini.

²¹ Hay mata ay ahè ma-arì maghalità ha gamet nin, "Alwa katan ka-ilangan." Hay olo itaman ay ahè simpri ma-arì maghalità ha bitih nin, "Alwa katan ka-ilangan."

²² Ha kaptegan, hay an-ibilang nin alwan ma-alagà ya parti nin nawini ay habayto ya mas ka-ilangan. ²³ Hay parti nin nawini ya an-ipalagay tamo nin alwan masyadon kaporipori ay lalò tamon ampa-alaga-an, boy hay parti nin nawini ya alwan magandan tegtegen ay habaytoy an-asiwa-en tamon mahampat. ²⁴ Piro hay parti nin nawini ya da-an anan maganda ay alwaynan ka-ilangan ayosen. Hay nawini ay in-ayos nin Diyos boy binyan dangal baytoy parti nin nawini ya an-ipalagay tamon alwan kaporipori. ²⁵ Ombayri ya ginawà nin Diyos emen balang parti nin nawini ay ahè magkama-in sigalotan no alwan mimamalasakit. ²⁶ No angkakhitan ya mihay parti nin nawini, hay kaganawan ay ampananam. No amparangalan ya mihay parti nin nawini, hay kaganawan ay angkatowà.

²⁷ Hikawoy kaganawan ay pinagkanawini ni Pangino-on Hisokristo, boy balang miha komoyo ay parti nin nawini na. ²⁸ Ha kaganawan gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on, hay Diyos ay ma-in pinili nin gaw-en ombayri. Hay ona ay hawhogò; ikalwa, mipangi-aral Halità nin Diyos; ikatlo, mipanorò. Ma-in et mipanggawà nin pawpapag-ispantawan, mipamakahampat nin ampipagmasakit, mipanambay, mipama-alà, boy mipaghalità nin hari-hari ya klasin halità.

²⁹ Alwan kaganawan ay hawhogò, mipangi-aral Halità nin Diyos, o mipanorò; boy alwan kaganawan ay ambiyan kakayawan manggawà nin pawpapag-ispantawan, ³⁰ mipamakahampat nin ampipagmasakit, mipaghalità nin hari-hari ya klasin halità boy mipangipalinaw nin habayto. ³¹ Kayà pakahangaren moyo ya lalò ma-alagà ya kakayawan ya an-igwà nin Ispirito nin Diyos. Hapa-eg ay ipatandà ko komoyo ya pinakamahampat ha kaganawan.

13

Hay panlalabi

¹ Hay pinakamahampat ha kaganawan ay panlalabi. No ma-in ako man kakayawan makapaghalità nin kahalakoy hawhalità ya nangibat ha Ispirito nin Diyos boy maskin

makapaghalità akon halità nin aw-anghil, ta agko ampanlabi ha kapara kon tawo ay bilang akon tonoy nin borakatag o tonoy kompanà ya nabahak. ² No ma-in ako man kakayawan mangi-aral Halità nin Diyos, ma-in akon tinandà boy pangigingintindi nin kaganawan bagay ya ahè pon impatandà nin Diyos, boy maski mapakambya ko ya bakil nin banà ha kakhawan katetpel ko, piro agko ampanlabi ay ayin akon silbi. ³ No ipangiri ko man ya kaganawan kamama-in ko ha manga-irap, boy no igwà ko man ya sarili ko nin po-olan emen ako mati nin banà ha panhohomonol ko koni Pangino-on Hisokristo, piro agko ampanlabi ay ayin akon mapakinabang.

⁴ Hay ampanlabi ay mapasinsya, maba-it, ahè angka-inggit, ahè ampaghambog, boy ahè ampagmalhay. ⁵ Hay ampanlabi ay alwan mala-et ya ogali, agna an-ipilit ya labay na, alwan mapapahangen, boy alwan mapagtanem. ⁶ Ahè angkatowà ha mala-et ya gawgawà, no alwan hay anikatowà na ay panggawà nin kaptegan. ⁷ Hay ma-in ombayri ya panlalabi ay mapamatawad boy ma-in pamahimalà. Ma-in yan pan-o-omasa ya hay kapara nan tawo ay ma-in kahampatan. Hiya ay mapagte-eh ha kaganawan kadya-dya-an ya anlomateng kona.

⁸ Ma-in anggawan ya kakayawan mangi-aral Halità nin Diyos boy maghalità nin kahalakoy hawhalità kateng karonongan, ta lano, haba-in ay alwaynan ka-ilangan. Piro hay panlalabi ay ahè ma-anggawan. ⁹ Hay karonongan tamo boy kakayawan tamon mangi-aral Halità nin Diyos ay alwa et sapat. ¹⁰ Hay bawbagay ya habayto, lano ay mapahiliyan nin bawbagay ya ayin kakolongan.

¹¹ Hin anak ako et ay ampaghalità ako, ampanghip, boy ampangatoyngan nin emen ha anak. Piro hin tinomo-a koyna ay agkoyna an-ogali-en ya ogali nin anak. ¹² Hay tongkol ha Diyos ay agtamo masyadon angka-intindiyan hapa-eg, ta bilang tamon bongat angka-aninag ha mabereg ya ispiho, piro lano ay arap-arapan tamon makit hi Apo Hisos. Hapa-eg ay amò bongat ya pagkatandà ko, piro lano ay ma-intindiyan koy kaganawan bilang pagkatandà kongko nin Diyos.

¹³ Ha biyay tamo hapa-eg ay ma-in tatloy ma-alagà ya bagay ya manatili: pantotompel, pag-asa, boy panlalabi; piro hay igit ha kaganawan ay panlalabi.

14

Hay tongkol et ha kakayawan ya nangibatha Ispirito nin Diyos

¹ Panlalabi ya pakahabeken moyo, boy pakahangaren moyoy kakayawan ya an-igwà nin Ispirito nin Diyos, lalolò ana ya makapi-aral kawo nin Halità nin Diyos. ² Hay ampaghalià nin kahalakoy halità ya nangibat ha Ispirito nin Diyos ay ha Diyos ampaki-ilgo, alwan ha tawo ta ayin tawoy maka-intindi nin habayto. Diyos bongat ya maka-intindi. Ha tambay nin Ispirito nin Diyos ay ampakapaghalià ya nin bawbagay ya ahè pon impatandà nin Diyos. ³ Piro hay ampangi-aral nin Halità nin Diyos ay ampakapaghalià ha tawtawo nin ikatibay nin pantotompel la, ikakhaw nin nakem, boy ikahahaliwa la. ⁴ Hay tawoy ampaghalià nin kahalakoy halità ya inggawà kona nin Ispirito nin Diyos ay ampatibayen nan bongat ya sarili nan katetpel. Piro hay tawoy ampangi-aral nin Halità nin Diyos ay ampamakhaw pantotompel nin gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on.

⁵ Labay ko dayi nin hikawoy kaganawan ay makapaghalià nin kahalakoy hawhalità, piro hay mas kon labay ay makapi-aral kawo nin Halità nin Diyos. Mas ma-alagà ya makapi-aral Halità nin Diyos kisa makapaghalià nin kahalakoy hawhalità. Piro no hatoy kahalakoy halità ay ma-ipalinaw nin habaytoy ampaghalià nin ombayro ay makapatibay yan pantotompel nin gropon nin kapara nan katetpel.

⁶ Kayà, pawpatel, no mako ko bahen komoyo ta maghalità akon bongat kahalakoy halità ay ayin akon ma-itambay komoyo. Matambayan katawo no hay itorò ko komoyo ay hatoy impatnag kongko nin Diyos, o tinandà ko ya tongkol kona, o aw-aral ya ikatibay nin pantotompel moyo.

⁷ Mag-in ha aw-istrominto ya antogtogen ya bilang ha palahota boy alpa ay ahè matanda-an no anyay antogtogen no mimihay nota. ⁸ No hay tamboyok ya ampatnoyen para pangipatandà nin ma-in gira ta alwan tamà ya pamatnoy ay ma-in warì makapaghandà nin makilaban? ⁹ Ombayro itaman komoyo, no maghalità kawo nin ahè ma-intindiyan ay pangno matanda-an nin hinoman ya anhalita-en moyo? Emen kawon bongat ampaki-ilgo ha angin. ¹⁰ Bayri ha babon lotà ay malakè ya klasin halità, boy balang halità ay ma-in labay totonen. ¹¹ Piro no agko angka-intindiyan ya halità ya anggamiten nin ka-ilgo ko ay agkayi mapi-intindi; emen kayin bongat parihon dayowan ya ti-ihan ibatan. ¹² Hikawo itaman, banà ta anhangaren moyoy kawkakayawan ya ampangibat ha Ispirito nin Diyos ay sikapen moyo nin hay kakayawan ya igwà komoyo nin Ispirito nin Diyos ay makapatibay nin gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on.

¹³ Ombayro man, hay tawoy ampaghalià nin kahalakoy halità ay ipanalangin nay biyan yan kakayawan mangipalinaw nin habaytoy anhalita-en na. ¹⁴ No ampanalangin ako ta kahalakoy halità ya anggamiten ko, hay anti kongkoy Ispirito nin Diyos ay ampanalangin, piro ayin ma-itambay ya ihip ko. ¹⁵ Hapa-eg ay anya awod ya gaw-en ko? Manalangin ako nin manggamit halità ya inggawà kongko nin Ispirito nin Diyos, boy manalangin ako nin panalangin ya nangibat ha nakem ko. Magkanta ko nin gamiten koy halità ya inggawà kongko nin Ispirito nin Diyos, boy magkanta ko nin kanta ya nangibat ha nakem ko. ¹⁶ No ampagpasalamat kawo ha Diyos ta kahalakoy halità ya anggamiten moyo, pangno omawoyon komoyo baytoy ayin ombayroy kakayawan no agla angka-intindiyan ya anhalita-en moyo? ¹⁷ Ma-arì mahampat baytoy ombayroy pamasalamat moyo ha Diyos, piro agkawo nakapakhaw katetpel nin nipampakalengè.

¹⁸ Ampasalamat ako ha Diyos ta igit komoyon kaganawan ay ampakapaghalià ako nin kahalakoy halità ya nangibat ha Ispirito nin Diyos, ¹⁹ piro ha pamititipon nin gropon ampipantompel ha Pangino-on ay mas mahampat et ya lilimay halità ya halita-en koy ma-intindiyan la ha panonorò ko konla kisa liboliboy halità ya agla ma-intindiyan.

²⁰ Pawpatel, agkawo mag-in nin bilang anak ha panginghip, no alwan pakatodyo-en moyoy panginghip moyo. Piro no ha kala-etan ay mag-in kawon bilang ha kawkolaw ya ahè ampanghip nin manggawà kasalanan. ²¹ Ombayri ya nakaholat ha kawkapanogo-an:

“Wanan Pangino-on, konlan habayti ya tawtawo ay maghalità ako. Hay halita-en ko ay ipahalità ko ha dawdayowan ya ma-in kanayon ya hawhalità. Ombayro man ay agla ko leng-en.”

²² Kayà hay kakayawan maghalità nin kahalakoy hawhalità ay palatanda-an para do ha ahè ampipantompel ha Diyos; habayto ay alwan palatanda-an ha ampipantompel. Piro hay kakayawan ya mangi-aral Halità nin Diyos ay ampakatambay ha mangama-in katetpel ha Diyos; alwan tambay ha ayin katetpel ha Diyos.

²³ Kayà no nititipon kawo ya gropon ampipantompel ha Pangino-on ta hikawoy kaganawan ay ampaghalià nin kahalakoy halità, biha ma-in nakalateng ya ahè magtandà nin tongkol bayri o tawtawoy ahè antompel ha Pangino-on, agla warì halita-en nin lokoloko kawo? ²⁴ Piro no kaganawan moyon nititipon ay ampangi-aral Halità nin Diyos, ta lomateng bayro ya tawoy ahè antompel ha Diyos,

o ayin tandà ya tongkol bayri ay matanda-an na ya hiya ay makasalanan. Nakem na ya makapipatandà nin hiya ay mala-et. ²⁵ Matanda-an na et no anyay anti ha nakem na ta Diyos ya anggomawà kona. Kayà manalimokod yan homamba ha Diyos ta halita-en nay, "Hay Diyos ay talagan anti komoyo!"

Kaganawan bagay ay dapat gaw-ennin ma-in ka-ayosan

²⁶ Hapa-eg, pawpatel, hay labay toloen nin habaytoy kaganawan hinalità ko komoyo ay ombayri: ha pamititipon moyo ay gaw-en moyoy kaganawan bagay ya makapatibay katetpel nin kapara moyo. Ma-in magkanta, hay kanayon ay manorò, hay kanayon ay mangibalità nin impatandà kona nin Diyos, hay kanayon ay maghalità nin kahalakoy halità, boy ma-in itaman mangipalinaw nin habayto. ²⁷ No ma-in maghalità nin kahalakoy halità ay tamà ana ya manga lowa o tatlo katawo ya maghalità nin ombayro. Ha paghalità la nin ombayro ay mipapalbah hila, boy ka-ilangan nin ma-in mangipalinaw nin habaytoy anhalita-en la. ²⁸ Piro no ha pamititipon la ay ayin makapipalinaw, balang miha ya ampaghalià nin ombayro ay pakatinek, ta ha sarili na tana maghalità nin ombayro boy maki-ilgo ha Diyos.

²⁹ Dapat lowa o tatlo katawo ya mangi-aral Halità nin Diyos nin banà ha panggogomawà konla nin Ispirito nin Diyos. Hay kanayon ay manlengè ta ihipen la no habaytoy anhalita-en la ay tamà. ³⁰ No hay Diyos ay ma-in impanakem ha miha do ha ampiknò ay tonggen baytoy ampag-ilgo emen makapaghalià baytoy miha; ³¹ ta ha panggogomawà komoyo nin Ispirito nin Diyos, hikawoy kaganawan ay mihamihan makapi-aral Halità nin Diyos emen hay kaganawan ay matoto boy homkaw ya pantotompel. ³² Hay ma-in ombayri ya kakayawan nin mangi-aral Halità nin Diyos ay ampamalabah no ma-in kanayon ya ampag-ilgo, ³³ ta no ampititipon nin homamba, hay Diyos ay ahè angkatowà ha pamitotobaktobak no alwan ha ka-ayosan.

Hay kaganawan gropon mangama-in katetpel, hatoy nag-in tawtawo nin Diyos ay ma-in pamititipon ³⁴ ya hay baw-babayi ay ka-ilangan pakatinek, ta aghila payagan maghalità ha ombayroy pamititipon nin gawgropon mangama-in katetpel ha Diyos. Ka-ilangan hilan pasakop bilang ombayro ha nakaholat ha kawkapanogo-an. ³⁵ No hay babayi ay ma-in labay matanda-an ay ahawa nay pastangen na pamorong la ha bali la, ta alwan nararapat ha mihay babayi ya maghalità ha ombayroy pamititipon nin gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on.

³⁶ Sigoro, hay kanayon bahen komoyo ay an-ipag-ayin ba-alà bayti ya an-itorò ko. Warì komoyo nangibat ya Halità nin Diyos? Warì hikawon bongat ya binalita-an? ³⁷ Hinoman ya ampangihip nin hiya ay mangangaral o ma-in yan kakayawan ya nangibat ha Ispirito nin Diyos ay mahampat no balayen na ya hay an-iholat ko ay an-ipanogò nin Diyos. ³⁸ Piro no agna balayen bayti ya inholat ko komoyo ay agmoyo ya itaman balayen.

³⁹ Kayà, pawpatel ko, pakahangaren moyon makapi-aral nin Halità nin Diyos nin banà ha panggogomawà komoyo nin Ispirito nin Diyos, boy agmoyo ibawal ya maghalità nin kahalakoy halità ya nangibat ha Ispirito nin Diyos. ⁴⁰ Balè kaganawan bagay ay gaw-en moyo ha tamà boy ma-ayos ya pamamaraan.

15

Hay pangabiyay oman ni Pangino-on Hisokristo

¹ Hapa-eg, pawpatel, an-ipapanemteman ko komoyo ya Mahampat ya Balità ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo ya in-aral ko komoyo. Habayti ya Mahampat ya Balità ay tinanggap moyo boy pinagkapondasyon nin katetpel moyo. ² Ampangoligtanan moyo et nayì bayti ya in-aral ko komoyo ya Mahampat ya Balità ya ampakab-i nin kalibriyan? No ahè ay ayin anan alagà komoyo baytoy tineplan moyo.

³ Hay pinakama-alagà ya aral ya tinanggap ko itaman ay in-aral ko komoyo ya hi Pangino-on Hisokristo ay nati nin para ha kawkasalanan tamo kompormi ha impaholat nin Diyos. ⁴ Hiya ay intabon boy hin ikatlon allo ay biniyay yan oman kompormi et ha impaholat nin Diyos. ⁵ Hiya ay napakit pon koni Pidro, biha ha kanayon et ya aw-alagad ya kawkalamowan nan an-ingaten Labinlowa. ⁶ Hapa-eg, napakit ya simpri ha ma-igit liman gatoy nititipon ya pawpatel ha Pangino-on. Angga hapa-eg pana-on ay angkabiyay et ya kalak-an konla. ⁷ Hapa-eg ay napakit yayna et koni Santiyago biha ha kaganawan hogò ya ampititipon hin habayto.

⁸ Hin kahoyothoyotan ay napakit ya itaman kongko ha pangyayari ya ahè an-asawan. ⁹ Ha kaganawan hogò ay hikoyna ya pinaka-oltimo. Alwa kon karapatdapat ingaten hogò ta hay mangama-in katetpel ha Diyos ay pinadya-dya-an ko. ¹⁰ Piro ha kahampatan pangingangalo nin Diyos, hiko ay nag-in hogò nin bilang ombayri hapa-eg boy ahè nalihan alagà bayti ya kahampatan pangingangalo ya inggawà kongko. Nagpagal ako et nin igit ha hinoman konlan kaganawan, piro habayti ya kakayawan ko ay ahè nangibat

ha sarili ko, no alwan ha kahampatan pangiangangalo kongko nin Diyos. ¹¹ Kayà mag-in hiko o hilay kanayon ya hawhogò ay habayti ya an-i-aral nawen boy habayti ya tineplan moyo.

Hay pangabiyay oman nin nikati

¹² Hap-eg hi Pangino-on Hisokristo ya an-i-aral nawen ay biniyay oman nin Diyos. Piro antà ma-in onгно komoyo ya ampaghalità nin hay tawoy nati ay ahè mabiyay oman? ¹³ No peteg nin ahè biyayen oman ya nikati ay ahè awod biniyay oman hi Pangino-on Hisokristo. ¹⁴ No hi Pangino-on Hisokristo ay ahè biniyay oman nin Diyos ay ayin kowintay pangangaral nawen kateng pantotompel moyo, ¹⁵ ta no ombayro ay lomwah nin mabongkok kayi ya ampamapteg nin tongkol ha Diyos, ta ampaptegaw nawen ya hi Pangino-on Hisokristo ay biniyay oman nin Diyos. Piro no peteg ya anhalita-en moyo ya ahè mabiyay oman ya nikati, hi Pangino-on Hisokristo ay ahè dayi biniyay oman nin Diyos. ¹⁶ No ahè biyayen ya nikati ay ahè itaman awod nabiyay oman hi Pangino-on Hisokristo. ¹⁷ Habayti et, no hi Pangino-on Hisokristo ay ahè biniyay oman nin Diyos ay ayin kowintay pantotompel moyo, boy hay kasalanan moyo ya ahè napatawad. ¹⁸ No ahè nabiyay oman hi Pangino-on Hisokristo, hay mangama-in katetpel kona ya nikati ana ay nipalakoyna dayi ha kaparosawan. ¹⁹ No hay pag-asa tamò koni Pangino-on Hisokristo ay habayti ya biyay tamon bongat bayri, ha kaganawan tawo ay hitamoyna ya ka-ingalo.

²⁰ Piro hay talagan peteg ay nabiyay oman hi Pangino-on Hisokristo. Hiya ya ka-ona-onawan nabiyay oman ya agana nati; kayà ma-in tamon pag-asa ya biyayen oman ya nikati, ta hin angkabiyay hila et ay antompel hila koni Pangino-on Hisokristo. ²¹ Banà ha kasalanan ya ginawà nin mihay tawo ya hi Adan ay nagkama-in nin kamatyan ya kaganawan tawo. Piro banà ha kahampatan ya ginawà nin mihay tawo ya hi Pangino-on Hisokristo ay nagkama-in nin pamiyay oman ha tawtawo. ²² No pangno nin hay kaganawan tawoy aw-inalalak ni Adan ay nagkama-in nin kamatyan ta nag-ompisa koni Adan ay ombayro itaman nin mabiyay oman ya tawtawoy ma-in pamakilamo koni Pangino-on Hisokristo. ²³ Hay pangabiyay oman ay ombayri: primiro, hi Pangino-on Hisokristo ya biniyay oman; ha pagbira na bayri, hay mangama-in katetpel ya nikati ana ay mabiyay oman. ²⁴ Hapa-eg hay ka-anggawan ay lomateng pamakayari hira-en ni Pangino-on Hisokristo ya kaganawan ampipamo-on, mangama-in katongkolan, boy kapangyariyan bilang

ha dawdimonyo ta hila ay ampipangkomontra ha Diyos. Pangayari, hay pag-ari ay igwà na ha Tatay ya Diyos, ²⁵ ta hi Pangino-on Hisokristo ay mamomom on angga ha mapahokò nin Diyos ya kaganawan ka-away na. ²⁶ Hay kalalampohan nin talowen ya ka-away ay kamatyan. Ha ombayro, hay tawtawo ay ayin anan kamatyan. ²⁷ Tandà tamo ya hi Pangino-on Hisokristo ay mamomom on ha kaganawan, ta ombayri ya nakaholat ya Halità nin Diyos: “Kaganawan bagay ay ipahokò nin Diyos koni Pangino-on Hisokristo.” Piro ha hinalità ya kaganawan bagay ya pahoko-en ay malinaw ya pagkahalità ya ahè inlamo nin Diyos ya kateng sarili nay pahoko-en na koni Pangino-on Hisokristo. ²⁸ No hay kaganawan bagay ay na-igwà ana nin Diyos ha hilog kapangyariyan nin pamomom on ni Pangino-on Hisokristo, hi Pangino-on Hisokristo itaman ya Anak nin Diyos ay pasakop ha pamomom on nin Diyos. Ha ombayro, Diyos ya mamomom on ha kaganawan.

²⁹ Hay pamabinyag nin kanayon ay ginawà la para do ha nikati ya ahè nikabinyagan hin angkabiyay hila et. Hapa-eg no aghila ampinto-o nin mabiyay oman ya nikati ay antà ombayroy anggaw-en la? ³⁰ Antà homobò kayi ha kadya-dya-an no agkayi ampinto-o nin biyayen oman nin Diyos ya nikati?

³¹ Pawpatel, allo-allo ay ma-in labay mamati kongko. Anhalita-en ko bayti komoyo ta hikawo ay an-ikarantal ko alang-alang ha pagsisirbi ko koni Pangino-on Hisokristo. ³² Hay tawtawo bayri ha siyodad nin Ipišo ay bilang mabangis ya aw-ayop ya ampangalaban kongko ha pagpilit ko nin manorò konla. Ma-in ako warì mapakinabang ha pagte-eh ko nin kadya-dya-an no ahè biyayen oman ya nikati? No ahè mangyarin ombayro ay gaw-en tamo bayti ya ombayri ya kahalita-an: “Magperà tamon mangan boy minom ta maka mati tamoyna nobokah.”

³³ Pag-atapan moyo baytoy alwan tamà ya tawtorò; ta hay tawoy mahampat ya ogali ay angkagtan ha kala-etan nin tawoy mala-et ya pag-o-ogali. ³⁴ Pakahampaten moyoy panginghip moyo boy tonggen kawon manggawà nin kasalanan. Ma-in komoyo nin ahè magbalay ha Diyos. Hinalità ko bayti komoyo emen kawo mareng-eyan.

Hay klasin nawini nin tawo lano ha pangabiyay oman

³⁵ Piro ma-in sigoron magpastang nin ombayri: “Pangno nin hay nikati ay mabiyay oman boy anyay klasin nawini nin hatoy mikabiyay oman?” ³⁶ Haba-in ya ombahen ya pastang ay kalokowan! Hay ka-alimbawa-an ay bini; hay bini ya intaphon ay angkati pon biha mabiyay. ³⁷ Alimbawà: no

mananem kan trigo o maski anyay kanayon ya tanaman, hay itanem mo ay pahì bongat; alwan hatoy malhay anay po-on nin tanaman. ³⁸ Hay binì ya intanem ay ampatoboen nin Diyos emen magkama-in nin klasi ya kompormi ha kalabayan na. Balang binì ay ma-in sarilin klasi o itsora. ³⁹ Ombayro simpri ha laman, piro alwan kaganawan laman ay alwan paripariho. Ma-in laman nin tawo, ma-in laman nin ayop, ma-in laman nin manokmanok, boy ma-in laman nin kawkonà. ⁴⁰ Ma-in nawini ya para ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos boy ma-in nawini ya para bayri ha babon lotà, piro hay klasin kagandawan nin nawini bayro ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay kahalako ha kagandawan nin nawini bayri ha babon lotà. ⁴¹ Hay kanayon ya ka-alimbawa-an ay ombayri: hay kagandawan nin allo ay kahalako ha kagandawan nin bowan boy bawbito-en. Hay bawbito-en ay ma-in kanyakanyan kagandawan.

⁴² Ombayro itaman ha tawtawoy nati ya biyayen oman. Hay nawini nin tawo ya intabon ay mabolok. Piro ha biyayen oman nin Diyos ya tawo ay agana mabolok ya nawini. ⁴³ Pangitabon nin tawo, hay nawini na ay mag-inanan katowà boy ayin anan kowinta, piro pamiyay oman ay maganda boy makhaw. ⁴⁴ Habayti ya nawini tamo bayri ha babon lotà ay itabon pangati tamo. Piro pamiyay oman kontamo nin Diyos, hitamo ay ma-in bayoy nawini ya igwà na kontamo. Hay nawini tamo bayri ha babon lotà ay kahalako ha nawini ya igwà na kontamo lano. ⁴⁵ Nakaholat ha Halità nin Diyos ya hi Adan ya ka-ona-onawan tawo ay nagkama-in nin biyay ya inggawà nin Diyos, balè hi Pangino-on Hisokristo ya an-ingaten hoyot ya Adan ay hiya ya ampambin biyay ya ayin anggawan ya bilang biyay nin Diyos. ⁴⁶ Hay nawini ya ma-in kamatyan ay ni-ona pon. Piro lano ay mapahiliyan nin nawini ya ayin kamatyan. ⁴⁷ Hi Adan ya ka-ona-onawan tawoy pinalsa ay yari ha lotà. Piro hi Pangino-on Hisokristo ya an-ingaten ikalwan Adan ay nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ta anti ya pon bayro. ⁴⁸ Kaganawan tawo bayri ha babon lotà, hay nawini ay yari ha lotà nin bilang ha nawini ni Adan ya yari ha lotà; piro kaganawan mamako ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos, hatoy mangama-in katetpel ay ma-in nawini ya bilang ha nawini ni Pangino-on Hisokristo. ⁴⁹ Hitamo ay yari ha lotà nin bilang koni Adan, piro habayti ya nawini tamo hapa-eg ay mapahiliyan nin nawini ya bilang koni Pangino-on Hisokristo ya nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos.

⁵⁰ Ombayri ya labay kon totolen, pawpatel ko: habayti ya nawini tamo hapa-eg ay ka-ilangan mapahiliyan, ta habayti ya ombayri ya klasin nawini ay ahè mipalako ha ka-ari-an nin Diyos. Habayti ya nawini tamoy ma-in kamatyan ay ahè ma-ari pa-iri bayro. Hay nawini tamo bayro ay ayin anan kamatyan.

⁵¹⁻⁵² Hapa-eg, leng-en moyo ko! Hay ipatandà ko komoyo ay hay mangyari kontamo lano ya ahè pon impatandà kontamo nin Diyos. Hitamoy kaganawan ampipantompel ha Pangino-on ay ahè ma-obon mati, piro hitamoy kaganawan, no pangno kabilis ikirep ya mata, hitamo ay biglà ma-oman nin ombayro kabilis. Piro biha mangyari bayto ay ma-in pon tonoy tamboyok, hatoy patnoyen ha bandan hoyot. Pantomnoy nin habaytoy tamboyok, hay nikati ya biyayen oman, hatoy mangama-in katetpel ha Diyos ay magkama-in nin kahalakoy nawini emen agana mati anggan makakanoman. Hitamoy kaganawan ay ma-oman, ⁵³ ta habayti ya nawini tamoy angkabolok ta angkati ay dapat mapahiliyan nin nawini ya ahè mabolok ta ayin kamatyan. ⁵⁴ No habayti ya nawini tamoy angkabolok ta ma-in kamatyan ay mapahiliyan nin nawini ya ahè mabolok ta ayin kamatyan ay natopad ana bayti ya nakaholat ha Halità nin Diyos ya ombayri:

“Ayin anan kamatyan ta tinaloyna nin Diyos. ⁵⁵ Hay kamatyan ay ayin anan kapangyariyan ta tinaloyna. Hay kamatyan ay agana makapangno ta ayin anan mati.”

⁵⁶ Hay bara-nan no antà nin hay kanayon ya tawo ayangkalimo ha kamatyan ay banà ha nagawà lay kasalanan; boy hay ampakapipatandà nin kasalanan ay kawkapanogonan. ⁵⁷ Hapa-eg, magpasalamat tamo ha Diyos ta ambiyan na tamon pananalò ha panggogomawà ni Pangino-on Hisokristo.

⁵⁸ Kayà, anlabiyan kon pawpatel, pakatibay kawo emen agkawo matoksò. Pakahipeg kawon gomawà nin para ha Pangino-on ta tandà moyo ya ahè masayang ya pagpagal moyo para kona.

16

Tongkol ha pambin tambay ha kawkaparihon antompel ha Pangino-on

¹ Hapa-eg, tongkol ha tambay ya an-igwà moyo ha ampipanga-ilangan ya nag-in tawtawo nin Diyos ay gawen moyoy bilang ombayro ha hinalità ko ha gawgropon mangama-in katetpel ha Pangino-on do ha probinsyan

Galasya. ² No allon Dominggo, balang miha komoyo ay mangipapawà nin kowalta kompormi ha natanggap nay alagà ya pinagtrabahowan na. Tiponen moyo bayto emen pamako ko bahen ay alwaynan ka-ilangan manipon ta nakahandà anan da-an. ³ Panlomateng ko bahen, hay tawtawoy mapahimala-an moyon mangi-atel nin tambay ha siyodad nin Hirosalim ay biyan kon holat ya mamapteg nin habaytoy inhogò moyon mangi-atel nin tambay ay talagan mapahimala-an. ⁴ No ma-in bara-nan nin mako ko bayro ay makilako hilayna kongko.

Hay plano ni Pablo

⁵ Mako ko bahen ha siyodad nin Korinto pamaka-ibat ko ha probinsyan Masidonya ta magdaan ako pon bayro. ⁶ Labay kon maboyot ako pon bahen komoyo, maka anggan malabah ya abagat emen moyo ko matambayan ha maski ayri ya lakwen ko. ⁷ Agkoyna pon magdaan bahen hapa-eg ta agko labay ya kadodomali bongat ya panibaw ko komoyo. Pamako ko bahen ay labay kon maboyot ako bahen no kalabayan nin Pangino-on. ⁸ Piro bayri ko pon ha siyodad nin Iviso angga ha Pistan Pintikostis, ⁹ ta bayri ay malakè ya malabay manlengè Halità nin Diyos maski malakè simpri ya angkomontra ha anggaw-en ko.

¹⁰ Panlomateng bahen komoyo ni Timotiyo ay pakilamowan moyo yan mahampat ta hiya ay kapariho kon ampagsirbi ha Pangino-on. ¹¹ Agmoyo payagan nin ma-in manyamo-yamò kona, no alwan tambayan moyo ya emen ya ma-in kaligawan ya magbira bayri kongko. Hiya kateng kanayon ya pawpatel ha Pangino-on ay anti-en ko bayri.

¹² Hapa-eg, tongkol koni Apolos ya patel tamo: mahigpit kon hinalità kona ya manibaw ya bahen nin kalamo nay kanayon ya pawpatel ha Pangino-on. Piro agna et labay mako hapa-eg. No ma-in yaynan pana-on ay mako yayna bahen.

Hay kalampohan halità ni Pablo

¹³ Mag-atap kawo emen agkawo mapahonol ha mali ya tawtorò; pakatibayen moyoy pantotompel moyo; hokawen moyoy nakem moyon omarap ha kadya-dya-an boy mag-pakatatag kawo. ¹⁴ Kaganawan gawà moyo ay gaw-en moyo nin ma-in panlalabi.

¹⁵ Pawpatel, tandà moyo ya do ha probinsyan Akaya, hi Istipanas kateng pamilya na ya ka-ona-onawan nagkama-in katetpel ha Pangino-on. Hay sarili la ay inggawà la nin magsirbi ha nag-in tawtawo nin Diyos. ¹⁶ An-ipaki-ilgo ko komoyo ya hay sarili moyo ay ipasakop moyo ha tawtawoy

ombayri konla boy ha kaganawan nin kawkalamowan nin ampipanggomawà boy ampipagpagal. ¹⁷ Hay towà ko hin nilomateng bayri hili Istipanas, Portonato, boy hi Aka-iko, ta ha kalele-an ko nin banà ha agtamo pangapipikit ay ampaligawen la ko. ¹⁸ Pinaliga la ko nin bilang ha pamaliga la komoyo. Hay tawtawoy ombayri ay igalang moyo.

¹⁹ Hay gawgropon mangama-in katetpel ha Pangino-on ya anti bayri ha probinsyan Asya ay ampangomosta komoyo, boy ha ngalan nin Pangino-on ay ampakakokomostawen kawo ni Akila boy Prisila kateng hatoy gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on ya ampititipon ha bali la. ²⁰ Kaganawan patel ha Pangino-on bayri ay ampangomosta komoyo.

No mangapipikit kawo ay mi-i-ilaw kawo nin ma-in panlalabi.

²¹ Hapa-eg habayti ya pangomosta ko komoyo ay mismon hiko hi Pablo ya nanolat.

²² Parosawan nin Diyos ya hinoman ya ayin panlalabi koni Pangino-on Hisos.

Tampol dayin magbira hi Pangino-on tamon Hisos!

²³ Hi Pangino-on tamon Hisos ay mangingangalo dayi nin mambin kahampatan komoyo. ²⁴ Anlabiyen katawo nin banà ha pamilalamo tamo koni Pangino-on Hisokristo.

HAW IKALWAN HOLAT NI PABLO HA TAWTAGA KORINTO

¹ Hiko hi Pablo ya hogò ni Pangino-on Hisokristo nin banà ha kalabayan nin Diyos. Hi Timotiyo ya patel tamo ha Pangino-on ay kalamo ko nin ampanolat nin habayti ya para komoyon gropon mangama-in katetpel ha Diyos bahen ha siyodad nin Korinto kateng ha kaganawan nag-in tawtawo nin Diyos ha intiron probinsyan Akaya.

² Hay Tatay tamoy Diyos boy hi Pangino-on Hisokristo ay mangingangalo dayi komoyo nin mambin kahampatan boy katinekan.

Hay pasasalamat ni Pablo

³ Poriyen tamo ya Diyos ya Tatay ni Pangino-on tamon Hisokristo. Hiya ya Diyos ya ma-ingangalowen boy ampangibatan nin kaganawan ikahahaliwa. ⁴ Ha kaganawan kadya-dya-an ya andanasen nawen ay anhahaliwawen kayi nin Diyos emen no pangnoy panahaliwa na konnawen ay ombayro itaman mahahaliwa nawen ya kanayon ya ampipagdanas nin maski anyay kadya-dya-an. ⁵ Labis ya kadya-dya-an ya andanasen nawen banà ha pamakilamo nawen koni Pangino-on Hisokristo, piro labis itaman ya panahaliwa na konnawen. ⁶ Hay pananam nawen nin kadya-dya-an ay para ha ikahahaliwa moyo boy ha ikalibri moyo ha kasalanan. No hikayi ay angkahaliwa nin Diyos ay hahaliwawen nawen kawo itaman emen kawo magkama-in nin kapasinsyawan magte-eh nin kadya-dya-an ya andanasen moyo nin bilang konnawen. ⁷ Angkasigoro nawen ta tandà nawen ya ha pamakiramay moyo konnawen ha kadya-dya-an ay mahahaliwa kawo itaman nin Diyos nin bilang konnawen.

⁸ Pawpatel, labay nawen matanda-an moyo ya tongkol ha kadya-dya-an ya dinanas nawen ha probinsyan Asya. Pagkadya-dyà nin dinanas nawen; kayà na-lihan kayin pagasa nin mabiyay et. ⁹ Andap nawen no mati kayina hin habayton oras. Piro habayto ay nangyari emen agkayi pahimalà ha sarili nawen no alwan ha Diyos ya mamiyay oman nin nikati. ¹⁰ Hin habayto, hay Diyos ay nangilibri konnawen ha talagan kamatyan boy patoloy ya pangilibri na konnawen. Lobos ya pamahimalà nawen nin ilibri na kayi et banà ¹¹ ha pananambay moyo nin mangipanalangin konnawen. Ha ombayro ay malakè ya magpasalamat ha

Diyos, ta ha kahampatan na konnawen ay tinobay nay pawpanalangin nin kalak-an.

No antà na-oman ya plano ni Pablo

¹² Hay ma-ipagparangalan nawen ya ampaptegan nin konsinsya nawen ay ombayri: hay pamakilamo nawen ha kaganawan, lalo-lalò ana komoyo ay ayin kapintasan boy ayin pagkakanwari. Habayti ay ahè nangibat ha sarili nawen karonongan no alwan ha kahampatan pangingangalo nin Diyos. ¹³⁻¹⁴ Hay an-iholat nawen komoyo ay hatoy mabaha moyo boy ma-intindiyan moyon mahampat. Hiko ya agmoyo et masyadon angka-intindiyan hapa-eg ay an-omasa nin malobos ya pagka-intindi moyo kongko emen ha allon magbira hi Pangino-on Hisos, no pangno nawen kawo ma-ipagparangalan ay ombayro itaman nin ma-ipagparangalan moyo kayi.

¹⁵⁻¹⁶ Banà ta angkasigoro ko komoyoy ombayro ay inihip ko pon nin biha ko magdiritso bayri ha probinsyan Masi-donya ay magdaan ako pon bahen komoyo ha siyodad nin Korinto. Pamaka-ibat ko bayri ay magdaan akoyna et nin manibaw bahen komoyo emen madobli ya ma-itambay ko komoyo, boy ha pagbira ko bahen ay matambayan moyo ko ha pamako ko ha probinsyan Hodiya. ¹⁷ Hapa-eg ta ahè nitoloy baytoy plano ko ay halita-en moyo wari nin orong solong ako? Ha asa moyo nayi, hay pagplano ko ay bilang ha anggaw-en nin tawo ya ayin katetpel ha Diyos? Hay tawoy ombayro ay pa-awò pon biha amò papa-inghan ay pa-ahè ana.

¹⁸ No pangno nin hay Diyos ay tapat ay ombayro kayi ha paghalità nawen komoyo. No napa-awò kayi ay agnawen ana omanen ya halità nawen, ¹⁹ ta hay Anak nin Diyos ya hi Pangino-on Hisokristo ya in-aral nawen komoyo nili Silas boy Timotiyo ay ahè ampangoman nin pa-ahè ya pama-awò na. No napa-awò ya ay agyayna pa-ahè. ²⁰ Hiya ya antomopad nin kaganawan impangakò nin Diyos. Kayà banà koni Pangino-on Hisos ay ampaghalità tamon "Amin" ha Diyos ya hay labay totolen ay ma-in tamon pamahimalà kona ya toparen nay impangakò na. Ha ombayri, mapori ya Diyos. ²¹ Diyos ya ampamatibay kontamo banà ha pamakilamo tamo koni Pangino-on Hisokristo, boy hiya et ya namili konnawen nin gomawà para kona. ²² Hay pambi na kontamo nin Ispirito na ya pa-iri ha nakem tamo ay palatanda-an nin hitamo ay ikon na, boy katibayan ya toparen na ya impangakò na.

²³ Hapa-eg tongkol ha agko pamitoloy nin mako bahen ay ombayri ya bara-nan boy tandà nin Diyos no alwan

peteg bayti ya halita-en ko komoyo. Hay agko pon pamako bahen komoyo ha siyodad nin Korinto ay emen agko makapaghalitâ nin ikakhit nakem moyo. ²⁴ Tongkol ha katetpel moyo ay agkatawo labay pangonawan ta matibay ana ya katetpel moyo. Antomambay kayin bongat para ha ikaliga moyo.

2

¹ Nagdisisyon ako ha sarili ko nin pamako ko bahen ay agkoyna omanen pakakhitan ya nakem moyo; ² ta no mabiyân katawo nin ikalelè moyo ay ayin anan mamaliga kongko, ta maliga kon bongat no maliga kawo. ³ Kayâ biha ko nako bahen ay pinagtanan katawo pon nin holat emen agmoyo ko mabiyân nin ikalelè ko ta hikawo ya dapat mamaliga kongko. Ampinto-o ko ya no maliga ko, hikawoy kaganawan ay maliga itaman. ⁴ Ha panolat ko komoyo nin habayto ay alwan a-amò ya lowà koy nantolò, ta masyado kon angkalelè boy angkagoloy ihip ko. Inholat ko bayto komoyo, alwan banà ta labay kon pakakhitan ya nakem moyo, no alwan labay kon ipatandà komoyo ya masyadoy panlalabi ko komoyo.

Patawaren ya nakapagkasalanan

⁵ Hapa-eg hatoy tawoy nanggawà nin kasalanan ya nakabin kalele-an ay alwan bongat nin hiko ya pinakakhitan nay nakem nin palele-en no alwan kateng hikawo. Alwan sobra baytoy hinalitâ ko ya kateng hikawoy lomelè ta hay labay kon tolo ten ay maski hino komoyon kaganawan. ⁶ Sapat anay pamarosa moyo kona ya halos kaganawan moyo ya ma-in kagagaw-an. ⁷ Hapa-eg ay patawaren moyo ya boy hahaliwawen emen agya mapatalo nin masyadoy kalele-an na. ⁸ An-ipaki-ilgo ko komoyo ya ipakit moyo ya panlalabi moyo kona. ⁹ Hay bara-nan nin panolat ko komoyo nin habayto ay emen katawo mahobokan no anhonolen moyo ko ha kaganawan bagay. ¹⁰ Hinoman ya tawoy patawaren moyo ay patawaren ko itaman. Hay pinatawad ko no ma-in man, ha arapan ni Pangino-on Hisokristo ay pinatawad ko alang-alang komoyo. ¹¹ Mamatawad tamo emen agtamo maloko ni Satanas, ta tandà tamoy kagalingan na nin manaktika.

Hi Pablo ay ahè mapalagay hin anti ya ha Trowas

¹² Hin ni-abot ako ha siyodad nin Trowas nin mangi-aral Mahampat ya Balitâ ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo ay nakit ko ya habaytoy dogal ay inhandà nin Pangino-on nin pangi-aralan ko. ¹³ Piro agko mapalagay ta agko nakit bayro hi Titò ya patel tamo ya pakaleng-an kon balitâ ya

tongkol komoyo. Kayà napatawo ko konla nin mako ha probinsyan Masidonya.

Pananalo banà koni Pangino-on Hisokristo

¹⁴ Ampasalamat ako ha Diyos, ta banà ha pamakilamo ko koni Pangino-on Hisokristo, hay Diyos ay ampambi kongko nin pananalo ha maski anya ya angkaranasan ko. Hitamo ya anggamiten nin Diyos emen hay pagkatandà ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo ay ma-ibalità ha kaganawan dogal. Ha ombayri, hitamo ay bilang ha bangoh ya anhomngaw. ¹⁵ Hitamo ya ampipantompel ha Diyos ay bilang ha bangoh ya ampakapakonsowilo ha Diyos ta anipatandà tamo ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo. Ha tawtawoy antoro-an tamo ay ma-in ongno ya ampikalibri. Piro hay kanayon ya ayin kalibriyan ay mipalako ha kaparosawan. ¹⁶ Do ha ahè ampipantompel, hay an-itorò tamo ay bilang bawò ya ampambin kamatyan ya ayin anggawan. Piro do ha mikalibri, habayti ya an-itorò tamo ay bilang bangoh ya ampambin biyay ya ayin anggawan. Ma-in warì makakayan gomawà nin ombayri ha anggaw-en tamo? ¹⁷ Banà ta inhogò kayi nin Diyos nin magsirbi koni Pangino-on Hisokristo ay tandà nin Diyos ya tapat kayin ampangi-aral nin Halità na. Alwa kayin mapagkakanwarì nin bilang ha kanayon ya hay bara-nan nin pangi-aral la ay emen hila makakwa nin kowalta.

3

Hay mawmagsisirbi

¹ Ha asa moyo nayì ay an-itag-ay nawen anaman ya sarili nawen ha paghalità nawen komoyo hapa-eg? Biha moyo kayi nayì tanggapen ay ka-ilangan kayin mantan hawholat ya mamapteg nin mahampat ya gawgawà nawen bilang ombayro ha hawholat ya anggitan nin kanayon ya ampipanorò komoyo? Dapat nayì nin pagaw-en nawen kawo nin ombayroy hawholat emen ha lakwen nawen ay tanggapen la kayi nin banà ha kahampatan nin inholat moyo ya tongkol konnawen? ²⁻³ Piro hikayi ay agana manga-ilangan nin hawholat ya ombayro, ta hikawo mismo ya makapipakit ha kanayon ya hay an-itorò nawen ay mahampat. Tandà nawen et ya hay kahampatan moyo ay natanda-an nin kaganawan ta anhomonol kawo ha intorò nawen. Malinaw ya hikawo ay kowinta holat ya mabaha ya impaholat konnawen ni Pangino-on Hisokristo, ta hikayi ya nangi-aral komoyo nin tongkol kona. Habayti ya holat ay alwan tinta ya ginamit nin pinanolat, no alwan hay ma-in gawà ha nakem moyo ay Ispirito nin angkabiyay ya Diyos.

Alwan bilang hin hato ya hay pawpanogò ay ha loway matampiyak ya bato nin inholat.

⁴ Habaytoy hinalità nawen ay ma-in kayin pamahimalà ha Diyos banà ha pantotompel nawen koni Pangino-on Hisokristo. ⁵ Agnawen anhalita-en ha sarili nawen ya sapat anay kakayawan nawen ha gawà ya habayti; hay kakayawan nawen ay nangibat ha Diyos. ⁶ Diyos ya nambi konnawen kakayawan nin mangi-aral nin tongkol ha bayoy pamisondo-an. Habayti ya bayoy pamisondo-an ay alwan holat no alwan angka-igwà nin Ispirito nin Diyos. Hay kawkapanogo-an ya inggawà ni Moysis ay makapipalako ha kamatyan. Hay Ispirito nin Diyos balè ay ampambin biyay ya ayin anggawan.

⁷⁻⁸ Hay pawpanogò ay inholat ha matampiyak ya bato, boy hin inggawà bayto nin Diyos, hay maganday hawang na ay impakit na koni Moysis. Hin nayari, hay maganday kahawangan nin Diyos ay ha lopa ni Moysis nin nakit nin Aw-israylita. Aghila makategteg ha lopa ni Moysis ta angkapolag hila maski habaytoy maganday hawang ay angkalabah. No hay pawpanogò hin hato ya ampakagtan ha kamatyan ay nakapipakit nin kapangyariyan nin Diyos; hay panggomawà nin Ispirito nin Diyos ay lalò makapipakit nin kapangyariyan nin Diyos. ⁹ No pangno nin hay pawpanogò ya an-ipahonol hin hato ha tawtawo ay ampakakitan nin kapangyariyan nin Diyos, maski ampakagtan ha kamatyan, hay pagsirbi ya an-ipagawà hapa-eg nin Diyos ay mas pakakitan nin kapangyariyan nin Diyos ta hay tawtawo ay ampag-in mahampat. ¹⁰ Hapa-eg hatoy da-an ya pawpanogò ya ampakapipakit nin kapangyariyan nin Diyos ay nalabah ana ta ma-in anan bayo ya lalò makapipakit nin kapangyariyan nin Diyos. ¹¹ Maski ampakapipakit nin kapangyariyan baytoy ona ya ma-in anggawan ay mas baytoy bayo ta ayin anggawan.

¹² Banà ta ampahimalà tamo nin manatili bayti ya bayoy an-i-aral tamo ay makhaw ya nakem tamon itorò bayti. ¹³ Hitamo ay alwan bilang koni Moysis ya nagtagpen lopa. Ginawà nan ombayro emen hay Aw-israylità ay agla makit baytoy maganday hawang nin Diyos mintras angkapanew ha lopa ni Moysis. ¹⁴ Ombayro man ay matyà et ya nakem la. Maski angka hapa-eg ay kowinta natagpenan ya panginghip la ta no bahawen baytoy impaholat nin Diyos koni Moysis ay agla ma-intindiyan. Ahè ma-intindiyan nin tawtawo no aghila pon tompel boy makilamo koni Pangino-on Hisokristo. ¹⁵ Maski hapa-eg, no bahawen nin Hawhodiyo ya kawkapanogo-an ya inggawà ni Moysis ay

kowinta natagpenan ya pangingihip la. ¹⁶ Piro pantompel nin tawo ha Pangino-on ay ma-alih ana baytoy kowinta nakatagpen nin pangingihip na. ¹⁷ Hay Pangino-on ya binanggit ay Ispirito nin Pangino-on Diyos. Hay tawoy ma-in nin habaytoy Ispirito ay libri ana. ¹⁸ Hitamoy kaganawan ampipantompel ha Pangino-on ay ayin anan hatoy kowinta nakatagpen ha pangingihip tamo. Bilang tamon ispiho ya mambin hawang nin kagandawan ni Pangino-on Hisokristo. Ha panggogomawà nin Ispirito nin Pangino-on ay lalò tamon angkabayo emen tamo mag-in nin bilang koni Pangino-on Hisos.

4

Hay katapatan ni Pablo nin mangi-aralMahampat ya Balità

¹ Ha ingangalo nin Diyos, habayti ya gawà ay impahimalà na konnawen; kayà makhaw ya nakem nawen. ² Binokotan nawen ya patagò ya gawgawà ya makapipareng-ey. Kayà ha panonorò nawen ay agkayi ampanloko boy agnawen anitikò ya Halità nin Diyos. Tandà nin Diyos ya hay anhalita-en nawen ay kaptegan. Kaganawan ay magtandà nin hay anggaw-en nawen boy anhalita-en nawen ay kaptegan. ³ No ma-in et kowinta tagpen ha pangingihip nin kanayon ta agla labay intindiyan ya labay totolen nin Mahampat ya Balità ya an-i-aral ko ay hila bayto ya mipalako ha kaparosawan ya ayin anggawan. ⁴ Hay pangingihip nin habayti ya ahè ampipantompel ha Diyos ay kowinta binowag ni Satanas, ta hiya ya andiyosen la boy hiya ya ampakapangyayari konla. Ha kagagaw-an konla ni Satanas, hay Mahampat ya Balità ya ampangipatnag nin ayin kapantay ya kapangyariyan ni Pangino-on Hisokristo ay agla ma-intindiyan boy agla ampahimala-an. Hi Pangino-on Hisos ya pakakitan no pangno ya Diyos. ⁵ Alwan sarili nawen ya an-i-aral nawen no alwan hi Pangino-on Hisokristo. Alang-alang kona, hikayi ay ampagsirbi komoyo. ⁶ Hin pinalsa nin Diyos ya langit boy lotà ay hinalità na, ya wana, “Magkama-in hawang ha karegleman.” Kayà nagkama-in hawang. Hiya simpri ya Diyos ya hinomawang ha pagnanakem nawen. Inggawà na konnawen ya pagkatandà nin ayin kapantay ya kapangyariyan na ya makit koni Pangino-on Hisokristo.

Hikayi ay kowinta keren ya yari ha pità

⁷ Hapa-eg hikayi ay kowinta keren ya pinangipalaman nin ma-alagà ya bagay. Bayri matanda-an ya hay kakayawan nawen nin mangipatandà nin Mahampat ya Balità ay ahè na-ibat ha sarili nawen, no alwan nangibat

ha ahè mapantayan ya kapangyariyan nin Diyos. ⁸ Maski ayri kayi ampipalako ay ampakaranas kayi nin kagipitan, piro agkayi angkapatalo. Angkagolo ya nakem nawen, piro agkayi angka-lihan nin pag-asa. ⁹ Antikapen kayi ta padya-dya-an, piro agkayi ampa-olayan nin Diyos. Ampadya-dya-an kayin patyen, piro agkayi et angkati. ¹⁰ Mabetbet nin ma-in labay mamati konnawen nin bilang ha naranasan ni Apo Hisos. Piro hikayi ay an-ilibri ni Apo Hisos emen ha sarili nawen ay makit nin tawtawo ya hi Apo Hisos ay angkabiyay boy ampanambay konnawen. ¹¹ Mintras angkabiyay kayi, ha pagsisirbi nawen koni Apo Hisos ay pirmi kayin marani ha kamatyan nin banà kona emen hay biyay ni Apo Hisos ay makit konnawen ha panggogomawà na ha biyay nawen maski habayti ya nawini nawen ay ma-in kamatyan. ¹² Ha pangi-aral nawen ay marani kayi ha kamatyan piro hay risolta itaman komoyo ay ma-in kawon biyay ya ayin anggawan.

¹³ Ha Halità nin Diyos ay ombayri ya nakaholat: “Hay anhalita-en ko ay habaytoy ampinto-owen ko.” Ombayro itaman ya pantotompel nawen ha Diyos. No anyay ampinto-owen nawen ay habaytoy anhalita-en nawen ha kanayon. ¹⁴ Tandà nawen ya hay namiyay oman koni Pangino-on Hisos ay Diyos. Hikayi man ay biyayen nan oman ta ma-in kayin pamakilamo koni Apo Hisos. Habayti ay gawen nin Diyos emen hikayi kateng hikawo ay magtan na nin makilamo koni Apo Hisos bayro ha kama-inan nin Diyos. ¹⁵ Hay bara-nan nin pagte-eh nawen nin kadya-dya-an ya anlomateng konnawen ay emen kawo matambayan, ta no sigisigi ya panlomakè nin tawtawoy ampananggap nin kahampatan ya an-i-ingalon an-igwà nin Diyos ay sigisigi itaman ya panlomakè nin mipagpasalamat kona. Ha ombayri ay angkapori ya Diyos.

¹⁶ Kayà ahè angkomapey ya nakem nawen. Maski pakapey anan pakapey ya nawini nawen ay allo-allon anhomkaw ya nakem nawen. ¹⁷ Hay kadya-dya-an ya andanassen nawen hapa-eg ay alwan masyado boy ahè bomoyot. Hay kapahiliyan lano nin habayti ya andanassen nawen ay ayin anggay kaligawan ta no pangnoy kadya-dya-an hapa-eg ay mas et bayroy kaligawan. ¹⁸ Agkayi ampangihip nin bawbagay ya angkakit bayri ha babon lotà, ta hay bawbagay ya angkakit bayri ay ahè bomoyot. Hay an-ihipen nawen ay hatoy ahè angkakit ya ayin anggawan.

5

¹ Tandà tamo ya no nati tamoyna, habayti ya ampa-iriyan

tamoy kowinta bali ya nawini ya yari ha lotà ay mahirà. Piro do ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay ma-in tamon pa-iriyen ya bayoy nawini ya kowinta bali. Habayto ya ginawà nin Diyos ay ayin pagkahirà ta alwan gawà nin tawo. ² Habayti ya nawini ya anti et kontamo ay an-ida-ing tamo, ta hay labay tamo bayri ha nawini ya ampa-iriyen tamo hapa-eg ay mapahiliyan nin hatoy masyado tamon anhangaren ya nawini do ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. ³ Ha ombayro ay ma-in anan kapahiliyan ya pa-iriyen nin kalolowa tamo. ⁴ Mintras anti tamo et bayri ha kama-inan tamoy nawini ya angkahirà ay andoma-ing tamo; alwan ha labay tamoyan mati, no alwan habayti ya nawini tamo ay labay tamon mapahiliyan nin nawini ya para ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Ha ombayro, hay nawini tamoy ma-in kamatyan ay mapahiliyan nin nawini ya ayin kamatyan. ⁵ Diyos ya nangihandà kontamo para bayri ha pamamayo kontamo, ta inggawà na kontamo ya Ispirito na ya kaptegan nin bayowen na bayti ya nawini tamo.

⁶ Kayà pirmin makhaw ya nakem nawen boy tandà nawen ya mintras anti tamo et bayri ha nawini tamo hapa-eg ay agtamo et mi-abot ha orongan tamo ya kama-inan nin Pangino-on. ⁷ Hitamo ay angkabiyay nin ma-in katetpel ha Diyos maski agtamo ya angkakit. ⁸ Kayà makhaw ya nakem nawen maski ampadya-dya-an kayi, ta hay mas labay nawen ay alihan bayti ya nawini ya ampa-iriyen nawen hapa-eg emen do kayina ha Pangino-on ya orongan tamo. ⁹ Hay ampakahangaren nawen peleg nawen angkabiyay et o maski anti kayina ha Pangino-on ay mangonsowilo konnawen ya Diyos. ¹⁰ Kaganawan tamo ay omarap koni Pangino-on Hisokristo ta hosgawan na. Balang miha kontamo ay mananggap nin nararapat ha ginawà na mag-in mahampat o mala-et ya ginawà na peleg angkabiyay ya bayri ha babon lotà.

No pangno makapakisondò ha Diyos

¹¹ Banà ta tandà nawen ya kapapalimo ya panosga nin Pangino-on ay ampagsikahan nawen nin hay tawtawo ay magkama-in katetpel emen aghila maparosawan. Diyos ya magtandà no pangno ya pagnanakem nawen, boy an-omasa ko nin tandà moyo itaman. ¹² Anhalita-en nawen bayti komoyo, alwan ha an-itag-ay nawen anaman ya sarili nawen komoyo. Labay katawon bongat biyan bara-nan nin mangipagmalhay konnawen. Ha ombayro ay ma-in kawon ma-itobay ha tawtawoy ayin kanayon ya an-ipagmalhay no alwan hatoy angkakit la kisan hatoy anti ha nakem la.

¹³ No peteg baytoy anhalita-en la ya lokoloko kayi ay ayin bali no ha ombayro ay makagawà kayi nin para ha Diyos. No matinò ya pangingihip nawen ay para ha ikahampat moyo. ¹⁴ Hay anggomi-it konnawen ay panlalabi ni Pangino-on Hisokristo. Tandà nawen ya hin nati hi Pangino-on Hisos, kaganawan tawo ay kowinta nikati nin kalamo na ta hiyay nangakò nin kamatyan la. ¹⁵ Nati ya nin para ha kaganawan emen hay ma-in biyay ya ayin anggawan ay agana mabiyay nin para ha sarili la, no alwan para koni Pangino-on Hisokristo; ta alang-alang konla, hi Pangino-on Hisokristo ay nati biha biniyay oman.

¹⁶ Hapa-eg ay agnawen antegtegen ya pagkatawo nin maski hino. Maski ombayroy anggaw-en nawen hin hato koni Pangino-on Hisokristo, hapa-eg ay alwaynan ombayro. ¹⁷ Kayà hinoman ya ampakilamo koni Pangino-on Hisokristo ay nabayoyna. Ayin anay da-an nan pag-o-ogali ta hiya ay bayoyna. ¹⁸ Diyos ya ginomawà nin ombayro. Banà koni Pangino-on Hisokristo ay pinagkasondò na tamo, boy pinili na kayin mangipakarani kona nin tawtawoy ahè et nakisondò kona. ¹⁹ Hay labay kon tolole ay ombayri: hay tawtawo ay pinagkasondò nin Diyos nin banà ha pagkamati ni Pangino-on Hisokristo. Banà bayri ay imbilang na hila nin ayin anan kawkasalanan. Hikayi ya pinahimala-an nan mangibalità nin ombayri.

²⁰ Kayà hikayi ya hawhogò ni Pangino-on Hisokristo ay konnawen impatayà nin Diyos ya pamaki-ilgo komoyo. Hay an-ipaki-ilgo nawen komoyo ya kowinta hi Pangino-on Hisokristo ya ampaki-ilgo komoyo ay makisondò kawo ha Diyos. ²¹ Hi Pangino-on Hisokristo ay ayin kasalanan. Piro para ha ikahampat tamo, hay kasalanan nin kaganawan tawo ay impa-akò kona nin Diyos emen ha pamakilamo tamo koni Pangino-on Hisokristo ay magkama-in tamon kahampatan ya mangibat ha Diyos.

6

¹ Hikayi ay anggomawà kalamo nin Diyos; kayà andawaten nawen komoyo ya agmoyo sayangen ya kahampatan ingangalo ya tinanggap moyo ya inggawà komoyo nin Diyos, ² ta hay hinalità nin Diyos ay ombayri:

“Ha tamà ya pana-on ay nilengè kata, boy ha allon pangilibri ay tinambayan kata.”

Leng-en moyo! hapa-eg anay pana-on boy hapa-eg ya alloy inggawà komoyo nin Diyos para malibri kawo.

³ An-atapan nawen makagawà nin anyaman ya ikakapey nin pantotompel nin maski hino emen agkayi mapintasan ha pagsisirbi nawen ha Diyos. ⁴ Ha kaganawan bagay ay ampaptegan nawen ya hikayi ay mawmagsisirbi ha Diyos. Masyadoy pagpasinsya nawen ha kawkadya-dya-an, kawka-irapan, boy kawkagipitan. ⁵ Pinagbabarog kayi, impiriso, boy pinibobogbogan. Naranasan nawen ya ka-irapan nin magtrabaho boy no minghan ay ahè angkatoloy boy ahè ampangan. ⁶ An-ipakit nawen ya ha pagsisirbi nawen ha Diyos ay malinis ya gawgawà nawen, ma-in kayin tinandà ha kaptegan, ma-in kapasinsyawan, boy ma-in kahampatan. Mapatnag ya anti konnawen ya Ispirito nin Diyos boy ma-in kayin peteg ya panlalabi, ⁷ boy kaptegan ya an-i-aral nawen ta hay anggomawà konnawen ay kapangyariyan nin Diyos. Hay an-ipanlaban nawen boy an-ipandipinsa ay hay panggomawà nawen nin kahampatan ha tegteg nin Diyos. ⁸ Angkaranasan nawen ya parangalan boy hira-an, la-eten boy poriyen. Intoring kayi nin mabongkok maski kaptegan ya anhalita-en nawen. ⁹ Ma-in ahè ampanisipano konnawen piro ha kanayon ay bantog kayi. Ampanga-ampoling kayin mati piro angkakit moyo ya makhaw kayi et angga hapa-eg. Maski amparosawan kayi nin Diyos nin banà ha panonorò na konnawen ay agkayi et angkati. ¹⁰ Malakè ya an-ikalelè nawen piro pirmi kayin maliga. Ma-irap kayi piro malhay ya tambay nawen ha kalak-an. Ayin kayi nin maski anya, piro ikon nawen ya kaganawan ikon nin Diyos.

¹¹ Anlabiyen kon tawtaga Korinto, tapatan ako ya maghalità komoyo banà ha panlalabi ko komoyo. No anyay anti ha nakem ko ay habaytoy an-ibokà kon halita-en komoyo. ¹² Nilabi katawon masyado piro matambangan kawo kongko. ¹³ Hiko ay bilang moyon tatay ya ampaghalità komoyo. Kayà ibokà moyon halita-en no anyay anti ha nakem moyo nin bilang ombayri kongko.

Ahè makilamo ha ahè ampipantompel ha Diyos

¹⁴ Agkawo makilamo ha ahè ampipantompel ha Diyos. Wari mapilamo ya kahampatan boy kala-etan? O wari mapi-agem ya kahawangan boy karegleman? ¹⁵ Ma-arì wari mapisondò hi Pangino-on Hisokristo boy hi Satanas? Ma-arì wari simprin mapisondò ya ampipantompel ha Diyos boy ahè ampipantompel kona? ¹⁶ Hay bali nin Diyos ay ma-arì wari pa-iriyen nin alwan peteg diyos? Hitamo ay bali nin angkabiyay ya Diyos, ta ombayri ya hinalità na: "Hiko ay pa-iri konla boy manatili kon kalamo la. Hiko ya Diyos la boy hila ay mag-in tawtawo ko. ¹⁷ Kayà,"

wana nin Pangino-on, “mog-alih kawo boy makihiyay kawo konla ha panhomamba la ha alwan peteg diyos. Agkawo maki-emen manggawà nin kala-etan emen katawo tanggapen. ¹⁸ Hiko ay pagtatay moyo, ta hikawo itaman ay pag-anak ko, wana nin Pinakamakapangyariyan ya Pangino-on.”

7

¹ Anlabiyen kon pawpatel, banà bayri ha impangakò kontamo nin Diyos ay alihen tamoy kaganawan gawà ya ikaremek nin ihip tamo boy nakem tamo. Sikapen tamon gomalang ha Diyos nin mamiyay nin ayin kapintasan.

Hay an-ikaliga ni Pablo

² Biyan moyo kayi itaman dogal ha nakem moyo ta maski hino komoyo ay agnawen ginaw-an nin kala-etan, agnawen hinira-an, ni binintahiyan. ³ Agko anhalita-en bayti para hosgawan katawo, ta hinalità koyna komoyo ya hikawo ay pirmi ha nakem ko, boy kalamo katawo ha biyay o ha kamatyan. ⁴ Masyadoy pamahimalà ko komoyo boy masyadoy pangipagmalhay ko komoyo. Ha kaganawan andanasen koy ka-irapan, hiko hapa-eg ay angkahaliwa boy hay nakem ko ay pono-ponò nin kaligawan banà do ha nabalita-an ko ya tongkol komoyo.

⁵ Maski hin ni-abot kayi ha probinsyan Masidonya ay agkayi mapalagay, ta maski ayri kayi magpeyeh ay ma-in ampamadya-dyà boy ampipanggolo konnawen, boy angkahlak kayi nin banà komoyo. ⁶ Piro Diyos ya ahè ampama-olay ha ampikalelè ay nanahaliwa konnawen ha panlomateng ni Titò. ⁷ Alwan bongat panlomateng na ya nakahahaliwa konnawen, no alwan kateng hatoy imbalità na konnawen ya pamakhaw nin nakem moyo kona. Hinalità na konnawen ya angkalengew kawo kongko boy anikalelè moyo ya nagawà moyoy kasalanan boy no pangno moyo ko an-imalasakit. Banà bayri ay lalò akon angkatowà.

⁸ Maski nakablò nin nakem moyo baytoy inholat ko komoyo ay agko ampaghehean. Balè pinaghehean ko pon hin nakit koy nablò ya nakem moyo maski kadodomali bongat. ⁹ Hapa-eg ay angkatowà ako; alwan banà ta nablò ya nakem moyo, no alwan banà ha kalele-an moyo ya ginamit komoyo nin Diyos emen paghehean moyo boy halibokotan ya kawkasalanan. Habaytoy hinalità ko komoyo ay ahè nakala-et komoyo. ¹⁰ Hay ma-ibonga nin kalele-an ha panggogomawà nin Diyos ay paghehehe ya ampakagtan ha kalibriyan ha kasalanan. Hay ombayro ay ahè mapaghehean. Piro

hay tawtawoy ahè ampipanhomonol ha Diyos, hay kalele-an la ay makapipalako konla ha kaparosawan ya ayin angga banà ha agla paghehe. ¹¹ Helken moyo no anyay nagawà komoyo nin habaytoy kalele-an ya ginawà komoyo nin Diyos. Lalò kawon nagsikap boy pinagmalasakitan moyo nin impakit ya hikawo ay ayin kasalanan tongkol ha bagay ya habayto. Angka-inakitan moyoy sarili moyo banà bayro ha nangyari. Nalimo kawo ta andap moyo no parosawan kawo. Angkahabekan moyo ya mapakonsowilo moyo ko ha panlomateng ko. Nagkama-in kawo et kalabayan nin alihe baytoy kasalanan. Ha kaganawan paraan ay an-ipakit moyo ya agmoyo labay baytoy kasalanan nin habaytoy kalamowan moyo.

¹² Hay bara-nan nin panolat ko komoyon habayto ay alwan bongat banà do ha tawoy nagkasalanan o do ha pinanggaw-an nan kasalanan, no alwan labay kon ipatandà komoyo ya ha tegteg nin Diyos ay talagan ma-in kawon malasakit konnawen. ¹³ Hay ginawà moyo ay nakahahaliwa konnawen.

Alwan bongat nin habayto no alwan hay nakapaliga et konnawen ay hay ginawà moyo koni Titò hin anti ya bahen komoyo ta nagkama-in katinekan ha nakem na. ¹⁴ Impagmalhay katawo kona boy agko itaman nipareng-ey. Pirmin kaptegan ya anhalita-en nawen komoyo. Om-bayro itaman, kaganawan hinalità koy tongkol komoyo ay napaptegan ni Titò. ¹⁵ Mintras an-hipen na ya hikawo ay maronong homonol ay lalò kawon angkapalabi kona. Agna angkaliwawan ya kahampatan nin panananggap moyo boy pangigalang moyo kona. ¹⁶ Angkatowà ako ta talagan mapahimala-an katawo.

8

No pangno dapat mambi ya aw-anak nin Pangino-on

¹ Pawpatel ko, labay kon ibalità komoyo no pang-noy kahampatan pangiangalo nin Diyos ha gawgropon mangama-in katetpel ha Pangino-on do ha probinsyan Masidonya. ² Ha mahigpit ya panobok konla ay nagdanas hila nin masyadoy ka-irapan. Piro maski masyadoy ka-irapan ya andanasen la ay talagan maliga hila boy abirtoy gamet la nin mambi. ³ Ampagtarmoli hilan ampangaboloy nin alwan bongat ha abot kaya la, no alwan igit et ha makaya lan igwà. Habayti ay tandà ko ⁴ ta mahigpit lan an-ipaki-ilgo kongko ya biyan ko hilan pribilihyo nin makilamo ha kanayon nin manambay ha nag-in tawtawo nin Diyos. ⁵ Hay inggawà la ay ma-igit et ha an-asawan nawen. Alwan

bongat nanambay hila no alwan hay sarili la ay in-ona lan inggawà para ha Pangino-on, boy ha kalabayan nin Diyos ay anti-en la no anyay labay nawen ipagawà konla.

⁶ Banà do ha nakit nawen ya kahampatan gawgawà nin tawtaga Masidonya ay impaki-ilgo nawen koni Titò ya mako yayna et bahen komoyo. Hiya ya mangipagpatoloy nin hatoy inompisawan nan impagawà komoyo ya manambay ha ampipanga-ilangan ya kapariho moyon katetpel. ⁷ Hikawo ay ma-in igit ya kakayawan ha kaganawan: ma-in kawon katetpel, ma-in kawon mahampat ya pangigingintindi ha Halità nin Diyos boy an-ipalinaw moyo. Ma-in kawo et kalabayan nin homonol ha Diyos, boy masyado kawon malabi konnawen. Kayà dapat kawo itaman mag-in mabibi-iyen.

⁸ Agko an-imanda komoyo ya mambi kawo, no alwan labay kon bongat makit ya ka-apehan manambay nin kanayon emen mahobokan ya kaptegan nin panlalabi moyo. ⁹ Tandà moyo ya kahampatan pangigingangalo ni Pangino-on Hisokristo, ta maski ikon nay kaganawan ha kama-inan nin Diyos, hiya ay nag-in tawo ya ayin nin maski anyay kamama-in boy timbeh nay kawkasalanan tamo. Ha ombayro ay ma-in tamo nin biyay ya ayin anggawan, boy makapaki-atag tamo ha kaganawan ikon na.

¹⁰ Ha palagay ko ay mahampat no yari-en moyoyna pon baytoy inompisawan moyo hin ta-on ya panipon nin kowalta ya i-igwà ha ampipantompel ha Pangino-on. Hikawoy nangona-ona nin nagkama-in ka-apehan boy ginomawà nin ombayri. ¹¹ Kayà isigi moyo bayti ya ombayri ya gawà. Hay ka-apehan moyo ha gawà ya ombayri ya impakit moyo hin primiro ay panatiliyen moyo angga ha mayarì boy mambi kawo ha abot kaya moyo. ¹² No matibolos ya nakem moyo nin mambi ay tanggapen nin Diyos baytoy igwà moyo; agna an-anti-en ya mambi kawo nin agmoyo makaya.

¹³ Agko labay ya mag-irap kawo ha pananambay moyo ha kanayon, ¹⁴ piro banà ta bastanti ya pagbibiyay moyo hapa-eg ay dapat kawon manambay ha kanayon ya ampipanga-ilangan. No hikawo ya manga-ilangan ta bastanti ya pagbibiyay la ay manambay hila itaman komoyo. Ha ombayro, hikawo ay mangapitatambay. ¹⁵ Ha pangyayari hin hato ha Aw-israylita ay ombayri ya nakaholat ha Halità nin Diyos:

“Hay nanipon nin malakè ay ahè nagkama-in nin sobra.
Hay nanipon nin amò ay ahè nagkakolang.”

Hili Titò ay inhogò ha siyodad nin Korinto

¹⁶ Ampasalamat ako ha Diyos ta hi Titò ay binyan nan ka-ihipan nin mangimalasakit komoyo nin bilang ha pangimalasakit ko komoyo. ¹⁷ Alwan bongat nin hinonol nay pamaki-ilgo ko kona nin mako bahen komoyo, no alwan banà ta labay nan manambay komoyo ay kosà nakem nan mako bahen. ¹⁸ Hi Titò ay palamowan kon mihay patel tamo ha Pangino-on ya balaybalay nin kaganawan gropon mangama-in katetpel banà ta hiya ay mapangi-aral nin Mahampat ya Balità. ¹⁹ Alwan bongat nin habayto, no alwan hiya et ya pinili nin gawgropon mangama-in katetpel ha Pangino-on nin makilakon manambay konnawen ha pangangasiwà ha gawà ya habayti. Habayti ya ombayri ya pagsisirbi ay para ha ikapori nin Pangino-on boy emen nawen ma-ipakit ya kalabayan nawen nin magsirbi komoyo.

²⁰ Ampag-atap kayi emen ayin mahalità konnawen ya maski hino nin tongkol ha pamama-alà nawen nin mangipatpel nin habayti ya malhay ya aboloy. ²¹ Ampagsikahan nawen nin mag-in ma-ayos bayti, alwan bongat ha tegteg nin Diyos no alwan ha tegteg nin tawtawo.

²² Hay an-ihogò nawen nin kalamo nili Titò ay mihay patel ha Pangino-on ya ha panonobok nawen kona ha malakè ya pangyayari ay nakit nawen ya kahipegan nan manambay. Hapa-eg ay lalò yan anhomipeg nin manambay banà ta ma-in yan masyadoy pamahimalà komoyo. ²³ Tongkol koni Titò ay hiya ya kalamo ko boy katambay ko ha gawà ko bahen komoyo. Tongkol itaman ha pawpatel ya kalamo na ay hilay inhogò nin gawgropon mangama-in katetpel ha Pangino-on boy hi Pangino-on Hisokristo ay angkapori banà ha kahampatan nin gawgawà la. ²⁴ Kayà ipatanam moyo konlan habayti ya pawpatel ya kaptegan nin panlalabi moyo konla emen makit nin gawgropon mangama-in katetpel ha Pangino-on ya agkayi nagkamali ha pangipagmalhay nawen konla nin tongkol komoyo.

9

Tambay para ha pawpatel ha Pangino-on

¹ Tongkol ha tambay ya igwà ha nag-in tawtawo nin Diyos ay alwa koyan ka-ilangan iholat komoyo, ² ta tandà ko ya handà kawon manambay. Kayà an-ipagmalhay katawo itaman ha tawtaga probinsyan Masidonya. Hinalità ko ya hin ta-on et ay handà kawo ya tawtaga probinsyan Akaya nin mambin tambay. Banà ha ka-apehan moyon manambay, halos hilay kaganawan ay nagkama-in kalabayan nin manambay. ³ Hapa-eg ay ampa-onawen ko bahen bayti

ya pawpatel emen agko mapola-an ha pangipagmalhay ko komoyo, boy emen ma-ihandà moyoyna ya itatambay moyo bilang ombayro ha hinalità ko ha tawtaga Masidonya; ⁴ ta no ma-in makilako kongko ya ongnoy ma-ibat ha Masidonya nin mako bahen komoyo ta makit lay alwan handà ya itambay moyo ay mipareng-ey ako nin banà ha pamahimalà ko komoyo boy hikawo ya lalò mipareng-ey. ⁵ Kayà pinakilgowan ko bayti ya pawpatel nin ma-ona hilayna pon bahen emen ma-ihandà la ya tambay ya impangakò moyo. Ha ombayro ay makit komoyo ya pagtarmoli moyon mambi, alwan angkapilitan kawon bongat.

⁶ Ihipen moyo bayti: hay ampangitanem nin amò ay mangalawah nin amò, balè hay ampangitanem nin malakè ay mangalawah nin malakè. ⁷ Balang miha ay mambi no anyay anti ha ihip na no ongnoy labay nan igwà. Ka-ilangan mahawang ya nakem nan mambi, alwan ha angkapilitan yan bongat ta hay tawoy maligan ampambi ay anlapiyen nin Diyos. ⁸ Hay Diyos ay ma-in kakayawan nin mama-inomay komoyo ha kaganawan bagay boy igit et ha panganga-ilangan moyo ya igwà na komoyo emen pirmi kawon ma-in ma-itambay ha kanayon ya ampanga-ilangan. ⁹ Ha Halità nin Diyos ay ombayri ya nakaholat ya tongkol ha tawoy mabibi-iyen:

“Hay gamet na ay abirton mambi ha manga-irap; hay kahampatan na ay ayin angga.”

¹⁰ Hay Diyos ay ampambi nin binì boy hiyay ampamatobò emen ma-in ma-ekan. Hiya ya ampambi komoyo nin kowinta binì emen ma-in kawo nin ma-itambay ha kanayon. Kayà ha pambi moyo ay ampamalakè nin kowinta bonga ya risolta nin panambay moyo. ¹¹ Pakalak-en nin Diyos ya igwà na komoyo emen kaganawan bagay ay ma-in kawon ma-itambay ha maski anyay paraan. Ha ombayro ay malakè ya magpasalamat ha Diyos banà ha tambay ya tinanggap la konnawen ya na-ibat komoyo.

¹² Hay panambay moyo ha nag-in tawtawo nin Diyos ay alwan bongat ma-igwà moyo ya panganga-ilangan la, no alwan habayto et ya mag-in bara-nan nin malakè ya mipagpasalamat ha Diyos. ¹³ Habayti ya pambi moyo konla ay kaptegan nin tapat moyon anhonolen ya Mahampat ya Balità ni Pangino-on Hisokristo. Banà bayri ay poriyen lay Diyos. Hay pamoriyan la et ha Diyos ay hay kahampatan nin panambay moyo konla boy pambi moyo ha kanayon. ¹⁴ Ha pangipanalangin la komoyo ay angkapalabi kawo konla banà ha masyadoy kahampatan ingangalo ya inggawà

komoyo nin Diyos. ¹⁵ Magpasalamat tamo ha Diyos ta hay inggawà na kontamo ay ahè makwan ihipen boy halita-en.

10

Indipinsa ni Pablo ya gawà na

¹ Anhalita-en kano nin kanayon ya hiko hi Pablo ay mamey ya nakem no ka-arap piro matapang no bokotan. No pangno ka-amey boy kahampat ya nakem ni Pangino-on Hisokristo ay ombayro hapa-eg ya nakem ko nin mag-ilgo komoyo. ² An-ipaki-ilgo ko komoyo ya ha pamako ko bahen ay agkawo manggawà nin anyaman ya makapilit kongko nin pakatapang maghalità komoyo, ta talagan ombayro ya gaw-en ko do ha ongnoy ampipaghalità nin hiko ay angkabiyay et ha da-an kon pagkatawo nin bilang ha kanayon ya tawtawo bayri ha babon lotà. ³ Peteg nin hitamo ay tawon bongat boy angkatoksò tamo nin bilang ha kanayon. Piro agtamo an-omasa ha sarili tamon kakhawan nin makilaban ha kala-etan bayri ha babon lotà. ⁴ Hay an-ipanlaban tamo ay alwan bilang ha armas ya anggamiten bayri ha babon lotà, ta hay an-ipanlaban tamo ya ampangibat ha Diyos ay ma-in kapangyariyan manirà nin pawpowirsa ya anggamiten ni Satanas. ⁵ Ha panggamit nawen nin kakayawan ya inggawà konnawen nin Diyos ay angkapatalo nawen ya malì ya kawkatoyngan kateng pagmatag-ay nin tawtawoy ahè labay makatandà nin tongkol ha Diyos. Hato et ya tawtawo ya ma-in ihip ya kontra ha Diyos ay angkapatalo nawen simpri nin bayowen ya nakem la emen hila homonol koni Pangino-on Hisokristo. ⁶ Ma-in akon pamahimalà ya hikawo ay mag-in mahonol, piro pamako nawen bahen, hikayi ay handà mamarosa do ha tawtawoy ahè ampipanhomonol.

⁷ Hay angkakit moyon bongat ay bawbagay ya panlikol. No ma-in ampahimalà nin hiya ay ikon ni Pangino-on Hisokristo ay dapat nan ihipen ya hikayi man ay ikon ni Pangino-on Hisokristo nin bilang ombayro kona. ⁸ Hay Pangino-on ay nambi konnawen nin katongkolan nin gomawà para ha ikahampat moyo; alwan ha ikala-et moyo. Maski ansomobra ya pangipagmapori ko nin habayti ya katongkolan nawen ay agko angkareng-ey ta angkageperan nawen. ⁹ Agmoyo ihipen nin ha hawholat ko ay ampalimowen katawo, ¹⁰ ta wanlan kanayon, "Ha holat ay matapang ya boy makhit yan maghalità, piro ha arap-arapan ay matalaw ya boy ayin kawkakokowinta ya hawhalità na." ¹¹ Dapat matanda-an nin tawtawoy

naghalità nin ombayro ya no anyay inholat nawen hapa-eg ha ayin kayi bahen ay ombayro ya gaw-en nawen no ka-arap moyo kayi.

¹² Agnawen ipakipantay o ipakipariho ya sarili nawen ha ongnoy tawoy ampipagmapori. Ayin hilan pangigingintindi, ta hilahila ya ampambin hohokatan boy pangiparihowan nin sarili la. ¹³ Piro para konnawen, no anyay an-ipagawà konnawen nin Diyos ay habayton bongat ya anggaw-en nawen. Kayà agnawen an-ipagmalhay ya tongkol ha anyaman ya lampas ha pinangihogo-an konnawen nin Diyos. Haba-in ya dogal moyo ay kalamo ha pinangihogo-an konnawen nin Diyos. ¹⁴ Banà ta kalamo kawo ha pinangihogo-an konnawen nin Diyos ay agkayì nilomampas hin ni-abot kayi komoyo nin mangi-aral nin Mahampat ya Balità ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo. ¹⁵ Agnawen ampalampanan ya pagmapori nawen, ta agnawen an-ipagmapori ya pinagpagalan nin kanayon. An-omasa kayi nin panhomkaw nin pantotompel moyo ay lalò homlay ya gawgawà nawen bahen komoyo ya pinangihogo-an konnawen nin Diyos. ¹⁶ Pangayari, hay Mahampat ya Balità ay ma-i-aral nawen ha dawdogal bahen ha kagmang nin dogal moyo ya ahè nilako nin kanayon ya mangangaral. Ha ombayro ay agnawen ma-ipagmalhay ya ginawà nin kanayon.

¹⁷ Ha Halità nin Diyos ay ombayri ya nakaholat: "Hinoman ya labay magmapori ay ipagmapori nay ginawà nin Pangino-on."

¹⁸ Hay amparangalan nin Diyos ay hatoy karapatdapat kona; alwan hatoy ampangipagmapori nin sarili.

11

Alwan dapat minto-o ha alwan tamà ya torò

¹ Dispinsawen moyo ko no ha pag-i-ilgo ko komoyo hapa-eg ay emen akon tengah ya ampagmapori. ² An-i-imon katawo nin bilang pangi-imon komoyo nin Diyos no anhomonol kawo ha alwan peteg diyos. Hay kalimbawa-an moyo ay bilang ha mihay malinis ya dalaga ya impakisondò kon ipakikahal ha mihay lalaki. Habayti ya pinangipakisondo-an ko komoyo ay hi Pangino-on Hisokristo. ³ Piro angkahlak ako ta maka mangyari komoyo ya nangyari koni Iba ya naloko ni Satanas ya nagmalin otan hin tinoksò na hi Iba. Maka ma-alih ya katapatan moyo boy katibolosan nakem moyo nin manlabi koni Pangino-on Hisokristo; ⁴ ta maparah kawon papinto-owen no ma-in ampangi-aral komoyo nin kahalako ha tinanggap moyo

ya an-i-aral nawen ya ayin kanayon no alwan hi Apo Hisos. Ampananggap kawo et nin ispirito ya kahalako ha tinanggap moyoy Ispirito nin Diyos, boy kahalako ha tinanggap moyo ya Mahampat ya Balità.

⁵ Ha palagay ko ay alwa kon dihado bayri ha ampi-paggalinggaling ya hawhogò kanwari. ⁶ Ma-arì alwa kon magaling ha paghahalità, piro agko itaman ampagkakolang ha tinandà. Ha kaganawan paraan ay an-ipakit ko komoyo ya hay an-itorò ko ay peteg.

⁷ Mali warì ya in-aypà koy sarili ko emen kawo omasinso hin in-aral ko komoyo ya Mahampat ya Balità ya agkatawo pinangwanan nin opà? ⁸ Emen kon ampanakawan ya kanayon ya gawgropon mangama-in katetpel ha Pangino-on banà ha pananggap ko nin an-igwà lay panganga-ilangan ko emen katawo mapagsirbiyan. ⁹ Hin nagkakolang ako ha panganga-ilangan hin anti ko bahen komoyo ay agko nakabyat ha maski hino komoyo, ta hay panganga-ilangan ko ay inggawà kongko nin pawpatel ya taga probinsyan Masidonya. Pa-ibat hin hatò ay an-atapan kon makabyat komoyo ha maski anya, boy ombahen ya patoloy kon gaw-en. ¹⁰ Ha tambay kongko ni Pangino-on Hisokristo ay kaptegan bayti ya halita-en ko komoyo ya maski ayri ko makon dogal ha probinsyan Akaya ay agko itegen ya pagmalhay ko nin ahè mananggap nin panganga-ilangan ko ya ma-ibat komoyo. ¹¹ Antà ombayri ya hinalità ko? Agkatawo nayì anlabiyan? Alwan ombayro ta tandà nin Diyos no pangno katawo anlabiyan.

¹² Piro isigi kon gaw-en baytoy ahè mananggap nin ma-ibat komoyo emen ahè magkama-in bara-nan nin magmalhay baytoy ampangibabalità nin hay pagsisirbi la ay bilang ha pagsisirbi ko. ¹³ Hila ay alwan peteg hawhogò, no alwan ampanloko hilaan bongat boy ampagkakanwari nin hila ay hawhogò ni Pangino-on Hisokristo. ¹⁴ Habayti ay alwan dapat pag-ispantawan ta mismon hi Satanas ay ampagkakanwari nin hiya ay mahampat ya anghil ya ma-in kahawangan. ¹⁵ Kayà alwan kapapa-ispanta no hay mawmagsisirbi kona ay magkakanwari itaman manggawà nin kahampatan. Lano ay tanggapan lay nararapat ha gawgawà la.

Hay kadya-dya-an ya tinanam ni Pablo

¹⁶ Anhalita-en kon oman komoyo ya agmoyo ihipen nin hiko ay tangah. Ombayro man, no ombayro ya palagay moyo kongko ay aminen koyna emen ako makapaghambog nin amò. ¹⁷ Habayti ya pagmapori ko ay alwan manda nin Pangino-on, no alwan ampagmapori ko nin bilang

ha pagmapori nin mihay tengah. ¹⁸ Banà ta malakè ya tawoy ampangipagmapori nin nikagawà la ay ombayro itaman ya gaw-en ko. ¹⁹ Ha pagmamaronong moyo ay angkonsintiyen moyon mipaghambog ba-in ya tawtengah! ²⁰ Angkonsintiyen moyo maski ampag-alilà la kawo, kowen lay kamama-in moyo, lokowen la kawo, yamo-yamo-en, boy maski tampalen la kawo ay ayin kowinta komoyo. ²¹ Kapapareng-ey ya anhalita-en la ya makapey ako. Piro talagan agko makayan gaw-en ba-in ya anggaw-en lay alwan tamà.

No makapagmapori ya kanayon, hiko man ay maka-pagmapori nin bilang ha mihay tengah. ²² An-ipagmalhay la nayi ya hila ay Hodiyo? Hiko man ay Hodiyo. Anhalita-en la nayi ya hila ay Israylita? Hiko man ay Israylita. Anhalita-en la nayi ya hila ay inalalak ni Abraham? Hiko man ay inalalak ni Abraham. ²³ Anhalita-en la nayi ya hila ay magsisirbi ni Pangino-on Hisokristo? Mas mahampat akoy magsisirbi kisa hila. Bilang akon lokoloko ya ampangipagmalhay nin sarili. Piro mas akon ampagpagal nin gomawà kisa hila. Ongnoy bisis akon napiriso, malakè ya bisis nin binarog, boy mabetbet akon angka-ampoling mati. ²⁴ Limay bisis akoynan nananam nin tatlompò boy siyam ya barog. Hay namarog kongko ay Hawhodiyo. ²⁵ Tatloy bisis akon pinahpah boy minghan akon binato. Tatloy bisis kon naranasan nin nilomdeg ya barkoy anhakyan ko, boy minghan ay managayabi boy managa-allo kon nabalbal ha dagat.

²⁶ Ha pantomalà kon mangaral ay mabetbet akon ampamiligro ta angkalanaban ako boy anharangen ako nin tawtolisan. Hiko ay labay disgrasyawen nin kawkapariho kon Hodiyo boy alwan Hawhodiyo. Ampamiligro ko simpri ha sawsiyodad, ha powiray dawdogal, boy ha panlolomipay ha dagat, kateng ha ampipagkakanwari nin hila ay patel ha Pangino-on. ²⁷ Naranasan ko et ya pomagal nin banà ha sobray trabaho boy mabetbet mapoyat; nagkakolang ako ha pamamangan; kayà nabitlan ako boy na-angan; nalay-ep ako ta kolang ako ha doloy panlay-ep boy ayin akon pa-ihilongan. ²⁸ Bokod bayro ay allo-allo kon angkagolon mamane-tem nin kaganawan gropon mangama-in katet-pel ha Pangino-on ta an-imalasakit ko hila. ²⁹ No ma-in angkomapey ay andamayan kon tambayan. No ma-in napatoksò ay antanamen ko.

³⁰ No ka-ilangan akon magmapori ay ipagmapori koy kakapeyan ko. ³¹ Diyos ya Tatay ni Pangino-on Hisos ya magtandà nin agko ampagbongkok. Poriyen ya anggan

makakanoman. ³² Hin anti ko ha siyodad nin Damasko, hay ampagdanan lomo-ob ha siyodad ay impabantayan nin gobirnadador ha hawhondalò na ta an-iparakep na ko. Habaytoy gobirnadador ay sakop ni Arì Aritas. ³³ Piro napaipalaman ako ha tiklis, ta ha abri nin padir ha bandan tagay ay bayro ko imparaan nin intohtoh ha kagmang; kayà nakapaglayas ako.

12

Hay impakit boy impatnag nin Pangino-on koni Pablo

¹ Maski ayin mapapakinabang ay dapat akon magmapori. Hapa-eg hay ilgowen ko ay tongkol ha pawpangyayari ya impakit boy impatnag kongko nin Pangino-on. ² Labinapat anay ta-on ya nakaraan, hiko hin habayto ya ma-in anan katetpel koni Pangino-on Hisokristo ay gintan ha ikatlon langit ya katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Alwa kon sigorado no hin habayto ay kateng nawini ko ya anti bayro. Diyos ya magtandà nin habayto. ³ Tandà ko ya hiko ay gintan ha pinakamaganday dogal. Oman kon halita-en ya alwa kon sigorado no kateng nawini ko ya anti bayro hin habayto. Diyos ya magtandà nin habayto. ⁴ Bayro ay nakalengè ako nin bawbagay ya agko makwan ipalinaw boy agko dapat nin halita-en ha maski hino. ⁵ Hay tawoy nakaranas nin ombayro ay makapagmapori. Ombayro man ay agko an-ipagmapori ya sarili ko no alwan hay an-ipagmapori ko ay tongkol ha kawkakapeyan ko. ⁶ No magmapori ko man ay alwa kon tengah ta peteg ya anhalita-en ko. Piro an-atapan ko ta agko labay nin hay palagay kongko nin maski hino ay omigit ha angkakit na boy angkalengè nay an-itorò ko.

⁷ Hay Diyos ay ma-in ginawà kongko emen agko ihambog baytoy kapapa-ispantay kalak-an bagay ya impatnag na kongko. Hi Satanas ay pinayagan na nin mambin dipirinsya kongko. Hay an-ipatanam na kongko ay makhit ta hay nawini ko ay emen antotoyhoken. Nangyarin ombayro emen agko makapagmalhay. ⁸ Tatloy bisis kon impakirawat ha Pangino-on ya alihen na bayti ya dipirinsya ko. ⁹ Piro hay intobay na kongko ay ombayri: “Sapat ana ya tambayan kata bahen ha antanamen mo. Lalò mipatnag ya kapangyariyan ko no hika ay makapey.” Kayà anikaliga kon ipagmapori ya kawkakapeyan ko, ta banà ha kawkakapeyan ko ay angkatanam ko ya anti kongko hi Pangino-on Hisokristo nin ampamakhaw kongko. ¹⁰ Alangalang koni Pangino-on Hisokristo ay angkatowà ako ya hiko

ay makapey, toya-toya-en, pa-irapan, padya-dya-an, boy ma-irapan; ta no makapey ako, hay mamakhaw kongko ay hi Pangino-on Hisokristo.

Hay pangimalasakit ni Pablo ha tawtaga Korinto

¹¹ Hiko ay kowinta nag-in tengah, piro hikawo ya am-pakapilit kongko nin ipagmalhay koy sarili ko. Dapat dayi ay hikawo ya mangipagmalhay kongko, ta maski ayin akon silbi ay agla ko mada-eg nin hila ba-in ya mawmagaling ya kanwarì ay hawhogò. ¹² Pinagte-ehan kon pinaptegan komoyo ya hiko ay peteg hogò nin Diyos, ta nakagawà ako nin bawbagay ya pawpalatanda-an boy kanayon et ya bawbagay ya pawpapag-ispantawan. ¹³ Ma-in ako nayi ginawà ha kanayon ya gawgropon mangama-in katetpel ha Pangino-on ya agko nagawà komoyo? Hay mihay bagay bongat ya agko nagawà komoyo ay agko nakabyat komoyo para ha panganga-ilangan ko. Patawaren moyo ko no mali baytoy ginawà ko.

¹⁴ Hapa-eg ay handà akoyna para ha ikatlon bisis nin pamako ko bahen komoyo, piro alwan para mabiyatan kawo kongko. Hay sadyà ko bahen komoyo ay hikawo, alwan kowalta moyo. Mawmato-antawo ya dapat manipon para ha aw-anak la; alwan aw-anak ya manipon nin para ha mawmato-antawo la. ¹⁵ Ikaliga kon igwà ya anyaman ya anti kongko kateng sarili ko ay igwà ko nin para ha ikahampat moyo. Amò bongat nayi ya ibaweh moyo ha masyadoy panlalabi ko komoyo?

¹⁶ Tandà moyo ya agko nakabyat komoyo. Piro ma-in onгно komoyo ya ampaghalità nin hikawo ay antaktikawen ko boy ambongkoken emen katawo mapangwanan nin kowalta. ¹⁷ Warì binintahyan katawon pinangwanan nin kowalta ha pangihogò ko nin tawtawoy nako bahen komoyo? ¹⁸ Hin inhogò ko bahen hi Titò kateng mihay patel nin manibaw komoyo ay binintahyan na kawo nayi emen na ko matambayan? Hi Titò ay kapariho kon pagnanakem boy pariho ya pag-o-gali nawen.

¹⁹ Maka an-hipen moyon andipinsawan nawen ya sarili nawen komoyo. Ahè! Ombayroy angkahalità ko banà ha pamakilamo ko koni Pangino-on Hisokristo boy habayti ay tandà nin Diyos. Anlabiyen kon pawpatel, kaganawan anhalita-en ko ay ha ikakhaw nin pantotompel moyo. ²⁰ Angkahlak ako ta maka pami-abot ko bahen komoyo ay makakit kawo kongko nin gaw-en koy agmoyo malabayan boy makakit ako itaman komoyo nin agko labay. Maka ma-in bahen komoyo nin ampi-a-away boy ampi-i-inggit,

ampipapahang boy ampi-i-imot, ampihihirà pori boy ampi-dadaldalan, ampihahambog boy ampigogolo. ²¹ Angkahlak ako ta maka pamako ko bahen, ha arapan moyo ay ipareng-ey ako nin Diyos nin banà ha gawgawà moyo; boy lomelè ako ta malakè et komoyo ya ahè et nipaghehe ha kawkasalanan ya ginawà la hin hatò. Habayto ya kawkasalanan la ay ombayri: karemekan nin pangingihip, pamakilalaki, pamabayi, boy kanayon et ya manga-alay ya gawgawà.

13

Kalalampohan bawbabalà boy pawpangomosta

¹ Hay panlomateng ko bahen ay ikatlon bisis koynan panibaw komoyo. Hapa-eg, no ma-in ambinggawan nin nanggawà kala-etan ay ka-ilangan ma-in lowa o tatlo katawo ya mamapteg, ta ombayroy nakaholat ha Halità nin Diyos. ² Hin ikalwan bisis akon nako bahen ay hinalità koyna do ha nipagkasalanan ya no agla itegen ya pagkasalanan la ay parosawan ko hila hapa-eg ha ikatlon bisis akon mako bahen. Mintras ayin ako et bahen ay anhalita-en kon oman konla boy do ha ampipampaki-emen konla nin magkasalanan ya hila ay ayin ingangalo kon parosawan. ³ Gaw-en ko bayti emen ko mapapteg komoyo ya hay anhalita-en ko ay ampangibat koni Pangino-on Hisokristo. Hapa-eg ha pamarosa ko ha ansomigin magkasalanan ay makit moyo ya kapangyariyan ni Pangino-on Hisokristo ta hiya ay alwan makapey. ⁴ Peteg nin hiya ay kowinta kinomapey ta nag-in yan bilang ha tawtawo boy impakò ya ha koroh. Piro ha biyay na hapa-eg ay anti kona ya kapangyariyan nin Diyos. Ombayro itaman konnawen; banà ha pandomamay nawen kona ha pagdyadyà na ay makapey kayi itaman nin bilang ombayro kona hin impakò ya ha koroh. Piro hapa-eg, ma-in kayi itaman kapangyariyan ya emen kapangyariyan nin Diyos nin mandisiplina komoyo banà ha pamakilamo nawen koni Pangino-on Hisokristo.

⁵ Sori-en moyoy sarili moyo no ma-in kawon katetpel koni Pangino-on Hisokristo. Hoboken moyoy sarili moyo. Masigoro moyo boy matanda-an moyo ya hi Pangino-on Hisokristo ay ampa-iri ha nakem moyo no talagan peteg nin antompel kawo ha Diyos. ⁶ An-omasa ko nin matanda-an moyo ya hikayi ay peteg antompel koni Pangino-on Hisokristo. ⁷ An-ipanalangin nawen ha Diyos ya agkawo dayi manggawà nin alwan tamà emen alwa nawen anan ka-ilangan papteg ya karapatan nawen nin mamarosa.

Alwan ha labay nawen papalwahan ya tamà kayi, no alwan emen kawo makagawà nin kahampatan maski lomwah nin hikayi ay bilang ayin karapatan. ⁸ Agkayi ma-arì homowawi ha kaptegan, no alwan awoyonan nawen. ⁹ Basta makhaw ya pantotompel moyo ay maliga kayi maski bilang makapey ha agnawen pangipakit nin karapatan nawen mamarosa. Kayà an-ipanalangin nawen ya hay pantotompel moyo ay lalò tomibay. ¹⁰ Mintras ayin ako et bahen ay da-an koynan an-iholat bayti komoyo emen pami-abot ko bahen ay alwa koynan ka-ilangan manigpit komoyo ha panggamit ko nin katongkolan ya inggawà kongko nin Pangino-on. Habayti ya katongkolan ko ay para ha ikatibay moyo, alwan ha ikahirà moyo.

¹¹ Pawpatel ko, habayti tana pon. Pagsikapan moyon mag-in mahampat boy honolen moyoy tawtorò ko komoyo. Misosondò kawo boy mamiyay nin ma-in katinekan emen ma-in kawon panlalabi boy katinekan ya ampangibat ha Diyos.

¹² No mangapipikit kawo ay mi-i-ilaw kawo nin ma-in panlalabi.

¹³ Kaganawan nag-in tawtawo nin Diyos bayri ay ampan-gomosta komoyo.

¹⁴ Matanam moyo dayin kaganawan ya kahampatan pangingangalo ni Pangino-on Hisokristo boy panlalabi nin Diyos. Ma-in kawo dayi nin pamakilamo ha Ispirito nin Diyos.

Hay holat ni Pablo ha tawtaga Galasya

¹ Hay ampanolat nin habayti ay hiko hi Pablo ya hogò nin Diyos. Alwan tawo ya namili boy nangihogò kongko, no alwan hi Pangino-on Hisokristo boy Tatay ya Diyos ya namiyay oman koni Pangino-on Hisos. ² Kaganawan kalamo ko bayri ya pawpatel ha Pangino-on ay ampango-mosta komoyon gawgropon mangama-in katetpel ha Diyos bahen ha probinsyan Galasya.

³ Hay Tatay tamoy Diyos boy hi Pangino-on Hisokristo ay mangingangalo dayi komoyo nin mambin kahampatan boy katinekan.

⁴ Ha kalabayan nin Tatay tamoy Diyos ay inggawà ni Pangino-on Hisokristo ya sarili na nin mati nin banà ha kawkasalanan tamo emen hitamo ay ma-ilibri ha kawkala-etan ya makapangyayari hapa-eg bayri ha babon lotà. ⁵ Hay Diyos ay poriyen nin ayin angga. Amin.

Hay Mahampat boy peteg ya Balità

⁶ Ampag-ispanta ko komoyo ta hay Diyos ya nangingat komoyo nin banà ha kahampatan pangiangangalo ni Pangino-on Hisokristo ay hay parah moyon binokotan, ta nagkambya kawo ha kahalakoy aral ya kanwarì ay mahampat ya balità.

⁷ Ha kaptegan ay ayin kanayon ya mahampat ya balità, no alwan hatoy imbalità nawen ana komoyo. Kayà bongat, ma-in ampanggolo nin nakem moyo, ta ampagsikapan lan itikò ya Mahampat ya Balità ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo. ⁸ Piro maski hikayi o maski mihay anghil ya mangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay ahè makalibri ha iparosa nin Diyos no hay i-aral nawen komoyo ay alwan ombayro ha Mahampat ya Balità ya in-aral nawen ana komoyo. ⁹ Omanen kon halita-en komoyo bayti ya hinalità koyna komoyo hin hato et: no ma-in mangaral komoyo ta hay an-i-aral na ay alwan ombayro ha Mahampat ya Balità ya tinanggap moyo ay agya makalibri ha iparosa nin Diyos.

¹⁰ An-hipen moyo nayì nin anhangaren koy poriyen ako nin tawtawo? Agko anhangaren ya poriyen akon tawtawo. Hay anhangaren ko ay poriyen ako nin Diyos. Warì tawtawo ya ampagsikapan kon pakonsowilowen? No anhangaren ko et bayto ay agko nag-in magsisirbi ni Pangino-on Hisokristo.

No pangno nag-in hogò nin Diyos hi Pablo

¹¹ Pawpatel ko, labay kon matanda-an moyo ya hay Mahampat ya Balità ya in-aral ko ay alwan gawà nin tawo. ¹² Habayti ay tinanggap ko nin ahè na-ibat ha tawo boy ahè intorò kongko nin tawo, no alwan mismon hi Pangino-on Hisokristo ya nangipatnag kongko.

¹³ Nabalita-an moyo no pangno ya biyay ko hin hatò ha panhohomonol ko ha rilihyon nawen nin Hawhodiyo. Hay kaganawan gropon mangama-in katetpel ha Diyos ay ayin ingangalo ya pamadya-dyà ko konla boy sinikap ko hilan hira-en. ¹⁴ Ha kalak-an katatawo ko ha kapara kon Hodiyo ay ayin maka-igit kongko ha panhohomonol ha rilihyon nawen nin Hawhodiyo, boy nagmalasakit akon hinomonol ha kawka-ogali-an nin kawka-apo-apowan nawen.

¹⁵ Piro banà ha kahampatan pangingangalo nin Diyos, pa-ibat hin nilomwah ako nin nangibat ha tiyan nin nanay ko ay pinilì na koyna ta gaw-en na kon magsisirbi na. ¹⁶ Hapa-eg, ha kalabayan na ay impatnag na kongko ya hi Pangino-on Hisokristo ay Anak na. Ombayri ya ginawà na emen hay Mahampat ya Balità ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo ay ma-i-aral ko ha alwan Hawhodiyo. Habayti ay agko impakipapano ha maski hino, ¹⁷ boy agko nako ha siyodad nin Hirosalim nin makibalay ha nika-ona kongko nin nag-in hogò nin Diyos, no alwan nako ko ha dogal nin Arabya biha ko nagbira ha siyodad nin Damasko.

¹⁸ Nalabah ya tatloy ta-on ay nako ko ha Hirosalim nin nakibalay koni Pidro. Nanatili ko bayro kona nin labinlimay allo. ¹⁹ Hin habayto ay ayin akoyan nakit bayro ya kanayon ya hogò nin Diyos no alwan hi Santiyagon bongat ya patel ni Pangino-on Hisos.

²⁰ Kaganawan nin habayti ya an-iholat ko ay peteg. Tandà nin Diyos ya agko ampagbongkok.

²¹ Hapa-eg, nako ko ha dawdogal ya angkasakopan nin probinsyan Sirya boy probinsyan Silisya. ²² Hay gaw-gropon mangama-in katetpel koni Pangino-on Hisokristo do ha probinsyan Hodiya ay ahè et nakakit kongko nin pirsonal. ²³ Nabalita-an lan bongat ha ampipag-ilgo nin ombayri: "Hay ampamadya-dyà pon kontamo ay ampangiaral ana hapa-eg nin tongkol ha pantotompel koni Pangino-on Hisokristo ya hin hatò ay ampagsikahan nan hira-en." ²⁴ Kayà hay Diyos ay pinori la nin banà ha nangyari kongko ya nagkama-in akon katetpel nin bilang konla.

2

Hi Pablo kateng kanayon ya hawhogò

¹ Hin nalabah ya labin-apat ya ta-on ay nagbira ko ha siyodad nin Hirosalim. Kalamo ko hi Birnabi boy hi Titò. ² Nagbira ko bayro ta impatnag kongko nin Diyos ya dapat akon mako bayro. Hay gropo nin ampipama-alà ha ampipantompel ha Pangino-on bayro ay pinagka-ilgo ko nin hikayihikayin bongat ta impalinaw ko konla ya tongkol ha Mahampat ya Balità ya an-i-aral ko ha alwan Hawhodiyo. Ginawà ko bayto ta agko labay ma-lihan alagà ya pagpagal ko ha panggogomawà ko hin nakaraan ya pana-on boy kasalokoyan. ³ Hay kalamo ko ya hi Titò ay Grigo piro agya pinilit patoli, ⁴ maski labay yan ipatoli nin ongnoy tawoy ampipagkakanwarì nin hila ay pawpatel ha Pangino-on. Habayti ya tawtawo ay ampakilobanglobang bongat kontamo ta anhelken la no pangno nin hitamo ya ampipantompel koni Pangino-on Hisokristo ay nagkama-in kalaya-an nin ahè homonol ha kawkapanogo-an ya inggawà ni Moysis. Labay la kayin mag-in honolhonolan ha kawkapanogo-an. ⁵ Piro maski kadodomali ay agkayi hinomonol konla emen hay kaptegan nin Mahampat ya Balità ya in-aral komoyo para ikahampat moyo ay ahè mala-okan nin ayin kaptegan.

⁶ Alwan ma-alagà kongko maski ambalaybalayen ya ampipama-alà ha ampipantompel ha Pangino-on, ta hay Diyos ay ahè ampamili nin tawo. Hila baytoy ampipama-alà ay ayin nahalità ya tongkol ha an-i-aral ko, ⁷ no alwan binalay la ya hiko ay pinili nin Diyos nin mangi-aral nin Mahampat ya Balità ha alwan Hawhodiyo bilang ombayro koni Pidro ya pinili nin Diyos nin mangi-aral nin Mahampat ya Balità ha Hawhodiyo. ⁸ Diyos ya ginomawà koni Pidro emen ya makapagsirbi ha Hawhodiyo. Diyos simpri ya ginomawà kongko emen ako makapagsirbi ha alwan Hawhodiyo. ⁹ Hay ambalaybalayen ya ampipama-alà ha ampipantompel ha Pangino-on ya hili Santiyago, Pidro, boy hi Howan ay binalay la ya hay Diyos ya nambi kongko nin habayti ya pinakama-alagà ya gawà. Kayà hikayi ni Birnabi ay tinanggap la nin mag-in lan kalamowan ha pangangaral. Nangapisosondo-an nawen ya hikayi ni Birnabi ay mangaral ha alwan Hawhodiyo. Hila itaman ay mangaral ha Hawhodiyo. ¹⁰ Hay impaki-ilgo lan bongat konnawen ay agnawen pa-olayan ya manga-irap, piro habayto ay da-an koyonan ampagsikahan nin gaw-en.

Hi Pidro ay pinagtotolan ni Pablo

¹¹ Hapa-eg hin hi Pidro ay anti ha siyodad nin Antiyokiya ay arap-arapan ko yan pinagtotolan banà do ha ginawà nay alwan mahampat; ¹² ta hay pangyayari ay ombayri: biha

nakalateng do baytoy ongnoy lalaki ya inhogò ni Santiyago, hi Pidro ay ampakipangan pon ha alwan Hawhodiyo. Piro hin nakalateng ana bayro baytoy ongnoy lalaki ay nogalih ya boy agyayna nakipangan do ha alwan Hawhodiyo, ta angkalimo ya ha ma-arì ihipen nin ongnoy Hodiyo ya ampipantompel ana ha Pangino-on piro anhomonol et ha da-an lan kawka-ogali-an. ¹³ Hay kanayon ya Hawhodiyo bayro ya pawpatel ha Pangino-on ay naki-emen koni Pidro nin ahè ana nakipangan ha alwan Hawhodiyo. Kayà kateng hi Birnabi ay nagtan layna ha ombayroy gawà ya pagkakanwari. ¹⁴ Hin nakit ko ya alwaynan tamà ya anggaw-en la ta ampipakarayò hila ha kaptegan nin Mahampat ya Balità ay hinalità ko koni Pidro ha arapan lan kaganawan, “Antà ampiliten mo nin hay alwan Hawhodiyo ay mamiyay nin bilang Hawhodiyo ya mismon hika ya Hodiyo ay ahè anhomonol ha kawka-ogali-an nin Hawhodiyo, ta hay anhonolen mo ay kawka-ogali-an nin alwan Hawhodiyo?”

*Hay pantotompel koni Pangino-on Hisop
(Roma 6:5-6)*

¹⁵ Hikayi ay Hodiyo ya in-anak; alwa kayin bilang ha alwan Hawhodiyo ya ahè anhomonol ha kawkapanogo-an nin Diyos. ¹⁶ Piro tandà nawen ya hay panhohomonol nin tawo ha kawkapanogo-an ay ahè makapilibri kona ha kaparosawan, no alwan hay makapilibri kona ay hay pantotompel na koni Pangino-on Hisokristo. Kateng hikayi ay ampinto-o itaman nin hay makapilibri konnawen ha kaparosawan ay hay pantotompel nawen koni Pangino-on Hisokristo, alwan panhohomonol ha kawkapanogo-an; ta ayin tawoy makalibri ha kaparosawan nin banà ha panhohomonol ha kawkapanogo-an.

¹⁷ Piro no ha pagsisikap nawen nin makalibri kayi ha kaparosawan nin banà ha pantotompel nawen koni Pangino-on Hisokristo, biha makit konnawen ya ampagkasalanan kayi et nin bilang ha alwan Hawhodiyo, ampangahologan nayi nin hi Pangino-on Hisokristo ya ampamagawà konnawen nin kasalanan? Alwa! ¹⁸ No birawen ko ya binokotan koyna ay hikoyan mismo ya ampamapteg nin hiko ay makasalanan. ¹⁹ Natanda-an ko ya ha panhohomonol ha kawkapanogo-an ay agko mag-in mahampat. Kayà integen koynay panhohomonol ko bayro emen ako mamiyay nin para ha Diyos. ²⁰ Ha pantotompel ko koni Pangino-on Hisokristo ay kowinta kalamo na kon nati nin impakò ha koroh. Banà bayro ay agkoyna anhonolen ya sarili kon kalabayan, ta hi Pangino-on Hisokristoyna ya angkahonol ha biyay ko. Hapa-eg ay ma-in akoyan bayoy biyay banà

ha pantotompel ko ha Anak nin Diyos. Hiko ay nilabi na boy hay sarili na ay inggawà na nin mati nin banà kongko. ²¹ Agko an-alihan alagà ya kahampatan ingangalo ya inggawà nin Diyos. No banà ha panhohomonol nin tawo ha kawkapanogo-an ay makalibri ya ha kaparosawan, hi Pangino-on Hisokristo ay ahè ana dayi awod nati.

3

Hay kawkapanogo-an ay ahè makapilibri

¹ Hikawoy tawtaga Galasya, ayin kawo nayi pagnanakem? Warì hinoy nakagayoma komoyo nin homonol ha kanayon ya torò? Hay bara-nan nin pagkamati ni Pangino-on Hisokristo ha koroh ay impalinaw nawen anan mahampat komoyo. ² Ombayrin bongat ya pastangen ko komoyo: “Hay Ispirito nin Diyos ay tinanggap moyo nayi nin banà ha panhohomonol moyo ha kawkapanogo-an, o tinanggap moyo nin banà ha panlelengè moyo boy pantotompel moyo ha Mahampat ya Balità ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo?” ³ Antà emen kawon ayin pagnanakem? Hay pinag-ompisawan nin pantotompel moyo ay ha tambay nin Ispirito nin Diyos. Hapa-eg, warì an-hipen moyo nin ha sarili moyon kakhawan ay pa-anggawan moyoyna bayto ha panhohomonol moyo ha kawkapanogo-an? ⁴ Ayin ana nayi alagà komoyo ya nag-in karanasan moyo ha panggomawà komoyo nin Ispirito nin Diyos? Marahil ay ma-in et itaman. ⁵ Antà inggawà komoyo nin Diyos ya Ispirito na, boy antà nanggawà ya komoyo nin pawpapag-ispantawan? Banà nayi ta hinomonol kawo ha kawkapanogo-an, o banà ta nilengè moyo boy pininto-o moyo ya Mahampat ya Balità?

⁶ Hay pangwanan tamon alimbawà ay hatoy nangyari hin hato koni Abraham: hiya ay tinompel ha Diyos; kayà imbilang nin Diyos nin hiya ay ma-in kahampatan. ⁷ Bayri tamo makit ya hay mangama-in katetpel ha Diyos nin bilang ha katetpel ni Abraham ay kowinta aw-inalalak ni Abraham. ⁸ Hin hato et ay nakaholat ana ha Kaholatan nin Diyos ya maski alwan Hawhodiyo ya mipantompel ay makalibri ha iparosa nin Diyos. Tandà tamo bayti ta hay Mahampat ya Balità ya hinalità nin Diyos koni Abraham ay ombayri: “Ha pantotompel mo kongko ay biyan kon kahampatan ya kaganawan tawoy antompel kongko.” ⁹ Hi Abraham ay binyan nin Diyos nin kahampatan ta tinompel ya ha Diyos. Kayà kaganawan ampipantompel ay biyan nin Diyos nin kahampatan bilang ha inggawà na koni Abraham.

¹⁰ Kaganawan hatoy ampipan-omasa nin hay panhohomonol ha kawkapanogo-an ya makapilibri konla ay ahè

makalibri ha pamarosa nin Diyos; ta ombayri ya nakaholat ha Halità nin Diyos: “Hay ahè anhomonol ha kaganawan nakaholat ha libro nin kawkapanogo-an ay ahè makalibri ha kaparosawan.” ¹¹ Kayà malinaw ya hay panhohomonol nin tawo ha kawkapanogo-an ay ahè makapilibri kona ha iparosa nin Diyos, ta nakaholat simpri ha Halità nin Diyos ya ombayri: “Hay tawoy nag-in mahampat nin banà ha pantotompel na ha Diyos ay ma-in anan biyay ya ayin anggawan.” ¹² Piro hay panhohomonol ha kawkapanogo-an ay ahè ampanga-ilangan nin katetpel, ta nakaholat ha Halità nin Diyos ya ombayri: “Hay anhomonol ha kawkapanogo-an ay ka-ilangan honolen nay kaganawan kapanogo-an emen ya magkama-in biyay ya ayin anggawan.”

¹³ Piro ayin tawoy makagawà nin ombayro. Agtamo makalibri ha kaparosawan ta agtamo makahonol ha kawkapanogo-an. Kaya hi Pangino-on Hisokristo ay nanggawà paraan emen tamo makalibri. Hiya ay nati ta timbeh na tamo emen agtamo mipalako ha kaparosawan. Ha Halità nin Diyos ay ombayri ya nakaholat: “Hinoman ya tawoy pinati nin binitay ha tag-ay kayo ay agya nakalibri ha ombayroy kamatyan ya imparosa kona nin Diyos.” ¹⁴ Hitamoy kaganawan ay timbeh ni Pangino-on Hisokristo emen hay kahampatan ya impangakò nin Diyos koni Abraham ay ma-igwà ha alwan Hawhodiyo ya mipantompel koni Pangino-on Hisokristo. Kayà ha pantotompel tamo kona ay matanggap tamo ya Ispirito ya impangakò nin Diyos.

Kawkapanogo-an boy pangakò

¹⁵ Pawpatel ko, gamiten ko bayti ya ombayri ya pagkahalità: no loway tawo ya napisondò nin nagpirman namapteg nin kasondo-an ay ayin anan ma-arì maka-oman ni makapahan nin habayto. ¹⁶ Hin hato, hin ahè et inggawà nin Diyos ya kawkapanogo-an ay nagpangakò ya koni Abraham boy ha inalalak ni Abraham. Bayri ha Kaholatan ay ahè hinalità ya “aw-inalalak” no alwan “inalalak”. No “aw-inalalak” ay malakè piro “inalalak” ay mimiha. Habaytoy inalalak ay ayin kanayon no alwan hi Pangino-on Hisokristo. ¹⁷ Hay labay kon totolen ay ombayri: hay Diyos ay nanggawà nin kasondo-an koni Abraham boy impangakò nin Diyos ya toparen na baytoy kasondo-an. Pa-ibat hin habayto, nalabah ya apat gato boy tatlompò ya ta-on ay inggawà nin Diyos ya kawkapanogo-an. Piro habaytoy kawkapanogo-an ay ahè makahirà boy ahè maka-alin alagà nin hatoy impangakò nin Diyos ta talagan toparen na. ¹⁸ Hay mana ya impangakò nin Diyos koni Abraham ay kalibriyan ha

kaparosawan. Inggawà na bayti ya kalibriyan banà ta impangakò na, alwan banà ha panhohomonol nin tawtawo ha kawkapanogo-an.

¹⁹ No ombayro awod ay antà inggawà ya kawkapanogo-an? Habayti ay inggawà emen matanda-an nin tawtawo no pangno hila ampakapagkasalanan. Habayti ya kawkapanogo-an ay inggawà peleg ayin et baytoy impangakò ya ayin kanayon no alwan hi Pangino-on Hisokristo ya inalalak ni Abraham. Inhogò nin Diyos ya aw-anghil na nin mangigwà kawkapanogo-an koni Moysis ta hi Moysis ya mangigwà ha tawtawo. ²⁰ Piro mismon Diyos ya nagpangakò koni Abraham. Agya nanga-ilangan nin hinoman ya pahalita-en na nin hatoy pangakò na.

Hay bara-nan nin pambin kawkapanogo-an

²¹ Hay labay nayì totolen ay kontra ha pangakò nin Diyos bayti ya kawkapanogo-an? Alwa! Hay labay bongat totolen ay ombayri: no hay kawkapanogo-an ay makabi nin biyay ya ayin anggawan, hay tawoy anhomonol ha kawkapanogo-an ay mag-in mahampat ha tegteg nin Diyos. ²² Piro nakaholat ha Kaholatan nin Diyos ya hay kasalanan ay makapangyayari ha kaganawan tawo; kayà mipalako hila ha kaparosawan. Ha pantotompel balè nin tawo koni Pangino-on Hisokristo ay makatanggap ya nin hatoy impangakò nin Diyos ya kalibriyan ha kaparosawan ya ayin angga.

²³ Biha nagkama-in kalibriyan nin banà ha pantotompel koni Pangino-on Hisokristo ay honolhonolan kayi pon ha kawkapanogo-an. Bilang kayin pawpiriso nin hatoy kawkapanogo-an piro na-anggawan hin nilomateng hi Pangino-on Hisokristo, ta tinompel kayi kona boy hiya ya nangilibri konnawen. ²⁴ Hay kawkapanogo-an ay ampangitoto konnawen angga hin nilomateng hi Pangino-on Hisokristo. Nako ya bayri emen no tompel kayi kona ay makalibri kayi ha kaparosawan. ²⁵ Hapa-eg ha tinompel kayina koni Pangino-on Hisokristo ay alwa nawen anan kailangan ya kawkapanogo-an ya mangitoto konnawen.

²⁶ Ha pantotompel moyo koni Pangino-on Hisokristo, hikawoy kaganawan ay aw-anak ana nin Diyos. ²⁷ No pangno hi Pangino-on Hisokristo ay ombayro kawoy kaganawan ampipantompel kona boy nikabinyagan nin banà ha panhohomonol moyo kona. ²⁸ Hodiyo ka man o alwa, alilà ka man o alwa, lalaki man o babayi, hikawoy kaganawan ay mimiha banà ha pamakilamo moyo koni Pangino-on Hisokristo. ²⁹ No hikawo ay ikon ni Pangino-on Hisokristo ta ampakilamo kawo kona, hikawo ay peteg nin

aw-inalalak ni Abraham, boy para et komoyo ya impangakò nin Diyos koni Abraham.

4

¹ Hay labay kon tolole ay ombayri: tongkol ha anak ya magmana nin kamama-in nin tatay na, hay anak ya mayamò et ay emen pon ha mihay alilà ya ayin karapatan maski habaytoy anak ya ma-in ikon nin kaganawan impamana kona. ² Mintras malagò et ya anak ay ma-in tawtawoy ampangasikaso kona boy ampama-alà nin kamama-in na angga ha ma-abot ya pana-on ya hinalità nin tatay na nin igwà konay karapatan. ³ Ombayro itaman kontamo biha nilomateng hi Pangino-on Hisokristo ay bilang tamon aw-anak ya honolhonolan ha kawkapanogo-an. ⁴ Piro hin nabot ya pana-on ya intaning nin Diyos ay inhogò nay Anak na. Hiya ay in-anak nin mihay babayi boy napasakop ya ha kawkapanogo-an nin Hawhodiyo ⁵ emen na tamo matbeh nin alihe ha hilog kapangyariyan nin kawkapanogo-an. Ha ombayro, hitamo ay mag-in aw-anak nin Diyos.

⁶ Hay kaptegan nin hitamo ay aw-anak nin Diyos ay inggawà na kontamo ya Ispirito nin Anak na. Ha ombayro, hay Diyos ay ma-ingat tamo nin "Tatay". ⁷ Hapa-eg ay alwa tamoyan alilà. Hitamo ay aw-anak ana nin Diyos; kayà igwà na kontamo ya kaganawan nin an-igwà na ha aw-anak na.

Hay pangimalasakit ni Pablo ha tawtagaprobinsyan Galasya

⁸ Hin agmoyo et balay ya Diyos ay kowinta nakahe-el kawo nin honolhonolan ha alwan peteg diyos. ⁹ Piro hapa-eg ha balay moyoyna ya Diyos o hapa-eg ha balay na kawo, antà ambirawen moyoyna et baytoy kawkapanogo-an ya ahè makapilibri komoyo? Antà ampangoman kawoyna et nin mag-in honolhonolan bayro? ¹⁰ Hay kawka-ogali-an nin Hawhodiyo ay anhonolen moyo ta kateng hikawo ay ma-in an-ingilin ya aw-allo, bawbowan, pawpana-on, boy tawta-on. ¹¹ Angkahlak ako nin banà komoyo, ta maka masayang ya pagpagal ko komoyo.

¹² Pawpatel ko, andawaten ko komoyo ya towaren moyo ko ta hiko, maski Hodiyo ako ay nakitowad akoyna itaman komoyon alwan Hawhodiyo. Hin anti ko bahen komoyo, hay hampat nin gawgawà moyo kongko. ¹³ Tandà moyo ya hay bara-nan no antà na-i-aral ko komoyo ya Mahampat ya Balità hin primiro ay banà ha dipirinsya ko. ¹⁴ Ombayro man ay agmoyo ko nila-et ni kinarami-ilan bayro ha masakit ko maski habayto ay nag-in panonobok komoyo,

no alwan tinanggap moyo ko nin bilang ha mihay anghil nin Diyos o emen mismon hi Pangino-on Hisokristo. ¹⁵ Piro anyay nangyari ta alwaynan bilang da-an ya kaligawan nin pamilalamo tamo? Mismon hiko ya makapapteg ya hin hato, no ma-arì moyon bongat alihen ya mata moyo ay gaw-en moyo ta igwà moyo kongko. ¹⁶ Hapa-eg nayì ay nag-in akon ka-away moyo banà do ha imprangka kon hinalità komoyoy kaptegan?

¹⁷ Habaytoy tawtawo ya ampambin ikagolo nin nakem moyo ay ampangimalasakit komoyo ta labay la kawon kombinyowen, piro alwan mahampat ya intinsyon la komoyo. Labay lan bongat nin hay nakem moyo ay mipakarayò kongko emen hila ya imalalakit moyo. ¹⁸ Mahampat ya ma-in mangimalasakit komoyo no mahampat ya intinsyon la, alwan bongat no anti ko bahen komoyo no alwan ha kaganawan oras. ¹⁹ Anlabiyen kon aw-anak, bilang ha babayi ya ampananam nin ilab no manganak yayna ay ombayro ko angka-irapan manganti nin payagan moyon mamoon ha nakem moyo hi Pangino-on Hisokristo. ²⁰ Angkagolo ya nakem ko nin banà komoyo. Kayà labay ko dayi ya anti ko bahen komoyo emen ha basis kon maghalità ay tanamen moyo ya hawhalità ko.

Hay alimbawà ya tongkol koni Sara boy koni Agar

²¹ Habayti ya pastang ko komoyon labay mipapasakop ha kawkapanogo-an ya inggawà ni Moysis: angka-intindiyan moyo nayì ya labay totolen nin hatoy kawkapanogo-an? ²² Ha Halità nin Diyos ay binanggit ya hi Abraham ay nagka-anak nin loway lalaki. Hay miha ay anak na ha alilà na. Hay miha ay anak na ha talagan ahawa na. ²³ Hay anak na ha alilà na ay in-anak ha natoral ya pangyayari; piro hay anak na ha talagan ahawa na ay na-i-anak nin banà ha pangakò nin Diyos. ²⁴⁻²⁵ Habayti ya loway babayi ay ka-alimbawa-an nin loway kasondo-an. Hay miha bayro ha kasondo-an ay nangibat ha bakil nin Sinay, ta bayro inggawà nin Diyos ya kawkapanogo-an koni Moysis. Habayti ya bakil ya anti ha dogal nin Arabya ay ampa-iriyen nin aw-inalalak ni Agar. Hay anhomonol ha kawkapanogo-an ay kowinta awalilà nin habaytoy kawkapanogo-an bilang ha aw-inalalak ni Agar ya nag-in aw-alilà, ta hi Agar ay alilà boy hiya ay kowinta et siyodad nin Hirosalim hapa-eg. ²⁶ Piro hatoy talagan ahawa ni Abraham ay hiya ya ka-alimbawa-an tamo nin ampipantompel koni Pangino-on Hisokristo. Hiya ya pinagkananay tamo ta alwa tamon alilà nin kawkapanogo-an, ²⁷ ta hay nakaholat ha Kaholatan nin Diyos ay ombayri:

“Magtowà kay babayi ya ahè nagka-anak; ibolyaw moy kaligawan mo, hika ya ahè nakaranas ilab nin panganganak; ta hika ya babayi ya pina-olayan pon ay makapi-alalak nin mas malakè kisa ha babayi ya pinakilamowan nin ahawa mo.”

²⁸ Pawpatel ko, hi Isak ya anak ni Abraham koni Sara ay in-anak nin banà ha pangakò nin Diyos. Hitamo ay ombayro koni Isak ta impangakò nin Diyos ya mag-in tamon aw-anak nin Diyos. ²⁹ Hi Isak ay in-anak nin banà ha panggogomawà nin Ispirito nin Diyos. Hi Ismayil ya in-anak nin emen ha pangi-anak nin kanayon ay namadyadyà koni Isak. Ombayro itaman ya ampangyari kontamo hapa-eg. Hitamo ay ampadya-dya-an nin tawtawoy labay mamapanatili kontamo nin homonol ha kawkapanogo-an nin Hawhodiyo. ³⁰ Piro nakaholat ha Kaholatan nin Diyos ya ombayri ya hinalità hin hatò nin Diyos koni Abraham: “Palayasen moy babayi ya alilà kateng anak na, ta hay anak nin alilà ay ahè makapaki-atag ha mana nin anak ha talagan ahawa.” ³¹ Kayà, pawpatel ko, hitamo ay ahè nag-in kowinta aw-anak nin alilà ta agtamo anhomonol ha kawkapanogo-an, no alwan banà ha pantotompel tamo, hitamo ay nag-in kowinta aw-anak nin hatoy talagan ahawa ni Abraham.

5

Hay kalibriyan ya ampangibat koni Pangino-on Hisokristo

¹ Hitamo ay alwaynan honolhonolan ha kawkapanogo-an ta inibri tamoyna ni Pangino-on Hisokristo. Kayà pakatibay kawo emen agana mangoman nin mag-in honolhonolan ha kawkapanogo-an.

² Leng-en moyo! Hiko hi Pablo ya maghalità komoyo nin ombayri: no pomayag kawon patoli ta an-hipen moyo ya ombayroy makapilibri komoyo ha kasalanan ay agmoyo ampa-alaga-an hi Pangino-on Hisokristo kateng kalibriyan ya an-igwà na. ³ Oman ko et halita-en ha hinoman ya patoli ay ka-ilangan nan honolen ya kaganawan kapanogo-an. ⁴ Hikawo ya ampipagsikap makalibri ha kaparosawan ha panhohomonol ha kawkapanogo-an ay nipahiyay ana koni Pangino-on Hisokristo, boy hinalibokotan moyoy kahampatan ingangalo nin Diyos. ⁵ Para konnawen ay an-omasa kayi nin ha tambay nin Ispirito nin Diyos ay mag-in kayin mahampat nin banà ha pantotompel nawen. ⁶ Hikayi ya ma-in anan pamakilamo koni Pangino-on Hisokristo ay alwan ma-alagà no toli man o alwa. Hay ma-alagà

konnawen ay pantotompel ya angkakit ha gawà ya ma-in panlalabi.

⁷ Hay hampat pon nin anggaw-en moyo. Hinoy nambin kagolowan komoyo ta tinonggen kawo nin homonol ha kaptegan? ⁸ Angkapiho ko nin alwan Diyos ya ma-in gawà, ta hiyay nangingat komoyo nin makilamo koni Pangino-on Hisokristo. ⁹ Ma-in kahalita-an ya, “Hay amò ya pampalbag ay makapalbag nin bo-ò ya minasay arina,” ya hay labay tolole ay mihan bongat ya torò ya alwan tamà ay apiktado ya kaganawan. ¹⁰ Piro ampahimalà ako ha Pangino-on ya hay ihip moyo ya tongkol ha kaptegan ya intorò komoyo ay ahè mangoman. Hinoman ya ampambin kagolowan nakem moyo ay angkasigoro ko ya hiya ay parosawan nin Diyos.

¹¹ Pawpatel ko, ma-in tawtawoy ampaghalià nin an-i-aral ko et ya ka-ilangan patoli. No talagan an-i-aral ko bayti ay antà angga hapa-eg ay ampadya-dya-an ako? No peteg nin ombayroy an-i-aral ko, hay pangi-aral ko nin tongkol ha pagkamati ni Pangino-on Hisokristo ha koroh ay ahè mambin kagolowan konla. ¹² Mas labay ko dayi do ha ampipanggolo nin nakem moyo ya tongkol ha pamatoli ay pakapon hilayna ingat.

¹³ Pawpatel ko, hikawo ay iningat nin Diyos nin makilamo kona emen kawo mag-in malayà nin ahè homonol ha kawkapanogo-an. Piro hay kalaya-an moyo ay agmoyo gaw-en bara-nan nin honolen ya mala-et ya kalabayan nin nawini moyo, no alwan magsirbi kawo nin ma-in panlalabi ha miha ta miha. ¹⁴ Kaganawan kapanogo-an ay angkabo-ò ha mimiha ya ombayri ya pagkahalià: “Hay kapara mon tawo ay labiyen mo nin bilang panlalabi mo ha sarili mo.” ¹⁵ Piro no bilang kawo ha aw-aho ya ampibabakbak boy ampidadawohong nin banà ha pami-i-inakit moyo boy pami-i-irap nin nakem ay mag-atap kawo ta maka hikawoy ampipanhomonol koni Pangino-on Hisokristo ay ma-obon mangapihihirà.

*Hay Ispirito nin Diyos ya honolen
(Roma 8:5-13)*

¹⁶ Habayti ya halita-en ko komoyo: payagan moyo nin hay Ispirito nin Diyos ay mamò-on komoyo emen agmoyo gaw-en ya mala-et ya kalabayan nin nawini moyo. ¹⁷ Hay mala-et ya kalabayan nin nawini ay kontra ha kalabayan nin Ispirito nin Diyos, boy hay kalabayan nin Ispirito nin Diyos ay kontra ha mala-et ya kalabayan nin nawini. Habayti ya lowa ay ampikontra; kayà agmoyo magawà ya labay moyon gaw-en. ¹⁸ No Ispirito nin Diyos ya ampamo-on komoyo ay alwa kawoyan honolhonolan ha kawkapanogo-an.

¹⁹ Mapatnag bayti ya gawgawà ya angka-ibat ha mala-et ya kalabayan nin nawini: makilalaki boy mamabayi, mamiyay ha karemekan, gomawà nin ma-alay ya gawà ya tongkol ha pamilabayan nin babayi boy lalaki, ²⁰ homamba ha alwan peteg diyos, mangolam, mag-inakit, mang-away, mangimon, mamahang, makasarili, mami-a-away, makikakampi, ²¹ mag-inggit, maglahing, magligaligan maki-inoman, boy kanayon et ya gawà ya bilang ombayro kala-et. Ambala-an katawo bilang hin hatò: hay tawoy anggomawà nin ombayroy bawbagay ay ahè makapagmana ha ka-ari-an nin Diyos.

²² Piro no Ispirito nin Diyos ya ampamo-on kontamo ay ombayri ya makit ya mag-in bonga ha biyay tamo: panlalabi, kaligawan, katinekan nakem, kapasinsyawan, kaba-itan, kahampatan, katapatan, ²³ ka-aypa-an nakem, boy pagpendan ha sarili. Hinoman ya ampakagawà nin ombayri ay ahè anlomabag ha kawkapanogo-an no alwan angkageperan na. ²⁴ Hay tawtawoy ikon ni Pangino-on Hisokristo ay ahè labay gomawà nin mala-et ya kalabayan nin nawini la. Habaytoy mala-et ya kalabayan nin nawini la ay kowinta impakilamo layna ha pagkamati ni Pangino-on Hisokristo hin impakò ya ha koroh. ²⁵ Ispirito nin Diyos ya ampambi kontamo nin bayoy biyay; kayà Ispirito nin Diyos ya dapat tamon payagan nin mamò-on kontamo. ²⁶ Agtamoyna pakahambog, mipapara-egan, boy mi-i-inggit.

6

Pitatambayan ya pawproblima

¹ Pawpatel ko, no ma-in komoyo nin makapagkasalanan ya agna an-asawan, hay mangitoto kona ha kahampatan ay hikawoy ampomayag nin hay Ispirito nin Diyos ay mamò-on komoyo. Dapat moyon gaw-en ha mapanawa ya pamamaraan boy mag-atap kawo ta maka hikawo itaman ya matoksò. ² Pitatambayan moyon gitan ya pawproblima, ta ha ombayro ay mahonol moyoy panogò ni Pangino-on Hisokristo ya milalabi kawo. ³ No ma-in ampanghip nin ampaka-igit ya ha kanayon nin ahè magkasalanan ay anlokowen nay sarili na. Ha kaptegan ay ayin yan silbi. ⁴ Sori-en nin balang miha ya sarili nan gawà. No mahampat ay mag-in yan kontinto ha ginawà na boy agna ipakipariho ha ginawà nin kanayon. ⁵ Dapat balang miha ay matoton mantan nin sarili nan kakapeyan.

⁶ Hay ampangitorò nin Halità nin Diyos ay dapat tambayan nin biyan mangahampat ya bawbagay nin hatoy antoro-an na.

⁷ Agmoyo lokowen ya sarili moyo. Hay Diyos ay ahè maloko nin maski hino. No anyay intanem nin tawo ay habaytoy alawahanen na. ⁸ Hay tawoy anggomawà nin kalabayan nawini na ay mananggap nin kaparosawan ya ayin anggawan. Piro hay tawoy anggomawà nin kalabayan nin Ispirito nin Diyos ay mananggap nin biyay ya ayin anggawan ya an-igwà nin Ispirito nin Diyos. ⁹ Kayà agtamo homawà nin manggawà kahampatan, ta ha lomateng ya pana-on ya intaning nin Diyos ay ma-in tamon tanggapen no agtamo homawà. ¹⁰ Peleg tamon angkabiyay ay manggawà tamo nin kahampatan ha kaganawan tawo, lalo-lalò ana ha pawpatel ya kapariho tamon katetpel.

Kalampohan babalà boy pangomosta

¹¹ Hapa-eg, habayti ya angkakit moyo ya mangalhay ya lawlitra ay mismon hiko hi Pablo ya nanolat. ¹² Hay ampamilit komoyo nin patoli ay hila baytoy labaylabay nin mamakonsowilo ha tawtawo. Ombayroy anggawen la emen aghila padya-dya-an, ta no i-aral la ya hay makapilibri nin tawtawo ha kaparosawan ay pantotompel koni Pangino-on Hisokristo ya impakò ha koroh ay padya-dya-an hila. ¹³ Maski toli hilayna baytoy ampamilit komoyo ay aghila anhomonol ha kawkapanogo-an ya inggawà ni Moysis. Hay labay lan bongat ay homonol kawo konla emen la ma-ipagmalhay ha kapara lan Hodiyo ya hikawo ay napahonol lan patoli. ¹⁴ Para kongko, hay ipagmalhay ko ay pagkamati ni Pangino-on Hisokristo hin impakò ya ha koroh, ta habaytoy nakapilibri kongko ha kasalanan. Banà et ha pagkamati na, hay bawbagay ya ampakapangyayari kongko ay na-alih ana, kateng kalabayan kon gomawà nin habaytoy ombayroy bawbagay. ¹⁵ Hapa-eg ay alwaynan ma-alagà ha Diyos no hay tawo ay toli o alwa. Hay ma-alagà ha Diyos ay hay pagbayo nin tawo. ¹⁶ Kaganawan antompel ha Diyos boy anhomonol ha tawtorò ya habayti, Hodiyo o alwan Hodiyo, hay Diyos ay mambi dayi konla nin katinekan boy ingangalo.

¹⁷ Kayà pa-ibat hapa-eg ay an-ipaki-ilgo ko ya maski hino ay ahè ana dayi mambi nin ikagolo ko. Sapat ana bayti ya hiko ay nagkama-in pawpiyat ha nawini. Habayti ya nangyari kongko ay kaptegan nin hiko ay talagan magsisirbi ni Pangino-on Hisokristo.

¹⁸ Pawpatel ko, hi Pangino-on tamon Hisokristo ay mangingangalo dayi nin mambin kahampatan komoyo. Amin.

HAY HOLAT NI PABLO HA TAWTAGA IPIISO

¹ Hiko hi Pablo ya hogò ni Pangino-on Hisokristo nin banà ha kalabayan nin Diyos. Habayti ya holat ko ay para komoyon nag-in tawtawo nin Diyos bahen ha siyodad nin Ipiso, komoyon mangatibay ana ha pantotompel nin banà ha pamakilamo moyo koni Pangino-on Hisokristo. ² Hay Tatay tamoy Diyos boy hi Pangino-on Hisokristo ay mangingangalo dayi komoyo nin mambin kahampatan boy katinekan.

*Hay plano nin Diyos
(1 Korinto 1:4-9)*

³ Poriyen tamo ya Diyos ya Tatay ni Pangino-on tamon Hisokristo ta banà ha pamakilamo tamo koni Pangino-on Hisokristo, hay Diyos ay nambi kontamo nin kaganawan kahampatan ya ampangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos, hatoy kahampatan ya gawà nin Ispirito nin Diyos. ⁴ Banà koni Pangino-on Hisokristo ay ombayri ya kahampatan ya ginawà kontamo nin Diyos. Hin hato et, biha pinalsa ya babon lotà, hitamo ay pinilì ana nin Diyos emen tamo mag-in malinis nin ayin kasalanan ya ma-ipintas kontamo nin Diyos. Ha panlalabi kontamo nin Diyos, ⁵ hin hato et ay pinilì na tamoyonan mag-in aw-anak na nin banà koni Pangino-on Hisokristo. Ombayroy labay nan mangyari kontamo. ⁶ Kayà poriyen tamo ya Diyos ta banà ha kahampatan ingangalo na ya ahè makwan ihipen ay intarmoli nan inggawà kontamo hi Pangino-on Hisokristo ya pinakalabilabi na.

⁷ Hay pinambeh kontamo ni Pangino-on Hisokristo ay dayà nay nantolò hin nati ya, boy banà ha pantotompel tamo kona, hay kawkasalanan tamo ay pinatawad nin Diyos. Hay ahè mangaka-anggawan ya kahampatan pangingangalo nin Diyos ⁸ ay intarmoli nan impatnag kontamo. Ha kaganawan karonongan boy pangingintindi na, ⁹ hay plano na ya ahè pon impatandà ay impatandà na simpri kontamo. Habayti ya plano na hin hato et ya talagan gawen na ay gineperan ni Pangino-on Hisokristo; ¹⁰ ta ha tamà ya pana-on, kaganawan anti ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos boy anti ha babon lotà ay pimimihawen nin Diyos koni Pangino-on Hisokristo.

¹¹ Kaganawan bagay ay ampangyari kompormi ha kalabayan nin Diyos. Kayà banà koni Pangino-on Hisokristo,

hin hato et, hay Diyos ay nagdisisyon ana nin hikayi ya Hawhodiyo ay pili-en na nin pag-ikon na. ¹² Hikayi ya ona nin inomasa koni Pangino-on Hisokristo emen nawen mapori ya Diyos nin banà ha masyadoy ingangalo na.

¹³ Hikawo man ya alwan Hawhodiyo, hin nalengè moyoy peteg ya torò ya Mahampat ya Balità ya makab-i nin kalibriyan ha mawmakasalaman ay koni Pangino-on Hisokristo kawo tinompel. Kayà hay Diyos ay nangigwà komoyo nin Ispirito nay impangakò na ya pananda-an nin hikawo ay ikon na. ¹⁴ Hay anti kontamo ya Ispirito nin Diyos ay kaptegan nin hay impangakò nin Diyos ay tanggapen tamo anggan hitamo ay mag-in nin talagan ikon na. Hay Diyos ay ampориyen tamo banà ha masyadoy ingangalo na.

Hay panalangin ni Pablo

¹⁵ Banà bayro ha nabalita-an ko ya tongkol ha pantotompel moyo koni Pangino-on Hisos kateng nin panlalabi moyo ha kaganawan nag-in tawtawo nin Diyos ¹⁶ ay ayin tegen katawo nin an-ipagpasalamat ha Diyos. Pirmi katawon ampanemtemen nin ipanalangin. ¹⁷ Hay ampanalanginan ko ay Diyos ya nangihogò koni Pangino-on Hisokristo. Hiya ya Tatay tamo ya ampориyen tamo. Andawaten ko ya hay Ispirito na ay mambi dayi komoyo nin karonongan boy mangipatnag komoyo nin kaptegan ya tongkol ha Diyos emen moyo ya matanda-an mahampat.

¹⁸ Andawaten ko simpri ya hay pangingihip moyo ay pahawangen nin Diyos emen moyo matanda-an nin mahampat ya risolta nin pan-o-omasa moyo kona banà ha pangingat na komoyo nin makilamo kona anggan makakanoman. Andawaten ko et ya ipatandà komoyo nin Diyos ya masyadoy ingangalo na ya impangakò na ha nag-in tawtawo na. ¹⁹ Andawaten ko simpri ya matanda-an moyo ya hay ahè makwan ihipen boy ahè mapantayan ya kapangyariyan nin Diyos ay anggomawà kontamon ampipantompel kona. Habaytoy kapangyariyan nin Diyos ay impatnag na ²⁰ hin hi Pangino-on Hisokristo ay biniyay nan oman boy gintan na ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos, ta ha bandan wanan nin Diyos ay bayro ya pina-iknò nin mamo-on ha kaganawan.

²¹ Kayà kaganawan ampipamo-on boy ampipama-alà bayro kateng bayri ha babon lotà ay inggawà nin Diyos ha hilong nin kapangyariyan ni Pangino-on Hisokristo. Hay ngalan na ay igit ha ngalan nin kaganawan; alwan bongat hapa-eg pana-on no alwan anggan makakanoman. ²² Kaganawan bagay ay inggawà nin Diyos ha hilong kapangyariyan ni Pangino-on Hisokristo, boy hiya ya pinili

nin Diyos nin mangolo ha kaganawan gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on. ²³ Hay gawgropon mangama-in katetpel kona ay pinagkanawini na ta hilay kaganawan ay ikon na. Ha ombayro ay hiya ya ampamo-on ha kaganawan ha maski ayrin dogal.

2

Hay pangiangalo nin Diyos nin mangilibri kontamo

¹ Hin agkawo et tinompel ha Diyos ta agmoyo et tandà ya tongkol kona ay kowinta nati kawo banà ha kawkala-etan boy kawkasalanan moyo. ² Hin habayto, no anyay kala-etan ya anggaw-en nin tawtawoy ahè ampipantompel ha Diyos ay ombayro ya anggaw-en moyo. Hay anhonolen moyo pon ay hi Satanas ya po-on nin mangala-et ya aw-ispirito. Hiya ya makapangyayari ha ampipanhomombalang ha Diyos. ³ Kaganawan tamo ay ombayro hin hato ta anggaw-en tamon bongat ya labay tamo maski tandà tamo ya habayto ay mala-et. No anyay labay nin nawini boy ihip tamo ay habayto ya an-isigi tamon gaw-en. Kayà hin angkabiyay tamo et ha da-an tamon pagkatawo, hitamo ay kalamon parosawan nin Diyos nin bilang ha kaganawan tawoy ahè antompel ha Diyos.

⁴ Piro hay Diyos ay masyadon ma-ingangalowen ta masyado na tamon nilabi. ⁵ Maski kowinta nati tamo nin banà ha panggawà tamo nin kawkasalanan, hitamo ay biniyay oman nin Diyos nin emen koni Pangino-on Hisokristo ya nati biha biniyay yan oman nin Diyos. Banà ha kahampatan ingangalo kontamo nin Diyos ay inggawà na kontamo ya kalibriyan ha kasalanan. ⁶ Banà et ha pamakilamo tamo koni Pangino-on Hisokristo, hitamo ay kowinta kalamo ni Pangino-on Hisokristo nin biniyay oman nin Diyos, boy do ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay kowinta kalamo na tamon ampiknò nin ampamo-on.

⁷ Kaganawan habayti ay ginawà nin Diyos emen ha lomateng ya pana-on ay ma-ipakit nay ahè makwan ihipen ya kahampatan ingangalo na kontamo nin banà ha pantotompel tamo koni Pangino-on Hisokristo. ⁸ Banà ha kahampatan ingangalo nin Diyos ay inlibri na tamo hin tinompel tamo koni Pangino-on Hisokristo. Habayti ya kalibriyan ay inggawà kontamo nin Diyos; ahè na-ibat ha sarili tamo. ⁹ Kayà maskin hino ay ahè mangipagmalhay nin tongkol bayri ha kalibriyan tamo ta habayti ay ahè na-ibat ha sarili tamon gawgawà. ¹⁰ Diyos ya nangoman nin pagnanakem tamo, ta ha pantotompel tamo koni Pangino-on Hisokristo ay inggawà na kontamo ya bayoy biyay.

Ombayri ya ginawà na emen tamo manggawà hapa-eg nin mangahampat ya bawbagay ya hin hato et ay inhandà ana nin Diyos nin gaw-en tamo.

Nangapimimihay nakem nin ampipantompelkoni Pangino-on Hisokristo

¹¹ Hikawo ya alwan Hawhodiyo, ihipen moyo no pangno kawo hin hato. Hikayi ya Hawhodiyo ay ampaghalità pon nin hikawo ay alwan tawtawo nin Diyos ta alwa kawon toli. Piro habayti ya na-iknawan nin gaw-en ha nawini nawen ay ahè ampambi nin biyay konnawen. ¹² Ihipen moyo ya hin habayton pana-on ay agkawo et antompel koni Pangino-on Hisokristo. Kayà marayò kawo kona ta alwa kawon Hodiyo ya aw-inalalak ni Israyil, hatoy pinili nin Diyos nin mag-in tawtawo na. Banà bayri ay alwa kawon kalamo konnawen nin pinangako-an nin Diyos nin biyan biyay ya ayin anggawan. Hikawo ya angkabiyay nin kompormi ha da-an moyon pag-o-ogali ay ayin kawon pag-asan malibri ta agmoyo et balay ya peteg Diyos. ¹³ Piro hapa-eg, hikawoy marayò ha Diyos hin hato ay nipakarani kona banà ha pantolò nin dayà ni Pangino-on Hisokristo hin nati ya, ta tinompel kawo kona.

¹⁴ Kayà hikayi ya Hawhodiyo boy hikawo ya alwan Hawhodiyo ay pinisosondò ni Pangino-on Hisokristo. Pinimimiha nay nawnakem tamo ta inalih nay ka-alaganan nin kawkapanogo-an ya pinangibatan nin pamikokontra tamo. ¹⁵ Agana pina-alaga-an baytoy kawkapanogo-an ya makapangyayari konnawen Hawhodiyo ta na-alih nin pagkamati ni Pangino-on Hisokristo emen hikayi boy hikawo ay mangapisosondò. Kayà ha pamisosondò tamo, hay ka-alimbawa-an tamo ay emen ha loway tawo ya nag-in mimiha; ¹⁶ ta banà ha pagkamati ni Pangino-on Hisokristo ha koroh, hikayi ya Hawhodiyo boy hikawo ya alwan Hawhodiyo ay pinisosondò na ta pina-anggawan nay sigalotan tamo. Hitamo ay nipabira ha Diyos boy ginawà na tamo nin bilang mimihay nawini. ¹⁷ Kayà hi Pangino-on Hisokristo ay nako bayrin nangi-aral kontamo nin tongkol ha pamakisondò ha Diyos. Habayti ay imbalità na komoyon marayò ha Diyos boy konnawen itaman marani kona. ¹⁸ Banà koni Pangino-on Hisokristo ay paripariho tamon makapakarani ha Tatay tamoy Diyos nin banà ha mimihay Ispirito nin Diyos ya anti kontamo.

¹⁹ Kayà hikawoy alwan Hawhodiyo ay alwaynan marayò o kanayon ha Diyos, ta kabilang kawoyna ha nag-in tawtawo nin Diyos, hatoy anti ha pamilya na. ²⁰ Hay ampipantompel koni Pangino-on Hisokristo ay bilang ha bali. Kayà

hikawo ay ombayro hapa-eg. Hay hawhogò nin Diyos boy hay ampipangi-aral nin banà ha pangogomawà konla nin Ispirito nin Diyos ay pinagkapondasyon nin kowinta bali. Hi Pangino-on Hisokristo ya pinakama-alagà ya bato ya pampatibay nin habayti ya kowinta bali. ²¹ Habayti ya bali ay pinakatibay ni Pangino-on Hisokristo emen mag-in masagrado ya kowinta bali nin Diyos. ²² Banà ha pamakilamo moyo kona, hikawo man ay kalamo nin kanayon ya ginawà nin Diyos nin kowinta bali ya pa-iriyan nin Ispirito nin Diyos.

3

Hay pagsisirbi ni Pablo ha alwan Hawhodiyo

¹ Hiko hi Pablo ay anti bayrin impiriso nin banà ha panhohomonol ko koni Pangino-on Hisokristo nin mangi-aral komoyon alwan Hawhodiyo nin tongkol kona. ² Tandà ko ya nabalita-an moyoyna ya banà ha kahampatan pangin-gangalo kongko nin Diyos ay pinahimala-an na ko nin mangi-aral para ha ikahampat moyo. ³ Hay plano nin Diyos ya ahè pon impatandà ay impatnag na kongko. Ha ompisa nin habayti ya holat ko ay binanggit koynay amò ya tongkol bayri. ⁴ Kayà no pakabahawen moyo ay ma-intindiyon moyo bayti ya natotowan koy tongkol ha ahè pon impatandà ya plano nin Diyos ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo. ⁵ Hin nakaraan ya pana-on, habayti ya plano ay ahè impatandà ha tawtawo. Piro hapa-eg, ha pangogomawà nin Ispirito nin Diyos ay impatandà nin Diyos konnawen hawhogò na boy ha ampipangi-aral nin banà ha pangogomawà konla nin Ispirito nin Diyos. ⁶ Habayti ya impatandà na: alwan bongat hikayi ya Hawhodiyo ya ilibri nin Diyos no alwan kateng hikawo ya alwan Hawhodiyo. Ilibri na kawo nin banà ha pantotompel moyo boy pananggap moyo nin Mahampat ya Balità. Hikawo ya alwan Hawhodiyo ay kalamo nawen ana nin pinagkanawini ni Pangino-on Hisokristo boy ha impangakò nin Diyos.

⁷ Ha kahampatan ingangalo nin Diyos, hiko ay ginawà nan magsisirbi ya mangi-aral nin Mahampat ya Balità. Habayti ya kakayawan ya inggawà na kongko ay gawà nin kapangyariyan na. ⁸ Hiko ya pinaka-oltimo ha kaganawan nag-in tawtawo nin Diyos. Ombayro man ay kongko inggawà nin Diyos ya pribilihyo nin mangibalità komoyon alwan Hawhodiyo nin tongkol ha ahè makwan ihipen ya kalibriyan ya ahè mangaka-anggawan ya anti koni Pangino-on Hisokristo, hatoy kalibriyan ha kasalanan. ⁹ Kayà hiko ya anggamiten nin Diyos nin mangipatandà ha

kaganawan tawo no pangnoy plano na. Hay babon lotà ay naboyot anan pinalsa nin Diyos, piro hapa-eg nan bongat impatandà ya plano na; ¹⁰ ta no makit nin ampipamo-on boy ampipama-alà ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ya panggogomawà nin Diyos kontamon kaganawan gropon mangama-in katetpel koni Pangino-on Hisokristo ay matanda-an lan mahampat ya karonongan nin Diyos ya makit ha hari-hari ya paraan. ¹¹ Pinangyari nin Diyos ya nati hi Pangino-on tamon Hisokristo ta hin hato et ay ombayroynay plano na.

¹² Hapa-eg, banà ha pamakilamo tamo koni Pangino-on Hisokristo ta tinompel tamo kona ay ma-in tamon kakhawan nakem boy pamahimalà nin pakarani ha Diyos. ¹³ Kayà hay labay ko ay agmoyo ikakapey nakem ya kawkadya-dya-an ya andanasen ko nin para komoyo, ta habayto ay ikahampat moyo.

Hay an-ipakirawat ni Pablo para ha tawtaga Ipiso

¹⁴ Ha pangingihip ko nin habayti ya bawbagay ay ampagmaka-aypà akon makirawat ha Tatay tamoy Diyos ¹⁵ ya pinangibatan nin nagkama-in nin kaganawan anti ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos boy anti ha babon lotà. ¹⁶ Ahè mangaka-oboh ya an-itambay nin Diyos. Kayà andawaten ko kona ya ha panggogomawà nin Ispirito na ay lalò homkaw ya nakem moyo nin banà koni Pangino-on Hisokristo. ¹⁷ Banà ha pantotompel moyo kona, hi Pangino-on Hisokristo ay ampa-iri ha nakem moyo. Hay panlalabi moyo ha Diyos boy ha miha ta miha ay lalò dayin tomibay ¹⁸ emen hikawo kateng kaganawan nag-in tawtawo nin Diyos ay maka-intindi nin tongkol ha panlalabi ni Pangino-on Hisokristo, hatoy panlalabi ya ahè makwan hokaten no pangno kalapad boy kakarà, boy no pangno katag-ay boy kalalè. ¹⁹ Habaytoy panlalabi ya ahè kayan intindiyen ay labay kon matanam moyo emen no pangno ya Diyos ay ombayro mabo-ò nin anti komoyo.

²⁰ Poriyen tamoy Diyos ta magawà nay igit et ha mahip tamo o pakirawaten tamo kona. Mangyari bayti nin banà ha panggogomawà kontamo nin makapangyariyan ya Ispirito nin Diyos. ²¹ Poriyen ya Diyos banà ha kalibriyan ya inggawà na ha kaganawan gropon mangama-in katetpel kona boy banà koni Pangino-on Hisokristo. Poriyen tamo ya anggan makakanoman. Amin.

4

Hay pagmimihan nakem nin ampipantompelha Pangino-on

(Kolosas 3:5, 12-15)

¹ Hiko ay impiriso banà ha panhohomonol ko koni Pangino-on Hisokristo. Kayà andawaten ko komoyo ya mamiyay kawon nararapat kompormi ha pangingat komoyo nin Diyos nin makilamo kona. ² Magmaka-aypà kawon nakem boy pakaba-it. Dapat moyo et pagpasinsyawan ya nakagawà komoyo nin alwan mahampat emen kawo mangapipapatawad banà ha pamilalabi moyo. ³ Dapat moyon sikapen ya hay pamilalamo moyo ay mahampat emen hay nakem moyo ay pimimihawen nin Ispirito nin Diyos. Ha ombayro ay magkama-in kawo nin katinekan. ⁴ Hapa-eg kaganawan tamon ma-in pamakilamo koni Pangino-on Hisokristo ay kowinta mimihay nawini. Hay mimihay Ispirito nin Diyos ay anti kontamon kaganawan. Ha ombayro et ay nag-in mimiha ya pag-asa tamo ya pinangingatan kontamo nin Diyos nin makilamo kona. ⁵ Hay katetpel tamo ay mimiha; ayin kanayon ta mimihay Pangino-on tamo, boy hitamo ya kaganawan ay nabinyagan emen tamo mag-in mimiha. ⁶ Ma-in tamon mimihay Diyos ya Tatay tamon kaganawan. Ayin makapakipantay kona ta hiyay ampamo-on ha kaganawan, boy pirmi yan anti kontamo nin manambay.

⁷ Piro maski mimihay pagnanakem tamo ay alwa tamon pariparihon kakayawan; ta hay kakayawan ya an-igwà ni Pangino-on Hisokristo ha balang miha kontamo ay hatoy makaya tamon gaw-en ya labay nan igwà kontamo. ⁸ Ombayri ya nakaholat ha Halità nin Diyos ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo:

“Hin tinalo nay kawka-away na ay norong ya ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos, boy malakè ya kowinta pawpiriso ya gintan na bayro biha ya nambin kakayawan ha tawtawo.”

⁹ Anya awod ya labay totole nin norong ya ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos? Hay labay totole ay ombayri: hi Pangino-on Hisokristo ya nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay nag-aypà pon bayri ha babon lotà.

¹⁰ Hay nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay hiya et ya norong bayro emen hiyay mangakopa nin mamoon ha kaganawan.

¹¹ Hapa-eg hi Pangino-on Hisokristo ya ampambin kakayawan ha tawtawo na. Hay kanayon ay ginawà nan hawhogò na. Hay kanayon ay ginawà nan mipangi-aral

Halità nin Diyos banà ha panggogomawà nin Ispirito nin Diyos konla. Hay kanayon ay ginawà nan tomalà nin mipangi-aral. Hay kanayon ay ginawà nan pawpastor ya mipangasiwà boy mipanorò. ¹² Hay bara-nan nin ombayro ya ginawà ni Pangino-on Hisokristo ay emen hitamo ya nag-in tawtawo nin Diyos ay mangapitatambay ha an-ipagawà na kontamo. Ha ombayro ay homkaw ya pantotompel nin pinagkanawini na. ¹³ Hapa-eg, mapahanan ya pagkatandà tamon kaganawan nin tongkol koni Pangino-on Hisokristo ya Anak nin Diyos boy homkaw ya pantotompel tamo kona. Banà bayro, hay nakem tamon kaganawan ay mag-in mimiha. Mag-in tamo et nin bilang ha mihay tawo ya matodyò ta mag-in tamo nin bilang koni Pangino-on Hisokristo ya ayin pagkokolang.

¹⁴ No matibay ya pantotompel tamo ay alwa tamon emen dawoyon ya itolak kabigen nin angin; boy hay nakem tamo ay alwan emen nakem nin aw-anak ya maparan magtan nin tawtawoy magaling manaktika ha pangitorò la nin alwan peteg. ¹⁵ Alwa tamon ombayro ta hay gaw-en tamo boy halita-en tamo ay kaptegan, boy milalabi tamo emen tomibay ya pantotompel tamo koni Pangino-on Hisokristo. Ha ombayro ay mag-in tamon bilang kona. Hiya ya pinagka-olo tamo, ¹⁶ boy hitamo ya pinagkanawini na. Hiya ya ampamo-on kontamo emen hay nakem tamo ay mangapimimiha nin mitatambay. No kaganawan parti nin nawini ay anggomawà, balang an-ipagawà nin pinagka-olo ay homlay boy homkaw ya pinagkanawini. Ombayro tamo no ampilalabi tamo.

Hay ka-hipan nin ampipantompel koni Pangino-on Hisokristo

(Kolosas 1:21; 3:5-9, 12-15)

¹⁷ Hapa-eg ay halita-en ko komoyo bayti ya labay ni Pangino-on Hisokristo nin halita-en komoyo. Agmoyoyna towaren ya gawgawà nin tawtawoy ahè ampipantompel ha Diyos. Ayin silbi ya ka-hipan la ¹⁸ ta agla ampi-awengen ya kahampatan boy kala-etan banà ha karegleman nin pagnanakem la. Kayà aghila magkama-in nin biyay ya ampingibat ha Diyos, ta agla tandà ya Diyos banà ha katyayan nin nakem la. ¹⁹ Hila ay ayin anan kareng-eyan ta hay pirmi lan anggaw-en boy an-hipen ay kaganawan klasin ka-alayan boy karemekan ya tongkol ha pamilabayan nin babayi boy lalaki.

²⁰ Piro hikawo, alwan ombayroy natotowan moyo ha tawtorò ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo hin tinanggap moyo ya. ²¹ Talagan nalengè moyoyna ya kaptegan

ya tongkol koni Pangino-on Hisos boy natoro-an kawoyna. ²² Kayà alihen moyoy da-an moyon ogali ya mangihip nin kala-etan emen agkawo makagawà nin kalabayan nin nawini moyo boy ahè makagawà nin ikahirà moyo. ²³ Hay pagnanakem boy ka-hipan moyo ay ipabayo moyo ha Diyos ²⁴ emen no nabayo kawoyna ay mag-in kawon mahampat boy ayin kapintasan nin bilang ha Diyos.

No pangno tamo towaren ya kahampatan nin Diyos

²⁵ Kayà hitamo ay agana magbongkok, no alwan balang miha kontamo ay maghalità nin kaptegan ta hitamoy kaganawan ay kowinta parti nin mimihay nawini ni Pangino-on Hisokristo. ²⁶ No mamahang tamo man ay atapan tamon makapagkasalanan. Hay pahang ha nakem tamo ay alihen tamon tampol ²⁷ emen hi Satanas ay ahè magkama-in dogal nin manoksò kontamo. ²⁸ No ma-in kontamo nin matakaw ay agyayna manakaw, no alwan pakahipeg ya ta itrabaho nay sarili nan gamet. No ombayroy gaw-en na ay magkama-in yan angka-ilanganen na boy makatambay ya ha panganga-ilangan nin kanayon.

²⁹ Agtamo maghalità nin mangala-et ya hawhalità. Sikapen tamon pirmi nin hay anhalita-en tamo ay hatoy nararapat ya makapakhaw nin pantotompel nin ampi-panlengè. ³⁰ Agtamo palele-en ya Ispirito ya inggawà nin Diyos kontamo, ta hiya ya katibayan nin hitamo ay ikon nin Diyos. Ispirito et nin Diyos ya ampingipatandà kontamo nin hi Pangino-on Hisokristo ay lomateng nin mangilibri kontamon lobosan ha kasalanan. ³¹ Itegen tamoy pami-i-irap nakem boy pamipapahang. Itegen tamo et ya pamibobonghawan boy paghalità nin ikahirà nin kanayon. Itegen tamo simpri ya pami-i-inakit. ³² Itegen tamoynay kaganawan nin habayto, ta paka-osay tamo boy mangingangalo tamo ha miha ta miha. Mipapatawad tamo et nin bilang pamatawad kontamo nin Diyos ha pagkamati ni Pangino-on Hisokristo.

5

Wawwawali ha ampipantompel ha Pangino-on

¹ Hapa-eg banà ta hitamo ay aw-anak nin Diyos ya ampanlabi kontamo ay dapat tamon manowad kona. ² Dapat tamo et manlabi nin bilang ha panlalabi kontamo ni Pangino-on Hisokristo. Intarmoli nan inggawà ya sarili na nin mati nin para kontamo. Hay pagkamati na ay bilang bangoh ya nakapakonsowilo ha Diyos.

³ Hitamo ay nag-in tawtawo nin Diyos; kayà agtamo manggawà ni mamanggit nin anyaman ya kala-etan boy karemekan gawgawà ya tongkol ha pamilabayan nin babayi boy lalaki, boy agtamo pakasakim ta alwan tamà kontamo nin manggawà ombayro. ⁴ Dapat tamon mag-atap ha an-ilogwen tamo, ta alwan nararapat kontamo ya maghalità nin katowà. Agtamo magkowinto nin kala-etan ya tongkol ha pamilabayan nin babayi boy lalaki. Agtamo simpri mag-ilgo nin hawhalità ya ayin kawkakokowinta boy hawhalità ya kapapareng-ey, no alwan dapat tamo nin magpasalamat ha Diyos. ⁵ Masigoro moyo ya hay tawoy ampamabayi o ampakilalaki, ampanggawà nin manga-alay ya gawgawà, o makamkam ta labay nan pag-ikon ya kaganawan bagay ya andiyosen na ay ahè makapagmana ha ka-ari-an ni Pangino-on Hisokristo ya ka-ari-an et nin Diyos.

⁶ Agkawo paloko ha tawoy ampaghalità nin ayin kabalikahan ta habaytoy ombayro ay kasalanan. Hay ampipanggomawà nin ombayroy kasalanan ay ampahangan nin Diyos ta ampipanhombalang hila kona; banà bayro ay parosawan na hila. ⁷ Kayà agkawo maki-emen ha ombayroy tawtawo.

⁸ Hikawo hin hato ay anti pon ha kowinta karegleman ta agmoyo et tandà ya Diyos. Piro hapa-eg ay anti kawoyna ha kowinta kahawangan ta antompel kawoyna koni Pangino-on Hisokristo. Kayà hay biyay moyo ay mag-in nararapat ha tawtawoy anti ha kahawangan ni Pangino-on Hisokristo.

⁹ No ombayro tamo, hay makit kontamo ya bonga nin kahawangan ay panay kahampatan, katoyngan, boy kaptegan. ¹⁰ Pag-aralan moyo no anyay makapakonsowilo ha Pangino-on. ¹¹⁻¹² Agkawo maki-emen manggawà nin bawbagay ya ayin kowinta ya anggaw-en nin tawtawoy anti et ha kowinta karegleman. Para kontamon ampipantompel ha Diyos, hatoy bawbagay ya anggaw-en lan patagò ay kapapareng-ey banggiten. Ipakit moyo konla ya kahampatan ha biyay moyo ta maka habaytoy makapatgen konla nin gomawà kala-etan. ¹³ Hay kahampatan ha biyay tamo ay kowinta hawang ya no homawang konla ay matandaan lay mala-et ya anggaw-en la. Ha ombayro ay itegen lay panggawà lan kala-etan, ¹⁴ ta kaganawan angkahawangan ay ampag-in mahawang. Kayà ma-in ombayri ya kahalitaan:

“Mimata ka ya makakatoloyen. Hika ya kowinta nati, mibangon ka ta hi Pangino-on Hisokristo ay mambin kahawangan ha nakem mo.”

¹⁵ Kayà mag-atap kawo no pangno kawo mamiyay. Mamiyay kawo nin bilang ha mawmangaronong, alwan

emen ha ayin nakem. ¹⁶ Hay an-omiral ha tawtawo hapa-eg pana-on ay kala-etan; kayà mintras ma-in kawo et pana-on nin manggawà kahampatan ay agmoyo sayangen ya pana-on. ¹⁷ Agkawo pakatangah, no alwan intindiyen moyo no anyay labay nin Pangino-on nin gaw-en moyo.

¹⁸ Hay paglalahing ay makahirà komoyo. Kayà agkawo maglahing, no alwan hay sikapen moyo ay mapnò kawo nin Ispirito nin Diyos. ¹⁹ Pamititipon moyo, hay pi-i-ilgowan moyo ay tongkol haPangino-on. Hay kantawen moyo ay kantay panhohomamba boy pamomori kona. Kantawen moyo bayti nin leseb ha nakem moyo. ²⁰ Kaganawan bagay ya ampangyari komoyo ay pirmi moyon pasalamatan ha Tatay ya Diyos ha ngalan ni Pangino-on Hisokristo.

²¹ Pasakop kawo ha miha ta miha ha panggogomalang moyo koni Pangino-on Hisokristo.

Wawali ha mita-ahawa

²² Hikawoy bawbabayi ya mangama-in ahawa, pasakop kawo ha ahawa moyo, ta ombayroy kalabayan nin Pangino-on nin gaw-en moyo; ²³ ta hay lalaki ay pinagka-olo nin ahawa na ya bilang koni Pangino-on Hisokristo ya pinagka-olo nin kaganawan gropon mangama-in katetpel kona. Hitamo ya pinagkanawini ni Pangino-on Hisokristo boy hiya mismo ya Mapangilibri kontamo. ²⁴ Kayà ha kaganawan bagay, hay bawbabayi ay dapat pasakop ha ahawa la nin bilang ombayro kontamon kaganawan gropon mangama-in katetpel koni Pangino-on Hisokristo ay ampasakop kona.

²⁵ Hikawoy lawlalaki, no pangnoy panlalabi ni Pangino-on Hisokristo kontamon kaganawan gropon mangama-in katetpel kona ay ombayroy gaw-en moyon panlalabi ha ahawa moyo. Inggawà ni Pangino-on Hisokristo ya sarili na nin magdya-dyà para ha ikahampat tamo ²⁶ emen hitamo ya pinatawad na ha kawkasalanan ay mag-in tawtawo na. Hin tinompel tamo koni Pangino-on Hisokristo, hay Halità na ya kowinta lanom ya pinangoyah kontamo. ²⁷ Ombayro ya ginawà na emen ha pagbira na bayri nin mangwa kontamon kaganawan gropon mangama-in katetpel kona ay makit nay kagandawan nin kahampatan ya anti kontamo boy ayin anyaman ya mansa o maski anya ya ma-ipintas na kontamo.

²⁸⁻²⁹ Kayà no pangno tamo anlapiyen ni Pangino-on Hisokristo ay dapat ombayro itaman ya panlalabi nin lalaki ha ahawa na. Hay ahawa na ay itoring na nin nawini na, ta ayin lalaki ya ahè malabay ha sarili nan nawini, no alwan hay nawini na ay an-asiwa-en na. Kayà no anlapiyen nin lalaki ya ahawa na ay kowinta an-asiwa-en nay sarili nan nawini. Ombayro hi Pangino-on Hisokristo

ya ampongasiwà kontamon kaganawan gropon mangama-in katetpel kona, ³⁰ ta hitamo ay pinagkanawini ni Pangino-on Hisokristo. ³¹ Ha Halità nin Diyos ay nakaholat ya hay lalaki ay mog-alih ha mawmato-antawo na, ta makilamo ya ha ahawa na boy hilay lowa ay mag-in mimiha. ³² Maldeg ya labay totolen nin habayti, piro hay antokoyen ko ha ombayro ya in-alimbawà ko ha mita-ahawa ay hi Pangino-on Hisokristo boy kaganawan gropon mangama-in katetpel kona. ³³ Ombayro et komoyon mawmitata-ahawa: hikawoy lawlalaki, balang miha komoyo ay manlabi nin ahawa bilang panlalabi moyo ha sarili moyo; hikawo man ya bawbabayi, igalang moyoy ahawa moyo.

6

Tawtorò ha mitata-anak (Kolosas 3:20-21)

¹ Hikawoy aw-anak, dapat moyon honolen ya mawmato-antawo moyo ta ombayroy kalabayan nin Pangino-on. ² Hay Diyos ay ma-in an-ipanogò ya onan panogò ya ombayri ya kalamo ha pangakò: “Igalang mo ya tatay mo boy nanay mo ³ emen ka mag-inomay boy emen komarà ya biyay mo bayri ha babon lotà.”

⁴ Hikawoy mawmato-antawo, hay aw-anak moyo ay agmoyo pakahigpitan emen aghila matoto nin lomaban komoyo, no alwan ha pamakalhay moyo konla ay sohitosen moyo hila boy itorò moyo konla ya labay nin Pangino-on nin itorò konla.

Wawali ha aw-alilà boy ha aw-amo (Kolosas 3:22-4:1)

⁵ Hikawo ya ampaki-amo, pakahonol kawo ha aw-amo moyo. Pakagalang kawo konla boy pakatapat nin bilang hi Pangino-on Hisokristo ya ampagsirbiyan moyo. ⁶ Ombayroy gaw-en moyo maski ma-in o ayin nin ampakakit komoyo. Agmoyo gaw-en nin banà ha kalabayan moyon mamakon-sowilo nin tawo, no alwan banà ta hikawo ya magsisirbi ni Pangino-on Hisokristo ay gaw-en moyoy kalabayan nin Diyos nin leseb ha nakem moyo. ⁷ Magsirbi kawo nin ma-in mahampat ya kanakeman nin bilang ha Pangino-on kawo ampagsirbi, alwan ha tawon bongat; ⁸ ta tandà moyo ya hay mahampat ya anggaw-en nin maski hino mag-in alilà o alwa ay kahampatan ya iganti kona nin Pangino-on.

⁹ Hikawoy aw-amo, pakahampat kawo ha aw-alilà moyo. Agmoyo hila pahangan nin palimowen, ta tandà moyo ya

hikawo boy hila ay pariho ha tegteg nin mimihay Pangino-on moyo ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos, boy ayin yan ampili-en.

Hay gamiten moyon panlaban koni Satanas

¹⁰ Hapa-eg, habayti ya kalampohan torò ko komoyo. Banà ha pamakilamo moyo ha Pangino-on ay dawaten moyo ya pakhawen nay pantotompel moyo kona. Magawà na bayto ta ahè mapantayan ya kapangyariyan na. ¹¹ Diyos ya nambi kontamo nin pandipinsa tamo emen agtamo matalo ni Satanas. Kayà gamiten moyo baytoy kaganawan pandipinsa ya inggawà nin Diyos emen agkawo maloko ha pawparaan ni Satanas; ¹² ta hay kalaban tamo ay alwan tawtawo, no alwan hi Satanas kateng kawkalamowan na ya dawdimonyo boy kaganawan mala-et ya ispirito ya ahè angkakit ya ampipantomalà ha maski ayin dogal. Ampamo-on hila ha tawtawoy ampipampinto-o konla ya kowinta anti ha karegleman. ¹³ Kayà gamiten moyoy kaganawan pandipinsa ya inggawà komoyo nin Diyos emen kawo makalaban koni Satanas ya biglà nin mandawohong komoyo. Ha ombayro, maski makhaw nin manoksò hi Satanas ay agna kawo mapatalo.

¹⁴ Hapa-eg ha pagdipinsa moyo ay ombayri ya gaw-en moyo: pirmi kawon magtotol nin kaptegan, ta habayto ay kowinta tagkeh nin emen ha hawhondalò ya ma-in armas ya nakatatagkeh ha pamakilaban la. Pakahampaten moyoy pag-o-ogali moyo, ta habayto ay kowinta protiksyon nebneb nin emen ha hawhondalò ya ha pamakilaban la ay ma-in hilan holot ya makaprotiksyon nin nebneb la. ¹⁵ Hay pangi-aral moyo nin Mahampat ya Balità ya makab-i nin katinekan ha tawtawo ay habaytoy kowinta gamit ha bitih nin emen ha hawhondalò ya ma-in sapatos ya protiksyon nin bitih la. ¹⁶ Bokod et bayri, hay pantotompel moyo koni Pangino-on Hisokristo ay gamiten moyon halanggà ha kala-etan ya an-idawohong ni Satanas; ta hay anggamiten ni Satanas ay emen yawyawò ya pinabaya. ¹⁷ Hay hawhondalò ay ampanggamit hilmit ya protiksyon nin olo la. Piro komoyo ay alwan ombayro, ta hay protiksyon moyo ya nangibat ha Diyos ay kalibriyan ha kasalanan, boy hay pinagka-armas moyo ay Halità nin Diyos. Habaytoy anipagamit kontamo nin Ispirito nin Diyos nin ipanlaban koni Satanas. ¹⁸ Ha panggomawà moyo nin kaganawan habayto ay manalangin kawo ha Diyos. Pirmi kawon manalangin ta dawaten moyo kona ya tambayan na kawo.

Ha pananalangin moyo ay pirmi moyon payagan nin mamoon komoyo ya Ispirito nin Diyos. Sikapen moyo nin pakapasinsyan manalangin boy agmoyo liwawan ipanalangin ya kaganawan kapariho moyon nag-in tawtawo nin Diyos.

¹⁹ Hiko ay ipanalangin moyo itaman emen ha pangangaral ko, Diyos ya mangitorò kongko nin dapat kon halitaten. Ipanalangin moyo et ya homkaw ya nakem ko nin mangi-aral emen ma-ipatandà hapa-eg baytoy ahè pon impatandà hin hatò ya Mahampat ya Balità ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo. ²⁰ Diyos ya nangihogò kongko nin mangi-aral nin tongkol kona, boy habayti ya pangangaral ko ya bara-nan nin pagkapiriso ko hapa-eg. Kayà ipanalangin moyo ko emen homkaw ya nakem kon mangi-aral nin Halità nin Diyos. Habayti ya gawà ya impahimalà na kongko.

Hay kalampohan halità ya inholat ni Pabloha tawtaga Ipiso

(Kolosas 4:7-8)

²¹ Hapa-eg ay an-ihogò ko bahen hi Tikiko nin mangibalità komoyo nin kaganawan pangyayari ya tongkol kongko. Hiya ya miha ha pawpatel tamo ya anlapiyen tamo boy tapat yay katambay ko nin anggomawà para koni Pangino-on Hisos. ²² An-ihogò ko ya bahen komoyo emen moyo matanda-an ya kapapa-hal nawen boy emen homkaw ya nakem moyo.

²³ Komoyon pawpatel ha Pangino-on bahen, hay Tatay ya Diyos boy hi Pangino-on Hisokristo ya mambin katinekan komoyo. Hay pamilalabi moyo ay konla ampangibat banà ha pantotompel moyo. ²⁴ Diyos et ya mangingangalo dayi nin mambin kahampatan komoyon kaganawan banà ha ayin anggay panlalabi moyo koni Pangino-on Hisokristo.

HAY HOLAT NI PABLO HA TAWTAGA PILIPOS

¹ Hiko hi Pablo boy hi Timotiyo ya ampagsirbi koni Pangino-on Hisokristo ay ampanolat komoyon kaganawan nag-in tawtawo nin Diyos bahen ha siyodad nin Pilipos kateng ha ampipama-alà komoyo boy ha ampipampanambay konla. Hikawoy kaganawan ay ma-in pamakilamo koni Pangino-on Hisokristo.

² Hay Tatay tamoy Diyos boy hi Pangino-on Hisokristo ay mangingangalo dayi komoyo nin mambin kahampatan boy katinekan.

An-ipanalangin ya tawtaga Pilipos

³ Tebe katawo ma-hipan ay an-ipagpasalamat katawo ha Diyos. ⁴⁻⁵ Pa-ibat hin babayo kawo tinompel angga hapa-eg ay ampanambay kawo kongko emen ma-i-aral ya Mahampat ya Balità ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo. Kayà pirmi kon ma-in kaligawan nin mangipanalangin komoyo.

⁶ Angkasigoro ko ya hay kahampatan ya inompisawan nin Diyos nin gaw-en ha nakem moyo ay patoloy nan gaw-en angga ha mayari na ha allon magbira hi Pangino-on Hisokristo. ⁷ Hikawo ay pirmi ha nakem ko. Nararapat katawon pa-alaga-an nin ombayri, ta hitamoy kaganawan ay nangapilalamon nakaranas nin kahampatan pangiangangalo nin Diyos maski hin an-ipaglapan koy Mahampat ya Balità ya an-i-aral ko boy hapa-eg ha anti ko bayri ha pirisowan. ⁸ Tandà nin Diyos ya masyado kon angkalengew komoyon kaganawan, ta no pangno kawo anlapiyen ni Pangino-on Hisokristo ay ombayro itaman ya panlalabi ko komoyo.

⁹ An-ipanalangin ko ya lalò kawon milalabi ya ma-in pagkatandà boy pami-i-intindi ha kaganawan ¹⁰ emen moyo mapili ya pinakamahampat. Ha ombayro ay magin malinis ya nakem moyo boy ayin ma-ipintas komoyo ha allon magbira hi Pangino-on Hisokristo. ¹¹ Dayi hay biyay moyo ay ponò nin kahampatan gawgawà ya an-ipagawà komoyo ni Pangino-on Hisokristo, ta habayti ya ikarangal boy ikapori nin Diyos.

Hay kapapa-hal ni Pablo

¹² Pawpatel ko, labay kon matanda-an moyo ya hay nangyari kongko ay talagan nakatambay ha ikasolong nin pangi-aral nin Mahampat ya Balità ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo. ¹³ Ha ombayroy nangyari, kaganawan hondalò ya ampipagbantay bayri ha palasyo boy maski

hino bayri ay nakatandà nin kayà ako napiriso ay banà ha pagsisirbi ko koni Pangino-on Hisokristo. ¹⁴ Banà ha pagkapisiriso ko, halos kaganawan patel ay tinomibay ya pamahimalà ha Pangino-on. Kayà aghila angkalimo no alwan lalò hilan antomapang nin mangi-aral Halità nin Diyos.

¹⁵ Ma-in ongno ya ampangi-aral nin tongkol koni Pangino-on Hisokristo banà bongat ha inggit la boy labay lan maka-igit, piro hay kanayon ay leseb ya nakem nin mangi-aral. ¹⁶ Ha pangi-aral la ay ma-in hilan panlalabi kongko, ta tandà la ya Diyos ya nambi kongko nin gawà ya ipaglaban koy Mahampat ya Balità. ¹⁷ Piro hatoy ampipangi-aral nin banà ha inggit boy labay nin maka-igit ha kanayon ay sarili lay an-ipagmalhay la ha pangi-aral la nin tongkol koni Pangino-on Hisokristo. Alwan leseb ya nakem la nin mangi-aral, ta an-hipen la ya habayti ya anggaw-en la ay makapahan nin kadya-dya-an ko mintras anti ko bayri ha pirisowan. ¹⁸ Piro leseb man o alwa ya nakem la nin mangi-aral ay ayin bali. Maliga ko basta ma-i-aral ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo.

¹⁹ Hay an-ikaliga ko et ay tandà ko ya ha pangipanalangin moyo kongko boy ha tambay kongko nin Ispirito ni Pangino-on Hisokristo, ha pagdanas ko nin kadya-dya-an, habayti ay mambin kalaya-an kongko. ²⁰ Hay an-asawan ko ya labay kon mangyari ay agko makagawà nin anyaman ya makapipareng-ey kongko. Hay labay ko, hapa-eg boy ha kaganawan oras ay ma-in akon kakhawan nakem nin maghalità emen ha biyay ko, o ha kamatyan ko man ay mabiyon kon karangalan hi Pangino-on Hisokristo. ²¹ Hi Pangino-on Hisokristo ya kaganawan ha biyay ko. No mati ko ay ikahampat ko ta bayro koyna kona. ²² Piro no mabiyay ako et ay makagawà ako nin mangahampat ya bawbagay ya bonga nin pagsisirbi ko ha Pangino-on. Ha pamili ko ay ampagloway nakem ko ta agko tandà no anyay dapat kon pili-en, bomoyot ya biyay ko o mati koyna. ²³ Angka-irapan akon mamili ta labaylabay koynan mati emen bayro koyna koni Pangino-on Hisokristo ta habayto ay mas mahampat. ²⁴ Piro mas ka-ilangan ya mabiyay ako et emen katawo matambayan. ²⁵ Banà ta angkasigoro ko bayti ay tandà koy manatili ako et bayri ha babon lotà emen katawo matambayan nin makapagpatoloy nin ma-in kaligawan ha pantotompel moyo ha Pangino-on. ²⁶ Kayà ha oman akon mako bahen komoyo ay lalò kawon magkama-in bara-nan nin mamori koni Pangino-on Hisokristo banà ha gawà na kongko.

²⁷ Piro maski anyay mangyari kongko, hay sikapen moyon gaw-en ay mamiyay kawon nararapat ha Mahampat ya Balità ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo. Maski makalako kon oman bahen komoyo emen katawo makit o no ahè ana ay labay kon mabalita-an ya ampanatili kawon matibay ha pagmimihan nakem nin ampangipaglaban nin katetpel moyo ha Mahampat ya Balità ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo. ²⁸ Agkawo malimo ha kawka-away moyo ta hay agmoyo pangalimo konla ay habaytoy makapapteg konla nin hila ay parosawan nin Diyos, piro hikawo ay ilibri nin Diyos. ²⁹ Hay pribilihyo nin magsirbi koni Pangino-on Hisokristo ay inggawà komoyo; alwan bongat tompel kawo kona no alwan magdya-dyà kawo itaman nin para kona. ³⁰ Kayà magte-eh kawo bilang pagte-eh ko ya nakit moyoyna hin hato boy angkabalita-an moyo et angga hapa-eg ha anti ko bayri ha pirisowan.

2

Pagmaka-aypa boy kahampatan ni Pangino-on Hisokristo

¹ Ampakapakhaw nayì nin nakem moyo ya pamakilamo moyo koni Pangino-on Hisokristo? Ampakahahaliwa nayì komoyo ya panlalabi na? Ma-in kawo nayì nin pamakilamo ha Ispirito nin Diyos? Mahampat nayì ya nakem moyo nin mangingangalo ha miha ta miha? ² No ombayro, pimimihawen moyoy ihip, panlalabi, boy nakem moyo emen moyo malobos ya kaligawan ko. ³ Anyaman ya bagay ya gaw-en moyo ay agmoyo gaw-en nin banà ha kalabayan moyo nin maka-igit ha kanayon, o banà et ha kahambogan moyo, no alwan magmaka-aypà kawo nin nakem ha miha ta miha. Agmoyo ihipen nin hikawo ay mas mahampat kisa ha kanayon. ⁴ Alwan bongat sarili moyon ikahampat ya ihipen moyo, no alwan ihipen moyo et ya ikahampat nin kanayon. ⁵ Magkama-in kawo nin ka-ihipan ya bilang ha ka-ihipan ni Pangino-on Hisokristo.

⁶ Hiya, maski Diyos ya katayo-an na ay agna pinangoligtanan ya pagkapantay na ha Diyos, ⁷ no alwan hay pagkaDiyos na ay agna inihip. Hay sarili na ay intowad nan tawo, boy hiya ay nagsirbi nin emen alilà. ⁸ Hin nag-in yan tawo ay nagmaka-aypà ya boy hinomonol ha Diyos angga ha kamatyan, maski hatoy kamatyan ya ipakò ha koroh ya kamatyan nin tawo ya sobray kala-etan. ⁹ Banà ha kahonolan na ay pinarangalan ya nin Diyos, boy binyan ya nin ngalan ya igit ha kaganawan ngalan ¹⁰ emen ha ngalan ni Apo Hisos, kaganawan anti ha katatag-ayan ha

kama-inan nin Diyos, ha babon lotà kateng ha kalale-lale-an lotà ay mipanalimokod nin homamba kona.
¹¹ Kaganawan tawo ay maghalità nin hi Hisokristo ya Pangino-on. Habayto ay ikapori nin Tatay ya Diyos.

Hay anggomawà komoyo ay mismon Diyos

¹² Anlabiyen kon pawpatel, no pangnoy panhohomonol moyo ha Diyos hin anti ko bahen komoyo ay mas kawo dayin homonol hapa-eg ha ayin ako bahen. Ipagpatoloy moyoy panggogomalang moyo ha Diyos emen agkawo mak-agawà nin anyaman ya bagay ya agna pangonsowilowan angga ha malobos ya kalibriyan ya anti ana komoyo.
¹³ Diyos ya anggomawà nin mambi komoyo nin kalabayan boy kakayawan gomawà nin sarili nan kalabayan.

¹⁴ Kaganawan bagay ya an-ipagawà komoyo nin Diyos ay gaw-en moyo nin ayin riklamo boy agkawo mikokolpya
¹⁵ emen hikawo ya aw-anak nin Diyos ay mag-in malinis boy mag-in nin ayin kala-etan. Ha ombayro, hikawo ay ahè mapintasan ha pama-iri moyo ha tawtawoy mangala-et ya ahè anggomalang ha Diyos. Bilang ha bawbito-en ya anhomawang ha langit ay ombayro kawo mag-in hawang konla ¹⁶ mintras an-ibalità moyo konla ya Halità ya ampangibatan nin magkama-in biyay ya ayin anggawan. No ombayroy gaw-en moyo ay ma-in akon kaligawan nin mangipagmalhay komoyo lano ha allon magbira hi Pangino-on Hisokristo, ta hay pagpagal ko komoyo ay ahè nasayang.

¹⁷ Hin hato, no ampagpati nin ayop ya an-idolog nin para ha Diyos, habaytoy pinati ya ayop ay ambollogan nin inomen. Ombayro itaman, no hay katetpel moyo ha Diyos ay angka-ilanganen et ya dayà ko nin idolog ay ikaliga ko maski patyen ako boy makiliga ko komoyon kaganawan.
¹⁸ Ha ombayro itaman ay dapat kawon magtowà boy makiligaliga kongko.

Hi Timotiyo boy hi Ipaprodito

¹⁹ An-omasa ko ya no kalabayan ni Pangino-on Hisos ay tampol kon palakwen bahen hi Timotiyo emen lomiga ya nakem ko pamakatandà ko kona nin kapapa-hal moyo.
²⁰ Ayin anan kanayon ya bilang kona ya ampakimimiha kongkon pagnanakem nin mangimalasakit para ha ikahampat moyo, ²¹ ta hay kanayon ay ampanghip bongat nin para ha sarili la; agla an-hipen ya para koni Pangino-on Hisokristo. ²² Piro tandà moyoyna ya hi Timotiyo ay napaptegan ya hiya ay mapahimala-an. Ha pananambay na kongko nin magsirbin mangi-aral nin Mahampat ya Balità ay bilang ya ha anak ya ampanambay ha tatay. ²³ An-omasa

ko nin tampol ko yan ma-ihogò bahen pamakatandà ko no anyay mangyari kongko bayri ha pirisowan, ²⁴ boy an-omasa ko ya no kalabayan nin Pangino-on ay tampol ako itaman makalako bahen.

²⁵ An-hipen ko ya ka-ilangan kon pa-orongen bahen hi Ipaprodito ya patel tamoy inhogò moyon manambay bayri kongko. Hiya ay kapara kon ampagsirbi boy kapara kon pinagkahondalò nin Diyos. ²⁶ Pa-orongen ko ya bahen ta angkalengew yayna komoyon kaganawan. Agya mapalagay banà do ha balità ya ni-abot komoyo ya tongkol ha pagmasakit na. ²⁷ Peteg nagmasakit ya nin grabi boy na-ampoling yan nati. Piro iningalowan ya nin Diyos kateng hiko emen agko magkama-in nin masyadoy kalelean. ²⁸ Hapa-eg ay labay kon maka-orong yayna bahen emen kawo lomiga pamakakit moyo konan oman. Ha ombayro ay ma-alih itaman ya halak ko ya tongkol komoyo. ²⁹ Kayà pakaliga kawoy mananggap kona ta hiya ay patel ha Pangino-on. Igalang moyoy tawtawo ya bilang kona ³⁰ ta ha panggogomawà na nin para koni Pangino-on Hisokristo ay na-ampoling yan nati. Inhobò nay biyay na ha kamatyan emen na magawà kongko ya tambay ya agmoyo nagawà.

3

*No pangno mag-in mahampat
(Roma 6:5-6; Galasya 2:20)*

¹ Hapa-eg, habayti ya mahalità ko, pawpatel ko: pakaliga kawo ha Pangino-on. Agko anhomawà iholat bayti ya inholat koyna komoyo hin hatò ta habayti ay ikahampat moyo. ² Atapan moyo baytoy bilang aw-aho ya tawtawoy manga-ilig nin manggawà kala-etan. Ha panonorò la ay anipilit lan patolì ya tawtawo ta andap ko no ha ombayroy pamamaraan para mag-in anak nin Diyos. ³ Hitamo ay ayin pamahimalà ha ombayroy pamamaraan ya kina-ogali-an gaw-en ha nawini. Para kontamo, nag-in tamon anak nin Diyos ta ma-in nangyari ha nakem tamo, boy ha tambay nin Ispirito nin Diyos ay ampakahamba tamo ha Diyos, boy hay amporyen tamo ay hi Pangino-on Hisokristo.

⁴ No ha bagay, ma-in akon sapat ya bara-nan nin pahimala-an baytoy kina-ogali-an ya kawkapanogo-an nin Hawhodiyo. No an-hipen nin hinoman ya ma-in yan katoynongan nin pahimalà ha ombayroy gawà ay lalò akoyna, ⁵ ta hiko ay tinolì hin ikawalon allo ko ha kahawangan. Hiko ay Israylita ya na-ibat ha lipi ni Binhamin, boy hiko ay talagan Hodiyo. Tongkol ha panhohomonol ko ha kawkapanogo-an nawen Hawhodiyo ay miha ko ha

Pawparisiyo. ⁶ Ha kahipegan kon homonol ay ampadya-dya-an koy kaganawan gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on. Hiko ay ahè mapintasan ha kahampatan kon homonol ha kawkapanogo-an nin Hawhodiyo.

⁷ Piro hin tinompel ako koni Pangino-on Hisokristo, kaganawan bagay ya andap ko pon no ma-in pakinabang ay imbilang koynan ayin silbi. ⁸ Talagan kaganawan bagay ay imbilang kon ayin silbi ta pinahiliyan ko nin lalò ma-alagà ya pagkatandà koni Pangino-on kon Hisokristo. Alang-alang kona ay impalagay koyna nin alwan ma-alagà ya kaganawan bagay. Habayto ay kowinta imbasora koyna emen ako makapakilamo kona. ⁹ Ha ombayro ay magkama-in akon kahampatan ya mangibat kona. Agko ampaghanged nin ya magkama-in kahampatan nin banà ha panhohomonol ko ha kawkapanogo-an no alwan ha pantotompel ko koni Pangino-on Hisokristo. Ha pantotompel ko kona ay ginawà nin Diyos nin hiko ay mahampat. ¹⁰ Hay anhangaren ko tana hapa-eg ay malobos ya pagkatandà ko koni Pangino-on Hisokristo, boy maranasan ko ya hay biyay ko ay angkabayo nin banà ha kapangyariyan nin pangabiyay nan oman. Anhangaren ko et ya mag-in ako nin emen kona ha pagdanas na nin kadya-dya-an, boy hay da-an pagkatawo ko ya anhomonol ha sarilin kalabayan ay agana makit kongko, ta hin nati hi Pangino-on Hisokristo ay kowinta nati ko itaman. ¹¹ Ha ombayri, hiko ay an-omasa nin maski mati ko ay biyayen akon oman.

Magpatoloy anggan mi-abot ha katatag-ayanha kama-inan nin Diyos

¹² Tongkol bayro ha anhangaren ko ya pagkatandà koni Pangino-on Hisokristo ay agko an-ipalagay nin nagawà koyna bayto o lobos anay kahampatan ko, no alwan ampagsikahan kon mag-in ombayro, ta habaytoy bara-nan nin hiko ay pinag-ikon ni Pangino-on Hisokristo. ¹³ Pawpatel ko, agko an-hipen nin nag-in akoynan ombayro, piro habayti ya mihay bagay ya anggaw-en ko: anliwawan koynay nakaraan ta ampagsikahan kon aboten baytoy bawbagay ya an-arapen. ¹⁴ Kayà bilang akon ampowayo nin mabilis anggan mi-abot ako ha anggawan emen ko matanggap ya primyo. Ha panggogomawà ni Pangino-on Hisokristo ay pinili ako nin Diyos emen ko matanggap ya iprimyo na kongko do ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos.

¹⁵ Habaytoy kaganawan hinalità ko ya dapat mag-in ka-hipan tamon mangatibay ana ha pantotompel, piro no kahalako ya pangigingintindi moyo ha maski anyay bagay ay

ipalinaw nin Diyos komoyo. ¹⁶ Hay ka-ilangan bongat ay ipagpatoloy tamo nin honolen baytoy natotowan tamo.

¹⁷ Pawpatel ko, manowad kawo kongko, boy obsirbawan moyoy biyay nin tawtawoy nipampanowad ana kongko. ¹⁸ Hay betbet kon hinalità komoyo hin hatò, boy an-antangihangih ko et nin halita-en komoyo hapa-eg ya ma-in malakè ya tawo ya kawka-away ni Pangino-on Hisokristo ta angkakit ha biyay la ya hila ay salongat ha an-itorò ya tongkol ha pagkamati na hin impakò ya ha koroh. ¹⁹ Hila ay mipalako ha kaparosawan ya ayin anggawan, ta hay andiyosen la ay mangala-et ya kalabayan nin nawini la, boy hay an-ipagmalhay la ay bawbagay ya dapat ikareng-ey. An-hipen lan bongat ya bawbagay bayri ha babon lotà. ²⁰ Piro hitamo ay alwan ombayro, ta hay talagan dogal tamo ay ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Bayro mangibat ya Mapangilibri ya hi Pangino-on Hisokristo ya an-anti-en tamo ya lomateng. ²¹ Bayowen nay nawini tamo ya ma-in kamatyan, ta gaw-en na nin ayin kamatyan nin bilang ha nawini na ya ma-in maganday kahawangan. Hay gamiten na nin pamayon nawini tamo ay kapangyariyan na ya pinamahokò na nin kaganawan bagay.

4

Bawbibilin

¹ Anlabiyen kon pawpatel ya angkalengewan ko, hikawo ya kaligawan ko boy primyo ko ha panggomawà ko. Panatiliyen moyo nin hikawo ay matibay ha Pangino-on.

² Andawaten ko komoyo, Iyodiya boy Sintiki, ya misondò kawoyna ta hikawo ay mipatel ha Pangino-on. ³ An-ipaki-ilgo ko komo, tapat kon kalamo, tambayan mo bayti ya loway babayi ta hila ay kalamo kon nagpagal nin nangibahwag nin Mahampat ya Balità. Kalamo nawen hi Kliminti boy kanayon et ya kawkalamowan ko ya hay ngawngalan ay nakaholat ha libro nin Diyos. Bayro nakaholat ya ngawngalan nin tawtawoy ma-in biyay ya ayin anggawan ya bilang biyay nin Diyos.

⁴ Pirmi kawon magtowà ha Pangino-on. Anhalita-en kon oman komoyo ya magtowà kawo.

⁵ Ipakit moyoy kahampatan nakem moyo ha kaganawan tawo. Hay Pangino-on ay marani anan lomateng. ⁶ Agkawo magolo nin tongkol ha anyaman ya bagay, no alwan ha panalangin moyo ay awoken moyo ha Diyos ya kaganawan panganga-ilangan moyo nin ma-in lamoy pasasalamat. ⁷ No ombayri ya gaw-en moyo, Diyos ya ampambin katinekan ya ahè makwan intindiyan nin tawo ay hiyay mambin

katinekan nin nakem boy panginghip moyo banà ha pamakilamo moyo koni Pangino-on Hisokristo.

⁸ Hapa-eg, pawpatel ko, hay kalampohan kon halita-en komoyo bayri ha holat ko ay ihipen moyoy anyaman ya bagay ya pinakamahampat boy kaporipori. Ihipen moyo et ya bawbagay ya kaptegan, matampà, matoyong, malinis, kalabaylabay, boy kagalanggalang. ⁹ Gaw-en moyoy kaganawan bagay ya natotowan moyo kongko, kateng hatoy tinanggap, nalengè, boy nakit moyo kongko. Ha ombayro ay anti komoyo ya Diyos ya ampambi nin katinekan.

Pasasalamat ha intambay

¹⁰ Masyadoy kaligawan ko ha Pangino-on ta hapa-eg ha nalabah ya malakè ya pana-on ay lalò kon natanam ya pangimalasakit moyo kongko. Tandà ko ya agmoyo ko anliwawan. Kayà bongat ay ayin kawon mapangipagtanan nin itambay moyo kongko. ¹¹ Agko anhalita-en bayti nin banà ta ampagkakolang ako, ta natotowan ko nin mag-in akon kontinto ha anyaman ya kapapa-hal ko. ¹² Naranasan ko ya ka-irapan boy ka-inomayan. Ha anyaman ya kapapa-hal ya an-arapen ko ay natotowan kon mag-in kontinto, bohoy ako man o mabitol, ka-inomayan man o maskin ka-irapan. ¹³ Maski anyay kapapa-hal ko ay ma-in akon kakhawan nin gomawà nin anyaman ya bagay, ta hi Pangino-on Hisokristo ya ampamakhaw kongko.

¹⁴ Ombayro man ay mahampat ya pamakiramay moyo kongko ha pagdanas ko nin kadya-dya-an. ¹⁵ Mismon hikawoy tawtaga Pilipos ya magtandà nin hin nog-alih ako ha Masidonya ta ompisawan ko nin i-aral ya Mahampat ya Balità, ha kaganawan gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on ay hikawon bongat ya nambi kongko nin tambay. ¹⁶ Maski hin anti koyna ha siyodad nin Tisalonika ay alwan bongat mimminghan moyo kon pinagtanan nin tambay. ¹⁷ Alwan ha labay kon mananggap nin igwà moyo kongko, ta hay talagan an-ikaliga ko ay hay kapakinabangan ya tanggapan moyo nin banà ha panggawà moyon kahampatan. ¹⁸ Anti ana kongkoy kaganawan ka-ilangan ko boy mas et ha angka-ilanganen ko. Nag-in akon bastanti banà ha impagtan moyo ya gintan kongko ni Ipaprodito. Habayti ya impagtan moyo nin para ha Pangino-on ay bilang bangoh ya labaylabay nan tanggapan boy ampakapakonsowilo kona. ¹⁹ Ha ahè mangaka-oboh ya kayamanan nin Diyos ay igwà na komoyo ya kaganawan angka-ilanganen moyo nin banà ha pamakilamo moyo koni Pangino-on Hisokristo. ²⁰ Hay Tatay tamoy Diyos ay poriyen nin ayin angga. Amin.

²¹ I-abot moyo ya pangongomosta nawen ha kaganawan ampipantompel koni Pangino-on Hisokristo, hatoy nag-in tawtawo nin Diyos. Hay kalamo koy pawpatel bayri ay ampangomosta komoyo. ²² Kaganawan anti bayri ya nag-in tawtawo nin Diyos ay ampangomosta komoyo, lalo-lalo ana bayti ya ampipagtrabaho ha palasyo nin pinakapo-on ya an-ingaten Sisar.

²³ Hi Pangino-on Hisokristo ay mangingangalo dayin mambi nin kahampatan komoyon kaganawan.

HAY HOLAT NI PABLO HA TAWGAGA KOLOSAS

¹ Hiko hi Pablo ya hogò ni Pangino-on Hisokristo nin banà ha kalabayan nin Diyos. Hi Timotiyo ya patel tamo ha Pangino-on ay kalamo ko nin ampanolat nin habayti ² ya para komoyon nag-in tawtawo nin Diyos bahen ha siyodad nin Kolosas, komoyon pawpatel ya mangatibay ana ha pantotompel nin banà ha pamakilamo moyo koni Pangino-on Hisokristo. Hay Tatay tamoy Diyos ay mangingangalo dayi komoyo nin mambin kahampatan boy katinekan.

Panalangin boy pamasalamat

³ Ha pangipanalangin nawen komoyo ay pirmi kayin ampasalamat ha Diyos ya Tatay ni Pangino-on tamon Hisokristo ⁴ banà do ha nabalita-an nawen ya tongkol ha pantotompel moyo koni Pangino-on Hisokristo boy panlalabi moyo ha kaganawan nag-in tawtawo nin Diyos. ⁵ Angkagawà moyo bayti ta ma-in kawon an-asawan tanggapen lano ya inhandà anan para komoyo do ha katatagayan ha kama-inan nin Diyos. Habayti ya an-asawan moyo ay nalengè moyoyna pa-ibat et hin primiron in-aral komoyo ya kaptegan ya Mahampat ya Balità. ⁶ Habayti ya Mahampat ya Balità ay ampibahwag ana ha kaganawan dogal bayri ha babon lotà, boy ampamayo nin biyay nin tawtawo bilang ombayro komoyo pa-ibat hin nalengè boy na-intindiyan moyo ya kaptegan ya tongkol ha kahampatan pangiangangalo nin Diyos ha mawmakasalahan. ⁷ Hay nangitorò komoyo nin habayti ay hi Ipapras ya anlapiyen nawen. Hiya ay kalamowan nawen nin ampagsirbi koni Pangino-on Hisokristo boy angkapahimala-an ya. Gineperan nay gawà nawen bahen komoyo. ⁸ Hiya ya nangibalità konnawen nin tongkol ha panlalabi moyo ha kanayon banà ha pangogomawà komoyo nin Ispirito nin Diyos.

⁹ Kayà pa-ibat hin nalengè nawen bayti ya tongkol komoyo ay pirmi nawen kawon an-ipanalangin. Andawaten nawen ha Diyos ya ipatandà na komoyo ya kalabayan na emen kawo magkama-in karonongan mangintindi nin an-itorò komoyo nin Ispirito nin Diyos. ¹⁰ Ombayro ya an-ipanalangin nawen emen hay biyay moyo ay mag-in karapatdapat ha Pangino-on, boy emen ha kaganawan paraan ay mapakonsowilo moyo ya, boy emen pirmi kawon makagawà nin kawkahampatan, boy emen mapahanan et

ya pagkatandà moyo ha Diyos. ¹¹ Andawaten nawen et ya hay ahè makwan ihipen ya kapangyariyan nin Diyos ay patoloy mamakhaw komoyo emen ha kaganawan bagay ay maliga kawon makapagte-eh nin ma-in kapasinsyawan. ¹² Hikawo dayi ay pasalamat ha Tatay ya Diyos ya ginomawà komoyo emen kawo mag-in karapatdapat nin makapaki-atag ha mana ya an-i-anti nan igwà ha nag-in tawtawo na lano do ha kahawangan ha ka-ari-an na. ¹³ Inlibri na tamon inalih ha karegleman ya angkasakopan ni Satanas boy ingkambya na tamo ha angkasakopan nin pinakalabilabi nay Anak na ¹⁴ ya nantolò ya dayà nin nambeh kontamo boy namatawad nin kawkasalanan tamo.

Ayin maka-igit koni Pangino-on Hisokristo

¹⁵ Hay Diyos ay ahè angkakit, piro no pangno hi Pangino-on Hisokristo ay ombayro ya Diyos. Ha kaganawan pinalsa ay ayin maka-igit koni Pangino-on Hisokristo ta biha pinalsay kaganawan, hiya ay hiyayna. ¹⁶ Ha panggogomawà kona nin Diyos ay pinalsa nay kaganawan anti ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos boy kaganawan anti bayri ha babon lotà, kaganawan angkakit boy ahè angkakit, mag-in aw-anghil ya mangahampat kateng aw-anghil ya nipanloma-et, ompisa ha kapo-onpo-onan angga ha ka-o-oltimowan. Kaganawan nin habayti ay pinalsa na ha panggogomawà kona nin Diyos boy habayti ay para et kona. ¹⁷ Biha pinalsa ya kaganawan, hiya ay hiyayna; boy ha kapangyariyan na, kaganawan bagay ay ampanatili nin anti ha ayos. ¹⁸ Hiya ya ampamo-on ha kaganawan gropon mangama-in katetpel ha Diyos, ta hiya ya pinagka-olo la boy hila itaman ya pinagkanawini na. Hay biyay nin habayti ya pinagkanawini na ay kona ampangibat. Hiya ya ka-onanawan nabiyay oman ya agana nati. Bayro matanda-an ya ayin maka-igit kona ha maski anyay bagay. ¹⁹ Labay nin Diyos nin ma-ipatandà ya lobos ya pagkaDiyos ni Pangino-on Hisokristo, ²⁰ boy nilabay na ya banà koni Pangino-on Hisokristo ay pakarani kona ya tawtawo. Kayà banà ha pagkamati ni Pangino-on Hisokristo ha koroh boy pantolò nin dayà na, kaganawan pinalsa ha langit boy ha babon lotà ay nagkama-in nin pamakisondò ha Diyos.

²¹ Hin hato, hikawo ay marayò ha Diyos boy ka-away na kawo pon nin banà ha kala-etan nin panginghip boy gawgawà moyo. ²² Piro hapa-eg, hikawo ay kasondò nin Diyos. Hay nangipakisondò komoyo ha Diyos ay hay pangyayari ya nag-in tawo hi Pangino-on Hisokristo boy nati ya emen kawo maka-arap ha Diyos nin hikawo ay

malinis ta ayin kasalanan ya ma-ipintas komoyo. ²³ Kailangan balè nin hikawo ay manatili mapteg boy matibay ha katetpel moyo. Agmoyo pa-olayan nin ma-alih ya pag-asa moyo ha nalengè moyoy Mahampat ya Balità. Habayti ya Mahampat ya Balità ay na-i-aral ana ha maski ayirin dogal bayri ha babon lotà. Hiko hi Pablo ay nag-in magsisirbi ya mangi-aral nin habayti.

Hay pagsisirbi ni Pablo ha ampipantompelha Pangino-on (Ibiso 3:1-13)

²⁴ Hapa-eg ay ma-in akon kaligawan ha pagdanas ko nin kadya-dya-an nin banà komoyo. Habayti ya antanamen ko ha nawini ko ay kapopon-an nin kadya-dya-an ya dinanas ni Pangino-on Hisokristo alang-alang ha kaganawan gropon mangama-in katetpel kona ya kowinta nawini na. ²⁵ Hiko ay ginawà nin Diyos nin magsisirbi na ha ampipantompel kona lalo-lalò komoyon alwan Hawhodiyo emen hay Halità na ay ma-ipatandà nin lobosan. ²⁶ Pa-ibat hin hatò, habayti ay ahè impatandà nin Diyos ha ka-ona-onawan lawlipi angga ha nipanhomonoy lawlipi, piro hapa-eg ay impatandà na kontamon nag-in tawtawo na. ²⁷ Inihip nin Diyos ya hay agna pon impatandà ya pinakamahampat boy papagispantawan ay ipatnag na ha kaganawan kateng komoyon alwan Hawhodiyo. Habayti ay hay pama-iri ni Pangino-on Hisokristo ha nakem moyo. Banà bayri ay ma-in kawon pagasa ya lano ay anti kawo ha katatag-ayan do ha kama-inan nay dogal ya ahè makwan ihipen ya kagandawan. ²⁸ Kayà hi Pangino-on Hisokristo ya an-i-aral nawen ha kaganawan tawo boy ampanoro-an nawen hila emen aghila magkamali. Hay karonongan nawen nin mangi-aral konla ay gawà nin Diyos emen tomibay ya pantotompel la koni Pangino-on Hisokristo anggan lano ha omarap hila ha Diyos. ²⁹ Banà ha pangogomawà kongko ni Pangino-on Hisokristo ay ma-in akon kakhawan ya ampagsikap gomawà nin habayti.

2

¹ Labay kon matanda-an moyo no pangnoy pangimalasakit ko komoyon ampipantompel ha Pangino-on bahen ha Kolosas kateng ha Lawdisya boy ha kaganawan nin ahè et nakakit kongko nin pirsonal. ² Anggaw-en ko bayti emen homkaw ya nakem moyo boy emen magin mahene ya pamilalabi moyo. Paka-intindiyen moyoy kaptegan ya natotowan moyo emen lalò moyon matanda-an ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo ya hin hatò ay ahè pon impatandà ha tawtawo, piro hapa-eg, hiya ay impatandà ana kontamo nin Diyos. ³ Hiya ya magtandà

nin kaganawan bagay ta hay karonongan nin Diyos ay anti kona. Kayà kaganawan bagay ay hiya ya makapipatandà ha tawtawo.

⁴ Anhalita-en ko bayti komoyo emen agkawo maloko nin hinoman ya ampaghalità nin kabongkokan ya ampakarahoyò. ⁵ Maski ayin ako bahen komoyo ay anti komoyo ya nakem ko. Angkatowà ako ha kahampatan nin pamilalamo moyo boy ha katibayan nin katetpel moyo koni Pangino-on Hisokristo.

Hi Pangino-on Hisokristo ya towaren tamo

⁶ Banà ta tinanggap moyo hi Pangino-on Hisokristo nin Pangino-on moyo ay manowad kawo kona ha pamakilamo moyo kona. ⁷ Hay katetpel moyo koni Pangino-on Hisokristo ay payamoten moyo ha nakem moyo emen homkaw boy tomibay bilang ombayro ha intorò komoyo, boy lalò kawon magpasalamat ha Diyos.

⁸ Mag-atap kawo emen agkawo magtan ha alwan peg ya tawtorò boy ha na-iknawan ya aw-aral ya ayin kawkakokowinta, ta habayto ay kagagaw-an nin mangala-et ya aw-ispirito; alwan torò ya nangibat koni Pangino-on Hisokristo. ⁹ Hi Pangino-on Hisokristo ay talagan Diyos. Lobos ya pagkaDiyos na maski nag-in yan tawo. ¹⁰ Kayà banà ha pamakilamo moyo koni Pangino-on Hisokristo ay lobos ana komoyo ya biyay ya bilang biyay nin Diyos. Hiya ya makapangyariyan ha kaganawan ampipamo-on ya ahè ampikakit, mag-in mangahampat o mangala-et. ¹¹ Ha kawkapanogo-an, hay Hawhodiyo ay ka-ilangan patoli emen hila tanggapan nin Diyos. Piro komoyo ay alwan ombayro, ta ha pamahimalà moyo koni Pangino-on Hisokristo ay nilinisan nay nakem moyo emen hikawo ay ahè magkama-in nin kalabayan nin manggawà kala-etan. ¹² Hay paminyag komoyo ay ombayri ya labay totole: hin intabon hi Pangino-on Hisokristo ay kowinta nakalamo na kawo nin intabon boy kowinta nakalamo na kawo et nin nabiyay oman. Ombayroy pangyayari komoyo ta hay kapangyariyan nin Diyos ay antepelan moyo banà ha pamiyay nan oman koni Pangino-on Hisokristo.

¹³ Ha tegteg nin Diyos, hikawo hin hatò ay kowinta nati nin banà ha kawkasalanan boy ha agmoyo panhomonol ha kawkapanogo-an nin Diyos ta alwa kawon Hodiyo. Piro hapa-eg, hay Diyos ay nambi komoyo nin bayoy biyay banà ha pantotompel moyo koni Pangino-on Hisokristo. Hapa-eg ay pinatawad ana nin Diyos ya kaganawan kasalanan tamo. ¹⁴ Hay ka-alaga-an nin kaganawan kapanogo-an ya nakaholat ya kowinta ampang-eh kontamo ay inalih nin

Diyos. Habayto ay na-alih hin hi Pangino-on Hisokristo ay nati nin impakò ha koroh. Kayà tandà tamo ya hitamo ay agana maparosawan. ¹⁵ Hin nati hi Pangino-on Hisokristo ha koroh ay tinalo nin Diyos hi Satanas kateng kawka-mowan ni Satanas, boy impatnag nin Diyos ha kaganawan ya hi Pangino-on Hisokristo ya nanalo.

¹⁶ Kayà agkawo mag-in honolhonolan ha tawtawo ya mipaghalità komoyo no anyay dapat moyon kanen o inomen, o tongkol ha pawpista, o no anyay dapat gaw-en no bayoy bowan, o no anyay allo ya dapat pa-inawa ya tawtawo. ¹⁷ Habaytoy kawka-ogali-an ay kowinta aninon bongat nin hatoy ampalatngan. Hiya ay napalateng ana ya ayin kanayon no alwan hi Pangino-on Hisokristo. ¹⁸ Ma-in et nin tawtawoy mawmanonorò ya ampipaghalità nin nakakit hila nin pawpapag-ispantawan. Hay an-itorò la et ay magmaka-aypà kanwarì nin nakem boy homamba ha aw-anghil. Piro agkawo minto-o konla ta habaytoy anhalita-en la ay na-ibat ha kala-etan nin pagnanakem la ta hila ay ampipagmalhay. ¹⁹ Haba-in ya ombahen ya tawtawo ay ayin anan koniksyon ha kowinta olo ya hi Pangino-on Hisokristo. Hiya ay kowinta olo nin kowinta nawini na ya ampipantompel kona. No pangno angka-ibat ha olo ya ikakhaw boy ikapa-hey nin pawpilpo-an boy lawlamad ay ombayro itaman nin ampangibat koni Pangino-on Hisokristo ya ikakhaw boy ikapa-hey nin kaganawan parti nin nawini na emen hila magkama-in nin pagmimiha kompormi ha kalabayan nin Diyos.

Hikawo ay kowinta nati hin nati hi Pangino-on Hisokristo

²⁰ Hapa-eg, banà ta kowinta nati kawo nin kalamo ni Pangino-on Hisokristo hin nati ya, hay mangala-et ya aw-ispirito ay alwaynan makapangyayari komoyo. Piro antà ansomigi kawo et homonol ha na-iknawan ya kawka-ogali-an ya anggaw-en nin ayin katetpel ha Diyos? ²¹ Alimbawà, ma-in maghalità nin, “Alwan dapat mangoligtan nin habayti,” o maghalità nin, “Alwan dapat mangan nin haba-in ni manggapà”. ²² Hay labay totolen ay hatoy bawbagay ya angka-oboh no anggaw-en. Kagagaw-an bongat ihip nin tawo baytoy ombayroy an-ipanogò boy an-i-aral. ²³ Andap tamo no ma-in hilan karonongan ta hay hampat nin gawgawà la boy ampagmaka-aypà hila. Ampadya-dya-an la et ya sarili lan nawini ta andap la no ha ombayro ay aghila maka-ihip kala-etan. Piro ha kaptegan, habaytoy an-itorò la ay ahè makapendan ha tawo nin maghangad nin kala-etan.

3

Banà ha pangabiyay oman ni Pangino-on Hisosay magkama-in tamon bayoy biyay

¹ Hapa-eg ay ma-in kawoyna nin biyay ya bilang biyay nin Diyos ta kowinta nabiyay kawon oman nin kalamo ni Pangino-on Hisokristo hin nabiyay yan oman. Kayà pagmalasakitan moyo ha nakem moyo ya bawbagay ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos, ta anti bayro hi Pangino-on Hisokristo ya ampiknò ha bandan wanan nin Diyos nin ampamo-on. ² Nakemen moyoy bawbagay ya anti bayro, alwan hatoy bawbagay ya an-ikaliga bayri ha babon lotà; ³ ta hikawo ya kowinta nati hin hato ay ma-in anan biyay hapa-eg ya bilang biyay nin Diyos, ta banà ha pamakilamo moyo koni Pangino-on Hisokristo ay kalamo na kawon anti ha Diyos. ⁴ Hi Pangino-on Hisokristo ya nambi kontamo nin bayoy biyay. Pagbira na bayri ay makilamo tamo kona boy magkama-in tamon kagandawan nin emen ha kagandawan na ya ahè makwan ihipen.

⁵ Kayà sopilen moyoy kalabayan nin nawini moyo ha gaw-gawà ya ombayri: panggogomawà nin ka-alayan ya bilang ha pamabayi boy pamakilalaki, pangihip nin karemekan, boy panggawà nin kala-etan. Agkawo pakakamkam ta no mangamkam kawo, hay bawbagay ya angkamkamen moyo ay habaytoy andiyosen moyo. ⁶ Hay ampipanggawà nin ombayro ay parosawan nin Diyos ta anhomombalang hila kona. ⁷ Hin agkawo et tinompel ha Diyos ay ombayroy anggaw-en moyo ta kala-etan ya makapangyayari komoyo.

⁸ Piro hapa-eg ay alihen moyo bayti ya ombayri ha biyay moyo: mapahang, mabayani, mangihip boy maghalità ikala-et nin kapara, boy maghalità nin kawkaremekan. ⁹ Agkawo magbongkok ha miha ta miha, ta hay gawì nin da-an moyon pagkatawo ya ma-ilig gomawà nin kala-etan ay inalih moyoyna. ¹⁰ Habaytoy da-an moyon pagkatawo ay nabayoyna. Hay Diyos ay sigisigin ampamayo komoyo emen lalò kawon mag-in nin bilang kona ya namalsa komoyo, boy emen moyo ya matanda-an nin mahampat. ¹¹ Hapa-eg ha bayo kawoyna ay ayin bali no Hodiyo kawo man o alwa, no anhomonol kawo man o ahè ha kawkapanogo-an, no ma-in kawo man o ayin pinag-aralan, boy no alilà kawo man o alwa. Ayin bali maski hino kawo man ta hay pinakama-alagà ha kaganawan ay hi Pangino-on Hisokristo, boy hiya ay anti ha kaganawan antompel kona.

¹² Hikawo ay nilabi nin Diyos boy pinilì na kawo nin para kona; kayà hikawo ay magbayo nin pag-o-ogali. Hikawo

ay dapat mag-in ma-ingangalowen, ma-osay, mapagmaka-aypà, ma-amey ya nakem, boy mapasinsya. ¹³ Mididispinsa kawo boy mipapatawad. No pangno kawo pinatawad nin Pangino-on ay ombayro itaman ya pamatawad moyo. ¹⁴ Hay igit ha kaganawan ay milalabi kawo emen mag-in mahampat ya pamilalamo moyo. ¹⁵ Payagan moyo nin hi Pangino-on Hisokristo ya mamoo-on ha nakem moyo emen kawo magkama-in nin katinakan. Hay bara-nan nin pamili komoyo ni Pangino-on Hisokristo ay emen kawo mangapimimiha nin mahampat, ta hikawo ay kowinta nawini ni Pangino-on Hisokristo. Pirmi kawon pasalamat ha Diyos. ¹⁶ Hay aral ni Pangino-on Hisokristo ay pakapapanatiliyen moyo ha nakem moyo. Paka-osayen moyoy pamitotorò moyo, mipapangaralan kawo, boy magkanta kawo nin pamomori ha Diyos boy pamasalamat ya ampingibat ha nakem moyo. ¹⁷ Anyaman ya anggaw-en moyo, ampaghalià man o anggomawà ay ikapori dayi nin ngalan ni Pangino-on Hisos, boy iparaan moyo kona ya pasalamat moyo ha Diyos.

Hay pamilalamo

(Ipuso 5:22; 6:1-9; 1 Pedro 2:18; 3:1-7)

¹⁸ Hikawoy bawbabayi, pasakop kawo ha ahawa moyo, ta ombayroy nararapat ogali-en nin ampipantompel ha Pangino-on. ¹⁹ Hikawo itaman ya lawlalaki, labiyen moyoy ahawa moyo boy agkawo pakabagsit konla. ²⁰ Hikawoy aw-anak, ha kaganawan bagay ay honolen moyoy mawmato-antawo moyo emen mangonsowilo komoyo ya Pangino-on. ²¹ Hikawoy tawtatay, hay aw-anak moyo ay agmoyo pakahigpitan emen aghila ma-lihan ganang gomawà nin kahampatan. ²² Hikawoy aw-alilà, pakahonol kawo ha aw-amo moyo. Ha pagsisirbi moyo konla ay gomawà kawo maski angkakit la kawo o ahè. Pakatibolosen moyo ya nakem moyo nin homonol konla nin alwan banà ha kalabayan moyo nin mapakonsowilo hila. Ha ombayroy pagsisirbi moyo, hikawo ay anggomalang ha Pangino-on. ²³ Anyaman ya gaw-en moyo ay pakatibolosen moyoy nakem moyo nin gomawà. Ha ombayro ay ampakapagsirbi kawo ha Pangino-on, alwan ha tawo. ²⁴ Agmoyo liwawan ya lano, hay Pangino-on ay ma-in igwà komoyo ya inhandà nan para ha aw-anak na, ta hi Pangino-on Hisokristo ay ampagsirbiyan moyo. ²⁵ Kayà tanda-an moyo ya hay tawoy nanggawà nin kala-etan ay gantiyen nin Pangino-on. Hay iganti kona ay kompormi ha nagawà nay kala-etan, ta hay Pangino-on ay ayin ampili-en ya tawo.

4

¹ Hikawo itaman ya mangama-in aw-alilà, paka-osay kawo ha aw-alilà moyo boy gaw-en moyo konla ya narapat. Ihipen moyo ya hikawo man ay ma-in Pangino-on ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na.

Wawali
(*Ipiso 6:18-20*)

² Agkawo homawà manalangin no alwan pakatibolosen moyoy nakem moyo ha panalangin moyo, boy agmoyo liwawan nin magpasalamat ha Diyos. ³ Kateng hikayi ay ipanalangin moyo emen kayi ihandà nin Diyos nin mangi-aral nin tongkol koni Pangino-on Hisokristo ya hin hato ay ahè pon impatandà. Hiko ay anti bayri ha pirisowan nin banà ha pangi-aral ko ha tawtawo nin tongkol koni Pangino-on Hisokristo. ⁴ Ka-ilangan ipanalangin moyo ya mag-in malinaw ya pangi-aral ko ha tawtawo, ta hay gawà ya habayti ay impahimalà kongko nin Diyos. ⁵ Mag-in kawon maronong ha pamakilamo moyo ha tawtawoy ahè ampipantompel koni Pangino-on Hisokristo. Agmoyo sayangen ya pana-on nin ahè i-aral konla hi Pangino-on Hisos. ⁶ Pakahampaten moyoy pamaki-ilgo moyo konla emen hila gomana nin manlengè komoyo, ta hay mahampat ya pag-i-ilgo ay emen ahin ya ampamalahap nin pamaman-gan. Ha kahampatan nin pag-i-ilgo moyo ay matanda-an moyo no pangno kawo tombay ha pawpastang la komoyo.

Kalampohan pangongomosta
(*Ipiso 6:21-22*)

⁷ Hapa-eg, kaganawan bagay ya tongkol kongko ay hi Tikiko ya mangibalità komoyo. Hiya ay patel ha Pangino-on ya anlapiyen ko. Kalamowan ko yan ampagsirbi ha Pangino-on boy angkapahimala-an ya ha pagsisirbi na. ⁸ Hay bara-nan nin pangihogò ko koni Tikiko nin mako bahen komoyo ay ibalità na ya kapapa-hal nawen bayri emen mapaligha ya nakem moyo. ⁹ Hay taga bahen ya kalamo nan mako komoyo ay hi Onisimo ya tapat ya patel ya anlapiyen. Hilay lowa ay mangibalità komoyo nin kaganawan ampangyari bayri. ¹⁰ Hi Aristarko ya kapariho kon nakapiriso ay ampangomosta komoyo. Hi Markos ya pinghan ni Birnabi ay ampangomosta simpri komoyo. Hin hato ay hinalità koyna komoyo ya tongkol ha pamako bahen ni Markos. No lomateng ya bahen ay tanggapen moyo yan mahampat. ¹¹ Hi Hisos ya aningaten et Hosto ay ampangomosta simpri komoyo. Ha kaganawan Hodiyooy ampipantompel ha Pangino-on ay hilan bongat bayti hili Aristarko, Markos, boy Hosto ya

Hawhodiyo ampanambay kongko ha pangangaral ko nin tongkol ha ka-ari-an nin Diyos. Angkahaliwa la ko banà ha masyadoy tambay la kongko. ¹² Hi Ipapras ya kabanowa moyo ay ampangomosta simpri komoyo. Hiya ay magsisirbi ni Pangino-on Hisokristo. An-ipakapapanalangin na ya hay pantotompel moyo ay homkaw boy tomibay emen agkawo magtan ha tawtorò ya alwan peteg boy emen moyo mahonol ya an-ipagawà komoyo nin Diyos. ¹³ Ampaptegan ko komoyo ya tongkol koni Ipapras, ta masyadoy pangimalasakit nan magtrabaho nin para bahen komoyo, boy para ha tawtaga Lawdisya boy Hirapolis. ¹⁴ Hi Lokas ya anlapiyen tamoy doktor kateng hi Dimas ay ampangomosta simpri komoyo. ¹⁵ Ikomosta moyo ko ha pawpatel ya taga Lawdisya. Ikomosta moyo ko et koni Nimpas kateng do ha ampititipon ha bali na, hatoy gropon ampipantompel ha Pangino-on.

¹⁶ Pangayari nin ibaha komoyo bayti ya holat ay ipagtan moyo itaman ha Lawdisya emen ma-ibaha bayro ha gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on. Hato itaman ya holat ya impagtan ko konla ay bahawen moyo. ¹⁷ Halita-en moyo koni Arkipo ya geperan nay gawà na ya impahimalà kona nin Pangino-on. ¹⁸ Hapa-eg habayti ya pangongomosta ko komoyo ay mismon hiko hi Pablo ya nanolat. Ihipen moyoy pagkapiso ko boy ipanalangin moyo ko. Hay Diyos ay mangingangalo dayi nin mambin kahampatan komoyo.

HAY PRIMIRON HOLAT NI PABLO HA TAWTAGA TISALONIKA

¹ Hiko hi Pablo, kalamo hi Silas, boy hi Timotiyo ya ma-in holat nin habayti ya para komoyon gropon mangama-in katetpel ha Tatay ya Diyos boy koni Pangino-on Hisokristo bahen ha siyodad nin Tisalonika. Hay Diyos ay mangingingan-galo dayi komoyo nin mambin kahampatan boy katinekan.

Hay pantotompel nin tawtaga Tisalonika

² Hikawoy kaganawan ay pirmi nawen an-ipagpasalamat boy an-ipanalangin ha Diyos. ³ Ha pangipanalangin nawen komoyo ha Tatay tamoy Diyos ay pirmi nawen angka-panemtaman ya kahampatan nin gawgawà moyo nin banà ha pantotompel, kateng pawpagal moyo nin magtrabaho nin banà ha panlalabi moyo ha Diyos, boy matibay ya pan-omasa moyo koni Pangino-on Hisokristo.

⁴ Pawpatel ya anlapiyen nin Diyos, tandà nawen ya hikawo ay pinili nin Diyos. ⁵ Hay pangi-aral nawen komoyo nin Mahapat ya Balità ay alwan ha halità bongat, no alwan pinaptegan et komoyo nin Makapangyariyan ya Ispirito nin Diyos. Tandà moyo ya hin anti kayi bahen komoyo, habayti ya an-i-aral nawen ay pinaptegan nawen komoyo ha biyay nawen para ha ikahampat moyo. ⁶ Hikawo ay nanowad konnawen boy ha Pangino-on; kayà maski nagdanas kawo nin kawkadya-dya-an, hay in-aral nawen komoyo ay tinanggap moyo nin ma-in kaligawan ya nangi-bat ha Ispirito nin Diyos. ⁷ Kayà hikawo itaman ay nag-in alimbawà ha kaganawan ampipantompel ha Pangino-on bahen ha probinsyan Masidonya kateng ha probinsyan Akaya. ⁸ Hay halità nin Pangino-on ay komoyo na-ibat ya pamibahwag. Hay pinibahwagan ay alwan bongat ha probinsiyan Masidonya boy ha probinsyan Akaya, no alwan maski ayri kayi makon dogal ay angkabalita-an nawen ha tawtawo ya tongkol ha pantotompel moyo ha Diyos. Kayà alwaynan ka-ilangan nin maghalità kayi nin anyaman ya tongkol komoyo. ⁹ Hilaynay tawtawo ya ampangibalità konnawen nin tongkol ha kahampatan nin pananggap moyo konnawen hin anti kayi bahen komoyo. An-ibalità la et konnawen no pangno moyo inalih ya pantotompel moyo ha alwan peteg diyos, ta ampagsirbi kawoyna ha peteg Diyos ya angkabiyay. ¹⁰ An-ibalità la et konnawen no pangno moyo an-anti-en ya panlomateng nin Anak nin

Diyos ya hi Apo Hisos ya mangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Mismon hi Apo Hisos ya nati ya biniyay oman nin Diyos, ta hiyay mangilibri kontamo ha kaparosawan ya iparosa nin Diyos.

2

Gawgawà ni Pablo hin anti ya ha Tisalonika

¹ Pawpatel, tandà moyo ya hay pamako nawen bahen komoyo ay nagkama-in nin kahampatan. ² Tandà moyo et ya biha kayi nako bahen ay nagdanas kayi nin kawkadyadya-an boy kawkakareng-eyan hin anti kayi ha siyodad nin Pilipos. Ombayro man, hay Diyos ay nambi konnawen nin hokaw nakem emen hay Mahampat ya Balità nin Diyos ay ma-ibalità nawen komoyo maski malakè ya tawo ya ansomalongat konnawen. ³ Hay pangangaral nawen komoyo ay ahè na-ibat ha kamali-an, ha karemekan nin motibo, o ha panloloko, ⁴ no alwan napaptegangan nin Diyos ya karapatdapat nan ipahimalà konnawen bayti ya Mahampat ya Balità na. Hay ampakonsowilowen nawen ay alwan tawo no alwan Diyos ya ampakatandà nin pagnanakem nawen. ⁵ Tandà moyo ya agkayi ampangabor-abor komoyo boy tandà nin Diyos ya hikayi ay ahè ampagkakanwarì. Ayin ha ihip nawen ya magkakanwarì kayi para makakwa komoyo nin kowalta.

⁶ Agnawen anhangaren ya poriyen moyo kayi o poriyen nin kanayon ⁷ maski ma-in kayi nin karapatan ha ombayro ta hikayi ay hawhogò ni Pangino-on Hisokristo. Ombayro man, hikawo ay pinapakanawa nawen nin bilang kayi ha nanay ya ampangasiwà nin sarili nan anak. ⁸ Banà ha panlalabi nawen komoyo ay alwan bongat Mahampat ya Balità ya nangibat ha Diyos ya inggawà nawen komoyo no alwan kateng sarili nawen. Hikawo ay talagan ampakalalabiyen nawen! ⁹ Warì agmoyo angkapanemteman, pawpatel, ya hin anti kayi bahen komoyon ampangi-aral nin Mahampat ya Balità ay nagpagal kayi nin nagtrabaho? Allo yabi kayin ampagtrabaho emen agkayi makabyat komoyo.

¹⁰ Mismon hikawo boy Diyos ya makapapteg nin hay pamakilamo nawen komoyon ampipantompel ha Pangino-on ay tapat, mahampat, boy ayin kapintasan. ¹¹ Tandà moyo et no pangno nawen anwawaliyan ya balang miha komoyo boy ampakhawen ya nakem. Emen moyo kayin tatay ta an-itowad nawen kawo nin bilang sarilin aw-anak. ¹² Kayà dinawat nawen komoyo ya manggawà kawo nin kahampatan boy mamiyay kawon karapatdapat ha Diyos, ta hiya ya nangingat komoyo nin makilamo kona do ha dogal

ya ampag-ari-an na emen kawo magkama-in kagandawan ya ayin kapara ya mangibat kona.

¹³ Pirmi kayin ampagpasalamat ha Diyos ta hay in-aral nawen komoyo ya Halità nin Diyos ay tinanggap moyo. Habayto ya tinanggap moyo ay tandà moyo ya alwan halità nin tawo, no alwan peteg ya halità ya Halità nin Diyos. Talagan peteg ta anggomawà ha biyay moyon ampipantompel ha Pangino-on. ¹⁴ Pawpatel, hikawo man ay nagdanas nin kawkadya-dya-an nin bilang ombayro ha nangyari ha tawtawoy ampakilamo koni Pangino-on Hisokristo, hatoy gawgropon mangama-in katetpel ha Diyos do ha probinsyan Hodiya. Hay namadya-dyà konla ay Kawkahodiyo la. Ombayro itaman komoyo ta hikawo ay pinadya-dya-an nin sarili moyon kawkabanowa. ¹⁵ Hawhodiyo ya namati koni Pangino-on Hisos boy ha pawpropita nin Diyos, boy hila et ya nangipataboy konnawen. Hay Diyos ay ahè ampangonsowilo konla boy hila ay kontra ha kaganawan tawo. ¹⁶ Hay tongkol ha kalibriyan ya an-i-aral nawen ay an-ibawal lan i-aral nawen ha alwan Hawhodiyo emen hay alwan Hawhodiyo ay ahè malibri. Kayà sobrayna ya panggawà la nin kasalanan. Banà bayri ay tanggapen laynay kaparosawan ya iparosa konla nin Diyos.

Labay tibawen ni Pablo ya pawpatel na ha Pangino-on ha siyodad nin Tisalonika

¹⁷ Anlabiyen nawen pawpatel, maskin amò bongat ya pana-on nin hitamo ay nangapihihiyay ay pirmi nawen kawon an-hipen. Ampagsikahan nawen nin makabira bahen ta angkahabek kayi nin makit nawen kawo nin pirsonal. ¹⁸ Labaylabay nawen makalako bahen. Hiko hi Pablo ay ongnoy bisis anan ampag-ablikà nin mako bahen piro ahè ampitoloy banà ha kagagaw-an ni Satanas. ¹⁹ Anyay pagasa boy kaligawan boy primyo ya ma-ipagmalhay nawen ha arapan ni Pangino-on tamon Hisokristo ha lomateng ya? Warì alwan hikawo? ²⁰ Talagan hikawo ya karangalan boy kaligawan nawen!

3

¹⁻² Kayà hin agnawen ana mate-eh ya kalabayan nawen nin makit kawo ay inhogò nawen hi Timotiyo nin mako bahen. Hiko balè ay nagkabalag ha siyodad nin Atinas. Hi Timotiyo ay patel tamo ya ampagsirbi ha Pangino-on ha pangi-aral na nin Mahampat ya Balità ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo. Inhogò nawen ya nin mako bahen nin mamatibay nin katetpel moyo boy mamakhaw

nin nakem moyo ³ emen agkawo komapey nin banà ha kawkadya-dya-an ya andanasen moyo. Tandà moyo ya hitamoy ampipantompel ha Pangino-on ay talagan magdanas nin kawkadya-dya-an. ⁴ Maski hin anti kayi et bahen komoyo ay hinalità nawen ana komoyo ya hitamo ay magdanas nin kawkadya-dya-an. Hapa-eg ay tandà moyoyna ya ombayroy nangyari. ⁵ Kayà hin agkoyna mateh ay inhogò ko hi Timotiyo nin mako bahen komoyo emen ko matanda-an no makhaw et ya katetpel moyo. Angkahlak ako ta maka matoksò kawo ni Satanas boy ma-lihan alagà ya pangangaral nawen komoyo.

Hay imbalità ni Timotiyo

⁶ Hapa-eg ay kapilateng bongat ni Timotiyo nin nabat bahen. Mahampat ya imbalità na konnawen ya tongkol ha katetpel boy panlalabi moyo. Imbalità na et konnawen ya agmoyo kayi anliwawan, boy angkalengew kawo konnawen nin bilang konnawen ya angkalengew itaman komoyo. ⁷ Kayà pawpatel nawen, maski ampagdanas kayi nin kawka-irapan boy kawkadya-dya-an, hay pantotompel moyo ay ampakapapatowà konnawen. ⁸ Lalò kayin anlomigha ta pirmi awod matibay ya pantotompel moyo ha Pangino-on. ⁹ Ayin angga ya pasasalamat nawen ha Diyos banà ha pamaliga moyo konnawen. ¹⁰ Allo yabi ay an-ipakapapanalangin nawen ya makit nawen kawon oman emen kawo matambayan ha anyaman ya kakolongan et nin pantotompel moyo.

¹¹ Andawaten nawen ya mismon Tatay tamoy Diyos boy hi Pangino-on tamon Hisos ay mangipabira konnawen bahen komoyo. ¹² Andawaten nawen et ya lalò pahanan nin Pangino-on ya panlalabi moyo ha miha ta miha boy ha kaganawan tawo bilang panlalabi nawen komoyo. ¹³ Hay Pangino-on ay mamakhaw et dayi nin nakem moyo emen agkawo makagawà nin kasalanan, boy emen kawo manatili nin ayin kapintasan ha arapan nin Tatay tamoy Diyos lano ha magbira hi Pangino-on Hisos ya kalamo nay aw-anghil boy kaganawan nag-in tawtawo nin Diyos.

4

No pangno tamo mapakonswilo ya Diyos

¹ Habayti et, pawpatel, ya labay kon ibalità komoyo: natoto kawoyna ha intorò nawen komoyo; kayà tandà moyoyna no anyay dapat moyon gaw-en ya makapakonswilo ha Diyos. Ha ngalan ni Pangino-on Hisos ay andawaten ko komoyo ya lalò kawon manggawà nin kahampatan, ² ta

tandà moyo ya hay inwawali nawen komoyo ay nangibat koni Pangino-on Hisos.

³ Labay nin Diyos ya hikawo ay mag-in nin ayin kapintasan; kayà atapan moyoy pamakilalaki boy pamabayi. ⁴ Dapat hikawoy lawlalaki ay mag-in marangal boy ayin kapintasan ha pamamaraan nin pag-a-ahawa moyo. ⁵ Alwan ha panhohomonol ha mala-et ya kalabayan nin nawini nin bilang ha anggaw-en nin tawtawoy ahè ampakabalay ha Diyos. ⁶ Ha ombayri ay ayin lalaki ya manggawà nin alwan tamà o mamintahi ha kapara na nin bilang ha pamabayi, ta hay Pangino-on ay anggomanti nin mamarosa ha tawoy ampanggawà nin ombayro. Habayti ay inhigpit nawen anan imbalità komoyo hin hato et. ⁷ Hay pinangingatan kontamo nin Diyos ay alwa nin para mag-in maremek ya panginghip, no alwan para nin mag-in tamò nin ayin kapintasan. ⁸ Kayà hinoman ya ahè labay homonol ha tawtorò ay alwan tawoy agna anhonolen, no alwan Diyos ya nangigwà komoyo nin Ispirito na.

⁹ Tongkol ha pamilalabi moyon mipapatel ha Pangino-on ay alwa koynan ka-ilangan iholat komoyo, ta intorò ana komoyo nin Diyos ya hikawo ay milalabi. ¹⁰ Talaga itaman anlapiyen moyoy kaganawan patel moyo bahen ha probinsyan Masidonya. Ombayro man, andawaten nawen komoyo ya lalò moyo hilan pakalalapiyen.

¹¹ Ha kaganawan gawà moyo ay dapat moyon ogali-en ya pakatinek. Agkawo maki-emen ha biyay nin ma-in biyay, no alwan iga-od moyoy sarili moyon gamet nin magtrabaho bilang ombayro ha imbibilin nawen komoyo hin hato. ¹² No ombayri ya pag-o-ogali moyo ay galangen kawo nin hatoy ahè ampipantompel ha Pangino-on, boy hay pangangailangan moyo ay agmoyo ipahimalà ha kanayon.

Hay mangyari ha nikati boy ha ampikabiay panlomateng ni Pangino-on Hisos

¹³ Hapa-eg, pawpatel, tongkol ha nikati ya pawpatel ha Pangino-on ay labay nawen matanda-an moyo ya kaptegan emen agkawo maglelè nin bilang ha tawtawoy ayin pag-asa nin mipalako do koni Pangino-on Hisos. ¹⁴ Ampinto-o tamò ya hiPangino-on Hisos ay nati biha nabiyay oman; kayà ampinto-o tamò simpri nin ombayroy mangyari ha nikati ya nipantompel ha Pangino-on. Hila ay biyayen oman nin Diyos nin bilang koni Apo Hisos ya biniyay nan oman, ta lano ha magbira hi Apo Hisos ay makilamo hila kona.

¹⁵ An-ibalità nawen komoyo bayti ya torò nin Pangino-on: hitamoy ampikabiay et ha allon lomateng hi Pangino-on Hisos ay ahè ma-ona ha nikati nin homakbat kona.

¹⁶ Ha allon habayto, ma-in makhaw ya manda, ma-in basis nin anghil, ma-in tonoy tamboyok nin Diyos, boy mismon hiPangino-on Hisos ya mangibat ha katatag-ayan ha kamaninan nin Diyos ay mag-aypà, biha hay nikati ya nipantompel koni Pangino-on Hisokristo ay hila bayto ya mika-ona nin mabiyay oman. ¹⁷ Hapa-eg hitamoy ampikabiyay ay kalamlan magtan nin leem mamalakon tag-ay nin homakbat koni Pangino-on Hisos, ta hitamoy kaganawan ay makilamo kona nin ayin anggawan. ¹⁸ Kayà habayti ya torò ay agmoyo alihen ha nakem moyo emen kawo mangapihahaliwa.

5

Homandà ha panlomateng ni Pangino-on Hisos

¹ Pawpatel, alwa nawen anan ka-ilangan iholat komoyo no makano boy no pangno mangyari bayti, ² ta talagan tandà moyoyna ya hay panlomateng nin Pangino-on ay bilang ha mananakaw ya ahè an-asawan no makanon yabi ya biglà yan lomateng nin manakaw. ³ No an-ipalagay nin tawtawo nin ayin anan kagolowan boy ayin anan kakalimowan ay biglà lomateng konla ya kaparosawan nin bilang pangyayari ha babayi ya naboktot ya ampananam pon nin ilab biha manganak. Hay tawtawoy ombayro ay ahè makalibri ha kaparosawan.

⁴ Piro hikawo, pawpatel ko ay alwan bilang ha tawtawoy anti ha kowinta karegleman nin banà ha panggawà nin kala-etan. Kayà hay panlomateng nin Pangino-on ya bilang ha panlomateng nin mananakaw ay alwan biglà para komoyo. ⁵ Hikawoy kaganawan ay anti ha kahawangan nin bilang ha hawang nin allo, ta hikawo ay aw-anak nin Diyos. Ayin tamo ha karegleman nin bilang ha deglem nin yabi, ta ayin ana ya ka-iligan tamo nin gomawà nin kala-etan. ⁶ Kayà agtamo magkakatoloyan nin bilang ha kanayon, no alwan mag-in tamon pirmin handà boy magpendan ha sarili. ⁷ Hay yabi ay oras pangatoloy boy oras paglahing nin mawmamiminom alak. ⁸ Piro hitamoy anti ha kahawangan nin bilang ha hawang nin allo ay pendanan tamo ya sarili tamo. Lalò tamon tompel ha Diyos boy lalò tamon manlabi, ta habaytoy kowinta protiksiyon nin nebneb tamo. Hay kowinta protiksiyon itaman nin olo tamo ay hay pag-asa tamo ha kalibriyan ha kasalanan, hatoy kalibriyan ya an-asawan tamo ha Diyos. ⁹ Hitamo ay ahè pinilì nin Diyos para parosawan, no alwan hay pamilì na kontamo ay emen tamo ilibri ni Pangino-on Hisokristo. ¹⁰ Nati ya nin banà kontamo emen maskin nati tamoyna o angkabiyay tamo et lano ha lomateng ya ay makilamo tamo kona. ¹¹ Kayà mipapakhaw

kawon nakem boy mitatambay kawo nin bilang ombahen ha anggaw-en moyoyna.

Tawtorò boy pangongomosta nili Pablo

¹² Pawpatel, andawaten nawen komoyo ya igalang moyoy ampipama-alà komoyon ampipantompel ha Pangino-on, ta hila ay pinili nin Diyos nin manambay boy manorò komoyo.

¹³ Hila ay pakalabiyen moyo boy galangen nin mahampat ta ampagtrabaho hila nin para komoyo. Milalamo kawo nin ma-in katinekan.

¹⁴ Pawpatel, andawaten nawen komoyo yapanoro-an moyoy mangatamlad. Hay ampikahlak ay hahaliwawen moyo, hay mangakapey ya pantotompel ay pakhawen moyo, boy pakapasinsya kawo ha kaganawan tawo.

¹⁵ Agmoyo gantiyan nin mala-et ya ampanggawà komoyo nin kala-etan, boy hay kanayon ay agmoyo payagan nin gomawà nin ombayro, no alwan hay pirmi moyon gaw-en ay ikahampat nin miha ta miha boy ha maski hino.

¹⁶ Pirmi kawo nin pakaliga. ¹⁷ Pirmi kawo nin manalangin. ¹⁸ Ha kaganawan ampangyari komoyo ay magpasalamat kawo ta hay ampangyari komoyo ay kalabayan nin Diyos banà ha pamakilamo moyo koni Pangino-on Hisokristo.

¹⁹ Agkawo gomawà nin anyaman ya makapatengen nin pangogomawà nin Ispirito nin Diyos ha nakem moyo.

²⁰ Agmoyo ipag-ayin ba-alà ya pangangaral nin Halità nin Diyos, ²¹ no alwan sori-en moyo ya kaganawan ta hay mahampat ay ipalaman moyo ha nakem moyo. ²² Atapan moyo ya kaganawan gawà ya mala-et.

²³ Dayi hay Diyos mismo ya ampangibatan nin katinekan ay gaw-en na kawo nin lobos nin malinis, hatoy ayin kala-etan. Hay ispirito moyo, kalolowa, boy nawini moyo ay panatiliyen na dayin mahampat, hatoy ayin kapintasan anggan magbira hi Pangino-on tamon Hisokristo. ²⁴ Tapat ya Diyos ya nangingat komoyo; kayà ombayroy gaw-en na komoyo.

²⁵ Pawpatel nawen, ipanalangin moyo kayi.

²⁶ Ha pamipipikit moyo ay ikomosta moyo kayi nin ma-in panlalabi ha kaganawan patel bahen.

²⁷ Pawpatel, ha ngalan nin Pangino-on ay andawaten ko komoyo ya habayti ya holat ay ibaha moyo ha kaganawan patel ha Pangino-on bahen.

²⁸ Hi Pangino-on tamon Hisokristo ay mangingangalo dayin mambi nin kahampatan komoyo.

HAY IKALWAN HOLAT NI PABLO HA TAWTAGA TISALONIKA

¹ Hiko hi Pablo, kalamo hi Silas, boy hi Timotiyo ya ma-in holat nin habayti ya para komoyon gropon mangama-in katetpel ha Tatay tamoy Diyos boy koni Pangino-on Hisokristo bahen ha siyodad nin Tisalonika. ² Hay Tatay tamoy Diyos boy hi Pangino-on Hisokristo ay mangingangalo dayi komoyo nin mambin kahampatan boy katinekan.

Panlomateng ni Pangino-on Hisos ay hosgawannay tawtawo

³ Pawpatel, hikawo ay dapat nawen nin pirmin ipag-pasalamat ha Diyos. Nararapat nawen gaw-en bayto ta anhomkaw ya pantotompel moyo boy mas antomindi ya pamilalabi moyo. ⁴ Kayà an-ipagmalhay nawen kawo ha kanayon ya gawgropo ninmangama-in katetpel ha Diyos banà ha pagte-eh moyo, boy banà et ha patoloy nin matibay ya pantotompel moyo maski ampagdanas kawo nin kaganawan anlomateng komoyo ya kawkadya-dya-an boy pawpa-irap.

⁵ Habayti ay kaptegan nin matoyng ya panonosga nin Diyos, ta banà ha pangiparanas na komoyo nin ombayro ay ampag-in kawo nin karapatdapat ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos. Habayto ya bara-nan nin pagte-eh moyo nin kadya-dya-an. ⁶ Matoyng ya gawà nin Diyos. Kayà nararapat nan gantiyen nin pa-irapan baytoy ampipama-irap komoyo, ⁷ boy hikawo ya ampa-irapan ay biyan nin ka-inawawan. Diyos ya mambi komoyo kateng konnawen nin habaytoy ka-inawawan. Gaw-en na bayti lano ha mipatnag hi Pangino-on Hisos ya mangibat ha katatag-ayan ha kamanin nin Diyos kalamo nay makapangyariyan ya aw-anghil boy manliyobliyob ya apoy, ⁸ ta parosawan na baytoy tawtawoy ahè labay bomalay ha Diyos boy ahè anhomonol ha Mahampat ya Balità ya tongkol koni Pangino-on Hisos. ⁹ Ayin angga ya pamamarosa konla ha impirno; kayà agla makit ya Pangino-on, boy agla makit ya kagandawan nin kapangyariyan na ¹⁰ ha lomateng ya. Piro ha allon habayto, kaganawan ampipantompel ha Pangino-on ya nag-in tawtawo nin Diyos ay mamori kona, boy mamarangal kona, kateng anan hikawo ta tinompel kawoyna ha imbalità nawen komoyo.

¹¹ Kayà, pirmi nawen kawo nin an-ipanalangin emen hay Diyos ay gaw-en na kawon nararapat ha pinangingatan na

komoyo. An-ipanalangin nawen et ya ha kapangyariyan nin Diyos ay tambayan na kawo ha kaganawan kalabayan moyo nin manggawà kahampatan nin banà ha pantotompel moyo kona. ¹² Ha ombayro, hay ngalan ni Pangino-on Hisos ay mapori ha biyay moyo, boy kateng hikawo ay poriyen nin banà ha kahampatan pangingangalo nin Diyos tamo boy hi Pangino-on tamon Hisokristo.

2

Hay pamipatnag nin tawo ya po-on nin kala-etan

¹ Hapa-eg, tongkol ha panlomateng ni Pangino-on tamon Hisokristo boy ha pamititipon tamo kona ay habayti ya anipaki-ilgo nawen komoyo, pawpatel. ² Agkawo mataranta o magolo no ma-in nanolà, o no ma-in pabalità, o holat ya anhalita-en la nin na-ibat kongko ya hay anhalita-en ay nilomateng ana ya Pangino-on. ³ Agkawo paloko ha kabongkokan ya anhalita-en nin maski hino, ta hi Pangino-on Hisokristo ay ahè lomateng anggan ahè pon mangyari ya panhohomombalang ha Diyos, boy no ahè pon mipatnag ya mala-et ya tawoy kontraryo nin Diyos, hatoy tawo ya po-on nin kala-etan ya parosawan ha impirno. ⁴ Komontra ya ha kaganawan anhambawan boy andiyosen nin tawtawo, ta hay sarili na ay an-itag-ay na nin igit ha kaganawan. Kateng bali nin Diyos ay pahoken na, ta bayro ya miknò nin pahamba ha tawtawo ta halita-en na ya hiya ay Diyos.

⁵ Warì agmoyo angka-ihipan ya hin anti ko bahen ay hinalità koyna komoyo ya kaganawan nin habayti? ⁶ Tandà moyo no anya ya bara-nan nin ahè pon lomwah baytoy po-on nin kala-etan. Lomwah ya no ka-orasan ana. ⁷ Hay mala-et ya gawgawà ay ampangyari ana. Ombayro man ay ahè et lomwah baytoy po-on nin kala-etan anggan ahè alihen baytoy ampakaharang kona. ⁸ No na-alih ana ay mipatnag bayti ya tawoy mala-et. Hiya ay patyen boy hay pamati kona ay inanawah ya mangibat ha bebey ni Pangino-on Hisos. Habayti ya tawoy po-on nin kala-etan ay ma-anggawan ta ma-alih ya nin kagandawan hawang ni Pangino-on Hisokristo ha lomateng ya. ⁹ Hay panlomwah nin habaytoy tawoy po-on nin kala-etan ay kagagawan ni Satanas. Habayto ay manggawà nin malakè ya kabongkokan ya mawmilagro, pawpapag-ispantawan, boy pawpalatanda-an, ¹⁰ ta ha hari-hari ya mala-et ya paraan ay mapapinto-o na ha kabongkokan baytoy tawtawoy mipalako ha kaparosawan, ta agla labay pa-alaga-an ya kaptegan nin Diyos, hatoy kaptegan ya makapilibri dayi konla. ¹¹ Kayà pa-olayan hila nin Diyos nin papinto-owen

ha kabongkokan ¹² emen kaganawan nin ahè labay minto-o ha kaptegan, ta angkaligawan hila ha panggawà la nin kala-etan ay sintinsyawan.

Hitamo ay pinili nin Diyos nin ilibri

¹³ Hikawo ay dapat nawen nin pirmin ipagpasalamat ha Diyos, pawpatel nawen ya anlapiyen nin Pangino-on; ta paibat hin primiro, Diyos ya namili komoyo emen ha panlilinis komoyo nin Ispirito nin Diyos boy ha pantotompel moyo ha kaptegan nin Diyos ay malibri kawo. ¹⁴ Hay Mahampat ya Balità ya in-aral nawen komoyo ay habaytoy ginamit nin Diyos nin pinangingat komoyo emen kawo makapaki-atag ha kagandawan ni Pangino-on Hisokristo. ¹⁵ Kayà pakatibay kawo, pawpatel nawen. Pangoligtanan moyo ya kaptegan ya intorò nawen komoyo maski hatoy in-aral o inholat nawen komoyo.

¹⁶ Mismon hi Pangino-on tamon Hisokristo boy Tatay tamoy Diyos ya nanlabi kontamo boy nangingangalo nin nambin kahampatan ya ayin anggay ikakhaw nin nakem tamo boy ikatibay nin pag-asa ¹⁷ ay mamakhaw dayi nin nakem moyo boy mamatibay komoyo. Ha ombayro ay panay kahampatan ya gaw-en moyo boy halita-en moyo.

3

Dapat ipanalangin ya pawpatel ha Pangino-on

¹ Hapa-eg, pawpatel nawen, biha ko yari-en bayti ya holat ko ay andawaten ko ya ipanalangin moyo kayi emen hay Halità nin Diyos ay tampol mibahwag ha ayri paman ya dogal boy tanggapen nin tawtawo nin bilang pananggap moyo. ² Ipanalangin moyo et ha Diyos ya ilibri na kayi ha tawtawoy ampipanggawà nin kala-etan, ta alwan kaganawan tawo ay ma-in katetpel ha Diyos.

³ Piro hay Pangino-on ay tapat; patibayen na kawo boy i-atap ha kaganawan gawà ni Satanas. ⁴ Ma-in kayi nin pamahimalà ha Pangino-on ha anggaw-en moyo, boy tandà nawen ya patoloy moyo nin gaw-en ya kaganawan bagay ya an-ipanogò nawen komoyo.

⁵ Toro-an kawo dayi nin Pangino-on emen moyo ma-intindiyen ya panlalabi nin Diyos boy pagpasinsya ni Pangino-on Hisokristo.

Dapat magtrabaho

⁶ Hapa-eg, pawpatel, ha ngalan ni Pangino-on tamon Hisokristo ay an-imanda nawen komoyo ya pa-alilihan moyo ya mangatamlad ya pawpatel ya ahè labay magtrabaho boy ahè anhomonol ha aw-aral ya intorò nawen konla.

⁷ Tandà moyoyna ya dapat moyo kayi nin towaren. Agmoyo kayi et nakit ya ahè ampagtrabaho hin anti kayi bahen komoyo. ⁸ Ha hinoman ya tawo ay agkayi nananggap nin pamamangan nin ayin bayad, no alwan allo yabi kayin nagpagal nin nagtrabaho emen agkayi makabyat ha maski hino komoyo. ⁹ Ma-in kayin karapatan mamastang komoyo, piro labay nawen bongat mag-in alimbawà komoyo no pangno kawo magtrabaho nin para ha panganga-ilangan moyo. ¹⁰ Hin anti kayi et bahen komoyo ay hinalità nawen komoyo ya ombayri: “Hinoman ya tawoy ahè labay magtrabaho ay ahè pakanen.”

¹¹ Angkabalita-an nawen ya bahen komoyo ayma-in mangatamlad ta ahè labay magtrabaho, no alwan ampaki-emen bongat ha biyay nin ma-in biyay. ¹² Ha ngalan ni Pangino-on Hisokristo ay an-imanda nawen boy an-ipaki-ilgo bahen ha mangatamlad ya hila ay magtrabaho nin ma-in katinekan. Mangan hila nin ma-ibat ha pinagpagalan la.

¹³ Pawpatel nawen, agkawo homawà nin manggawà nin kahampatan. ¹⁴ Hinoman ya ahè homonol bayri ha halità ya inholat nawen komoyo ay tanda-an moyo ya boy agkawo makilamo kona emen ya mipareng-ey. ¹⁵ Piro agmoyo ya itowad nin ka-away moyo no alwan wawaliyan moyo ya nin bilang patel.

Kalampohan halità ni Pablo ha tawtaga Tisalonika

¹⁶ Hay Pangino-on ya ampaingabatan nin katinekan ay pirmi dayin mambi komoyo nin katinekan ha maski anya ya kapapa-hal moyo. Hay Pangino-on ay anti komoyon kaganawan.

¹⁷ Hapa-eg habayti ya pangomosta ko komoyo ay mismon hiko hi Pablo ya nanolat. Ombayri ya pirmi kon anggaw-en emen moyo mapaptegan ya habayti ay talagan na-ibat kongko. Habayti ay sarili kon holat.

¹⁸ Hi Pangino-on Hisokristo ay mangingangalo dayin mambi nin kahampatan komoyon kaganawan.

HAY PRIMIRON HOLAT NI PABLO KONI TIMOTIYO

¹ Hiko hi Pablo ay hogò ni Pangino-on Hisokristo. Nag-in akon hogò na nin banà ha manda nin Diyos ya Mapangilibri kontamo boy hi Pangino-on Hisokristo ya pag-asa tamo.

² Hika Timotiyo ya bilang kon sarilin anak nin banà ha pantotompel mo ha Diyos ay anholatan ko. Hay Tatay ya Diyos boy hi Pangino-on tamon Hisokristo ay mangingangalo dayi komo nin mambin kahampatan boy katinekan.

Ha-aren ya ampipangitorò nin kabongkokan

³ Hin ampibowat akon mako ha probinsyan Masidonya ay binibilinan kata. Hapa-eg ayanhalita-en kon oman komo ya manatili ka bahen ha siyodad nin Ipiso ta ha-aren mo baytoy ongnoy ampipangitorò nin kabongkokan. ⁴ Halita-en mo konla ya alihen layna ya ka-iligan la ha aw-istorya ya pinigawa-gawà bongat, boy agla sayangen ya pana-on la ha lawlistawan ya tongkol ha kawka-apo-apowan la ya pinangibatan la. Habayto ay pangibatan bongat nin pamikokolpya, boy ahè makatambay ha ikakhaw nin pantotompel ha Diyos. ⁵ Hay bara-nan no antà ha-aren hila ay emen hila magkama-in nin panlalabi ya gawà nin malinis boy mahampat ya nakem boy peteg ya katetpel. ⁶ Hay kanayon ya tawtawo ay ahè anhomonol bayri; kayà hapa-eg ay ampidadiskosyonan lay bawbagay ya ayin kowinta. ⁷ Labay la nin hila ya mangitorò nin kawkapanogo-an ya inggawà nin Diyos koni Moysis, piro mismon hila ay ahè ampaka-intindi nin anhalita-en la o bawbagay ya anhalita-en la nin talagan peteg.

⁸ Tandà tamo ya hay kawkapanogo-an nin Diyos ay mahampat no tamà ya panggamit. ⁹ Dapat tamo et ihipen ya hay kawkapanogo-an ay inggawà nin alwan para ha tawtawoy mangahampat no alwan para ha mangala-et boy ampipanhomombalang, para ha ahè anggomalang ha Diyos boy para ha mawmakasalahan, para ha ahè malabay ha kalinisan boy ha kahampatan, para ha mawmapamati nin tatay boy nanay, para ha mapamati nin tawtawo, ¹⁰ para et ha mawmamabayi boy ha mawmamakilalaki, para ha lalaki boy babayi ya ampakilamo nin bilang ahawa ha kapariho la, para ha ampipanakaw nin kapara lan tawo, para ha mangabongkok boy ha ampipamapteg nin kabongkokan ha hosgado, boy para ha ahè ampipantompel ha peteg ya

torò ya tongkol ha Diyos. ¹¹ Habayti ya peteg ya torò ya kompormi ha ahè makwan ihipen ya Mahampat ya Balità nin pinakamahampat ya Diyos ay impahimalà kongko nin Diyos.

Pasasalamat ni Pablo ha ingangalo nin Diyos

¹² Ampasalamat ako koni Pangino-on tamon Hisokristo ya ampambi kongko nin kakhawan emen ko magawà ya impahimalà na kongko. Pinili na ko nin magsirbi kona. Intoring na nin hiko ay mapahimala-an ¹³ maski anla-eten ko ya hin hatò, boy ampadya-dya-an koy ampipantompel kona, boy an-i-insoltowen ko ya. Maski ombayroy ginawà ko ay iningalowan ako nin Diyos ta andap ko no tamà baytoy anggaw-en ko hin agko et antompel kona. ¹⁴ Labis ya kahampatan nin pangingangalo kongko nin Pangino-on, ta hiko ay binyan na nin katetpel boy panlalabi ya ampangibat koni Pangino-on Hisokristo.

¹⁵ Peteg bayti ya ombayri ya pagkahalità boy dapat pangoligtanan nin kaganawan tawo: hi Pangino-on Hisokristo ay nako bayri ha babon lotà nin mangilibri nin maw-makasalahan. Hiko ya pinakamala-et ha kaganawan. ¹⁶ Ombayro man, hiko ay iningalowan nin Diyos emen hay lobos ya kapasinsyawan ni Pangino-on Hisokristo ay makit kongko. Ha ombayro, hiko ya pinakamala-et ay mag-in alimbawà ha mipantompel kona emen hila magkama-in nin biyay ya ayin anggawan ya bilang biyay nin Diyos. ¹⁷ Parangalan boy poriyen ya Diyos nin anggan makakanoman. Hiya ya Arì ya ayin anggawan boy ayin kamatyan. Hiya simpri ya mimihay Diyos boy ahè angkakit. Amin.

Ipaglaban ya kahampatan

¹⁸ Anak kon Timotiyo, an-ipambilin ko komo ya hay pantotompel mo ay ipaglaban mo nin mahampat kompormi ha holà hin hatò ya tongkol komo. ¹⁹ Hay pantotompel mo boy kalinisan nin nakem mo ay panatiliyen mo. Ma-in tawtawoy ahè malabay ha ombayro; kayà hay pantotompel la ay hinirà la. ²⁰ Hi Himiniyo boy hi Alihandro ay kabilang ana ha ombayroy tawtawo. Kayà impa-olay ko hila koni Satanas emen hila mategen maghalità nin kontra ha Diyos.

2

Tongkol ha panalangin

¹ Hay gaw-en tamo, ona ha kaganawan ay ida-ing tamo ha Diyos ya kaganawan tawo boy ipanalangin tamo hila. Ipakirawat tamo hila et boy ipagpasalamat ha Diyos.

² Ipanalangin tamo et ya aw-arì kateng kaganawan anti ha gobirno ya ampipamo-on kontamo. Ha ombayro ay magkama-in tamo nin katinekan, mag-in mahampat ya panggomalang tamo ha Diyos, boy hitamoy kaganawan ay mag-in marangal. ³ Hay panalangin ay mahampat ta makab-in konsowilo ha Diyos ya Mapangilibri kontamo. ⁴ Hay labay na, kaganawan tawo ay malibri ha kawkasalanan la boy makatandà nin kaptegan. ⁵ Mimiha ya Diyos, boy hay ampangipakisondò nin tawo ha Diyos ay mimiha ya ayin kanayon no alwan hi Pangino-on Hisokristo ya nag-in tawo. ⁶ Intarmoli nan inggawà ya sarili na nin mati emen hay kaganawan tawo ay matbeh ha kasalanan. Haba-in ya kaptegan ya ha tamà ya pana-on ay impatnag nin Diyos ya pangilibri na ha tawtawo. ⁷ Bana ha kaptegan ya haba-in, hiko ay pinili nin Diyos nin mag-in mangangaral boy hogò. Hiko ay manonorò ha tawtawoy alwan Hodiyo. Hay an-itorò ko ay tongkol ha katetpel boy kaptegan. Hiko ay ampaghalià nin kaptegan; agko ampaghalià nin kabongkokan.

⁸ Kayà hay labay ko, maski ayri mititipon nin manalangin, hay lawlalaki ya manalangin ay malinis ya nakem, boy ayin pahang o irap nakem ha kanayon.

Tawtorò ni Pablo para ha bawbabayi

⁹ Hay bawbabayi itaman ay dapat pakateptep, boy dapat nin ma-ayos ya pagdodolo, alwan lampas ya ayos nin habot boy panggamit nin aw-alahas, boy hay holot ya dolo ay alwan labis ya kabliyan. ¹⁰ Hila ay pakahipeg gomawà nin kahampatan, ta ombayroy nararapat ha babayi no hila ay talagan ma-in pantotompel ha Diyos.

¹¹ Hay bawbabayi ay dapat manlengè no ma-in ampanorò konla. Ha panonorò konla ay dapat hilan pakatinekan boy pasakop. ¹² Agko payagan ya hay bawbabayi ay manorò boy mamomom ha lawlalaki. Hay bawbabayi ay dapat matinekan, ¹³ ta hay ona nin pinalsa ay hi Adan biha hi Iba. ¹⁴ Hi Adan ay ahè naloko ni Satanas, no alwan hay babayi ya naloko na; kayà hi Iba ay nagkama-in nin kasalanan. ¹⁵ Piro hay babayi ay malibri yay manganak basta pirmi yan tompel ha Diyos, pakalabi, pakahampat, boy pakateptep ya.

3

Hay dapat ogali-en nin ampipama-alà ha mangama-in katetpel ha Pangino-on

¹ Peteg bayti ya ombayri ya pagkahalià: hinoman ya labay mama-alà ha grupo nin mangama-in katetpel ha

Pangino-on ay mahampat ya an-hipen na nin gaw-en. ² Hay ampama-alà ha gropo nin mangama-in katetpel ha Pangino-on ay nararapat nin makit kona ya ombayri: ahè ampanggawà nin anyaman ya mapamintasan kona, mimihay ahawa, mapagpendan, kagalanggalang, mahampat ya nin mangistima nin tawtawoy ampako ha bali na, boy ma-osay manorò. ³ Dapat et nin hiya ay alwan maminom nin alak, hiya ay ma-amey ya nakem, alwa yan pala-away, boy hiya ay alwan lopian kowalta. ⁴ Dapat ma-osay ya et nin mama-alà ha sarili nan pamilya, boy hay aw-anak na ay angkapahonol na nin gomalang; ⁵ ta no agna tandà mama-alà ha sarili nan pamilya ay pangno ya mama-alà ha gropo nin mangama-in katetpel ha Diyos? ⁶ Hay dapat ha mama-alà ay alwan babayo tinompel ha Pangino-on, ta magmalhay ya no ay hosgawan ya nin Diyos nin bilang koni Satanas ya hinosgawan nin banà ha pagmalhay na. ⁷ Hay mama-alà ay dapat et an-igalang nin ahè ampipantompel ha Pangino-on emen alwan kala-etan ya halita-en la ya tongkol kona, boy emen agya magtan nin pawpamamaraan ya anggamiten ni Satanas.

Hay dapat ogali-en nin tawtawoy pinilinin manambay mama-alà

⁸ Ombayri itaman ya nararapat nin makit ha biyay nin tawtawoy pinilì nin manambay mama-alà ha gropo nin mangama-in katetpel ha Pangino-on: kagalanggalang, leseb ya nakem, alwan maminom nin alak, boy alwan sakim. ⁹ Dapat matibay ya katetpel la ha kaptegan nin Diyos boy malinis ya pagnanakem la. ¹⁰ Biha hila pili-en ay hoboken pon no karapatdapat hilan pagkatambay nin magsirbi.

¹¹ Hay dapat itaman makit ha biyay nin ahawa la ay ombayri: kagalanggalang, alwan masalità nin tongkol ha ikahirà nin kanayon, mapagpendan, boy mapahimala-an ha kaganawan bagay.

¹² Hay lawlalaki ya dapat pagkatambay nin mama-alà ha gropo nin mangama-in katetpel ha Pangino-on ay mimihay ahawa, ma-osay mama-alà ha aw-anak la boy ha pamilya la. ¹³ Hay ampakapagsirbin mahampat ya kawkatambay nin ampama-alà ha gropo nin mangama-in katetpel ha Pangino-on ay an-igalang, boy makhaw ya nakem nin maghalità nin tongkol ha pantotompel la koni Pangino-on Hisokristo.

Hay pantotompel tamo

¹⁴ An-omasa ko nin tampol akoynan makalako bahen komo. Ombayro man ay hinolatan kata simpri ¹⁵ emen no ma-antalà man ya pamako ko bahen ay matanda-an

mo bayti ya iholat ko komo no anyay nararapat ogalinen nin tawtawoy kabilang ha kapamilyawan nin Diyos, hatoy kaganawan gropo nin mangama-in katetpel ha Diyos ya angkabiyay. Hila ya pinagkapondasyon nin kaptegan. ¹⁶Talagan kapapa-ispanta ya pantotompel tamo ya ombayri: Hi Pangino-on Hisokristo ay nag-in tawo, boy pinaptegan nin Ispirito nin Diyos ya hiya ay ayin kapintasan, boy nakit ya nin aw-anghil. Hay tongkol koni Pangino-on Hisos ay intorò ha tawtawo ha maski ayirin dogal. Bayri ha babon lotà ay malakè ya nipantompel kona, boy hiya ay gintan ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos.

4

Tawtorò ni Pablo koni Timotiyo

¹ Malinaw ya hinalità nin Ispirito nin Diyos ya ha hoyot ya allo ay ma-in ongnoy tawo ya hay pantotompel la koni Pangino-on Hisos ay alihen la, ta hay honolen la ay hatoy mawmagkakanwarì ya mawmanonorò ya hay anitorò ay impanakem konla nin dawdimonyo. ² Maloko hila ha tawtorò nin tawtawoy mangabongkok boy lanang ya pagnanakem. ³ An-itorò la ya bawal ya mag-ahawa, boy ma-in pamamangan ya an-ibawal la nin kanen maskin habayto ay inggawà nin Diyos. Inggawà na bayto ta kanen nin ma-in pasasalamat nin hatoy ampipantompel kona ya ampakatandà nin kaptegan. ⁴ Kaganawan bagay ya pinalsa nin Diyos ay mahampat boy ahè dapat tanggi-an no alwan habayto ay dapat ipagpasalamat, ⁵ ta hay pamamangan ay ampag-in mahampat nin banà ha Halità nin Diyos boy ha panalangin.

⁶ No itorò mo bayti ha pawpatel ha Pangino-on ay magin kan mahampat ya magsisirbi koni Pangino-on Hisokristo ta ha pagsisirbi mo, hay nakem mo ay kowinta ampakanen mo nin kaptegan ya tongkol ha pantotompel boy matoyngong ya aral ya anhonolen mo. ⁷ Pa-alilihan mo ya mangalalay ya aw-istorya ya pinigawa-gawà bongat boy alwan tongkol ha Diyos. Sanayen moy sarili mo nin gomawà kahampatan, hatoy ayin kala-etan. ⁸ Hay pag-i-irsisyo ay ma-in simprin amò ya pakinabang. Piro hay pinakama-alagà ha kaganawan ay panhohomonol ha kalabayan nin Diyos, ta hay pakinabang ya ma-igwà nin habayto ay alwan bongat para ha biyay tamo bayri ha babon lotà no alwan para et ha biyay ya miha, hatoy biyay do ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. ⁹ Habayti ya kaptegan ay nararapat pinto-owen boy tanggapen nin leseb ha nakem. ¹⁰ Kayà

hikayi ay ampagmalasakit boy ampagsikap nin homonol ha kalabayan nin Diyos ta hay an-asawan nawen ay Diyos ya angkabiyay. Hiya ya Diyos ya Mapangilibri ha kaganawan tawo, lalo-lalò ana ha ampipantompel kona. ¹¹ Habayto ya ipanogò mo boy itorò mo.

¹² Banà ha kalago-an mo ay agka manggawà nin anyaman ya panyamo-yamo-an komo nin maski hino, no alwan mag-in kan alimbawà ha kapariho mon antompel ha Pangino-on. Mag-in la kan alimbawà ha kahampatan ha pag-i-ilgo, pag-o-ogali, panlalabi, pantotompel ha Diyos, boy ha kalinisan nin pagnanakem. ¹³ Angga ha lomateng ako bahen, hay Halità nin Diyos ay patoloy mon ibaha, i-aral, boy itorò ha tawtawoy ampititipon. ¹⁴ Agmo sayangen ya kakayawan ya inggawà komo nin Diyos hin hika ay pinababowan gamet nin impanalangin nin ampipama-alà ha gropo nin mangama-in katetpel ha Pangino-on. Hin habayto, hay holà komo ay impahalità konla nin Ispirito nin Diyos. ¹⁵ Geperan moy katongkolan mo boy pangataw-anan mo emen makit nin kaganawan ya lalò kan ampagkama-in nin kahampatan. ¹⁶ Sigorowen mon mahampat ya sarili mo boy an-itorò mo. Panatiliyen mo ya panggawà mo nin kahampatan emen alwan bongat sarili mo ya malibri no alwan kateng hatoy ampipanlengè komo.

5

Hay mahampat ya panonorò

¹ Hay lawlalaki ya mato-a komo ay agmo paghalita-an nin makhit, no alwan paki-ilgowan mo hila nin bilang ha sarili mon tatay; boy hay lawlalaki ya malagò komo ay itowad mo nin sarili mon patel. ² Hay bawbabayi ya mato-a komo ay itowad mo nin sarili mon nanay; boy hay bawbabayi ya malagò komo ay agmo pag-hipan nin alwan mahampat, no alwan itowad mo hila simpri nin sarili mon patel.

Torò ya tongkol ha bawbawoy babayi

³ Hay bawbawo itaman ya babayi ya talagan ayin ampanambay ay dapat mon igalang boy tambayan. ⁴ Piro no hay bawbawoy babayi ay ma-in aw-anak o aw-apò ay hila bayto ya dapat pon matoto nin manambay ha pamilya la, ta ha ombayro ay angka-ipakit la ya panhohomonol la ha Diyos. Ha pamalay la nin otang ya nakem nin mangasiwà ha mawmato-antawo la boy pawpapò la, hay Diyos ay ampagkama-in konsowilo konla. ⁵ Hay bawoy babayi ya talagan mimiha na tana ha biyay ay an-omasan bongat ha Diyos. Kayà yabi allo yan ampanalangin ta andomawat nin

tambay. ⁶ Piro hay bawoy babayi ya ma-ilig gomawà nin ikapdà nin sarili na ay ayin silbi. Maski angkabiyay ya ay emen yaynan nati. ⁷ Habayti ya tawtorò ay ipahonol mo konla emen ayin makapintas konlan gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on. ⁸ Hinoman ya ahè mangasiwà nin pawpartidos na, lalo-lalò ana ha sarili nan pamilya ay agna an-aminen ya pantotompel na. Mala-et ya nin igit et ha tawoy ayin katetpel ha Diyos.

⁹ Hay karapatdapat ya bawoy babayi ya ma-arì pili-en nin miha ha bawbawoy magsirbi ha himba-an ay ombayri: ahè kolangen ha anemapò ya idad, hay napag-ahawa na ay mimiha ya ayin kanayon no alwan hatoy kinabawowan na, ¹⁰ katanda-an ya hiya ay mapanggawà nin kahampatan, hiya ay ma-osay mangasiwà boy manorò nin aw-anak na, hiya ay mahampat mangistima nin tawtawoy ampako ha bali na, hiya ay ampagmaka-aypà nin mangoyah nin bitih nin nag-in tawtawo nin Diyos, hiya ay matatambayen ha ampipanga-ilangan, boy hiya ay mapanggawà nin kaganawan klasin gawà ya mahampat.

¹¹ Hay mangalagò ya bawbawoy babayi ay agmo pili-en, ta no magtan hila nin gawgawà ya ikapdà nin sarili la ay mag-ahawa hilan oman. No mangyarin ombayro ay aghilayna makapagsirbi koni Pangino-on Hisokristo, ¹² boy ampakapagkasalanan hila nin banà ha panirà la nin pangakò la hin hato ya magsirbi hila ha Diyos. ¹³ Matoto hilan bongat tomamlad hilan ta ayin kanayon ya anggaw-en no alwan manambali ta magdaldal boy maki-emen ha biyay nin ma-in biyay, boy mipag-ilgo nin hatoy alwan dapat halita-en. ¹⁴ Kayà ha palagay ko, mas mahampat ya hay mangalagò ya bawbawoy babayi ay mag-ahawan oman emen hila manganak boy asiwa-en lay sarili lan pamamali. Ha ombayro, hay angkomontra kontamon mangama-in katetpel ha Pangino-on ay ayin bara-nan nin mamintas kontamo. ¹⁵ Anhalita-en ko bayti ta ma-in anan ongnoy bawoy babayi ya agana anhomonol koni Pangino-on Hisos ta hay anhonolen layna ay hi Satanas. ¹⁶ Hinoman ya babayi ya antompel ha Pangino-on ta ma-in yan partidos ya bawbawoy babayi ay dapat na bayton tambayan emen ahè makapabyat ha gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on. Ha ombayro, hay gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on ay makatambay ha bawbawo ya talagan ayin kapapartidos ya an-asawan.

Tongkol ha ampipama-alà ha gropo nin mangama-in katetpel ha Pangino-on

¹⁷ Hay ampipama-alà ha gropo nin mangama-in katetpel ha Pangino-on, hatoy ampagsirbin mahampat ay karapatdapat parangalan, lalo-lalò ana baytoy mangahipeg mangi-aral boy mangitorò nin Halità nin Diyos, ¹⁸ ta ha Halità nin Diyos ay nakaholat ya ombayri: “Ahè bosalan ya bakà mintras anipagi-ek,” boy ma-in et kanayon ya nakaholat ya ombayri: “Hay ampagtrabaho ay nararapat opa-an.”

¹⁹ No ma-in hombang komo ya kontra ha tawoy ampama-alà ha ampipantompel ha Pangino-on ay agmo pon pinto-owen anggan ma-in lowa o tatlo katawoy manistigos ha riklamo ya tongkol kona. ²⁰ No ma-in ampanadyà nin manggawà nin kasalanan ay pagtotolan mo ya ha arapan nin nititipon ya ampipantompel ha Pangino-on. Ha ombayro, hilay kaganawan ay malimon manowad nin manggawà kasalanan. ²¹ Timotiyo, ha arapan nin Diyos boy hi Pangino-on Hisokristo, boy ha arapan nin mangahampat ya aw-anghil ay an-ipakamamanda ko komo ya honolen mo nin ma-in katapatan bayti ya anhalita-en ko komo boy parihowen mo ya tegteg mo ha maski hino. ²² Pakatatap ka ha pamili mo nin gaw-en mon mama-alà. Agka magpabongatbongat mangipababo nin gamet mo ha pamili mo. Atapan mo nin masangkot ha kasalanan nin kanayon. Sikapen mo nin hika ay mag-in malini, hatoy ayin kala-etan.

²³ Alwan bongat lanom ya inomen mo, no alwan ma-ari kan minom nin amò ya alak ya makatambal nin hakit lohok mo boy ha kanayon ya mawmasakit moy ansomompong.

²⁴ Ma-in tawtawo ya maski aghila et mahosgawan ay nipatnag ana pon ya kasalanan la. Piro hay kanayon itaman ay nahosgawan ana pon biha mipatnag ya kasalanan la. ²⁵ Ombayro itaman, hay mangahampat ya gawgawà ay maparan mipatnag, boy maski ahè ampipatnag ay ahè ma-itagò.

6

Torò ya tongkol ha hinaliw ya aw-alilà

¹ Hay hinaliw ya aw-alilà ya ampipantompel ha Pangino-on ay nararapat gomalang ha aw-amo la emen ayin mahalità ya kontra ha ngalan nin Diyos boy ha an-itorò tamo. ² No hay amo la ay kapariho lan antompel ha Pangino-on ay aghila mangihip nin hay amo la ay agla igalang ta patel la man ha Pangino-on. Alwan ombayro no alwan lalò lan pakasirbiyan ya amo la, ta tandà la ya hay makinabang ha pagsisirbi la ay hay anlapiyen lay amo la ya antompel itaman ha Pangino-on.

Hay ampangitorò nin kahalakoy torò

Habayti ya bawbagay ya dapat mon pagsikapan itorò. ³ Hinoman ya ampangitorò nin kahalakoy torò boy ahè an-omawoyon ha mahampat ya aral ya tongkol koni Pangino-on tamon Hisokristo boy ha peteg ya torò ⁴ ay mahambog boy ayin pangintangindi. Ma-ilig ya ha dawdibati boy dawdiskosyonan ya ampangibatan nin magkama-in inggitan, awayan, la-etan, boy mangola-lem nin kala-etan. ⁵ Ampangibatan et nin ayin anggay pamikokontra nin tawtawoy mala-et ya pangangihip boy ahè ampakatandà nin kaptegan. Ha asa la ay yomaman hila nin banà ha pagkarilihyoso la.

Hay pamabli nin kayamanan

⁶ Hay tawoy mapanhomonol ha kalabayan nin Diyos ay ma-in malhay ya pakinabang no kontinto ya ha kapapa-hal na. ⁷ No pangno tamo lo-hok ya in-anak boy ayin anyaman bayri ha babon lotà ay ombayro itaman nin ayin tamon magtan ya anyaman ha mati tamo. ⁸ Kayà dapat tamon magin kontinto no ma-in tamon angkanen boy no ma-in tamon angkapagdolo. ⁹ Hinoman ya labaylabay nin yomaman ay angkatoksò boy angka-ingganyo ha malakè ya gawà ya ayin silbi boy ha mala-et ya kalabayan nin nawini ya makab-i ha tawo nin kahira-an boy kaparosawan; ¹⁰ ta hay masyadoy pama-alagà ha kowalta ay ampangibatan nin kaganawan kala-etan. Ma-in nin tawtawo ya banà ha ka-apehan la nin magkama-in kowalta ay na-alih ya pantotompel la ha Diyos boy masyadoy kalele-an ya andanasen la.

Bibilin koni Timotiyo

¹¹ Piro hika, Timotiyo, ya magsisirbi nin Diyos ay dapat mag-atap ha bawbagay ya haba-in. Pirmi mon sikapen nin gomawà kahampatan boy kalinisan, hatoy ayin kala-etan. Pa-alaga-an mo ya pantotompel mo boy pirmi kan manlabi, pakapasinsya ka, boy magmaka-aypà kan nakem. ¹² Ipaglaban mon mahampat ya pantotompel mo ha Diyos. Pangoligtanan mo ya hika ay ma-in anan biyay ya ayin anggawan ya bilang ha biyay nin Diyos. Banà bayro ha biyay ya anti ana komo ay iningat ka nin Diyos hin hay pantotompel mo ay pinaptegan mo ha arapan nin kalakan tawo. ¹³ Ha arapan nin Diyos ya ampangibatan nin kaganawan biyay, boy ha arapan ni Pangino-on Hisokristo ya mahampat ya naghalità nin kaptegan ha arapan ni Ponsyo Pilato ¹⁴ ay an-ipanogò ko komo ya honolen mo ya anitorò ko komo. Pakahampat kan homonol, hatoy ayin mapintas komo angga ha lomateng hi Pangino-on Hisokristo.

¹⁵ Lomateng ya ha tamà ya pana-on ya hiya ay ipatnag nin Diyos. Hay Diyos ay pinakamahampat boy hiyan bongat ya Pinakamakapangyariyan. Hiya ya pinakamatag-ay ha kaganawan ampag-arì boy pinakamatag-ay ha kaganawan ampangino-onen. ¹⁶ Hiyan bongat ya ayin kamatyan boy anti ha kahawangan ya ahè makayan pakaraniyan nin maski hino, boy hiya ay ahè nakit nin maski hino boy maski makakano ay ayin makakit kona. Anti kona ya karangalan boy kapangyariyan anggan makakanoman. Amin.

Torò ha tawtawoy mangayaman

¹⁷ Hay mangayaman bayri ha babon lotà aytoro-an mo nin ahè pakahambog boy ahè omasa ha kayamanan la ya ahè manatili, no alwan omasa hila ha Diyos ya mabibi-iyen ya ampambi kontamo nin kaganawan angka-ilanganen tamo emen tamo lomiga. ¹⁸ Toro-an mo hila nin gomawà nin kahampatan boy lalò manggawà nin mangahampat, boy mag-in mabibi-iyen boy handà nin mambi ha ampipangailangan. ¹⁹ Ha ombayro ay makatipon hila nin kayamanan ya para ha sarili la, hatoy matibay ya pondasyon ya para lano ha biyay ya miha, boyhapa-eg et ay matanggap laynay peteg ya biyay.

Torò ni Pablo koni Timotiyo

²⁰ Timotiyo, pakahampat ka ha pangi-aral mo nin Mahampat ya Balità ya impahimalà komo nin Diyos. Pakarayò ka ha aw-ilgowan ya manga-alay boy ayin silbi boy pakarayò ka ha pamakidiskosyon ha ampipagmamarong. ²¹ Hay kanayon ya ampipagmamarong ay na-alih ana ya pantompel la ha Diyos.

Hay Diyos ay mangingangalo komo nin mambin kahampatan.

HAY IKALWAN HOLAT NI PABLO KONI TIMOTIYO

¹ Hiko hi Pablo ya hogò ni Pangino-on Hisokristo nin banà ha kalabayan nin Diyos. Inhogò na ko nin mangi-aral nin tongkol ha biyay ya impangakò nin Diyos ha tawtawo ya ma-in pamakilamo koni Pangino-on Hisokristo. ² Timotiyo, hika ya anlapiyen ko nin bilang sarili kon anak ay anholatan ko. Hay Tatay ya Diyos boy hi Pangino-on tamon Hisokristo ay mangingangalo dayi komo nin mambin kahampatan boy katinekan.

Hay an-ipagpasalamat ni Pablo boy hay pamakhawnan nakem ni Timotiyo

³ Allo yabi ay pirmi katan an-ipanalangin boy hika ay ampasalamatan ko ha Diyos ya ampagsirbiyan ko nin malinis ya nakem nin bilang pagsisirbi hin hato nin kawka-apo-apowan ko. ⁴ Angkapanemteman ko ya hin nihiyay ta ay nantolò ya lowà mo banà ha kalele-an mo. Kayà talagan labay katayna dayi nin makit emen ako mapnò nin kaligawan. ⁵ Angkapanemteman ko et ya katibolosan nin pantotompel mo ha Diyos, hatoy ombayro ha pantotompel ni Loyda ya papò mo boy hi Iyonis ya nanay mo. Angkasigoro ko ya hay pantotompel mo ay ombayro ha pantotompel la.

⁶ Kayà an-ibibilin ko komo hapa-eg ya lalò mon pakhawen ya kakayawan ya inggawà komo nin Diyos hin impababo ko komo ya gamet ko nin nangipanalangin komo. ⁷ Hay pangigwà kontamo nin Diyos nin Ispirito na ay alwan para tomalaw tamo, no alwan emen homkaw ya nakem tamo, magkama-in tamo nin panlalabi, boy emen tamo mapendanan ya sarili tamo.

⁸ Agmo ikareng-ey ya pamapteg mo nin tongkol ha Pangino-on tamo. Agmo simpri ikareng-ey ya hiko ay impiriso nin banà ha panonorò ko nin tongkol koni Pangino-on Hisokristo, no alwan ha kapangyariyan nin Diyos ay makimiha ka kongko nin magdanas nin kadya-dya-an nin banà ha Mahampat ya Balità. ⁹ Inlibri na tamo boy iningat emen tamo mag-in malinis, hatoy ayin kapintasan. Ginawà na bayti, alwan banà ha anyaman ya nagawà tamo, no alwan banà ta talagan da-an naynan plano bayti boy banà ha kahampatan pangiangalo na. Hin ahè et pinalsa nin Diyos bayti ya babon lotà, hay Diyos ay nangingangalo

kontamo nin nambin kahampatan nin banà koni Pangino-on Hisokristo. ¹⁰ Hapa-eg bongat nin impatnag nin Diyos bayti ya da-an plano na hin hi Pangino-on Hisokristo ya Mapangilibri kontamo ay nako bayri ha babon lotà. Hay Mahampat ya Balità ya hi Pangino-on Hisokristo ay nati biha nabiyay oman ay habaytoy pinamatalo na nin kapangyariyan nin kamatyan boy pagkabolok nin nawini, ta nagkama-in nin biyay ya ayin kamatyan.

¹¹ Pinili ako nin Diyos nin mag-in nan mangangaral, hogò, boy mangitorò nin habayti ya Mahampat ya Balità. ¹² Kayà ampagte-ehan ko ya hiko ay anti bayri nin nakapiriso. Agko angkareng-ey ta tandà ko no hino ya antepplan ko, boy angkasigoro ko ya hay impahimalà ko kona ay magawà nan i-atap angga ha allon magbira hi Pangino-on Hisokristo.

¹³ Hay kaptegan ya intorò ko komo ay pangoligtanan mo. Banà ha pamakilamo mo koni Pangino-on Hisokristo ay panatiliyen mo ya pantotompel mo boy panlalabi mo kona. ¹⁴ Ha panggogomawà nin Ispirito nin Diyos ya ampa-iri ha nakem tamo ay agmo pa-olayan ya kaptegan ya impahimalà komo.

Hay katapatan ni Onisiporo

¹⁵ Tandà mo ya pina-olayan ako nin kaganawan ampipan-tompel ha Pangino-on do ha probinsyan Asya. Kateng hi Pigilo boy hi Hirmohinis ay nama-olay kongko.

¹⁶ Hiko ay pinaligha ni Onisiporo; kayà hay pamilya na ay ingalowan dayi nin Pangino-on. Agna an-ikareng-ey ya pagkapiriso ko, ¹⁷ no alwan hin ni-abot ya ha siyodad nin Roma ay agna ko tinegnan tinikap anggan agna ko nakit. ¹⁸ Tandà mo no pangno kahampat ya ginawà na kongko hin anti ko ha siyodad nin Iviso. Hay Pangino-on ay mangingangalo dayi kona ha allon magbira hi Pangino-on Hisokristo.

2

Wawali ni Pablo koni Timotiyo

¹ Anak kon Timotiyo, pakakhaw ka nin banà ha kahampatan pangingangalo ni Pangino-on Hisokristo. ² Hay nalengè mo kongko ha arapan nin kalak-an ay ipahimalà mo ha tawtawoy tapat nin makapi-aral itaman ha kanayon.

Pagte-ehan ya ka-irapan

³ Makidamaydamay kan magte-eh nin bilang mahampat ya hondalò ni Pangino-on Hisokristo. ⁴ Hay mihay hondalò ay ahè angkatarka nin mangihip nin trabahoy ayin

koniksyon ha pagkahondalò na. Ha ombayro ay mapakon-sowilo na ya ampakatag-ay kona. ⁵ Hay magdadagaw ay ahè ampakatanggap nin primyo no agna honolen ya riglaminto nin dagaw. ⁶ Hay masakap ya mamaliyan ay karapatdapat ma-onan makinabang ha alawah na. ⁷ Paka-hipen mo bayti ya hinalità ko komo, ta hay Pangino-on ya mambi komo nin pangangintindi ha kaganawan bagay ya habayti.

⁸ Panemtemen mo hi Pangino-on Hisokristo ya biniyay oman nin Diyos. Hiyay alalak ni Ari Dabid ya binanggit ha Mahampat ya Balità nin Diyos ya an-i-aral ko. ⁹ Banà ha pangangaral ko ay ampagdanas ako nin kadya-dya-an. Tinikala-an ako et nin intowad ha mapamatin tawo. Ombayro man, hay Halità nin Diyos ay ahè mategen nin i-aral. ¹⁰ Kayà alang-alang ha tawtawo ya pinili nin Diyos ay mat-eh ko ya kaganawan ampangyari kongko emen hila magkama-in nin kalibriyan ya ampangibat koni Pangino-on Hisokristo, ta ha biyay ya miha ay ma-in hila nin ahè makwan ihipen ya kagandawan ya ahè ma-anggawan. ¹¹ Peteg bayti ya ombayri ya pagkahalità:

“No nati tamo nin kalamo ni Pangino-on Hisokristo ay kalamo na tamo simpri nin nabiyay. ¹² No ampagte-eh tamo ay kalamo na tamo simpri nin mamon-on. No ipogla-oh tamo ya ay ipogla-oh na tamo itaman. ¹³ Maski alwa tamon tapat, hiya ay ampanatilin tapat, ta agna ma-ari hira-en ya hinalità na.”

Atapan ya pamikokolpya ya tongkol ha bawbagayya ayin silbi

¹⁴ Habaytoy kaptegan ay ipa-hip mo ha tawtawoy antoran mo. Pakabibilinan mo hila ha arapan nin Diyos ya ampakakit kontamo ya itegen layna ya pamikokolpya la ta ayin silbi. Habayto ay ahè makab-i nin kahampatan no alwan ikahirà bongat nin tawtawoy ampakalengè. ¹⁵ Pagmalasakitan mo nin hika ay mag-in mahampat ya makapakonsowilo ha Diyos. Ha panggogomawà mo ay hatoy ayin kan dapat ikareng-ey, boy angka-i-aral mon mahampat ya kaptegan ya Halità nin Diyos. ¹⁶ Atapan mo ya aw-ilgowan ya manga-alay boy ayin silbi ya lalò makapipakarayò nin tawo ha Diyos. ¹⁷ Habaytoy klasin aw-ilgowan ay bilang ha kating ya kapannanaknak nin magdonot. Kabilang ha pangyayari ya habayto ay hili Himiniyo boy hi Pilito ¹⁸ ya nipa-alilih ana ha kaptegan. Anhalita-en lay nalabah ana ya pangabiyay oman boy anhira-en lay pantotompel nin kanayon ya tawo. ¹⁹ Piro hay matibay ya kaptegan ya pondasyon nin Diyos ay ombayri ya nakaholat: “Tandà nin Pangino-on baytoy tawtawoy talagan

ikon na.” Hay kanayon itaman ay ombayri ya nakaholat: “Hinoman ya ampaghalità nin hiya ay ikon ni Pangino-on Hisokristo ay dapat pakarayo ha kala-etan.”

²⁰ Ha malhay ya bali ay malakè boy hari-hari ya kahangkapan. Ma-in kawkahangkapan ya yari ha gintò boy pilak, boy ma-in simprin yari ha kayo boy pità. Hay mangabli ya kahangkapan ay anggamiten ha aw-okasyon. Hay kahangkapan ya momorawen ay gamit bongat nin pan-allo-allo. ²¹ Hinoman ya pakarayo ha kasalanan, hay kalimbawa-an na ay emen ha ma-alagà ya kahangkapan ya nilinis, hatoy ayin kapintasan, boy handà gamiten nin pakinabangan nin Pangino-on ha maski anyay mahampat ya gawà.

²² Pa-alilihan mo ya kala-etan ya angka-iligan gaw-en nin mangalagò ya tawtawo. Sikapen mo nin hika ay patoloy nin ma-in kahampatan, patoloy nin tompel, manlabi, boy ma-in katinekan. Sikapen mon mag-in ka nin ombayro nin kalamo mo ya kaganawan ma-in malinis ya nakem nin andomawat haPangino-on. ²³ Atapan mo et ya dawdiskosyon ya ayin kabalikahan boy ayin silbi ta tandà mo ya haba-in ay ampangibatan bongat nin away. ²⁴ Hay magsisirbi ha Pangino-on ay dapat alwan pala-away, no alwan hiya ay dapat ma-osay ha kaganawan, ampakatorò nin mahampat, boy mapasinsya nin mandisiplina. ²⁵ Dapat mapanawah yan mangitoyong nin ansomalongat kona, ta ha ombayro ay maka biyan hila nin Diyos nin pana-on nin paghehean lay kawkasalanan la boy matanda-an lay kaptegan. ²⁶ Ha ombayro ay makapag-ihip-ihip hila boy maka-alih ha hilò ni Satanas ya nanagep nin mamahonol konla.

3

Kadya-dya-an ha hoyot ya allo

¹ Dapat mon matanda-an ya ha hoyot ya allo ay magkama-in nin masyadoy kadya-dya-an. ² Hay tawtawo ay mag-in malabi ha sarili, mag-in lopian kowalta, mahambog, mapag-malhay, mala-et maghalità, ahè anhomonol ha mawmato-antawo, ayin otang ya nakem, boy ayin galang ha Diyos. ³ Hila ay mag-in et nin ayin panlalabi, ayin ingangalo, mapanirà pori, mabayani, mabagsit, boy ma-inakit ha anyaman ya kahampatan; ⁴ traydor, ayin pi-aweng, mapagmatag-ay, boy malabi ha ampakab-i konla nin ikapdà nin sarili la kisa labiyen lay Diyos. ⁵ Kanwari, hila ay rilihyoso piro ayin silbi ta ahè angkakit ha biyay la ya kapangyariyan nin pagkarilihyoso la. Kayà atapan mo ya ombayroy tawtawo.

⁶ Hila ay ampako ha bawbinali ta ampanloko nin bawbabayi ya tawtarantada boy ma-in mangabyat ya kasalanan boy maparan magtan ha hari-hari yamala-et ya kalabayan nin sarili. ⁷ Hay ombayroy bawbabayi ay pirmin ampanlengè ha aral nin maski hino, piro aghila maka-intindi nin kaptegan. ⁸ No pangno sinomalongat hi Hanis boy hi Hambris koni Moysis hin hato ay ombayro itaman hapag nin ansomalongat ha kaptegan ba-in ya lawlalaki ya mawmanloloko. Hay la-et nin panginghip la boy palso ya pantotompel la ha Diyos. ⁹ Piro aghila makapagpatoloy ha ombayroy gawà ya mala-et, ta hay kalokowan la ay mipatnag ha kaganawan tawo bilang ombayro ha nangyari koni Hanis boy koni Hambris.

Bawbibilin ni Pablo koni Timotiyo

¹⁰ Piro hika, Timotiyo ay kahalako. Hiko ya ampakahonolhonolen mo ya ampangwanan mo nin alimbawà ha pangangaral, pamimiyay, anhangaren ha biyay, pantotompel, kapasinsyawan, panlalabi, pagte-eh, ¹¹ boy ha pagdanas ko nin kadya-dya-an boy ka-irapan. Tandà mo ya kaganawan nangyari kongko hin anti ko ha siyodad nin Antiyokiya, Ikonyo, boy Listra. Tandà mo simpri ya pinadya-dya-an ako bayro, piro ha kaganawan habaytoy nangyari kongko ay inlibri ako nin Pangino-on. ¹² Kaganawan tawo ya labay mamiyay nin malinis, hatoy ayin kala-etan nin banà ha pamakilamo la koni Pangino-on Hisokristo ay talagan padya-dya-an. ¹³ Piro hay mangala-et boy ampipanorò nin alwan peteg ay lalò loma-et. Patoloy hilan manloko boy mismon hila ay angkaloko.

¹⁴ Piro hika, magpatoloy kan homonol ha kaptegan ya natotowan mo boy talagan ampinto-owen mo. Tandà mo no hinoy nangitorò komo, ¹⁵ boy tandà mo pa-ibat hin anak ka, hay masagradoy Kaholatan ya Halità nin Diyos ay intorò komo. Habayto ay ampambin hawang ha ihip nin tawtawo emen la ma-intindiyan ya tongkol ha kalibriyan ya mangibat koni Pangino-on Hisokristo banà ha pantotompel la kona. ¹⁶ Kaganawan Kaholatan ay ha Diyos nangibat, boy mapakinabangan ha panonorò nin kaptegan, panana-ad nin manggawà kamali-an, pangitoynong nin tawtawoy ampipa-alilih ha katoynongan, boy ha pangitorò nin kahampatan. ¹⁷ Ha ombayro, hay magsisirbi ha Diyos ay ahè magkama-in nin pagkokolang, no alwan handà yan gomawà nin kaganawan kahampatan.

4

Kalalampohan bibilin

¹ Ha arapan nin Diyos boy ni Pangino-on Hisokristo ya manosga nin ampikabiyay kateng nikati, boy banà ha panlomateng na boy pamomo-on na ay an-ipakabibibilin ko komo ya ² i-aral moy Halità nin Diyos boy pirmi kan handà nin mangi-aral nin habayto ha maski anyay oras. Mamapinto-o ka, mana-ad, mamakhaw nakem, boy pirmi kan pakapasinsya nin manorò; ³ ta lomateng ya pana-on ya hay tawtawo ay agana manlengè ha peteg ya torò, no alwan hay gaw-en la emen la mapdà ya sarili lan kalabayan ay tiponen lay mawmanonorò ya hay an-itorò ay hatoy labaylabay la nin leng-en. ⁴ Hay peteg ya torò ay aglayna leng-en no alwan mas labay la nin leng-en ya aw-istorya ya pinigawa-gawà bongat. ⁵ Piro hika ay mag-in pirmin mapagpendan boy te-eheh moy kawka-irapan. Hay Mahampat ya Balità ay i-aral mo boy geperan moy katongkolan mo nin magsirbi ha Diyos.

⁶ Hiko ay i-igwà ana ha kamatyan. Nilomateng ana ya oras nin ka-anggawan nin biyay ko bayri ha babon lotà. ⁷ Hiko ay kowinta nakilaban nin mahampat boy na-abot ko ya kowinta ampowayowen ko boy nag-in akon tapat ha katetpel ko. ⁸ Kayà ma-in anan an-i-anti nin igwà kongko ya korona nin banà ha kahampatan ko. Hay mangigwà kongko ay hi Pangino-on Hisokristo ya mahampat ya manonosga. Igwà na kongko ha allon magbira ya, boy alwan bongat kongko no alwan kateng ha kaganawan ampanlabi kona boy ampipanganti nin pagbira na.

Sarilin panganga-ilangan ni Pablo boy hay hawhalità na koni Timotiyo

⁹ Pagmalasakitan mon tampol makalako bayri kongko, ¹⁰ ta hiko ay inalihan ana ni Dimas. Mas nan pina-alaga-an ya bawbagay bayri ha babon lotà. Hiya ay nako ha siyodad nin Tisalonika. Hi Krisinti itaman ay nako ha probinsyan Galasya, boy hi Titò ay nako ha probinsyan Dalmasya. ¹¹ Hi Lokas bongat ya anti bayri kongko. Pamako mo bayri ay gitan mo hi Markos, ta hiya ay matatambayen ha pagsisirbi ha Diyos. ¹² Hi Tikiko ay inhogò kon mako ha siyodad nin Ipiso. ¹³ Pamako mo bayri ay gitan moy panlay-ep koy imbalag ko koni Karpo do ha siyodad nin Trowas; gitan mo et ya lawlibro ko, lalo-lalò ana baytoy ma-alagà ya dawdokominto ko.

¹⁴ Hi Alihandro ya panday nin tangsò ay nanggawà kongko nin masyadoy kala-etan. Banà ha ginawà na kongko

ay gantiyen ya nin Pangino-on. ¹⁵ Atapan mo ya ta talagan salongat ya ha an-itorò tamo.

¹⁶ Hin primiro akon nilitis ay ayin nanambay kongko. Hilay kaganawan ay nama-olay kongko. Habayti ay ahè dayi ipakasalanan konla nin Diyos. ¹⁷ Maski pina-olayan la ko, hay Pangino-on ay pirmin anti kongko, boy binyan na ko nin kakhawan emen hay Mahampat ya Balità ay ma-i-aral kon lobosan ha kaganawan tawoy alwan Hodiyo. Inlibri na ko ha tawtawoy inogali liyon. ¹⁸ Ilibri ko et nin Pangino-on ha kaganawan kala-etan. Ha ombayro, hiko ay libri ya gitan na ha katatag-ayan ha ka-ari-an na. Poriyen ya anggan makakanoman. Amin.

Kalalampohan pangongomosta

¹⁹ Halita-en mo koni Prisila boy koni Akila kateng ha pamilya ni Onisiporo ya angkomostawen ko hila. ²⁰ Hi Irasto ay nabalag ha siyodad nin Korinto; hi Tropimo ay imbalag ko ha banowan Milito ta ma-in yan masakit. ²¹ Pagmalasakitan mon makalako bayri biha lomateng ya pana-on ya malay-ep. Angkomostawen ka nili Iyobolo, Podinti, Lino, boy Klawdya kateng kaganawan patel ha Pangino-on ya anti bayri.

²² Pirmi dayi ha nakem mo ya Pangino-on. Hay Diyos ay mangingangalo komoyon kaganawan nin mambin kahampatan.

HAY HOLAT NI PABLO KONI TITO

¹ Hiko hi Pablo ya magsisirbi nin Diyos boy hogò ni Pangino-on Hisokristo ya ma-in holat nin habayti. Inhogò ako nin mamakhaw katetpel nin tawtawoy pinili nin Diyos boy mangipatandà konla nin kaptegan ya makapagawà konla nin kalabayan nin Diyos. ² Habayti ya katetpel la boy kaptegan ay ampambi konla nin pag-asa ya hila ay magkama-in biyay ya ayin anggawan ya bilang biyay nin Diyos. Hin ahè et pinalsa bayti ya babon lotà, hay Diyos ya ahè ampagbongkok ay nagpangakò nin habayti ya biyay. ³ Kayà ha tama-tamà ya pana-on ay impatnag nin Diyos ya Halità na ya impahimalà na kongko nin i-aral kompormi ha an-ipanogò kongko nin Diyos ya Mapangilibri kontamo.

⁴ Anholatan kata, Titò ya bilang kon sarilin anak nin banà ha katetpel ta.

Hay Tatay ya Diyos boy hi Pangino-on Hisokristo ya Mapangilibri kontamo ay mangingangalo dayi komo nin mambin kahampatan boy katinekan.

Hay an-ipagawà koni Titò ha islan Krita

⁵ Hika ay imbalag ko ha islan Krita para manyari nin bawbagay ya ka-ilangan yari-en, boy ha mangama-in katetpel ha balang banowa ay mamili ka nin mama-alà konla bilang ombayro ha imbibilin koyna komo. ⁶ Hay pili-en mon mama-alà ay ombayri ya dapat angkakit ha biyay na: ahè anggomawà nin mapamintasan kona boy mimihay ahawa na. Hay aw-anak na ay dapat antompel ha Diyos, ahè anggomawà nin kala-etan, boy ahè anhomombalang ha mawmato-antawo la. ⁷ Hay ampama-alà ha mangama-in katetpel ay dapat ayin mapamintasan kona, ta hiya ya pinaba-alà nin trabaho ya para ha Diyos. Dapat hiya ay alwan hambog, alwan mapahang, alwan mapaminom nin alak, alwan mapanggolo, boy alwan sakim; ⁸ no alwan hiya ay dapat mahampat mangistima nin sawsang-ili, labaylabay ya kahampatan, mapagpendan, mahampat, malinis, hatoy ayin kapintasan, boy maronong mandisiplina nin sarili na. ⁹ Hay kaptegan ya in-aral kona ay dapat nan pangoligtanan nin mahampat. Ha ombayro, hay tawtawo ay mapakhaw nay nakem ha tamà ya aral, boy ma-ipatandà nay kamalian nin ansomalongat ha peteg ya torò.

¹⁰ Ma-in malakè ya ahè labay homonol, lalo-lalò ana baytoy Hawhodiyo ya ampipagkakanwarì nin hila ya anak

nin Pangino-on. Hila ay ampipanloko boy ampagtoto nin ayin silbi. ¹¹ Kayà habaytoy ampipagkakanwarì ay dapat pategenen nin manorò, ta ma-in anan ongnoy kapamilyawan ya angkagoloy nakem banà ha pangitorò la nin alwan dapat itorò. Ombayroy anggaw-en la emen hila ay makakwa nin kowalta ya para ha sarili la. ¹² Mismon mihay propita ya kapariho lan taga Krita ya naghalità nin ombayri: "Hay tawtaga Krita ay pirmin ampagbongkok; hila ay emen aw-ayop ya ganid; mangahibà hila boy mangatamlad." ¹³ Habayti ya hinalità na ay peteg. Kayà paghalita-an mo hila nin makhit emen mag-in mahampat ya pantotompel la, ¹⁴ boy emen ma-alih ya ka-iligan la ha aw-istorya nin Hawhodiyo ya pinigawa-gawà bongat, boy ha an-ipanogò nin tawtawoy ahè labay ya kaptegan.

¹⁵ Hay tawoy ma-in malinis ya ka-hipan ay ampangipalagay nin kaganawan bagay ay malinis, piro hay tawoy mala-et ya pangingihip boy ayin katetpel ay ayin malinis para kona, ta hay hip na boy konsinsya na ay maremek. ¹⁶ Anhalita-en nin habaytoy tawtawo ya balay lay Diyos piro angkakit ha gawgawà la ya an-ipogla-oh la ya; ta mabayani hila, aghila anhomonol, boy aghila ampakagawà nin kahampatan.

2

Kahampatan ya dapat itorò

¹ Hapa-eg, hay dapat mon itorò ay hatoy kompormi ha peteg ya aral. ² Hay mawmato-antawoy lalaki ay toro-an mon ahè minom alak, mag-in kagalanggalang, mag-in mapagpendan, magkama-in katetpel ha kaptegan, magkama-in panlalabi, boy mag-in mapasinsya. ³ Ombayro simpri ya mawmato-antawoy babayi: toro-an mo hila nin pakatinek emen hila igalang. Aghila magdaldal nin paninirà nin kanayon boy aghila minom nin alak, no alwan mangitorò hila nin kahampatan. ⁴ Ha ombayro, hay mawmato-antawoy babayi ay makatorò ha mawmalagò ya babayi nin manlabi nin ahawa boy aw-anak la, ⁵ mag-in mapagpendan, mag-in malinis ya nakem, pakahipeg ha pamamali, pakabait, boy pasakop ha ahawa. No ombayroy gaw-en la, hay Halità nin Diyos ay ahè mapola-an.

⁶ Ombayro itaman ha mawmalagò ya lalaki, iwawali mo konla ya mag-in hilan mapagpendan. ⁷ Ha kaganawan bagay ay ipakit mo ya hika ay ampangawà nin kahampatan. Agmo gaw-en alina no alwan gaw-en mon matibolos ha nakem mo ya pangitorò mo konla nin kaptegan. ⁸ Pakahampat ka nin mangitorò konla emen

agla ka pintasan, boy emen mipareng-ey ya ansomalongat komo, boy emen ayin hilan mahalità ya anyaman ya tongkol kontamo.

⁹ Hay aw-alilà ya hinaliw ay toro-an mo nin hay aw-amo la ay pakahonolen la, pakonsowilowen, boy agla tobaytobayen. ¹⁰ Hay amo la ay agla panakawan nin anyaman ya bagay, no alwan ipakit la ya hila ay talagan mapahimala-an. No ombayro ya gaw-en la ay malabayan nin tawtawo ya torò ya tongkol ha Diyos ya Mapangilibri kontamo.

¹¹ Hay kahampatan nin pangingangalo nin Diyos ay impatnag para ha ikalibri nin kaganawan tawo. ¹² Habayti ya kahampatan pangingangalo nin Diyos ay makapi-akay kontamo nin halibokotan ya kala-etan kateng kalabayan nin nawini tamo. Ha ombayro, ha kasalokoyan pana-on, hitamo ay makapagpendan, mag-in mahampat, boy mag-in malinis, hatoy ayin kapintasan, ¹³ peleg tamon an-anti-en ya kaligawan ya an-asawan tamoy ahè makwan ihipen, hatoy panlomateng nin Diyos tamo ya ahè mapantayan boy Mapangilibri ya ayin kanayon no alwan hiPangino-on Hisokristo. ¹⁴ Intarmoli ni Apo Hisos nin inggawà ya sarili na nin mati emen tamo matbeh ha kaganawan kala-etan. Linisan na et ya kawkasalanan tamo emen na tamo mapagsarili nin pag-ikon boy emen tamo homipeg nin manggawà nin kahampatan.

¹⁵ Habayti ya bawbagay ay i-aral mo ha tawtawo. Gamiten moy kaganawan karapatan mo nin mamakhaw konla boy mana-ad konla. Agmo hila payagan nin manyamo-yamò komo.

3

Hay dapat ogali-en nin aw-anak Pangino-on

¹ Ipa-ihip mo ha tawtawo bahen ya pasakop hila ha ampipamo-on boy ha mangama-in katongkolan ha gobirno. Pakahonol hila boy mag-in handà nin gomawà kahampatan.

² Aghila maghalità nin ikahirà nin maski hinoy tawo boy aghila mag-in pala-away, no alwan pakaba-it hila boy pakagalang ha kaganawan tawo.

³ Hitamo, hin hato ay ayin simprin tandà ya tongkol ha Diyos, ta agtamo anhomonol boy maparah tamon magtan ha alwan kahampatan boy honolhonolan tamo ha kaganawan mala-et ya kalabayan ya ikapdà nin nawini tamo. Hay angkakit pon ha biyay tamo ay mala-et ya pangingihip, inggit, boy pami-i-inakit. ⁴ Piro hin nipatnag kontamo ya kahampatan boy panlalabi nin Diyos ya Mapangilibri kontamo ⁵ ay inilibrì na tamo ha kaparosawan. Inilibrì na

tamo, alwan banà ha panggawà tamo nin kahampatan, no alwan banà ha ingangalo na. Hitamo ay na-i-anak nin oman banà ha panlinis na kontamo, boy hay Ispirito nin Diyos ay nambi kontamo nin bayoy biyay. ⁶ Banà koni Pangino-on Hisokristo ya Mapangilibri kontamo ay lobosan nin inggawà nin Diyos kontamo ya Ispirito na. ⁷ Ombayroy ginawà na emen ha kahampatan pangingangalo na, hitamo ay imbilang na nin ayin kasalanan, boy nagkama-in tamo nin pag-asa ha biyay ya ayin anggawan ya kowinta manawen tamo. ⁸ Habayti ya ombayri ya pagkahalità ay peteg.

Labay kon hokawen moy nakem mon itorò bayti ha tawtawo bahen emen hay mangama-in anan pantotompel ha Diyos ay talagan gomawà nin kahampatan. Mahampat ba-in boy ikahampat nin tawtawo. ⁹ Pa-alilihan mo ya pami-didiskosyon ya ayin silbi, kateng aw-ilgowan ya tongkol hapawpinnanlipi-an, kateng pamaki-away boy pamakikolpya ya tongkol ha kawkapanogo-an nin Hawhodiyo, ta habayti ay ayin pakinabang boy ayin kowinta. ¹⁰ Maskin hino ya ampanggawà nin kagolowan ay panoro-an mo. No kaloway bisis mo yaynan tinoro-an ta agya manlengè ay ayin anan magawà kona no alwan pa-olayan yayna. ¹¹ Tandà mo ya hay tawoy ombahen ay mala-et boy ampagkasalanan. Hiyayna mismo ya ampambin ihosga ha sarili na.

Kalalampohan bibilin

¹² Pami-abot bahen ni Artimas o Tikiko ya ihogò kon mako komo ay pagsikapan mon homakbat kongko ha Nikopolis, ta hay disisyon ko ay bayro ko peleg abagat. ¹³ Pamibwat ni Sinas ya abogado boy hi Apolos ay igwà moy kaya mo nin itambay konla. Sigorowen mo ya kaganawan angka-ilanganen la ay anti konla. ¹⁴ Hay pawpatel tamo ha Pangino-on ay toro-an mon pirmin manggawà nin kahampatan boy mag-in matatambayen ha ampipangailangan emen hay biyay la ay ma-in ma-ibonga.

¹⁵ Angkomostawen ka nin kaganawan kalamowan ko. Ikomosta mo kayi ha kaganawan ampanlabi konnawen ya pawpatel bahen ya mangama-in katetpel.

Hay Diyos ay mangingangalon mambin kahampatan komoyon kaganawan.

HAY HOLAT NI PABLO KONI PILIMON

¹ Hay ma-in holat nin habayti ay hiko hi Pablo ya impiriso nin banà ha pang-aral ko nin tongkol koni Pangino-on Hisokristo. Hi Timotiyo ya patel tamo ha Pangino-on ay kalamo ko nin ampanolat nin habayti ya para komo, Pilimon, ya anlapiyen nawen ya kalamowan nin mangangaral.

² Habayti ya holat ay para et ha babayi ya hi Apyà ya patel nawen ha Pangino-on, boy para koni Arkipo ya kapara nawen pinagkahondalò ni Pangino-on Hisokristo, boy para ha gropon mangama-in katetpel ha Diyos, hatoy ampititipon ha bali mo, Pilimon.

³ Hay Tatay tamoy Diyos boy hi Pangino-on Hisokristo ay mangingangalo dayi komoyo nin mambin kahampatan boy katinekan.

Hay panlalabi boy katetpel ni Pilimon

⁴ Ha panalangin ko, hika ay an-ilamo kon pirmi nin magpasalamat ha Diyos, ⁵ ta angkabalita-an koy tongkol ha katetpel mo koni Pangino-on Hisos, boy tongkol ha panlalabi mo ha kaganawan nag-in tawtawo nin Diyos.

⁶ An-ipanalangin ko ya hay pamapteg mo nin katetpel mo ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo ay magkama-in nin lobos ya pangingintindi ha kaganawan kahampatan ya anti kontamo nin banà ha pamakilamo tamo koni Pangino-on Hisokristo. ⁷ Hiko man, patel ay labis nin angkaligawan boy angkahaliwa nin banà ha panlalabi mo, ta pinaligha moy nakem nin nag-in tawtawo nin Diyos.

Hay an-ipaki-ilgo ni Pablo koni Pilimon ya tongkol koni Onisimo

⁸ Banà ha pamakilamo ta koni Pangino-on Hisokristo ay ma-ari homkaw ya nakem ko nin imanda komo ya nararapat mon gaw-en. ⁹ Ombayro man, banà ha panlalabi ko komo, hiko ya mato-ayna ya ayin kanayon no alwan hi Pablo ya piriso nin banà koni Pangino-on Hisokristo ay maki-ilgo tana komo. ¹⁰ Hay ipaki-ilgo ko komo ay tongkol koni Onisimo ya peleg anti ko bayri ha pirisowan ay nag-in ko yan bilang sarilin anak nin banà ha pantompel na koni Pangino-on Hisokristo. ¹¹ Hin hato ay ayin kan kapapakinabang kona maski hay labay totole nin ngalan nay Onisimo ay mapakinabangan. Piro hapa-eg, hiya ay pakinabangan tayna.

¹² An-ihogò ko yan magbira bahen komo boy hay nakem ko ay pirmin anti kona. ¹³ Labay ko dayi nin panatiliyen ya bayri kongko nin pinagkanawini mo nin manambay kongko peleg anti ko bayri nin impiriso nin banà ha pangi-aral ko nin Mahampat ya Balità. ¹⁴ Piro agko labay gomawà no agko pon ma-i-pakipapano komo. Agko labay ya angkapilitan kan bongat, no alwan hay panggawà mo nin kahampatan ay hatoy tarmolin nakem mo.

¹⁵ Maka kayà nipahiyay komo hi Onisimo nin amò ya pana-on ay emen pirmiyan yayna komo pagbira na bahen. ¹⁶ Hin hato hi Onisimo ay alilà mon bongat; piro hapa-eg ay alwa yaynan alilà no alwan patel yayna ha Pangino-on. Hiya ay anlabiyan ko, piro lalò mo yan anlabiyan, ta alilà mo ya boy patel mo ha Pangino-on.

¹⁷ Kayà no an-itoring mo ko nin talagan kalamowan mo ay tanggapan mo ya nin emen ha panananggap mo kongko. ¹⁸ No nakagawà ya komo nin alwan tamà, o no nagkatang ya komo ay kongko mo hinowen. ¹⁹ Hikon mismo hi Pablo ya ampanolat nin habayti. Hiko ya mamayad komo. No ha bagay, alwa kon dapat banggiten ya hay kalibriyan nin kalolowa mo ay kowinta otang mo kongko ta hikoy nangipakarani komo ha Pangino-on. ²⁰ Kayà, patel, an-ipaki-ilgo ko komo ya banà ha pamakilamo ta ha Pangino-on ay gaw-en moy an-ipaki-ilgo ko komo. Banà ha pamipatel ta koni Pangino-on Hisokristo ay pakonsowilowen mo ko bayri ha an-ipaki-ilgo ko komo. ²¹ Makhaw ya nakem ko nin nangiholat komo nin habayti ta angkasigoro ko ya honolen mo ko, boy tandà ko ya igit et ya gaw-en mo ha anawoken ko komo. ²² Ma-in ako et awod ipaki-ilgo komo ya mihay bagay. Mangihandà ka nin mihay kowarto ya para kongko, ta an-omasa ko nin banà ha pawpanalangin moyo ay makabira ko bahen komoyo.

Kalalampohan pangomosta

²³ Angkomostawen ka ni Ipapras ya kalamo kon impiriso nin banà ha pangangaral nin tongkol koni Pangino-on Hisokristo. ²⁴ Hi Markos, hi Aristarko, hi Dimas, boy hi Lokas ya kawkalamowan kon mangangaral ay ampangomosta simpri komo.

²⁵ Hi Pangino-on Hisokristo ay mangingangalo dayi nin mambin kahampatan komoyon kaganawan.

HAY HOLAT HA TAWTAWOY HIBRIYO

Hay pinahalità nin Diyos nin halità na ay Anak na

¹ Hin hato, hay Diyos ay naghalità ha kawka-apo-apowan tamo nin malakè ya bisis boy ha hari-harì ya paraan ya hay pinahalità na ay pawpropita na. ² Piro hapa-eg ha kalampohan ana nin pana-on, naghalità ya kontamo ya hay pinahalità na ay Anak na. Hay babon lotà ay pinalsa nin Diyos ya hay ginomawà ay Anak na, boy pinili nin Diyos ya Anak na nin mag-ikon nin kaganawan bagay. ³ Bayri ha Anak ay makit ya kagandawan kahampatan boy kahawangan nin Diyos, boy no pangno ya Diyos ay ombayro itaman ya Anak na. Hiya ya Anak ya ampakaba-alà ha kaganawan pinalsa nin Diyos, ta maski anyay halita-en na ay ampangyari. Nati ya emen na ma-alih ya kawkasalanan tamo, biha ya nako ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos nin nikhò ha bandan wanan nin Pinakamakapangyariyan ya Diyos.

Hay aw-anghil ay ahè maka-igit ha Anak nin Diyos

⁴ Hay an-ingaten Anak nin Diyos ay igit ha aw-anghil, ta hay katongkolan ya inggawà kona nin Diyos ay igit ha katongkolan la. ⁵ Alwan anghil no alwan Anak na ya pinag-ilgowan na nin ombayri:

“Hika ya Anak ko. Hapa-eg ay impatnag ko ya hiko ya Tatay mo.”

Ombayri et ya hinalità nin Diyos ya tongkol ha Anak na:

“Hiko ya Tatay na boy hiya ya Anak ko.”

⁶ Hin ihogò nin Diyos ya mimihay Anak na nin mako bayri ha babon lotà ay ombayri ya hinalità na:

“Kaganawan anghil nin Diyos ay dapat homamba kona.”

⁷ Tongkol ha aw-anghil ay ombayri itaman ya hinalità nin Diyos:

“Hila ay mawmagsisirbi ko ya no labay ko ay magawà ko nin hila ay mag-in angin boy mag-in apoy.”

⁸ Piro hay hinalità nin Diyos ya tongkol ha Anak na ay kahalako ta ombayri ya hinalità na kona:

“Hay pamomo-on mo, O Diyos ay anggan makakanoman.

Hay pag-a-arì mo ay ma-in kahampatan. ⁹ Angkatowà ka ha gawgawà ya mahampat, piro angka-inakit ka ha gawgawà ya mala-et. Kayà pinonò kata nin kaligawan, ta hika ay ginawà kon igit ha kawkalamowan mo.”

¹⁰ Hinalità et nin Diyos ha Anak na:

“Hin ka-ona-onawan, hika ya Pangino-on ay pinalsa moy lotà, boy gamet mo ya nanggawà nan langit. ¹¹ Kaganawan nin habayti ay ma-in anggan makakanoman. Habaytoy pawpinalsa mo ay domanan nin bilang ha dolo ¹² ya no ayin anan kowinta ay topi-en ana ta pahiliyan nin bayo. Piro hika ay ahè ampangoman; agka tomo-a boy agka mati.”

¹³ Habayti et ya hinalità nin Diyos ha Anak na:

“Miknò ka ha bandan wanan ko anggan hay kawkaaway mo ay talowen ko boy igwà ko hila ha hilong kapangyariyan mo.”

Maski nakakano ay ayin ombayroy hinalità nin Diyos ha aw-anghil na. ¹⁴ Warì alwan kaganawan anghil ay aw-ispirito ya mawmagsisirbi ha Diyos? An-ihogò hila nin Diyos nin magsirbi do ha tawtawoy biyan na nin kalibriyan ha kasalanan.

2

Hay kalibriyan ya ahè makwan ihipen

¹ Banà ta hi Pangino-on Hisos ya ampaka-igit ha kaganawan ay dapat tamon pangoligtanan nin mahampat ya kaptegan ya nalengè tamo ya tongkol kona emen agtamo mipakarayò ha kaptegan. ² Hay kawkapanogo-an ay inggawà nin Diyos ha aw-anghil, ta hila ya mangibalità nin habayto koni Moysis. Napaptegan ya hay kawkapanogo-an ay talagan peteg ta hinoman ya hinomombalang o ahè hinomonol bayro ay nakatanggap nin parosa ya nararapat kona. ³ Mas et bayroy mangyari kontamo. Hitamo ay ahè maka-iwas ha kaparosawan ha impirno no agtamo ampalaga-an bayti ya kalibriyan ya ahè makwan ihipen. Hi Pangino-on Hisos ya ona nin nangibalità nin habayti ya kalibriyan, boy hay nipampakalengè kona ya namapteg kontamo nin habayti ay peteg. ⁴ Habayti ay pinaptegan et nin Diyos ha pangipakit na nin pawpalatanda-an boy hari-hari ya papag-ispantawan, boy ha pambi na nin kawkakayawan ya nangibat ha Ispirito nin Diyos. Habayto ay an-igwà nin Diyos kompormi ha kalabayan na.

Hay kalibriyan ya inggawà nin Diyos ay ahè nangibat ha aw-anghil, no alwan nangibat koni Pangino-on Hisokristo

⁵ Alwan ha aw-anghil inggawà nin Diyos ya katongkolan mamoon no alwan inggawà na koni Pangino-on Hisokristo. Hay an-ilgowen nawen ay alwan tongkol bayri ha babon lotà hapa-eg, no alwan hatoy kapahiliyan nin habayti. ⁶ Ha

Halità nin Diyos ay nakaholat ya ombayri ya hinalità hin hato ni Arì Dabid:

“Anyà ya tawo ta ampanemtemen mo ya boy ampa-alagā-en mo? ⁷ Hiya ay ginawà mon ma-aypà ha aw-anghil nin amò ya pana-on. Intag-ay mo ya nin pinarangalan nin emen ha arì, ⁸ balè kaganawan bagay ay inggawà mo ha hilong kapangyariyan na.”

Hin inggawà nin Diyos ha hilong kapangyariyan nin tawtawo ya kaganawan bagay ay ayin anan bagay ya ayin ha hilong kapangyariyan la. Piro agtamo et angkakit hapa-eg ya kaganawan bagay ya anti ha hilong kapangyariyan nin tawtawo. ⁹ Hi Apo Hisos balè ay tandà tamoy ginawà ya nin Diyos nin ma-aypà ha aw-anghil nin amò ya pana-on. Ombayro man, banà ha pagkamati ni Apo Hisos hin nagdanas ya nin kadya-dya-an, hay Diyos ay nangitag-ay nin namarangal kona. Banà ha kahampatan ingangalo kontamo nin Diyos ay nilabay na ya hi Apo Hisos ay magdanas nin kamatyan para kontamon kaganawan.

¹⁰ Hay Diyos ay ma-in karapatan nanggawà nin ombayro ta hiyay namalsa nin kaganawan, boy kaganawan bagay ay para ha ikapori na. Lano do ha katatag-ayan ha kamanin nin Diyos ay labay na nin hay malakè ya anak na ay magkama-in kagandawan ya emen ha kagandawan na. Hi Apo Hisos ya mantan bayro kontamo ay ka-ilangan pon magdanas nin kadya-dya-an, ta hay pagdanas na nin kadya-dya-an ay kabo-o-an nin kalibriyan nin aw-anak nin Diyos.

¹¹ Hi Apo Hisos ya ampangalih nin kawkasalanan emen hay tawtawo ay mag-in nin ayin kasalanan. Hapa-eg, hiya kateng hatoy tawtawoy inalih nay kawkasalanan ay mimihay tatay la ya ayin kanayon no alwan Diyos. Kayà ahè an-ikareng-ey ni Apo Hisos nin ingaten hila nin pawpatel, ¹² ta hin hato ay ombayri ya hinalità ni Apo Hisos ha Diyos: “Hay ngalan mo ay ibabalità ko ha pawpatel ko. Ha pamititipon nin kaganawan ay magkanta ko nin pamomori komo.”

¹³ Hinalità et ni Apo Hisos,

“Pahimalà ako ha Diyos.”

Ombayri et ya hinalità na:

“Anti ko bayri kateng aw-anak nin Diyos ya impahimalà na kongko.”

¹⁴ Hay aw-anak ya antokoyen na bayri ay tawtawo ya ma-in laman boy dayà. Hi Apo Hisos itaman ay nag-in tawo nin bilang konla emen ya mati. Hay pagkamati na ya pinamatalo na koni Satanas, ta hi Satanas ya ma-in kapangyariyan ha kamatyan. ¹⁵ Hay tawtawo, leleg

angkabiyay ay angkalimo ha kamatyan. Piro hi Satanas ay tinalo ni Apo Hisos emen hila malibri do ha ahè mangaka-alih konlay pangalimo ha kamatyan. ¹⁶ Malinaw ya alwan aw-anghil ya antambayan ni Apo Hisos, no alwan hay antambayan na ay tawtawoy inalalak ni Abraham. ¹⁷ Kayà emen matambayan ni Apo Hisos ya pawpatel na ay ka-ilangan mag-in yan tawo emen na maranasan ya andanasen nin tawtawo. Ha ombayro, hi Apo Hisos ay nag-in pinakamatag-ay ya parì ya ma-ingangalowen boy tapat ha sirbisyo ya mangipakisondò nin tawtawo ha Diyos bilang ombayro ha sirbisyo hin hato nin pawparì nin Aw-israylita; ta banà ha pagkamati ni Apo Hisos ay natbeh ya tawtawo ha kawkasalanan. ¹⁸ Mismon hi Apo Hisos ay nagdanas nin kadya-dya-an hin tinoksò ya ni Satanas, piro agya natoksò. Kayà matambayan nay ampipagdanas nin toksò.

3

Hi Apo Hisos ay igit et koni Moysis

¹ Hapa-eg, pawpatel ya kapara kon iningat nin Diyos, ihipen tamo hi Apo Hisos ya inhogò nin Diyos emen ya mag-in pinakamatag-ay ya parì ya mangipakisondò kontamo ha Diyos, ta hiya hi Apo Hisos ya ampahimala-an tamo. ² Tapat ya ha impagawà kona nin Diyos ya nangihogò kona bilang itaman koni Moysis hin hato ya tapat ha pamama-alà ha kapamilyawan nin Diyos, hatoy Aw-israylita ya impaba-alà kona nin Diyos. ³ Piro hi Apo Hisos ay ampaka-igit koni Moysis ta hiyay namalsa nin tawtawo. Hay ka-alimbawa-an ay tawoy nangipa-ireng bali: hay mas amparangalan ay hatoy tawo kisa bali, piro hi Pangino-on Hisos ya ka-alimbawa-an nin nangipa-ireng bali ay hiyay mas amparangalan kisa hi Moysis ya pinaba-alà bongat. ⁴ Balang bali ay ma-in nangipa-ireng, piro Diyos ya namalsa nin kaganawan bagay. ⁵ Hi Moysis ay bilang ha mihay alilà ya tapat ha pagsisirbi ha Diyos, ta hiya ay anhomonol ha an-ipagawà kona nin Diyos ya asiwa-en nay Aw-israylita ya tawtawo nin Diyos. Hay bawbagay ya halita-en lano nin Diyos ay imbalità ni Moysis. ⁶ Balè hi Pangino-on Hisokristo ay alwan alilà, ta hiya ay Anak nin Diyos. Tapat ya ha pangangasiwà ha aw-anak nin Diyos bilang ombayro ha pangangasiwà hin hato ni Moysis. Hitamo ay aw-anak nin Diyos no hay pamahimalà tamo kona ay matibay angga ha anggawan, boy no an-omasa tamo kona.

Hay babalà ya tongkol ha ahè pantompel ha Diyos

⁷ Hay Ispirito nin Diyos ay naghaltà nin ombayri:

"No angkalengè moyo hapa-eg ya hawhalità nin Diyos⁸ ay agmoyo patya-en ya nakem moyo nin bilang ha kawka-apo-apowan moyo ya kinomontra ha Diyos hin hato hinpana-on ni Moysis. Pirmi la kon an-hoboken hin anti hila ha powiray dogal, wana nin Diyos.⁹ Lo-ob apatapò ya ta-on nin angkakit lay pawpapag-ispantawan ya anggaw-en ko konla, piro aghila antonggen nin manobok kongko.¹⁰ Kayà habaytoy tawtawo ay pinamahangan ko. Hinalità ko, 'Pirmi hilan ampakihowawì kongko ta angkomontra hila ha labay ko.'¹¹ Ha kapahangan ko konla ay ombayri ya pinanompa-an kon hinalità: 'Talagan aghila makapahok nin pa-inawa do kongko ha dogal ya inhandà kon pa-iriyen la.' "

¹² Pawpatel, mag-atap kawo emen agkawo mag-in mala-et ya ayin pantotompel ha Diyos, ta no mangyari komoyo bayto ay anhalibokotan moyo ya Diyos ya angkabiyay.¹³ Hay dapat moyon gaw-en emen agkawo maloko para gomawà nin kasalanan ay agmoyo patya-en ya nakem moyo, boy allo-allo kawon mipapangaralan mintras ma-in et pana-on nin mangapitatambay kawo.¹⁴ Hay pamakilamo tamo koni Pangino-on Hisokristo ay ayin angga no pangoligtanan tamon mahampat ya pamahimalà tamo kona hin ompisa nin hitamo ay tinompel kona.¹⁵ Ombayri ya nakaholat ha Halità nin Diyos:

"No angkalengè moyo hapa-eg ya hawhalità nin Diyos ay agmoyo patya-en ya nakem moyo nin bilang ha kawka-apo-apowan moyo ya kinomontra kona hin hato."

¹⁶ Hino baytoy nipankomontra ha Diyos maski nalengè lay bosis na ya ampaghalità konla? Warì alwan hila baytoy kaganawan nin hatoy pinangonawan ni Moysis nin in-alih ha nasyon Ihipto?¹⁷ Ha lo-ob apatapò ya ta-on, hinoy ampamahangan nin Diyos? Warì alwan hatoy nipagkasalanan ya nikati ha powiray dogal?¹⁸ Hinoy inhompà nin Diyos nin talagan ahè makapahok nin pa-inawa do kona ha dogal ya inhandà nan pa-iriyen la? Warì alwan hatoy ahè nipanhomonol kona?¹⁹ Tandà tamo ya aghila nakapahok banà ha agla pantompel ha Diyos.

4

Hay tongkol ha pampomahok nin pa-inawa ha dogalya inhandà nin Diyos

¹ Hitamo ay kalamo do ha tawtawoypinangako-an nin Diyos nin makapahok nin pa-inawa do kona ha dogal

ya inhandà nan pa-iriyàn tamo. Kayà mag-atap tamo emen ayin kontamo nin mapabilang do ha tawtawoy ayin katetpel ya ahè makapahok ha dogal ya impangakò nin Diyos. ² Nakalengè tamo itaman nin Mahampat ya Balità ya tongkol ha pama-inawawan ya nalengè nin hatoy kawkalamowan ni Moysis. Ombayro man, maski nalengè la bayto ay aghila tinompel; kayà ahè nakab-i nin kahampatan konla. ³ Hitamoy ampipantompel ha Diyos ay talagan makapahok bayro nin pa-inawa, piro hay ahè ampipantompel ay ahè makapahok bayro ta ombayri ya nakaholat ha Halità nin Diyos:

“Ha kapahangan ko konla ay inhompà ko nin hinalità ya ombayri: ‘Talagan aghila makapahok nin pa-inawa do kongko ha dogal ya inhandà kon pa-iriyàn la.’ ”

Hatoy dogal ya pama-inawawan ay nayari ana nin Diyos pa-ibat et hin pinalsa nay kaganawan. ⁴ Tandà tamo ya nayari ana bayto ta nakaholat ha Halità nin Diyos ya tongkol ha ikapiton allo. Ombayri ya pagkahalità:

“Ikapiton allo, hay Diyos ay napa-inawa ta nayari nayna ya gawgawà na.”

⁵ Hinalità nayna et,

“Talagan aghila makapahok nin pa-inawa do kongko ha dogal ya inhandà kon pa-iriyàn la.”

⁶ Hatoy nika-onan nakalengè nin Mahampat ya Balità ay ahè nakapahok bayro banà ha agla panhomonol. Piro ma-in kanayon ya makapahok bayro nin pa-inawa kalamo nin Diyos. ⁷ Matanda-an bayto ta hay Diyos ay nangitaning nin mihay allo ya an-ingaten “Hapa-eg”; ta hin nalabah ya malakè ya ta-on pa-ibat hin ahè nakapahok nin pa-inawa baytoy kawkalamowan ni Moysis ay impahalità nin Diyos koni Ari Dabid bayti ya hinalità koyna komoyo,

“No angkalengè moyo hapa-eg ya anhalita-en nin Diyos ay agmoyo patya-en ya nakem moyo.”

⁸ Hay dogal ya pinantanan hin hatò ni Hoswi ha Aw-israylita ay alwan habaytoy talagan dogal ya pama-inawawan la nin kalamo la ya Diyos, ta no habaytoy talagan dogal ya pama-inawawan nin kalamoy Diyos, nalabah ya ongnoy pana-on, hay Diyos ay agana dayi namanggit nin tongkol ha kanayon ya alloy pama-inawa. ⁹ Kayà hay Diyos ay ma-in inhandà ya dogal para pama-inawawan nin tawtawo na nin bilang ombayro ha pama-inawa na hin nayari nan pinalsa ya kaganawan. ¹⁰ Hinoman ya makapahok ha dogal ya pama-inawawan nin kalamo na ya Diyos ay makapa-inawa ya ha gawgawà na nin bilang ha Diyos ya napa-inawa hin nayari yan namalsa. ¹¹ Kayà

pagsikahan tamon makapahok nin pa-inawa kalamo nin Diyos. Agtamo towaren ya tawtawo hin hatò ya ahè nakapahok ha dogal ya pangipalakwan konla, ta aghila hinomonol.

¹² Hay Halità nin Diyos ay anggomawà boy makapangyari. Matarem nin igit ha hondang ya mitaligmang ya tarem. No pangno nin hay hondang ay ampakataloh ha pawpilpo-an kateng ha bawbot-o ay ombayro itaman ya Halità nin Diyos, ta anggomawà ha nakem boy ha ka-hipan nin tawtawo boy ampakatandà no anyay an-hipen la boy amplanowen la. ¹³ Ayin pinalsa ya ma-arì magtagò ya ahè makit nin Diyos. Tandà nay kaganawan pinalsa na boy angkakit nay kaganawan gawà la. Lano ay omarap tamo kona ta kaganawan ginawà tamo ay tobayen tamo kona.

Hi Apo Hisos ya pinakamatag-ay ya parì

¹⁴ Pangoligtanan tamo ya katetpel tamo ta ma-in tamoy-nan pinakamatag-ay ya parì ya anggomawà nin sirbisoy mangipakisondò nin tawtawo ha Diyos. Hiya ya nako ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ya ayin kanayon no alwan hi Pangino-on Hisos ya Anak nin Diyos. ¹⁵ Habayti ya ampangipakisondò nin tawtawo ha Diyos ay andomamay kontamo nin mananam nin kaganawan an-ikakapey nin pantotompel tamo. Ha pagdadas tamo nin toksò ay aningalowan na tamo, ta hin anti ya bayri ha babon lotà ay tinoksò ya ha kaganawan paraan. Nagdanas ya itaman nin tawtoksò nin bilang ha pagdanas tamo, piro maski tinoksò ya ay agya nakagawà nin kasalanan. ¹⁶ Banà ta ma-in ampangipakisondò kontamo ha Diyos ay agtamo mag-alangan nin pakarani ha Diyos ya ampambin kahampatan ingangalo kontamo. Ha pangingangalo na, anyaman ya oras nin ka-ilanganen tamoy tambay na ay igwà na kontamo no pakarani tamo kona.

5

¹ Hin hatò, ha kawka-apo-apowan tamo ay ma-in pinili konla para mag-in pinakamatag-ay ya parì ya anggomawà nin sirbisyo ha Diyos nin para ha tawtawo. Balang pinili ay hiya ya mangidolog ha Diyos nin aw-ayop ya pinati nin para ha ikapatawad nin kawkasalanan boy ma-in et kanayon ya an-igwà ya para ha Diyos. ² Habaytoy tawoy pinakamatag-ay ya parì ya ampangipakisondò nin tawtawo ha Diyos ay ma-in itaman kakapeyan. Kayà tandà na no pangno na mapagpasinsyawan nin pakilamowan ya tawtawoy ampitawon ya anggomawà nin alwan mahampat. ³ Banà ta ma-in yan kakapeyan, hay an-igwà na ha Diyos

ya para ha ikapatawad nin kawkasalanan ay alwan bongat para ha kawkasalanan nin tawtawo, no alwan para et ha sarili nan kawkasalanan.

⁴ Hay tawoy nag-in pinakamatag-ay ya parì ya mangipakisondò nin tawtawo ha Diyos ay ampagkama-in karangalan, piro ahè ma-arì pili-en nin tawo ya sarili na nin mag-in nin ombayro. Hiya ay ka-ilangan pili-en nin Diyos nin bilang koni Aron hin hatò ya pinilì na nin mag-in ka-onanawan pinakamatag-ay ya parì. ⁵ Ombayro itaman koni Pangino-on Hisokristo. Agna pinarangalan ya sarili na ya mag-in yan pinakamatag-ay ya parì ya anggomawà nin sirbisoy mangipakisondò nin tawtawo ha Diyos, no alwan hay Diyos ya namarangal kona, ta Diyos ya nangigwà kona nin ombayroy sirbisyo ta wana kona,

“Hika ya Anak ko; hapa-eg ay impatnag ko ya hiko ya Tatay mo.”

⁶ Hay kanayon et ya hinalità nin Diyos koni Apo Hisos ay ombayri:

“Hika ay parì anggan makakanoman nin bilang ombayro koni Milkisidik hin hatò.”

⁷ Hin anti et bayri hi Apo Hisos ha babon lotà ay nanalangin ya ha Diyos ya makapilibri kona ha kamatyan. Ha pamakirawat na ay ampantolò ya lowà na boy makhaw ya tangih na. Hay andawaten na ay nilengè nin Diyos banà ta hi Apo Hisos ay nagmaka-aypà nin hinomonol ha Diyos. ⁸ Ha pagdanas ni Apo Hisos nin kadya-dya-an, maski Anak ya nin Diyos ay natoto yan lalò homonol ha Diyos. ⁹ Habaytoy ginawà na ya kabo-o-an nin hiya ay ayin pagkokolang. Kayà kaganawan ampipanhomonol kona ay ma-ilibri na ha kasalanan, boy biyan na hilan biyay ya ayin anggawan. ¹⁰ Diyos ya ginomawà emen hi Apo Hisos ay mag-in pinakamatag-ay ya parì ya mangipakisondò nin tawtawo ha Diyos bilang ombayro hin hatò koni Milkisidik.

Wawali ha ampipangkomapey ya pantotompel

¹¹ Malakè ya labay nawen halita-en ya tongkol ha pagkaparì ni Milkisidik boy pagkaparì ni Apo Hisos, piro marap nawen ipalinaw komoyo ta makapey ya pangingintindi moyo. ¹² Hikawo ay naboyot anan antompel ha Pangino-on; kayà dapat dayi ay ampanorò kawoyna ha kanayon. Piro angga hapa-eg ay ka-ilangan itorò komoyon oman baytoy Halità nin Diyos, hatoy maparan intindiyen ya intorò komoyo hin primiro. No ha pamamangan ay bagay ana dayi komoyo ya mangatyà ya pamamangan, piro angga hapa-eg ay gatas et ya ka-ilangan moyo ta bilang kawo et kolaw. ¹³ Banà ta emen kawo et kolaw ya ayin kanayon

ya angkabiyayen no alwan gatas ay agmoyo et kayan intindiyen ya tongkol ha kahampatan, ta hikawo ay emen babayo tinompel. ¹⁴ Piro hay mangato-ayna ay mangatyà ana ya pamamangan la. Ombayro itaman ya tawtawoy ma-in anan matibay ya pantotompel. Nasanay hilaynan gomawà nin kahampatan ta tandà layna no anyay kala-etan.

6

¹ Hapa-eg, hay dapat tamon pag-aralan ay hatoy makapatibay kontamo ha panhohomonol ha Diyos. Ha aw-aral ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo ay agtamoyna pi-oman-oman aralen baytoy pinag-aralan tamoyna hin primiro ya tongkol ha paghehe ha panggawà nin anyaman ya ayin kowinta boy tongkol ha pantotompel ha Diyos. ² Agtamoyna simpri aralen oman baytoy tongkol ha pamiminyag, tongkol ha pangipababon gamet ha tawoy an-ipanalangin, tongkol ha pamiyay oman lano ha tawtawoy nikati, boy tongkol ha panonosga nin Diyos, hatoy ihosga na ya ayin anggawan ya kaparosawan. ³ Hay dapat tamon gaw-en ay pag-aralan tamo baytoy agtamo et napag-aralan emen tamo tomibay ha panhohomonol ha Diyos. Gaw-en tamo bayto ha tambay nin Pangino-on ta kalabayan na.

⁴ No ma-in tawtawo ya nagkama-in pon hawang ya ka-hipan boy nakatanggap nin kalibriyan ya ampanibat koni Pangino-on Hisokristo, boy no habaytoy tawtawo ay nakatanam nin ginomawà konla ya Ispirito nin Diyos, ⁵ boy nahobokan la et no pangno kahampat ya Halità nin Diyos, boy natanam lay kapangyariyan nin Diyos, hatoy kapangyariyan ya mipatnag ha lomateng ya panaon, ⁶ biha halibokotan la baytoy naranasan la ay aghilayna mapapaghehe nin oman. Hay bara-nan nin aghilayna mapapaghehe nin oman, hi Pangino-on Hisokristo ya Anak nin Diyos ay emen lan impakò nin oman ha koroh, boy emen la yan impareng-ey ha kalak-an tawo.

⁷ Hay ka-alimbawa-an nin tawtawo ay emen ha lotà ya tinamnan. No pirmin an-oranen baytoy lotà ya tinamnan ay tomobò baytoy intanem. Hay tawoy nangitanem nin habayto ay makinabang ta ma-in yan ma-ekan. Ombayroy tawtawoy nangipagpatoloy nin pantotompel, ta ma-in hilan matanggap ya kahampatan ya mangibat ha Diyos. ⁸ Piro no hay lotà ay tinobo-an nin nipagdowih boy kawkatowà ya dikot, habaytoy lotà ay ayin kowinta. Habayto ay ihohompà nin Diyos boy ka-ilangan po-olan. Ombayro itaman ya tawtawoy bilang ha lotà ya tinobo-an nin katowà ya dawdikot ay parosawan nin Diyos.

⁹ Piro maski ombayro ya nahalità nawen, anlapiyen nawen pawpatel ay angkasigoro nawen ya alwa kawon ombayro ha ahè nangipagpatoloy nin pantotompel. Ampahimalà kayi nin ipagpatoloy moyo ya pantotompel moyo, ta mahampat ya gawgawà moyo ya bonga nin kalibriyan moyo ha kasalanan. ¹⁰ Banà ha kahampatan nin Diyos ay agna anliwawan ya kahampatan ya anggaw-en moyo kateng panlalabi ya angka-ipakit moyo ha pananambay moyo ha kapariho moyon katetpel, hatoy nag-in tawtawo nin Diyos ya patoloy moyon antambayan. ¹¹ Hay labay nawen ha balang miha komoyo ay magmalasakit nin ipagpatoloy ya pantotompel moyo leleg biyay moyo emen lano ha lomateng hi Pangino-on Hisokristo ay matanggap moyo baytoy an-asawan moyo. ¹² Agnawen labay ya magtamlad kawo ha panhohomonol ha Diyos, no alwan towaren moyo baytoy ampipantompel ha Diyos, hatoy tawtawo hin hatoy ya nipagpasinsyan nanganti anggan tinanggap lay impangakò konla nin Diyos.

Hay impangakò nin Diyos ay sigorado

¹³ Hin hatoy, hay Diyos ay nangakò koni Abraham. Habaytoy pangakò ay pinanompa-an nin Diyos ha sarili na, ta ayin kanayon ya igit kona ya ma-arì nan panompa-an. ¹⁴ Hay hinalità nin Diyos koni Abraham ay ombayri:

“An-ipangakò ko komo ya talagan biyan katan masyadoy kahampatan boy pakalak-en koy ma-i-alalak mo.”

¹⁵ Banà ha pagpasinsya ni Abraham nin nanganti ay nangyari kona baytoy impangakò kona nin Diyos.

¹⁶ Hay tawtawo, no ampangakò hila ay ampanompa-an la ha ampakatag-ay konla ya ayin kanayon no alwan Diyos. Hay pagpangakò la nin ombayro ay ampakariglo ha pamikokontra la. ¹⁷ Ombayro itaman, labay nin Diyos ya hay tawtawoy makatanggap nin impangakò na ay maka-intindi nin hay disisyon na ay ahè ma-oman. Kayà pinanompa-an na et baytoy impangakò na konla. ¹⁸ Ma-in loway bagay ya panigorowan tamo ha pangakò nin Diyos. Ona, hay Diyos ay ahè ampagbongkok; ikalwa ay ampanompa-an nay pangakò na. Kayà hitamoy nakatanggap kona nin kalibriyan ha kasalanan ay masyadon ampahimalà ha pan-o-omasa tamo ya hay impangakò kontamo ay matanggap tamo lano. ¹⁹ Habayti ya pan-o-omasa tamo ay ampakapatibay kontamo boy ampakabi kontamo nin kasigorowan ya lano ay makapahok tamo ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Alwan bilang hin hatoy ya hay ampakapahok bongat ha kagmang kortina ya pinakamasagradon kowarto ay pinakamatag-ay ya pari.

²⁰ Hi Pangino-on Hisos ay na-ona kontamo nin nako bayro boy hiya ay anggomawà nin para kontamo. Hiya ya nag-in pinakamatag-ay ya pari hapa-eg boy anggan makakanoman. No pangno ya sirbisyo hin hato ni Milkisidik ay ombayro hapa-eg ya anggaw-en ni Pangino-on Hisos.

7

Hi Milkisidik ya ampangipakisondò hin hatonin tawtawo ha Diyos

¹ Habayti hi Milkisidik ay arì ha banowa ya an-ingaten Salim boy pari nin Pinakamakapangyariyan ya Diyos. Hin hato hi Abraham ay nakilaban ha ongnoy aw-arì emen mi-orong ya kawkamama-in nin pawpartidos na ya nakwa nin kawka-away la. Hin nagbirayna hi Abraham nin na-ibat ha pamakilaban na ha kawka-away ya nikapati na ay hinakbat ya ni Milkisidik. Hi Abraham ay binindisyonan ni Milkisidik emen hi Abraham ay magkama-in nin kahampatan ya mangibat ha Diyos. ² Hi Milkisidik ay binyan ni Abraham nin ikamapò parti ha kaganawan nakwa na ha kawka-away. Hay kahologan nin ngalan ni Milkisidik ay “Arì nin kahampatan”. Banà ta arì ya ha Salim, hay ingat et kona ay “Arì nin katinekan” ta hay labay totonen nin Salim ay katinekan. ³ Ayin binanggit ya tongkol ha tatay o nanay ni Milkisidik o tongkol ha kawka-apo-apowan na. Ayin simprin binanggit ya tongkol ha pang-anak kona o tongkol ha kamatyan na. Ayin anggawan ya pagkapari ni Milkisidik, hatoy sirbisyo ya bilang sirbisyo nin Anak nin Diyos.

⁴ Ihipen moyo no pangno ka-alagà hi Milkisidik, ta maski hi Abraham ya ka-apo-apowan nin Aw-israylita ay nambi koni Milkisidik nin ikamapò parti ha kaganawan nakwa na ha kawka-away. ⁵ Ha kalak-an na-i-alalak ni Abraham ay mihayna hi Libi. Hay aw-inalalak ni Libi ay hila baytoy paw-pari ya anggomawà nin sirbisyo mangipakisondò nin Aw-israylita ha Diyos. Kompormi ha kawkapanogo-an, hila ay minandawan nin mangwan ikamapò parti ha kawkamama-in nin Kawka-israylita lay aw-inalalak simpri ni Abraham. ⁶ Hi Milkisidik ay alwan miha ha aw-inalalak ni Libi. Ombayro man, nananggap ya nin ikamapò parti ya inggawà ni Abraham, boy impaki-ilgo na ha Diyos ya hi Abraham ya pinangako-an nin Diyos ay biyan nin kahampatan. ⁷ Bayri tamo matanda-an ya hi Milkisidik ay ampaka-igit koni Abraham, ta hi Milkisidik ya nakirawat ha Diyos nin hi Abraham ay biyan nin kahampatan. ⁸ Hi Milkisidik ay ampaka-igit ha aw-inalalak ni Libi ya nipananggap nin ikamapò parti nin natikapan nin Kawka-israylita la ta hila

bayto ay nikati. Piro hi Milkisidik ya nananggap nin ikamapò parti ya inggawà ni Abraham ay ayin mabaha ha Halità nin Diyos ya hiya ay nati. ⁹⁻¹⁰ Hay aw-inalalak ni Libi ay nangwan ikamapò parti ha kawkamama-in nin tawtawo. Piro hi Libi ya ka-apo-apowan la, maski agya et in-anak hin nambi hi Abraham nin ikamapò parti koni Milkisidik, hi Libi ay kowinta kalamo ni Abraham ha pambi hin habayto, ta inalalak ya ni Abraham.

Hi Pangino-on Hisos ay bilang koni Milkisidik

¹¹ Hay kawkapanogo-an ya ampakapitorò ha Aw-israylita no pangno homonol ha Diyos ay impahimalà ha aw-inalalak ni Libi. Hila ya anggomawà nin sirbisoy mangipakisonò nin tawtawo ha Diyos bilang koni Aron ya ona nin anggomawà nin ombayroy sirbisyo. Ombayro man, habayto ay ahè makapipakarani nin tawtawo ha Diyos ta ahè maka-alih nin kasalanan, ta no habaytoy maka-alih nin kasalanan ay agana dayi nanga-ilangan nin kanayon ya gomawà nin ombayroy sirbisyo. Habaytoy sirbisyo ay bilang ha sirbisyo ni Milkisidik, alwan bilang ha sirbisyo ni Aron. ¹² Hin pinahiliyan nin Diyos baytoy ampangipakisonò nin tawtawo kona ay ka-ilangan simpri ya kanayon ya kawkapanogo-an ya ipahonol nin Diyos ha tawtawo. ¹³⁻¹⁴ Hay antokoyen bayri ya impahili nin Diyos ay hi Pangino-on tamon Hisos. Hiya ay alwan inalalak ni Libi no alwan inalalak ya ni Hoda. Ha aw-inalalak ni Hoda ay hiyan bongat ya anggomawà nin ombayroy sirbisyo ha Diyos. Tandà tamo ya hi Pangino-on Hisos ay inalalak ni Hoda. Piro hay aw-inalalak ni Hoda ay ahè binanggit ni Moysis hin hinalità nay tongkol ha pawpari ya anggomawà nin sirbisoy para ha Diyos. ¹⁵ Hapa-eg ay lalò anan malinaw baytoy binanggit nawen ya kawkapanogo-an ya napahiliyan ana kateng hatoy ampangipakisonò nin tawtawo ha Diyos, ta hi Pangino-on Hisokristo ya bilang koni Milkisidik ay hiyayna hapa-eg ya ampangipakisonò nin tawtawo ha Diyos. ¹⁶ Hay ginawà nin Diyos nin pari tamo ay alwan bilang ha aw-inalalak ni Libi ya kompormi ha lahì la ay nag-in hilan pari ta ombayro ya riglaminto konla. Piro hila ay ma-in kamatyan. Hi Pangino-on Hisos balè, banà ha kapangyariyan nin biyay na ya ayin kamatyan ay ayin anggawan ya sirbisyo na; ¹⁷ ta ombayri ya nakaholat ha Halità nin Diyos ya tongkol kona:

“Hika ay pari anggan makakanoman ya gomawà nin sirbisyo ya bilang ombayro ha sirbisyo ni Milkisidik hin hatò.”

¹⁸ Hay kawkapanogo-an ya inggawà koni Moysis hin hatò ay pinahiliyan. Habayto ay ayin kowinta ta ahè makapilibri nin tawtawo ha kasalanan. ¹⁹ Habaytoy kawkapanogo-an ay ayin ma-igwà ha tawtawo para mag-in ayin kakolongan. Kayà pinahiliyan nin Diyos. Hay impahili na ay mas mahampat boy ma-asawan tamo, ta habaytoy paraan ya makapipakarani kona nin tawtawo.

²⁰⁻²¹ Hay Diyos ay ahè nanompà nin nangakò ha pamili na hin hatò do ha nipag-in pawpari ya gomawà nin sirbisoy para kona. Piro ha pamili na koni Apo Hisos ay impangakò na boy pinanompa-an na ha sarili na, ta ombayri ya nakaholat ha Halità nin Diyos ya hinalità nin Diyos koni Apo Hisos:

“Hiko ya Pangino-on, an-ipangakò ko komo boy ampanompa-an ko ha sarili ko ya hay pagkapari mo ay ayin anggawan. Habayti ya hinalità ko ay talagan ahè ma-oman.”

²² Banà bayri ha pangakò nin Diyos koni Apo Hisos ay angkasigoro tamo ya mas mahampat ya pamisondo-an nin Diyos boy tawo kisa panhohomonol hin hatò ha kawkapanogo-an.

²³ Hin hatò, malakè ya pari ya ampipapahili, ta no angkati hila ay agla ma-ipagpatoloy ya sirbisyo la. ²⁴ Hi Apo Hisos balè, banà ta hay biyay na ay anggan makakanoman ay manatili ya pagkapari na. ²⁵ Kayà balang tawoy ampakarani ha Diyos nin banà ha pamahimalà na koni Pangino-on Hisos ay mabo-ò ya kalibriyan na ha ayin anggay kaparosawan ha impirno, ta hi Pangino-on Hisos ya makapilibri kona. Hi Pangino-on Hisos ay angkabiyay anggan makakanoman nin ampakirawat ha Diyos nin para ha tawtawo.

²⁶ Hi Pangino-on Hisos ya pinakamatag-ay ya pari ya ampangipakisondò nin tawtawo ha Diyos ay hiyay kailangan tamo nin makatambay kontamo. Hiya ay ahè nakagawà nin maski anyay kasalanan boy ayin yan kapintasan. Hi Pangino-on Hisos ay alwan bilang ha tawtawoy makasalanan. Ayin maka-igit kona ta hiya ay bilang ha katatag-ayan ya ahè mangaka-abot. ²⁷ Hiya ay alwan bilang ha pinakamatag-ay ya pawpari hin hatò. Alwa yaynan kailangan allo-allon mangidolog ha Diyos nin pinati ya awayop para makapatawad nin sarili na pon kawkasalanan biha kawkasalanan nin tawtawo. Hi Pangino-on Hisos ay minghan bongat nambi nin para ha Diyos. Hay inggawà na ay sarili na ta hiya mismo ya nati nin para ha ikapatawad nin kawkasalanan nin kaganawan. ²⁸ Hin kawkapanogo-an et ya an-ipahonol ay ma-in tawtawoy ampili-en nin

mag-in pinakamatag-ay ya parì. Piro banà ta tawo hilan bongat bayto ay ma-in hilan pagkokolang. Kayà hin bandan hoyot, hay impangakò nin Diyos ya inggawà na nin para ha ombayroy sirbisyo ay hay Anak na ya maski makakanoman ay ayin kakolangan.

8

Hay tongkol koni Apo Hisos ya pinakamatag-ayya parì

¹ Hay labay totolen nin hatoy hinalità ko komoyo ay ma-in tamon pinakamatag-ay ya parì ya ampangipakisondò kontamo ha Diyos. Hiya ay hi Apo Hisos ya naka-iknò ha bandan wanan nin trono nin Makapangyariyan ya Diyos ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. ² Hi Apo Hisos ay ampagsirbi ha Pinakamasagradoy Kowarto do ha peteg ya tabirnakolo ya ahè ginawà nin tawo no alwan ginawà nin Pangino-on Diyos.

³ Hay bara-nan nin pamili ha balang tawoy para mag-in pinakamatag-ay ya parì ay emen hilay mangidolog ha Diyos nin hatoy an-igwà nin tawtawo ya para ha Diyos. Hay an-idolog la ay aw-ayop ya pinati boy ma-in et kanayon ya bawbagay. Ombayro itaman hi Apo Hisos; ka-ilangan ma-in yan idolog ha Diyos. ⁴ No anti et bayri ha babon lotà hi Apo Hisos ay agya ma-arì mag-in parì, ta ma-in anan pawparì ya ampangidolog ha Diyos nin bawbagay ya para ha Diyos. Habaytoy sirbisyo nin pawparì ay kompormi ha kawkapanogo-an hin hato ya inggawà ni Moysis. ⁵ Hay pagsisirbi la ha Diyos ay anggaw-en la ha tabirnakolo bayri ha babon lotà, piro hay tabirnakolo bayri ay ka-alimbawa-an nin hatoy peteg ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Kayà tandà tamo ya ma-in nin tabirnakolo bayro ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay banà ta hin an-ipapa-ireng nin Diyos koni Moysis ya tabirnakolo hin hato ay hinalità na kona ya ombayri: “No pangno baytoy kaganawan impakit ko komo do ha bakil ya pinangigwa-an ko komo nin kawkapanogo-an ay ombayro ya sigorowen moyon gaw-en.” ⁶ Piro hatoy sirbisyo ni Pangino-on Hisos ay mas ma-alagà kisa do ha sirbisyo nin ampipagsirbi hin hato ha tabirnakolo. Hay sirbisyo ni Apo Hisos, hatoy an-ipakisondò nay tawtawo ha Diyos ay mas mahampat, ta habayti ay nangibat ha lalò ma-alagà ya bagay ya pawpangakò nin Diyos.

⁷ No tamà baytoy primiron kasondo-an ya anhonolen nin tawtawo hin hato emen hila mipakarani ha Diyos ay agana dayi pinahiliyan nin ikalwan kasondo-an. ⁸ Piro nakit nin

Diyos ya alwan tamà ya panhohomonol nin tawtawo ha kawkapanogo-an; kayà hinalità na konla,

“Ha kanayon ya alloy lomateng, wanan Pangino-on ay bayowen koy kasondo-an ko ha aw-inalalak ni Israyil kateng ha aw-inalalak ni Hoda. ⁹ Habayti ya kasondo-an ko konla ay alwan bilang ha kasondo-an ko ha kawka-apo-apowan la. Hin in-alih ko hila ha nasyon Ihipto ay alwa hilan tapat ha kasondo-an ko konla; kayà pina-olayan ko hila, wanan Pangino-on. ¹⁰ Ha lomateng baytoy allo, wanan Pangino-on ay ombayri ya kasondo-an ko konlan aw-inalalak ni Israyil: hay kawkapanogo-an ko ay ipapanemtem ko konla boy itanem ko ha nakem la emen la matanda-an ya labay kon gaw-en la. Hiko ya mag-in Diyos la ya honolen la boy hila ay mag-in tawtawo ko. ¹¹ Habayton allo ay alwaynan ka-ilangan itorò ha kawkabanowa la o ha pawpatel la ya hiko ya Pangino-on ay balayen la, ta kaganawan pa-ibat ha tawtawoy pinaka-oltimo angga ha pinakamatag-ay, hiko ay balayen la nin Pangino-on la. ¹² Ingalowan ko hilan patawaren ha panggawà la nin kala-etan boy liwawan koynay kawkasalanan la.”

¹³ Ha inilgo nin Diyos ya tongkol ha bayoy kasondo-an ya makapipakarani kona nin tawtawo ay an-ipatandà na ya ayin anan alagà baytoy ona. Banà ta ayin anan alagà bayto ay ma-alih ana.

9

No pangnoy panhohomamba hin hato

¹ Ha onay kasondo-an ya ginawà nin Diyos emen mipakarani kona ya tawtawo ay malakè ya kawkapanogon ya ka-ilangan lan gaw-en ha panhohomamba la, boy nangipa-ireng hila nin paghambawan ha Diyos. ² Habaytoy impa-ireng la ay an-ingaten tabirnakolo. Hay tabirnakolo ay ma-in loway kowarto. Hay primiron kowarto ha kagmang kortina ya pagdanan lomo-ob ay an-ingaten Masagradoy Kowarto. Anti bayroy kandiliro boy lamisita ya ampangipababowan tinapay ya indolog nin para ha Diyos. ³ Ha kagmang itaman nin ikalwan kortina ya anti ha lo-ob ay an-ingaten Pinakamasagradoy Kowarto nin Diyos. ⁴ Ha kowartoy habayto ay ma-in altar ya gintò ya ampamo-olan nin kamanyang ya mabangoh no angkapo-olan. Anti simpri bayro ya ba-ol nin kasondo-an ta nakalimpeh bayro ya pawpanogò. Habaytoy ba-ol ay kinalopkohan nin gintò. Ha lalè et nin habaytoyba-ol ay ma-in an-ingaten Mana

ya nakapalaman ha pambiyanan ya gintò. Ha lalè simpri nin habaytoy ba-ol ay anti bayro baytoy namolaklak ya baston ni Aron kateng hatoy matampiyak ya bato ya pinangiholatan nin pawpanogò. ⁵ Ha mitaligmang apal ha babon hakeb nin habaytoy ba-ol ay ma-in kortin anghil ya an-ingaten kirobin ya makapipatandà nin anti bayroy Diyos. Napahilongan nin pawpakpak la ya hakeb nin hatoy ba-ol ya tinohikan dayà nin ayop ya pinati nin para ha Diyos emen mapatawad ya kawkasalanan nin tawtawo. Piro alwan hapa-eg ya pana-on nin mihamihawen ipalinaw komoyo bayti ya bawbagay.

⁶ Ombayroy sistima do ha lo-ob tabirnakolo. Hay pawpari ay allo-allon anlomo-ob ha primiron kowarto ta bayro la gaw-en ya sirbisyo la. ⁷ Piro do ha ikalwan kowarto, hay makapahok bongat bayro ay pinakamatag-ay ya parì ya ha lo-ob mihay ta-on ay minghan yan bongat makapahok bayro. Hay ka-ilangan nan gitan bayro ya idolog na ha Diyos ay dayà nin pinati ya ayop ya para ha ikapatawad nin sarili nan kawkasalanan boy ha kawkasalanan nin tawtawoy nakapagkasalanan nin agla sinadyà gitan nin ka-ayinan tinandà. ⁸ Hay tongkol bayro ha an-itorò nin Ispirito nin Diyos ay ombayri: hin pana-on nin an-ipahonol et ya kawkapanogo-an ay ayin tawoy basta makalo-ob ha Pinakamasagradoy Kowarto nin Diyos. Banà ta ma-in et hatoy primiron kowartoy masagrado ay tandà la ya bawal lomo-ob bayro ha Pinakamasagradoy Kowarto. ⁹ Habayto ya pangwanan tamon alimbawà hapa-eg pana-on ta habaytoy bawbagay ya anggaw-en la ha panhohomamba la ha Diyos, boy hatoy pambi la ha Diyos ay ahè makalinis nin nakem nin tawtawo, ta tandà la ya ma-in hila et kasalanan. ¹⁰ Hay riglaminto nin panhohomamba la ay ombayri. Ma-in pamamangan boy inomen ya bawal konla, boy ma-in hilan ka-ilangan gaw-en ya panlinis ha nawini la. Piro hay pana-on nin panhohomonol bayro ay anggan bongat ha ipahili nin Diyos bayto ya bayoy sistima nin panhohomamba kona.

¹¹ Hapa-eg ay bayoynay sistima nin panhohomamba, ta anti ana hi Pangino-on Hisokristo ya pinakamatag-ay ya parì ya anggomawà nin sirbisyo mangipakisonò nin tawtawo ha Diyos. Habaytoy sirbisyo na ay anggaw-en na do ha tabirnakolo ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Habaytoy tabirnakolo ay mas mahampat kisa ha tabirnakolo bayri ha babon lotà, ta hay tabirnakolo bayri ay gawà nin tawtawo. ¹² Hi Apo Hisos ay minghan bongat nako ha Pinakamasagradoy Dogal ha kama-inan

nin Diyos. Hatoy pamako nan minghan bayro ay sapat ana. Hay dayà ya indolog na bayro ha Diyos ay alwan dayà nin kawkanding o dayà nin aw-oybon bakà, no alwan mismon sarili nan dayà ya nantolò hin nati ya para ha ikapatawad nin kawkasalanan tamo emen tamo magkama-in nin kalibriyan ya ayin anggawan. ¹³ Hin kawkapanogon et ya an-ipahonol, hay tawtawoy nakagawà nin labag ha kawkapanogon ay an-ipalagay nin maremek. Banà bayro ay aghila makahamba ha Diyos no aghila pon matohikan dayà nin kawkanding boy dayà nin bawbakà boy lanom ya nila-okan aboh nin oybon bakà ya impol. No nagawà ana bayto konla ay malinis hilayna. Kayà ma-arì hilaynan makahamba ha Diyos. ¹⁴ No ombayro kalagà ya dayà nin aw-ayop ay lalò ma-alagà ya dayà ni Pangino-on Hisokristo, ta ha panggomawà kona nin ayin anggay Ispirito nin Diyos, hay sarili na ya indolog na ha Diyos ay ayin kapintasan. Hay dayà na itaman ay manlinis nin pagnanakem tamo ha panggawà nin bawbagay ya ayin kowinta emen tamo makapagsirbi ha Diyos ya angkabiyay.

¹⁵ Hay bayoy kasondo-an ay hi Pangino-on Hisokristo ya ampangipakisondò nin tawtawo ha Diyos. Banà bayro, hay iningat nin Diyos ay makatanggap nin impangakò nin Diyos, hatoy kalibriyan ya ayin anggawan. Mangyari bayto ta hi Pangino-on Hisokristo ay nati nin para ha tawtawo emen hila matbeh ha kaparosawan, ta nagkama-in hila nin kaparosawan banà ha kasalanan ya nagawà la hin an-ipahonol et konla ya primiron kasondo-an ya kawkapanogon.

¹⁶ No ma-in kaholatan ya ginawà nin mihay tawo ya hay kawkamama-in na ay ipamana na ay ka-ilangan mapaptegan pon ya nati ana baytoy nangipamana biha hatoy mamananawen ay matanggap nin hatoy pinamanawan. ¹⁷ Hatoy anti ha kaholatan ya ipamana ay ahè pon matanggap nin hatoy pinamanawan no ahè et nati baytoy nangipamana. ¹⁸ Ombayro simpri do ha primiron kasondo-an. Habayto ay ayin katibayan no ayin dayà ya indolog ha Diyos. ¹⁹ Kaganawan an-ipahonol ya kompormi ha kawkapanogon ay an-i-ispilikar ni Moysis ha tawtawo. Hin nayarì nan in-ispilikar ay nangwa yan dayà nin pinati ya aw-oybon bakà boy kanding. Hatoy dayà ay nila-okan lanom boy nangwa ya nin dikot ya pineteh na nin ma-orit ya pisi ya yarì ha habot nin topa, ta insawsaw na do ha dayà ya nila-okan na nin lanom. Habayto ay intohik na ha libroy pinangiholatan kawkapanogon boy intohik na et ha kaganawan tawo, ²⁰ ya wana, "Habayti ya dayà ya ampamapteg nin kasondo-an ya an-ipahonol

komoyo nin Diyos.” ²¹ Hay tabirnakolo kateng kaganawan anggamiten la nin homamba ay tinohikan simpri ni Moysis nin dayà bilang ombayro ha panohik nan dayà ha libro boy ha tawtawo. ²² Hin kawkapanogo-an et ya an-ipahonol ha tawtawo, halos kaganawan bagay ay dayà talaga ya makalinis, boy ahè patawaren nin Diyos ya kasalanan nin tawtawo no ayin idolog kona ya dayà ya nantolò.

Nagkama-in kapatawaran ya kasalanan banà ha pagkamati ni Pangino-on Hisokristo

²³ Hatoy tabirnakolo boy hatoy kawkagamitan ya anti bayro ay tinohikan nin dayà emen mag-in karapatdapat ha Diyos. No pangno nin ma-in bayri ha babon lotà nin tabirnakolo ay ma-in itaman bayro ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Piro ka-ilangan ma-in bayron idolog ya mas ma-alagà ha an-idolog nin pawpari bayri ha babon lotà. ²⁴ Kayà hi Pangino-on Hisokristo ay anti ana ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Hay pinahok na bayroy Pinakamasagradoy Kowarto ay alwan gawà nin tawo. Hay Pinakamasagradoy Kowarto nin Diyos ya gawà nin tawo ay makapipatandà bongat nin talagan ma-in nin ombayro do ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Hi Pangino-on Hisokristo ay anti bayron an-omarap ha Diyos ta ampamiha-etan ya kontamo. ²⁵ Hay pinakamatag-ay ya pari ya ampangipakisondò nin Aw-israylita ha Diyos ay ta-onta-on ampomahok do ha Pinakamasagradoy Kowarto nin Diyos, boy hay an-idolog na ha Diyos ay alwa nan dayà no alwan dayà nin ayop. Hi Pangino-on Hisokristo balè, hay pangidolog na nin sarili na ha Diyos ay alwan pa-oman-oman. ²⁶ No ombayroy ginawà na, pa-ibat hin pinalsay lotà angga hapa-eg ay pa-oman-oman ya dayin nati nin nagdyadyà. Piro ahè, ta hapa-eg ha marani anay ka-anggawan nin kaganawan ay minghan yan bongat nako bayri nin mati para mangalih nin kasalanan nin tawtawo, boy habayto ay ahè pi-oman-oman. ²⁷ Intakdà ana ha tawtawo ya hila ay mati nin minghan biha hila hosgawan nin Diyos. ²⁸ Hi Pangino-on Hisokristo itaman ay minghan bongat nati, boy hay pagkamati na ya pangalih nin kasalanan nin kalak-an tawo. Mangoman yan mako bayri; alwan banà ha kasalanan nin tawtawo, no alwan kowen na baytoy ampamaka-a-anti kona emen la matanggap kona ya kaboo-an nin kalibriyan la.

10

¹ Hay kawkapanogo-an ya an-ipahonol hin hato nin Diyos ay alimbawà bongat nin mangahampat ya bawbagay ya

ampalatngen. Kayà hatoy ta-onta-on la nin anggaw-en ya ampangidolog ha Diyos nin pinati ya aw-ayop ay talagan ahè maka-alih nin kasalanan nin tawtawoy ampakaranin homamba ha Diyos boy hila ay ahè mag-in nin ayin kakolangan. ² No maka-alih nin kasalanan la baytoy anggaw-en lay ampangidolog hila ha Diyos nin pinati ya aw-ayop ay antà agla integen bayto? No maka-alih nin kasalanan la baytoy ombayroy anggaw-en la ay ayin hilayna dayin ihipen ya kasalanan, boy aglayna dayi pi-oman-oman gaw-en baytoy ampangidolog hila nin pinati ya aw-ayop nin banà ha kasalanan la. ³ Piro ha ombayroy anggaw-en la ay ahè maka-alih nin kasalanan la, ta hay pangidolog la nin pinati ya aw-ayop ta-onta-on para ikapatawad kasalanan la ay lalò bongat ampakapipa-hip konla nin kawkasalanan la. ⁴ Hay an-idolog ha Diyos ya dayà nin bawbakà boy kawkanding ay talagan ahè maka-alih nin kasalanan.

⁵ Kayà hin makoyna bayri hi Apo Hisos ha babon lotà ta magkama-in ya nin nawini nin emen ha tawtawo ay ombayri ya hinalità na ha Diyos:

“Hika ay ahè ampangonsowilo ha pambi komon tawtawo nin pinati ya aw-ayop o maski anyay bagay ya idolog komo. Kayà hay nawini ko ay ginawà mo emen mati ta habaytoy idolog ko komo. ⁶ Habaytoy aw-ayop ya ipo-ol nin idolog komo boy kanayon et ya bawbagay ya an-igwà komo nin banà ha kasalanan ay ahè ampakapakonsowilo komo. ⁷ Kayà hinalità ko komo, ‘Anti ko bayri; O Diyos; gaw-en ko ya kalabayan mo.’ Habayti ya hinalità ko komo ay kompormi ha nakaholat ya tongkol kongko, hatoy nakaholat ha libroy pinangiholatan nin kawkapanogo-an.”

⁸ Habaytoy onan hinalità ni Pangino-on Hisos ay matanda-an bayro ya hay pambi ha Diyos nin aw-ayop ya pinati boy pambi et nin kanayon ya bawbagay nin banà ha kawkasalanan ay ahè labay boy ahè ampangonsowilowan nin Diyos. Maski ombayroy an-ipagawà boy habayto ay kompormi ha kawkapanogo-an ay hinalità ni Pangino-on Hisokristo ya habayto ay ahè makapakonsowilo ha Diyos. ⁹ Hay hinalità et ni Pangino-on Hisokristo ay ombayri: “Anti ko bayrin gomawà nin kalabayan mo.” Kayà hatoy pinati ya aw-ayop ya an-idolog ha Diyos hin kawkapanogo-an et ya an-ipahonol ay pinahiliyan nin Diyos. Hay kaphiliyan ay mismon hi Pangino-on Hisokristo ya nangigwà nin sarili na nin mati. ¹⁰ Banà ha panhohomonol ni Pangino-on Hisokristo ha kalabayan nin Diyos, hitamo ay nilominis ha kawkasalanan ha pangigwà nan sarili na nin mati.

Habaytoy minghan nan pangigwà nin sarili na nin mati ay alwaynan ka-ilangan pi-oman-oman.

¹¹ Balang parì nin Aw-israylita ay allo-allon ampireng nin gomawà nin sirbisyo lay para ha Diyos. Piro maski allo-allo lan anggaw-en baytoy pambi ha Diyos nin aw-ayop ya pinati ay talagan ahè maka-alih nin kawkasalanan nin tawtawo. ¹² Piro kahalako koni Pangino-on Hisokristo ta minghan nan bongat inggawà ya sarili na nin mati para ha kawkasalanan nin tawtawo. Hin nayarì na bayto ay nako yaynan nikhò ha bandan wanan nin Diyos. ¹³ Bayro na an-anti-en ya pana-on nin hay kawka-away na ay talowen nin Diyos boy igwà hila nin Diyos ha hilong nin kapangyariyan ni Pangino-on Hisokristo. ¹⁴ Hay minghan bongat pangigwà ni Pangino-on Hisokristo nin biyay na ay ginawà na nin ayin pagkokolang anggan makakanoman baytoy tawtawoy anlinisan na. ¹⁵ Habayti ya hinalità ko komoyo ay talagan peteg ta hay tongkol bayri ay pinaptegan et nin Ispirito nin Diyos ta ombayri ya hinalità na:

¹⁶ “Habayti ya kasondo-an ko konla ha lomateng ya allo, wana nin Diyos: hay kawkapanogo-an ko ay ipanemtaman ko konla boy itanem ko ha nakem la emen la matanda-an no anyay labay ko nin gaw-en la.”

¹⁷ Ombayri et ya hinalità nin Ispirito nin Diyos, “Hay kasalanan la boy kaganawan gawà la ya mangala-et ay liwawan koyna.”

¹⁸ Hapa-eg ha pinatawad ana ya kawkasalanan tamo ay alwaynan ka-ilangan gaw-en baytoy mambi ha Diyos nin pinati ya aw-ayop o maski anyaman ya bagay ya an-igwà nin banà ha kasalanan.

Hitamo ay makapakarani ana ha Diyos

¹⁹ Pawpatel ko, hapa-eg ay ma-in tamoynan karapatan pakarani nin homamba ha Diyos. Ha ombayro ay kowinta ampakalo-ob tamoyna ha Pinakamasagradoy Kowarto nin Diyos. Makapaki-ilgo tamoyna kona banà ha pantolò dayà ni Pangino-on Hisos hin nati ya. ²⁰ Hay makodpaw ya doloy pinagkortina ya ampakaharang hin hatò nin lomo-ob ha Pinakamasagradoy Kowarto nin Diyos ay napigitnà nin nawakwak hin hay nawini ni Pangino-on Hisos ay nangahohogatan hin impakò ya ha koroh. Habayto ya pangyayari ay bayoy paraan emen tamomagkama-in biyay ya ayin anggawan, ta hi Pangino-on Hisokristo ay angkabiyay hapa-eg do ha katatag-ayan. ²¹ Hi Pangino-on Hisos ya pinakamatag-ay ya parì ya anggomawà nin sirbisyo

mangipakisondò kontamo ha Diyos. Hiya ya ampamaalà ha kaganawan tawo nin Diyos. ²² Kayà agtamo magalangan nin pakarani ha Diyos, no alwan hay nakem tamo ay pakatibolosen tamo boy magkama-in tamon pamahimalà boy pantotompel nin pakarani kona. Pakarani tamo kona nin hay nakem tamo ay nalinisan ana ha kala-etan, boy hay nawini tamo ay kowinta nalinisan nin pagkalilinaw lanom. Ha ombayro ay mapaptegan ya na-alih ana ya kasalanan tamo. ²³ Pakapapangoligtanan tamo ya an-asawan tamo, ta hay Diyos ay tapat ya nagpangakò kontamo. ²⁴ Sikapen tamon mangapilalabi boy sikapen tamo et manggawà nin kahampatan. ²⁵ Hatoy pamititipon ya naka-ogali-an tamon ampipantompel ha Pangino-on ay agtamo itegen gaw-en emen agtamo matowad do ha kanayon ya integen laynay pamakitipon kontamo. Ka-ilangan pakhawen tamoy pantotompel nin miha ta miha, lalò ana hapa-eg ha angkakit tamoynay marani anay panlomateng ni Pangino-on Hisos.

²⁶ Hi Apo Hisos ay nati emen ma-alih ya kasalanan tamo. No natanda-an tamoyna boy natanggap baytoy kaptegan biha somigi tamon magkasalanan ay ayin kanayon ya paraan ya ikapatawad kasalanan. ²⁷ No ma-in tawoy ombayro ay ayin anan kanayon ya para kona, no alwan hatoy lomateng ya kapapalimoy panonosga nin Diyos boy manliyobliyob ya apoy ya pangigwa-an nin kawka-away nin Diyos. ²⁸ Hin an-ipahonol et ya kawkapanogo-an ya inggawà ni Moysis, hinoman ya nilomabag ha kawkapanogo-an ta hay panlomabag na ay pinaptegan nin lowa o tatlo katawo ay ayin ingangalon patyen baytoy tawoy nilomabag. ²⁹ Hapa-eg, no ombayroy nangyari ha tawoy nilomabag ha kawkapanogo-an ay igit et bayroy kaparosawan ya tanggapen nin tawoy ahè nangipagpatoloy nin pantotompel na ha Anak nin Diyos. Habaytoy agna pagpatoloy nin pantotompel na ay emen nan niyabok hi Pangino-on Hisos, boy agna ampa-alaga-an ya nanlinis kona ha kasalanan ya dayà ni Pangino-on Hisos ya kaptegan nin sondoan. Ha ombayroy ginawà nin habaytoy tawo ay ininsolto na ya Ispirito nin Diyos ya ampangingangalon mambin kahampatan. ³⁰ Tandà tamo ya Pangino-on ya naghalità nin ombayri:

“Hiko ya gomanti nin mamarosa ha nipanggawà kala-etan.”
Tandà tamo simpri no hinoy naghalità nin ombayri:

“Pangino-on ya manosga nin tawtawo na.”

³¹ Kapapalimo ya ihosga nin makapangyariyan ya Diyos ya angkabiyay.

³² Hapa-eg ay ihipen moyo hin babayo kawo tinom-pel koni Apo Hisos ta nahawangan kawo nin kaptegan. Maski nagdanas kawo ninkawkadya-dya-an ay napagtehan moyo. ³³ Paminghanminghan, hikawo ay an-ipareng-ey nin tawtawoy ahè ampipantompel koni Pangino-on Hisos boy ampakakhitan la kawo ha arapan nin kalakan tawo. Ha kanayon ya oras ta anggaw-en baytoy ombayro ha kawkalamowan moyo ay andamayan moyo hila. ³⁴ An-ingalowan moyon damayan baytoy nikapiriso ya kawkapariho moyo nin katetpel; boy maliga kawo maski kinamkam ya kamama-in moyo, ta tandà moyo ya do ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay ma-in an-i-anti komoyo ya kayamanan ya ampanatili anggan makakanoman. ³⁵ Kayà agmoyo alihen ya pamahimalà moyo ha Diyos ta ha ombayro, hikawo ay magkama-in nin malhay ya primyo. ³⁶ Ka-ilangan magpasinsya kawon magte-eh emen moyo magawà ya kalabayan nin Diyos, boy emen moyo matanggap ya impangakò na; ³⁷ ta ma-in ombayri ya nakaholat ha Halità nin Diyos:

“Agana maboyot, hatoy mako bayri ya an-anti-en ay lo-mateng ana. Hiya ay agana mi-antalà. ³⁸ Hay tawoy nag-in mahampat nin banà ha pantotompel na ha Diyos ay ma-in anan biyay ya ayin anggawan. Piro no halibokotan nay Diyos, hay Diyos ay ahè matowà kona.”

³⁹ Hitamo ay alwan kabilang ha tawtawoy anhomalibokot ha Diyos, hatoy mipalako ha kaparosawan ya ayin angga, no alwan hitamo ay kabilang ha mangama-in katetpel, hatoy ma-in anan kalibriyan boy biyay ya ayin anggawan.

11

Hay pantotompel ha Diyos

¹ Hay pantotompel ay ombayri: ampahimalà tamo nin mangyari ya an-asawan tamo ya pangyariyen nin Diyos ya bawbagay ya agtamo angkakit. ² Hay pantotompel ha Diyos nin kawka-apo-apowan tamo hin hato ay ampangonsowilowan nin Diyos. ³ Banà ha pantotompel tamo ha Diyos ay angkatanda-an tamo ya ha Halità bongat nin Diyos ay napalsa ya babon lotà. Kayà kaganawan bagay ya angkakit hapa-eg ay nangibat ha ahè angkakit.

⁴ Ha katetpel ni Abil hin hato, hay indolog na ha Diyos ay mas mahampat kisan hatoy indolog nin kakà na ya hi Ka-in. Habaytoy indolog ni Abil ay pinangonsowilowan nin Diyos, boy habayto ya kaptegan nin hi Abil ay imbilang nin Diyos

nin mahampat ya tawo. Maski nati ana hi Abil ay ma-in tamon matotowan kona ya tongkol ha ketetpel ha Diyos.

⁵ Ha katetpel simpri ni Inok hin hatò ay agya nati, ta hiya ay gintan nin Diyos ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos; kayà hi Inok ay agana nakit nin tawtawo. Nakaholat ha Halità nin Diyos ya hi Inok, biha ya gintan ha katatag-ayan ay nakapakonsowilo ya ha Diyos. ⁶ Hay Diyos ay ahè ampangonsowilo ha hinoman ya ayin katetpel kona, ta hinoman ya ampakarani ha Diyos ay ka-ilangan tompel nin talagan ma-in Diyos. Ka-ilangan ya et tompel nin hay kalabayan na nin mabalayan ya Diyos ay pangyariyen kona nin Diyos.

⁷ Ha katetpel itaman ni Nowi hin hatò, hay hinalità nin Diyos ya ma-in katowà ya mangyari ya ahè et nakit ay ninto-o ya. Hinomonol yan nanggawà nin barko ya hakyen na kateng pamilya na; kayà aghila nakalamon nati nin nalemech hin nangyari bayto ya hay babon lotà ay nahalipawan nin lanom. Ha panhohomonol ni Nowi ha Diyos ay imbilang nin Diyos nin hiya ay mahampat, boy ha ginawà ni Nowi ay nipatnag ya hatoy tawtawoy nikati bayro ha lanom ay nagkasalanan banà ha agla paminto-o kona. ⁸ Ha katetpel simpri ni Abraham hin hatò, hin inhogò ya nin Diyos nin mako ha dogal ya impangakò kona para pag-ikon na ay hinomonol ya banà ta antompel ya. Nanigè ya maski agna tandà no ayri ya lakwen na. ⁹ Banà ha pantotompel ni Abraham ay pakambyakambya ya bayro ha dogal ya impangakò kona nin Diyos nin pa-iriyan na. Hiya ay emen dayowan ta agya ampagpirmaminti ha mihay dogal. Hay ampa-iriyan na ay tawtolda ya ingkanà. Ombayro simpri hi Isak ya anak ni Abraham boy hi Hakob ya apò ni Abraham. Konlan kaganawan impangakò nin Diyos baytoy dogal ya pina-iriyan la. ¹⁰ Hi Abraham ay nakat-eh nin pakambyakambyan pa-iriyan, tama-in yan an-asawan ya dogal ya hay nagplano boy nanggawà ay Diyos, boy habaytoy dogal ay ahè mangaka-anggawan.

¹¹ Ha katetpel itaman ni Sara hin hatò, maski pagkatoto-a nayna ay namoktot ya, ta ninto-o ya nin hay impangakò nin Diyos ay pangyariyen nin Diyos. ¹² Hi Abraham ay ahè ana simpri magka-anak ta mas yan mato-a ha ahawa na. Ombayro man, hi Abraham ay nagka-anak koni Sara boy nakapi-alalak nin emen kalakè bito-en boy emen kalakè kapati-an ha ambay dagat ya ha kalak-an ay ahè mabilang.

¹³ Kaganawan habayti ya kapibanggit ko komoyo ya tawtawoy mangama-in katetpel ha Diyos, angga hin nati hila ay agla napag-ikon baytoy dogal ya impangakò konla

nin Diyos. Piro hin angkabiyay hila ay ahè na-alih ya katetpel la ha Diyos. Maliga hila ta tandà la ya sigoradon pangyariyen konla nin Diyos baytoy impangakò na konla. Tandà la ya hila ay alwan pirmaminti bayri ha babon lotà, ta hila ay kowinta dawdayowan bongat bayri. ¹⁴ An-apatnag nin habaytoy tawtawo ya ma-in hilan talagan dogal ya antikapen lan pag-ikon. ¹⁵ No anhangaren la et baytoy dogal ya inibatan la ay makabira hila bayro no labay la. ¹⁶ Piro alwan ombayroy anhangaren la, ta hay anhangaren lan pa-iriyen ay dogal ya igit et bayri ha babon lotà, hatoy anti do ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Banà bayri, hay Diyos ay ahè ampangikareng-ey konla ha paghalità la nin hiya ya Diyos ya anhonolen la, ta pinangihandà na hila nin dogal ya pa-iriyen la.

¹⁷⁻¹⁸ Hi Abraham ya ma-in pantotompel ha Diyos ay hinomonol ha pinanobokan kona nin Diyos ya hi Isak ay patyen na nin idolog ha Diyos. Ampinto-o hi Abraham nin maski mati hi Isak ya mimihay anak na ay pangyariyen nin Diyos baytoy impangakò na kona ya hiya ay magkama-in alalak ya mangibat koni Isak. ¹⁹ Ampinto-o ya et nin maski patyen na hi Isak nin idolog ha Diyos ay kaya nin Diyos nin biyayen oman hi Isak. Kowinta nangyari bayto ya nabiyay oman hi Isak, ta hin patyen ana dayi ni Abraham hi Isak ay hina-ad ya nin Diyos. ²⁰ Ha katetpel simpri ni Isak, hin mato-a yayna, hay loway anak na ya hi Hakob boy hi Isaw ay binindisyonan na. Hinalità na konla ya ha an-arapen ya pana-on, hay Diyos ay mangingangalo nin mambin kahampatan konla.

²¹ Ha katetpel itaman ni Hakob hin hatò, hin marani yaynan mati nin banà ha kato-awan na ay nagbaston yay nireng biha ya hinomamba ha Diyos. Hin nayari ay binindisyonan nay loway apò nay aw-anak ni Hosi. ²² Ha katetpel simpri ni Hosi, hin marani yaynan mati ay hinalità na ha Kawka-israylita na ya mog-alih hila bayro ha ampa-iriyen lay nasyon Ihipto. Imbibilin et konla ni Hosi ya ha pamog-alih la nin mako ha dogal ya impangakò konla nin Diyos nin pag-ikon la ay gitan lay bawbot-o na ta itabon la do ha dogal ya lakwen la.

²³ Ha katetpel itaman nin mawmato-antawo ni Moysis hin hatò ay aghila nalimon nilomabag ha panogò nin arì ya kaganawan kapi-anak ya lalaki ay dapat patyen. Hin in-anak hi Moysis ya maganda ha tegteg nin mawmato-antawo na ay agla ya ingkalimon intagò nin lo-ob tatloy bowan. ²⁴ Ha katetpel simpri ni Moysis hin hatò, hin matodtod yayna ay agna tinanggap nin pagnanay baytoy namakalhay

kona ya prinsisay anak ni Arì Para-on. ²⁵ Maski ma-inomay hi Moysis bayro ha nasyon Ihipto ay mas nan nilabay ya magdanas ya nin pangingsolto nin kalamo nay tawtawo nin Diyos kisa makilamo ya nin magperà nin amò ya pana-on nin kaligawan ya ikapagkasalanan. ²⁶ Inihip ni Moysis ya mas mahampat ya magdanas ya nin pangingsolto nin banà ha pan-o-omasa na nin lomateng ya impangakò nin Diyos kisa yomaman ya bayro ha Ihipto. Hay anhangaren na ay mag-in primyo na lano ha katatag-ayan do ha kamaninan nin Diyos. ²⁷ Ha katetpel ni Moysis ay agya nalimon nog-alih ha Ihipto maski hay pahang nin arì. Maski anyay dya-dyà ya dinanas ni Moysis ay an-isigi nay panhohomonol na ha Diyos ya ahè angkakit, ta angkakit nay tawtambay kona nin Diyos. ²⁸ Banà et ha pantotompel ni Moysis ay hinonol nay kaganawan hinalità nin Diyos. Immanda na ha Kawka-israylita na ya magpati hila nin tawtopa ta hay dayà ay ipolapol la ha mamapingit polta nin bali la. No gaw-en la bayto ay ahè mati ya pawponganay ya aw-anak la pagdaan bayro nin anghil ya mamati nin pawponganay nin ma-in bali ya ayin nakapolapol ya dayà ha polta.

²⁹ Banà ha katetpel nin Aw-israylita ay nakadaan hila ha an-ingaten Dagat ya Ma-orit, ta habaytoy lipayan lan pagdanan ay kinomlang. Piro hay tawtaga Ihipto ya hinomono konla nin nagdaan bayro ay nikalemeh ta ni-orong ya lanom hin nakalakat anay Aw-israylita.

³⁰ Banà et ha pantotompel la ay nilibot lay siyodad nin Hiriko. Ha panhohomonol la ha Diyos nin liboten la baytoy siyodad ay na-aybà ya alal ya padir ya nakapalibot bayro hin nayari lan nilibot nin pitoy allo. ³¹ Miha ha tawtaga siyodad nin Hiriko ay hi Rahab ya pota. Hiya ya nanambay lowa katawo ya sikriton inhogò nin manlek nin habaytoy siyodad. Kayà banà ha pantotompel na ha Diyos nin manambay nin hatoy lowa ay agya pinati nin Aw-israylita ya pinomahok bayro ha Hiriko nin mamati nin tawtawo bayro ya ahè ampipanhomonol ha Diyos. ³² Alwan bongat hila baytoy ma-in katetpel ta ma-in et kanayon ya bilang koli Gidyon, Barak, Samson, Dyipti, Dabid, boy bilang et koni Samwil boy ha kanayon ya kapara na hin hato nin propita nin Diyos. Piro ayin akoynan pana-on nin isalaysay komoyo no pangno hila tinompel ha Diyos. ³³ Ha katetpel nin habaytoy tawtawo, hay ongno konla ya nakilaban ay nanalo nin banà ha katetpel la. Hay kanayon konla ya nipamo-on ay mahampat ya pamomo-on, boy hay kanayon ya ma-in katetpel ay binyan nin Diyos nin kahampatan ya impangakò na konla. Hay ongno konla ay ahè napangno

nin lawliyon ya mangnà dayi konla, ta hay bebey nin lawliyon ay intikom nin Diyos. ³⁴ Hay ongno konla ay ahè napangno ha manliyobliyob ya apoy ta ma-in hilan katetpel, boy hay ongno konla ya tatabtaben ta patyen ay nakalibri. Hay ongno konla ya mangakapey ay anhomkaw nin banà ha pantotompel la. Hay ongno ya nakilaban ay ma-in katapangan; kayà angka-ilibri lay dogal la, ta hay andomayo nin makilaban konla ay angkatalo la. ³⁵ Ma-in simprin bawbabayi ya banà ha pantotompel la ay ma-in ha pamilya la nin nati ya biniyay oman nin Diyos.

Ma-in ongno ha tawtawoy ma-in katetpel ha Diyos ay dinakep ta pinadya-dya-an. Ombayro man, maski tandà la ya malibri hila no alihen la ya katetpel la ay agla inalih; kayà pinati hila. Hay bara-nan nin agla pangalih nin pantotompel la ay tandà la ya hila ay biyayen oman nin Diyos. Hay biyay ya igwà konla ay mas mahampat kisa ha biyay la bayri ha babon lotà. ³⁶ Ma-in tinoya-toyà boy binarog, boy ma-in binalol nin tikalà boy impiriso. ³⁷ Hay kanayon ay pinatin binato; hay kanayon ay pinigitnà nin nilagari; hay kanayon ay pinatin tinabtab. Hay kanayon ay ayin doloy ma-iholot no alwan katat nin tawtopa boy katat nin kawkanding. Nagdanas hila nin ka-irapan. Masyado hilan ka-i-ingalo ha pama-irap boy pamadya-dyà konla. ³⁸ Ma-in pina-alih ha sarili lan dogal; kayà pa-alsa-alsa hilan pa-iri ha powiray dogal, bawbakil, ha yawyokib, kawkowiba, boy ha lawlobot ha lotà. Banà ta ma-in hilan katetpel ha Diyos, hay babon lotà ay alwan nababagay nin pa-iriyen la.

³⁹ Hay kahampatan lan kaganawan nin banà ha pantotompel la ha Diyos ay ahè maliwawan anggan makakanoman. Ombayro man, agla et natanggap ya impangakò nin Diyos, ⁴⁰ ta hin hatò et, hay Diyos ay ma-in anan plano ya mas tamon ikahampat. Agla natanggap hin hatò ya impangakò nin Diyos, ta ka-ilangan kalamo la tamò nin mananggap nin habayto emen hila mag-in ayin kakolangan.

12

Diyos ya ampandisiplina ha aw-anak na

¹ Banà ta hitamo ay anlonglongan nin ambiliwen nin habaytoy kalak-an tawo hin hatò ya mangama-in katetpel ay alihen tamoy kaganawan ampakahadlang kontamo kateng kasalanan ya kowinta ampakabalalot kontamon kowinta ampilolombà ya hay an-ipakilombà ay katetpel tamò. Pagpasinsyawan tamon powayowen ya an-arapen

tamon lakwen. ² Pirmi tamon ihipen hi Apo Hisos ta hiya ya pinangibatan nin katetpel tamo boy hiya et ya manlobos nin habayto. Impakit na kontamo no pangno ya nagte-eh hin impakò ya ha koroh; boy maski kapapareng-ey ya mati nin ipakò ha koroh ay agna inihip bayto, ta hay anti ha nakem na ay hatoy towà ya naka-a-anti kona. Hapa-eg ay anti yayna ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos nin ampiknò ha bandan wanan nin trono nin Diyos.

³ Ihipen tamo et no pangno nagte-eh hi Apo Hisos ha pag-inakit kona nin mawmakasalanan. No ihipen tamo bayto ay ahè komapey ya nakem tamo ha pagdanas tamo nin kadya-dya-an boy hitamo ay ahè ma-lihan pag-asa. ⁴ Ha agmoyo pampomayag nin gomawà nin kala-etan ay ahè pinatolò ya dayà moyo nin pinati. ⁵ Warì naliwawan moyoyna baytoy hinalità nin Diyos komoyo, hatoy tawtorò ya pamakhaw nakem nin aw-anak na? Ombayri ya pagkahalità:

“Anak ko, agmo ipag-ayin ba-alà no hika ay amparosawan nin Diyos nin toro-an, boy no makhit ya hawhalità nan mana-ad komo ay agmo ikablò nakem. ⁶ Hay anlapiyen nin Diyos ay ambiyan nan disiplinà, boy amparosawan nay an-itoring na nin anak na.”

⁷ Pagte-ehan moyoy kawkadya-dya-an, ta hay pagdanas moyo nin kadya-dya-an ay kaptegan nin hikawo ay aw-anak nin Diyos; kayà amparosawan na kawo. Warì ma-in anak ya ahè amparosawan nin tatay na? ⁸ Amparosawan nin Diyos ya kaganawan anak na. No agna kawo parosawan ay ampanghologan nin talagan alwa na kawon anak. Kanayon ya tatay moyo. ⁹ Hay mawmato-antawo tamo ay an-igalang tamo maski amparosawan la tamo. Piro dapat tamon lalò pasakop ha Tatay tamoy Diyos emen tamo magkama-in biyay lano do kona. ¹⁰ Hay pamamarosa kontamo nin mawmato-antawo tamo ay kompormi ha an-hipen lay tamà, boy ma-ipek bongat ya pana-on ta peleg ampakalhayan la tamo. Piro hay pamarosa nin Diyos kontamo ay para ha ikahampat tamo emen hay pag-ogali tamo ay mag-in emen ha ogali na ya ayin kapintasan. ¹¹ No angkaparosawan tamo ay agtamo angkatowà no alwan an-ikakhit tamon nakem. Piro pangalabah nin habayto ay mahampat ya angka-ibonga ha biyay tamo, ta ampitoto tamo ha kahampatan boy ampagkama-in tamo nin katinekan nakem.

Hay mahampat ya tawtorò ya para kontamo

¹² Kayà hokawen moyoy nakem moyo emen kawo manatili ha tamà ya katetpel. ¹³ Ha ombayro ay makatambay kawon mamakhaw nakem nin kawkalamowan moyoy

angkomapey ya katetpel. ¹⁴ Sikapen moyo nin mamiyay kawo nin mapagkasondò kawo nin kanayon. I-oboh moyoy kakayawan moyon mamiyay nin ayin kapintasan, ta hay tawoy ahè ampamiyay nin ayin kapintasan ay agna makit lano ya Pangino-on Diyos. ¹⁵ Mag-atap kawo emen hinoman komoyo ay ahè ma-alih ya pamahimalà ha kahampatan ingangalo nin Diyos, boy emen kawo alwan mapagtanem ya makab-in kagolowan ya ikala-et nin malakè. ¹⁶ Mag-atap kawo et emen hinoman komoyo ay ahè mamabayi o maki-lalaki boy emen agkawo matowad koni Isaw ya ahè nama-alagà ha pantotompel ha Diyos. Impag-ayin ba-alà nay karapatan ya inggawà kona nin Diyos bilang pagkaponganay, ta hin binomitol ya, habaytoy karapatan ha pagkaponganay na ay impahili na ha mihay platoy pamamangan. ¹⁷ Tandà moyo ya hin nalabah ya ongnoy pana-on ay inawok na ha tatay na ya ibindisyon kona baytoy nararapat nan tanggapan bilang pagkaponganay. Piro maski nanangih yay nangawok nin habayto ay agna natanggap, ta agnayna mapi-orong baytoy ma-in yan karapatan mananggap nin hatoy tatanggapen na bilang pagkaponganay na ya impahili nan pamamangan.

¹⁸ Tongkol ha pamakarani nin homamba ha Diyos ay mas mahampat hapa-eg ya pangyayari kontamo kisa do ha pangyayari hin hato ha Aw-israylita. Hila ay nako ha danin bakil nin Sinay. Hapa-eg, nalimo hila ta bayro ha bakil ay nakakit hila nin manliyobliyob ya apoy boy ahok ya hay deglem. Ma-in et nin pagkahokaw angin. ¹⁹ Bayro ay nakalengè hila nin tonoy tamboyok boy nalengè la et ya bosis nin Diyos. Hin nalengè la baytoy bosis ay masyado hilan nalimo; kayà naki-i-ingalo hilan tonggen ana baytoy ampag-ilgo konla, ²⁰ ta agla mat-eh nin leng-en ya bosis ya ampagmanda konla nin ombayri: “Maski ayop ya pakarani ha bakil ay pagbabat anggan ahè mati.” ²¹ Habaytoy nakit la ay masyadon kapapalimo; kayà kateng hi Moysis ay nalimo, ya wana, “Ampamegpeg ako ha kalimowan ko.”

²² Piro hay pamakarani tamo hapa-eg ha Diyos ay alwan ombayro ha pangyayari ha tawtawo hin hato. Hay kowinta pinakaraniyan tamo ya kama-inan nin Diyos ya ayin kamatyan ay bakil ya an-ingaten Siyon. Habayto ay do ha bayoy Hirosalim ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Anti bayron ampipagtowà ya liboliboy anghil ya ahè mabilang ha kalak-an. ²³ Hitamo ay kalamo et do ha mangaligay aw-anak nin Diyos, hatoy ma-in ngawngalan ya nakalista ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Hay kalamo tamo et ay Diyos ya manosga nin kaganawan

tawo, boy hitamo ay kalamo et nin hatoy nikati ya hay kawkalolowa ay anti ana hapa-eg ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos, ta imbilang nin Diyos nin hila ay mahampat boy ayin kakolongan. ²⁴ Hay pinakaranian tamo ay hi Apo Hisos ya ampangipakisonò kontamo ha Diyos. Hay pamakarani tamo kona ay bayoy kasondo-an ya ginawà nin Diyos para mipakarani tamo ha Diyos, ta hay dayà ni Apo Hisos ay nantolò nin para kontamo. Hay dayà na ay kowinta intohik na kontamo emen tamo makapakisonò ha Diyos. Hay ka-alaga-an nin dayà na ay kahalako ha ka-alaga-an nin dayà ni Abil ya pinati nin patel na ya nag-inggit kona.

²⁵ Agtamo pagteekteekan ya an-ipalengè kontamo ya Halità nin Diyos, ta hin hatò ay pinarosawan ya tawtawoy ahè nipanlengè ha inhogò nin Diyos nin mangi-aral bayri ha babon lotà nin Hawhalità na. Kayà lalò tamon ma-in kaparosawan no agtamo honolen ya ampaghalità kontamoy Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na. ²⁶ Hin nag-ilgo ya Diyos ha tawtawo hin hatò ay nayegyè ya lotà ya kama-inan la. Piro ma-in ya et impangakò hapa-eg, ya wana, “Minghan ko et yegye-en ya lotà, boy alwan bongat lotà no alwan kaganawan dogal ha katatag-ayan.” ²⁷ Hay labay totolen nin habaytoy hinalità na ay aliheñay kaganawan bagay ya mikahirà ta panatiliyen nay kaganawan bagay ya ayin pagkahirà.

²⁸ Kayà magpasalamat tamo ha Diyos ta hay pamomon na kontamo ay ayin anggawan boy ayin pagkahirà. Ha panhohomamba tamo kona ay pakonsowilowen tamo ya, igalang, boy malimo tamon ahè homonol kona; ²⁹ ta hay Diyos tamo ay mamarosa do ha ahè ampipanhomonol kona. Hay ipatanam na konla ay emen hilan anti ha apoy ya ahè angkaparè.

13

No pangno tamo mapakonsowilo ya Diyos

¹ Hitamoy mipapatel nin banà ha pantotompel koni Pangino-on Hisokristo ay ipagpatoloy tamo ya pamilalabi tamo. ² Pakahampat tamon mangistima nin dawdayowan. Hin hatò ay ma-in onгно katawoy nangistiman mahampat nin dawdayowan, piro agla tandà ya habaytoy dawdayowan ay aw-anghil ta andap la no hila bayto ay tawtawon bongat. ³ Panemtemen moyo ya kawkalamowan moyo ya anti ha pirisowan nin bilang anti kawo bayro nin kalamo lan nakapiriso. Panemtemen moyo et ya kawkalamowan moyoy ampadya-dya-an. Ipa-hal moyo nin hay sarili moyo ay kalamo lan ampadya-dya-an.

⁴ Hay mangama-in ahawa ay dapat lan pa-alaga-an ya pag-ahawa la. Hay mita-ahawa ay ka-ilanganmag-in tapat ha miha ta miha, ta hay mamabayi o mamakilalaki ay talagan parosawan nin Diyos. ⁵ Alwan kowalta ya pa-alaga-an moyo, no alwanmag-in kawon kontinto ha anyaman ya anti komoyo, ta hinalità nin Diyos,

“Hikawo ay agko alihan boy agkatawo pa-olayan.”

⁶ Kayà makhaw ya nakem tamon maghalità nin ombayri:

“Hay Pangino-on ay ampanambay kongko; kayà agko malimo ta warì ma-in tawoy makagawà kongko

nin kala-etan?”

⁷ Panemtemen tamo baytoy onan nipangitorò kontamo nin Halità nin Diyos. Towaren tamoy kakhawan nin pantotompel la hin angkabiyay hila, ta hay pantotompel la ay insigi la anggan nati hila. ⁸ Hi Pangino-on Hisokristo ay ahè ampangoman. No pangno ya hin hatò ay ombayro ya et hapa-eg boy anggan makakanoman. ⁹ Agtamo pagtan nin minto-o ha kahalakoy tawtorò ya kabongkokan emen ahè mahirà ya pantotompel tamo. Mahampat no hay pantotompel tamo ay anhomkaw nin banà ha kahampatan ingangalo kontamo nin Diyos. Hay panhomkaw nin pantotompel tamo ay alwan banà ha panhohomonol ha tawtorò ya tongkol ha pamamangan no ma-arì kanen o ahè, ta hay panhohomonol bayro ay ahè ampakab-in ikahampat.

¹⁰ Ma-in anan nati ya inggawà ha Diyos nin para kontamo. Hiya ay hi Pangino-on Hisokristo. Piro hay tawtawoy anhomonol et ha kawkapanogo-an ay alwan kalamo ha ginawà ni Pangino-on Hisos ya para kontamo ya hay sarili na ay inggawà na ha Diyos nin mati. ¹¹ Hay anggawen nin pinakamatag-ay ya parì hin hatò ay anlomo-ob ha Pinakamasagradoy Kowarto nin Diyos nin mangidolog ha Diyos nin dayà nin aw-ayop ya pinati. Piro hay nawini nin habaytoy aw-ayop ay an-ipo-ol ha likol nin dogal ya ampa-iriyang nin tawtawo. ¹² Ombayro itaman, hi Pangino-on Hisos ay gintan ha likol nin siyodad ta bayro ya pinati nin pinadya-dya-an. Hay dayà na ya nantolò bayro ay panlinis kasalanan nin tawtawo. ¹³ Kayà ha pantotompel tamo koni Pangino-on Hisos ay dapat tamon alihen baytoy panhohomonol tamo ha da-an kawkapanogo-an boy ka-ilangan tamo itaman mat-eh ya kadya-dya-an boy kakareng-eyan nin bilang ombayro ha pagte-eh ni Pangino-on Hisokristo hin gintan la yan pinati ha likol nin siyodad. ¹⁴ Hay pama-iri tamo bayri ha babon lotà ay alwan pirmiyan. Ma-in tamon an-asawan ya dogal ya talagan pa-iriyang tamo lano. ¹⁵ Hitamo hapa-eg ay ma-in ma-idolog

ha Diyos banà ha ginawà ni Pangino-on Hisokristo. Hay pirmi tamon ma-idolog ay hay pamomori tamo ha Diyos ha pangipatandà nin ngalan na. ¹⁶ Agtamo liwawan manggawà nin kahampatan boy manambay ha kanayon, ta no nagawà tamo bayti ay habayti ya ma-ari tamon ma-i-dolog ha Diyos ya ampakapakonsowilo kona.

¹⁷ Pasakop tamo boy homonol ha ampipangasiwà nin mamakhaw pantotompel tamo, ta hay pangangasiwà la kontamo ay tobayen la lano ha Diyos. Ha panhohomonol tamo konla ay an-ikaliga la ya sirbisyo la kontamo, piro no agtamo hila honolen ay lomelè hila boy masayang ya pagsisirbi la kontamo.

¹⁸ Ipanalangin moyo kayi. Angkapiho nawen ya hay anggaw-en nawen ay tamà boy ombayroy labay nawen gaw-en ha kaganawan bagay. ¹⁹ Andawaten ko komoyo ya ipakapanalangin moyo nin makabira kon tampol bahen komoyo.

²⁰ Diyos ya ampangibatan nin kaganawan katinekan, boy hiya ya namiyay oman koniPangino-on Hisokristo ya pinakamatag-ay ya pastol ya ampangasiwà kontamon kowinta tawtopa. Kayà nag-in ya nin pastol ay banà ha dayà nay nantolò. Ha ombayro ay natopad ya kasondo-an nin Diyos boy tawo boy habaytoy kasondo-an ay ayin anggawan. ²¹ Hapa-eg ay an-awoken ko ha Diyos ya kaganawan kahampatan ay igwà na komoyo emen moyo magawà ya kalabayan na; boy an-awoken ko et ya hay gaw-en na kontamo, hatoy gaw-en ni Pangino-on Hisokristo ha biyay tamo ay hatoy ikakonsowilo nin Diyos. Hi Pangino-on Hisokristo ya poriyen tamo anggan makakanoman. Amin.

²² Pawpatel ko, ma-ipek bongat bayti ya holat ko komoyo. Kayà an-awoken ko komoyo yapakaleleng-en moyo ya tawtorò ko komoyo. ²³ Labay ko et nin ipatandà komoyo ya hi Timotiyo ya impirisoy patel tamo ha Pangino-on ay pinalwahan ana. No tampol yan makalateng bayri ay lowa kayi ya mako bahen nin manibaw komoyo. ²⁴ Ikomosta moyo kayi ha ampipama-alà komoyo boy ha kaganawan nag-in tawtawo nin Diyos ya anti bahen. Angkomostawen kawo itaman nin ampipantompel ha Pangino-on ya tawtaga nasyon Italya. ²⁵ Hay Diyos ay mangingangalo dayin mambin kahampatan komoyon kaganawan. Amin.

HAY HOLAT NI SANTIYAGO

¹ Hiko hi Santiyago ya magsisirbi nin Diyos boy magsisirbi et ni Pangino-on Hisokristo ay ampangomosta komoyon pawpatel ha Pangino-on ya aw-inalalak nin labinloway alalak ni Israyil ya nangapikakatak nin nipalakon napa-iri ha hari-hari ya dogal bayri ha babon lotà.

Pantotompel boy karonongan

² Pawpatel, ibilang moyo nin talagan kaligawan ya anlo-mateng komoyo ya hari-hari ya klasi nin panonobok; ³ ta tandà moyo ya ha pagdanas moyo nin pawpanobok ay lalò ninantomibay ya katetpel moyo ha Diyos. ⁴ Panatiliyen moyon matibay ya katetpel moyo emen kawo mag-in nin ayin kapintasan boy ayin kakolangan. ⁵ Hinoman komoyo ya ampagkakolang ha karonongan ay makirawat ha Diyos nin biyan yan karonongan, ta hay Diyos ay mabibi-iyen; alwa yan mahiblet ta ampambi ya ha kaganawan ampakirawat kona. ⁶ Piro hay tawoy makirawat ha Diyos ay ka-ilangan ma-in pantotompel boy ayin pagdododa, ta hay tawoy ampagdoda ay bilang ha dawoyon ya itolak kabigen nin angin. ⁷ Ahè ihipen nin hatoy ombayroy tawo ya makatanggap ya nin anyaman ya bagay ya mangibat ha Pangino-on. ⁸ Hiya ay ampagloway nakem ta ayin kinapirmiyon ya pag-i-hip na.

Ka-irapan boy kayamanan

⁹ Hay tawoy ma-irap ya patel ha Pangino-on ay dapat magtowà, ta maski ma-irap ya ay matag-ay ya panenegteg kona nin Diyos. ¹⁰ Piro hay tawoy mayaman ya patel ha Pangino-on ay dapat magtowà ha pagmaka-aypà na, ta hiya ay bilang ha bolaklak nin dikot ya balang ya ahè ampanatili. ¹¹ Hay dawdikot ay angkayangoh no angka-amotan nin hilà allo; hay bawbolaklak ay angkalaglag boy angka-alihan nin ganda. Ombayroy tawoy mayaman; maski ongnoy pamagmalasakit na ay mati ya et bongat boy hay kawkapanikapan na ay ma-alihan nayna.

Pawpanobok boy pawpanoksò

¹² Makalmà ya tawoy ampakapagte-eh ha pawpanobok, ta no napagte-ehan na ya pawpanobok kona ay makatanggap ya nin an-ingaten korona nin biyay ya ayin anggawan ya impangakò nin Diyos ha tawtawoy ampipanlabi kona.

¹³ No ma-in tawoy natoksò ay agna halita-en nin Diyos ya nanoksò kona, ta hay Diyos ay ahè ampanoksò nin maski hino boy agya matoksò para gomawà nin kala-etan. ¹⁴ Hay tawo ay angkatoksò no hay ihip na ay angkapatalo nin mala-et ya sarili nan kalabayan. ¹⁵ Hay kalabayan ya mala-et, noangkabo-ò, hay ampag-in bonga ay kasalanan ya makagtan ha kaparosawan.

¹⁶ Tongkol bayri, anlabyen kon pawpatel, agmoyo lokowen ya sarili moyo. ¹⁷ Kaganawan bagay ya mangahampat boy ayin kapintasan ay ampangibat ha Diyos ya anti ha katatag-ayan. Hiya ya namalsa nin allo, bowan, boy bawbito-en. Agya angka-oman boy hiya ay ahè ampangibatan nin anyaman ya ampakab-i nin karegleman. ¹⁸ Ha sarilin kalabayan nin Diyos, hitamo ay nag-in aw-anak na ha panlelengè tamon Halità nay peteg; kayà hitamo ay nag-in kowinta primiron bonga ha kaganawan pinalsa na.

Dapat leng-en boy honolen ya Halità nin Diyos

¹⁹ Kayà anlabyen kon pawpatel, dapat kawon magin alisto ha panlelengè nin Halità nin Diyos. Agkawo magpabigla-biglà maghalità boy hay dapat komoyo ay alwan mapapahangen; ²⁰ ta hay tawoy mapahang ay ahè makagawà nin kahampatan ya labay nin Diyos nin ipagawà kona. ²¹ Kayà alihen moyo ya kaganawan karemekan nin pag-i-hip moyo boy gawgawà ya mangala-et, ta tanggapen moyo nin ma-in ka-aypa-an nakem ya Halità nin Diyos, boy etpanan moyo ya nalengè moyo ya makapilibri komoyo ha kaparosawan ya ayin anggawan.

²² Honolen moyo ya Halità nin Diyos, ta no basta kapanlengè-lengè moyon bongat ta agmoyo anhonolen ay anlokowen moyo ya sarili moyo. ²³ Hinoman ya tawoy ampanlengè nin Halità nin Diyos piro agna anhonolen ay bilang ya ha tawoy ampangispiho; ²⁴ no nog-alih yayna ha ispiho ay naliwawan nayna no anyay itsora na. ²⁵ Piro hay tawo, no pinangataw-anan na nin mahampat nin hinomonol ha Halità nin Diyos ya makapilibri kona, ta alwan kapanlengè-lengè nan bongat, no alwan anhonolen nay Halità nin Diyos ay biyan ya nin Diyos nin ka-inomayan ha kaganawan nin anggaw-en na.

²⁶ Hay tawoy ampangipalagay nin hiya ay rilihyoso, piro agna ampendanan ya dilà na nin maghalità kala-etan ay anlokowen nan bongat ya sarili na, boy hay rilihyon na ay ayin kowinta. ²⁷ Hay mapteg boy ayin kapintasan ya rilihyon ya ambalayan nin Tatay tamoy Diyos ay makit ha tawoy ma-in ombayri ya gawgawà: mapanambay ha awolila boy ha bawbawoy babayi ya anti ha panganga-ilangan,

boy mapag-atap nin manggawà nin anyaman ya bagay ya makapipakala-et ha sarili.

2

Dapat pantay ya tegteg ha tawo

¹ Pawpatel ko, agmoyo mahalità nin hikawo ay antompel koni Pangino-on Hisokristo yaampamo-on ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos no alwan pantay ya tegteg moyo ha tawtawo. ² Alimbawà: anti kawo ha pamititiponan moyo nin magsimba. Hapa-eg, ma-in nilomateng ya mihay lalaki ya nakahinghing nin gintò boy nakadolo nin maganda. Ma-in simpri nin nakalateng ya mihay lalaki ya ma-irap ya hay dolo na ay golot. ³ Hapa-eg, no maganday pananggap moyo do ha tawoy ma-in maganday holot tapa-ikno-en moyo ya et ha maganday pamikno-an, balè ta no hatoy tawoy ma-irap ay halita-en moyo kona ya, “Mireng ka tana bahen o miknò ka ha hi-il di ha danin bitih ko,” ⁴ ay alwan pantay ya tegteg moyo ha tawo boy ampanosga kawo nin banà ha kala-etan pangangihip moyo.

⁵ Anlabiyen kon pawpatel, leng-en moyo ya halita-en ko. Alwa nayì pinilì nin Diyos ya tawtawoy manga-irap bayri ha babon lotà ya maski ma-irap hila ha tegteg nin tawtawo ay mayaman hila nin banà ha katetpel la ha Diyos? Alwa nayì simpri nin lano do ha ka-ari-an nin Diyos ay pamanawan na hila nin kaganawan impangakò na ha tawtawoy ampipanlabi kona? ⁶ Piro anyamo-yamo-en moyo ya tawtawoy manga-irap. Wari alwan tawtawoy mangayaman ya ampangapih komoyo boy ampantan komoyo nin mangi-arap ha hosgado? ⁷ Wari alwan hila simpri ya mangayaman ya ampanla-et nin ngalan ni Pangino-on Hisos ya ma-in ikon komoyo?

⁸ Talagan kahampatan ya anggaw-en moyo no anhonolen moyo bayti ya pinakama-alagà ya panogò ya nakaholat ha Kaholatan nin Diyos, “Labiyen moy kapara mon tawo nin bilang panlalabi mo ha sarili mo.”

⁹ Piro kompormi ha kawkapanogo-an, no alwan pantay ya tegteg moyo ha tawtawo ay ampakapagkasalanan kawo.

¹⁰ Hinoman ya tawoy ampakageped ha kawkapanogo-an nin Diyos, piroma-in miha ya agna angkageperan ay nakapagkasalanan ya banà ha agna pangogomeped ha kaganawan kapanogo-an; ¹¹ ta ombayri ya hinalità nin Diyos, “Agka mamabayi boy agka makilalaki,” boy hinalità na et ya, “Agka mamatin tawo”. Hapa-eg, no agka man ampamabayi o ampakilalaki, balè ta namati kan tawo

ay nakapagkasalanan ka simpri ta agmo gineperan ya kawkapanogo-an.

¹² Kayà mag-atap kawo ha kaganawan anhalita-en moyo boy anggaw-en moyo, ta hay panosgawan komoyo ay kompormi ha kawkapanogo-an ya mamalayà komoyo. ¹³ Hay tawoy ahè ampangingangalo ay ahè itaman ingalowan hosgawan nin Diyos, piro hay tawoy ma-ingangalowen ay ingalowan itaman hosgawan nin Diyos.

Hay pantotompel boy gawgawà

¹⁴ Pawpatel ko, warì ma-in kowinta no halita-en nin mihay tawo ya ma-in ya nin pantotompel ha Diyos no agna paptegan ha gawgawà na? Habayti ya ombayri ya katetpel na, makapilibri warì kona ha kaparosawan? ¹⁵ Alimbawà: no ma-in mako komo ya patel ha Pangino-on ya ampanga-ilangan nin dolo boy pamamangan ¹⁶ ta halita-en mo kona, "Pakaligha kan morong boy ingalowan ka nin Diyos. Mangwa kan dolo mo boy pakagana kan mangan." Hapa-eg, no agmo inggawà kona baytoy panganga-ilangan na, mahampat warì ya ginawà mo? ¹⁷ Ombayro itaman, ayin kowinta ya katetpel mo ha Diyos no ahè paptegan ha gawgawà.

¹⁸ Ma-arì nin ma-in tawoy maghalità nin ombayri: "Hika ay ma-in katetpel; hiko itaman ay anggomawà." Hay itobay ko kona, "Ipakit mo paraw kongko ya katetpel moy ayin lamoy gawgawà, ta ipakit ko itaman komo ya katetpel koy ma-in lamoy gawgawà." ¹⁹ Ampinto-o ka nayì nin ma-in mimihay Diyos? Mahampat! Piro maski dawdimonyo ay ombahen simpri ya pamiminto-o, balè ta ampipampamegpeg hila ha kalimowan la ha Diyos.

²⁰ Hikay tawo ya tangah! Warì agmo nayì tandà ya ayin kowinta ya katetpel no ayin lamoy gawà? ²¹ Alwa nayì hi Abraham ya ka-apo-apowan tamo ya imbilang nin Diyos nin mahampat? Imbilang ya nin mahampat ta patyen na dayi ya anak na ya hi Isak nin ipababo ha insalansan nay bawbato ya ginawà nan altar ta idolog na dayi ha Diyos. ²² Banà bayri ay makit ya katetpel ni Abraham ha Diyos: antompel ya boy kasabay et ya panggogomawà na. Nag-in lobos ya katetpel ni Abraham banà ha gawgawà na. ²³ Nagkapeteg baytoy anti ha Kaholatan nin Diyos ya ombayri: "Hi Abraham ay tinompel ha Diyos, boy banà ha pantotompel na ay imbilang nin Diyos nin hiya ay mahampat." Kayà hay ingat koni Abraham ay "Nilabi nin Diyos". ²⁴ Bayri makit ya hay tawo ay an-ibilang nin Diyos nin mahampat; alwan banà bongat ha pantotompel na no alwan banà simpri ha gawgawà na.

²⁵ Ha ombayroy paraan, alwa nayì hi Rahab, maskin miha yay pota ay imbilang yan mahampat ya tawo nin banà ha ginawà na ya intagò na baytoy inhogò ya loway Israylita ya aw-ispia boy pinaraan na hila ha kanayon ya daan emen aghila marakep? ²⁶ Hay tawoy agana ampanginanawa ay nati ana. Ombayro itaman ya katetpel nin tawo ha Diyos: no ayin gawgawà ay ayin kowinta ya katetpel na.

3

Hay angkagawà nin dilà

¹ Pawpatel ko, alwan dapat nin malakè komoyo ya mag-in manonorò, ta tandà moyo et bongat ya hikayi ya ampangitorò nin Halità nin Diyos, no ampanggawà kayi nin alwan tamà ay mas mahigpit ya panosga konnawen kisa ha kanayon. ² Kaganawan tamo ay mabetbet magkamali ha hari-hari ya paraan. Hinoman ya ahè ampagkamali ha pag-i-ilgo ay ayin kapintasan, boy angkapendanan nay sarili na. ³ Hay kabayo, no ambosalan ay angkapahonol tamon ipitik. ⁴ Helken moyoy barko ya ma-in pagkayamò timon. Maski anyay kalhayan barko boy maski angka-itolak nin pagkahokaw angin ay angka-ibawit nin magtitimon ha labay nan pangipalakwan. ⁵ Ombayro itaman ya dilà; maski mamayamò ya parti nin nawini ay ampakagawà nin malhay ya bagay ta mahambog.

Ihipen moyo ya hay malawang ya binagbag ay angkapolan nin ampangibat ha mayamò bongat ya apoy. ⁶ Hay dilà ay bilang ha apoy ta maski mihay partin bongat nin nawini ay ampambin masyadoy kala-etan ha intiron nawini. Ampakahirà bayti nin pagkatawo ta hay apoy nin habayti ay angka-ibat ha impirno.

⁷ Kaganawan klasin aw-ayop kateng mawmanokmanok, boy kaganawan pinalsa ya ampipandakap kateng kawkonà ha dagat ay angkapa-amò boy na-amò nin tawtawo. ⁸ Piro hay dilà ay ahè angkapa-amò nin maski hinoy tawo, ta ahè antonggen ha paghalità nin kala-etan boy pono-ponò nin lason ya ampakamati.

⁹ Hay dilà ay anggamiten tamon mamori ha Pangino-on Diyos ya Tatay tamo. Dilà et simpri ya anggamiten tamon manahalità ha kapara tamon pinalsa ya ma-in nin nakem ya kahawig nin nakem nin Diyos. ¹⁰ Ha mimihay bebey ampangibat ya pamomori boy panahalità. Pawpatel ko, habayti ay ahè dayi mangyari. ¹¹ Warì ma-arì nin hay matab-ang boy ma-alat ya lanom ay lomwah ha hobol ya mimihay ampangibatan? ¹² Pawpatel ko, warì ma-arì nin hay tanaman ya igos ay mamonga nin aw-olibo, o hay

tanaman ya obas ay mamonga nin aw-igos? Ahè simpri ma-arì ha ma-alat ya hobol nin lomwah ya matab-ang ya lanom.

Hay karonongan ya nangibat ha Diyos

¹³ Hino komoyoy maronong boy ampaka-intindi? Hay malinis ya pagbibiyay moyo ay paptegan moyo ha gawgawà moyo nin ma-in ka-aypa-an nakem ya palatanda-an nin hikawo ay maronong. ¹⁴ No ma-in kawon irap nakem banà ha inggit moyo boy no hay intris moyo ay pansarilin bongat ay agmoyo ipaghambog, boy agkawo magbongkok no alwan aminen moyoy kaptegan. ¹⁵ Hay ombahen ya klasin karonongan ay ahè nangibat ha Diyos, no alwan na-ibat ha sarili moyon makadimonyoy ka-hipan bayri ha babon lotà. ¹⁶ No ayri ya ma-in nin pami-i-inggitan boy pag-i-intris nin pansarilin bongat ay bayroy ma-in kagolowan boy kaganawan klasi nin kala-etan.

¹⁷ Balè hay karonongan ya ampangibat ha Diyos, ona ha kaganawan ay malinis ya pagnanakem. Ombayri et: ma-in katinekan, ma-in konsidirasyon, mapangabot, ma-ingangalowen, mapanggawà kahampatan, ayin an-ayonan, boy ahè ampagkakanwari. ¹⁸ Hay tawtawoy ampamatinek nin kagolowan ay tawtawoy mangatinek emen hay mag-in risolta ay kahampatan.

4

Pasakop ha Diyos emen ahè mangapi-a-away

¹ Anyay ampangibatan nin ampi-a-awayan moyo boy ampikokolpyawan moyo? Alwa nayì nin angka-ibat ha kala-etan nin pagnanakem moyo ya sarili moyon kalabayan? ² Ampag-intrisan moyon kowen ya alwa moyon ikon, bayo no agmoyo nin makwa ay ampamatyan moyo. Angka-inggit kawo piro agmoyo makwa ya labay moyo. Ampikokolpyawan moyo boy ampi-a-awayan moyo. Agkawo ampagkama-in ta agkawo ampakirawat nin makikwa ha Diyos. ³ No ampakikwa kawo man ay ayin kawon angkatanggap ta alwan tamà ya ampakikwawen moyo. Hay ampakikwawen moyo ay haton bongat ya makapdà nin sarili moyo.

⁴ Hikawo ay alwan tapat ha Diyos. Agmoyo nayì tandà ya hay ampanggawà nin mangala-et ya gawgawà ay ka-away nin Diyos? Hinoman ya labaylabay makilamo ha ampanggawà nin mala-et ay ampag-in ka-away nin Diyos. ⁵ Ha ihip moyo nayì ay ayin kowinta baytoy hinalità nin Diyos ha Kaholatan na? Hay hinalità na ay ombayri: "Hay ka-hipan ya inggawà komoyo nin Diyos ay maparan

magtan ha kala-etan.” ⁶ Ombayro man ay binyan tamò nin Diyos nin igit ya ingangalo na, ta nakaholat simpri ha Kaholatan nin Diyos ya ombayri: “Ansalongaten nin Diyos ya tawoy mahambog, piro hay tawoy ma-in ma-aypà ya nakem ay an-ingalowan nan biyan kahampatan.”

⁷ Kayà ipasakop moyoy sarili moyo ha Diyos. Labanan moyo hi Satanas emen ya pakarayò komoyo. ⁸ Pakarani kawo ha Diyos emen ya itaman pakarani komoyo. Hikawoy mawmakasalanan, maghehe kawo ha ginawà moyoy kala-etan. Hikawo ya ampagloway nakem ay pakalinisen moyoy pagnanakem moyo. ⁹ Panangihan moyoy kasalanan ya ginawà moyo boy paghehean. Pakatibolosen moyoy nakem moyo nin maghehe. Imbis mangka-ili kawon magtowà, hay dapat ay ikalelè moyo. ¹⁰ Magmaka-aypà kawon nakem ha arapan nin Pangino-on emen kawo mag-in matag-ay ha tegteg na.

Agkawo dapat manosga

¹¹ Pawpatel, agkawo maghalità nin kontra ha miha ta miha, ta hinoman ya ampaghalità nin kontra ha patel na o ampanosga ay ampaghalità nin kontra ha kawkapanogon nin Diyos boy anhosgawan na et bayto. No anhosgawan moy kawkapanogon nin Diyos ay agkayna anhomonol ha kawkapanogon no alwan anhosgawan moyna. ¹² Mimihay Diyos ya nambin kawkapanogon boy hiyan bongat ya makahosga. Diyos bongat ya makapilibri nin tawo ha kaparosawan, boy hiya et ya ma-in karapatan nin mamarosa. Kayà hino ka ya manosga nin kapara mon tawo?

Agkawo pakahambog

¹³ Leng-en moyo, hikawo ya ampipaghalità nin, “Hapa-eg o nobokah ay mako kayi ha kanayon ya dogal. Pa-iri kayi bayro nin lo-ob mihay ta-on ta mangomirsyo emen malakè ya mapakinabang.” ¹⁴ Hay biyay moyo ay bilang ginem ya anlomwah balè kadodomali ta tampol angkapanew; kayà pangno moyo tandà no anyay mangyari nobokah? ¹⁵ Hay dapat moyon halita-en ay ombayri: “No kalabayan nin Pangino-on ta angkabiyay kayi et ay ma-arì nawen gaw-en bayti o gaw-en nawen simpri bayto.” ¹⁶ Piro ha kahambogan moyo ay an-ipagmalhay moyoy sarili moyo; haba-in ya anggaw-en moyoy kahambogan ay alwan tamà. ¹⁷ Hinoman ya tawoy ampakatandà nin kahampatan, balè ta agna anggaw-en ay ampagkasalanan ya.

5

Hay tawtawo ya mangayaman

¹ Hikawoy mangayaman, leng-en moyo bayti. Mi-onggok kawo nin mi-angaw-angaw ha lomateng komoyoy kaparosawan. ² Hay kayamanan moyo ay ayin anan alagà boy hay dolo moyo ay kinan anag. ³ Hay gintò boy pilak moyo ay bilang anan kinalawang ta ayin anan alagà. Habaytoy ampamapteg nin kontra komoyo, boy hay risolta nin habayto ay bilang anan angka-opoh nin apoy ya laman moyo. Ombahen ya kayamanan ya tinipon moyon para ha hoyot ya allo. ⁴ Leng-en moyo! Agmoyo nin inopa-an ya tawtawoy nipagtrabaho ha paliyan moyo. Haba-in ya an-i-angaw la nin kontra komoyo. Hay an-i-angaw la nin habaytoy mawmangalawah ya agmoyo inopanan ay an-omabot ha panlelengè nin Pangino-on Diyos ya Pinakamakapangyariyan. ⁵ Hikawo ay nagpasasà ha biyay boy nagperà nin kaligawan bayri ha babon lotà. Hikawo ay bilang pinatabà ya bakà ya papatyen ha intaning ya allo nin kaparosawan. ⁶ Sinintisyawan moyon pinati ya mangahampat ya tawtawo ya hila ay ahè itaman angkomontra komoyo.

Magpasinsya kawo boy manalangin

⁷ Pawpatel, magpasinsya kawon manganti angga ha lomateng hi Pangino-on Hisos. Helken moyoy mawmamaliyan: ampagpasinsyawan lan an-anti-en ya alawahanen la ya ma-alagà. Ampagpasinsya hila pa-ibat ha ompisa angga ha malabah ya pana-on nin oran. ⁸ Hikawo itaman ay magpasinsya nin manganti, boy hokawen moyoy nakem moyo ta hi Pangino-on Hisos ay maraninan lomateng. ⁹ Pawpatel, agkawo magriklamo nin laban ha miha ta miha emen agkawo mahosgawan, ta hay Manonosga ya Pangino-on Diyos ay maraninan lomateng ta bilang yaynan anti ha polta.

¹⁰ Pawpatel, hay pangwanan tamo nin alimbawà ha pagtete-eh boy pagpapasinsya ay pawpropita hin hatò ya nangaral ha ngalan nin Pangino-on Diyos. ¹¹ Alwa nayi an-ibilang tamo nin maliga ya tawoy ampakapagte-eh ha kawkadya-dya-an? Nalengè moyo no pangno nagte-eh hi Hob boy no pangno ya iningalowan nin Pangino-on Diyos hin bandan hoyot. Hay Pangino-on ay pono-ponò nin kabaitan boy ingangalo.

¹² Igit ha kaganawan, pawpatel ko, no magpangakò kawo ay agkawo maghompà nin manggamit langit boy lotà, o anya paman ya bagay. No hay labay moyon totolen ay awò, "Awò" ya halita-en moyo; no hay labay moyo itaman totolen ay ahè, "Ahè" ya halita-en moyo. Ombayri ya gaw-en moyo emen agkawo hosgawan nin Diyos.

¹³ Ma-in nayì komoyo nin ampagdanaskadya-dya-an? No ma-in ay dapat yan manalangin nin makirawat ha Diyos. Ma-in nayì komoyo nin ampakatanam kaligawan? No ma-in ay dapat yan magkanta nin pamomori ha Diyos. ¹⁴ Ma-in nayì nin ampagmasakit komoyo? No ma-in ay ipaingat nay tawtoy ampipama-alà ha gropo ya mangama-in katetpel ha Diyos nin mangipanalangin boy mangiponah nin asiti kona ha ngalan nin Pangino-on. ¹⁵ No hay ampangipanalangin ay talagan ma-in katetpel ha Diyos ay homampat baytoy tawoy ma-in masakit. Pangino-on Diyos ya mamakahampat kona boy no ma-in yan nagawà ya kasalanan, hiya ay ma-in kapatawaran. ¹⁶ Kayà itapat moyoy kasalanan ya nagawà moyo ha miha ta miha, boy manalangin kawo para ha miha ta miha emen ma-alih ya mawmasakit moyo. Hay panalangin nin mahampat ya tawo ay malhay ya angkagawà.

¹⁷ Hi Ilyas ya propita hin hato ay tawo nin bilang kontamo. An-ipakapapanalangin na nin ahè mangoran. Kayà ahè nangoran nin lo-ob tatloy ta-on boy kagitnà. ¹⁸ Hapa-eg, nangoman yayna et nanalangin ya hay impanalangin na ay mangoran; kayà nangoran. Banà bayro, hay tawtanaman ha lotà ay tinomobò boy nipamonga.

¹⁹ Pawpatel ko, no ma-in komoyo nin ampipakarayò ha kaptegan ta ma-in nakapipabira kona ²⁰ ay tanda-an moyo bayti: habaytoy tawo ya nakapipabira ha Diyos nin tawoy nagkasalanan ay nakapilibri ya nin kalolowa ha kaparosawan, ta na-ipakarani na ya ha Diyos emen ya mapatawad ha kawkasalanan na.

HAY PRIMIRON HOLAT NI PIDRO

¹ Hiko hi Pidro ya hogò ni Pangino-on Hisokristo ay ampanolat komoyon pinili nin Diyos ya ayin kanayon no alwan hatoy nangapikakatak nin nipalako ha probinsyan Ponto, Galasya, Kapadosya, Asya, boy Bitinya. ² Hin hato et ay pinili kawoyna nin Tatay ya Diyos ta tandà na ya hikawo ay mag-in anak na. Hay Ispirito nin Diyos ay anggomawà komoyo emen kawo mag-in ayin kapintasan. Pinili na kawo nin homonol koni Pangino-on Hisokristo emen hay kaganawan kasalanan moyo ay malinisan nin dayà na.

Hikawo ay lalò dayin ingalowan nin Diyos nin biyan kahampatan boy katinekan.

Hay an-asawan nin ampipantompel ha Pangino-on

³ Poriyen tamoy Diyos ya Tatay ni Pangino-on tamon Hisoskristo. Banà ha masyadoy ingangalo na ay ma-in tamon an-asawan ya bayoy biyay ya ayin anggawan, ta hi Pangino-on Hisokristo ay biniyay oman nin Diyos.

⁴ Ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay ma-in tamon an-asawan ya nakahandà ana ya ayin pangahirà, ayin kapintasan, boy ayin pangongoman ya ipamana kontamo nin Diyos. ⁵ Banà ta ma-in tamon pantotompel kona ay kapangyariyan nin Diyos ya ampangi-atap kontamo mintrasan-anti-en tamo baytoy manay kalibriyan ya handà nin ipatnag kontamo ha hoyot ya allo.

⁶ Kayà tongkol bayri ay lalò tamon magtowà maski hapa-eg ay ma-ari tamon magkama-in ikalelè, ta ha amò ya pana-on ay makaranas tamo nin hari-hari ya panonobok. ⁷ Hay bara-nan nin pawpanobok kontamo nin Diyos ay emen mapaptegan ya hay pantotompel tamo kona ay talagan peteg. Maski gintò ya ma-ari mahirà ay anhoboken ha apoy no talagan peteg gintò. Hay pantotompel tamo itaman ya mas ma-alagà kisa ha gintò ay anhoboken no manatili tamo ha peteg ya pantotompel. No peteg, lano ha panlomateng ni Pangino-on Hisokristo, hitamo ay poriyen boy magkama-in tamon kagandawan boy karangalan. ⁸ Maski agtamo et nakit hi Pangino-on Hisoskristo ay anlapiyen tamo ya; antompel tamo kona maski agtamo ya et nin angkakit hapa-eg; boy ampagtowà tamon masyado ha kaligawan ya ahè makwan ihipen boy halita-en. ⁹ Nagkama-in tamon ombayroy kaligawan ta ma-in tamon kalibriyan ha kasalanan banà ha pantotompel tamo koni Pangino-on Hisokristo.

¹⁰ Hin hato, tongkol bayri ha kalibriyan ya inggawà nin Diyos kontamo ay ampag-aralan mahampat nin pawpropita; boy hinola-an lay tongkol ha igwà nin Diyos ya ingangalo banà ha kahampatan na. ¹¹ Ispirito nin Diyos ya nangipaholà do ha pawpropita ya hi Pangino-on Hisokristo ay magdanas nin kadya-dya-an biha lano ay magkama-in yan kagandawan. Ahè tandà nin habayti ya pawpropita no hino bayto ya impaholà konla. Kayà ampagsikahan la nin matanda-an no hino baytoy magdanas nin ombayro boy no makanoy pana-on nin mangyari bayto. ¹² Impatandà nin Diyos do ha pawpropita ya hay tawtorò la ay alwan para ha sarili lan kapakinabangan no alwan para kontamo. Ma-inhapa-eg nin ampangitorò kontamo nin Mahampat ya Balità nin Diyos. Hay ampanambay konla ay Ispirito nin Diyos ya inhogò na ya nangibat ha katatag-ayan ha kamaninan nin Diyos. Hay an-itorò la kontamo ay bilang ombayro ha intorò nin pawpropita hin hato, boy maski aw-anghil ay labay lan ma-intindiyan bayti ya bawbagay ya habayti.

Hay dapat tanda-an boy honolen nin ampipantompelha Pangino-on

¹³ Ha ombayro, pakahampaten tamoy panginghip tamo. Ha kaganawan bagay ay pendanan tamoy sarili tamo emen hay gawgawà tamo ay pawà kahampatan. Pakatibolosen tamo ya nakem tamo ha an-asawan tamoy kahampatan ingangalo ya igwà kontamo ha panlomateng ni Pangino-on Hisokristo. ¹⁴ Pakahonol tamo ha Diyos. Agtamo gaw-en ya da-an tamon ogali ya anhonolen ya sarili tamon kalabayan ya mala-et hin agtamo et balay ya Diyos. ¹⁵ Hapa-eg ay manowad tamo ha Diyos ya nangingat kontamo. Hiya ay ayin kapintasan; kayà gaw-en tamoy sarili tamo nin ayin kapintasan; ¹⁶ ta hay nakaholat ha Halità nin Diyos ay ombayri:

“Dapat ayin kawon kapintasan ta hiko ay ayin kapintasan.”

¹⁷ Ha panalangin tamo ay an-ingaten tamon Tatay ya Diyos. Hiya ay ahè ampamili ha panonosga, no alwan ampanosga ya kompormi ha gawà nin balang miha. Kayà mintras anti tamo bayri ha babon lotà ay dapat tamon gamiten ya pana-on tamo nin ma-in panggogomalang ha Diyos; ¹⁸ ta tandà tamo ya hitamo ay timbeh ha ayin kowintay biyay ya minana tamo ha kawka-apo-apowan tamo. Agtamo natbeh ha kasalanan nin anya paman ya bagay ya angka-alihan alagà ya bilang ha pilak boy gintò, ¹⁹ no alwan hay pinambeh kontamo ay hay malagà ya dayà ni Pangino-on Hisokristo ya nantolò hin nati ya ha koroh, boy hiya ya nangakò kawkasalanan nin

kaganawan tawo. Hiya ay bilang ha oybon topa ya ayin dipirinsyay ampatyen nin Hawhodiyo hin hato, ta ayin yan kakakasalanan boy ayin yan kapintasan. ²⁰ Ahè et pinalsa bayti ya babon lotà, hi Pangino-on Hisokristo ay da-an anan pinili nin Diyos, piro hiya ay impatnag ha pamako na bayri nin mangilibri kontamo hapa-eg nin hoyot ya pana-on ya habayti. ²¹ Banà koni Pangino-on Hisokristo ay ampahimalà tamo ha Diyos ya namiyay oman kona boy nambi kona nin kagandawan; kayà antompel tamo ha Diyos boy an-omasa tamo kona.

²² Banà ha panhohomonol tamo ha kaptegan nin Halità nin Diyos ay nalinisan anay nakem tamo, boy ma-in tamoy-nan peteg ya panlalabi ha kapariho tamon ampipantompel ha Pangino-on. Kayà lalò tamon pakatibolosen ya nakem tamon milalabi. ²³ Hitamo ay nag-in anan aw-anak nin Diyos ta hay ampanatili boy ayin anggay Halità nin Diyos ya ampahimala-an tamo ay nambi kontamon biyay ya bilang biyay nin Diyos; ²⁴ ta ha Halità nin Diyos ay ombayri ya pagkahalità:

“Kaganawan tawo ay bilang dawdikot ya balang; boy kaganawan karangalan la ay bilang ha bawbolaklak nin dawdikot. Hay dawdikot ay angkati boy hay bawbolaklak ay angkalaglag. Ombayro itaman, angkati ya kaganawan tawo. ²⁵ Piro hay Halità nin Diyos ay manatili anggan makakanoman.”

Habayti ya Halità nin Diyos ay Mahampat ya Balità ya in-
aral kontamo.

2

Hay bibilin ha ampipantompel ha Pangino-on

¹ Kayà hapa-eg, kaganawan kala-etan ay agtamoyna gawen ya bilang ha magbongkok, magkakanwarì, mag-inggit, boy manirà nin kaparan tawo. ²⁻³ Banà ta naranasan tamo ya kahampatan nin Pangino-on ay mahabek tamo nin bilang ha kolaw ya angkahabek ha gatas. Hay kahabekan tamo ay Mahampat ya Halità nin Diyos emen homkaw ya pantotompel tamo ya ampambi kontamo nin kalibriyan.

Hi Pangino-on Hisokristo ay bilang batoya pinakama-alagà

⁴ Pirmi tamon pakarani koni Pangino-on Hisokristo ya kowinta bato ya angkabiyay ta ampambi kontamo nin biyay. Hiya ay intapon nin manggagawà bali; boy maski agya tinanggap nin tawtawo, hiya ay ma-alagà ha Diyos ya namili kona. ⁵ Hitamoy ampipantompel ha Pangino-on ay ma-in biyay ya ayin anggawan, ta hitamo ay kowinta

bawbatoy angkabiyay. Hitamo ya anggaw-en nin Diyos nin bali na. Mag-in tamon ayin kapintasan ha pamomori tamo ha Diyos, boy banà ta tinompel tamoyna koni Pangino-on Hisokristo ay ihokò tamo ya sarili tamo ha Diyos. Ombayri ya labay nin Diyos nin gaw-en tamo, ⁶ ta hay nakaholat ha Kaholatan nin Diyos ay ombayri:

“Ma-in akon pinili ya ma-alagà ya bato ya igwà ko nin mamom-on ha siyodad nin Siyon. Hinoman ya tompel kona ay ahè ma-lihan nin pag-asa.”

⁷ Habayti ya bato ya pinili nin Diyos nin mamom-on ay pinakama-alagà ya bato ha ampipantompel kona, piro hay ayin pantotompel kona ay ahè mananggap kona, ta ombayri et ya nakaholat ha Halità nin Diyos:

“Hay batoy intapon nin manggawà bali ay nag-in pinakama-alagà ya bato.”

⁸ Ma-in et kanayon ya nakaholat ya ombayri:

“Habayti ya bato ya makapibatol nin tawtawo boy makapipatomba konla.”

Mibatol ya tawtawo ta aghila antompel ha Halità nin Diyos. Hin hatò et ay tandà ana nin Diyos ya ombayri ya mangyari konla banà ha agla pantompel kona.

⁹ Hitamo balè ya ampipantompel ha Diyos ay pinili na boy kalamo na tamo ha pamomom-on na. Hitamo ay ayin kapintasan boy mismon Diyos ya ma-in ikon kontamo. Pinili tamon mangibalità nin kaporipori ya gawgawà nin Diyos ya nangingat kontamo. Inlibri na tamo ha mala-et ya gawgawà ha karegleman, ta inggawà na tamo ha masyadoy kahawangan ya hay gawgawà tamo ay kawkahampatan.

¹⁰ Hin hatò ay alwa tamo et ikon nin Diyos, piro hapa-eg ay ikon na tamoyna; hin hatò ay agtamo et natanggap ya ingangalo nin Diyos, piro hapa-eg ay natanggap tamoyna ya ingangalo na.

Hay dapat ogali-en nin aw-anak Pangino-on

¹¹ Anlabiyen kon pawpatel, hitamo ay bilang bongat dawdayowan bayri ha babon lotà. Kayà andawaten ko komoyo ya agtamo manggawà nin mala-et ya kalabayan nin nawini tamo, ta habayti ay makahirà nin pantotompel tamo ha Pangino-on. ¹² Hay dapat kontamo ay ayin kapintasan ha arapan nin tawtawoy ahè ampipantompel ha Diyos; ta maski halita-en la nin hitamo ay ampangawà nin mala-et, no makit lay mahampat ya gawgawà ha biyay tamo ay poriyen lay Diyos lano ha allon panlomateng ni Pangino-on Hisokristo nin manosga ha tawtawo.

¹³ Alang-alang ha Pangino-on, pasakop tamo ha kaganawan tawoy mangama-in katongkolan bayri ha babon

lotà, lalò ana ha pinakamatag-ay yaampamo-on, ¹⁴ o mag-in ha gawgobirnadador ya inhogò nin hatoy pinakamatag-ay ya ampamo-on. Inhogò na hila nin mamarosa ha ampipanggawà nin mala-et boy mamori ha ampipanggawà nin mahampat. ¹⁵ Hay labay nin Diyos ay manggawà tamon kahampatan emen mategen ana ya paghalità nin tawtawoy ampipaghalità nin kalokowan gitan kakapeyan pag-i-hip la. ¹⁶ Hay sarili tamo ay itowad tamo nin malayà. Piro hay kalaya-an tamo ay agtamo gamiten nin mangitagò kala-etan, no alwan ipakit tamo ya hitamo ay ampagsirbi ha Diyos. ¹⁷ Gomalang tamo ha kaganawan tawo, boy labiyen tamoy kapariho tamon ampipantompel ha Diyos. Igalang tamoy Diyos boy parangalan tamo ya pinakamatag-ay ya ampamo-on ha gobirno bayri ha babon lotà.

Hay alimbawà nin kadya-dya-an ni Pangino-on Hisokristo

¹⁸ Hikawoy aw-alilà, pasakop kawo ha aw-amo moyo boy igalang moyo hila nin mahampat, alwan bongat do ha aw-amo ya mangahampat boy mawma-ingangalowen no alwan kateng do ha aw-amo ya mangabagsit; ¹⁹ ta no mapagte-ehan tamo nin danasen ya kadya-dya-an ya alwan nararapat kontamo ta ayin tamon anggaw-en ya kala-etan, hay Diyos ay magkama-in konsowilo kontamo. Tandà tamo ya habayti ya andanasen tamo ay kalabayan nin Diyos. ²⁰ Ma-ipagmalhay tamo warì ya pagte-eh tamo no ampakakhitan tamon banà ha panggawà tamon kasalanan? No ha panggawà tamon kahampatan ay angkat-eh tamo boy angkapagpasinsyawan tamo ya pamakakhit kontamo ay matowà kontamo ya Diyos. ²¹ Hitamo ay iningat nin Diyos emen tamomagdya-dyà, ta mismon hi Pangino-on Hisokristo aynagdya-dyà nin banà kontamo. Hiya ya nag-in alimbawà kontamo ha pagdya-dyà emen tamo ya towaren. ²² Hiya ay ahè nagkasalanan boy ahè nagtotol kabongkokan. ²³ Hin pinaghalita-an yan mala-et ay agya namaweh nin naghalità nin mala-et. Hin nagdya-dyà ya ay agya nangihip mamaweh, no alwan impa-olay na ha Diyos ya mahampat ya manonosga. ²⁴ Mismon hi Apo Hisos ya nagdya-dyà ha pangakò na nin kasalanan tamo hin impakò ya ha koroh emen agtamo patoloy magkasalanan, no alwan manggawà tamon kahampatan. Hiya ay nangahohogatan; banà ha pagkahogat na, hitamo ay hinomampat. ²⁵ Hitamo ay bilang tawtopa ya nipampitawon, piro hapa-eg ay nagbira tamo ha ampagpastol kontamo ya ayin kanayon no alwan hi Pangino-on Hisos ya ampangasiwà kontamo.

3

Wawali ha mita-ahawa (Ipsa 5:22; Kolosas 3:18-19)

¹ Hikawoy bawbabayi ya mangama-in ahawa, pasakop kawo ha ahawa moyo emen no ma-in konlan ahè labay tompel ha Halità nin Diyos ay magkama-in hilan katetpel nin banà ha pag-o-ogali moyo. Alwa moyoynan ka-ilangan mag-ilgo konla nin tongkol ha pantotompel moyo, ² ta makit lay kahampatan pagkatawo moyo boy panggalang moyo ha Diyos. ³ Hay kagandawan moyo ay alwan ha paraan nin pag-ayos nin habot, o panggamit aw-alahas ya gintò, o pagholot nin mangabli ya dawdolo, ⁴ no alwan hay kagandawan ya ma-alagà ha Diyos ay ka-aypa-an nakem boy kahampatan, ta habayti ay ahè ampangopah. ⁵ Hin nakaraan ya pana-on ay ombayri ya kagandawan nin mangahampat ya bawbabayi ya an-omasa ha Diyos boy ampasakop ha aw-ahawa la. ⁶ Bilang koni Sara hin hatò, hi Abraham ya ahawa na ay hinonol na boy iningat na nin pangino-on bilang panggogomalang na kona. Hikawo hapa-eg ya bawbabayi ay kowinta aw-anak ni Sara no kahampatan ya anggaw-en moyo boy no ayin kawon angkalimowan.

⁷ Ombayro itaman komoyon lawlalaki, pakilamowan moyo ya aw-ahawa moyo nin mahampat. Dapat moyo hilan igalang ta mas makapey ya nawini la kisa hikawo, boy hila itaman ay kalamo moyo nin mananggap nin biyay ya ayin anggawan ya bilang biyay nin Diyos. Gaw-en moyo bayti emen ayin maka-abalà ha pamakirawat moyo ha Diyos.

Pagdyadyà banà ha panggawà nin kahampatan

⁸ Habayti hapa-eg ya halita-en ko ay para komoyon kaganawan ampipantompel ha Diyos. Dapat kawon milalamo nin mahampat boy midadamay kawo; milalabi kawo nin bilang mipapatel. Magkama-in kawon ogali ya ma-ingangalowen boy magma-aypà kawon nakem ha miha ta miha. ⁹ Hay ampanggawà komoyon kala-etan ay agmoyo gantiyen nin kala-etan, boy agkawo maghalità mala-et ha ampaghalià komoyon kala-etan; no alwan manggawà kawon kahampatan ha ampanla-et komoyo, ta hin iningat kawo nin Diyos ay impangakò nay biyan na kawon kahampatan. ¹⁰ Hay nakaholat ha Halità nin Diyos ay ombayri:

“Hinoman ya ampagpa-alagà ha biyay na boy labay magkama-in kaligawan ha bandan hoyot ay tonggen yan maghalità nin kala-etan boy kabongkokan.

11 Atapan nay panggawà nin kala-etan ta manggawà yan kahampatan. Lalò nan pagsikapan nin magkama-in katinekan. 12 Hay tawtawoy mangahampat ay pirmin an-asikasowen nin Pangino-on, boy anleng-en nay pawpanalangin la. Hay tawtawo balé ya ampipanggawà nin kala-etan ay kalaban nin Pangino-on.”

13 Ma-in warì mamakakhit komoyo no hay ampagsikapan moyo nin gaw-en ay kahampatan? 14 Maski ampagdyadyà kawo nin banà ha panggawà moyon kahampatan ay makalmà kawo, ta hay ingangalo nin Diyos ay anti komoyo. Agkawo malimo ha tawtawoy mamakakhit komoyo boy ahè magoloy nakem moyo; 15 no alwan pakatibolosen moyoy nakem moyo nin gomalang koni Pangino-on Hisokristo, boy payagan moyo yan mamono komoyo ta hiya ya Pangino-on moyo. Ha kaganawan oras ay pirmi kawon handà nin tombay ha maskin hino ya magpastang komoyo nin tongkol ha pag-asa moyo ha Diyos. 16 Piro hay pantombay moyo konla ay mapanawa boy mag-in kawon magalang. Panatiliyen moyon malinis ya nakem moyo; ta no ayin kawon anggaw-en ya mala-et, hay ampipaghalità nin mala-et tongkol ha anggaw-en moyo nin banà ha panhohomonol moyo koni Pangino-on Hisokristo ay mareng-eyan ha paghalità la.

17 Mas mahampat no kalabayan nin Diyos ya magdanas tamon kadya-dya-an banà ha panggawà tamon kahampatan kisa ha panggawà tamon kala-etan. 18 Mismon hi Pangino-on Hisokristo ay nati banà ha kasalanan nin kaganawan tawo. Minghan yan bongat nati boy agyayna matin oman. Ayin yan kasalanan piro nati ya para kontamon mawmakasalanan emen na tamo ma-ipakarani ha Diyos. Piro maski pinati ya ay nanatilin angkabiyay ya kalolowa na. 19-20 Hiya ay nako ha dogal nin nikati ha kowinta panangipirisowan nin kawkalolowa nin tawtawoy nikati hin pana-on ni Nowi, ta nangaral ya konla. Hila ay ahè hinomonol ha Diyos ya ampagpasinsya nin manganti konla emen hila makapaghehe ha kasalanan la mintras ampanggawà hi Nowi nin barko. Ha barko ay o-ongnoy tawo ya nalibri; wawalo hila ya nalibri ha pagkalemeh ha lanom. 21 Habayti ya lanom ay alimbawà ha pamabinyag tamo. Hay pagbinyag ay alwan panlinis yangat nin nawini tamo, no alwan an-ipakit ya nalibri tamoyna ha kasalanan, ta tinompel tamo koni Pangino-on Hisokristo ya nabiyay oman, boy nakirawat tamo konan linisan nay nakem tamo. 22 Hin nabiyay oman hi Pangino-on Hisokristo ay nagbira

ya ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos boy niknò ya ha bandan wanan nin Diyos, ta inggawà kona ya karapatan nin sakopen ya aw-anghil boy kaganawan makapangyariyan ya anti bayro.

4

Magdanas kadya-dya-an ya anhomonolkoni Pangino-on Hisokristo

¹ Hapa-eg banà ta nagdanas kadya-dya-an hi Pangino-on Hisokristo ay dapat tamo itaman ihandà ya sarili tamo ha pagdanas nin kadya-dya-an, ta no magdanas tamo nin kadya-dya-an nin banà ha pamakilamo tamo koni Pangino-on Hisokristo ay mategen tamon manggawà kasalanan.

² Banà bayro ha pagdanas tamo nin kadya-dya-an, pa-ibat hapa-eg ay anhonolen tamo ya kalabayan nin Diyos, alwanmala-et ya kalabayan nin nawini tamo. ³ Tamà ana baytoy ginawà moyo hin hatò ya bilang ombayro ha labay gaw-en nin ahè ampipantompel ha Diyos. Ampanggawà kawon manga-alay ya gawgawà boy mala-et ya kalabayan nin nawini; ampaglahing kawo boy ampakilahing. Anhomamba kawo et ha alwan peteg diyos ya alwan nararapat hambawan. ⁴ Hapa-eg hay ahè ampipantompel ha Diyos ay ampipag-ispanta ta agkawoyna ampakilamo konlan manggawà nin sobray kawkala-etan nin bilang ha anggaw-en la; kayà ampaghalita-an la kawon mala-et. ⁵ Piro lano ay omarap hila ha Diyos ya manosga ha kaganawan tawoy angkabiyay kateng ha nikati. Balang ginawà la ay tobayen la ha Diyos. ⁶ Kayà hin angkabiyay et ya nikati ay in-aral konlay Mahampat ya Balità nin Diyos, ta hapa-eg maski nati ana ya nawini la ya ampangyari ha kaganawan tawo ay angkabiyay ya kalolowa la nin bilang ha Diyos ya angkabiyay.

Hay kakayawan ya an-igwà nin Diyos ay dapat gamiten ha ikahampat

(1 Korinto 12:4-11)

⁷ Hay kalampohan nin kaganawan bagay ay maranina. Kayà agkawo mataranta boy pendanan moyo ya sarili moyo emen kawo makapanalangin. ⁸ Igit ha kaganawan, milalabi kawon mahampat, ta no ampanlabi kawo, hikawo ay ampamatawad. ⁹ Pakaligha kawon mananggap ha makihandà komoyo. ¹⁰ No pangnoy inggawà nin Diyos ha balang miha kontamo ya kakayawan ay gamiten tamo ha ikahampat nin miha ta miha, ta hay hari-harì ya kakayawan ay impahimalà kontamo nin Diyos. ¹¹ Hinoman kontamo ya ampangaral ay dapat mangi-aral nin Halità nin Diyos;

hinoman kontamo ya ampagsirbi ay dapat magsirbi nin ma-in kakhawan ya inggawà kona nin Diyos emen ha kaganawan bagay, ha pagsisirbi na ay mapori ya Diyos banà ha ginawà ni Pangino-on Hisokristo. Anti konay kaporiyan boy kapangyariyan anggan makakanoman. Amin.

Pagdyà-dyà nin ampipantompel koni Pangino-on Hisokristo

¹² Anlabiyen kon pawpatel, agkawo mag-ispanta ha masyadoy kadya-dya-an nin panobok ya andanasen moyo, ta habayti ay talagan ampangyari ha ampipantompel koni Pangino-on Hisokristo. ¹³ Hay gaw-en moyo ay magtowà kawo, ta banà bayri ha panobok ya andanasen moyo ay ampakapakiramay kawo ha pag-irap ni Pangino-on Hisokristo. Ha ombayro, lano ha lomateng ya ay magkama-in kawon masyadoy kaligawan pamakakit moyon kagandawan na. ¹⁴ No an-insoltowen kawo nin banà ha pamakilamo moyo koni Pangino-on Hisokristo ay makalmà kawo, ta hay labay tolole nin habayto ay anti komoyoy Makapangyariyan ya Ispirito ya Ispirito nin Diyos. ¹⁵ Alwan dapat nin hay pagdanas moyon kadya-dya-an ay banà ha pamati nin tawo, pananakaw, panggawà kala-etan, o pamaki-emen ha biyay nin ma-in biyay. ¹⁶ Piro no magdanas kawon kadya-dya-an nin banà ha pamakilamo moyo koni Pangino-on Hisokristo ay agmoyo ikareng-ey, no alwan poriyen moyoy Diyos ha pamahimalà moyo ha ngalan ni Pangino-on Hisokristo.

¹⁷ Nilomateng anay pana-on nin panonosga nin Diyos; habayti ay mag-ompisa pon ha ampipantompel kona. No hosgawan tamo man maski anhomonol tamo koni Pangino-on Hisokristo ay anya kalì ya mangyari ha tawtawoy ahè tinompel ha Mahampat ya Balità nin Diyos? ¹⁸ Ombayri ya nakaholat ha Halità nin Diyos:

“No hay tawtawoy nag-in mahampat nin banà ha pantotompel la ha Diyos ay ma-irap et makalibri, anyay mangyari ha mawmangala-et boy mawmakasalanan?”

¹⁹ Kayà no ampagdanas kawo nin kadya-dya-an kompormi ha kalabayan nin Diyos ay isigi moyoy panggawà nin kahampatan boy ipahimalà moyoy sarili moyo ha Diyos ya namalsa komoyo ta agna kawo pa-olayan.

5

Tawtorò ha ampipama-alà ha ampipantompel ha Pangino-on

¹ Hapa-eg, leng-en moyo ya halita-en ko komoyon kapariho kon ampama-alà ha ampipantompel ha Diyos. Ampartegan koy nakit ko ya pagdyà-dyà ni Pangino-on

Hisokristo. Lano, panlomateng na ay kalamo katawon magkama-in nin kagandawan ya mangibat kona ya mipatnag ana. ² Hay tawtawoy impahimalà komoyo nin Diyos ay asiwa-en moyo nin bilang ha pangasiwà moyo nin tawtopa. Agmoyo gaw-en nin angkapilitan kawon bongat o ambayaran kawo, no alwan banà ta labay moyo nin makapagsirbi ta habayto ya labay nin Diyos. ³ Agmoyo gaw-en amo ya sarili moyo ha tawtawoy an-asiwa-en moyo, no alwan mag-in kawon alimbawà konla ya kowinta tawtopa nin Diyos. ⁴ Panlomateng ni Pangino-on Hisokristo ya kowinta pinakapo-on pastol ya amfangasiwà kontamo ay biyan na kawon korona ya ma-in kagandawan ya ayin pangahirà.

⁵ Hikawoy mangalagò ya lawlalaki, hay sarili moyo ay ipasakop moyo ha aw-onantawoy ampipama-alà ha ampipantompel ha Pangino-on. Hikawoy kaganawan ay magpaka-aypà nakem nin magsirbi ha miha ta miha, ta hay nakaholat ha Halità nin Diyos ay ombayri:

“Hay tawtawoy mangahambog ay ahè labay nin Diyos, piro hay magpaka-aypà nin nakem ay an-ingalowan na.”

⁶ Kayà magpaka-aypà kawon nakem ha Makapangyariyan ya Diyos emen na kawo biyan karangalan ha tamà ya pana-on. ⁷ Ipahimalà moyo kona ya kaganawan ampakagolo nin ihip moyo ta an-imalasakit na kawo.

⁸ Pendanan moyoy sarili moyo boy mag-atap kawo! Hi Satanas ya ka-away moyo ay bilang liyon ya ampamayani nin ampan-aglem ha pantomalà nan manikap nin makonà na. ⁹ Labanan moyo ya nin matibay ya pantotompel, ta tandà moyo ya bayri ha babon lotà, kaganawan patel moyo ha Pangino-on ay ampagdanas et nin ombayri ya kadya-dya-an. ¹⁰ Hay Diyos ya nangingat komoyo ay anti konay kaganawan ingangaloy kahampatan. Kayà na kawo iningat ay emen kawo magkama-in nin ayin anggawan ya kagandawan ha pamakilamo moyo koni Pangino-on Hisokristo. Pangayari moyon magdanas kadya-dya-an nin amò ya pana-on, Diyos mismo ya gomawà komoyo emen kawo mag-in nin ayin kapintasan boy hay katetpel moyo ay mag-in makhaw boy matibay. ¹¹ Ayin anggawan ya kapangyariyan nin Diyos. Amin.

Kalalampohan pangomosta

¹² Hinolatan katawo nin habayti ya ma-ipek ya holat ha tambay ni Silas ya ha palagay ko ay tapat ya patel ha Pangino-on. Labay kon pakhawen ya nakem moyo boy paptegan ya habayti ya hinalità ko komoyo ay peteg nin kahampatan ingangalo nin Diyos. Panatiliyen moyo bayti

ya kahampatan ya habayti. ¹³ Hay pawpatel moyo ha Pangino-on ya anti ha dogal nin Babilonya ay ampingipabot nin pangongomosta komoyo. Hila ay pinilì itaman nin Diyos. Kateng hi Markos ya bilang kon sarilin anak ay ampingomosta komoyo. ¹⁴ No mangapipikit kawo ay mi-i-ilaw kawo nin ma-in panlalabi. Hikawo ya ampakilamo koni Pangino-on Hisokristo ay magkama-in dayi nin katinekan.

HAY IKALWAN HOLAT NI PIDRO

¹ Hiko hi Simon Pidro ya magsisirbi boy hogò ni Pangino-on Hisokristo ay ampanolat komoyo nin kawkapariho nawen ampipantompel ha Diyos. Habayti ya pantotompel tamo ay tinanggap tamo banà ha kahampatan nin Diyos tamo boy ha kahampatan ni Pangino-on Hisokristo ya Mapangilibri kontamo.

² Banà ha pagkatandà moyo ha Diyos boy koni Pangino-on tamon Hisos ay lalò kawon biyan kahampatan ingangalo boy katinekan.

No pangno homkaw ya pantotompel nin aw-anaknin Diyos

³ Hapa-eg, banà ha pagkatandà tamo ha Diyos, ha kapang-yariyan na ay nambi ya kontamo nin kaganawan pangangailangan tamo ha biyay emen tamo manowad kona. Iningat na tamo emen tamo mag-in nin bilang kona ya ma-in kagandawan boy kahampatan. ⁴ Inlibri tamo nin Diyos ha kala-etan ya makahirà kontamo bayri ha babon lotà emen tamo makapaki-atag ha ayin anggawan ya biyay ya bilang biyay nin Diyos. Ombayri ya anggaw-en nin Diyos banà ha pawpangakò na kontamo ya pagka-alagà. ⁵ Banà bayri ay pagsikapan tamon pahanan ya kahampatan ha pantotompel tamo, boy ha kahampatan tamo ay pahanan ya tinandà tamo. ⁶ Ha tinandà tamo ay pahanan ya pagpependan ha sarili tamo; boy ha pagpependan ha sarili tamo ay pahanan ya pagpapasinsya tamo; boy ha pagpapasinsya tamo ay pahanan ya panonowad ha Diyos; ⁷ boy ha panonowad tamo ha Diyos ay pahanan ya pamilalabi nin bilang ha mipapatel; boy ha pamilalabi tamo ay pahanan ya panlalabi ha kaganawan. ⁸ No anti kontamo bayti ya pag-o-ogali ya ombayri boy no mas et bayri ay agtamo ma-lihan alagà boy ahè ma-lihan bonga nin banà ha pamakatandà tamo koni Pangino-on Hisokristo. ⁹ Piro hay ayin nin ombayri ya pag-o-ogali ay bilang yan mabereg ya tegteg ya ahè ampakakit, ta naliwawan na ya hay kasalanan na hin hatò ay nalinisan ana.

¹⁰ Kayà, anlapiyen kon pawpatel, lalò tamon pagsikapan nin manggawà kahampatan emen mapaptegan ya hitamo ay iningat nin Diyos nin para kona; ta no gaw-en tamo bayti ya ombayri ay ahè ma-lih ya pantotompel tamo. ¹¹ Ha ombayro ay talagan igwà kontamo ya karapatan nin

pasakop ha ayin anggay pamomo-on ni Pangino-on tamon Hisokristo ya Mapangilibri kontamo.

¹² Banà bayri, pirmi kon an-ipa-hip komoyo bayti ya bawbagay maski da-an moyoynan tandà boy matibay ana ya pantotompel moyo ha kaptegan ya tinanggap moyo. ¹³⁻¹⁴ Impatandà kongko niPangino-on Hisokristo ya marani koynan mati; kayà mintras angkabiyay ako et, mahampat nin ipapanemtem ko komoyo bayti ya bawbagay ya habayti. ¹⁵ Pagsikapan kon ma-hipan moyon pirmi bayti ya bawbagay ya habayti angga lano maski nati koyna.

Pinaptegan ni Pidro ya nakit lay kagandawanni Pangino-on Hisokristo

(Matiyo 17:1-13; Markos 9:2-10; Lokas 9:28-36)

¹⁶ Hay tongkol ha impalinaw nawen komoyo ya kapangyariyan ni Pangino-on Hisokristo boy panlomateng na bayrin oman ay alwan gawa-gawà hip nin hinoman, no alwan mismon sarili nawen mata ya nakakit nin kagandawan na; ¹⁷⁻¹⁸ ta hikayi ay kalamo ni Pangino-on Hisokristo bayro ha masagradoy bakil hin binyan ya nin Tatay nay Diyos nin karangalan boy kaporiyan. Nakit nawen ya kahawangan nin Diyos boy nalengè nawen ya basis nay nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan na ya naghalià ha Anak na nin ombayri: "Habayti ya mimihay Anak ko ya pinakalabilabi ko boy hiya ay masyado kon ampagtowa-an." ¹⁹ Kaganawan nin habayti ay makapipatandà kontamo nin peteg ya hinalità nin pawpropita hin hato. Hay mahampat ay paka-intindiyen bayto ya halità la, ta hay hawhalità la ay bilang hilag ya anhomawang ha mareglem ya dogal. Kabontatalà ya pakatanda-an nin maraninan homilà ya allo. Ombayro itaman bayti ya hawhalità nin pawpropita, ta ampakab-in hawang ha nakem tamo anggan ha lomateng hi Pangino-on Hisokristo. ²⁰ Igit ha kaganawan ay paka-intindiyen tamo bayti: hay impaholat nin Diyos ya Halità na ay ahè ma-intindiyen nin maski hino no ayin mangipalinaw kona. ²¹ Hay Halità nin Diyos ya hinolat nin pawpropita ay ahè nangibat ha sarili lan hip, no alwan hay nangipanakem konla ha paghalità la nin balità ya nangibat ha Diyos ay Ispirito nin Diyos.

2

Hay alwan peteg ya mawmanonorò

(1 Korinto 10:1-12; Hibriyo 3:12-18; Hodas 1:4-13)

¹ Hin hato ay ma-in alwan peteg ya pawpropita. Ombayro simpri komoyo hapa-eg ta ma-in mawmanonorò ya alwan

peteg boy hay tawtorò la ay makahirà nin peteg ya panto-tompel. Talagan magaling hilan magtotol kabongkokan, boy banà ha mala-et ya gawgawà la ay an-ipogla-oh lay Pangino-on ya nantolò ya dayà nin nambèh konla ha kasalanan. Kayà mismon hila ya makagtan nin sarili la ha kaparosawan ha maparah ya pana-on. ² Malakè ya manowad konla ha gawgawà la ya manga-alay, boy banà ha gawgawà nin hatoy ampanowad konla ay halita-en nin kanayon ya hay panhohomonol koni Pangino-on Hisokristo ay alwan mahampat. ³ Banà ha kasakiman nin habayti ya alwan peteg ya mawmanonorò ay makinabang hila komoyo nin kowalta ha paghalità lan aw-istorya ya pinigawa-gawà lan bongat. Piro hin hato et ay sinintinsyawan hilayna nin Diyos banà ha kawkasalanan la, boy hay kaparosawan ay nakahandà anan para konla.

⁴ Hay Diyos ay ahè nangingangalo ha aw-anghil ya nipagkasalanan hin hato. Habaytoy aw-anghil ay intapon ha impirno ya dogal ya mareglem boy malalè, ta bayro la anti-en ya allon panonosga. ⁵ Banà ha masyadoy kala-etan nin tawtawo bayri ha babon lotà hin hato ay aghila iningalowan nin Diyos, no alwan hay babon lotà ay ginonaw na nin lanom. Hay inilibri na ay hi Nowi boy ma-in et kanayon ya pito katawoy kalamowan na. ⁶ Banà et simpri ha kala-etan nin tawtawo ha siyodad nin Sodoma boy Gomora ay aghila iningalowan nin Diyos. Hila ay sinintinsyawan nin ginonaw nin apoy. Kayà habaytoy loway siyodad ay nag-in aboh. Ha ombayroy pangyayari ay ginawà nin Diyos nin alimbawà ya mangyari lano ha tawtawoy mangala-et. ⁷ Piro hin habayto, hay inilibri nin Diyos ay hi Lot ya mahampat ya tawo ya angkagoloy ihip nin banà ha manga-alay ya gawgawà nin tawtawoy mangala-et. ⁸ Habayti hi Lot ya mahampat ya tawo ay ampa-iri bayron kalamo nin mangala-et ya tawtawo. Allo-allo ay angkakit ni Lot ya kala-etan la boy angkalengè na hilay ampaghalità nin mangala-et ya bawbagay. Banà ha kahampatan na ay angkagoloy ihip na ha panggawà lan kala-etan.

⁹ Bayri ha nangyari hin onay pana-on ay nakit tamo ya tandà nin Pangino-on no pangno na an-ilibri ya tawtawoy mangahampat ha andanasen lay pawpanobok; boy tandà na et no pangno na an-i-anti ha kaparosawan ya tawtawoy mangala-et angga ha allon panonosga. ¹⁰ Hay mangala-et ya tawtawo ay an-i-anti na ha kaparosawan, lalo-lalò ana baytoy ampipanggawà nin mala-et ya kalabayan nin nawini la boy ahè labay pasakop ha ma-in katongkolan.

Habayti ya alwan peteg ya mawmanonorò ay makhaw

ya nakem gomawà para ha sarili la, boy aghila angkalimon maghalità nin mangala-et ha mangama-in kapangyariyan ya pinalsa nin Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kamanan na. ¹¹ Ha arapan nin Diyos, maski aw-anghil ya mas makhaw boy makapangyariyan kisa habayti ya alwan peteg ya mawmanonorò ay ahè ampaghalità nin mala-et ha mangama-in kapangyariyan. ¹² Hay aw-ayop ya balang ay ahè ampanghip no alwan hay malabayan la ay habaytoy anggaw-en la. In-anak hilan bongat emen dakpen ta patyen. Hay alwan peteg ya mawmanonorò ay bilang ombayro ha aw-ayop, ta hay bawbagay ya agla angka-intindiyan ay anhalita-en la nin kala-etan, boy anhonolen lan bongat ya sarili lan kalabayan ya mala-et ya makagtan konla ha kaparosawan.

¹³ Hay kaparosawan la nin banà ha panggawà la nin kala-etan ay kadya-dya-an. Maski allo ay hay gana lan gomawà nin kala-etan ya an-ikapdà nin sarili la. Ha pamakilamo la komoyo nin mangan, hila ay makapipareng-ey komoyo ta hila ay kowinta mansa komoyo banà ha pagkakan-wari la. ¹⁴ Ayin hilan kanayon ya antikapen no alwan mababayi la; aghila anhomawà nin gomawà kasalanan. Hay mangakapey ya pantotompel ay an-ingganyowen la para magkasalanan. Hila ay sanay ha kasakiman. Banà bayri, hila ay inhompà nin Diyos. ¹⁵ Bilang hilan nitawon ta inalihan lay matoyong ya daan; tinowad la baytoy ginawà ni Balam ya anak ni Bosor, hatoy ginawà ni Balam ya pinomayag yan manggawà kala-etan para magkama-in yan kowalta. ¹⁶ Piro hi Balam, banà ha kasalanan na ay hina-ad ya nin asno na ya bilang tawoy naghalità emen ya mategen ha ombayroy gawà ya ayin kabalikahan.

¹⁷ Habayti ya tawtawo ay bilang hobol ya kinomlang, boy bilang hila ha leem ya angkagtan nin angin piro ayin angka-iran. Ma-in dogal ya pagkareglem ya inrisilba nin Diyos nin para konla. ¹⁸ Ampipaghalità hilan kahambogan, boy hay mala-et ya kalabayan nin nawini la ay anggamiten lan pangingganyo nin kanayon ya tawtawo para somigi nin manggawà kasalanan. Hay tawtawoy an-ingganyowen la ay hatoy ampipagsikap nin ahè ana magbiran manggawà kasalanan. ¹⁹ Hay an-ipangakò la bayri ha tawtawoy antokso-en la ay kalaya-an maski mismon hila ay honolhonolan gomawà nin kala-etan, ta hay tawo ay honolhonolan ha maski anyay bagay ya agna mapaglabanan nin ahè gaw-en.

²⁰ Hay tawtawoy nakabalay ana koni Pangino-on tamon Hisokristo ya Mapangilibri ha kaparosawan nin kasalanan

ay napa-alilihan layna ya kala-etan. Piro no ma-ingganyo hilan oman nin manggawà kala-etan ay lalò hilan loma-et kisa hin primiro. ²¹ Mas mahampat et ya agla natanda-an ya kahampatan ya tongkol ha panhohomonol koni Pangino-on Hisokristo kisa natanda-an la, biha agla hinonol ya masagradoy panogò ya intorò konla. ²² Hay nangyari konla ay napaptegan ya ombayri ya kawkahalita-an: “Hay aho, mayari nan ihoka ya kinan na ay kanen nan oman,” boy “Hay baboy itaman ya pinaliyò ana ay magbiran oman ha pagbalbalan nay pità”.

3

Hay pangakò ya tongkol ha panlomateng omanni Pangino-on Hisokristo

¹ Anlabiyen kon pawpatel, habayti ay ikalwa kon holat komoyo. Bayri ha loway holat ko ay ampagsikahan kon ipapanemtem komoyo bayti ya bawbagay emen hay nakem moyo ay mag-in matibolos. ² Labay kon ma-hipan moyo baytoy hawhalità nin mangahampat ya pawpropita hin hatò, boy labay kon ma-hipan moyo baytoy panogò ya inggawà nawen komoyo nin hikayi ya hawhogò. Habayto ya panogò ay nangibat koni Pangino-on Hisokristo ya Mapangilibri kontamo.

³ Dapat moyon matanda-an ya ha hoyot ya allo ay toya-toya-en kawo nin tawtawoy ampipanggawà nin mala-et ya kalabayan nin nawini la. ⁴ Ombayri ya halita-en la komoyo: “Alwa nayì impangakò ni Pangino-on Hisos ya magbira ya? Piro ayri ya? Hay kawka-apo-apowan tamo ay nikati ana, piro pa-ibat hin pinalsa ya babon lotà ay ahè na-oman ya kaganawan bagay.” ⁵ Ha paghalità la nin ombayro ay talagan labay lan liwawan bayti ya kaptegan ya hin hatò, ha halità bongat nin Diyos ay nagkama-in langit, boy nagkama-in et nin babon lotà ya nangibat ha lanom, boy poro lanom ya mamalibot. ⁶ Piro nalabah ya ongnoy pana-on, banà ha pahang nin Diyos ha tawtawo, hay lotà ay hinalipawan nin lanom; kayà nagonaw ya kaganawan. ⁷ Ma-in lomateng ya allo, hay langit boy babon lotà, apoy ya gamiten nin Diyos nin panggonaw. Hay mangala-et ya tawtawo ay hosgawan na biha na hila parosawan. Piro habayti ya langit ya angkakit tamo hapa-eg boy habayti ya babon lotà ya ampariyan tamo hapa-eg ay manatilin angga ha gonawen nin apoy nin bilang ha hinalità nin Diyos.

⁸ Anlabiyen kon pawpatel, agmoyo liwawan bayti: ha Pangino-on, hay mihay allo ay bilang kaboyot maliboy ta-on, boy hay maliboy ta-on ay bilang bongat mihay allo para

kona. ⁹ Hay Pangino-on ay alwan makalà ha pantomopad ha pangakò na nin bilang ha an-hipen nin kanayon. Ampagpasinsya yan bongat komoyo, ta agna labay ya maski miha ay mananggap kaparosawan. Hay labay na ay maghehe ya kaganawan ha nagawà lay kasalanan.

Hay babon lotà, langit, boy kaganawan ay magonaw

¹⁰ Hay panlomateng nin Pangino-on ay bilang ha panlomateng nin mananakaw ya ahè an-asawan. Ha allon habayto, hay langit ay ma-anam ya masabayan nin pagkahokaw heneg. Hay allo, bowan, boy bawbito-en ay mapolan kateng babon lotà boy kaganawan anti ha babon lotà. ¹¹ Banà ta ha ombayroy paraan nin mahirà ya kaganawan bagay ay dapat tamon manowad ha Diyos emen hay sarili tamo ay mag-in nin ayin kapintasan. ¹² Paka-a-anti-en tamo ya allon lomateng ya Pangino-on Diyos, boy magsikap tamo emen ya tampol lomateng. Ha allon panlomateng na, hay langit ay mahirà nin apoy, boy hay allo, bowan, boy bawbito-en ay mangatotonaw nin banà ha ka-amotan. ¹³ Piro hay bayoy langit boy bayoy babon lotà ya impangakò nin Diyos kontamo ay ampaka-a-anti-en tamo ta anti bayroy kaganawan kahampatan.

¹⁴ Kayà, anlabiye kon pawpatel, mintrasan-anti-en moyo ya panlomateng nin Pangino-on ay pagsikapan moyo ya hikawo ay latngan nin Diyos nin malinis ya pagnanakem, ayin kapintasan, boy ma-in kawo nin katinekan. ¹⁵ Ihipen moyo ya kayà ampagpasinsya ya Pangino-on ay ambiyan na kawon oportonidad nin malibri ha kaparosawan. Ombayri itaman ya binanggit nin anlabiye tamon patel ya hi Pablo ya hin nanolat ya komoyo ay ma-in yan karonongan ya nangibat ha Diyos. ¹⁶ Ha kaganawan hinolat na ay binanggit na bayti ya ombayri ya bawbagay. Ma-in et ongnoy bagay ha hawholat ni Pablo ya ma-irap intindiye; kayà kanayon ya an-ipakahologan nin tawtawoy ayin tandà boy ayin pirmiyan ya ihip. Ombayro et ya anggaw-en la ha kanayon ya Kaholatan nin Diyos. Banà bayri ay mismon kagagaw-an la ya makapipalako konla ha kaparosawan.

¹⁷ Hapa-eg, ha tandà moyoyna bayti, pawpatel koy anlabiye ko ay mag-atap kawo emen hay mangala-et ya tawtawo ay ahè makapitawon komoyo ha kawkamali-an, ta no mangyari bayto ya ombayro, hikawo ay ma-lihan kasigorowan ha sarili moyo. ¹⁸ Balè lalò moyon pahanan ya kahampatan ingangalo boy pagkatandà moyo koni Pangino-on Hisokristo ya Mapangilibri kontamo. Hiya ya dapat tamon biyan kaporiyan hapa-eg boy anggan makakanoman! Amin.

HAY PRIMIRON HOLAT NI HOWAN

Hay Halità ya ampakab-in biyay

¹ Habayti ya an-iholat nawen komoyo ay tongkol ha ayin pinangibatan. Hiya ay nalengè nawen boy mismon mata nawen ya nakakit kona. Pinakalilili-o nawen ya boy nagap-an nawen ya et. Hiya ya Halità ya ampakab-i nin biyay. ² Habayti ya biyay ya nipatnag ay nakit nawen boy ampategan nawen. Hiya ya an-ibalità nawen ya biyay ya ayin anggawan ya kalamo pon nin Tatay ya Diyos biha nipatnag konnawen. ³ An-ibalità nawen bayti komoyo ya nakit nawen boy nalengè nawen emen kawo itaman magkama-in nin pamakilamo konnawen nin makilamo ha Tatay ya Diyos boy koni Pangino-on Hisokristo ya Anak na. ⁴ Inholat nawen bayti komoyo emen lalò tamon lomiga.

Hay Diyos ay hawang

⁵ Habayti ya balità ya nalengè nawen koni Apo Hisos ya an-ibalità nawen komoyo: hay Diyos ay hawang boy kona ay ayin anyaman ya karegleman. ⁶ Kayà no anhalita-en tamo ya ma-in tamon pamakilamo ha Diyos, piro anti tamo ha karegleman ta ampanggawà tamon kala-etan ay ampagbongkok tamo, boy agtamo ampanggawà nin kaptegan. ⁷ Hay Diyos ay hawang ta anti konay kahampatan. No anti tamo ha kahawangan na ay ma-in tamon pamakilamo ha miha ta miha, boy hay nantolò ya dayà ni Apo Hisos ya Anak nin Diyos ay ampanlinis nin kaganawan kasalanan tamo.

⁸ No anhalita-en tamo ya ayin tamon kasalanan ay anlokowen tamoy sarili tamo boy hay kaptegan ay ayin kontamo. ⁹ Hay Diyos ay mapahimala-an boy hay gawgawà na ay matoyng. Kayà no itapat tamo kona ya kawkasalanan tamo ay patawaren na tamo boy linisan na tamo ha kaganawan kala-etan tamo. ¹⁰ Noanhalita-en tamo ya agtamo nagkasalanan ay anggaw-en tamon mabongkok ya Diyos boy agtamo anhonolen ya Halità na.

2

Hi Apo Hisos ya mangipaki-i-ingalo kontamo ha Diyos

¹ Aw-anak ko, habayti ya bawbagay ay inholat ko komoyo emen agkawo magkasalanan. Piro no ma-in makapagkasalanan ay ma-in mangipaki-i-ingalo kontamo ha Tatay tamoy Diyos. Hiya ay hiPangino-on Hisokristo

ya pinakamahampat, ² boy hiya ya nangakò nin kasalanan tamo, alwan bongat kasalanan tamo no alwan kasalanan nin kaganawan tawo.

³ Masigoro tamo ya talagan ambomalay tamo ha Diyos no anhonolen tamo ya pawpanogò na. ⁴ Hay tawoy ampaghalià nin ambomalay ya ha Diyos, piro agna anhonolen ya pawpanogò nin Diyos ay mabongkok boy hay kaptegan ay ayin kona. ⁵ Piro hinoman ya anhomonol ha Halità nin Diyos ay angkakit konay lobos ya panlalabi ha Diyos. Ha ombayri ay angkatanda-an tamo ya hitamo ay ma-in pamakilamo ha Diyos. ⁶ Hay tawoy ampaghalià nin ma-in yan pamakilamo koni Pangino-on Hisokristo ay ka-ilangan gaw-en nay kahampatan nin bilang ha ginawà ni Pangino-on Hisokristo.

Hay bayoy panogò

⁷ Anlabiyen kon pawpatel, ayin akon an-iholat komoyo ya bayoy panogò no alwan hatoy da-an et ya panogò. Nalengè moyoyna bayti hin babayo kawo tinompel ha Pangino-on. ⁸ Habayti ya panogò ya an-iholat ko komoyo ay pirmi et bayo. Hay kaptegan nin habayti ay nakit koni Apo Hisos boy angkakit simpri komoyo. Hay karegleman ay na-alih ana komoyo, ta hay ampakahawang ana komoyo ay peteg ya hawang ya ayin kanayon no alwan hi Apo Hisos.

⁹ Hinoman ya ampaghalià nin hiya ay anti ha kahawangan, piro ma-inakit ya ha patel na ay anti ya et ha karegleman. ¹⁰ Hay tawoy ampanlabi nin patel na ay ampanatili ha kahawangan boy ampag-atap makagawà nin kala-etan ya mag-in bara-nan nin ikapagkasalanan. ¹¹ Piro hay tawoy ma-inakit ha patel na ay anti ha karegleman boy ampanatili ya et bayro ta agna tandà ya lakwen na. Hiya ay bilang ha tawoy bowag ta hay pagnanakem na ay binowag nin karegleman.

¹² Aw-anak, an-iholat ko bayti komoyo banà ta pinatawad kawoyna ha kawkasalanan moyo alang-alang koni Apo Hisos. ¹³ Anholatan katawoy tawtatay ta hikawoy magtandà nin habayti ya ayin pinangibatan ya pa-ibat hin ibat, hiya ay hiyayna. Hikawo man ya lawlalaki ya mangalagò ay anholatan ko itaman banà ta hi Satanas ya ampanoksò komoyo ay napatalo moyo.

¹⁴ Hikawo man ya aw-anak ay anholatan ko simpri banà ta nabalayan moyo ya Tatay ya Diyos. Anholatan katawoy tawtatay ta hikawoy magtandà nin habayti ya ayin pinangibatan ya pa-ibat hin ibat, hiya ay hiyayna. Anholatan katawoy lawlalaki ya mangalagò ta banà ha

kakhawan nin pantotompel moyo ha Halità nin Diyos ya ampanatili ha ihip moyo ay napatalo moyo hi Satanas.

¹⁵ Agmoyo pa-alaga-an ya anyaman ya bagay ya anti bayri ha babon lotà, ta no pa-alaga-an moyo ay ayin komoyo ya panlalabi nin Tatay ya Diyos. ¹⁶ Alwan mahampat ya an-ogali-en nin tawtawo bayri ha babon lotà, ta ombayri yaanggaw-en la: kaganawan bagay ya labaylabay nin nawini ay anhonolen la, kaganawan ampikakit lay mangaganda ay labay la nin mapag-ikon, boy kaganawan anti konla ay an-ipaghambog la. Kaganawan gawà ya ombayri ay ahè nangibat ha Tatay ya Diyos no alwan ha sarili lan kalabayan. ¹⁷ Hay babon lotà boy kaganawan bagay ya anti bayri ya masyadon ampa-alaga-an nin tawtawo ay ma-in anggawan; balè hay tawoy anhomonol ha kalabayan nin Diyos ay ma-in biyay ya ayin anggawan.

Hay kontraryo ni Pangino-on Hisokristo

¹⁸ Aw-anak, anlomateng anay ka-anggawan nin kaganawan bagay. Nalengè moyoynay lomateng ya kontraryo ni Pangino-on Hisokristo, boy hapa-eg, nilomwaynay malakè ya kontraryo na. Kayà tandà tamo ya maraninay ka-anggawan nin babon lotà. ¹⁹ Habayti ya kawkontraryo ni Pangino-on Hisokristo ay da-an tamon kalamowan, piro talagan alwa hilan anak nin Diyos ta aghila nanatili kontamo. Napaptegan ya alwa tamo hilan kalamowan hin hilay kaganawan ay nog-alih kontamo.

²⁰ Piro hikawo ay alwan ombayro, ta hiPangino-on Hisos ya ayin kapintasan ay nambi komoyo nin Ispirito nin Diyos; kayà hay kaptegan ay tandà moyon kaganawan. ²¹ Hinolatan katawo, alwan banà ta agmoyo tandà ya kaptegan no alwan banà ta tandà moyo, boy hay kaptegan ay ahè ma-arì nin pangibatan nin kabongkokan.

²² Hinoy mabongkok? Hay mabongkok ay tawoy ahè labay bomalay nin hi Apo Hisos ay Kristo ya impangakò nin Diyos. Hay ombayroy tawo ay kontraryo ni Pangino-on Hisokristo ta agna labay bomalay ha Tatay tamoy Diyos boy ha Anak nin Diyos. ²³ Hay tawoy ahè ambomalay ha Anak nin Diyos ay ahè simpri ambomalay ha Diyos. Piro hinoman ya ampaghalità nin ma-in yan pamakilamo ha Anak nin Diyos ay ma-in ya simpri nin pamakilamo ha Diyos.

²⁴ Hay Mahampat ya Balità nin Diyos ya nalengè moyo pa-ibat hin tinompel kawo ay panatiliyen moyo ha nakem moyo. No ombayro ya gaw-en moyo ay ampanatili kawon ma-in pamakilamo ha Tatay ya Diyos boy ha Anak na ya ayin kanayon no alwan hi Apo Hisos. ²⁵ Hay impangakò ni Apo Hisos ya igwà kontamo ay biyay ya ayin anggawan.

²⁶ An-iholat ko bayti komoyo ya tongkol ha tawtawoy labay mangitawon komoyo ha kaptegan. ²⁷ Hay Ispirito nin Diyos ya inggawà komoyo ni Apo Hisos ay tinanggap moyoyna. Hiya ay ampanatili ha nakem moyo; kayà alwa moyoynan ka-ilangan nin ma-in et manorò komoyo, ta hay Ispirito nin Diyos ya ampanorò komoyo nin tongkol ha kaganawan bagay, boy hay an-itorò na komoyo ay kaptegan, alwan kabongkokan. Manatili kawo koni Pangino-on Hisokristo emen kawo makahonol ha an-itorò komoyo nin Ispirito nin Diyos.

²⁸ Kayà, aw-anak, manatili tamo nin ma-in pamakilamo koni Pangino-on Hisos emen tamo magkama-in nin hokaw nakem, boy emen agtamo mareng-ey nin omaraap kona panlomateng na bayri ha babon lotà. ²⁹ Tandà tamon kaganawan ya hay Diyos ay talagan mahampat. Kayà matanda-an tamo ya maski hinoy tawo ya ampanggawà nin kahampatan ay nag-in anak nin Diyos.

3

Hay aw-anak nin Diyos

¹ Ihipen moyo no pangno ya panlalabi kontamo nin Tatay tamoy Diyos. Hitamo ay an-ingaten aw-anak nin Diyos boy peteg itaman nin hitamo ay talagan aw-anak na. Hay kanayon ya tawo bayri ha babon lotà ay ahè ampinto-o nin hitamo ay anak nin Diyos ta agla et balay ya Diyos. ² Anlabiyen kon aw-anak, hitamo hapa-eg ay anak ana nin Diyos. Agtamo et makwan ihipen no anyay klasi tamo lano, piro tandà tamo ya ha pagbira ni Apo Hisos ay mag-in tamon bilang kona ta makit tamo no pangno ya. ³ Hinoman ya an-omasa nin mag-in bilang koni Apo Hisos ay ka-ilangan pirmi yan malinis nin bilang koni Apo Hisos ya malinis ta ayin yan kapintasan.

⁴ Hinoman ya ampagkasalanan ay ahè anhomonol ha kawkapanogo-an nin Diyos, ta balang kasalanan ya angk-agawà ay kontra ha kawkapanogo-an. ⁵ Tandà moyo ya hi Apo Hisos ay nako bayri ha babon lotà ta alihen nay kawkasalanan tamo, boy tandà moyo et ya hi Apo Hisos, nakakanoman ay ahè nakapagkasalanan. ⁶ Hinoman ya pirmin ampakilamo koni Pangino-on Hisokristo ay ahè ampanadyà nin manggawà kasalanan. Hinoman ya pirmin ampanggawà kasalanan ay angkapaptegan ya hiya ay ahè ambomalay koni Pangino-on Hisokristo boy ayin yan pamakilamo kona.

⁷ Aw-anak ko, agkawo paloko ha hinoman ya tawo. Hay ampanggawà kahampatan ay mahampat nin bilang

koni Apo Hisos ya ma-in kahampatan. ⁸ Piro hay pirmin ampanggihawà kasalanan ay ikon ni Satanas, ta pa-ibat et hin ka-ona-onawan, hi Satanas ay ampanggihawà kasalanan ana. Hay bara-nan nin pamako bayri ni Apo Hisos ya Anak nin Diyos ay hira-en nay ganggihawà ni Satanas.

⁹ Hay tawoy nag-in anak ana nin Diyos ay ahè ampanadyà nin manggawà kasalanan, ta ma-in yaynan biyay ya bilang biyay nin Diyos. Agyayna ampanggihawà kasalanan ta nag-in yaynan anak nin Diyos. ¹⁰ Bayri tamo makit no hinoy anak nin Diyos boy no hinoy anak ni Satanas. Hinoman ya ahè ampanggihawà kahampatan boy ahè ampanlabi nin patel na ay alwan anak nin Diyos.

Hay tongkol ha pamilalabi

¹¹ Hay balità ya nalengè tamo hin babayo nalengè ya Halità nin Diyos ay ombayri: milalabi tamo. ¹² Agtamo towaren hi Ka-in ya namati nin patel na, ta hi Ka-in ay ikon ni Satanas. Antà pinati nay patel na? Banà ta hay sarilin ganggihawà ni Ka-in ay mala-et, piro hay ganggihawà nin patel na ay mahampat.

¹³ Pawpatel ko, agmoyo pag-ispantawan no pag-inakitan kawo nin tawtawoy ahè ampipantompel ha Diyos. ¹⁴ Tandà tamo ya nakalibri tamo ha kaparosawan boy ma-in tamoy-nan biyay ya ayin anggawan ya bilang biyay nin Diyos, ta ampanlabi tamo ha pawpatel ha Pangino-on. Hay tawoy ahè ampanlabi nin pawpatel na ay ampanatili ha kaparosawan ya ayin anggawan. ¹⁵ Hinoman ya ampaginakit ha patel na ay bilang et bongat namatin tawo, boy tandà tamo ya hay mapamati nin tawo ay ayin biyay ya ayin anggawan.

¹⁶ Ombayri ya tandà tamoy panlalabi: hi Apo Hisos ay nati nin banà kontamo; kayà maski ikamati tamo ay dapat tamo itaman pakatibolosen ya nakem tamon manambay ha pawpatel tamo. ¹⁷ No ma-in tawoy antompel ha Pangino-on ya bastanti ya kamama-in piro agya ampanambay ha patel na ya ampanga-ilangan, pinto-owen ya wari nin anti konay panlalabi nin Diyos? ¹⁸ Aw-anak ko, hay panlalabi tamo ha pawpatel tamo ay alwan bongat ha halità, no alwan ipakit tamo konla nin leseb ha nakem ya ganggihawà tamo.

¹⁹ No ombayri ya panlalabi tamo ay matanda-an tamo ya hitamo ay anti ha kaptegan boy ha ombayri tamo ampanggihawà-in hokaw nakem nin omarap ha Diyos. ²⁰ No ma-in anlomateng ha nakem tamo ya pagdododa ay ma-in Diyos ya mas magtandà nin kaganawan bagay. Hiya ya makapipatandà kontamo. ²¹ Kayà, pawpatel ko, no hay nakem tamo ay ayin pagdododa ay makhaw ya nakem

tamon omarap ha Diyos, ²² boy anyaman ya dawaten tamo kona ay matanggap tamo, ta anhomonol tamo ha pawpanogò na boy ampanggihawà tamo nin ampakapakonsowilo kona. ²³ Habayti ya an-ipanogò nin Diyos: tompel tamo ha ngalan ni Pangino-on Hisokristo ya Anak nin Diyos, boy milalabi tamo ta ombayri ya immanda kontamo ni Pangino-on Hisos. ²⁴ Hinoman ya anhomonol ha pawpanogò nin Diyos ay ma-in pamakilamo ha Diyos, boy hay Diyos ay pirmin anti ha nakem na. Ha ombayri ay angkatanda-an tamo ya hay Diyos ay pirmin anti kontamo. Tandà tamo bayti ta inggawà nin Diyos kontamo ya Ispirito na.

4

No pangno mabalayan ya tawtawoy ampangitorò kaptegan boy tawtawoy ampangitorò kabongkokan

¹ Anlabiyen kon pawpatel, agkawo antimano nin minto-o ha kaganawan manonorò ya ampaghalità nin anti konla ya Ispirito nin Diyos, no alwan hoboken moyo pon no habaytoy an-itorò la ay nangibat ha Diyos, ta malakè ana ya ampipangitorò nin kabongkokan. ² Ha ombayri ay mabalayan moyo ya tawoy ma-in Ispirito nin Diyos: an-itorò na ya hi Pangino-on Hisokristo ay nag-in tawo. ³ Hinoman ya ampangitorò nin hi Pangino-on Hisos ay alwan Diyos boy ahè in-anak nin tawo bayri ha babon lotà ay hiya bayti ya nalengè moyoynay lomateng ya kontraryo ni Pangino-on Hisokristo, boy anti yayna bayri hapa-eg ha babon lotà.

⁴ Aw-anak ko, hikawo ay anak nin Diyos. Natalo moyo baytoy mawmangitorò nin kabongkokan, ta mas makapangyariyan ya Ispirito nin Diyos ya anti komoyo kisa hi Satanas ya ampamo-on konla. ⁵ Hila ay intirisadon bongat ha bawbagay bayri ha babon lotà, ta hila ay anti ha hilong kapangyariyan ni Satanas. Hay anhalita-en la ay ampakaleleng-en nin kapariho la. ⁶ Piro hitamo ay anak nin Diyos. Hinoman ya ampakabalay ha Diyos ay ampanlengè ha an-itorò tamo. Hay alwan anak nin Diyos ay ahè ampanlengè ha an-itorò tamo. Ha ombayri ay matandan-an no hay an-itorò ay kaptegan o kabongkokan.

Hay Diyos ay labi

⁷ Anlabiyen kon pawpatel, milalabi tamo ta hay panlalabi ay ampangibat ha Diyos. Hinoman ya ampanlabi ay anak nin Diyos boy hiya ay ambomalay ha Diyos. ⁸ Piro hinoman ya ahè ampanlabi ay an-ipakit nan bongat ya alwan peteg ya pamakabalay na ha Diyos, ta hay Diyos ay labi. Hiya ya ampangibatan nin panlalabi. ⁹ Impakit nin Diyos ya

masyadoy panlalabi na kontamo, ta hay Anak na ya mimiha ay inhogò na bayri ha babon lotà nin mati emen na tamo mabiyen nin biyay ya ayin anggawan. ¹⁰ Hay peteg ya panlalabi ay natanda-an tamo; alwan hitamo ya nanlabi ha Diyos, no alwan Diyos ya nanlabi kontamo ta inhogò nay Anak na nin mangakò kasalanan tamo.

¹¹ Anlabiyen kon pawpatel, no ombayroy panlalabi nin Diyos kontamo ay dapat tamon milalabi. ¹² Ayin et tawoy nakakit nin Diyos, piro no ampilalabi tamo ay angkapaptegan ya hay Diyos ay anti kontamo boy hay panlalabi na ya angkakit kontamo ay ahè ampagkakolang.

¹³ Hay kaptegan nin hitamo ay anti ha Diyos boy hay Diyos ay anti itaman kontamo ay hay pangigwà na kontamo nin Ispirito na ya pa-iri ha nakem tamo. ¹⁴ Nakit nawen boy ampaptegan nawen ya hay Anak nin Diyos ya Mapangilibri ay inhogò nan mangilibri nin kaganawan tawo. ¹⁵ Hinoman ya ampinto-o boy ampamapteg nin hi Apo Hisos ay Anak nin Diyos, hay Diyos ay anti ha nakem na boy hiya itaman ay anti ha Diyos. ¹⁶ Hay panlalabi nin Diyos kontamo ay natanda-an tamo boy ampinto-owen tamo.

Hay Diyos ay labi. Hinoman ya pirmin ampanlabi ay anti ha Diyos, boy hay Diyos ay anti itaman kona. ¹⁷ No ahè ampagkakolang ya panlalabi tamo ha Diyos ay agtamo malimon omarap kona lano ha allon panonosga, ta parihoy tegteg nin Diyos kontamo boy koni Apo Hisos maski anti tamo et bayri ha babon lotà. ¹⁸ No leseb ya nakem tamon ampanlabi ha Diyos ay agtamo dapat malimo, ta tandà tamo ya agna tamo parosawan. No angkalimo tamo ay angkapaptegan ya alwan leseb ya nakem tamon ampanlabi ha Diyos.

¹⁹ Ampanlabi tamo ta Diyos ya onan nanlabi kontamo. ²⁰ Mabongkok ya tawoy ampahalità nin hiya ay ampanlabi ha Diyos no ma-inakit ya ha patel na; ta no agna anlabyen ya patel na ya mismon angkakit na, pangno na labiyen ya Diyos ya agna angkakit? ²¹ Mismon hi Apo Hisos ya nambi nin ombayri ya panogò: hay tawoy ampanlabi ha Diyos ay ka-ilangan labiyen na itaman ya patel na.

5

No pangno mapatalo ya mawmangala-et

¹ Peteg nin hika ay anak nin Diyos no ampinto-o ka nin hi Apo Hisos ay hi Kristo ya impangakò nin Diyos. Hinoman ya ampanlabi ha mawmato-antawo ya ma-in anak ay anlabyen na simpri ya anak nin hatoy mawmato-antawo. ² Ombayro itaman kontamo. No anlabyen tamo

ya Diyos boy no anhonolen tamo ya pawpanogò na ay anlabyen tamo ya aw-anak nin Diyos. ³ Ombayri ya panlalabi tamo ha Diyos: honolen tamo ya pawpanogò na. Hay pawpanogò na ya an-ipahonol na kontamo ay alwan ma-irap honolen. ⁴ Hinoman ya nag-in anak nin Diyos ay angkapatalo nay mawmangala-et bayri ha babon lotà. Angkapatalo nay mawmangala-et bayri ha babon lotà ta hiya ay ma-in pantotompel ha Diyos. ⁵ Hinoy makapatalo nin mawmangala-et bayri ha babon lotà? Hay makapatalo nin mawmangala-et bayri ha babon lotà ay tawoy ampinto-o nin hi Apo Hisos ay Anak nin Diyos.

Hay pamapteg ya tongkol koni Pangino-on Hisokristo

⁶ Hi Pangino-on Hisoskristo ay nako bayri ha babon lotà. Bininyagan ya ha lanom boy nantolò ya dayà na biha ya nati. Agya nako bayri nin pabinyag bongat no alwan nako ya bayri emen mantolò ya dayà na boy emen ya mati. Ispirito nin Diyos ya ampamapteg nin habayti, ta hay Ispirito nin Diyos ay kaptegan. ⁷ Ma-in tatlo ya ampamapteg: ⁸ Ispirito nin Diyos, pamiminyag koni Apo Hisos ha lanom, boy dayà nay nantolò. Habayti ya tatlo ay mimihay ampaptegan la ya hi Pangino-on Hisos ay Anak nin Diyos. ⁹ No antanggapan tamo ya pamapteg nin tawo ay lalò tamon tanggapan ya pamapteg nin Diyos, ta hay inggawà nin Diyos ya pamapteg ay tongkol ha Anak na. ¹⁰ Hinoman ya antompel ha Anak nin Diyos ay ampakasigoro ya ha nakem na ya hay kaptegan ay anti kona. Piro hay ahè antompel ha Anak nin Diyos ay anggaw-en nan mabongkok ya Diyos, ta hay inggawà nin Diyos ya pamapteg ya tongkol ha Anak na ay agna ampinto-owen. ¹¹ Hay pamapteg nin Diyos ay ombayri: hay biyay ya ayin anggawan ay inggawà na kontamo. Habayti ya biyay ya ayin anggawan ay nangibat koni Pangino-on Hisos ya Anak nin Diyos. ¹² Hay tawoy antompel ha Anak nin Diyos ay ma-in biyay ya ayin anggawan; piro hay tawoy ahè antompel ha Anak nin Diyos ay ahè magkama-in nin biyay ya ayin anggawan.

Hay biyay ya ayin anggawan

¹³ Habayti ay inholat ko komoyon ampipantompel ha ngalan nin Anak nin Diyos emen moyomatanda-an ya hikawo ay ma-in anan biyay ya ayin anggawan. ¹⁴ Agtamo mag-alangan nin pakarani ha Diyos ta anyaman ya dawaten tamo kona nin kompormi ha kalabayan na ay angkasigoro tamo nin leng-en na tamo. ¹⁵ No tandà tamo ya anleng-en nin Diyos ya andawaten tamo kona ay angkasigoro tamo ya hay andawaten tamo ay an-igwà na kontamo.

¹⁶ No makakit tamo nin patel tamo ya ampanggawà nin kasalanan ya ahè makapipalako kona ha impirno ay ipakirawat tamo ya emen ya mipabira ha Diyos. Piro no ma-in talagan labaylabay manggawà nin kala-etan ay agtamo yayna ipakirawat ha Diyos. Hay kasalanan ya anggaw-en na ay habaytoy makapipalako kona ha impirno. ¹⁷ Kaganawan gawà ya alwan mahampat ay kasalanan, piro ma-in kasalanan ya ahè makapipalako ha impirno.

¹⁸ Tandà tamo ya hinoman ya anak nin Diyos ay ahè ansomigi nin manggawà kasalanan, ta hay ampangi-atap kona ay hi Apo Hisos ya Anak nin Diyos. Kayà hi Satanas ay ahè makapangno ha anak nin Diyos.

¹⁹ Tandà tamo ya hitamo ay anak nin Diyos. Piro kaganawan tawoy ampanghip bongat nin bawbagay bayri ha babon lotà ay anti ha hilong kapangyariyan ni Satanas.

²⁰ Tandà tamo ya hi Apo Hisos ya Anak nin Diyos ay nako bayri ha babon lotà nin nambin pangingintindi kontamo emen tamo mabalayan ya peteg ya Diyos. Hay Diyos ay anti ha nakem tamo, ta anti tamo ha Anak na ya hi Pangino-on Hisokristo. Hay peteg ya Diyos ya nambi kontamo nin biyay ya ayin anggawan.

²¹ Aw-anak ko, agkawo homamba ha alwan peteg diyos.

IKALWAN HOLAT NI HOWAN

¹ Hiko hi Howan ya mato-ayna ay ampanolat komo, babayi ya pinili nin Diyos, kateng ha aw-anak mo. Hikawo ay anlapiyen ko. Alwan bongat hikoy ampanlabi komoyo no alwan kaganawan tawoy ampakatandà nin kaptegan. ² Anlabiyen nawen kawo banà ta anti kontamo ya kaptegan boy hay kaptegan ay ampanatili kontamo.

³ Hay Tatay tamoy Diyos boy hi Pangino-on Hisokristo ya Anak na ay mambi dayi kontamo nin kahampatan ingangalo boy katinekan. Biyan la tamo et dayi nin mapteg ya panlalabi.

Kaptegan boy panlalabi

⁴ Maliga ko ta nakit ko ya hay kanayon ya aw-anak mo ay anhomonol ha kaptegan kompormi ha immanda kontamo nin Tatay tamoy Diyos. ⁵ Hapa-eg, anlapiyen kon patel ya babayi, alwan bayo bayti ya panogò ya an-iholat ko komo ta habayti, hin hato et ay anti ana kontamo. Hay an-ipakitotol ko komoyo ay milalabi tamo. ⁶ No talagan anlapiyen tamoy Diyos ay honolen tamoy pawpanogò na. Hay an-ipanogò na kontamo pa-ibat et hin hato ay milalabi tamo.

⁷ Malakè ya tawoy manloloko ya nipanlomwah bayri ha babon lotà. Aghila ampinto-o nin hiPangino-on Hisokristo ay nako bayri ha babon lotà nin nag-in tawo. Hay ombahen ya tawo ay manloloko boy kontraryo ni Pangino-on Hisokristo. ⁸ I-atap moyo ya sarili moyo konla emen ahè mapa-ayin bali ya pinagpagalan moyo, boy emen moyo matanggap ya kaganawan pakinabang nin hatoy pinagpagalan moyo.

⁹ Hinoman ya tawoy anlomampas ha panonorò ta ahè ampanatili ha intorò ni Pangino-on Hisokristo ay ayin kona ya Diyos. Piro hinoman ya ampanatili ha intorò ni Pangino-on Hisokristo, hay Tatay ya Diyos boy Anak na ay parihon anti kona. ¹⁰ No ma-in lomateng ya tawoy manorò komoyo ta alwan torò ni Pangino-on Hisokristo ya an-itorò na ay agmoyo tanggapan ni palo-oben ha bali moyo, ¹¹ ta no mahampat ya ipakit moyo kona ay kalamo na kawo ha mangala-et ya gawgawà na.

Kalampohan hawhalità

¹² Malakè et ya labay kon halita-en komoyo, piro agko labay banggiten bayri ha holat ta an-omasa ko nin manibaw

ako bahen komoyo emen habayti ya bawbagay ay mapi-
i-igowan tamo nin arap-arapan. Ha ombayri ay mapnò
tamon kaligawan.

¹³ Hay aw-anak nin hatoy patel moy babayi ya kapariho
mon pinilì nin Diyos ay ampangomosta komo.

HAY IKATLON HOLAT NI HOWAN

¹ Hiko hi Howan ya mato-ayna ay ampanolat komo, Gayò, ta hika ay talagan anlapiyen ko.

² Anlapiyen kon patel, an-ipanalangin ko ha Diyos ya hika ay biyan nan kalighawan boy ka-inomayan ha kaganawan bagay. No pangno kakhaw ya pantotompel mo ha Pangino-on ay ombayro ka dayi kaligha. ³ Maliga ko nin banà komo, ta hay kanayon ya pawpatel ya na-ibat bahen ay imbalità la kongko ya tongkol ha katapatan nin panhohomonol mo ha peteg ya Halità nin Diyos. ⁴ Ayin kanayon ya bagay ya makab-i kongkon masyadoy kaligawan, no alwan malengè kon bongat ya hay aw-anak ko haPangino-on ay anhomonol ha kaptegan.

Pamomori koni Gayò

⁵ Anlapiyen kon patel, hika ay ma-in katapatan ta hay pawpatel ha Pangino-on ay antambayan mo maski alwa mo hilan kabalay. ⁶ Ha pamititipon nawen bayri nin gropon mangama-in katetpel ha Diyos ay imbalità konnawen nin hatoy nika-ibat bahen ya hika ay malabi. Pagbira la bahen ay asiwa-en mo hilan mahampat boy biyan mo hilan pawpanganga-ilangan la, ta no ampanambay tamo konla ay ampakatambay tamo ha gawà ya para ha Diyos. ⁷ Nako hilan mangi-aral alang-alang koni Pangino-on Hisokristo, boy aghila ampananggap nin anyaman ya tambay ya ma-ibat ha tawtawoy ahè antompel ha Diyos. ⁸ Kayà dapat tamo hilan tambayan ha pawpanganga-ilangan ba-in ya ombahen ya tawtawo ya ampangi-aral Halità nin Diyos ta emen tamo makatambay konla ha pangi-aral la nin kaptegan.

Hay gawgawà ni Diyotripis boy Dimitriyo

⁹ Hiko ay nanolat ana bahen ha groponmangama-in katetpel ha Diyos, piro labay ni Diyotripis ya hiyay mamoon komoyo; kayà agya ampanlengè ha anhalita-en ko. ¹⁰ Pamako ko bahen, ha pamititipon moyo ay ibalità ko komoyoy ginawà ni Diyotripis ya kawkabongkokan boy mangala-et ya hinalità na ya tongkol konnawen. Alwan bongat nin habayto ya ginawà na. Hay ginawà na et ay agna antanggapen ya pawpatel ya ampipampako bahen, boy hay labay mipananggap nin habaytoy pawpatel ay anha-aren na boy an-alihen na et ya pagkamimbrow la.

¹¹ Anlapiyen kon patel, agka maki-emen nin manggawà kala-etan no alwan manggawà kan kahampatan. Hay tawoy

ampanggawà kahampatan ay anak nin Diyos, piro hay tawoy ampanggawà kala-etan ay ahè ambomalay ha Diyos.

¹²Maski hinoy tawo ay ampamori koni Dimitriyo, ta tandà lay anhomonol ya ha kaptegan. Hikayi man ay ampamori kona, boy tandà moyo itaman ya hay anhalita-en nawen ay kaptegan.

Kalampohan pangomosta

¹³Malakè et ya labay kon ibalità komo, piro agko labay banggiten bayri ha holat. ¹⁴An-omasa kon mapikit tan tampol emen ta mapi-ilgo nin arap-arapan.

¹⁵Magkama-in ka nin katinekan. Hay pawpatel ha Pangino-on bayri ay ampangomosta komo. Ìkomosta mo ko itaman bahen ha kaganawan patel haPangino-on.

HAY HOLAT NI HODAS

¹ Hiko hi Hodas ya magsisirbi ni Pangino-on Hisokristo boy hiko ay patel ni Santiyago.

An-iholat ko bayti komoyon nipanhomonol ha ingat nin Tatay ya Diyos. Hikawo ay nilabi na boy hikawo ay an-iatap itaman ni Pangino-on Hisokristo.

² Hay Diyos ay lalò dayin mangingangalo komoyo boy biyan na kawo dayi nin katinekan boy panlalabi.

*Hay alwan peteg ya mawmanonorò
(2 Pidro 2)*

³ Anlabiyen kon pawpatel, hay labay ko dayin iholat komoyo ay tongkol ha inggawà kontamo nin Diyos ya kalibriyan ha kaparosawan nin kawkasalanan. Piro nakit ko ya igit moyon ka-ilangan ya hay iholat ko komoyo hapa-eg ay ikakhaw nin nakem moyo nin ipaglaban ya katetpel tamo ha Diyos ya impahimalà na kontamon nag-in tawtawo na. Impahimalà na et baytin minghan kontamo boy anggan makakanoman, ⁴ ta ma-in alwan peteg ya mawmanonorò ya ampakilamo kontamo, piro agtamo tandà ya ampagpanggap hilan bongat. Agla an-igalang ya Diyos, boy hay kahampatan ingangalo nin Diyos ay agla ampa-alaga-an. Hila ay ampamabayi boy ampakilalaki, ta anhalita-en la nin hay Diyos ay mapamatawad. Agla ambalayen hi Pangino-on Hisokristo ya mimiha ya ampamo-on kontamo. Hin hato et ay impaholat ana nin Diyos ya hila bayti ya alwan peteg mawmanonorò ay mananggap nin kaparosawan.

Hay nangyari ha mawmangala-et hin hato

⁵ Maski kaganawan nin habayti ay da-an moyoynan tandà ay labay kon ipapanemtem komoyon oman ya hay Aw-israylita ay inlibri nin Diyos nin inalih ha nasyon Ihipto, balè hay ahè nipantompel kona, hin bandan hoyot ay pinati na. ⁶ Hay aw-anghil ay ampagsirbi ha Diyos do ha katatag-ayan ha kama-inan na. Piro ihipen moyo ya ma-in kanayon ya aw-anghil ya ahè nanatili bayro ha pamomo-on ya impahimalà konla nin Diyos, no alwan nog-alih hila ha dogal ya habayto ya inggawà konlan pa-iriyen la. Hapa-eg ay inggawà hila nin Diyos ha malalè boy mareglem ya dogal. Binalol hila nin tikalà ya ahè mahirà, boy bayro hila angga ha allon panonosga nin Diyos ta sintinsyawan hila.

⁷ Ihipen moyo et baytoy nangyari ha siyodad nin Sodoma boy Gomora kateng hatoy bawbanowa ya anti ha dani

nin habaytoy dogal. Hay tawtawo bayro ay masyadon mangala-et ta hay anggaw-en la ay ombayro kala-et ha ginawà nin hatoy aw-anghil. Hila ay ampamabayi boy ampakilalaki, boy hay lawlalaki ay ampakilamon bilang ahawa ha kapariho lan lalaki. Kayà hay Diyos ay nama-oran nin apoy konla ta pinarosawan na hila. Hay kalimbawa-an nin habayto ay hay mawmakasalaman ay ma-in kaparosawan.

No pangnoy alwan peteg ya mawmanonorò

⁸ Ombayro itaman ya anggaw-en lan habayti ya alwan peteg ya mawmanonorò. Banà ha taynep la ay anggaw-en lay mala-et ya kalabayan nin nawini la. Agla anigalang ya Diyos ya ampamo-on, boy kala-etan ya anhalita-en la ya kontra ha aw-anghil ha katatag-ayan ha kamaninan nin Diyos. ⁹ Hi Migil ya pinakapo-on nin aw-anghil ay nakidiskosyon koni Satanas nin tongkol ha pangwan bangkay ni Moysis. Piro agya nakapaghalità nin mala-et koni Satanas, no alwan hay hinalità na kona ay ombayri: "Pangino-on ya mana-ad komo." ¹⁰ Piro habayti ya alwan peteg ya mawmanonorò ay ampaghalità nin mala-et ya tongkol ha anyaman ya bawbagay ya agla angka-intindiyan. Bilang hilan aw-ayop ya ayin pangingintindi ta hay anggaw-en la ay natural lan ogali. Habayti ya bawbagay ya mantan konla ha kaparosawan. ¹¹ Ka-i-ingalo ya mangyari konla! Hila ay nanowad koni Ka-in ya ma-i-inggiten boy ahè hinomonol ha Diyos. Hay paraan ya anggaw-en la emen hila makakwa nin kowalta ay ombayro ha panloloko ya ginawà ni Balam. Hay parosa konla ay patyen nin bilang koni Kori ya kinomontra hin hatò ha ampipamo-on.

¹² Ha pamititipon moyon mangan banà ha pamipapatel moyo ha Pangino-on, habayti ya alwan peteg ya mawmanonorò ay pinagkamansa komoyo, ta hila ay ayin kareng-eyan. Aghila ampanambay ha kanayon no alwan an-hipen lan bongat ya sarili la. Bilang hilan leem ya angkagtan nin angin ya ahè ampambin oran, boy bilang po-on kayo ya maski pana-on pamonga ay ahè ampamonga ta natina boy inolot ana. ¹³ Hila ay bilang mangalhay ya dawoyon, ta hay gawgawà la ya kapapareng-ey ay bilang maremek ya bolà lanom ha ambay. Hila ay bilang ha bawbito-en ya ayin kowinta ta ayin kinapirmiyan. Hay Diyos ay nangihandà nin pinakamareglem ya dogal ya para konla ta bayro hila anggan makakanoman.

¹⁴ Hi Inok ya ikapiton lipi pa-ibat koni Adan ay nanolà itaman tongkol bayri ha alwan peteg ya mawmanonorò, ya wana, "Hay Pangino-on ay lomateng nin ma-in lamoy

liboliboy mangahampat ya aw-anghil, ¹⁵ ta hosgawan nay kaganawan tawo. Sintinsyawan nan parosawan ya kaganawan mala-et nin banà ha kawkala-etan ya ginawà la, boy banà ha kaganawan mala-et ya hinalità lay kontra ha Diyos.” ¹⁶ Habayti ya alwan peteg ya mawmanonorò ay mangariklamo boy mapanehe nin kanayon. Anhonolen lay sarili lan kalabayan ya mala-et. Masyadoy kahambogan la, boy an-ipakit lay ma-in hilan panggogomalang ha tawtawo emen hila makakwa nin sarili lan kapakinabangan.

Hay bibilin ha ampipantompel ha Pangino-on

¹⁷ Anlabiyen kon pawpatel, dapat moyon ihipen baytoy hawholà komoyo hin hatò nin hawhogò ni Pangino-on tamon Hisokristo. ¹⁸ Hinola-an la ya ha hoyot ya allo ay ma-in tawtawoy manoya-toyà komoyo, ta labaylabay lan manggawà mala-et ya sarili lan kalabayan. ¹⁹ Habayti ya tawtawo ay ampipanggawà kagolowan emen hay kanayon ya ampipantompel ay mangapihihiyay. Anggaw-en lay kalabayan nin natoral ya pag-o-ogali la, ta hay Ispirito nin Diyos ay ahè ampamo-on konla.

²⁰ Kayà, anlabiyen kon pawpatel, pakakhawen moyoy pantotompel moyo ya ampangibat ha Diyos. Ha pananalangin moyo ay tambayan kawo nin Ispirito nin Diyos. ²¹ Manatili kawo ha panlalabi nin Pangino-on Diyos mintras an-anti-en moyo ya ingangalo ni Pangino-on Hisokristo ya igwà na komoyo ya biyay ya ayin anggawan. ²² Hay ampagdoda ay ingalowan moyon toro-an emen aghila manatili ha kamali-an. ²³ Ilibri moyoy kanayon nin ayowen ha panggawà kasalanan nin bilang pangilibri moyon tawoy ipa-alilih ha apoy. Ma-in et kanayon ya masyadon makasalanan. Ingalowan moyo hila, piro mag-atap kawo ta maka magtan la kawo ha pagkasalanan la.

Pamomori ha Diyos

²⁴ Diyos ya mangi-atap komoyo emen ahè ma-lih ya pantotompel moyo kona. Hiya ya mantan komoyo nin ma-in kaligawan boy ayin kapintasan ha pan-omarap moyo kona ya hiya ay ma-in kagandawan. ²⁵ Diyos bongat ya Mapangilibri ya mangilibri kontamo ha kaparosawan nin kasalanan banà koni Pangino-on Hisokristo. Anti konay kagandawan, karangalan, karapatan mamomoni, boy kapangyariyan manggawà nin kaganawan bagay. Habayti ya kaganawan ay da-an anan anti kona biha pinalsa ya babon lotà. Anti et kona hapa-eg boy anggan makakanoman! Amin.

HAY IMPATNAG NIN DIYOS KONI HOWAN

¹ Habayti ya an-iholat ko ay tongkol ha bawbagay ya maraninan mangyari ya impatnag ni Pangino-on Hisokristo. Habayti ya bawbagay ay impatnag kona nin Diyos emen na ma-ipatandà ha mawmagsisirbi ha Diyos. Ginawà bayti ni Pangino-on Hisokristo ha pangihogò na nin anghil na nin makon mangipatnag koni Howan ya ayin kanayon no alwan hiko ya ampagsirbi koni Pangino-on Hisokristo. ² Kaganawan habaytoy nakit ko ya inholat ko ay tongkol ha hinalità nin Diyos, hatoy kaptegan ya impatandà kongko ni Pangino-on Hisokristo. ³ Makalmà ya tawoy mamaha nin habayti ya mangyari lano; boy makalmà et ya tawtawoy manlengè boy homonol bayri ha nakaholat ha libroy habayti, ta marani anay pana-on nin mangyari ya kaganawan nin habayti.

Hay hinalità ni Howan ha pitoy gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on

⁴⁻⁵ Hiko hi Howan ya ampanolat nin habayti ya para komoyon pitoy gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on bahen ha probinsyan Asya.

Hay Diyos boy hi Pangino-on Hisokristo boy hay Ispirito nin Diyos ay mangingangalo dayi komoyo nin mambin kahampatan boy katinekan. Hiya ya Diyos pa-ibat hin hatoy hapa-eg boy anggan makakanoman. Hay anti ha arapan nin trono nin Diyos ay pitoy ispirito ya Ispirito nin Diyos. Hi Pangino-on Hisokristo ay mapahimala-an ha pamapteg na. Ha kaganawan mikabiyay oman ya agana mati ay hiya ya ka-ona-onawan nabiyay oman ya agana mati. Hiya ya makapangyayari ha pinakamatag-ay ya ampipamo-on ha babon lotà.

Malabi ya kontamo ta inlibri na tamo ha kaparosawan nin kawkasalanan tamo. Hay pinangilibri na kontamo ay dayà nay nantolò. ⁶ Ombayroy ginawà ni Pangino-on Hisokristo emen ya mamomom nin mag-arì kontamo boy emen hitamo ay makapagsirbi ha Tatay nay Diyos nin mangipakisondò nin tawtawo ha Diyos. Hay pamomomon ni Pangino-on Hisokristo ay ayin anggawan; poriyen ya anggan makakanoman. Amin.

⁷ Habayti ya tanda-an moyo: hi Pangino-on Hisokristo ay lomateng, boy ha panlomateng na ay anti ya ha leem. Kaganawan tawo kateng hatoy nipamati kona ay makakit

kona. Banà kona, kaganawan tawo ha babon lotà ay mi-onggok nin banà ha kalimowan la ha kaparosawan. Talagan mangyari bayti. Amin.

⁸ “Biha nagkama-in nin kaganawan bagay, hiko ay hikoyna,” wanan Pangino-on Diyos, “boy angga ha ma-anggawan ya kaganawan bagay, hiko ay hiko et, ta pa-ibat hin ibat anggan hapa-eg boy anggan makakanoman ay hiko ya Pinakamakapangyariyan.”

Hay impakit koni Howan

⁹ Hiko hi Howan ya patel moyoy karamay moyon ampagdanas kadya-dya-an nin banà ha pamakilamo koni Pangino-on Hisos. Kalamo moyo kon ampagpasinsya boy kalamo moyo ko ha ka-ari-an na. Banà ha pang-aral kon Halità nin Diyos boy pamapteg kon tongkol koni Pangino-on Hisokristo, hiko ay inggawà ha isla ya an-ingaten Patmos.

¹⁰ Mihay allon Dominggo ya allon para ha Pangino-on ay ma-in pangyayari kongko ha panggogomawà nin Ispirito nin Diyos. Ha bokotan ko ay nakalengè ako nin ampag-ilgo ya hay basis ay makhaw ya emen tonoy tamboyok.

¹¹ Hay hinalità ay ombayri: “Kaganawan makit mo ay iholat mo ta ipagtan mo ha pitoy gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on ha banowan Ipiso, Ismirna, Pircamo, Tiyatira, Sardis, Piladilpiya, boy ha banowan Lawdisya.”

¹² Nagpeyeh ako ta hinlek ko no hino baytoy ampag-ilgo kongko. Hay nakit ko ay pitoy kandiliro ya gintò. ¹³ Hay naka-ireng ha pibonakan nin habayto ay emen hatoy an-ingaten Anak nin Tawo. Hay holot nin habayto ay makarà boy hay balabal ya nakabelebel ha nebneb na ay gintò.

¹⁴ Hay habot na ay emen kapotì kapa. Hay mata na ay emen deket apoy. ¹⁵ Hay bitih na ay emen ha tangsò ya pinalinò nin imparaan ha apoy biha pinalay-ep. Hay basis na ay emen makhaw ya tonoy nin lanom ya ampagtata ha behay. ¹⁶ Hay wanan gamet na ay ma-in an-oligtanan ya pitoy bito-en, boy hay bebey na ay anlowahan nin hondang ya ma-in mitaligmang tarem ya pagkatatarem. Hay lopa na ay pagkahahawang nin emen hilà kalalantakan ogtoy-allo.

¹⁷ Hin nakit ko ya ay nipalokob ako ha danin bitih na boy bilang akon nati. Hapa-eg, in-aptoh na kongko ya wanan gamet na boy hinalità na kongko, “Agka malimo,” wana. “Hiko ya ayin pinangibatan boy ayin anggawan. ¹⁸ Hiko ya angkabiyay! Hiko ay nati piro hapa-eg ay angkabiyay ako anggan makakanoman. Hikoy ampakapangyayari ha nikati kateng ha dogal lay an-ingaten Hadis. ¹⁹ Hapa-eg ay iholat mo baytoy nikakit moyna kateng angkakit mo hapa-eg boy hatoy mikakit mo et. ²⁰ Hay ahè impatandà ya

kahologan nin hatoy pitoy bito-en ya nakit mo ha wanan gamet ko boy hatoy pitoy kandiliro ya gintò ay ipatandà ko komo. Hatoy pitoy bito-en, hay kahologan nin habayto ay aw-anghil nin Diyos ya ampangasiwà ha pitoy gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on. Hato itaman ya pitoy kandiliro ya gintò, hay kahologan nin habayto ay hatoy pitoy gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on.”

2

Hay holat ya tongkol ha ampipantompel ha Pangino-on ha banowan Ipiso

¹ Hapa-eg, naghalià yayna et, ya wana, “Ombayri ya hawhalità ko ya iholat mo ha anghil nin Diyos ya ampangasiwà ha gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on do ha banowan Ipiso: hay ma-in halità nin habayti ay ayin kanayon no alwan hiko ya ampakaba-alà nin hatoy pitoy bito-en ya anti ha wanan gamet ko, boy antala-en ko baytoy pitoy kandiliro ya gintò. ² Tandà koy kaganawan bagay ya anggaw-en moyo; tandà ko simpri ya ampagmalasakit kawon magtrabaho boy ampagte-eh kawo nin kadya-dya-an nin banà ha pantotompel moyo. Tandà ko et ya agmoyo ampayagan ya mangala-et ya tawtawo nin makilamo komoyo. Tandà ko simpri ya anhuboken moyoy tawtawoy ampipaghalià nin hila ay hawhogò nin Diyos, piro napaptegan moyo ya hila ay alwan peteg hawhogò. ³ Ampagpasinsya kawon magte-eh nin kadya-dya-an nin banà ha pantotompel moyo ha ngalan ko. Ombayro man ay agkawo antonggen nin homonol kongko.

⁴ “Piro ma-in akon ahè nalabayan komoyo; hay panlalabi moyo kongko hapa-eg ay alwaynan bilang ombayro ha panlalabi moyo kongko hin ona. ⁵ Ihipen moyo no pangno ya panlalabi moyo kongko hin hato ta itegen moyoy panggawà nin kala-etan. Maghehe kawo boy manggawà kawo nin kahampatan ya da-an moyon anggaw-en, ta no agkawo maghehe ay mako ko bahen komoyo, ta hay kandiliro moyo ay alihen ko ha pinangigwa-an. ⁶ Piro ombayri itaman ya nagawà moyoy kahampatan: angka-inakitan moyoy mangala-et ya gawgawà nin gropon tawtawoy an-ingaten Nikola-ita ya angka-inakitan ko simpri.

⁷ “Hay ka-ilangan moyo ay manlengè mahampat nin habayti ya anhalita-en nin Ispirito nin Diyos ha gawgropon mangama-in katetpel ha Pangino-on.

“Hinoman ya makatalo koni Satanas ay biyan kon karapatan nin mangan bongan kayoy ampakab-in biyay ya ayin

anggawan do ha pinakamaganday dogal ya kama-inan nin Diyos.”

Hay holat ya tongkol ha ampipantompel ha Pangino-on ha banowan Ismirna

⁸ Hapa-eg ay naghalità yayna et, ya wana, “Ombayri ya halità ko ya iholat mo ha anghil nin Diyos ya ampangasiwà ha gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on do ha banowan Ismirna: hay ma-in halità nin habayti ay ayin kanayon no alwan hiko ya ayin pinangibatan boy ayin anggawan. Hiko ay nati boy nabiyay oman. ⁹ Tandà koy pagte-eh moyo nin kawkadya-dya-an. Tandà ko et ya masyadoy ka-irapan moyo; piro hay peteg ay mayaman kawo. Tandà ko et ya hay mangala-et ya hawhalità ya paninirà komoyo nin tawtawoy ampaghalità nin hila ay Hodiyo ay alwan peteg, ta ha kaptegan ay mapatnag ya hila ay tawtawowan ni Satanas. ¹⁰ Agmoyo kalimowan ya kadya-dya-an ya marani moyoyonan maranasan. Leng-en moyo bayti: hi Satanas ay maraninan mangigwà nin ongnò komoyo ha pirisowan ta ha ombayro na kawo hoboken. Ha lo-ob nin mapò ya allo ay magdanas kawo nin kadya-dya-an. Pakatapat kawon homonol kongko angga ha kamatyan, ta biyan katawon korona ya an-ingaten korona nin biyay.

¹¹ “Hay ka-ilangan moyo ay manlengè mahampat nin habayti ya anhalita-en nin Ispirito nin Diyos ha gawgropon mangama-in katetpel ha Pangino-on.

“Hinoman ya tawoy makatalo koni Satanas ay ahè malamo nin parosawan ha impirno. Habaytoy an-ingaten ikalwan kamatyan.”

Hay holat ya tongkol ha ampipantompel ha Pangino-on ha banowan Pìrgamo

¹² Hapa-eg, naghalità yayna et, ya wana, “Ombayri ya hawhalità ko ya iholat mo ha anghil nin Diyos ya ampangasiwà ha gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on do ha banowan Pìrgamo: hay ma-in halità nin habayti ay ayin kanayon no alwan hiko ya ma-in hondang ya ma-in mitaligmang tarem ya pagkatatarem. ¹³ Tandà ko ya hay ampag-ari bahen ha banowa moyo ay hi Satanas. Balè ta ampanatili ya pantotompel moyo kongko ta ahè na-lih maski hin hi Antipas ya tapat nin ampamapteg nin tongkol kongko ay pinati bahen ha banowa moyoyampag-ari-an ni Satanas.

¹⁴ “Piro ma-in ongnoy bagay ya anggaw-en moyo ya agko labay, ta hay ongnò bahen komoyo ay anhomonol ha intorò hin hatò ni Balam. Hi Balam ya nangitorò hin hatò koni Balak no pangno matoksò ya Aw-israylita nin mangnà nin

karnin ayop ya pinatin indolog ha alwan peteg diyos, boy intorò na et ya mamabayi boy makilalaki. ¹⁵ Ma-in et bahen komoyo nin anhomonol ha torò nin gropon tawtawoy aningaten Nikola-ita. Habaytoy an-itorò la ay emen ha intorò ni Balam. ¹⁶ Kayà hay ampipanhomonol ha ombayroy tawtorò ay paghehean layna ya panggawà la nin kala-etan, ta no ahè ay tampol akon mako bahen ta kalabanen ko hila. Hay armas ya gamiten ko konla ay hatoy hondang ha bebey ko ya ayin kanayon no alwan halità ko.

¹⁷ “Hay ka-ilangan moyo ay manlengè mahampat nin habayti ya anhalita-en nin Ispirito nin Diyos ha gawgropon mangama-in katetpel ha Pangino-on.

“Hinoman ya makatalo koni Satanas ay biyan kon pamamangan ya nakatagò, hatoy pamamangan ya an-ingaten Mana ya mangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Balang miha konla ay biyan ko nin mapotì ya bato ya pinangiholatan nin bayoy ngalan. Hay makatandà bongat nin habaytoy ngalan ay hatoy mipampakatanggap nin habaytoy mapotì ya bato.”

Hay holat ya tongkol ha ampipantompel ha Pangino-on ha banowan Tiyatira

¹⁸ Hapa-eg, naghalià yayna et, ya wana, “Ombayri ya hawalità ko ya iholat mo ha anghil nin Diyos ya ampangasiwà ha gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on do ha banowan Tiyatira. Ombayri ya iholat mo: hay ma-in halità nin habayti ay ayin kanayon no alwan hiko ya Anak nin Diyos ya hay mata ko ay emen deket apoy boy hay bitih ko ay emen tangsò ya malinò. ¹⁹ Tandà koy gawgawà moyo kateng panlalabi moyo kongko boy pantotompel moyo. Tapat kawon ampagsirbi kongko boy ante-ehe moyoy kawkadya-dya-an. Tandà ko ya mas mahampat ya anggaw-en moyo hapa-eg kisa ha kahampatan ya anggaw-en moyo hin babayo kawo tinompel kongko.

²⁰ “Ombayro man, ma-in kawon gawgawà ya agko labay, ta hi Dyisabil ya babayi ya ampagpanggap propita nin Diyos ay pinayagan moyon manorò nin kala-etan ha mawmagsisirbi ko. An-itorò na konla ya alwan kontra ha Diyos ya pamabayi boy pamakilalaki boy pamangnà nin karnin ayop ya pinatin indolog ha alwan peteg diyos. ²¹ Hi Dyisabil ay binyan kon sapat ya pana-on nin paghehean nay gawgawà nay mangala-et ya bilang ha pamakilalaki, piro agya naghehe.

²² “Hapa-eg ay biyan ko yan masakit ya parosa ko kona kateng nin hatoy ampipampakilamo kona ha ombayro kala-et ya gawgawà. Padya-dya-an ko hila nin hatoy masakit no

agla paghehean ya panggawà nin ombayro ha anggaw-en na. ²³ Patyen ko ya ampipanhomonol kona ha gawgawà ya ombayro emen kaganawan gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on ay makatandà nin hiko ya magtandà nin anti ha ihip boy nakem nin tawtawo. Hay gawà nin balang miha komoyo ay biyan kon nararapat ya ka-eteban kompormi ha nagawà moyo. ²⁴ Hapa-eg, tongkol komoyo bahen ha banowan Tiyatira ya ahè ampipanhomonol ha torò nin habayti ya babayi ya ampangitorò nin maldeg ya tawtorò ya kagagaw-an ni Satanas ay ayin akoynan ma-iwawali komoyo. ²⁵ Balè hatoy natotowan moyo ay pangoligtanan moyo angga ha lomateng ako.

²⁶⁻²⁷ “Hinoman ya makatalo koni Satanas boy homonol ha kalabayan ko angga ha kamatyan ay biyan kon katongkolan ya impahimalà kongko nin Tatay ko. Ipaba-alà ko konla ya kaganawan nasyon bayri ha babon lotà. Mamo-on hila ha kaganawan boy ayin makatalo konla. Hay karapatan la ay bilang ha karapatan ya inggawà kongko nin Tatay koy Diyos, boy hay tawtawoy ampag-ari-an la ya sigisigin ampanggawà nin kala-etan ay matamek la nin emen pagkatamek keren. ²⁸ Igwà ko et konla ya an-ingaten kabontatalà.

²⁹ “Hay ka-ilangan moyo ay manlengè mahampat nin habayti ya anhalita-en nin Ispirito nin Diyos ha gawgropon mangama-in katetpel ha Pangino-on.”

3

Hay holat ya tongkol ha ampipantompel ha Pangino-on ha banowan Sardis

¹ Hapa-eg, naghaltà yayna et, ya wana, “Ombayri ya hawalità ko ya iholat mo ha anghil nin Diyos ya ampangasiwà ha gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on do ha banowan Sardis: hay ma-in halità nin habayti ay ayin kanayon no alwan hiko ya ampakaba-alà ha pitoy ispirito boy pitoybito-en. Hatoy pitoy ispirito ya Ispirito nin Diyos. Tandà ko no anyay anggaw-en moyo. Katanda-an ya ma-in kawon biyay piro ha kaptegan ay nati kawoyna.

² Mangalikagkag kawo ta patibayen moyoy pantotompel moyo ya malagayna ma-lih komoyo. Tandà ko ya hay gawgawà moyo ay ma-in kawkakolangan ha tegteg nin Diyos. ³ Agmoyo liwawan baytoy tinanggap moyoy intorò komoyo hin hato. Honolen moyo bayto boy maghehe kawo, ta no ahè ay mako ko bahen nin manosga komoyo ha oras ya agmoyo an-asawan. Hay pamako ko bahen ay emen ha mananakaw ya ahè tandà no makano manakaw.

⁴ “Ombayro man, maski ma-in kawo nin kawkakolongan ha tegteg nin Diyos ay ma-in bahen komoyo ha Sardis nin onгно ya ahè nagdolo nin ma-in mansa ya hay labay totolen ay aghila naki-emen nanggawà nin kasalanan. Makilako hila kongko ya hay holot la ay mapotì ta karapatdapat hila. ⁵ Hinoman ya makatalo koni Satanas ay paholotan nin ombayroy holot ya mapotì, boy hay ngalan la ay agko borawen ha libro ya an-ingaten libro nin biyay, hatoy libro ya pinangiholatan ko nin ngawngalan nin tawtawoy binyan biyay ya ayin anggawan. Ha arapan nin Tatay koy Diyos boy ha aw-anghil na ayhalita-en ko ya habaytoy ombayro ya tawtawo ay ikon ko.

⁶ “Hay ka-ilangan moyo ay manlengè mahampat nin habayti ya anhalita-en nin Ispirito nin Diyos ha gawgropon mangama-in katetpel ha Pangino-on.”

Hay holat ya tongkol ha ampipantompel ha Pangino-on ha banowan Piladilpya

⁷ Hapa-eg, wanayna et kongko, “Hay hawhalità koy iholat mo ha anghil nin Diyos ya ampangasiwà ha gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on do ha banowan Piladilpya ay ombayri: hay ma-in halità nin habayti ay ayin kanayon no alwan hiko ya ayin kapintasan boy mapahimala-an. Ma-in akon katongkolan nin mamoon nin bilang ha katongkolan hin hato ni Ari Dabid. Habaytoy katongkolan ay kowinta sosi boy kowinta impamana na kongko. No ma-in akon inabriyan ay ahè ma-iharà nin maski hino, boy no ma-in akon inharà ay ahè simpri maabriyan nin maski hino. ⁸ Tandà ko no anyayanggawen moyo. Tandà ko ya alwa kawon masyadon makhaw, piro insigi moyoy panhohomonol moyo kongko boy agmoyo impogla-oh ya ngalan ko ha pamakilamo moyo kongko. Ma-in polta ya nilo-at ko nin para komoyo boy habayto ay ahè ma-iharà nin maski hino. ⁹ Manlengè kawon mahampat! Hay tawtawoy ikon ni Satanas ay mangabongkok. Anipagmalhay lay pagkaHodiyo la piro alwan tamà ya anogali-en la. Gitan ko hila bahen nin omarap komoyo ta patalimokoren ko hila nin gomalang komoyo, boy ipamin ko konla ya hikawo ay anlapiyen ko. ¹⁰ Banà ha kapasinsyawan moyon hinomonol kongko maski nagdanas kawo nin kadya-dya-an ay i-atap katawo emen agmoyo maranasan ya masyadoy kadya-dya-an ya iparanas nin panobok ha kaganawan tawo ha babon lotà.

¹¹ “Tampol akon lomateng; kayà pangoligtanan moyon mahampat ya tandà moyoy peteg ya torò emen hay korona ya iprimyo ko komoyo ay ahè ma-ayo nin kanayon.

¹² Hinoman ya makatalo koni Satanas ay gaw-en kon pampatibay nin bilang tarek ha bali ya paghambawan ha Diyos ko. Hiya ay agana ma-alih bayro, boy hiya ya pangiholatan ko nin ngalan nin Diyos ko boy ngalan nin siyodad nin Diyos ko ya ayin kanayon no alwan hatoy bayoy Hirosalim ya mag-aypà nin mangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ko. Hiya et ya pangiholatan ko nin bayoy ngalan ko.

¹³ “Hay ka-ilangan moyo ay manlengè mahampat nin habayti ya anhalita-en nin Ispirito nin Diyos ha gawgropon mangama-in katetpel ha Pangino-on.”

Hay holat ya tongkol ha ampipantompel ha Pangino-on ha banowan Lawdisya

¹⁴ Hapa-eg, insigi na ya paghalità na kongko, ya wana, “Ombayri ya hawhalità koy iholat mo ha anghil nin Diyos ya ampangasiwà ha gropon mangama-in katetpel ha Pangino-on do ha banowan Lawdisya: hay ma-in halità nin habayti ay ayin kanayon no alwan hiko ya an-ingaten Amin, hatoy tapat boy mapahimala-an ta kaptegan ya anhalita-en ko. Kongko nangibat ya pamalsa nin Diyos nin kaganawan bagay. ¹⁵ Kaganawan anggaw-en moyo ay tandà ko. Hikawo ay alwan malay-ep boy alwan ma-amot ya hay labay totolen ay alwa kawon kontra kongko boy agkawo anhomonol kongko. Dayi hikawo ay malay-ep o ma-amot. ¹⁶ Piro alwa ta hikawo ay emen ha lanom ya ma-eme-em. Alwan malay-ep; alwan ma-amot. Hay ombayro ay kapapahoka; kayà ihoka katawo. ¹⁷ Hay halità moyo ay ombayri: ‘Mayaman kayi boy ampag-inomay; ayin kayin angka-ilanganen.’ Piro agmoyo tandà ya hikawo ay pobri boy ka-i-ingalo ta ayin kawo nin anya paman; bilang kawon bowag boy lo-hok. ¹⁸ Kayà hay ma-iwawali ko komoyo ay manaliw kawo kongko nin gintò ya inhobok ha apoy emen hikawo ay talagan mag-in mayaman. Banà ta bilang kawon lo-hok ay manaliw kawo et kongko nin doloy mapotì emen ma-alih ya kareng-eyan moyo. Manaliw kawo et kongko nin tambal ya pampahawang nin mata emen kawo makakit.

¹⁹ “Kaganawan tawoy anlapiyen ko ayansawata-en ko boy amparosawan emen mitoto. Kayà magmalasakit kawo boy paghehean moyoy kawkasalanan moyo. ²⁰ Tanda-an moyo! Hiko ay kowinta naka-ireng ya ampangatoktok polta. Hinoman ya makalengè nin basis ko ta mamapahok kongko ay makilamo ko kona boy hiya itaman ay makilamo kongko. ²¹ Hinoman ya makatalo koni Satanas ay biyan kon karapatan nin miknò ha danin trono ya ampikno-an ko nin mamom-on bilang itaman kongko ya ha pananalò ko

koni Satanas ay ma-in akon karapatan nin miknò ha danin trono ya ampikno-an nin Tatay ko.

²² “Hay ka-ilangan moyo ay manlengè mahampat nin habayti ya anhalita-en nin Ispirito nin Diyos ha gawgropon mangama-in katetpel ha Pangino-on.”

4

Hay trono ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos

¹ Hapa-eg, hin nangoman akon nanegteg ay nakakit akon nakalo-at ya polta ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Hatoy bosis ya nalengè ko hin ona ya bilang tonoy nin tamboyok ay naghalià ana et kongko, ya wana, “Moli ka bayri ta ipakit ko komo ya dapat mangyari ha an-arapen.”

² Hapa-eg ha panggogomawà nin Ispirito nin Diyos ay nakit ko bayro ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ya trono boy ma-in naka-iknò bayro. ³ Habayto ya ampiknò bayro ay ma-in kagandawan nin emen ha pinakama-alagà ya angkomislap ya batoy an-ingaten haspi boy batoy an-ingaten kornalina. Habaytoy trono ay napalibotan nin kabollalangaw ya hay kolor ay birdi ya bilang kolor nin bato ya an-ingaten ismiralda. ⁴ Napalibotan et bayto nin lowampò boy apat ya trono ya ampikno-an nin lowampò boy apat ya ma-in katongkolan ya nakaholot nin mangapoti ya dolo, boy balang miha konla ay nakakorona nin gintò.

⁵ Hapa-eg, ma-in kilat boy makhaw ya heneg nin korol ya nangibat bayro ha trono. Ha arapan nin habaytoy trono ay ma-in pitoy hilag. Habayto ay hatoy pitoy ispirito ya Ispirito nin Diyos. ⁶ Ha arapan et nin habaytoy trono ay ma-in bilang salaming ya emen kalawang dagat. Habayto ay emen kalinaw kristal.

Ha tronoy habayto ay ma-in et nakapalibot ya apat ya pinalsa ya ma-in biyay ya nipagmata ya arapan boy bokotan. ⁷ Hay primiro do ha apat ay bilang liyon; hay ikalwa ay bilang oybon bakà; hay lopa nin hatoy ikatlo ay bilang lopian tawo; hay ika-apat ay bilang agila ya anlompad. ⁸ Balang miha konla ay ma-in anem ya pakpak boy ponò nin mata kateng ha pawpakpak la. Allo yabi ay ombayri ya ayin tegen lan anhalita-en:

“Hay Diyos ay ayin kapintasan. Hiya ya Pangino-on Diyos ya Pinakamakapangyariyan. Hiya ya Diyos hin hatoy hapa-eg boy anggan makakanoman.”

⁹ Hatoy apat ya pinalsa ya ma-in biyay, mintras ampamori boy anggomalang boy ampagpasalamat do ha angkabiyay anggan makakanoman ya ampiknò ha trono, ¹⁰ hatoy lowampò boy apat ya ma-in katongkolan ay ampipanlokob

nin homamba bayro ha angkabiyay anggan makakanoman. Hay kawkorona nin hatoy lowampò boy apat ay an-igwà la ha arapan nin habaytoy trono boy hay anhalita-en la ay ombayri:

¹¹ “Pangino-on nawen Diyos, hika ay karapatdapat nin man-anggap kaporiyan, karangalan, boy kapangyariyan ta pinalsa moy kaganawan. Kalabayan mo ya pamalsa mo; kayà nangyari ya kaganawan.”

5

Hay nilolon ya papil ya ma-in pitoy silyo

¹ Hapa-eg, nakakit akon nakalolon ya papil ya oligtan wanan gamet nin hatoy ampiknò ha trono. Ha mitalig-mang nin habaytoy papil ay ma-in holat boy ma-in pitoy silyo. ² Nakakit ako nin mihay makhaw ya anghil ya ampangibolyaw ya ampagpastang nin ombayri: “Hinoy karapatdapat mangalih nin habaytoy silyo boy mamoklat nin habaytoy papil?” ³ Piro hinoman ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos, o anti ha babon lotà, o anti ha kalale-lale-an lotà ay ahè ma-arì mamoklat boy manlek nin habayto. ⁴ Hapa-eg, hiko ay nanangih nin masyado, ta ayin makit ya karapatdapat mamoklat nin habaytoy lolon papil ni mangelew ha lalè nin habayto. ⁵ Hapa-eg, miha do ha lowampò boy apat ya ma-in katongkolan ay naghalità kongko, ya wana, “Agka manangih, ta hay an-ingaten Liyon ya lipi ni Hoda boy inalalak ni Ari Dabid ay hiya ya nakatalo koni Satanas; kayà hiya ya karapatdapat mangalih nin hatoy pitoy silyo bayro ha lolon papil boy mamoklat nin habayto.”

⁶ Hapa-eg, ha arapan nin hatoy trono ay nakit koy mihay Oybon Topa ya napalibotan nin hatoy apat ya pinalsa ya ma-in biyay boy hatoy mangama-in katongkolan. Hatoy Oybon Topa ay naka-ireng boy ma-in pawpiyat nin hogat ya nakamati kona hin hatò. Ma-in yan pitoy hongay boy pitoy mata. Hatoy pitoy mata ay pitoy ispirito ya inhogò nin Diyos ha babon lotà. (Habaytoy pitoy ispirito ya Ispirito nin Diyos.) ⁷ Hapa-eg, napakarani ya do ha ampiknò ha trono ta kinwa na baytoy nilolon ya papil ya anti ha wanan gamet nin hatoy ampiknò. ⁸ Hin nakwa na baytoy nilolon ya papil, hatoy apat ya pinalsa ya ma-in biyay boy hatoy lowampò boy apat ya ma-in katongkolan ay nipanlokob nin hinomamba do ha Oybon Topa. Balang miha konla ay ma-in alpa ya anggamiten panogtog, boy ma-in yawong ya gintò ya ponò nin kamanyang ya ampa-ahoken emen bomangoh. Hay labay totolen nin habaytoy kamanyang ya

ampa-ahoken ay pawpanalangin nin nag-in tawtawo nin Diyos. ⁹ Ampipagkanta hila nin bayoy kanta ya ombayri ya pagkahalità:

“Hika ya karapatdapat mangwa nin haba-in ya nilolon ya papil boy mangalin sawsilyo nin haba-in, ta pinati ka boy dayà mo ya pinambeh nin tawtawo emen hila mag-in ikon nin Diyos. Hila bayto ya tawtawo ya nangibat ha balang lahi, balang klasi nin halità, balang lipi, boy ha balang nasyon. ¹⁰ Ginawà mo nin hila ya pag-ari-an mo, boy hila ya gomawà nin sirbisoy mangipakisondò nin tawtawo ha Diyos tamo, boy hila ya mamon ha babon lotà.”

¹¹ Hapa-eg, nangoman akon nanegteg boy nalengè ko ya hay aw-anghil nin Diyos ay ampipagkanta. Habaytoy liboliboy anghil ya ahè mabilang banà ha kalak-an ay ampipampireng ha mamalibot nin hatoy trono ya napalibotan itaman nin hatoy apat ya pinalsa ya ma-in biyay boy hatoy lowampò boy apat ya ma-in katongkolan. ¹² Kaganawan habaytoy aw-anghil ay ampipagkanta nin pagkahokaw, ya wanla,

“Hay Oybon Topa ya pinati ay karapatdapat mananggap nin kapangyariyan, kayamanan, karonongan, boy kakhawan. Karapatdapat ya et nin parangalan, igalang, boy poriyen!”

¹³ Hapa-eg, kaganawan pinalsa ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos, boy anti ha babon lotà, boy anti ha kalale-lale-an lotà, boy hatoy anti ha dagat ay nalengè koy nipaghalità nin ombayri:

“Hatoy naka-iknò ha trono boy hatoy Oybon Topa ay anti konla ya kaporiyan, karangalan, kagalanggalang, boy kapangyariyan anggan makakanoman!”

¹⁴ Hapa-eg hatoy apat ya pinalsa ya ma-in biyay ay naghalità, ya wanla, “Amin!” ya hay labay totolen ay ombayroy dapat mangyari. Hapa-eg hatoy mangama-in katongkolan ay nipanlokob nin hinomamba.

6

Oybon Topa ya nangalih nin hatoy pitoy silyo

¹ Hapa-eg, nakit ko ya inalih nin hatoy Oybon Topa ya primiro ha pitoy silyo ha primiron lolon nin hatoy papil, boy nalengè koy emen korol ya bosis nin miha do ha apat ya pinalsa ya ma-in biyay, ya wana, “Mako ka bayri.” ² Hin nanegteg akoyna et ay ma-in akon nakit ya kabayoy mapoti ya hay nakahakay bayro ay naka-oligtan nin bayi, boy hiya

ay binyan nin korona. Sigisigi ya pananalò na; kayà nilako nan talowen nin labanan baytoy kawkalaban.

³ Hapa-eg, nakit koyna et ya inalih nin hatoy Oybon Topa ya ikalwan silyo ha ikalwan lolon nin habaytoy papil, boy nalengè koy naghalità ya ikalwan pinalsa ya ma-in biyay, ya wana, “Mako ka bayri.” ⁴ Hapa-eg, nakakit akoyna et nin nilomway kanayon ya kabayo ya pagka-o-orit. Hay nakahakay bayro ya binyan nin malhay ya hondang ay pinayagan mamilalaban nin tawtawo emen ahè magkama-in katinekan. Ha ombayro ay mipapati hila.

⁵ Hin inalih nin hatoy Oybon Topa ya ikatlon silyo ha ikatlon lolon nin habaytoy papil ay nalengè koy naghalità ya ikatlon pinalsa ya ma-in biyay, ya wana, “Mako ka bayri.” Hapa-eg, nakakit ako nin kabayoy mangitit, boy hay nakahakay bayro ay ma-in oligtan ya titimbangan. ⁶ Nakalengè ako nin emen basis ya ampangibat ha pibonakan nin hatoy apat ya pinalsa ya ma-in biyay, ya wana, “Ha mihay allon pagtrabaho ay makapaki-opà nin mihay kiloy trigo, boy hay tatloy kiloy ma-ih ay mapaki-opa-an et ha mihay allo. Piro ahè hira-hira-en ya tabà boy alak.”

⁷ Hapa-eg hatoy Oybon Topa ay inalih nay ika-apat silyo ha ika-apat lolon nin habaytoy papil, boy nalengè koy naghalità baytoy ika-apat pinalsa ya ma-in biyay, ya wana, “Mako ka bayri.” ⁸ Hin nanegteg ako ay ma-in akon nakit ya kabayoy mapotlà. Hay nakahakay bayro ay an-ingaten Kamatyan, boy hay anhomono bayro ay an-ingaten Hadis ya dogal nin nikati. Hilay lowa ay binyan katongkolan mamati nin kakapat parti nin tawtawo ha babon lotà ya hay pamati la ay gira, bitil, masakit, boy aw-ayop ya mangabangis.

⁹ Hapa-eg hatoy Oybon Topa, hin inalih nay ikaliman silyo ha ikaliman lolon nin habaytoy papil ay ma-in akon nakit ya altar ya emen hatoy anggamiten hin hatò nin pangipo-olan ayop ya pinatin idolog ha Diyos. Ha hilong nin hatoy altar ay anti bayroy kawkalolowa nin tawtawoy pinati nin banà ha pangi-aral lan Halità nin Diyos boy banà ha katapatan lan mamapteg. ¹⁰ Hay hokaw basis lan ampaki-i-ingalo, ya wanla, “Pangino-on ya Makapangyariyan, hika ay tapat boy ayin kapintasan. Pangno kaboyot ya panganti nawen nin gantiyen mon parosawan ya tawtawo ha babon lotà ya namati konnawen?” ¹¹ Hapa-eg balang miha konla nin hatoy pinati hin hatò ay binyan makarà ya doloy mapotì ya ihoholot la boy hinalità konla ya pa-inawa hila pon nin amò ya pana-on anggan mabo-ò ana ya kalak-an nin papatyen et nin bilang konla ya pawpatel ya ayin kanayon no alwan hatoy kapara lan magsisirbi ha Diyos.

¹² Hapa-eg, nakit koyna et ya inalih nin hatoy Oybon Topa ya ika-anem silyo ha ika-anem lolon nin habaytoy papil. Hin inalih na bayto ay nanlayon nin pagkahokaw, boy hay allo ay ngingomitit nin bilang kangitit nin makodpaw ya doloy mangitit, boy hay bowan ay inomorit nin bilang ka-orit nin dayà. ¹³ Haybawbito-en ay nikatata ha lotà nin bilang pangalaglag nin nika-aley ya bawbongan igos no angkayegyeg nin pagkahokaw angin. ¹⁴ Hay langit ay napanew ya hay pagkapanew ay bilang ha panlolon papil. Balang bakil boy balang isla ha dagat ay nipampikambya.

¹⁵ Hapa-eg hay aw-ari ha babon lotà, hay mangama-in matag-ay ya katongkolan, hay pawpo-on nin hawhondalò, hay mangayaman, hay mawmakapangyariyan, boy kaganawan tawo, aw-alilà man o alwa ay nipampakon nagtagò ha yawyokib boy ha hilong mangalhay ya bawbato ha bawbakil. ¹⁶ Ampambo-angaw hila do ha bawbakil boy ha bawbato, ya wanla, "Taphonan moyo kayi emen agkayi makit nin hatoy naka-iknò ha trono boy emen agkayi abotan pahang nin hatoy Oybon Topa; ¹⁷ ta nilomateng anay allo nin pamahang la ha kaganawan tawo ha babon lotà boy ma-in wari makalibri ha iparosa la?"

7

Hay magato boy apatapò boy apat ya liboy Israylita

¹ Hin nayari bayto ay nakit koy apat ya anghil ya naka-ireng ha apat ya parti nin babon lotà ta ampendanan lay apat ya ampangibatan angin emen ahè ma-anginan ya babon lotà, dagat, boy maski anyay kayo. ² Hapa-eg, nakakit akon kanayon ya anghil ya na-ibat ha bandan baytan. Hay gitan na ay papammarka ya ikon nin Diyos ya angkabiyay. Impakakhaw nay basis na nin naghalià do ha apat ya anghil ya binyan kapangyariyan nin manirà lotà boy dagat.

³ Ombayri ya hinalità na konla: "Agkawo pon gomawà nin ikahirà nin lotà, dagat, o kawkayo anggan agtamo mabiyan marka ya waweng nin mawmagsisirbi nin Diyos tamo."

⁴ Hapa-eg, nalengè koy kalak-an bilang nin tawtawoy binyan marka. Hilay kaganawan ay magato boy apatapò boy apat ya libo, boy hila ay lawlipi nin labinloway inalalak ni Israyil.

⁵ Ha inalalak ni Hoda ay labinlowan libo;

ha inalalak ni Robin ay labinlowan libo;

ha inalalak ni Gad ay labinlowan libo;

⁶ ha inalalak ni Asir ay labinlowan libo;

ha inalalak ni Niptali ay labinlowan libo;

ha inalalak ni Manasis ay labinlowan libo;

⁷ ha inalalak ni Simyon ay labinlowan libo;

ha inalalak ni Libi ay labinlowan libo;
 ha inalalak ni Isakar ay labinlowan libo;
⁸ ha inalalak ni Sabolon ay labinlowan libo;
 ha inalalak ni Hosi ay labinlowan libo;
 ha inalalak ni Binhamin ay labinlowan libo.

Hay tawtawoy ahè mabilang ha kalak-an

⁹ Hapa-eg, hin nanegteg akoyna et ay nakakit akon pagkalalakè tawo ya ahè mabilang nin maski hino. Hay inibatan nin habaytoy kalak-an tawo ay ha balang nasyon, balang lahì, balang lipì, boy ha balang klasi nin halità. Naka-ireng hila ha arapan nin hatoy trono boy ha arapan nin hatoy Oybon Topa ya hay dawdolo la ay mangapoti boy naka-oligtan hila nin bawbagaybay. ¹⁰ Impakakhaw lay basis lan naghalità, ya wanla, “Hay kalibriyan ay ampangibat ha Diyos ya naka-iknò ha trono boy ampangibat ha Oybon Topa.” ¹¹ Kaganawan anghil ay naka-ireng ha mamalibot nin hatoy trono, hatoy mangama-in katongkolan boy hatoy apat ya pinalsa ya ma-in biyay. Hapa-eg habaytoy aw-anghil ay nipanlokob ha arapan nin hatoy trono ta anhomamba hila ha Diyos, ¹² ya wanla, “Amin! Hay kaporiyan, kagalanggalang, karonongan, pasasalamat, karangalan, kapangyariyan, boy kakhawan ay anggan makakanoman nin anti ha Diyos. Amin!”

¹³ Hapa-eg miha do ha mangama-in katongkolan ay nagpastang kongko, ya wana, “Hino hila ba-in ya nipagholot nin mangapoti boy ayri hila nangibat?”

¹⁴ Tinombay ako, “Ayin kanayon ya magtandà no alwan hikan bongat.”

Hinalità na kongko, “Haba-in ya tawtawo ay na-ibat nin nagdanas nin masyadoy kadya-dya-an. Napapoti lay hawholot la nin dayà nin Oybon Topa. ¹⁵ Kayà hila ay anti ha arapan nin trono nin Diyos. Allo yabi ay anti hila ha bali nin Diyos ta ampagsirbi hila kona. Hay ampangasiwà konla ay Diyos ya naka-iknò ha trono. ¹⁶ Hila ay agana bomitil, agana ma-angan, agana manangnang amot nin allo o maski anyay ma-amot; ¹⁷ ta hay kowinta pastol ya mangasiwà konla ay hatoy Oybon Topa ya anti ha botlay nin trono. Gintan na hila ha anhombol ya lanom ya ampakab-in biyay, boy hay lowà la ay ponahan nin Diyos ta alihen nay kalele-an la.”

8

Hay ikapiton silyo

¹ Hin inalih nin hatoy Oybon Topa ya ikapiton silyo ha ikapiton lolon nin habaytoy papil, ha katatag-ayan ha

kama-inan nin Diyos ay tinominek nin mangakagitnà oras.
² Hapa-eg, nakakit akon pitoy anghil ya naka-ireng ha arapan nin Diyos boy konla inggawà ya pitoy tamboyok.

³ Hin nangoman akon nanegteg ay nakakit akon kanayon ya anghil ya nakon nireng ha danin altar. Naka-oligtan ya nin mihay yawong ya yari ha gintò ya pamo-olan nin kamanyang. Binyan ya nin malakè ya kamanyang ya igwà ha altar, kalamo bayro ya pawpanalangin nin kaganawan nag-in tawtawo nin Diyos. Habaytoy altar ya gintò ay anti ha arapan nin hatoy trono. ⁴ Hay ahok nin hatoy kamanyang ya anti ha yawong ya oligtan nin hatoy anghil ay nagpalako ha arapan nin Diyos nin lamo ya pawpanalangin nin hatoy nag-in tawtawo nin Diyos. ⁵ Hapa-eg, hay ginawà nin hatoy anghil, hatoy yawong ay pinnò na nin apoy ya nangibat do ha altar ya pinamo-olan, bayo hatoy yawong ay imbahiba na ha lotà. Hapa-eg, nangorol, nagkama-in nin mangakhaw ya tawtelek, nangilat, boy nanlayan.

Hay pitoy anghil ya nipagtamboyok

⁶ Hato itaman ya pitoy anghil ay nipaghandà ana nin matatoy nin tamboyok.

⁷ Hin ineyapan nin hatoy onan anghil ya tamboyok na ay nangoran nin yilo ya kalamoy apoy boy dayà. Kayà hay kakatlon parti nin babon lotà ay napo-olan kateng kakatlon parti nin kawkayo bayro boy kaganawan hariwà ya dikot.

⁸ Hinomonon namatnoy nin tamboyok baytoy ikalwan anghil. Hapa-eg, ma-in emen bakil ya pagkaholay ya andongket ya nitapon ha dagat. Kayà hay kakatlon parti nin dagat ay nag-in dayà. ⁹ Hay kakatlon parti ya mangama-in biyay ya anti bayro ay nikati, boy hay hawhahakyan ya anti bayro, hay kakatlon parti ay nangahihirà.

¹⁰ Hapa-eg hatoy ikatlon anghil ay namatnoy nin tamboyok. Hin tinomnoy ay ma-in malhay ya bito-en ya manliyobliyob ya nangibat ha langit ya nihabwag nin natata ha kakatlon parti nin bawbalah boy hawhobol. ¹¹ Hay ingat bayro ha bito-en ay Mapa-it. Hay kakatlon parti nin lanom ha babon lotà ay pinoma-it. Ha kapa-itan ay malakè ya tawoy nati ya ninom nin habayto.

¹² Hay ika-apat nin anghil ay namatnoy nin tamboyok. Hapa-eg hay kakatlon parti nin allo, kakatlon parti nin bowan, boy kakatlon parti nin bawbito-en ay nahirà. Banà bayro ay ayin hawang ha kakatlon parti nin allo boy ha kakatlon parti nin yabi.

¹³ Hapa-eg, hin nanegteg akoyna et ay nakakit akon agila ya ampilopadlopad ha ogto ha bandan langit ya ampan-gibolyaw nin ombayri: “Hapa-eg ha homonon mamatnoy nin tamboyok baytoy tatlo et ya anghil ay magkama-in nin masyadoy kadya-dya-an ya tawtawo ya ampa-iri ha babon lotà.”

9

¹ Hapa-eg, namatnoy nin tamboyok baytoy ikaliman anghil biha ma-in emen bito-en ya nakit ko ya nagtata ha lotà ya nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Hiya ay binyan sòsi nin dogal ya ayin anggay kalale-an. ² Nilo-atan nay polta nin hatoy dogal ya ayin anggay kalale-an. Hin nalo-atan na ay masyadoy ahok ya nilomwah nin emen nangibat ha pagkaholay pogon. Hay allo kateng langit ay dinomeglem nin banà bayro ha ahok. ³ Hapa-eg, do ha ahok ay ma-in nilomway dawdoron ya inomogpà ha lotà. Binyan hilan kakayawan nin mamakakhit nin bilang pamakakhit nin aw-alakdan. ⁴ Immanda konla ya agla hira-en ya dawdikot, kawkayo, o maski anyay tanaman, no alwan hay pakakhitan lan bongat ay hatoy tawtawo ya hay waweng ay ayin marka nin Diyos. ⁵ Pinayagan hila nin hay tawtawo ay padya-dya-an la nin lo-ob limay bowan, piro aghila pinayagan mamati. Hay pama-irap ya gaw-en la ha tawtawo ay emen kakhit nin kinyat alakdan. ⁶ Ha pana-on ya habayto, hay tawtawo ay labay anan mati piro ahè mangyari. Anhangaren lan mati hila piro aghila mati ha habayton pana-on.

⁷ Hato itaman ya dawdoron, hay anyò la ay emen ha kawkabayoy handà anan ipakilaban. Ha aw-olo la ay ma-in emen kawkorona ya gintò, boy hay lawlopa la ay emen lopan tawo. ⁸ Hay habot la ay emen ha habot babayi. Hay ngawngipen la ay emen ngipen liyon. ⁹ Hay nebneb la ay ma-in protiksyon ya emen pahak, boy no anlompad hila, hay tonoy nin pakpak la ay emen tonoy nin malakè ya karwahi ya anggoloyen nin kawkabayoy ampipampowayon makon makilaban. ¹⁰ Hay aw-ikoy la ay emen ikoy alakdan ta ma-in timid. Habaytoy timid la ya pamadya-dyà la nin tawtawo ha lo-ob nin limay bowan. ¹¹ Ma-in nin ampamo-on konla. Hay po-on la ay hatoy anghil ya ampakaba-alà nin hatoy dogal ya ayin anggay kalale-an. Ha halità nin Hawhodiyo, hay ngalan nin habaytoy anghil ay Abadon; ha halità nin Gawgrigo ay Apolyon. Hay labay totolen nin habaytoy ngalan ay hiya ya manirà.

¹² Habaytoy primiron pawpangyayari ya kapapalimo ay nalabah ana. Ma-in et loway pangyayari ya kapapalimo ya ampalatngen.

¹³ Hapa-eg hatoy ika-anem anghil, hin pinatnoy nay tamboyok na ay nakalengè ako nin bosis ya ampangibat ha apat ya hongay ya anti ha apat ya doyo nin altar ya gintò ya anti ha arapan nin Diyos. ¹⁴ Hatoy bosis ya nalengè ko ay ombayri ya hinalità do ha ika-anem anghil ya ma-in tamboyok: “Kalagan mo baytoy apat ya nakabalol ya anghil do ha malhay ya balah nin Iyopratis.” ¹⁵ Hapa-eg hatoy apat ya anghil ay kinalagan, ta hila ya inhandà para ha habaytin oras, allo, bowan, boy ta-on nin mamati nin kakatlon parti nin tawtawo ha babon lotà. ¹⁶ Nalengè ko no ongno ya hawhondalò ya nakahakay ha kawkabayo. Habayto ay lowanggatoy milyon (200,000,000).

¹⁷ Ha panggomawà kongko nin Ispirito nin Diyos ay nakit ko baytoy kawkabayo kateng hawhondalò ya nakahakay bayro. Hay protiksiyon ha nebneb nin hatoy hawhondalò ay kolor ma-orit ya emen apoy, boy kolor asol ya mangetnget ya emen bato ya an-ingaten sapira, boy kolor maholyaw ya emen asopri. Hay aw-olo nin hatoy kawkabayo ay emen olon liyon. Hay bebey la ay anlowahan nin apoy, ahok, boy asopri. ¹⁸ Habaytoy tatloy bagay ya apoy, ahok, boy asopri ya nipanlomwah ha bebey nin kawkabayo ay habaytoy pinamati nin kakatlon parti nin tawtawo ha babon lotà. ¹⁹ Hay kapangyariyan ya an-ipamati nin habaytoy kawkabayo ay anti ha bebey la boy ha ikoy. Hay aw-ikoy la ya nipag-olo ya emen aw-otan ay habaytoy an-ipandisgrasya la nin tawtawo.

²⁰ Hay tawtawoy tilà pinati nin hatoy kawkabayo ay ahè nipantonggen ha panhohomamba la ha dawdimonyo, boy agla pinaghehean ya panggawà la nin kala-etan, hatoy ginawà lay alwan peteg diyos ya yari ha gintò, pilak, tangsò, bato, boy kayo. Habaytoy alwan peteg diyos ay ahè makakit ni makalengè boy ahè maka-owako. ²¹ Hay agla pinaghehean ya gawgawà la ay hay pamati la nin kapara lan tawo, pangongolam, pamakilalaki, pamabayi, boy pananakaw.

10

Hay anghil ya makapangyariyan boymayamò ya lolon papil

¹ Hapa-eg, nakakit akon kanayon ya makapangyariyan ya anghil ya ampag-aypà nin nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Hiya ay napotot leem, boy hay

kabollalangaw ay nakapalibot ha bandan tag-ay nin olo na. Hay lopa na ay emen hilà nin allo, boy hay bawbitih na ay emen ha andongket ya tawtarek. ² Ma-in yan oligtan ya mayamò ya lolon papil balè ta nakalo-at ana. Hay wanan bitih na ay intokloh na ha dagat, boy hay oki nin bitih na ay intokloh na ha lotà. ³ Nambolyaw ya nin pagkahokaw ya hay bosis na ay emen ablem nin liyon ya ampamahang. Hin nambolyaw ya ay tinobay ya nin pitoy tonoy nin korol ya pagkahokaw. ⁴ Hin tinomnoy baytoy pitoy tonoy nin korol ay iholat ko dayi ya nalengè ko. Piro nakalengè akon ampang-ilgo ya hay bosis ay ampangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos, ya wana, “Panatiliyen mon sikrito ya hinalità nin habaytoy pitoy tonoy nin korol. Agmo iholat!”

⁵ Hapa-eg hatoy anghil ya nakit ko ya nakatokloh ha dagat boy ha lotà ay intag-ay nay wanan gamet na, ⁶ ta ha ngalan nin Diyos ya angkabiyay anggan makakanoman ya namalsa nin langit, lotà, dagat, boy kaganawan bagay ya anti bayro, hatoy anghil ay nanompà, ya wana, “Ahè miantalà! ⁷ Piro pamatnoy tamboyok nin habaytoy ikapiton anghil ay mangyari ana baytoy ahè pon impatandà nin Diyos ya tongkol ha hinalità na hin hato ha pawpropita ya mawmagsisirbi na.”

⁸ Hapa-eg hatoy bosis ya ampangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay nalengè kon oman ya naghalità kongko, ya wana, “Mako ka do ha anghil ya nakatokloy mitaligmang bitih ha dagat boy ha lotà, ta kowen mo kona baytoy lolon papil ya an-oligtanan nay nakalo-at.”

⁹ Kayà nako ko bayro ha anghil ta pinastang kon igwà na kongko baytoy mayamò ya lolon papil. Hinalità na kongko, “Kowen mo bayti,” wana, “ta kanen mo. Pangihobò mo ay mapilahap mo ya emen katam-in polot piro pami-abot ha tiyan mo aypoma-it.” ¹⁰ Hapa-eg hatoy mayamò ya lolon papil ya oligtan nin hatoy anghil ay kinwa ko biha ko inhobò. Napilahap ko ya habayto ay emen katam-in polot piro mapa-it hin anti ana ha tiyan ko.

¹¹ Hapa-eg, ombayri ya nalengè koy hinalità kongko: “Dapat moyna et hola-an ya tongkol ha malakè ya tawo, nawnasyon, klasin hawalità, boy tongkol ha aw-ari.”

11

Hay loway mamapteg

¹ Hapa-eg hiko ay binyan hohokat ya emen baston, boy ma-in naghalità kongko, ya wana, “Mireng ka ta hokaten moy bali nin Diyos kateng altar ya anti bayro boy bilangen mo ya tawtawoy anti bayron anhomamba. ² Piro hay dogal

ya anti ha likol bali nin Diyos ay agmo hokaten ta habayto ay inggawà ha alwan Hawhodiyo. Hay siyodad ya dogal ya anlakwen nin paghambawan ha Diyos ay yarakyaraken la nin lo-ob apatapò boy loway bowan. ³ Ma-in akon loway mamapteg ya ihogò ko bayro nin mangaral. Hay holot la ay mihay klasin doloy makodpaw. Hay halità ko ay i-aral la nin lo-ob malibo boy lowanggato boy anemapò (1,260) ya allo.”

⁴ Hatoy loway mamapteg ya ihogò ko nin mangaral ay hila baytoy kowinta loway kayoy olibo boy loway kandiliro ya anti ha arapan nin Pangino-on ya ma-in kapangyariyan ha kaganawan nin anti ha babon lotà. ⁵ No ma-in labay mamakakhit konla ay ma-in apoy ya lomwah ha bebey la ta habaytoy pamo-ol la ha kawka-away la. Habaytoy pamati la ha hinoman ya labay mamakakhit konla. ⁶ Ma-in hilan kapangyariyan nin mamatgen oran emen ahè mangoran mintras ampangi-aral hila nin Halità nin Diyos. Ma-in hila et kapangyariyan nin hay lanom ay gaw-en la nin dayà, boy maski makano la malabayan ay mabiyen la nin maski anyay klasin ikadya-dyà nin kaganawan ha babon lotà.

⁷ Pangayari mangaral nin habaytoy lowa ay ma-in lomway kapapalimoy ayop ya ma-ibat ha dogal ya ayin anggay kalale-an ta lomaban konla. Hila ay matalo nin habaytoy ayop boy patyen hila. ⁸ Hay bangkay la ay bastaynan bongat anti bayro ha kalsara nin malhay ya siyodad ha pinangipako-an nin Pangino-on la. Banà ha kala-etan nin tawtawo bayro ha siyodad, hay ingat bayro nin mangama-in pangingintindi ha kahampatan ay Sodoma boy Ihipto. ⁹ Ha lo-ob tatloy allo boy kagitnà, hay bangkay la ay pibibiliwan nin tawtawo ha balang lipi, balang lahi, balang halità, boy ha balang nasyon. Habaytoy tawtawo ay ahè pomayag nin itabon baytoy loway bangkay. ¹⁰ Hay pagkamati nin habayti ya loway tawo ay ikaliga nin tawtawo ha babon lotà. Ha kaligawan la ay miririgalo hila, ta nati ana baytoy loway ma-in kagagaw-an nin pagkama-in lan kagolowan ha nakem la nin banà ha an-i-aral nin habaytoy lowa. ¹¹ Malabah ya tatloy allo boy kagitnà ay biyayen hilan oman nin Diyos boy mireng hila. Kaganawan tawo ya makakit konla ay malimon masyado. ¹² Hapa-eg habaytoy lowa ya mabiyay oman ay makalengè nin pagkahokaw bosis ya ampangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ya ombayri ya pagkahalità: “Mako kawo bayri ha katatag-ayan!” Hapa-eg, hilay lowa ya magtan nin leem nin magpalako ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay makit nin kawka-away la.

¹³ Habayto et oras ay manlayan nin pagkahokaw. Hay

ikamapò parti nin siyodad ay mahirà, boy piton libo katawo ya mikati nin banà bayro ha layon. Hay tawtawo ya ahè mati ay mikalimo boy mamori ha Diyos ya anti ha kamanin na ha katatag-ayan.

¹⁴ Hapa-eg, nayari bayto ya ikalwan pangyayari ya kapapalimo, piro hay ikatlo ay tampol ana nin homonon mangyari.

Ikapiton tamboyok

¹⁵ Hapa-eg hay ikapiton anghil ay namatnoy nin tamboyok. Hin tinomnoy ay ma-in pagkahokaw bawbasis ha katatag-ayan ha kamanin nin Diyos ya ombayri ya pagkahalità: “Hay mamon ana hapa-eg ha kaganawan ha babon lotà ay hay Pangino-on ya Diyos tamo, boy hay impangakò na ya hi Pangino-on Hisokristo. Hiya ya magari nin anggan makakanoman.” ¹⁶ Hapa-eg, hatoy lowampò boy apat ya ma-in katongkolan ya naka-iknò ha tawtrono la ya anti ha arapan nin Diyos ay nipanlokob nin hinomamba ha Diyos, ¹⁷ ya wanla,

“Pangino-on Diyos ya Pinakamakapangyariyan, hika ya Diyos ya ayin pinangibatan boy ayin anggawan. Ampasalamat kayi komo ta impakit moy kapangyariyan mo boy nag-ompisa kaynan mamon. ¹⁸ Masyadoy pahang nin hatoy ahè ampipantompel komo piro nilomateng anay allo nin pamarosa mo konla boy panonosga mo ha nikati. Hapa-eg anay panaon nin pambi mon primyo do ha pawpropitay mawmagsisirbi mo kateng ha nag-in tawtawo mo, boy ha kaganawan anggomalang komo, mag-in ha pinakama-aypà boy mag-in ha pinakamatag-ay ya pagkatawo. Panaon ana nin parosawan mo ya tawtawoy ampipama-irap ha babon lotà.”

¹⁹ Hapa-eg, do ha katatag-ayan ha kamanin nin Diyos, hay anti bayroy bali nin Diyos ay nalo-atan, boy nakit bayro ya ba-ol ya pinangigwa-an nin pinangiholatan kasondo-an nin Diyos. Hapa-eg, nagkama-in nin kilat boy makhaw ya tawtelek, nangorol, nanlayon, boy nangoran nin yilo.

12

Hay babayi boy hay malhay ya ayop ya an-ingaten dragon

¹ Hapa-eg hay hinomonoy pangyayari ay nagkama-in nin masyadoy papag-ispantawan ha langit. Bayro ay ma-in mihay babayi ya hay holot na ay allo boy nakatokloh ya ha bowan. Hay olo na ay ma-in korona ya labinloway bitoen. ² Hiya ay naboktot ya lolomwaynay anak na; kayà

ampangaleng-eng ya ha kakhitan nin manganak. ³ Hapa-eg bayro et ha langit ay ma-in nilomwah ya kanayon ya papag-ispantawan. Ma-in pagkaholay ayop ya emen bo-aya. Habayto ya an-ingaten dragon. Hay kolor na ay ma-orit; ma-in yan pitoy olo boy mapò ya hongay. Habaytoy aw-olo na ay ma-in pitoy korona. ⁴ Hay ikoy na ay pinangalehkeh na nin kakatlon parti nin bawbito-en ha langit ta imbahiba na ha lotà. Hin nayari, hatoy dragon ay nakon nireng ha dani nin hatoy babayi ya maraninan manganak emen panlomwah nin anak na ay i-amon nin hatoy dragon. ⁵ Hapa-eg, nanganak baytoy babayi nin lalaki. Antimano, habaytoy anak ay kinwa ta gintan ha trono nin Diyos ha katatag-ayan. Hiya ya mamò-on ha kaganawan boy ayin makatalo kona. ⁶ Hato itaman ya babayi ay nowayon nagpalako ha powiray dogal ya inhandà nin Diyos nin para kona, ta bayro yaasiwa-en nin lo-ob malibo boy lowanggato boy anemapò (1,260) ya allo.

⁷ Hapa-eg ha langit ay nagkama-in labanan. Hay po-on nin aw-anghil ya hi Migil kateng kawkalamowan na ya kapara nan anghil nin Diyos ay ampakilaban ha dragon ya malhay ya ayop kateng ha kawkalamowan nin habaytoy dragon. ⁸ Piro natalo ya dragon kateng kawkalamowan na. Hila ay agana pinayagan nin pa-iri bayro ha langit. ⁹ Hay pinangitaponan nin hatoy dragon boy kawkalamowan na ay ha babon lotà. Habayto ya dragon ay hiya simpri bayto ya mato-an otan ya manloloko nin kaganawan tawo. Hiya ay ayin kanayon no alwan hi Satanas ya Dyablo. Hiya kateng aw-anghil na ay bayro ha babon lotà intapon.

¹⁰ Hapa-eg, nakalengè akon pagkahokaw basis ya ampangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ya hay pagkahalità ay ombayri:

“Hapa-eg anay pana-on nin pangilibri nin Diyos ha kaganawan tawo ha babon lotà. Impakit nin Diyos ya kapangyariyan nan mamò-on. Hay Ari ya ayin kanayon no alwan hi Pangino-on Hisokristo ya pinili nin Diyos ay hiya hapa-eg ya ma-in karapatan mamò-on. Hatoy allo yabi nin an-omarap ha Diyos nin mamingga ha pawpatel tamo ay impataplak ha babon lotà. ¹¹ Habayti ya mapamingga ay tinalo nin pawpatel banà ha pantolò dayà nin hatoy Oybon Topa ya pinati boy banà ha pamapteg la nin Halità nin Diyos. Hay biyay la ay agla iningaw-enan maski mati hila. ¹² Kayà kaganawan anti ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay magtowà. Piro hikawoy anti ha babon lotà boy ha dagat ay magdya-dyà

nin masyado, ta hi Satanas ay inomaypà ana bahen komoyo. Masyadoynay pahang na ta tandà nay tampol yayan ma-lihan nin kapangyariyan banà ha gawgawà nay mangala-et.”

¹³ Hin na-asikaso nin hatoy dragon ya intapon yayna ha lotà ay kinalimot na baytoy babayi ya nanganak nin lalaki. ¹⁴ Piro hatoy babayi ay binyan loway malhay ya pakpak ya emen pakpak nin agila emen ya makalpad nin mako ha powiray dogal. Bayro ya asiwa-en nin lo-ob tatloy ta-on boy kagitnà ta bayro ay agya mapangno nin hatoy otan ya ayin kanayon no alwan hatoy an-ingaten dragon. ¹⁵ Hapa-eg hay ginawà nin hatoy otan ay binogahan nan lanom baytoy babayi. Hay imbogah nay lanom ya emen balah ya ma-agoh ay pangi-anol na nin habaytoy babayi. ¹⁶ Piro nagpakah ya lotà nin nanambay do ha babayi; hatoy lanom ya emen balah ya imbogah nin habaytoy dragon ay nakamihan nin nan-agoh do ha nagpakah ya lotà. ¹⁷ Hapa-eg hatoy dragon ay namahang do ha babayi. Kayà nog-alih ya ta lakwen nan labanan ya kanayon ya aw-inalalak nin hatoy babayi. Hila bayto ay hatoy anhomonol ha pawpanogò nin Diyos boy tapat ha intorò niPangino-on Hisos. ¹⁸ Habaytoy dragon ay nireng ha ambay dagat.

13

Hay loway kapapalimoy ayop

¹ Hapa-eg do ha dagat ay nakakit akon nilomakat ya kapapalimoy ayop ya ma-in pitoy olo boy ma-in mapò ya hongay. Hay hawhongay na ay ma-in mapò ya korona. Balang olo nin habayto ay nakaholat ya ngalan ya panla-et ha Diyos. ² Habaytoy ayop ya nakit ko ay emen tigrì. Hay bawbitih na ay emen bitin oso boy hay bebey na ay emen bebey liyon. Hapa-eg hay ginawà nin hatoy dragon, hay powirsa na boy katongkolan nan mamò-on boy kapangyariyan nan manohitos ay inggawà na do ha ayop ya kapapalimo. ³ Nakit ko ya bilang nati ya miha ha aw-olo nin habaytoy ayop ta ma-in hogat ya ikamati, piro hinomampat baytoy hogat. Kaganawan tawo ha babon lotà ay nag-ispanta bayro ha ayop ya kapapalimo boy hinomonol hila kona. ⁴ Hatoy dragon ay hinambawan nin tawtawo banà ha pambi nan kapangyariyan do ha kapapalimoy ayop; hinomamba hila et do ha kapapalimoy ayop, ya wanla, “Ma-in warì makara-eg bayri ha kapapalimoy ayop? Ma-in warì makalaban kona?”

⁵ Habaytoy kapapalimoy ayop ya ampaghambog boy ampaghalià nin kala-etan ya kontra ha Diyos ay ahè ampangnowen nin Diyos, ta pinayagan nin Diyos ya habaytoy ayop ay mamò-on ha lo-ob nin apatapò boy loway bowan. ⁶ Kala-etan ya anhalita-en na ya tongkol ha Diyos, boy ha ngalan nin Diyos, kateng ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos, boy ha kaganawan ampa-iri bayro. ⁷ Habaytoy kapapalimoy ayop ay pinayagan nin mangalaban nin nag-in tawtawo nin Diyos boy pinayagan ya et nin talowen na hila. Binyan ya et katongkolan nin mamò-on ha balang lahi, balang lipi, balang klasi nin halità, boy ha balang nasyon. ⁸ Kaganawan tawoy ampa-iri ha babon lotà ay anhomamba kona, hatoy tawtawo ya hay ngawngalan ay ahè nakaholat ha libro ya an-ingaten libro nin biyay ya pinangiholatan ngawngalan nin tawtawoy binyan biyay ya ayin anggawan. Habaytoy ngawngalan ya anti bayro ha libro ay nakaholat ana pa-ibat hin ahè et pinalsa ya kaganawan. Hay ma-in ikon nin habaytoy libro ay hatoy Oybon Topa ya pinati.

⁹ "Hay ka-ilangan moyo ay manlengè mahampat nin habayti ya anhalita-en ko. ¹⁰ Hay tawoy pipirisowen ay talagan mapiriso. Hay tawoy namatin nanggamit hondang ay mati itaman ha hondang. Ha ombayro, makit ya pagte-eh ha kadya-dya-an boy pantotompel nin nag-in tawtawo nin Diyos."

¹¹ Hapa-eg, nakakit akoy na et nin kanayon ya kapapalimoy ayop ya nilomwah ya na-ibat ha lalè lotà. Loway hongay na ya emen hongay nin oybon topa. Hay pag-ilgo na ay emen ha pag-i-ilgo nin dragon. ¹² Kaganawan kapangyariyan nin hatoy primiron ayop ya kapapalimo ay hiyay ampangigosar. Hay tawtawo ha babon lotà ay ampiliten nan homamba do ha primiron kapapalimoy ayop ya ma-in hogat ya ikamati dayi nin miha ha aw-olo nin habayto, piro hinomampat. ¹³ Habayti ya ikalwan kapapalimoy ayop ay ampakagawà nin masyadoy pawpapag-ispantawan. Nakapi-aypà yan apoy ya nangibat ha langit. Habaytoy apoy ya in-aypà na ha lotà ay nakit nin tawtawo. ¹⁴ Banà ha pawpapag-ispantawan ya impayag kona nin gaw-en na ya nakit nin hatoy primiron kapapalimoy ayop ay naloko nay kaganawan tawo ha babon lotà. Hapa-eg, immanda na ha tawtawo ya manggawà hila nin hambawan lay ribolto nin hatoy primiron kapapalimoy ayop ya nahogatan nin tinabtab hondang piro nabiyay.

¹⁵ Habayti ya ikalwan kapapalimoy ayop ay pinayagan nin makab-in inawawen do ha ribolto nin hatoy primiron kapapalimoy ayop. Banà bayro, hay ribolto nin hatoy

primiron ayop ay ampakapaghalità boy ampingipapati nin hinoman ya ahè homamba ha riboltoy habayto. ¹⁶ Hapa-eg, habayti ya ikalwan kapapalimoy ayop ay pinilit na ya hay kaganawan tawo mag-in manga-aypà boy mangatag-ay ya pagkatawo, mangayaman boy manga-irap, tawtawoy mangalayà boy aw-alilà ay markawan ha wanan gamet o no ahè man ay ha waweng. ¹⁷ Hinoman ya ahè napamarka nin ngalan o nomiro nin ngalan nin hatoy primiron kapapalimoy ayop ay ahè ma-arì manaliw ni maglakò.

¹⁸ Hay ma-in karonongan ya nangibat ha Diyos ay maka-intindi nin labay totolen nin nomiro nin hatoy kapapalimoy ayop ta habayto ay nomiro nin tawo. Hay nomiro ay anemgato boy anemapò boy anem.

14

Hay oybon topa boy kawkalamo na

¹ Hapa-eg, hin nanegteg akoyna et ay nakit koy bakil ya an-ingaten Siyon, boy anti bayron naka-ireng baytoy Oybon Topa kalamo nay magato boy apatapò boy apat ya libo (144,000) katawo. Ha balang waweng nin habaytoy tawtawo ay ma-in nakaholat ya ngalan nin habaytoy Oybon Topa boy ngalan nin Tatay nay Diyos. ² Hapa-eg, nakalengè ako nin basis ya ampingibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Habaytoy basis ay emen tonoy nin lanom ya ampagtata ha behay, boy emen tonoy nin makhaw ya korol, boy emen et tonoy alpa ya antogtogen nin tawtawo. ³ Hatoy magato boy apatapò boy apat ya libo (144,000) katawo ay ampipagkanta nin bayoy kanta. An-omarap hila ha trono nin Diyos, boy do ha apat ya pinalsa ya ma-in biyay, boy do ha mangama-in katongkolan. Ayin kanayon ya makatoto nin hatoy angkantawen la, no alwan hilan bongat baytoy magato boy apatapò boy apat ya libo (144,000) katawo ya timbeh nin hatoy Oybon Topa bayri ha babon lotà. ⁴ Habayti ya tawtawo ay ahè nakagawà nin kasalanan ha bawbabayi boy aghila nipag-ahawa. Aghila ampakihiyay do ha Oybon Topa maski ayri ya mako. Hila ya timbeh ha kasalanan boy pinilì nin pag-ikon nin Diyos boy pag-ikon nin hatoy Oybon Topa. Hila et ya ka-ona-onawan ha kanayon ya tawtawoy mikalibri. ⁵ Aghila nakapagtotol nin kabongkokan boy ayin hilan nagawà ya maski anyay kapintasan.

Hay tatloy anghil

⁶ Hapa-eg, nakakit akoyna et nin kanayon ya anghil ya anlompad ha ogto ha bandan langit. Anti konay Mahampat ya Balità ya ayin angga. Hatoy Mahampat ya Balità ay

ibabalità na ha kaganawan tawo ha babon lotà; ha balang nasyon, balang lahì, balang klasin halità, boy ha balang lipì. ⁷ Inhokaw nay basis nan naghaltà, ya wana, “Hay Diyos ay igalang moyo boy parangalan, ta nilomateng anay pana-on nin panonosga na ha tawtawo. Hambawan moyoy Diyos ya namalsa nin langit, babon lotà, dagat, boy kaganawan ampangibatan nin lanom.”

⁸ Hapa-eg, hinomonoy ikalwan anghil nin naghaltà, ya wana, “Nahirà ana! Masyadoy pagkahirà nin malhay ya siyodad nin Babilonya! Hay gawgawà ha siyodad ya habayto ay panay ka-alayan. Hay tawtawo bayro ay emen babayi ya nama-inom nin alak ya pinanlahing nin tawtawo, taantoro-an lay kanayon nin manggawà ka-alayan nin emen konla.”

⁹ Hapa-eg, hinomonoy ikatlon anghil ya makhaw ya basis nin naghaltà, ya wana, “Kaganawan hatoy ampipan-homamba bayro ha ayop ya kapapalimo, boy ha ribolto nin habayto, boy napamarka ha waweng la o ha gamet la nin ngalan nin habayto, ¹⁰ hay pahang nin Diyos ay kowinta ipa-inom konla nin emen alak. Habaytoy masyadoy pahang nin Diyos ay kowinta mapa-it ya alak ya ibollog ha losa, ta ipa-inom na ha tawtawo ya hay labay totolen ay igwà na hilan padya-dya-an ha apoy boy asopri. Habaytoy pangyayari ay makit nin aw-anghil nin Diyos boy makit nin hatoy Oybon Topa. ¹¹ Ahè ma-anggawan ya ahok nin apoy ya ampamairap konla. Ayin hilan ka-inawawan ta hay pama-irap konla ay ayin tegen allo yabi banà ha panhomamba la bayro ha kapapalimoy ayop boy ha ribolto nin habayto, boy ha hinoman ya napamarka nin ngalan nin habaytoy ayop.”

¹² Kayà hay nag-in tawtawo nin Diyos ay pagte-ehan lay kadya-dya-an ha panhohomonol la ha pawpanogò nin Diyos boy ha pantotompel la koni Pangino-on Hisos.

¹³ Hapa-eg, nalengè koy basis ya ampangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos, ya wana, “Iholat mo bayti: pa-ibat hapa-eg, makalmà ya tawtawoy mati nin ma-in pantotompel haPangino-on”.

“Talagan makalmà hila,” wanan Ispirito nin Diyos, “ta makapa-inawa hilayna ha pagsikap lan gomawà nin para ha Diyos, boy ma-in hilan matanggap banà ha kahampatan nin gawgawà la.”

Hay a-alawahanen ha babon lotà

¹⁴ Hapa-eg, hin nanegteg akoyna et ay nakakit akon mapotì ya leem ya bayro ay ma-in naka-iknò ya bilang tawo. Habayto ay nakakoronan gintò boy naka-oligtan nin gagapah ya pagkatarem. ¹⁵ Hapa-eg, ma-in kanayon

ya anghil ya nilomwah nin nangibat ha bali nin Diyos. Hay an-ibolyaw na do ha anti ha leem ya naka-iknò ay ombayri: “Gamiten moyna ya gagapah mo ta pana-on ana para manggapah. Hay a-alawahanen ha babon lotà ay nawotò ana.”

¹⁶ Hapa-eg hatoy anti bayro ha leem ya naka-iknò ay ginamit nayna ya gagapah na; inalawah naya-alawahanen ha babon lotà. ¹⁷ Mihayna et ya anghil ya nilomwah nin nangibat ha lo-ob bali nin Diyos do ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Habaytoy anghil ay ma-in itaman nin gagapah ya matarem.

¹⁸ Hapa-eg, ma-in nilomway kanayon ya anghil ya nangibat ha altar do ha lo-ob bali nin Diyos. Habaytoy anghil ya ampama-alà ha apoy ay nambolyaw nin naghalità do ha anghil ya ma-in matarem ya gagapah, ya wana, “Gamiten moynay gagapah mo nin mangalawan aw-obas ha babon lotà ta hay aw-obas ay nikawotò ana.” ¹⁹ Kayà hatoy anghil, hay gagapah na ay ginamit na ha babon lotà ta inalawah nay aw-obas. Hay inalawah na ay intapon na ha pamehpehan nin aw-obas ya hay labay totole ay ipatanam nin Diyos ya pahang na ha tawtawoy kontra kona. ²⁰ Hatoy pamehpehan ay anti ha likol nin siyodad. Hapa-eg, pinehpeh baytoy aw-obas. Hay habaw ya nilomwah ya ayin kanayon no alwan dayà nin hatoy in-alimbawà ha aw-obas ay nandanoh nin inomabot ha tatlonggato boy lowampò ya kilometroy dayò boy mihay mitro boy kagitnà ya lalè.

15

Hay pamadya-dyà ya gitan nin pitoy anghil

¹ Hapa-eg, nakakit akon kanayon ya masyadoy papag-ispantawan ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Ma-in bayron pitoy anghil ya balang miha konla ay ma-in gitan ya pamadya-dyà nin tawtawo ha babon lotà. Habayti ya pamadya-dyà ya kalalampohan pahang nin Diyos ya iparosa na ha tawtawo.

² Hapa-eg, nakit ko et bayro ya bilang salaming ya emen kalawang dagat boy ma-in lamoy apoy. Nakit ko et baytoy tawtawo ya nakatalo do ha kapapalimoy ayop boy ha ribolto nin habayto, boy habaytoy tawtawo ay ahè napatalon napamarka nin nomiron ngalan nin habayto. Hila baytoy tawtawo ay anti ha dani nin hatoy salaming ya emen kalawang dagat boy ma-in hilan alpa ya anggamiten nin panogtog ya inggawà konla nin Diyos. ³ Ampipagkanta hila ya hay angkantawen la ay kanta ni Moysis ya magsisirbi

nin Diyos boy kanta nin hatoy Oybon Topa. Ombayri ya kanta la:

“Pangino-on Diyos ya Pinakamakapangyariyan, kaganawan gawà mo ay ahè mapantayan boy kapapa-ispanta. Hika ya Arì ha kaganawan nasyon. Kaganawan pamamaraan mo ay matoyong boy tamà. ⁴ Kaganawan tawo ay anggomalang komo boy ampambin dangal ha ngalan mo. Ayin kanayon ya ayin kapintasan no alwan hikan bongat, Pangino-on. Kaganawan tawo ha balang nasyon ay mako komo; homamba hila komo ta nipatnag konla ya kahampatan nin gawgawà mo.”

⁵ Hin nayari bayto ay nakit ko ya do ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay nalo-atan ya bali nin Diyos, boy ha lo-ob nin habayto ay nakit ko ya pinangigwaan nin kasondo-an nin Diyos ha tawtawo. ⁶ Ha bali nin Diyos ay ma-in nilomwah ya pitoy anghil ya ma-in kakayawan nin mambin pitoy klasin pamadya-dyà ha tawtawo ha babon lotà. Hay hawholot nin habaytoy aw-anghil ay maganday klasin doloy mapotì boy hay balabal ya nakabelebel ha nebneb la ay gintò. ⁷ Hapa-eg miha do ha apat ya pinalsa ya ma-in biyay ay nambi ha balang miha do ha pitoy anghil nin yawong ya gintò ya ponò nin pahang nin Diyos ya angkabiyay anggan makakanoman. ⁸ Hatoy bali nin Diyos ay napnò nin ahok ya nangibat ha kagandawan kahawangan boy ha kapangyariyan nin Diyos. Ayin makapahok bayro anggan ahè malabah baytoy pitoy bagay yapamadya-dyà ya anggitan nin hatoy pitoy anghil.

16

Hay pitoy yawong ya hay laman ay pahang nin Diyos

¹ Hapa-eg, nakalengè akon pagkahokaw basis ya ampan-gibat do ha bali nin Diyos ya ombayri ya pagkahalità do ha pitoy anghil: “Manigè kawo ta hay laman nin haba-in ya pitoy yawong ya ma-in pahang nin Diyos ay ibollog moyo ha babon lotà!”

² Kayà nanigè baytoy primiron anghil ta hay laman nin yawong na ay imbollog na ha lotà. Banà bayro, hay tawtawo ya hinomamba do ha ribolto nin hatoy kapapalimoy ayop boy napamarka nin ngalan nin habayto ay nagkama-in kating ya kapaparami-il boy pagka-apli.

³ Hapa-eg hay ikalwan anghil ay nangibollog ha dagat nin laman yawong na. Ha pangyayari ya habayto, hay lanom ay nag-in emen dayà nin tawoy nati. Kayà kaganawan angkabiyay ya anti bayro ha dagat ay nikati.

⁴ Hay ikatlon anghil, hay laman nin yawong na ay imbollog na ha lanom nin bawbalah boy ha hawhobol. Kayà hay lawlanom bayro ay nag-in dayà.

⁵ Hapa-eg hay anghil ya ampakaba-alà ha lanom ay nalengè koy naghaltà, ya wana,

“Pangino-on Diyos, hikan bongat ya ayin kapintasan.

Hika ay angkabiyay pa-ibat hin hato anggan hapa-eg. Tamà bayti ya pamarosa mo ha tawtawo,

⁶ ta pinaraya-an lan pinati ya tawtawo mo kateng pawpropita mo. Kayà bagay itaman konla hapa-eg ya binyan mo hila nin dayà ya inomen la.”

⁷ Hapa-eg, nakalengè ako nin ampaghaltà ya hay bosis ay ampangibat ha altar, ya wana,

“Pangino-on Diyos ya Pinakamakapangyariyan, talagan matoyng boy tamà ya pamarosa mo ha tawtawo.”

⁸ Hapa-eg hatoy ika-apat anghil, hay laman nin yawong na ay imbollog na ha allo emen omamot masyado ta pannangnang nin tawtawo. ⁹ Ha masyadoy ka-amotan ay nanangnang ya tawtawo. Piro imbis maghehe hila ta halibokotan lay kasalanan la boy poriyen lay Diyos ay kala-etan ya hinalità la ha ngalan nin Diyos ya makapangyayari ninmamadya-dyà konla.

¹⁰ Hapa-eg hay ikaliman anghil, hay laman nin yawong na ay imbollog na ha trono nin hatoy kapapalimoy ayop. Kayà dinomeglem ya ka-ari-an nin habaytoy ayop. Hay anti bayroy tawtawoy ampadya-dya-an ay ampipangyat nin labi banà ha kakhitan. ¹¹ Piro agla pinaghehean ya panggawà la nin kala-etan, no alwan hay Diyos ha katatag-ayan ha kamaninan na ay lalò lan pinaghaltà-an nin kala-etan banà ha kairapan ya andanassen la, boy banà ha hakit nin kawkating ya dinomapò konla.

¹² Hapa-eg hay ika-anem anghil, hay laman nin yawong na ay imbollog na ha malhay ya balah ya an-ingaten Iyopratis. Kayà habaytoy balah ay kinomlang ta handà pagdanan nin aw-ari ya mika-ibat ha dogal ha bandan baytan. ¹³ Hapa-eg, nakakit akon tatloy mala-et ya ispirito ya hay klasi ay emen pawpahingà. Hay miha ay anlomwah ha bebey nin hatoy dragon; hay miha ay anlomwah ha bebey nin hatoy primiron kapapalimoy ayop; hay miha ay anlomwah ha bebey nin alwan peteg propita ya ayin kanayon no alwan hatoy ikalwan ayop ya kapapalimo. ¹⁴ Habayti ya tatloy mangala-et ya ispirito ya dawdimonyo ay ampakagawà nin pawpapag-ispantawan. Anlakwen lay kaganawan ari ha babon lotà ta tiponen la hila para ha labanan ya mangyari ha allon pamarosa nin Pinakamakapangyariyan ya Diyos.

15 “Manlengè kawo,” wani Apo Hisos. “Hay panlomateng ko ay emen ha panlomateng nin mananakaw ya ahè tandà no makano ya manakaw. Makalmà ya tawoy ahè angkatoloy ha panganganti na kongko, boy hay ihoholot na ay nakahandà ha dani na. Ha ombayro ay agya mipareng-ey nin emen ha tawoy lo-hok.”

16 Hapa-eg hay aw-arì ay nilako nin hatoy mangala-et ya aw-ispirito, ta tinipon hila ha dogal ya an-ingaten Armagidon ha halità Hibriyo.

17 Hapa-eg hay ikapiton anghil, hay laman nin yawong na ay imbollog na ha angin, boy ma-in akon nalengè ya pagkahokaw basis ya ampangibat ha trono ha bali nin Diyos. Ombayri ya hinalità: “Nayari ana!” 18 Hapa-eg, nangilat, ma-in makhaw ya telek, nangorol, boy nanlayon nin pagkahokaw. Ha kaganawan layon pa-ibat hin pinalsa ya tawtawo ay habaytina ya pinakamakhaw. 19 Hay malhay ya siyodad ay nangapihihiyay ha tatloy parti, boy hay sawsiyodad ha nawnasyon ay nangahihirà. Hay kala-etan nin habaytoy malhay ya siyodad nin Babilonya ay ahè niliwawan nin Diyos. Kayà habayto ay ahè nakalibri ha parosa nin Diyos banà ha masyadoy pahang na bayro. 20 Kaganawan isla ha dagat ay nika-anam boy hay bawbakil ay agana makit. 21 Hay in-oran ay mangalhay ya yilo ya hay biyat ay mangalimampò ya kilo. Kayà hay tawtawo ay ampaghalità nin kala-etan ha Diyos banà ha masyadoy kadya-dya-an ya andanasen la ta kapapalimo bayto ya angkatata konla.

17

Hay mala-et ya babayi

1 Hapa-eg hay miha do ha pitoy anghil ya ma-in gitan mihay yawong ay napakarani kongko ta naghalià, ya wana, “Mako ka bayri ta ipakit ko komo ya kaparosawan nin babayi ya bantog ha kapotawan. Hay kahologan nin habaytoy babayi ay malhay ya siyodad ya anti ha dani nin malakè ya balah. 2 Hay kawkalalaki na ay aw-arì ha babon lotà. Habaytoy manga-alay ya gawgawà na ay kowinta alak ya impa-inom nan pinanlahing nin tawtawoy ampa-iri ha babon lotà.”

3 Hapa-eg ha panggogomawà nin Ispirito nin Diyos ay gintan ako nin hatoy anghil ha powiray dogal. Nakakit ako bayro nin babayi ya nakahakay ha ma-orit ya ayop ya hay nawini ay ma-in nakaholat ya ngawngalan ya pawpanla-et ha Diyos. Hay olo nin habaytoy ayop ay pito boy hay hongay ay mapò. 4 Hay holot nin habaytoy babayi ya

nakahakay bayro ay kolor obi boy ma-orit. Hay aw-alahas ha nawini na ay gawgintò, manga-alagà ya bawbato, boy pawpirilas. Oligtan nay losa ya gintò ya ponò nin kalatan boy karemekan gawgawà nin pamakilalaki na. ⁵ Hay waweng na ay ma-in nakaholat ya ngalan ya maldeg ya labay toloen. Ombayri ya nakaholat: "Hay malhay ya siyodad nin Babilonya ay kowinta nanay nin ampangibatan nin kaganawan pamakilalaki boy kaganawan klasin kalayan boy karemekan ya anggaw-en nin tawtawo ha babon lotà." ⁶ Nakit ko ya habaytoy babayi ay lahing ha dayà nin pinatipati ya tawtawo nin Diyos, hatoy pinati nin banà ha pamapteg nin pantotompel la koni Pangino-on Hisos.

Hay ispanta ko hin nakit ko ya. ⁷ Piro hinalità kongko nin hatoy anghil, "Antà ampag-ispanta ka?" wana. "Ipalinaw ko komo ya kahologan nin hatoy babayi boy hatoy anhakyan nay kapapalimoy ayop ya pitoy olo boy mapò ya hongay. ⁸ Hatoy kapapalimoy ayop ya nakit mo ay anti pon ha babon lotà biha na-alih. Piro lomwah yan oman nin ma-ibat ha dogal ya ayin anggay kalale-an. Panlomwah na ay mipalako ya ha impirno ya kaparosawan. Hay tawtawo ha babon lotà ay mipag-ispanta ha makit la baytoy kapapalimoy ayop, ta anti pon bayto ha babon lotà biha ya na-alih piro lomwah yan oman. Ha libroy pinangiholatan ngawngalan nin tawtawoy binyan biyay ya ayin anggawan, hatoy hinolat ana pa-ibat et hin biha pinalsa ya babon lotà, hay ngawngalan nin habaytoy tawtawoy mipag-ispanta ay ahè nakaholat ha libroy habayto.

⁹ "Ayin maka-intindi nin kahologan nin habayti no ayin yan karonongan boy pangingintindi. Hay labay toloen nin pitoy olo nin hatoy kapapalimoy ayop ay pitoy bakil ya ampikno-an nin hatoy babayi. ¹⁰ Hay kahologan et nin hatoy pitoy olo ay pitoy arì. Hay lima bayro ha aw-arì ay nati ana. Hay miha ay kasalokoyan nin ampamo-on. Hay miha ay ahè et nag-ompisan mamò-on boy ampalatngen et. Panlomateng na ay kadodomali yan bongat nin mamò-on. ¹¹ Hatoy kapapalimoy ayop ya anti pon ha babon lotà biha na-alih ay hiya ya ikawaloy arì, piro kalamo ya do ha pitoy arì. Hiya ay mipalako ha impirno ya kaparosawan.

¹² "Hapa-eg hatoy mapò ya hongay ya nakit mo, hay mapò ya arì ya kahologan nin habayto ay ahè et nag-ompisan mamò-on. Hatoy mapò ya mag-arì kateng hatoy kapapalimoy ayop ay biyan katongkolan mamò-on nin amò bongat ya pana-on. ¹³ Mimihay hangad nin hatoy mapò ya arì. Hay kapangyariyan la boy katongkolan la ay igwà la ha hilong kapangyariyan nin hatoy kapapalimoy ayop.

¹⁴ Lomaban hila do ha Oybon Topa piro talowen hila nin hatoy Oybon Topa, ta hiyay Pangino-on nin kaganawan ampangino-onen boy Ari ya nin kaganawan ampipag-ari. Kalamo na ha pananalo na ay hatoy tawtawoy iningat na nin para pag-ikon na. Hila ya pinili na boy hila ay tapat nin anhomonol kona.”

¹⁵ Hinalità et kongko nin hatoy anghil, ya wana, “Hatoy nakit moy bawbalah ha dani nin ampikno-an nin hatoy babayi ya pota, hay kahologan nin habayto ay tawtawoy ahè mangakabilang, nawnasyon, boy hari-hari ya halità.

¹⁶ Hatoy nakit moy kapapalimoy ayop boy hatoy mapò ya hongay ay mag-inakit bayro ha babayi ya pota. Ayowen la kona ya kawkamama-in na ta alihan la yay lo-hok. Alwan bongat nin habayto ya gaw-en la kona, no alwan kona-en lay laman na boy po-olan la ya. ¹⁷ Pinangyari konla nin Diyos ya ombayro ta impabalay konla nin Diyos ya gaw-en lay kalabayan nin Diyos. Ha ombayro ay mangapimimiha hila nin pag-i-hip nin hay kapangyariyan la ay igwà la ha hilog kapangyariyan nin hatoy kapapalimoy ayop angga ha mangyari ana baytoy hawhalità nin Diyos.

¹⁸ “Hapa-eg hato itaman ya babayi ya nakit mo, hay kahologan nin habayto ay hatoy malhay ya siyodad ya makapangyayari ha aw-ari ha babon lotà.”

18

Hay pagkahirà siyodad nin Babilonya

¹ Hin nayari bayto ay nakakit akon kanayon ya anghil ya ampag-aypà ya nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Habaytoy anghil ay ma-in masyadoy kapangyariyan boy hay babon lotà ay nahawangan nin masyadoy kahawangan na. ² Nambo-angaw yan naghaltà, ya wana, “Nahirà ana! Hay malhay ya siyodad nin Babilonya ay nahirà ana! Ampa-iriyang ana hapa-eg nin dawdimonyo boy mangala-et ya aw-isperito. Habayto hapa-eg ya siyodad ay kama-inan ana nin kaganawan klatin manokmanok ya katowà boy maremek. ³ Habaytoy siyodad ya kowinta babayi ya pota ya ma-in kagagaw-an ha tawtawo ha kaganawan nasyon nin manggawà nin kala-etan ya bilang ha angkaw-en na ya kowinta alak ya impa-inom na konla. Hay aw-ari ha babon lotà ay namabayi kona, boy hay mawmagninigosyo ay niyomaman nin banà ha ka-alayan nin gawgawà na.”

⁴ Hapa-eg, nakalengè akoy na et nin ampag-ilgo ya hay basis ay ampangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos, ya wana,

“Hikawoy tawtawo ko, mog-alih kawo ha siyodad ya haba-in ya kowinta mala-et ya babayi emen agkawo makapaki-emen kona nin manggawà kawkasalanan, boy emen agna kawo makalamo nin parosawan. ⁵ No pibabantowen ya kawkala-etan ya nagawà na ay mi-abot anggan langit banà ha kalak-an kasalanan ya nagawà na, boy ahè angkaliwawan nin Diyos baytoy kawkala-etan na. ⁶ No pangnoy pamadya-dyà na ay ombayro itaman ya pamadya-dyà kona, piro dobli ya pamadya-dyà ya gaw-en kona nin banà ha gawgawà na. No pangno kadya-dyà ya impadya-dyà nay kowinta matapang ya alak ya impa-inom na ay dobliyen ya katapangan ya ipa-inom kona. ⁷ Nagpasasà ya boy nagmalhay. Hay ka-eteban nin habayto ay kadya-dyan boy kalele-an ya ipatanam kona, ta hay anhalita-en na ha sarili na ay ombayri: ‘Hiko ay rayna boy alwa kon bawo. Maski makakano ay agko lomelè!’ ⁸ Banà ta ombayroy anti ha ihip na, ha mihay allo, lomateng konay pamadya-dyà ya masakit, kalele-an, bitil, boy apoy ya mangapò kona; ta makapangyariyan ya Pangino-on Diyos ya mamarosa kona.”

⁹ Hay aw-arì ha babon lotà ya namabayi kona boy nanggawà nin ka-alayan kona ay mipanangih nin mi-anito pamakakit la nin ampan-ahok baytoy babayi ya ayin kanayon no alwan hatoy siyodad nin Babilonya ya angkapoolan. ¹⁰ Pa-iri hila ha marayò nin mamatag, ta angkalimo hilan maramay ha kaparosawan ya danasen nin habaytoy babayi, ya wanla, “Kapapakereh ya nangyari bahen ha malhay boy makapangyariyan ya siyodad nin Babilonya! Ha mihay oras bongat ay nangyari ya kaparosawan!”

¹¹ Hay nawnigosityanti ha babon lotà ay mipanangih nin mi-anito banà bayro ha siyodad ya habayto, ta ayin anan manaliw nin lawlakò la. ¹² Ayin anan manaliw nin lawlakò lay gawgintò, pawpilak, ma-alagà ya bawbato, pawpirilas, maganday klasin dawdoloy mapoti, kawkolor obi, sida boy kawkolor ma-orit, kaganawan klasin kayoy mabangoh, kaganawan yari ha kahika, boy kaganawan bagay ya yari ha kawkayoy ma-alagà, tangsò, pahak, boy marmol. ¹³ Ayin anan manaliw nin lawlakò lay kanila, pampalahap nin pamamangan, kamanyang, mira, boy kanayon et ya bagay ya mabangoh no ampo-olan, boy lawlakò lay alak, asiti, arina, trigo, bawbakà, tawtopa, kawkabayo, kawkarwahi, boy ayin anan manaliw nin an-ilakò ya tawtawo. ¹⁴ Hatoy nawnigosityanti ay ombayri ya halita-en la do ha babayi ya ayin kanayon no alwan hatoy siyodad:

“Kaganawan bagay ya anhangaren mo ay ayin ana boy hay

kayamanan mo kateng kagandawan mo ay ahè ana makit oman!"

¹⁵ Habaytoy mawmagninigosyo ya binanggit ya nipanyomaman nin banà bayro ha siyodad ay mireng ha marayò nin mamatag. Angkalimo hilan pakarani ta maka maramay hila ha kadya-dya-an ya an-iparosa bayro ha siyodad. Habaytoy nipanyomaman ay mipanangih nin mi-a-anito, ya wanla,

¹⁶ "Kapapakereh ya nangyari bahen ha malhay ya siyodad ya kowinta babayi ya mala-et. Hin hatò, hay holot na ay mangabli ya dawdolo ya mapotì boy kolor obi boy ma-orit. Hay aw-adorno na ay gawgintò, manga-alagà ya bawbato, boy pawpirilas. ¹⁷ Piro ha mihay oras bongat, kaganawan hatoy kayamanan ay nahirà!"

Hay kaganawan kapitan nin hawhahakyan ha dagat kateng pawpasahiro boy tawtripolanti nin hahakyan pandagat kateng hatoy ma-in kapanikapan ha dagat ay mireng ha marayò nin mamatag. ¹⁸ Man-angaw hilay mamatag bayro ha ampan-ahok ya siyodad ya angkapo-olan, ya wanla, "Wari ma-in makapantay bahen ha malhay ya siyodad?"

¹⁹ Ha kalele-an la, hay olo la ay boroboran la nin aboh, boy manangih hila nin mi-a-anito, ya wanla,

"Kapapakereh ya nangyari ha malhay ya siyodad. Hay nawnigosyanti ya mangama-in sarilin bawbarko ay nipanyomaman ya hay kayamanan la ay na-ibat ha siyodad ya haba-in. Piro ha mihay oras bongat ay nahirà ya kaganawan anti bahen!"

²⁰ Hikawo bahen ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos, magtowà kawo ha nangyari ha siyodad ya haba-in. Magtowà kawoy nag-in tawtawo nin Diyos kateng hikawoy hawhogò na boy hikawoy pawpropita na, ta banà ha ginawà komoyo nin haba-in ya siyodad ay pinarosawan ba-in nin Diyos.

²¹ Hapa-eg, ma-in makhaw ya anghil ya nanapwat nin bato ya emen gigilingan ya malhay, biha na impakatapon ha dagat, ya wana,

"Ombayro ya mangyari ha malhay ya siyodad nin Babilonya ta talagan mahirà ba-in boy agana makit oman.

²² Haba-in ya siyodad ay agana pakaleng-an nin togtog ya gawà nin manonogtog nin alpa, palahota, boy tamboyok; boy agana pakaleng-an kawkanta nin mawmagkakanta; boy haba-in ya siyodad ay agana pakakitan nin hari-hari ya klasin trabaho; boy agana pakaleng-an tawtonoy nin ampipambayo. ²³ Haba-in ya siyodad ay agana mahawangan oman nin maski anyay klasin ma-arì makab-in hawang; boy agana

pakaleng-an oman pamige-gè nin bayon kahal. Hay nawnigosyanti bahen ha siyodad ay bantog ha babon lotà. Angkagayoma nay kaganawan nasyon; kayà angkaha-ol na hila.”

²⁴ Ombahen ya ginawà ha siyodad ya haba-in ta bahen nantolò ya dayà nin pawpropitay pinati boy hatoy nag-in tawtawo nin Diyos. Kaganawan pinati ha babon lotà ay haba-in ya ma-in kagagaw-an.

19

Pamomori ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos

¹ Hin nayari bayto ay nakalengè ako nin makhaw ya bosis ya ampangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Habayto ay emen pagkalalakè tawoy ampangibolyaw nin ombayri:

“Poriyen ya Pangino-on tamon Diyos! Hay kalibriyan, pamomori, boy kapangyariyan ay anti ha Diyos tamo. ² Matoyngong boy tamà ya panonosga na. Sinintinsyawan nay malhay ya siyodad nin Babilonya ya kowinta babayi ya pota, ta banà ha pamakilalaki na ayniloma-et ya babon lotà. Pinarosawan ya nin Diyos ta hiyay ma-in kagagaw-an nin pagkamati nin mawmagsisirbi ha Diyos.”

³ Imbolyaw layna et ya ombayri:

“Poriyen ya Pangino-on Diyos! Banà ha pamo-ol nin haba-in ya siyodad, hay ahok ay mamalako ha tag-ay anggan makakanoman.”

⁴ Hapa-eg, hatoy lowampò boy apat ya ma-in katongkolan kateng hatoy apat ya pinalsa ya ma-in biyay ay nipanlokob nin hinomamba ha Diyos ya naka-iknò ha trono, ya wanla, “Amin! Poriyen ya Pangino-on Diyos!”

⁵ Hapa-eg, ma-in akon nalengè ya ampaghalità ya hay bosis ay ampangibat ha trono nin Diyos, ya wana, “Hikawoy kaganawan magsisirbi nin Diyos tamo, boy hikawoy ampipanggomalang kona, mag-in ha pinakama-aypà boy mag-in ha pinakamatag-ay ya pagkatawo, poriyen moyo ya Diyos tamo!”

⁶ Hapa-eg, nakalengè ako nin emen pagkalalakè tawoy sabaysabay nag-ilgo. Hay bawbosis ay emen tonoy nin lanom ya ampagtata ha behay boy emen tonoy nin makhaw ya korol, ya wanla,

“Poriyen ya Pangino-on Diyos! Hay Pinakamakapangyariyan ya Diyos ya Pangino-on tamo ay ampamo-on. ⁷ Dapat tamon magtowà boy pakaliga boy poriyen tamo ya, ta pana-on anan pagkahal nin

hatoy Oybon Topa, boy hay kakahal na ay nakahandà ana. ⁸ Pinaholotan ana nin maganday klasin doloy angkomintab ha kapoti-an.”

Hay kahologan nin pagkapopotì dolo ay mangahampat ya gawgawà nin hatoy nag-in tawtawo nin Diyos.

⁹ Hapa-eg, hinalità kongko nin anghil, “Tholat mo bayti,” wana. “Makalmà ya tawtawoy nakombida ha malhay ya handa-an ha kahal nin hatoy Oybon Topa.” Hinalità et nin hatoy anghil, “Habayti ya peteg ya hawhalità nin Diyos.”

¹⁰ Hapa-eg, nanlokob ako ha arapan nin hatoy anghil ta homamba ko kona. Piro hina-ad na ko, ya wana, “Agmo ko hambawan ta hiko ay kapariho mon magsisirbi ha Diyos nin bilang ombahen ha pawpatel mo ya ampamapteg nin tongkol koni Apo Hisos. Diyos ya hambawan mo!” Kaganawan ampipamapteg nin tongkol koni Apo Hisos ay Ispirito nin Diyos ya ampangitorò konla no anyay dapat lan halita-en.

Hay nakahakay ha kabayoy mapoti

¹¹ Hapa-eg, nakit koy nakalo-at ya katatag-ayan ya kama-inan nin Diyos. Bayro ay ma-in akon nakit ya kabayoy mapoti. Hay nakahakay bayro ay hatoy an-ingaten Mapahimala-an boy Tapat ta matoyng ya gawgawà na ha panonosga na boy pamakigira na. ¹² Hay mata na ay emen deket apoy, boy malakè ya korona ha olo na. Nakaholat kona ya ngalan ya ayin kanayon ya magtandà nin labay toloen no alwan mismon hiya. ¹³ Hay holot na ay napnò nin dayà, boy hay ngalan ya an-i-ingat kona ay Halità nin Diyos. ¹⁴ Anhonowen ya nin malakè ya hondalò ya nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Nakahakay hila simpri ha kawkabayoy mangapotì boy hay hawholot la ay maganday klasin doloy mapoti. ¹⁵ Ma-in matarem ya hondang ya anlomwah ha bebey nin hatoy nakahakay ha kabayoy mapoti. Habaytoy gamiten nan pamatalo ha kaganawan nasyon ha babon lotà. Masyadoy higpit nin pamomo-on na konla, boy ipakit na konla no pangno kahig-pit ya pamahang nin Diyos ya Pinakamakapangyariyan. Hiya ya mamarosa konla nin emen ha tawoy ampamehpeh nin bawbongan obas. ¹⁶ Hay holot na boy hay pa-a na ay ma-in nakaholat ya ngalan ya ombayri: “Arì nin kaganawan ampipag-ari boy Pangino-on nin kaganawan ampangino-onen.”

¹⁷ Hapa-eg, nakakit akon anghil ya naka-ireng ha allo. Binolyawan nay kaganawan manokmanok ya ampipanlom-pad, ya wana, “Mako kawo bayrin mititipon ha malhay ya handà ya inhandà nin Diyos. ¹⁸ Mako kawo bayri

ta kona-en moyoy laman nin aw-arì, hawhiniral, boy hawhondalò. Kona-en moyo et ya laman nin kawkabayo kateng hawhakay nin habayto. Kona-en moyoy laman nin kaganawan, alilà boy alwan alilà, manga-aypà boy mangatag-ay ya pagkatawo.”

¹⁹ Hapa-eg, nakit ko ya hatoy kapapalimoy ayop ay naki-
tipon ha aw-arì ha babon lotà kateng kaganawan hondalò
lay malakè. Nititipon hilan lomaban do ha nakahakay ha
kabayoy mapotì boy ha hawhondalò nin habayto. ²⁰ Hatoy
primiron ayop ya kapapalimo ay narakep kateng hatoy ka-
papalimo et ya ayop ya ayin kanayon no alwan hatoy alwan
peteg propita ya ampakagawà nin pawpapag-ispantawan
no kalamo na baytoy primiron ayop. Habaytoy pawpapag-
ispantawan ya ginawà na ya pinanloko na nin kaganawan
tawoy napamarka nin marka nin hatoy kapapalimoy ayop
boy ampipanhomamba ha ribolto na. Hapa-eg habaytoy
loway ayop ay angkabiyay ya intapon ha manliyobliyob
ya deket apoy asopri ya emen kalawang dagat. ²¹ Hay
hawhondalò nin hatoy loway kapapalimoy ayop ay pinati
nin hatoy nakahakay ha kabayoy mapotì. Hay ginamit nan
pinamati ay hatoy hondang ya anlomwah ha bebey na.
Hapa-eg, hay mawmanokmanok ay nipaghawà nin nangnà
bawbangkay nin habaytoy hawhondalò.

20

Maliboy ta-on

¹ Hapa-eg, ma-in akon nakit ya mihay anghil ya ampag-
aypà ya nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos.
Oligtan nay mihay malhay ya tikalà kateng sosì nin poltan
palako ha dogal ya ayin anggay kalale-an. ² Dinakep na
baytoy dragon biha na binalol. Habaytoy dragon ay ayin
kanayon no alwan hatoy mato-an otan ya hi Satanas ya
Dyablo. Hiya ay nakabalol nin lo-ob maliboy ta-on. ³ Hatoy
anghil ay intapon na hi Satanas do ha dogal ya ayin
anggay kalale-an biha na hinar-an, boy hay pinanarà na nin
habayto ay impadtah na emen ahè malo-atan. Ha ombayro,
hi Satanas ay ahè makaloko nin tawtawo ha nawnasyon
nin lo-ob maliboy ta-on. Pangalabah nin maliboy ta-on, hi
Satanas ay ka-ilangan palwahan nin amò ya pana-on.

⁴ Hapa-eg, nakakit ako nin tawtrono ya hay naka-iknò
bayro ay binyan nin karapatan manosga nin tawtawo.
Hay nakit ko et ay kawkalolowa nin tawtawoy pinati
nin banà ha pamapteg la nin tongkol koni Pangino-on
Hisos boy pangi-aral la nin Halità nin Diyos. Hila bayto
ay ahè nipanhomamba do ha kapapalimoy ayop o ha

ribolto nin habayto. Hay waweng la o gamet la ay agla impamarkawan nin markan habaytoy kapapalimoy ayop. Habaytoy tawtawo ay biniyay oman ta mamoon hila nin lo-ob maliboy ta-on kalamo la hi Pangino-on Hisokristo. ⁵ Hay pamiyay oman konla ay habaytoy ka-ona-onawan pamiyay oman nin tawtawoy nikati. Hay kanayon ya nikati ay ahè biyayen oman anggan ahè malabah ya maliboy ta-on. ⁶ Hay makalamo do ha ka-ona-onawan biyayen oman ay makalmà boy hila ay ginawà nin Diyos nin ayin kapintasan. Aghilayna mapalamo ha tawtawoy mipalako ha ayin anggay kaparosawan ya an-ingaten ikalwan kamatyan. Hila ay pawpari nin Diyos boy ni Pangino-on Hisokristo. Mamoon hila nin maliboy ta-on nin kalamo ni Pangino-on Hisokristo.

Hay pagkatalo ni Satanas

⁷ Pangalabah nin maliboy ta-on, hi Satanas ay palwahan. ⁸ Lomwah ya pon bayro ha pinangipirisowan kona, ta hay gaw-en na ay lokowen nay Gog boy Magog ya hay labay toloen ay tawtawo ha kaganawan nasyon ha apat ya parti nin babon lotà. Tiponen hila ni Satanas ta kalamowen na hila makilaban ha Diyos. Hay kalak-an la ay bilang kalakè kapati-an ha ambay dagat. ⁹ Mikakatak hila ha babon lotà ta palibotan lay siyodad ya anlapiyen nin Diyos, hatoy siyodad ha kama-inan nin hatoy nag-in tawtawo na. Piro ma-in apoy ya mag-aypà ya mangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ta habaytoy apoy ya mangapò konla. ¹⁰ Hapa-eg hi Satanas ya nanloko konla ay itapon ha manliyoblijob ya deket nin apoy asopri ya emen kalawang dagat. Habayto simpri ya dogal ya pinangitaponan nin hatoy kapapalimoy ayop kateng hatoy alwan peteg propita. Bayro hila pa-irapan allo yabi anggan makakanoman.

Kalalampohan panonosga

¹¹ Hapa-eg, nakit koy malhay ya mapoti ya trono boy hatoy naka-iknò bayro. Hay langit boy lotà ay napanew ha arapan na boy agana makit. ¹² Ha arapan nin habaytoy trono ay nakit koy naka-ireng ya nikati hin hato, mag-in mangalhay ya pagkatawo boy alwa. Ma-in lawlibroy nilo-atan kateng hatoy libroy an-ingaten libro nin biyay ya pinangiholatan ngawngalan nin tawtawoy binyan biyay ya ayin anggawan. Bayro ha lawlibro ay nakaholat ya gawgawà nin tawtawo hin angkabiyay hila ha babon lotà. Habaytoy gawgawà la ya nakaholat ya panosgawan konla. ¹³ Hapa-eg hatoy nikati ha dagat kateng ha lotà ya hay kawkalolowa ay anti ha an-ingaten Hadis ya dogal nin nikati ay nipanlomwah. Balang miha konla ay hinosgawan

kompormi ha ginawà la hin angkabiyay hila ha babon lotà. ¹⁴ Hapa-eg hay kamatyan boy hatoy an-ingaten Hadis ya dogal nin nikati ay intapon ha manliyobliyob ya deket apoy ya emen kalawang dagat. Habayti ya an-ingaten ikalwan kamatyan. ¹⁵ Hinoman ya hay ngalan na ay ahè nakaholat ha libroy an-ingaten libro nin biyay ya pinangiholatan ngawngalan nin tawtawoy ma-in biyay ya ayin anggawan ay intapon ha manliyobliyob ya deket apoy ya emen kalawang dagat.

21

Hay bayoy langit boy bayoy lotà

¹ Hapa-eg, nakit koy bayoy langit boy bayoy lotà ta hatoy primiron langit boy primiron lotà ay napanew ana boy kateng dagat ay ayin ana. ² Nakit ko ya masagradoy siyodad ya ayin kanayon no alwan hay nangibat ha Diyos ya bayoy Hirosalim ya ampag-aypà ya nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Habaytoy siyodad ay emen ha ikakahal ya babayi ya nakaholat nin pagkaganda ta handà homakbat ha lalaki ya pagkakahal na. ³ Hapa-eg, ma-in akon nalengè ya pagkahokaw nin bosis ya ampangibat ha trono, ya wana, "Hapa-eg hay Diyos ay pa-iri ana ha tawtawo. Pa-iri yayan kalamo la ta hila ay pagtawo nayna. Hay mismon Diyos ay makalamo layna nin pirmiyan boy hiya ay mag-in Diyos la. ⁴ Ponahan nay lawlowà la, ayin anan kamatyan, ayin anan kalele-an, ayin anan man-angaw, boy ayin anan tanamen ya hakit ta hay kaganawan bagay hin hato ay nalabah ana."

⁵ Hapa-eg hatoy naka-iknò ha trono ay naghalià, ya wana, "Hapa-eg ay bayowen koy kaganawan bagay!" Hinalità na et kongko, "Iholat mo bayti ya malengè mo, ta habayti ya hawhalità ay ma-asawan boy peteg." ⁶ Ombayri et ya hinalità na kongko: "Kaganawan bagay ay nayari ana. Biha nagkama-in nin kaganawan bagay, hiko ay hikoyna. Ayin akon pinangibatan boy ayin anggawan. Hinoman ya angka-angan ay pa-inomen ko nin anhombol ya lanom ya ampakab-in biyay ya ayin anggawan boy agko ipabayaran kona. ⁷ Habayto ay tanggapen nin hatoy ma-in pananalò. Hiko ay pagDiyos la boy hila itaman ay pag-anak ko. ⁸ Piro ka-i-ingaloy mangyari ha mangatalaw ya ayin pamahimalà ha Diyos, alwan tapat, mapanggawà ka-alayan, mapamatin tawo, mamakilalaki o mamabayi, mawmagkokolam, mawmapanhomamba ha alwan peteg diyos, boy kaganawan mangabongkok. Hila ay igwà ha

manliyobliyob ya deket nin apoy asopri ya emen kalawang dagat. Habaytoy ikalwan kamatyan.”

Hay bayoy Hirosalim

⁹ Hapa-eg, ma-in pitoy anghil ya balang miha konla ay ma-in gitan ya yawong ya hay laman nin balang yawong ay kalalampohan pawpamadya-dyà. Miha do ha pitoy anghil ay napakarani kongko ta naghaltà, ya wana, “Mako ka bayri ta ipakit ko komo ya kakahal nin hatoy Oybon Topa.”

¹⁰ Ha panggogomawà nin Ispirito nin Diyos, habaytoy anghil ay nantan kongko ha malhay ya pagkatatag-ay bakil. Impakit na kongko ya masagradoy siyodad ya ayin kanayon no alwan Hirosalim ya ampag-aypà nin nangibat ha Diyos ha katatag-ayan ha kama-inan na. ¹¹ Habaytoy siyodad ay angkahawangan nin kagandawan nin Diyos. Hay kahawangan ay emen pinakama-alagà ya bato ya aningaten haspi ya emen kalinaw kristal. ¹² Habayto ay ma-in alal ya padir ya pagkatatag-ay boy ma-in labinloway polta ya ha balang polta ay ma-in ampagbantay ya anghil nin Diyos. Hay nakaholat ha pawpolta ay ngawngalan nin labinloway anak ni Israyil. ¹³ Ha balang hampad nin padir ay ma-in tatloy polta. Tatloy polta ha padir ha bandan baytan, tatlo ha bandan mayanan, tatlo ha bandan bagatan, boy tatlo ha bandan babà. ¹⁴ Hay padir ya alal nin habaytoy siyodad ay nakapondasyon nin labinloway bato ya mangalhay. Bayro ha pondasyon ay nakaholat ya ngawngalan nin labinloway hogò nin hatoy Oybon Topa.

¹⁵ Hatoy anghil ya nag-ilgo kongko ay ma-in gitan ya mitroy hohokat ya gintò ya panokat nin habaytoy siyodad kateng pawpolta boy pawpadir nin habayto. ¹⁶ Habaytoy siyodad ay kowadrado. No pangnoy karà ay ombayroy lawang. Hinokat nin hatoy anghil baytoy siyodad. Hay karà boy lawang ay lowan libo boy apat gato (2,400) ya kilometro; ombayro et ya hokat nin patag-ay. ¹⁷ Hinokat na et ya padir. Habayto ay anemapò boy limay (65) mitro ya tag-ay. Habaytoy hohokat ya ginamit nin hatoy anghil ay emen hohokat ya anggamiten nin tawo.

¹⁸ Hay alal ya padir ay yari ha ma-alagà ya bawbato ya aningaten haspi, boy hay siyodad ay yari ha gintò ya emen kalinaw salaming. ¹⁹ Hay pawpondasyon nin habaytoy alal ya padir ay na-adornowan nin kaganawan klasin manga-alagà ya bato. Hay primiron pondasyon ay bato ya aningaten haspi; hay ikalwa ay batoy sapiro; hay ikatlo ay batoy kalsidonya; hay ika-apat ay batoy ismiralda; ²⁰ hay ikalima ay batoy onisi; hay ika-anem ay batoy kornalina; hay ikapito ay batoy krisolito; hay ikawalo ay batoy birilo;

hay ikasiyam ay batoy topasyo; hay ikamapò ay batoy krisopraso; hay ikalabimmiha ay batoy hasinto; boy hay ikalabinlowa ay batoy amatista. ²¹ Hay labinloway polta ay pawpirlas ta balang mihay polta ay yari ha mimihay pirlas. Hay daan bayro ha siyodad ay yari ha gintò ya emen kalinaw salaming.

²² Na-asikaso ko ya bayro ha siyodad ay ayin bali nin Diyos ya paghambawan, ta hay bali nin Diyos bayro ay mismon Pangino-on Diyos ya Pinakamakapangyariyan boy hatoy Oybon Topa. ²³ Alwaynan ka-ilangan bayro ha siyodad ya hawang nin allo o bowan, ta hay anhomawang bayro ay mismon kagandawan nin Diyos boy hatoy Oybon Topa ya hawang bayro. ²⁴ Hay nawnasyon ay mahawangan nin habaytoy siyodad, boy hay aw-ari ha babon lotà ay gitan lay kagandawan la bayro ha siyodad. ²⁵ Hay pawpolta nin habaytoy siyodad ay manatili nakalo-at ta ahè magkama-in bayro nin yabi. ²⁶ Hay kagandawan boy karangalan nin nawnasyon ha babon lotà ay gitan ha siyodad ya habayto. ²⁷ Piro ahè payagan pomahok bayro ya anyaman ya mala-et, o tawoy anggomawà nin ikareng-ey, o tawoy ampagtotol nin kabongkokan. Hay makapahok bongat bayro ay hatoy tawtawo ya hay ngawngalan la ay nakaholat ha libro nin hatoy Oybon Topa, hatoy libro ya an-ingaten libro nin biyay. Bayro nakaholat ya ngawngalan nin tawtawoy binyan biyay ya ayin anggawan.

22

¹ Hapa-eg hay lanom nin balah ya ampakab-in biyay ya ayin anggawan ay impakit et kongko nin hatoy anghil. Habaytoy lanom ya emen kalinaw kristal ay ampangibat do ha trono nin Diyos ya trono simpri nin hatoy Oybon Topa. ² Habayto ya lanom ay ampan-agoh ha botlay kalsara nin siyodad. Ha mitaligmang nin habaytoy lanom ya ampan-agoh ay bayro makit ya po-on kayoy ampakab-in biyay ya ayin anggawan. Ampamonga bayto boy balang bowan ay kahalakoy klasin an-ibonga. Hay bawbolong nin habaytoy kayo ay tambal ya makapakahampat mawmasakit nin tawtawo ha nawnasyon. ³ Ha siyodad ya habayto ay ayin makit ya ahè labay nin Diyos, hatoy maski anyay kala-etan.

Anti bayro ya trono nin Diyos ya trono et simpri nin hatoy Oybon Topa. Ha siyodad et ya habayto, hay Diyos ay anhambawan nin mawmagsisirbi na. ⁴ Hay lopa na ay makit la boy hay ngalan na ay nakaholat ha waweng la. ⁵ Bayro ay ahè anyomabi boy alwan ka-ilangan bayro ya

kingki o hilà nin allo, ta hay mismon hawang la ay Pangino-on Diyos; boy kateng hila ya magsisirbi ay mammo-on anggan makakanoman.

Hay panlomateng ni Pangino-on Hisos

⁶ Hapa-eg, hinalità kongko nin hatoy anghil, “Habayti ya hawhalità ya angkalengè mo ay ma-asawan boy peteg. Hay Pangino-on Diyos ya nangihogò nin Ispirito na ha pawpropita na hin hato ay hiya et ya nangihogò ha anghil na nin mako ha tawtawoy mawmagsisirbi na ta ipatandà konla ya bawbagay ya maraninan mangyari.”

⁷ Hinalità ni Apo Hisos, ya wana, “Manlengè kawo! Hiko ay tampol anan lomateng! Makalmà ya ampipanhomonol ha hawhalità ko ya nakaholat ha libroy habayti ya mipatnag ya maraninan mangyari.”

⁸ Hiko hi Howan ya nakalengè boy nakakit nin habayti ya bawbagay ya nakaholat bayri. Hin nalengè ko boy nakit bayto ay nanlokob akon homamba do ha anghil ya nangipakit kongko nin habaytoy bawbagay. ⁹ Piro hina-ad na ko, ya wana, “Agmo ko hambawan, ta hiko ay kapariho mon magsisirbi, boy emen ha pawpropitay pawpatel mo ha Pangino-on, boy ha kaganawan ampipanhomonol ha nakaholat ha impatnag nin habayti ya libro. Diyos ya hambawan mo!”

¹⁰ Hinalità na et kongko, “Habayti ya impatnag komoy hawhalità ya nakaholat bayri ay agmo gaw-en sikrito ta maraninan mangyari. ¹¹ Hay mala-et ay somigin magpakala-et boy hay maremek ay somigin magpakaremek. Hay mahampat ay somigin magpakahampat boy hay ayin kapintasan ay somigi ha pag-in ayin kapintasan.”

¹² “Manlengè kawo,” wani Apo Hisos. “Hiko ay tampol anan lomateng! Balang miha ay primyowan ko kompormi ha ginawà na. ¹³ Biha nagkama-in kaganawan bagay, hiko ay hikoyna. Ayin akon pinangibatan boy ayin anggawan.”

¹⁴ Hapa-eg ay makalmà ya tawtawoy naglinis nin holot, ta binyan hilan karapatan ha po-on kayoy ampakab-in biyay boy karapatan lomo-ob ha pawpolta nin habaytoy siyodad. ¹⁵ Piro hay tawtawoy ahè angkareng-ey nin manggawà kala-etan, mawmagkokolam, mawmapamabayi boy mawmamakilalaki, mawmamatin tawo, mawmanhomamba ha alwan peteg diyos, boy kaganawan ampipangitorò boy ampipanggawà nin ayin kaptegan ay do hila ha likol nin habaytoy siyodad.

¹⁶ “Hiko hi Hisos ay nangihogò nin anghil ko komo, Howan, ta habayti ay ibalità mo ha gawgropon mangama-in

katetpel kongko. Hiko ay inalalak ni Dabid ya ari hin hato. Hiko ya an-ingaten kabontatalà ya mahawang.”

¹⁷ Hay Ispirito nin Diyos kateng hatoy kakahal nin Oybon Topa ay ampanagyat. “Mako ka bayri,” wanla. Kaganawan makalengè nin habayti ya hakyat ay maghalità simpri nin, “Mako ka bayri.”

Hinoman komoyo ya angka-angan ay mako bayri; hay malabay ay minom nin lanom ya ampakab-in biyay ya ayin anggawan. Habayto ay ayin bayad nin igwà kona.

Hay hinalità ni Howan ya tongkol ha libroy habayti

¹⁸ Hiko hi Howan. Hinoman ya nakalengè nin habayti ya impatnag kongko ya nakaholat bayri ha libro ay an-ihigpit kon halita-en kona ya hay mamahan ha nakaholat ha libroy habayti ay pahanan ya kaparosawan na. Hay kaparosawan ya ipahan kona nin Diyos ay bilang ombayri ha kadya-dya-an ya nakaholat ha libroy habayti. ¹⁹ Hay mamawah itaman nin anyaman ya nakaholat ha libroy habayti ya mipatnag ya maraninan mangyari ay alihen kona nin Diyos ya karapatan nan magkama-in parti ha po-on kayoy ampakab-in biyay ya ayin anggawan, boy karapatan nan p-iri ha masagradoy siyodad ya ingkowinto ha libroy habayti.

²⁰ Hi Pangino-on Hisos ya ampamapteg nin habayti ya bawbagay ay naghaltà, ya wana, “Talagan tampol akoyan lomateng!”

Hiko hi Howan ay tinombay, ya wangko, “Amin. Pangino-on Hisos! Lomateng kayna!”

²¹ Hi Pangino-on Hisos ay mangingangalo dayin mambin kahampatan ha kaganawan nag-in tawtawo nin Diyos. Amin.